LIBRERIA A. JIMENEZ
LIBROS ANTIGUOS
Plaza de la Villa, 1
MADRID-12

UAB
Biblioteca de Ciències Socials

UAB
Biblioteca de Ciències Socials

CORPORIS
URIS CANONICI
TOMUS PRIMUS,

CONTINENS

DECRETUM GRATIANI,

Ad veteres Canones relatum & notis illustratum.

CUI ACCEDUNT

CANONES PENITENTIALES & CANONES SANCTORUM
APOSTOLORUM.

UAB
Biblioteca de Ciències Socials

UAB
Biblioteca de Ciències Socials

UAB
Biblioteca de Ciències Socials

CORPUS
JURIS CANONICI
ACADEMICUM,

Emendatum & Notis P. LANCELLOTTI Illustratum,

IN SUOS TOMOS DISTRIBUTUM,

USUIQUE MODERNO

AD MODUM

CHRISTOPH. HENR. FREIESLEBEN,

ALIAS

FERROMONTANI, J. U. D.

CONSIL. CAMER. ET MIN. SAXO-GOTH. ET ALTENB.

Ita Accommodatum

UT NUNC STUDIOSORUM QUIVIS, ETIAM TYRO,
Uno quasi intuitu, omnes Canones, causas & capitula invenire possit.
Accesserunt loci communes Uberrimi

ET INDICES TITULORUM CANONUMQUE OMNIUM
Summa diligentia ac nova methodo concinnati.

TOMUS PRIMUS.

FACULTAT DE DRET
BIBLIOTECA

LUGDUNI

MDCCLIX.

EXPENSIS GASPARIS GIRARDI VENETI.

UAB
Biblioteca de Ciències Socials

CORPORIS JURIS CANONICI

TOMUS PRIMUS,

CONTINENS

DECRETUM GRATIANI,

Ad veteres Codices restitutum & notis illustratum.

CUI ACCEDUNT

CANONES PŒNITENTIALES & CANONES SANCTORUM APOSTOLORUM.

R-24.945

UAB
Biblioteca de Ciències Socials

CORPUS JURIS CANONICI ACADEMICUM,

Emendatum & Notis P. LANCELLOTTI Illustratum,

IN SUOS TOMOS DISTRIBUTUM,

USUIQUE MODERNO

AD MODUM

CHRISTOPH. HENR. FREIESLEBEN,

ALIAS

FERROMONTANI, J. U. D.

CONSIL. CAMER. ET MIN. SAXO-GOTH. ET ALTENB.

Ita Accommodatum

UT NUNC STUDIOSORUM QUIVIS, ETIAM TYRO,

Uno quasi intuitu, omnes Canones, causas & capitula invenire possit,

Accesserunt loci communes Uberrimi

ET INDICES TITULORUM CANONUMQUE OMNIUM

Summa diligentia ac nova methodo concinnati.

TOMUS PRIMUS.

LUGDUNI

MDCCLIX.

EXPENSIS GASPARIS GIRARDI VENETII.

UAB Biblioteca de Ciències Socials

RATIONE MODI

JUS CANONICUM

ALLEGANDI,

in anteceſſum obſervandum, *Textus*, qui ex DECRETO allegantur, per *Canones* eſſe allegandos; in DECRETALIBUS vero per *Capitula*. Hiſce autem præſuppoſitis, jam ſingulæ *Partes* ſunt videndæ.

§. I. DISTINCTIONES igitur allegantur per majuſculum D. vel *Diſt.* ſubjecto numero Diſtinctionum, E. gr. *c. Audite*, *Diſt.* 34. id eſt, *Canon. Audite*, *Diſtinct.* 34. *c.* 14. *D.* 96. id eſt, *Can.* 14. *Diſtinct.* 96. In veteribus Libris, Canonis verba initialia plerumque poſt Diſtinctionem demum ponuntur, ita: 76. *Diſtinct. Scire*, id eſt, *Can. Scire*, *Diſt.* 76.

§. II. CAUSÆ allegari ſolent juxta numeros, & quidem per literam C. hoc modo, *C. Principatus*. *C. I. Q.* 1. id eſt, *Can. Principatus. Cauſa* 1. *Q.* 1. Vel etiam ita brevius moderni Dd. allegant. *c.* 3. *c.* 12. *q.* 5. Ubi ſemper primum *C. Canonem*, ſecundum *C. Cauſam* denotat; Alii illi C. quod cauſam ſignificat, literam *a.* addere ſolent ita: *c.* 36. *ca.* 17. *Q.* 4. Aliter adhuc allegant Doctores antiqui, qui illud C. quod cauſam ſignificat, omittunt & Canonem citant verbo initiali, eidemque numerum ſubjiciunt, qui non eſt numerus Canonis, ſed cauſæ, E. gr. *c. Aperte*. 24. *q.* 1. Hoc ita legendum: *Canone*, *Aperte*, *Vigeſima quarta*, (ſubintellige, Cauſa) *quæſt.* 1. quem Canonem moderni Doctores ita allegant. *c.* 36. *c.* 24. *q.* 1. Vel etiam haud raro Veteres Dd. allegant ponendo verba initialia Canonis, poſt quæſtionem. E. gr. 7. *q.* 1. *Denique*, id eſt, *Can. denique*, *cauſa* 7. *q.* 1. item 14. *qu.* 5. *Dixit Dominus*, id eſt, *Can. Dixit Dominus*, *cauſa* 14. *quæſt.* 5. Quales abbreviationes ita legendæ. E. gr. 9. *q.* 3. *Cuncta*. ita: *Nona*, (id eſt cauſa) *quæſt.* 3. *Cuncta*. id eſt, Canone ita incipiente. In evolutione autem primo quærenda Cauſa, poſt Quæſtio, tertio demum Canon. Numerus autem Cauſæ & Quæſtionis in ſuperiore cujusvis paginæ parte conſpicitur; Canonis numerus a latere quærendus.

§. III. Notandum autem in *Cauſſ. XXXIII. Quæſt. III.* inſeri Tractatum de *Pœnitentia*, qui habet ſeptem ſpeciales Diſtinctiones, & ita allegari ſolet, e C. *Pernicioſe*, *de Pœnit. Diſtinct.* 1. quod in *Cauſa* 33. *quæſt.* 3. quærendum; vel ut Veteres allegant, *de Pœn. Diſt.* 1. *Homicidiorum*, id eſt, *Can. Homicidiorum*, *de Pœnit. Diſt.* 1.

§. IV. DE CONSECRATIONE Tractatio ſpecialis ſubjecta eſt poſt abſolutas cauſas, & continet Diſtinctiones quinque, & ita allegatur, *c. Triforme*, *de Conſecrat. Diſtinct.* 2. ſive, quod idem eſt *c.* 22. *de Conſecr. D.* 2. id eſt, *Canone* 22. *de Conſecrat. Diſtinct.* 2. Veteres brevius allegant hac ratione, *de Con. D.* 4. *Poſtquam*, id eſt, *Can. Poſtquam. de Conſecrat. Diſtinct.* 4. vel ita: *de Conſ. D.* 3. *Noſſe*, id eſt, *Can. Noſſe*. *de Conſecrat. diſt.* 3.

Huic tractatui ſubjiciuntur CANONES PŒNITENTIALES, ET CANONES APOSTOLICI, qui ita allegantur, *Can. Pœnitential.* 14. *Can. Apoſtol.* 32.

§. V. DECRETALES apud Dd. communiter allegantur, per X. ſeu x. quod ſignificat *Extra*; Extra vero propterea allegantur, ut intelligatur, eſſe

illud Capitulum *extra Decretum*, vid. Dn. Gerh. de Maſtricht *Hiſt. Jur. Eccleſ.* §. 327. Veteres Doctores Decretum allegarunt per vocem *Supra*, innuentes poſt Gratianeum volumen, aliam collectionem adjectam ſuperveniſſe. D. Strauch. *Amœn. Jur. Can. Sem.* 1. *Eccl.* 1. *cap.* 1. Textus vero in Decretalibus per c. id eſt *Capitula*, citantur. E. gr. *C. Quotiens. X. de Pact.* Hic quærendus in Indice Decretalium, *Titulus de Pactis*, quo libro ille habeatur, & titulo invento quærendum in eo *Cap.* incipiens *Quotiens*. Libri enim & Tituli numerus hic perinde non allegatur, prout in Jure Civili. Moderni Dd. ita allegant *c. 6. X. de Decim.* id eſt, *Cap. 6. Extra, de Decimis*. Veteres vero Dd. literam X. plerumque ſolent omittere, & poſt titulum demum ponere verbum initiale capituli. E. gr. *de Sponſal. Ex parte*, id eſt, *c. Ex parte. X. de Sponſal.* Alii vero ita: *extr. de Simon. Nobis*. id eſt, *c. Nobis. X. de Simonia*.

§. VI. SEXTUS DECRETALIUM perinde allegatur, ut de Decretalibus dictum; differentiæ tamen cauſa, ſi ex *Sexto* titulus allegetur, addi ſolet *in 6.* vel *lib. 6.* litera vero X. tunc ſolet omitti. E. gr. *C. Gratia. de Reſcript. in 6.* vel *c. 2. de Præbend. lib. 6.* Vel juxta veteres ita: *de Elect. Quanquam. lib. 6.* ideſt, *C. Quanquam. de Elect. in 6.*

§. VII. CLEMENTINÆ Conſtitutiones non per capitula allegantur, ſed verbo Conſtitutionis initiali præmittitur *Clem.* vel *Cl.* E. gr. *Clem. multorum. de Pœn.* id eſt, *Clementina, Multorum, de Pœnis*, qui titulus in Indice titulorum quærendus. Vel juxta veteres, *de Sepult. Dudum, in Cle.* id eſt, *ſub titulo de Sepulturis, Conſtitutio incipiens, Dudum, in Clementinis*, ſive quod idem hodie eſt, *Cl. 2. de Sepult.* id eſt, *Clementin. 2. de Sepultur.*

§. VIII. EXTRAVAGANTES quoque allegantur per Rubricas, nomen vero capituli omittitur, & ejus loco additur *Extrav.* E. gr. *Extravagante. Dierum. de Pœn.* Sed quia Extravagantes ſunt duplices, *aliæ* Johannis Papæ XXII. *aliæ* vero communes, ad confuſionem vitandam, *illas* ſimpliciter ſub nomine extravagantium intelligimus, *has* vero allegamus *Extrav. Comm.* E. gr. *Extrav. Comm. Etſi. de injur. & dam. dat.* Vel juxta veteres Dd. *Extrav. comm. de injur. Etſi*.

§. IX. SEPTIMUS DECRETALIUM LIBER, qui noviter Corpori Juris Canonici acceſſit, a modernis Dd. interdum & Hiſtoricis allegari ſolet. Allegandi tamen ratio eadem eſt, quæ in *Sexto Decretalium*, niſi quod pro *6.* hic ponatur *7.* E. gr. *C. Nullis. de Offic. Legat. in 7.* vel in alio exemplo *c. 4. de For. Compet. in 7. c. 1. de Vot. lib. 7.*

§. X. INSTITUTIONES JURIS CANONICI LANCELLOTTI rarius ob defectum auctoritatis allegantur, & in illis interdum numerus Libri & Tituli additur, interdum non. E. gr. *c. Non tamen. Inſt. Lancell. Lib. 2. c. 19.* vel etiam eundem textum ita allegant, *c. Non tamen, Inſt. Lanc. de Union. Eccleſ.*

Vid. Hoppii Commentationem ad Inſtitutiones, in Præcognitis Juris univerſi. *Cap. IX. §. 7. uſque ad finem.*

GRE-

GREGORIUS PAPA XIII.

Ad futuram rei memoriam.

CUm pro munere Paſtorali humeris noſtris injuncto, id præcipue nobis propoſitum habeamus, ut omni ſtudio, diligentiaque omnes Chriſti fideles, his præſertim tam gravibus, calamitoſisque temporibus, in recta, & Catholica fide continere curemus: ac propterea id imprimis nobis agendum & providendum ſit, ut omnem omnibus aberrandi ab ea occaſionem ſubtrahamus. Dudum ob hujus rei executionem, adhibitis nonnullis ex Fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, adjuncto etiam aliquorum doctrina & pietate inſignium Virorum ſtudio, Decretum Gratiani nuncupatum abſque gloſſis, nec non idem Gratiani Decretum, cum Decretalibus Gregorii Papæ IX. Prædeceſſoris noſtri, Sexto, Clementinis, & Extravagantibus non modo cum veteribus gloſſarum Auctoribus, quibus cum viri pii & Catholici fuerint, ignoſcendum videtur, ſi quid vel ob errorem in illis, vel quia nondum pleraque a ſacris Conciliis diffinita fuerant, liberius locuti ſunt: Verum etiam cum his, quæ ab impiis ſcriptoribus tam extra in marginibus, quam etiam intra aſperſa fuerant Catholicæ veritati contraria, revidendi, corrigendi, & expurgandi curam demandavimus. Cum autem ipſum Decretum abſque gloſſis, a præfatis a nobis deputatis jam totum emendatum, & correctum, ac nonnullis annotationibus illuſtratum exiſtat, ipſiusque major pars a dilecto filio Paulo Conſtabili, tunc ſacri noſtri Palatii Apoſtolici Magiſtro, una cum dictis Decretalibus felicis recordationis Gregorii IX. Prædeceſſoris noſtri jam impreſſis, recognita & approbata ſit: reliquum vero ejuſdem Decreti una cum annotationibus prædictis, tam abſque Gloſſis, quam ipſum totum cum Gloſſis, Sextumque & Clementinas ſimul, & Extravagantes, a dilecto filio Sixto Fabri, ejuſdem Palatii noſtri Apoſtolici Magiſtro, recognoſcenda omnia & approbanda in officina populi Romani, quæ ad hoc potiſſimum, ut libri ſacri in ea fideliter, & incorrupte imprimantur, erecta fuit, imprimi, & impreſſa divulgari juſſerimus, ac ut ad majorem Chriſti fidelium ubique tam intra quam Extra Italiam, citra, & ultra Montes commorantium commoditatem, hoc Juris Canonici corpus fideliter & incorrupte, juxta exemplar Romæ impreſſum a Catholicis Typographis, a Romano populo, ſive ab eo deputatis, vel pro tempore deputandis electis imprimi poſſit. Nos opportune providere volentes, ut hoc Jus Canonicum ſic expurgatum ad omnes ubique Chriſti fideles ſartum tectum perveniat, ac ne cuiquam liceat eidem operi quicquam addere, vel immutare, aut invertere, nullave interpretamenta adjungere: ſed prout in hac noſtra Urbe Roma nunc impreſſum fuit, ſemper & perpetuo integrum & incorruptum conſervetur. Motu proprio & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnibus & ſingulis in noſtro, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ dominio, nobis, & eidem Romanæ Eccleſiæ mediate vel immediate ſubjecto commorantibus, vel ad illud quovis prætextu advenientibus, ac etiam extra dictum dominium ubilibet exiſtentibus Typographis & librorum impreſſoribus, ac Bibliopolis, & quibuſcunque aliis perſonis utriuſque ſexus, cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœna excommunicationis majoris latæ ſententiæ, & quoad nunc, & pro tempore in dicto noſtro, & Romanæ Eccleſiæ dominio mediate vel immedia-

mediate ſubjecto commorantes, etiam ultra præmiſſa, ſub amiſſione librorum, ac mille ducatorum auri de Camera, pro una, videlicet officio Inquiſitionis hæreticæ pravitatis, & pro alia accuſatori, & pro reliqua tertiis partibus Judici executori, irremiſſibiliter applicandorum, aliisque arbitrii noſtri pœnis eo ipſo, ſi & quoties contra factum fuerit, & per quemlibet contravenientem incurrendis, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium inhibemus, & interdicimus, ne ipſius Gratiani Decretum cum annotationibus, & idem cum gloſſis, Decretalibus Gregorii IX. prædeceſſoris noſtri, Sexto, Clementinis & Extravagantibus, ut præfertur; de cætero per Decennium a data præſentium, ſub quovis titulo, alibi quam in Urbe noſtra, & in eadem officina impreſſoria dicti populi Romani, & iis, quibus ab eodem populo Romano, & ab eo ad hoc pro ipſo Populo deputatis, tam in Italia, quam extra Italiam ubilibet facultas & licentia per dictum tempus deſuper conceſſa fuerit, prout nos eidem populo Romano, & eisdem ab eo deputatis, ut hujuſmodi licentiam & facultatem, tam in Italia, quam extra Italiam ubilibet cuicunque, & quibuſcunque ipſi populo Romano, ſeu ejus pro eo Deputatis, pro tempore videbitur, & placebit, ac pro tempore eidem populo, & ejus deputatis viſum fuerit, ſignificata prius nobis, & approbata perſona concedere, illamque ſic conceſſam, prout, & quando ſibi placuerit, revocare libere & licite valeant, indulgemus, impreſſum, & imprimendum tenere, vendere, dare, donare, vel alias quomodolibet habere, vel transferre; neque etiam ipſi, abſque expreſſa in ſcriptis licentia ejusdem populi Romani, & ab eo Deputatorum dictum Gratiani Decretum cum ipſis annotationibus, & idem cum gloſſis, Gregorii IX. prædeceſſoris noſtri Decretalibus, Sexto, Clementinis, & Extravagantibus, ut dictum eſt imprimere, nec per dictum decennium ab eis vel aliis, præterquam a dicto populo Romano, & ab eo Deputatis, vel de eorum licentia, ut præfertur, impreſſum & inprimendum alias habere, ſeu tenere, aut etiam vendere, vel donare, ſeu imprimi, teneri, vendi, donari, aut alias transferri facere per ſe, vel alium, ſeu alios, publice vel occulte, directe ſeu indirecte quovis quæſito colore, vel ingenio audeant, ſeu præſumant: ita quod etiam nulli omnino hominum, tam in urbe, & tota Italia, quam extra ubivis Terrarum, Regnorum, Regionum, & Provinciarum totius orbis liceat hujuſmodi libris dicti Juris Canonici ſic, ut præfertur, de mandato noſtro recognitis, correctis, & expurgatis quicquam addere, detrahere, vel immutare, aut invertere, nullave interpretamenta adjungere, ſed prout hujuſmodi Romæ impreſſum fuit, ſemper & perpetuo integrum & incorruptum conſervetur, ſtatuimus, ſancimus, & ordinamus: mandantes univerſis & ſingulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis & Epiſcopis, cæterisque locornm ordinariis, & eorum Vicariis, in ſpiritualibus & temporalibus, in ſtatu temporali ſanctæ Romanæ Eccleſiæ etiam Legatis, Vice-legatis Sedis Apoſtolicæ, ac ipſius ſtatus Gubernatoribus, Poteſtatibus, & Locum tenentibus, ut quoties pro parte dicti populi Romani, & ab eo Deputatorum, ſeu licentiam & facultatem ab ipſis, ut præfertur, pro tempore habentium, fuerint requiſiti, vel eorum aliquis fuerit requiſitus, eisdem populo, & Deputatis, ac ab ipſis licentiam & facultatem habent. efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, præmiſſa ad omnem populi Romani & ab eo Deputatorum prædictorum licentiam ſeu facultatem habent. requiſitionem contra inobedientes & rebelles, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, etiam ſæpius aggravan. & per alia juris remedia auctoritate Apoſtolica exequantur: invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis.

Et

Et insuper quia difficile admodum esset, præsentes literas ad quælibet loca deferri: Volumus, & eadem Apostolica auctoritate decernimus, illarum transsumptis, & exemplis manu Notarii publici subscriptis, & sigillo Curiæ, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, & etiam in ipsis operibus impressis, plenariam & eandem prorsus fidem ubique, tam in judicio, quam extra judicium haberi, quæ præsentibus haberetur: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac quorumcunque locorum, Gymnasiorum, & Universitatum, etiam studiorum generalium, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & literis Apostolicis etiam illis, & illorum ac quibusvis aliis personis, sub quibuscunque tenoribus & formis, etiam motu, scientia & potestatis plenitudine similibus, ac alias in contrarium quomodolibet concessis & approbatis, ac in posterum concedendis & approbandis. Quibus omnibus, etiamsi de illis specialis mentio habenda esset, eorum tenores præsentibus pro expressis habentes illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 1. Julii, M. D. LXXX. Pontificatus nostri anno 9.

CÆ. GLORIERIUS.

CATALOGUS
PONTIFICUM ROMANORUM
UT ET CONCILIORUM OMNIUM,

desumptus ex

TOMIS CONCILIORUM,

qui Parisiis prodierunt.

Pontifices.	*a. Chr.*	*Concilia.*
S. Petrus.	34	Synodus I. Apostolorum Hierosolymis habita.
		Synodus II. Apostolorum Hierosolymis habita.
	51	Synodus III. Apostolorum Hierosolymis habita.
	58	Synodus IV. Apostolorum Hierosolymis habita.
Linus	70	
Cletus	81	
Clemens I.	93	
Anacletus	103	
Evaristus	112	
Alexander I.	121	
Sixtus I.	132	
Telesphorus	142	
Hyginus	154	
Pius I.	158	
Anicetus	167	
Soter	175	
Eleutherius	182	
Victor I.	194	
	198	Concilium Romanum.
		Concilium Palæstinum.
		Concilium Ponticum.
		Concilium Gallicum.
		Concilium Osroenum.
		Concilium Asiaticum.
Zepherinus	203	
	217	Concilium Africanum.
Callistus I.	221	
Urbanus I.	227	
Pontianus	233	
Anterus	237	
Fabianus	238	
	242	Concilium Labesitanum.
	249	Concilium Arabicum.
Sedes Vacans	253	Concilium Romanum.
Cornelius	254	Concilium Carthaginense I.
		Concilium Romanum I.
	255	Concilium Romanum II.
		Concilium Italicum.
		Concilium Carthagin. II.
Lucius I.	255	
Stephanus I.	257	Concilium Africanum I.
	258	Concilium Africanum II.
		Concilium Iconiense.
		Concilium Synodense.
		Concilium Carthaginense I.
		Concilium Carthaginense II.
		Concilium Carthaginense III.
Sixtus II.	260	
Dionysius	261	
	263	Concilium Romanum.
	266	Concilium Antiochenum I.
	272	Concilium Antiochenum II.
Felix I.	272	
Eutychianus	275	
Gajus	283	
Marcellinus	296	
	303	Concilium Cirtense.
		Concilium Sinuessanum.
Marcellus I.	304	
	305	Concilium Eliberitanum.
	306	Concilium Carthaginense. I.
	308	Concilium Carthaginense II.
Eusebius	309	
Melchiades	311	
	313	Concilium Romanum.
Silvester	314	Concilium Arelatense I.
		Concilium Ancyranum
		Concilium Neocæsarienſe
	315	Concilium Romanum I.
		Concilium Alexandrinum I.
	319	Concilium Alexandrinum II.
	...	Concilium Laodicenum.
	324	Concilium Romanum II.
	325	CONCILIUM NICÆNUM I. GENERALE.
		Concilium Romanum III.
	...	Concilium Gangrense.
	335	Concilium Tyrium.
		Concilium Hierosolymitanum.
Marcus	336	Concilium Constantinopolitan.
Julius I.	336	
	337	Concilium Romanum I.
	339	Concilium Alexandrinum.
	341	Concilium Antiochenum I.
		Concilium Romanum II.
	342	Concilium Romanum III.
	344	Concilium Antiochenum II.
		Concilium Mediolanense.
	346	Concilium Agrippinense.
	347	CONCILIUM SARDICENSE GENERALE.
		Conciliabulum Sardicense.
	348	Concilium Carthaginense I.
	350	Concilium Mediolanense.
		Concilium Hierosolymitanum.
	...	Concilium Vasense.
Liberius	352	Concilium Romanum.
	355	Concilium Arelatense.
		Concilium Mediolanense.
	356	Concilium Biterrense.

UAB Biblioteca de Ciències Socials

Liberius
357 Concilium Sirmienſe.
358 Concilium Ancyranum.
Concilium Gallicum incerti loci.
359 Concilium Ariminenſe.
Conciliabulum Ariminenſe.
Conciliabulum Seleucienſe.
Conciliabulum Conſtantinopolit.
360 Conciliabulum Antiochenum I.
362 Concilium Alexandrinum I.
Concilium Pariſienſe I.
363 Concilium Alexandrinum II.
Concilium Antiochenum II.
364 Conciliabulum Lampſacenum.
365 Concilium Siculum.
Synodus Illyrica.
Concilium Tyanenſe.
366 Conciliabulum in Caria.
Conciliabulum Singedimirum.

Felix II.
355
357

Damaſus I.
367
368 Concilium Romanum I.
369 Concilium Romanum II.
373 Concilium Romanum III.
374 Concilium Valentinum I.
377 Concilium Antiochenum.
381 CONCILIUM CONSTANTINOPOLIT. I. GENERALE.
Concilium Aquilejenſe.
Concilium Cæſarauguſtanum.
382 Concilium Romanum IV.
Concil. Conſtantinopolitanum II.

Siricius.
383 Concilium Sydenſe.
385 Concilium Burdigalenſe.
386 Concilium Romanum.
Concilium Trevirenſe.
389 Synodus Capuana.
... Concilium Nemauſenſe.
390 Concilium Mediolanenſe.
391 Concilium Novatianorum Angari celebratum.
393 Concilium Hipponenſe.
394 Concilium Conſtantinopolitan.
Concilium Adrumetinum.
Concilium Cavernenſe.
Conciliabulum Begarienſe.
397 Concilium Taurinenſe.
Concilium Carthaginenſe II.
Concilium Carthaginenſe III.

Anaſtaſius I.
398 Concilium Carthaginenſe IV.
Concilium Carthaginenſe V.
399 Synodus Alexandrina.
Concilium Africanum I.
400 Concilium Conſtantinopolitanum.
Concilium Toletanum I.
401 Concilium Africanum II.

Innocentius I.
Concilium Africanum III.
402 Concilium Milevitanum I.
403 Synodus ad Quercum.
Concilium Africanum I.
404 Concilium Africanum II.
405 Concilium Africanum III.
Synodus Toletana.
407 Concilium Africanum IV.
408 Concilium Africanum V. & VI.
409 Concilium Africanum VII.
410 Concilium Africanum VIII.
411 Synodus Ptolemaidis.
Collatio Carthaginenſis.
412 Concilium Cirtenſe.

Innocentius I.
414 Conciliab. Africanum Donatiſt.
Synodus Macedonica.
415 Concilium Dioſpolitanum.
416 Concilium Carthaginenſe.
Concilium Milevitanum II.

Zoſimus
417
418 Concilium Africanum.
Concilium Teleptenſe.

Bonifacius I.
418
419 Concilium Carthagin. VI.
Concilium Carthagin. VII.

Cœleſtinus I.
423
424 Concilium Africanum.
427 Concilium contra Maſſalianos.
430 Concilium Romanum.
Concilium Alexandrinum.
431 CONCILIUM EPHESINUM, GENERALE.

Sixtus III.
432 Concilium Antiochenum.
433 Concilium Romanum.
Concilium Armeniæ.
435 Concilium Conſtantinopolit.
439 Concilium Regenſe.

Leo I.
440
441 Concilium Arauſicanum I.
442 Concilium Vaſenſe II.
444 Concilium Romanum I.
Concilium Gallicum incerti loci.
445 Concilium Romanum II.
446 Synodus Verolamii.
447 Concilium Hiſpanicum.
448 Concilium Conſtantinopolitan. I.
Concilium Tyri.
Concilium Beryti.
449 Concilium Conſtantinopolit. II.
Conciliabulum Epheſinum.
Concilium Britannicum.
Concilium Romanum III.
450 Concilium Conſtantinopol. III.
Synodus S. Patricii.
... Synodus alia S. Patricii.
451 Concilium Mediolanenſe.
CONCILIUM CALCEDONENSE GENERALE.
Synodus Alexandrina.
452 Concilium Arelatenſe II.
453 Concilium Andevagenſe.

Hilarius
455 Concilium Arelatenſe III.
459 Concilium Conſtantinopolitan.
461 Concilium Turonicum I.
465 Concilium Vereticum.
Concilium Cambricum.

Simplicius
Concilium Romanum.
467
474 Concilium Viennenſe.
475 Concilium Arelatenſe.
Concilium Lugdunenſe.

Felix III.
483 Concilium Romanum I.
Concilium Conſtantinopol.
484 Concilium Romanum II.

Gelaſius I.
487 Concilium Romanum III.
492
494 Concilium Romanum I.

Anaſtaſius II.
Concilium Romanum II.

Symmachus
496
498
499 Synodus Ramana I.
500 Synodus Romana II.
501 Synodus Romana III.
502 Synodus Ramana IV.
503 Synodus Romana V.

Symma-

UAB Biblioteca de Ciències Socials

Symmachius	504	Synodus Romana VI.
		Concilium Byzacenum.
	506	Concilium Agathense.
	511	Concilium Aurelianense I.
	512	Pseudosynodus Sidonia.
		Synodus Britannica.
Hormisda	514	
	516	Synodus Epiri veteris.
		Conventus Britannicus.
		Concilium Tarraconense.
	517	Concilium Gerundense.
		Concilium Gallicum incerti loci.
		Concilium Epaonense.
		Concilium Lugdunense I.
	518	Concilium Constantinopolitanum.
		Synodus Hierosolymitana.
		Concilium Tyrium.
		Concilium Romanum
	519	Synodus Britannica.
Joannes I.	520	Synodus Constantinopolitan.
	523	
	524	Concilium Ilerdense.
		Concilium Valentinum Hispaniæ.
		Concilium Arelatense IV.
Felix IV.	526	
	527	Concilium Carpentoractense.
	529	Concilium Arausicanum II.
		Concilium Vasense II.
Bonifacius II.	530	
	531	Concilium Romanum I.
		Concilium Romanum II.
		Concilium Toletanum II.
Joannes II.	532	Concilium Romanum.
	533	Collatio Constantinopolitana.
		Concilium Aurelianense II.
Agapetus	534	Concilium Africanum.
Sedes vacans	535	Concilium Arvernense I.
	536	Concilium Constantinopolit.
Silverius		Concilium Hierosolymitanum.
	536	
Vigilius	538	Concilium Aurelianense III.
	540	Concilium Barcinonense.
	541	Concilium Byzacenum.
		Concilium Aurelianense IV.
	547	Synodus Constantinopolit.
	549	Concilium Aurelianense V.
		Concilium Arvernense II.
	550	Concilium T lense.
		Synodus Mopsuestena.
	553	CONCILIUM CONSTANTINOPOLIT. II. GENER. V.
		Concilium Hierosolymitanum.
		Concilium Aquilejense.
Pelagius I.	554	Concilium Arelatense V.
	555	Concilium Parisiense II.
Joannes III.	557	Concilium Parisiense III.
	559	
	560	Synodus Landavensis I.
		Synodus Landavensis II.
		Synodus Landavensis III.
	563	Concilium Bracarense I.
		Concilium Santonense.
	567	Concilium Lugdunense.
		Concilium Turonense II.
	569	Concilium Lucense I.
	572	Concilium Bracarense II.
Benedictus I.		oncilium Lucense II.
	573	Concilium Parisiense IV.
Pelagius II.	577	Concilium Parisiense.
	577	
	578	Concilium Antissiodorense.

Pelagius II.	579	Concilium Cabilonense.
		Concilium Santonense.
	580	Concilium Brennacense.
	581	Concilium Matisconense I.
	583	Concilium Lugdunense III.
	585	Concilium Matisconense II.
	587	Conventus apud Andelaum.
		Synodus Constantinopol.
	588	Concilium Arvernense.
	589	Concilium Toletanum III.
		Concil. apud Sauriciacum villam.
		Concilium Gallicum duplex.
		Concilium Narbonense.
		Concilium Romanum.
Gregorius I.	590	Concilium Hispalense I.
		Concilium Romanum I.
		Concilium Gallicum in confinio trium civitatum.
		Concilium Pictavense.
		Concilium Metense.
	591	Conventus Nemptodorensis.
	592	Concilium Cæsaraugustanum II.
		Conciliabulum Numidiæ.
	595	Concilium Romanum II.
	597	Concilium Toletanum.
	598	Concilium Oscense.
	599	Synodus Constantinopolitana.
		Concilium Barcinonense.
	601	Concilium Romanum III.
		Concilium Romanum IV.
		Synodus Wigornensis.
	602	Concilium Byzacenum.
	603	Concilium Cabilonense.
		Concilium Numidiæ.
Sabinianus	604	
	605	Concilium Cantuarienſe.
Bonifacius III.	606	Concilium Romanum.
Bonifacius IV.	607	
	610	Concilium Romanum.
		Synodus Toletana.
Deusdedit	614	Concilium Tarraconense.
	614	
	615	Concilium Parisiense V.
Bonifacius V.	...	Concilium Gallicum incerti loci.
	617	Concilium Cantiarum.
Honorius I.	618	Concilium Hispalense II.
	626	
	627	Concilium Matisconense.
	630	Concilium Rhemense.
	633	Synodus Alexandrina.
		Concilium Toletanum IV.
	636	Concilium Toletanum V.
	638	Concilium Toletanum VI.
Severinus	638	
	639	Conciliabulum Constantinopolit.
Joannes IV.	639	
	640	Concilium Romanum.
Theodorus I.	642	
	645	Concilium Aurelianense.
	646	Concilium Numidiæ.
		Concilium Byzacenum.
		Concilium Carthaginense.
		Concilium Toletanum VII.
	648	Concilium Romanum.
Martinus I.	649	Concilium Lateranense.
	650	Concilium Cabilonense.
	653	Concilium Toletanum VIII.
Eugenius I.	654	
Vitalianus	655	Concilium Toletanum IX.
	656	Concilium Toletanum X.
	658	Concilium Nannetense.

Vita-

Vitalianus	65[illegible]	Conventus Clipiacenſis.
	664	Synodus Pharenſis.
	666	Concilium Emeritenſe.
	667	Concilium Romanum.
Adeodatus	667	
	670	Concilium Auguſtodunenſe.
	673	Concilium Herudfordenſe.
	675	Concilium Toletanum XI.
		Concilium Braccarenſe III.
Donus	676	
Agatho	678	
	679	Concilium Mediolanenſe.
	680	Concilium Hedtfeldenſe.
		Concilium Romano-Britannicum.
		Concilium Romanum.
	681	CONCILIUM CONSTANTINOPOLIT. III. GENER. VI.
		Concilium Toletanum XII.
	682	Concilium Rothomagenſe.
Leo II.	683	Concilium Toletanum XIII.
Benedictus II.	684	Concilium Toletanum XIV.
Joannes V.	685	Concilium in villa Regia.
Cono	686	
Sergius I.	687	
	688	Concilium Toletanum XV.
	691	Concilium Cæſarauguſtanum III.
	692	Conciliabulum Conſtantinopolit.
	693	Concilium Toletanum XVI.
	694	Concilium Becanceldenſe.
		Concilium Toletanum XVII.
	697	Concilium Trajectenſe.
		Concilium Berghamſtedenſe.
	698	Conciliabulum Aquilejenſe.
Joannes VI.	701	Concilium Anglicum ſub Alftido rege.
		Concilium Toletanum XVIII.
Joannes VII.	705	Concilium Romanum.
		Synodus Merciana.
		Concilium Niddenſe.
Siſinnius	708	Concilium Anglicum incerti loci.
Conſtantinus	708	
	709	Synodus Alnenſis.
	712	Conciliabulum Conſtantinopol.
		Concilium Londinenſe.
	...	Concilium Anglicum generale.
Gregorius II.	714	
	721	Concilium Romanum I.
	724	Concilium Romanum II.
	727	Concilium Romanum III.
Gregorius III.	731	Concilium Romanum I.
	732	Concilium Romanum II.
Zacharias	741	Concilium Clouesshoviæ I.
	742	Concilium Germanicum I.
	743	Concilium Liptinenſe, ſeu Germanicum II.
		Concilium Romanum I.
	744	Concilium Sueſſionenſe.
	745	Concilium Germanicum III.
		Concilium Romanum II.
	747	Concilium Clouesshoviæ II.
Stephanus II.	752	Concilium Vermerienſe I.
	753	Synodus Metenſis.
	754	Conciliabulum Conſtantinopol.
	755	Concilium Vernenſe I.
Paulus I.	757	Concilium Compendienſe.
	759	Conciliabulum Germanicum.
	761	Concilium Romanum.
		Conventus in villa Dura.
	763	Conventus Nivernenſis.
	764	Conventus Wormatienſis.
	765	Conventus Attiniacenſis.
Paulus I.	766	Conventus Aurelianenſis.
	767	Concilium Gentiliacenſe.
Stephanus III.	768	Conventus apud S. Dionyſium.
	769	Concilium Romanum.
	770	Concilium Wormatienſe I.
	771	Concilium apud Valentianas.
Hadrianus I.	772	Concilium Wormatienſe II.
		Concilium Bavaricum.
	773	Concilium Genavenſe.
	775	Concilium in villa Duria.
	776	Concilium Wormatienſe III.
	777	Concilium Paderbornenſe I.
	779	Concilium in villa Duria.
	780	Concilium Lippienſe.
	782	Synodus Colonienſis.
	786	Concilium Paderbornenſe II.
		Concilium Wormatienſe IV.
	787	Concilium Calchutenſe.
		SYNODUS NICÆNA II. GENER. VII.
		Concilium Wormatienſe V.
	788	Concilium in villa Ingilenheim.
		Synodus Britannica apud Acleam.
	790	Concilium Wormatienſe VI.
	791	Concilium Forojulienſe.
	792	Concilium Ratiſponenſe.
	793	Collatio Verolamii.
		Concilium Verolamii.
	794	Concilium Verolamii.
		Concilium Francofordienſe.
Leo III.	795	
	798	Synodus Finehallenſis.
		Concilium apud Bacanceld.
	799	Concilium Romanum.
		Concilium Aquiſgranenſe.
	800	Concilium Clouesshoviæ.
		Synodus Romana.
	802	Concilium Altinenſe.
	803	Concilium Clouesshoviæ.
	806	Conciliabulum Conſtantinop. I.
	809	Conciliabulum Conſtantinop. II.
		Concilium Aquiſgranenſe.
	813	Concilium Arelatenſe.
		Concilium Moguntiacum.
		Concilium Rhemenſe III.
		Concilium Turonenſe III.
		Concilium Cabilonenſe II.
	814	Conciliabulum Conſtantinop. III.
		Concilium Noviomenſe.
Stephanus IV.	816	Concilium Aquiſgranenſe.
		Synodus apud Celichyth.
Paſchalis I.	817	Conventus Aquiſgranenſis.
	820	Concilium Anglicum ſub Wulfredo Archiepiſcopo Cantuariæ.
	821	Concilium ap. Theodonis villam.
		Concilium apud Oslaueshlen.
	822	Concilium Clouesshoviæ.
		Concilium Attiniacenſe.
Eugenius II.	824	Conventus Pariſienſis.
		Conciliabulum Clouesshoviæ.
	826	Concilium in villa Ingilenheim.
		Concilium Romanum.
Valentinus.	827	
Gregorius IV.	827	
	829	Concilium Pariſienſe VI.
		Concilium Wormatienſe.
	833	Concilium Londonienſe.
		Conventus Compendienſis.
	834	Conventus apud S. Dionyſium.
	835	Concilium Metenſe.
		Concil. apud Theodonis villam.

Gregorius IV.	836	Concilium Aquisgranense II.
		Conventus apud Stramiacum.
	838	Concilium Kingstoniæ.
	839	Conventus Cabilonensis.
	842	Concilium Aquisgranense.
		Concilium Constantinopolitan.
	843	Conventus in villa Colonia.
		Concilium apud Lauriacum.
Sergius II.	844	Concil. apud Theodonis villam.
		Concilium Vernense II.
	845	Concilium Beluacense.
		Concilium Meldense.
	846	Concilium Parisiense.
		Concilium in villa Sparnaco.
Leo IV.	847	Concilium Parisiense.
		Concilium Moguntinum I.
	848	Concilium Moguntinum II.
		Concilium Carisiacum.
	849	Concilium Turonense IV.
	850	Synodus Regiaticina.
		Concilium apud Benningdon.
	851	Concilium Kingnesburiæ.
	852	Concilium Cordubense.
		Concilium Moguntinum III.
	853	Conventus Ticinensis s
		Concilium Sueſſionense II.
		Concilium Vermerienſe II.
		Concilium Romanum.
	854	Concilium Constantinopolitan.
	855	Concilium Valentinum.
		Concilium Ticinense.
Benedictus III.	855	Concilium Wintonienſe.
	857	Synodus Carisiaca.
		Concilium Moguntinum.
Nicolaus I.	858	Conciliabulum Cpolitanum.
		Synodus Carisiaca.
	859	Concilium Metense.
		Concilium Lingonense.
		Concilium Tullense I. apud Saponarias.
		Conciliabulum Constantinopol.
	860	Concilium Aquisgranense I. & II.
		Concilium Confluentinum.
		Concil. Tullense II. apud Tusiac.
	861	Conciliabulum Constantinopol.
		Concilium Romanum I.
	862	Concilium Romanum II.
		Concilium Aquisgranense III.
	863	Concilium Silvanectense.
		Concilium Metense.
		Concilium Romanum III.
		Concilium Romanum IV.
		Concilium Romanum V.
		Concilium Pistense.
	864	Concilium Romanum VI.
	865	Concilium Romanum VII.
	866	Concilium Sueſſionense III.
	867	Concilium Tricassinum.
Hadrianus II.	867	
	868	Concilium Romanum.
		Concilium Wormatienſe.
	869	CONCIL. CONSTANTINOP. VI. GENERALE VIII.
		Concilium Vermerienſe.
		Conciliabulum Metense.
	870	Concilium apud Attiniacum.
		Concilium Colonienſe.
	871	Concilium Duziacense.
Joannes VIII.	872	
	873	Concilium Cabilonense.
		Concilium Silvanectense.
	874	Concilium Duziacense II.
Joannes VIII.	876	Synodus Ticinensis.
		Concilium Pontigonense.
	877	Concilium Romanum I.
		Concilium in Neustria.
	878	Concilium Tricassimum II.
	879	Concilium Romanum II.
		Concilium Romanum III.
		Conciliabulum Cpolitanum.
		Concilium Mantalense.
	881	Concilium Romanum IV.
		Concilium apud S. Macram.
Marinus I.	882	
Hadrianus III.	884	
Stephanus V.	885	
	...	Synodi Landavenſes VII.
	886	Concil. Nemausense in villa Portu
	887	Concilium Colonienſe.
		Concilium Cabilonense.
	888	Concilium Moguntiacense.
		Concilium Metense.
	890	Concilium Valentinum.
		Concilium Wormatienſe.
Formosus.	891	
	...	Synodus Anglica.
	892	Concilium Viennense.
		Concilium Rhemense.
	893	Concilium Romanum.
	894	Concil. Magalon. apud Juniaria
	895	Concilium Triburiense.
	...	Concilium Nannetense.
Stephanus VI.	897	Conciliabulum Romanum.
Romanus.	900	
Theodorus II.	901	
Joannes IX.	901	Concilium Ouetense.
	904	Concilium Romanum.
		Concilium Ravennate.
Benedictus IV.	905	
Leo V.	907	
Christophorus.	908	
Sergius III.	908	
	909	Concilium Troslejanum.
Anastasius III.	910	
Lando.	912	
Joannes X.	912	Concilium Confluentinum.
	915	Concilium Cabilonense.
	921	Concilium Troslejanum.
	923	Concilium Rhemense.
	924	Concilium Troslejanum.
	926	Concilium apud Carilocum.
	927	Concilium Troslejanum.
		Concilium Duisburgense.
Leo VI.	928	Concilium Gratelanum.
Stephanus VII.	929	
Joannes XI.	931	
	932	Concilium Erphordiense.
	933	Concilium ad castell. Theoderi
	935	Concilium ad S. Macram.
Leo VII.	936	
StephanusVIII	939	
	940	Concilium Narbonense.
	941	Concilium Sueſſionense.
Marinus II.	943	
	944	Concilium Trenorchianum.
		Conciliabulum Cpolitanum.
Agapitus II.	946	
	947	Concilium Virdunense.
	948	Concilium Mosomense.
		Concilium Engilenheimense.
		Conventus Laudunensis.
		Concilium Trevirense.
		Concilium Londonienſe.

Con

UAB Biblioteca de Ciències Socials

Agapitus II.	949	Concilium Romanum.
	950	Synodus Landavensis.
	952	Synodus Augustana.
	953	Concilium apud S. Theodericum.
Joannes XII.	955	
	962	Concilium ad Matronam fluvium, in pago Meldensi.
	963	Conciliabulum Romanum.
		Concilium Constantinopolitan.
	964	Concilium Romanum.
	...	Synodus Landavensis.
	...	Concilium Brandanfordiæ.
Benedictus V.	964	Conciliabulum Romanum.
Joannes XIII.	965	
	967	Concilium Ravennatense
	969	Concilium Anglicum.
	970	Concilium Londonienſe.
	971	Concilium Romanum.
Donus II.	972	Concilium Engilenheimenſe.
Benedictus VI.	972	
	973	Concilium Mutinenſe.
Benedictus VII.	975	Concilium Conſtantinopolitanum.
		Concilium Rhemenſe.
		Concilium Wintonienſe.
	977	Concilium Kyrtlingtoniæ.
		Concilium Calnæ villæ.
		Concilium Ambresbyriæ.
	983	Concilium Romanum.
		Concil. apud montem S. Mariæ.
Joannes XIV.	984	
Joannes XV.	985	
	988	Synodus Landavensis.
	989	Concilium Romanum.
	990	Concilium Silvanectenſe.
	992	Conciliabulum Rhemenſe.
	993	Concilium Romanum.
	995	Concilium Moſomenſe.
		Concilium Rhemenſe.
Gregorius V.	996	Concilium Romanum.
Silveſter II.	999	Concilium Romanum.
Joannes XVI. perperam XVIII	1003	
Joannes XVII.	1003	
	1005	Concilium Tremonienſe.
	1006	Concilium Francofordienſe.
	1009	Concilium Ænhamenſe.
Sergias IV.	1009	
	1011	Concilium Bambergenſe.
BenedictusVIII.	1012	Concilium Legionenſe.
	1017	Concilium Aurelianenſe.
	1021	Concilium Wintonienſe.
	1022	Concilium Salegunſtadienſe.
		Concilium Aquiſgranenſe.
	1023	Concilium Moguntinum.
Joannes XVIII.	1024	
perperam XX.	1029	Concilium Lemovicenſe.
	1032	Concilium Pampilonenſe.
Benedictus IX.	1033	
	1034	Synodus Landavensis.
		Concilium Bituricenſe.
		Concilium Lemovicenſe.
		Concilium Bellovacenſe.
	1035	Concilium Triburienſe.
	1040	Concilium Venetum.
Gregorius VI.	1044	
	1046	Cencilium Sutrinum.
Clemens II.	1046	
	1047	Concilium Romanum.
Damaſus II.	1048	
Leo VIII. vulgo IX.	1049	Concilium Romanum I.
		Concilium Rhemenſe.
Leo VIII. vulgo IX.		Concilium Moguntinum.
	1050	Concilium Romannm II.
		Concilium Vercellenſe.
		Concilium Coyacenſe.
	1051	Concilium Romanum III.
	1053	Concilium Romanum IV.
Victor II.	1055	Concilium Florentinum.
		Concilium Lugdunenſe.
		Concilium Turonenſe.
	1056	Concilium Colonienſe.
		Synodus Landavensis.
		Concilium Toloſanum.
		Concilium Compoſtellanum.
Stephanus IX.	1057	
Nicolaus II.	1058	
	1059	Concilium Sutrinum.
		Concilium Romanum.
		Concilium Amalphiæ.
		Concilium Pariſienſe.
	1060	Concilium Jaccitanum.
Alexander II.	1061	Conciliabulum Baſileenſe.
	1062	Concilium Osborienſe.
		Concilium Aragoniæ.
	1063	Concilium Romanum I.
	1064	Concilium Mantuanum.
		Concilium Barcinonenſe.
	1065	Concilium Romanum II.
		Concilium Romanum III.
	1066	Conventus Weſtmonaſterienſis.
	1069	Concilium Moguntinum I.
	1070	Concilium Wintonienſe.
	1071	Concilium Moguntinum II.
	1072	Concilium Anglicanum.
	1073	Conciliabulum Erphordienſe.
Gregorius VII.	1073	
	1074	Concilium Romanum I.
		Concilium apud S. Geneſium.
		Concilium Anglicanum.
	1075	Concilium Romanum II.
		Concilium Moguntinum.
		Concilium Londonienſe.
	1076	Conciliabulum Wormatienſe.
		Concilium Romanum III.
		Conciliabulum Papienſe.
	1078	Concilium Romanum IV.
		Concilium Romanum V.
	1079	Concilium Romanum VI.
		Concilium Britannicum.
	1080	Concilium Romanum VII.
		Conciliabulum Brixienſe.
		Concilium Lugdunenſe.
		Concilium Avenionenſe.
		Concilium Meldenſe.
	1081	Concilium Romanum VIII.
	1083	Concilium Romanum IX.
	1084	Concilium Romanum X.
	1085	Concilium Quintilineburgenſe.
		Conciliabulum Moguntinum.
Victor III.	1086	
	1087	Concilium Capuanum.
		Concilium Beneventanum.
Urbanus II.	1088	
	1089	Concilium Romanum I.
		Concilium Trojanum I.
	1090	Concilium Toleſanum.
		Concilium Melfitanum.
	1091	Concilium Beneventanum.
	1093	Concilium Trojanum II.
	1094	Concilium Conſtantienſe.
		Concilium Oſtonienſe.
	1095	Concilium Placentinum.

Urbanus II.	1095	Concilium Claromontanum.
		Concilium Anglicanum.
	1096	Concilium Turonenſe.
	1097	Concilium Barenſe.
	1098	Concilium Romanum II.
	1099	Concilium Romanum III.
		Concilium Hieroſolymitanum.
Paſchalis II.	1099	
	1100	Concilium Pictavenſe I.
	1102	Concilium Lateranenſe I.
		Concilium Londinenſe I.
		Concilium Londinenſe II.
	1104	Concilium Trecenſe I.
	1105	Concilium Florentinum I.
		Concilium Quintilineburgenſe.
		Conventus Moguntinus.
	1106	Concilium Guaſtallenſe.
	1107	Concilium Hieroſolymitanum I.
		Concilium Trecenſe II.
	1108	Concilium Londinenſe III.
		Concilium Beneventanum I.
	1109	Concilium Pictavenſe II.
	1111	Concilium Rhemenſe.
		Concilium Hieroſolymitanum II.
	1112	Concilium Lateranenſe II.
		Concilium Viennenſe.
	1113	Concilium Beneventanum. II.
	1114	Concilium apud Cyperanum.
		Concilium Belvacenſe.
	1115	Concilium Syriacum.
		Concilium Trojanum.
	1116	Concilium Colonienſe.
		Concilium Lateranenſe III.
		Concilium Romanum.
Gelaſius II.	1118	Concilium Capuanum.
		Concilium Colonienſe.
		Concilium Frideslarienſe.
	1119	Concilium Viennenſe.
Calliſtus II.	1119	Concilium Rhemenſe.
	1120	Concilium Neapolitanum.
	1122	CONCIL. LATERANENSE I.
		Concilium Romanum I.
	1123	Concilium Romanum II.
	1124	Concilium Toloſanum.
Honorius II.	1124	
	1125	Concilium Londonienſe I.
	1127	Concilium Trecenſe.
		Concilium Londonienſe II.
	1128	Concilium Ravennatenſe.
Innocentius II.	1130	Concilium Claromontanum.
		Concilium Stampenſe.
		Concilium Jotrenſe.
	1131	Concilium Rhemenſe.
		Concilium Leodienſe.
		Concilium Moguntinum.
	1132	Concilium Placentinum.
	1134	Concilium Piſanum.
	1136	Concilium Sueſſionenſe.
	1138	Concilium Northamtonienſe.
		Concilium Londonienſe.
	1139	CONCIL. LATERANEN. II.
		Concilium Wintonienſe.
	1140	Concilium Senonenſe.
	1142	Concilium Wintonienſe II.
		Concilium Antiochenum.
	1143	Concilium Hieroſolymitanum.
Cœleſtinus II.	1143	Concilium Londonienſe.
Lucius II.	1144	
Eugenius III.	1145	Concilium Vizeliacum.
	1146	Concilium Carnotenſe.
	1147	Concilium Pariſienſe.
Eugenius III.	1148	Concilium Rhemenſe.
		Concilium Trevirenſe.
	1151	Concilium Floridanum.
Anaſtaſius IV.	1153	
Hadrianus IV.	1154	
Alexander III.	1159	
	1160	Conciliabulum Papienſe.
	1161	Concilium Anglicum.
		Concilium Belvacenſe.
		Conciliabulum Laudenſe.
	1162	Concilium Londonienſe.
	1163	Concilium Turonenſe.
	1164	Conciliabulum Clarendonenſe.
		Conciliabulum Northamtonenſe.
	1168	Concilium Lateranenſe.
	1171	Concilium Caſſelanum.
	1172	Concilium Abrincatenſe.
	1175	Concilium Londonienſe.
	1176	Concilium Gallicanum.
	1177	Concilium Venetum.
	1179	CONCIL. LATERANENSE III. GENERALE.
Lucius III.	1181	
Urbanus III.	1185	
	1186	Concilium Pariſienſe.
Gregorius VIII	1187	
Clemens III.	1188	Concilium Anglicum.
		Concilium Pariſienſe.
Cœleſtinus III.	1191	
	1194	Concilium Eboracenſe.
	1197	Concilium Divionenſe.
Innocent. III.	1198	
	1199	Concilium Dalmaticum.
	1200	Concilium Londonienſe.
	1203	Concilium Scoticum.
	1210	Concilium Romanum.
	1213	Concilium Lavaurenſe.
	1214	Concilium Londonienſe.
	1215	Concilium Monſpelienſe.
		CONCIL. LATERANENSE IV. GENER.
Honorius III.	1216	
	1222	Concilium Oxonienſe.
	1225	Concilium Colonienſe.
	1226	Concilium Weſtmonaſterienſe.
Gregorius IX.	1227	
	1234	Concilium Romanum.
	1237	Concilium Londonienſe.
Cœleſtinus IV.	1241	
Sedes vacans.	1241	
	1242	Concilium Tarraconenſe.
Innocent. IV.	1243	
	1245	CONCIL. LUGDUNENSE I. GENERALE.
Alexander IV.	1254	
Urbanus IV.	1261	
Clemens IV.	1265	
	1267	Concilium Viennenſe.
Gregorius X.	1271	
	1274	CONCIL. LUGDUN. II. GEN.
		Concilium Saltzburgenſe.
Innocentius V.	1276	
Hadrianus V.	1276	
Joannes XIX. vulgo XXI.	1276	
Nicolaus III.	1277	
	1279	Concilium Tarraconenſe.
Martinus II. vulgo IV.	1281	Concilium Saltzburgenſe.
Honorius IV.	1285	
	1286	Concilium Ravennate I.

Hono-

UAB Biblioteca de Ciències Socials

Honorius IV.	1287	Concilium Herbipolenſe.
Sedes vacans.	1287	Concilium Mediolanenſe.
Nicolaus IV.	1288	
	1291	Concilium Saltzburgenſe.
		Concilium Londonienſe.
		Concilium Mediolanenſe.
Sedes vacans.	1291	
	1292	Concilium Aſchaffenburgenſe.
Cœleſtinus V.	1294	
Bonifacius VII.	1294	
vulgo VIII.	1297	Concilium Lugdunenſe.
	1302	Concilium Romanum.
Benedictus X.	1303	
vulgo XI.		
Clemens V.	1305	
	1310	Concilium Saltzburgenſe I.
		Concilium Saltzburgenſe II.
		Concilium Moguntinum.
	1311	CONCIL. VIENNENSE GEN.
		Concilium Ravennate II.
Sedes vacans.	1314	Concilium Ravennate III.
Joannes XX.	1316	
vulgo XXII.	1317	Concilium Ravennate IV.
	1322	Concilium Palentinum.
	1324	Concilium Toletanum.
	1327	Concilium Avenionenſe.
Benedictus XI.	1334	
vulgo XII.	1339	Concilium Toletanum.
Clemens VI.	1342	
	1347	Concilium Toletanum.
Innocentius VI.	1352	
	1355	Concilium Toletanum.
Urbanus V.	1362	
Gregorius XI.	1370	
Urbanus VI.	1378	
	1386	Concilium Saltzburgenſe.
	1388	Concilium Palentinum.
Bonifacius VIII.	1389	
vulgo IX.		
InnocentiusVII.	1405	
Gregorius XII.	1406	
	1409	Concilium Aquilejenſe.
		Conciliabulum Aragoniæ.
		Concilium Piſanum.
Alexander V.	1409	
Joannes XXI.	1410	
vulgo XXIII.	1414	CONCILIUM CONSTANTIENSE GENERALE.
Martinus III.	1417	
vulgo V.	1420	Concilium Saltzburgenſe.
	1423	Concilium Senenſe.
Eugenius IV.	1431	CONCILIUM BASILEENSE.
	1438	Conciliabulum Bituricenſe.
		CONCIL. FLORENTIN. GEN.
	1440	Concilium Friſingenſe.
Nicolaus V.	1447	
	1448	Concilium Turonenſe.
	1449	Concilium Lugdunenſe.
Calliſtus III.	1455	
Pius II.	1457	
Paulus II.	1464	
Sixtus IV.	1471	
	1473	Concilium Toletanum.
Innocent. VIII.	1484	
Alexander VI.	1492	
Pius III.	1503	
Julius II.	1503	
	1510	Conciliabulum Turonenſe.
	1511	Conciliabulum Piſanum.
	1512	CONCILIUM LATERAN. V. GENERALE.
Leo IX. vulgo X.	1513	
Hadrianus VI.	1522	
Clemens VII.	1523	
	1527	Concilium Senonenſe.
Paulus II.	1534	
	1536	Concilium Colonienſe.
	1548	Concilium Auguſtanum.
		Concilium Treverenſe I.
	1549	Concilium Colonienſe II.
		Concilium Moguntinum.
		Concilium Treverenſe II.
		CONCIL. TRIDENTINUM GENERALE.
Julius III.	1550	
Marcellus II.	1555	
Paulus IV.	1555	
Pius IV.	1560	
	1565	Concilium Mediolanenſe I.
Pius V.	1566	
	1569	Concilium Mediolanenſe II.
Gregorius XIII.	1572	
	1575	Concilium Mediolanenſe III.
	1576	Concilium Mediolanenſe IV.
	1579	Concilium Mediolanenſe V.
	1582	Concilium Mediolanenſe VI.
Sixtus V.	1585	
Urbanus VII.	1590	
Gregorius XIV.	1590	
Innocentius IX.	1591	
Clemens VIII.	1592	
	1596	Concilium Aquilejenſe.
Leo X. vulgo XI.	1605	
Paulus V.	1605	
Gregorius XV.	1621	
Urbanus VIII.	1623	
Innocentius X.	1644	
Alexander VII.	1655	
Clemens IX.	1667	
Clemens X.	1670	
Innocentius XI.	1676	
Alexander VIII.	1689	
Innocent. XII.	1691	
Clemens XI.	1700	
Innocent. XIII.	1721	
Benedict. XIII.	1724	
Clemens XII.	1730	
Benedict. XIV.	1740	
Clemens XIII.	1758	

FINIS CATALOGI PONTIFICUM ET CONCIL.

UAB Biblioteca de Ciències Socials

INDEX ALPHABETICUS
CANONUM ET CAPITULORUM OMNIUM
DECRETI, DECRETALIUM GREGORII IX. SEXTI, CLEMENTINARUM, EXTRAVAGANT. JOANNIS XXII. ET COMMUNIUM;

OPERA

JOAN. LEL.

PRÆFATIO.

INdice Titulorum Juris Canonici ad novam formam redacto, ad novum etiam Canonum & Capitulorum Indicem operam duxi conferendam, ita ut Rebus secundum Rubricas ad ordinem alphabeticum disposítis, Capitula quibus continentur, ad certam normam referrem. Tria vero quæ ad id me potissimum impulere, Lectori, ut labore qualicumque frui valeat, exponere operæ pretium est.

1. Defectus quippe præcedentium Indicum, qui hucusque prelo prodierunt; Illi siquidem parum accurate secundum ordinem Alphabeti constituti sunt, ut conferenti patebit: Accedit, quod in præcedentibus Editionibus hac forma emissis, nec notatis paginis, Capitulum diutius fuerit inquirendum, Tyroni intelligo, cujus labor hoc Indice levatur, dum singulis Capitulis paginæ signatæ sunt: Quinimo, evolvendi fuerunt sex diversi Indices, *Canonum Decreti*, *Decretalium*, *Sexti*, *Clementinarum*, *Extravagantium Joannis XXII. & Communium*; quibus evolvendis quantum temporis terendum fuerit, vel ipse novi, dum Jus Sacrum primum libavi; Hic vero singula & quotquot sint Capitula toto jure diffusa, unica serie perstringit, & tali, ut primo intuitu *Decretum* a *Decretalibus*, & vicissim *cæteræ Collectiones* ab his discerni valeant; Quæ enim priori se linea offerunt, *Canones* sunt seu *Capitula Decreti*, inter quæ *initialia* Distinctionum, Causarum & Quæstionum, quæ sunt *Gratiani*, *Litteris* ut vocant *Italicis* imprimi curavi, quæ vero in Contextu eundem Gratianum Auctorem habent, quia cum Canonibus quandoque confunduntur, eodem cum illis charactere imprimuntur; Ea quæ hic annotare forte non abs re erit; sunt autem sequentia:

Paulus Dyaclinæ, 43. caus. ij. quæst. 7.
Qui calumniam, 2. v. quæst. 6.
Cum Majores, 20. vj. quæst. 1.
Unde ipse, 2. viij. quæst. 1.
Cogitatio, 21. de pœnitentia, distinctione 1.
Hanc societatem, 12. Eadem distinct. 4.
Sicut ergo, 9. xxxv. quæst. 9.

Capitula Decretalium *Gregorii IX.* Linea paulo interiori continentur cum cæteris Collectionibus, quas quidem Collectiones minores *Litteris* etiam *Italicis* impressas habes, jucunda, ut opinor, sed utiliori varietate, quæ, ut dixi, Decretales ab his distinguat.

2. Quod

2. Quod autem in *Editione Romana* juſſu *Gregorii XIII.* maximo legentium fructu, contulerunt *Correctores Romani*, Canonibus Decreti; Auctorum nomina ſubjungendo, Decretalibus *Gregorii IX.* & cæteris collectionibus, præſtiti, ut omnimodæ Correctioni, ſimilique foret adjumento, quod olim Decreto Gratiani adhibitum fuerat; Et ſicut Legum Civilium cupidi, in Indicibus quos illarum compilatores effecerunt [majori dicam Auctorum labore, an Studioſorum commodo] dum Titulis Libros, Legibus Numerum in Titulis adaptarunt, prorſus idem perfeci, ne quod præſtat dignitate Juri Civili, vel in hoc ipſi poſtponeretur; inſerendo inſuper Capitulis *Regulas Juris in Sexto*, tum, ut hac in parte deficientibus Indicibus ſuecurreretur, cum etiam has Regulas, quaſi inadvertentes Studioſi memoriæ mandarent, dum Indicem manibus verſabunt.

3. Sed nec minori minuſve neceſſaria legentium utilitate exemplo *Joannis Guorneri* a, quem in hoc ſecutus eſt *Antonius Broſius* b Arvernus Presbyter in Indice Canonum Decreti, additi ſunt Canonum numeri in Diſtinctionibus & Quæſtionibus: Sic nempe citra temporis jacturam, loca citata inveniuntur, nec tota Diſtinctio vel Quæſtio percurrenda eſt. Quam ergo prædicti Auctores operam adhibuerunt in Decreto, eandem, ut monui, in Decretalibus & cæteris Collectionibus attuli, ſervata, quantum licuit, citandi methodo apud Auctores uſitatiori, a qua nonnihil aberraſſe viſi ſunt *Guornerus* & *Broſius*. Hanc tamen in omnibus non adeo ſervavi, (ſi vera citandi methodus in Indicibus impreſſis probe ſervata ſit) ſed quaſi neceſſario ab illis receſſi, in hoc & ſimilibus verba rejiciendo: Etenim imprimis ſolitum fuit Ca. *ſi is qui præeſt*. xj. quæſt. 3. & illud *ſi is qui*, xxiij. quæſt. 4. Ratio fuit, quod ſi ſufficiat allegari Ca. *ſi is qui*, per hæc ſola verba *in Cauſa* xxiij. ſufficere debet *in Cauſa* xj. Et ſane ſatis ab invicem diſcernuntur per *Cauſam* xj. & xxiij. Hæc enim verborum additio in Cap. ejuſdem initii magis confundit quam diſtinguit; ſed & arbitraria eſt, & ad libitum omittitur, quod conſtat ex innumeris allegationibus, hoc vel illo modo: argumentoque eſſe poteſt Correctio Romana in Can. *Futuram*, 15. xij. qu. 1. ubi can. 1. diſt. 8. citatur tantum per hoc verbum, *Decrevit*, quod in ſuo Indice ſervavit *Broſius* ſequentium verborum additor copioſus, & in hoc ab ipſo *Doujatio* c laudatus; In Indice tamen Editionis Romanæ imprimitur: *Decrevit ſancta Synodus*, & apud *Guornerum*: *Decrevit ſancta Synodus nullum*. Præ omnibus, mihi maxime placet *Broſii* citatio C. *Decrevit*, eamque duxi in ſimilibus ſequendam, quamquam non in omnibus, propter receptiſſimum modum verba in certis aliis addendi.

Similiter videntur Capitula *Epiſcopus*, per hoc ſolum verbum allegandа, *argum.* diſt. 88. quod dic de Capitulis *ſi qua*, argum. xxvij. qu. 1. c. 22. & 28. de Capitulis *ſi quis*, argum. xj. qu. 1. & 3. xvij. qu. 4. xxvij. qu. 1. & 2. &c. de Capitulis *Pervenit*, argum. xviij. quæſt. 2. & aliis pluribus. Nam cui bono prædicta & alia Capitula in editione Romana, &c. prænotantur numeris j. ij. iij.? &c. Adde Cap. *Si quis*, &c. promiſcue citari *d* per hæc prima verba vel additis ſequentibus verbis, quem modum tandem retinui, ſed adjectis in margine numeris j. jv. vij. x. &c. inde fit ut citatio quoquo modo fiat, facilius vel conferri, vel reſtitui valeat.

Poſſent etiam hæc Capitula utroque modo poni in Indice, quod in aliquibus

---

a Guorneri Index Canon. Decreti prodiit in lucem cum ejuſdem *Analyſi* Lib. IV. Inſtitution. Juris Canon. Urſellis 1604.

b Index *Broſii* adaptatus eſt Editioni Juris Canonici *Pariſiis* M. DC. LXXXVII.

c Joan. Doujatius prænotion. Canonicarum Lib. V. cap. 23. pag. 725.

d Vide Notam marginalem in ca. convenientibus, 4. j. q. 7. ad ca. *ſi quis*, 11. xxvij. qu. 2. &c.

UAB Biblioteca de Ciències Socials

bus etiam ſervavi ; ſed privati non eſt hanc in ſe provinciam ſuſcipere , utpote non omnibus placituram , licet permultis utiliſſimam : Et ne ad majorem molem Index ſic excreſceret , judicarem rejicienda *Initialia Gratiani* & horum loco Capitula hoc duplici modo ſubſtituenda ; hæc tamen *verba Gratiani* retuli ad Indicem pro more recepto in editione Romana , ſuppletis etiam exemplo *Broſii* quibuſdam , quæ deerant : Ex. gr. *Duo Clerici* in principio *Cauſæ* xix. &c. Plura alia in præſenti correxi , reſtitui : quæ quidem attingere libet , ſed enarrare foret longius ; verbo dicam , Capitula omnia non ſemel , ſed bis atque iterum , exſcripſi , legi , relegi , omiſſa quæcunque , pro poſſe , reſtitui .

Bis poſita ſine ullo diſcrimine ut c. ſtatutum eſt . ij. qu.*6*. &c. *Et ſuppoſita*, ſi quis re liquerit , *diſt.*30. Placuit ut iis . xxiij. quæſt.5. ſecundum tropologiam, *diſt.*37. delevi , Male allegata , *ſi quis obligatus* , pro *ſi quis oblitus* 4. xiv. qu. 4. Et falſas inſcriptiones , *c. ſi quis ab Epiſcopo* . 20. ij. qu. 7. Concilium *Arelatenſe* , pro *Aurelianenſ.* j. c. *ſi quis Diaconus* . 29. diſt. 50. *Iſidorus* pro *Hormiſda Papa* , & ſimiles errores hinc inde reſtitui ; quas quidem falſas allegationes & inſcriptiones habuit *Editio Pariſienſis* an. 1687. haſque non correxit *Lipſienſis Editio* an. 1695. ſumptibus *Job. Friderici Gleditſchi* , plurimoſque alios errores hic & alibi longe majoris momenti ad Exemplar Pariſienſe expreſſit , ut novos taceam .

Cæterum ſicut in Decreto *Correctiones Romanas* per litteras CR deſignavi , ita in Decretalibus *Partes Deciſas* per litteras PD. utraſque ſub *Gregorio XIII.* adhibitas , Capitulis addidi : Cujus ratio , neceſſitas *Correctionum Decreti* & *Partium Deciſarum* in Decretalibus , fuit ; Cum enim in editione Textus Canonici *Caſus* ſive ſpecies facti , olim a *Bernardo Compoſtellano* hortatu vel forte mandato *Innocentii IV.* exarati cum Gloſſis deleti fuiſſent , ad faciliorem Scholarum & Legentium uſum , ſupplendi fuerunt in quibuſdam Capitulis magis notabilibus ; Exemplo eſſe poſſunt c. *Concilium* , 2. de obſervat. jejunior. cap. *ſicut* , 8. Ne Clerici vel Mon. &c. & obſcurioribus ; vel partes alioquin etiam notabiliores addendæ , ut cap. *ſolitæ* , *6.* de Majoritate , cap. *Quod Clericis* , *9.* cum ſeq. de Foro compet. cap. *cum ab omni* , 10. de vita & honeſt. Cler. &c. quod in prædictis partibus deciſis præſtatur : adeoque quo fructu Correctiones & Partes Deciſæ conſignatæ ſint , ex harum & præſtantia & neceſſitate judicabit Lector ; qui etiam memor erit ſæpe dictas Correctiones Decreti inveniri ſolum in editionibus *Gregorii XIII.* & ſimiliter *Partes Deciſas* in ejuſdem Pontificis Textualibus editionibus , niſi editionem Antuerpianam *Antonii Contii* de anno 1570. exceperis .

INDEX

INDEX
CANONUM ET CAPITULORUM OMNIUM TOTIUS
JURIS CANONICI.

CR *Correctiones Romanas* in Decreto Gratiani,
PD *Partes Decisas* in Decretalibus Gregorii IX. designant.

A.

Ab accusato, in principio, iij. *quæstione* 11. Gratianus, pag. 464
Ab antiqua, 44. *de consecratione*, distinct. 4. *Gregorius*, CR 1219
Ab arbitris, 11. de officio & potestate judicis delegati, tit. 14. *in sexto*, Libro 1. Bonifac. VIII. 45
j. Abbas, 2. xviij. qu. 2. *Gregorius*, CR 722
ij. Abbas, 8. xviij. qu. 2. *Maguntinense Concilium*, 724
Abbas, 2. *de his quæ vi metusve*, tit. 40. Lib. 1. Alexander iij. 178
Abbate, 3. de sententia & re judicata, tit. 14. *In sexto* Lib. 2. Innocentius iv. 74
Abbate, 25. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. Innocentius iij. 748
j. Abbatem, 3. xviij. qu. 1. *Gregorius*, CR 722
ij. Abbatem, 4. xviij. qu. 2. *Pelagius Papa*, 722
Abbatem, 40. *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Gregorius ix. 25
Abbates, 16. xviij. qu. 2. *Aurelianense Concilium j.* CR 726
Abbates, 3. de Privilegiis, tit. 7. *in Sexto*, Lib. 5. Alexander iv. 150
Abbates, 1. de Rescriptis, tit. 2. *In Clementinis*, L. 1. Clemens v. *in Concilio Viennensi*, 195
Abbati, 22. dist. 54. *Octava Synodus*, CR 187
Abbatibus, 41. xij. qu. 2. *Aurelian. Concil. iij.* 609
Abbatibus, 18. xviij. qu. 2. *Paschalis ij.* 727
Ab Ecclesia, Unic. de restitutione in integrum, tit. xi. & ultimo. *In Clement.* lib. 1. Clemens v. *in Concilio Viennensi*, 204
Ab eo, 24. ij. qu. 6. *Theodosianæ Leges*, 411
Ab eo, 3. finale, *de sequestratione possessionem*, tit. 17. Lib. 2. Gregorius ix. 245
Ab eo qui appellat, 6. de appellationibus, tit. 15. ult. *In Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 80
Ab eo qui contra, 31. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 28
Ab Episcopis, in principio, dist. 70. *Gratianus*, 224
Ab Excommunicatis, 4. ix. qu. 1. *Urbanus Papa ij.* 522
Ab excommunicato, 41. *de rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. *Gregorius IX.* 25
Ab exordio, 2. dist. 35. *Hieronymus*, 117
Abiit Judas, 83. xi. qu. 3. *Beda*, 579
Ab illo, 12. finale, xiv. qu. 4. *Ambrosius*, 641
Ab Imperatoribus, 10. xxiij. qu. 3. *Carthaginense Concilium V.* CR 783
Ab infirmis, 1. xxvj. qu. 9. *Theodorus in Pœnitentiali*, 908
Ab isto die, 9. xxxv. qu. 6. CR 1135
Ab isto die, 11. finale, xxxv. q. 6. *Innocent. II.* 1136
Abolendæ, 13. *de sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. *Innocentius III.* 442
j. Absens, 13. iij. qu. 9. *Zepherinus Papa*, 461
ij. Absens, 18. iij. qu. 9. *Felix Papa*, 462
j. Absente, 3. iij. qu. 8. *Calixtus Papa*, 460
ij. Absente, 11. iij. qu. 9. *Felix Papa*, 461
Absit, 26. distinct. 50. *Epistola Cleri Rom. ad Cyprian. Pap.* CR 166
Absit, 14. xj. qu. 3. *Anterus Papa*, 562

Absolutionis, unic. de his quæ vi. tit. 20. *in Sexto*, Lib. 1. *Gregor. X. in Concilio Lugdun.* 58
Absolutus, 16. finale, *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. *Gregorius IX.* 645
Absque synodali, in principio, xv. qu. 7. Gratianus, 657
Abusionibus, 2. finale, de pœnitentiis & remissionibus, tit. 9. *In Clementin.* Lib. 5. *Clemens V.* 259
Accedens, 10. dist. 50. *Gregorius*, CR 160
Accedens, 23. *de Accusationibus*, tit. 1. Lib. 5. *Innocentius III.* 605
Accedens, 14. *de Concessione Præbendæ*, tit. 8. Lib. 3. *Innocentius III.* PD 397
Accedens, 17. *de Conversione Conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. *Innocentius III.* PD 470
Accedens, 8. *de Crimine falsi*, tit. 20. Lib. 5. *Innocentius III.* 672
Accedens, 24. *de Præbendis & dignitatibus*, tit 5. L. 3. *Innocentius III.* 379
Accedens, 10. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. *Gregorius IX.* 185
Accedens, 14. *de Purgatione Canonica*, tit. 34. Lib. 5. *Innocentius III.* 708
Accedens, 7. finale, *de raptoribus*, *tit.* 17. L. 5. *Innocentius III.* PD 662
j. Accedens, 2. *Ut lite non contestata*, tit. 6. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 208
ij. Accedens, 4. *Ut lite non contestata*, tit. 6. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 209
Accedentes, 11. *de Præscriptionibus*, tit. 26 *s* Lib. 2. *Innocentius III.* PD 309
Accedentibus, 12. *de Excessibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. *Innocentius III.* 686
Accedentibus, 15. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. *Innocentius III.* 697
Accepimus, 13. *de Ætate & qualitate*, tit. 14. Lib. 1. *Innocentius III.* PD 102
Accepimus, 4. *de fide instrumentorum*, tit. 22. Lib. 2. *Alexander III.* PD 276
Accepimus, 5. *de pactis*, tit. 35. L. 1. *Alexander III.* 167
Accepimus, 16. finale, *de purgatione Canonica*, tit. 34. Lib. 5. *Innocentius III.* 709
j. Accepisti, 90. *de consecratione*, dist. 4. *Ambrosius*, 1229
ij. Accepisti, 92. *de consecr.* dist. 4. *Ambrosius*, 1229
Accepisti, 1. *de frigidis & maleficiatis*, tit. 15. Lib. 4. Ex Brocardico Lib. 18. 574
Accepisti, 2. *de sponsa duorum*, tit. 4. Lib. 4. Ex Brochardo Lib. 30. 553
Accepta, 35. *de appellationibus*, tit. 18. Lib. 2. *Alexander III.* PD 334
Accepta, 3. *de restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. *Alexander III.* PD 225
Accesserunt, 92. *de consecrat.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1197
Accessit, 5. *de desponsatione Impuberum*, tit. 2. Lib. 4. *Alexander III.* PD 347
Accessorium naturam sequi congruit principalis, Reg. XLII. de Reg. Jur. in Sexto, *Bonifacius VIII.* 178

Accipite 88. *de Consecratione*, dist. 2. *Hieronymus*, 1196
Accusasti, 8. *de accusationibus*, tit. 1. L. 5. Ex Brocardio, Lib. xl111. 597
j. Accusatio, 15. ij. qu. 7. *Anacletus*, 421
ij. Accusatio, 19. ij. qu. 7. *Sixtus Papa II.* 422
Accusationes, 7. iij. qu. 5. *Hadrianus Papa in Synodo Romana*, CR 447
Accusator, 2. finale, vj. qu. 5. *Codex*, 491
Accusatores, 4. dist. 46. *Carthaginense Concil. IV.* CR 150
j. Accusatores, 2. iij. qu. 5. *Anacletus Papa*, 446
ij. Accusatores, 8. iij. qu. 5. *Stephanus*, 447
iij. Accusatores, 12. iij. qu. 5. *Calixtus Papa*, 448
Accusatores, 1. iij. qu. 8. *Zepherinus*, CR 459
Accusatori, 1. iij. qu. 9. *Telesphorus Papa*, 460
Accusatoribus, 3. iij. qu. 5. *Symmachus Papa*, 446
Accusatorum, 1. ij. qu. 8. *Calixtus Papa*, CR 436
Accusatum, 14. ij. qu. 5. *Sylvester Papa*, CR. forte *Gregorius* in Regesto, 399
Accusatum, 4. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Deodatus Papa, 610
Accusatus, 5. iij. qu. 6. *Sixtus Papa II.* 451
Accusatus. 8. de hæreticis, tit. 2. *In Sexto*, Lib. 5. Alexander IV. 135
Achab Rex, 27. *de pœnitent.* dist. 3. *Hieronymus*, 1067
j. Achatius, 1. xxiv. qu. 1. *Gelasius*, CR. 842
ij. Achatius, 3. xxiv. qu. 1. *Felix Papa*, CR 843
A Collatione, 11. de appellationibus, tit. 15. & ult. *In Sexto*, Lib. 2. Bonifacius VIII. 82
Acolytus, 16. dist. 23. *Carthaginense Concil. IV.* 76
A Crapula, 14. *de Vita & honestate Clericorum*, tit. 1. Lib. 3. *Innocentius III.* in Conc. Later. 361
Actione, 8. xxij. qu. 4. *Ex septima Synodo*, CR 766
Actor, qui, 1. de dolo & contumacia, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 2. *Innocentius IV.* 65
Actus Legitimi conditionem non recipiunt neque diem, Reg. L. de Reg. Juris in Sexto, Bonifac. VIII. 188
Acutius, 2. dist. 26. *Augustinus*, CR 85
Acutius, 2. *finale*, xxviij. qu. 3. *Augustinus*, CR 951
Ad abolendam, 16. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. L. 1. *Innocentius III. in Concilio generali Lateranensi*, 111
Ad abolendam, 9. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Lucius III. PD 636
Adam, 11. dist. 40. *Gregorius*, CR 132
Adam, 80. *de pœnitentia*, dist. 1. *Ambrosius*, 1031
Adam, 18. xxxiij. qu. 5. *Ambrosius*, CR 1102
Ad Apostolatus, 2. tit. 4. de Concessione Præbendæ & Ecclesiæ non vacantis. *In Extravag.* Joannis XXII. 278
Ad Apostolicæ, 20. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Lucius III. PD 449
Ad Apostolicæ, 2. de sententia & re judicata, tit. 14. *in sexto*, Lib. 2. *Innocentius IV.* 72
Ad Apostolicam, 13. *de conversione conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. *Innocentus III.* 468
Ad Apostolicam, 16. *de Regularbus*, tit. 31. Lib. 3. *Innocentus III.* PD 460
Ad Apostolicam, 42. *de Simonia*, tit. 3. Lib. 5. Innocentius III. *In Concilio generali*, 623
Ad audientiam, 34. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. *Alexander III.* PD 334
Ad audientiam, 4. finale, *de capellis Monachorum*, tit. 37. Lib. 3. Honorius III. 491
Ad audientiam, 15. *de Clericis non residentibus*, tit. 4. Lib. 3. Honorius III. PD 371
Ad audientiam, 3. *de crimine falsi*, tit. 20. Lib. 5. *Urbanus III.* PD 669
Ad audientiam, 12. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. *Alexander III.* PD 447
j. Ad audientiam, 3. *de Ecclesiis ædificandis*, tit. 48. L. 3. *Alexander III.* 529
ij. Ad audientiam, 5. *de Ecclesiis ædificandis*, tit. 48. Lib. 3. *Urbanus III.* 530
Ad audientiam, 4. *de his quæ vi metusve*, tit. 40. Lib. 1. *Innocentius III.* 179
Ad audientiam, 12. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. *Clemens III.* 652
Ad audientiam, 1. *de Officio Vicarii*, tit. 28. Lib. 1. *Alexander III.* 125
Ad audientiam, 13. *de præscriptionibus*, tit. 26 Lib. 2. *Innocentius III.* PD 310
Ad audientiam, 9. *de rebus Ecclesiæ alienandis*, tit. 13. Lib. 3. *Cœlestinus III.* 408
j. Ad audientiam, 11. *de rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Lucius III. 13
ij. Ad audientiam, 31. *de rescriptis*, tit. 3. Lib. 1 Honorius III. PD 22
Ad audientiam, 4. *de sponsalibus & matrimonio*, tit. 1. Lib. 4. *Alexander III.* 538
Ad audientiam, 2. finale, *de torneamentis*, tit. 13. L. 5. *Alexander III.* PD 658
Ad aures, 7. *de ætate & qualitate*, tit. 14. Lib. 1. *Clemens III.* 100
Ad aures, 33. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2 *Alexander III.* PD 333
Ad aures, 3. *de Excessibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. *Alexander III.* PD 682
Ad aures, 3. *de his quæ vi metusve*, tit. 40. Lib. 1. *Clemens III.* PD 178.
Ad aures, 10. *de pœnis*, tit. 37. L. 5. *Innocentius III.* 714
Ad aures, 6. *de præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. *Alexander III.* PD 308
Ad aures, 7. *de rebus Ecclesiæ alienandis*, tit. 13. Lib. 3. *Alexander III.* 408
Ad aures, 8. *de rescriptis*, tit. 3. L. 1. Lucius III. PD. 12
Ad aures, 24. *de simonia*, tit. 3. L. 5. Lucius III. 615
Ad aures, 5. *de tempor. Ordinationum*, tit. 11. Lib. 1. Lucius iij. 93
Ad certitudinem, 3. de Sententia Excommunication. tit. 10. *In Extrav. Com.* L. 5. *Clemens V.* 404
Ad compescendas, unic. de sequestrat. possession. & fructuum, tit. 6. *In Clem.* Lib. 2. Clemens V. 209
Ad conditorem, 3. tit. 14. de Verborum significatione. *In Extrav.* Joannis xxij. 295
Ad cujuslibet, 9. de Præbendis & dignit. tit. 2. *In Extrav. commun.* Lib. 3. Joannes xxij. 344
Ad Decimas, 2. finale, *de Restitutione spoliatorum*, tit. 5. *in Sexto*, Lib. 2. *Bonifacius VIII.* 65
Ad decorem, 5. *de Institutionibus*, tit. 6. Lib. 3. Innocentius iij. PD 387
Ad DEUM, 7. xxxij. qu. 5. *Augustinus*, 990
Addidistis, 2. xx. qu. 1. *Gregorius*, CR 736
Ad dissolvendum, 13. *de desponsatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. *Innocentius III.* PD 551
Additur, 13. xxvij. qu. 2. *Hieronymus*, CR 929
Ad ejus vero, 4. *finale*, dist. 5. *Gregorius*, 7
Ad eminentiam, 20. *de sententia Excommun.* tit. 39 Lib. 5. Clemens iij. PD 726
Ad Episcopos, 11. xvij. qu. 4. Gelasius, 712
Ad extirpandas, 11. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Alexander iij. PD 110
Ad falsariorum, 7. *de crimine falsi*, tit. 20. Lib. 5. *Innocentius III.* PD 671
Ad fidem, 33. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 818
Ad hæc, in principio, xiij. qu. 1. *Gratianus*, 626
j. Ad hæc, 6. *de Appellationib.* t. 28. L. 2. Alexand. iij. 326
ij. Ad hæc, 20. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 330
iij. Ad hæc, 27. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 332
iv. Ad hæc, 30. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 333

v. Ad hæc, 37. *de appellationib.* t. 28. L. 2. Lucius iij. 334
Ad hæc, 1. *de consecrat. Ecclesiæ*, tit. 40. Lib. 3. *Alexander III.* 510
Ad hæc, 15. *de Decimis*, t. 30. L. 3. *Alexander III.* 448.
Ad hæc, 1. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. *Alexaneer III.* 235
Ad hæc, 2. *de Excessibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. *Alexander III.* 682
Ad hæc, 12. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. *Clemens III.* 110
Ad hæc, 8. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. *Alexand. III.* 630
Ad hæc, 7. *de Officio Archidiaconi*, tit. 23. Lib. 1. *Innocentius III.* 120
Ad hæc, 3. *de Officio Vicarii*, tit. 28. Lib. 1. *Alexander III.* 125
Ad hæc, 1. *de postulatione Prælatorum*, tit. 5. Lib. 1. *Innocentius III.* PD 31
Ad hæc, 13. *de præbendis*, tit. 5. L. 3. *Alexander III.* 375
Ad hæc, 5. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. *Alexander III.* PD 793
Ad hæc, 4. *de religiosis domibus*, tit. 36. Lib. 3. *Urbanus IV.* PD 487
Ad hæc, 10. *de rescriptis*, tit. 3. L. 1. Lucius iij. PD 13
Ad hæc, 12. *de sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. *Urbanus II.* PD 723
Ad hæc, 8. *de testamentis*, tit. 26. L. 3. Alexand. iij. 430
Ab hæc, 1. *Ut lite non contestata*, tit. 6. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 207
Ad hoc, 7. *finale*, dist. 89. *Gregorius I.* & *Bonifac. II.* CR. ad inscript. 270
Ad hoc, 63. xvj. qu. 1. *Gregorius*, 680
Ad hoc, 143. *de consecratione*, dist. 4. *Augustinus*, 1242
Ad hoc, 2. *de auctoritate & usu pallii*, tit. 8. L. 1. *Celestinus III.* PD 78
Ad hoc, 1. *de sequestratione possessionum*, tit. 17. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 244.
Ad hoc, 1. *de solutionibus*, tit. 23. Lib. 3. Alexander iij. 423
Ad honorem, 4. *de auctoritate & usu pallii*, tit. 8. Lib. 1. *Innocentius III.* 78
Adhuc instant perfidi, 32. *de pœnitentia*, dist. 3. *Augustinus*, CR 1068
Ad id, 21. *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. *Clemens III.* 542
Adjicimus, 19. xvj. qu. 1. *Leo Papa*, 665
Ad liberandam, 17. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. *Innocentius III. in Concilio generali*, 633
Ad limina, 7. xxx. qu. 1. *Joannes Papa VIII.* CR 958
Ad mensam, 24. xj. qu. 3. *Joannes Chrysostomus*, CR 565
Administratores, 26. xviij. qu. 5. *Joannes VIII.* 817
Admittuntur, 21. dist. 54. *Leo Papa I.* CR 187
Admoneant, 15. xxvj. qu. 7. *Augustinus*, CR 912
Admonemus, 2. xvj. qu. 2. *Urbanus II.* melius *Mogunt. Conc. I.* CR ad inscript. 648
Admonendi, 57. ij. qu. 7. *Gregorius*, CR 435
Admonere, 14. xvj. qu. 1. *Gregorius*, 664
Admonere, 8. xxxiij. qu. 2. *Stephanus Papa*, CR 1006
Admonet, 4. *de renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Alexander iij. 80
Ad nostram, 3. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 325
Ad nostram, 5. *de Confirmatione utili vel inutili*, tit. 30. ultim. Lib. 2. *Innocentius III.* 355
Ad nostram, 4. *finale*, *de Conjugio servorum*, tit. 9. Lib. 4. Innocentius iij. 564
Ad nostram, 3. *de consuetudine*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius iij. 27
Ad nostram, 5. *de Emptione & Venditione*, tit. 17. L. 3. *Innocentius III.* 413
j. Ad nostram, 7. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. *Alexander III.* PD 288
ij. Ad nostram, 20. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. *Innocentius III.* 293
iij. Ad nostram, 21. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. *Innocentius III.* 293
Ad nostram, 12. *de probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Honorius iij. PD 252
Ad nostram, 11. *de rebus Ecclesiæ alienandis*, tit. 13. Lib. 3. Innecentius iij. PD 409
Ad nostram, 8. *de regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Alexander iij. PD 457
Ad nostram, 21. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexander iij. 615
Ad nostri Apostolatus, unic. tit. 11. de Privilegiis. *In Extravagant.* Joannis xxij. 285
Ad nostrum, 2. de Censibus, tit. 13. *In Clementinis*, L. 3. Clemens V. 237
Ad nostrum, 3. finale, de hæreticis, tit. 3. *In Clement.* Lib. 5. Clemens V. *in Conc. Viennensi*, 250
Ad nostrum, 2. finale, de Regularibus & transeunt. tit. 8. *In Extrav. Com.* Lib. 3. Joannes xxij. 365
Ad nuptiarum, 43. *de Consecratione*, distinct. 1. *Aurelian. Concil.* 1157
Adolescens, 32. finale, *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. *Grogorius IX.* 546
Ad Onus, 1. tit. 1. de Electione. *In Extravag.* Joannes xxij. 271
Ad petitionem, 22. *de Accusationibus*, tit. 1. L. 5. Innocentius iij. PD 604
Ad præsentiam, 16. *de Appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 328
Ad præsentiam, 2. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. L. 1. Alexander iij. 107
Ad probandum, 24. *de sententia & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 323
Ad quæstiones, 6. *de rerum permutatione*, tit 19. Lib. 2. Clemens iij. PD 416
Ad reatum, 33. distinct. 81. *Carthag. Concil. IV.* 251
Ad regimen, 13. de præbendis & dignitatibus, tit 2. *In Extr. Com.* Lib. 3. Benedictus xij. 347
Ad reprimendam, 8. *de Officio Judicis Ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Innocentius iij. 152
Adrianus, *vide* Hadrianus.
j. Ad Romanam, 6. ij. qu. 6. *Marcellus Papa*, CR 406
ij. Ad Romanam, 8. ij. qu. 6. *Zepherinus Papa*, 407
Ad Romani, 14. finale, de Præbendis & dignitatibus, tit. 2. *in Extrav. Comm.* Lib. 3. *Paulus Venetus Papa II.* 348
Ad sedem Apostolicam, 2. xxxv. q. 5. *Alexand. II.* CR 1116
Ad succidendos, unic. de schismaticis, tit. 3. *In Sexto* Lib. 5. Bonifacius VIII. 144
Ad supplicationem, 9. *de renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Innocentius III. 82
Adversario, 13. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. *Gregorius IX.* 307
Adversitas, 48. vij. qu. 1. Gregorius, CR 509
Adversus, 7. *de immunitate Ecclesiarum*, t. 49. L. 3. Innocentius III. *in Concil. generali Lateranensi*, 532
Adulterii, 11. xxxij. qu. 7. *Augustinus*, CR 997
Adulterio, in principio, xxxj. qu. 1. Gratianus, 967
Ad ultimum, 2. *de Causa possessionis & proprietat.* tit. 12. Lib. 2. *Celestinus III.* 221
Ad universalis, 1. de tregua & pace, tit. 9. *In Extr. Comm.* Lib. 1. Sixtus IV. 322
Advocavit, 23. xxiv. qu. 1. *Ambrosius*, CR 849
Ægrotantes, 75. *de Consecr.* dist. 4. *ex Concilio Carthag. III.* CR 1225
Æqualiter, 13. xxxv. qu. 2. & 3. *Julius*, CR 1112
Affectum, 10. xxvj. qu. 7. *Octava Synodus*, CR 910
Afferre, 2. *de præsumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. *Salomon in parabolis*, 282
Afros, 3. distinct. 98. *Gregorius*, CR 301

Agapitus, 13. XVj. q. 2. *Gregorius*, 664
Agapitus, 23. de *Consecratione*, dist. 1. *Gregorius*, CR 1153
Agatho, 21. dist. 63. *Ex gestis Romanorum Pontificum*, 210
Agathola, 21. XXVij. qu. 2. *Gregorius*, CR 932
Agite, 44. *de pœnitentia*, dist. 1. *Augustinus*, CR 1020
Agnovimus, 13. XXVj. q. 6. *Cœlestinus Papa*, CR 907
Agunt homines, 97. *de Consecrat*, dist. 4. *Augustinus*, 1230
Ait Celestinus, 35. xxiv. qu. 1. *Nicolaus Papa*, CR 855
A Judicibus, 33. ij. qu. 6. *Milevitan. Concilium*, 415
Albericus, 43. *de testibus & attestationibus*, tit. 20
Lib. 2. *Innocentius III.* 267
Alia causa. 6. xvj. qu. 1. *Hieronymus*, 662
Alia quidem, 1. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. *Gregorius*, 173
Alienatores, 37. xij qu. 2. *Urbanus Papa*, CR 608
Alieni, 23. ij. qu. 7. *Dionysius Papa*, CR 423
Alieni, 1. iij. qu. 4. *Igimus Papa*, 444
Alienum, 67. dist. 50. *Leo Papa*, CR 178
Alienum, 1. xix. qu. 2. *Leo Episcopus*, 732
Alienus, 4. dist. 90. *Octava Synodo*, CR 271
Alienus, 19. xxiv. qu. 1. *Cyprianus*, CR 848
Aliorum hominum, 14. ix. qu. 3. *Symmachus*, 530
Aliquando, 7. xxxij qu. 2. *Augustinus*, 979
Aliquanti, 6. xxvj. qu. 5. *Agathense Concilium*, 898
Aliquantos, 1. dist. 51. *Innocentius*, 179
Aliquos, 5. xv. q. 1. *Augustinus*, 649
Aliter legitimum, 1. xxx. qu. 5. *Evaristus*, CR 963
Aliter se Orientalium, 14. fin. dist. 31. *Stephanus Papa*, in Concilio Lateranensi, CR 103
Aliud est, 39. *de Consecrat.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1216
Aliud quidem, 34. xj. q. 1. *Leo Papa*, 551
Aliud quidem, 65. *de pœnit.* dist. 1. *Leo Papa*, 1028
Alius item, 3. xv. qu. 6. *Gregorius*, CR 657
Alligant, 12. xxvj. qu. 7. *Joannes Chrysostomus*, CR 911
Alma mater, 24 fin. de sent. Excommucicat. tit. 11. *In Sexto*, Lib. 5. *Bonifacius VIII.* 169
Altare, 14. j. qu. 3. *Paschalis II.* CR 362
j. Altaria, 31. *de Consecrat.* dist. 1. *Epaunense Concil.* CR 1154
ij. Altaria, 32 *de Consecrat.* dist. 1. *Agathens. Concil.* 1155
Altaris palla, 39. *de Consecrat.* dist. 1. *Clemens Papa*, 1156
Altercationis, unic. de bigamis, tit. 12. *In Sexto*, L. 1. *Gregorius X. in Concilio generali Lugdun.* 42
Ambitiosæ, unic. de rebus Ecclesiæ non alien. tit. 4. *In Extrav. Com.* L. 3. *Paulus Venetus, Papa II.* 351
A malis, 8. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 786
A memoria, 1. *Ut lite pendente*, tit. 16. L. 2. *Alexander III.* PD 242
Amputato, 11. xxv. qu. 2. *Julius Papa*, 886
A multis, 9. *de ætate & qualitate*, tit. 14. Lib. 1. *Innocentius III.* 100
Ananias, 3. xvij. qu. 1. *Gregorius in Regest.* 708
Anastasius, 9. dist. 19. *Ex Pontificali*, CR 59
Ancillam. 11. xxxij qu. 2. *Leo Papa*, 980
Animadvertendum, 2. xxij. qu. 2. *Hieronymus*, 755
Animæ defunctorum, 22. xiij. q. 2. *Gregorius Papa II.* CR 633
Animarum, 1. de sepulturis, tit. 12. *In Sexto*, Lib. 3 *Bonifacius VIII.* 108
Annis singulis, 16. dist. 18. *Bylon. Conc.* CR 54
An non districta, 19. xxiv. qu. 3. *Nicolaus Papa*, 869
A nobis, 5. *de apostatis*, tit. 9. L. 5. *Honorius III.* 646
A nobis, 7. finale, *de bigamis*, tit. 21. Lib. 1, *Innocentius III.* 118
A nobis, 9. *de Cohabitatione Clericorum & Mulierum*, tit. 2. Lib. 3. *Innocentius III.* 364
A nobis, 24. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 450
A nobis, 8. *de desponsatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. *Alexander III.* 549
A nobis, 2. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. *Innocentius III.* 301
A nobis, 2. *qui matrimonium accusare possunt*, tit. 18. Lib. 4. *Clemens III.* 586
A nobis, 2. *de sacramentis non iterandis*, tit. 16. Lib. 1. *Honorius III.* 107
j. A nobis, 21. *de Sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. *Clemens III.* 726
ij. A nobis, 28. *de Sent. Excommun.* tit. 39. Lib. 5. *Innocentius III.* PD 728
An putatis, 13. dist. 86. *Ambrosius*, 260
An quod in subditos, 2. xxxiij. q. 2. *Ambrosius*, CR 1005
An sit deferendum, 42. *de appellationibus*, tit. 28. L. 2. *Celestinus III.* 336
Ante baptismum, 54. *de Consecrat.* dist. 4. *Rabanus*, 1221
Ante benedictionem, 40. *de Consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, 1177
Antecessor, 104. xj. qu. 3. *Bonifacius Mart.* CR 585
Ante omnia, 9. *finale*, dist. 35. *Agathens. Conc.* 119
Ante omnia, 7. dist. 40. *Augustinus*, 132
Anteriorum, 28. ij. qu. 6. *Justinianus in Novellis*, 411
Ante triennium, 1. dist. 31 *Gregorius I.* CR 99
Ante viginti, 55. *de Consecrat.* dist. 4. *Brachar. Concil. II.* 1222
Antigonus, 1. *de pactis*, tit. 35. Lib. 1. *Ex Concil. Africano*, PD 166
Antiqua, 23. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. *Innocentius III.* 700
Antiquæ, unic. tit. 6. de voto & voti redemptione, *In Extravagant. Joann. XXII.* 281
Antiqui, 19. *final.* xxxiij. qu. 2. *Toletan. Concil. VI.* CR 1011
Antiquis, 12. ix. qu. 3. *Athanasius Patriarch.* CR 529
Antiquitus, 2. ij. q. 2. *Joannes Papa I.* CR 391
Antiquorum, 1. de pœnit. & remissionibus, tit. 9. *In Extr. Com.* Lib. 5. *Bonifacius VIII.* 396
Antiquos, 8. x. qu. 1. *Aurelianense Concil. I.* 533
A parvulo, 134. *de Consecrat.* dist. 4. *Augustinus*, 1240
Aperiant, 11. xxxj. qu. 1. *Hieronymus*, 970
Aperte inquit, 36. xxiv. qu. 1. *Nicolaus*, CR 855
Apostolica, 12. dist. 56. *Alexander II*, 195
Apostolica, 7. viij. qu. 1. *Innocentius II.* 513
Apostolica, 68. *de Consecrat.* dist. 1. *Anastasius Episc.* CR 1163
Apostolicæ, 13. xxiv. qu. 3. *Pelagius Papa*, 867
Apostolicæ, 4. xxxv. qu. 9. *Gregorius*, CR 1139
Apostolicæ, 9. *de Clerico Excommunicato*, tit. 27. L. 5. *Gregorius IX.* 677
Apostolicæ, 9. *de donationibus*, tit. 24. Lib. 3. *Innocentius III.* PD 427
Apostolicæ, 9. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. *Gregorius IX.* 305
Apostolicam, 2. *de Presbytero non baptizato*, tit. 43. Lib. 3. *Innocentius III.* 525
Apostolicis, 67. xvj. qu. 1. *Hieronymus*, 682
Apostolicos, 13. xij. qu. 2. *Octava Synodus*, CR 600
Apostolicus, in principio, dist. 79. Gratianus, 240
Apostolorum vero Canones, in princ. dist. 16. Gratianus, CR 37
Apostolus, 1. dist. 81. *Augustinus*, 245
Apostolus, 3. xxxij. qu. 7. *Augustinus*, CR 296
Apostolus, 12. xxxiij. qu. 4. *Augustinus*, 1097
Apostolus, 41. *de pœnitentia*, dist. 2. *Augustinus*, CR 1056
Appellantem, 2. ij. qu. 6. *Fabianus Papa*, 406
Appellanti, 5. de appellationibus, tit. 12. *In Clement.* Lib. 2. *Clemens V.* 128
Appellatio, 9. de appellationibus, tit. 15. ultim. *In Sexto*, Lib. 2. *Bonifacius VIII.* 81
Apud misericordem, 10. xxxij. qu. 1. *Gregorius*, 976
Apud nos, 20. xxxij. qu. 5. *Hieronymus*, 993
Apud Omnipotentem. 7. xxxj. qu. 2. *Gregorius*, 1145
Apud veros, 6. xxiij. qu. 1. *Augustinus*, CR 779
Aqua, 9. *de Consecratione Ecclesiæ*, tit. 4. Lib. 3. *Gregorius IX.* 511
Aquam sale, 20. *de Consecratione*, dist. 3. *Alexander Papa V. a Petro*, 1202
A quibus, in principio, xxvj. qu. 3. & 4. Gratianus, 849
A quibus Ordinibus, in principio, dist. 35. Gratianus, 117
A quodam Judæo, 24. *de Consecrat.* dist. 4. *Nicolaus*, CR 1210

Archi-

Archidiaconis, 5. *de Officio Archidiaconi*, tit.23. L. 1. *Alexander III.* 130
Archidiaconum, 29. dist. 81. *Gregorius I.* 250
Archidiaconum Florentinum, unic. dist.85. *Gregorius I.* 257
Archiepiscopo, 2. final. de privilegiis, tit. 7. *In Clement.* Lib. 5. *Clemens V. in Concilio Viennensi*, 255
Archiepiscopus, in principio, dist. 66. Gratianus, 221
Archiepiscopus, 1. dist.66. *Anicetus Papa*, CR 221
Archiepiscopus, 5. ix. qu. 3. *Anicetus Papa*, 528
Archipresbyter, in principio, *causæ*, xxj. Gratianus, 743
A recta ergo, 9. xxiv. qu. 1. *Lucius Papa*, 845
Arguta, 13. ij. qu. 6. *Nicolaus Papa*, CR 408
Arianorum, 22. *de Consecratione*, dist. 1. *Gregorius*, CR 1152
Arianos, 73. j. qu. 1. *Innocentius*, CR 332
Artaldus, 2. *finale*, viij. qu. 3. *Urbanus Papa ij.* CR 520
Artem illam, unic. *de sagittariis*, tit. 15. Lib. 5. *Innocentius III.* 659
A sanctis Patribus, 14. xxv. qu. 1. *Chalcedonense Concil.* 882
Assumi aliquem, 6. dist. 28. *Arelatense Concil. II.* 91
A subdiacono, 5. distinct. 93. *Synodus Romana S. Sylvestri*. CR 278
Atho, 47. xxvij. qu. 2. *Joannes VIII.* CR 939
Attendendum, 13. xvij. qu. 4. *Urbanus Papa*, 712
Attendentes, 2. finale, de statu Monachorum, tit. 10. *In Clem.* Lib. 3. *Clemens V. in Conc. Viennen.* 232
Attestationes, 10. *de desponsatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. *Urbanus III.* PD 549
Avaritiæ, 5. de electione, tit.6. *In Sexto*, Lib. 1. *Gregorius X. in Concilio generali Lugdun.* 14
Avaritiæ, 20. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. *Alexander III.* PD 374
Auctoritate, 27. finale, *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. *Gregorius IX.* 510
Auctoritate, 4. *de Institutionibus*, tit. 7. Lib. 3. *Clemens III.* 837
Auctoritate Martini, 7. de Concessione Præbendæ, tit. 7. *In Sexto*, Lib. 3. *Bonifac. VIII.* 104
Auctoritate sedis, 4. de Privilegiis, tit. 7. *In Sexto*, Lib. 5. *Alexander IV.* 150
Auctoritatem, 2. xv. q. 6. *Nicolaus Papa I.* CR 656
Audacter, 18. viij. qu. 1. *Hieronymus*, CR 517
Audi denique, 21. xj. qu. 3. *Hieronymus*, CR 563
Audire Episcopum, 2, dist. 25. *Clemens*, 82
Audita, 3. *de restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. *Alexander III.* PD 225
Audite Charissimi, 6. dist. 34. *Augustinus*, CR 113
Auditus, 29. *de electione*, tit. 6. L. 1. *Innocentius III.* 55
Auditis, 3. *de in integrum restitutione*, tit. 41. Lib. 1. *Innocentius III.* 181
Auditis, 15. *de præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 311
Auditis, 8. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. *Honorius III.* 175
Auditor, 3. de rescriptis, tit. 2. In Clementinis, L. 1. *Clemens V. in Conc. Viennensi*, 195
Auditum est, 18. ij. qu. 5. *Leo*, CR 400
Audivimus, 1. j. qu. 3. *Gregorius*, 357
Audivimus, 4. iij. qu. 2. *Evaristus Papa*, 440
Audivimus, 4. xxxiv. q. 1. *Alexander II.* CR 843
Audivimus, 13. xxxiij. qu. 2. *Leo Papa*, 1009
Audivimus, 3. *de collusione detegenda*, tit. 22. Lib. 5. *Alexander III.* 673
Audivimus, 1. *de reliquiis & veneratione Sanctorum*, tit. 45. Lib. 3. *Alexander III.* 526
Audivimus, 41. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. *Innocentius iij. in Concilio generali*, 623
Auguriis, 11. xxvj. q. 5. *Carthaginense Concil. IV.* 899
Augustino, 2. xij. qu. 2. *Pelagius*, 597
Aurelius, 5. xxvj. qu. 6. *Carthag. Concil. ij.* 905
Aurum Ecclesia, 70. xij. qu. 2. *Ambrosius*, 617
Aut facta, 19. *de pœnitentia*, dist. 1. *Digesta*, CR 1014

BAptismi vicem, 34. *de consecratione*, dist. 4. *Augustinus*, CR 1214
Baptismus, 26. *de Consecrat.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1211
Baptizandi, 18. *de Consecrat.* dist. 4. *Gelasius*, 1210
Baptizandi, 60. *de Consecrat.* dist. 4. *Carthag. Conc. IV.* 1222
Baptizandis, 99. j. qu. 1. *Gelasius*, 344
Baptizandos, 58. *de Consecrat.* dist. 4. *Laodic. Conc.* CR 1222
Baptizati, 3. dist. 5. *Gregorius*, CR 7
Baptizatur, 16. *de pœnitentia*, dist. 3. *Gregorius*, 1063
Basilicas, 6. *de consecratione*, dist. 1. *Gelasius Papa*, CR 1149
Beata Maria, 3. xxvij. qu. 2. *Augustinus*, CR 927
Beati Petrus & Paulus, 37. ij. q. 7. *Ambrosius*, CR 428
Beatus, 2. iij. qu. 4. *Anacletus Papa*, 444
Beatus Paulus, 5. xxij. qu. 2. *Gelasius Papa*, 757
Beatus Petrus, 5. vj. qu. 1. *Clemens Papa*, CR 481
Benedictio, 4. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 309
Benedictus, 9. *de pœnitentia*, dist. 4. *Apostolus*, 1081
Beneficio, 10. final. *de in integrum restitutione*, tit. 41. Lib. 1. *Gregorius IX.* 184
Beneficium, 4. de Regularibus, tit. 14. *In Sexto*, Lib. 3. *Bonifacius VIII.* 113
Beneficium Ecclesiasticum non potest licite sine institutione Canonica obtineri, Reg. j. de Regulis Juris *in Sexto*, Bonifacius XIII. 186
Bona fides, 2. finale, *de depositio*, tit. 16. Lib. 3. *Gregorius IX.* 411
Bona fides non patitur, ut semel exactum iterum exigatur, Reg. lxxxiij. de Reg. Juris *in Sexto*, Bonifacius VIII. 190
Bene novit, 18. dist. 61. *Gregorius I.* 204
Bene quidem, 1. dist. 96. *Symmachus*, CR 290
Bene valet, 23. dist. 50. *Augustinus*, 165
Bidnum, 29. ij. qu. 6. *Digesta*, CR 413
Bonæ memoriæ, 51. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 341
Bonæ memoriæ, 3. *de Confirmatione utili*, tit. 30. & ult. Lib. 2. *Celestinus III.* 353
j. Bonæ memoriæ, 23. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. *Innocentius III.* PD 49
ij. Bonæ memoriæ, 36. de Electione, tit. 6. Lib. 1. *Innocentius III.* PD 62
j. Bonæ memoriæ, 3. *de postulatione* Prælatorum, tit. 5. Lib. 1. *Innocentius III.* PD 32
ij. Bonæ memoriæ, 4. *de postulatione* Prælatorum, tit. 5. Lib. 1. Innocentius III. PD 33
Bonæ rei, 74. xij. qu. 2. *Toletanum Concilium IX.* 619
Boni Principis, 16. finale, dist. 96. *Marcellus Papa*, CR 299
Bonorum Auctori, 7. dist. 47. *Gregorius*, 152
Brevi suscitatus, 17. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. *Innocentius III.* 292
Breviter monstratum, in principio, dist. 62. Gratianus, CR 204
Breviter quæ, in principio, dist. 23. Gratianus. 70

CÆterum, 3. *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. *Alexander III.* 424
Cæterum, 5. *de judiciis*, tit. 1. L. 2. *Alexand. III.* 192
Cæterum, 5. *de juramento Calumniæ*, tit. 7. Lib. 2. *Lucius III.* 214
Cæterum, 3. *de rescriptis*, tit. 3. L. 1. *Alexand. III.* 11
Cæterum, 6. *de testibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. *Alexander III.* 274
Cæterum Dei traditio, 20. dist. 86. *Ambrosius*, 262
Calumniam, 4. *de pœnis*, tit. 37. Lib. 5. *Alexander III. in Concilio Turonensi*, 712
Calumniator, 2. ij. qu. 3. *Damasus Papa*, CR 392
Canon, 1. dist. 3. *Isidorus*, 4
Canones, 1. dist. 15. *Constitutiones Ecclesiasticæ SS. Patrum*, 31
Canones, 1. dist. 16. *Isidorus*, CR 38
Canones, 60. dist. 50. *Innocentius*, 176
Canonica, 50. *de Sent. Excom.* tit. 39. Lib. 5. *Honorius III.* 739
Canonica Instituta, 107. xj. q. 3. *Arausicum Conc.* CR 586

Canonica Sanctorum, 6. iij. q. 5. Pelagius Papa II. 447
Canonici in principio *causæ*, xiv. Gratianus, 637
Canonicos in principio, xix. qu. 3. Gratianus, 732
Canonum ſtatuta, 1. *de Conſtitutionibus*, tit. 2. Lib. 1. *Ex Concilio Meldenſi*, 4
Canonum ſtatutis, 3. xiv. qu. 4. *Terraconen. Conc.* 640
Conſtantes, 1. diſt. 92. *Hieronymus*, 274
Capellanum, 1. *de ſecundis nuptiis*, tit. 21. ult. Lib. 4. *Alexander III.* 595
Capellanus, 4. *de feriis*, tit. 9. Lib. 2. Clemens iij. 217
Capitulum ſanctæ Crucis, 30. *de Reſcriptis*, tit. 3. L. 1 *Innocentius III.* PD 22
Carnem, 32. de Conſ. diſt. 5. *Fructuoſus Epiſcopus*, 1252
Caſellas, 1. x. q. 2. *Agathenſe Concilium*, CR 535
Catechiſmi, 57. *de Conſecrat.* diſt. 4. Nicolaus Papa, 1222
Catechumenum, 37. *de Conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1215
Catholica Eccleſia, 8. diſt. 11. *Auguſtinus*, 23
Catholicus, 32. ij. quæſt. 6. *Carthag. Conc. IV.* 415
Catinenſis, 17. diſt. 61. *Pelagius Papa*, 204
Cave, 15. xxviij. qu. 1. *Ambroſius*, 949
Caveant Judices, 2. iij. qu. 9. *Eleuth. Papa*, 460
Cavendum eſt, 3. j. qu. 7. *Meldenſe Concil.* 371
Cavendum eſt, 7. x. qu. 3. *Cabilonen. Conc. II.* 542
Cavendum nobis, 47. *de pœnit.* diſt. 3. *Gregorius*, 1076
Cavere, 20. xxij. qu. 5. *Ambroſius*, CR 774
Cauſa, 13. *de Verb. ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Paſchalis. 744
Cauſa beneficiali, unic. de cauſa poſſeſſionis & propriet. tit. 3. *In Clement.* L. 2. *Clemens V.* 207
j. Cauſam, 16. *de officio & poteſtate Judic. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Alexander III. 131
ij. Cauſam, 17. *de officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Alexander III. 131
Cauſam electionis, 3. de electione, tit. 3. *In Clement.* Lib. 1. Clemens V. 197
Cauſam matrimonii, 14. *de probationibus*, tit. 19. L. 2. Honorius III. 253
Cauſam matrimonii, 1. *de Teſtibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. *Alexander III.* PD 273
Cauſam quæ, 3. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. Alexander iij. 236
Cauſam quæ, 8. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Alexander iij. PD 39
j. Cauſam quæ, 9. *de judiciis*, t. 1. L. 2. Clem. iij. 193
ij. Cauſam quæ, 18. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Innocentius III. PD 197
Cauſam quæ, 7. *de præſcriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Alexander iij. PD 308
j. Cauſam quæ, 4. *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Alexander iij. PD 580
ij. Cauſam quæ, 7. *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Alexander iij. 583
Cauſam quæ, 18. *de Reſcriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius III. PD 16
Cauſam quæ, 14. *de ſent. & re judicata*, tit. 27. L. 2. *Innocentius III.* PD 318
j. Cauſam quæ, 11. *de Teſtib. & atteſt.* tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. PD 256
ij. Cauſam quæ, 19. *de Teſtib. & atteſtat.* tit. 20. L. 2. Alexander iij. PD 258
Cauſa reſtitutionis, 9. *de in integrum reſtitutione*, tit. 41. Lib. 1. *Gregorius IX.* 184
Cauſa vero, in principio, diſt. 4. Gratianus, 5
Cedit quidem, unic. de Judæis, tit. 2. *In Clement.* L. 5. *Clemens V. in Concilio Viennenſi.* 247
Celebritatem, 22. *de conſecr.* diſt. 3. *Victor Papa xiij. a Petro.* 1202
Cellulas, 13. xviij. qu. 2. *Agath. Conc.* CR 726
Cenomanenſem, 13. diſt. 56. *Urbanus Papa II.* CR 195
Certe Ego, 18. xij. qu. 1. *Auguſtinus*, 594
Certificari, 9. *de ſepulturis*, tit. 28. L. 3. Clem. iij. 441
Certis de Cauſis, 3. xv. qu. 3. *Digeſta*, 653
Certum eſt, 3. diſt. 10. *Felix Papa*, 18
Certum eſt, 12. diſt. 10. *Gelaſius Papa*, 20
Certum eſt, 43. xj. qu. 3. *Triburien. Concil.* 570
Certum eſt, 9. xxiv. quæſt. 1. *Quinta Synodus*, 866
Certum eſt, 7. *de Conſecrat.* diſt. 1. *Gelaſius Papa*, 1149
Chariſſimus, 11. *de Converſione Conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Celeſtinus III. PD 467
Charitas eſt æqua, 14. *de pœnitentia*, diſt. 2. *Proſper & Auguſtinus*, CR 1041
Charitas in quibuſdam, 19. *de pœnitent.* diſt. 2. *Auguſtinus*, CR 1047
Charitas nunquam, 7. *de pœnit.* diſt. 2. *Paul. Apoſt.* 1043
Charitas quæ, 2. *de pœnit.* diſt. 2. *Auguſtinus*, CR 1041
Charitatem tuam, 45. xij. qu. 2. *Gregorius*, CR 610
Chartæ quas dedit, 19. iij. qu. 9. *Pelagius*, CR 463
Chorepiſcopi, 5. diſt. 68. *Damaſus Papa*, 223
Chriſtiana, 23. finale, xxxij. qu. 5. Innocentius, 994
Chriſtianis, 12. xj. qu. 1. *Gelaſius Papa*, 546
Chriſtiano, 5. diſt. 34. *Iſidorus*, 113
Chriſtiano, 5. xxxiij. q. 4. *Auguſtinus*, 1096
Chriſtus panis, 57. *de Conſecrat.* diſt. 2. *Auguſtinus*, 1184
Chriſtus quid fecit, 88. j. qu. 1. *Auguſtinus*, 338
Circumcelliones, 1. xxiij. q. 5. *Auguſtinus*, CR 809
Circumciſio, 28. *de pœn.* diſt. 2. *Paulus Apoſt.* 1049
Citius ad hoc, 44. *de pœn.* diſt. 2. *Gregorius*, 1057
Cito turpem, 16. j. q. 1. *Ambroſius*, CR 312
Clemens, 13. viij. q. 1. *Petrus Apoſtolus*, 516
Clementis Librum, 3. diſt. 16. *Leo Papa IX.* CR 38
Clerici, 22. diſt. 23. *Agathen. Concil.* 77
Clerici, 4. diſt 33. *Nicolaus Papa*, CR 110
Clerici, 4. diſt. 44. *Carthaginenſe Concilium III.* 141
Clerici, 11. xiij. qu. 2. *Agathen. Conc.* 630
Clerici, 11. xvj. qu. 3. *Agath. Conc.* CR 690
Clerici, 5. xxiij. qu. 8. *Toletanum Concil. IV.* CR 831
Clerici ab indignis, 1. xiv. q. 4. *Gelaſius Papa*, CR 640
Clerici, 3. *de Clerico excommunicato*, tit. 27. Lib. 5. Alexander III. 677
Clerici, unic. de Cleric. Conjugat. tit. 2. *In Sexto*, Lib. 3. *Bonifacius VIII.* 82
Clerici, 4. *de Exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. *Alexander III. in Concilio Lateranenſi*, 683
Clerici, 8. *de judiciis*, tit. 1 Lib. 2. Lucius III. PD 193
Clerici, 1. *de poſtulando*, tit. 37. Lib. 1. Alexand. III. *in Concilio Lateran.* 171
j. Clerici, 2. *de vita & honeſtate Cleric.* tit. 1. Lib. 3. *ex Concilio Pictavien.* 357
ij. Clerici, 15. *de vit. & honeſt. Cler.* tit. 1. Lib. 3. Innocentius III. *in Concilio Lateranenſi*, 361
Clerici, unic. de vita & honeſtate Clericorum, tit. 1. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius VIII. 81
Clerici omnes, 10. finale, j. q. 2. *Agath. Concil.* CR 356
Clerici qui, unic. xix. q. 1. *Toletanum Concil. IV.* CR 732
Clericis, 3. de immunit. Eccl. tit. 23. *in Sexto*, Lib. 3 *Bonifacius VIII.* 125
Clericis, 5. *Ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. ultim. Lib. 3. *Alexander III.* 535
Clerici vel Continentes, 32. diſt. 81. *African. Concil.* 251
Clerici vero, 5. finale, diſt. 91. *Aurelian. Conc. I.* 274
Clerico jacente, 37. diſt. 50. *Urbanus II.* 171
Clericos autem, 6. j. qu. 2. *Hieronymus*, CR 355
Clericos aut Laicos, 49. ij. qu. 7. *Chalced. Concil.* CR 434
Clericos, 17. finale, *de clericis non reſidentibus*, tit. 4. Lib. 3. Gregorius IX. 372
Clericos, 3. *de cohabitat. Cler. & Mulier.* tit. 2. Lib. 3. Alexander III. 362
Clericos, 4. *de Officio Vicarii*, tit. 28. Lib. 1. Alexander III. 126
Clericos in ſuis, 4. diſt. 71. *Chalced. Concil.* 225
Clericos nihil, in principio, xij. qu. 1. Gratianus, 587
Clericos qui, 34. *de conſecratione*, diſt. 1. *Sexta Synodus*, 1155

j. Clericum, 3. xj. qu. 1. *Marcellinus Papa*, CR 544
ij. Clericum, 17. xj. qu. 1. *Agath. Concil.* CR 548
iij. Clericum, 47. xj. qu. 1. *Agath. Concil.* CR. idem cum superiori, 556
Clericum, 2. xxj. qu. 1. *Chalcedon. Concil.* 743
Clericum, 9. xxij. quæst. 1. *Carthagin. Concil. IV.* 752
Clericum alienum, 2. dist. 72. *Carthag. Concil. III.* 226
Clericum qui, 5. dist. 50. *Nicolaus Papa*, 159
Clericum scurrilem, 6. dist. 46. *Carthagin. Concil. IV.* 250
j. Clericus, 3. dist. 46. *Carthagin. Concil. IV.* 150
ij. Clericus, 5. dist. 46. *Carthag. Concil. IV.* 150
iij. Clericus, 7. dist. 46. *Carthag. Concil. IV.* 150
j. Clericus, 3. dist. 91. *Carthag. Concil. IV.* CR 274
ij. Clericus, 4. dist. 91. *Carthag. Concil. IV.* CR 274
Clericus, 35. xxiv. qu. 2. *Carthag. Concil. IV.* 872
Clericus ab instanti, 1. xxj. qu. 1. *Septima Synodus*, 743
Clericus, 1. *de fidejussoribus*, tit. 22. Lib. 3. *ex Concilio Cantuariensi*, 422
Clericus, 35. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. *Gregorius X.* 300
j. Clericus, 5. *de vita & honest. Cler.* tit. 1. Lib. 3. *ex Concilio Carthaginensi*, 357
ij. Clericus, 7. *de vita & honest. Cler.* tit. 1. Lib. 3. *ex Concilio Triburiensi*, 358
iij. Clericus, 7. *de vita & honest. Cler.* tit. 1. Lib. 3. Alexander III. 358
Clericus adversus, 10. ij. quæst. 7. *Sylvester Papa*, in Conc. Rom. CR 421
Clericus professionem, 8. finale, distinct. 41. *Carthagin. Concil. IV.* 135
Clericus qui, 30. xj. q. 3. *Carthag. Concil. IV.* 568
Clericus qui, 5. xij. qu. 1. *Hieronymus*, 589
Clericus sive Laicus, 48. xj. qu. 1. *Hadrianus Papa*, 556
Clericus solus, 20. dist. 81. *Lucius Papa*, CR 249
Clericus vero, 8. iij. qu. 4. *Stephanus Papa*, 445
Cleri plebis &, 26. dist. 63. *Cœlestinus*, 212
Cleros & Clericos, 1. dist. 21. *Isidorus*, CR 62
Cœpisti habere, 48. xj. qu. 3. *Augustinus*, CR 571
Cœpit Ermenegildus, 42. xxiv. finale, quæst. *S. Gregor. Papa*, 857
Cogitatio, 20. *de pœn.* dist. 1. Gratianus, CR. quæ male translata est ad can. *si quis* 22. incipit, *huic quod*, 1015
Cogitationis, 14. *de pœn.* dist. 1. *Digesta*, 1013
Cognoscamus, 14. dist. 34. *Ambrosius*, 115
Cognoscentes, 2. *de constitutionibus*, tit. 2. Lib. 1. *Gregorius* in Regesto, PD 4
Cognovi ex delicto, 15. j. qu. 7. *Cyrillus*, 377
Cognovimus, 29. xij. qu. 2. *Gregorius*, 606
Cognovimus, 4. xvj. qu. 6. *Gregorius*, CR 695
Cognovimus, 19. xviij. qu. 2. *Gregorius*, 727
Collatio, 5. final. de officio Legati, tit. 15. *In Sexto*, Lib. 1. *Bonifacius VIII.* Romæ, 49
Commendavit, 62. *de consecrat.* dist. 2. *Augustinus*, 1185
Commessationes, 1. dist. 44. *Augustinus*, 140
Commissa, 35. de Electione, tit. 16. *In Sexto*, Lib. 1. *Bonifacius VIII.* 30
Commissum, 4. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Hadrianus IV. PD 445
Commissum, 16. *de sponsalibus & matrim.* tit. 1. Lib. 4. Alexander III. 541
Communis filius, 10. dist. 23. *Gregorius*, 75
Communiter diffinimus, 3. dist. 33. *Pius Papa*, 110
Comperimus, 2. xiv. qu. 6. *Gregorius*, CR 646
Comperimus, 2. xxiv. qu. 3. *Gregorius*, 863
Comperimus, 12. *de consecr.* dist. 2. *Gelasius*, CR 1168
Compromissum, 14. final. *de Arbitris*, tit. 43. ult. L. 1. Gregorius IX. 190
Comprovinciales, 4. dist. 64. *Anicetus*, 217
Comprovincialium, *in principio*, dist. 65. Gratianus, 218
Concedimus, 30. *de consecr.* dist. 1. *Triburien. Conc.* CR 1154
Concertationi, 8. de appellationibus, tit. 15. ult. *In Sexto*, Lib. 2. Bonifacius VIII. 80
Concesso, 26. xij. q. 2. *Gelasius*, CR 605
Concilia Sacerdotum, 6. dist. 17. *Symmachus Papa*, CR 48
Concubinæ, 5. xxxij. qu. 2. *Augustinus*, 979
Concubuisti, 23. xxxij. qu. 7. *Zacharias Papa*, 1000
Concussionis, 128. j. qu. 1. Digesta, 352
Confidimus, 1. xxv. qu. 1. *Gelasius*, 879
Confirmandum est, 65. dist. 50. *Carthag. Concil. V.* 177
Congregatio, 43. finale, xvj. qu. 7. *Toletan. Concil.* 707
Congregato, 2. xvj. qu. 7. *Urbanus II.* CR 657
Congregato, 53. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. *Gregorius IX.* 69
Conjugatus, 5. *de conversione conjug.* tit. 32. Lib. 3. Alexander III. PD 465
Conjuges, 6. xxvij. qu. 2. *Isidorus*, 928
Conjunctiones, 2. xxxv. qu. 2. & 3. *Calixtus*, 1109
Conjunx, 9. xxvij. qu. 2. *Augustinus*, CR 928
Conjurationum, 21. xj. qu. 1. *Chalcedonense Concil.* 548
Connubia, 4. xxxij. qu. 2. *Hieronymus*, CR 978
Conquerente, 6. *de Clericis non residentibus*, tit. 4. Lib. 3. Alexander III. PD 369
Conquerente, unic. *de Clericis peregrinantibus*, tit. 29. Lib. 2. Celestinus iij. PD 353
Conquerente, 4. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. L. 1. Alexander iij. PD 108
Conquerente, 16. *de Offic. jud. ordin.* tit. 31. Lib. 1. Honorius iij. 156
Conquerente, 7. *de Restitutione Spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Alexander iij. 227
Conquesti, 22. *de Sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Clemens iij. 726
Conquestus, 5. finale, *de feriis*, tit. 9. Lib. 2. Gregorius ix. 218
Conquestus, 16. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Gregorius ix. 204
Conquestus, 1. *qui filii sint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Alexander iij. 579
Conquestus, 8. *de usuris*, tit. 19. Lib. 5. Alexander iij. PD 665
Conquestus est, 8. ix. qu. 3. *Nicolaus Papa*, 528
Consanguinei, 1. iij. qu. 5. *Calixtus Papa*, 446
Consanguinei, 11. *de sent. & re judicata*, tit. 27. L. 2. Clemens iij. PD 317
Consanguineorum, 4. iij. qu. 4. *Calixtus Papa*, 444
Consanguineos, 1. xxxv. qu. 6. *Fabianus*, 1133
Consanguinitas, *unic.* xxxv. qu. 4. *Fabianus*, CR 1115
Consecrationem, 1. *de Consecrat.* dist. 1. *Felix IV.* CR 1147
Consensus, 3. *de Rebus Eccl. alien.* tit. 13. Lib. 3. *Ex Concilio Toletano*, 407
Consentire, 5. dist. 83. *Gregorius*, CR 255
Consequens, 2. dist. 11. *Nicolaus I.* 21
Consequens est, 2. dist. 88. *Gelasius Papa*, 265
Consideranda, 17. dist. 86. *Ambrosius*, 261
Considera, 8. xxij. qu. 1. *Hieronymus*, 752
Considerandum, 35. xvj. qu. 7. *Gregorius*, CR 785
Considerandum nobis, 53. dist. 50. *Gregorius*, 174
Consideratio, 15. xvj. qu. 1. *Gelasius Papa*, CR 664
Consideravimus, 10. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Alexander iij. PD 40
Consideret, 1. *de pœn.* dist. 5. *Augustinus*, CR 1087
Consilium, 4. *de celebratione Missarum*, tit. 41. Lib. 3. *Innocentius III.* PD 513
Consilium, 2. *de Observatione jejuniorum*, tit. 46. L. 3. *Innocentius III.* PD 527
Consilium, unic. *de plus petitionibus*, tit. 11. Lib. 2. Gregorius ix. 220
Conspiratores, 5. iij. qu. 4. *Calixtus*, 444
Conspirationum, 22. xj. qu. 1. *Calixtus Papa*, 549
Constantinopolitana, 3. dist. 22. *Constantinopol. Synodus I.* CR 69

j. Constantinus, 13. dist. 96. CR 295
ij. Constantinus, 14. dist. 96. CR 295
Constat autem, in principio, dist. 2. Gratianus, 3
Constat Baptisma, 19. *de Consecr.* dist. 4. *Isidorus*, 1210
Constat multos, 111. j. qu. 1. *Innocentius*, CR 348
Constat quia, 2. *de pœnit.* dist. 4. *Gregorius*, 1078
Constituimus, 2. dist. 76. *Maguntinen. Concil. I.* CR 233
Constituimus, 9. iij. qu. 5. *Eusebius Papa*, 447
Constituit, 31. xvij. quæst. 4. *Toletan. Concil. IV.* CR 717
Constituit, 5. xx. qu. 3. *Magunt. Concil.* CR 741
Constituit sane, 42. xvj. qu. 7. *Magunt. Concil.* CR 707
Constitutio, 4. dist. 2. *Isidorus*, 3
Constitutio, 32. dist. 63. *Leo IV.* CR. 214
Constitutio, 41. de Electione. tit. 6. *In Sexto*, Lib 1. Bonifacius VIII. 32
Constitutionem, 4. de Elect. tit. 3. *In Clem.* Lib. 1. Clemens V. 198
Constitutionem, 3. de Regularibus, tit. 14. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius VIII. 113
Constitutionem, 9. de Sentent. Excommun. tit. 11. *In Sexto*, Lib. 5. Gregorius X. 164
Constitutionem, 2. de Verborum significatione, tit. 12. *In Sexto*, Lib. 5. Nicolaus III. 171
Constitutiones, in principio, dist. 10. Gratianus, 17
Constitutiones, 4. dist. 10. *in Cap. Hadrianus*, 18
Constitutiones, 17. xvj. q. 7. *Paschalis II.* 702
j. Constitutio, 23. *de Appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander III. 330
ij. Constituris, 46. *de Appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius III. PD 338
Constitutis, 47. *de Electione*, tit. 6. L. 1. Honorius III. PD 67
Constitutus, 1. *de Eo, qui mittitur in possessionem cauſ. rei servandæ*, tit. 15. Lib. 2. Alexander III. 240
Constitutis, 3. finale, *Ne sede vacante*, tit. 4. Lib. 3. Honorius III. PD 399
Constitutis, 12. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Gregorius IX. 176
j. Constitutis, 45. *de Testibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius III. 268
ij. Constitutis, 46. *de Testib. & atteſt.* tit. 20. Lib. 2. Innocentius III. PD 268
Constitutum est, 22. vij. qu. 1. *Carthag. Concil. V.* 500
Constitutum est, 60. xvj. qu. 1. *Tolet. Conc. IV.* 680
Constitutus, 45. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius III. PD 337
Constitutus, 11. *de Concessione Præbend.* tit. 8. Lib. 3. Innocentius III. PD 396
Constitutus, 15. *de Conversione Conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Innocentius III. PD 469
Constiturus, 3. *de Fidejussoribus*, tit. 22. Lib. 3. Lucius III. 422
Constitutus, 8. *de in integrum restitutione*, tit. 41. L. 1. Gregorius IX. 183
Constitutus, 7. *de pœnis*, tit. 37. L. 5. Innocent. III. 713
Constitutus, 9. *de purgatione Canonica*, tit. 34. Lib. 5. Lucius III. 706
Constitutus, 6. *de religiosis domibus*, tit. 36. Lib. 3. Innocentius III. PD 487
Constitutus, 19. *de rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius III. PD 16
Constitutus, 30. *de Testibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius III. PD 261
Constitutus, 4. *de Transactionibus*, tit. 36. Lib. 1. Alexander III. 169
Consuetudinem, 23 dist. 11. *Pius Papa I.* CR 23
Consuetudinem, unic. de Clericis non residentibus, tit. 3. *In Sexto*, Lib. 3. Bonif. VIII. 83
Consuetudinem, 1. de Consuetud. tit. 4. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius VIII. 8
Consuetudines. 1. *de Consuetudine*, t. 4. L. 1. Gregor. I. 26
Consuetudinis, 4. dist. 11. *Codex*, 21
Consuetudo, 8. dist. 8. *Cyprianus*, CR 14
Consuetudo, 7. dist. 12. *Codex*, CR 26
Consuetudo, 1. xvj. qu. 6. *Gregorius*, 694
Consuetudo autem, 5. dist. 1. *Isidorus*, CR 2
Consulendum, 17. dist. 28. *Nicolaus*, 94
Consulere, 38. *de Simonia*, tit. 3. L. 5. Innocent. III. 622
Consultationi, 6. finale, *de Apostatis*, tit. 9. Lib. 5. Honorius III. 647
Consultationi, 4. *de frigidis & maleficiatis*, tit. 15. L. 4. Lucius III. 575
Consultationi, 33. finale, *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Gregorius IX. 704
Consultationi, 28. *de sponsalibus & matrimon.* tit. 1. L. 4. Honorius III. 545
Consultationi, 16. *de temp. ordinat.* tit. xj. Lib. 1. Gregorius IX. 96
Consultationibus, 6. finale, *de Clerico ægrotante*, tit. 6. Lib. 3. Honorius III. 386
Consultationibus, 4. *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. Alenander III. 425
Consultationibus, 19. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander III. 496
Consultationibus, 10. *de Officio & potestate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Alexander III. PD 129
Consulti, 15. final. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Gregorius IV. 177
Consulti, 20. *de Regularibus*, tit. 30. Lib. 3. Innocentius III. 462
Consulto omnium, 46. *de Consecr.* dist. 1. *Eusebius & Sylvester Papa*, 1158
Consuluisti, 2. ij. qu. 5. *Stephanus V.* 402
Consuluisti, 3. *de Celebratione Missar.* tit. 41. Lib. 3. Innocentius III. 512
Consuluisti, 7. *de Consecratione*, tit. 40. Lib. 3. Innocentius III. 511
Consuluit, 9. *final.* dist. 74. *Gelasius*, 231
j. Consuluit, 14. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander III. PD 328
ij. Consuluit, 18. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander III. PD 329
iij. Consuluit, 29. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander III. PD 332
Consuluit, 10. *de Conversione Conjugatorum*, tit. 32. L. 3. Clemens III. 467
Consuluit, 7. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Alex. III. 630
Consuluit, 15. *de jure Patronatus*, tit. 38. L. 3. Alexander III. PD 496
Consuluit, 24. *de officio & potestate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Innocentius III. 134
Consuluit, 4. *Qui Clerici vel voventes*, tit. 6. Lib. 4. *Alexander III.* 558
Consuluit, 5. *de ser. non ord.* tit. 18. Lib. 1. *Alexander III.* 113
Consuluit, 10. *de Usuris*, t. 19. L. 5. *Urban. III.* 666
Continebatur, 6. *de Desponsatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. *Alexander III.* PD 548
Continebatur, 2. *de his quæ fiunt a Prælat.* tit. 10. L. 3. *Alexander III.* 399
Continebatur, 8. *de homicidio voluntario*, tit. 12. L. 5. *Alexander III.* 651
Continentia, 4. finale, *de Clerico percussore*, tit. 25. L. 5. *Celestinus III.* PD 675
Contingit, 8. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. *Innocentius III. in Concilio Generali Lateran.* 188
Contingit, 9. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. *Innocentius III.* 240
Contingit, 4. *de fide instrumentorum*, tit. 21. Lib. 2. *Celestinus II.* PD 266
Contingit, 1. de jurejurando, tit. 11. Lib. 2. *In Sexto*, *Nicolaus III.* 68

j. Contingit, 36. *de Sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. PD 733
ij. Contingit, 45. *de Sentent. Excomm.* tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. 737
Contingit, 3. *de Transactionibus*, tit. 36. Lib. 1. *Alexander III.* 163
Continua, 5. xj. qu. 1. *Cod. Theod.* CR 544
Contra Christianos, 13. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 140
Contracto, 5. *de cognatione spirituali*, tit. xj. Lib. 4. Clemens iij. PD 566
Contradicimus, 21. xxxv. q. 2. & 3. *Cabilon. Concil.* CR 1114
Contra idolorum, 10. xxvj. q. 5. *Gregorius*, CR 898
Contra morem, 8. dist. 100. *Gregorius*, 306
Contraria, 21. *de Consecr.* dist. 5. *Ambrosius*, 1249
Contra Ritum, 3. iv. qu. 4. *Nicolaus*, CR 470
Contrarium est, 3. *de pœn.* dist. 5. *Leo Papa*, 1809
Contra Sanctorum, 29. xvj. qu. 7. *Leo IV.* CR 704
Contra statuta, 7. xxv. qu. 1. *Zozimus*, CR 880
Contumaces Clerici, 21. dist. 50. *Agathen. Concil.* 164
Convenientibus, 4. j. qu. 7. *Septima Synodus*, CR 372
Convenior, 21. xxiij. qu. 8. *Ambrosius*, CR 836
Convenit, 13. *de Cons.* dist. 5. *Agathen. Concil.* 1248
Convertimini, 34. *de pœn.* dist. 1. *Joel*, CR 1018
Convivia, 6. dist. 44. *Gregorius*, 141
Copiosus in Misericordia, unic. tit. 8. de Judæis & Saracen. *in Extrav.* Joan. xxij. 283
Coram dilecto, 35. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. 62
Coram Dilecto, 34. *de offic. & potest. Jud. delegati*, tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. PD 141
Coram felicis, 7. *de in integrum Restitutione*, tit. 41. Lib. 1. Honorius iij. 283
Cordi nobis, 1. de appellationibus, tit. ult. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. *in Concil. Lugdun.* 76
Corporalia, 44. j. qu. 1. *Augustinus*, CR 327
Corpora Sanctorum, 37. *de Consecr.* distinct. 1. *Magunt. Conc. I.* 1155
Corpore vero vitiati, in principio, dist. 55. Gratianus, 188
Corporeum, 91. *de Consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, CR 1197
Corpus Christi, 79. *de Consecr.* dist. 2. *Hilarius*, CR 1193
Corpus & sanguinem, 60. *de Consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1185
Corripiantur, 17. xxiv. qu. 3. *Augustinus*, CR 868
Credere in Jesum, 59. *de Consecr.* dist. 2. *Augustin.* CR 1185
Credo, 2. xxj. qu. 3. *Nicasius Episcopus*, 746
Crimen vel pœna, 6. j. qu. 4. *Digesta*, 364
Crimina, 2. *de Collusione detegenda*, tit. 22. Lib. 5. Gregorius, 673
Criminationes, 52. iij. qu. 7. *Iginus Papa*, 434
Crucis Domini, 19. *de Consecr.* dist. 3. *Eusebius Papa*, 1202
Cui autem, in principio, *de pœn.* dist. 6. Gratianus, 1090
Cuidam Mulieri, causa xxix. in princ. Gratianus, 952
Cui de non, 27. de Præbend. tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 93
Cui est illata, 46. xj. qu. 3. *Gelasius Papa*, CR 571
Cui licet, quod est plus, licet utique quod est minus, Reg. LIII. de reg. Jur. *in Sexto*, Bonif. viij. 188
Cui portio, 6. xij. qu. 1. *Ambrosius*, 589
Cujus rei, 6. xxix. qu. 2. *Gregorius*, 955
Cum ab Ecclesiarum, 3. *de officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Alexander iij. 150
Cum ab omni, 10. *de Vita & honestate Cleric.* tit. 1. Lib. 3. Innocentius iij. PD 359
Cum ab uno, 4. de sententia & re judicata, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 76
Cum accessissent, 8. *de Constitutionibus*, tit. 2. Lib. 1. Innocentius iij. PD 6
Cum accusatus, 1. iij. qu. 3. *Felix II.* CR 442
Cum ad celebrandas, 65. *de Consecr.* dist. 1. *Aurelian. Concil. I.* 1163
Cum adeo, *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius iij. PD 16
Cum ad hoc, 16. *de Clericis non residentibus*, tit. 4. Lib. 3. Gregorius ix. 371
Cum ad Monasterium, 6. *de statu Monachorum*, tit. 35. Lib. 3. Innocentius iij. PD 482
Cum ad nostram, 37. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. 63
Cum ad nostram, 7. finale, *de Institutionibus*, tit. 7. Lib. 3. Innocentius iij. 389
Cum ad quorundam, 7. *de excessibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Clemens iij. PD 683
Cum ad sacrosanctæ, un. tit. 13. de sent. Excomm. suspens. & interdicti, *in Extrav. Joan. XXII.* 283
Cum ad sedem, 15. *de Restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Innocentius iij. PD 232
Cum ad verum, 6. dist. 96. *Nicolaus Papa*, CR 292
Cum æterni, 1. *de Sententia & re judic.* tit. 14. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. *in Concil. Lugd.* 71
Cum a Judæis, 2. xxiij. qu. 8. *Innocent. Papa*, 831
Cum aliquibus, 4. de rescriptis, tit. 3. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 3
Cum aliquibus, 6. *de sentent. & re judic.* tit. 27. Lib. 2. Alexander iij. 315
Cum aliquis, 108. xj. qu. 3. *Arausic. Concil.* CR 586
Cum aliquis, 7. xxiv. qu. 3. *Origenes*, CR 865
Cumana, 50. *de Electione*, t. 6. L. 1. Gregor. ix. 68
Cum a nobis, 13. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1., Gregorius ix. 190
Cum a nobis, 28. *de testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 261
Cum appellantibus, 5. de appellationibus, tit. 15. ult. *in Sexto*, Lib. 2. Clemens iv. 79
Cum Apostolica. 7. *de his, quæ fiunt a Prælatis*, tit. 10. Lib. 3. Innocentius iij. PD 401
Cum Apostolus, 6. *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. Ex Concilio Lateran. *sub Alexandro II.* 502
Cum apud, 23. *de sponsalibus & matrim.* tit. 1. Lib. 4. Innocentius iij. PD 543
Cum apud Thessalonicam, 69. xi. quæst. 3. *Ruffin. Eccl. hist.* 576
Cum a repulsione, 7. finale, de appellat. tit. 12. & ult. *in Clement.* Lib. 2. Clemens v. 218
Cum autem, 24. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Lucius iij. 498
Cum autem ad Ecclesiam, in princ. dist. 92. Gratianus, 274
Cum autem violentus, in princ. dist. 44. Gratianus, 140
Cum baptizat, 87. *de Consecrat.* dist. 4. *Augustinus*, 1211
Cum beatissimus, 16. xxiv. qu. 1. Leo Papa, CR 847
Cum beatus, 8. dist. 45. *Braccar. Concil. III.* 145
Cum bonæ, 8 *de ætat. & qual.* tit. 14. Lib. 1. Cœlestinus iij. 100
Cum bonæ, 15. finale, *de probationibus*, tit. 19. L. 2. Gregorius ix. 253
Cum Bertholdus, 18. *de sent. & re judic.* tit. 27. L. 2. Innocentius iij. PD 320
Cum Canonicis, 26. *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. Gregorius ix. 510
Cum Capella, 16. *de Privilegiis* tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 698
Cum Caput, 15. xxxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 1101
Cum Causa, 6. *de Empt. & Vendit.* tit. 17. Lib. 3. Innocentius iij. 413
Cum Causa, 22. *de Officio & potest. Jud. delegati*, tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. PD 133
Cum Causa, 6. *de Raptoribus*, tit. 17. Lib. 5. Lucius iij. PD 662
Cum Causa, 8. *de sent. & re judic.* tit. 27. Lib. 2. Alexander iij. 316
Cum Causa, 42. *de Testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 267

Cum Cauſam, 62. *de Appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Honorius iij. PD 348
Cum Cauſam, 27. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 53
Cum Cauſam, 6. *de juramento calumniæ*, tit. 7. Lib. 2. *Innocentius III.* 214
Cum Cauſam, 36. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Gregorius ix. 384
Cum Cauſam, 13. *de Probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Honorius iij. 253
Cum Cauſam, 37. *de Teſtibus & atteſtat.* tit. 20. L. 2. *Innocentius III.* PD 265
Cum certum, 1. *de major. & obedient.* tit. 33. Lib. 1. *Gregorius*, PD 158
Cum ceſſante, 60. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. 346
Cum Chriſtus, 7. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. *Alexander III.* 635
Cum C. Lucius, 3. fin. de foro competenti, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 62
Cum Clamor, 53. *de Teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Gregorius ix. 272
Cum Clerici, 11. *de cenſibus*, tit. 39. Lib. 3. *Alexander III.* 503
Cum Clerici, 19. *de Verb. ſignificatione*, tit. 40. L. 5. Innocentius iij. 746
Cum Clericis, 2. final. *de Ord. ab Epiſc.* tit. 13. Lib. 1. Gregorius ix. 98
Cum Clericis, 6. *de pactis*, tit. 35. L. 1. *Alexander*, 167
Cum conceſſa, 8. final. de Electione, tit. 3. *in Clement.* Lib. 1. Clemens V. 200
Cum conſtet, 8. finale, *de Pignoribus*, *&c.* tit. 21. Lib. 3. *Gregorius IX.* 421
Cum conſuetudinis, 9. *de conſuetud.* tit. 4. Lib. 1. Honorius iij. 30
Cum contingat, 11. *de ætat. & qualit.* tit. 14. Lib. 1. Innocentius iij. 101
Cum contingat, 29. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Innocentius iij. PD 452
Cum contingat, 13. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Innocentius iij. 202
Cum contingat, 28. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. 298
Cum contingat, 36. *de Officio & poteſtate Judicis deleg.* tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. 143
Cum contingat, 24. *de Reſcriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius iij. 19
Cum contra, 6. *de Pignoribus*, *&c.* tit. 21. Lib. 3. Innocentius iij. 421
Cum contra, 9. *de Teſtibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. Innocentius iij. 275
Cum contumacia, 7. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. *Alexand. IV.* 135
Cum creatura, 11. *de celebratione Miſſarum*, tit. 41. Lib. 3. Honorius iij. PD 519
Cum de beneficio, 5. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 85
Cum decorem, 8. *de Clericis conjugatis*, tit. 3. Lib. 3. Innocentius iij. 367
Cum decorem, 15. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Innocentius iij. 111
Cum decorem, 12. *de Vita & honeſt. Cleric.* tit. 1. Lib, 3. Innocentius iij. PD 360
Cum de Diverſis, 2. de Privilegiis, tit. 7. *in Sexto*, L. 5. Innocentius iv. 149
Cum de jure, 33. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 59
Cum Deputati, 16. *de judiciis* tit. 1. Lib. 2. Innocentius iij. 196
Cum de quibuſdam, 1. de Rel. dom. tit. 11. *in Clem.* L. 3. Clemens V. *in Conc. Viennenſi*, 233
Cum de quorundam, 4. diſt. 84. *Carthag. Concil. IV.* CR 257
Cum deſideres, 15. *de ſententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. *Clemens III.* PD 724
Cum deteſtabile, 2. final. de ſimonia, tit. 1. *in extrav. Com.* Lib. 5. Paulus Venetus Papa ij. 379
Cum de tua 2. *de Corp. vitiatis*, tit. 20. Lib. 1. *Alexander III.* PD 114
Cum devotiſſimam, 8. xij. qu. 2. Gregorius, CR 598
Cum dicat, 2. *de Eccleſiis ædificandis*, tit. 48. Lib. 3. Ex Concil. Lateran. PD 529
Cum dilecta, 16. finale, *de conceſſione Præbend.* tit. 8. Lib. 3. Honorius iij. 398
Cum dilecta, 22. *de Reſcriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius iij. 18
Cum dilectæ, *in aliquibus* dilecta, 4. *de confirm. util. vel inut.* tit. 30. ult. Lib. 2. Innoc iij. PD 354
Cum dilecti, 18. *de Accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Innocentius iij. PD 601
Cum dilecti, 6. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. Innocentius iij. 237
Cum dilecti, 6. *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. Innocentius iij. PD 425
Cum Dilecti, 3. *de Emption. & Vendition.* tit. 17. Lib. 3. *Alexander III.* PD 411
Cum Dilecti, 15. *de purgatione canonica*, tit. 34. L. 5. Innocentius iij. PD 708
Cum Dilectus, 20. *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Innocentius iij. 603
Cum Dilectus, 6. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Innocentius iij. 187
Cum Dilectus, 2. finale, *de calumniatoribus*, tit. 2. Lib. 5. Innocentius iij. 609
Cum Dilectus, 6. *de cauſa poſſeſſ.* tit. 12. Lib. 2 *Innocentius III.* 223
Cum Dilectus, 14. *de Clericis non reſidentibus*, tit. 4. Lib. 3. Honorius iij. PD. 371
Cum Dilectus, 8. *de conſuetudine*, tit. 4. Lib. 1. Innocentius iij. PD. 29
Cum Dilectus, 32. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 57
Cum dilectus, 9. *de fide inſtrumentorum*, tit. 22. L. 2. Innocentius iij. 280
Cum dilectus, 6. *de his quæ vi metusve*, tit. 40 Lib. 1. Innocentius iij. 179
Cum dilectus, 28. *de jure patronatus*, tit. 28. Lib. 3. Innocentius iij. PD 499
Cum dilectus, 2. *de Ordine cognitionum*, tit. 10. L. 2. *Innocentius III.* PD 219
Cum dilectus, 11. *de purgatione canonica*, tit. 34. Lib. 5. *Innocentius III.* 707
Cum dilectus, 7. *de religioſis domibus*, tit. 36. Lib. 3. *Innocentius III.* 489
Cum dilectus, 3. finale, *de ſucceſſionibus ab inteſtato*, tit. 27. Lib. 3. *Innocentius III.* PD 437
Cum Eccleſia Dei, 5. *de Immunitate Eccleſiarum*, tit. 49. Lib. 3. Lucius iij. 531
Cum Eccleſiæ, 2. iij. qu. 2. *Pelagius Papa II.* 440
Cum Eccleſiæ, 1. *de ætat. & qualit.* tit. 6. *in Clement.* Lib. 1. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 201
Cum Eccleſia Sutrina, 3. *de cauſa poſſeſſ. & propriet.* tit. 12. Lib. 2. Innocentius iij. 221
Cum Eccleſia Vulterana, 31. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 57
Cum Eccleſiaſticæ, 3. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Innocentius iij. PD 301
Cum Ei quem, unic. de Conceſſ. Præb. tit. 3. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concil. Vienenſi*, 222
Cum Enixa, 1. diſt, 5. *Gregorius*, CR 7
Cum Epiſcopus, 7. de Offic. Ord. tit. 16. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius VIII. 52
Cum ergo, in principio, xxij. qu. 3. Gratianus, 762

Cum ergo, 11. xxiv. qu. 3. *Hieronymus*, 866
Cum essent, 12. *de simonia, tit.* 3. L. 5. Alexand. III. 611
Cum esses, 10. *de Testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Alexander iij. 431
Cum & plantare, 3. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Alexander iij. PD 691
Cum exaudiero, 19. dist. 50. *Hieronymus*. 164
Cum Excommunicato, 18. xj. qu. 3. *Isidorus*, CR 563
Cum Ex eo, 34. de Electione, tit. 6. *In Sexto*, Lib. 1. *Bonifacius VIII.* 29
Cam Ex eo, unic. de Excessibus Prælat. tit. 6. *In Sexto*, Lib. 5. *Bonifacius VIII.* 148
Cum Ex eo, 14. *de pœnitentiis & remissionib.* t. 38. L. 5. Innocentius iij. *in Concilio generali Lateran.* 719
Cum ex Eo, 2. finale, *de Reliquiis & Veneration.* tit. 45. Lib. 3. *Innocentius III. in Concilio generali Lateranensi*, 527
Cum ex eo, 3. de sent. Excommun. tit. 10. *In Clem.* Lib. 4. Clemens V. 261
Cum ex illo, 1. *de Translat. Episcop.* tit. 7. Lib. 1. Innocentius iij. 74
Cum ex injuncto, 12. *de hæreticis*, tit. 7. Lib, 5. Innocentius iij. PD 639
Cum ex injuncto, 2. *de Novi operis nuntiatione*, tit. 32. Lib. 5. Innocentius iij. PD 689
Cum ex officii, 16. *de præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Innocentius iij. PD 312
Cum expediat, 29. tit. 6. *In Sexto*, Lib. 1. *Bonifacius VIII.* 27
Cum frangitur, 37. *de consecratione*, dist. 2. *Prosper.* CR 1175
Cum fortius, 1. *de Calumniatoribus*, tit. 2. Lib. 5. Gregorius, 608
Cum gratia, unic. *de commodato*, tit. 15. Lib. 3. Gregorius IX. 410
Cum gravia, 17. xiij. qu. 2. *Gregorius*, 632
Cum H. 2. *de Eo, qui ordinem furtive fuscepit*, tit. 30. Lib. 5. Celestinus iij. 681
Cum haberet. 5. *de Eo, qui duxit in matrimonium, quam poll.* tit. 7. Lib. 4. Clemens III. 561
Cum Hadrianus, 29. dist. 63. *Gregorius*, CR 213
Cum homines, 7. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Alexander III. 446
Cum homo, 19. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, 816
Cum humilitatis, 9. xxij. qu. 2. *Augustinus*, 759
Cum jam dudum, 18. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. 376
Cum I. & A. 22. *de sententia & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 323
Cum igitur, unic. xxxv. qu. 1. *Augustinus*, CR 1107
Cum illorum, 32. *de sententia excommun.* tit. 39. L. 5. Innocentius iij. 731
Cum illusio, unic. de Renunciatione, tit. 4. *In Clem.* Lib. 1. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 200
Cum in Apostolica, 18. *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. *Urbanus III.* PD 542
Cum in captivitate, 2. xxxiv. q. 1. & 2. *Innocent. Papa*, 1104
Cum in causa, 7. final. *de juram. calumn.* tit. 7. L. 2. *Gregorius IX.* 214
Cum in contemplatione, 6. *de Regulis Juris*, tit. 41. ult. Lib. 5. *Gregorius VII.* 754
Cum in cunctis, 7. *de Clericis*, tit. 6. Lib. 1. Honorius iij. *in Concil. Lateran.* 38
Cum in cunctis, 1. *de his quæ fiunt a majore parte Capituli*, tit. 11. L. 3. *ex Concil. Later.* 403
Cum in diœcesi, 15. *de usuris*, tit. 19. Lib. 5. Innocentius iij. 667
Cum in distribuendis, 12. *de Tempor. ordin.* tit. 11. Lib. 1. Innocentius iij. 95
Cum in Ecclesia, 38. *de appellationibus*, tit. 28. L. 2. *Clemen III.* 335.
Cum in Ecclesia, 25 de Præbend. tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius VIII. 92
Cum in Ecclesiæ, 9. *de Simonia*, tit. 3. L. 5. Ex Concilio Lateranensi *sub Alexand. III.* PD 611
Cum in Ecclesiis, 10. *de major. & obed. tit.* 33. Lib. 1. Innocentius iij. 163
Cum in Ecclesiis., 33. de Præbend. tit. 4. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius VIII. 95
Cum inferior, 16. *de major. & obed.* tit. 33. Lib. 1. Gregorius IX. 165
Cum infirmitas, 13. *de pœnitentiis & remission.* tit. 38. Lib. 5. Innocentius iij. *In Concilio generali*, 718.
Cum in generali, 3. fin. de offic. Vic. tit. 13. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius VIII. 43
Cum inhibito 3. finale, *de clandestina desponsatione*, tit. 3. Lib. 4. Innocentius iij. 552
Cum in illis, 16. de Præbend. tit. 4. *In Sexto*, Lib. 3. *Bonifacius VIII.* 89
j. Cum initiatur, 5. xxvij. qu. 2. *Ambrosius*, 928
ij. Cum initiatur, 35. xxvij. qu. 2. *Ambrosius*, CR 936
Cum in jure, 31. *de officio & potestate Judicis delegati*, tit. 29. L. 1. Innocentius iij. 140
Cum in juventute, 15. *de præsumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Innocentius iij. 286
Cum in juventute, 12. *de purgatione canonica*, tit. 34. Lib. 5. Innocentius iij. PD 707
Cum in lege, 16. xxiij. qu. 4. *Gregorius*, CR 788
Cum in magistrum, 49. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. *Gregorius IX.* 68
Cum in multis, 2. *de Rescriptis*, tit. 3. *In Sexto*, L. 1. Innocentius IV. *In Concilio Lugdun.* 2
Cum in officio, 7. *de Testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Ex Concilio Lateran. *sub Alexandro III.* 430
Cum Joannes, 10. *de Fide instrumentorum*, tit. 22. Lib. 2. Innocentius iij. 208
Cum in partibus, 17. *de Verb. significatione*, tit. 40. Lib. 5. Innocentius iij. PD 745
Cum in positionibus, 3. fin. de jurejur. tit. 11. *In Sexto*, L. 2. *Bonifacius VIII.* 69
Cum in præterito, 3. dist. 84. *Carthag. Concil. II.* CR 256
Cum instantia, 17. *de censibus*, tit. 39. Lib. 3. Innocentius iij. PD 505
Cum inter, 5. *de consuetudine*, tit. 4. Lib. 1. Innocentius iij. PD 27
j. Cum inter, 16. *de electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 42
ij. Cum inter, 18. *de elect.* tit. 6. L. 1. Innoc. iij PD 43
iij. Cum inter, 21. *de elect.* tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 47
Cum inter, 5. *de exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Innocentius iij. PD 301
Cum inter, 2. *qui filii sint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. *Alexander III.* 580
Cum inter P. 2. *de Renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Alexander III. PD 80
Cum inter, 13. *de sent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius III. PD 318
Cum inter, 29. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. Honorius iij. PD 751
Cum inter nonnullos, 4. tit. 14. de Verb. signific. *In Extravag.* Joan. XXII. 301
Cum in tua, 4. fin. de Consuetudine, tit. 4. *In Sexto*, Lib. 4. Bonifacius viij. 9
Cum in tua, 30. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Innocentius iij. PD 453
Cum in tua, 6. finale, *qui matrimonium accusare poss.* tit. 18. Lib. 4. Innocentius iij. 588
Cum in tua, 27. *de sponsalibus & matrim.* tit. 1. Lib. 4. Innocentius iij. 544
Cum in tua, 44. *de Testibus & attestationibus*, t. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 268
Cum in Veteri, 52. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Gregorius ix. 69

Cum ita puniantur, 22. *de pœn.* dist. 4. *Hieronymus*, CR 1086
Cum itaque, in principio, dist. 38. Gratianus, 126
Cum itaque, in principio, xxxij. qu. 8. Gratianus, 1002
Cum itaque, 112. *de Consecr.* dist. 4. *Leo Papa*, CR 1232
Cum Judæi, 1. de Testibus, tit. 8. *In Clem.* Lib. 2. Clemens V. *in Concil. Vienn.* 210
Cum juramento, 4. *de homicidio*, tit. 12. Lib. 5. *Hieronymus*, 649
Cum Laici, 10. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. *Alexander III.* 494
Cum Laicis, 12. finale, *de Rebus Eccles. alien.* tit. 13. Lib. 3. *Innocentius III.* 409
Cum Liberum, 6. *de sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Alexander iij. PD 440
Cum liqueat, 13. j. qu. 1. *Gregorius*, 312
Cum lite, 2. Ut lite pendente, tit. 5. *In Clement.* Lib. 2. Clemens V. 208
Cum locum, 14. *de sponsalibus & matrim.* tit. 1. Lib. 4. Alexander III. 541
Cum longe, 25. dist. 63. *Toletan. Concil. XII.* 212
Cum Majores, 20. vj. qui 1. Gratianus, CR 485
Cum Marthæ, 6. *de Celebratione Missarum*, tit. 41. L. 3. Innocentius iij. PD 513
Cum M. Ferrarien. 9. *de Constitut.* tit. 2. Lib. 1. Innocentius iij. PD 6
Cum Matthæus, 3. fin. de hæreticis, tit. 3. *In Extrav. Com.* Lib. 5. Joannes XXII. 383
Cum Medicinalis, 1. de Sent. Excomm. tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Innocentius iv. *in Concil. Lugdunensi*, 159
Cum Minister, 14. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, 815
Cum Monasterium, 1. *de confessis*, tit. 18. Lib. 2. Clemens iij. 245
Cum Monasterium, 13. *de electione*, tit. 6. Lib. 1. Celestinus iij. PD 40
Cum multa, 5. dist. 86. *Gregorius*, 259
Cum multæ, 4. xv. quæst. 8. *Toler. Concil. IX.* 660
Cum nobis, 19. *de electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 44
Cum non ab homine, 10. *de Judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Celestinus iij. 193
Cum non ab homine, 14. *de sententia Excommun.* tit. 39. Lib. 5. Clemens iij. PD 724
Cum non deceat, 30. de Electione, tit. 6. *In Sexto*, Lib. 1. *Bonifacius VIII.* 28
Cum non ignores, 15. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Alexander iij. PD 375
Cum non ignoretis, 1. *de Officio Legati*, tit. 30. L. 1. Alexander iij. PD 146
Cum non liceat, 12. *de Præscriptionibus*, tit. 26. L. 2. *Innocentius III.* PD 310
j. *Cum nonnullæ*, 11. de Præbendis & dignitatibus, tit. 2. *in Extrav. Com.* Lib. 3. Joannes XXII. 346
ij. *Cum nonnullæ*, 12. de Præb. & dignitatibus, tit. 2. *In Extrav. Com.* Lib. 3. Joannes XXII. 347
Cum non sit, 33. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. *Innocent. III. in Concilio generali Lateranensi*, 445
Cum nos, 3. *de his quæ fiunt a Prælatis*, tit. 10. Lib. 3. Alexander iij. PD 399
Cum nostris, 6. *de concessione Præbendæ*, tit. 8. Lib. 3. Innocentius iij. PD 392
Cum nullus, 3. de Tempor. Ordin. tit. 9. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius VIII. 40
Cum nuncius, 12. *de Testibus & attestat.* tit. 20. L. 2. *Alexander III.* PD 256
Cum nuper, 25. *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. *Gregorius IX.* 509
Cum olim, 7. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Innocentius iij. 188
Cum olim, 7. *de causa possessionis*, tit. 12. Lib. 2. *Innocentius III.* 224
Cum olim, 19. *de Censibus*, tit. 39. Innoc. iij. PD 507
Cum olim, 6. *de Clericis conjugat.* tit. 3. Lib. 3. Innocentius iij. PD 366
Cum olim, 6. *de Consuetudine*, tit. 4. Lib. 1. Innocentius iij. PD 28
Cum olim, 7. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. Innocentius III. PD 238
Cum olim, 24. *de major. & obed.* tit. 33. Lib. 1. Gregorius IX. 164
j. Cum olim, 32. *de officio & potestate Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. PD 140
ij. Cum olim, 33. *de officio & potest. Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. *Innocentius III.* 141
Cum olim, 38. finale, *de præbendis*, tit. 5. L. 3. Gregorius IX. 385
Cum olim, 18. *de præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Innocentius iij. 313
j. Cum olim, 12. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. PD 695
ij. Cum olim, 14. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 696
Cum olim, 7. *de rerum permutatione*, tit. 19. Lib. 3. Innocentius iij. PD 416
Cum ordinem, 6. *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Alexander iij. PD 12
Cum olim, 12. *de sent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 317
Cum olim, 34. *de testibus & attestation.* tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. PD 263
Cum olim, 24. *de Verbor. significatione*, tit. 40. L. 5. Innocentius iij. 748
Cum omne crimen, 7. *de Consecr.* distinct. 2. *Julius Papa*, CR 1166
Cum omnes, 6. *de constitut.* tit. 2. Lib. 1. Innocentius iij. PD 5
Cum omnibus, 27. dist. 81. *Carthag. Concil. iij.* 250
Cum omnis avaritia, 20. j. q. 1. *Gregorius*, CR 314
Cum oporteat, 19. *de accusationibus*, tit. 1. Lib. 5. Innocentius iij. PD 602
Cum ordinaretur, 14. j. qu. 1. *Ambrosius*, 312
Cum P. 10. *de accusationibus*, tit. 1. Lib. 5. Alexander iij. 597
Cum P. 15. *de fide instrumentorum*, tit. 22. Lib. 2. Gregorius IX. 282
Cum P. 7. *de purgatione canonica*, tit. 34. Lib. 5. Alexander iij. 705
Cum parati, 19. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 329
Cum Pastoris, 58. ij. qu. 7. Gregorius, 435
Cum Paulus, 26. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 320
Cum per Bellicam, 1. xxxiv. qu. 1. & 2. *Leo Papa*, 1103
Cum percussio, 2. vij. qu. 1. *Gregorius*, CR 492
Cum percussio, 1. *de Clerico ægrotante*, tit. 6. Lib. 3. Gregorius, 385
Cum personæ, 7. de privilegiis, tit. 7. *In Sexto*, Lib. 5. *Bonifacius VIII.* 151
Cum piæ, 9. xxv. qu. 2. *Gregorius*, CR 885
Cum plures, 8. *de officio & potestate Judicis*, tit. 14. *In Sexto*, Lib. 1. *Bonifacius VIII.* 45
Cum post petitam, 46. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Honorius iij. 67
Cum præexcelsa, 1. de Rel. & Venerat. Sanctorum, tit. 12. *in Extr. Com.* Lib. 3. Sixtus IV. 373
Cum pridem, 4. *de Pactis*, tit. 35. Lib. 1. Alexander iij. PD 166
Cum pro causa, 6. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Innocentius iij. PD 174
Cum pro causa, 27. *de sent. excom.* Innoc. iij. PD 728
Cum pro parvulis, 77. *de Consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1226
Cum propter. 27. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Innocentius iij. PD 498

Cum

Cum pro utilitate, 34. xvj. q. 1. *Herdense Concil.* 669
Cum quibus, 26. xxiv. q. 3. *Gelasius*, CR 872
Cum quidam, 2. *fin.* de Exceptionibus, tit. 12. *In Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 70
Cum quidam, 12. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. *Urbanus III.* PD 290
Cum quidam, 8. *de temp. ord.* t. 11. L. 1. Urb. iij. 54
Cum quid prohibetur, prohibentur omnia quæ sequuntur ex illo. Reg. xxxix. de Reg. Jur. *In Sexto*, Bonifacius viij. 187
Cum quis, 23. de Sentent. Excomm. tit. 11. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 169
Cum quis, 2. de Sepulturis, tit. 12. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 109
Cum quis in jus succedit alterius, justam ignorantiæ causam censetur habere, Reg. xiv. de Reg. Juris, *In Sexto*, Bonifacius viij. 186
Cum quisque, 19. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 790
Cum R. 35. *de Officio & potest. Jud. deleg.* tit. 29. L. 1. Innocentius iij. 143
Cum Rationi, 1. de Electione, tit. 3. *In Clement.* Lib. 1. *Clemens V.* in Concil. Viennensi, 196
Cum redemptor, 68. xij. q. 2. *Gregorius*, CR 616
Cum renunciatur, 9. xxxij. q. 1. *Ambrosius*, 976
Cum Sacerdotis, 3. fin. *de postulando*, tit. 37. Lib. 1. *Gregorius IX.* 172
Cum sæculum, 13. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. PD 495
Cum sanctam, 15. *de pœnit.* dist. 2. *Gregorius*, CR 1045
Cum sancti, 12. xxiv. qu. 3. Gregorius, CR 867
Cum satis, 4. *de offic. Archidiaconi*, tit. 23. Lib. 1. Alexander iij. PD 120
Cum scriptura, 83. j. q. 1. *Ambrosius*, CR 335
Cum secundum, 16. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. 375
Cum secundum, 5. finale, *de secundis Nuptiis*, tit. 21. ult. Lib. 4. Innocentius iij. 596
Cum secundum, 9. *de temp. ordin.* tit. 11. Lib. 1. Celestinus iij. PD 94
Cum secundum leges, 19. de hæreticis, tit. 2. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 142
Cum secundum statuta, 1. de pœnit. & remiss. tit. 9. *In Clement.* Lib. 5. *Clemens V.* in Concilio Viennensi, 259
Cum sicut, 8. *de Consecratione Ecclesiæ*, tit. 40. Lib. 3. Honorius iij. PD 511
Cum sicut, 2. *de Eo, qui mitt. in possess.* tit. 15. Lib. 2. Clemens iij. PD 241
Cum simus, 3. rx. q. 3. *Synodus septima*, 527
Cum simus, 14. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Celestinus iij. PD 459
Cum singula, 32. de Præbendis, tit. 4. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 94
Cum sint homines, 18. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Alexander iij. PD 448
Cum sis, 6. *de auctoritate & usu pall.* tit. 8. Lib. 1. Innocentius iij. PD 79
Cum sis, 5. *de consecratione*, tit. 40. Lib. 3. Innocentius iij. 511
Cum sis, 4. *de Conversione Conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Alexander iij. PD 465
Cum sit ars artium, 14. *de ætate*, &c. tit. 14. Lib. 1. Innocent. iij. *in Concil. gen. Later.* 103
Cum sit generale, 8. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Lucius iij. PD 200
Cum sit naturæ, 1. de Censibus, & exact. tit. 13. *in Clem.* L. 3. Clem. V. *in Conc. Vienn.* 236
Cum sit nimis, 16. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Innocentius iij. *in Concil. generali*, 633
Cum sit nimis, 2. fin. de Magistris, tit. 1. *in Clem.* L. 5. Clemens V. 246
Cum sit proprium, 2. *de Conditionibus appositis*, tit. 5. Lib. 4. Gregorius, 555
Cum sit Romana, 5. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 325
Cum sit Romana, 10. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexander III. PD 611
Cum societas, 17. xxvij. qu. 2. *Leo Papa*, CR 930
Cum speciali, 61. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius III. *in Concilio generali Lateranensi*, 347
Cum sunt partium jura obscura, Reo potius favendum est, quam Actori. Reg. xi. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius VIII. 186
Cum super Abbatia, 23. *de offic. & potest. Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Innocent. III. 134
Cum super aliqua re, 1. *de auctoritate & usu pall.* tit. 8. Lib. 1. Clemens iij. 77
Cum super causa, 2. *de Testibus cogendis*, tit. 21. L. 2. *Alexander III.* 273
Cum super controversia, 17. *de sent. & re judic.* tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. PD 320
Cum super electione, 4. *de Causa possessionis & propriet.* tit. 12. Lib. 2. Innocent. iij. 222
Cum super Electione, *de Confessis*, tit. 18. Lib. 2. Innocentius iij. PD 246
Cum super quæstione, 8. *de Conces. Præbend.* tit. 8. Lib. 3. Innocentius iij. 394
Cum super quodam, 8. *de Sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Lucius iij. 441
Cum tanto, 11. fin. *de Consuetud.* tit. 4. Lib. 1. Gregorius IX. 30
Cum tantum, 74. *de Consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1220
Cum te, 18. *de Offic. & potest. Jud. deleg.* tit. 29. L. 1. Alexander iij. 131
Cum te, 23. *de sent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 323
Cum tempore, 5. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Innocentius iij. PD 187
Cum teneamur, 17. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 329
Cum teneamur, 6. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Alexander iij. PD 373
Cum terra, 14. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Celestinus iij. 41
Cum tibi, 13. *de Testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Innocentius iij. 432
Cum tibi, 18. *de Verborum significatione*, tit. 40. L. 5. Innocentius iij. PD 745
Cum tu, 16. *de Testibus & attestationibus*, tit. 20. L. 2. Alexander iij. PD 257
Cum tu, 5. *de Usuris*, tit. 19. Lib. 5. Alexander iij. PD 664
Cum Venerabilis, 21. *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. Innocentius iij. PD 508
Cum Venerabilis, 7. *de Consuetudine*, tit. 4. Lib. 1. Innocentius iij. 29
Cum Venerabilis, 6. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Innocentius iij. PD 302
Cum Venerabilis, 7. *de Religiosis domibus*, tit. 36. Lib. 3. Innocentius iij. PD 488
Cum venissent, 3. *de eo qui mitt. in possess.* tit. 15. L. 2. Innocentius iij. PD 241
Cum venissent, 6. *de Institutionibus*, tit. 7. Lib. 3. Innocentius iij. PD 388
Cum venissent, 2. *de in integrum restitutione*, tit. 41. Lib. 1. Innocentius iij. 180
Cum venissent, 12. *de judiciis*, t. 1. L. 2. Innoc. iij. 194
Cum veniset, 9. *de Restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Alexander iij. PD 227
Cum veniset, unic. *de sacra Unct.* tit. 15. Lib. 1. Innocentius iij. PD 103

Cum veniſſet, 25. *de Teſtibus & atteſtat.* tit. 20. Lib. 2. *Urbanus III.* PD 206
Cum vigeſimum annum, 41. *de offic. & poteſtate Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Gregorius IX. 145
Cum Vintonienſis, 25. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. *Innocentius III.* 52
Cum virum, 12. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. *Clemens III.* PD 458
Cum univerſorum, 8. *de Rerum permutatione*, tit. 19. Lib. 3. *Innocentius III.* PD 417
Cum vobis, 14. *de præſcriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 311
Cum voluntate, 54. *de ſententia Excommun.* tit. 39. Lib. 5. *Gregorius IX.* 740
Cum vos, 4. *de Officio Jud. ordin.* tit. 31. Lib. 1. *Alexander III.* PD 150
j. Cuncta per mundum, 17. ix. qu. 3. *Gelaſius Papa*, CR 530
ij. Cuncta per mundum, 18. ix. qu. 3. *Gelaſius Papa*, 531
Cunctis fidelibus, 41. xx. qu. 1. *Clemens*, 672
Cupientes, 16. de Electione, tit. 6. *In Sexto*, Lib. 1. *Nicolaus III.* 18
Cupientes, 3. fin. de pœnit. tit. 8. *In Clem.* Lib. 5. Clemens V. 258
Curæ ſit omnibus, 20. xj. qu. 3. Honorius Papa, CR 563
Curandum ergo, 9. diſt. 34. *Hilarius Papa in Synodo Rom.* 115
Cura paſtorali, 11. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. *Alexander III.* PD 495
Cura ſuſcepti, 1. *de purgatione vulgari*, tit. 35. Lib. 5. Celeſtinus iij. PD 710
Curiales autem, in principio, diſt. 53. Gratianus, 181
Cuſtodi intus, 64. xj. qu. 3. *Auguſtinus*, 572
Cuſtos Eccleſiæ, 1. *de Officio cuſtodis*, tit. 17. Lib. 1. Ex libro Romani ordinis, 124
Cuſtos ſolicitus, 2. final. *de officio cuſtodis*, tit. 27. L. 1. *ex Concilio Toletano*, 125
Cyprianus, 4. xxj. qu. 3. Cyprianus, 746

D.

DÆmonium, 18. fin. xxvj. q. 7. *Hieronymus*, CR 913
Damnamus, 2. fin. *de Summa Trinitate*, tit. 1. L. 1. Innoc. iij. *in Concilio generali*, 2
Damnationis, 5. xxiv. qu. 2. Leo Papa, CR 859
Damnum, quod quis ſua culpa ſentit, ſibi debet, non aliis imputare, Reg. lxxxvi. de Reg. Juris, *In Sexto*, Bonifac. VIII. 190
De abjectione, 3. diſt. 64. *Arauſicanum Concil. I.* 216
De accuſatione vero, in principio, ij. qu. 8. Gratianus, 436
De accuſationibus, 5. iij. qu. 5. Euſebius, 447
De accuſatoribus, in princ. iij. q. 5. Euſebius, 460
De affinitate, 1. xxxv. q. 2. & 3. *Gregorius Papa*, CR 1109
Daibertum, 24. j. q. 7. *Urbanus II.* CR 380
De aliena, 2. diſt. 71. *Innocentius*, 225
De appellationibus, 11. *de appellationibus*, tit. 28. L. 2. Alexander iij. 327
De Arianis, 109. *de Conſecrat.* diſtinct. 4. *Arelatenſe Concilium I.* CR 1232
De Benedicto, 5 xxxij. q. 1. *Pelagius Papa*, 975
Debent duodecim, 106. xj. qu. 3. *Zachar. Papa*, CR 586
Debent ſuperioribus, 1. de offic. Jud. ordinarii, tit. 7. *In Extr. Com.* Lib. 1. *Bonifacius VIII.* 217
Debet homo, 53. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, 809
De Bigamis, 3. *de bigamis*, tit. 21. Lib. 1. *Celeſtinus III.* 116
Debitores, 6. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Alexander iij. 288
Debitum, 4. *de Baptiſmo*, tit. 42. L. 3. *Innocentius III.* PD 523
Debitum, 5. *de Bigamis*, tit. 21. Lib. 1. *Innocentius III.* PD 117
De cætero, 109. j. q. 1. *Nicolaus junior*, hoc idem *Alexander II.* CR 347
De cætero, 7. *de Clericis non reſidentibus*, tit. 4. Lib. 3. *Alexander III.* 369
De cætero, 11. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Alexander iij. 651
De cætero, 5. *de ſent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Alexander iij. 315
De cætero, 11. *de Sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Alexander iij. 723
De cætero, 14. *de Teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander III. 257
De cætero, 5. *de Tranſactionibus*, tit. 36. Lib. 1. Alexander III. 169
De Capellis, in princ. xvj. q. 2. Gratianus, 685
De Capitulis, 9. diſt. 10. *Leo IV.* CR 19
De Catechumenis, 15. *de Conſecratione*, diſt. 4. *Gerunden. Concil.* CR 1209
De Cauſis, 4. *de Officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. 127
Decenter omnibus, 6. diſt. 89. *Toletan. Concil. X.* 270
Decernimus, 17. fin. diſt. 18. *Tolet. Conc.* CR 54
Decernimus, 2. diſt. 28. *Innocentius* in Concil. Romano, 90
Decernimus, 10. iij. q. 9. *Bonifacius Papa*, CR 461
Decernimus, 32. xvj. qu. 7. *Toletan. Concil. IX.* CR 705
Decernimus, 2. *de Judiciis*, tit. 1. Lib. 2. *ex Synodo* Eugenii Papæ iij. 191
Decernimus, 8. de ſententia excommunicat. tit. 11. *In Sexto*, Lib. 5. Alexander IV. 164
Deceſſorum, 19. xxv. qu. 2. *Gelaſius*, 888
Decet domum, 2. de Immunitate Eccleſiarum, tit. 23. *In Sexto*, Lib. 3. *Gregorius* X. in Generali Concilio Lugdun. 124
Decet conceſſum a Principe beneficium eſſe manſurum. Reg. xvi. de Reg. Juris, *In Sexto*, Bonif. viij. 187
Decimæ, 66. xvj. q. 1. *Auguſtinus*, CR 682
Decimam partem, 1. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Hieronymus *ſuper Ezechielem*, 444
j. Decimas, 1. xvj. q. 7. *Gregorius VII.* in Concilio Lateranenſi, CR 697
ij. Decimas, 6. xvj. q. 7. *Maguntin. Concil.* 698
iij. Decimas, 7. xvj. q. 7. *Maguntin. Conc.* CR 698
iv. Decimas, 39. xvj. q. 7. *Urbanus Papa II.* 706
Decimas a Populo, 47. xvj. qu. 1. *Paſchalis II.* 674
Declarationes, unic. de Decimis, tit. 7. *in Extrav. com.* Lib. 3. Bonifacius VIII. 360
De Clericis vero, in principio, diſt. 71. Gratianus, 224
De Communione, 1. xxiv. q 2. *Leo Papa*, CR 858
De Conciliis, 2. diſt. 18. *Leo I.* 50
De Confirmationibus, 2. *de confirm. utili vel inutili*, tit. 31. Lib. 2. Alexander iij. 353
De Conjugali, 50. xxvij. q. 2. *Syricius Papa*, CR 970
De Conſanguinitate, 17. xxxv. qu. 2. & 3. *Nicolaus Papa II.* 1113
De Conſtantinopolitana, 4. diſt. 22. *Gregorius*, CR 69
Decreta, 28. xxvij. q. 2. *Gregorius* in Regeſt. CR 934
Decretis itaque, in princ. diſt. 20. Gratianus, 60
Decretis ergo, in princ. diſt. 21. Gratianus, 62
Decreto noſtro, 9. ij. q. 6. *Gregorius*, CR 408
Decretum eſt, 7. ij. q. 7. *Magunt. Conc.* CR 420
Decretum eſt, 3. x. q. 1. *Cabilonen. Conc. II.* CR 532
Decrevimus, 10. x. qu. 1. *Tarraconenſe Concil.* CR 534
Decrevit, 1. diſt. 88. *Melchiades Papa*, 265
Decrevit, 17. xxij. qu. 5. *in Conc. apud Medardum*, 773
Decrevit, 14. de hæreticis, tit. 2. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 140
De Crimine, 1. xv. qu. 5. *Stephanus*, CR. ad inſcriptionem, 655
De Decimis, 45. xvj. qu. 1. Leo Papa iv. CR 673
De Diacono, 1. *qui Clerici vel voventes*, tit. 6. Lib. 4. *Alexander III.* 557
Dedit Baptiſmum, 46. j. q. 1. *Auguſtinus*, CR 326

De diversis, 44. xj. q. 11. *Carthagin. Concil. III.* CR 555
De ea vero, in princ. xxxv. q. 10. Gratianus, 1141
De Ecclesiasticis, 8. xxv. q. 2. *Gregorius*, 885
De Eo autem, 35 dist. 50. *Cyprianus Papa*, 171
De eo autem, in princ. xiv quæst. 2. *Gratianus*, 638
De Eo autem, 3. *de Temp. ordinat.* tit. 11. Lib. 1. Alexander iij. 93
De Eo quod, 5. xxx. q. 1. *Maguntin. Concil.* 958
De Episcopis, in principio, xxxiij. q. 8. Gratianus, 830
De Epistolis, in principio, dist. 19. Gratianus, 54
De Esu carnium, 11. *de consecratione*, dist. 3. Leo IV. 1200
De Eulogiis, 8. dist. 18. Leo IV. CR 52
De Excommunicationis, 15. xxiv. q. 5. *Gregorius*, CR 868
De Fabrica, 24. *de Consecr.* dist. 1. *Vigil. Papa*, CR 1153
De Famulis, 3. *de ser. non ordin.* tit. 18. Lib. 1. Ex Concilio Toletano, 112
Defensionis, 2. dist. 87. *Gelasius*, CR 264
Deficientibus, in principio, ij. qu. 5. Gratianus, CR. de inversione, qu. 5. 395
De filia, 26. xxvij. qu. 1. *Martin. Braccar. in Conc.* 921
Defleat peccator, 9. *de Regulis juris*, tit. 41. ult. Lib. 5. Augustinus *in Libro de Sapientia*, 754
De forma, 18. xxij. q. 5. *Epist. Fulberti Episcopi*, CR 774
De Francia, 1. *de Sponsalibus*, tit. 1. Lib. 4. Ex Concilio Triburiensi, 537
Degradatio, 2. de pœnis, tit. 9. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 155
De gradibus vero, in princ. xxxv. qu. 5. Gratianus, 1116
De gradibus vero, 1. xxxv. quæst. 8. *Gregorius* in Regesto, CR 1136
De hac quidem, 76. *de consecr.* dist. 2. *Hieronymus*, 1192
Dehinc iterum, 66. *de consecrat.* dist. 4. *Rabanus*, 1223
De his, 6. *de accusationibus*, tit. 1. Lib. 5. *ex Concilio Moguntino*, 597
De his, 4. *de Ecclesiis ædificandis*, tit. 48. Lib. 3. *Alexander III.* 530
De his, 4. *de Sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Alexander III. 440
De his, 20. finale, *de Testamentis*, tit. 26. Lib. 3. *Gregorius IX.* 436
j. De his Clericis, 6 dist. 50. *Nicolaus Papa*, 159
ij. De his Clericis, 36. dist. 50. *Ilerd. Concil.* 171
De his quæ, 7. x. q. 1. *Aurel. Concil. I.* 533
De his, qui, 6. xxx. q. 1. *Nicolaus Papa*, 958
De his, qui, 8. xxxj. q. 1. *Neocæsar. Concil.* CR 969
De his, qui, 5. *de pœnitent.* dist. 5. *Aurel. Conc. I.* 1089
De his, qui, 9. xxxv. q. 2. & 3. *Ilerden. Concil.* 1111
De his vero, 34. dist. 50. *Rabanus*, CR 170
De his vero, in principio, xx. qu. 2. Gratianus, 738
De his vero, 9. xxvj. qu. 6. *Nicænum Concil.* CR 906
De his vero, 3. xxxvj. qu. 7. *Nicolaus Papa*, 909
De his vero, 12. xxxiij. qu. 2. *Syricius Papa*, 1009
De his vero, in princ. xxxv. q. 8. Gratianus, CR 1136
De his vero, 3. *de consecrat.* dist. 5. *Melchiades Papa*, 1246
De hoc, 11. *de simonia*, tit. 3. Lib. V. Alexand. III. 611
De homine, 9. *de Consecrat.* dist. 3. *Gregorius III.* 1247
De homine, 7. *de celebratione Missarum*, tit. 41. Lib. 3. *Innocentius III.* 516
De hymnis, 54. *de consecr.* dist. 1. *Toletan. Concil. IV.* 1159
De jejunio, 3. dist. 76. *Ex Concilio Salegunstæ habito*, 233
De iis qui contra, 13. dist. 12. *Toletan. Concil. I.* CR 28
De iis, quos, 5. dist. 28. *Toletan. Concil. II*, CR 90
De illa, 6. *de Divortiis*, tit. 19. L. 4. *Urbanus III.* 590
De illicita, 6. xxiv. qu. 3. *Parisien. Conc.* CR 864
De illis, 8. xxiv. q. 3. *Augustinus*, CR 865
De illis, 3. *de conditionibus appositis*, tit. 5. Lib. 4. *Alexander III.* 555
De illis, 1. *de Raptoribus*, tit. 17. Lib. 5. Concilium Meldense, 660
De illis, 5. *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. Alexander iij. 538
j. De illis, 7. *de desponsatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. *Alexander III.* 549
ij. De illis, 9. *de desponsat. impub.* tit. 2. Lib. 4. *Alexander III.* PD 549
De illis autem, 5. finale, vj. q. 3. *Meldense Concil.* 488
De illis Presbyteris, 109. xj. q. 3. *Joannes VIII.* CR 586
De illo, 3. *de Eo, qui cognovit consanguineam uxoris*: tit. 13. Lib. 4. Alexander III. 568
De illo Clerico, 4 dist. 32. *Nicolaus Papa*, 105
De incestis, 8. xxxv. q. 2. & 3. *Agathense Concil.* CR 1111
Deinde a sacerdote, 70. *de Consecr.* dist. 4. *Rabanus*, 1224
Deinde ponitur, 3. dist. 26. *Innocentius*, CR 86
De induciis, in princip. iij. q. 2. Gratianus, 440
De induciis, 2. iij. q. 3. Felix ij. 442
De infantibus, 3. finale, *de his qui filios occiderunt*, tit. 10. Lib. 5. Lucius III. 647
De infidelibus, 4. *de consanguinitate & affinitate*, t. 14. Lib. 4. *Innocentius III.* 572
De Judæis, 5. dist. 45. *Toletanum Concilium IV.* 144
De jure, 16. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander III. PD 496
De Laicis, 46. xij. q. 2. *Urbanus Papa* in Concilio Alverniæ celebrato, CR 610
De Lapsis, 5. xvj. q. 6. *Gregorius*, 696
Delator, 6. v. quæst. 6. *Eliberitan. Conc.* CR 479
Delatori, 5. v. q. 6. *Hadrianus Papa*, CR 479
De Libellis, 1. dist. 20. Leo Papa IV. CR 60
Deliberatione, 4. de offic. Legati, tit. 15. *In Sexto*, L. 1. Bonifacius VIII. 48
De Libertis, 63. xij. q. 2. *Concilium Toletan. III.* CR 615
Deliciæ quælibet, 2. dist. 41. *Augustinus*, CR 134
Delictum personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare. Reg. Lxxvi. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius VIII. 189
De Liguribus, 43. xxiij. quæst. 5. *Pelagius Papa*, 821
De Locorum, 4. *de consecr.* dist. 1. *Gelasius Papa*, 1148
De manifesta, 17. ij. qu. 1. *Stephanus Papa*, CR 388
De Monachis, 3. xvj. q. 1. *Innocentius*, 662
De Monachis, 12. xviij. q. 2. *Agath. Conc.* CR 726
De Monachis, 12. *de Præbendis*, tit. 5. Lib 3. Alexander iij. 374
De Monialibus, 33. *de sent. excomm.* tit. 39. Lib. 5. *Innocentius III.* 732
De Muliere, 3. finale, *de matrimonio contract.* tit. 16. Lib. 4 *Alexander III.* 576
De Muliere 6. *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. L. 4. Alexander III. 538
De multa, 28. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 381
De Neptis, 3. xxxj. q. 2. *Urbanus II.* CR 972
Denique, 3. vj. q. 3. *Nicolaus Papa*, CR 488
Denique, 9. vij. q. 1. *Cyprianus*, CR 494
Denique, 10. xiv. q. 5. *Ambrosius*, 643
Denique, 2. xxxj. q. 1. *Augustinus*, CR 967
Denique & puellæ, 9. xxxvj. qu. 2. *Ambrosius*, 1145
Denique, 1. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Celestinus III. PD 300
Denique ei, 5. dist. 97. *Nicolaus Papa*, 292
Denique Sacerdotes, 6. fin. dist. 4. *Gregorius*, 7
Denique si in Epistola, 6. dist. 21. *Nicolaus Papa*, 66
De nominibus, 73. finale, *de Consecr.* dist. 1. *Innocentius*, 1164
Denunciamus, 23. xxv. q. 2. *Simplicius Papa*, 884
De observatione, 26. *de consecr.* dist. 3. *Arelatense Concilium I.* 1203
De occidendis, 8. xxiij. q. 5. *Augustinus*, CR 813
De Ordinationibus, 116. j. q. 1. *Gregorius*, 349
j. De parentela, 5. xxxv. q. 6. *Ex ordine Romano*, 1134
ij. De parentela, 8. xxxv. q. 6. *Innocent. Papa II.* 1135
De pertuso, 17. *de pœn.* dist. 4. *Gregorius Papa*, 1085
De peregrinationis votis, 1. *de voto & voti redempt.* tit. 34. Lib. 3. *Alexander III.* 473

De persona, 4. dist. 65. *Leo Papa*, 218
De persona, 38. xj. q. 1. *Gregorius*, CR 552
De Petro, 4. dist. 47. *Gregorius*, 152
De pœnitentibus, 17. *de Consecrat.* dist. 3. Innocent. 1201
De præsentium, 20. xvj. qu. 1. *Pelagius*, 666
De præcariis, 6. x. q. 2. *Carthagin. Concil.* CR 539
De præcariis, 2. *de præcariis*, tit. 14. Lib. 3. *Ex Concilio Carthaginensi*, 410
De Presbytero Campaniæ, 1. *de Corpore vitiatis*, tit. 20. Lib. 1. Alexander iij. 114
De Presbyterorum, 23. xvij. q. 4. *Nicolaus Papa*, 715
De prima, in principio, v. q. 1. Gratianus, 472
De prima quæstione, in princ. jv. q. 1. Gratianus, 465
De prima quæstione, in princ. x. q. 1. Gratianus, 302
De primatibus, in princ. dist. 99. Gratianus, 302
De priore, 31. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 333
De propinquis, 3. xxxv. q. 2. & 3. *Fabianus Papa*, 1110
De prudentia, 3. *de Donationibus inter Virum & uxorem*, tit. 20. Lib. 4. Clemens iij. 593
De pudicitia, 6. xxxij. q. 5. *Augustinus*, CR 990
De puellis, 4. xxxvj. q. 2. *Cabilonen. Concil.* 1144
De quarta, 4. *de præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Alexander iij. 308
De quarta vero, in princ. iv. q. 4. Gratianus, 469
De quibus, 3. dist. 20. *Innocentius Papa*, CR 61
De quibusdam, 12. dist. 37. *Eugenius Papa iij.* CR 124
De quibus, 2. *de Baptismo*, tit. 42. Lib. 3. Alexander iij. 520
De quinta vero, in princ. iv. q. Gratianus, 471
De quotidianis, 20. *de pœn. dist.* 3. *Augustinus*, 1064
De Quodvultdeo, 1. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. *Ex Concilio Africano*, 191
De Raptoribus, 3. final. xxxvj. quæst. 1. *Aurel. Concil.* 1143
De Rebus, 8. 54. *Toletan. Concil. I.* CR 183
De Rebus, 22. xij. q. 2. *Nicolaus Papa*, CR 603
De Rectoribus, 3. *de Clerico ægrotante*, tit. 6. Lib. 3. Lucius iij. 386
De Reditibus, 28. xij. q. 2. *Simplicius Papa*, CR 605
De Regularibus, 25. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Clemens iij. 615
De servorum, 2. *de servis non ordin.* tit. 18. Lib. 1. *Ex Concil. Toletano*, PD 112
De servorum ordinatione, 4. dist. 54. *Toletan. Concilium I.* CR 182
Designata sunt, 2. dist. 51. *Innocentius Papa*, 179
De simoniace, 22. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Lucius iij. 615
De spiritu, 39. *de Consecr.* dist. 5. *Ephesin. Concil.* 1254
Desponsatam, 27. xxvij. q. 2. *Eusebius Papa*, 934
Desponsatas, 46. xxvij. q. 2. *Ancyranum Concil.* 939
De Syracusanæ, 13. dist. 28. *Pelagius*, CR 92
De Tempore, in princ. xxvj. qu. 7. Gratianus, 908
Deteriores, 15. vj. q. 1. *Anacletus*, CR 484
De Terris, 16. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Alexander iij. 448
De tertia, in princ. xxxij q. 3. Gratianus, 982
Detestanda, 2. de Concess. Præbend. tit. 7. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 102
Detestandæ, 1. de Sepulturis, tit. 6. *In Extr. Com.* Lib. 3. Bonifacius viij. 356
De Testibus, 13. de purgatione canonica, tit. 34. Lib. 5. Innocentius iij. 708
De testibus, 29. *de Testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. PD 261
Detractores, 10. iij. q. 4. *Zepherinus Papa*, 445
Detrahe Verbum, 44. j. q. 1. *Augustinus*, 348
De trina mersione, 80. *de Consecr.* dist. 4. *Gregor.* 1226
j. De Viduis, 7. xxvij. q. 1. *Toletan. Concil. IV.* CR 915
ij. De Viduis, 42. xxvij. q. 1. *Gelasius*, 925
De Viro nefando, 17. xij. q. 2. *Nicolaus Papa*, CR 601
De ultima, in principio, xv. q. 8. Gratianus, 659
Devotam, xxvij. q. 1. *Toletanum Concil. I.* CR 921
Devotis, 9. xx. q. 1. *Gelasius*, 737
DEUS definitionem, 78. *de pœn.* dist. 1. *Ambrosius*, 1031
Deus ergo, 6. fin. iij. q. 1. *Fabianus Papa*, 439
Deus Masculum, 12. xxxj. q. 1. *Augustinus*, CR 971
Deus Omnipotens, 20. ij. q. 1. *Evaristus Papa*, 390
Deus quando, 38. xxiv. q. 3. *Origenes*, CR 873
Deus qui, 9. finale, *de Divortiis*, tit. 19. Lib. 4. Innocentius iij. 592
Deus qui, 8. *de pœnitentiis & remissionibus*, tit. 38. L. 5. Innocentius iij. 716
Deus qui, 11. *de Vita & honestate Clericorum*, tit. 1. Lib. 3. Innocentius iij. PD 359
De uxore, 7. *de Sepulturis*, tit. 28. L. 3. Lucius iij. 440
De Xenodochiis, 3. *de Religiosis domibus*, tit. 36. L. 3. *Ex Decretis* Eugenii Papæ, 487
Diaconi Ecclesiæ, 6. dist. 93. *Clemens*, CR 278
Diaconi ita, 17. dist. 93. *Carthagin. Concil. IV.* CR 280
Diaconi qui, 11. dist. 93. *Evaristus*, 279
Diaconi quicunque, 8. dist. 28. *Ancyrana Synodus*, 91
Diaconi septem, 12. dist. 93. *Neocesarien se Conc.* CR 279
Diaconissam, 23. xxvij. q. 1. *Chalcedon. Conc.* 920
Diaconi sunt, 23. dist. 93. *Hieronymus*, CR 282
Diaconi vel Presbyteri, 35. xij. qu. 2. *Agathense Concilium*, CR 607
Diaconus propriam, 13. dist. 93. *Gelasius Papa*, CR 279
Diaconum vero, 3. dist. 89. *Gregorius*, 269
Diaconus, 11. dist. 23. *Carthag. Concil. IV.* 75
Diaconus, 1. dist. 27. *Martinus Papa* seu *Braccar.* 88
Diaconus, 19. dist. 93. *Carthag. Concil. IV.* 281
Dicat aliquis, 25. xxiij. qu. 5. *Ambrosius*, 817
Dicat aliquis, 9. xxxij. q. 4. *Ambrosius*, CR 986
Dicenti, 16. xxv. qu. 2. *Pelagius*, 886
Dictum est, 8. dist. 80. *Magunt. Concil.* CR 246
Dictum est, 3. fin. dist. 94. *Cabilonen. Concil.* 286
Dictum est, 96. j. qu. 1. *Augustinus*, CR 340
Dictum est, 105. j. qu. 1. *Triburiense Concil.* 346
Dictum est, 8. fin. xxix. qu. 2. *Cabilonense Concil. II.* 956
Dictum est, 4. xxx. qu. 1. *Cabilonense Concil. II.* 958
Dictum est nobis, 8. *de Consecr.* dist. 5. *Taracon. Concilium*, CR 1247
Didici a diligendo, 15. j. q. 7. *Cyrillus*, CR 379
Didicimus, 31. xxiv. qu. 1. *Cyprianus*, CR 852
Didicimus, 6. *de Consecr.* dist. 2. *Sexta Synodus*, CR 1166
Dierum crescente malitia, unic. tit. 12. de pœnit. *In Extrav.* Joan. xxij. 286
Differt autem, in principio, *dist.* 8. Gratianus, 11
Diffinimus, 7. fin. dist. 22. *Octava Synodus*, 70
Diffinimus, 1. jv. q. 1. *Carthag. Concil. VII.* CR 465
Diffinimus, 21. xviij. qu. 2. *Septima Synodus*, CR 728
Diffinitio, 17. xxij. q. 4. *Eliberitanum Concil.* CR 766
Diffinivit, 35. xviij. q. 4. *Tolet. Concil. XII.* 718
Dignum arbitrantes, 2. final. de Judæis, tit. 2. *In Extr. Com.* L. 5. Joannes xxij. 381
Dignum est, 9. iij. qu. 9. *Toletan. Concil. V.* CR 461
Dignum est, 1. *de Conjugio servorum*, tit. 9. Lib. 4. Hadrianus, PD 563
Dignum prorsus, 2. final. de Celebratione Missarum, tit. 14. *In Clem.* Lib. 3. Clemens V. *In Concilio Viennensi*, 239
Dilecta, 14. *de excessibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Honorius iij. PD 686
Dilectæ in Christo, 10. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Gregorius IX. 305
Dilecta filia, 12. *de Majoritate & obedientia*, tit. 33. Lib. 1. Innocentius iij. 164
j. Dilecti, 1. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 324
ij. Dilecti, 52. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. 342

iij. Dilecti, 66. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Honorius iij. PD 350
Dilecti, 4. *de arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Innocentius iij. 186
Dilecti, 1. *de Dilationibus*, tit. 8. Lib. 2. Alexander iij. PD 214
Dilecti, 6. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Alexander iij. 192
Dilecti, 3. final. *de Libelli oblatione*, tit. 3. Lib. 2. Gregorius ix. 206
Dilecti, 4. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Alexander iij. PD 692
Dilecti, 3. fin. *de purgatione vulgari*, tit. 35. Lib. 5. Honorius iij. 710
Dilecti filii, 8. *de Decimis*, t. 30. L. 3. Alexander iij. 446
Dilecti filii, 8. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Honorius iij. PD 304
Dilecti filii, 17. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Gregorius ix. 204
Dilecti filii, 13. *de major. & obed.* tit. 33. Lib. 1. Gregorius ix. 164
Dilecti filii, 15. fin. *de Renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Gregorius ix. 89
Dilectionis tuæ, 12. fin. dist. 76. *Pelagius Papa*, 236
Dilectio tua, 7. xvj. qu. 3. *Gelasius*, 688
Dilectis filiis, 55. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. PD 343
Dilectissimi, 2. fin. viij. qu. 2. *Gregorius Papa*, 519
Dilectissimi, 2. xij. qu. 1. *Clemens*, CR 588
Dilecto, 10. final. *de offic. Archidiaconi*, tit. 23. Lib. 1. Honorius iij. 122
Dilecto, 6. de sententia Excommunicationis, tit. 11. *in Sexto*, L. 5. Innocentius iv. *in Conc. Lugdunensi*, 161
Dilecto filio, 63. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Honorius iij. PD 348
Dilecto filio, 25. *de Præbendis & dignitat.* tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. PD 379
Dilecto filio, 5. final. *de supplenda negligentia Prælatorum*, tit. 10. Lib. 1. Innoc. iij. 91
Dilecto filio, 40. *de Testibus & attestationib.* tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 266
Dilecto filio, 28. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. Honorius iij. PD 750
Dilectorum, 10. *de Testibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. Honorius iij. PD 275
Dilectus, 2. *de Capellis Monachorum*, tit. 37. Lib. 3. Innocentius iij. PD 490
Dilectus, 12. *de Concessione Præbendæ*, tit. 8. Lib. 3. Innocentius iij. 396
Dilectus, 6. *de Officio Legati*, tit. 30. Lib. 1. Innocentius iij. 148
j. Dilectus, 19. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. PD 377
ij. Dilectus, 27. *de Præbendis*, tit 5. Lib. 3. Innocentius iij. PD 380
iij. Dilectus, 34. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Honorius iij. PD 384
Dilectus, 8. fin. *de servis non ordin.* tit. 18. Lib. 1. Gregorius ix. 113
j. Dilectus, 28. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Celestinus iij. 616
ij. Dilectus, 30. *de simonia*, t. 3. L. 5. Innoc. iij. 617
Dilectus filius, 13. *de Excessibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Honorius iij. 686
Dilectus filius, 17. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Honorius iij. 111
Dilectus filius, 13. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Innocentius iij. 652
Dilectus filius, 18. *de Officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Honorius iij. 157
Dilectus filius, xj. *de pœnis*, tit. 37. Lib. 5. Innocentius iij. 714
Dilectus filius, xj. *de procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Gregorius ix. 176
j. Dilectus filius, 26. *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius iij. 20
ij. Dilectus filius, 29. *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Honorius iij. 21
Dilectus filius, 2. *de sequestratione possessionum*, tit. 17. Lib. 2. Honorius iij. 245
Dilectus filius, 24. *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. Innocentius iij. PD 543
Dilectus filius, 15. *de Temp. ordin.* tit. 11. Lib. 1. Honorius iij. 96
Dilectus filius, 5. finale, *ut lite pendente*, tit. 16. Lib. 2. Honorius iij. 244
Dimissarios vero, in princ. dist. 72. Gratianus, 226
Diœcesani, in principio *Causæ* xiij. Gratianus, 623
Diœcesanis, 1. de Vita & honestate Cleric. t. 1. *In Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 219
Directæ, 39. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Clemens iij. 335
Disciplina, 9. dist. 45. *Gregorius*, CR 146
Disciplorum, unic. de Celebratione Missarum, tit. 11. *in Extrav. Com.* Lib. 3. Joan. xxij. 372
Discipulos, 26. *de Consecratione*, dist. 5. *Ex dictis Apollonii*, 1251
Discordantes, dist. 90. *Carthagin. Conc. IV.* 271
Discretionem, 6. *de Eo qui cognovit consanguineam uxoris suæ*, tit. 13. L. 4. Innocentius iij. PD 569
Discretioni, 1. de Decimis, tit. 13. *In Sexto*, Lib. 3. Gregorius ix. 110
Discutere, 6. iij. qu. 6. *Damasus Papa*, CR 451
Dispar, 11. xxiij. qu. 8. *Alexander II.* 833
Dispendia, 3. de Rescriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Innocent. iv. *in Concilio Lugdunensi*, 2
Dispendiis, unic. de postulatione Prælatorum, tit. 2. *in Extr. Com.* Lib. 1. Joan. xxij. 310
Dispendiis, 1. Ut lite pendente, tit. 8. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 66
Dispendiosam, 2. fin. de judiciis, tit. 1. *in Clem.* Lib. 2. Clemens V. 205
Dispensatio, 5. final. dist. 43. *Nicolaus*, 140
Dispensationes, 16. j. qu. 7. *Cyrillus*, CR 378
Displicet, 38. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, CR 800
Dissidentes Episcopos, 6. dist. 90. *Carthag. Conc. IV.* 272
Diversis fallaciis, 5. *de Clericis conjug.* tit. 3. Lib. 3. Innocentius iij. PD 366
Divina, 3. de privilegiis, tit. 7. *in Extrav. Comm.* Lib. 5. Eugenius iv. 392
Divina Clementia, 24. finale, *de pœn.* dist. 4. *Gelasius Papa*, 1086
Divinæ retributionis, 4. dist. 87. *Gelasius*, 264
Divinis, unic. de pœnis, tit. 8. *in Extrav. Comm.* Lib. 5. Joannes xxij. 394
Divinis præceptis, 2. xxv. qu. 1. *Leo Papa*, CR 879
Divortium, 21. *de pœn.* dist. 1. *Digesta*, 1015
Diuturni mores, 6. dist. 12. *Justinianus in Institut.* 26
Dixi, confitebor, 4. *de pœn.* dist. 1. *Ambrosius* ex David, 1012
Dixit Apostolus, 29. xxiv. quæst. 3. *Augustinus*, 871
Dixit Dominus, 12. xiv. qu. 5. *Augustinus*, 643
Dixit Dominus, 2. xxxij. quæst. 1. *Hieronymus*, 974
Dixit Dominus, 3. *de pœn.* dist. 3. *Augustinus*, 1078
Dixit Sara, 3. xxxij. qu. 4. *Ambrosius*, 985
Docendus est, 2. dist. 62. *Celestinus*, 205
Docta Sanctorum, unic. de vita & honestate Cleric. tit. 1. *in Extr. Com.* Lib. 3. Joan. xxij. 333
Doctorem autem, in princ. dist. 86. Gratianus, 258
Doctos, 21. xvj. qu. 1. *Ambrosius*, CR 666
Dolentes, 9. *de Celebratione Missarum*, tit. 41. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio generali Lateranensi*, 518
Dolo facit, qui petit, quod restituere oportet eundem. Regula lix. de Reg. Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 188

Domeſticarum, in princ. diſt. 34. Gratianus, 111
Domino ſancto, 28. diſt. 50. *Iſidorus*, CR 166
Dominus, 2. *de ſecundis nuptiis*, tit. 21. ult. Lib. 4. Lucius iij. 595
Dominus ad illud, 6. xxxij. qu. 7. *Auguſtinus*, 996
Dominus declaravit, 87. j. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 337
Dominus non vult, 15. diſt 86. *Ambroſius*, 261
Dominus noſter, 8. diſt 56. *Hieronymus*, CR 194
Dominus noſter, 25. diſt. 93. *Cyprianus*, 284
Dominus noſter, 2. xxiij. qu. 2. *Auguſtinus*, 780
Domui quoque, in princ. diſt. 89. Gratianus, 269
Donare res ſuas, 7. diſt. 89. *Auguſtinus*, 260
Donatio, 8. finale, *de donat. inter vir. & uxor.* tit. 20. Lib. 4. Gregorius ix. 594
Donatum autem, 20. j. qu. 7. *Leo*, 379
Duæ ſunt, 13. diſt. 45. *Auguſtinus*, 147
Duæ ſunt, 2. xix. qu. 2. *Urbanus II.* 732
Dubius in fide, 1. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Stephanus Papa *omnibus Epiſcopis*, 634
Dudum, 9. iij. qu. 6. *Julius Papa*, 452
Dudum, 27. xviij. qu. 2. Gregorius, CR 730
Dudum, 20. *de converſione conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Gregorius ix. 471
Dudum, 31. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Innocentius iij. PD 453
j. Dudum, 22. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. 48
ij. Dudum, 54. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Gregorius ix. 70
Dudum, 1. de judiciis, tit. 1. *In Clem.* Lib. 2. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 205
Dudum, 14. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 87
Dudum, 16. finale, *de præſumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Innocentius iij. 287
Dudum, 31. *de privilegiis*, tit. 33. L. 5. Gregor. ix. 703
Dudum, 1. de rebus Eccleſiæ non alienandis, tit. 9. *in Sexto*, Lib. 3. Innocentius iv. 106
Dudum, unic. de ſchiſmaticis, tit. 4. *In Extrav. Com.* Lib. 5. Benedictus xi. 384
Dudum, 2. finale, de ſepulturis, tit. 7. *In Clem.* L. 3. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 224
Duobus, 14 de Reſcriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 7
Duobus, 26. finale, *de ſent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Gregorius ix. 324
Duobus, 56. *de ſentent. Excommunic.* tit. 39. Lib. 5. Gregorius ix. 741
Duobus, 1. *de ſponſa duorum*, tit. 4. Lib. 4. Auguſtinus *de fide pactionis & conſenſus*, 553
Duobus modis, 51. final. xxvij. qu. 2. *Auguſtinus*, 940
Duo Clerici, in princ. Cauſæ xix. Gratianus, 731
Duodecim, 2. v. qu. 4. *Zepherinus Papa*, 475
Duo fornicatores, in princ. Cauſæ vj. Gratianus, 480
Duo iſta, 35. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 798
Duo mala, 1. diſt. 13. *Tolet. Conc.* CR 29
Duo Pueri, 12. *de deſponſatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. Clemens iij. 550
Duo pueritiæ, in princ. Cauſæ xx. Gratianus, 735
Duo ſimul, 9. *de Officio judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Innocentius iij. 152
Duo ſunt genera, 7. xij. qu. 1. *Hieronymus*, 589
Duo ſunt quippe, 10. diſt. 96. *Gelaſius Papa*, CR 294
Duo tempora, 12. *de Conſecrat.* diſt. 4. *Leo Papa*, CR 1208
Dupliciter, 49. *de conſecrat.* diſt. 2. *Hieronymus*, 1180
Dura ſæpe, 4. *de crimine falſi*, tit. 20. Lib. 5. Innocentius iij. CR 669

E.

EAdem lege, 130. finale, j. qu. 1. *Digeſta*, CR 352
Ea enim, 2. x. qu. 2. *Codex*, 536
Eam te, 4. *de ætate & qual.* tit. 14. L. 1. Alexand. iij. PD 99
Eam te, 22. *de jure Patronatus*, tit. 38. L. 3. Alexander iij. 497
Eam te, 7. *de Reſcriptis*, tit. 3. Lib. 1. Alexand. iij. 12
Ea noſcitur, 6. *de his quæ fiunt a Prælatis*, tit. 10. Lib. 3. Celeſtinus iij. PD 401
Ea noſcitur, 13. *de ſent. Excommunicat.* tit. 39. L. 5. Clemens iij. PD 723
Ea quæ, 12. *de Cenſibus*, tit. 39. L. 3. Alexand. iij. 503
Ea quæ, 3. *de Offic. Archidiaconi*, tit. 23. Lib. 1. Gregorius iij. 120
Ea quæ, 1. *de pœnis*, tit. 37. Lib. 5. Ex Concilio Toletano, 712
Ea quæ, 4. *de ſent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Leo Papa I. 315
Ea quæ, 16. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexand. iij. PD 612
Ea quæ, 8. finale, *de ſtatu Monachorum*, tit. 35. Lib. 3. Honorius iij. PD 485
Ea quæ a ſanctis, 3. j. qu. 3. Urbanus ij. *in Concilio Placent.* CR 358
Ea quæ fiunt a Judice, ſi ad ejus non ſpectant officium, viribus non ſubſiſtunt. Reg. xxvj. de Reg. Juris, *In Sexto*, Bonifacius viij. 187
Ea te, 22. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. 294
Ea vindicta, 51. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 808
Ebron, 2. xiij. qu. 2. *Hieronymus*, CR 627
Ecce a quibus, in princ. diſt. 49. Gratianus, 155
Ecce autem, 18. xxiv. qu. 3. *Proſper*, CR 868
Ecce dico, 10. xxij. qu. 5. *Auguſtinus*, CR 771
Ecce ego dico, 6. diſt. 95. *Hieronymus*, CR 287
Ecce in præfatione, 5. diſt. 99. Gregorius, CR 303
Ecce inquiunt, 4. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 784
Ecce nunc tempus, 39. *de pœn.* diſt. 1. *Ambroſius*, 1019
Ecce oſtenſum, in principio, diſt. 28. Gratianus, 90
Ecce oſtenſum eſt, in principio, diſt. 60. Gratianus, 198
Ecce plenarie, in principio, diſt. 39. Gratianus, 129
Ecce quibus, in principio, diſt. 41. Gratianus, CR 133
Ecce quod criminoſi, in principio, diſt. 51. Gratianus, 178
Ecce quod in ſacris, in princ. diſt. 33. Gratianus, 109
Ecce quod iſta, in princ. xxxij. qu. 6. Gratianus. 994
Eccleſia, 11. j. qu. 4. *Gregorius*, CR. *ad inſcription.* 365
Eccleſia, 7. xvj. qu. 1. *Hieronymus*, CR 662
Eccleſia, 70. *de pœn.* diſt. 1. *Hieronymus*, CR 1209
Eccleſia, 8. *de conſecr.* diſt. 1. *Nicolaus Papa*, 1150
Eccleſia, 45. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1220
Eccleſia, 1. de reſtitutione in integrum, tit. 21. *In Sexto*, Lib. 1. Gregorius ix. 58
Eccleſiæ, 9. *de Immunitate Eccleſiarum*, tit. 49. Lib. 3. Gregorius ix. 533
Eccleſiæ, 4. final. de ſuppl. neglig. Prælatorum, tit. 8. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifac. viij. 39
Eccleſiæ antiquitus, 43. xvj. qu. 1. *Cabilon. Concil.* 673
Eccleſiæ charitas, 140. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtin.* 1242
Eccleſiæ meæ, 1. diſt. 97. *Bonifacius Epiſc.* CR 299
Eccleſiæ Principes, 4. diſt. 35. *Hieronymus*, 118
Eccleſiæ Romanæ, unic. tit. 2. de Major. & obed. *In Extr.* Joannis xxij. 274
Eccleſiæ vel Altaria, 18. *de conſecr.* diſt. 1. *Melden. Concilium*, 1152
Eccleſiæ S. Mariæ, 10. *de Conſtit.* tit. 2. Lib. 1. Innocentius iij. PD 7
j. Eccleſia S. Mariæ, 3. *Ut lite pendente*, tit. 16. L. 2. Innocentius iij. 243
ij. Eccleſia S. Mariæ, 4. *Ut lite pendente*, tit. 16. Lib. 2. Innocentius iij. 243
j. Eccleſiam, 27. *de conſecr.* diſt. 1. *Aurel. Conc.* 1154
ij. Eccleſiam, 28. *de conſecr.* diſt. 1. *Agrip. Concil.* 1154
Eccleſiarum ſervos, 69. xij. q. 2. *Tolet. Conc. III.* CR 617
Eccleſias, unic. xiij. qu. 1. *Dionyſius Papa*, 624
Eccleſias, 28. xvj. qu. 7. Clemens, CR 704

Ecclesias, 13. *de consecr* dist.. 1. Clemens, CR 1151
Ecclesias, 21. *de consecr.* dist. 1. *Joannes Papa*, CR 1152
Ecclesiastica, 9. dist. 23. *Bracharense Concil. III.* 75
Ecclesiastica, 15. dist. 38. *Hieronymus*, 129
Ecclesiasticæ, 12. xxv. qu. 2. *Gregorius*, CR 886
Ecclesiasticarum, 5. dist. 11. *Basilius*, CR 21
Ecclesiasticis, 67. xxij. qu. 2. Gregorius, CR 616
j. Ecclesia vestra, 48. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Honorius iij. 67
ij. Ecclesia vestra, 57. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Gregorius ix. 72
Ecclesia vestra, 3. finale, *de Sortilegiis*, tit. 21. Lib. 5. Honorius iij. PD 672
Ecclesiis, 9. *de Censibus*, tit. 39. L. 3. Alexand. iij. 503
Ecclesiis semel, 3. dist. 68. *Nicænum Concil.* 222
Ecclesiis semel, 20. *de consecr.* d. 1. *Nicænum Concil.* CR 1152
Edoceri, 21. *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocent. iij. 18
Ego autem, 2. j. qu. 6. *Symmachus*, 369
Ego Berengarius, 42. *de consecr.* dist. 2. *Confessio Berengarii*, CR 1177
Ego dixi, xxxiv. qu. 1. & 2. *Hermes*, CR 1105
Ego Ludovicus, 30. dist. 63. Gregorius, 214
Ego N. 4. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Gregorius II. Petro Subdiacono, 288
Ego solis, 5. dist. 9. *Augustinus*, CR 15
Egressus itaque, 41. xxxvij. qu. 2. *Hieronymus*, CR 938
Ei cui, 29. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 93
Ejectionem vero, 11. fin. dist. 79. *Anacletus Papa*, 243
Ejectis, 5. iij. q. 2. *Gajus*, 441
Ejiciens Dominus, 9. dist. 88. *Joannes Chrysostomus*, CR 267
Ei qui appellat, 41. ij. qu. 6. *In Authent. Const.* CR 418
Eleemosyna, 7. xiv. qu. 5. *Gregorius*, 642
Eleutherius, 1. dist. 91. Pelagius, 273
Eleutherius, 30. viij. qu. 2. Pelagius, CR 731
Emendari, 104. j. qu. 1. Eliberit. Concil. 346
Emersisti, 89. *de consecr.* dist. 4. *Ambrosius*, CR 1128
Engeltrudam, 12. iij. qu. 4. Joannes Papa viij. CR 445
Enim vero, 4. dist. 19. Stephanus Papa, 56
Eodem modo, 81. *de consecr.* dist. 4. *Hieronymus*, CR 1227
Eo libentius, 6. *de serv. non ordin.* tit. 18. L. 1. Innocentius iij. 113
Eorum qui, 8. dist. 90. *Carthagin. Concil. IV.* 271
Eorum qui, 76. xj. qu. 3. *Damasus Papa*, CR 577
Eos ad sacrificia, 6. dist. 31. Innocentius I. CR 101
Eos autem, 29. xxvij. qu. 1. Gregorius, CR 922
Eos etiam, 18. dist. 81. Alexander ij. 248
Eos qui, 10. dist. 32. *Urbanus Papa II.* CR 707
Eos qui, 6. dist. 87. *Arausican. Concil. I.* 264
Eos qui, 11. qu. 1. *Tarasius Const. Episcop.* CR 314
Eos qui, 2. j. qu. 5. *Urbanus*, CR 368
Eos qui, 2. iij. qu. 10. *Arelat. Conc. II.* 463
Eos qui, 3. xx. qu. 3. *Chalced. Concil.* 740
Eos qui, 1. xxxvj. qu. 2. *Chalced. Concil* 1144
Eos qui, unic. de consanguin. & affinit. tit. un. *In Clem.* L. 4. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 243
Eos qui, 5. finale, de Immunitate Ecclesiæ, tit. 23. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 127
Eos qui, 2. finale, de Regularibus, tit. 9. *In Clem.* L. 3. Clemens V. 229
Eos qui, 22. de Sent. Excommun. tit. 11. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 168
Eos qui, 1. de Sepulturis, titul. 7. *In Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 224
Eos qui, 2. de Temp. ordin. tit. 9. *In Sexto*, Lib. 1. *Gregorius X. in generali Concilio Lugd.* 40
Eos quos, 128. *de consecr.* dist. 4. *Felix Papa III.* CR 1234
Eos Sacerdotes, 43. vij. qu. 1. *Damasus Papa*, 505
Eos vero, 42. dist. 50. *Ancyran. Conc.* CR 172
Ephesus, 4. dist. 43. Gregorius, 139
Epiphanium, 4. v. qu. 6. *Gregorius*, CR 479
Episcopali, unic. de Major. & obed. tit. 17. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifac. viij. 54
Episcopalia, 1. *de Privilegiis*, titul. 33. Lib. 5. Leo Papa, 691
Episcopi, 4. dist. 24. *Laodic. Concil.* 79
Episcopi, 1. dist. 64. *Nicænum Concil. I.* 216
Episcopi, 3. dist. 80. *Anacletus*, 244
Episcopi, 60. fin. ij. qu. 7. *Paschalis Papa*, 436
Episcopi, 2. iij. qu. 1. *Fabianus*, CR 438
Episcopi, 38. vij. qu. 1. *Carthag. Concil. IV.* 504
Episcopi, 8. ix. qu. 2. *Constantin. Synodus I.* CR 525
Episcopi, 8. xj. qu. 3. *Agathen. Conc.* CR 560
Episcopi, 19. xij. qu. 1. *Agathen. Concil.* 594
Episcopi, 3. xxj. qu. 4. *Zacharias Papa*, CR 748
Episcopi, 12. xxvj. qu. 5. *Anquirense Concil.* CR 899
Episcopi, 4. *de rebus Eccles. alienandis*, tit. 13. L. 3. Ex Concilio Toletano, 407
Episcopi ab omnibus, 1. dist. 64. *Nicæn. Concil. I.* 216
Episcopi de rebus, 19. xij. qu. 1. *Agathen. Concil.* 594
Episcopi eorumque ministri, 12. xxvj. qu. 2. *Anquirense Concilium*, CR 899
Episcopi judicio, 4. dist. 24. *Laodic. Concil.* 79
Episcopi lectioni, 60. ij. q. 7. *Paschalis Papa*, 436
Episcopi non in castellis, 3. dist. 80. *Anacletus*, 244
Episcopi Presbyteri, 3. xxj. qu. 4. *Zacharias Papa*, CR 748
Episcopi qui, 8. ix. qu. 2. *Constantin. Synodus I.* CR 525
Episcopi si a propriis, 2. iij. qu. 1. *Fabianus*, CR 438
Episcopi si sacerdotali, 8. xj. qu. 3. *Agathen. Concilium*, CR 560
Episcopis suis, 1. iij. qu. 1. *Gajus Papa*, 438
Episcopi vel Presbyteri, 38. vij. quæst. 1. *Carthaginense Concil. IV.* 504
j. Episcopo, 3. viij. qu. 1. *Antioch. Concil.* CR 512
ij. Episcopo, 4. viij. qu. 1. *Mart. Brachar.* ex Conc. 513
Episcopo, 9. ix. qu. 3. *Beda*, CR 529
Episcopo, 7. xvj. qu. 6. *Magunt. Concil.* CR 696
j. Episcopo non liceat, 3. viij. q. 1. *Antiochen. Concil.* CR 512
ij. Episcopo non liceat, 4. viij. qu. 1. *Martinus Bracharensis* ex Concilio, 513
Episcopo non licet, 7. xvj. q. 6. *Magunt. Concil.* CR 696
Episcopo scribit, 9. ix. qu. 3. *Beda*, 529
Episcoporum, in principio, dist. 18. Gratianus, 49
Episcoporum, 5. dist. 74. *Agath. Concil.* CR 299
Episcoporum, 8. de privilegiis, tit. 7. *in Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 152
Episcoporum etiam, 5. dist. 74. *Agathense Concil.* CR 299
Episcoporum igitur, in principio, dist. 18. Gratianus, 49
Episcopos autem, in principio, dist. 100. Gratianus, 304
Episcopos per Æmiliam, 13. dist. 63. *Nicol. Papa*, CR 208
Episcopos Presbyteros, dist. 31. *Carthag. Conc. II.* 304
Episcopos secundum, 7. dist. 17. *Gregorius I.* 49
Episcopos, 7. final. dist. 17. *Gregorius I.* 49
Episcopos, 3. dist. 31. *Carthag. Concil. II.* 100
Episcopos, 13. dist. 63. *Nicolaus Papa*, CR 208
Episcopos, in principio, dist. 100. Gratianus, 304
Episcopum aut Presbyterum, 7. dist. 45. *Canones Apostol.* 145
Episcoporum de diœcesi, 25. vij. qu. 1. *Antioch. Concil.* 501
Episcopum non debere, 7. ix. quæst. 2. *Antioch. Concil.* CR 524
Episcopum non oportet, 6. dist. 61. *Laodic. Concil.* 200
Episcopum oportet, 7. dist. 64. *Ex Concil. Martini Papæ*, idem *Bracarensis*, 217
Episcopum per cunctas, 11. x. qu. 1. *Tolet. Conc. IV.* 534
Episcopum Presbyterum, 2. dist. 34. *Aurelian. Concil. IV.* CR 112
Episcopum, 2. distinct. 34. *Aurel. Concil. IV.* CR. forte *Agathense*, 112
Episcopum, 7. dist. 35. *Canon. Apostolorum*, 145
Episcopum, 6. dist. 61. *Laodic. Concil.* 200
Episcopum, 7. dist. 64. *Ex Concilio Mart. Bracharens.* 217
Episcopum, 25. vij. qu. 1. *Antiochenum Concil.* 501

Episcopum, 7. ix. qu. 2. *Antioch. Concil.* CR 524
Episcopum, 11. x. qu. 1. *Tolet. Concil. IV.* 534
Episcopum, 1. *de Clerico Venatore*, tit. 24. Lib. 5. Ex Concilio Aurelian. 675
Episcopum, 1. de præscriptionibus, tit. 13. *In Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 71
Episcopus ad Synodum, 9. dist. 18. *Carthag. Concil. IV.* CR 52
Episcopus aut Presbyter, 1. dist. 35. *Canon. Apostol.* 117
Episcopus aut Presbyter, 1. dist. 47. *Canones Apostol.* 151
Episcopus aut Sacerdos, 1. dist. 88. *Canones Apost.* 266
Episcopus benedictionem, 6. d. 77. *Agathens. Concil.* 238
Episcopus cum ordinatur, 7. dist. 23. *Carthaginense Concilium IV.* 74
Episcopus de loco, 37. vij. qu. 1. *Carthag. Concil. IV.* 504
Episcopus Deo, 59. *de consecratione*, dist. 1. *Anacletus Papa*, 1161
Episcopus dum fuerit, 11. dist. 61. *Gregorius*, CR 202
Episcopus Ecclesiasticarum, 23. xij. qu. 1. *Antiochen. Concil.* CR 595
Episcopus Gentilium, 1. dist. 37. *Carthag. Concil. IV.* 121
Episcopus gubernationem, 7. distinct. 88. *Carthaginense Concil. IV.* 266
Episcopus habeat, 7. x. qu. 2. *Martinus Papa*, id est, *Brachar.* ex Concilio, CR 593
Episcopus in diœcesim, 28. vij. qu. 1. *Anacletus*, 501
ij. Episcopus in Ecclesia, 10. dist. 95. *Carthag. Conc. IV.* 289
j. Episcopus in quolibet, 9. dist. 95. *Carthag. Conc. IV.* 289
Episcopus in Synodo, 7. xxxv. qu. 6. *Euthychian. Papa*, CR 1134
Episcopus nec, 1. xiv. qu. 1. *Carthag. Concil. IV.* 637
Episcopus non debet, 11. dist. 18. *Turonen. Concil.* CR 53
Episcopus non est, 3. dist. 65. *Antiochen. Concil.* CR 218
Episcopus nullam, 6. dist. 88. *Carthag. Concil. V.* 266
Episcopus nullius, 6. xv. qu. 7. *Carthag. Concil. IV.* 659
Episcopus nullum, 67. *de consecrat.* dist. 1. *Carthagin. Concil. IV.* 1163
Episcopus pauperibus, 1. dist. 82. *Aurel. Concil. I.* 251
Episcopus Presbyter, 65. xj. qu. 2. *Magunt. Concil.* CR 251
Episcopus, qui filios, 34. xij. qu. 2. *Agath. Conc.* CR 607
Episcopus qui invitum, 1. dist. 74. *Aurel. Concil. III.* 228
ij. Episcopus qui mancipium, 58. xij. qu. 2. *Toletan. Concil. IV.* 613
Episcopus Sacerdotibus, 2. *final.* distinct. 67. *Hispalen. Concil. II.* 221
Episcopus Sacerdotibus, 7. *final.* xv. quæst. 7. *Hispalense Concil.* 659
Episcopus si Clerico, 1. vj. qu. 2. *Carthag. Concil. IV.* 487
Episcopus si infirmitate, 4. *de consecr.* dist. 3. *Aurelian. Concil. I.* 1199
Episcopus sine Concilio, 6. dist. 24. *Carthag. Concil. IV.* 80
Episcopus si tertiam, 4. *final.* xij. q. 3. *Tolet. Conc. IX.* 621
Episcopus subjecto, 1. dist. 72. *Leo Papa*, 226
Episcopus tuitionem, 5. dist. 88. *Carth. Conc. IV.* 266
Episcopus vilem, 7. dist. 41. *Carthag. Concil. IV.* 135
j. Episcopus, 9. dist. 18. *Carthag. Concil. IV.* CR 52
ij. Episcopus, 11. dist. 18. *Turon. Concil.* CR 53
Episcopus, 7. dist. 23. *Carthag. Concil. IV.* 74
Episcopus, 6. dist. 24. *Carthag. Concil.* 80
Episcopus, 1. dist. 35. *Canon. Apostolorum*, 617
Episcopus, 1. dist. 37. *Carthag. Concil. IV.* 121
Episcopus, 7. dist. 41. *Carthag. Concil. IV.* 135
Episcopus, 1. dist. 47. *Canon. Apostolorum*, 151
Episcopus, 11. dist. 61. *Gregorius*, CR 202
Episcopus, 3. dist. 65. *Antioch. Concil.* CR 218
Episcopus, 2. *final.* dist. 67. *Hispal. Concil. II.* 221
Episcopus, 1. dist. 72. *Leo Papa*, 226
Episcopus, 1. dist. 74. *Aurel. Concil. III.* 228
Episcopus, 6. dist. 77. *Agath. Concil.* 238
Episcopus, 1. dist. 82. *Aurel. Concil. I.* 251
j. Episcopus, 3. dist. 88. *Canon. Apostolorum*, 266
jj. Episcopus, 5. dist. 88. *Carthag. Concil. IV.* 266
iij. Episcopus, 6. dist. 88. *Carthag. Concil. IV.* 266
iv. Episcopus, 7. dist. 88. *Carthag. Concil. IV.* 266
j. Episcopus, 9. dist. 95. *Carthag. Concil. IV.* 289
ij. Episcopus, 10. dist. 95. *Carthag. Concil. IV.* 289
Episcopus, 1. vj. quæst. 2. *Carthag. Concil. IV.* 487
j. Episcopus, 28. vij. qu. 1. *Anacletus*, 501
ij. Episcopus, 37. vij. qu. 1. *Carthag. Concil. IV.* 504
Episcopus, 7. x. quæst. 2. *Ex Concil. Martini Papæ*, id est, *Bracharen.* CR 539
Episcopus, 65. xj. qu. 3. *Magunt. Concil.* 574
Episcopus, 23. xij. qu. 1. *Antioch. Concil.* CR 595
j. Episcopus, 34. xij. qu. 2. *Agath. Concil.* CR 607
ij. Episcopus, 58. xij. qu. 2. *Tolet. Concil. IV.* 613
Episcopus, 4. *finale*, xij. qu. 3. *Tolet. Concil. IV.* 621
Episcopus, 1. xiv. qu. 1. *Carthag. Concil. IV.* 637
j. Episcopus, 6. xv. quæst. 7. *Carthag. Concil. IV.* 659
ij. Episcopus, 7. xv. qu. 7. *Ispalen. Concil. II.* 659
Episcopus 7. xxxv. qu. 6. *Eutychianus Papa*, CR 1134
j. Episcopus, 59. *de consecr.* dist. 1. *Anacletus Papa*, 1161
ij. Episcopus, 67. *de consecr.* dist. 1. *Carthag. Conc. IV.* 1163
Episcopus, 4. *de consecr.* dist. 3. *Aurel. Concil. II.* 1199
Episcopus, 3. final. Ne Cler. vel Monach. tit. 24. ult. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 128
Episcopus, 4. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. *Alexander III.* In Concilio Lateranensi, 372
Erga eum, 11. xxvj. qu. 7. *Octava Synodus*, CR 910
Erga simoniacos, 110. j. qu. 1. *Nicolaus junior*, 347
Erit autem, 2. dist. 4. *Isidorus*, CR 5
Error, cui non resistitur, 3. dist. 83. Innocentius, 255
Erubescant, 11. dist. 32. *Urbanus II.* 107
Esau Venator, 11. dist. 76. *Hieronymus*, 260
Est aliud, 8. xxiv. qu. 1. *Ambrosius*, 845
Est etiam contra, 2. xxij. qu. 4. *Ambrosius*, CR 763
Est injusta, 33. xxiij. qu. 4. *Ambros.* CR 798
Est ordo, 12. xxxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 1101
Esto subjectus, 7. dist. 95. *Hieronymus*, 288
Estote ergo, 119. j. qu. 1. Gregorius, CR 350
Estote, 2. *de Regulis juris*, tit. 41. ult. Lib. 5. Beda in homiliis, 753
Est probanda, 16. dist. 86. *Ambrosius*, CR 261
Est unitas, 49. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1221
Et dixit Dominus, 26. *de consecr.* dist. 2. *Augustin.* CR 1172
Et hoc attendendum est 52. *de consecr.* distinct. 1. *Augustinus*, CR 1159
Et hoc diximus, 9. xvj. qu. 7. *Origenes*, CR 699
Et hoc quoque, 12. xxxv. q. 2. & 3. *Julius Papa*, CR 1112
Etiam corde, 48. j. qu. 1. *Augustinus*, CR 326
Et jurabunt, 7. xxij. qu. 1. *Hieronymus*, CR 752
Et purgabit, 15. dist. 50. *Hieronymus*, 163
Et quia aliquos, 39. xxvij. qu. 1. Gregorius, 924
Et qui emendat, 11. dist. 45. *Augustinus*, 147
Et sacrorum, 14. xij. qu. 2. *Gregorius*, 600
Et sancta, 66. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1186
Etsi, 2. de rescriptis, tit. 2. *in Clem.* Lib. 1. Clem. V. *in Conc. Vienn.* 195
Etsi ab Apostolicæ, 2. final. de officio judicis ord. tit. 9. *In Clem.* Lib. 1. Clemens V. 203
Et si ad tempus, 53. xj. qu. 3. *Augustinus*, CR 572
Etsi Capitulum, 1. de Institut. tit. 6. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 99
Et si Christus, 26. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. 296
Et si Clerici, 4. *de judiciis*, tit 1. L. 2. Alexand. iij. 192
Et si deceat, 3. fin. de major. & obedientia, tit. 8. *In Extr. comm.* Lib. 1. Joannes xxij. 221
j. *Et si Dominici*, 3. de pœn. & remissionibus, tit. 9. *In Extrav. comm.* Lib. 5. Paulus Venetus Papa ii. 399
ij. *Et si Dominici*, 5. final. de pœn. & remissionibus, tit. 9. *In Extrav. comm.* Lib. 5. Sixtus iv. 401

Et si illa, 23. j. qu. 7. *Gelasius*, 380
Et si illi, 39. xij. qu. 2. *Toletanum Concil. IX.* 608
Et si in temporalium, 3. de Præb. & dignitatibus, tit. 2. *In Extrav. Comm.* Lib. 3. Clemens V. 336
Et si Judæorum, 16. dist. 54. *Tolet. Conc. xij.* 186
Et si Judæos, 13. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Innocentius iij. PD 631
Et si membra 10. finale, *de his quæ fiunt a Prælato*, tit. 10. Lib. 3 Innocentius iij. 403
Et si necesse, 5. *de Donationibus inter virum & uxorem*, tit. 20. Lib. 4. Innoc iij. 593
Et si non frequentius, 16. *de consecr.* distinct. 2. *Fabianus Papa*, CR 1169
Et si pignorationes, unic. de injuriis, tit. 8. *In Sexto*, L. 5. Gregorius X. *in Concil. general. Lugd.* 154
Et si principalis, 2. de Rescriptis, tit. 2. *in Clement.* L. 1. Clemens V. *in Conc. Vienn.* 195
Et si quæstiones, 18. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexander iij. PD 613
Et si sententia, 5. fin. de sent. & re judicata, tit. 14. *In Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 76
Et si unanimiter, 6. fin. *de Postul. Prælat.* tit. 5. Lib. 1. Honorius iij. PD 35
Et temporis, 48. xvj. qu. 1. *Gregorius*, CR 674
Et venit, 45. *de pœn.* dist. 1. *Hieronymus*. CR 1020
Evidentia, 9. *de accusationibus*, tit. 1. Lib. 5. Augustinus, 597
Cum ei, 7. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 85
Eum pro quo, 5. finale, *de fidejussoribus*, tit. 22. L. 3. Gregorius ix. 423
Eum qui, 46. distinct. 50. *Codex*, 173
Eum qui, 40. vij. qu. 1. *Gregorius*, 504
Eum qui, 2. finale, de dolo & contumacia, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 65
Eum qui, unic. de eo, qui mittitur in possessionem, tit. 8. *in Sexto*, L. 3. Innocent. iv. 65
Eum qui, 18. de Præbend. tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 90
Eum qui certus est, certiorari ulterius non oportet. Reg. xxxi. de Reg. Juris. *In Sexto*, Bonifac. viij. 187
Eunuchus, 8. dist. 55. *Canon. Apostol.* CR 190
Euphemium, 7. ij. qu. 3. Gregorius, CR 393
Ex administrationis, 1. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Gregorius iij. 287
Examinata, 7. *de confirm. utili vel inutili*, tit. 30. ult. Lib. 2. Innocentius iij. 355
Examinata, 15. *de judicio*, tit. 1. Lib. 2. Innocentius iij. PD 196
Ex antiquis, 9. dist. 54. Gelasius, 183
Ex auctoritate, 24. xvj. qu. 1. Gregorius, 666
Ex Catholica, 31. j. qu. 1. *Augustinus*, 322
Excellentissimus, 102. xj. qu. 3. *Nicolaus Papa*, 584
Exceptionem, 12. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Gregorius ix. 306
Exceptionem objiciens non videtur de intentione adversarii confiteri. Reg. lxiii. de Regulis Juris. *In Sexto*, Bonifacius viij. 188
Exceptionis, 1. de lit. contest. tit. 3. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. *in Concilio Lugdun.* 62
j. Excommunicamus, 13. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Innocentius iij. *in Concilio generali.* 642
ij. Excommunicamus, 15. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Gregorius ix. 644
Excommunicamus, 1. de sent. excommun. tit. 10. *in Extrav. comm.* L. 5. Bonifacius viij. 403
Excommunicati, 2. ix. qu. 1. *Pales* forte *Damasus Papa* 521
Excommunicationi, 3. *de Raptoribus*, tit. 17. Lib. 5. *Ex Concilio Lateran.* sub Alexandro ij. 661
Excommunicationis, unic. de Exceptionibus, tit. 10. *in Clem.* Lib. 2. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 213
Excommunicatis, 9. *de officio Legati*, tit. 30. Lib. 1. Gregorius ix. 149
Excommunicatorum, 47. xxiij. qu. 5. *Urbanus II.* CR 813
Excommunicatos, 17. xj. qu. 3. *Calixtus Papa*, 562
Ex conquestione, 10. *de Restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Lucius iij. PD 228
Ex conscientia, 9. final. *de crimine falsi*, tit. 20. Lib. 5. Innocentius iij. 672
Ex debito, 4. final. de Electione, tit. 3. *in Extr. comm.* Lib. 1. Joannes xxij. 313
Ex diligenti, 18. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexander iij. 613
Execrabilis, unic. tit. 3. de Præbend. & dignitat. *In Extrav.* Joan. xxij. 275
Execrabilis, 4. de Præb. & dignitat. tit. 2. *in Extrav. comm.* Lib. 3. Joannes xxij. 337
Executor, 4. de Concess. Præbend. tit. 7. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 103
Exemplum Domini, 12. xij. qu. 1. Augustinus, 592
Ex eo, 1. de hæreticis, tit. 3. *in Extrav. comm.* L. 5. Benedictus xj. 381
Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nisus extitit impugnare. Reg. xxxviij. de Reg. Juris. *In Sexto*, Bonifacius viij. 187
Ex eo quod, 32. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 28
Ex eo quod prohibet, 2. xv. qu. 3. *Digesta*, 653
Ex epistola, 13. dist. 23. *Hispal. Concil. II.* CR 76
Ex epistolæ, 1. *de Probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Gregorius. 246
Ex frequentibus 3. *de Institutionibus*, tit. 7. L. 3. Alexander iij. 387
Ex frequentibus, 1. de sent. excommun. tit. 10. *in Clem.* Lib. 5. Clemens V. *in Concil. Viennensi*, 260
Ex gestis, 2. *de clericis non residentibus*, tit. 4. Lib. 3. Leo IV. PD 368
Ex gravi, unic. de Usuris, tit. 5. *in Clem.* Lib. 5. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 251
Exhibita, 22. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Honorius iij. 656
Exhibita, 18. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Honorius iij. PD 197
Exhibita, 4. fin. de privilegiis, tit. 7. *in Extr. comm.* Lib. 5. Joannes xxij. 393
Exhibita, 9. finale, *de rerum permutatione*, tit. 19. Lib. 3. Gregorius ix. 417
Ex hinc jam, 64. *de consecr.* dist. 4. *Rabanus*, 1223
Ex his autem, 22. xij. qu. 1. *Can. Apost.* CR 595
Exigit, 2. de Censibus, tit. 20. *in Sexto*, Lib. 3. Gregorius X. *in Concil. general. Lugdun.* 120
Exigunt causæ, 18. j. qu. 7. *Leo*, CR 378
Exiit, 3. de Verb. significat. tit. 12. *in Sexto*, Lib. 5. Nicolaus iij. 172
Ex insinuatione, 50. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. 340
Ex insinuatione, 14. *de jure Patronatus*, tit. 38. L. 3. Alexander iij. PD 495
Ex insinuatione, 3. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Clemens iij. PD 173
Ex insinuatione, 37. *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Gregorius ix. 24
Ex insinuatione, 26. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Clemens iij. PD 616
Existimant quidam, 74. xj. qu. 3. *Hieronymus*, 579
Exivi de paradiso, 1. de Verbor. significat. tit. 11. ult. *in Clem.* Lib. 5. Clemens V. *in Concilio Vienn.* 262
Ex literarum, 2. *de Apostatis*, tit. 9. Lib. 5. Alexander iij. PD 646
Ex literarum, 4. *de eo qui duxit in matrimonium quam poll. per adult.* tit. 7. lib. 4. Clemens iij. PD 560

Ex

Ex literarum, 2. *qui Clerici vel voventes*, tit. 6. L. 4. Alexander iij. 557
Ex literis, 12. finale, *de Clerico non ordinato*, tit. 28. Lib. 5. Urbanus iij. CR 680
Ex literis, 8. finale, *de Cognatione ſpirituali*, tit. 11. Lib. 4. Gregorius ix. 567
Ex literis, 1. *de conſanguin. & affinit.* tit. 14. Lib. 4. Alexander iij. PD 571
Ex literis, 11. *de Conſtitutionibus*, tit. 2. Lib. 1. Innocentius iij. PD 8
Ex literis, 2. *de Conſuetudine*, tit. 4. Lib. 1. Innocentius iij. PD 26
Ex literis, 2. finale, *de Converſione Infidelium*, tit. 33. Lib. 3. Gregorius jx. 473
Ex literis, 11. *de deſponſatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. Urbanus iij. PD 550
Ex literis, 2. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. Alexander iij. 235
Ex literis, 5. *de divortiis*, tit. 19. Lib. 4. Alexander iij. PD 589
Ex literis, 8. *de eo qui cognovit conſanguineam uxoris ſuæ*, tit. 13. Lib. 4. Innocentius iij. PD 570
Ex literis, 10. *de exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Innocentius iij. 684
Ex literis, 3. *de fide inſtrumentorum*, tit. 22. Lib. 2. Alexander iij. PD 276
Ex literis, 3. *de frigidis & maleficiatis*, tit. 15. Lib. 4. Alexander iij. 575
Ex literis, 5. fin. *de furtis*, tit. 18. L. 5. Alexand. iij. 663
j. Ex literis, 14. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib, 5. Innocentius iij. 652
ij. Ex literis, 15. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Innocentius iij. 652
Ex literis, 4. *de in integrum reſtitutione*, tit. 41. Lib. 1. Innocentius iij. 181
Ex literis, 32. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Honorius iij. 299
Ex literis, 7. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. PD 493
Ex literis, 2. *de Matrimonio contracto*, tit. 16. Lib. 4. Alexander III. PD 578
Ex literis, 1. *de mutuis petitionibus*, tit. 4. Lib. 2. Alexander iij. PD 206
Ex literis, 29. *de officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. PD 139
Ex literis, 1. *de officio Judicis*, tit. 32. Lib. 1. Honorius iij. PD 158
Ex literis, 5. *de pignoribus*, tit. 21. Lib. 3. Innocentius iij. PD 420
Ex literis, 3. *de probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Lucius iij. 247
j. Ex literis, 7. *de ſponſalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. Alexander iij. PD 538
ij. Ex literis, 10 *de ſponſal. & matrim.* tit. 1. Lib. 4. Alexander iij. PD 539
Ex literis, 6. *de tranſactionibus*, tit. 36. Lib. 1. Alexander iij. 169
Ex literis, 16. finale, *de vita & honeſt. Cleric.* tit. 1. Lib. 3. Honorius iij. PD 361
Ex merito, 13. vj. qu. 1. *Anterus Papa*, CR 483
Ex multa, 9. *de voto & voti, &c.* tit. 34. Lib. 3. Innocentius iij. PD 478
Ex multiplici, 3. *de Decimis*, tit. 20. Lib. 3. Hadrianus iv. PD 445
Ex multis Temporibus, 9. j. q. 3. *Alexander II.* CR 360
Exorciſta, 17. diſt. 23. *Carthag. Concil. IV.* 77
Ex ore, 3. *de his quæ fiunt a majore parte Capituli*, tit. 11. Lib. 3. Innocent. iij. PD 404
Ex ore, 27. *de privilegiis*, tit. 33. L. 5. Innoc. iij. 698
Ex parte, 11. *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Alexander iij. PD 598
Ex parte. 2. finale. *de alienatione judicii mutandi*, tit. 42. Lib. 1. Gregorius ix. 185
j. Ex parte, 47. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. PD 339
ij. Ex parte, 67. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2 Gregorius ix. 350
Ex Parte, 10. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Honorius iij. 189
Ex parte, 3. *de Capellis Monachorum*, tit. 37. Lib. 3. Honorius iij. PD 491
Ex parte, 5. *de Celebratione Miſſarum*, tit. 41. Lib. 3. Innocentius iij. 513
Ex parte, 18. *de cenſibus*, tit. 39. Lib. 3. Innocentius iij. PD 506
Ex parte, 9. *de Clericis conjug.* tit. 3. Lib. 3. Honorius iij. PD 367
j. Ex parte, 8. *de clericis non reſidentibus*, tit. 4. Lib. 3. Celeſtinus iij. 369
ij. Ex parte, 13. *de clericis non reſidentibus*, tit. 4. Lib. 3. Honorius iij. PD 370
Ex parte, 5. *de clerico ægrotante*, tit. 6. Lib. 3. Innocentius iij. 386
Ex parte, 10. *de conceſſione Præbend.* tit. 8. Lib. 3. Innocentius iij. PD 395
Ex parte, 3. finale, *de confeſſis*, tit. 18. Lib. 2. Gregorius ix. 246
Ex parte, 12. *de conſtitutionibus*, tit. 2. Lib. 1. Honorius iij. PD 9
Ex parte, 10. *de conſuetudine*, tit. 4. Lib. 1. Honorius iij. PD 30
j. Ex parte, 9. *de converſione conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Urbanus iij. 466
ij Ex parte, 14. *de converſ. conjug.* tit. 32. Lib. 3. Innocentius iij. PD 468
j. Ex parte, 3. *de corpore vitiatis*, tit. 20. Lib. 1. Clemens iij. PD 114
ij. Ex parte, 5. *de corpore vitiatis*, tit. 20. Lib. 1. Innocentius iij. PD 115
j. Ex parte, 10. *de Decimis, tit.* 30. L. 3. Alexand. iij. 447
ij. Ex parte, 21. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Clemens iij. PD 449
iij. Ex parte, 27. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Innocentius iij. PD 452
Ex parte, 2. finale, *de feudis*, tit. 20. Lib. 3. Innocentius iij. PD 418
Ex parte, 11. *de fide inſtrumentorum*, tit. 32. Lib. 2. Honorius iij. 281
Ex parte 15. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Honorius iij. PD 203
Ex parte. 4. finale, *de his quæ fiunt a majore parte Capituli*, tit. 11. L. 3. Innoc. iij. PD 404
Ex parte, 1. *de obſervatione jejuniorum*, tit. 46. Lib. 3. Innocentius iij. 527
j. Ex parte, 12. *de officio & poteſtat. Jud. deleg. tit.* 29. Lib. 1. Alexander iij. 129
ij. Ex parte, 13. *de officio & pot. jud. deleg.* tit. 29. L. 1. Alexander iij. PD 130
Ex parte, 5. *de officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Alexander iij. PD 150
Ex parte, 6. finale, *de officio Vicarii*, tit. 28. Lib. 1. Honorius iij. PD 126
Ex parte, 2. *de poſtulando*, tit. 38. Lib. 1. Innocentius iij. 172
j. Ex parte, 13. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 695
ij. Ex parte, 18. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 699
iij. Ex parte, 27. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Honorius iij. 702
Ex parte, 22. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Honorius iij. PD 463

j. Ex parte, 2. *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Alexand. iij. 10
ij. Ex parte, 12. *de Rescriptis*, tit. 3. L. 1. Clemens iij. 13
iij. Ex parte, 33. *de Rescriptis*, tit. 3. L. 1. Gregor. ix. 23
Ex parte, 14. *de Restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Innocentius iij. PD 232
Ex parte, unic. *de scrutinio in ord. fac.* tit. 12. Lib. 1. Innocentius iij. PD 97
j. Ex parte, 5. *de Sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Alexander iij. PD 440
ij. Ex parte, 11. *de Sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Innocentius iij. 442
Ex parte, 9. *de Sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. L. 4. Alexander iij. 539
Ex parte, 10. *de Temp. ordin.* tit. 11. Lib. 1. Innocentius iij. 94
Ex parte, 7. *de Testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 255
Ex parte, 11. final. *de Transactionibus*, tit. 36. Lib. 1. Honorius iij. PD 171
j. Ex parte, 23. *de Verbor. significatione*, tit. 40. Lib. 5. Innocentius iij. PD 747
ij. Ex parte, 30. *de Verbor. significat.* tit. 40. Lib. 5. Honorius iij. 751
iij. Ex parte, 31. *de Verborum signific.* tit. 40. Lib. 5. Honorius iij. 752
Expedit, 13. xij. qu. 1. *Prosper*, 592
Experientiæ, 15. xj. q. 1. *Pelagius Papa*, 547
Explicari, 3. fin. *de Observatione jejuniorum*, tit. 46. L. 3. Honorius iij. PD 528
Ex pœnitentibus, 55. dist. 50. *Carthag. Concil.* CR 175
Exposita, 11. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Honorius iij. PD 189
Exposuisti, 6. *de Corpore vitiatis*, tit. 20. Lib. 1. Innocentius iij. PD 115
Exposuisti, 33. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Honorius iij. PD 383
Exposuit nobis, 4. final. *de Dilationibus*, tit. 8. Lib. 2. Gregorius ix. 216
Ex præmissis, in princ. dist. 50. Gratianus, 158
Ex præsentium, 3. *de Pignoribus*, &c. tit. 21. Lib. 3. Alexander iij. 419
Ex publico, 7. *de Conversione conjugatorum*, tit. 32. L. 3. Alexander iij. PD 466
Ex quo instituta, 7. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1206
Ex quorundam, 1. *de alienatione judicii mutandi causa facta*, tit. 42. Lib. 1. Alexander iij. PD 184
Ex ratione, 8. *de ætate & qualitate*, tit. 14. Lib. 1. Alexander iij. PD 98
Ex ratione, 8. *de Appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 326
Ex rescripto, 9. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Alexander iij. 289
Ex rescripto, 1. *de locato & conducto*, tit. 18. Lib. 3. Clemens iij. PD 413
Ex speciali, 18. *de Judæis*, tit. 6. L. 5. Gregor. ix. 634
Ex sponsalibus, unic. de sponsalibus, tit. 1. *In Sexto*, Lib. 4. Bonifacius viij. 129
Ex studiis, 3. *de Præsumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. *Hieronymus* in Parabolis, 283
Ex supernæ, 2. de Præbend. & dignitatibus, tit. 2. *In Extrav. Com.* Lib. 3. Clemens V. 335
Ex tenore, 13. *de Concessione Præbendæ*, tit. 8. L. 3. Innocentius iij. PD 396
Ex tenore, 11. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Innocentius iij. PD 201
Ex tenore, 14. *qui filii sint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Innocentius iij. PD 585
Ex tenore, 16. *de rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius iij. PD 15
Ex tenore, 10. *de sent. Excommunicat.* tit. 39. Lib. 5. Alexander iij. 722
Ex tenore, 4. *de tempor. Ordinat.* tit. 11. Lib. 1. Alexander iij. 93
Ex tenore, 35. *de Testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 264
Extirpandæ, 30. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 382
Extra Catholicam, 71. j. q. 1. *Augustinus*, 332
Extra Conscientiam, 5. dist. 64. *Innocent. Papa*, 217
Extraneo Clerico, 7. dist. 71. *Chalcedonense Concil.* 226
Ex transmissa, 23. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Celestinus iij. PD 450
Ex transmissa, 7. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Alexander iij. 109
Ex transmissa, 6. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Alexander iij. PD 200
Ex transmissa, 10. *de Præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Lucius iij. 309
Ex transmissa, 3. *de Renuntiatione*, tit. 9. Lib. 1. Alexander iij. 80
Ex transmissa, 8. *de restitutione spoliatorum*, tit. 13. L. 2. Alexander iij. PD 227
Extraordinaria, 11. xxxv. q. 2. & 3. *Urbanus II.* CR 1112
Extra provinciam, in principio, iij. q. 6. Gratianus, 450
Ex tua, 9. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Alexander iij. 109
Ex tuæ, 11. *de Clericis non residentibus*, tit. 4. Lib. 3. Innocentius iij. 370
Ex tuæ, 20. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexand. iij. 614
Ex tuarum, 5. *de auctoritate & usu pallii*, tit. 8. Lib. 1. Innocentius iij. 78
Ex tuarum, 8. *de Purgatione canonica*, tit. 34. Lib. 5. Lucius iij. 705
Ex tuarum, 2. *de Sortilegiis*, tit. 21. Lib. 5. Alexander iij. PD 672

F.

FAciat homo, 15. xxij. q. 2. *Augustinus*, CR 760
Facientis, 3. dist. 86. Joannes viij. CR 258
Facilius, 33. *de pœn.* dist. 1. *Prosper*, CR 1017
Factæ sunt, 1. dist. 4. *Isidorus*, 5
Facta subditorum, 15. ix. q. 3. *Anterus Papa*, 530
Factum legitime retractari non debet, licet Casus postea eveniat, a quo non potuit inchoari. Reg. Lxxiij. de Reg. Jur. *In Sexto*, Bonifac. viij. 189
Factus est, 5. vij. q. 1. *Cyprianus*, CR 493
Facultates, 1. xiij. q. 2. *Gelasius Papa*, 626
Falsas pœnitentias, 6. *de pœnit.* dist. 5. Gregor. vij. CR 1090
Falsidicus, 1. *de Crimine falsi*, tit. 20. Lib. 5. Augustinus, 668
Fatendum est, 29. xiij. q. 2. *Augustinus*, CR 635
Felicis, 3. de Censibus, tit. 20. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 120
Felicis, 5. final. de pœnis, tit. 9. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 156
Felicis memoriæ, 1. *de torneamentis*, tit. 13. Lib. 5. Ex Conc. Lateran. sub. Alexand. iij. 657
Felix Episcopus, 4. xv. q. 7. *Carthag. Concil. II.* CR 658
Felix Episcopus, 50. xvj. qu. 2. *Carthag. Conc. II.* CR 675
Ferrum de terra, 18. dist. 50. Gregorius, 164
Fertur simoniaca, 28. j. q. 1. Gregorius, 321
Ficta Charitas, 12. *de pœn.* dist. 2. *Ambrosius*, CR 1044
Fidei Catholicæ, unic. de summa Trinitate, tit. 1. *In Clem.* Lib. 1. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 193
Fideli, unic. de summa Trinitate, tit. 1. *In Sexto*, L. 1. Gregorius X. *in gener. Conc. Lugdun.* 1
Fidelior factus, 54. dist. 50. *Ambrosius*, 174
Fidelis fœmina, 8. xxxij. q. 7. *Eliberit. Concil.* 997
Fieri potest, 4. xxxij. q. 7. *Augustinus*, 996
Filiam, in principio, *Causæ* xxxvj. Gratianus, 1142
Filii, 3. de hæreticis, tit. 2. *In Sexto*, Lib. 5. Alexander iv. 134
Filiis vel Nepotibus, 31. xv. q. 7. *Concil. Tolet. IX.* 704

Filium veſtrum, 122. j. quæſt. 1. *Gregorius*, 351
Flius DEI, *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1206
Filius noſter, 5. *de Teſtamentis*, tit. 26. Lib. 3. Gregorius IX. 430
Finem litibus, 5. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. Innocentius iij. 236
Eirma autem, 1. xx. qu. 1. *Nona Synodus*, CR 735
Firmiſſime, 5. j. q. 1. *Auguſtinus*, 328
Firmiſſime, 3. xv. q. 1. *Auguſtinus*, 649
Firmiſſime, 3. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1205
Firmiſſime, 3. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Auguſtinus de fide Catholica, 634
Firmiter, 1. *de ſumma Trinitate & fide Catholica*, tit. 1. Lib. 1. Innocent. iij. *in Concilio generali*, 1
Firmum DEI, 25. *de pœn.* diſt. 2. *Hieronymus*, CR 1048
Fixum abhinc, 4. xij. qu. 5. *Hiſpal. Concil.* CR. ad inſcriptionem, 622
Flagitia, 13. xxxij. q. 7. *Auguſtinus*, 998
Fleat pro te, 79. *de pœnit.* diſt. 1. *Ambroſius*, 1031
Fœminæ, 7. xxx. qu. 5. *Iſidorus*, CR 965
Fœminas, 31. diſt. 81. *Syricius Papa*, 251
Fornicari hominibus, 10. diſt. 88. *Auguſtinus*, 267
Forte aliquis, 3. xiv. qu. 5. *Auguſtinus*, 642
Forte dicas, 43. *de Conſecrat.* diſt. 2. *Ambroſius*, CR 1178
Forte in populo, 11. xxiij. qu. 4. *Auguſtin.* CR 786
Forte nata, 18. *de pœnit.* diſt. 2. *Auguſtinus*, 1047
Fortitudo, 5. xxiij. q. 3. *Ambroſius*, 782
Forus, 10. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Iſidorus in Libro Etymologiarum, 743
Frater & Coepiſcopus, 10. xvij. q. 4. *Gelaſius*, 712
Fraternitas, 11. xij. q. 2. *Gregorius*, 599
Fraternitatem, 15. diſt. 54. *Gregorius*, 185
Fraternitatem, 5. diſt. 71. *Gregorius*, CR 225
Fraternitatem, 6. finale, diſt. 80. *Gregorius*, 244
Fraternitatem, 2. *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. Alexander iij. 424
Fraternitatem, 3. *de Sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Innocentius III. 439
Fraternitati, 5. *de Clericis non reſidentibus*, tit. 4. L. 3. Alexander iij. 368
Fraternitati, 6. *de Clerico excommunicato*, tit. 27. L. 5. Innocentius iij. 678
Fraternitati, 7. *de eo qui cognovit conſang. uxoris ſuæ*, tit. 13. Lib. 4. Innocentius iij. PD 569
Fraternitati, 2. finale, *de Schiſmaticis*, tit. 8. Lib. 5. Innocentius iij. 645
Fraternitas, 7. diſt. 34. *Pelagius Papa*, CR 114
Fraternitatis, 1. xxxv. q. 10. *Gregorius*, CR 1141
Fraternitatis, 6. *de frigidis & maleficiatis*, tit. 15. L. 4. Innocentius iij. 576
Fraternitatis, 4 *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Gregorius Anaſtaſio Antiocheno, 634
Fraternitatis, 17. *de Teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. PD 347
Frater noſter, 52. xvj. q. 1. *Gregorius*, CR 676
Frater veſter, 47. diſt. 50. *Codex*, 173
Fratrem noſtrum, 6. diſt. 86. *Gregorius*, 259
Fratres non ſolum, 3. xxxiij. qu. 4. *Ambroſius*, CR 1095
Fratres noſtros, 8. fin. *de pœn.* diſt. 5. Innocent. III. 1090
Fratres quos, 19. ix. quæſt. 3. *Sixtus Papa II.* 531
Fratris & Coepiſcopi, 40. xj. quæſt. 1. *Gregorius*, 553
Frequens, 12. diſt. 54. *Gelaſius*, CR 184
Frequens, unic. de Exceſſibus Prælatorum, tit. 6. *in Clem.* Lib. 5. Clemens V. *in Conc. Vienn.* 252
Frequens, 1. de reſtitut. ſpoliat. tit. 5. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius jv. *in Concil. Lugdun.* 64
Frequentes, unic. de judiciis, tit. 1. *in Extr. Com.* Lib. 2. Joannes xxij. 327
Frigentius, 27. xvj. q. 7. *Gelaſius*, 704
Fruſtra, 7. diſt. 8. *Auguſtinus*, 13
Fruſtra ſibi fidem quis poſtulat ab eo ſervari, cui fidem a ſe præſtitam ſervare recuſat. Reg. Lxxv. de Regulis Juris. *In Sexto*, Bonifacius viij. 189
Fucare, 38. *de Conſecr.* diſt. 5. *Auguſtinus*, 1254
Fuerunt autem, 2. *final.* diſt. 7. *Iſidorus*, 11
Fugitivi, 54. xij. q. 1. *Agath. Concil.* 612
Fuit ſemper, 11. jx. qu. 3 *Athanaſius Patriarcha*, 529
Fundamenta, 17. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Nicolaus iij. 21
Fur autem, 4. finale, xiv. q. 6. *Hieronymus*, CR 646
Fures, 32. xiij. q. 2. *Triburienſe Concil.* CR 636
Fures, 2. *de furtis*, tit. 18. Lib. 5. Ex Concilio Triburienſi, 663
Futuram, 13. xij. q. 1. *Melchiades Papa*, CR 592

G.

GAudemus, 19. *de Converſione conjugatorum*, Lib. 2. Gregorius jx. 471
Gaudemus, 8. *de divortiis*, titul. 19. Lib. 4. Innocentius iij. PD 591
Gaudemus, 15. finale, *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Innocentius iij. 586
Gemma mulier, 29. *de ſponſalibus & matrimoniis*, t. 1. Lib. 4. Gregorius ix. 545
Generalem, 3. fin. de ætat. & qualit. tit. 6. *in Clem.* Lib. 1. Clemens V. 202
Generali, 11. xxv. q. 1. *Hadrianus Papa*, CR 881
Generali, 13. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Gregorius X. *in generali Concilio Lugdun.* 17
Generalia Concilia, in princ. *diſt.* 17. Gratianus, 46
Generalis, 12. diſt. 54. *Gelaſius*, CR 184
Generaliter etiam, in princ. *diſt.* 82. Gratianus, 251
Generaliter ſancimus, 40. xvj. q. 1. *Codex*, CR 671
Generi per ſpeciem derogatur. Regula xxxiv. de Reg. Juris. *In Sexto*, Bonifacius viij. 187
Genuit Joſeph, 40. xxviij. q. 2. *Hieronymus*, 937
Geſta quæ nobis, 2. diſt. 74. *Gregorius*, 229
Gloria Epiſcopi, 71. xij. qu. 2. *Hieronymus*, 618
Glorioſus, unic. de Reliq. & Veneratione, tit. 22. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 122
Gonſaldus, 1. xvij. q. 2. *Alexander Papa II.* CR 708
G. Perpetuus, 12. *de fide inſtrumentorum*, tit. 22. L. 2. Gregorius ix. 281
Grandi, 2. de ſupplenda neglig. Prælat. tit. 8. *in Sexto*, Lib. 1. Innocentius jv. 38
Gratia, 1. j. q. 1. *Leo Papa*, CR 308
Gratia, 145. *de Conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1242
Gratia, 7. de Reſcriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 4
Gratia, 4. de Reſcript. tit. 2. *in Clem.* Lib. 1. Clemens V. 195
Gratiam, 15. j. q. 1. *Ambroſius*, 312
Gratum, 20. *de offic. & poteſtate Jud. delegati*, tit. 29. Lib. 1. Urbanus iij. PD 132
Gratum gerimus, 2. *de Poſtulat. Prælat.* tit. 5. Lib. 1. Innocentius iij. PD 32
Grave gerimus, 19. *de officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Gregorius ix. 157
Gravem, 15. *de Exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Honorius iij. PD 687
Gravem, 13. finale, *de pœnis*, *tit.* 37. Lib. 5. Honorius iij. 715
Gravem, 53. *de ſententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Honorius iij. PD 740
Grave nimis, 29. *de præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 382
Grave nimis, 2. fin. de Reliquiis & Veneratione Sanctorum, tit. 12. *In Extrav. Com.* Lib. 3. Sixtus jv. 374
Grave non, 7. xxxv. qu. 9. *Innocentius*, 1140
Grave ſatis, 74. xj. qu. 3. *Gregorius*, 577
Gravi, 1. de Celebrat. Miſſar. tit. 14. *in Clem.* Lib. 3. Clem. V. *in Concilio Viennenſi*, 238

Gravis,

Gravis, 15. *de Censibus*, t. 39. L. 3. Clemens iij. PD 504
Gravis, 1. *de Deposito*, tit. 16. Lib. 3. Alexander iij. PD 410
Gravis, 11. *de Restitutione spoliatorum*, tit. 13. L. 2. Celestinus iij. 228
Gravis, 2. de sententia excommunicationis, tit. 10. *in Clement.* Lib. 5. Clemens V. 261
Gregorius, 8. xxxv. qu. 9. Ex Libro Pontificali, CR 1141
Guilisarius, 30. xxiij. qu. 4. *Silverius Papa*, CR 796

H.

HAbeatur, 3. dist. 18. *Nicænum Concilium*, CR 50
Habebat Dominus, 17. xij. qu. 1. *Augustinus*, 593
Habeo Librum, 6. dist. 16. *Petrus Episcopus Nicomediæ*, CR 39
Habet hoc proprium, 8. ij. qu. 5. Gregorius, CR 396
Habemus, 12. xxij. qu. 1. *Hieronymus*, CR. melius *Capitularia*, 753
Habent forsitan, 17. xiij. qu. 2. *Anastasius Papa*, CR 635
Habetur, 4. iij. qu. 9. *Damasus*, 460
Habita dinumeratione, 23. ij. q. 6. *Codex Theodos.* CR 411
Habuisse te, 7. *final.* dist. 33. Gregorius, CR 111
Hac consona, 13. xxv. qu. 1. *Gregorius*. 882
Hac constitutione, 15. fin. de offic. & potest. Jud. deleg. tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonif. viij. 46
Hac ratione, 9. xxxj. qu. 1. *Joan. Chrysostomus*, CR 969
j. Hadrianus, 2. dist. 63. *Octava Synodus*, CR 205
ij. Hadrianus, 22. dist. 63. *Ex Hist. Ecclesiastica*, 210
Hæc autem, 14. dist. 30. *Gangren. Concil.* CR 98
Hæc autem, 15. qu. 4. Gregorius, 787
Hæc autem, 17. *de pœn.* dist. 1. *Digesta*, 1014
Hæc de Charitate, in princ. *de pœnit.* dist. 3. Gratian. 1061
Hæc de Ordinandis, in princ. *dist.* 81. Gratianus, 244
Hæc est fides, 14. xxiv. qu. 1. *Hieronymus*, CR 846
Hæc hujus placiti, 38. xij. qu. 2. *Ilerd. Conc.* CR 608
Hæc imago, 13. xxxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 1101
Hæc quæ de privilegiis, in princ. dist. 5. Gratianus, CR 6
Hæc quippe, 10. iij. qu. 6. *Joannes Papa*, CR 452
Hæc salubriter, 2. xxxv. qu. 8. *Gregorius* in regesto, & alii alibi juxta CR 1137
Hæresis, 27. xxiv. q. 3. *Hieronymus*, 870
Hæretici, 30. xxiv. qu. 1. *Innocentius Papa*, 852
Hæretici, 23. *de pœn.* dist. 4. *Hieronymus*, CR 1086
Hæreticus, 28. xxiv. qu. 3. *Augustinus*, 871
Hæ vero, 9. xxvij. qu. 1. *Innocent. Papa*, CR 916
Hanc consuetudinem, 15. *final.* x. q. 1. Damasus Papa, 535
Hanc ergo, 42. xvij. Gregorius, CR 720
Hanc regulam, 57. j. qu. 1. *Leo*, 328
Hanc societatem, 12. *de pœn.* dist. 4. Gratianus, 1083
Henricus, 2. final. *de Clericis pugnantibus in duello*, tit. 14. Lib. 5. Celestinus iij. 658
Hic ergo, 14. *de consecr.* dist. 1. *Clemens*, 1151
Hi de quibus, 38. *de consecr.* dist. 4. *Leo Papa*, 1216
Hi duo solummodo, 55. *de consecr.* dist. 1. *Leo IX.* 1160
Hi ergo, 13. xxvij. qu. 1. *Triburiense Concil.* CR 907
Hic considerandum, in princ. dist. 64. Gratianus, 216
Hinc est etiam, 39. xvj. qu. 1. *Gregorius*, CR 670
Hinc etenim, 1. dist. 49. *Gregorius*, CR 156
j. Hi qui, 49. dist. 50. *Nicolaus Papa*, 173
ij. Hi qui, 52. dist. 50. *Ilerdense Concil.* CR 174
iij. Hi qui, 69. finale, dist. 50. *Arelatense Concil. II.* 178
Hi qui, 5. dist. 55. *Arelat. Concil. II.* 189
Hi qui, 51. j. qu. 1. *Leo*, 327
Hi qui, 9. iij. qu. 4. *Alexander Papa*, CR 445
Hi qui, 3. xiv. qu. 6. *Gregorius*, CR 646
Hi qui, 2. xv. qu. 8. *Ilerdense Concilium*, 660
Hi qui, 6. xxj. qu. 3. *Cyprianus*, CR 747
Hi qui, 3. xxvj. qu. 2. *Augustinus*, 891
Hi qui, 25. xxxij. qu. 7. *Nicolaus*, 1001
Hi qui, 29. *de consecr.* dist. 2. *Toletan. Concil. I.* CR 1170
Hi qui, 12. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*. Lib. 3. Bonifacius viij. 87
Hi quoscunque, 44. j. qu. 1. *Hieronymus*, 325
His a quibus, 30. xxiij. qu. 8. *Tolet. Conc. I.* 840
His breviter, in princ. dist. 1. *de pœn.* Gratianus, 1012
His igitur, 3. dist. 23. *Isidorus*, 73
His quæ pro Ecclesia, 11. *de Major. & obedientia*, tit. 33. Lib. 1. Honorius iij. 163
His quibus, 60. fin. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Gregorius ix. 73
His quibus, 20. final. *de officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Gregorius ix. 157
His qui diversorum, 4. xxvj. q. 7. *Laodicense Conc.* CR 909
His qui in tempore necessitatis, 10. xxvj. qu. 6. *Leo Episcopus*, CR 906
His temporibus, in princ. dist. 77. Gratianus, 237
Historia, 3. xxxij. qu. 2. Nicolaus, CR 1005
Hi vero, 22. xxxij. qu. 7. Gregorius, 1000
Hi vero, 84. *de consecr.* dist. 4. Gregorius, 1227
Hoc ad nos, 3. dist. 59. Gregorius, 197
Hoc capitulo, in princ. dist. 97. Gratianus, 299
Hoc consultissimo, 2. final. de Rebus Eccles. non alien. tit. 9. *in Sexto*, Lib. 3. Gregorius X. *in Conc. generali Lugdun.* 107
Hoc est quod dicimus, 48. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1180
Hoc etiam placuit, 37. ij. q. 6. *Carthag. Concil. III.* 417
Hoc habet, 1. dist. 46. Gregorius, 149
Hoc ipsum, 11. xxxiij. qu. 2. *Isidorus*, CR 1008
Hoc nequaquam, 45. vij. quæst. 1. *Apocrysarii Papæ* in Quinta Synodo, CR 506
Hoc nobis, 16. *de pœn.* dist. 4. Gregorius, 1085
Hoc Sacramentum, 62. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1185
Hoc quoque, 61. *de consecr.* dist. 1. Soterus Papa, CR 1162
Hoc sanctum, 1. final. xxxij. qu. 2. *Toletan. Concil. III.* CR 982
Hoc si in judicio, 8. xxvj. qu. 7. *Octava Synodus*, & apud *Russinum*, CR 910
Hoc solum, 8. xxxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 1099
Hoc tamen, 5. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 811
Hoc tantum, 1. xviij. qu. 2. *Toler. Conc. IV.* 722
Hoc vestræ, 10. dist. 11. *Leo Papa*, 24
Hoc videtur, 8. xxij. qu. 5. *Augustinus*, 771
Homicidas, 31. xxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 818
Homicidiorum, 24. *de pœnit.* dist. 1. *Clemens*, 1016
Homicidium, 28. *de pœn.* dist. 1. *Augustinus*, CR 1017
Homines, 3. xxij. qu. 2. *Augustinus*, CR 756
Homini, 9. j. qu. 4. Gregorius, 364
Homo Christianus, 5. dist. 50. *Joannes Chrysostomus*, 130
Honestum, 16. xxij. qu. 5. *Cornel. Papa*, & in *Capitularibus*, CR 773
Honorantur, 13. xxxij. qu. 2. *Ambrosius*, 981
Honoratus, 8. dist. 54. *Gregorius*, 230
Horrendus, 17. xxxij. qu. 5. *Ambrosius*, CR 993
Hortamur, 8. dist. 71. *Augustinus*, 226
Hortamur, 20. iij. qu. 9. Pelagius, 463
Hortatu, 10. xxiij. qu. 8. Alcuinus, CR 833
Hospitalem, in principio, dist. 42. Gratianus, 135
Hospitales vero, in princ. dist. 85. Gratianus, 257
Hospitiolum, 17. dist. 32. *Hieronymus*, CR 109
Huic soli, 3. dist. 17. Damasus Papa, 47
Hujusmodi beneficii, 3. *final.* x. qu. 6. *Codex*, CR 537
Hujus observantiæ, 6. dist. 76. *Leo Papa*, 234
Humanæ, 11. xxij. qu. 5. Gregorius, 772
Humanum genus, in principio, dist. 1. Gratianus, CR 1
Humilis, 17. fin. *de Major, & obedientia*, tit. 33. L. 1. Gregorius ix. 165

I.

JAcobus, 44. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Gregorius ix. 624
Jacobus frater, 47. *de consecr.* dist. 1. *Sexta Synodus*, CR 1158

Jam itaque, 8. j. qu. 4. *Augustinus*, 364
Jam nunc, 8. xxviij. qu. 1. *Augustinus*, 944
Jam vero, 4. xxiij. qu. 6. *Gregorius*, CR 827
Ibi adunati, 49, final. vij. qu. 1. *Gregorius*, 510
Ibi semper, 1. iij. qu. 6. *Fabianus Papa*, 450
Idcirco frater, 5. *de pœn.* dist. 7. *Cyprianus*, 1093
Id constituimus, 36. xvij. quæst. 4. *Aurelian. Concil. I.* CR 718
Ideo divina, 40. final. xxiv. qu. 3. *Augustinus*, CR 878
j. Ideo huic sanctæ, 10. ij. qu. 6. *Julius Papa*, 407
ij. Ideo huic sanctæ, 17. ij. qu. 6. *Julius Papa*, CR 409
Ideo permittente, 16. xxv. qu. 1. *Leo Papa IV.* 882
Ideo prohibetur, 15. dist. 37. *Isidorus*, 125
Idololatria, 5. xxiij. qu. 1. *Augustinus*, 943
Id semper, 14. *de consecr.* dist. 5. *Gerundense Concil.* 1248
Jejunia, 16. *de consecr.* dist. 3. *Ex dictis sancti Apollonii*, CR 1201
Jejunia, 17. *de Consecr.* dist. 5. *Eusebius Papa*, 1249
j. Jejunium, 1. dist. 76. *Calixtus Papa*, 233
ij. Jejunium, 7. dist. 76. *Hieronymus*, 234
Jejunium, 14. *de consecr.* dist. 3. *Melchiades Papa*, 1201
Jejunium, 25. *de consecr.* dist. 5. *Augustinus*, 1250
JESUS, 20. dist. 50. *Hieronymus*, 164
Igitur, 5. dist. 76. *Leo Papa*, 234
Igitur, 7. xxiij. qu. 8. *Leo IV.* CR 832
Igitur, 5. xxv. qu. 2. *Leo Papa*, 885
Igitur, 1. xxvj. qu. 3. & 4. *Augustinus*, 894
Ignarus Episcopus, 1. *de Libelli oblatione*, tit. 3. L. 2. Ex Concilio apud S. Medardum habito, 205
Ignis succensus, 43. *de pœn.* dist. 3. *Augustinus*, 1075
Ignorantia, 1. dist. 38. *Tolet. Conc. IV.* 126
Ignorantia facti non juris excusat. Reg. xiij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Iis potestatis, 54. *de pœn.* dist. 1. *Ambrosius*, CR 1023
Illa anima, 35. *de pœn.* dist. 2. *Ambrosius*, 1050
Illa autem, 11. dist. 12. *Augustinus*, 27
Illa cavenda, 6. xv. qu. 1. *Ambrosius*, CR 949
Illa devotionis, 2. *Ne sede vacante*, tit. 9. Lib. 3. Honorius iij. PD 399
Illæ autem, 14. xxxij. qu. 5. *Leo Papa*, CR 992
Illa præpositorum, 67. xj. qu. 3. *Gregorius*, 575
Illa præpositorum, 3. *de accusatoribus*, tit. 1. L. 5. Gregorius, PD 597
Illa quotidiana, 39. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. *Innocentius iij.* 63
Ille gladium, 36. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 799
Ille pœnitentiam, 9. *de pœn.* dist. 3. *Smaragdus*, 1062
Ille procul dubio, 10. dist. 93. *Anacletus*, 279
Ille qui, 5. xxij. qu. 5. *Augustinus*, 770
Ille Rex, 25. *de pœn.* dist. 3. *Ambrosius*, CR 1066
Illi autem, 25. vij. qu. 1. *Prosper*, 596
Illi offerunt, 63. j. qu. 1. *Hieronymus*, 330
Illi, qui aut, 4. v. qu. 5. *Eusebius Papa*, 477
Illi, qui illa, 3. vj. qu. 1. *Fabianus Papa*, 481
Illi, qui peregrinos, 25. xxiv. qu. 3. *Nicolaus*, 870
Illiteratos, 1. dist. 36. *Gelasius Papa*, CR 119
Illos Planetarios, 7. xxvj. qu. 2. *Augustinus*, 893
Illo vos, 4. *de pignoribus*, tit. 21. Lib. 3. Innocentius iij, PD 419
Illud, 6. *de excessibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Alexander iij. 683
Illud, 5. *de Clerico excommunicato*, tit. 27. Lib. 5. Innocentius iij. PD 677
Illud, 8. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. 494
Illud, 5. *de Major. & obedientia*, tit. 33. Lib. 1. Innocentius iij. PD 159
Illud, 8. *de præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Alexander iij. 309
Illud, 11. *de præsumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Alexander iij. 284
Illud autem, in principio, dist. 30. Gratianus, CR 95
Illud autem, 9. dist. 40. *Ambrosius*, 132
Illud autem, 22. dist. 93. Gregorius, 281
Illud autem. in principio, dist. 96. Gratianus, 290
Illud autem, 10. xx. qu. 1. *Marcellus Papa*, CR 737
Illud breviter, 4. dist. 12. *Hieronymus*, 26
Illud divini, 15. vij. qu. 1. *Tolet. Concil. XI.* CR 497
Illud etiam, 5. xiij. qu. 2. *Gelasius Papa*, 628
Illud etiam, 46. xxiij. qu. 4. Innocentius, CR 806
Illud etiam, 8. *finale*, xxx. qu. 3. *Triburien. Concil.* 962
Illud generaliter, 8. *final.* distinct. 64. *Nicænum Concilium I.* 217
Illud inferendum, 20. viij. qu. 1. *Hieronymus*, 518
Illud magnitudinem, 10. final. x. qu. 3. *Pelagius*, 543
Illud nos, 1. dist. 77. *Cajus Papa*, 237
Illud perscrutari, 7. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1206
Illud plane, 87. xj. qu. 3. *Augustinus*, CR 580
Illud quidem, 1. viij. qu. 2. Gregorius, 519
Illud quod, 47. xij. qu. 2. *Innocentius II.* in Concilio Lateranensi, CR 610
Illud quod, 6. xxvj. qu. 2. *Augustinus*, 892
Illud quoque, 66. dist. 50. *Siricius Papa*, 177
Illud quoque, 1. dist. 71. *Januarius Episcopus*, in Sardicensi Concilio, CR 224
Illud quoque, 6. final. xxj. qu. 1. *Gregorius*, CR 744
Illud relatum, 2. xv. qu. 1. *Digesta*, CR 648
Illud sacramentum, 6. xxxv. qu. 6. *Ordo Roman.* 1134
Illud sane, 4. dist. 80. *Leo Papa*, 244
Illud sane, 34. xxiv. qu. 3. *Leo Papa*, CR 871
Illud statuendum, 5. dist. 23. *Carthag. Concil.* 74
Illud statuendum, 8. *final.* xvj. quæst. 6. *Gelasius*, 696
Illud superfluum, 3. dist. 95. *Innocentius*, CR 287
Illud te volumus, 4. x. qu. 3. *Pelagius*, 541
Illud vero, 1. iv. qu. 6. *Carthagin. Concil. iij.* CR 471
Illud vero, 3. xxxj. qu. 1. *in Conc. apud Althæum*, 967
Illud vero, 26. *de pœn.* dist. 3. *Ambrosius*, 1066
Imitare Petrum, 10. vj. qu. 1. *Ambros.* CR. ad Rubric. 482
Immolans, 2. xiv. qu. 5. *Ecclesiasticus*, cap. 34. 642
Immunitatem, 10. final. *de Immunitate Ecclesiarum*, tit. 49. Lib. 3. Gregorius ix. 533
Imperatores, 1. dist. 9. *Augustinus*, CR 14
Imperatores, 98. vj. qu. 3. *Augustinus*, 582
Imperatorum, 4. *de Juramento calumniæ*, tit. 7. L. 2. Eugenius Papa I. PD 213
Imperiali, 13. xxv. qu. 2. *Gregorius in Regesto*, 886
Imperium vestrum, 5. dist. 10. *Nicolaus Papa I.* 18
Importuna, 58. *de pœn.* dist. 1. *Hieronymus*, CR 1025
Impudicas, 11. xxvij. q. 1. *Triburiense Concilium*, CR 917
Imputari, 13. *de fide instrumentorum*, tit. 22. Lib. 2. Gregorius ix. 282
Imputari non debet ei, per quem non stat, si non faciat, quod per Eum fuerat faciendum. Reg. xli. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij 187
In actione, 84. *de pœn.* dist. 1. *Augustinus*, CR 1033
In adolescentia, 14. xxxiij. qu. 2. *Leo Papa*, 1010
In aliquibus, 32. *de Decimis*, tit. 36. Lib. 30. Innocentius iij. *in Concilio generali Lateran.* 454
In altari, 97. *de Consecr.* dist. 2. *Urbicum Concil.* 1198
In alternativis electoris est electio, & sufficit alterum adimpleri, Reg. Lxx. de Reg. Juris. *in Sexto*, Bonifacius viij. 189
Inanis est, 12. *de pœnit.* dist. 3. *Augustinus*, CR 1063
In antiquis, 7. xij. qu. 2. *Joannes Papa I.* 598
In apibus, 41. vij. qu. 1. *Hieronymus*. 505
In appellationis, 2. de Juram. calumniæ, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 63
In Archiepiscopatu, 4. *de Raptoribus*, tit. 17. Lib. 5. Alexander iij. 661
In argumentum trahi nequeunt, quæ propter necessitatem aliquando sunt concessa Reg. Lxxviij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifac. viij. 190

In audientia, 25. *de sent. excommunic.* tit. 39. Lib. 5. Clemens iij. 727
In baptismate, 102. *de Consecr.* dist. 4. *Magunt. Conc.* 1231
In Calicem, 83. *de consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, CR 1195
In Canonibus, 57. xvj. quæst. 1. *Symmachus* in Synodo vj. Rom. CR 677
In Canonicis, 6. dist. 19. *Augustinus*, CR 57
In Capite quadragesimæ, 74. dist. 50. *Agath. Conc.* CR 177
Incassum, 17. *de pœn.* dist. 3. *Gregorius*, 1063
In Catechismo, 10. *de consecr.* dist. 4. *Iginus Papa*, 1230
In Causa, 8. finale, *de Causa possessionis & propriet.* tit. 12. Lib. 2. Honorius iij. PD 224
In causis, 30 *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 224
In causis, 19. *de sent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 321
In causis, 15. *de Testibus & Attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 257
Incauti sunt, 10. xxij. qu. 2. *Gregorius*, CR 759
Incestuosi, 22. xxiij. qu. 5. *Turon. Conc. iij.* 816
Incestuosi, 3. final. xxxv. qu. 8. *Aurel. Concil.* CR 1138
In Christo Pater, 82. *de Consecr.* dist. 2. *Hilarius*, CR 1193
In Christo semel, 53. *de consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, CR 1181
In Civitate, 6. *de Usuris, tit.* 19. Lib. 5. Alexand. iij. 665
In Clericum, 49. xj. quæst. 1. *Hadrianus Papa*, 556
In Cœna Domini, 17. *de consecr.* dist. 2. *Soter Papa*, 1169
Incommutabilis, 9. xxij. qu. 4. *Tolet. Conc. xiij.* 764
In conjugio, 3. xxxij. qu. 1. *Hieronymus*, 974
In Copulatione, 18. xxxv. qu. 2. & 3. *Vvormac. Conc.* 1113
In Criminalibus, 2. v. qu. 3. *Hadrianus Papa*, 475
In cunctis, 52. xj. qu. 3. *Gregorius*, CR 571
Indecens esse, un. *de natis ex libero ventre*, tit. 10. Lib. 4. Gregorius I. 564
In decima actione, 24. xviij. quæst. 2. *Hispal. Concilium*, CR 728
Indecorum est, 3. *de ætate & qualitate*, tit. 14. L. 1. Alexander iij. 99
In dilectorum, unic. de dilationibus, tit. 2. *In Extrav. Comm.* Lib. 2. Joannes xxij. 330
Indemnitatibus, 43. de Electione, tit. 6. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 33
Indicante, 4. *de Testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Gregorius IX. 430
Indicas, 14. iij. qu. 9. *Nicolaus Papa*, 462
Indicatum, 3. *de immunitate Ecclesiarum*, tit. 49. Lib. 3. Gregorius, 531
Indicatum est, 5. dist. 89. *Gregorius*, CR 270
In die, 15. *de consecr.* dist. 5. *Gregorius vij.* CR 1248
Indignantur, 4. xxxij. qu. 6. *Augustinus*, 995
Indigne, 21. xij. qu. 2. *Symmachus* in Synodo vj. CR 603
Indignum, 13. dist. 38. *Gregorius*, CR 128
Indignum, 11. final. *de Regulis juris*, tit. 41. ult. Lib. 5. Lucius iij. 754
In dolo, xxij. qu. 2. *Augustinus*, CR 755
In dominicis diebus, 4. ix. quæst. 2. *Nannetense Concilium*, CR 523
In domo Patris, 11. *de pœn.* dist. 4 *Augustinus*, CR 1082
In duabus, in princ. xxj. qu. 1. Gratianus, 743
j. Induciæ, 3. iij. q. 3. *Eleuther. Papa*, 442
ij. Induciæ, 4. iij. qu. 3. *Damasus Papa*, CR 442
Indulgentiæ, 3. fin. de pœnitentiis, tit. 10. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 159
Indultum a jure beneficium, non est alicui auferendum. Reg. xlvij. de Reg. Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
In ea Synodo, 5. dist. 100. *Gregorius*, 305
Inebriaverunt Lot, 9. xv. qu. 1. *Augustinus*, 650
In Ecclesia, 68. j. qu. 1. *Leo*, 331
In Ecclesia, 130. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1239
In Ecclesia, 2. *de Institutionibus*, tit. 7. Lib. 3. Eugenius, PD 387
In Ecclesiastico, 14. xiij. qu. 2. *Tribur. Conc.* CR 631
In Ecclesiis, 1. *de Capellis Monachorum*, tit. 37. Lib. 3. Urbanus iij. 490
In Electionibus, 2. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Innocent. iv. *in Concil. generali Lugdunensi*, 10
In eo, 12. xxxij. quæst. 4. *Hieronymus*, CR 987
In eos, 6. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Ex Concilio Africano, 635
In eum, qui, 127. j. qu. 1. *Digesta*, CR 352
Infames, 2. iij. qu. 7. *Digesta*, CR 455
Infames, 17. vj. qu. 1. *Stephanus*, CR 484
Infamib. portæ non pateant dignitatum. Regula lxxxvij. de Reg. Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 190
Infamis persona, 1. iij. q. 7. *Romana Synodus* in Capitul. Hadr. CR 455
Infans, 7. xx. qu. 1. *Theodor. in pœnitent.* 736
Inferior sedes, 4. dist. 21. *Nicolaus Papa*, 65
Inferiorum, 1. dist. 86. *Leo Episcopus*, CR 258
In fidei, 3. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 3. Alexander iv. 134
Infideles, 17. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, CR 789
Infidelis, unic. de furtis, tit. 5. *In Extrav. Com.* Lib. 5. Joannnes xxij. 385
In Galliarum, 3. xxv. qu. 1. *Gregorius*, CR 884
In generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esse verisimiliter in specie concessurus. Regul. lxxxij. de Reg. Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 190
In Genesi, 55. *de Electione*, tit. 6. L. 1. Gregor. ix. 71
In gravibus, 5. iij. qu. 7. *Gregorius*, CR 458
Inhærentes, 1. *de juramento calumniæ*, tit. 7. Lib. 2. Honorius iij. PD 212
Inhibendum est, 1. *de Cohabitat. Cleric. & mulierum*, tit. 2. Lib. 3. Ex Concilio Mogunt. 362
In his, 30. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Honor. iij. PD 703
In his, 15. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. Celestinus iij. PD 744
In his Rebus, 7. dist. 11. *Augustinus*, CR 23
In illis vero, 2. dist. 80. *Clemens Papa*, 243
In illo Sacramento, 85. *de consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, 1196
In infamiam, in princ. *Causæ*, 5. Gratianus, 472
In ipsam, 7. xxij. qu. 2. *Augustinus*, CR 757
Iniquum est, 3. xxxij. qu. 6. *Augustinus*, 995
In istis temporalibus, 3. dist. 4. *Augustinus*, CR 5
In judiciis non est acceptio personarum habenda, Reg. xij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Injunctæ, 1. de Electione, tit. 3. *in Extrav. Com.* L. 1. Bonifacius viij. 311
Injustum, 4. *de Rerum permutatione*, tit. 19. Lib. 3. Ex Concilio apud Silvanectum, 415
Injustum judicium, 89. xj. qu. 3. *Calixtus Papa*, 581
Injustum videtur, 55. xij. quæst. 2. *Concilium apud Tansiacum*, CR 612
In Lateranensi, 31. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio Lateranensi*, 383
In lectum, 6. xxxiv. q. 1. & 2. *Triburiense Concil.* 1105
In legibus, 10. xij. qu. 2. *Eusebius Papa*, CR 599
In libro, 21. ij. quæst. 5. *Gregorius*, CR 403
In literis, 9. *de officio & potestat. Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. PD 128
In literis, 5. *de raptorib.* tit. 17. L. 5. Alexand. iij. 662
In literis, 5. *de restitut. spoliatorum*, tit. 12. Lib. 1. Alexander iij. 226
In literis, 24. *de testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 259
In loco, 3. final. v. qu. 4 *Tolet. Concil. xj.* 476
In malis, 5. xxij. qu. 4. *Isidorus*, CR 763
In malis promissis fidem non expedit servari, Reg. lxix. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 139
In mandatis, 2. dist. 43. *Clemens*, 189
In memoriam, 3. dist. 19. *Capit. Caroli*, CR 56
In necessitate, 21. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1210

Innocens, 23. xxij. qu. 4. *Ambroſius*, 768
In Nomine Domini, 1. diſt. 23. *Nicolaus Papa II.* CR 71
In Nomine Domini, 2. *de teſt. & atteſtation.* tit. 20. Lib. 2. *Gregorius IX.* 254
In Nomine Patris, 1. diſt. 73. *Litera formata*. Ex Nicæna Synodo, CR 277
In nona actione, 22. xvj. qu. 7. *Hiſpal. Concil. II.* 703
In nonnullis, 15. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Innocentius *in Concilio generali*, 632
In noſtra, 8. *de injuriis & damno dato*, tit. 36. Lib. 5. Gregorius ix. 711
In noſtra, 4. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Innocentius iij. PD 173
In noſtra, 32. *de Reſcriptis*, t. 3. L. 1. Gregor. ix. 23
In noſtra, 10. *de ſepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Innocentius, PD 441
In noſtra, 32. *de Teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocent. iij. PD 262
Innotuit, 12. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Gregorius ix. 190
Innotuit, 20. *de Electione*, tit. 6. L. 1. Innoc. iij. PD 45
Innotuit, 3. final. *de Eo qui ordinem furt. ſuſcepit*, tit. 30. Lib. 5. Celeſtinus iij. PD 681
Innotuit, 1., *de maledicis*, tit. 26. L. 5. Celeſtin. iij. 676
Innovamus, 3. diſt. 60. Innocentius ij. CR 198
Innovamus, 10. *de Cenſibus*, tit. 39. Lib. 3. Alexander iij. *in Concilio Lateranenſi*, 503
Innovamus, 2. final. *de Tregua*, tit. 34. Lib. 1. Alexander iij. *in Concilio Lateranenſi*, 166
Innovate, 1. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Hieronymus ſuper Oſee, 742
In novo teſtamento, 2. diſt. 21. *Anacletus*, 64
In novo teſtamento, 3. xxj. qu. 1. *Auguſtinus*, 751
In nullo loco, 22. xviij. qu. 2. *Gregorius*, CR 718
In obſcuris minimum eſt ſequendum. Reg. xxx. de Reg. Juris. *In Sexto*, Bonifac. viij. 187
Inolita, 42. x. qu. 1. *Milevit. Conc.* CR 554
In omni, 36. xxvij. qu. 2. *Ambroſ.* CR 936
In omnibus, 26. diſt. 81. *Septima Synodus*, CR 250
In omnibus, 34. *de conſecr.* diſt. 5. *Capit. Lib.* 5. CR 1253
In omni negotio, 4. *de Teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Paſchalis Papa, 254
In ordinando, 1. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Gregorius *generali Synodo præſidens*, PD 609
In Oratorio, 7. final. diſt. 42. *Auguſtinus*, 137
In Ordinatione, 14. d. 61. *Ex regul. B. Benedicti*, CR 203
In pari delicto vel cauſa, potior eſt conditio poſſidentis. Reg. lxv. de Reg. Jur. *In Sexto*, Boniſ. viij. 188
In parochia, 31. xvj. qu. 1. *Pelagius Papa*, 668
In pertractandis, 3. *de juram. calumniæ*, tit. 7. Lib. 2. Eugenius Papa, 213
In pleriſque, 5. de Electione, tit. 5. *In Clem.* Lib. 1. Clemens V. 199
In pœnis benignior eſt interpretatio facienda. Reg. xlix. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifac. viij. 188
In pœnitentia, in princ. diſt. 5. *de pœnitentia*, Gratianus, 1086
In præſenti, 20. xiij. qu. 2. *Hieronymus*, CR 623
In præſentia, 8. *de probationibus*, tit. 19. L. 2. Innocentius iij. PD 248
In præſentia, 6. *de Renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Clemens iij. 81
In præſentia, 46. *de ſententia Excommunicat.* tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. 737
In præſentia, 19. *de ſponſal. & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. Clemens iij. 541
In primis, 7. j. 1. *Gregorius*, CR 382
In quadam, 8. *de Celebratione Miſſarum*, tit. 41. Lib. 3. Innocentius iij. PD 517
In qualibet civitate, 33. xxiij. qu. 8. *Codex Theodoſian.* 838
In quibus, 6. xxij. qu. 2. *Auguſtinus*, 757
In quibus, 38. *de conſecrat.* diſt. 2. *Leo*, CR 1176
In quibuſdam, 12. *de pœnis*, tit. 37. Lib. 5. Innocentius iij. 714
Inquirendum, 4. *de peculio Clericorum*, tit. 25. Lib. 3. Ex Concilio Remenſi, 428
Inquiſitioni, 71. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Gregorius ix. 352
Inquiſitioni, 44. *de ſent. Excomm.* tit. 39. L. 5. Innocentius iij. 736
Inquiſitionis, 21. *de Accuſationibus*, tit. 1. L. 5. Innocentius iij. PD 603
Inquiſitores, 16. de hæreticis, tit. 2. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 140
Inquit Apoſtolus, 81. *de conſecr.* d. 2. *Auguſtinus*, CR 1193
In Re communi potior eſt conditio prohibentis. Reg. lvj. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifac. viij. 188
In Sabbatho, 126. *de conſecr.* diſt. 4. *Capitularium*, L. 6. 1235
In Sacerdotibus, 2. diſt. 61. *Hormiſda Papa*, 199
In Sacramento, 5. *de conſecr.* diſt. 2. *Carthag. Conc. III.* 1165
In Sacramentorum, 1. *de Conſecrat.* diſt. 2. *Alexand.* 1164
In ſacris, 56. xvj. qu. 1. *Anaſtaſius*, CR 677
In ſalicibus, 37. *de pœn.* diſt. 3. *Ambroſius*, CR 1072
In ſancta, 2. diſt. 92. Gregorius, CR 274
In ſancta, 4. ij. qu. 7. *Julius Papa*, 420
In Sancta, 41. *de conſecr.* diſt. 1. *Sixtus Papa*, CR 1156
In ſcripturis, 8. diſt. 96. *Nicolaus Papa*, 292
In ſcripturis, 4. ij. qu. 2. *Euſebius*, 391
In ſcripturis, 9. viij. qu. 1. *Gregorius*, 514
In ſede, 11. xxiv. qu. 1. *Euſebius Papa*, 846
In ſingulis, 2. diſt. 77. *Zozymus*, CR 237
In ſingulis, 19. diſt. 86. *Ambroſius*, 262
In ſingulis, 7. *de ſtatu Monachorum*, tit. 35. Lib. 3. Innocent. iij. *in Concilio generali*, 484
Inſinuante, 25. *de officio & poteſtate Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. 135
Inſinuante, 7. fin. *qui Clerici vel voventes*, tit. 6. L. 6. Innocentius iij. PD 559
Inſinuatione, 1. *de feudis*, tit. 20. L. 3. Innoc. iij. 418
Inſinuatum, 13. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexander iij. 612
Inſolitum eſt, 60. xij. qu. 2. *Codex*, 614
Inſpicimus in obſcuris, quod veriſimilius, vel quod plerumque fieri conſuevit. Reg. xlv. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 188
Inſtitutio Miſſarum, 31. *de conſecr.* diſt. 2. *Gerundenſe Concil.* CR 1173
Inſtitutionis, 7. xxv. qu. *Gregorius*, 885
Inſtitutum eſt, 39. xxvij. qu. 2. *Auguſtinus*, 937
Inſtruendi, 1. *de ſervis non ordinandis*, tit. 18. Lib. 1. Ex Concilio Toletano, PD 112
Inſtrumento, 1. de Procuratoribus, tit. 10. *In Clem.* Lib. 1. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 203
Inſuper, 4. *qui matrimonium accuſare poſſunt*, tit. 18. Lib. 4. Clemens iij. 587
Inſuper, 6. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 2. Lib. 2. Alexander iij. 255
In Synodo, 23. diſt. 63. *Leo Papa*, CR 211
In Synodo, 83. *de conſec.* diſt. 4. *Zacharias Papa*, 1227
In tabulis, 1. *de ſortilegiis*, tit. 21. Lib. 5. Ex pœnitentiali Theodori, 672
In tantum, 9. *final.* diſt. 21. *Nicolaus Papa*, 67
In tantum, 33. *de pœn.* diſt. 3. *Auguſtinus*, CR 1070
In tantum, 4. final. *de Colluſione detegenda*, tit. 22. Lib. 5. Gregorius IX. 674
In tantum, 36. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Innoc. iij. 621
Integritas, 13. xxxij. qu. 1. *Ambroſius*, 977
Intellecto, 33. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Honorius iij. 299
Intelleximus, 6. *de adulteriis*, tit. 16. Lib. 5. Innocentius iij. PD 660
Intelleximus, 42. *de ætate & qualitate*, tit. 14. L. 1. Innocentius iij. 108

Intelleximus, 2. *de his quæ filios occiderunt*, tit. 10. L. 5. Lucius iij. 647
Intelleximus, 7. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Alexander iij. PD 193
Intelleximus, 1. *de novi operis nunciatione*, tit. 32. L. 5. Lucius iij. PD 689
Intelleximus, 1. *de ordine cognitionum*, tit. 10. Lib. 2. Clemens iij. PD 219
Intelligentia, 6. *de Verborum significatione*, tit. 40. L. 5. Hilarius, 742
Intelligi, 5. xxvj. q. 2. *Augustinus*, 892
Inter alia, 6. *de Immunitate Ecclesiarum*, tit. 49. L. 3. Innocentius iij. PD 532
Inter alia, 31. *de sent. Excommunicationis*, tit. 39. L. 5. Innocentius iij. 730
Inter cætera, 8. x. q. 3. *Tolet. Conc. VII.* CR 542
Inter cætera, 22. xxij. q. 4. *Augustinus*, 767
Inter cætera, 2. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. *Alexander III.* 325
Inter cætera, 15. *de officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Innoc. iij. *in Concil. gener.* 155
Inter cætera, 17. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. PD 376
Inter cætera, 4. *de Rescriptis*, t. 3. L. 1. Alexand. iij. 11
Inter cæteras, 9. *de sent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Alexander iij. 316
Inter corporalia, 2. *de Translatione*, tit. 7. Lib. 1. Innocentius iij. 74
Inter cunctas, 1. de Privilegiis, tit. 7. *in Extrav. Com.* Lib. 5. Benedictus xj. 387
Interdicimus, 10. xvj. q. 1. *Calixtus II.* 663
Interdicimus, 35. finale, *de Decimis*, tit. 30. L. 3. Gregorius ix. 455
Inter Dilectos, 8. *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. Innocent. iij. PD 426
Inter Dilectos, 11. *de Excessibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Innocentius iij. 685
Inter Dilectos, 6. *de fide instrumentorum*, tit. 22. L. 2. Innocentius iij. PD 277
Interdicit, 16. dist. 32. *Nicænum Concil.* CR 108
Interfeciſti, 2. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Ex pœnitentiali Romano. 648
Interfectores, 5. xxxiij. q. 2. *Nicolaus Papa*, CR 1006
Inter hæc, 6. xxxiij. q. 2. *Nicolaus Papa*, 1006
Inter hæc, 23. *de pœn.* dist. 2. *Gregorius*, 1048
j. Inter hæc, hircum, 34. *de pœn.* dist. 3. *Adamantius & Isychius*, 1070
ij. Inter hæc, hircum, 35. *de pœn.* dist. 3. *Isychius*, 1071
Inter hæresim, 26. xxiv. q. 3. *Hieronymus*, CR 870
Inter memoratos, 6. xvj. q. 3. *Innocentius Papa*, CR 688
Intermittentes, 20. *de pœn.* dist. 4. *Paulus Apostolus*, 1085
Inter monasterium, 20. *de sententia & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 322
Inter nos, 31. dist. 63. *Leo IV.* 214
Inter opera, 20. *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. Clemens iij. PD 542
Interpoſita, 70. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Gregorius ix. 351
Inter quatuor, 10. *de Clericis non residentibus*, tit. 4. L. 3. Innocentius iij. 370
Inter quatuor, 2. *de Clericis peregrinis*, tit. 22. Lib. 1. Innocentius iij. 118
Inter quatuor, 8. *de major. & obed.* tit. 33. Lib. 1. Innocentius iij. PD 162
Inter quatuor, 5. *de Religiosis domibus*, tit. 36. Lib. 3. Innocentius iij. 487
Inter querelas, 27. xxxiij. q. 4. *Gregorius*, 795
Interrogatum est, 24. q. 5. *Saleguſtun. Concil.* 404
Interrogo, 94. j. q. 1. *Augustinus*, 339
Inter solicitudines, 1. de Magistris, tit. 1. *in Clem.* L. 5. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 245
Inter ſolicitudines, 10. *de purgatione Canonica*, tit. 34. Lib. 5. Innocentius iij. PD 706
Interveniente, 1. xxxij. q. 7. *Augustinus*, 995
Inter verba, 55. xj. q. 3. *Gregorius*, CR 578
Intimaſti, 68. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Gregorius ix. 350
Intimavit, 18. *de Testibus & attestationibus*, tit. 20. L. 2. Alexander iij. 258
In toto non est dubium partem contineri. Reg. lxxx. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifac. viij. 190
Intra Catholicam, 77. j. q. 1. *Augustinus*, CR 334
In tuis literis, 1. vij. q. 2. Alexander ij. 511
In venditionibus, 40. xvij. q. 4. *Agath. Conc.* CR 720
Invenimus, 71. *de consecr.* dist. 1. Pelagius ij. 1164
Inventa est, 44. xvij. q. 2. *Origenes*, CR 938
Inventum est, 38. q. 7. *Cabilonense Conc. II.* 706
Inveſtigandum, 1. *de peculio Clericorum*, tit. 25. Lib. 3. Ex Concilio Arelatenſi, 428
In veteri lege, 7. dist. 77. *Toletanum Conc. IV.* 238
Invitat dominus, 70. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, 1188
Invito vero, in principio, xix. q. 2. Gratianus, 732
In una autem, in princ. dist. 101. Gratianus, 308
Inutile, 8. dist. 88. *Gregorius*, 266
Joannes Chryſoſtomus, 13. dist. 50. *Martin. Papa I.* CR 161
Joannes, 7. *de Clericis conjugatis*, tit. 3. Lib. 3. Innocentius iij. 366
Joannes, 23. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Honorius iij. 656
Joannes, 5. *de Regularibus & transf.* tit. 31. Lib. 3. Gregorius, 456
Joannes, 19. *de Testamentis*, tit. 26. Lib. 1. Gregorius ix. 436
Jordanæ, 11. finale, *de eo qui cognovit Consanguin. uxoris suæ*, tit. 13. Lib. 4. Gregorius ix. 570
Joſeph, 5. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. Hieronymus *ſuper Matthæum*, 742
Ipſa pietas, 24. xxiij. q. 4. *Augustinus*, CR 793
Ipſe ligandi, 60. xj. q. 3. *Gregorius*, 574
Ipſi Apoſtoli, 38. ij. q. 7. *Fabianus*, 429
Ipſi Sacerdotes, 91. j. q. 1. *Gregorius*, 339
Ipſi ſunt Canones, 16. ix. q. 3. *Gelaſius Papa*, 530
Ipſo jure, 1. de Reſcriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Gregorius ix. 2
Ita ſæpe, 68. xj. q. 3. *Ambroſius*, 575
Irrefragabili, 13. *de Officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Innoc. iij, *in Concilio generali*, 154
Irreligioſa, 3. *de Consecr.* dist. 3. *Tolet. Conc. III.* 1199
Irreligioſum, 5. dist. 87. *Gelaſius*, CR 264
Irriſor eſt, 11. *de pœn.* dist. 3. *Iſidorus*, 1063
Irrita erit, 1. *de his, quæ fiunt a Prælatis*, tit. 10. Lib. 3. Ex Concilio apud Valentiam, 399
Irritam eſſe, 11. iij. q. 6. *Felix Papa I.* CR 453
Irritam eſſe, 35. xj. q. 3. *Carthag. Conc. IV.* 568
Is autem, 4. xxij. q. 2. *Augustinus*, 756
Is cui, 4. finale, *de novi operis nunciatione*, tit. 32. L. 5. Gregorius IX. 691
Is cui ab Apoſtolica, 12. de offic. & poteſt. Jud. deleg. tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 45
Is cui conceditur, 19. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 90
Is cui eſt, 20. *de sent. Excommunicat.* tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 168
Is cui procuratio, 42. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 32
Iſmael, 9. dist. 56. *Augustinus*, 194
Is qui, de filiis Presbyterorum, tit. 11. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 41
Is qui, 30. *de ſponſalibus & matrimon.* tit. 1. Lib. 4. Gregorius ix. 345
Is qui, 4. finale, *de ſolutionibus*, tit. 23. Lib. 3. Gregorius ix. 424

Is qui a Procuratore, 3. de Procuratoribus, tit. 19. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 56
Is qui contra, 19. de Electione, tit. 9. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 24
Is qui habet, 3. de sepulturis, tit. 12. *In Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 109
Is qui in Ecclesia, 18. de sent. Excommunicat. tit. 11. *In Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 167
Is qui in jus succedit alterius, eo jure, quo ille, uti debebit. Regula xlvi. de Reg. Juris. *in Sexto*, Bonifacius viij. 188
Is qui mandat, 3. final. de homicidio, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 146
Is qui Monasterium, 1. de Regularibus, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 3. Innocentius iv. 112
Is qui non habet, 4. dist. 34. *Tolet. Conc. I.* CR 113
Is qui pœnitentiam, 8. xxvj. q. 6. *Carthag. Conc. IV.* 905
Is qui tacet, non fatetur; sed nec utique negare videtur. Reg. xliv. de Reg. Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Ille Abrahæ, 1. xxxij. qu. 4. *Augustinus*, 983
Illud est, 10. xj. quæst. 1. *Gregorius*, CR 584
Ita corporis, 96. xj. q. 3. *Nicolaus Papa*, 582
Ita diligere, 1. xxx. qu. 3. *Nicolaus Papa*, 960
Ita Dominus, 7. dist. 19. *Leo Papa I.* CR 58
Ita ergo, 5. xxij. q. 1. *Augustinus*, 751
Ita fit verbum, 81. j. qu. 1. *Augustinus*, CR 335
Itane, 3. xxxij. qu. 5. *Augustinus*, CR 989
Ita nos Scyllacænorum, 25. *finale*, xxv. quæst. 2. *Gelasius*, CR 889
Ita plane, 6. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 785
Itaque censuimus, 20. xxiv. q. 3. *Agath. Concil.* 869
Ita quorundam, 6. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Alexander iij. *in Concilio Lateranensi*, 629
Item adversus, in princ. dist. 13. Gratianus. 29
Item cum, 6. *de Restit. spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Alexander iij. 226
Item ex Monachali, in princ. dist. 58. Gratianus, 196
Item Laici, in princ. dist. 61. Gratianus, 199
Item qui, in princ. dist. 57. Gratianus, 196
Item qui, in princ. dist. 59. Gratianus, 196
Iteratur quotidie, 71. *de Consec.* dist. 2. *Paschasius*, CR 1189
Jubemus, 126. j. q. 1. *Codex*, Lib. 9. ad Leg. Juliam, 351
Jubemus, 16. xvj. qu. 3. *Codex*, CR 692
Jubemus, 60. *de Consecr.* dist. 1. *Lucius Papa*, CR 1162
Judæi, 7. j. qu. 4. *Tolet. Concil. IV.* 364
Judæi, 10. xxviij. qu. 1. *Tolet. Concil. IV.* 948
Judæi, 93. *de Consecr.* dist. 4. *Agath. Concil.* 1229
j. Judæi, 3. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Gregorius, 629
ij. Judæi, 5. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Alexander iij. *in Concilio Lateranensi*, 629
Judæi, 21. *de testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 258
Judæorum, 11. xxviij. q. 1. *Tolet. Concil. IV.* 948
Judas, 34. xvij. qu. 4. *Gelasius*, 717
Judas pœnituit, 36. *de pœn.* dist. 3. *Jo. Chrysost.* CR 1072
Judex, 5. de officio & potestate Judicis delegati, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifac. viij. 44
Judex criminosum, 2. j. q. 1. *Constant. Imperator*, CR 382
Judex non est, 30. xxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 818
Judicantem, 11. xxx. q. 5. *Eleutherius*, CR 966
Judicare, 61. xj. q. 3. *Gregorius*, 574
Judices, 23. j. qu. 1. *Hieronymus*, CR 544
Judices, unic. de officio & potestate Judicis delegati, tit. 8. *in Clem.* Lib. 1. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 202
Judicet ille, 4. iij. q. 7. *Ambrosius*, 457
Judicet seipsum, 85. *de pœn.* dist. 1. *Augustinus*, 1034
Judicis officium, 2. fin. *de Officio Judicis*, tit. 32. L. 1. Gregorius ix. 158
Judicium vero, in princ. vj. q. 3. Gratianus, 387
Julianus, 94. xj. qu. 3. *Ambrosius*, CR 582
Juramenti, 12. xxij. q. 5. *Chromatius*, CR 772
Juramentum, 36. final. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Gregorius ix. 300
Juratores, 5. final. xv. qu. 6. *Urbanus II.* 657
Juravit, 5. *de Probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Clemens iij. 248
Juravit David, 4. xxij. qu. 4. *Augustinus*, 763
Jurgantium, 2. *de sent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Gregorius. 315
Juris, 1. de Judiciis, tit. 1. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. *in generali Concil. Lugdun.* 59
Jus autem, 6. dist. 1. *Isidorus*, 2
Jus autem, in princ. dist. 7. Gratianus, 10
Jus civile, 8. dist. 1. *Isidorus*, 2
Jus dictum, 12. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. *Isidorus*, 744
Jus generale, 2. dist. 1. *Isidorus*, 1
Jus gentium, 9. dist. 1. *Isidorus*, 2
Jus militare, 10. dist. 1. *Isidorus*, 3
Jus naturale, 7. dist. 1. *Isidorus*, CR 2
Jus publicum, 11. dist. 1. *Isidorus*, 3
Jus Quiritum, 12. final. dist. 1. *Isidorus*, CR 3
Justitiæ, 15. xxv. qu. 1. *Gregorius*, 882
Justum est, 2. dist. 9. *Isidorus*, CR 15
Justum est, 1. xxiij. q. 2. *Isidorus*, CR 780
Justum est, ut qui, 9. xxiij. q. 3. *Calixtus*, 783
Juvenculas, 12. xx. q. 1. *Gregorius in Regesto*, 737
Juvenis, 3. *de sponsalibus, & matrim.* tit. 1. Lib. 4. Eugenius Papa, 537
Juxta Chalcedonenses, 11. xvj. q. 1. *Alexander II.* 663
Juxta sanctorum, 4. dist. 93. *Anacletus & Zacharias Papa*, CR 278

L.

LAchrymæ, 2. *de pœn.* dist. 1. *Ambrosius*, CR 1012
Laici in accusatione, 14. ij. q. 7. *Ex verbis Anacleti*, CR 421
Laici Presbyteros, 37. xvj. q. 7. *Maguntin. Conc.* 706
Laici, qui, 6. dist. 33. *Innocentius I.* 111
Laicis quamvis, 24. xvj. q. 7. *Eulalius Episcop.* CR. 703
Laici vero nullo modo, in princ. dist. 63. Gratianus, 205
Laico non licet, 3. ij. q. 7. *Marcellinus Papa*, 420
Laicos non accusare, 5. ij. q. 7. *Eusebius*, 420
Lator, 5. *qui filii sint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Alexander iij. PD 581
Lator, 7. *de sent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Alexander iij. 315
Latorem præsentium, 121. j. q. 1. Gregorius, 350
Latorem præsentium, 15. xxxiij. qu. 2. *Nicolaus Papa*, CR 1010
Latores, 4. *de Clerico excommunicato*, tit. 27. Lib. 5. Alexander iij. PD 677
Lator Nemesion, 44. iij. qu. 7. *Gregorius*, CR 432
Lator præsentium, 11. dist. 55. *Stephanus*, 190
Lator præsentium, 3. final. 16. qu. 5. *Gregorius*, 686
Lator præsentium, 9. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. *Alexander III.* 651
Lator præsentium, 2. *de pignoribus*, tit. 21. Lib. 3. *Gregorius III.* 419
Lavamini, 15. *de pœn.* dist. 3. Gregorius, 1063
Laudabilem, 1. *de Conversione infidelium*, tit. 33. Lib. 3. Celestinus iij. 472
Laudabilem, 5. *de frigidis & maleficiatis*, tit. 15. Lib. 4. Celestinus iij. PD 576
Laudabilem, 2. *Ut lite pendente*, tit. 16. Lib. 2. Clemens iij. PD 243
Lectæ coram nobis, 14. *de Renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Honorius iij. PD 89
Lectis sagacitatis, 18. dist. 63. *Stephanus*, 209
Lector cum ordinatur, 18. dist. 23. *Carthag. Conc. IV.* 77
Lectores cum ad annos, 8. dist. 32. *Carthag. Conc. iij.* 107

Lector si viduam, 18. distinct. 34. *Martinus Papa*, id est, *Bracharen.* 116
Legant Episcopi, 5. dist. 37. *Hieronymus*, 122
Legatos, 2. de Officio Legati, tit. 15. *in Sexto*, Lib. 1. Clemens iv. 47
Legatur, 2. xxiv. qu. 2. *Gelasius Papa*, CR 858
Legebatur, 3. *de major. & obed.* tit. 33. Lib. 1. *Leo Papa*, 159
Lege Imperatorum, 1. dist. 10. *Nicolaus Papa*, CR 17
Lege Julia, 129. j. q. 1. *Digesta*, CR 352
Legem, quam piissimus, *unicum*, dist. 53. *Gregorius Papa*, CR 181
Leges Ecclesiæ, 13. iij. qu. 6. *Anacletus Papa*, 453
Legi Epistolam, 36. xvj. q. 1. *Augustinus*, 669
Legimus aliqua, 9. dist. 37. *Ambrosius*, 124
Legimus de beato, 7. dist. 37. *Rabanus*, CR 122
Legimus in Esaja, 24. dist. 93. *Hieronymus*, CR 283
Legimus quoldam, 30. *de Consecr.* dist. 5. *Hieronymus*, 1251
Legi Syromasten, 13. xxiij. q. 8. *Hieronymus*, CR 833
Legitima, 2. de appellationibus, tit. 15. ultim. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. 77
Legitur quod beatus, 25. dist. 81. *Gregorius*, 250
Legum Ecclesiasticarum, 9. ij. qu. 1. *Hincmarus*, ex Concil. apud S. Medardum, CR 385
Lex æterna, 15. xxiij. q. 5. *Augustinus*, CR 815
Lex continentiæ, 10. dist. 31. *Leo Papa*, 101
Lex divinæ, 18. xxvij. q. 2. *Benedictus Papa*, CR 930
Lex est, 3. dist. 1. *Isidorus*, 1
Lex est, 1. dist. 2. *Isidorus*, 3
Lex illa, 49. xxvij. qu. 2. *Gelasius Papa*, 940
Lex illa, 2. xxxvj. qu. 1. *Gelasius*, 1143
Libenter ignosco, 48. *de pœn.* dist. 1. *Ambrosius*, 1021
Liberi dicti, 15. *final.* xxxij. q. 4. *Isidorus*, CR 988
Liberorum, 14. xxxij. qu. 4. *Hieronymus*, 988
Liberti, 8. dist. 88. *Toletanum Concil. IV.* 265
j. Liberti Ecclesiæ, 61. xij. qu. 2. *Tolet. Conc. IV.* 614
ij. Liberti Ecclesiæ, 65. xij. qu. 2. *Tolet. Conc. IV.* 616
Libertos, 7. dist. 87. *Agath. Concil.* 265
Liceat appellatori, 1. ij. qu. 6. *Fabianus Papa*, 406
Liceat etiam, 20. ij. q. 6. *Fabianus*, 410
Licet, 14. *de accusationib.* t. 1. L. 5. Innoc. iij. PD 598
Licet, 12. final. de appellat. tit. 15. ult. *in Sexto*, Lib. 2. *Bonifacius VIII.* 82
Licet, 6. final. *de Baptismo*, tit. 42. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 524
Licet, 4. *de Censibus*, tit. 39. L. 3. Gregorius j. 501
Licet, 3. *de conjugio servorum*, tit. 9. Lib. 4. Urbanus iij. PD 564
Licet, 5. *de crimine falsi*, tit. 20. Lib. 5. *Innocentius III.* PD 669
Licet, 11. *de Decimis*, tit. 30. L. 3. *Alexander III.* 447
Licet, 6. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. *Alexander III.* ex Concilio Lateranensi, 38
Licet, 3. *de feriis*, tit. 9. Lib. 2. Alexander iij. PD 217
j. Licet, 10. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. *Innocentius III.* PD 201
ij. Licet, 20. final. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Gregorius ix. 205
Licet, 30. *de Offic. & potest. Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. PD 139
Licet, 5. *de Officio Legati*, tit. 30. Lib. 1. Innocent. iij. PD 147
Licet, 3. *de pœnis*, tit. 37. Lib. 5. Alexand. iij. PD 712
Licet, 6. *de pœnitentiis & remissionibus*, tit. 38. Lib. 5. Alexander iij. 716
Licet, 18. *de Regularibus*, t. 31. L. 3. Innoc. iij. 461
Licet, 1. *de Restitutione spoliatorum*, tit. 13. L. 2. Gregorius ix. 225
Licet, 14. de Sent. Excom. tit. 11. *in Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 166
Licet, 31. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Innoc. iij. 617
Licet, *de sponsa duorum*, tit. 4. Lib. 4. Alexander iij. PD 554
j. Licet, 23. *de Testib. & attestationib.* tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 259
ij. Licet, 47. *de Testib. & attestat.* tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 269
iij. Licet, 49. *de Testib. & attestationibus*, tit. 20. L. 2. Honorius iij. PD 270
Licet, 4. finale, *de translatione*, tit. 7. L. 1. Innocentius iij. PD 77
Licet, 6. *de voto & voti redempt.* tit. 34. Lib. 3. Innocentius iij. PD 475
Licet ab interlocutoria, 12. fin. de appellationibus, tit. 15. ult. *in Sexto*, L. 2. Bonifac. viij. 82
Licet aliquid, 11. fin. xxvj. q. 2. *Ambrosius*, 894
Licet Canon, 14. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Gregorius X. *in gener. Concil. Lugdun.* 18
Licet causam, 9. *de Probationibus*, tit. 19. L. 2. Innocentius iij. PD 249
Licet Ecclesiarum, 2. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Clemens iij. 84
Licet Episcopus, 28. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. *Bonifacius VIII.* 93
Licet ergo, 16. viij. qu. 1. *Hieronymus*, CR 516
Licet in corrigendis, 12. *de officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Innocentius iij. 154
Licet in Officialem, 2. de Offic. Vicarii, tit. 13. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 43
Licet in regulis, 5. xvj. qu. 3. *Gelasius*, 687
Licet in tua, unic. de Rerum permutatione, tit. 10. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 107
Licet is, 7. de Procuratoribus, tit. 19. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 57
Licet Magister, 3. *de supplenda neglig. Prælatorum*, tit. 10. Lib. 1. Innocent. iij. PD 90
Licet mulieres, 3. de jurejurando, tit. 11. *in Sexto*, L. 2. Bonifacius viij. 69
Licet nonnunquam, 6. dist. 45. *Leo Papa*, 145
Literis nostris, unic. de probationibus, tit. 7. *in Clem.* Lib. 2. Clemens V. *in Conc. Vienn.* 209
Licet omnibus, 5. dist. 87. *Gelasius*, 264
Licet Pater, 4. de sepulturis, tit. 12. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 110
Licet plerunque, 4. dist. 45. Gregorius iv. CR 144
Licet Romanus, 1. de Constitutionibus, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 1
Licet vobis, 32. *de Præbendis*, t. 5. L. 3. Honor. iij. 383
Licet vobis, 11. de Privilegiis, tit. 7. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 153
Licite dimittitur, 2. xxxij. qu. 7. *Augustinus*, CR 995
Ligna Ecclesiæ, 38. *de Consecr.* dist. 1. *Hyginus P.* CR 1155
Ligneis, 6. *de Consecrat.* tit. 40. Lib. 3. Innocentius iij. PD 511
Liquido, 54. *de Consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1182
Literæ, 3. *de dilationib.* t. 7. L. 2. Honorius iij. PD 215
Literæ, 7. final. *de frigidis & maleficiatis*, tit. 15. Lib. 4. Honorius iij. 577
Literæ, 1. *de matrimonio contracto*, tit. 16. Lib. 4. Alexander iij. PD 578
Literas, 14. finale, *de celebratione Missarum*, t. 41. L. 3. Honorius iij. PD 520
Literas, 9. *de concessione Præbendæ*, tit. 8. Lib. 3. Innocentius iij. PD 394
Literas, 3. finale, *de Conjugio Leprosorum*, tit. 8. Lib. 4. Urbanus iij. PD 563
Literas, 4. *de desponsatione impuberum*, tit. 2. L. 4. Alexander iij. PD 547
Literas, 14. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Clemens iij. PD 111
Literas, 2. *de juramento calumniæ*, tit. 7. Lib. 2. Honorius iij. PD 213

Lite-

Literas, 14. *de præſumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Innocentius iij. PD 285
Literas, 1. *de Renunciatione*, t. 9. L. 1. Alex. iij. PD 79
Literas, 5. fin. de reſcriptis, tit. 2. *In Clem.* L. 1. Clemens V. 196
Literas, 13. *de reſtitutione ſpoliatorum*, tit. 13. L. 2. Innocentius iij. PD 230
Literas, 4. *de ſupplenda neglig. Prælatorum*, tit. 10. Lib. 1. Innocentius iij. PD 91
Literas, 13. *de temp. Ordinat.* t. 11. L. 1. Innoc. iij. 95
Literas charitatis, 4. diſt. 63. *Pelagius Papa*, 209
Literaturam, 3. *de voto & voti redemptione*, t. 34. Lib. 3. Alexander iij. PD 474
Literis, 12. *de præſumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Alexander iij. PD 284
Literis, 39. *de reſcriptis*, tit. 3. Lib. 1. Greg. ix. 25
Literis veſtris, 18. *de conſecr.* diſt. 3. *Fabianus Papa*, CR 1201
Litigioſus, in princ. diſt. 90. Gratianus, 271
Loca vero, *in quibus*, in princ. diſt. 80. Gratianus, 243
Loci noſtri, 2. xxxv. qu. 4. *Stephanus V.* CR 1139
Locupletari non debet aliquis, *cum alterius injuria vel jactura*. Reg. xlviij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 188
Locutio divinarum, 14. diſt. 38. *Auguſtinus*, 129
Longinquitate, 64. xij. qu. 2. *Toletan. Concil. VI.* CR 615
Loquitur Dominus, 18. xxiv. qu. 1. *Cyprianus*, CR 847
Lotharius, 4. final. xxxj. qu. 2. *Nicolaus*, CR 972
Lugdunenſis, 10. final. ix. qu. 2. *Urbanus Papa*, 526
Luminoſo, 6. xviij qu. 2. *Gregorius*, CR 723
Luxuriam facit, 7. diſt. 35. *Proſper*, 118
Luxurioſa res, 3. diſt. 25. *Hieronymus*, 117

M

MAgis, 9. xxxij. qu. 5. *Auguſtinus*, 990
Magnæ, 7. *de voto & voti redemptione*, tit. 35. Lib. 3. Innocentius iij. PD 475
Magnæ ſapientiæ, 10. xxij. qu. 4. *Auguſtinus*, 765
Magna pietas, 5. *de pœn.* diſt. 1. *Auguſtinus*, CR 1012
Magnum quidem, 28. xj. qu. 1. *Ambroſius*, 550
Magnus Epiſcopus, 3. diſt. 54. *Carthag. Conc. I.* CR 182
Magnus Epiſcopus, unic. *de Obligatis ad Ratiocinia*, tit. 19. Lib. 1. ex Concilio Carthagin. 114
Majores, 8. xvj. qu. 7. *Auguſtinus*, 699
Majores, 2. xxiv. qu. 1. *Gelaſius*, 842
Majores, 3. *de Baptiſmo*, tit. 42. Lib. 3. Innocentius iij. PD 520
Majoribus, 8. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Alexander iij. *in Concilio Turonenſi*, 373
Majorum quiſpiam, 9. ij. qu. 7. *Zepherinus Papa*, CR 421
Mala conſuetudo, 3. diſt. 8. *Nicolaus Papa*, CR ad inſcriptionem, 12
Maledicam, 76. j. qu. 1. *Hieronymus*, CR 333
Mali ſunt, 54. fin. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 809
Malitiis, unic. de auctoritate & uſu pallii, tit. 4. *in Extr. Comm.* Lib. 1. Joannes xxij. 315
Mancipia, 3. *de Rerum permutatione*, tit. 19. L. 3. ex Concilio apud Silvanectum, 415
Mancipia Chriſtiana, 13. diſt. 54. Gregorius, 185
Mandamus, 2. xix. qu. 3. *Urbanus II.* 733
Mandamus, 6. *de Officio Archidiaconi*, tit. 23. L. 1. Alexander ij. 120
Mandaſtis, 10. ij. qu. 5. *Sixtus Papa III.* 398
Mandata, 6. *de præſumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Gregorius Maximo Epiſcopo, 283
Mandato, 10. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 86
Mandato, 13. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Gregorius ix. 176
Mandato, 46. finale, *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Gregorius ix. 625
Mandatum, 41. fin. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius iij. 97
Mandatum, 38. *de reſcriptis*, tit. 3. L. 1. Gregor. ix. 24
Manet ergo, 5. xxiv. qu. 1. *Leo Papa*, 844
Manifeſta, 15. ij. qu. 1. *Ambroſius*, CR 387
Manifeſta, 20. xij. qu. 1. *Martinus Papa*, id eſt *Bracharenſis in Concilio*, 594
Manifeſta, 1. *de pœnitentiis & remiſſionibus*, t. 38. Lib. 5. Alexander Papa, 715
Manifeſtum eſt, 69. j. qu. 1. *Leo*, 331
Manifeſtum eſt, 11. xxxiij. qu. 5. *Auguſtinus*, 1100
Manus impoſitio, 74. j. qu. 1. *Auguſtinus*, 333
Manus quoque, 4. *de conſecr.* diſt. 5. *Euſebius Papa*, 1246
Marcion & Baſilides, 64. j. qu. 1. *Hieronymus*, 330
Maritis, 4. *de adulteriis & ſtupro*, tit. 16. Lib 5. Ex Concilio Pariſienſi. 659
Maritum duarum, 2. diſt. 33. *Gregorius*, CR 110
Martinus, 4. *de Cognatione ſpirituali*, tit. 11. L. 4. Clemens iij. 566
Maſſana, 56. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Gregorius ix. 72
Mater Eccleſia, 139. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1241
Mutrimonium, 1. xxvij. qu. 2. *Joan. Chryſoſtomus*, 927
Matthæus, 23. *de ſimonia*, t. 3. L. 5. Lucius iij. 615
Maximianus, 6. diſt. 81. Innocentius, 246
Maximianus, 2. xxiij. qu. 3. *Auguſtinus*, 782
Maximum quoque, 19. j. qu. 7. *Leo*, 379
Mediatores, 1. de teſtibus & atteſtationibus, tit. 10. *In Sexto*, Lib. 2. Gregorius ix. *in Concilio Lugdunenſi*, 67
Medicamentum, 77. *de pœn.* diſt. 1. *Joannes Chryſoſtomus*, CR 1031
Medicina, 76. *de pœn.* diſt. 1. *Ambroſius*, CR 1031
Meliore, 21. xxxvij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 920
Meminimus, 13. *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Alexander iij. 598
Meminimus, 9. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 327
Meminimus, 3. *qui Clerici vel Voventes*, tit. 6. L. 4. Alexander iij. PD 558
Memor ſum, 10. xxiv. qu. 1. *Sixtus Papa*, 845
Mennam, 7. ij. qu. 5. *Gregorius*, CR 397
Menſuram autem, 86. *de pœn.* diſt. 1. *Hieronymus*, CR 1034
Meretrices eſſe, 11. xxxij. qu. 4. *Auguſtinus*, 987
Merito, 1. xv. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 648
Merito, 15. xxxij. qu. 2. *Auguſtinus*, CR 982
Meruit, 2. de privilegiis, tit. 7. *in Extrav. Comm.* Lib. 5. Clemens V. 391
Metropolitano, 39. diſt. 63. *Leo I.* 210
Metropolitanum, 45. qu. 7. *Gregorius*, CR 433
Metuentes, 32. xvij. qu. 4. *Gelaſius*, 717
Michael, 13. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. L. 1. Clemens iij. PD 110
Michael, 17. *de Uſuris*, tit. 19. L. 5. Innoc. iij. 667
Mihi autem, 12. xxij. qu. 2. *Auguſtinus*, CR 759
Miles, 13. xxiij. qu. 5. *Auguſtinus*, 815
Militare, 5. xxiij. qu. 1. *Auguſtinus*, 779
Miniſterium, 2. *de officio Archipresbyteri*, tit. 24. Lib. 1. Leo Papa, PD 123
Miniſtrare, 3. xxvj. qu. 6. *Agathenſe Concil.* 904
Miniſtri, 19. diſt. 81. *Lucius Papa*, CR 248
Miniſtri, 2. xiv. qu. 4. *Arelatenſe Concil. I.* 640
Miniſtrum, 27. diſt. 23. *Laodicenſe Concil. IV.* CR 78
Miramur, 5. diſt. 1. *Leo Epiſcopus*, CR 199
Miramur, 37. xxiv. qu. 1. *Nicolaus*, 855
Miramur, 7. *de ſervis non ordinandis*, tit. 18. L. 1. *Innocentius III.* 115
Mirandum eſt, 42. *de pœn.* diſt. 2. *Auguſtinus*, 1057
Miratus valde, 2. diſt. 93. *Gregorius*, 277
Miror autem, 57. *de pœn.* diſt. 1. *Cyprianus*, 1024
Miror minus, 4. diſt. 50. *Joannes XIII.* 159
Miror quomodo, 8. xvij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 711
Miſerum eſt, 4. diſt. 61. *Innocentius Papa*, 199

Missarum solemnia, 12. *de consecr.* dist. 1. *Triburien. Concil.* CR 1150
Missas die, 64. *de consecr.* dist. 1. *Agath. Concil.* 1162
Moderamine, 23. xvj. qu. 1. Gregorius, 666
Modo quæritur, in princ. xxxv. qu. 4. Gratianus, 1115
Mollitiis, 5. xxj. qu. 3. *Cyprianus*, CR 747
j. Monachi, 33. xvj. qu. 1. *Agathense Concilium*, 669
ij. Monachi, 35. xvj. qu. 1. *Tarraconense Concil.* CR 669
Monachi, 104. *de Consecr.* dist. 4. *Capitular. Liber.* CR 1231
Monachi, 2. *de sent. Excommunic.* tit. 39. Lib. 5. Alexander iij. 720
Monachi, 2. *de Statu Monachorum*, tit. 35. Lib. 3. Ex Concil. Later. sub Alexandro iij. 480
Monacho, 2. xx. qu. 4. Basilius, CR 742
Monacho, 32. xxvij. qu. 1. *Aurel. Concil. I.* 922
Monachos quoque, 29. xvj. qu. 1. *Syricius Papa*, 668
Monachum, 3. xx. qu. 1. *Toletanum Concil. IV.* CR 736
Monachum, 3. xx. qu. 4. *Agathense Conc.* CR 742
Monachus, 9. finale, dist. 77. *Gelasius Papa*, CR 239
Monachus, 4. xvj. qu. 1. *Hieronymus*, 662
j. Monasteria, 17. xviij. q. 2. *Arelat.* vel *Aurelian. Conc.* 727
ij. Monasteria, 23. xviij. qu. 2. *Agath. Conc.* 728
Monasteria, 8. *de Vita & honestate Clericorum*, tit. 1. Lib. 3. Alexand. iij. *in Concil. Latera.* 358
Monasteriis, 6. xix. qu. 3. Gregorius, CR 734
Monasterium, 33. xvj. qu. 7. *Eugenius II. & Leo IV.* in Synodo Romana. 705
Monasteriorum, 1. de Rebus Ecclesiæ non alienandis, tit. 4. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 223
Monemus, 18. xij. qu. 2. *Leo IV.* in Concilio, 601
Moniales, 3. *de purgatione Canonica*, tit. 34. Lib. 5. Ex Concilio Meldensi, 704
Monomachiam, 22. ij. qu. 5. *Nicolaus Papa*, CR 403
Mora sua cuilibet est nociva. Reg. xxv. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Mos antiquus, 6. dist. 65. *Nicænum Concil. II.* CR 219
Mos est, 4. dist. 1. *Isidorus*, CR 1
Mos est, 30. xij. qu. 2. Gregorius, 606
Movet te, 16. xxij. qu. 3. *Augustinus*, CR 754
Moyses, 1. dist. 7. *Isidorus*, 10
Moyses, 6. viij. qu. 1. *Hieronymus*, 513
Moyses, 9. xxxij. qu. 2. *Augustinus*, 980
Mulier, 29. dist. 23. *Carthag. Concil. IV.* 78
Mulier, 4. xv. qu. 1. *Augustinus*, 649
Mulier, 21. xxij. qu. 4. *Augustinus*, 767
Mulier, 14. xxxij. qu. 2. *Ambrosius*, CR 981
j. Mulier, 3. xxxiij. q. 5. Ex *Concilio apud Compend.* 1098
ij. Mulier, 19. xxxij. qu. 5. *Ambrosius*, CR 1102
Mulier, 20. *de consecr.* dist. 4. *Carthag. Conc. IV.* 1210
Mulier, 21. finale, *de conversione Conjugatorum*, t. 32. Lib. 3. Gregorius ix. 472
Mulierem constat, 17. xxxiij. q. 5. *Augustinus*, CR 1102
Mulieres, 19. *finale*, dist. 32. *Laodicense Conc.* CR 109
Mulieres, 31. xxvij. qu. 1. *Eugenius Papa II.* in Concilio Romano, CR 922
Mulieres, 1. *de donationibus inter virum & uxorem*, tit. 20. Lib. 4. Ex Concilio habito apud Wormatiam, 592
Mulieres, 2. de judiciis, tit. 1. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 59
Mulieres, 6. *de sent. Excommunicat.* tit. 39. Lib. 5. *Alexander III.* 722
Mulieri, 34. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Gregorius IX. 299
Multæ autem operationes, 38. j. qu. 1. *Augustinus*, 323
Multa mentis, 1. de Judæis, tit. 2. *in Extr. Comm.* Lib. 5. Clemens V. 380
Multa sunt, 1. *ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. ult. Lib. 3. Ex Concilio Maguntino, 533
Multi bene, 43. *de pœnit.* dist. 2. *Gregorius*, 1057
Multi corriguntur, 18. ij. qu. 1. *Augustinus*, 388
Multiplex, 49. *de pœn.* dist. 1. *Leo*, CR 1021
Multipliciter, 21. j. qu. 1. *Tarasi. Episcopus Constant.* 316
Multis ab urbe, 5. dist. 44. *Gregorius*, 140
Multi Sacerdotes, 12. *final.* dist. 40. *Joannes Chrysostomus*, CR 132
Multis Conciliis, 51. xvj. qu. 1. *Africanum Concil.* CR 676
Multis denuo, 5. dist. 17. *Pelagius Papa II.* 48
Multi secularium, 84. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 335
Multi sine, 8. xiv. qu. 5. *Hie onymus*, 643
Multi sunt, 82. *de consecr.* dist. 4. *Pelagius Papa*, CR 1227
Multorum, 2. dist. 32. *Gregorius*, 104
Multorum, §. ultim. Cap. fin. Caus. j. qu. 2. *qui in quibusdam edition.* est principium, Caus. j. q. 3. Gratianus, CR 356
Multorum, 20. xxvij. quæst. 2. Gregorius, 932
Multorum, 10. xxxv. qu. 6. *Alexander II.* 1135
Multorum, 1. de hæreticis, tit. 3. *in Clem.* Lib. 5. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 247
Multorum, 2. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Gregorius, PD 628
Multorum, 2. de Pœnis, tit. 8. *in Clement.* Lib. 5. Clemens V. 257
Multos de Ecclesiastica, 23. dist. 54. *Gregorius*, 188
Multum stupeo, 8. iij. qu. 6. *Leo Episcopus*, 451
Mutare Consilium quis non potest in alterius detrimentum. Reg. xxxiij. de Reg. Juris. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Mutationes, 34. viij. qu. 1. *Anterus Papa*, CR 502

N.

NAbuchodonosor, 22. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 790
Nam Concupiscentiam, 4. *de Constitutionibus*, tit. 2. Lib. 1. *Augustinus*, 5
Nam & Ego, 3. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. *Hieronymus*, 742
Nam & Rex, *de Verborum significatione*, tit. 40. L. 5. *Hieronymus*, 742
Nam qui DEO, 5. xvj. qu. 2. *Ambrosius*, CR 684
Nam si consenserimus, 7. dist. 27. CR. *Palea*, forte *Nicolaus Papa*, 89
Nam sicut, 5. dist. 31. Innocentius I. CR 100
Nasci de adulterio, 5. dist. 56. *Hieronymus*, 195
Naviganti, 19. finale, *de Usuris*, tit. 19. Lib. 5. Gregorius ix. 668
Naum Prophetam, 31. *de pœn.* dist. 3. *Hieronymus*, 1068
Ne aliqui, 10. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Clemens iv. 137
Ne aliqui, 5. de privilegiis, tit. 7. *in Sexto*, Lib. 5. Clemens iv. 150
Nec aliqua, 4. xxvij. qu. 1. *Gelasius Papa*, 915
Ne amisso, 34. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, CR 798
Ne captandæ, 3. de Concess. Præbend. tit. 7. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 102
Nec artificioso, 13. xxij. qu. 2. *Augustinus*, CR 759
Nec damnosa, 14. xxv. qu. 2. *Codex*. 886
Nec DEI, 43. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Honorius iij. PD 624
Nec eam, quam, 10. xxxv. q. 2. & 3. *Gregorius*, 1121
Nec emeritis, 12. dist. 61. Celestinus, 202
Nec Episcopi, 7. *de temp. Ordin.* tit. 11. Lib. 1. Ex Concilio Arelatensi, 94
Necessaria, 6. j. qu. 7. *Gelasius*, 374
Necessaria, 3. xij. qu. 1. *Eugenius II. & Leo IV.* CR 589
Necessario, 80. *de consecr.* dist. 2. *Ephesin. Symbol.* CR 1193
Necessarium est, 1. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1205
Necesse est, 3. *finale*, dist. 29. *Hieronymus*, CR 95
Necesse est, 92. j. qu. 1. Gregorius, 339
Necesse est, 21. *final.* iij. qu. 6. *Nicolaus Papa*, 463
Necesse est, 14. xxij. qu. 4. *Toletanum Conc.* CR 765
Necesse est, 51. *de consecr.* dist. 1. *Leo Papa*, CR 1150
Nec extra, 7. iij. quæst. 9. *Damasus*, CR 480

Nec foris, 33. j. quæſt. 1. *Auguſtinus*, 322
Nec hoc quoque, 7. xiv. qu. 4. *Leo Papa*, 641
Nec illud, 8. xxx. qu. 5. *Ambroſius*, 965
Nec illud, 20. *final.* xxxiij. qu. 5. *Ambroſius*, 1102
Nec is, qui invitus, 11. xv. qu. 1. *Ambroſius*, CR 651
Nec licuit, 4. diſt. 17. *Gregor.* forte *Pelagius*, CR 47
Nec mirum, 14. xxvj. qu. 5. *Auguſtinus*, CR. ad inſcriptionem & in fine, 901
Nec Moyſes, 87. *de Conſecr.* diſt. 2. *Hieronymus*, 1196
Nec novum, 17. viij. qu. 1. *Gregorius*, 517
Nec numerus, 5. x. qu. 3. *Gelaſius*, 541
Ne conceſſione, unic. de rerum permutatione, tit. 5. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Conc. Vienn.* 223
Nec quenquam, 127. *de conſecr.* diſt. 4. *Cyprianus*, CR 1235
Nec quiſquam, 4. xxiv. qu. 2. *Gelaſius Papa*, CR 859
Nec ſolo, 12. xxxij. qu. 5. *Auguſtinus*, 991
Nec ſufficere, 24. *final.* viij. qu. 1. *Beda*, 519
Nec uxorem, 11. xxxiij. qu. 4. *Nicolaus Papa*, 1097
Nec ſorte, 74. *de pœn.* diſt. 1. *Hieronymus*, CR 1030
Ne ſorte, 21. *de pœn.* diſt. 4. *Oſee*, 1086
j. Neganda, 1. iij. qu. 11. *Stephanus Papa*, 464
ij. Neganda, 2. iij. qu. 11. *Codex*, 464
Nedum, 1. de Cognatione ſpirituali, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 4. Bonifacius viij. 131
Negare non poſſum, 4. diſt. 9. *Auguſtinus*, 15
Negligere, 55. ij. qu. 7. *Eleutherius Papa*, 435
Negotiatorem Clericum, 9. diſt. 88. *Hieronymus*, 266
Negotium, 7. *de pœn.* diſt. 5. *Gregorius*, 1090
Ne in agro, 1. de Statu Monachorum, tit. 10. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 229
Ne innitaris, 5. *de conſtitut.* tit. 2. L. 1. *Hieronymus*, 5
Neminem abſolute, 1. diſt. 70. *Chalcedon. Concil.* CR 224
Neminem exire, 16. iij. qu. 6. *Romana Synodus* in Capit. Hadriani, CR 454
Neminem putes, 43. *de pœn.* diſt. 1. *Auguſtinus*, 1020
Neminem quiſquam, 2. diſt. 45. *Romanum Concilium* ſub Sylveſtro, 143
Nemini eſt, 30. xviij. qu. 4. *Nicolaus*, CR 716
Nemini dubium, 10. finale, *de Officio Legati*, tit. 30. Lib. 1. Gregorius ix. 140
Nemini præterquam, 5. *final.* xv. q. 3. *Julius Papa*, CR 654
Nemini Regum, 40. xvj. q. 7. *Sylveſter Papa*, CR 706
Nemo ad ſacrum, 12. diſt. 32. *Urbanus II.* 108
Nemo contemnat, 31. xj. qu. 3. *Joan. Chryſoſtomus*, 568
Nemo blandiatur, 4. xxxij. qu. 4. *Ambroſius*, 985
Nemo de annorum, 17. *fin.* xvj. qu. 3. *Joannes VIII.* 693
Nemo deinceps, 15. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Gregorius x. *in Conc. generali Lugdun.* 18
Nemo deſperandus, 1. *de pœn.* diſt. 7. 1093
Nemo Eccleſiam, 9. *de Conſecr.* diſt. 1. *Aurel. Conc.* CR 1150
Nemo Epiſcoporum, 41. xj. q. 3. *Meldenſe Concil.* CR 570
Nemo Epiſcopus, 11. xj. quæſt. 1. *Conſtit. apud Julian. Anteceſſorem*, 386
Nemo judicabit, 13. ix. qu. 3. *Innocentius Papa*, CR 530
Nemo per ignorantiam, 40. *de conſecr.* diſt. 1. *Clemens Papa*, CR 1156
Nemo peritorum, 81. xj. qu. 3. *Auguſtinus*, 578
Nemo poteſt, 2. xvj. qu. 1. *Gregorius*, 662
Nemo poteſt, 50. *de pœn.* diſt. 1. *Ambroſius*, 1022
Nemo poteſt ad impoſſibile obligari. Reg. vi. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Nemo poteſt plus juris transferre in alium, quam ſibi competere dignoſcatur. Reg. lxxx. de Reg. Juris. *in Sexto*, Bonifacius viij. 190
Nemo Presbyter, 2. diſt. 78. *Authen. de ſanctiſſimis Epiſcopis*, 240
Nemo Presbyterorum, 14. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexander iij. 612
Nemo quippe, 2. diſt. 83. *Gregorius*, CR 254
Nemo qui rapit, 4. xiv. qu. 5. *Hieronymus*, CR 642
Nemo recte, 2. diſt. 81. *Symmachus Papa*, 245
Nemo tollit, 141. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1242
Nemo vel in foro, 7. *de pœn.* diſt. 1. *Codex*, 1012
Nemo unquam, 1. xj. qu. 1. *Cajus Papa*, 544
Ne nimia, 9. finale, *de religioſis domibus*, tit. 36. L. 3. Innocentius iij. *in Concil. general.* 490
Neophyti, 12. *de conſecr.* diſt. 5. *Carthag. Concil. IV.* 1248
Neophytus, 9. diſt. 61. *Ambroſius*, CR 201
Ne pro cujuslibet, 37. xvj. qu. 1. *Gregorius*, 670
Ne pro defectu, 41. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. *in Concilio general. Lateran.* 65
Ne pro dilatione, 16. fin. *de pœnitentiis & remiſſionib.* tit. 38. Lib. 5. Gregor. ix. 720
Neque ad Cain, 3. diſt. 90. *Cyprianus*, 271
Neque apud altare, 14. *finale*, diſt. 88. *Cyprianus*, 268
Neque decennii, 3. *final.* xvj. qu. 4. *Juſtin. Nov.* CR 694
Neque enim, 9. xiv. qu. 5. *Auguſtinus*, CR 643
Neque furioſus, 26. xxxij. qu. 7. *Fabianus*, 1001
Neque in homine, 36. j. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 323
Neque poteſt, 95. j. qu. 1. *Auguſtinus*, 339
Neque quorumlibet, 10. diſt. 9. *Auguſtinus*, 16
Neque viduas, 3. xxvij. qu. 1. *Cyprianus*, 914
Ne quis arbitretur, 14. xxij. qu. 2. *Auguſtinus*, CR 759
Ne quis jejunet, 15. *de conſecr.* diſt. 3. *Cæſar-Auguſtan. Concilium*, CR 1201
Ne quod abſit, 98. *de conſecr.* diſt. 4. Gregorius, 1230
Ne Religioſi, 24. final. *de Regularibus*, tit. 31. L. 3. Gregorius ix. 464
Ne Romani, 2. de Electione, tit. 3. *in Clem.* Lib. 1. Clemens V. 196
Nervi teſticulorum, 2. *final.* diſt. 13. *Gregorius*, CR 29
Ne tales, 29. *de conſecr.* diſt. 5. *Hieronymus*, 1251
Nicæna Synodus, 12. diſt. 31. *Hiſtoria Tripart.* CR 102
Nicolao, 64. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Honorius iij. PD 349
Nihil contra, 4. ij. qu. 1. *Eleutherius Epiſcopus*, 382
Nihil contra, 16. vij. qu. 1. *Toletanum Conc. VII.* 498
j. Nihil enim, 23. *de conſecr.* diſt. 5. *Pius Papa*, 1250
ij. Nihil enim, 28. *de conſecr.* diſt. 5. *Joan. Chryſoſt.* CR 1251
Nihil eſt, 44. *de Electione*, tit. 16. Lib. 1. Innocentius iij. *in Concilio Lateranenſi*, 66
Nihil eſt aliud, 76. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1225
Nihil exiſtimare, 3. xxiij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 778
Nihil illo, 6. *finale*, diſt. 63. *Anacletus Papa*, CR 255
Nihil iniquius, 1. xxxij. qu. 6. *Auguſtinus*, 994
Nihil in ſacrificiis, 8. *de conſecr.* diſt. 2. *Alexander VI. a Petro*, 1167
Nihil Judæ, 38. *de pœn.* diſt. 3. *Hieronymus*, CR 1073
Nihil obſtat, 7. *de Verbor. ſignificatione*, tit. 40. L. 5. *Auguſtinus ſuper Matthæum*, 742
Nihilominus quoque, 16. iij. qu. 9. *Leo Papa*, 462
Nihil prodeſt, 21. *de pœn.* diſt. 3. *Pius Papa*, 1064
Nihil prodeſt, 2. *de præſcriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Ex Regeſto Gregorii, PD 307
Nihil ſic debet, 33. xj. qu. 3. *Auguſtinus*, CR 568
j. Nimis, 16. *de Exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Gregorius ix. 687
ij. Nimis, 17. *de Exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Gregorius ix. 688
Nimis, 18. final. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Gregorius ix. 114
Nimis, 30. *de jurejurando*, tit. 24. L. 2. Innoc. iij. *in Concilio general. Lateran.* 298
Nimium certe, 1. xxiij. q. 8. *Joannes Papa VIII.* CR 831
Nimium ſunt, 37. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 799
Niſi aut in cœnobiis, 9. diſt. 56. *Urbanus*, CR. ad rubricam, 195
Niſi bella, 1. xxiij. qu. 1. *Gregorius*, 776
Niſi cum pridem, 10. *de Renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Innocentius iij. PD 82
Niſi eſſent, 21. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. 368

Nisi specialis, 3. *de auctoritate & usu pallii*, tit. 8. Lib. 1. Innocentius iij. 78
Nisi specialis, 3. *de Officio Legati*, tit. 30. Lib. 1. Innocentius iij. 147
Nobilis homo, 15. ij. qu. 5. *Triburiense Conc.* CR 399
Nobilis homo, 1. *de purgatione Canonica*, tit. 34. L. 5. Ex Concilio Triburiensi, 704
Nobilissimus vir, 3. *final.* dist. 97. *Nicolaus Papa*, 301
Nobis Dominus, 17. 63. *Leo IV.* 209
Nobis fuit, *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Clemens iij. PD 498
Nobis fuit, 27. *de Simonia*, tit. 3. Lib. 5. Celestinus iij. 616
Nocte sancta, 48. *de consecr.* dist. 1. *Telesphorus Papa VIII. a Petro*, 1158
Nolentes, de hæreticis, tit. 3. *In Clem.* Lib. 5. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 249
Noli frater, 9. dist. 9. *Augustinus*, CR 16
Noli meis literis, 3. dist. 9. *Augustinus*, 15
Noli putare, 23. *de pœn.* dist. 1. *Augustinus*, 1016
Nolite errare, 3. dist. 11. *Julius Papa*, CR 21
Nolite nos existimare, 5. dist. 21. *Nicolaus Papa*, 65
Nolite recedere, 22. xj. qu. 3. *Hieronymus*, 564
Nolite timere, 86. xj. qu. 3. *Joan. Chrysostomus*, 580
Nolite velle, 1. xiv. qu. 5. *Augustinus*, 642
Nolo ut aliquis, 10. xij. qu. 1. *Augustinus*, CR 591
Noluit itaque, 16. xxxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 1102
Nomen Presbyteri, 12. ij. qu. 1. *Augustinus*, 386
Non æstimamus, 19. xiij. qu. 2. *Augustinus*, 632
Non afferamus, 21. xxiv. qu. 1. *Augustinus*, 849
Non amplius, 1. *de Institutionibus*, tit. 7. Lib. 3. Ex Concilio Arelatensi, 386
Non autem, 12. vij. qu. 1. *Epistola Paulini*, 496
Non cogantur, 3. dist. 41. *Augustinus*, 134
Non confidat, 59. dist. 50. *Gelasius*, 176
Non debere, 5. dist. 80. *Laodicense Concil.* CR 244
Non debet, 2. dist. 65. *Martinus in Concilio*, 218
Non debet, 64. xj. qu. 3. *Gregorius*, 574
Non debet, 10. xxx. qu. 1. *Celestinus Papa*, 959
Non debet, 8. *de consanguin. & affinit.* tit. 14. Lib. 4. Innocent. iij. *in Concilio generali*, 574
Non debet, 56. final. *de Testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Gregorius ix. 272
Non debet aliquis alterius alio prægravari. Reg. xxij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Non decet, 1. dist. 12. *Calixtus Papa I.* 25
Non dicatis, 11. xij. qu. 1. *Augustinus*, CR 591
Non dico, 18. *de consecr.* dist. 4. *Hieronymus*, 1249
Non dubito, 149. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1244
Non dubium, 5. *de sent. Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Alexander iij. 721
Non enim, 11. xxxij. qu. 1. *Augustinus*, CR 976
Non erit turpis, 8. xxxij. qu. 1. *Augustinus*, 975
Non est, 3. de Consuetudine, tit. 4. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 9
Non est, 22. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Celestin. iij. PD 449
Non est, 11. *de Sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. Alexander iij. 540
Non est a plebe, 1. ij. qu. 7. *Evaristus*, 419
Non est aqua, 50. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1221
Non est contra, 2. xxij. qu. 1. *Augustinus*, CR 751
Non est contra, 13. xxij. qu. 1. *Isidorus*, 753
Non est credendum, 3. iij. qu. 11. *Hadrian. Papa*, CR 464
Non est crudelis, 28. xxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 818
Non est culpandus, 14. *final.* xxxij. qu. 1. *Hieronym.* 977
Non est dubium, 16. xxvij. qu. 2. *Augustinus*, CR 930
Non est facile, 2. dist. 40. *Hieronymus*, CR 130
Non est iniquitatis, 17. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, 815
Non est in mora, qui potest exceptione legitima se tueri. Reg. Lx. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifac. viij. 188
Non est innocentiæ, 37. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 819
Non est nostrum, 11. xxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 814
Non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum. Reg. Lviij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 188
Non est observandum, 13. xxij. qu. 4. *Isidorus*, 765
Non est peccatum, 3. *fin.* dist. 6. *Isidorus*, CR 10
Non est permittendum, 6. dist. 63. *Laodicense Conc.* 207
Non est putanda, 27. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 320
Non est quod cuiquam, 10. xv. q. 1. *Ambrosius*, CR 650
Non est sine culpa, qui rei, quæ ad eum non pertinet, se immiscet. Reg. xix. de Reg. Juris. *In Sexto*, Bonifacius viij. 187
Non est vobis, 7. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Alexander iij. PD 456
Non est voti, 5. *de Voto & Voti*, tit. 34. Lib. 3. Innocentius iij. PD 474
Non exemplo, 4. xxvj. qu. 2. *Beda*, 891
Non ex quo, 146. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1242
Non fidelibus, 5. xxxij. qu. 5. *Augustinus*, CR 989
Non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit. Reg. xviij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Non frustra, 17. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, 815
Nnn furem, 10. vij. qu. 1. *Leo IV.* 499
Non habenti, 50. xij. qu. 2. *Africanum Concil.* CR 611
Non hoc corpus, 45. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1179
Non illud, 33. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1214
Non imputantur, 10. j. qu. 4. *Augustinus*, CR 365
Non indiscrete, 1. de Procuratoribus, tit. 19. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 55
Non in inferenda, 7. xxiij. qu. 3. *Ambrosius*, CR 783
Non injuste, 14. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Gregorius ix. 176
Non in perpetuum, 5. xxiv. qu. 3. *Rabanus*, 863
Non invenitur, 41. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 803
Non invitati, 9. ix. q. 2. *Constantinopol. Synodus I.* CR 525
Non in vobis, 43. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1219
Non iste panis, 56. *de consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, 1184
Non ita, 18. ij. qu. 6. *Eutychianus Papa*, 410
Non ita, 11. xxij. qu. 2. *Augustinus*, 759
j. Non liceat, 31. dist. 23. *Bracarense Concil.* 78
ij. Non liceat, 32. dist. 23. *Ex Concilio Martini Papæ* seu *Bracharensis*, 78
Non liceat, 12. *fin.* dist. 44. *Ex Concilio Martini Bracharensis*, 143
Non liceat, 3. dist. 92. *Martinus Papa* seu *Bracharensis in Concilio*, 275
Non liceat, 67. j. q. 1. *Martinus Bracharensis. Ex Conc.* 330
Non liceat, 14. iij. qu. 6. *Innocentius Papa*, CR 453
j. Non liceat, 20. xij. qu. 2. *Symmachus Papa in Synodo III.* CR 602
ij. Non liceat, 43. xij. qu. 2. *Chalcedon. Conc.* 609
iij. Non liceat, 84. xij. qu. 2. *Sexta Synodus*, 611
Non liceat, 10. *final.* 19. q. 3. *Novella CXXIII.* CR 735
Non liceat, 3. xxvj. qu. 5. *Martinus Papa*, id est, *Bracharensis in Concilio*, 897
Non liceat, 7. *de Consecr.* dist. 3. *Martinus Papa*, id est, *Bracharensis in Concilio*, 1195
Non liceat, 59. *de Consecr.* dist. 4. *Martinus Bracharensis in Concilio*, 1222
Non liceat, 1. *de Clericis non residentibus*, tit. 4. L. 3. Ex Concilio Sardicensi, 368
Non liceat, 2. dist. 10. *Symmachus Papa*, 18
Non licet, 9. dist. 46. *Laodicense Concil.* 150
Non licet, 8. dist. 63. *Ex Concilio Martini Papæ* seu *Bracharensis*, 207
Non licet, 25. dist. 86. *Novell. Const.* 115. *Ap. Julia.* CR 263
Non licet, 71. xj. qu. 3. *Augustinus*, CR 576
Non licet, 13. xxvj. qu. 7. *Martinus Bracharensis*, 911
Non licet, 9. xxxiij. q. 4. *Mart. Bracharens. in Concil.* 1097

j. Non licet, 103. *de consecr.* dist. 4. *Antisiodor.Conc.* 1231
ij. Non licet, 107. *de consecr.* dist. 4. *Carthag. Conc. III.* 1231
Non licet, 2. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. In Corpore Canonum, 372
Non licet, 1. *de rebus Ecclesiæ alienandis*, tit. 13. L. 3. Ex Concilio Lugdunensi, 406
Non licet Actori, quod Reo licitum non existit. Reg. xxxij. de Reg. Jur. *In Sexto*, Bonif. viij. 187
Non loca, 4. dist. 40. Gregorius, 130
Non magnopere, 3. *Ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. ult. Lib. 3. Alexander iij. *in Concilio Turonensi*, PD 534
Non mediocriter, 24. *de consecr.* dist. 5. *Hieron.* CR 1250
Non minus, 4. *de Immunitate Ecclesiarum*, tit. 49. Lib. 3. *Ex Concilio Lateranensi* sub Alexandro iij. PD 531
Non mœchaberis, 15. xxxij. qu. 5. *Isidorus*, 992
Non mœchaberis, 5. *final.* xxxij. qu. 6. *Augustinus*, 995
Non multum, 7. dist. 100. *Gregorius*, CR 306
Nonne bene, 5. *de præsumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. *Gregorius* in homilia, 283
Nonne directa, *unic.* viij. qu. 3. *Symmachus Papa*, CR 520
Non negamus, 3. dist. 61. *Hormisda Papa*, CR 199
Nonne Sodomitæ, 37. j. qu. 1. *Augustinus*, 323
Nonne vobis, 3. dist. 37. *Hieronymus*, CR 121
Non nocet, 89. j. qu. 1. *Gregorius*, 338
Non nos beatum, 1. dist. 40. *Symmachus*, CR 130
Nonnulli, 20. dist. 93. *Toletanum Concil. IV.* CR 281
Nonnulli, 55. *de pœn.* dist. 1. *Ambrosius*, 1024
Nonnulli, 28. *de rescriptis*, tit. 3. L. 1. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 21
Non observetis, 16. xxvj. qu. 7. *Augustinus*, CR 912
Non omnes, 29. ij. qu. 7. *Hieronymus*, 426
Non omnis, 16. final. dist. 37. *Augustinus*, CR 126
Non omnis, 30. ij. qu. 7. *Augustinus*, 427
Non omnis, 2. v. qu. 5. *Augustinus*, CR 477
Non omnis, 12. xxxij. qu. 2. *Leo Papa*, 980
Non omnis, 61. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, 1185
Non oportet, 5. dist. 18. *Laodicense Concil.* 51
j. Non oportet, 26. dist. 23. *Laodic. Conc. IV.* 78
ij. Non oportet, 28. dist. 23. *Laodic. Conc. IV.* 78
iij. Non oportet, 30. dist. 23. *Aghat. Concil.* 78
j. Non oportet, 3. dist. 42. *Laodicense Concil.* CR 136
ij. Non oportet, 4. dist. 42. *Laodic. Conc.* CR 137
j. Non oportet, 3. dist. 44. *Laodic. Conc.* CR 141
ij. Non oportet, 10. dist. 44. *Laodic. Conc.* 142
Non oportet, 2. *final.* dist. 69. *Laodic. Conc.* 224
Non oportet, 28. dist. 81. *Laodic. Conc.* 250
j. Non oportet, 15. dist. 93. *Laodic. Conc.* 280
ij. Non oportet, 15. dist. 93. *Laodic. Conc.* CR 280
Non oportet, 8. dist. 95. *Laod. Conc.* CR 289
Non oportet, 66. j. qu. 1. *Laodic. Con.* 330
Non oportet, 5. iij. qu. 3. *Marcell. Papa*, 460
Non oportet, 19. vij. qu. 1. *Nicænum Concil.* CR 500
Non oportet, 4. xxvj. qu. 5. *Laodic. Conc.* CR 897
Non oportet, 16. xxviij. qu. 1. *Agathen. Conc.* 950
Non oportet, 3. xxx. qu. 3. *Zachar.* & *Deusdedit*, 961
j. Non oportet, 8. xxxiij. qu. 4. *Laodic. Conc.* 1097
ij. Non oportet, 10. xxxiij. qu. 4. *Ilerdense Concil.* 1097
Non oportet, 29. *de consecr.* dist. 2. *Martinus Papa*, id est, *Bracharensis in Concilio*, 1154
Non oportet, 4. *de consecr.* dist. 2. *Martinus Bracharensis in Concilio*, 1165
Non oportet, 8. *de consecr.* dist. 4. *Laodic. Conc.* 1199
j. Non oportet, 36. *de consecr.* dist. 5. *Laodic. Conc.* CR 1253
ij. Non oportet, 36. *de consecr.* dist. 5. *Laodic. Conc.* CR 1254
Non osculatur, 3. v. qu. 5. *Ambrosius*, 477
Non pejerabis, 15. xxij. qu. 4. *Leviticum*, CR 766
Non pila, 3. xxiij. qu. 8. *Ambrosius*, CR 831
Non placuit, 23. xvj. qu. 7. *Symmachus* in Synodo Romana III. 703
Non plures, 101. *de consecr.* dist. 4. *Leo Papa*, CR 1230
Non potest, 24. ij. qu. 7. *Tolet. Conc. IV.* 423
Non potest, 32. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, CR 797
Non potest, 8. xxiij. qu. 5. *Isidorus*, 990
Non potest, 38. *de pœnit.* dist. 1. *Ambrosius*, 1019
Non potest, 41. *de pœnit.* dist. 1. *Joan. Chrysostomus*, 1020
Non potest, 4. *de consecr.* dist. 4. *Joan. Chrysostomus*, 1206
Non potest, 21. de Præbendis, tit. 4. *In Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 91
Non potest, 2. de Procuratoribus, tit. 10. *In Clem.* Lib. 1. Clemens V. 204
Non potest, 3. *de sent. & re judicata*, tit. 27. L. 2. Gregorius, 315
Non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur Effectum. Reg. Lij. de Reg. Juris. *In Sexto*, Bonifacius viij. 188
Non prohibeat, 67. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, 1186
Non putamus, 2. de Consuetudine, tit. 4. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 8
Non putes, 36. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, 819
Non quales, 86. j. qu. 1. *Nicolaus*, 337
Non ratione, 11. *de consecr.* dist. 4. *Syricius Papa*, 1207
Non regenerabuntur, 135. *de consecr.* dist. 4. *Augustin.* 1240
Non revertebantur, 10. de pœn. dist. 2. Gregorius, 1044
Non sanat, 50. j. qu. 1. *Ambrosius*, CR 327
Non sane, 15. final. 14. xiv. qu. 5. *Augustinus*, 644
Non satis, 14. dist. 86. *Ambrosius*, CR 260
Non satis, 3. xxxiv. qu. 1. & 2. *Hieronymus*, CR 1104
Non satis, 8. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Alexander iij. PD 610
Non semel, 29. xviij. qu. 2. *Aurel. Conc.* CR 730
Non semper, 92. xj. qu. 3. *Augustinus*, CR 581
Non semper, 12. xxij. qu. 4. *Ambrosius*, 765
Non sine multa, 2. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Alexander iij. PD 185
Non solent, 30. ij. qu. 6. *Ulpianus*, CR 414
Non solum, 9. j. qu. 3. *Beda*, 362
j. Non solum, 77. xj. qu. 3. *Synodus VIII.* CR 577
ij. Non solum, 85. xj. qu. 3. *Augustinus*, CR 579
Non solum, 7. xxij. qu. 4. *Beda*, 764
Non solum, 27. xxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 818
Non solum, 6. xxviij. qu. 1. *Augustinus*, CR 943
Non solum, 15. xxxij. qu. 7. *Isidorus*, CR 998
Non solum, unic. xxxij. qu. 7. *Augustinus*, CR 1002
Non solum, 7. de appellationibus, tit. 15. ultim. *In Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 80
Non solum, 2. de Regularibus, tit. 14. *In Sexto*, Lib. 3. Alexander iv. 113
Non statim, 2. xxvj. qu. 2. *Hieronymus*, CR 891
Non sufficit, 63. *de pœnit.* dist. 1. *Augustinus*, 1028
Non sunt audiendi, 56. xj. qu. 3. *Augustinus*, 573
Non turbatur, 7. xxiv. qu. 1. *Ambrosius*, CR 845
Non vos hominum, 42. xxiij. qu. 5. *Pelagius*, CR 820
Non vos judicetis, 1. v. qu. 5. *Augustinus*, 476
Non ut apponeres, 5. *de Baptismo & ejus effectu*, t. 42. Lib. 3. Innocentius iij. PD 524
Nos ad fidem, 2. dist. 96. *Chalcedonense Concil.* 292
Nos autem, 41. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1177
Nos consecrationem, 1. ix. qu. 1. *Gregorius*, 521
Nos consuetudinem, 8. dist. 12. Gregorius, CR 26
Nos in hominem, 6. *final.* ix. qu. 1. Gregorius, 523
Nos in quenquam, 1. ij. qu. 1. *Augustinus*, 382
Nos instituta, 1. *de Sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Leo iij. 438
Nos inter, 6. *de purgatione canonica*, tit. 34. Lib. 5. Alexander iij. 705
Nos novimus, 2. xvij. qu. 2. *Augustinus*, CR 709
Nos quidem, 3. *de Testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Gregorius ix. 429
Nos qui præsumus, 3. dist. 40. *Gregorius*, 130
Nos sacramentum, 3. ij. qu. 5. *Cornelius Papa*, CR 396

Nos ſanctorum, 2. ij. q. 5. *Cornelius Papa*, 396
Nos ſanctorum, 4. xv. q. 6. *Gregorius VII.* CR 657
Noſſe credo, 9. diſt. 76. *Ambroſius*, CR 236
Noſſe deſideras, 3. xxx. q. 1. *Nicolaus Papa*, 957
Nos ſequentes, 19. vj. q. 1. *Euſebius Papa*, 485
Noſſe tuam 12. diſt. 63. *Stephanus*, 208
Noſſe vos, 21. *de Conſecr.* diſt. 3. *Pius*, 1202
Nos ſi incompetenter, 41. ij. q. 7. *Leo IV.* CR. ad Rubricam & ad Gratianum, 430
Noſtri quomodo, 9. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1 Alexander iij. PD 39
Noſtrates, 3. xxx. q. 5. *Nicolaus* 964
Noſtri, 3. xxiij. q. 3. *Auguſtinus*, CR 782
Noſtro poſtulaſti, 15. *de pœnitentiis & remiſſionibus*, tit. 38. Lib. 5. Honorius iij. 720
Notandum eſt, 3. *final.* xxiij. q. 2. *Auguſtinus*, 780
Notandum eſt, 37. xxiv. qu. 3. *Urbanus Papa*, 872
Notificamus, 3. xxxv. q. 6. *Urbanus Papa*, 1134
Notificaſti, 2. xxxiij. q. 5. *Alexander Papa*, CR 1098
Notum ſit, 10. ij. q. 1. *Nicolaus Papa*, CR 385
Nova, 10. *de pœnitentiis & remiſſionibus*, tit. 38. Lib. 5. Innocentius iij. 717
Novatianus, 6. vij. q. 1. *Cyprianus*, CR 493
Noverit, 49. *de ſententia Excommunic.* tit. 39. Lib. 5. Honorius iij. PD 738
Noverit, 6. ix. q. 1. *Tolet. Conc. IV.* 533
Novimus, 27. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. L. 5. Innocentius iij. 750
Noviſſime, 5. *de Conſecr.* diſt. 5. *Rabanus*, 1247
Novit, 43. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. PD 336
Novit, 4. *de his quæ fiunt a Prælatis*, tit. 10. Lib. 2. Alexander iij. PD 400
Novit Dominus, 64. *de pœn.* diſt. 1. *Ambroſius*, 1028
Novit Dominus, 10. *de pœn.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1081
Novit fraternitas, 10. diſt. 12. Gregorius, 27
Novit ille, 13. *de judiciis*, tit. 1. L. 2. Innocentius iij. PD 194
Novit ille, 7. *de Officio Legati*, tit. 30. L. 1. PD 148
Novit ille, 1. *Ne ſede vacante*, tit. 9. Lib. 3. Innocentius iij. PD 398
Novit ſanctitas, 3. diſt. 100. Gregorius, CR 305
Novum genus, 2. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. *Paſchalis II.* 444
Nubendi, 20. xxxij. q. 1. *Auguſtinus*, 920
Nulla ædificia, 4. xij. q. 2. *Nicolaus Papa*, CR 589
Nulla Eccleſiaſtica, 2. *de Conceſſione Præbend.* tit. 8. L. 3. *Ex Conc. Lateran.* ſub Alexand. iij. 389
Nullam, 3. final. de juramento calumniæ, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 64
Nullam damnationem, 3. *fin.* ij. q. 4. *Leo IV.* CR 405
Nullam poteſtatem, 9. xviij. q. 2. *Pelagius Papa*, 724
Nulla officia, 14. diſt. 54. *Tolet. Conc. III.* 185
Nulla præter, 142. *de Conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1242
Nulla ratio, 1. diſt. 62. *Leo Papa*, 204
Nulla ratione, 8. diſt. 93. *Ex Concilio Pariſienſi*, 279
Nulli Archiepiſcopi, 2. diſt. 99. *Anicetus*, 302
Nulli Civium, 5. *de Conſecr.* diſt. 3. *Aurel. Conc. I.* CR 1199
Nulli Clerico, 3. diſt. 4. *Sexta Synodus*, CR 141
Nulli de ſervili, 2. diſt. 54. *Tribur. Conc.* CR 181
Nulli dubium, 5. iij. q. 1. *Alexander Papa*, 439
Nulli dubium, 1. xij. q. 5. Gregorius, CR 622
Nulli Epiſcopi, 5. diſt. 42. *Carthag. Conc. III.* 137
Nulli Epiſcoporum, 14. *final.* iij. q. 5. *Paſchaſius*, CR 448
Nulli Epiſcoporum, 27. xij. qu. 1. *Romana Synodus habita* ab Eugenio ij. 596
Nulli Epiſcoporum, 62. xvj. qu. 1. *Leo Papa IV.* in Concilio 680
Nulli Epiſcoporum, 5. *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 4. *Paſchalis Papa*, 597
Nulli eſt, 131. *de Conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1239
Nulli ex propinquitate, 19. xxxv. quæſt. 2. & 3. *Lugdun. Concil.* CR 1113
Nulli fas, 5. diſt. 19. Gregorius iv. CR 57
Nulli fas ſit, 4. xxv. q. 1. *Hilarius*, CR 880
Nulli Judæo, 19. finale, *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Gregorius ix. 634
Nulli liceat, 3. xvj. q. 2. *Bonifacius Papa*, 597
Nulli liceat, 5. *de Rebus Eccleſiæ alienandis*, tit. 13. L. 3. Ex Concilio apud Silvanen. PD 407
Nulli licere, 8. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Gregorius X. *in Conc. generali Lugdun.* 16
Nulli Sacerdotum, 4. diſt. 38. Celeſtinus, 126
Nulli ſe, 8. *de Sent. Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Alexander iij. 722
Nulli unquam, 11. iij. q. 4. *Eutychianus Papa I.* 445
Nullius crimen, 1. j. qu. 4. *Auguſtinus*, 363
Nullum abſque formata, 9. *final.* diſt. 71. *Antioch. Concil.* CR 226
Nullum ante, 10. xxx. q. 5. *Evariſtus Papa*, 966
Nullum Epiſcoporum, 6. ix. q. 2. *Antioch. Conc.* CR 524
Nullum facere, 1. diſt. 28. Gregorius, 90
Nullum in utroque, 7. xxxv. qu. 2. *Julius Papa*, CR 1110
Nullum ſine dote, 6. xxx. qu. 6. *Arelat. Concil.* 965
Nullus, 1. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Lucius Papa, PD 36
Nullus, 2. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Ex Concilio Pariſienſi, 199
Nullus, 17. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. 496
Nullus, 4. *de præſumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. *Bonifacius Papa*, 283
Nullus, 1. *de Regul. & Tranſeunt.* tit. 31. Lib. 3. Ex Concilio Maguntinenſi, 455
Nullus, 4. *de ſervis non ordinandis*, tit. 18. Lib. 11. Ex Concilio apud Alichi. PD 113
Nullus Abbas, 3. j. q. 2. *Urbanus Papa*, CR 354
Nullus Abbas, 1. xix. quæſt. 3. *Educenſe Concil. ſub Gregorio VII.* 732
Nullus Acolythorum, 1. diſt. 24. *Sylveſter Papa*, CR 78
Nullus ad Eccleſiaſticum, 1. diſt. 58. Gregorius, 196
Nullus aliqua, 1. diſt. 98. *Sylveſter Papa*, in Concilio generali, 301
Nullus alterius, 1. jx. qu. 2. *Calixtus Papa*, 523
Nullus anathematizatorum, 6. iij. q. 4. *Steph. Papa*, 445
Nullus autem, 40. *de Conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1217
Nullus Clericorum, 6. xiv. q. 4. *Carthag. Concil. III.* 640
Nullus Clericorum, 19. xvij. q. 4. *Ilerdenſe Concil.* 713
j. Nullus Clericus, 33. xj. q. 1. *Sylveſter Papa*, CR 551
ij. Nullus Clericus, 6. xj. q. 1. *Matiſcon. Conc. I.* CR 545
Nullus debitæ, 42. *de pœn.* diſt. 1. *Auguſtinus*, 1020
Nullus decimas, 4. xvj. q. 2. *Leo Papa*, 684
Nullus ducat, 1. xxxj. qu. 1. *Leo Papa*, 967
Nullus Eorum, 2. xxj. qu. 4. *Sexta Synodus*, 748
Nullus Eorum, 13. xxviij. qu. 1. *Sexta Synodus*, 948
Nullus Eorum, 26. *de pœnit.* diſt. 2. *Hieronymus*, 1049
Nullus Epiſcoporum, 1. diſt. 54. *Leo Epiſcopus*, CR 181
Nullus Epiſcoporum, 3. ij. q. 2. *Stephanus*, CR 391
Nullus Epiſcoporum, 1. xv. q. 4. *Tarraconenſe Concil.* 654
Nullus Epiſcopus, 16. *fin.* diſt. 38. Clemens Papa, 129
Nullus Epiſcopus, 1. diſt. 60. *Urbanus in Concilio celebrato Alverniæ*, 198
j. Nullus Epiſcopus, 100. j. qu. 1. *Gelaſius ex Sexta Synodo*, CR 345
ij. Nullus Epiſcopus, 124. j. qu. 1, Gregorius vij. 351
Nullus Epiſcopus, 1. v. q. 4. *Julius Papa*, CR 475
Nullus Epiſcopus, 8. xj. q. 1. *Bonifacius*, CR 545
Nullus Epiſcopus, 3. *final.* xv. q. 4. *Hadrianus Papa*, 655
Nullus Epiſcopus, 23. *final.* xxij. q. 5. Urbanus ij. CR 775
Nullus Epiſcopus, 57. *de Conſecr.* diſt. 1. Zacharias Papa, CR 1161
Nullus Epiſcopus, 5. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Urbanus Papa, 288

Nullus Episcopus, 3. *de parochiis & alienis*, tit. 29. Lib. 3. Hadrianus Papa, 443
Nullus Episcopus, 4. final. de Tempor. Ordinat. tit. 9. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 41
Nullus ex Consilio, dummodo fraudulentum non fuerit, obligatur. Reg. lxij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 188
Nullus ex Ecclesiastico, 22. xxij. q. 5. *Rhemense Concilium*, CR 775
Nullus expecter, 6. *final. de pœn.* dist. 7. *Augustin.* CR 1094
Nullus fidelis, 2. xxx. q. 5. *Hormisda Papa*, CR 964
Nullus in Episcopum, 4. *final.* dist. 60. *Urbanus Papa*, CR 198
Nullus in Episcopum, 3. *fin.* dist. 62. *Calixtus Papa II.* 205
Nullus in Præpositum, 2. dist. 60. *Calixtus Papa*, CR 198
Nullus introducatur, 2. iv. quæst. 4. *Damasus Papa*, CR 470
Nullus invitis, 13. dist. 61. *Celestinus*, CR 202
Nullus itaque, 108. j. qu. 1. *Symmachus*, 350
j. Nullus judicum, 2. xj. qu. 1. *Cajus Papa*, 544
Nullus Laicorum, 1. dist. 63. *Hadrianus Papa in Octava Synodo*, CR 205
Nullus Laicorum, 18. xvj. q. 7. *Paschalis II.* CR 702
Nullus Laicus, 2. ij. qu. 7. *Sylvester Papa*, 420
Nullus ministrorum, 125. *de Consecr.* dist. 4. *Arausic. Concil.* CR 1235
Nullus Missam, 5. dist. 32. *Nicolaus*, CR 105
Nullus Monachus, 54. ij. q. 7. *Pelagius II.* 435
Nullus Monachus, 14. xviij. qu. 2. *Aurel. Concil. I.* 726
Nullus mortuus, 18. xiij. q. 2. *Magunt. Concil. I.* 632
Nullus neque, 6. xxxvj. q. 2. *Parisiense Concil. I.* 1145
Nullus omnino, 23. *final.* vj. qu. 1. *Codex*, 486
Nullus omnino, 11. xvj. qu. 7. *Calixtus Papa*, 700
Nullus ordinetur, 2. dist. 24. *Carthag. Concil. III.* 79
Nullus Patriarcharum, 4. dist. 99. *Pelagius II.* 303
Nullus pluribus uti defensionibus prohibetur. Reg. xx. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Nullus pœnitentiam, 2. dist. 55. *Arelat. Conc. III.* 189
Nullus Pontifice, 7. dist. 79. *Bonifac. III.* ex Concil. 242
Nullus potest, 5. ij. qu. 2. *Julius Papa*, CR 391
Nullus Presbyter, 5. ix. q. 2. *Nannetense Concil.* CR 524
Nullus Presbyter, 15. *de Consecr.* dist. 1. *Sylvester Papa*, 1151
Nullus Presbyter, 25. *de Consecr.* dist. 1. *Hormisda Papa*. CR 1153
Nullus Presbyter, 1. *de pignoribus*, &c. tit. 21. Lib. 3. Ex Concilio Remensi, 418
Nullus Presbyterorum, 7. dist. 44. *Nannetense Concil.* CR 142
Nullus Presbyterorum, 35. *de Consecr.* dist. 5. *Nannetense Concilium*, 1253
Nullus Primas, 3. ix. qu. 2. *Calixtus*, 523
Nullus Primas, 7. ix. qu. 3. *Calixtus Papa*, 528
Nullus Religiosus, 28. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 27
Nullus res Ecclesiæ, 39. xvij. qu. 4. *Carthagin. Concilium*, CR 719
Nullus Sacerdotum, 43. xj. q. 3. *Arvernense Concilium*, CR 570
Nullus servus, 11. iij. q. 3. *Felix Papa II.* 448
Nullus unquam, 4. dist. 79. *Stephanus Papa III.* ex Conc. CR 241
Nullus unquam, 1. iv. q. 4. *Fabianus*, CR 467
Nunc autem, 6. dist. 21. *Nicolaus Papa*, 66
Nunc autem, in princ. j. q. 7. Gratianus, 370
Nunc autem, in princ. v. qu. 5. Gratianus, 476
Nunc autem, in princ. xxiij. qu. 7. Gratianus, 828
Nunc autem, in princ. xxxij. qu. 7. Gratianus, 995
Nunc autem, 46. *de Consecr.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1220
Nunc autem, 1. *de religiosis domibus*, tit. 36. Lib. 3. Gregorius, 487
Nunc ergo, in princ. j. qu. 4. Gratianus, 363
Nunciatum est, 2. dist. 84. *Gregorius*, 256
Nuncios, 6. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Alexander iij. PD 446
Nunc quæritur, in princ. xij. qu. 2. Gratianus, 597
Nunc quæritur, in princ. xij. qu. 3. Gratianus, 620
Nunc quæritur, in princ. xxxv. qu. 6. Gratianus, 1133
Nunc quæritur, in princ. xxxvj. qu. 2. Gratianus, 1144
Nunc vero, 20. ix. qu. 3. *Stephanus Episcopus*, CR 531
Nunquam aquæ, 10. *de Consecr.* d. 4. *Chromatius*, CR 1207
Nunquam de manu, 33. *de Consecr.* dist. 5. *Hieronymus*, 1252
Nunquam de Pontificibus, 12. dist. 96. *Gelasius*, 295
Nunquam de vitiis, 4. dist. 56. *Chrysostomus*, CR 193
Nunquam divinatio, 24. j. qu. 1. *Hieronymus*, CR 319
Nunquid Cain, 26. *de pœn.* dist. 2. *Cyprianus*, 1016
Nunquid non erunt, 1. xxviij. q. 1. *Innocentius Papa*, 942
Nunquid non omnia, 10. *de Consecr.* dist. 5. *Stephan. V.* 1247
Nuper, 4. *de bigamis*, t. 21. L. 1. Innocent. iij. 116
Nuper, 34. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio gener. Lateranensi*, 455
Nuper, 6. *de donat. inter vir. & uxor.* tit. 20. L. 4. Innocentius iij. 593
j. *Nuper*, 6. de præb. & dignitatibus, tit. 2. *In Extrav. Com.* Lib. 3. Joannes xxij. 342
ij. *Nuper*, 7. de Præbendis & dignitat. tit. 2. *In Extr. Comm.* Lib. 3. Joannes xxij. 343
iij. *Nuper*, 8. de Præb. & dignit. tit. 2. *In Extr. Comm.* Lib. 3. Joannes xxij. 343
Nuper, 29. *de sent. Excommunic.* tit. 39. L. 5. Innocentius iij. 729
Nuper, 51. *de Testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Honorius iij. PD 271
Nuper foropopulensis, 2. *final.* vij. qu. 2. *Gelasius Papa*, CR 511
Nuptiæ terram implent, 12. xxxij. q. 1. *Ambros.* CR 976
Nuptiarum bonum, 41. xxvij. q. 1. *Augustin.* CR 924

O.

Obedientiam, in pr. dist. 93. Gratianus, 276
Obeuntibus, 35. dist. 63. *Innocentius II.* in Synodo Romana, 216
Objiciuntur, 7. xxxij. qu. 4. *Augustinus*, CR 986
Obitum Theodori, 2. xij. qu. 5. *Gregorius*, 622
Obitum Victoris, 16. dist. 61. *Gregorius*, CR 203
Oblatæ, 57. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. 345
Oblationes dissidentium, 2. dist. 90. *Carthag. Conc. IV.* 271
Observandum quoque, *unic.* xv. qu. 2. *Tarraconense Concilium*, 652
Obtineri, 21. xxiij. qu. 4. *Gregorius*, 790
Occidit Phinees, 14. xxiij. q. 8. *Joannes Chrysostomus*, 834
Octava discussio, 62. xij. q. 2. *Hispal. Conc. II.* CR 614
Odia restringi, & favores convenit ampliari. Reg. xv. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Odi & projeci, 27. xxiv. q. 1. *Hieronymus*, CR 852
Odio habeantur, 2. dist. 86. *Leo Episcopus*, 258
Odit DEUS, 62. j. q. 1. *Hieronymus*, 330
Odoardus, 3. *de solutionibus*, tit. 23. Lib. 3. Gregorius IX. 423
Offerebat, 12. xxxij. q. 7. *Ambrosius*, 998
Officia, 16. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, 815
Officii, 38. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 63
Officii, 1. de Officio Legati, tit. 15. *in Sexto*, Lib. 1. Innocentius iv. 47
Officii, 9. *de pœnitentiis & remissionibus*, tit. 38. Lib. 5. Innocentius iij. 717
Officii, 42. *de sent. Excommunicat.* tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. 736
Officii, 14. *de testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Innocentius iij. PD 432
Officii nostri, 13. xxiv. q. 1. *Julius Papa*, 846
Officium, 2. *de Officio Archidiaconi*, tit. 23. Lib. 1. Ex Concilio Toletano, PD 119

Officium, 3. *de offic. Archipresbyt.* tit. 24. L. 1. Leo Papa 123
Olim, 26. *de accusationib.* tit. 1. Lib. 5. Gregor. ix. 607
Olim, 20. *de Censibus*, tit. 39. L. 3. Innocent. iij. PD 507
Olim, 7. *de Exceptionib.* tit. 25. L. 2. Honorius iij. PD 203
Olim, 7. *de injuriis & damno dato*, tit. 36. Lib. 5. Honorius iij. 711
Olim, unic. *de litis contestatione*, tit. 5. Lib. 2. Gregorius ix. 207
Olim, 25. *de rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innoc. iij 19
j. Olim, 12. *de restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Innocentius iij. PD 229
ij. Olim, 16. *de restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Innocentius iij. 233
iij. Olim, 17. *de restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Innocentius iij. 233
Olim, 26. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. Innocentius iij. 745
Olim idem erat, 5. dist. 95. *Hieronymus*, 287
Olim jussus, 8. viij. qu. 1. *Augustinus*, CR 514
Omne genus, 16. xxij. q. 3. *Isidorus*, 760
Omne itaque, 10. xxvij. qu. 2. *Augustinus*, 929
Omnem vim, 6. dist. 37. *Hadrianus Papa*, CR 122
Omne quod, 1. xxij. q. 1. *Toletan. Concil. VIII.* CR 750
Omne quod, 8. xxv. q. 1. *Marcellinus Papa*, CR 881
Omnes Causationes, 7. xxxij. q. 7. *Hieronymus*, CR 996
Omnes Basilicæ, 19. xvj. q. 7. *Aurelianense Concil. I.* 700
Omnes Basilicæ, 3. *de Consecr.* dist. 1. *Hygin. Papa*, CR 1148
Omnes Decimæ, 5. xvj. q. 7. *Rothomag. Concil.* CR 698
Omnes deinceps, 14. xxviij. q. 1. *Agath. Concil.* CR 948
Omnes dies, 1. *de feriis*, tit. 9. Lib. 2. Ex Concilio apud Compendium, 216
Omnes Ecclesiæ, 5. xvij. q. 4. *Lucius Episcopus*, 710
Omnes Episcopi, 5. ij. q. 6. *Sixtus Papa*, CR 406
Omnes fideles, 62. *de Consecr.* dist. 1. *Canon Apostolorum*, CR 1162
Omnes fideles, 1. *de Consecr.* dist. 5. *Urbanus Papa*, 1246
Omnes fœminæ, 36. xxvij. q. 1. *Tolet. Concil. X.* CR 923
Omnes hæ species, in principio, dist. 3. Gratianus, 4
Omnes hujus, 3. dist. 47. *Gregorius*, CR 151
ij. Omnes illi, 4. vj. qu. 1. *Fabianus*, 481
Omnes itaque, 36. xj. q. 1. *Codex Theodosianus*, 552
Omnes Leges, 1. dist. 1. *Isidorus*, 1
Omnes Leges, 2. ij. qu. 2. *Nicolaus Papa*, 391
Omnes Presbyteri, 26. xvij. qu. 4. *Triburiense Concilium*, CR 715
Omnes Principes, 4. *de Majorit. & obedientia*, tit. 33. Lib. 1. Clemens Papa III. 159
Omnes psallentes, 6. dist. 38. *Septima Synodus*, 127
Omnes, qui adversus, 13. iij. q. 5. *Pelagius Papa II.* 448
Omnes, qui in peregrinatione, 6. final. dist. 98. *Eliber. Concilium*, 302
Omnes quos, 7. iij. q. 4. *Fabianus Papa*, 445
Omnes quos, 8. xxx. q. 1. *Symmachus Papa*, 959
Omnes quos, 30. final. *de Consecr.* dist. 3. *Augustinus*, 1204
Omnes, sive Patriarchæ, 1. dist. 22. *Nicolaus Papa II.* 67
j. Omnes vero, 2. vj. qu. 1. *Hadrianus Papa*, 480
Omnia Decretalia, 12. xxv. q. 1. *Damasus Papa*, 881
Omnia quæ adversus, 4. iij. q. 9. *Cornelius Papa*, 460
Omnia quæcunque, 74 *de Consecr.* dist. 2. *Ambros* CR 1192
Omnia Sacramenta, 78. j. qu. 1. *Augustinus*, 334
Omnia talia, 12. dist. 12. *Augustinus*, 28
Omnibus, 2. finale, *de Clerico Venatore*, tit. 24. Lib. 5. Ex Concilio Aurelianensi, 675
Omnibus considerantis, 20. xxiv. q. 1. *Augustinus*, CR 848
Omnibus modis, 1. xxxv. q. 9. *Gregorius*, CR 1138
Omnibus nobis, 1. xxix. q. 2. *Julius Papa*, CR 953
Omnibus quibus, 2. iv. q. 6. *Carthag. Concil. VII.* 471
Omnibus servis, 3. dist. 34. *Concilium Aurelianum* forte *Agathense*, vel *Francicum*, CR 112
Omnibus vobis, 19. ij. q. 5. *Leo*, CR 401
Omni die, 11 *de Consecr.* dist. 5. *Carthag. Concil. IV.* 1248
Omnino confitemur, 11. dist. 31. *Leo IX.* CR 102
Omnino puniendus est, 27. ij. q. 6. *Theodos. Lex*, CR 411
Omnipotens, 4. *de accusationibus*, tit. 1. Lib. 5. Gerius, 597
Omnis anima, 2. *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. Augustinus, 501
Omnis ætas, 1. xij. q. 1. *Toletanum Concil. III.* 587
Omnis autem, 4. finale, dist. 3. *Isidorus*, CR 4
Omnis Christianus, 32. xj. q. 3. *Augustinus*, CR 568
Omnis Christianus, 69. *de Consecr.* dist. 1. *Gregorius VII.* in Synodo Romana, CR 1163
Omnis cujuslibet, 112. j. qu. 1. *Leo*, CR 348
Omnis electio, 7. dist. 63. *Septima Synodus*, quæ est secunda Nicæna, CR 207
Omnis homo, 21. *de Consecr.* dist. 2. *Eliberit. Conc.* CR 1170
Omnis jactantia, 1. xxj. q. 4. *Septima Synodus*, CR 747
Omnis iniquitas, 25. *de pœn.* dist. 1. *Hieronymus*, 1016
Omnis oppressus, 3. ij. q. 6. *Anacletus Papa*, CR 406
Omnis Presbyter, 106. *de Consecr.* dist. 4. *Ilerdense Concilium*, CR 1231
Omnis qui aliis, 1. v. q. 6. *Hadrianus Papa*, 478
Omnis qui gemebat, 36. vij. q. 1. *Pelagius*, 503
Omnis qui jam, 96. *de Consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1230
Omnis qui juste, 10. dist. 45. *Isidorus*, 147
Omnis qui non diligit, 37. *de pœn.* dist. 1. *Joannes Evangelista*, 1019
Omnis, qui recedit, 24. xxiv. q. 1. *Beda*. 850
Omnis res, 4. xxvij. q. 2. *Joan. Chrysostomus*, CR 927
Omnis res, 1. *de Regulis juris*, tit. 41. ult. Lib. 5. Joannes Chrysostomus, 753
Omnis utriusque, 12. *de pœnitentiis & remissionibus*, t. 38. L. 5. Innocent. III. *in Conc. generali*, 718
Omni tempore, 124. *de Consecr.* dist. 4. *Martinus Bracharensis* in Concilio, 1235
Omni timore, 9. xxiij. qu. 8. *Leo*, 833
Omnium Sacerdotum, 1. dist. 32. *Leo Papa*, CR 104
Omnium vestrum, 46. xxiij. q. 5. *Nicolaus*, CR 823
Oportebat, 3. dist. 79. *Stephanus Papa III.* 241
Oportet Episcopum, 1. xxviij. q. 5. *Hieronymus*, CR 951
Oportet etiam ordinandum, in princ. *dist.* 36. Gratianus, 119
Oportet eum, 12. vij. qu. 1. *Petrus Apostolus*, in Epist. 1. Clementis ad Jacobum, 516
Oportet infantes, 4. final. xx. q. 2. *Nona Synodus*, CR 739
Oportet quoque, in princ. 40. Gratianus, 129
Oportet Sacerdotes, 23. dist. 81. *Gregorius*, 249
Oportet ut primum, 3. iij. q. 2. *Stephan. Papa V.* CR 440
O Propheta, 80. j. q. 1. *Hieronymus*, CR 334
Optatum tibi, 4. dist. 100. *Joannes Episcopus*, CR 305
Oratorium, 6. dist. 4. *Ex dictis B. Benedicti Abbatis*, 137
Ordinarii, 3. de Officio ordinarii, tit. 16. *In Sexto*, L. 1. Gregorius X. 50
Ordinationes, 1. dist. 64. *Anacletus*, CR 216
j. Ordinationes, 1. dist. 75. *Anacletus*, *Papa*, 231
ij. Ordinationes, 3. dist. 75. *Zepherinus Papa*, 232
iij. Ordinationes, 7. *final.* dist. 75. *Gelasius*, 233
Ordinationes, 113. j. q. 1. *Gregorius VIII.* 348
Ordinationes, 5. jx. quæst. 1. *Urbanus* in Synodo Placentina, CR 522
Ordinatos, 6. *finale*, tit. 59. *Celestinus*, 197
Origo, 5. xxxij. qu. 4. *Hieronymus*, 985
Osius Episcopus, 10. dist. 61. *Sardicense Concil.* CR 202
Osius Episcopus, 7. vj. q. 4. *Sardicense Concil.* 490
Osius Episcopus, 2. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Ex Concilio Sardicensi, 36
Osius Papa, 2. dist. 56. *Damasus Papa*, CR 192
Ostendit Propheta, *final.* xxiij. q. 3. *August.* CR 783
Ostenditur illos, 32. *de Consecr.* dist. 4. *Augustin.* 1213
Ostensum est, in principio, xvj. q. 4. Gratianus, 693
Ostiarius, 19. dist. 23. *Carthag. Concil. IV.* 77
Oves Pastorem, 9. vj. qu. 1. *Pius Papa*, 482
Oves, quæ, 13. ij. q. 7. *Eusebius Papa*, 421

UAB Biblioteca de Ciències Socials

P.

PAcem igitur, 9. *de Consecr.* dist. 2. *Innocent. Papa*, 1167
Pactiones, 8. final. *de pactis*, tit. 35. Lib. 1. Gregorius IX. 168
Pactum. 1. de pactis, tit. 18. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 54
Pactum, 11. *de Verborum significatione*, tit. 40. L. 5. Isidorus, 743
Pagani, 25 ij. qu. 7. *Cajus Papa*, CR 424
Palam est, 9. dist. 11. *Augustinus*, CR 24
Pallium tibi, 6. dist. 100. *Gregorius*, 306
Pallium vobis, 10. dist. 100. *Gregorius*, 307
Panem cœlestem, 64. *de Consecr.* dist. 2. *Augustin.* CR 1186
Panis est, 55. *de Consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, CR 1183
Panis & Calix, 39. *de Consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, CR 1176
Paratus, 2. xxiij. q. 1. *Augustin.* CR 777
Parentelæ, 4. xxxv. q. 5. *Zacharias Papa*, 1119
Parochiano, 14 finale, *de sepulturis*, tit. 28. Lib. 3. Gregorius jx. 443
Parochianos, 14. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Alexander iij. PD 448
Parochianos, 9. *de sententia Excommunicationis*, tit. 39. L. 5. Alexander iij. 722
Parsimoniam, 5. dist. 41. *Gangren. Concil.* CR 134
Parvuli, 14. xxij. qu. 2. *Capitularia*, CR 773
Parvuli, 74. *de Consecr.* dist. 4. *Isidorus*, 1225
Parvuli, 138. *de Consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1241
Parvulos, 110. *de Consecr.* dist. 4. *Gregor. iij.* forte *ij.* 1232
Pasce fame, 21. dist. 86. *Ambrosius*, lib. de alienandis pauperibus, CR 262
Paschæ solennitas, 23. *de Consecrat.* dist. 3. *Carthag. Concil. IV.* 1203
Pastoralis, 53. *de appellationibus*, t. 28. Lib. 2. Innocentius iij. PD 342
Pastoralis, 5. *de Causa possessionis*, tit. 12. Lib. 2 Innocentius iij. PD 223
Pastoralis, unic. de Clerico ægrotante, tit. 5. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 98
Pastoralis, 28. *de Decimis*, t. 30. L. 1. Innocent. iij. 452
Pastoralis, 7. *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. Innocentius iij. 426
Pastoralis, 4. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Innocentius iij. 301
Pastoralis, 8. *de fide instrumentorum*, tit. 22. L. 2. Innocentius iij. PD 279
Pastoralis, un. de immunitate Ecclesiar. t. 13. *in Extr. Com.* L. 3. Benedictus xi. ex Clem. V. 376
Pastoralis, 14. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Innocentius iij. 195
Pastoralis, 29. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Innocentius iij. 500
Pastoralis, 9. *de his quæ fiunt a Prælatis*, tit. 10. L. 3. Innocentius iij. PD 402
Pastoralis, 28. *de Officio & potestate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. PD 137
Pastoralis, 11. *de Officio Judicis ordinarii*, tit. 31. L. 1. Innocentius iij. 153
Pastoralis, 19. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 699
Pastoralis, 14. *de rescriptis*, t. 3. L. 1. Innoc. iij. 14
Pastoralis, 1. *de Sacram. non iter.* tit. 16. Lib. 1. Innocentius iij. 107
Pastoralis, 2. fin. de sent. & re judicata, t. 11. *In Clem.* Lib. 2. Clemens V. *in Conc. Viennensi*, 214
Pastoralis officii, 42. vij. q. 1. *Gregorius Papa*, CR 505
Pastor Ecclesiæ, 7. j. qu. 2. *Prosper*, 355
Patentibus, 10. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Celestinus iij. 694
Paternarum, 24. xxiv. q. 3. *Urbanus Papa*, CR 870
Patet profecto, 10. jx. q. 3. *Nicolaus Papa*, CR 529
Patet Simoniacos, 27. *final.* 1. q. 7. *Paschalis Papa*, CR 381
Patrem, unic. xxxij. q. 3. *Pelagius*, 982
Paulianistæ, 53. j. qu. 1. *Innocentius*, 328
Paulum itaque, 6. ij. qu. 3. *Gregorius*, CR 393
Paulus dicit, 28. ij. q. 7. *Gregorius*, CR 426
Paulus Dyaclinæ, 43. ij. q. 7. *Gratianus*, CR 432
Paulus Petrum, 33. ij. q. 7. *Glossa ordinaria*, CR 428
Pauper, 72. xi. q. 3. *Isidorus*, 576
Peccati Venia non datur, nisi correcto. Reg. V. de Reg. Juris *In Sexto*, Bonifacius viij. 186
Peccatum, 7. *de pœnit.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1078
Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum. Reg. IV. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Pecunia, 16. xvij. q. 4. *Theodorus in pœnitentiali*, 713
Pennata, 9. *de pœn.* dist. 2. *Gregorius*, 1043
Peracta, 10. *de Consecr.* dist. 2. *Anacletus Papa*, CR 1167
Per adoptionem, 6. xxx. q. 3. *Digesta*, CR 962
Per aquam, 9. *de Consecr.* dist. 4. *Ambrosius*, CR 1207
Per Baptismum, 2. *de Consecr.* dist. 4. *Augustin.* CR 1205
Per Catechismum, 2. de Cognat. spirituali, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 4. Bonifacius viij. 132
Peregrina judicia, 12. iij. q. 6. *Sixtus, Papa III.* 453
Per Esajam, 98. 1. qu. 1. *Augustinus*, CR 343
Per exemptionem, 9. de Privilegiis, tit. 7. *in Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 152
Perfecta pœnitentia, 40. *de pœn.* dist. 1. *Jo. Chrysost.* 1020
Perfecta pœnitentia, 8. *de pœn.* dist. 3. *Jo. Chrysost.* 1062
Per hoc, 17. de Hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 141
Periculoso, unic. *de statu Regularium*, tit. 16. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 114
Per illicitam, 25. j. qu. 7. *Damasus Papa*, 380
Per illicitam, 3. ix. qu. 1. *Damasus Papa*, 522
Per Inquisitionem, 26. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. 52
Per Laicos, 20. xvj. q. 7. *Alexander Papa II.* CR 707
Perlatum, 1. *de his, quæ vi metusve*, tit. 40. Lib. 1. Alexander iij. PD 177
Perlatum, 1. *de jure Patronatus*, tit. 38. L. 3. ex Concilio Mediolanensi, PD 492
Perlatum, 7. *qui filii sint legitimi*, tit. 17. lib. 4. Alexander iij. 582
Perlatum ad nos, 27. *de Consecr.* dist. 3. *Gregorius*, 1203
Perlatum est, 4. dist. 88. *Gregorius*, 266
Perlatum est, 12. *final.* dist. 90. *Victor Papa*, 273
Perlatum est, 8. xix. q. 3. *Gregorius Papa*, CR 734
Perlatum est, 7. xxix. q. 2. *Triburiense Concil.* CR 955
Perlectis, 1. dist. 25. *Isidorus*, CR ad inscriptionem & in fine, 80
Per literas, 2. de Præbendis, tit. 2. *In Clem.* L. 3. Clemens V. 221
Permittimus, unic. de ætate & qualitate, tit. 10. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 41
Permittimus, 57. *de sentent. Excommunicat.* tit. 39. L. 5. Gregorius ix. 741
Pernicioſam, 25. xviij. q. 2. *Innocentius II.* in Concilio Romæ habito, CR 729
Pernicioſam, 1. *de Officio Judicis ordinarii*, tit. 31. L. 1. *Ex Synodo* Joannis Papæ, 149
Pernicioſe, 23. *de pœn.* dist. 1. *Augustinus*, CR 1016
Pernicioſus, 13. *de Celebratione Missarum*, tit. 41. L. 3. Honorius iij. 519
Per nostras, 26. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Innocentius iij. 498
Perpendimus, 23. *de sent. Excommun.* tit. 39. L. 5. Clemens iij. PD 726
Perpetuo, 5. *final.* de Censibus, tit. 20. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 121
Perpetuo, 7. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Gregorius X. *in generali Concilio Lugdunensi*, 15
Perpetuo, unic. de postulatione Prælatorum, tit. 5. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 9

Per principalem, 123. j. qu. 1. *Nicolaus Papa*, 351
Per principalem, 21. *final.* ix. q. 3. *Nicolaus Papa*, 531
Per ſcripta, 5. ij. qu. 8. *Stephanus Papa*, 437
Per ſingulas, 1. ix. qu. 3. *Martinus Papa*, id eſt, *Bracharenſis* in Capitulis, 526
Per ſingulas, 2. ix. qu. 3. *Antiochen. Concil.* CR 526
Per ſingulas, 1. xvj. qu. 3. *Chalcedon. Conc.* & *Gelaſius Papa*, & *Tolet. Conc.* CR 686
Perſonas, 4. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 325
Perſonas, 20. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 258
Per tuas, 58. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. 346
Per tuas, 9. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Innocentius iij. PD 188
Per tuas, 6. *de Conditionibus appoſitis*, tit. 5. Lib. 4. Innocentius iij. PD 556
Per tuas, 5. *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. Innocentius iij. PD 425
Per tuas, 7. *de Major. & obedient.* tit. 33. Lib. 1. Innocentius iij. PD 162
Per tuas, 10. *de Probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Innocentius iij. PD 251
Per tuas, 12. *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Innocentius iij. 583
Per tuas, 40. *de ſentent. Excommun.* tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. PD 753
j. Per tuas, 32. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Innocentius iij. 619
ij. Per tuas, 35. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Innocentius iij. PD 621
iij. Per tuas, 37. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Innocentius iij. PD 622
Per tuas, 48. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Honorius iij. PD 270
Per tuas, 10. *de voto & voti redemptione*, tit. 34. Lib. 3. Innocentius iij. 479
Per venerabilem, 13. *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Innocentius iij. PD 583
Pervenit, 2. *de adulteriis & ſtupro*, tit. 16. Lib. 5. Gregorius, 659
j. Pervenit, 13. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 328
j. Pervenit, 28. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 332
Pervenit, 3. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Alexander iij. 186
Pervenit, 5. *de Cenſibus*, tit. 39. Lib. 3. Paſchalis ij. PD 501
Pervenit, 1. *de conjugio leproſorum*, tit. 8. Lib. 4. Alexander iij. 562
Pervenit, 5. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Alexander iij. PD 445
Pervenit, 4. *de Emptione & Venditione*, tit. 17. L. 3. Celeſtinus iij. PD 412
Pervenit, 1. *de Exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Alexander iij. PD 682
Pervenit, 2. *de Fidejuſſoribus*, t. 22. L. 3. Lucius iij. 422
Pervenit, 2. *de immunitate Eccleſiarum*, t. 49. Lib. 3. Gregorius, 530
j. Pervenit, 2. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Gregorius ij. 287
ij. Pervenit, 3. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Gregorius ij. PD 287
Pervenit, 11. *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Celeſtinus iij. 582
Pervenit, 17. *de ſentent. Excommunicat.* tit. 39. L. 5. Clemens iij. PD 725
j. Pervenit, 4. *de teſtibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. Alexander iij. 273
ij. Pervenit, 5. *de teſtibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. Alexander iij. PD 274
ij. Pervenit ad me, 27. xxiij. qu. 2. Gregorius, 729
Pervenit ad me, 12. *de conſecr.* diſt. 3. Gregorius, 1200
Pervenit ad nos, 9. diſt. 50. Gregorius, 160
Pervenit ad nos, 1. diſt. 84. Gregorius, 255
Pervenit ad nos, 21. diſt. 93. Gregorius, CR 281
Pervenit ad nos, unic. diſt. 101. *Chalcedonenſe Concilium*, CR 308
Pervenit ad nos, 13. j. qu. 3. Gregorius vij. CR 362
Pervenit ad nos, 59. ij. qu. 7. Gregorius, 436
Pervenit ad nos, 20. vij. qu. 1. Gregorius, 500
Pervenit ad nos, 39. xj. qu. 1. Gregorius, 553
Pervenit ad nos, 9. xvj. qu. 1. *Paſchalis II.* 663
Pervenit ad nos, 3. xvj. qu. 7. Gregorius vij. CR 697
j. Pervenit ad nos, 20. xviij. qu. 2. Gregorius, 727
Pervenit ad nos, 8. xxvj. qu. 5. Gregorius, 898
Pervenit ad nos, 15. xxvij. qu. 1. Gregorius, CR 918
Pervenit ad nos, 1. xxx. qu. 1. *Deusdedit S. R. E. Epiſcopus*, CR 956
Pervenit ad noſtras, 6. diſt. 18. *Chalced. Concil.* CR 51
Pervenit ad notitiam, 29. *de conſecr.* diſt. 2. *Rhemenſe Concilium*, 1172
Pervenit ad ſanctam, 26. *final.* diſt. 86. *Chalcedonenſe Concilium*, 263
Pervenit ad ſanctum, 14. diſt. 93. *Nicænum Concil.* CR 280
Pervenit in ſanctam, 1. xxj. qu. 3. *Nicaſius Epiſcopus*, CR ad inſcriptionem, & in fine, 746
Pervenit, 1. diſt. 95. Gregorius, 286
Per veſtras, 7. *de donat. inter virum & uxorem*, tit. 20. Lib. 4. Innocentius iij. PD 594
Peſſimam, 32. xxiij. qu. 8. Innocentius iij. in univerſali Concilio, 841
P. & G. 40. *de officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Gregorius ix. 145
Petiiſti, 17. vij. qu. 1. *Zacharias Papa*, CR 498
Petimus, 19. xj. qu. 1. *Carthag. Concil. iij.* CR 548
Petiſtis, 20. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 699
Petitio, 24. *de homicido voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Honorius iij. 657
Petitio, 31. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Honorius iij. PD 298
Petitio, 9. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Honorius iij. PD 175
Petrus Diaconus, unic. diſt. 39. Gregorius, 129
Petrus Diaconus, 17. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Innocentius iij. PD 653
Petrus doluit, 1. *de pœn.* diſt. 1. Ambroſius, 1012
Petrus poteſtatem, 40. ij. qu. 7. Gregorius, CR 430
Petrus qui Thabitam, 16. xxiij. qu. 8. Gregorius, 834
Petrus Simoni, 19. j. qu. 1. Ambroſius, CR 314
Pia, 1. de Exceptionibus, tit. 12. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. *in Concilio Lugdun.* 70
Piæ mentis, 26. xvj. qu. 7. *Gelaſius Papa*, 703
Piæ ſolicitudinis, 1. de Præbendis & dignitatibus, tit. 2. *in Extr. Com.* Lib. 3. Bonifacius viij. 334
Piſanis, 19. finale, *de reſtitutione ſpoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Gregorius ix. 234
Pitacium, 2. xxx. qu. 3. *Zacharias*, CR 961
Pium eſt, 45. *de pœn.* diſt. 3. *Auguſtinus*, CR 1076
Placet, 12. *de converſione conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Celeſtinus iij. PD 468
Placet omnibus, 5. diſt. 65. *Carthag. Concil. II.* 218
Placita ſecularia, 2. xv. quæſt. 4. *Ex Concilio apud Erphesfurt.* CR 654
Placuit, 1. *de Emptione & Venditione*, tit. 17. Lib. 3. Ex Concilio apud Valen. 411
Placuit, 1. *de Præſcriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Ex Concilio Africano, 307

Placuit, 1. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. L. 2. Ex Concilio Macian. 253
ij. Placuit communi, 8. xvj. q. 1. *Eugenius Papa*, CR 663
Placuit de infantibus, 2. j. qu. 4. *African. Conc.* 363
Placuit de infantibus, 111. *de conſecr.* diſt. 4. *Carthag. Concil. V.* CR 1232
Placuit eorum, 53. ij. q. 7. *Hadrianus Papa*, CR 453
Placuit Epiſcopos, 13. diſt. 32. *Carthag. Conc. V.* CR 103
Placuit etiam, 11. diſt. 90. *Agathen. Concil.* 272
Placuit huic ſanctæ, 4. diſt. 16. *Sexta Synodus*, CR 38
Placuit huic ſanctæ, 8. xvj. q. 3. *Gelaſius*, CR 689
Placuit igitur, 152. *de conſecr.* diſt. 4. *Milevit. Conc.* 1245
Placuit omnibus, 14. diſt. 12. *Brachar. Concil.* CR 28
Placuit omnibus, 12. x. q. 1. *Brachar. Concil. II.* 534
j. Placuit omnibus, 1. xvj. q. 1. *Nicæna Synodus*, CR ad inſcriptionem, 661
Placuit per omnia, 7. xiij. q. 2. *Melchiades Papa*, CR 628
Placuit pro communi, 4. vj. q. 3. *Concil. apud Compend.* 488
Placuit ſancto Conventui, 2. iv. qu. 2. & 3. *Maticenſe Concilium*, 467
Placuit univerſo, 10. xj. q. 3. *African. Concil.* CR 560
Placuit ut Altaria, 26. *de conſecr.* diſt. 1. *Afric. Concil.* 1153
Placuit ut ante, 5. diſt. 77. *Carthag. Concil. III.* 238
Placuit, ut ante, 14. xx. q. 1. *Carthag. Concil. III.* CR 738
Placuit ut a nullo, 27. vij. q. 1. *Carthag. Concil. III.* 501
Placuit ut a quibuſcunque, 9. ij. q. 6. *Julius Papa*, 407
Placuit ut Clericus, 1. xxj. q. 5. *Agath. Concil.* CR 749
Placuit ut conſervato, 1. diſt. 18. *Cabilonenſe Conc.* CR 49
Placuit ut deinceps, 2. ix. q. 2. *Urbanus Papa*, CR 523
Placuit ut deinceps, 3. final. *de pœn.* diſt. 6. *Urbanus Papa II.* 1092
Placuit ut de Ordinatione, 22. j. qu. 1. *Bracharenſe Concil. II.* 318
Placuit, ut dies, 24. *de conſecr.* diſt. 3. *Carthag. Concil. V.* forte *IV.* 1203
Placuit ut Epiſcopi, 3. xxj. q. 3. *Carthag. Conc. III.* 746
Placuit ut Epiſcopi, 1. xij. q. 3. *Carthag. Conc. III.* 620
Placuit ut hi, 11. fin. xxxvj. q. 2. *Aquiſgranenſe Concilium*, CR 1146
Placuit ut nemini, 21. vij. q. 1. *Carthag. Conc. V.* 500
Placuit ut nullus, 102. j. q. 1. *Bracharenſe Concilium II.* CR 346
Placuit ut nullus, 1. x. q. 3. *Brachar. Concil. II.* 540
Placuit ut omnes, 9. *de conſecr.* diſt. 3. *Agathenſe Concil.* CR 1199
Placuit ut Ordinandis, 7. diſt. 38. *Carthag. Conc. III.* 127
Placuit ut pœnitentes, 68. diſt. 5. *Tolet. Conc. I.* 178
Placuit ut poſtquam, 25. *de conſecr.* diſt. 3. *Bracharenſe Concil. II.* 1203
Placuit ut Presbyteri, 35. ij. q. 6. *Milevit. Conc.* CR 416
Placuit ut Presbyteri, 51. xij. qu. 2. *Carthag. Concilium unic.* CR 611
Placuit ut qui, 12. xxiij. q. 5. *Brachar. Conc. I.* 815
Placuit ut quicunque, 3. diſt. 71. *Milevit. Conc.* CR 226
Placuit ut quicunque, 4. diſt. 74. *Carthag. Conc.* CR 229
j. Placuit ut quicunque, 11. qu. 1. *Carthaginenſe Concil. VIII.* CR 546
Placuit ut quicunque, 15. xvj. q. 3. *Afric. Conc.* CR 691
Placuit ut quicunque, 2. xvj. q. 6. *Milevit. Conc.* CR 695
Placuit ut quicunque, 153. *de conſecr.* diſt. 4. *Milevit. Concil.* CR 1245
Placuit ut quicunque, 154. *de conſecr.* diſt. 4. *Milevit. Concil.* 1245
Placuit ut quicunque, 156. fin. *de conſecr.* diſt. 4. *Milevit. Concil.* 1246
ij. Placuit ut quiſquis, 43. xj. q. 1. *Carthag. Conc. III.* CR 554
Placuit ut quoties, 1. j. q. 2. *Brachar. Conc. II.* 353
Placuit ut quotieſcunque, 10. diſt. 18. *Carthag. Concil. V.* CR 52
Placuit ut quotieſcunque, 1. iij. q. 10 *Carthag. Conc. VII.* 463
Placuit ut ſecundum, 5. xxxij. q. 7. *Milevit. Conc.* 996
Placuit ut ſi, 3. *fin.* vj. q. 2. *Afric. Conc.* CR 487
Placuit ut ſi, 10. xxxiij. qu. 2. *Tolet. Conc. I.* 1008
Placuit ut ſi quis, 1. ij. q. 4. *Brachar. Conc. II.* 405
Placuit ut ſi quis, 2. xxj. q. 2. *Hiſpal. Conc. II.* CR 745
Placuit ut unuſquiſque, 103. j. q. 1. *Bracharenſe Concil. II.* 346
Plebiſcita, 2. diſt. 2. *Iſidorus*, 3
Plebs Diorrenſis, 11. diſt. 63. *Gelaſius Papa*, 208
Plerique, 5. viij. q. 1. *Hilarius Papa* in Synodo Romana, CR 513
Plerique, 3. xiv. q. 3. *Ambroſius*, CR 639
Plerique, 94. *de conſecr.* diſt. 4. *Tolet. Conc. IV.* 1229
Plerique, 7. *de Pactis*, tit. 35. Lib. 1. Innoc. III. *in Concil. generali*, 167
Plerumque, 4. *de donationibus inter virum & uxorem*, tit. 20. Lib. 4. Clemens iij. PD 593
Plerumque, 23. *de reſcriptis*, t. 3. L. 1. Innocent. iij. 18
Plerumque boni, 27. ij. q. 7. *Auguſtinus*, CR 424
Plerumque contingit, 88. xj. q. 3. *Gregorius Papa*, 580
Pluit dominus, 40. *de pœn.* diſt. 3. *Gregorius*, CR 1073
Plures, 54. xvj. q. 1. *Pelagius*, CR 677
Pluralis locutio duorum numero eſt contenta. Reg. xl. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Plures, 1. *de Uſuris*, tit. 19. L. 5. Alexand. iij. PD 663
Plures ab uno, 2. fin. de jure patronatus. tit. 12. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. 236
Plurimos ſacerdotes, diſt. 82. *Syricius Papa*, 252
Plus ſemper in ſe continet, quod eſt minus. Reg. xxxv. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Pœnæ ſicut, 18. *de pœn.* diſt. 1. *Digeſta*, 1014
Pœna illorum, 2. xxiij. q. 5. *Auguſtinus*, 810
Pœnale, 13. xiv. q. 5. *Auguſtinus*, CR 644
Pœnitentem, 9. xxvj. q. 7. *Octava Synodus*, CR 910
Pœnitentes, 63. diſt. 50. *Agathenſe Conc.* 176
Pœnitentes, 3. diſt. 55. *Hilarius*, in Conc. Roman. 189
Pœnitentes, 10. *de pœn.* diſt. 3. *Auguſtinus*, 1062
Pœnitentia, 62. *de pœn.* diſt. 1. *Leo Papa*, 1028
Pœnitentia, 1. *de pœn.* diſt. 3. *Ambroſius*, 1061
Pœnitentia, 4. *de pœn.* diſt. 3. *Auguſtinus*, 1061
Pœnitentiam, 13. *fin.* xxxiij. q. 4. *Arelatenſe Conc.* 1097
Pœnitentiam agere, 6. *de pœn.* diſt. 3. *Gregorius*, 1062
Pœnitentibus, 5. xxvj. q. 7. *Carthag. Conc. III.* 509
Ponderet, 14. diſt. 50. *Calixtus Papa I.* CR 162
Pontifices, 4. vij. q. 1. *Nicolaus Papa*, 492
Pontifices, 3. xij. q. 3. *Agath. Conc.* 620
Porrecta, 6. *de confirmatione utili vel inutili*, tit. 30. ult. Lib. 2. Innocentius iij. PD 355
Porrectum, 13. *de Regularibus*, tit. 31. L. 3. Clemens iij. PD 458
Porro, 1. *de Clericis pugnantibus in duello*, tit. 14. L. 5. Alexander iij. 658
Porro, 3. *de divortiis*, t. 19. L. 4. Alex. iij. 589
Porro, 7. *de Privilegiis*, t. 33. L. 5. Alex. iij. 693
Porro, 7. *de ſententia Excommunicationis*, tit. 39. L. 5. Alexander iij. 722
Porro cujus, in princ. vj. q. 4. Gratianus, 489
Porro de affinitate, 3. xxxv. q. 5. *Gregorius Papa*, CR 1119
Porro duorum, 22. *fin.* xxxv. q. 2. & 3. *Paſchalis II.* 1115
Porro & Hieroſolymitarum, 2. *fin.* diſt. 66. *Anacletus*, 221
Porro gloria, 56. *de conſecr.* diſt. 1. *Nicolaus Papa*, CR 1161
Porro illi, 31. *de pœn.* diſt. 1. *Proſper*, 1017
Porro Moyſi, 6. *final.* diſt. 84. *Anacletus*, 257
Porro ſcias, 4. diſt. 63. *Nicolaus Papa I.* 206
Porro ſi, 14. xvj. qu. 5. *Joannes Papa VIII.* 690
Poſſeſſio, 2. xvj. q. 5. *Tolet. Conc. IV.* CR 685
Poſſeſſiones, 61. xvj. q. 1. *Symmachus Papa*, 680
Poſſeſſiones, 1. xvj. qu. 4. *Urbanus II.* 694
Poſſeſſiones, 10. *de rebus Eccleſiæ alienandis*, t. 13. Lib. 3. Innocentius iij. 408
Poſſeſſor malæ fidei ullo tempore non præſcribit. Reg. ij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifac. viij. 186

Poſt appellationem, 31. ij. qu. 6. *Digeſta*, CR 414
Poſt baptiſmum, 91. *de conſecr.* diſt. 4. *Rabanus*, 1229
Poſt Ceſſionem, 7. *de Probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Innocentius iij. 248
Poſteaquam, 21. xxv. qu. 2. *Pelagius*, 888
Poſtea ſignatur, 63. *de conſecr.* diſt. 4. *Rabanus*, 1223
Poſtea tanguntur, 68. *de conſecr.* diſt. 4. *Rabanus*, CR 1223
Poſt Electionem, 7. *de Conceſſione Præbendæ*, tit. 8. L. 3. Innocentius iij. PD 393
Poſt miſerabilem, 12. *de uſuris*, tit. 19. Lib. 5. Innocentius iij. 666
Poſt Paſcha, 10. diſt. 76. *Iſidorus*, 236
Poſtquam, 1. de accuſationibus, tit. 1. *in Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 131
Poſtquam, 3. *de Electione*, tit. 6. L. 1. Gregor. iij. 36
Poſtquam aſcenderit, 88. *de conſecr.* diſt. 4. *Rabanus*, 1228
Poſtquam hoſtilis, 49. xvj. q. 1. *Gregorius*, CR 675
Poſtquam pretio, 13. xiij. q. 2. *Hieronymus*, 631
Poſtquam quenquam, 11. diſt. 50. *Gregorius*, 160
Poſtquam ſe, 61. *de conſecr.* diſt. 4. *Rabanus*, 1222
Poſtquam vos credere, 78. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1226
Poſt quingentos, 9. xvj. q. 3. *Gelaſius Papa*, CR 689
Poſt ſuſceptum, 4. xxx. q. 3. *Paſchalis II.* CR 961
Poſt translationem, 11. *de renuntiatione*, tit. 9. Lib. 1. Innocentius iij. 87
Poſtremo, 36. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Lucius iij. 334
Poſtulaſti, 14. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Innocentius iij. 203
Poſtulaſti, 21. *de homicidio voluntario*, tit. 12. L. 5. Innocentius iij. 656
Poſtulaſti, 14. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Innoc. iij. 632
Poſtulaſti, 30. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Innocentius iij. 500
Poſtulaſti, 10. de Præbendis & dignitatibus, tit. 2. *in Extrav. Com.* Lib. 3. Joannes xxij. 345
Poſtulaſti, 21. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Innocentius iij. 463
Poſtulaſti, 27. *de Reſcriptis*, t. 3. L. 1. Innoc. iij. 20
Poſtulaſtis, 7. *de Clerico Excommunicato*, tit. 27. L. 5. Innocentius iij. 678
Poſtulaſtis, 15. *de Conceſſione Præbendæ*, tit. 8. Lib. 3. Innocentius iij. 397
Poſtulaſtis, 11. final. *de voto & voti redemptione*, tit. 34. Lib. 3. Honorius iij. PD 479
Poſtulationem, 5. *de Poſtulatione Prælatorum*, tit. 5. Lib. 1. Innocentius iij. 35
Poſtulatus, 6. iij. qu. 7. *Beda*, 458
Poſt uxoris, 5. xxx. qu. 4. *Paſchalis II.* 963
Poteſt diſcurſus, 11. *de pœn.* diſt. 2. *Gregorius*, 1044
Poteſt fieri, 52. *de pœn.* diſt. 1. *Ambroſius*, CR 1022
Poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſeipſum. Regul. lxviij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 189
Potuit Emphyteuta, 4. *finale*, *de Locato & conducto*, tit. 18. Lib. 3. Gregorius ix. 414
Præcepit, 19. xxxij. qu. 5. *Hieronymus*, 993
Præcepta Canonum, 12. diſt. 55. *Gelaſius Papa*, CR 191
Præcepta ſynodalia, 5. *de conſecr.* diſt. 1. *Gelaſius*, CR 1149
Præceptis Apoſtolicis, 2. diſt. 12. *Gregorius Papa IV.* CR. ad inſcriptionem & in fine, 25
Præceptum, 6. *finale*, ij. q. 2. *Zepherinus Papa*, 392
Præceptum, 21. xxxij. q. 5. *Tolet. Conc. XII.* 993
Præcipiendum eſt, 15. xiij. qu. 2. *Varenſe Concil.* ſeu *Vaſenſe*, CR 631
Præcipimus, 10. diſt. 34. *Gregorius*, 115
Præcipimus, 11. diſt. 90. *Innocentius II.* 272
Præcipimus, 26. *finale*, diſt. 93. *Sexta Synodus*, 285
Præcipimus, 24. xij. qu. 1. *Canones Apoſtolorum*, 595
Præcipimus, 53. xxj. qu. 1. *Gregorius Junior*. 676
Præcipimus, 3. xvj. qu. 2. *Nicolaus Papa II.* 684
Præcipimus, 5. *finale*, xxj. q. 2. *Innocentius II.* CR 745
Præcipimus, 5. *fin.* xxj. qu. 4. *Innocent. Papa*, CR 748
Præcipue, 3. xj. qu. 3. *Nicolaus Papa*, CR 557
Prædia, 5. xij. qu. 2. *Pius Papa*, 598
Prædicandum eſt, 17. *finale*, xxij. qu. 1. *Eutychianus Papa*, CR 755
Prædicator, 64. xvj. qu. 1. *Septima Synodus*, CR 680
Prædixerat, 75. *de pœn.* diſt. 1. *Hieronymus*, 1030
Prælatis, 2. de homicidio, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 146
Prælatorum, 27. finale, *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Gregorius ix. 608
Præſens, 4. xx. qu. 3. *Nicolaus Papa*, 740
Præſentata, 50. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Honorius iij. 270
Præſente Presbytero, 18. diſt. 93. *Carthag. Conc. IV.* 281
Præſenti, unic. de Baptiſmo & ejus effectu, tit. 15. *in Clem.* L. 3. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 239
Præſenti, 3. fin. de Cenſibus, exact. &c. tit. 13. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 238
Præſenti, 1. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Ex Concilio Maten. 628
Præſenti, 3. de Officio Legati, tit. 15. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 48
Præſenti, 9. fin. de Officio Ordinarii, tit. 16. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 53
Præſenti, 34. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 95
Præſenti, 10. de ſententia Excommunicationis, tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Gregorius x. 165
Præſenti Concilio, 18. diſt. 54. *Matiſc. Conc. I.* CR 186
Præſenti Decreto, 2. v. qu. 2. *Sylveſter*, CR 473
Præſentium, 3. *de Clerico percuſſore*, tit. 25. Lib. 5. Alexander iij. 675
Præſentium, 3. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Alexander iij. 108
Præſentium, 31. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 262
Præſentium, 2. de teſtibus & atteſtationibus, tit. 10. *in Sexto*, Lib. 2. Gregorius ix. 67
Præſentium Latoris, 3. vij. qu. 1. *Gregorius*, CR 492
Præſentium portitorem, 3. *fin.* j. qu. 5. *Urbanus ij.* 368
Præſidentes, 6. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Alexander ix. 135
Præſul non damnabitur, 2. ij. q. 4. *Sylveſter Papa*, in Synodo Rom. CR 405
Præſulum, 2. xvj. qu. 3. *Gelaſius*, 686
Præſumitur ignorantia, ubi ſcientia non probatur. Reg. xlvij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifac. viij. 188
Præſumunt, 22. ij. qu. 7. *Auguſtinus*, 423
Præterea, 5. *de ætate & qualitate*, tit. 14. Lib. 1. Alexander iij. 99
j. Præterea, 22. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 330
ij. Præterea, 40. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Celeſtinus iij. 335
Præterea, 1. *de Apoſtatis*, tit. 9. Lib. 5. Alex. iij. 645
Præterea, 8. *de Cenſibus*, tit. 39. Lib. 3. Alexand. iij. 503
Præterea, 2. *de Clerico percuſſore*, tit. 25. Lib. 5. Gregorius, 675
Præterea, 1. *de Converſione Conjugatorum*, tit. 32. L. 3. Alexander iij. 464
Præterea, 2. *de dilationibus*, tit. 8. Lib. 2. Celeſtinus iij. PD 215
j. Præterea, 4. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. *Ex Concilio Lateranenſi* ſub Alexandro iij. 493
ij. Præterea, 23. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Lucius iij. 497
Præterea, 5. *de officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. 127

Præterea, 14. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Alexander iij. 375
Præterea, 1. *ne Prælati vices suas*, tit. 4. Lib. 5. Alexander iij. *in Concilio Lateranensi*, 625
j. Præterea, 2. *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. Innocentius iij. 537
ij. Præterea, 12. *de sponsalibus & matrimoniis*, tit. 1. Lib. 4. Alexander iij. 540
Præterea, 7. *de testibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. Celestinus iij. 274
Præterea, 27. *de testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Celestinus iij. 260
j. Præterea, 9. *de transactionibus*, tit. 36. Lib. 1. Lucius iij. 170
ij. Præterea, 10. *de transactionibus*, tit. 36. Lib. 1. Celestinus iij. PD 170
Præterea, 7. *de Usuris*, tit. 19. L. 5. Alexander iij. 665
Præterea devotionis, 12. xxiij. qu. 8. *Joannes VIII.* 833
Præterea frequenter, 3. dist. 51. *Innocentius Papa*, 175
Præterea placuit, 7. dist. 28. *Arelat. Conc. III.* CR 91
Præterea scisitaris, 12. dist. 23. *Nicolaus Papa*, 75
Præter hoc, 6. dist. 32. *Alexander II.* CR 105
j. Precariæ, 4. x. qu. 2. *Mediomatricis Conc.* forte *Meldense*, CR 538
ij. Precariæ, 5. x. qu. 2. *Beluacense Concil.* 539
Precariæ, 44. xij. qu. 2. *Mediomatricis Concil.* CR 605
Precariæ, 1. *de Precariis*, tit. 14. Lib. 3. Ex Concilio apud Beluacen. 410
Precarium, 3. finale, *de Precariis*, tit. 14. Lib. 3. Gregorius ix. 410
Presbyter, 1. *de Celebratione Missarum*, tit. 41. L. 3. Ex Concilio Agathensi, 512
Presbyter, 2. *de peculio Clericorum*, tit. 25. Lib. 3. Ex Concilio Arelatensi, 428
Presbyter, 3. finale, *de Sacram. non iter.* tit. 16. Lib. 1. Gregorius ix. 107
Presbyter ante, 4. dist. 78. *Neocæsarienſe Concil.* 240
Presbyter aut Diaconus, 12. dist. 81. *Canon. Apostolorum*, CR 247
Presbyter aut Diaconus, 2. *fin.* xv. qu. 5. *Nicolaus*, 655
Presbyter cum Diœcesim, 7. *final.* xij. qu. 4. *Agath. Concil.* CR 621
Presbyter cum ordinatur, 8. dist. 23. *Carth. Conc. iv.* 74
Presbyter Eucharistiam, 93. *de consecr.* dist. 2. *Wormac. Concil.* CR 1197
Presbyteri, unic. de Capellis Monachor. tit. 18. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 117
Presbyteri, 2. *de pœnis*, tit. 37. Lib. 5. Ex Concilio Triburiensi, 712
Presbyteri baptizatos, 120. *de consecr.* dist. 4. *Gregorius*, in Regesto, 1234
Presbyteri de Occultis, 4. xxvj. qu. 6. *Evaristus Papa*, 904
Presbyteri Diaconi, 3. dist. 24. *Gelasius Papa*, CR 79
Presbyteri Diaconi, 19. dist. 34. *Agath. Conc.* CR 116
Presbyteri Diaconi, 34. qu. 3. *Milevitan. Conc.* CR 568
j. Presbyter inconsulto, 2. xxvj. qu. 6. *Carth. Conc. iij.* 904
ij. Presbyter inconsulto, 14. *final.* xxvj. qu. 6. *Carthagin. Conc. iij.* CR 908
Presbyteri qui per Diœceſanas, 123. *de consecrat.* dist. 4. *Ex Concilio apud Valentias*, 1235
Presbyteri qui per Diœceses, 4. dist. 95. *Carthag. Concilium iv.* CR 287
Presbyteri quos, 2. dist. 68. *Gregorius iij.* 222
Presbyteri ruris, in Ecclesia, 12. final. dist. 95. *Neocæsarienſe Concil.* CR 289
Presbyteris, 8. dist. 27. *Calixtus Papa ij.* CR 89
Presbyteri, 119. *de consecr.* dist. 4. *Innocentius Papa*, 1234
Presbyteri vero, in princ. *dist.* 67. Gratianus, 221
Presbyter mane, 2. dist. 91. *Nannetense Concil.* 273
Presbyter præsente, 11. dist. 95. *Martinus Papa*, id est, *Bracharensis in Concilio*, 289
Presbyterorum etiam, in princ. *dist.* 56. Gratianus, 192
Presbyterorum filios, 1. dist. 56. *Urbanus Papa ij.* 192
Presbyteros, 32. dist. 50. *Ancyranum Concil.* CR 169
Presbyteros, 2. dist. 95. *Gelasius*, 286
Presbyteros, 38. xvj. qu. 1. *Gregorius*, CR 670
Presbyter quidam, 18. dist. 32. *Gregorius*, 109
Presbyter si a plebe, 13. ij. qu. 5. *Herdense Concil.* CR 398
Presbyter si fornicationem, 5. distinct. 82. *Hybern. Concilium*, CR 253
Presbyter si per pecuniam, 3. j. qu. 1. *Ex regesto Gregorii*, forte *Gregorius VII.* CR 309
Presbyter si uxorem, 9. dist. 28. *Neocæsar. Conc.* CR 91
Presbyter vel quilibet, 5. ij. qu. 5. *Gregorius Papa iij.* 396
Presbyterum, 16. dist. 28. *Sexta Synod.* in Trullo, CR 54
Presbyterum, 3. dist. 50. *Gregorius Papa*, 158
Presbyterum, 2. *de Clerico ægrotante*, tit. 6. Lib. 3. Eugenius Papa, 385
Presbyterum, 7. *de homicidio voluntario*, tit. 12. L. 5. Alexander iij. 650
Pridem præcepimus, 7. xviij. qu. 2. *Gregorius Papa*, 724
Prima actione, 13. xvj. qu. 3. *Hispal. Conc. ij.* 690
Prima annotatio, 11. dist. 16. *Beda*, CR 44
Prima autem, 10. dist. 16. *Beda*, forte *Isidorus*, CR 42
Prima Consolatio, 41. *de pœn.* dist. 3. *Ambros.* CR 1073
Primæ sedis, 3. dist. 99. *Africanum Concil.* 303
Prima igitur, 73. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1224
Prima quæstio, in princ. xviij. qu. 1. Gratianus, CR 721
Prima quidem, 44. *de consecr.* dist. 2. *Augustin.* CR 1178
Prima salus, 10. xxv. qu. 1. *Hormisda Papa*, 881
Primates, 5. ij. qu. 1. *Felix Papa I.* CR 382
Primatus Episcopus, 6. dist. 71. *Carthag. Concil. j.* 226
Primo gradu, 6. xxxv. qu. 5. *Isidorus*, CR 1120
Primo semper, 13. ij. qu. 1. *Melchiades Papa*, 386
Primum est, 8. xxij. qu. 2. *Augustinus*, CR 758
Primum interrogatur, 95. *de consecr.* dist. 4. *Raban.* 1229
Primum itaque, 6. *final.* dist. 25. *Hieronymus*, 85
Primus homo, 34. *de pœn.* dist. 2. *Ambrosius*, 1050
Princeps vitiorum, 32. *de pœn.* dist. 2. *Augustin.* 1050
Principali, 15. dist. 63. *Pelagius*, CR 209
Principatus, 25. j. qu. 1. *Leo Episcopus*, 320
Principes seculi, 20. xxiij. qu. 5. *Isidorus*, CR 816
Principium, 45. *fin. de pœn.* dist. 2. *Gregorius*, 1059
Prisca Consuetudo, 2. dist. 100. *Gregorius*, 305
Priscis igitur, 1. dist. 55. *Gelasius*, CR 188
Priscis quidem, 2. x. qu. 3. *Emeritense Concil.* CR 540
Privilegia, 3. dist. 3. *Isidorus*, CR 4
j. Privilegia, 1. xxv. qu. 2. *Anacletus*, CR 884
ij. Privilegia, 2. xxv. qu. 2. *Leo Papa*, CR 884
iij. Privilegia, 17. xxv. qu. 2. *Leo Papa*, 887
Privilegium, 63. xj. qu. 3. *Gregorius*, forte *Simplicius Papa*, CR 574
Privilegium, 4. de Verborum significatione, tit. 12. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 185
Privilegium personale personam sequitur & extinguitur cum persona. Regula vij. de Regul. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Prius ergo, 6. iij. qu. 2. *Eusebius Papa*, 441
Prius est, 4. *finale*, iij. qu. 11. *Codex*, CR 464
Priusquam, 4. dist. 28. *Gregorius*, CR 90
Priusquam convenirent, 42. xxvij. qu. 2. *Joannes Chrysostomus*, 938
Probinum, 17. xvj. qu. 1. *Pelagius Papa*, CR 665
Proclivis, 2. xx. qu. 3. *Toletan. Conc. vj.* CR 740
Procurationes, 23. *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concil. generali*, 509
Procurator, 38. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 31
Procurator, 9. finale, de Procuratoribus, tit. 19. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 58
Procuratorem, 4. finale, de Procuratoribus, tit. 10. *in Clem.* Lib. 1. Clemens v. 204

Prodest,

Prodeſt, 4. xxiij. qu. 5. *Auguſtinus*, CR 811
Prodiens quaſi, unic. tit. 10. de Crimine falſi, *in Extrav.* Joannis xxij. 284
Pro dilectione, 95. *de Conſecr.* diſt. 2. *Cyprianus*, 1158
Productior eſt, 7. *de pœn.* diſt. 3. *Auguſtinus*, 1062
Progeniem ſuam, 16. xxxv. q. 2. & 3. *Gregor.* P. CR 1112
Prohibeas, 2. *de Magiſtris*, tit. 5. Lib. 5. Alexander iij. 626
Prohibemus, 7. *de Cenſibus*, tit. 39. Lib. 3. *Ex Concilio Lateran.* ſub Alexandro iij. 502
Prohibemus, 19. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Ex Concilio Lateranenſi, 449
Prohibendum, 24. *final.* diſt. 54. *Elibert. Concil.* 188
Prohibentur, in princ. *diſt.* 48. Gratianus, 154
Prohibentur, in princ. *diſt.* 88. Gratianus, 265
Prohibentur, 14. qu. 1. *Digeſta*, 386
Prohibete, 21. diſt. 23. *Anacletus Papa*, 77
Pro humani, 1. de homicidio, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 5. Innocent. iv. *in Concil. generali Lugd.* 145
Pro illorum, 22. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. PD 378
Pro impenſis, in princ. xv. *qu.* 2. Gratianus, 562
Pro membris, 4. xxiij. qu. 3. *Auguſtinus*, 782
Pronunciandum, 1. *de Conſecr.* diſt. 3. *Lugdunenſe Concilium*, CR 1198
Pro obeuntibus, 21. xiij. q. 2. *Gregorius Papa II.* 633
Prophetavit, 79. j. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 334
Propoſito, 4. xxxij. qu. 5. *Auguſtinus*, CR 989
Propoſitum, 1. xx. q. 3. *Leo Papa*, 740
Propoſitum, 1. *de Eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium*, tit. 7. Lib. 4. Alexander iij. PD 560
Pro poſſeſſore habetur, qui dolo deſiit poſſidere. Reg. xxxvj. de Regul. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Propoſuiſti, 2. diſt. 82. *Innocentius*, CR 251
Propoſuiſti, 4. *de Conſecratione Eccleſiæ*, tit. 40. Lib. 3. Innocentius iij. PD 511
Propoſuiſti, 19. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Gregorius ix. 205
Propoſuiſti, 4. *de Probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Gregorius viij. PD 247
Propoſuit, 24. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 330
Propoſuit, 8. *de Clerico Excommunicato*, tit. 27. Lib. 5. Innocentius iij. PD 679
Propoſuit, 4. *de Conceſſione Præbendæ*, tit. 8. Lib. 3. Innocentius iij. PD 390
Propoſuit, 2. *de Conjugio ſervorum*, tit. 9. Lib. 4. Alexander iij. PD 563
Propoſuit, 6. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Alexander iij. 108
Proprie, 13. *de Conſecr.* diſt. 4. *Leo Papa*, CR 1208
Propter, 10. finale *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. Gregorius ix. 428
Propter, 3. *de Locato & conducto*, tit. 18. Lib. 3. Gregorius ix. 414
j. Propter Eccleſiaſticas, 3. diſt. 19. *Antioch. Conc.* CR 50
ij. Propter Eccleſiaſticas, 15. diſt. 18. *Concilium Martini Papæ*, id eſt, *Brachar.* quod notat hic CR 53
Propterea, 8. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Gregorius, 742
Propter eos, 26. vij. qu. 1. *Chalced. Concil.* 501
Propter gloriam, 69. *de Conſecr.* diſt. 4. *Ambroſius*, 1223
Propter ſuperfluam, 22. ij. q. 6. *Theod. Leg.* CR 410
Propter totius, 10. diſt. 10. *Conſtantinop. Synodus*, CR 59
Propter vitandum, 85. *de Conſecr.* diſt. 4. *Tolet. Concilium*, *IV.* 1228
Pro qualitate, 7. xxvj. q. 7. *Octava Synodus*, CR 909
Pro reverentia, 11. diſt. 44. *Tolet. Concil.* 142
Provida, 44. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 35
Provide, 2. de ſent. Excommunicationis, tit. 10. *Extrav. Com.* Lib. 5. Bonifacius viij. 404
Provideas, 2. *de Officio Vicarii*, tit. 28. Lib. 1. Alexander iij. 125
Providendum quoque, in princ. *diſt.* 83. Gratianus, 254
Provinciæ, 1. diſt. 99. *Anacletus Papa*, CR 302
Prout nobis, 4. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. Urbanus iij. 236
Prudentes, 1. *de Donationibus*, tit. 24. Lib. 3. Gregorius, PD 424
Prudentiam, 2. finale, *de mutuis petitionibus*, tit. 4. Lib. 2. Celeſtinus iij. 207
Prudentiam, 21. *de officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Celeſtinus iij. 132
Pſalmiſta, 20. diſt. 23. *Carthag. Concil. IV.* 77
Puberes, 3. *de deſponſatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. Iſidorus, 547
Publicato ſcrutinio, 58. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Gregorius, ix. 73
Pudenda, 33. xxiv. qu. 1. *Pelagius Papa*, 853
Pudicus, in princ. *diſt.* 43. Gratianus CR 137
Pudor eſt, 1. xxxij. qu. 2. *Ambroſius*, 577
Puella, 2. xx. qu. 2. *Triburien. Concil.* 739
Puellæ, 8. xx. qu. 1. *Leo Papa*, 737
Pueri ad ſacros, 120. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 350
Pueri ante annos, 15. xxij. q. 5. *Eliberit. Conc.* CR 773
Pueris, 1. *de delictis puerorum*, tit. 23. Lib. 5. Gregorius, 674
Pueris, 60. finale, *de ſent. Excommunicat.* t. 39. Lib. 5. Gregorius ix. 742
Pulchra etiam, 18. diſt. 86. *Ambroſius*, CR 261
Pulſatus, 3. iij. q. 6. *Fabianus*, 450
Pura & ſimplex, 17. iij. qu. 9. *Ambroſius*, CR 462
Purgationem, in princ. xv. *qu.* 5. Gratianus, 655
Puto Chriſtianum, 16. xxxij. q. 5. *Auguſtinus*, 992
Puto quod ſine, 35. ij. qu. 7. *Auguſtinus*, 428
Putant quidam, 2. xiv. qu. 3. *Hieronymus*, 639

Q.

Qua autem, in princ. ij. *qu.* 3. Gratianus, 392
Quacunque arte, 9. xxij. qu. 5. *Iſidorus*, 771
Quadrageſima, 5. *fin.* diſt. 4. *Ambroſius*, CR 5
Quadrageſima, 16. *de Conſecr.* diſt. 5. *Gregorius*, 1248
Quæ ad perpetuam, 3. xxv. qu. 1. *Leo Papa*, CR 879
Quæ a jure communi exorbitant, nequaquam ad conſequentiam ſunt trahenda. Reg. xxviij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Quæ Chriſto, 10. xxvij. qu. 1. *Innocentius*, CR 917
Quod circa Ordinandos, in princ. *diſt.* 98. Gratianus, 301
Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi. Regula Lxiv. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 188
Quæ contra mores, 2. diſt. 8. *Auguſtinus*, 12
Quæcunque, 2. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Ex Concilio Triburienſi, PD 492
Quæcunque a parentibus, 20. xxv. qu. 2. *Codex Theodoſianus*, CR 888
Quæcunque Contentiones, 7. xj. quæſt. 1. *Marcellinus Papa*, CR 545
Quæcunque enim, 6. *de pœn.* diſt. 4. *Beda*, 1078
Quæcunque mulier, 2. diſt. 30. *Gangrenſe Conc.* CR 96
Quæcunque res, 5. x. q. 1. *Antioch. Conc.* CR 533
Quædam Capitula, 3. diſt. 96. *Chalced. Concilium* in vj. actione, 292
Quædam cum fratre, 19. xxij. qu. 7. *Concilium quoddam*, ſive *Capitularia*, CR 1000
Quædam etiam, 6. diſt. 2. *Iſidorus*, CR 3
Quædam Lex terrena, 20. xxxv. q. 2. & 3. *Gregor.* 1114
Quæ de Cauſa, 9. ij. qu. 5. *Gregorius*, 397
Quæ de Eccleſiis, unic. de Offic. Vicarii, tit. 7. *in Clem.* Lib. 1. Clemens V. *in Conc. Vienn.* 202
Quæ dignior, 26. xxiv. qu. 1. *Ambroſius*, 851

Quæ in Eccleſiarum, 7. *de conſtitutionibus*, tit. 2. Lib. 1. Innocentius iij. PD 5
Quæ ipſis Sacerdotibus, 5. diſt. 38. *Ex dictis Auguſtini &c.* CR 127
Quælibet occulta, 10. diſt. 40. *Gregorius*, 132
Quæ Lotharius, 16. ij. qu. 1. *Nicolaus Papa*, CR 387
Quæ multoties, 7. *de Regulis Juris*, tit. 41. ultim. L. 5. Stephanus Papa, PD 754
Quærat hic aliquis, 44. *de pœn.* diſt. 3. *Hieronymus*, 1075
Quærendum eſt, 18. ij. q. 7. *Calixtus Papa*, 422
Quærendum eſt, 6. *de pœn.* diſt. 2. *Beda*, 1043
Quærenti, 26. *de officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. 135
Quærenti, 20. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Innocentius iij. 746
Quæris a me, 129. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1237
Quæris a nobis, 6. *de ætate & qualitate*, tit. 14. L. 1. Alexander iij. 99
Quæritur, in princ. diſt. 68. Gratianus, 221
Quæritur, in princ. diſt. 74. Gratianus, 228
Quæritur, 22. *final.* xxij. qu. 2. *Auguſtinus*, CR 762
Quæro ergo, 21. vj. qu. 1. *Auguſtinus*, 485
Quæ ſemel ſunt, 4. xix. quæſt. 3. *Chalcedonenſe Concilium*, CR 733
Quæſitum, 10. finale, *de cohabitatione Clerici & mulierum*, tit. 2. Lib. 5. Gregorius ix. 364
Quæſitum, 7. *de pœnitentiis & remiſſionibus*, t. 38. L. 5. Clemens iij. 716
Quæſitum, 5. *de rerum permutatione*, tit. 19. Lib. 3. Urbanus iij. PD 415
Quæſitum eſt, 4. j. q. 3. *ex Concilio Urbani Papæ*, CR 357
Quæſitum eſt, 30. xiij. q. 2. *Magunt. Concil. II.* CR 636
Quæſitum eſt, 45. xxiij. q. 4. Innocentius, CR 805
Quæſitum eſt, 17. finale, *de temp. ordinat.* t. 11. L. 1. Gregorius ix. 97
Quæſivit, 2. *de Divortiis*, t. 15. L. 4. Alexand. iij. PD 588
Quæſivit, 2. *de his quæ fiunt a majore parte Capituli*, tit. 11. Lib. 3. Celeſtinus iij. PD 403
Quæſivit, 17. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Alexander iij. 744
Quæſtionem, 59. xij. qu. 2. *Codex*, CR 614
Quæſtioni, 21. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 330
Qua fronte, 25. *de Appellationibus*. tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 331
Quali nos, 44. xxiij. qu. 5. *Pelagius*, 822
Qualis condemnatio, 9. ij. q. 7. Clemens, 420
Qualis debeat, 4. xxx. qu. 4. *Leo Papa*, CR 964
Qualis enim, 21. viij. qu. 1. *Hieronymus*, CR 518
Qualis hinc, 4. diſt. 25. *Gregorius*, 84
Qualiter lucri, 2. *de pœn.* diſt. 5. *Leo Papa*, CR 1089
Qualiter, 9. *de Clericis non reſidentibus*, tit. 4. Lib. 3. Innocentius iij. PD 369
Qualiter, 17. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocent. iij. PD 43
Qualiter, 3. *de Pactis*, tit. 35. Lib. 1. Gregorius, PD 166
Qualiter Epiſcopus, in princ. diſt. 24. Gratianus, 79
j. Qualiter & quando, 17. *de Accuſationibus*, tit. 1. L. 5. Innocentius iij. PD 600
ij. Qualiter & quando, 24. *de Accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Innoc. iij. *in Concilio generali*, 606
Qualiter & quando, 17. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Innocentius iij. 197
Qualiter ordinari, 13. vij. q. 1. Gregorius, 496
Qualiter vero, in princ. diſt. 73. Gratianus, 227
Quamdiu, 4. *de appellationibus*, tit. 12. *in Clem.* Lib. 2. Clemens V. 218
Quam gravi, 6. *de crimine falſi*, tit. 20. Lib. 5. Innocentius iij. PD 670
Quam magnum, 10. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, 786
Quamobrem, 68. *de pœn.* diſt. 1. *Hieronymus*, CR 1028
Quam periculoſum, 8. vij. qu. 1. *Cyprianus*, 494
Quam pernicioſum, 11. *de Uſuris*, tit. 19. Lib. 5. Innocentius iij. PD 233
Quam pio mentis, 2. j. q. 2. *Bonifacius*, 353
Quam præpoſterum, 25. xiij. q. 2. *Cyprianus*, 634
Quam ſit neceſſarium, 5. xviij. q. 2. *Gregorius*, CR 723
Quam ſit Eccleſiis, 6. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Gregorius X. *in generali Concil. Lugdun.* 15
Quam ſit grave, 9. *de Exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Innocentius iij. 684
Quam ſit laudabile, 10. *de Judæis*, titul. 6. Lib. 5. Clemens iij. 630
Quamvis, 15. finale, *de ætate & qualitate*, tit. 14. L. 1. Honorius iij. 103
Quamvis, 17. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Alexander iij. PD 448
Quamvis, 6. *de Officio & poteſt. Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. PD 127
Quamvis, 10. *de Regulis Juris*, tit. 41. ult. L. 5. Gregorius *in Regiſtro*, PD 754
Quamvis, 8. de reſcriptis, titul. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 4
Quamvis, 25. *de ſententia & re judicata*, tit. 27. L. 2. Gregorius ix. 324
Quamvis, 48. *de ſententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Gregorius ix. 741
Quamvis, 9. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Iſidorus, 743
Quamvis ad reorum, 3. de pœnis, tit. 9. *in Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 155
Quamvis alicui, 6. de officio & poteſtate, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 44
Quamvis caute, 62. diſt. 50. *Auguſtinus*, CR 176
Quamvis caute, 22. *de pœn.* diſt. 3. *Auguſtinus*, 1064
Quamvis Chorepiſcopi, 4. diſt. 68. *Leo I.* 222
Quamvis Conſtitutio, 10. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Gregorius X. *in generali Concilio Lugdunenſi*, 16
Quamvis dictum, 15. xxij. qu. 1. *Auguſtinus*, 754
Quamvis errare, 11. diſt. 48. *Auguſtinus*, 128
Quamvis liceat, 7. iij. qu. 6. *Eleutherius Papa*, CR 451
Quamvis non plures, 3. fin. de Cognatione ſpirituali, t. 3. ult. *in Sexto*, L. 4. Bonifacius viij. 132
Quamvis pactum, 2. de pactis, tit. 18. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 54
Quamvis pleniſſima, 4. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 85
Quanvis plenitudo, 89. *de pœn.* diſt. 1. *Leo Papa*, CR 1039
Quamvis procurator, 2. de Procuratoribus, tit. 19. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 55
Quamvis rigor, 2. de appellationibus, tit. 12. *in Clem.* Lib. 2. Clemens V. 217
Quamvis ſacris, unic. de foro competenti, tit. 2. *in Clem.* Lib. 2. Clemens V. *in Concil. Vienn.* 206
Quamvis ſuper ceſſationibus, 8. de Officio Ordinarii, tit. 16. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 52
Quamvis tibi, 38. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 96
Quamvis triſte, 14. vij. qu. 1. *Gregorius*, 496
Quamvis vera, 75. xj. qu. 3. *Auguſtinus*, 577
Quamvis univerſæ, 3. diſt. 21. *Gelaſius*, 65
Quamvis unum, 23. *de Conſecr.* diſt. 4. *Auguſtin.* CR 1212
Quamdo ab Hieroſolymis, 137. *de Conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1243
Quando Adam, 33. *de pœn.* diſt. 2. *Ambroſius*, 1050
Quando autem, 8. diſt. 44. *Nannetenſe Concilium*, 142
Quando autem, 70. *de Conſecr.* diſt. 1. *Cyprianus*, 1163
Quando Epiſcopus, 5. diſt 23. *Nannetenſe Concil.* 80
Quando ergo, 23. xj. 3. *Hieronymus*, 565
Quando & ubi, 6. diſt. 75. *Ordo Romanus*, 233
Quando neceſſitas, 4. diſt. 86. *Auguſtinus*, 359

Quando Presbyteri, 3. dist. 28. *Tolet. Concil. II.* 90
Quando Presbyteri, 2. dist. 38. *Tolet. Conc. IV.* 126
Quando Presbyteri, 9. dist. 44. *Nannetense Concil.* 142
Quando quis, 128. *de consecr.* dist. 4. *Joannes Chrysostomus*, 1237
Quando vult Dens, 39. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 802
Quanquam in casu, 18. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 121
Quanquam omnes, 6. dist. 23. *Toletan. Concil. XI.* 24
Quanquam pedagiorum, 4. de Censibus, tit. 20. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 74
Quanquam Sacerdotum, 2. xiv. qu. 2. *Eugenius II.* in Synodo habita Romæ, CR 638
Quanquam secundum honorum, 34. ij. quæst. 7. Augustinus, 428
Quanquam usurarii, 2. fin. de usuris, tit. 5. *In Sexto*, Lib. 5. Gregorius X. 147
Quantæ, 47. *de sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. PD 737
Quanto, 16. *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. Innocentius iij. PD 505
Quanto, 4. *de consuetudine*, tit. 4. Lib. 1. Innocentius iij. PD 27
Quanto, 7. *de divortiis*, tit. 19. Lib. 4. Innoc. iij. PD 590
Quanto, 5. *de his quæ fiunt a Prælatis*, tit. 10. Lib. 3. Alexander iij. PD 400
Quanto, 3. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Alexand. iij. 191
Quanto, 3. *de Magistris*, t. 5. L. 5. Alex. iij. PD 627
Quanto, 7. *de officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Innocentius iij. PD 151
Quanto, 8. *de præsumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Gregorius, 283
Quanto, 26. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Honorius iij. 702
Quanto, 3. *de Translatione*, tit. 7. Lib. 1. Innocentius iij. PD 76
Quanto, 18. *de Usuris*, tit. 19. Lib. 5. Innoc. iij. 667
Quanto a nobis, 8. ij. qu. 5. Gregorius, 397
Quanto Apostolica, 10. dist. 63. *Gregorius*, 208
Quanto personam, 18. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. PD 292
Quanto tempore, 1. iij. qu. 2. *Joannes Papa*, 440
Quantum dicit, 48. dist. 50. *Gelasius Papa*, 173
Quantumlibet, 9. dist. 47. *Augustinus*, 154
Quantus, 14. xxiij. q. 4. Augustinus, CR 787
Quantuslibet, 53. *de pœn.* dist. 1. *Ambrosius*, 1023
Quapropter, 47. ij. qu. 7. *Gelasius*, 433
Quapropter, 37. xxvij. q. 2. *Hieronymus*, 936
Qua traditione, 5. dist. 22. *Gelasius Papa I.* 70
Quatuor autem, 27. xij. qu. 2. *Gelasius*, 605
Quatuor modis, 78. xj. qu. 3. *Gregorius*, CR 578
Qua vero ætate, in princ. dist. 78. Gratianus, CR 239
Quemadmodum, 11. dist. 12. *Gregorius*, 27
Quemadmodum, 4. final. xxxiij. q. 7. *Augustinus*, CR 830
Quemadmodum, 10. xxxij. qu. 7. *Augustinus*, 997
Quemadmodum, 25. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. 295
Quemadmodum, 4. de pœnitentiis & remissionibus, tit. 9. *in Extrav. Comm.* Lib. 5. Sixtus IV. 400
Quem pœnitet, 88. *de pœn.* dist. 1. *Augustinus*, CR 1038
Quem Primogenitores, 6 xx. qu. 1. *Concil. Tribur.* 736
Querelam, 24. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 51
Querelam, 10. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Alexander iij. 289
Querelam, 4. finale, *ne Prælati vices suas*, tit. 4. L. 5. Alexander iij. 626
Querelam, 2. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Alexander iij. PD 172
Querelam, 15. *de simonia*, t. 3. L. 5. Alexand. iij. 612
Querimoniam, 9. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. 494
Queritur Pater, 36. ij. q. 7. *Augustinus*, 428
Questa est nobis, 12. xiij. qu. 2. *Gregorius*, CR 630
Questi nobis sunt, 41. xvij. qu. 4. *Gregorius*, CR 720
Questi sunt, 46. xvj. q. 1. *Concil. Cabilonense juxta* CR 674
Quia Agatho, 25. xxvij. qu. 2. *Gregorius*, 933
Quia alii, 24. xiij. qu. 2. *Ambrosius*, CR 634
Quia aliquanti, 4. dist. 82. *Syricius Papa* CR 253
Quia autem, 5. xx. qu. 1. *Gregorius in Regesto*, 736
Qui abstulerit, 6. xij. qu. 2. *Anacletus*, 598
Qui accusare, 8. iij. qu. 9. *Damasus*, 461
Quia circa, 6. *de bigamis*, t. 21. L. 1. Innoc. iij. 117
Quia circa, 6. *de consanguin. & affinitate*, tit. 14. L. 4. Innocentius iij. 575
Quia circa, 22. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 700
Quia Clerici, 6. *de jure patronatus*, tit. 38. L. 3. Alexander iij. 493
Quia cognovimus, 6. x. qu. 3. *Tolet. Conc. III.* 541
Quia contingit, 2. finale, de religiosis domibus, t. 11. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. 234
Quia corpus, 38. *de consecr.* dist. 2. *Æuseb. Emissenus*, CR 1174
Quia cunctis, 1. de Concessione Præbendæ, tit. 7. *in Sexto*, Lib. 3. Innocentius iv. 99
Quia cunctos, unic. de officio custodis, tit. 5. *in Extr. Comm.* Lib. 1. Joannes xxij. 315
Qui ad agendum, 4. de Procuratoribus, tit. 19. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 56
Qui ad agendum admittitur, est ad accipiendum multo magis admittendus. Reg. lxxi. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 189
Quia dies, 31. *de consecr.* dist. 5. Gregorius vij. 1252
Quia diligentia, 5. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Alexander iij. 37
Quia diversitatem, 5. *de concessione Præbendæ*, tit. 8. Lib. 3. Innocentius iij. PD 391
Quia divinitatis, 73. *de pœn.* dist. 1. *Hieron.* CR 1030
Qui admisit, 1. xv. q. 8. *Neocæsarienſe Concil.* CR 659
j. Qui admissa, 13. *de pœn.* dist. 3. Gregorius, 1063
ij. Qui admissa, 14. *de pœn.* dist. 3. *Gregorius*, 1063
Quia ea, 9. *finale*, iij. qu. 2. *Pelagius Papa*, CR 442
Quia Episcopus, 3. *fin.* v. qu. 3. *Anacletus Papa*, CR 475
Quia ergo, in princ. dist. 22 Gratianus, 67
Quia ergo, in princ. xxxv. qu. 2. & 3. Gratianus, 1109
Quia ex eo, 3. finale de pactis, tit. 18. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 54
Quia ex sola, 22. xxiv. qu. 1. Gregorius, 849
Quia frater, 18. vij. qu. 1. *Pelagius Papa*, 499
Quia frustra, 14. *de Usuris*, tit. 19. Lib. 5. Innocentius iij. 667
Quia igitur, 9. dist. 63. Gregorius, 207
Quia in causis, 7. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Innocentius iij. 175
Quia in futurorum, unic. tit. 9. de torneamentis, *in Extrav.* Joan. xxij. 284
Quia ingredientibus, 7. xix. qu. 3. Gregorius, 734
Quia ingredientibus, 2. *de testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Gregorius IX. *melius I.* 429
Quia in insulis, 6. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. *Ex Registro* Gregorii, 456
Quia in omnibus, 3. *de Usuris*, tit. 19. Lib. 5. Alexander iij. 664
Quia in quibusdam, 4. dist. 89. *Chalced. Concil.* 269
Quia in tantum, 5. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Alexander iij. *in Concilio Lateranensi*, 372
Quia intentionis, 29. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Honorius iij. PD 703
Quia Joannes, 3. xij. qu. 5. *Gregorius*, CR 622
Quia indicante, 9. *de præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Alexander iij. 309

Quia juxta, 3. v. qu. 6. *Gregorius* in Regesto, CR 478
Quia juxta, 59. xvj. qu. 1. *Capit. Caroli & Ludovici*, CR 678
Qui aliorum, 32. xxiv. qu. 3. *Urbanus Papa*, 871
Qui alios, 2. *de hæreticis*, tit. 7. L. 5. Leo Papa, 634
Qui alium, 2. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Ex Concilio Moguntino, 609
Qui ambulat, 5. *fin.* v. q. 5. *Proverb. c.* 2. CR 477
Quia monasterium, 2. *de religiosis domibus*, tit. 36. Lib. 3. Gregorius, 487
Quia morte, 50. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1181
Quia nonnulli, 3. *de Clericis non residentibus*, tit. 4. Lib. 3. Ex *Conc. Later.* sub Alexand. iij. 368
Quia nonnulli, 1. de immunitate Ecclesiarum, tit. 23. *in Sexto*, Lib. 3. Alexander iv. 123
Quia nonnulli, 43. final. *de rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Gregorius ix. 25
Quia nonnulli, 4. final. de sentent. Excommun. t. 10. & ult. *In Extr. Com.* Lib. 5. Clemens V. 406
Quia nonnullis, 4. *de Magistris*, tit. 5. Lib. 5. Innocentius iij. 627
Quia nonnunquam, 2. tit. 14. de Verbor. significat. *in Extr.* Joan. xxij. 294
Quia nos, 32. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 333
Quia nos, 7. fin. *de auctoritate & usu pallii*, tit. 8. Lib. 1. Honorius iij. 79
Quia nos, 9. *de testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Alexander iij. PD 431
Quia passus est, 36. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1175
Quia per ambitiones, 6. dist. 64. *Gelasius*, 217
Quia per ambitiosam, 15. fin. de rescriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 8
Quia periculosum, 4. de sent. Excomm. tit. 11. *in Sexto*, L. 5. Innocent. IV. *in Concil. Lugdun.* 160
Quia plerique, 8. *de immunitate Ecclesiarum*, tit. 49. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio generali Lateranensi*, 533
Quia plerique, 4. de officio ordinarii, tit. 16. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 51
Quia præsulatus, 5. j. qu. 4. *Leo IV.* 363
Quia propter, 42. *de electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. *in Concilio Lateranensi*, 65
Qui apud, 4. j. qu. 4. *Africanum Concilium*, 363
Quia quæsitum, 1. *de offic. & potest. Jud. deleg.* t. 29. Lib. 1. Alexander iij. 126
Quia quorundam, 5. & ult. tit. 14. de Verb. significat. *in Extrav.* Joan. xxij. 302
Quia radix, 13. *de pœn.* dist. 2. *Augustinus*, 1044
Quia regulares, unic. de supplenda neglig. prælat. tit. 5. *in Clem.* Lib. 1. Clemens V. in Concilio Viennensi, 200
Quia res, 50. *final.* xj. qu. 1. *Gelasius Papa*, CR 557
Quia Sacerdotes, 13. x. qu. 1. *Hieronymus*, CR 534
Quia sæpe contingit, 40. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 32
Quia sæpe dubitatur, 15. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 88
Quia sancta, 28. dist. 63. *Stephanus Papa*, 213
Quia sanctitas, 16. dist. 50. *Gregorius*, CR 163
Quia simpliciter, 14. final. dist. 56. *Urbanus*, 195
Quia sunt, 10. dist. 28. *Gregorius*, 92
Quia super his, 4. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Alexander iij. 629
Quia te quasi, 38. dist. 50. *Stephanus V.* 171
Quia tua fraternitas, 8. xij. qu. 1. *Gregorius*, 590
Quia V. 11. *de judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Celestinus iij. 194
Quia verisimile, 10. *de præsumptionibus*, tit. 23. L. 2. Alexander iij. 284
Quia vero, in princ. dist. 6. Gratianus, 8
Quia vero, in princ. dist. 2. *de pœn.* Gratianus, 1041
Quia vero, in princ. dist. 4. *de pœn.* Gratianus, 1077
Qui autem, in princ. dist. 91. Gratianus, 273
Qui autem, in princ. v. qu. 6. Gratianus, 478
Qui bene, 94. *de consecr.* dist. 2. *Arelat. Conc.* 1197
Qui bis ignoranter, 117. *de consecr.* dist. 4. *Theodorus* in pœnitentiali, 1233
Qui bona agunt, 4. fin. xvij. qu. 1. *Gregorius* in Regesto, CR 708
Quibusdam narrantibus, 117. j. qu. 1. Gregorius, 349
Quibus Episcopi, 27. xj. qu. 3. *Urbanus*, 567
Quibus peccata, 16. xiij. qu. 2. *Augustinus*, CR 631
Quibus temporibus, in princ. dist. 76. Gratianus, 233
Qui calumniam, 2. v. qu. 6. *Gratianus*, 478
Qui cathedram, 3. dist. 93. *Cyprianus*, CR 277
Qui Christi, 1. xij. qu. 2. *Stephanus Papa*, CR 597
Qui Clementiam, 22. dist. 86. *Hieronymus*, 262
Qui communicaverit, 19. xj. qu. 3. *Carthag. Conc. IV.* CR 563
Qui compulsus, 1. xxij. qu. 5. *Pius Papa*, CR 770
Qui consentit, 100. xj. qu. 3. *Isidorus*, CR 583
Qui contempta, 16. dist. 8. *Augustinus*, CR 13
Qui contra, 32. xxiv. qu. 1. *Liberius Papa*, 853
Qui contra certam, 20. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 24
Qui contra jura mercatur, bonam fidem præsumitur non habere. Reg. lxxxij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 190
Quicquid, 101. j. qu. 1. *Toletan. Concilium II.* CR 345
Quicquid, 36. xij. qu. 2. *Agathense Concil.* CR 607
Quicquid, 3. xxxij. qu. 2. *Augustinus*, 978
Quicquid, 22. xxxij. qu. 5. *Nicolaus Papa*, CR 994
Quicquid, 27. *de consecr.* dist. 5. *Hieronymus*, 1251
Qui crimen, 4. ij. qu. 8. *Sixtus III.* 437
Qui crimen, 18. *fin.* iij. quæst. 6. *Hadrianus Papa* in Decreto, 454
Qui crimen, 6. vj. qu. 1. *Hadrianus Papa* in Capit. 481
Qui cum fure, 4. *de furtis*, tit. 18. Lib. 5. Hieronymus, 663
Quicunque, 9. dist. 31. *Gangrense Concilium*, 101
Quicunque, 30. dist. 50. Hieronymus, CR 169
Quicunque, 56. dist. 50. *Syricius Papa*, 175
Quicunque, 5. dist. 54. *Tolet. Conc. IV.* 182
Quicunque, 3. dist. 77. *Syricius Papa*, CR 237
Quicunque, 5. dist. 81. *Nicænum Concilium*, CR 245
Quicunque, 2. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 309
Quicunque, 12. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 311
Quicunque, 1. j. qu. 5. *Urbanus* in Concil. CR 367
Quicunque, 25. ij. qu 6. *Theodos. Codex*, 411
Quicunque, 18. vj. qu. 1. *Fabianus Papa*, 485
Quicunque item, 35. xj. q. 1. *Codex Theodosianus*, CR 552
j. Quicunque, 12. xj. qu. 3. *Petrus Apostolus*, 561
ij. Quicunque, 37. xj. qu. 3. *Gelasius*, 569
iij. Quicunque, 79. xj. qu. 3. *Hieronymus*, 578
j. Quicunque, 4. xij. qu. 2. Gregorius vij. 597
ij. Quicunque, 66. xij. qu. 2. *Toletan. Concil. IV.* 616
Quicunque, 2. xij. qu. 3. *Toletan. Conc. IX.* 620
Quicunque, 2. xij. qu. 4. Brachar. Concil. iij. 621
Quicunque, 7. *final.* xij. q. 5. *Triburiense Concil.* CR 623
Quicunque, 9. xiv. q. 4. *Julius Papa*, CR 641
Quicunque, 44. xvj. qu. 1. *Wormac. Concil.* CR 673
Quicunque, 4. xvj. qu. 3. *Toletan. Concil. IV.* CR 687
Quicunque, 4. xvj. qu. 4. *Ambrosius*, CR 698
Quicunque, 30. xvj. qu. 7. *Toletan. Concil. IV.* 704
j. Quicunque, 1. xvij. qu. 4. *Symmachus*, CR 710
ij. Quicunque, 43. final. xvij. qu. 4. *Augustinus*, 721
Quicunque, 4. xx. qu. 1. *Smaragdus* in Expositione Regulæ S. Benedicti ex Isidoro, CR 736
Quicunque, 1. xxiij. qu. 7. *Augustinus*, CR 828
j. Quicunque, 4. xxxiij. qu. 8. *Triburiense Concil.* 831
ij. Quicunque, 6. xxxiij. qu. 8. *Meldense Concil.* 832
iij. Quicunque, 33. xxxiij. qu. 8. *Augustinus*, CR 841
Quicunque, 27. xxiv. qu. 1. *Beda*, 852

Qui-

Quicunque, 13. xxvj. qu. 5. *Toletan. Concil. XIII. & XVII.* CR 900
Quicunque, 8. xxvij. qu. 2. *Iſidorus*, CR 928
Quicunque, 7. xxxiij. qu. 2. *Pius Papa*, 1006
Quicunque, 8. *de pœnit.* diſt. 1. *Codex*, 1013
Quicunque, 22. *de conſecr.* diſt. 4. *Martinus Papa, III.* 1210
Quicunque, 1. *de Conditionibus appoſitis*, tit. 5. L. 4. Ex Concilio Africano, 555
Quicunque, 1. *de Eccleſiis ædificandis*, tit. 48. Lib. 3. Ex Concilio Maguntinenſi, 529
Quicunque, 2. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Alexander iv. 133
Quicunque, 11. de ſentent. Excommunicat. tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Gregorius x. *in Concilio generali Lugdunenſi*, 165
Quidam, 4. *de Apoſtatis*, tit. 9. Lib. 5. Innocentius III. *in Concilio generali*, 646
Quidam, 2. *de Celebratione Miſſarum*, tit. 41. Lib. 3 Ex Concilio Triburienſi, 512
Quidam, 3. *de Converſione Conjugatorum*, tit. 32. L. 3. Alexander iij. PD 465
Quidam, 25. finale, *de homicidio voluntario*, t. 12. Lib. 5. Gregorius ix. 657
Quidam, 32. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Gregorius ix. 703
Quidam, 12. *de renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Innocentius iij. *in Concilio generali Lateranenſi*, 88
Quidam Abbas, in princ. *Cauſæ xvj.* Gratianus, 661
Quidam Abbas, in princ. *Cauſæ xviij.* Gratianus, 721
Quidam autem hæretici, 39. xxiv. qu. 3. *Iſidorus*, 873
Quidam Clerici, 30. diſt. 81. *Toletan. Conc. IV.* 251
Quidam Clerici, in princ. *Cauſæ xij.* Gratianus, 587
Quidam DEO, 90. *final. de pœnit.* diſt. 1. *Theodorus Archiepiſcopus Cantuarienſis*, CR 1040
Quidam deſponſavit, 31. xxvij. qu. 2. *Tribur. Conc.* 935
Quidam Epiſcopus, in princ. *Cauſæ ij.* Gratianus, 381
Quidam Epiſcopus, in princ. *Cauſæ iij.* Gratianus, 438
Quidam Epiſcopus, in princ. *Cauſæ vij.* Gratianus, 491
Quidam Epiſcopus, in princ. *Cauſæ viij.* Gratianus, 512
Quidam Epiſcopus, in princ. *Cauſæ xxij.* Gratianus, 750
Quidam Epiſcopus, in princ. *Cauſæ xxiij.* Gratian. 775
Quidam Epiſcopus, in princ. *Cauſæ xxiv.* Gratianus, 842
Quidam fornicatus, 10. *fin.* xxxiv. qu. 1. *Triburienſe Concilium*, 1106
Quidam habens, in princ. *Cauſæ j.* Gratianus, 307
Quidam in excommunicatione, in principio, *Cauſæ iv.* Gratianus, 465
Quidam infidelis, in princ. *Cauſæ xxviij.* Gratianus, 941
Quidam Laicus, in princ. *Cauſæ x.* Gratianus, 532
Quidam maligni, 2. v. qu. 1. *Gregorius*, 472
Quidam Monachi, 17. xvj. qu. 1. *Chalcedonenſe Concilium*, CR 664
Quidam Monachorum, 10. xviij. qu. 2. *Chalced. Concil.* Cap. 4. CR 725
Quidam nubentes, 2. diſt. 27. *Auguſtinus*, CR 88
Quidam populorum, in princ. *Cauſæ xxx.* Gratian. 965
Quidam Presbyter, in princ. *Cauſæ xvij.* Gratianus, 707
Quidam Sacerdos, in princ. *Cauſæ xv.* Gratianus, 646
Quidam Sacerdos, in princ. *Cauſæ xxvj.* Gratianus, 890
Quidam vero econtrario, 18. xxiij. q. 4. *Auguſtin.* CR 789
Quidam vir, in princ. *Cauſæ xxxij.* Gratianus, 973
Quidam vir, in princ. *Cauſæ xxxiij.* Gratianus, 1002
Quidam vir, in princ. *Cauſæ xxxiv.* Gratianus, 1103
Quidam vir, in princ. *Cauſæ xxxv.* Gratianus, 1106
Quidam votum, in princ. *Cauſæ xxvij.* Gratianus, 913
Quid autem, 1. diſt. 45. *Gregorius*, 143
Quid autem, 23. viij. qu. 1. *Ambroſius*, 518
Quid autem, 30. xxiv. qu. 3. *Leo Papa*, 871
Quid crudele, 44. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, 805
Quid culpatur, 4. xxiij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 778
Quid dicam, 11. xiv. qu. 4. *Auguſtinus*, 641
Quid de menſa, 11. diſt. 37. *Hieronymus*, 124
Quid enim prodeſt, 4. diſt. 83. *Pius*, 255
Quid ergo, 99. xj. qu. 3. *Gregorius*, CR 583
Quid ergo, 3. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 784
Quid ergo, 6. xxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 811
Quid ergo, 48. *de pœn.* diſt. 2. *Joan. Chryſoſtomus*, 1076
Qui deſponſatam, 12. xxvij. quæſt. 2. *Gregorius*, CR 929
Quid eſt aliud, 13. diſt. 88. *Caſſiodorus*, 268
Quid eſt Chriſtum, 46. *de conſecr.* d. 2. *Auguſtin.* CR 1179
Quid eſt hoc, 17. diſt. 50. *Gregorius*, 164
Quid eſt manus, 3. diſt. 78. *Leo Papa*, 240
Quid eſt quicunque, *unicum*, xxxv. qu. 7. *Auguſtinus*, CR 1136
Quid eſt, quod dicitur, 13. *de pœn.* diſtinct. 4. *Gregorius*, CR 1084
Quid faciet, 25. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, 794
Qui die ſolenni, 66. *de conſecr.* diſt. 1. *Carthag. Conc. iv.* 1163
Quid in omnibus, 16. xxxij. qu 7. *Clemens*, CR 999
Qui diſcordat, 65. *de Conſecr.* diſt. 2. *Auguſtinus*, 1186
Qui divina, 28. xiij. qu. 2. *Toletan. Conc. iij.* CR 635
Qui divinationes, 2. xxvj. quæſt. 5. *Ancyran. Concilium*, CR 896
Qui divini, 4. *de pœn.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1078
Quid obeſt, 50. xj. qu. 3. *Auguſtinus*, 571
Qui dormierit, 30. xxvij. quæſt. 2. *Aurelian. Concilium iv.* CR 935
Qui dormierit, 21. xxxij. qu. 7. *Maguntin. Concil.* 1000
Quid per novale, 21. *de Verborum ſignificatione*, t. 40. Lib. 5. Innocentius iij. 746
Quid proderit, 7. diſt. 61. *Celeſtinus*, 201
Quid prodeſt jejunare, 12. diſt. 86. *Ambroſius*, 260
Quid ſit ſanguis, 73. *de conſecr.* diſt. 2. *Gregorius Papa*, CR 1190
Quid vero, in princ. *j. qu. 6.* Gratianus, 369
Quid vero, in princ. x. *qu.* 3. Gratianus, 540
Qui ea, quæ DEI ſunt, 10. diſt. 38. *Gregorius*, CR 127
Qui Eccleſiaſticis, 2. diſt. 36. *Zozimus Papa*, 119
Qui Eccleſiaſticis, 1. diſt. 59. *Zozimus Papa*, 197
Qui egerit veraciter, 3. *de pœn.* diſt. 7. *Auguſtinus*, 1093
Qui Epiſcopatum deſiderat, 11. viij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 515
Qui Epiſcopus, 2. diſt. 23. *Carthag. Concil.* CR 72
Quieſcamus, 2. diſt. 42. *Joannes Chryſoſtomus*, 136
Quieſcite, 12. vj. qu. 1. *Felix II.* 483
Qui & divinis, 24. xij. qu. 2. *Gelaſius*, 604
Qui ex familiis, 4. diſt. 54. *Toletan. Conc. IX.* 182
Qui exigit, 6. xxij. qu. 5. *Auguſtinus*, CR 770
Qui ex timore, 8. *de Regulis Juris*, tit. 41. ultim. Lib. 5. Auguſtinus, 754
Qui facit per alium, eſt perinde, ac ſi faciat per ſe ipſum. Reg. lxxij. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 189
Qui furatur, 1. *de furtis*, tit. 18. Lib. 5. In Exodo, 663
Qui generaliter, 5. de Procuratoribus, tit. 19. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 56
Qui habetis, 14. xiv. qu. 5. *Auguſtinus*, 644
Qui in aliquo, 5. *finale*, diſt. 51. *Tolet. Conc. iv.* CR 180
Qui in aliud, 5. diſt. 25. *Auguſtinus*, CR 85
Qui in alterius, 1. v. quæſt. 1. *Hadrianus Papa* in Capitular. 472
Qui in Caſtitate, 6. xxxiij. qu. 4. *Joannes Chryſoſtomus*, CR 1096
Qui in Eccleſia, 31. xxiv. qu. 3. *Auguſtinus*, 871
Qui in materiis, 115. *de conſecr.* diſt. 4. *Iſidorus*, 1233
Qui in qualibet, 10. qu. 7. *Felix Papa*, 376
Qui in vivorum, 1. *de Conceſſione Præbendæ*, tit. 8. Lib. 3. Gelaſius Papa ad Romanos, 389
Qui jubente, 39. xj. qu. 3. *Ilerdenſe Concil.* 569
Qui juſtus eſt, 90. xj. qu. 3. *Auguſtinus*, 581
Quilibet fratrum, *unic.* viij. qu. 5. *Sixtus Papa j.* 521
Qui malos, 29. xxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 818

Qui manducat, 58. *de consecr.* dist. 2. *Augustin.* CR 1184
Qui manducant, 75. *de consecr.* dist. 2. *Augustin.* CR 1192
Qui merito, 29. xj. qu. 3. *Carthagin. Concil.* ij. CR 567
Qui natus est, 36. *de pœn.* dist. 1. *Joan. Evangelista*, 1019
Qui nec regiminis, 32. ij. qu. 7. *Augustinus* forte *Gregorius*, CR 427
Qui negligunt, 3. xxiv. qu. 3. *Hieronymus*, 863
Qui non probaverit, 3. ij. qu. 3. *Decretum Hadriani Papæ*, 392
Quinque modis, 22. *de consecr.* dist. 5. *Gregorius*, 1249
Quinta vallis, 23. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius III. 294
j. Qui oblationes, 9. xiij. qu. 2. *Carthag. Concil. iv.* 629
ij. Qui oblationes, 10. xiij. qu. 2. *Vasense Concil. j.* 629
Qui occiderit, 28. qu. 4. *Capitularium Lib. 6.* 716
Qui omnipotentem, 95. xj. qu. 3. *Fabianus Papa*, 582
Qui patrem, 6. dist. 55. *Innocentius*, CR 189
Qui peccat, 40. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 802
Qui pejerare, 13. xxiij. qu. 5. *Chromatius*, 773
Qui pejerat, 2. xxij. qu. 5. *Pius Papa*, 770
Qui per pecuniam, 9. j. qu. 1. *Octava Synodus*, CR 310
Qui perfectionem, 17. j. qu. 1. *Innocentius*, CR 313
Qui plures, 3. xxj. qu. 1. *Leo iv.* 743
Qui Pontificali, 2. de offic. & potestate Judicis, t. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Alexander IV. 43
Qui potest, 8. xxiij. q. 3. *Anastasius & Damasus Papa*, 783
Qui post votum, 5. de Regularibus, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius VIII. 114
Qui Presbyterum, 24. xvj. qu. 4. *Maguntinense Concilium*, CR 715
Qui Presbyterum, 2. *de pœnitentiis & remissionibus*, tit. 38. Lib. 5. Ex Concilio Maguntin. 715
Qui prior est tempore, potior est jure. Regula liv. de Reg. Juris. *in Sexto*, Bonifac. VIII. 188
Qui propinquam, 4. xxxv. q. 3. & 4. *Fabianus Papa*, 1110
Qui rapit, 18. xvij. qu. 4. *Anacletus*, 713
Qui recedit, 14. *de pœnit.* dist. 4. *Prosper*, CR 1084
Qui recedunt. 7. xxvj. q. 6. *Arausicanum Concilium*, CR 905
Qui recte judicat, 66. xj. qu. 3. *Gregorius*, CR 575
Qui religiosis, 11. xvij. qu. 2. *Carthag. Conc. iv.* 726
Qui res, 2. *de rebus Ecclesiæ alienandis*, tit. 13. Lib. 3. Ex Concilio Lugdunensi, 406
Qui resistit, 97. xj. qu. 3. *Augustinus*, 582
Qui sacramento, 11. xxij. qu. 4. *Ilerdense Concil.* 765
Qui saccum, 45. dist. 50. *Digesta tit. de furtis*, 173
Quis aliquando, 87. *de pœn.* dist. 1. *Joan. Chrysost.* 1034
Qui sanctus, 56. *de pœn.* dist. 1. *Hieronymus*, 1028
Quis autem, 9. dist. 10. *Gelasius*, 20
Quis autem, 144. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1242
Quis aut leges, 11. dist. 54. *Gelasius*, 184
Qui scandalizaverit, 3. *de Regulis Juris*, tit. 41. ult. Lib. 5. Beda, 753
Qui scelerate, 24. *de consecr.* dist. 2. *Isidorus*, 1171
Qui scit, se, 14. ij. qu. 6. *Leo Papa*, 409
Quis dubitet, 9. dist. 96. *Gregorius vij.* 294
Qui secundum carnem, 13. xxiij. q. 4. *Hieronym.* CR 787
Qui semel, 2. dist. 50. *Martinus Papa j.* 158
Quis enim vestrum, 48. xxiij. q. 5. *Augustinus*, CR 823
Qui sentit onus, sentire debet commodum, & econtra. Regula lv. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius VIII. 188
Qui se scit, 12. ij. qu. 6. *Vigilius Papa*, CR 408
Quis existimaret, 17. xxvj. qu. 7. *Augustinus*, CR 912
Quis ignorat, 6. xxxij. qu. 4. *Hieronymus*, 986
Qui sincera, 3. dist. 45. *Gregorius*, 143
Qui sine crimine, 5. *final.* dist. 26. *Ambrosius*, 88
Qui sine peccato est, 3. iij. qu. 7. *Gregorius*, 457
Qui sine salvatore, 7. xxvj. qu. 2. *Augustinus*, 893
Qui sint, in princ. xxij. qu. 1. Gratianus, 890
Qui sistit, 9. xxxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 1100
Quis locus, 2. j. qu. 4. *Augustinus*, CR 363
Quis nesciat, 8. dist. 9. *Augustinus*, 16
Quis nesciat, 11. *final.* dist. 1. *Innocentius j.* CR 24
Quis nos, 43. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, CR 805
Qui spiritualem, 4. xxx. qu. 4. *Triburiense Concil.* 963
Quisquis, 43. *de electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. *in Concilio Lateranensi*, 65
Quisquis Christianum, 52. xxiij. qu. 4. *Augustin.* CR 809
Quisquis Clericus, 5. dist. 84. *Syricius Papa*, 257
Quisquis cum militibus, 9. *de pœn.* dist. 1. *Codex*, 1013
Quisquis dixerit, 155. *de consecr.* dist 4. *Milevit. Concil.* 1245
Quisquis Episcoporum, *unic.* iv. qu. 5. *Carthag. Concilium* iij. CR 471
Quisquis Episcopus, 19. xij. qu. 2. *Septima Synodus*, CR 602
Quisquis ex concupiscentia, 137. *de consecrat.* dist. 4. Augustinus, 1241
Quisquis ille, 3. ij. qu. 8. *Eutychianus Papa*, CR 437
Quisquis in negotiis, 2. dist. 87. *Gelasius*, 264
Quisquis inventus, 21. xvij. q. 4. *Joannes Papa* viij. CR 714
Quisquis metu, 80. xj. qu. 3. *Augustinus*, 578
Quisquis per dolum, 22. xxiv. q. 3. *Gregorius Papa*, CR 869
Quisquis per pecuniam, 5. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 309
Quisquis præceptis, 3. *fin.* xiv. qu. 1. *Augustin.* CR 638
Quisquis pro aliquo, 38. xxiv. qu. 1. *Augustinus*, 856
Quisquis probatus, 19. ij. q. 6. *Milevitan. Concil.* 410
Quisquis rebus, 1. dist. 41. *Augustinus*, CR 133
Quisquis vel quod, 5. xxiij. q. 4. *Augustinus*, CR 785
Qui studet, 11. j. q. 1. *Gregorius Nazianzenus*, CR 311
Qui Subdiaconum, 27. xvij. q. 4. *Capitularium* L. 3. & *Concilium Troslejanum*, &c. 716
Qui sub gradu, 31. dist. 50. *Basilius*, CR 169
Qui suis Episcopis, 9. dist. 93. *Clemens*, 279
Qui tacet, consentire videtur. Reg. xliij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifac. viij. 187
j. Qui venatoribus, 8. dist. 86. *Augustinus*, 260
ij. Qui venatoribus, 9. dist. 86. *Augustinus*, 260
Qui vere, 12. xvj. qu. 1. *Chalced. Conc.* CR 663
Qui vero, 40. dist. 50. *Maticense Concilium*, forte *Wormacience*, CR 172
Qui vero, in princ. *dist.* 52. Gratianus, 180
Qui vero, 38. xj. qu. 3. *Gelasius*, 569
Qui vero, in princ. xxj *qu.* 2. Gratianus, 744
Qui viderit, 13. xxxij. qu. 5. *Gregorius*, 992
Qui vitiis, 38. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, 820
Qui vos spernit, 14. viij. qu. 1. *Hieronymus*, 516
Qui vult confiteri, 1. *de pœn.* dist. 6. *Augustinus*, 1090
Qui vult Eleemosynam, 10. *de pœn.* dist. 3. *August.* 1064
Qui vult facere, 16. *de pœn.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1047
Qui uxorem suam, 10. xxxiij. q. 5. *Rhemense Concil.* 1100
Quo ausu, 26. xxiij. qu. 8. *Gelasius*, CR 839
Quod absque, in princ. *dist.* 12. Gratianus, 24
Quod ad Consultationem, 15. *de sent. & re judic.* tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 319
Quod ad nos, 10. *fin.* dist. 47. *Cyprianus*, 154
Quod ait Sodomitis, 1. dist. 14. *Augustinus*, 30
Quod alicui gratiose conceditur, trahi non debet ab aliis in exemplum. Reg. lxxiv. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 189
Quod alicui suo non licet nomine, nec alieno licebit. Regula lxvij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 188
Quodam, 40. *de Præbendis*, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 97
Quodam loco, 3. *fin.* xxvj. q. 3. & 4. *Augustinus*, 896
Quod a Patribus, 4. dist. 75. *Leo Episcopus*, 232
Quod a Prædecessore, 1. *de Schismaticis*, tit. 8. Lib. 5. Ex Concilio Lateranensi, PD 645
Quod a te, 3. *de Clericis conjugatis*, tit. 3. Lib. 3. Alexander iij. PD 365
Quod a voto, in princ. xvij. *qu.* 1. Gratianus, 707
Quod autem, in princ. *dist.* 9. Gratianus, 14
Quod autem, in princ. *dist.* 27. Gratianus, 88

Quod autem, in princ. *dist.* 47. Gratianus, 151
Quod autem, in princ. *dist.* 95. Gratianus, 286
Quod autem, in princ. j. *qu.* 1. Gratianus, 308
Quod autem, in princ. ij. *qu.* 1. Gratianus, 382
Quod autem, in princ. ij. *qu.* 2. Gratianus, 392
Quod autem, in princ. iij. *qu.* 8. Gratianus, 459
Quod autem, 2. iv. qu. 1. *Nicolaus Papa*, 466
Quod autem, in princ. v. *qu.* 3. Gratianus, 474
Quod autem, in princ. v. *qu.* 4. Gratianus, 475
Quod autem, in princ. vj. *qu.* 1. Gratianus, 480
Quod autem, in princ. vj. *qu.* 2. Gratianus, 487
Quod autem, in princ. vj. *qu.* 5. Gratianus, 491
Quod autem, 1. vj. qu. 5. *Gregorius*, 491
Quod autem, in princ. vij. *qu.* 1. Gratianus, CR 491
Quod autem, in princ. vij. *qu.* 2. Gratianus, 511
Quod autem, in princ. viij. *qu.* 1. Gratianus, 512
Quod autem, in princ. viij. *qu.* 2. Gratianus, 519
Quod autem, in princ. viij. *qu.* 3. Gratianus, 519
Quod autem, in princ. viij. *qu.* 4. Gratianus, CR 520
Quod autem, in princ. ix. *qu.* 2. Gratianus, 523
Quod autem, in princ. ix. *qu.* 3. Gratianus, 526
Quod autem, in princ. xij. *qu.* 4. Gratianus, 621
Quod autem, in princ. xiv. *qu.* 1. Gratianus, 637
Quod autem, in princ. xiv. *qu.* 3. Gratianus, 639
Quod autem, in princ. xv. *qu.* 1. Gratianus, CR 647
Quod autem, in princ. xvj. *qu.* 3. Gratianus, 686
Quod autem, in princ. xvj. *qu.* 6. Gratianus, CR 694
Quod autem, in princ. xvj. qu. 7. Gratianus, 696
Quod autem, in princ. xvij. qu. 3. Gratianus, 709
Quod autem, in princ. xx. *qu.* 3. Gratianus, 739
Quod autem, in princ. xxij. qu. 3. Gratianus, 746
Quod autem, in princ. xxij. qu. 2. Gratianus, 755
Quod autem, 18. xxij. qu. 2. *Augustinus*, 760
Quod autem, in princ. xxij. qu. 4. Gratianus, 763
Quod autem, in princ. xxij. qu. 5. Gratianus, 769
Quod autem, in princ. xxiij. qu. 2. Gratianus, 779
Quod autem, in princ. xxiij. qu. 4. Gratianus, 784
Quod autem, in princ. xxiij. qu. 5. Gratianus, 809
Quod autem, in princ. xxiij. qu. 6. Gratianus, 825
Quod autem, 3. xxiij. qu. 7. *Augustinus*, 829
Quod autem, in princ. xxiv. qu. 1. Gratianus, 842
Quod autem, in princ. xxiv. qu. 2. Gratianus, 858
Quod autem, in princ. xxiv. qu. 3. Gratianus, 861
Quod autem, in princ. xxv. qu. 2. Gratianus, 884
Quod autem, in princ. xxvj. qu. 2. Gratianus, 890
Quod autem, in princ. xxvj. qu. 5. Gratianus, 896
Quod autem, in princ. xxvj. qu. 6. Gratianus, 904
Quod autem, 29. xxvij. qu. 6. Gratianus, 904
Quod autem, 29. xxvij. qu. 2. *Gregorius*, *&c.* CR. ad inscriptionem & in fine, 934
Quod autem, in princ. xxviij. qu. 1. Gratianus, 941
Quod autem, xxix. qu. 1. Gratianus, 952
Quod autem, in princ. xxx. qu. 1. Gratianus, 956
Quod autem, in princ. xxx. qu. 3. Gratianus, 960
Quod autem, 6. *finale*, xxx. qu. 4. *Urbanus II.* CR 963
Quod autem, in princ. xxx. qu. 5. Gratianus, 963
Quod autem, in princ. xxxj. qu. 2. Gratianus, 971
Quod autem, in princ. xxxj. qu. 3. Gratianus, 973
Quod autem, in princ. xxxij. qu. 1. Gratianus, 974
Quod autem, 7. xxxij. qu. 1. *Augustinus*, CR 975
Quod autem, in princ. xxxij. qu. 2. Gratianus, 977
Quod autem, in princ. xxxij. qu. 4. Gratianus, 982
Quod autem, in princ. xxxij. qu. 5. Gratianus, 988
Quod autem, in princ. xxxiij. qu. 1. Gratianus, 1003
Quod autem, 1. xxxiij. qu. 1. *Gregorius*, CR 1003
Quod autem, in princ. xxxiij. qu. 2. Gratianus, CR 1004
Quod autem, in princ. xxxiij. qu. 4. Gratianus, 1095
Quod autem, in princ. xxxiij. qu. 5. Gratianus, 1097
Quod autem, in princ. xxxv. qu. 1. Gratianus, 1107
Quod autem, 5. xxxv. qu. 5. *Alexander II.* CR 1120
Quod autem, in princ. xxxv. qu. 7. Gratianus, 1136
Quod autem, in princ. xxxvj. qu. 1. Gratianus, 1143
Quod autem, 5. *de consecr.* dist. 4. Gregorius, 1206
Quod autem, 5. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. 493
Quod autem, 4. *de pœnit. & remissionib.* tit. 38. L. 5. Alexander iij. 715
Quod bene, 6. vj. qu. 4. *Nicolaus Papa*, 490
Quod Christus, 26. xxiij. qu. 4. *Ambrosius*, CR 794
Quod circa, 6. de electione, tit. 3. *in Clem.* Lib. 1. Clemens V. 199
Quod Clericis, 9. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Celestinus iij. PD 201
Quod Clericus, in princ. xj. qu. 1. Gratianus, 544
Quod Conditio, 7. xxvij. qu. 2. Isidorus, CR 928
Quodcunque, 6. xxiv. qu. 1. Augustinus, 844
Quod David, 3. xxij. qu. 4. Augustinus, CR 763
Quod debetur, 2. xiv. qu. 1. Augustinus, CR 637
Quod de his, 26. *de sent. Excommun.* tit. 39. Lib. 5. Clemens iij. PD 727
Quod Dei timorem, 5. *de statu Monachorum*, tit. 35. Lib. 3. Innocentius iij. 482
Quod Deo Patri, 4. xxxiij. qu. 5. *Augustinus*, 1098
Quod dicit Dominus, 4. dist. 41. *Augustinus*, 134
Quod dicitis, 14. fin. dist. 26. *Nicolaus I.* 46
Quod dicitur, 4. *de Verborum significatione*, tit. 40. Lib. 5. Hieronymus, 742
Quod die Dominico, 5. dist. 75. *Leo*, 232
Quod dilectio, 3. *de consanguin. & affin.* tit. 14. L. 4. Celestinus iij. 572
Quod Episcopus, in princ. xix. qu. 1. Gratianus, 731
Quod erraverat, 2. xxiij. qu. 6. *Augustinus*, 826
Quod in dubiis, 3. *de Consecratione Ecclesiæ*, tit. 40. Lib. 3. Innocentius iij. 510
Quod in dubiis, 5. *de pœnis*, tit. 37. Lib. 5. Innocentius iij. 713
Quod in dubiis, 8. *de renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Innocentius iij. 82
Quod in dubiis, 30. *de sent. Excommunic.* tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. 730
Quod in te, 11. *de pœnitentiis & remissionibus*, tit. 38. Lib. 5. Innocentius iij. PD 717
Quod interrogasti, 6. dist. 27. *Nicolaus Papa*, 89
Quod intra, in princ. xx. qu. 1. Gratianus, 735
Quod Judex, in princ. iij. qu. 7. Gratianus, 454
Quod juramentum, in princ. xxij. qu. 1. Gratianus, 750
Quod latenter, 5. *de Regulis Juris*, tit. 41. *ultim.* Lib. 5. Gregorius vij. 753
Quod militare, in princ. xxiij. qu. 1. Gratianus, CR 776
Quod Monachi, in princ. xvj. qu. 1. Gratianus, CR 661
Quod nobis, 2. *de clandestina desponsatione*, tit. 3. Lib. 4. Alexander iij. PD 552
Quod nobis, 9. *qui filii sint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Alexander iij. 582
Quod non est licitum, 4. *de Regulis Juris*, tit. 41. *ult.* Lib. 5. Beda, 753
Quod nonnullis, 25. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 701
Quod nullus, in princ. dist. 25. Gratianus, 80
Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum. Regula lxj. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifac. viij. 188
Quod olim, unic. de immunitate Ecclesiarum, tit. 13. *in Extrav. Comm.* Lib. 3. Benedictus xj. 376
Quod olim, 12. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Clemens iij. 631
Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. Regula xxix. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Quod ordinatio, in princ. ix. qu. 1. Gratianus, 521
Quod prædecessor, 105. qu. 3. *Zacharias Papa*, CR 585
Quod priori, in princ. xiij. qu. 1. Gratianus, 624
Quod pro necessitate, 41. j. qu. 1. *Innocentius*, CR 324

Quod propoſuiſti, 16. xxxij. qu. 7. *Gregorius*, CR 999
Quod pro remedio, 7. j. qu. 7. *Innocentius Papa*, CR 374
Quod quibuſdam, 4. *de fidejuſſoribus*, tit. 22. Lib. 3. Innocentius iij. 423
Quod quidam, 97. j. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 340
Quod quidam, 5. *de pœnitentiis & remiſſionibus*, t. 38. Lib. 5. Alexander iij. 716
Quod quis commiſit, 3. xxxv. quæſt. 9. *Hilarius* Synodo Præſidens, 1139
Quod quis mandato facit Judicis, dolo facere non videtur, cum habeat parere neceſſe. Reg. xxiv. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Quod reſtitutio, in princ. iij. *qu.* 1. Gratianus, 438
Quod ſedem, 2. *de frigidis & maleficiatis*, tit. 15. Lib. 4. Alexander iij. PD 575
Quod ſedem, 10. *de Officio Judicis ordinarii*, tit. 31. Lib. 1. Innocentius iij. PD 153
Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt. Regula xxj. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Quod ſi accuſatorum, 4. *fin.* iv. quæſt. 6. *Hadrianus Papa* in Capit. 472
Quod ſicut, 28. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 54
Quod ſi dormierit, 13. *finale*, xxxj. q. 1. *Auguſtin.* CR 971
Quod ſi pœnitentiam, 5. xxvij. q. 1. *Cyprianus*, CR 915
Quod ſuper his, 5. *de conſanguinitate & affinitate*, tit. 14. Lib. 4. Innocentius iij. PD 572
Quod ſuper his, 7. *de fide inſtrumentorum*, tit. 22. Lib. 2. Innocentius iij. 279
Quod ſuper his, 9. *de Majorit. & obedientia*, tit. 33. Lib. 1. Innocentius iij. 162
Quod ſuper his, 8. *de Voto & voti redempt.* tit. 34. Lib. 3. Innocentius iij. PD 477
Quod ſuſpecti, 15. *final.* iij. qu. 5. *Nicolaus Papa*, CR 449
Quod translationem, 4. *de Officio Legati*, tit. 30. Lib. 1. Innocentius iij. PD 147
Quod translationem, 11. *de temporib. ordinat.* tit. 11. Lib. 1. Innocentius iij. PD 95
Quod vero, in princ. *diſt.* 11. Gratianus, 21
Quod vero, in princ. j. *qu.* 5. Gratianus, 367
Quod vero, in princ. ij. *qu.* 4. Gratianus, 404
Quod vero, in princ. ij. *qu.* 7. Gratianus, 419
Quod vero, in princ. iij. *qu.* 3. Gratianus, 442
Quod vero, in princ. iij. *qu.* 4. Gratianus, 444
Quod vero, in princ. iij. *qu.* 5. Gratianus, 446
Quod vero, in princ. iij. *qu.* 10. Gratianus, CR 463
Quod vero, in princ. xj. *qu.* 2. Gratianus, 557
Quod vero, in princ. xiv. *qu.* 4. Gratianus, 640
Quod vero, in princ. xiv. *qu.* 5. Gratianus, 642
Quod vero, in princ. xiv. *qu.* 6. Gratianus, 645
Quod vero, in princ. xv. *qu.* 4. Gratianus, 654
Quod vero, in princ. xv. *qu.* 6. Gratianus 655
Quod vero, in princ. xx. *qu.* 4. Gratianus, 742
Quod vero, in princ. xxj. *qu.* 4. Gratianus, 747
Quod vero, in princ. xxiij. *qu.* 3. Gratianus, 780
Quod vero, in princ. xxv. *qu.* 1. Gratianus, 879
Quod vero, 10. xxv. qu. 3. *Gregorius*, 886
Quod vero, in princ. xxviij. *qu.* 2. Gratianus, 950
Quod vero, 8. xxxij. qu. 2. *Auguſtinus*, CR 979
Quod votum, unic. de voto & voti redempt. tit. 15. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 114
Quod voventes, in princ. xxvij. *qu.* 1. Gratianus, 913
Quo jure, 1. diſt. 8. *Auguſtinus*, CR 11
Quomodo exaudit, 41. *de conſecrat.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1217
Quomodo renovari, 31. *de pœn.* diſt. 2. *Auguſtin.* CR 1049
Quomodo ſacerdos, 44. xj. qu. 3. *Hieronymus*, CR 570
Quomodo Virginibus, 10. xxxj. qu. 1. *Hieronymus*, 970
Quoniam, *de conjugio leproſorum*, tit. 8. Lib. 4. Alexander iij. 563
Quoniam, 10. *de Filiis Presbyterorum*, tit. 17. Lib. 1. Alexander iij. PD 110
Quoniam, 3. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. *Ex concilio Lateranenſi* ſub Alexandro iij. 492
j. Quoniam, 2. *Ne prælati vices ſuas*, tit. 4. Lib. 5. Alexander, nempe iij. *in Conc. Turon.* 625
ij. Quoniam, 3. *Ne Prælati vices ſuas*, tit. 4. Lib. 5. Alexander iij. 626
Quoniam, 21. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 699
Quoniam, 40. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 623
Quoniam, 9. *de Vita & honeſtate Clericorum*, tit. 1. Lib. 3. Gregorius vij. *melius* viij. PD 358
Quoniam, 2. *de Uſuris*, titul. 19. Lib. 5. Alexander iij. 664
Quoniam Abbas, 14. *de Officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. 130
Quoniam aliqua, 3. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Gregorius ix. 254
Quoniam aliqui, 1. de renunciatione, tit. 7. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 37
Quoniam a nobis, 13. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Alexander iij. 447
Quoniam Apoſtolica, 43. finale, *de Officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Gregorius ix. 146
Quoniam a quibuſdam, 5. xix. quæſt. 3. *Septima Synodus*, CR 733
Quoniam conſtitutio, 13. fin. *de Conſtitutionibus*, t. 2. Lib. 1. Gregorius ix. 9
Quoniam contra, 11. *de probationibus*, t. 19. L. 2. Innocentius iij. *ex Concilio generali Lateranenſi*, 252
Quoniam de jure, in princ. *diſt.* 15. Gratianus, 31
Quoniam diverſarum, 1. xxj. qu. 2. *Sexta Synod.* CR 744
Quoniam Eccleſia, 1. *de Magiſtris & ne, &c.* tit. 5. Lib. 5. Ex Concilio Lateranenſi, PD 626
Quoniam electione, 47. fin. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 36
Quoniam Epiſcopi, 12. fin. de Privilegiis, tit. 7. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 154
Quoniam Epiſcoporum, 1. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Gregorius ix. 133
Quoniam ex Conſtitutione, 8. fin. de Conceſſione Præbendæ, tit. 7. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 104
Quoniam ex Conſtitutione, unic. de immunitate Eccleſiarum, tit. 17. ult. *in Clem.* Lib. 3. Clemens v. *in Concilio Viennenſi*, 243
Quoniam feſtus, 19. *fin.* diſt. 91. *Gregorius*, 204
Quoniam frequenter, 5. fin. *ut lite non conteſtata*, tit. 6. Lib. 2. Innocentius iij. 210
Quoniam idem, 8. diſt. 10. *Nicolaus Papa I.* CR 19
Quoniam in baptiſmo, 19. de ſententia Excommunic. tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Bonif. viij. 168
Quoniam in parte, 2. *de feriis*, tit. 9. Lib. 2. Alexander iij. PD 217
Quoniam in pleriſque, 14. *de Officio Judicis ordinarii*, tit. 31. L. 1. Innocent. iij. *in Concilio generali*, 155
Quoniam in quibuſdam, 15. diſt. 32. *Chalced. Conc.* 108
Quoniam in quibuſdam, 21. xvj. quæſt. 7. *Chalcedon. Concilium*, CR 702
Quoniam in Romani, 13. diſt. 31. *Sexta Synod.* CR 102
Quoniam inveſtituras, 23. xvj. q. 7. *Gregorius VII.* 701
Quoniam mos, 7. diſt. 65. *Nicænum Concilium*, 219
Quoniam multa, 1. diſt. 48. *Nicænum Conc.* CR 155
Quoniam multi, 2. diſt. 47. *Nicænum Concil.* CR 151
Quoniam multi, 8. xiv. qu. 4. *Nicæn. Concil.* CR 641
Quoniam multos, 103. xj. qu. 3. *Gregorius VII.* 584
Quoniam non cognovi, 12. diſt. 88. *Ex Verbis Auguſtini*, 288

Quo-

Quoniam omne, 20. finale, *de præſcriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 314
Quoniam qui, 2. finale, de vita & honeſtate Cleric. tit. 1. *in Clem.* Lib. 3. Clemens v. 219
Quoniam quicquid, 13. j. qu. 7. *Hilarius Papa*, 376
Quoniam quicquid, 68. *fin.* xvj. qu. 1. *Hieronymus*, CR 682
Quoniam quidam, 2. diſt. 75. *Chalced. Concil.* CR 231
Quoniam quidam, 1. diſt. 100. *Pelagius Papa*, CR 304
Quoniam quidem, 7. diſt. 18. *Septima Synodus*, CR 51
Quoniam ſanctæ, 7. diſt. 16. *Sexta Synodus*, CR 40
Quoniam ſunt, 10. *de conſecr.* diſt. 3. *Nicænum Concil.* 1200
Quoniam Velina, 14. xij. qu. 1. *Gregorius*, 592
Quoniam vetuſto, 25. xxjv. qu. 1. *Hieronymus*, 850
Quoniam videmus, 1. diſt. 69. *Septima Synodus*, 223
Quoniam ut intelleximus, 4. de immunitate Eccleſiarum, tit. 23. *in Sexto*, Lib. 3. Bonif. viij. 126
Quorundam, 14. diſt. 23. *Tolet. Conc. & Hiſpal. II.* 76
Quorundam, 1. diſt. 34. *Nicolaus Papa*, 111
Quorundam, 6. diſt. 74. *Gregorius*, 229
Quorundam, 24. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 26
Quorundam, 1. *de teſtamentis*, tit. 26. Lib. 3. Gregorius ix. 420
Quorundam exigit, 1. tit. 14. de Verborum ſignificat. *in Extrav.* Joan. xxij. 290
Quorum vices, 6. *fin.* diſt. 68. *Urbanus Papa II.* 223
Quos a paganis, 52. *de conſecr.* diſt. 4. *Gregorius*, 1221
Quos conſtiterit, 6. j. qu. 1. *Gelaſius*, 310
Quoſdam, 7. *de præſumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Gregorius, 283
Quos DEUS conjunxit, 18. xxxiij. quæſt. 2. *Iſidorus*, 1011
Quotidie, 13. *de conſecr.* diſt. 2. *Auguſtinus*, CR 1168
Quotiens, 5. *de purgatione Canonica*, tit. 35. Lib. 5. Innocentius Papa, PD 704
Quotiens, 5. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Deodatus Papa, PD 610
Quotiens, 5. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. L. 2. Alexander iij. 254
Quoties, 2. *de pactis*, tit. 35. Lib. 1. Gregorius, 166
Quoties a populis, 14. j. q. 7. *Innocentius*, 376
Quoties Cordis, 9. j. qu. 7. *Gregorius*, CR 375
Quotieſcunque, 2. xxxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, 1095
Quories Epiſcopi, 16. ij. qu. 6. *Felix II.* 409
Quoties frater, 17. ij. qu. 5. *Innocentius*, CR 399
Quoties poſt, 26. ij. qu. 6. *Theodoſiana Lex*, 411
Quoties Ratio, 12. xxjv. qu. 1. *Innocentius Papa*, 846
Quoties vero, 21. xxij. qu. 5. *Hieronymus*, 775
Quotquot, 24. xxvij. qu. 1. *Ancyr. Synodus*, 920

R.

RAdicata eſt, 3. *de pœn.* diſt. 2. *Auguſtinus*, 1041
Rainutius, 16. *de Teſtamentis*, tit. 26. Lib. 3. Innocentius iij. PD 434
Rapinam emere, 5. xiv. qu. 5. *Ambroſius*, 642
Raptor, 33. xxvij. q. 2. *Capitularia*, 936
Raptores igitur, 2. xxxvj. qu. 2. *Symmachus*, 1144
Raptus eſt, 43. xxvij. qu. 2. *Iſidorus*, 940
Raptus eſt, 48. xxvij. qu. 2. *Iſidorus*, 940
Raptus quoque, 2. xxxvj. qu. 1. *Iſidorus*, CR 1143
Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non eſſe dubium comparari. Regula x. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 185
Rationi congruit, ut ſuccedat in onere, qui ſubſtituitur in honore. Reg. lxxvij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 189
Rationis ordo, 9. diſt. 100. *Gregorius*, CR 307
Rationis ordo, 34. xvj. qu. 7. *Gregorius Papa*, CR 705
Ratio nulla, 2. xvij. qu. 4. *Gregorius*, 710
Ratio nulla, 3. *de Præbendis & dignit.* tit. 5. Lib. 3. Gregorius, 372
Ratio recta, unic. de religioſis domibus, tit. 9. *in Extrav. Com.* Lib. 3. Joannes xxij. 366
Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine non eſt geſtum. Regula ix. de Reg. Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Raynaldus, 18. *de teſtamentis*, tit. 26. Lib. 3. Gregorius ix. 435
Reatina Eccleſia, 16. diſt. 63. *Leo IV.* 209
Rebaptizare, 108. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1231
Recedite, 16. diſt. 45. *Hieronymus*, 148
Recedite, 9. xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, 786
Recepimus, 8. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Alexander iij. 693
Recolentes, 3. *de ſtatu Monachorum*, tit. 35. Lib. 3. Alexander iij. PD 481
Recurrat, 2. xxxij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 983
j. Redintegranda, 3. iij. qu. 1. *Joannes Papa*, CR 439
ij. Redintegranda, 4. iij. qu. 1. *Euſebius*, 439
Referente, 2. fin. *de delictis puerorum*, tit. 23. Lib. 5. Alexander iij. 674
Referente, 7. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Alexander iij. 373
Referente, 10. *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Celeſtinus iij. 582
Regenda eſt, 4. x. q. 1. *Leo Papa IV.* 533
Regenerante, 136. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1241
Regimini, 1. de Empt. & Venditione, tit. 5. *In Extr. Com.* Lib. 3. Martinus x. 352
Regimini, ij. *final.* de Empt. & Venditione, tit. 5. *in Extr. Com.* Lib. 3. Calixtus iij. 354
Regula, 2. diſt. 3. *Iſidorus*, 4
Regulæ ſanctorum, 2. diſt. 29. *Gregorius*, 95
Regula veſtra, 2. diſt. 17. *Julius Papa*, 47
Regum officium, 23. xxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 817
Relata eſt, 9. x. qu. 1. *Toletanum Conc.* CR 533
Relatio, 5. xxj. qu. 1. *Gregorius*, CR 744
Relatum, 4. *de Clericis non reſidentibus*, tit. 4. Lib. 3. Alexander iij. PD 368
Relatum, 3. *de Conceſſione Præbend.* tit. 8. Lib. 3. Alexander iij. 390
Relatum, 21. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. PD 497
Relatum, 7. *Ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. *ult.* Lib. 3. Alexander iij. 535
Relatum, 19. *de Officio & poteſtate Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Lucius iij. 131
Relatum, 9. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Alexander iij. PD 373
Relatum, 1. *qui matrimonium accuſare poſſunt*, tit. 18. Lib. 4. Alexander iij. 586
Relatum, 37. *de ſent. Excommunicat.* tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. 734
Relatum, 2. *de ſepulturis*, t. 28. Lib. 3. Leo Papa PD 439
j. Relatum, 11. *de teſtamentis*, tit. 26. Lib. 3. Alexander iij. PD 431
ij. Relatum, 12. *de teſtamentis*, tit. 26. Lib. 3. Alexander iij. PD 431
Relatum eſt, 14. diſt. 37. *Clemens Papa I.* 125
Relatum eſt, 3. v. qu. 2. *Damaſus Papa*, 474
Relatum eſt, 11. x. qu. 3. *Gregorius*, 543
Relatum eſt, 14. xj. qu. 1. *Alexander*, 547
Relatum eſt, 4. xxxj. q. 1. *Triburienſe Concil.* CR 968
Relatum eſt, 11. *de conſecrat.* diſt. 2. *Toletan. Conc. XII.* 1168
Relegentes, 45. xxiij. qu. 4. *Pelagius Papa*, CR 822
Relictam, in princ. xxx. *qu.* 4. Gratianus. 962
Religionem, unic. de religioſis domibus, tit. 17. *in Sexto*, Lib. 3. Gregorius x. *in Concilio generali Lugdunenſi*. 116
Religioſam, 75. fin. xij. qu. 2. *Gregorius*, CR 619
Religioſi, 1. de Decimis, tit. 8. *in Clem.* Lib. 3. Clemens v. *in Concilio Viennenſi*, 228
Religioſi, 1. de Privilegiis, tit. 7. *in Clem.* Lib. 5. Clemens v. *in Concilio Viennenſi*, 254

Reli-

Religioſi, 5. fin. de ſepulturis, tit. 12. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 110
Religioſis, unic. de teſtamentis, tit. 6. *in Clement.* L. 3. Clemens V. *in Concil. Viennenſi*, 224
Religioſo, 21. de ſent. Excommunic. tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 168
Religioſus, 3. de Procuratoribus, tit. 10. *in Clem.* L. 1. Clemens V. 204
Religioſus, 2. fin. de teſtamentis, tit. 11. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 108
Relinqui, 2. fin. *de cuſtodia Euchariſt.* tit. 44. Lib. 3. Innocentius iij. *ex Concilio Lateran.* 526
Reliqui Sacerdotes, 1. diſt. 67. *Anacletus*, 221
Remiſſionem, 39. j. qu. 1. *Auguſtinus*, 324
Remittuntur, 49. *fin.* xxiij. qu. 1. *Ambroſius*, 824
Rem non novam, unic. de dolo & contumacia, tit. 3. *in Extr. comm.* Lib. 2. Bonifac. viij. 331
Remoto, 30. vij. q. 1. *Hilarius Papa*, 501
Renovantes, 6. diſt. 22. *Sexta Synodus*, CR 70
Reos ſanguinis, 7. xxiij. qu. 5. Gregorius, CR 812
Repellantur, 7. *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. *Stephanus Papa*, 597
Reperiuntur, 7. j. qu. 1. *Ambroſius*, forte *Concilium Toletanum VIII.* CR 310
Reperiuntur, 2. *de pœn.* diſt. 3. *Ambroſius*, CR 1061
Reprehenſibile, 19. xxiij. qu. 8. *Nicolaus*, CR 835
Reprehenſibilis, 26. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 331
Requiritis, 5. j. q. 7. *Leo IV.* CR 374
Requiſiſti, 1. xxxiij. qu. 1. Gregorius, 1003
Requiſiſti, 15. *de teſtamentis*, tit. 26. Lib. 3. Innocentius iij. 433
Requiſivit, 1. *de in integrum reſtitutione*, tit. 41. Lib. 1. Alexander iij. 180
Requiſivit, 1. *de Ordin. ab Epiſcopo, qui renunciavit Epiſcopatui*, tit. 13. Lib. 1. Alexander iij. PD 98
Requiſivit, 17. *de ſponſalibus & matrimoniis*, tit. 1. L. 4. Lucius iij. PD 541
Res autem, 21. xxiij. qu. 5. *Leo Papa*, 816
Reſcripta, 15. xxv. qu. 2. *Codex*, 886
Reſecandæ, 16. xxiv. qu. 3. *Hieronymus*, CR 868
Res Eccleſiæ, 12. j. qu. 3. *Urbanus Papa*, CR 362
Res Eccleſiæ, 26. xij. q. 1. *Urbanus Papa*, 596
Res in Epiſcopatu, 12. xij. qu. 2. Gregorius, 600
Reſponſa, 5. diſt. 2. *Iſidorus*, 3
Reſponſo, 43. *de ſent. Excommunic.* tit. 39. Lib. 5. Innocentius iij. 736
Reſuſcitatus, 35. *de pœnit.* diſt. 1. *Auguſtinus*, CR 1018
Retulerunt, 86. *de Conſecr.* diſtinct. 4. *Zacharias Papa*, CR 1229
Revera, 12. iij. qu. 9. *Nicolaus Papa*, 461
Revera, 2. xxxij. qu. 5. *Ambroſius*, 989
Revera, 69. *de Conſecr.* diſt. 2. *Ambroſius*, CR 1187
Revertar, 5. *de pœn.* diſt. 4. *Beda*, 1078
Revertimini, 65. xvj. q. 1. *Hieronymus*, CR 681
Reum ad Eccleſiam, 9. xvij. q. 4. Capitular. L. 5. CR 711
Rex debet, 40. xxiij. q. 5. Cyprianus, CR 820
Rhodiæ, 8. final. diſt. 2. *Iſidorus*, 4
Ridiculum eſt, 5. diſt. 12. *Nicolaus Papa*, CR 26
Ridiculum eſt, 45. xj. qu. 3. *Auguſtinus*, 570
Rodulphus, 35. *de reſcriptis*, tit. 3. Lib. 1. Gregorius ix. 24
Rogamus vos, 15. xxiv. q. 1. *Marcellus Papa*, CR 846
Rogationes, 3. *de Conſecr.* diſt. 3. *Aurel. Concil. I.* 1199
Rogo, hortor & moneo, 25. xj. q. 3. Gregorius, CR. ad inſcriptionem, 566
Romana, 3. de appellationibus, tit. 15. ult. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. 77
Romana, 1. de Cenſibus, tit. 20. *in Sexto*, Lib. 3. Innocentius iv. 118
Romana, 1. de foro competenti, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. 61
Romana, 1. de Officio Ordinarii, tit. 16. *in Sexto*, L. 1. Innocent. iv. *in Concilio Lugdun.* 49
Romana, 1. de Officio Vicarii, tit. 13. *in Sexto*, Lib. 1. Innocentius iv. 42
Romana, 1. de pœnis, tit. 9. *in Sexto*, Lib. 5. Innocentius iv. 154
Romana, 1. de pœnitentiis, tit. 10. *in Sexto*, Lib. 5. Innocentius iv. *in Concil. Lugdun.* 158
Romana, 5. de ſent. Excomm. tit. xj. *in Sexto*, Lib. 5. Innocentius iv. 161
Romana, 1. de ſupplenda negligentia Prælatorum, tit. 8. *in Sexto*, Lib. 1. Innoc. iv. 38
Romana, 3. fin. de teſtibus & atteſtationibus, tit. 10. *in Sexto*, Lib. 2. Innocentius iv. *in gener. Concil. Lugdun.* 68
Romani, unic. de jurejurando, tit. 9. *in Clem.* Lib. 2. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 210
Romanus, 11. diſt. 81. *Pelagius Papa*, 247
Romanus Pontifex, 23. *de Conſecr.* diſt. 4. *Iſidorus*, 1210
Rurſus, 36. xj. q. 3. *Carthag. Conc. V.* CR 568
Rurſus, 6. *qui Clerici vel voventes*, tit. 6. Lib. 4. Celeſtinus iij. 559

S.

SAbbatho, 13. *de Conſecr.* diſt. 3. *Innoc. Papa*, 1200
Sacerdos, 24. diſt. 50. *Auguſtinus*, ſive *Palea*. Vide CR. ad Cap. 23. Bene valet, 165
Sacerdos, 7. diſt. 81. *Eugenius Papa*, 246
Sacerdos, 9. j. q. 2. *Proſper*, CR 356
Sacerdos, 7. *finale*, iij. q. 7. *Auguſtinus*, CR 458
Sacerdos, 6. xxvj. q. 7. *Carthag. Concil. IV.* CR 909
Sacerdos, 2. *de pœnit.* diſt. 6. Gregorius, 1092
Sacerdos, 98. *de Conſecrat.* diſt. 2. *Hieronymus*, 1196
Sacerdotale officium, 1. diſt. 61. Gregorius, 199
Sacerdotale, 63. *de Conſecr.* diſt. 1. *Carthag. Concil. IV.* 1162
Sacerdotes, 2. diſt. 37. *Hieronymus*, 121
Sacerdotes, 2. final. diſt. 49. *Hieronymus*, CR 158
Sacerdotes, 33. diſt. 50. *Nicolaus Papa*, 170
Sacerdotes, 7. diſt. 93. *Clemens*, 278
Sacerdotes, 90. j. qu. 1. *Hieronymus*, 339
j. Sacerdotes, 8. ij. qu. 7. *Clemens*, CR 420
ij. Sacerdotes, 51. ij. qu. 7. *Damaſus Papa*, 434
Sacerdotes, 8. vj. qu. 1. *Theleſphorus*, CR 482
Sacerdotes, 1. xij. q. 4. *Toletan. Concil.* IX. CR 621
Sacerdotes, 67. *de Conſecr.* diſt. 4. *Gregorius Papa*, 1223
Sacerdotibus, 2. diſt. 31. *Beda*, 100
Sacerdotibus, 41. xj. qu. 1. *Gregorius*, CR 553
Sacerdotibus, 6. *de Conſecr.* diſt. 3. *Aurelianum Concil.* 1199
Sacerdotibus, 2. *ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. *ult.* Lib. 3. Eugenius Papa, 534
Sacerdotium, 7. *finale*, xxj. qu. 3. *Cyprianus*, 747
Sacerdotum, 30. *de Conſecrat.* diſt. 2. *Clemens Papa*, melius *Eugenius II.* juxta CR 1173
Sacramenta, 34. j. qu. 1. *Auguſtinus*, 323
Sacramenta Altaris, 49. *de Conſecr.* diſt. 1. *Afr. Conc.* 1158
Sacramentum hactenus, 1. ij. qu. 5. *Cornel. Papa*, CR 395
Sacratas, 25. diſt. 23. *Soter Papa*, 78
Sacrificium, 3. *de pœnit.* diſt. 1. *David Propheta*, 1012
Sacrificium, 32. *de Conſecr.* diſt. 2. *Auguſtinus*, CR 1173
Sacrilegium, 4. xvij. q. 4. *Gregorius*, 710
Sacris, 5. *de his quæ vi metusve*, tit. 40. Lib. 1. Innocentius III. 179
Sacris, 38. *de ſententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Innocentius III. 734
Sacris, 12. *de ſepulturis*. tit. 28. L. 3. Innoc. III. 442
Sacro, 48. *de ſentent. Excommun.* tit. 39. Lib. 5. Innocentius III. *in Concil. generali*, 738
Sacrorum Canonum, 34. diſt. 63. *ex Capitularibus*, Caroli & Ludovici Imperatorum, 215
Sacrorum Canonum, 15. xij. qu. 2. *Gregorius*, 600

Sacrosancta, 51. *de Electione*, t. 6. L. 1. Gregorius ix. 68
Sacrosancta Religio, 92. j. qu. 1. Gelasius, 339
Sacrosancta Romana, 2. dist. 22. Anacletus, CR 68
Sæpe contigit, 50. dist. 50. *Wormacienſe Concil.* 173
Sæpe contingit, 23. ij. qu. 5. *Wormacienſe Conc.* CR 404
Sæpe contingit, 44. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. 337
Sæpe contingit, 18. *de reſtitutirne ſpoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Innocentius iij. in Concilio generali Lateranenſi, 234
Sæpe contingit, 1. de tempor. Ordinat. tit. 9. *in Sexto*, Lib. 1. Clemens jv. 40
Sæpe contingit, 2. fin. de Verb. ſignific. tit. 11. & ult. *in Clem.* Lib. 5. Clemens V. 270
Sæpe fit, 72. xij. qu. 2. *Tolet. Concil. VI.* CR 618
Sæpe malorum, 12. xxviij. qu. 1. *Tolet. Concil. IV.* 948
Sæpe principes, 29. xxiij. q. 8. *Tolet. Conc. IV.* 840
Sæpe ſe vitia, 6. dist. 41. Gregorius, 135
Sal Cœleſtis, 65. *de Conſecr.* dist. 4. Beda, CR 1223
Salomon, 13. xxxij. qu. 4. Gregorius, 988
Salonitanæ, 24. dist. 63. Gregorius, 211
Salvator, 8. j. q. 3. *Urbanus II.* CR 359
Salvator, 40. fin. *de Conſecrat.* dist. 3. *Didymus*, CR 1254
Salvator, 5. de Præbendis & dignitatibus, tit. 2. *in Extrav. comm.* Lib. 3. Joannes xxij. 339
Saluberrimum, 21. j. qu. 7. *Leo*, 379
Salubriter, 16. *de uſuris*, tit. 19. L. 5. Innoc. iij. 667
Salvo in omnibus, 4. ix. q. 3. *Hyginus Papa*, 528
Sana quippe, 11. fin. dist. 9. *Auguſtinus*, 17
Sancimus, 26. j. qu. 7. *Codex*, 381
Sancimus, 31. xij. qu. 2. *Tolet. Concil.* CR 606
Sancitum, 1. *de Cenſibus*, tit. 39. Lib. 3. Ex Concilio apud Guarmaciam vel Warmac. 501
Sancitum eſt, 33. vij. q. 1. *Rotomagenſe Concil.* CR 502
Sancitum eſt, 25. xxiij. q. 8. *Wormac. Concil.* CR 839
Sancta octo, 8. dist. 16. *Ex diurno libro, &c.* CR 41
Sancta quippe, 56. ij. q. 7. *Hieronymus*, CR 435
Sancta Romana, 3. *finale*, dist. 15. Gelasius, CR 33
Sancta Romana, in pr. *Cauſæ* xxv. Gratianus, 878
Sancta Romana, 3. de electione, tit. 3. *in Extr. comm.* Lib. 1. Benedictus xj. 312
Sancta Romana, unic. tit. 7. de religioſis domibus, *in Extrav.* Joannis xxij. 281
Sanctimoniales, 13. xx. q. 1. *Carthag. Concil. III.* CR 738
Sanctimonialis, 24. dist. 23. *Carthag. Concil. IV.* 77
Sanctis quippe, 110. *fin.* xj. qu. 3. *Urbanus II.* 587
Sanctiſſimo, in Chriſto, 2. *fin.* dist. 73. *Epiſtola formata*, CR 228
Sancto Concilio, 2. *de ſucceſſionibus ab inteſtato*, tit. 27. L. 3. Ex Concilio Triburienſi, 437
Sanctorum, 3. *de Præſcriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Gregorius, 308
Sanctorum Canonum, 2. *finale*, dist. 70. *Urbanus II.* in Concilio, 224
Sanctorum Patrum, 10. j. q. 1. *Calixtus Papa II.* 311
Sanctorum Patrum, 14. q. 1. *Calixtus Papa II.* CR 535
Sanctum eſt, 36. *de Conſecr.* dist. 4. *Auguſtinus*, CR 1215
Sane, 1. *de Arbitris*, tit. 43. ult. Lib. 1. Ex Concilio Africano, 185
Sane, 10. *de celebratione Miſſarum*, tit. 41. Lib. 3. Honorius iij. 519
j. Sane, 2. *de Clericis conjugatis*, tit. 3. Lib. 3. Alexander iij PD 365
ij. Sane, 4. *de Clericis conjugatis*, tit. 3. Lib. 3. Alexander iij. 365
Sane, 6. *de converſione conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Alexander iij. PD 465
Sane, 5. *de Exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Alexander iij. 683
Sane, 3. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Ex Concilio Africano, 199
j. Sane, 2. *de Officio & poteſtate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. PD 127
ij. Sane, 11. *de Offic. & poteſt. Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. PD 129
Sane, 9. *de Privilegiis*, t. 33. L. 5. Alexander iij. 694
Sane, 10. *de Regularibus*, tit. 31. L. 3. Alexand. iij. 457
Sane, 2. *de tempor. Ordinat.* tit. 11. Lib. 1. Alexander iij. 92
Sane cavendum, 18. *de pœnit.* dist. 3. *Auguſtinus*, 1064
Sane Conſanguinitatis, 14. xxxv. q. 2. & 3. *Iſidorus*, 1112
Sane dilecto, 7. *de renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Celeſtinus iij. PD 81
Sane diſcimus, 7. xv. qu. 1. *Ambroſius*, 650
Sane in Vinea, 1. de ſimonia, tit. 1. *in Extr. comm.* L. 5. Urbanus IV. *alias* V. 377
Sane percuſſor, 18. *fin.* dist. 45. *Anacletus Papa*, 149
Sane profertur, 6. *fin.* xxiv. q. 2. *Quinta Synodus*, CR 860
Sane quia, 6. xvj. qu. 2. *Urbanus II.* 684
Sane quiſquis, 4. xv. qu. 3. *Codex*, CR 653
Sane quod ſuper, 3. xxiv. qu. 2. *Urbanus II.* 859
Sane ſi communi, 1. dist. 65. *Nicænum Concil.* CR 213
Sane ſi ex conſenſu, 34. ij. q. 6. *Carthaginenſe Concil. III.* CR 416
Sane Theſſalonicenſes, 15. xvj. qu. 7. *Anaſtaſ. Bibliothec.* CR 701
Sapiens non eſt, 14. vj. q. 1. *Lucius Papa*, CR 484
Sapiens nunquam, 37. *de pœnit.* dist. 2. *Ambroſius*, 1050
Satagendum, 10. xxv. qu. 1. *Pelagius Papa*, 881
Satis evidenter, 7. dist. 96. *Nicolaus Papa*, CR 293
Satisfactio pœnitentiæ, 3. *de pœn.* dist. 3. *Auguſtin.* 1061
Satis hinc apparet, 14. xxxiij. qu. 5. *Auguſtinus*, CR 1101
Satis oſtendimus, 48. *de Conſecr.* dist. 4. *Auguſtin.* 1220
Satis perverſum, 7. dist. 56. Gregorius, 194
Satyra, 7. dist. 2. *Iſidorus*, CR 4
Sceleratior omnibus, 39. *de pœnit.* dist. 3. *Leo Papa*, 1073
Scelus, 21. finale ij. qu. 1. *Nicolaus Papa*, 390
Scenicis, 96. *de Conſecr.* dist. 2. *Carthag. Conc. III.* 1198
Schiſma, 34. xxiv. qu. 1. *Pelagius*, CR 854
Schiſmatici, 1. xxiij. qu. 6. *Auguſtinus*, CR 826
Sciant Cuncti, 2. ij. qu. 8. *Codex*, 436
Sciant cuncti, 12. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Gregorius X. *in gener. Conc. Lugdun.* 17
Scias frater, 35. vij. qu. 1. Pelagius Papa II. 503
Sciatis fratres, 1. xxxiij. qu. 4. Hieronymus, CR 1095
Sciendum, 1. dist. 29. Iſidorus, 95
Sciendum, 10. viij. q. 1. Gregorius, 515
Sciendum, 2. xxvj. q. 3. & 4. Auguſtinus, 895
Sciendum, 37. xxvij. qu. 1. Arelat. Concil. 923
Sciendum, 22. *de pœnit.* dist. 2. Gregorius, 1048
Scientes, 3. de *Cenſibus*, t. 39. L. 3. Gregorius, PD 501
Scienti & Conſentienti non fit injuria neque dolus. Regula xxvij. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Scimus autem, 3. dist. 43. Anacletus, 139
Scimus vos non ignorare, 9. xij. q. 1. *Urbanus Papa*, 590
Scindite Corda, 33. *de pœn.* dist. 1. *Joelis* 2. 1037
Scire debes, 7. vij. qu. 1. Cyprianus, 493
Scire debes, 8. dist. 76. Ambroſius, CR 235
Scire vos oportet, 8. xxiij. qu. 8. Leo, 832
Sciſcitantibus, 5. *finale*, xv. qu. 8. Nicolaus Papa, CR 660
Sciſciratis, 47. vij. qu. 1. Nicolaus Papa, 508
Sciſcitatur, 1. xxx. qu. 4. Nicolaus Papa, 962
Sciſcitatus, 13. *de Reſcriptis*, t. 3. L. 1. Celeſtinus iij. 14
Scitote, 2. vj. q. 3. Pelagius Papa ij. 488
Scit ſancta, 3. dist. 12. Leo IX. CR 25
Scribam, 9. *de præſumptionibus*, tit. 23. L. 2. Hieronymus, 283
Scripſit mihi, 1. vij. q. 1. Gregorius, CR 491
Scripſit nobis, 26. xxvij. qu. 2. Nicolaus Papa, CR 933
Scripta, 1. *de Colluſione detegenda*, t. 22. L. 5. Gregorius, PD 673

Scripta, 2. *de fide instrumentorum*, tit. 22. Lib. 2. Alexander III. 276
Scriptorum vestrorum, 11. fin. dist. 100. Gregorius, 307
Scriptum est, 40. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius III. 64
Scriptum est, 1. vj. qu. 3. Gregorius, 487
Scriptum est, 11. xiv. qu. 5. Gregorius, CR 643
Scriptura dicit, 3. *de consecr.* dist. 2. Cyprianus, 1165
Scripturæ, 4. *de Voto & Voti redemptione*, tit. 34. Lib. 3. Alexander iij. PD 474
Seculares, 1. xxxiij. qu. 2. *Carthag. Concil.* CR 1005
Seculares, 19. *de consecr.* dist. 2. *Agath. Concil.* 1170
Seculares, 2. de foro competenti, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius VIII. 62
Secunda, in princ. iv. qu. 2. & 3. Gratianus, 467
Secunda, in princ. xxix. qu. 2. Gratianus, 953
Secunda, 72. *de pœnit.* dist. 1. Hieronymus, 1030
Secundam, in princ. xviij. qu. 2. Gratianus, 722
Secundo requiris, 41. *de appellationibus*, tit. 28. L. 2. Clemens iij. PD 336
Secundum, 6. *Ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. ult. Lib. 3. Alexander iij. 535
Secundum Canonicam, 24. xxiij. qu. 8. *Parisiense Concil.* CR 838
Secundum Catholicam, 47. xj. qu. 3. Augustinus, 571
Secundum Ecclesiæ, 8. dist. 19. Anastasius II. 58
Secundum verba, 5. xxxiij. qu. 5. Augustinus, CR 1099
Secuti sunt, 31. ij. qu. 6. *Beda*, CR 427
Sed adhuc, in princ. j. qu. 3. Gratianus, 356
Sed continuo, 46. *de pœnit.* dist. 1. Ambrosius, CR 1021
Sed cum in Episcoporum, in princ. x. q. 2. Gratianus, 535
Sedes Apostolica, 1. tit. 4. de Concess. Præb. & Eccles. non vac. *in Extr.* Joann. XXII. 277
Sedes Apostolica, unic. *de Officio delegati*, tit. 6. *in Extr. Comm.* Lib. 1. Joannes XXII. 316
Sedes Apostolica, 15. *de rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius III. PD 15
Sed & illud, 9. xxvj. qu. 2. Hieronymus, 893
Sed hoc, 1. *de successionibus ab intestato*, tit. 27. Lib. 3. Ex Concilio apud Altenen. habito, 437
Sed illud, 17. dist. 45. Origenes, 148
Seditionarios, 8. dist. 46. *Carthag. Concil. IV.* 150
Sed nec, 4. *Ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. ult. L. 3. Alexander iij. *in Concilio Lateranensi*, 534
Sed nec Adam, 38. *de pœn.* dist. 2. Ambrosius, CR 1050
Sed notandum, in princ. dist. 29. Gratianus, 95
Sed pensandum, 2. dist. 6. Gregorius, CR 9
Sed ponatur, in princ. xj. qu. 3. Gratianus, 557
Sed quæritur, in princ. dist. 37. Gratianus, 121
Sed si forte, 21. dist. 81. *Lucius Papa*, CR 249
Sedulo monendi, 12. dist. 38. *Augustinus*, CR 128
Semel Christus, 51. *de consecr.* dist. 2. *Augustinus*, 1181
Semel DEO dicatum, non est ad usus humanos ulterius transferendum. Regula lj. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius VIII. 188
Semel immolatus, 52. *de consecr.* dist. 2. *Prosper*, CR 1181
Semel malus semper præsumitur esse malus. Reg. viij. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Senatus Consultum, 3. dist. 2. *Isidorus*, 3
Sententia, in princ. *Causæ ix.* Gratianus, 521
Sententia, 1. *de sent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Gregorius, 315
Sententia Cham, 12. ij. qu. 7. *Anacletus Papa*, 421
Sententiam, 9. *Ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. ult. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio generali Lateranensi*, 536
Sententiam Romanæ, 6. xxxv. q. 9. *Nicolaus Papa*, CR 1140
Sententia Pastoris, 1. xj. qu. 3. *Gregorius*, CR 557
Senti, 51. xj. qu. 3. *Augustinus*, 571
Septies cadit, 23. *de pœn.* dist. 3. *Hieronymus*, 1065
Septuaginta, 12. dist. 12. *Athanasius*, CR 45
Sequitur in utraque, in pr. *dist.* 26. Gratianus. 85
Sequitur non litigiosum, in pr. *dist.* 46. Gratianus. 149
Sequitur non percussorem, in pr. *distinct.* 45. Gratianus, 143
Sequitur secunda, in pr. j. q. 2. Gratianus, 352
Sequitur secunda, in pr. xxvij. *qu.* 2. Gratianus, 926
Sequitur sexta, in princ. ij. qu. 6. Gratianus, 406
Seriatim, 12. dist. 32. Leo IX. 108
Series, 26. *de testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Clemens iij. PD 269
Series Consanguinitatis, 1. xxxv. qu. 5. Isidorus, CR 1116
Serpe ns decepit, 47. *de pœnit.* dist. 1. Ambrosius, 1021
Servanda est, in princ. *dist.* 32. Gratianus, 103
Servatis privilegiis, 6. xxv. quæst. 2. *Hormisda Papa*, 885
Servetur, 73. xj. q. 3. *Nicænum Concil.* CR 576
Servi autem, in princ. *dist.* 54. Gratianus, 181
Servitium, 31. *finale*, xviij. q. 2. *Urbanus II.* 731
Sexaginta, 2. dist. 16. *Zepherinus*, CR 38
Sex differentiæ, 1. xxiij. qu. 3. *Augustinus*, CR 781
Sexta actione, 1. xv. qu. 7. *Hispalen. Conc. II.* CR 657
Sextam sanctam, 29. *de consecr.* dist. 3. *Hadrianus Papa*, CR 1204
Sextam Synodum, 5. dist. 16. *Hadrianus Papa*, CR 39
Sexta Synodus, 9. dist. 16. *Beda*, CR 42
Sexta vero, in princ. jv. *qu.* 6. Gratianus, 471
Sexto die, 8. dist. 35. *Ambrosius*, 118
Si Abbatem, 36. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 30
Si accusatorum, 3. *finale*, iij. q. 10. *Felix Papa*, CR 463
Si accusatorum, 3. iv. qu. 6. *Felix Papa*, 472
Si ad Episcopum, unic. ne sede vacante, tit. 8. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 105
Si ad matris, 114. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1233
Si ad peccatum, 20. xxij. qu. 4. *Augustinus*, 767
Si ad scripturas, 7. dist. 9. *Augustinus*, 16
Si ad solum, 6. finale, de Regularibus, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 114
Si adversarius, 4. final. *de eo qui mitt. in possessionem*, tit. 15. Lib. 2. Gregorius ix. 242
Si adversus, 11. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Innocentius iij. PD 939
Si adversus, 2. *finale*, de restitntione in integrum, tit. 21. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 59
Si ægrotans, 1. v. qu. 3. *Romana Synodus temp.* Hadriani Papæ, 474
Si agamus, 67. *de pœnit.* dist. 1. *Hieronymus*, CR 1028
Si a Judice, 10. de appellationibus, tit. 15. *ult. in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 81
Si a Judicibus, 1. de appellationibus, tit. 12. *in Clem.* Lib. 2. Clemens v. *in Concil. Vienn.* 217
Si alicujus, 59. *de electione*, t. 6. L. 1. Gregor. ix. 73
Si aliqua causa, 11. xxij. q. 1. *Joannes Chrysost.* CR 753
Si aliquando, 41. *de sentent. excommunic.* tit. 29. L. 5. Innocentius iij. 736
j. Si aliquid, 6. xxij. qu. 4. *Beda*, 764
ij. Si aliquid, 16. xxij. qu. 4. *Soterus Papa*, CR 766
Si aliqui, 11. xxvj. qu. 6. *Epaun. Concil.* CR 906
Si aliquis, 5. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Ex Concilio Guarmacienſi, 649
Si annum, 3. fin. de judiciis, tit. 1. *in Sexto*, L. 2. Bonifacius viij. 61
Si ante, unic. de dolo & contumacia, tit. 4. *in Clem.* Lib. 2. Clemens v. *in Concilio Viennensi*, 208
Si a patre, unic. *de infantibus & languidis expositis*, tit. 11. Lib. 5. Gregorius ix. 648
Si Apostolica, 35. de Præbend. tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 95
Si Apostolicæ, 22. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 91
Si Apostolus, 5. de pœn. dist. 3. *Augustinus*, 1062
Si appellationem, 6. de appellat. tit. 12. *in Clem.* L. 2. Clemens v. 218

Si apud, 24. xxiij. q. 5. *Hieronymus*, 817
Si Archiepiſcopus, 6. *de tempor. ordinat.* tit. 11. L. 1. Lucius iij. 93
Si a ſede, 31. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 93
Si a ſubdelegato, 14. de offic. & poteſt. tit. 14. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 46
Si audieris, 32. xxiij. q. 5. *Cyprianus*, 818
Si averterit, 15. *de pœnit.* diſt. 4. *Dominus per Ezechielem*, 1085
Si autem, 6. *de Cohabitat. Cleric. & Mulierum*, tit. 2. Lib. 3. Alexander iij. 363
Si autem, 9. *de reſcript.* tit. 3. L. 1. Lucius iij. 12
Si autem aliquis, 6. ix. q. 3. *Anicetus Papa*, 528
Si autem necdum, 10. xxxvj. q. 2. *Melden. Conc.* 1146
Si autem Presbyteri, 5. xv. q. 7. *Carthag. Conc. III.* 659
Si autem provocatum, 39. ij. q. 6. *African. Conc.* 417
Si autem ſine, in princ. xvij. q. 4. Gratianus, 710
Si autem vobis, 11. xj. q. 3. *Clemens*, 561
Si baptizata eſt, 132. *de Conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1239
Si beneficia, 20. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 90
Si beneficiorum, 2. *fin.* de Decimis, tit. 8. *in Clem.* L. 3. Clemens V. *in Conc. Viennenſi*, 228
Si bos, 3. *de injuriis & damno dato*, tit. 36. L. 5. In Exodo, 711
Si Capitulo, 5. de Conceſſ. Præbend. tit. 7. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 103
Si Canonici, 2. de Officio Ordinarii, tit. 16. *in Sexto*, Lib. 1. Gregorius x. *in generali Concil. Lugdunenſi*, 50
Si cauſa, 4. xxxiij. qu. 4. *Ambroſius*, 1096
Sic autem, 31. j. qu. 1. *Auguſtinus*, 322
Si Cautio, 4. *de fide inſtrumentorum*, tit. 22. L. 2. Gregorius ix. 282
Si celebrat, 10. finale, *de Clerico Excommunicato*, tit. 27. Lib. 5. Gregorius ix. 680
Si Civitas, 17. de ſentent. Excommunicat. tit. 11. *in Sexto*, Lib 5. Bonifacius viij. 167
Si Clericatus, 27. xvj. qu. 2. *Hieronymus*, 667
Si Clerici, 24. xj. qu. 1. *Tolet. Concil.* CR 549
Si Clericos, 15. de ſentent. Excommunicationis, tit. 11. *in Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 167
Si Clericus, 46. xj. q. 1. *Chalced. Conc.* CR 555
Si Clericus, 5. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Alexander iij. 200
Si Clericus, 11. de Præbend. tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 86
Sic enim, 9. xxviij. q. 1. *Auguſtinus*, CR 944
Sic decet, 22. xxv. q. 2. *Silverius Papa*, 889
Sic in ſanctificando, 2. *de Conſecr.* diſt. 2. *Cyprianus*, CR 1165
Sic non ſunt, 10. xxxij. q. 3. *Auguſtinus*, 987
Sic omnes, 2. diſt. 19. *Agatho Papa*, 56
Si Compromiſſarius, 37. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 31
Si Concubinæ, 55. *de ſentent. Excommunicat.* tit. 39. Lib. 5. Gregorius ix. 741
Si Concupiſcentia, 8. xv. q. 1. *Auguſtinus*, CR 650
Si conſuetudinem, 5. diſt. 8. *Gregorius*, in aliquot manuſcriptis, *Gregorius VII.* CR 13
Si Conditiones, 7. finale *de Conditionibus appoſitis*, t. 5. Lib. 4. Gregorius ix. 557
Si confirmationem, 39. de electione, tit. 9. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 32
Si conſtiterit, 12. *de Accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Alexander iij. 598
Si contra unum, 4. de officio & poteſtate, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 44
Sic populus, 61. j. q. 1. *Hieronymus*, CR 330
Sic quidem, 2. x. q. 1. *Tolet. Concil. III.* CR 532
Sic quippe, 45. xxvij. q. 2. *Gregorius*, 939
Si credas, 86. *de Conſecr.* diſt. 2. *Ambroſius*, 1196
Sicubi, 6. xij. q. 5. *Tarrac. Concil.* CR 623
Si cui, 23. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 25
Si cui, 36. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 96
Si cui etiam, 30. *de pœn.* diſt. 1. *Auguſtinus*, CR 1017
Sic vive, 26. xvj. qu. 1. *Hieronymus*, CR 667
Si cujus patruus, 2. xxxv. q. 10. *Innocent. Papa*, 1142
Si cujus uxorem, 11. diſt. 34. *Neocæſar. Concil.* 115
Si culpa, 9. *finale*, *de injuriis & damno dato*, tit. 36. Lib. 5. Gregorius xj. 712
Si cupis, 5. xxj. qu. 1. *Hieronymus*, 662
Si cuſtos, 18. xvij. qu. 1. *Gregorius*, 919
Sicut, 25. *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Innocent. iij. *in Concil. generali Lateranenſi*, 607
Sicut, 4. *de Cohabitatione Clericor. & mulierum*, tit. 2. Lib. 3. Alexander iij. PD 363
Sicut, 8. *de exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Celeſtinus iij. 684
j. Sicut, 8. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. *Ex Concilio Lateranenſi* ſub Alexandro iij. PD 635
ij. Sicut, 14. *de hæreticis*, tit. 7. L. 5. Gregor. ix. 641
j. Sicut, 6. *de homicidio voluntario*, tit. 12. L. 5. Alexander iij. PD 649
ij. Sicut, 20. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Innocentius iij. PD 656
Sicut, 9. *de Judæis*, tit. 6. L. 5. Clemens iij. PD 630
j. Sicut, 13. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Urbanus iij. PD 290
ij. Sicut, 27. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. PD 297
iij. Sicut, 29. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. PD 298
Sicut, 8. *Ne Clerici vel Monachi*, tit. 50. *ult.* L. 3. Innocentius iij. PD 535
Sicut, 1. *de præſumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Salomon in parabolis, 282
Sicut, 2. *de Privilegiis*, tit. 33. L. 5. Gregorius, 691
Sicut, 2. *de Probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Alexander iij. PD 346
j. Sicut, 15. *de Regularibus*, tit. 32. Lib. 3. Innocentius iij. PD 459
ij. Sicut, 17. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Innocentius iij. PD 461
Sicut, 1. *de Reſcriptis*, tit. 3. Lib. 1. Alex. iij. PD 10
Sicut, 16. *de ſententia & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 319
Sicut, 39. *de ſententia Excommunicationis*, tit. 39. L. 5. Innocentius iij. PD 734
j. Sicut, 6. *de ſimonia*, tit. 3. L. 5. Lucius Papa, 610
ij. Sicut, 33. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Innocentius iij. PD 620
iij. Sicut, 39. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 622
Sicut, 22. *de ſponſalibus & matrimoniis*, tit. 1. L. 4. Innocentius iij. PD 543
Sicut, 2. *de ſupplenda negligentia Prælatorum*, tit. 10. Lib. 1. Clemens iij. 90
Sicut, *unic. de ſyndico*, tit. 39. Lib. 1. Greg. Papa, 177
Sicut, 9. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 255
Sicut, 1. *de tranſactionibus*, tit. 36. L. 1. Gregor. 168
Sicut Achab, 29. *de pœn.* diſt. 3. *Gregorius*, 1068
Sicut ait, 30. *de pœn.* diſt. 3. *Hieronymus*, 1068
Sicut alterius, 39. vij. q. 1. *Calixtus Papa*, CR 504
Sicut antiquitus, 6. xvij. q. 4. *Nicolaus Papa*, CR 711
Sicut Apoſtoli, 16. xj. q. 3. *Fabianus Epiſcopus*, CR 562
Sicut appellationem, 3. de appellationibus, tit. 12. *in Clem.* Lib. 2. Clemens V. 218
Sicut bonum, 1. xxvij. q. 1. *Carthag. Conc. IV.* CR 913

Sicut Christus 75. j. qu. 1. *Hieronymus*, CR 333
Sicut crudelis, 1. xxxij. qu. 1. *Joannes Chrysostomus*, 974
Sicut cum, 21. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 25
Sicut diœcesim, 3. xvj. q. 3. *Toletanum Conc. IV.* 686
Sicut Domini. 19. xvj. qu. 7. *Paschalis Papa II.* 702
Sicut Ecclesia, 49. xij. qu. 2. *Gregorius*, 611
Sicut enim, 30. xj. qu. 1. *Clemens*, 551
Sicut enim, 10. xxij. qu. 5. *Joan. Chrysostomus*, 990
Sicut Episcopum, 4. j. qu. 2. *Gregorius*, 354
Sicut ergo, 9. *finale*, xxxv. qu. 9. *Gratianus*, 1141
Sicut Eunuchus, 29. j. qu. 1. *Augustinus*, 322
Sicut excellentiam, 48. xxiij. qu. 4. *Gregorius*, 806
Sicut ficti, 35. j. qu. 1. *Augustinus*, CR 323
Sicut ii, qui, 8. dist. 47. *Ambrosius*, CR 152
Sicut inquit, 46. ij. q. 7. *Gregorius*, CR 433
Sicut in Sacramentis, 151. *de Consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1244
Sicut in unaquaque, 4. xxj. qu. 2. *Rhemense Concilium*, 745
Sicut is, 3. *finale*, j. qu. 6. *Gregorius*, CR 369
Sicut semina, 10. xxxij. qu. 2. *Hieronymus*, CR 980
Sicut Judas, 68. *de Consecrat.* dist. 2. *Augustinus*, 1186
Sicut Neophytus, 2. *finale*, dist. 48. *Gregorius*, CR 155
Sicut nobis, 5. *fin.* de Verbor. significat. tit. 12. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 186
Sicut non alii, 11. *de Consec.* dist. 1, *Felix IV.* juxta CR 1150
Sicut non est, 20. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 790
Sicut non omnis, 2. xxxij. qu. 2. *Hieronymus*, 978
Sicut non suo, 10. *fin.* dist. 46. *Leo Papa*, 150
Sicut nostris, 62. *de Consecrat.* dist. 4. *Augustinus*, 1222
Sicut omnino, 16. xij. qu. 2. *Gregorius*, 601
Sicut primi, 83. *de pœn.* dist. 1. *Augustinus*, CR 1033
Sicut quædam, 2. *finale*, dist. 14. *Leo Papa*, 31
Sicut quamvis, 15. dist. 96. *Gelasius*, CR 299
Sicut qui, 12. xvij. qu. 4. *Pius Papa*, 712
Sicut qui monasteria, 9. xx. q. 1. *Eugenius II.* in Synod. 737
Sicut Romana, 1. *de Rescriptis*, tit. 3. Lib. 1. Alexander iij. PD 10
Sicut Sacerdotes, 6. ij. qu. 7. *Fabianus Papa*, 420
Sicut sancti, 2. dist. 15. *Gregorius*, CR 32
Sicut latius, 8. xxxij. qu. 4. *Augustinus*, 986
Sicut semel, 1. dist. 68. *Gregorius*, 221
Sicut seta, 17. *de pœn.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1047
Sicut stellas, 8. dist. 38. *Zepherinus Papa*, 127
Sicut sine, 3. ij. qu. 1. *Gregorius*, CR 382
Sicut tribus, 21. *de pœnit.* dist. 2. *Augustinus*, 1048
Sicut verus est, 84. *de Consecr.* dist. 1. *Ambrosius*, CR 1195
Sicut vir, 11. vij. qu. 1. *Evaristus Papa*, CR 495
Sicut viri, 8. dist. 40. *Isidorus*, 132
Sicut urgeri, 47. j. qu. 1. *Augustinus*, CR 326
Si do area, 10. xxvj. q. 2. *Augustinus*, 894
Si de beneficio, 5. de Præbendis, tit. 2. *in Clem.* Lib. 3. Clemens v. 221
Si de Calumnia, 1. de juramento calumniæ, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 63
Si decreti, 2. dist. 20. *Nicolaus I.* 61
Si delegatus, 7. de offic. & potestate, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 44
Si de rebus, 2. xxiij. qu. 7. *Augustinus*, 829
Si de terra, 6. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Alexander iij. 693
Si diaconus, 14. dist. 81. *Arelatense Concil. I.* 247
Si dicat vir, 1. xxxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 1097
Si dignitatem, 1. de Præbendis, tit. 2. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 221
Si diligenti, 12. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Innocentius iij. PD 202
Si diligenti, 17. *de Præscriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Innocentius iij. PD 313
Si dominum, unic. de reliquiis & veneratione Sanctorum. tit. 16. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 239
Si dominus, 93. xj. qu. 3. *Hieronymus*, CR 581
Si dominus, 3. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Deodatus Papa, PD 609
Si ducturi, 2. xxxij. qu. 6. *Augustinus*, CR 994
Si duobus, 7. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 326
Si duobus, 1. ut lite pendente, tit. 5. *in Clem.* Lib. 2. Clemens v. *in Concilio Viennensi*, 208
Si duo ex tribus, 3. de officio & potestate, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 43
Si duo forte, 8. dist. 79. *Honorius Augustus*, 242
Si duo fratres, 51. dist. 50. *Triburiense Concil.* 174
Si duo Procuratores. 6. de Procuratoribus, tit. 19. *in Sexto*. Lib. 1. Bonifacius viij. 56
Si duo vel, 4. xxxv. quæst. 6. *Urbanus* in Concilio habito in Apulia, CR 1134
Si ea de quibus, 50. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, CR 807
Si ea destruerem, 4. xxv. qu. 2. *Gregorius*, 884
Si Ecclesia, 42. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, CR 804
Si Ecclesia, 10. *fin. de Consecratione*, tit. 40. L. 3. Gregorius ix. 512
Si Ecclesiam, unic. de Consecrat. Ecclesiæ, tit. 21. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 122
Si egressus, 5. *de injuriis & damno dato*, tit. 36. Lib. 5. In Exodo, 711
Si electio, 26. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 27
Si enim, 43. xxvij. q. 2. *Joan. Chrysostomus*, 938
Si enim inquit, 40. *de pœnit.* dist. 2. *Hieronym.* CR 1052
Si eos, de quibus, 148. *de Consecr.* dist. 4. *Augustin.* 1243
Si eo tempore, 45. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 36
Si eo tempore, 9. de rescriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 4
Si Episcopo, 26. *fin.* ij. qu. 5. *Wormac. Concil.* CR 404
Si Episcoporum, 6. *fin.* xxj. qu. 3. *Gregorius*, CR 750
Si Episcopum, 3. xvj. qu. 6. *Gregorius*, 695
Si Episcopus, 13. dist. 18. *Concilium Agathense*, 53
Si Episcopus, 7. dist. 50. *Agath. Concil.* 159
Si Episcopus, 8. iij. q. 2. *Felix Papa I.* CR 441
j. Si Episcopus, 4. xj. q. 3. *Concilium Sardicense*, CR 558
ij. Si Episcopus, 40. xj. q. 3. *Epaun. Conc.* 569
Si Episcopus, 73. xij. qu. 2. *Tolet. Conc.* 619
Si Episcopus, 5. xij. qu. 5. *Agath. Conc.* 623
Si Episcopus, 12. xvj. q. 3. *Aurel. Conc. I.* CR 690
Si Episcopus, 6. de officio Ordinarii, tit. 16. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 52
Si Episcopus, 1. *de parochiis & alienis*, tit. 29. L. 3. Ex Concilio Africano, 443
Si Episcopus, 2. de pœnitentiis, tit. 10. *in Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 158
Si Episcopus, 37. de Præbendis, tii. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 96
Si Episcopus, 2. de supplenda negligentia Prælatorum, tit. 8. *in Sexto*. Lib. 1. Bonif. viij. 39
Si ergo, 16. viij. q. 1. *Origenes* ex lib. Num. 526
Si Evangelica, 13. *fin.* dist. 55. *Gelasius* alias *Pelagius*, 191
Si eum, 9. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 86
Si ex bono, 8. *de pœn.* dist. 4. *Augustinus*, 1079
Si ex laicis, 1. x. qu. 1. *Ilerdense Concil.* CR 532
Si expositus, 9. *fin.* dist. 87. *Arelat. Conc. II.* 265
Si ex tribus, 1. de Arbitris, tit. 22. & ult. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 59
Si fœmina, 5. xxix. q. 2. *in Concil. apud Vermerias*, CR 955
Si fœneraveris, 3. xiv. q. 3. *Augustinus*, 639
Si fortassis, 6. xvj. q. 6. *Leo IV* 696
Si forte, 36. finale, dist. 63. *Leo Papa*, CR 216
Si forte, 9. dist. 65. *Sardicense Concil.* CR 219
Si forte, 15. xvij. qu. 4. *Clemens*, 713
Si forte, 4. xxj. qu. 5. *Arelat. Concil.* 749

Si forte, 11. *de pœn.* dist. 1. *Codex*, 1013
Si forte, 11. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Gregorius x. *in generali Concilio Lugdun.* 17
Si fratrum, unic. tit. 5. Ne sede vacante aliquid innovetur, *in Extravag.* Joan. xxij. 279
Si fur aut latro, 32 *finale*, xiij. qu. 2. *Aurelianense Concilium*, CR 636
Si furiosus, unic. de homicidio, tit. 4. *in Clem.* L. 5. Clemens v. *in Concilio Viennensi*, 251
Si gens Anglorum, 10. dist. 56. *Bonifac. Martyr*, CR 194
Significante, 69. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Gregorius ix. 351
Significante, 7. *de pignoribus*, tit. 21. Lib. 3. Innocentius iij. PD 421
Significante, 5. *qui matrimonium accusare possunt*, tit. 18. Lib. 4. Innocentius iij. 587
Significante, 34. *de rescriptis*, t. 3. L. 1. Gregor. IX. 23
Significantibus, 49. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. 240
Significantibus, 2. *de libelli oblatione*, tit. 3. Lib. 2. Innocentius iij. 206
Significantibus, 3. *de novi operis nunciatione*, tit. 32. Lib. 5. Honorius iij. PD 690
Significantibus, 38. *de offic. & potestate Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Gregorius ix. 144
Significantibus, 2. *de purgatione vulgari*, tit. 35. L. 5. Innocentius iij. 710
Significasti, 5. *de adulteriis & stupro*, tit. 16. Lib. 5. Alexander iij. 659
Significasti, 18. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Gregorius ix. PD 205
Significasti, 4. *de divortiis*, t. 19. L. 4. Alex. iij. 589
Significasti, 4. *de electione*, t. 6. L. 1. *Paschalis*, PD 36
Significasti, 6. *de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium*, tit. 7. Lib. 4. Innocentius iij. PD 561
j. Significasti, 16. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Innocentius iij. 653
ij. Significasti, 18. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Innocentius iij. 654
Significasti, 18. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. 496
Significasti, 8. *de Officio Archidiaconi*, tit. 23. Lib. 1. Innocentius iij. 121
Significasti, 7. *de Officio & potestate Jud. deleg.* t. 29. Lib. 1. Alexander iij. PD 128
Significastis, 85. j. qu. 1. *Fabianus Papa*, 337
Significatum, 11. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Alexander iij. PD 374
Significatum, 11. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Alexander iij. 458
Significaverunt, 11. *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Gregorius ix. 306
Significaverunt, 21. *finale*, *de Judiciis*, tit. 1. Lib. 2. Honorius iij. PD 198
Significaverunt, 36. *de testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. PD 264
Significavit, 48. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. PD 339
Significavit, 13. *de Censibus*, tit. 39. Lib. 3. Lucius iij. PD 503
Significavit, 18. *de Conversione Conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Innocentius iij. 471
Significavit, 4. *de Corpore vitiatis*, tit. 20. Lib. 1. Clemens iij. 115
Significavit, 2. *de donationibus inter virum & uxorem*, tit. 20. Lib. 4. Urbanus iij. 592
Significavit, 2. *de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium*, tit. 7. Lib. 4. Alexander iij. PD 560
Significavit, 11. *de Judæis*, tit. 6. Lib. 5. Clem. iij. 631
Significavit, 9. *de Officio Judicis ordinarii*, tit. 31. L. 1. Celestinus iij. PD 151
Significavit, 5. *finale*, *de parochiis & alienis*, tit. 29. Lib. 3. Celestinus * Clemens iij. PD 444
Significavit, 3. *de Pœnitentiis & remissionibus*, tit. 38. Lib. 5. Alexander iij. 715
Significavit, 36. *de rescriptis*, t. 3. L. 1. Gregorius ix. 24
Significavit, 18. *de sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Clemens iij. 725
Significavit, 41. *de testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 267
Signum est, 33. *de consecrat.* dist. 2. *Augustinus*, 1173
Si gratiose, 5. de rescriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 3
Si habes, 1. xxiv. qu. 3. *Augustinus*, CR 862
Si hæredes, 6. *de testamentis*, tit. 26. Lib. 3. Ex Concilio Moguntino, 430
Si hæreticus, 26. ij. quæst. 7. *Novel. Constitutiones* apud Julian. 424
Si homicidium, 41. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 820
Si homo, 19. xxvij. *Gregorius*, 919
Si homo, 6. xxxv. q. 2. & 3. *in Conc. apud Vermer.* CR 1110
Si igitur, 10. xxiv. qu. 3. *Hieronymus*, 866
Si ii contra, 2. finale, ut lite pendente, tit. 8. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 66
Si ille, qui, 58. dist. 50. *Hormisda Papa*, 175
Si illic, 29. xxiij. qu. 4. *Gelasius*, 795
Si Imperator, 11. dist. 96. *Joannes Papa*, 294
Si in adjutorium, 7. dist. 10. *Augustinus*, CR 19
Si infantes, unic. de desponsatione Impuberum, t. 2. *in Sexto*, Lib. 4. Bonifacius viij. 129
Si infidelis, 7. xxviij. qu. 1. *Ambrosius*, CR 943
Si infidelis, 2. fin. xxviij. qu. 2. *Gregorius*, CR 951
Si inimicus, 1. d. 93. *Petrus in Ordinatione Clementis*, CR 277
Si inimicus, 15. xj. qu. 3. *Petrus Apostolus*, 562
Si in Laicis, 3. dist. 38. *Leo Papa*, 126
Si in morte, 20. xxiij. qu. 8. *Gregorius Papa*, 836
Si in plebibus, 20. dist. 63. *Isidorus*, 210
Si in qualibet, 1. xx. qu. 2. *Tolet. Concil. X.* CR 738
Si instrumenta, 16. *finale*, *de fide instrumentorum*, tit. 22. Lib. 2. Gregorius ix. 282
Si inter bonos, 25. *de consecrat.* dist. 4. *Augustinus*, 1211
Si inter Episcopos, 3. vj. qu. 4. *Bonifacius Papa*, CR 490
Si inter virum, 31. *de sponsalibus & matrimoniis*, t. 1. Lib. 4. Gregorius ix. 546
Si is, ad quem, 2. fin. de institutionibus, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 99
Si is, cui, 2. fin. de accusationibus, tit. 1. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 132
Si is, cui, 10. de offic. & potestate Judicis, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 45
Si is, cui, 39. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 95
Si is, cum quo, 2. final. de filiis Presbyterorum, t. 12. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 42
Si is, qui, 101. xj. qu. 3. *Isidorus*, CR 584
Si is qui, 28. xxiij. qu. 4. *Gregorius*, 795
Si jubet, 1. xxvj. qu. 6. *Carthaginense Concil. II.* 904
Si Judas, 1. *de pœn.* dist. 4. *Augustinus*, 1078
Si Judex, 12. de sent. Excommunicationis, tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 165
Si justus, 30. j. qu. 1. *Augustinus*, CR 322
Si justus, 73. finale, *de Appellationibus*, tit. 28. L. 2. Gregorius ix. 352
Si juxta, 6. fin. de Præbendis, tit. 2. *in Clem.* Lib. 3. Clemens v. 222
Si juxta Apostolorum, 9. dist 38. *Hieronymus*, 127
Si læserit, *de injuriis & damno dato*, tit. 36. Lib. 5. in Exodo, 711
Si Laici uxor, 12. dist. 34. *Martinus Papa*, seu *Bracharensis* in Concilio, 115

Si Laicus, 7. dist. 31. *Hieronymus*, CR 101
Si Laicus, unic. de jure Patronatus, tit. 19. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 118
Si lapsis, 1. dist. 50. *Gregorius*, 158
Si legitimi, 12. ij. qu. 5. *Agathense Concil.* CR 398
Si legitimus, 1. *de accusationibus*, tit. 1. Lib. 5. Felix Papa, 595
Si mala fama, 16. ij. qu. 5. *Hincmarus Episcopus*, CR 399
Si Metropolitanus, 4. vj. q. 4. *Alexander Papa*, CR 490
Similem DEI, 36. *de pœnit.* dist. 2. *Ambrosius*, 1050
Simili modo, 3. xxviij. qu. 1. *Eutychianus*, 942
Similiter, 10. iij. qu. 5. *Julius Papa*, 448
Similiter, 58. xvj. q. 1. *Symmachus*, in Sexta Synod. Rom. 678
Si Monachus, 22. xvj. qu. 1. *Innocentius Papa*, 666
Si motu, 23. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 92
Si motum fuerit, 19. *de consecrat.* dist. 1. *Hyginus Papa*, 1152
Si mulier, 2. dist. 5. *Gregorius*, 7
Sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus. Reg. xxiij. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Sine exceptione, 52. xij. qu. 2. *Leo Papa*, CR 612
Sine literis, in princ. viij. qu. 5. Gratianus, 521
Sine Ornatu, 4. xxj. qu. 4. *Leo Papa IV.* 748
Sine pœnitentia, 99. *de consecr.* dist. 4. *Ambros.* CR 1230
Sine possessione præscriptio non procedit. Reg. iij. de Reg. Jur. *in Sexto*, Bonifacius viij. 186
Singula Ecclesiastici, 1. dist. 89. *Gregorius*, CR 269
Singuli accipiunt, 77. *de consecrat.* dist. 2. *Hieronymus*, pro inscriptione vide CR 1192
Si non ex fidei, 49. xxiij. qu. 4. *Gregorius*, CR 807
Si non licet, 9. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, CR 813
Si non sanctificatur, 72. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1224
Si non sunt, 13. *de consecr.* d. 2. *Hilarius Episcopus*, CR 1169
Sint manifestæ, 21. xij. qu. 1. *Canon. Apostol.* CR 594
Sint tibi jejunia, 20. *de consecr.* dist. 5. *Hieronym.* CR 1249
Sint tibi quotidiana, 19. *de consecr.* dist. 5. *Hieronym.* 1249
Si nulla, 15. xxiij. qu. 8. *Nicolaus Papa*, 438
Si nulla, 113. *de consecr.* dist. 4. *Leo Papa*, 1233
Si nupserit, 5. dist. 27. *Hieronymus*, 89
Si oblato, 2. finale, de litis contestatione, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 63
Si officia, 2. dist. 59. *Zozimus*, CR 1097
Si omnia in hoc seculo, 7. vj. qu. 1. *Anacletus*, 481
Si Papa, 6. dist. 40. *Ex dictis Bonifacii*, CR 130
Si Papa, 10. de Privilegiis, tit. 7. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 152
Si Pater, 2. xxx. qu. 4. *Chalcedon. Conc.* CR 962
Si Pater, 1. de testamentis, tit. 11. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 108
Si Paulus, 11. xxxij. qu. 5. *Hieronymus*, CR 991
Si pauper, 30. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 93
Si peccatum, 14. xxij. qu. 1. *Augustinus*, 753
Si peccatum, 82. *de pœn.* dist. 1. *Gregorius*, CR 1032
Si peccavit, 19. ij. qu. 1. *Augustinus*, 389
Si per ebrietatem, 28. *de consecr.* dist. 2. *Beda*, CR 1172
Si perfodiens, 3. *de homicidio voluntario*, tit. 12. L. 5. Augustinus super Exodo, 648
Si per negligentiam, 27. *de consecrat.* dist. 2. *Pius Papa*, forte *Theodorus*, 1172
Si per Ordinationem, 5. dist. 63. *Parisiense Concil. j.* 207
Si per sortiarias, 4. xxxiij. qu. 1. *Hincmarus*, *Rhemensis Archiepiscopus*, CR 1004
Si Petrus, 1. viij. qu. 1. *Joannes III.* 512
Si Petrus, 17. xxiv. qu. 1. *Ambrosius*, CR 847
Si plures, 36. xvj. qu. 7. *Triburiense Concil.* 706
Si plures, 3. de Præbendis, tit. 2. *in Clem.* Lib. 3. Clemens v. 221
Si pluribus, 24. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 92
Si post Ordinationem, 12. dist. 50. *Martinus Papa j.* 161
Si post præstitum, 2. final. de Confessis, tit. 9. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 66
Si postquam, 33. de electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 29
Si postquam, 13. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 87
Si Presbyter, 60. j. qu. 1. *Concilium apud Compendium*, juxta CR 329
Si Presbyter, 12. xxvj. qu. 6. *Julius Papa*, 907
Si primates, 4. *final.* v. qu. 2. *Felix Papa II.* 474
Si Princeps, 1. *de rerum permutatione*, tit. 19. L. 3. Ex Concilio apud Silvan. 415
Si privatum, 28. *finale*, xij. qu. 1. *Augustinus*, 597
Si pro Clericis, 8. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 86
Si pro debilitate, 3. *de Offic. & potestate Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. 127
Si proponente, 42. *de rescriptis*, t. 3. L. 1. Greg. ix. 25
Si propter, 10 de rescriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 4
Si propterea, 34. xxiij. qu. 5. *Augustinus*, 819
Si propterea, 29. *de pœn.* dist. 1. *Augustinus*, 1017
Si pro te, 13. de rescriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 7
Si publicis, xxij. qu. 4. *Toletan. Conc. VIII.* 763
Si quia de rebus, 42. xij. q. 2. *Ancyrana Synodus*, CR 609
Si quæ causæ, 26. xj. qu. 1. *Innocentius Papa*, CR 549
Si quælibet, 20. xxij. qu. 2. *Gregorius*, 761
Si qua fœmina, 43. dist. 50. *Eliberit. Concil.* 172
ij. Si qua fuerit, 7. xxxij. qu. 1. *Eliberit. Concil.* CR 969
ij. Si qua Monachorum, 28. xxvij. q. 1. *Gregor.* CR 921
j. Si qua mulier, 3. dist. 30. *Gangren. Concil.* 96
ij. Si qua mulier, 6. dist. 30. *Gangrense Concil.* CR. 96
Si qua mulier, 9. xix. qu. 3. *in Authenticis*, 734
j. Si qua mulier, 6. xxxij. qu. 1. *Ex Concilio apud Vermerias*, CR 968
j. Si qua mulier, 3. xxxv. qu. 10. *Romana Synodus*, 1142
ij. Si qua mulier, 4. xxxv. qu. 10. *Hyginus Papa*, 1142
iij. Si qua mulier, 5. fin. xxxv. qu. 10. *Innoc. Papa*, 1142
Si qua mulier, 116. *de consecr.* dist. 4. *Ex Concilio Martini Bracharensis*, 1233
Si qua mulier, 1. *de divortiis*, tit. 19. Lib. 4. Ex Concilio apud Wormaciam, 588
Si quando, 40. ij. qu. 6. *Hadrianus Papa*, 418
Si quando, 46. *de pœn.* dist. 3. *Hieronymus*, 1076
Si quando, 9. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Gregor. x. *in gener. Concilio Lugdun.* 16
Si quando, 8. *de Officio & potestate Judicis delegati*, tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. 128
Si quando, 5. *de rescriptis*, t. 3. L. 1. Alex. iij. PD 11
Si quandoque a Sacerdotibus, 1. xv. qu. 6. *Alexander Papa*, CR 656
Si qua per adoptionem, *unic. de Cognatione Legali*, tit. 12. Lib. 4. Nicolaus, 567
Si quatuor, 34. *fin.* xxiij. q. 4. *in Conc. apud Vermerias*, 842
Si qua vidua, 12. dist. 28. *Concil. Martini Brachar.* 92
Si qua Virgo, xxvij. qu. 1. *Chalcedon. Concil.* CR 920
Si quem, 8. de Procuratoribus, tit. 19. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 57
Si quem, 59. *de sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Gregorius ix. 741
Si quem a Clericatu, 32. xvj. qu. 1. *Gregorius*, CR 669
Si quem forte, 40. xxiv. qu. 1. *Augustinus*, CR 857
Si quem pœnituerit, 8. fin. ij. qu. 3. *Capitul. Liber.* CR 394
Si qui, 2. fin. de præscriptionibus, tit. 13. *in Sexto*, Lib. 2. Bonifacius viij. 71
Si qui apud, 28. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, CR 1211
Si qui a Simoniacis, 108. j. qu. 1. *Urbanus*, CR 347
Si qui Clerici, 3. dist. 74. *Carthag. Concil.* CR 229
Si qui Clerici, 40. j. qu. 1. *Leo*, CR 324

j. Si qui Clerici, 23. xj. qu. 1. *Chalcedon. Concil.* CR 549
ij. Si qui Clericorum, 25. xj. qu. 1. *Aurelian. Conc. III.* 549
Si qui Clericorum, 1. *de Clericis conjugatis*, tit. 3. L. 3. Alexander iij. 365
Si quicquid, 35. *de consecr.* dist. 4. *Augustinus*, 1215
Si quid de quocunque, 2. xv. qu. 7. *Gregorius*, 658
Si quid in Ecclesia, 48. ij. qu. 7. *Gelasius*, CR 434
Si quid invenisti, 6. xjv. qu. 5. *Augustinus*, 642
Si quid veri, 13. dist. 37. *Augustinus*, 125
Si quid vero, 23. dist. 86. *Gregorius*, 262
Si qui Episcopi, 6. dist. 92. *Ancyran. Concil.* 276
Si qui Episcopi, 43. j. qu. 1. *Leo*, 325
Si qui Episcopi, 24. xxv. qu. 2. *Leo Papa*, 889
Si qui ex fratribus, 32. xj. qu. 1. *Clemens*, 551
Si qui filii, 1. dist. 30. *Gangrense Concil.* CR 95
Si qui inventi, 3. *fin.* v. qu. 1. *Eliberitanum Concil.* 473
Si quilibet, 16. dist. 54. *Gregorius*, 186
Si qui necessitate, 16. *de consecr.* dist. 4. *Leo Papa*, CR 1209
Si qui parentes, *unic.* xxxij. q. 3. *Eliberit. Concil.* CR 973
Si qui Presbyteri, 1. j. qu. 7. *Cyprianus*, CR 370
Si quis, 2. *de Accusationibus*, t. 1. L. 5. Felix Papa, 596
Si quis, 1. *de Baptismo*, tit. 42. L. 3. Alexand. iij. 520
Si quis, 1. *de Clandestina desponsatione*, tit. 3. Lib. 4. Ex Concilio Arelatensi, 552
j. Si quis, 1. *de Clerico excommunicato*, tit. 27. Lib. 5. Ex Canone Apostolorum, 676
ij. Si quis, 2. *de Clerico Excommunicato*, tit. 27. L. 5. Ex Concilio Antiocheno, 676
Si quis, 1. *de Clerico non ordinato*, tit. 28. Lib. 5. Hormisda Papa, 650
Si quis, 1. *de Clerico percussore*, tit. 25. Lib. 5. Ex Concilio Agathensi, 679
Si quis, 1. *de Confirmatione utili vel inutili*, tit. 30. *ult.* L. 2. Alexander iij. 353
Si quis, 1. *de eo qui cognovit Consanguineam uxoris suæ*, tit. 13. L. 4. Ex Concil. apud Metiam, 567
Si quis, 8. *fin. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium*, tit. 7. L. 4. Gregor. ix. 562
j. Si quis, 1. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Ex Concilio Chalcedonensi, 199
ij. Si quis, 4. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Lib. 2. Gregorius, 199
Si quis, 3. *de furtis*, tit. 19. Lib. 5. Ex pœnitentiali Theodori, 663
Si quis, 5. *de hæreticis*, tit. 7. Lib. 5. Ex Concilio Africano, 635
Si quis, 1. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. In Exodo, 648
j. Si quis, 2. *de injuriis & damno dato*, tit. 63. L. 5. In Exodo, 710
ij. Si quis, 6. *de injuriis & damno dato*, tit. 36. Lib. 5. Ex pœnitentiali Romano, 711
Si quis, 2. *de Majoritate & obedientia*, tit. 33. L. 1. Gregorius, 15
Si quis, 5. *finale*, *de peculio Clericorum*, tit. 25. L. 3. Ex Concilio Toletano, 429
Si quis, 1. *de Presbytero non baptizato*, tit. 43. Lib. 3. Ex Concilio apud Compendium, 524
j. Si quis, 2. *de purgatione Canonica*, tit. 34. Lib. 5. Ex Concilio Agathensi, 704
ij. Si quis, 4. *de purgatione Canonica*, tit. 34. Lib. 5. Ex Concilio Meldensi, 704
Si quis, 6. *de rebus Ecclesiæ non alienandis*, tit. 13. Lib. 5. Symmachus Papa *in Romana Synodo tertia*, 407
Si quis, 2. *de Regularibus & transeunt.* tit. 31. Lib. 3. Ex Concilio Maguntino, 456
Si quis, 45. *de simonia*, tit. 3. Lib. 5. Gregor. ix. 625
Si quis, 4. *de Vita & honestate Clericorum*, tit. 1. Lib. 3. Gregorius ix. 357
Si qui sine examinatione, 4. dist. 81. *Nicæn. Conc.* 245
Si quis justo, 46. de electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 36
Si qui sunt, 15. dist. 81. *Gregorius VII.* CR 247
Si qui sunt vituperatores, 17. ij. qu. 7. *Evaristus Papa*, 422
Si qui vel temeritate, 12. j. qu. 7. *Gelasius*, 376
Si qui vero, 3. dist. 32. *Gregorius*, 104
Si qui vero, 23. vij. qu. 1. *Nicænum Concilium*, 500
Si qui vero, 4. *de pœn.* dist. 5. *Nicænum Concil.* CR 1089
Si qui voluerint, 8. j. qu. 7. *Nicænum Concil.* 375
Si quis Abbas, 15. xvij. qu. 2. *Triburiense Concil.* 726
ij. Si quis ab Episcopo, 20. ij. qu. 8. *Conc. Aurelian. j.* 423
j. Si quis abscidit, 4. dist. 55. *Canon. Apostolorum*, 189
Si quis a Catholica, 6. xxiij. qu. 4. *Augustinus*, 785
Si quis acceperit, 3. xxxiij. qu. 1. *in Concilio apud Compendium*, 1004
j. Si quis ad te, 17. xxij. qu. 2. *Augustinus*, CR 760
ij. Si quis a medicis, 7. dist. 55. *Nicænum Conc.* CR 190
iij. Si quis amodo, 16. dist. 81. *Alexander II.* 248
ij. Si quis ancillam, 3. xxix. qu. 2. *Julius Papa*, 954
j. Si quis Apostolicæ, 1. dist. 79. *Nicolaus Papa II.* CR 240
j. Si quis a proprio, 2. xj. qu. 3. *Antioch. Conc.* CR 557
j. Si quis a proprio, 2. xxj. qu. 5. *Antioch. Conc.* 749
Si quis Ariolos, 1. xxvj. qu. 5. *Gregorius Junior*, 895
Si quis artem, 10. dist. 37. *Hieronymus*, CR 124
Si quis ausus, 3. dist. 71. *Nicænum Concilium*, 225
j. Si quis autem, 12. dist. 18. *Arelatense Concil. II.* 53
Si quis autem, 2. dist. 94. *Alexander I.* CR 285
Si quis autem, 1. j. qu. 6. *Symmachus*, 369
Si quis autem, 49. *fin. de pœn.* dist. 3. *Augustinus*, CR 1077
ij. Si quis autem, 4. *de pœn.* dist. 7. *Augustinus*, 1093
j. Si quis autem, 14. *de consecr.* dist. 4. *Leo Papa*, 1209
j. Si quis basilicam, 10. *de consecrat.* dist. 1. *Brachar. Concilium II.* 1150
Si quis Calendas, 14. xxiv. qu. 7. *Zachar. Papa*, CR 911
jx. Si quis carmen, 13. dist. 30. *Gangrense Concil.* 98
j. Si quis circa, 1. ij. qu. 3. *Gajus Papa*, CR 392
Si quis Clericorum, 5. dist. 47. *Eliberit. Conc.* 152
j. Si quis Clericus, 10. dist. 81. *Aurel. Synodus III.* 246
ij. Si quis Clericus, 17. iij. qu. 6. *Sixtus*, CR 454
j. Si quis Clericus, 10. xj. qu. 1. *Sylvester*, 546
ij. Si quis Clericus, 5. xjv. qu. 4. *Tarracon. Concil.* 640
iij. Si quis Clericus, 16. xvj. qu. 6. *Paschalis P. II.* CR 701
iij. Si quis Clericus, 17. xvij. q. 4. *Ex pœnitentiali Romano*, 713
ij. Si quis Clericus, 10. xxvj. qu. 5. *Aurel. Conc. j.* 898
j. Si quis coactus, 3. xxij. q. 5. *Theodorus in pœnitent.* 770
iij. Si quis confugerit, 52. j. qu. 1. *Nicæn. Conc.* CR 328
jv. Si quis conjugatus, 22. xxvij. q. 2. *Octava Synod.* CR 933
ij. Si quis contristatus, 10. dist. 90. *Fabianus Papa*, 272
jv. Si quis contumax, 20. xvij. q. 4. *Tribur. Conc.* CR 713
iij. Si quis convictus, 7. xxij. q. 5. *Matisc. Conc. j.* CR 771
ij. Si quis cujuslibet, 3. xxj. q. 5. *Carthag. Concil. V.* 749
iij. Si quis cum Clerico, 45. xj. quæst. 1. *Carthagin. Concilium III.* CR 555
j. Si quis cum duabus, 16. xxxiij. q. 2. *Nicol. Pap.* CR 1010
j. Si quis cum duabus, 8. xxxjv. qu. 1. & 2. *Triburiense Concilium*, CR 1106
ij. Si quis cum matre, 17. xxxiij. qu. 2. *Nicolaus*, CR 1011
Si quis cum matre, 9. xxxjv. q. 1. & 2. *Ex Conc. Triburiensi*, Pro hac inscriptione vide hic CR 1106
Si quis cum matre, 5. qu. 2. *In Concilio apud Vermerias*, CR 1110
Si quis cum militibus, 22. vj. qu. 1. *Codex*, CR 486
iij. Si quis cum Noverca, 24. xxxij. qu. 7. *Triburiense Concilium*, CR 1001
j. Si quis dator, 2. j. qu. 3. *Gregorius*, 357
jv. Si quis de alio, 122. *de consecr.* dist. 4. *Lugdunense Concilium*, 239
Si quis de alterius, 2. *finale*, dist. 58. *Carthaginense Concilium V.* CR 196
j. Si quis de Clericis, 33. xij. qu. 2. *Agath. Conc.* 607
ij. Si quis de Clericis, 40. xij. q. 2. *Aurel. Conc.* CR 609

Si quis

Si quis de Corpore, 6. xxvj. quæſt. 6. *Martinus Braccarenſis in Concil.* 905
Si quis dederit, 41. xxiv. qu. 1. *Julius Papa*, CR 857
j. Si quis deinceps, 12. xvj. q. 7. *Gregorius VII.* CR 700
v. Si quis deinceps, 22. xvij. qu. 4. *Alex. Papa II.* 714
j. Si quis de Laicis, 8. diſt. 34. *Aurel. Concil.* 114
iv. Si quis de Ordine, 32. vij. q. 1. *Melden. Concil.* CR 502
Si quis de potentibus, 21. xxiv. qu. 3. *Toletanum Concilium*, CR 869
Si quis de religioſo, 8. *fin.* diſt. 77. *Gelaſius Papa*, CR 238
x. Si quis dereliquerit, 14. diſt. 30. *Gangren. Conc.* CR 98
Si quis deſpicit, 1. diſt. 42. *Gangrenſe Concil.* 136
vj. Si quis deſponſata, 38. xxvij. q. 2. *Ambroſius*, CR 937
iij. Si quis deſponſaverit, 15. xxvij. q. 2. *Julius Papa*, CR 930
j. Si quis deſponſaverit, 11. xxvij. qu. 2. *In Canon.* 929
iv. Si quis diaconus, 29. diſt. 50. *Hormiſda Papa*, CR 168
ij. Si quis diſcernit, 25. diſt. 28. *Gangren. Conc.* CR 94
Si quis divinis, 9. xxx. qu. 5. *In Novellis*, CR 966
viij. Si quis dixerit, 37. xj. qu. 3. *Hieronymus*, 573
vj. Si quis docet, 10. diſt. 30. *Gangrenſe Concilium*, 97
j. Si quis docuerit, 14. diſt. 28. *Can. Apoſtolor.* CR 94
Si quis dogmata, 18. xxv. qu. 2. *Nicolaus Papa*, CR 887
ij. Si quis Eccleſiam, 14. xvij. q. 4. *Hyginus Papa*, CR 713
iv. Si quis Eorum, 8. diſt. 30. *Gangrenſe Concil.* CR 97
Si quis eorum, 7. diſt. 32. *Sexta Synodus*, 107
ij. Si quis Epiſcoporum, 14. diſt. 18. *Tarracon. Concil.* 53
j. Si quis Epiſcoporum, 2. iij. qu. 6. *Fabianus Papa*, 450
Si quis Epiſcoporum, 1. xvj. q. 5. *Nicolaus Papa*, CR 685
ij. Si quis Epiſcopum, 4. ij. qu. 3. *Damaſus Papa*, CR 392
Si quis Epiſcopus, 13. diſt. 81. *Canon. Apoſtolorum*, 247
Si quis Epiſcopus, 1. diſt. 83. *Gregorius VII.* CR 254
ij. Si quis Epiſcopus, 5. diſt. 92. *Antioch. Concil.* CR 275
iij. Si quis Epiſcopus, 7. diſt. 92. *Antioch. Conc.* CR 276
iv. Si quis Epiſcopus, 8. diſt. 92. *Antich. Conc.* CR 276
j. Si quis Epiſcopus, 8. j. qu. 1. *Chalced. Conc.* 310
ij. Si quis Epiſcopus, 3. j. qu. 3. *Gregorius VII. Papa*, 357
Si quis Epiſcopus, 22. j. qu. 7. *Ex Concilio Martini Papæ*, ſeu *Braccarenſis*, 379
v. Si quis Epiſcopus, 36. ij. q. 6. *Sardicenſe Conc.* CR 416
iv. Si quis Epiſcopus, 50. ij. q. 7. *Romana Synodus*, CR 434
j. Si quis Epiſcopus, 1. vj. qu. 4. *Antioch. Conc.* CR 489
ij. Si quis Epiſcopus, 2. vj. qu. 4. *Martinus Papa* ſeu *Braccarenſis in Concilio*, 489
iij. Si quis Epiſcopus, 5. vj. qu. 4. *Conc. Antioch.* 490
iv. Si quis Epiſcopus, 31. vij. qu. 1. *Leo Epiſcopus*, 502
Si quis Epiſcopus, 8. fin. x. qu. 2. *Martinus Papa* ſeu *Braccarenſis in Concilio*, CR 540
iij. Si quis Epiſcopus, 6. xj. qu. 3. *Antioch. Conc.* CR 559
iv. Si quis Epiſcopus, 7. xj. qu. 3. *Martinus Papa* ſeu *Braccarenſis in Concilio*, CR 559
x. Si quis Epiſcopus, 91. xj. qu. 3. *Eutych. Papa*, CR 581
ij. Si quis Epiſcopus, 14. xvj. qu. 7. *Canon. Apoſt.* CR 701
iij. Si quis Epiſcopus, 5. xxj. qu. 1. *Martinus Papa* ſeu *Braccarenſis in Concilio*, CR 749
j. Si quis Epiſcopus, 27. xxiij. qu. 8. *Antioch. Conc.* 839
j. Si quis Epiſcopus, 5. xxvj. qu. 5. *Tolet. Conc. IV.* CR 897
j. Si quis Epiſcopus, 5. xxvij. q. 1. *Sexta Synod. in Trullo*, 915
j. Si quis erga, 16. ij. qu. 7. *Alexander*, 422
ij. Si quis etiam, 35. *de conſecr.* diſt. 1. *Agath. Conc.* 1155
Si quis ex Clericis, 23. diſt. 23. *Gregorius II.* 77
iij. Si quis ex Epiſcopis, 5. diſt. 79. *Stephan. P. III.* CR 142
iv. Si quis ex Sacerdotibus, 6. diſt. 79. *Ex Concil. Leon. Papæ IV.* 242
vij. Si quis extra Eccleſiam, 11. diſt. 30. *Gangr. Conc.* CR 97
Si quis ex uno, 3. xxx. qu. 4. *Innocentius*, CR 662
Si quis falſum, 7. v. qu. 6. *Octava Synodus*, CR 480
Si quis filiaſtrum, 2. xxx. quæſt. 1. *Ex Concilio apud Vermerias*, CR 957
Si quis fortitudinem, 6. xxiij. qu. 3. *Hieronymus*, 783
vij. Si quis frater, 28. qu. 3. *Octava Synodus*, CR 567
j. Si quis fuerit, 11. xxxij. qu. 7. *Martinus Papa* ſeu *Braccarenſis in Concilio*, CR 997
j. Si quis gentilis, 2. xxviij. q. 1. *Eutychian. Papa*, 946
Si quis habuerit, 1. xxviij. q. 2. *Meldenſe Concilium*, 950
ij. Si quis hæreticæ, 42. j. qu. 1. *Leo*, CR 325
jx. Si quis hominem, 58. xj. qu. 3. *Hieronymus*, 573
v. Si quis homicidium, 41. diſt. 50. *Palea* forte *Concil. Matiſcenſe*, 172
Si quis jam, 3. xxj. qu. 2. *Chalced. Concil.* 745
Si quis in ægritudine, *un.* diſt. 57. *Neocæſar. Conc.* CR 711
j. Si quis in atrio, 7. xvij. q. 4. *Triburien. Concil.* CR 711
ij. Si quis in Clero, 29. vij. qu. 1. *Agath. Concil.* 501
Si quis incognitus, 3. *final.* xvij. qu. 2. *Ex Decreto Bonifacii*, CR 709
Si qui ſine, 4. diſt. 81. *Nicænum Concil.* 245
Si quis ingenuus, 4. xxix. quæſt. 2. *in Concil. apud Vermeriam*, CR 954
jv. Si quis in infirmitate, 10. diſt. 55. *Ilerdenſe Conc.* 190
Si quis in Metropolitana, 8. diſt. 65. *Tarrac. Conc.* 219
Si quis inquit, 70. j. qu. 1. *Cyprianus Martyr*, CR 331
j. Si quis inſaniens, 12. xv. qu. 1. *Theodorus*, CR 651
Si quis in tantam, 13. *fin.* j. qu. 4. *Codex*, 367
Si quis intrat, 18. *de conſecr.* diſt. 2. *Martinus Papa* ſeu *Braccarenſis in Concilio*, CR 1170
Si quis iraſcitur, 8. xiij. quæſt. 2. *Auguſtinus*, 629
iij. Si quis iratus, 5. ij. qu. 3. *Fabianus Papa*, CR 39
v. Si quis iratus, 22. *de pœn.* diſt. 1. *In Canonibus*, 101
ij. Si quis judaicæ, *fin.* 17. xxviij. qu. 1. *Urban. Conc.* CR 950
iv. Si quis Judicem, 21. ij. qu. 6. *Fabianus Papa*, 410
Si quis juſto, 46. de electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 36
vj. Si quis Laicus, 26. xj. qu. 3. *Tolet. Conc. j.* 567
Si quis Laicus, 42. xvj. qu. 1. *Moguntin. Concil.* 673
Si quis Laicus, 19. xxij. qu. 5. *Auguſtinus*, CR 774
j. Si quis liber, 2. xxix. qu. 2. *Zacharias Papa*, CR 954
ij. Si quis membrorum, 31. xxvij. quæſt. 8. *Eutychianus Papa*, 842
j. Si quis Monachus, 5. diſt. 90. *Octava Synod.* CR 272
j. Si quis Monachus, 28. xvj. q. 1. *Gelaſius Papa*, CR 668
ij. Si quis necandi, 10. *de pœn.* diſt. 1. *Codex*, 1013
Si quis neceſſitate, 4. xxxiv. qu. 1. & 2. *Ex Concilio apud Vermerias*, 1105
v. Si quis neque, 115. j. qu. 1. *Gregorius*, CR 349
j. Si quis non dicam, 6. *de pœnit.* diſt. 1. *Codex*, 1012
j. Si quis non dicam, 3. xxxvj. qu. 2. *Codex*, 1144
j. Si quis non iratus, 13. xv. qu. 1. *Hieronymus*, CR 651
j. Si quis non recto, 4. xxiv. qu. 3. *Hieronymus*, 863
viij. Si quis nuptias, 12. diſt. 30. *Gangrenſe Conc.* 97
iij. Si quis objecerit, 7. j. qu. 3. *Paſchalis Papa*, CR 358
Si quis obligatus. 7. diſt. 54. *Ex Concilio Martini Papæ* ſeu *Braccarenſis*, 183
j. Si quis oblitus 4. xiv. qu. 4. *Martinus Papa* ſeu *Braccarenſis in Concilio*, 640
Si quis omnem, 2. j. qu. 7. *Septima Synodus*, CR 370
j. Si quis ordinatus, 4. diſt. 92. *Martinus Papa* ſeu *Braccarenſis in Concilio*, CR 275
ij. Si quis Papa, 2. diſt. 79. *Symmachus Papa*, CR 241
v. Si quis pecunia, 9. diſt. 79. *Nicolaus Papa II.* 242
ij. Si quis pejeraverit, 4. xxij. q. 5. *Gelaſius Papa*, CR 770
Si quis per Capillum, 10. xxij. qu. 1. *Pius Papa*, CR 752
iv. Si quis per ignorantiam, 59. j. qu. 1. *Iſidorus*, CR 329
v. Si quis per ſuperbiam, 90. diſt. 30. *Gangren. Conc.* 97
ij. Si quis ver vetus, 19. xxij. qu. 2. *Gregorius*, 760
Si quiſpiam, 22. diſt. 81. *Eugenius Papa*, CR 249
j. Si quis poſitus, 2. *de pœn.* diſt. 7. *Auguſtinus*, CR 1093
Si quis poſt, 1. diſt. 53. *Canon. Apoſtolor.* CR 109
Si quis poſt baptiſmum, 4. diſt. 51. *Tolet. Conc. j.* CR 179
vij. Si quis poſt remiſſionem, 61. diſt. 50. *Innocentius Epiſcopus*, CR 176
Si quis poteſtatem, 31. xxiij. qu. 4. *Ambroſius*, CR 797
iv. Si quis præbendas, 15. *fin.* j. qu. 3. *Innoc. II.* CR 363
iij. Si quis præpropera, 27. diſt. 50. *Cyprianus*, 166
Si quis præventus, 19. xxvij. qu. 4. *Iſidorus*, 766

Si quis Presbyter, 7. *finale*, distinct. 24. *Martinus Papa* seu *Braccarensis in Concilio*, CR 80
xij. Si quis Presbyter, 17. *fin.* dist. 30. *Martinus Papa Braccarensis in Concilio*, CR 98
ij. Si quis Presbyter, 2. dist. 50. *Martinus Papa* seu *Braccarensis in Concilio*, CR 165
v. Si quis Presbyter, 9. *fin.* dist. 92. *Martinus Papa* seu *Braccarensis in Concilio*, 276
Si quis Presbyter, 4. ij. q. 5. *Concilium Triburiense*, 396
j. Si quis Presbyter, 24. vij. q. 1. *Antioch. Concil.* CR 501
ij. Si quis Presbyter, 5. xj. qu. 3. *Carthag. Conc. II.* CR 559
Si quis Presbyter, 4. xv. q. 8. *Martinus Papa* seu *Braccarensis in Concilio*, 660
ij. Si quis Presbyter, 79. *de consecr.* dist. 4. *Canon. Apostolorum*, CR 1224
Si quis principium, 25. xvj. q. 7. *Calixtus Papa*, CR 703
iij. Si quis pro ægritudine, 9. dist. 55. *Ex Martini Braccarensis Capitulis*. 190
j. Si quis propter, 4. dist. 30. *Gangrense Concilium*, 96
Si quis propter, 8. j. q. 2. *Prosper*, 355
jv. Si quis pulsatus, 13. *de pœnit.* dist. 1. *Digesta*, 1013
iij. Si quis putaverit, 7. ij. qu. 6. *Victor*, 407
iij. Si quis putaverit, 15. q. 6. *Sixtus Papa II.* 409
iij. Si quis qualibet, 56. xij. q. 2. *Agath. Concil.* 613
Si quisquam, 16. xj. qu. 3. *Pelagius Papa*, 547
Si quisquam, 2. *de Cohabitatione Clericorum & mulierum*, tit. 2. Lib. 3. Ex Decreto Eugenii Papæ, 362
iij. Si quis rapuerit, 30. xxvij. q. 1. *Novel. Justin. Imperat.* CR 922
iij. Si quis Romipetas, 23. xxjv. q. 3. *Calixtus Papa*, 869
ij. Si quis Sacerdos, xxx. q. 1. *Celestinus*, 959
jv. Si quis sacerdotum, 17. dist. 81. *Alexander II.* 248
ij. Si quis sacerdotum, 18. xj. q. 1. *Pius Papa*, CR 548
ij. Si quis sacro, 17. xxvij. q. 1. *Aurelian. Concil.* 918
Si quis semel, 1. *de pœnit.* dist. 2. *Octava Synodus*, CR ad inscriptionem, 1041
vij. Si quis servum, 37. q. 4. *Gangrense Concilium*, 719
viij. Si quis servum, 38. xvij. q. 4. *Martinus Papa* seu *Braccarensis in Concilio*, 719
v. Si quis sponsam, 32. xxij. qu. 2. *Tribur. Concil.* 936
vj. Si quis suadente, 29. xvij. q. 4. *Innoc. P. II.* CR 716
Si quis suadente, 1. de pœnis, tit. 8. *in Clem.* L. 5. Clemens V. *in Concilio Viennensi*, 256
iij. Si quis super his, 42. ij. q. 7. *Gregorius IV.* CR 432
iij. Si quis tam fœminam, 12. *de pœn.* dist. 1. *Digesta*, 1013
iij. Si quis tanquam, 7. dist. 30. *Gangrense Conc.* CR 96
Si quis triginta, 1. dist. 78. *Bonifacius Papa* forte *Fabianus*, CR. ad inscriptionem, 239
Si quis tumidus, 3. xv. q. 7. *Carthag. Conc. I.* CR 658
ij. Si quis vel Virginitatem, 5. dist. 30. *Gangrense Concilium*, CR 96
Si quis vero, 3. iij. qu. 4. *Pius Papa*, 444
Si quis vero, 8. *fin.* v. q. 6. *Agathens. Concil.* 480
v. Si quis vero, 13. xj. q. 3. *Ambrosius*, 562
j. Si quis vestrum, 4. ij. qu. 6. *Sixtus Papa*, 406
ij. Si quis viduam, 13. dist. 34. *Innocentius Papa*, 115
iij. Si quis viduam, 15. dist. 34. *Canon. Apostolorum*, 116
j. Si quis viduam, dist. 50. *Ex Martin. Papæ* seu *Braccarensis Concilio*, CR 159
ij. Si quis viduam, 20. xxxij. q. 7. *Magunt. Conc.* CR 1000
ij. Si quis virginem, 5. xxxvj. q. 2. *Gregorius II.* CR 1144
xj. Si quis virorum, 15. dist. 30. *Gangrense Concil.* 98
Si quis vituperat, 8. dist. 31. *Gangrense Concil.* 101
Si quis vivente, 5. xxxij. q. 1. *Triburiense Concil.* CR 968
Si qui sunt, 15. dist. 81. *Gregorius VII.* 247
Si qui sunt, 17. ij. q. 7. *Evaristus Papa*, 422
iij. Si quis voluerit, 121. *de consecr.* dist. 4. *Ex Concilio apud Beluacum*, 1234
vj. Si quis voluntarie, 44. dist. 50. *Ex Capitulis Martini Braccarensis Episcopi*, 173
jv. Si quis votum, 43. *final.* xxvij. q. 1. *Theodorus*, 926
Si quis usuram, 10. xjv. q. 4. *Ambrosius*, 641
Si quis vult, 3. *fin.* dist. 36. *Hieronymus*, CR 120
v. Si quis vult, 41. xvj. q. 7. *Ex Decreto Bonifacii*, 707
ij. Si quis uxorem, 14. xxvij. q. 2. *Gregorius*, 929
j. Si quis uxorem, 4. xxxij. q. 1. *Joann. Chrisostomus*, CR 974
ij. Si quis uxorem, 6. xxxij. quæst. 1. *Theodorus in Pœnitentiali*, 975
Si qui testium, 8. *de testibus & attestationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 255
Si qui vel temeritate, 12. j. q. 7. *Gelasius*, 376
Si qui vero, 3. dist. 32. *Gregorius*, 104
Si qui vero, 23. vij. q. 5. *Nicænum Concilium*, 500
Si qui vero, 4. *de pœnit.* dist. 5. *Nicænum Concil.* CR 1089
Si qui voluerint, 8. j. q. 7. *Nicænum Concil.* CR 375
Si quod verius, 9. xxxiij. q. 2. *Augustinus*, 1008
Si quorundam, 2. *de solutionibus*, tit. 23. Lib. 3. Gregorius jx. 423
Si quos, 57. xij. q. 2. *Agath. Concil.* CR 613
Si quos, 47. xxiij. q. 4. *Gregorius*, CR 806
Si quotiescunque, 14. *de consecr.* dist. 2. *Ambrosius*, 1169
Si refugientes, 18. *de pœnit.* dist. 4. *Petrus Apost.* 1085
Si religiosus, 27. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 27
Si religiosus, 2. de electione, tit. 3. *in Extrav. Com.* Lib. 1. Benedictus xj. 312
Si res aliena, 1. xjv. q. 6. *Augustinus*, CR 645
Si revera, 30. *de consecr.* dist. 4. *Pelagius Papa*, 1212
Si rixati, 1. *de injuriis & damno dato*, tit. 36. Lib. 5. In Exodo, 710
Si Romanorum, 1. dist. 19. *Nicolaus Papa*, CR 54
Si Romanus, 4. de Præbendis, tit. 2. *in Clem.* Lib. 3. Clemens V. 221
Si sacerdos, 1. vj. q. 1. *Anacletus Papa*, CR 480
Si sacerdos, 59. *de pœn.* dist. 1. *Hieronymus*, CR 1025
Si sacerdos, 2. *de Officio Judicis ordinarii*, tit. 31. L. 1. Eugenius Papa, 150
Si sacerdotes, 10. xvj. q. 3. *Tolet. Concil. IX.* CR 689
Si scripturam, 1. *de fide instrumentorum*, tit. 22. L. 2. Gregorius, 275
Si se cuiquam, 9. dist. 28. *Aurelian. Concil.* j. 92
Si seculi, 9. xij. q. 2. *Gregorius*, CR 599
Si seduxerit, 1. *de adulteriis*, tit. 16. Lib. 5. Ex Exodo, 659
Si sententia, 16. de sententia Excommunicationis, tit. 11. *in Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 167
Si sermo meus, 20. *de pœn.* dist. 2. *Augustinus*, CR 1047
j. Si servus, 19. dist. 54. *Aurel. Concil.* 186
ij. Si servus, 20. dist. 54. *Justinian.* Auth. de san. Episc. 186
Si soli, 6. de Concess. Præbend. tit. 7. *in Sexto*, Lib 3. Bonifacius viij. 103
Si solus, 9. *finale*, dist. 8. *Cyprianus*, 14
Si subdiaconus, 17. dist. 34. *Martinus Braccar.* 116
Si summus, 4. fin. de sententia Excommunicat. tit. 10. *in Clem.* Lib. 5. Clemens V. 262
Si super, 9. de offic. & potestate Judicis, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 45
Si tantum Episcopus, 1. vj. q. 2. *Vasense Concil.* j. CR 487
Si te, 2. fin. de renunciatione, tit. 7. *in Sexto*, L. 1. Bonifacius viij. 37
Si testes omnes, 3. *fin.* jv. q. 2. & 3. *Digesta*, CR 467
Si tibi absenti, 17. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 89
Si tibi concesso, 26. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, L. 3. Bonifacius viij. 92
Si transitus, 10. dist. 79. *Symmachus Papa*, 243
Sit rector discretus, 1. dist. 43. *Gregorius*, 137
Si tributum, 27. xj. q. 1. *Ambrosius*, 550
Si triginta annorum, 5. *fin.* dist. 78. *Zacharias*, 240
Si tu abstines, 24. xxvij. q. 2. *Joan. Chrysostom.* CR 933
Sive de conjugii, 4. xxxiij. q. 2. *Nicolaus Papa*, CR 1005

Sive hæreticus, 51. *de consecr.* dist. 4. *Beda*, 1221
Si venditori, 7. *fin. de Emptione & Venditione*, tit. 17. Lib. 3. Gregorius jx. 413
Sive parvuli, 53. *de consecr.* dist. 4. *Celestinus Papa*, 1221
Si vero, 34. *de sentent. Excommunicationis*, tit. 39. L. 5. Innocentius iij. PD 732
Si vero, 8. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Alexander iij. 289
Si vero, 12. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. 495
j. Si vero, 3. *de sententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Alexander iij. 721
ij. Si vero, 4. *de sententia Excommunicat.* tit. 39. L. 5. Alexander iij. 721
Si vero qui, 57. dist. 50. *Gerundense Concilium*, 175
Si verum, 1. xxxij. q. 2. *Urbanus Papa*, 971
Si vir, 3. *de adulteriis & stupro*, tit. 16. Lib. 5. Ex Concilio Arelatensi, 659
Si vir, 2. *de Cognatione spirituali*, tit. 11. Lib. 4. Alexander III. 565
Si vir & uxor, 23. xxvij. q. 2. *Eugenius Papa II.* in Synodo Romana, 923
Si vir & uxor, 15. xxxv. q. 2. & 3. *Augustinus*, 1112
Si virgo, 5. xxxjv. q. 1. & 2. *Augustinus*, 1105
Si vir simplex, 3. distinct. 27. *Theodorus* in pœnitentiali, CR 88
Si una, 2. fin. de rebus Ecclesiæ non alienandis, t. 4. *in Clem.* Lib. 3. Clemen. V. 223
Si vobis fratres, 28. xxiij. qu. 8. *Osius Episcopus*, CR 840
Si vos contra, 35. xxiij. q. 5. *Augustinus*, 819
Si uxorem, 18. xxxij. qu. 5. *Augustinus*, 993
j. Solennitates, 16. *de consecrat.* distinct. 1. *Felix Papa*, CR 1151
ij. Solennitates, 17. *de consecrat.* dist. 1. *Gregorius*, CR 1152
Solent plures, 50. *de consecrat.* distinct. 1. *Cabilon. Concilium*, CR 1158
Solet, 2. de sentent. Excommunicat. tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Innocentius jv. *in Concilio Lugdunensi*, 160
Solet etiam, 31. *de consecrat.* dist. 4. *Augustinus*, 1212
Solet quæri, 6. xxxij. qu. 2. *Augustinus*, 979
Solicitatores, 15. *de pœnit.* dist. 1. *Digesta*, 1013
Solicite, 2. *de restitutione spoliatorum*, tit. 13. Lib. 2. Alexander iij. 225
Solicitudinem, 54. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius III. PD 342
Solicitudo, *unic.* dist. 52. *Alexander II.* CR 180
Solicitum quoque, in princ. *dist.* 84. Gratianus, 255
Solitæ, 6. *de Majoritate & obedientia*, tit. 33. Lib. 1. Innocentius iij. PD 159
Sopitæ, 14. *de Censibus*, tit. 39. L. 3. Lucius iij. PD 504
Sors non aliquid, 1. xxvj. qu. 2. *Augustinus*, 891
Sortes, 7. xxvj. qu. 5. *Leo IV.* CR 898
Sortilegi sunt, *unic.* xxvj. qu. 1. *Isidorus*, 890
Species & similitudo, 34. *de consecrat.* distinct. 2. *Gregorius*, CR 1173
Spiritus sanctus, 58. j. qu. 1. *Leo*, 329
Spiritus sanctus, 2. *de consecrat.* dist. 5. *Melchiades Papa*, CR 1236
Spondent, unic. de crimine falsi, tit. 6. *in Extrav. Com.* Lib. 5. Joannes XXII. 386
Sponsalia, in princ. xxx. q. 2. Gratianus, 960
Sponsam, 8. *de sponsalib. & matrimoniis*, tit. 1. L. 4. Alexander III. 539
Sponsus & sponsa, 33. dist. 23. *Carthag. Conc. IV.* 78
Sponsus & sponsa, 5. xxx. quæst. 5. *Carthag. Concil. IV.* CR 965
Sponsus ille, 6. dist. 56. *Augustinus*, 193
Statuendum nobis, 7. *final.* xvj. qu. 2. *Concilium apud Faventiam*, 685
Statuimus, 4. dist. 4. *Theleſphorus urbis Romæ Episcopus*, 5
Statuimus, 8. dist. 61. *Leo*, CR 201
Statuimus, 4. dist. 76. *Urbanus in Concilio Placentino*, 234
j. Statuimus, 106. j. qu. 1. *Cabilon. Concil.* 346
ij. Statuimus, 107. j. qu. 1. *Nicolaus Papa II.* 347
Statuimus, 31. xj. qu. 1. *Fabianus Papa*, 551
Statuimus, 32. xij. qu. 2. *Agath. Conc.* CR 606
Statuimus, 55. xvj. qu. 1. *Anastasius Papa*, 677
Statuimus, 3. xjx. qu. 3. *Urbanus Papa II.* CR 733
Statuimus, 3. xx. qu. 2. *Eutychianus Papa*, 739
Statuimus, 1. de Confessis, tit. 9. *in Sexto*, L. 2. Innocentius iv. *in Concilio Lugdunensi*, 66
Statuimus, 1. *de Custodia Euch.* tit. 44. Lib. 3. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 526
Statuimus, 1. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Innocent. iv. *in Concil. gener. Lugd.* 10
Statuimus, 15. *de Majoritate & obedientia*, tit. 33. Lib. 1. Gregorius ix. 165
Statuimus, 2. *finale de Maledicis*, tit. 26. Lib. 5. Gregorius ix. 676
j. *Statuimus*, 1. de officio & potestate Judicis delegati, tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Innoc. iv. 43
ij. *Statuimus*, 13. de offic. & potest. tit. 14. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 46
Statuimus, 23. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Gregorius ix. 463
Statuimus, 3. de sent. Excommunicationis, tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Innocentius iv. *in Concilio Lugdunensi*, 160
Statuimus, 1. *de supplenda negligentia Prælatorum*, tit. 10. Lib. 1. Alexander iij. 90
Statuimus, 2. *de transactionibus*, tit. 36. Lib. 1. Alexander iij. 168
Statuit quoque, 25. ij. qu. 5. *Saleguſtadiense Concil.* 404
Statuta, 20. fin. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 142
Statutis, 8. ij. qu. 1. *Codex*, CR 385
Statuto perpetuo, 2. fin. de Decimis, tit. 13. *in Sexto*, Lib. 3. Alexander IV. 110
Statutum, 22. de electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 25
Statutum, 7. de electione, tit. 3. *in Clem.* Lib. 1. Clemens V. 199
j. *Statutum*, 9. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Urbanus iv. 137
ij. *Statutum*, 15. de hæreticis, tit. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 140
Statutum, 1. ne Clerici vel Monachi, tit. 24. *ult. in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 127
Statutum, 3. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Gregor. x. *in Concil. gener. Lugdun.* 84
Statutum, 11. de rescriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 5
Statutum, 13. de sententia Excommunicat. tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 166
Statutum est, 38. ij. qu. 6. *Carthag. Concil. V.* 417
Statutum est, *unic.* xviij. qu. 1. *in Concilium apud Althejum*, CR ad inscriptionem, 722
Statutum est, 34. xxvij. qu. 2. *Toletanum Concil.* Vide hic CR 936
Studeat sanctitas, 39. dist. 50. *Nicolaus Papa*, CR 171
Studendum est, 7. dist. 90. *Carthag. Conc. IV.* 272
Studii vestri, 15. dist. 61. *Gregorius*, 203
Studuisti, 2. *de offic. Legati*, tit. 30. Lib. 1. Celestinus iij. 147
Suam ad nos, 9. *de pœnis*, titul. 37. Lib. 5. Innocentius iij. 713
Sua nobis, 65. *de Appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Honorius iij. PD 349
Sua nobis, 9. *finale de Confirmatione utili vel inutili*, tit. 30. *ult.* Lib. 2. Honorius iij. 356
Sua nobis, 5. *de officio Vicarii*, tit. 28. Lib. 1. Innocentius iij. 126

Suam nobis, 29. *de ſimonia*, tit. 3. Lib. 5. Innotius iij. PD 617
Subdiaconis tuis, 9. diſt. 32. *Gregorius*, 107
Subdiacono etiam, in princ. *diſt.* 94. Gratianus, 285
Subdiaconos, 1. *de tempor. ordinat.* tit. 11. Lib. 1. Alexander iij. 92
Subdiaconus, 15. diſt. 23. *Carthag. Conc. IV.* 76
Subdiaconus, 4. diſt. 77. *Sexta Synodus*, 238
Subdiaconus, 39. xxiv. qu. 1. *Auguſtinus*, 856
Submittitur, 8. diſt. 21. *Nicolaus Papa*, 66
Suborta, 31. *de ſent. & re judicata*, tit. 27. Lib. 2. Innocentius iij. 322
Sufficiat, 2. xxvij. qu. 2. *Nicolaus Papa*, CR 927
Sufficit pœnitenti, 61. *de pœn.* diſt. 1. *Leo Papa*, 1027
Sufficit ſacerdoti, 53. *de Conſecr.* diſt. 1. *Alexander ij.* 1159
Suffraganeus, 11. *de electione*, tit. 6. Lib. 1. Alexander iij. 40
Suggero, 2. final. iij. qu. 8. *Felix Epiſcopus in Carthag. Conc.* ij. CR 459
Suggeſtum, 15. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 328
Suggeſtum, 9. *de Decimis*, t. 30. L. 3. Alex. iij. 446
Suggeſtum, 20. *de jure Patronatus*, tit. 38. Lib. 3. Alexander iij. 496
Suggeſtum nobis eſt, 46. vij. qu. 1. *Liberius Papa*, 508
Summa iniquitas, 16. vj. qu. 1. *Alexander Papa*, 484
Summa militiæ, 7. *finale*, xxij. q. 1. *Gregorius*, 779
Summopere, 70. xj. qu. 3. *Gregorius*, CR 576
Sunt in Eccleſia, 19. viij. qu. 1. *Auguſtinus*, 517
Sunt namque, 14. diſt. 45. *Gregorius*, 148
Sunt nonnulli, 2. diſt. 46. *Gregorius*, 149
Sunt nonnulli, 114. j. qu. 1. *Gregorius*, 349
Sunt nonnulli, 21. ij. qu. 7. *Evariſtus Papa*, 423
Sunt nonnulli, 25. xvi. q. 1. *Bonifacius Papa*, CR 667
Sunt plures, 42. *de pœnit.* diſt. 3. *Auguſtinus*, 1074
Sunt plurimi, 11. vj. q. 1. *Gregorius Papa*, CR 482
Sunt quædam, 1. xvij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 708
Sunt quædam, 39. xxiij. qu. 5. *Haymo*, CR 820
Sunt qui arbitrantur, 56. *de pœnit.* d. 1. *Ambroſ.* CR 1024
Sunt quidam, 125. j. qu. 1. *Paſchalis II.* 351
Sunt quidam, 6. xxv. q. 1. *Urbanus Papa*, CR 880
Sunt qui dicunt, 19. xxvij. qu. 2. *Gregorius*, CR 931
Sunt qui opes, 3. xvij. qu. 4. *Ambroſius*, CR 710
Super Cathedram, 2. fin. de ſepulturis, tit. 6. *in Extrav. Com.* Lib. 3. Bonifacius viij. 357
Super Cauſa, 11. ij. qu. 5. *Alexander*, CR 398
j. Super, eo, 10. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. 327
ij. Super eo, 12. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Alexander iij. PD 327
Super eo, 2. *de Bigamis*, tit. 21. L. 1. Lucius iij. 116
Super eo, 22. *de Cenſibus*, t. 39. L. 3. Innoc. iij. 509
Super eo, 3. *de Cognatione ſpirituali*, tit. 11. Lib. 4. Alexander iij. 565
Super eo, 5. *de Cohabitatione Clericorum & mulierum*, tit. 2. Lib. 3. Alexander iij. PD 363
Super eo, 5. *de Conditionibus appoſitis*, tit. 5. Lib. 4. Urbanus iij. 556
Super eo, 2. *de Conſanguinitate & affinit.* tit. 14. Lib. 4. Urbanus iij. 572
Super eo, 2. *de Crimine falſi*, t. 20. L. 5. Luc. 3. iij. 668
Super eo, 12. *de electione*, t. 6. L. 1. Clemens iij. 40
Super eo, 5. *de eo qui cognovit Conſanguin. uxoris ſuæ*, tit. 13. Lib. 4. Celeſtinus iij. 568
Super eo, 4. de hæreticis, titul. 2. *in Sexto*, Lib. 5. Alexander iv. 134
Super eo, 7. *finale*, *de his quæ vi metuſve*, tit. 40. Lib. 1. Gregorius ix. 179
Super eo, 15. *de officio & poteſtate Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Alexander iij. 130
Super eo, 4. *de Parochiis & alienis*, tit. 29. Lib. 3. Urbanus iij. 443
Super eo, 6. de Præbendis, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 85
Super eo, 2. *de raptoribus*, tit. 17. Lib. 5. Eugenius iij. PD 661
Super eo, 9. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Alexander iij. 457
j. Super eo, 1. *de ſent. Excommunic.* tit. 39. Lib. 5. Alexander iij. PD 720
ij. Super eo, 51. *de ſentent. Excommunicat.* tit. 39. Lib. 5. Honorius iij. 739
Super eo, 3. *de teſtibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. Alexander iij. PD 273
j. Super eo, 13. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 256
ij. Super eo, 22. *de teſtib. & atteſtat.* tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 259
Super eo, 7. *de tranſactionibus*, titul. 36. Lib. 1. Alexander iij. 169
Super eo, 4. *de uſuris*, t. 19. L. 5. Alex. iij. PD 664
Super gentes, unic. de Conſuetudine, tit. 1. *in Extrav. Com.* Lib. 1. Joannes xxij. 309
Super his, 16. *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Innocentius iij. 600
Super his, 8. *de pœnis*, tit. 37. L. 5. Innocent. iij. 713
Super his, 8. *de teſtibus cogendis*, tit. 21. Lib. 2. Innocentius iij. 274
Super hoc, 3. *de eo qui duxit in matrim. quam polluit per adult.* t. 7. L. 4. Alexander iij. 560
Super hoc, 5. *de renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Clemens iij. 80
Super illa, 4. *de ſecundis nuptiis*, tit. 21. *ult.* Lib. 4. Urbanus iij. 596
Super inordinata, 35. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Gregorius ix. 384
Super literis, 20. *de reſcriptis*, tit. 3. Lib. 1. Innocentius iij. 17
Super prudentia, 1. xiv. qu. 2. *Paſchalis II.* 638
Super quæſtionum, 27. *de officio & poteſtate Judicis deleg.* tit. 29. Lib. 1. Innocentius iij. 136
Super quibus, 4. xxx. qu. 3. *Urbanus*, 961
Super quibusdam, 26. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Innocentius iij. PD 749
Super quodam, 4. *de ſtatu Monachorum*, tit. 35. Lib. 3. Clemens iij. PD 482
Super ſpecula, 5. *finale*, *de Magiſtris*, tit. 5. Lib. 5. Honorius iij. PD 628
Super ſpecula, 10. *fin. Ne Clerici vel Monachi*, t. 50. *ult.* Lib. 3. Honorius iij. PD 536
Super ſpecula, 28. *de privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Honorius iij. PD 702
Super ſpoliatione, 4. *fin. de ordine cognitionum*, tit. 10. Lib. 2. Gregorius ix. 220
Super tribus, 71. *de pœnit.* diſt. 1. *Hieronymus*, 1030
Super tribus, 24. *de pœnit.* diſt. 2. *Hieronymus*, 1048
Superveniente, 72. j. qu. 1. *Gregorius*, 332
Suppliciter gloriæ veſtræ, 18. xxiij. qu. 8. *Gregorius*, CR 835
Suſcepimus, 10. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Alexander iij. 651
Suſcepti, unic. ne ſede vacante, tit. 3. *in Extrav. Com.* Lib. 3. Joannes xxij. 350
Suſcepti, 1. de Præbendis & dignitatibus, tit. 4. *in Sexto*, Lib. 3. Clemens iij. 83
Suſcepti regiminis, 2. *de Electione & elect. poteſt.* tit. 1. *in Extrav.* Joan. xxij. 272
Suſceptis, 1. *de Cauſa poſſeſſionis*, tit. 12. Lib. 2. Gregorius * vij. PD 221
Suſceptum, 6. de reſcriptis, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 3

Suſcipitiſne, 6. diſt. 10. Gregorius Nazianzenus, 18
Suſcitata, 6. *de in integrum reſtitutione*, tit. 41. Lib. 1. Innocentius iij. 183
Suſpectos, 4. iij. q. 5. *Pontianus Papa*, CR 446
Suſpicionis, 39. *de Officio & poteſtate Jud. deleg.* t. 29. Lib. 1. Gregorius ix. 145
Suum vero, in princ. xxj. qu. 4. Gratianus, 749
Sylveſter, 13. xj. qu. 1. *Gelaſius Papa*, 546
Symbolum, 56. *de Conſecr.* diſt. 4. *Agath. Concil.* 1222
Synodum Epiſcoporum, 1. diſt. 17. *Marcellus Papa*, CR 47

T.

TAbernaculum, 2. *de Conſecr.* diſt. 1. *Felix IV.* CR 1147
Tales ad miniſterium, 4. diſt. 23. *Clemens*, 73
Tales etſi, in pr. xvj. q. 5. Gratianus, CR 685
Talia quidem, 1. viij. q. 3. *Pelagius Papa*, 519
Talibus DEUS, 27. *de pœnit.* diſt. 2. *Hieronymus*, 2049
Tali Conjugio, 17. j. q. 7. *Meldenſe Concil.* 378
Talis mihi, 38. *de pœn.* diſt. 3. *Joannes Chryſoſt.* CR 1067
Tam diu, 7. iij. q. 2. *Felix Papa II.* 441
Tam literis, 33. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocent. iij. 262
Tam ſacerdotes, 14. xxiv. qu. 3. *Anacletus Papa*, 868
Tanta eſt, 18. *finale*, *de Exceſſibus Prælatorum*, tit. 31. Lib. 5. Gregorius ix. 688
Tanta eſt, 6. *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Alexander iij. 581
Tanta eſt, 7. *de Simonia*, tit. 3. Lib. 5. Deodatus Papa, 610
Tanta nequitia, 24. diſt. 86. *Gregorius*, 262
Tanta nequitia, 11. j. qu. 7. *Gregorius*, 376
Tantis Daniel, 3. diſt. 81. *Celeſtinus*, 245
Tantum valet, 27. xxxij. q. 7. *Auguſtinus*, 1001
Temerarium, 49. xj. q. 3. *Auguſtinus*, 571
Tempora pœnitudinis, 2. xxvj. q. 7. *Leo Papa*, CR 908
Temporis qualitas, 44. vij. qu. 1. *Gregorius*, CR 506
Tempus autem, in princ. diſt. 75. Gratianus, 231
Tempus quod inter, 23. xiij. q. 2. *Auguſtinus*, 633
Tempus quoque, in pr. diſt. 31. Gratianus, CR 99
Tempus vero, in principio, *de pœnitentia*, diſt. 7. Gratianus, 1092
Teneamus, 56. j. q. 1. *Auguſtinus*, 328
Tenere debet, 4. diſt. 31. *Innocentius I.* 100
Te nobis, 4. *final. de Clericis peregrinis*, tit. 22. Lib. 1. Honorius iij. PD 119
Tenor, 10. *de ſent. & re judic.* tit. 27. Lib. 2. Clemens iij. PD 316
Te quidem, 29. xj. qu. 1. *Clemens*, CR 550
Te referente, 12. *de celebratione Miſſarum*, tit. 41. Lib. 3. Innocentius iij. PD 519
Terrulas, 53. xij. qu. 2. *Agath. Concil.* CR 612
Tertio loco, 13. *de præſumptionibus*, tit. 23. Lib. 2. Clemens iij. 285
Tertio loco, 5. *de Probationibus*, tit. 19. Lib. 2. Clemens iij. 247
Tertio quæritur, in pr. xv. qu. 3. Gratianus, 652
Teſtamenta vero, in pr. xij. q. 5. Gratianus, 622
Teſtamentum, 1. diſt. 6. *Gregorius*, CR 8
Teſtes abſque, 39. ij. q. 7. *Damaſus Papa*, CR 429
Teſtes autem, 1. iv. q. 2. & 3. *Carthag. Concil. VII.* 467
Teſtes per quamcunque, 14. iij. q. 9. *Calixtus Papa*, 462
Teſtibus, 2. fin. de teſtibus, tit. 8. *in Clem.* Lib. 2. Clemens v. 210
Teſtimonium, 9. xj. q. 1. *Sylveſter Papa*, CR 545
Teſtimonium, 54. *de Teſtibus & atteſtationibus*, t. 20. L. 2. *Gregorius IX.* 272
Teugualdum, 10. xj. q. 3. *Nicolaus Papa*, CR 560
Theodoſius, 1. *de ſtatu Monachorum*, tit. 35. Lib. 3. Gregorius I. PD 480
Thomas, 7. *final. de Corpore vitiatis*, tit. 20. Lib. 1. Honorius iij. 115
Tibi Domino, 33. diſt. 69. *Leo IV.* CR 215
Tibi qui, 12. *de reſcriptis*, tit. 3. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 8
Timorem, 25. *de Conſecr.* diſt. 2. *Baſilius Epiſc.* CR 1171
Tolerabilius, 1. xxxij. q. 5. *Ambroſ.* CR 988
Tolerandi ſunt, 1. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 784
Tolle Charitatem, 30. *de pœnit.* diſt. 2. *Auguſtinus*, 1049
Tonſura vero, in pr. diſt. 69. Gratianus, 223
Totam pœnitentiam, 14. *de pœn.* diſt. 3. *Hieronymus*, 1065
Totum, 6. j. q. 3. *Auguſtinus*, 358
Transferunt, 32. xxiv. qu. 3. *Hieronymus*, 871
Translato, 3. *de Conſtitutionibus* t. 2. Lib. 1. *Aug.* 4
Tranſmarinos, 2. diſt. 98. *Anaſtaſius I.* 301
Tranſmiſſæ, 4. *de eo qui cognov. Conſang. uxoris ſuæ*, tit. 13. Lib. 4. *Celeſtinus III.* 568
Tranſmiſſæ, 31. *finale*, *de jure Patronatus*, t. 38. L. 3. Gregorius ix. 500
Tranſmiſſæ, 3. *qui filii ſint legitimi*, tit. 17. Lib. 4. Alexander iij. 780
Tranſmiſſæ, 33. *finale*, *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. Lib. 5. Gregorius ix. 752
Tranſmiſſam, 15. *de electione*, tit. 6. Lib. 1. Celeſtinus iij. PD 41
Tres Perſonas, 12. xxiij. quæſt. 4. *Auguſtinus*, CR 787
Tres ſunt Actiones, 81. *de pœn.* diſt. 1. *Auguſtinus*, CR 1031
Treugas, 1. *de treuga & pace*, tit. 34. Lib. 1. Alexander iij. *in Concilio Lateranenſi*. 165
Tria Legitima, 8. xxvj. q. 2. *Hieronymus*, CR 1145
Tria ſunt genera, 12. diſt. 45. *Albinus & Alcuinus*, 147
Tribus ex cauſis, 36. *de Conſecr.* diſt. 1. *Auguſtinus*, 1155
Tribus gradibus, 23. *de Conſecr.* diſt. 2. *Clemens Papa*, 1170
Tributum, 22. xxiij. qu. 8. *Urbanus Papa*, 838
Triforme eſt, 22. *de Conſecr.* diſt. 2. *Sergius Papa*, CR 1170
Tuæ diſcretionis, 6. *de pœnis*. tit. 27. Lib. 5. Innocentius iij. 713
Tuæ fraternitati, 3. *de Apoſtatis*, tit. 9. Lib. 5. Innocentius iij. 646
Tuæ fraternitati, 5. *de Procuratoribus*, tit. 38. Lib. 1. Innocentius iij. 174
Tuæ Fraternitati, 25. *de ſponſalibus & matrim.* tit. 1. Lib. 4. Innoc. iij. 544
Tuæ fraternitatis, 12. *de Clericis non reſidentibus*, tit. 4. Lib. 3. Innocentius iij. 370
Tuæ fraternitatis, 3. *de Clericis peregrinis*, t. 22. L. 1. Innocentius iij. PD 118
Tuæ fraternitatis, 10. *de eo qui cogn. Conſanguin. uxoris ſuæ*, tit. 13. Lib. 4. Innocentius iij. 570
Tuæ fraternitatis, 20. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. PD 377
Tuæ fraternitatis, 3. *Ut lite non conteſtata*, tit. 6. L. 2. Innocentius iij. PD 209
Tuæ literæ, *unic. de Clerico per ſaltum promoto*, tit. 29. Lib. 6. Innocentius iij. PD 681
Tuæ nobis, 14. finale, *de deſponſatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. Innocentius iij. PD 551
Tua, *& infra*, 25. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Innocentius iij. 450
Tua fraternitas, 7. *finale de adulteriis*, tit. 16. Lib. 5. Innocentius iij. 660
Tua fraternitas, 2. *de conſecratione Eccleſiæ*, tit. 40. Lib. 3. Innocentius iij. 510
Tua fraternitas, 4. *de ſponſa duorum*, tit. 4. Lib. 4. Alexander iij. PD 554
Tuam, 10. *de ætate*, t. 14. Lib. 1. Innoc. iij. 101
Tuam, 3. *de Ordine Cognitionum*, tit. 10. Lib. 2. Honorius iij. PD 220
Tua nobis, 26. *de Decimis*, tit. 30. Lib. 3. Innocentius iij. PD 451
Tua nobis, 17. *de Teſtamentis*, tit. 26. Lib. 3. Gregorius ix. 435
Tua nobis, 32. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. L. 5. Honorius iij. PD 752

Tua nos, 4. *de Clerico ægrotante*, tit. 6. Lib. 3. Clemens iij. 386
Tua nos, 1. *de Clericis peregrinis*, tit. 22. Lib. 1. Alexander iij. 118
Tua nos, 7. *de Cognatione ſpirituali*, tit. 11. Lib. 4. Innocentius iij. 567
Tua nos, 8. *de Cohabitatione Clericorum & Mulierum*, tit. 2. Lib. 3. Innoc. iij. 364
Tua nos, 7. *de Conſanguinitate & affinitate*, tit. 14. Lib. 4. Innocentius iij. 573
Tua nos, 1. *de deſponſatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. Honorius, 546
Tua nos, 6. *finale de Eccleſiis ædificandis*, tit. 48. Lib. 3. Celeſtinus iij. 530
Tua nos, 19. *de homicidio voluntario*, tit. 12. Lib. 5. Innocentius iij. PD 655
j. Tua nos, 11. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Lucius iij. 290
ij. Tua nos, 24. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. PD 294
Tua nos, 19. *de ſentent. Excommun.* tit. 39. Lib. 5. Clemens iij. PD 725
Tua nos, 34. *de ſimonia*, t. 3. L. 5. Innoc. iij. PD 620
Tua nos, 26. *de ſponſalibus & matrimoniis*, tit. 1. L. 4. Innocent. iij. 544
Tua nos, 9. *de Uſuris*, t. 19. L. 5. Alexand. iij. 665
Tua nos, 9. *de his quæ fiunt a Prælatis*, tit. 10. Lib. 3. Innocent. iij. 402
Tuarum, 11. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocent. iij. PD 694
Tua ſanctitas, 2. xxxj. q. 2. *Hormiſda Papa*, in vulgatis *Honorius*, CR 972
Tuas dudum, 5. *finale*, *de ſponſa duorum*, tit. 4. Lib. 4. Innocent. iij. 555
Tuas dudum, 13. *de Uſuris*, tit. 19. Lib. 5. Innocentius iij. 666
Tu bonus, 2. xxiij. q. 4. *Auguſtinus*, CR 784
Tu dixiſti, 10. xxiij. q. 5. *Auguſtinus*, 814
Tuis quæſtionibus, 23. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. 379
Tuis quæſtionibus, 39. *de Teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Innocent. iij. 266
Tu malum, 8. xxij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 752
Tum ex literis, 5. *de in integrum reſtitutione*, tit. 41. Lib. 1. Innocent. iij. 182
Tunc eis, 90. *de conſecr.* diſt. 2. *Auguſtinus*, 1196
Tunc ſalvabitur, 7. xxxiij. qu. 5. *Hieronymus*, 1099
Tunc valere, 42. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1219
Tunc vera, 62. xj. qu. 3. *Gregorius*, 574
Turbat acumen, 8. diſt. 37. *Beda*, 123
Turbatur navicula, 12. j. q. 4. *Ambroſius*, CR 366

V.

VAcante, 26. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Innocentius iij. 380
Væ eis, 20. *de pœn.* diſt. 4. *Oſee*, 1085
Væ qui dicitis, 59. xj. q. 3. *Eſajas*, 573
Valde neceſſarium, 1. diſt. 94. Gregorius, CR 285
Valentinianus, 3. diſt. 63. *Hiſtor. tripartita*, CR 206
Valentino Clerico, 20. *fin.* diſt. 34. *Pelagius Papa*, 117
Valet interdum, 9. diſt. 81. *Iſidorus*, 246
Valida eſt, 4. *de pœn.* diſt. 2. Gregorius, 1041
Vaſa in quibus, 44. *de conſecr.* diſt. 1. *Tribur. Conc.* 1157
Vas electionis, unic. de Cenſibus, exactionibus, tit. 10. *in Extr. Com.* Lib. 3. Benedictus XII. 367
Vas electionis, 2. de hæreticis, tit. 3. *in Extr. Com.* Lib. 5. Joannes xxij. 382
Vaſis iræ, xxiij. qu. 4. *Auguſtinus*, CR 791
Ubicunque, 6. xiij. qu. 2. *Triburienſe Concil.* CR 628
Ubicunque, 26. xiij. qu. 2. *Joannes Chryſoſtomus*, 634
Ubicunque, 16. xvj. qu. 1. *Tribur. Concil.* CR 664
Ubicunque, 4. de pœnis, tit. 9. *in Sexto*, Lib. 5. Bonifacius viij. 156
Ubi iſta didiciſti, 7. diſt. 74. *Simplicius Papa*, 230
Ubinam legiſtis, 4. diſt. 96. *Nicolaus Papa*, 292
Ubi non eſt, *unic.* xxx. q. 2. *Nicolaus Papa*, CR 960
Ubi non eſt, 2. *de deſponſatione impuberum*, tit. 2. Lib. 4. Nicolaus Papa, 546
Ubi pars eſt, 78. *de conſecr.* diſt. 2. *Hilarius*, 1193
Ubi periculum, 3. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, L. 1. Gregorius X. *in generali Concilio Lugd.* 11
Ubi ſana, 29. xxiv. qu. 1. *Auguſtinus*, 852
Vel non eſt compos, 14. *de tempor. ordinat.* tit. 11. Lib. 1. Honorius iij. PD 96
Vendentes, 10. qu. 3. *Gregorius*, 361
Venerabilem, 34. *de Electione*, tit. 6. Lib. 1. Innocentius iij. PD 59
Venerabilem, 14. *finale*, *de Exceptionibus*, tit. 25. Lib. 2. Gregorius ix. 307
Venerabiles, 28. *de conſecr.* diſt. 3. *Sept. Synodus*, CR 1204
Venerabili, 24. *de Cenſibus*, tit. 39. Lib. 2. Honorius iij. PD 509
Venerabili, 37. *de Officio & poteſt. Jud. deleg.* t. 29. L. 1. Honorius iij. PD 144
Venerabili, 52. *de ſent. Excommunicat.* tit. 39. L. 5. Honorius iij. 739
Venerabili, 52. *de Teſtibus & atteſtationib.* tit. 20. L. 2. Honorius iij. PD 271
Venerabili, 22. *de Verborum ſignificatione*, tit. 40. L. 5. Innocentius iij. PD 746
Venerabilibus, 7. de ſent. Excommunic. tit. 11. *in Sexto*, Lib. 5. Innocentius iv. 162
Venerabilis, 17. *de conſecr.* diſt. 4. *Gelaſius Papa*, CR 1209
Venerabilis, 8. *de Confirmatione utili vel inutili*, tit. 30. *ult.* Lib. 2. Honorius iij. PD 356
Venerabilis, 20. *finale*, *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. Gregorius ix. 249
Venerabilis, 20. *de Judiciis*, tit. 1. L. 2. Honor. iij. PD 198
Venerabilis, 37. *de Præbendis*, tit. 5. Lib. 3. Gregorius ix. 384
Venerabilis, 11. *finale de teſtibus*, tit. 21. Lib. 2. Honorius iij. 275
Veniam nunc, 5. xxxv. q. 9. *Innocentius Papa*, CR 1140
Veniens, 15. *de accuſationibus*, tit. 1. Lib. 5. Innocentius iij. 599
Veniens, 6. *de Cognatione ſpirituali*, tit. 11. Lib. 4. Innocentius iij. PD 566
Veniens, 16. *de Converſione Conjugatorum*, tit. 32. L. 3. Innocentius iij. PD 470
j. Veniens, 2. *de eo, qui cognovit Conſanguineam uxoris ſuæ*, tit. 13. Lib. 4. Alexander iij. PD 568
ij. Veniens, 9. *de eo, qui cognovit Conſanguineam uxoris ſuæ*, tit. 13. Lib. 4. Innocentius iij. 570
Veniens, 7. *de eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium*, tit. 7. Lib. 4. Innocentius iij. PD 562
Veniens, 1. *de Eo qui ordinem furtive ſuſcepit*, tit. 30. Lib. 5. Alexander iij. 681
Veniens, 5. *de filiis Presbyterorum*, tit. 17. L. 1. Alexander iij. 108
Veniens, 1. *de his qui filios occiderunt*, tit. 10. Lib. 5. Alexander iij. PD 647
Veniens, 16. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. PD 291
Veniens, 19. *de præſumptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Innocentius iij. 314
Veniens, 3. *finale*, *de Presbytero non baptizato*, t. 43. Lib. 3. Innocentius iij. 525
Veniens, 5. *qui Clerici vel voventes*, tit. 6. Lib. 4. Alexander iij. 558
Veniens, 19. *de Regularib.* t. 31. L. 3. Innoc. iij. 462
Veniens, 13. *de Renunciatione*, tit. 9. Lib. 1. Honorius iij. PD 88

Veniens, 16. *de ſententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Clemens iij. 725
Veniens, 19. *de ſimonia*, t. 3. L. 5. Alexand. iij. 614
j. Veniens, 13. *de ſponſalibus & matrimoniis*, t. 1. L. 4. Alexander iij. PD 540
ij. Veniens, 15. *de ſponſalibus & matrim.* tit. 1. Lib. 4. Alexander iij. 541
j. Veniens, 10. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Alexander iij. 256
ij. Veniens, 38. *de teſtibus & atteſtat.* tit. 20. Lib. 2. Innocentius iij. 265
Veniens, 8. *de tranſactionibus*, tit. 36. Lib. 1. Alexander iij. PD 169
Veniens, 1. de Verborum ſignificatione, tit. 12. *In Sexto*, Lib. 5. Innocentius iv. 170
Venientes, 19. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Innocentius iij. 293
Venientis, 2. *de Voto & Voti redemptione*, tit. 34. Lib. 3. Alexander iij. PD 473
Veniſti ad fontem, 87. *de conſecr.* diſt. 4. *Ambroſ.* CR 1228
Venit ſacerdos, 71. *de conſecr.* diſt. 4. *Ambroſius*, CR 1224
Venter mero, 5. diſt. 35. *Hieronymus*, 118
Ventum eſt, 18. j. qu. 1. Innocentius, 313
Vera juſtitia, 15. diſt. 45. *Gregorius*, 148
Verbum DEI, 51. *de pœn.* diſt. 1. *Ambroſius*, CR 1022
Vereor, 22. viij. qu. 1. *Hieronymus*, 518
Vergentis, 10. *de hæreticis*, t. 7. L. 5. Innoc. iij. PD 637
Veritate, 4. diſt. 8. *Auguſtinus*, 13
Veritatis, 8. *de dolo & contumacia*, tit. 14. Lib. 2. Innocentius iij. PD 239
Veritatis, 14. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Clemens iij. PD 291
Verum, 4. *de Conditionibus appoſitis*, tit. 5. Lib. 4. Alexander iij. 556
Verum, 2. *de Converſione Conjugatorum*, tit. 32. Lib. 3. Alexander iij. 464
Verum, 7. *de foro competenti*, tit. 2. Lib. 2. Alexander iij. 200
Verum, 15. *de jurejurando*, tit. 24. Lib. 2. Celeſtinus iij. 291
Verum hoc, in principio, diſt. 14. Gratianus, 30
Verus baptiſmus, 150. *de conſecrat.* diſt. 4. *Proſper*, 1244
Veſtimenta Eccleſiæ. 42. *de conſecr.* diſt. 1. *Stephanus*, 1157
Veſtra, 7. *de cohabitatione Clericorum & mul.* tit. 2. Lib. 3. Lucius iij. *ex Concil. Mogunt.* PD 363
Veſtra, 2. *de Locato & Conducto*, tit. 18. Lib. 3. Innocentius iij. 414
Veſtram flagitamus, 13. fin. diſt. 10. *Leo IV.* CR 20
Viam ambitioſæ, 1. de Regularibus & tranſeunt. ad religionem, tit. 8. *in Extr. Com.* Lib. 3. Martin. IV. 364
Vices illius, 2. final. de treuga & pace, tit. 9. *in Extrav. Comm.* Lib. 1. Sixtus IV. 325
Victor Honorius, 1. diſt. 97. Honorius ad Bonifacium Papam, CR 300
Vide benignum, 99. *de pœnit.* diſt. 1. *Hieronymus*, CR 1209
Videntes autem, 16. xij. q. 1. *Urbanus Papa*, 593
Vident homines, 10. diſt. 86. *Auguſtinus*, 260
Vide quantum, 65. j. qu. 1. *Hieronymus*, 330
Vides fili, 10. diſt. 10. Joannes viij. 20
Vides ut opinor, 3. xxiij. qu. 6. *Auguſtinus*, 826
Videtur nobis, 2. xxxv. q. 6. Celeſtinus Papa, CR 1133
Videtur nobis, 3. *qui matrimonium accuſare poſſunt*, tit. 18. L. 4. Clemens iij. PD 587
Vidua, 16. diſt. 34. *Hieronymus*, 116
Vidua, 16. *fin.* xx. qu. 1. *Toletanum Concil. X.* 738
Vidua, 34. xxvij. q. 1. *Nicolaus*, CR 923
Vidua, 4. *de Regularibus & tranſeunt. ad Relig.* tit. 31 Lib. 5. Ex Concilio Arelatenſi, 456
Viduæ, 34. *fin.* diſt. 81. Carthag. Conc. iv. 251
j. Viduæ, 33. xxvij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 922
ij. Viduæ, 37. xxvij. qu. 1. *Arelatenſe Concil.* 923
Viduas, 5. qu. 2. *Paulus Apoſtolus*, 354
j. Viduas, 2. xxvij. qu. 1. Gregorius, CR 914
ij. Viduas, 8. xxvij. qu. 1. *Martinus Papa*, id eſt, *Bracharenſis in Concilio*, CR 916
iij. Viduas, 16. xxvij. q. 1. *Aurelianenſe Concil.* 918
Viduis autem, in princ. diſt. 87. Gratianus, 263
Viduitatis, 35. xxvij. q. 1. *Arauſicanum Concil.* CR 923
Vigilanti, 5. *de præſcriptionibus*, tit. 26. Lib. 2. Alexander iij. 308
Viginti tantum, 13. diſt. 16. *Stephanus Papa*, CR 46
Viliſſimus, 45. j. q. 1. *Symmachus*, 326
Vino inebriantur, 6. diſt. 37. *Hieronymus*, 122
Vinolentum ſacerdotem, 6. diſt. 35. *Hieronymus*, CR 118
Violatores, 5. xxv. qu. 1. *Damaſus Papa*, 880
Vir autem, 3. *de ſecundis nuptiis*, tit. 21. *ultim.* L. 4. Urbanus iij. 596
Vir cum propria, 7. xxxiij. q. 4. Gregorius, CR 1096
Virginem, 12. xxvij. qu. 1. *Triburienſe Concil.* Chalcedonenſe *juxta* CR 917
Virgines, 9. *finale*, diſt. 27. *Hieronymus*, 89
Virgines, 15. xx. q. 1. *Pius Papa*, CR 738
Virgines, 1. xx. q. 4. *Triburienſe Concilium*, 742
Virgines, 25. xxvij. qu. 1. *Eliberit. Concil.* CR 920
Virginibus, 14. xxvij. qu. 1. *Tribur. Concil.* vide CR 918
Vir qui a ſtipite, 9. *fin. de conſanguinitate & affinitate*, tit. 14. Lib. 4. Gregorius ix. 574
Virum Catholicum, 6. diſt. 47. *Leo*, CR 152
Viſis literis, 1. xvj. qu. 2. *Joannes Papa*, CR 683
Viſitandi, 28. xviij. qu. 2. Gregorius, 730
Viſum præterea, 72. *de conſecr.* diſt. 1. *Cabilonenſe Concilium*, CR 1164
Ultima Voluntas, 4. xiij. q. 2. Gregorius, CR 628
Ultra Provinciarum, 4. iij. q. 6. *Stephanus*, 450
Ultra tertiam, 55. *de teſtibus & atteſtationibus*, tit. 20. Lib. 2. Gregorius ix. 172
Unam ſanctam, 1. de Majorit. & obedientia, tit. 8. *in Extrav. Com.* Lib. 1. Bonifac. viij. 319
Unaquæque, 15. iij. qu. 6. *Anacletus Papa*, 454
Unaquæque mulier, 3. xiij. q. 2. *Auguſtinus*, CR 627
Una ſententia, 72. *de appellationibus*, tit. 26. Lib. 2. Gregorius ix. 352
Una ſola, 5. xxxiij. q. 5. *Auguſtinus*, 1099
Una tantum, 4. diſt. 26. *Ambroſius*, CR 87
Unctio inviſibilis, 7. *de pœn.* diſt. 2. *Auguſtinus*, CR 1043
Undecunque, 3. diſt. 56. *Auguſtinus*, 192
Unde ipſe, 2. viij. q. 1. *Gratianus* ſive *Palea*, 512
Unde quæritur, in princ. xxxv. q. 9. Gratianus, 1138
Unicuique, 82. xj. q. 3. *Pelagius Papa II.* 578
Unicuique fidelium, 35. *de conſecr.* diſt. 1. *Aurelian. Concilium*, CR 1155
Unigenitus, 2. de pœnitentiis & remiſſionibus, tit. 9. *in Extr. Com.* Lib. 5. Clemens VI. 396
Unio noſtræ, 3. x. qu. 3. *Toletanum Concil. XVI.* CR 540
Univerſitatis, 24. *de ſententia Excommunicationis*, tit. 39. Lib. 5. Clemens iij. 727
Unius uxoris, 1. diſt. 26. *Hieronymus*, melius *Collectanea Bedæ* juxta CR 85
Uno delegatorum, 41. *de offic. & poteſt. Jud. deleg.* tit. 29. Lib. 1. Gregorius ix. 146
Unum Abbatem, 4. xxj. q. 1. *Agathenſe Concil.* 744
Unum Orarium, 3. diſt. 25. *Tolet. Concil. IV.* CR 82
Unum ſolum, 3. xxiij. q. 5. *Auguſtinus*, 810
Unus ex Vobis, 6. ij. q. 1. *Auguſtinus*, forte *Zepherinus*, CR 382
Unuſquiſque, 8. xxij. q. 4. *Ambroſius*, 764
Vobis enim, 23. xij. q. 2. *Gelaſius*, 603
Vocatio ad Synodum, 1. v. q. 2. *Damaſus Papa*, CR 473
Vocatio autem, in princ v. qu. 2. Gratianus, 473
Volens, *unic. de purificatione poſt partum*, tit. 47. Lib. 3. Innocentius iij. PD 528
Volentes, 8. *de officio Legati*, t. 30. L. 1. Gregor. ix. 149

Volentes,

Volentes, 1. de Privilegiis, tit. 7. *In Sexto*, L. 5. Innocentius iv. *in Concilio generali Lugdun.* 148
Voluiſſent, 60. *de pœn.* diſt. 1. *Gregorius Papa*, 1026
Volumus, 24. diſt. 81. *Gregorius*, 250
Volumus, 2. diſt. 89. *Gregorius*, CR 369
Volumus, 37. xj. qu. 1. *Codex*, forte *Carolus in Capitular.* CR 552
Volumus, 2. xvj. qu. 4. *Gregorius*, 694
Vos ante omnia, 105. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, CR 1231
Vos autem, 30. xvj. qu. 1. *Auguſtinus*, 668
Vota Civium, 37. diſt. 63. *Leo I.* 212
Voventibus, 4. diſt. 27. *Hieronymus*, melius *Auguſtinus*, juxta CR 88
Voventibus, 2. xvij. qu. 1. *Hieronymus*, 708
Urbes & loca, 1. diſt. 80. *Lucius Papa*, 243
Uſque adeo, 5. diſt. 33. *Gelaſius Papa*, 110
Uſque adeo, 38. *finale*, xxxij. q. 7. *Auguſtinus*, CR 1002
Uſura eſt, 4. xiv. qu. 3. *Agathenſe Concil.* 639
Uſurarum, 1. de Uſuris, tit. 5. *In Sexto*, L. 5. Gregorius X. *in generali Concilio Lugdun.* 147
Uſus auctoritati, 1. diſt. 11. *Iſidorus*, 21
Uſus naturalis, 14. xxxij. qu. 7. *Auguſtinus*, CR 998
Ut Abbates, 1. *de ætate & qualitate*, tit. 14. Lib. 1. Ex Concilio Pictavienſi, 98
Ut animarum, 2. *finale*, de Conſtitutionibus, tit. 2. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 2
Ut Apoſtolicæ, 6. de privilegiis, tit. 7. *In Sexto*, L. 5. Clemens iv. 151
Ut Archidiaconus, 1. *de Officio Archidiaconi*, tit. 23. Lib. 1. Ex Libro Romani Ordinis, 119
Ut Archipresbyter, 1. *de Officio Archipresbyteri*, t. 24. Lib. 1. Ex Concilio Toletano, 122
Ut bigami, 1. *de Bigamis*, tit. 21. Lib. 1. Ex Concilio Aurelianenſi, 116
Ut Calix Domini, 45. *de conſecr.* diſt. 1. *Rhemenſe Conc.* 1157
Ut calumniis, 1. de ſententia & re judicata, tit. 11. *In Clem.* Lib. 2. Clemens V. *in Concil. Vienn.* 214
Ut circa, 4. de Electione, tit. 6. *In Sexto*, Lib. 1. Gregor. X. *in generali Concilio Lugdunenſi*, 14
Ut Clerici, 3. *de Regularibus*, tit. 31. Lib. 3. Ex Concilio Toletano, 456
Ut Clericorum, 1. de officio Judicis ordinarii, tit. 9. *In Clem.* Lib. 1. Clemens V. *in Conc. Vienn.* 203
Ut Clericorum, 13. *de Vita & honeſtate Clericorum*, tit. 1. Lib. 3. Innocentius iij. 360
Ut Cognoverunt, 39. *de pœnit.* diſt. 2. *Ambroſius*, 1050
Ut Commiſſi, 12. de hæreticis, tit. 2. *In Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 139
Ut Commutationes, 2. *de rerum permutatione*, tit. 19. Lib. 3. Ex Concilio Belvacenſi, 415
Ut Conſtitueretur, 25. diſt. 50. *Auguſtinus*, 165
Ut Conſtitutio, 1. de Jure Patronatus, tit. 12. *In Clem.* Lib. 3. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 235
Ut Conſultationi, 10. *finale*, *de Clericis conjugatis*, t. 3. Lib. 3. Honorius iij. 367
Ut debitus, 59. *de appellationibus*, tit. 28. Lib. 2. Innocentius iij. *in Concilio generali*, 346
Ut Dominicis, 2. *de parochiis & alienis*, tit. 29. L. 3. Ex Concilio Nanetenſi, 443
Ut Epiſcopi, 7. *de conſecrat.* diſt. 5. *Meldenſe Concil.* 1247
Ut evidenter, 82. j. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 335
Ut famæ, 35. *de ſent. Excommunicationis*, tit. 39. L. 5. Innocentius iij. PD 733
Ut filii Presbyterorum, 1. *de filiis Presbyterorum*, t. 17. Lib. 1. Ex Concilio Pictavienſi, 107
Ut jejuni, 6. *de conſecrat.* diſt. 5. *Aurelianenſe Concil.* 1247
Ut ii, *qui*, de ætate & qualitate, tit. 9. *In Clem.* L. 1. Clemeus v. 201
Utilem, 21. xxij. qu. 2. *Hieronymus*, 761
Utile non debet per inutile vitiari. Regula xxvij. de Regulis Juris, *in Sexto*, Bonifacius viij. 187
Ut illud, 58. *de conſecr.* diſt. 1. *Soter Papa*, in Decretis, 1161
Utinam omni tempore, 11. diſt. 76. *Hieronymus*, 236
Ut in domibus, 1. *de immunitate Eccleſiarum*, tit. 49. Lib. 3. Ex Synodo Joannis Papæ, 530
Ut inquiſitionis, 18. de hæreticis, tit. 2. *In Sexto*, L. 5. Bonifacius viij. 141
Ut juxta, 17. *de Offic. Jud. ord.* t. 31. L. 1. Hon. iij. PD 156
Ut Laici, 1. *de vita & hon. Cl.* t. 1. L. 3. ex Conc. Mag. 357
Ut Lex, 40. xxvij. qu. 1. *Innocentius II.* 924
Ut litigantes, 5. de offic. ord. t. 16. *in Sex.* L. 1. Bon. viij. 51
Ut menſuræ, 2. *de emptione & venditione*, tit. 17. L. 3. Ex Concilio Maguntinenſi, PD 411
Ut noſtrum, 56. de appellat. t. 28. L. 2. Innoc. iij. 344
Ut noſtrum, 9. *de offic. Archid.* tit. 23. Lib. 1. Innocentius iij. 121
Ut noſtrum *unic. Ut Eccleſ. beneficia ſine diminutione conferantur*, tit. 12. Lib. 3. Innoc. iij. PD 405
Ut noveritis, 4. xxij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 751
Ut nullus, 1. *de Præb. & dignit.* tit. 5. Lib. 3. Ex C. Pictav. 372
Ut officium, xj. de hæret. t. 2. *in Sexto*, L. 5. Clem. jv. 137
Ut oſtenderet, 133. *de conſecr.* diſt. 4. *Auguſtinus*, 1240
Ut periculoſa, 2. Ne Clerici vel Monachi, tit. 24. ult. *in Sexto*, Lib. 3. Bonifacius viij. 128
Ut Prælatorum, 2. de Majorit. & obedient. tit. 8. *in Extrav. Comm.* Lib. 1. Joannes xxij. 320
Ut præteritæ, 45. *de electione*, tit. 6. Lib. 1. Honorius iij. PD 66
Ut presbyteri, 25. xvij. qu. 4. *Triburienſe Concil.* 715
Ut pridem, 17. xxiij. qu. 8. Gregorius, CR 834
Ut primicerius, unic. *de officio primicerii*, tit. 25. L. 1. Ex Libro Romani Ordinis, 124
Ut privilegia, 24. *de Privilegiis*, tit. 33. Lib. 5. Innocentius iij. 701
Ut Profeſſores, 1. de Regularibus, tit. 9. *In Clem.* L. 3. Clemens V. *in Concilio Viennenſi*, 229
Ut quæſtionibus, 2. *fin.* de Arbitris, tit. 22. ult. *In Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 60
Ut quid paras, 47. *de conſecr.* diſt. 2. *Auguſtin.* CR 1180
Ut quis, 25. de Electione, tit. 6. *in Sexto*, Lib. 1. Bonifacius viij. 26
Ut quiſque, 3. *de Vita & honeſtate Clericorum*, t. 1. Lib. 3. Ex Concilio Maticen. 357
Ut quos, 2. *fin.* de offic. Jud. ordinarii, tit. 7. *In Extr. Com.* Lib. 1. Joannes xxij. 318
Utraque quæſtio, in princ. xxxiv. q. 1. & 2. Gratianus, 1103
Utrum autem, 1. *de cognat. ſpirit.* tit. 11. L. 4. Alexander iij. 565
Utrum ſola, poſt principium, *de pœnit.* diſt. 1. Gratian. 1012
Utrum ſub figura, 72. *de conſecr.* diſt. 2. *Auguſtinus*, 1189
Utrum vero, in princ. xxviij. qu. 3. Gratianus, 951
Ut ſciat ſe, *unic. de Officio Sacriſtæ*, tit. 26. L. 1. Ex Concilio Toletano, 124
Ut ſingulæ, 4. *final. de Offic. Archipresbyteri*, t. 24. L. 1. Leo Papa *forte* IV. *ex Synodo Ravennæ*, 124
Ut ſuper, 4. de appellat. tit. 15. ult. *in Sexto*, L. 2. Innocentius iv. 79
Ut ſuper aliqua, 8. *de rebus Eccleſiæ alienandis*, t. 13. Lib. 3. Celeſtinus iij. PD 408
Ut Veterum, 6. diſt. 9. *Hieronymus*, 15
Ut unuſquiſque, 3. *de peculio Clericorum*, tit. 25. L. 3. Ex Epiſtola Pii Papæ, 428
Vulgaris, 16. *de pœnit.* diſt. 1. *Digeſta*, CR 1014
Vulteranæ, 25. xij. qu. 2. Gelaſius, CR 604
Uxoratus, 8. *de converſ conjug.* t. 32. L. 3. Alex. iij. 466
Uxor a Viro, 17. xxxij. qu. 7. *Ambroſius*, CR 999
Uxorem, in Principio *Cauſæ xxxj.* Gratianus, 967
Uxor felicis, 33. xvij. qu. 4. *Gelaſius Papa*, CR 717
Uxor legitima, 4. xxxiij. qu. 1. *Auguſtinus*, CR 942

DECRE-

DECRETUM ABBREVIATUM,

SIGILLATIM CUNCTA ATTINGENS.

Liber Decreti divisus est in Tres partes . Prima est de Distinctionibus : Secunda de Causis : Tertia de Consecratione .

PRIMA PARS

Distincta est in Distinctiones CI.

PRima distinctio tractat de jure naturali & humano, jus ipsum naturaliter ejusque species omnes diffiniens, & inter jus scriptum & non scriptum differentiam ponens, *Pag.* 1.

II. De jure Quiritum, sive Romanorum, ipsum per species diffiniens, 4

III. Juris Canonici varia nomina distinguit, breviterque exponit, 4

IV. Ad quid leges inventæ sunt : & quid sacri Canones mandent, 5

V. Quomodo jus naturale est immobile : nec obstat quod ibi ponitur, 6

VI. An illusiones nocturnæ ad peccatum imputentur : & circa finem prosequitur de juris naturalis dignitate, 8

VII. Ponit legislatores : ostendendo qualiter jus inceperit, 10

VIII. Ponit differentiam inter jus naturale & consuetudinem, 11

IX. Auctoritate & exemplo probat, constitutiones hominum juri naturali cedere, 14

X. Ostendit, quod leges Imperatorum vincuntur a Canonibus, 17

XI. Dicit, consuetudinem legibus approbatis cedere, 21

XII. Habet, laudabilem consuetudinem esse servandam, quæ nec Canonibus sacris, nec veritati, nec bonis moribus obviet, 24

XIII. Vult, quod contra jus naturale non admittatur dispensatio : nisi in fuga majoris mali, 29

XIV. Quod quis non debet minus peccatum committere, ut aliud majus evitare possit, 30

XV. Notat de tempore, quo sacri canones, librique & Concilia celebrata fuerunt : & quæ opuscula sunt admittenda, 31

XVI. Ponit, quod Canones Apostolorum sunt recipiendi : postea ostendit, quo tempore, & quo residente in Papatu, vel imperio, quodlibet Concilium est celebratum, 37

XVII. Dicit, non Concilia, sed conventicula celebrari sine Papa, 46

XVIII. Ostendit, quod provincialia Concilia nihil generaliter possunt constituere, ideo consequenter declarat, ad quid sint utilia, & quoties in anno, & quo tempore anni, & cujus auctoritate sunt celebranda, & quod Metropolitanus nihil debet exigere ab Episc. ad Concilium convenientibus . Addit de pœna Episcopi, qui vocatus ad Synodum non venit, 49

XIX. Vim Decretalium ostendens dicit, mandata Ecclesiastica devote servanda, 54

XX. Dicit, quod in causis diffiniendis sacri Cacones, in exponenda vero sacra Scriptura sancti Doctores attenduntur, 60

XXI. Tractat de diversis ordinibus & gradibus ministrorum, docendo, qui sunt executores sive ministri Canonum, a majori usque ad infimum . Et differentias ministrorum locorum assignat, probans, quod major a minori non debet judicari, 62

XXII. De dignitate Romanæ Ecclesiæ & quarundam aliarum, 67

XXIII. De ordinatione ministrorum, incipiens a Romano Pontifice, & descendens usque ad Ostiarium, 70

XXIV. De examinatione ordinandorum, 79

XXV. De officiis Clericorum, incipiendo ab Ostiario, & ascendendo usque ad Episcopum . Circa medium distinctionis inchoat tredecim præcepta regulæ Apostolicæ, & prosequitur ibi, Oportet Episcopum esse sine crimine . Et inde nacta occasione, ponit varias significationes hujus nominis, crimen . Et ostendit, quod sit mortale, & quod veniale, 80

XXVI. Exequitur secundum præceptum Apostolicæ regulæ, Oportet Episcopum esse unius uxoris virum, 85

XXVII. Probat, quod nolentes vovere continentiam, ad sacros ordines promovendi non sunt, assignans differentiam inter solenne & simplex votum, 87

XXVIII. Probat, quod Clericis habere uxores non licet in Ecclesia occidentali, addens de subdiaconatu, qui olim prohibitus non erat . Vid. quod ibi notatur, 90

XXIX. Ostendit, quædam Capitula tradita esse ex causa, quædam ex tempore, quædam ex loco, quædam ex persona, 95

XXX. Quia dictum fuit 28. dist. sup. quod Sacerdotes non debent a se abjicere uxores suas prætextu religionis, hic dicit, quod ex causa fuit hoc statutum, scil. propter quosdam hæreticos, qui conjugia detestabantur, ibid.

XXXI. Probat & ponit exempla in terminis, qualiter Clerici continere debent, & quod ab omnibus est servanda continentia, nisi ab Orientalibus, 99

XXXII. Adhuc prosequitur de continentia Clericorum : Et dicit, quod constituti in quatuor sacris ordinibus tenentur continere, & si habent publicas concubinas, nullus eorum Missam audiat, 103

XXXIII. Ostendit, quod bigami, corpore vitiati, usurarii, publice pœnitentes, lusores, in scena ludentes, furiosi, arreptitii, accipientes meretrices in uxores, & concubinas habentes, promoveri non possunt, 109

XXXIV. Ponit, quod oportet Episcopum vitare nimiam familiaritatem domesticarum personarum, & etiam consanguinearum, & quod venari non licet, 111

XXXV. Agit de tertio Capitulo Apostolicæ regulæ, Oportet ordinandum non esse vinolentum, 117

XXXVI. Exponendo illud, prudentem, dicit quod Clerici debent habere peritiam literarum sacrarum, 119

XXXVII. Ostendit, quod Clerici non debent libros gentilium respicere, peritiam tamen secularium scientiarum debent habere, 121

XXXVIII. Probat, quod literis debet esse eruditus Sacerdos, & canones ignorare non debet . Ignorantia enim ipsi est periculosa. 126

XXXIX. Ostendit, quod oportet Episcopum esse prudentem in negotiis secularibus, ut sua cautela reddantur Ecclesiæ indemnes, 129

XL. Prosequitur quintum Capitulum Apostolicæ regulæ, Oportet Episcopum esse ornatum . Et primo de ornatu interiori, qui consistit in virtutibus, ibid.

XLI. Tractat de ornatu, qui consistit in gravitate, incessu, habitu, & temperantia potus & cibi, 133

XLII. Declarat illud, hospitalem, 135

XLIII. Illa duo, pudicum & doctorem, 137

XLIV. Illud, non vinolentum, quod est pars ejus, quod diximus sup. 25. dist. 140

XLV. Illud, non percussorem, 143

XLVI. Illud, non litigiosum, 149

XLVII. Illud, non cupidum, domui suæ bene præpositum, 151

XLVIII. Illud, non neophytum, 154

XLIX. Prædicta præcepta Apostol. regula sub compendio & breviter recapitulat. Et ponit causas & rationes, quare

quare criminosi & vitiosi non debent in Episcopos promoveri, 155
L. Agit de lapsu & reparatione Clericorum, 158
LI. De curialibus sive officiariis, ratiociniis obligatis, Judicibus & Advocatis, vel non. 178
LII. De præposteratione sacrorum ordinum, sive de Clerico per saltum promoto, 180
LIII. De Curiæ annexis in Clero vel monasterio recipiendis, vel non. Et ibi probat quare curiales & aliter obligati ordinandi non sunt, 181
LIV. De servis a non Dominis manumissis non promovendis, nisi libertatem sint consecuti, ibid.
LV. De corpore vitiatis, bigamis, illiteratis, publice pœnitentibus ordinandis, vel non, 188
LVI. De filiis Presbyterorum, & natis de fornicatione & adulterio non ordinandis, 192
LVII. De baptizatis in ægritudine an ordinentur, 196
LVIII. De Monachis non ordinandis sine licentia Abbatis, ibid.
LIX. De Laicis literatis non subito ordinandis, ibid.
LX. Ostendit, ex quibus ordinibus aliquis eligendus sit in Præpositum, vel Decanum, vel Archipresbyterum, vel Episcopum, 198
LXI. Ostendit, quod Laici non sunt eligendi in Episcopos, sed postulandi, ibid.
LXII. Ostendit, quod Clericorum est eligere, & populi consentire, 199
LXIII. Probat, quod nullo modo Laici debent se ingerere electioni Episcoporum, 205
LXIV. Ponit, quo tempore & quibus præsentibus debent Episcopi consecrari, 216
LXV. Dicit, quod præsentibus omnibus Episcopis comprovincialibus vel se excusantibus, debet Episcop. consecrari ab Archiepiscop. Et ibi dicit, quod si cæteris ordinationi Episcoporum consentientibus duo vel tres contradicant, obtineat plurimorum sententia, 218
LXVI. De promotione Archiepiscopali, qui ab omnibus Episcopis comprovincialibus est ordinandus, & non est consecrandus a paucioribus, quam a tribus, 221
LXVII. De promotione sive ordine Presbyteror. ibid.
LXVIII. Dicit, quod illi, qui sunt ordinati ab illis, quos non constat esse Episcopos, iterum sunt ordinandi. Sive determinat de ordinatione non iteranda, & de Chorepiscopis, ibid.
LXIX. Quod prima tonsura Clerici de manu Abbatis potest suscipi. Vel dic quod determinat de non ordinatis, ne in Ecclesia Dei ministrent, 223
LXX. Tractat, ne quis ordinetur sine titulo, 224
LXXI. Ne quis ordinetur a non suo Episcopo, ibid.
LXXII. Ne ignotus Clericus sine literis dimissoriis, sive commendatitiis recipiatur, 226
LXXIII. Ostendit, qualiter literæ formatæ & dimissoriæ fiant, 227
LXXIV. Tractat, an invitis ordines conferantur, 228
LXXV. De tempore & die consecrationis Episcoporum, nec non de temporibus ordinationum aliorum Clericorum, 231
LXXVI. De jejuniis quatuor temporum: & quare sunt jejunanda, 233
LXXVII. Ponit, qualiter Clerici sunt per gradus ordinandi: & etiam tractat de interstitiis temporum, 237
LXXVIII. In qua ætate sunt Sacerdotes odinandi, 239
LXXIX. Reperit de ordinatione summi Pontificis, quæ a solis Cardinalibns fieri debet, 240
LXXX. In quibus locis sunt ponendi Episcopi vel Archiepiscopi, 243
LXXXI. Epilogando docet, quod ordinandus in Episcopum debet esse sine crimine: nec Clerici mulieribus cohabitare debent, 244
LXXXII. Docet, quod Episcopus his, qui suis manibus laborare non possunt, providere debet: & addit, quod si quis ministrorum fornicationem committat, & agat pœnitentiam, ex dispensatione potest in ordinibus remanere.
LXXXIII. Docetur, quod Prælatus non solum a peccato immunis esse debet, sed etiam peccatis aliorum consentire non debet, 254
LXXXIV. Vult, quod Prælatus sit vigilans circa defensionem pauperum, relevationem oppressorum, & curationem monasteriorum, 255
LXXXV. Tractat de hospitalitate Clericorum, quæ est Episcopis necessaria, 257
LXXXVI. Probat, quod oportet Episcopum esse doctorem, ut sciat subditos corrigere: Item liberalem circa patientes necessitatem, & non circa histriones, 258
LXXXVII. Probat, quod viduis, orphanis & oppressis, Episcopus debet dare subsidium, 263
LXXXVIII. Dicit, quod Clerici cupiditatis causa negotiatores esse non debent: sed pietatis causa curam orphanis, & viduis impendere, 265
LXXXIX. Dicit, quod oportet Episcopum esse domui suæ bene præpositum, ut sciat in dispensatione rerum Ecclesiæ regulam esse observandam, 269
XC. Docetur, qualiter litigiosi corripiendi sunt, & non ordinandi, tractans de licitis & honestis operibus, 271
XCI. De modo cantandi in Ecclesia, etiam de electi potestate. Dicit etiam, quod si Clericis sua beneficia non sufficiant, possunt sibi necessaria quærere arbitrio suo licito, 273
XCII. Dicit, quod magis corde, quam vocibus cantandum est, 274
XCIII. De obedientia minorum erga majores, & quod nullus debet communicare inimicis Rom. Ecclesiæ, 276
XCIV. De legato Romani Pontificis, qui impediendus non est: & impedientes sunt excommunicandi. Probat etiam, quod major in officio, minori vices suas committere potest: & de præsumptione Archidiaconorum, 285
XCV. Dicit, quod etiam præsentibus Episcopis Presbyteri, quamvis eis subditi, possunt sacra mysteria celebrare, & prædicare, 286
XCVI. Dicit, quod Laicis (etiam Imperatoribus) non licet aliquem ordinare, vel de reb. Ecclesiar. judicare, 290
XCVII. Dicit, quod precibus Ecclesiæ Imperator & cæteri Principes possunt eam juvare: subjicientibus Ecclesiam Romanam legationem undecunque sine signatis apicibus non recipere, 299
XCVIII. Dicit, quod Clerici peregrini & ultramarini, sine testimonio quinque Episcoporum recipiendi non sunt, 301
XCIX. Dicit, de primatibus & potestate eorum, qualitur nullus est appellandus universalis, 302
C. Tractat de pallio & usu ejus, 304
CI. & ult. dicit, unam provinciam in duas non dividendam, 308

SECUNDA PARS,

Quæ est de Causis, distincta est in Causas xxxvj. quarum quælibet plures sub se Quæstiones continet.

Prima Causa Quæstiones habet vij.

Primá quærit, utrum vendere spiritualia sit peccatum. *fol.* Sic. 208
II. An pro ingressu Ecclesiæ vel monasterii pecunia sit exigenda, vel persolvenda. *fol.* Non. 352
III. Utrum præbendas Ecclesiæ emere sit simonia. *fol.* Sic. 356
IV. Utrum ille reus criminis sit, cujus pater pro eo ignorante simoniam commisit. *fol.* ignorantia facti, non juris, excusat eum, 363
V. Utrum liceat ei retinere, quod pater pro eo simoniace acquisivit. *fol.* de rigore juris non, de misericordia secus, 367

VI. Utrum ignoranter a ſimoniaco ordinati ſint abjiciendi, vel non. *ſol.* probata ignorantia miſericorditer tolerantur, 369
VII. Utrum renuncians ſuæ hæreſi in Epiſcopali dignitate ſit ſuſcipiendus. *ſol.* rigor vult, eum deponi, ſed diſpenſatio, ſuſtineri, 370

Secunda Cauſa habet octo quæſtiones, & in ea quinta præcedit quartam.

Prima quærit: utrum in manifeſtis ſit ordo juris ſervandus. *ſol.* Sic, niſi ſit notoria, 382
II. Utrum ſpoliatus ab aliquo ſit judicandus. Non ante reſtitutionem, 391
III. Qua pœna ſint feriendi in accuſatione deficientes. Talione, 392
V. Utrum accuſatore deficiente reus ſit cogendus ad purgationem. Non, niſi infamia publica laboret, 395
IV. An duorum teſtimonio Epiſcopus ſit condemnandus. Sic, 404
VI. Quo remedio cauſa ſublevatur. Appellatione: quæ tamen ei danda non eſt, qui cauſa dilationis appellat. 406
VII. An Laici, vel Monachi, vel quilibet aliorum ordinum ſint admittendi in accuſatione majorum. Non: de jure novo, 419
VIII. Qualiter accuſatio fieri debeat. *ſol.* in ſcriptis, 436

Tertia Cauſa quæſtiones xj. *complectitur.*

Prima, utrum reſtitutio ſit facienda quibuslibet ſpoliatis. *ſol.* Sic, niſi in certis caſibus. Nam infamatus, apoſtata, juſte ſpoliatus, præciſus & ſuſpectus, non ſunt reſtituendi, 438
II. Quærit de induciis, quo ſpatio ſint dandæ: an poſt reſtitutionem tantum, an poſt vocationem ad cauſam quibuslibet concedendæ ſint. *ſol.* ad arbitrium Judicis, 440
III. Quo ſpatio menſium ſint utrique concedendæ, *ſol.* ut prius, 442
IV. Utrum infames ſint recipiendi ad teſtimonium. *ſol.* Non, niſi contra ſui ſimiles, 444
V. An teſtes domeſtici vel inimici ſint producendi. *ſol.* Non, 446
VI. Utrum reus extra Provinciam ſit producendus. *ſol.* Non, 450
VII. Utrum criminoſus poſſit eſſe Judex. *ſol.* Sic, ab Eccleſia toleratus, 454
VIII. Utrum Epiſcopus poſſit ab uno judicari. *ſol.* Non, niſi a XII. Epiſcopis: reſervata ſententia ſummo Pontifici. 459
IX. Utrum accuſatores vel teſtes in abſentem vocem accuſationis vel teſtificationis exhibere valeant. *ſol.* Non, 460
X. Utrum deficientes in uno capitulo, ſint admittendi ad ſequentia. *ſol.* Non, 463
XI. Utrum accuſatus in accuſatorem poſſit convertere accuſationem. *ſol.* Non, niſi in majori crimine, 464

Quarta Cauſa habet Quæſtiones vj.

Prima, an in excommunicatione conſtitutus, alium accuſare valeat. *ſol.* Non, 465
II. An intra XII. annos in criminali cauſa quis teſtificari poſſit. *ſol.* Non, 467
III. An ab accuſatione prohibitus poſſit eſſe teſtis. *ſol.* Non, ibid.
IV. An idem poſſit eſſe accuſator & teſtis. *ſol.* Non, 469
V. An ſi vocatus ad cauſam non veniat, ſit excommunicandus. *ſol.* Sic, niſi juſtam abſentiæ cauſam probaverit, 471
VI. An calumniator in propria cauſa ſit audiendus, *ſol.* Sic, ſi cauſa non ſit criminalis, ibid.

Quinta Cauſa habet vj. *Quæſtiones.*

Prima, qua pœna ſit feriendus, qui famoſum libellum ſcribit. *ſol.* Anathemate, niſi ſcripturam probaverit, 472
II. Quoties quis ſit ad cauſam vocandus antequam excommunicetur. *ſol.* Non tantum ſemel, ſed bis. 473
III. An per procuratorem quis cauſam agere valeat criminalem. *ſol.* Non, niſi ſit perſona illuſtris. Cauſam vero injuriarum civilem, ſic, 474
IV. An abſque ſynodali audientia Epiſcopus ſit damnandus. *ſol.* Non. 475
V. An ſit habendus pro inimico, qui aliquem accuſat. *ſol.* Non, ſi hoc faciat ex charitate, 476
VI. Qua pœna ſit plectendus, qui non probat objecta. *ſol.* talione. 478

Sexta Cauſa Quæſtiones v. *habet.*

Prima, utrum criminoſi vel infames religioſum Epiſcopum poſſint accuſare de ſimonia. Non, 480
II. Si Epiſcopus accuſationem in accuſantem convertere voluerit, an ejus verbo ſimplici fides adhibenda ſit. Non, 487
III. An liceat petere judicium Epiſcopi alterius Provinciæ. Non, niſi in cauſa damnationis, ibid.
IV. Cujus judicium ſit expetendum, cum Epiſcopi Provinciæ in ſua ſententia diſcordant. Archiepiſcoporum & Epiſcoporum vicinæ Provinciæ, 489
V. An accuſatore deficiente reus ſit ad probationem cogendus. Non, ſed bene ad purgationem, ſi laboret infamia, 491

Septima Cauſa habet ij. *Quæſtiones.*

Prima, utrum vivente Epiſcopo alius poterit in eadem Eccleſia ordinari. Non, niſi transferatur vel cedat. Tamen pro infirmitate vel ſenectute datur ſibi coadjutor, 491
II. Utrum hi, qui ceſſerunt cauſa infirmitatis, ſanitate recepta poſſint cathedram repetere. Non, 511

Octava Cauſa Quæſtiones v. *colligit.*

Prima, utrum liceat Epiſcopo ſibi ſucceſſorem eligere. Non, 512
II. An amicorum patrocinia in electione valeant. Non, 519
III. An ſit ſimonia, poſt electionem pro indemnitate Eccleſiæ juramentum præſtare. Sic, ſi pactum ſuper hoc præceſſit, ibid.
IV. An liceat Clericis declinare judicia Epiſcopi de crimine accuſati, ante ſententiæ tempus. Non ante condemnationem, niſi per appellationem, 520
V. An accuſatus coram Apoſtolico, ſine ejus literis debeat reverti. Non, 521

Nona Cauſa habet iij. *Quæſtiones.*

Prima, an ordinatus ab excommunicato ejiciendus ſit. Non, ſi ignoravit illum eſſe excommunicatum, 521
II. An liceat Archiepiſcopo vel Epiſcopo Clericos alterius ordinare. Non, ſine literis proprii Epiſcopi, 523
III. An liceat Archiepiſcopo Clericos ſui ſuffraganei abſolvere vel damnare. Non, niſi data negligentia, vel appellatione interpoſita, 426

Decima Cauſa Quæſtionibus iij. *eſt contenta.*

Prima, an Eccleſia cum omni dote ad Epiſcopum pertineat, vel ad ejus ordinationes. *ſol.* Sic, 532
II. An liceat Epiſcopo res Eccleſiæ diſtrahere. *ſol.* Non, niſi in certis caſibus, 535
III. Quid a ſingulis Eccleſiis nomine cathedratici valeat exigere. *ſol.* duos ſolidos, 540

Undecima Cauſa habet iij. *Quæſtiones.*

Prima, an Clericus ante Civilem Judicem ſit trahendus. Non, 544
II. Qua pœna dignus ſit, qui Clericum ad ſecularem Judicem traxit. Excommunicatione, 557
III. Qua pœna dignus ſit, qui ſententiam Epiſcopi non ſervaverit. Depoſitione. ibid.

Duodecima Cauſa Quæſtiones continet v.

Prima, an liceat Clericis proprium habere. Non, reguſaribus, 587
II. An res Eccleſiæ poſſint dari Non, niſi in caſibus, 597
III. Utrum Clerici acquiſita de rebus Eccleſiæ poſſint relinquere, quibus voluerint. Non, niſi Eccleſiæ. 620

IV. Quibus

IV. Quibus poſſint Clerici relinquere, quæ de ſuis & Eccleſiæ rebus provenerunt. Partim Eccleſiæ, partim hæredibus, 621
V. An liceat Clericis teſtamentum facere. Sic, de propriis rebus, 622

Decima tertia Cauſa habet ij. *Quæſtiones.*

Prima, utrum decimæ ſint dandæ ratione territorii, vel perſonæ. *ſol.* ratione utriuſque, 624
II. An jus percipiendi & ſolvendi decimas tollatur ratione temporis. *ſol.* Sic, 626

Decima quarta Cauſa habet vj. *Quæſtiones.*

Prima, an liceat Clericis in judicio ſua repetere. Sic, 637
II. An ſuper rebus Eccleſiæ teſtes ejuſdem ſint audiendi. Sic, 638
III. An præter ſortem aliquid accipere ſit uſura. Sic, 639
IV. An liceat Clericis vel laicis uſuras accipere. Non, 640
V. An eleemoſynæ ſint de uſuris faciendæ. Non, 642
VI. An uſurarii poſſint pœnitentiam agere. Non, ſi habeant unde poſſint reſtituere, 645

Decima quinta Cauſa habet viij. *Quæſtiones.*

Prima, an ea quæ fiunt ab ignorantibus vel mente alienatis, ſint eis imputanda. Non, niſi culpa ſua ad ignorantiam devenerint, 647
II. An pro impenſis patrocinii, liceat Clericis munera exigere. Sic, 652
III. An per confeſſionem mulieris, cum qua peccavit Sacerdos, ſit condemnandus. Non, ibid.
IV. An die dominico debeant Epiſcopi cauſas audire. Non, 654
V. An neganti crimen purgatio ſit indicenda. Sic, ſi laborat infamia, 655
VI. An in criminalibus confeſſio ſit extorquenda. Non, ibid.
VII. An ſolus Epiſcopus Diaconum vel Presbyterum deponere poſſit. Non, 657
VIII. Si confeſſus vel convictus de his, quæ ante ordinationem commiſit, valeat miniſtrare. Non, 659

Decima ſexta Cauſa habet vij. *Quæſtiones, Et in ea quinta quæſtio ponitur in tertio loco.*

Prima, an liceat Monachis officium celebrare. *ſol.* Sic, cum permiſſione Epiſcopi: & licentia Abbatis, 661
II. An liceat eis in capellis ſuis Sacerdotes inſtituere. *ſol.* Sic, ſi quas poſſideant pleno jure, 683
V. An Epiſcopus vel Abbas jure territorii capellam valeat vendicare. *ſol.* Non, 685
III. An jura Eccleſiæ per præſcriptionem tollantur. *ſol.* Sic, 686
IV. An Eccleſia contra Eccleſiam vel monaſterium poſſit præſcribere. *ſol.* Sic, 693
VI. Si quis in rem Eccleſiæ ab aliquo detentam ſua auctoritate irrepſerit, an cadat a cauſa. *ſol.* Sic, ſed non Eccleſia, 694
VII. An liceat alicui Eccleſiam de manu Laici recipere. *ſol.* Non, niſi Eccleſia vel monaſterium habeat jus patronatus, 696

Decima ſeptima Cauſa habet iv. *Quæſtiones.*

Prima, an reus ſit voti, qui a propoſito ſui cordis recedit. *ſol.* Non, quantum ad Eccleſiam, niſi ore pronunciaverit. 707
II. An beneficia ei reddenda ſint, qui eis in infirmitate renunciavit. *ſol.* Sic, ſi non erat ſui compos, 708
III. An liceat illi, qui ſe monaſterio tradidit, poſtea ad propria redire. *ſol.* Non, 709
IV. An diſcedens de monaſterio, ſine ſui Abbatis licentia, poſſit ſua vendicare. *ſol.* Non, 710

Decima octava cauſa habet ij. *Quæſtiones.*

Prima, an Abbas factus Epiſcopus acquirat Eccleſiæ, vel monaſterio. *ſol.* dum fuit Abbas, acquiſivit monaſterio: ſed factus Epiſcopus, Eccleſiæ, 721
II. An per Epiſcopum Abbas ſit eligendus vel inſtituendus. *ſol.* ab Epiſcopo eſt ordinandus: a fratribus vero eligendus, 722

Decima nona Cauſa continet iij. *Quæſtiones.*

Prima, an Epiſcopus debeat permittere Clericos tranſire ad monaſterium. *ſol.* Sic, 731
II. Si noluerit, an liceat eis, eo invito, tranſire. *ſol.* Sic, 732
III. An liceat canonicis regularibus tranſire ad monaſterium Monachorum. *ſol.* Non, ſine licentia ſui Prælati, ibid.

Vigeſima cauſa Quæſtiones iv. *comprehendit.*

Prima, utrum pueri traditi monaſteriis ſint cogendi ibi manere. Non, niſi poſtquam venerint ad annos diſcretionis, 735
II. Si præter voluntatem parentum intraverint monaſterium, an per eos inde poſſint extrahi. Sic, infra annum & diem: ſi ſint infra annos diſcretionis, 788
III. An qui invitus cucullam induit, cogatur eam retinere. Non, niſi poſt conſenſerit, 739
IV. An liceat ab uno monaſterio ad aliud tranſire. Sic, 742

Vigeſima prima cauſa habet v. *Quæſtiones.*

Prima, an Clericus poſſit in duabus Eccleſiis inſcribi. *ſol.* Non, 743
II. An liceat Clericis a ſua Eccleſia ad aliam tranſire. *ſol.* Non, ſine literis vel licentia ſui Prælati, 744
III. An liceat Clericis ſuſcipere procurationem ſecularium negotiorum. *ſol.* Non, niſi cauſa pietatis, 746
IV. An liceat Clericis veſtibus fulgidis ornari. *ſol.* Non, 747
V. Qua pœna ſint puniendi Clerici ad judicium ſeculare fugientes. *ſol.* excommunicatione, 749

Vigeſima ſecunda cauſa gerit Quæſtiones quinque.

Prima, an juramentum ſit præſtandum. Sic, cauſa neceſſitatis, 750
II. An ſit perjurus, qui jurat falſum, & credit verum. Sic, propter intentionem fallendi, tamen poſtea dicitur contrarium, 755
III. An liceat Clericis denegare Epiſcopo conſuetam obedientiam. Non, ante condemnationem, 762
IV. An juramentum illicitum ſit ſervandum. Non, 763
V. An perjurus ſit, qui alium perjurare cogit. *ſol.* Sic, 769

Vigeſima tertia cauſa habet viij. *Quæſtiones.*

Prima, an militare ſit peccatum. Non, ſi juſte fit, 776
II. Quod ſit bellum juſtum. *ſol.* Quod ſit edicto ſuperioris repetendarum rerum, aut propulſandarum injuriarum cauſa, 779
III. An injuria ſociorum ſit armis propulſanda. Sic, 780
IV. An vindicta ſit inferenda. Sic, ab eo cujus intereſt, 784
V. An ſit peccatum Judici vel miniſtro reos occidere. Non, cauſa juſtitiæ, 809
VI. An mali ſint ad bonum cogendi. Sic, 825
VII. An hæretici ſint ſpoliandi ſuis & Eccleſiæ ſuæ bonis. Sic, 828
VIII. An liceat Clericis arma movere. Non manu propria, niſi cauſa neceſſitatis, 830

UAB Biblioteca de Ciències Socials

Vigesima quarta Causa habet Quæstiones iij.
Prima, an hæreticus aliquem possit excommunicare. Non, 842
II. An post mortem possit aliquis excommunicari. Sic, pro hæresi, 858
III. An pro peccato domini, ejus familia possit excommunicari. Non, sed interdicto supponi, 861

Vigesima quinta Causa habet ij. *Quæstiones.*

Prima, an auctoritate privilegii quis contra jus commune valeat se tueri. *fol.* Sic, 879
II. An sequentia privilegia derogent prioribus. *fol.* Sic, si ex certa scientia fuerint concessa, 884

Vigesima sexta Causa Quæstiones vij. *continet.*

Prima, an sint sortilegi, qui sub ficto religionis nomine futura promittunt. *fol.* Sic, 890
II. An sit peccatum esse sortilegum. *fol.* Sic, ibid.
III. A quibus genus divinationis sumpsit exordium. *fol.* a Persis, 894
IV. Quot sunt genera divinationis. *fol.* quatuor secundum numerum: duo secundum formam, quod videre potes, ibid.
V. An sortilegi sint excommunicandi. *fol.* Sic, 896
VI. An excommunicatus ab Episcopo possit reconciliari a Presbytero. *fol.* Non, Episcopo inconsulto, nisi in necessitatis articulo, 904
VII. An morientibus sit pœnitentia imponenda. *fol.* Non, tamen est eis innotescenda, 908

Vigesima septima Causa habet quæstiones ij.

Prima, an conjugium possit esse inter voventes. *fol.* Non, si votum sit solennizatum, secus si simplex fuerit, 913
II. An liceat sponso a sua sponsa recedere. *fol.* Non, si desponsatio sit de præsenti, 926

Vigesima octava Causa gerit quæstiones iij.
Prima, an conjugium sit inter infideles. *fol.* Sic, 941
II. An liceat converso ad fidem ducere aliam, vivente priore. Sic, si sit divisus ab ipsa infideli, 950
III. An bigamus sit, qui ante baptismum unam uxorem, & post aliam habuit. Sic, 951

Vigesima nona Causa habet ij. *quæstiones.*

Prima, an sit conjugium inter servum & ingenuam. *fol.* Sic, nisi error impediat, 952
II. Si prius putabat hunc esse liberum, & postea deprehenderit ipsum esse servum, an possit eum deserere. *fol.* Sic, 953

Trigesima Causa habet v. *quæstiones,*

Prima, an liceat reddere debitum uxori, quæ filium de sacro fonte levavit. Sic, nisi ex consensu utriusque sit factum. 956
II. An sponsalia contrahantur inter infantes. Non, 960
III. An spirituales vel adoptivi filii possint naturalibus copulari. Non, ibid.
IV. An liceat alicui commatrem uxoris suæ ducere in uxorem. Sic, mortua uxore: si commaternitas matrimonium præcesserit, 962
V. An clandestina desponsatio manifestæ præjudicet. Non, apud Ecclesiam, 963

Trigesima prima Causa habet iij. *quæstiones.*

Prima, an possit duci in uxorem, quæ prius fuit polluta per adulterium. *fol.* Sic, nisi adulter dederit ei fidem vivente viro, vel machinatus sit in mortem ejus, 967
II. An filia sit invita alicui in uxorem tradenda. *fol.* Non, 971
III. An post patris sponsionem possit alii nubere. *fol.* Sic, si non consenserit, 973

Trigesima secunda Causa habet viij. *quæstiones.*
Prima, an liceat ducere meretricem in uxorem. Sic, 974
II. An sit uxor appellanda, quæ ducitur incontinentiæ causa. Non, 977
III. An mulier sequatur arbitrium avi liberi, an patris servi. Avi, 982
IV. An vivente uxore liceat alicui ex ancilla filios quærere. Non, ibid.
V. An ea, quæ patitur invita, pudicitiam perdat. Non, 988
VI. An adulter adulteram dimittere possit. Non, 994
VII. An vivente dimissa aliam accipere possit. Non, 995
VIII. Si in hoc saltem infidelem ducere possit ea conditione, ut ad fidem convertatur. Non, 1002

Trigesima tertia Causa habet v. *quæstiones.*

Prima, an propter impotentiam coeundi sit aliqua a viro separanda. *fol.* Sic, 1003
II. An separata possit ei nubere, cum quo prius est fornicata. *fol.* Sic, pœnitentia peracta, 1004
III. An sola cordis contritione possit peccatum deleri. *fol.* Sic, ubi facultas confitendi non suppetit, 1012

Notandum hic, quod ratione hujus tertiæ quæstionis notæ agitur de pœnitentia, cujus tractatus per distinctiones septem est distinctus.

Prima quærit, an sola cordis contritio deleat peccatum. Sic, si confitenti facultas desit, 1012
II. An charitas semel habita possit amitti. *fol.* Sic, in via: secus tamen in patria, 1041
III. An pœnitentia possit reiterari. *fol.* Sic, præter solemnem, 1061
IV. An peccata semel dimissa redeant. *fol.* Non simpliciter, 1077
V. Quis modus debeat observari in imponenda, & accipienda pœnitentia. *fol.* ad arbitrium proprii sacerdotis discreti, 1086
VI. Cui quis confiteri debeat. *fol.* proprio sacerdoti, si sit discretus: alioquin alteri de ejus licentia, 1090
VII. An pœnitentia timore mortis accepta sit fructuosa. *fol.* Sic, 1092
IV. Quæstio causæ supra proximæ est, an actus conjugalis sit prohibitus tempore orationis. *fol.* Sic, 1095
V. An vir sine consensu uxoris, & econverso, vovere possit continentiam. *fol.* Non, 1097

Trigesima quarta Causa habet ij. *Quæstiones.*

Prima, an rea sit adulterii, quæ credens maritum mortuum nupsit alteri. *fol.* Non, 1103
II. An redeunte priore cogenda sit recedere a secundo, & ad priorem redire. *fol.* Sic, ibid.

Trigesima quinta Causa habet jx. *Quæstiones.*
Prima, an liceat aliquam ducere de propria cognatione. *fol.* Non, 1109
II. An liceat aliquam ducere de cognatione uxoris suæ. *fol.* Non, 1110
III. Usque ad quem gradum debeat quis abstinere a consanguineis suis, & uxoris suæ. *fol.* olim usque ad vij. hodie usque ad iv. ibid.
IV. Quare usque ad septimum gradum computatur consanguinitatis. *fol.* ad instar vij. ætatum mundi, 1115
V. Quomodo gradus consanguinitatis sunt computandi. *fol.* sicut ostenditur in arbore, 1116
VI. Qui jusjurandum de propinquitate firmare debent. *fol.* propinqui & vicini, 1133
VII. An incestuosi filii repetantur. *fol.* Non, 1136
VIII. Si consanguinei ignoranter conjuncti simul possint remanere. *fol.* Non, nisi ex dispensatione Papæ in quinto gradu, vel supra, ibid.

IX. An

IX. An matrimonium per falsos testes separatum, si postea apparuerit Ecclesiam fuisse deceptam, sit redintegrandum. *fol.* Sic, 1138
X. Si relicta alicujus in secundas nuptias transierit, an proles ex eis suscepta poterit copulari consanguineis prioris viri. *fol.* Non, 1141

Trigesima sexta & ultima Causa habet ij. Quæstiones.

Prima, an virginem opprimens raptum committat. Sic, 1143
II. An rapta raptori nubere possit. Utique, 1144

TERTIA PARS
Est de Consecratione:

Quæ v. Distinctiones duntaxat complectitur.

Prima, agit de consecratione Ecclesiarum, & Missarum celebratione, 1147
II. De sacramento Eucharistiæ, 1164
III. De festivitatibus per anni circulum celebrandis, 1198
IV. De Baptismi sacramento, 1205
V. De confirmatione & jejunio, 1240

DECRETI TOTALIS MATERIA PER METRA NOTATUR SEQUENTIA.

Decretum Domini Gratiani Tres habet partes principales.

PRIMA PARS

Est de Distinctionibus, quæ sunt CI. *Et singulas Distinctiones singuli versus sequentes luculenter aperiunt.*

1 PRimo quisque legat divinum jus hominisque, *Pag.* 1
2 Altera dat textum, quo noscès jura Quiritum, 3
3 Canonico varia juri dat nomina terna, 4
4 Quarta docet legum quæ causa, moduſque statuti, 5
5 Naturale probat jus immutabile quinta, 6
6 Sexta notat vitium distinctio ludificatum, 8
7 Septima signat eos, qui leges composuere, 10
8 Parte sub octava mores naturaque pugnant, 11
9 Nona statuta tenet naturæ cedere juri, 14
10 In decima Regum leges canon superabit, 17
11 Canonis & secli superatur legibus usus, 21
12 Id quod Roma tenet, discretio sæpe reliquit, 24
13 Si te perplexum reddunt mala, tunc minus imple, 29
14 Non faciat levia: quo quis vitet graviora, 30
15 Canonis hæc ortum dabit, apocryphosque libellos, 31
16 Suadet apostolici in canonis ista teneri, 37
17 Auctor sit Papa, si Concilium celebretur, 45
18 Dicitur hic, quod bis Synodus celebretur in anno, 49
19 Hæc decretalis referat, quid epistola possit, 54
20 Bisdena, Papæ sanctorum dogmata cedunt, 60
21 Inferior summum non judicat hac prohibente, 62
22 Ista locos distinguit & ordinat Ecclesiarum, 67
23 Ordinat hæc omnes, majores, sive minores, 70
24 Post examen honos est ordinis attribuendus, 79
25 Optat apostolus hic, quod sit sine crimine præsul, 80
26 Sit post baptisma contentus conjuge sola, 85
27 Nullus post factum præsumat nubere votum, 88
28 Ista sacratorum connubia pagina damnat, 90
29 Hac locus, & causa, tempus, persona morantur, 95
30 Connubium ter dena probat contra Manichæos, ibid.
31 Tangitur hic, quod contineant offerre volentes, 99
32 Defere presbyterum, qui scorta palam retinebit, 103
33 Lusori bigamove sacer non traditur ordo, 108
34 Fœmina pontifici persona domestica non sit, 111
35 Non vinolentus præsul, sed sobrius esto, 117
36 Instruit hæc, prudens quod debeat esse sacrandus, 119
37 Hæc prohibet legere gentilia metra sacratum, 121
38 Scripturas sacras sacrandus scire jubetur, 126
39 Vult hæc pontifices callere negotia secli, 129
40 Intemis pars dena quater virtutibus ornat, ibid.
41 Sit modus ingressu, cunctis, verboque, ciboque, 133
42 Clericus hospitiis peregrinos collocet omnis, 135
43 Factis & verbis doctor sis, atque pudicus, 137
44 Vires ingluviem, convivia sive tabernas, 140
45 Atque cave quenquam palma linguave ferire, 143
46 Respuit hæc hominem distinctio litigiosum, 149
47 Non bene præpositos domui, cupidosque repelle, 151
48 Abjicitur sacrandus in hac, si neophytus sit, 154
49 Crimina non delet reliquorum, crimine vinctus, 155
50 An reparetur, habet pars quinquagesima, lapsus, 168
51 Sacrari vetat hæc homines, quos pondera stringunt, 178
52 Præpositus primo datus hic præposterus ordo, 180
53 Est ratio, ne quis annexos ordinet ullos, 181
54 Hæc prohibet servos sine libertate sacrari, ibid.
55 Cæsos ista viros rejicit, membrisque carentes, 188
56 Condemnatur in hac generatio presbyterorum, 192
57 Qui baptizatur æger, manet ordinis expers, 196
58 Hæc vetat abbate monachos nolente sacrari, ibid.
59 Officium negat hæc, nisi sit bene quisque probatus, ibid.
60 In sacris præsul, vult sexagesima, quod sit, 198
61 Non in Pontifices laicos assumere debes, 199
62 Clerus, plebs, princeps: hic eligit, hæc petit, hic vult, 204
63 Usurpans laicus id ut eligat, audiat istam, 205
64 Pars hæc Pontifices jubet a tribus esse sacrandos, 216
65 Ut sacretur ab omnibus Archiepiscopus, hæc vult, 218
66 Cum dissensio sit, a pluribus edita stabunt, 221
67 Presbyter institui valet hic a Præsule solo, ibid.
68 Si dubius Præsul quos ordinet, hi resacrentur, ibid.
69 Si benedictus erit, lectoratum dabit Abbas, 223
70 Expertes tituli pars septuagesima pellit, 224
71 Respice dicta patrum, ne promoveas alienum, ibid.
72 Ulli non detur missoria, ni rogitetur, 226
73 Illius hæc nobis formam distinctio præbet, 227
74 Invitus nullus erit hic ad sacra trahendus, 228
75 Distinguit tempus hæc, in quo promoveantur, 231
76 Temporibus, vult hæc, nos jejunare quaternis, 233
77 Rectos indicat hæc modulos interstitiorum, 237
78 Ista dat annorum numerum, quo promovearis, 239
79 Ad Cardinales spectat electio Papæ, 240
80 Urbes Præsulibus pars octogesima tradit, 243
81 Crimine quod careat sacrandus, in hac replicatur, 244
82 Præsul pauperibus dabis: & lapsos reparabis, 251
83 Nunquam peccatis consensum des alienis, 254
84 Solicitus quod sis, & monogamus, jubet ista, 255
85 Non Præsul fies, hospes nisi noscèris esse, 257
86 Corrigito, doceas, des: sed non turpibus ullis, 258
87 Libertos, inopes, viduas defendere debes, 263
88 Respuitur clerus opus exercens, & avarus, 265
89 Ista beneficia te dispensare docebit, 269
90 Placat discordes pars nonagesima fratres, 271
91 Arte parabis opes, nisi sint satis Ecclesiæ res, 273
92 Hæc plus corde probat Domino, quam voce canendum, 274

93 Hæc dat obedire majoribus inferiores, 276
94 Sublevita vices Papæ gestare valebit, 285
95 Presbyteris præsente licent hic Præsule multa, 286
96 Hic secli Princeps non ordinet Ecclesiæ res, 290
97 Ecclesiæ precibus huic Princeps auxilietur, 299
98 Vult jus muniri peregrinos quinque sigillis, 301
99 Universalem nullum finit ista vocari, 302
100 Pallia Prælatis donat centesima multis, 304
101 Absit ut una duos habeat provincia patres, 308

DECRETI SECUNDA PARS
principalis est de Causis : quæ sunt xxxvj.

I. CAUSA.
Causa prior labem condemnat Simonialem.
Septem quæstiones primæ causæ.

1 Delinquit, qui res mercatur spirituales, 308
2 Ecclesias intrans non cogatur dare nummos, 352
3 Si pro præbendis dederis quid, dicere Simon, 356
4 Ignaros maculant natos delicta paterna, 363
5 Vult rigor, ut linquat natus sibi, quæ pater emit, 367
6 Ordinet ignaros si quos Simon, tolerantur, 369
7 Hæresin abjurans Præsul poterit tolerari, 370

II. CAUSA.
Accusare docet, ac appellare secunda.
Octo quæstiones secundæ causæ, & in ea quinta præcedit quartam.

1 Si sit causa patens, juris non quæritur ordo, 382
2 Nemo suis rebus dijudicet expoliatum, 391
3 Talio punit eos, qui falso crimina ponunt, 392
4 Si cadit accusans, se non purget reus inde, 395
5 Per testes binos Præsul convincitur aptos, 404
6 Qui causas differt appellans rejiciatur, 406
7 Arguit inferior majorem crimine vinctum, 419
8 Mandato legis datur accusatio scriptis, 436

III. CAUSA.
Tertia restituens tempus dabit induciarum.
Undecim quæstiones tertiæ causæ.

1 Singula restituit jus omnibus expoliatis, 438
2 Inducias debet varias spoliatus habere, 440
3 Induciis varium dat tertia quæstio tempus, 442
4 Accusare nequit hominem vir turpis honestum, 444
5 Ipsa domestica vox nulli nocet, aut inimica, 446
6 Sub censore reum proprio producere debes, 450
7 Hic non condemnet, similis quem culpa remordet, 454
8 Solus Pontificem Judex non judicet unquam, 459
9 Pellitur accusans absentem, testificansque, 460
10 Submoveri a reliquis testem defectus in uno, 463
11 Mutua nunquam sit delatio jure vetante. 464

IV. CAUSA.
Quarta quis accuset, quis possit testificari.
Sex quæstiones quartæ causæ.

1 Accusare nequit aliquos anathemate vinctus, 465
2 Impubes testis in causa criminis haud est, 467
3 Qui nequit accusare, nequibit testificari, ibid.
4 Testis & accusans nemo simul esse valebit, 469
5 Non est stringendus anathemate, qui nequit esse, 471
6 Pontificis delator agit civilia tantum, ibid.

V. CAUSA.
Quinta vocare docet, delatoremque ferire.
Sex quæstiones quintæ causæ.

1 Multant scriptorem famosi flagra libelli, 472
2 Est condemnandus semel, & bis, terque vocandus, 473
3 Nemo procuret crimen, civilia curet, 474
4 Præsulis in Synodo fit condemnatio sola, 475
5 Celans crimen obest multo pius, quam manifestans, 476
6 Aut caput, aut lingua delatori capuletur, 478

VI. CAUSA.
Sexta dat infames, delatos atque forenses.
Quinque quæstiones sextæ causæ.

1 Non accusabunt infames simonialem, 480
2 Accusans verbo non vincis simplice Præsul, 487
3 Quærere judicium nunquam debes alienum, ibid.
4 Externi veniant, si sit sententia discors, 489
5 Si cadit accusator, erit reus exoneratus, 491

VII. CAUSA.
Septima Pontificem tangit cathedram repetentem.
Duæ quæstiones septimæ causæ.

1 Præsule vivente nullis det Pontificatum, 491
2 Nec cathedram repetit Præsul, quam sponte reliquit, 511

VIII. CAUSA.
Octava legitur desertio Pontificalis.
Quinque quæstiones octavæ causæ.

1 Vult jus, ne statuat successorem sibi Præsul, 512
2 Nullus amicorum mihi prosit, ut eligat inde, 519
3 Detur ab electo vitandi cautio damni, ibid.
4 Linquendus non est (nisi sit sententia) Præsul, 520
5 Ad dimissa redire nequis Papæ sine scriptis, 521

IX. CAUSA.
Solvere non vetat alienos, atque ligare.
Tres quæstiones nonæ causæ.

1 Bannitus Præsul nequit ordinis esse minister, 521
2 Alterius patriæ Clerum tondere vetamus, 523
3 Pontificis Clerum Primas non ordinet ullum, 526

X. CAUSA.
Dena dat, in sacra quid sumat Episcopus æde.
Tres quæstiones decimæ causæ.

1 Basilicæ juri subduntur Pontificali, 532
2 Nullus Ecclesiæ Præsul fructus alienet, 535
3 Nil præter solidos præsumat quærere binos, 540

XI. CAUSA.
Præfigens undena forum ligat, atque relaxat.
Tres quæstiones undecimæ causæ.

1 Non coram Laico Clericus producitur ullus, 544
2 Officii punit talis suspensio culpas, 557
3 Seu bona, seu mala sit sententia, dico timendam, ibid.

XII. CAUSA.
Ecclesiæ res ac proprias bissena docebit.
Quinque quæstiones duodecimæ causæ.

1 Clericus hic aliquid proprium prohibetur habere, 587
2 Accipiens vel emens res Ecclesiæ, sibi reddat, 597
3 Linquas Ecclesiæ totum, quod habebis ab illa, 620
4 Ex re communi quæsitas divide terras, 621
5 Si fortasse voles testari, de proprio des, 622

XIII. CAUSA.
Tertia post decimam decimas & funera tractat.
Duæ quæstiones tredecimæ causæ.

1 Ecclesiæ dandæ baptismali decimæ sunt, 624
2 Tempora longa trahunt jus funeris & decimarum, 626

XIV. CAUSA.
Improbat usuras post denam quarta voraces.
Sex quæstiones decimæ quartæ causæ.

1 Quisque potest licite sua quærere, dummodo non plus, 637
2 Pro propria valet Ecclesia quis testificari, 638
3 Si tulerit plus, quam dederit quis, fœnus habetur, 639
4 Non petat usuras Laicus vel Clericus ullas, 640
5 Ex male quæsitis eleemosyna non fit egenis, 642
6 Si male parta tenet, digne non pœnitet ullus, 645

XV. CAUSA.
In dena quinta furor & mulier memorantur.
Octo quæstiones decimæ quintæ causæ.

1 In furia pœnam non des : nam sat furor urget, 647
2 Pro patrociniis non quærat munera Clerus, 652
3 Sola voce nequis condemnari mulieris, ibid.
4 Nullas luce Dei causas tractare valemus, 654
5 Infami detur purgatio probra neganti, 655
6 Extorquenda rei pœnis confessio non est, ibid.
7 Solus non tollit Præsul, quem præstat honorem, 657

8 Ordine non ſumpto tua te probra facta repellent, 659

XVI. CAUSA.

In ſexta decima præbent Monachi ſacramenta.
Septem quæſtiones decimæ ſextæ cauſæ. Et in ea quinta quæſtio tertium locum occupat.

1 Dantur in hac Monachi paſtores Eccleſiarum, 661
2 Pleno poſſeſſas dabit Abbas jure Capellas, 683
5 Eccleſias jure terræ non vendicat Abbas, 685
3 Temporis Eccleſiæ tollit præſcriptio jura, 686
4 Hæc quadragena dabit domibus jus religioſis 693
6 Uſurpans ſine judicio rem, decidet a re, 694
7 Si dedit Eccleſiam laicus, non hanc tetinebis, 696

XVII. CAUSA.

Septima poſt decimam prohibet diſſolvere vota.
Quatuor quæſtiones Cauſæ decimæ ſeptimæ.

1 Nulli facta Deo liceat dimittere vota, 707
2 Gonſaldus tenuit ſua quæ dimiſerat æger, 708
3 Abbas ad propria Monachum nunquam ſinat ire, 709
4 Dum redit illicite, quæ contulit, illa manebunt, 710

XVIII. CAUSA.

Fratribus Abbatem bis nona dat inſtituendum.
Duæ quæſtiones decimæ octavæ cauſæ.

1 Si Monachus fiat Præſul: bona parta bipartit, 721
2 Inſtituit Præſul Abbates a grege lectos, 722

XIX. CAUSA.

Dat decima nona Præſul Clero Monachatum.
Tres quæſtiones decimæ nonæ cauſæ.

1 Pontifices Clerum non impediant monachandum, 731
2 Præſule nolente clauſtrum bene Clericus intrat, 732
3 Multus Canonicos canon prohibet monachari, ibid.

XX. CAUSA.

Biſdena pueri traduntur religioni.
Quatuor quæſtiones vigeſimæ cauſæ.

1 Quem pater offert, ſi placet exit, cum fit adultus, 735
2 Extrahit a clauſtro puerum pater illico, ſi vult, 738
3 Cogitur invitus nemo retinere cucullam, 739
4 Strictius ad clauſtrum Monacho tranſire licebit, 742

XXI. CAUSA.

Ter ſeptena docet, veſtes geſtare decentes.
Quinque quæſtiones vigeſimæ primæ cauſæ.

1 Prima ſit ex titulo: ſit commendata ſecunda, 743
2 Præſulis Eccleſiam ſine ſcriptis nemo relinquat, 744
3 Hæc prohibet Clero tractare negotia ſecli, 746
4 Veſtibus hic claris inhibetur Clericus uti, 747
5 Si proprium linquas cenſorem, ſis anathema, 749

XXII. CAUSA.

Jurantes falſum damnat biſdena ſecunda.
Quinque quæſtiones vigeſimæ ſecundæ cauſæ.

1 Peccat perjurans non jurans quando neceſſe, 750
2 Non eſt perjurus, jurans, veluti putat eſſe, 755
3 Pare majori quanquam malus eſſe putetur, 762
4 Debent jurata mutari, turpia ſi ſint, 763
5 Si perjurare cogis, perjurus haberis, 769

XXIII. CAUSA.

Biſdena terna tractantur bellica geſta.
Octo quæſtiones vigeſimæ tertiæ cauſæ.

1 Ex juſta cauſa multis licet arma movere, 776
2 Pro rebus licite bellum geritur repetendis, 779
3 Jus eſt, dum læſis ſociis ſuccurritur armis, 780
4 Inferri vindicta valet, quæ crimina purget, 784
5 Occidens Judex perverſos inde meretur, 809
6 Ad bona præcipiunt compelli jura malignos, 825
7 Eccleſiæ rebus ſunt hæretici ſpoliandi, 828
8 Si ſis de clero, tu nunquam belliger eſto, 830

XXIV. CAUSA.

Hæreſiarcharum dat nomina bisduodena.
Tres quæſtiones vigeſimæ quartæ cauſæ.

1 Si ſis hæreticus: tua ſit ſententia nulla, 842
2 Sunt poſt facta mali nonnunquam corripiendi, 858
3 Ob domini labem non damnetur domus ejus, 861

XXV. CAUSA.

Biſdena quinta ſunt privilegia tacta.
Duæ quæſtiones vigeſimæ quintæ cauſæ.

1 Tuta ſit Eccleſia, quam lex privata tuetur, 879
2 Et ſi ſubſequitur lex altera, derogat illi, 884

XXVI. CAUSA.

Biſdena ſexta ſunt ſortilegi reprobati.
Septem quæſtiones vigeſimæ ſextæ cauſæ.

1 Qui ventura ſciunt per ſortes, ſortilegi ſunt, 890
2 Peccat, qui ſcriptis vel ſortibus abdita quærit, ibid.
3 A Perſis reprobæ ſumunt exordia ſortes, 894
4 Quatuor his genera Varro fert ſortibus eſſe, ibid.
5 Ceſſent ſortilegi, ne ſint anathemate ſtricti, 896
6 Quando neceſſe ſubeſt, vinctos a Præſule ſolves, 904
7 Ægris non dentur pœnæ, ſed notificentur, 908

XXVII. CAUSA.

Edocet an ſponſas ducant ter nona voventes.
Duæ quæſtiones vigeſimæ ſeptimæ cauſæ.

1 Si ſit ſolenne, dirimit connubia votum, 915
2 Sponſum ſponſa, virum non uxor deſerit unquam, 926

XXVIII. CAUSA.

Biſdena octava gentiles nubere noſces.
Tres quæſtiones vigeſimæ octavæ cauſæ.

1 Inter gentiles connubia dicimus eſſe, 941
2 Deſerat uxorem vir Chriſtum deſpicientem, 950
3 Vir poſt baptiſmum ducens aliam, bigamus fit, 951

XXIX. CAUSA.

Conjugium ſervile tenet vigeſima nona.
Duæ quæſtiones vigeſimæ nonæ cauſæ.

1 Connubii vires perſonæ diſſipat error, 952
2 Inſcia cui nupſit, dimittit libera ſervum, 953

XXX CAUSA.

Terdena claret cognatio ſpiritualis.
Quinque quæſtiones trigeſimæ Cauſæ.

1 Fonte levans proprium puerum, non vincula ſolvit, 956
2 Infantes prohibet jus conjugium celebrare, 960
3 Tu naturalem non jungito ſpirituali, ibid.
4 Uxor compatris uxoris non mihi nubat, 962
5 Fœdera non fiant clandeſtina conjugiorum, 963

XXXI. CAUSA.

Terdena prima mœcho polluta negatur.
Tres quæſtiones trigeſimæ primæ cauſæ.

1 Ni certis mœcham bene ducit adulter, 967
2 Invitam ſponſo non det natam pater ulli, 971
3 Tunc niſi conſenſum dederit, reliquo bene nubit, 973

XXXII. CAUSA

An meretrix nubat, tangit terdena ſecunda.
Octo quæſtiones trigeſimæ ſecundæ cauſæ.

1 Turpia linquentem bene ducit vir meretricem, 974
2 Obſtat conjugio ſacro complenda libido, 977
3 Liber avus neptem ſponſat ſervo patre natam, 982
4 Illicito prolem coitu quærat ſibi nullus, ibid.
5 Non ſine mente caro fertur violata puellæ, 988
6 Non valet uxorem mœchus vir linquere mœcham, 994
7 Non aliam ducas uxore ſuperſtite prima, 995
8 Non duc gentilem, ſi ſpondeat eſſe fidelem, 1002

XXXIII. CAUSA.

Terdena terna friget, compunctio votum.
Quinque quæſtiones vigeſimæ tertiæ cauſæ.

1 Sit ſit gelidus, ab eo ſejungitur uxor, 1003
2 Nubere mœcha poteſt mœcho ſejuncta marito, 1004
3 Quæritur, an crimen purget contritio ſola, 1012

TRACTATUS DE POENITENTIA,
habens ſeptem Diſtinctiones, hic inſeritur.

1 GRatia divina contritis crimina delet, 1012
2 Perditur hic divinus amor, non in Paradiſo, 1041
3 Pœnam peccator bene pro vitiis iterabit, 1061
4 Iſta probat, dimiſſa ſemel peccata redire, 1077

UAB Biblioteca de Ciències Socials

5 Ut purus fias pro crimine, plurima volvas, 1086
6 Crimina Presbytero proprio dic, qui sapiens sit, 1090
7 Tandem lætus erit, qui continue gemet istic, 1092

Redeamus ad quartam quæstionem xxxiij. *Causæ.*

4 Reddito temporibus poscenti debita sacris, 1095
5 Mens utriusque nisi sit, non bene continet alter, 1097

XXXIV. CAUSA.

Terdena quarta nubit vivente marito.

Duæ quæstiones xxxiv. *causæ.*

1 Morte viri dubia quæ nupsit, adultera non fit, 1103
2 Reddatur primo conjunx hæc nupta secundo, ibid.

XXXV. CAUSA.

Cognatos gradibus numerat trigesima quinta.

Decem quæstiones xxxv. *causæ.*

1 Cognatam ducat propriam pro conjuge nemo, 1107
2 Omnes uxoris consanguineas reprobabis, 1109
3 Copula septennis gradibus talis prohibetur, ibid.
4 Hic graduum numerus ætates respicit orbis, 1115
5 Truncus ponitur hic cum ramis, ut docet arbor, 1116
6 Edocet in testes assumi sexta parentes, 1133
7 Filius esse nequit, incestu qui genitus sit, 1136
8 Dispensat solus cum junctis sanguine Papa, ibid.
9 Non bene sejuncta connubia prisca reformes, 1138
10 Non consanguineis prolem viduæ dato primi. 1141

XXXVI. CAUSA.

Ultima de raptis tractabit causa puellis.

Duæ quæstiones xxxvj. *causæ.*

1 Raptum committens per vim rapiendo puellam, 1143
2 Hæc tibi jungetur, purgato crimine raptus, 1144

DECRETO TERTIA PARS ADJUNGITUR;

quæ est de Consecratione, quinque distinctiones continens.

1 COnsecrat Ecclesias, Missasque canit tibi prima, 1147
2 Sacrari tractat panis sacramenta secunda, 1164
3 Tertia dat ferias: & post jejunia ponit, 1198
4 Tempora baptismi distinctio quarta notavit, 1205
5 Frontes confirmans dabit ultima pneuma beatum, 1246

Expliciunt versus peculiares, quibus satis clare universalis materia Decreti comprehenditur.

Numerus ac Materia Causarum & Quæstionum.

Quæstiones Causarum sunt CLXXII.
Quæstio centuplex & septuagesima duplex,
Est in causarum tractatu rite notata.

Quot quæstiones habeat quælibet causa, ostenditur per quinque carmina sequentia: in quibus sunt tot dictiones, quot sunt causæ, scilicet xxxvj. Et quælibet dictio causam unam repræsentat. Prima dictio primam causam: secunda secundam, &c. Item, quot sunt literæ in qualibet dictione, tot sunt quæstiones sub illa causa per illam dictionem repræsentatæ. Verbi gratia: prima dictio, scilicet discere, quæ primam causam repræsentat, septem habet literas: & hoc significat, primam causam septem quæstiones continere. Secunda dictio est, causarum, ubi sunt octo literæ: ad denotandum, quod secunda causa habet octo quæstiones, & sic de aliis. Adverte tamen, quod superior numerus significat causas, & inferior quæstiones.

VERSUS.

1 2 3 4 5
7 8 11 6 6
Discere causarum quarumlibet ordine membra
6 7 8 9 10 11 12 13 14
3 2 5 3 3 3 5 2 6
Optes ut doceo: sed non sis deses, & anceps.
15 16 17 18 19 20 21 22
8 7 4 2 3 4 5 5
Instanti dabitur quod tu vis, quod petis illud
23 24 25 26 27 28 29 30
8 3 2 7 2 3 2 5
Efficies. Res id famatum te dat ad omnes:
31 32 33 34 35 36
3 8 5 2 10 2
Usu doctrinæ totum si constituas te.

Carmina subjecta eandem prorsus materiam complectuntur, neque sunt sententiæ salubris expertia.

Tempora labuntur vernantibus indita formis.
Dives te lædit res tua, nam miser es.
Superne fluentia, respice, eras ea non tibi sumes.
Multa recondis, cur? ut moriens ea des.
Da celer. est siquidem tutum: da prævèniens te.

Do. Baptista de sancto Blasio in repetit. primæ rubricæ. Decreti dicit, canones esse ter mille & nonaginta, ponens tales versus.

Si numeres caute, ter mille capitula lector,
Atque decem novies, Decretum continet in se.

Causæ Decreti sunt xxxvj.

Sub magni longa Decreti parte secunda,
Sex & triginta causas reperire licebit.

Causæ ipsæ xxxvj. patent per xxxvj. vocabula, in septem subjectis versibus posita, ex quibus non tantum numerum, sed etiam principalem materiam cujuslibet facile cognosces. Quilibet quinque vocabula complectitur, dempto ultimo, qui sex habet.

1 2 3 4 5
Simon a *appellat* b *spoliatus* c *teste* d *libello* e.
6 7 8 9 10
Infames f *vivens* g *successor* h *solve* i *regendo* k.
11 12 13 14 15
Censuram l *testor* m *funus* n *fœnus* o *furiosus* p.
16 17 18 19 20
Monachus q *occidit* r *Abbates* s *claustra* t *volentes* u.
21 22 23 24 25
Commendat x *jurans* y *pugnas* z *hæresis* a *violatas* b.
26 27 28 39 30
Sortilegus c *sponsis* d *infidibis* e *serviat* f *infans* g.
31 32 33 34 35 36
Mœcha h *coit* i *mente* k *dubitans* l *gradibus* m *rapiente* n.

SECUNDA PARS DECRETI,

ubi tractantur Causæ: quia longe prolixior & difficilior est reliquis, ideo diligentius pro ejus cognitione elaborandum est. Illius profecto obscuritatem paucis elucidatam conspiciet, quisquis hic impressa diligenter annotaverit.

a 1 SImon Simoniacus est, & peccatum committit, qui spiritualia vendit. Damnantur Episcopi, per pecuniam facientes ordinationem, & tunc lepram, non officium conferre dicuntur. Simoniacorum sacramenta effectum gratiæ non habent.

Sacer-

Sacerdotes digniores facilius, quam reliqui a Deo exaudiuntur. Et ibi de dignitate verbi Chriſti, quod ejus corpori æquiparatur. *cap. interrogo*. Et in fine de crimine concuſſionis tractatur.

2 Simonia committitur, ſi pro ingreſſu monaſterii pecunia exigatur, vel exacta perſolvatur. Eccleſiaſtica ſtipendia accipere non debet, qui bonis patrimonialibus ſuſtentari poteſt. *c. Clericos*.

3 Simonia an committatur, ſi præbendæ emantur? Inveſtitura Eccleſiæ a Laicis fieri prohibetur. *c. Salvator*.

4 Simonia paterna, an ſit ignoranti filio nociva? & ibi tractatur, an pro crimine unius alter pœnam patiatur?

5 Simoniace acquiſita Eccleſia per patrem, an poſſit per filium licite obtineri? Item an poſſit filius fungi ordinatione, quam paterna pecunia eſt aſſecutus?

6 Simoniacus eſt, qui pecuniam largitur, ut eligatur.

7 Simoniaci in ordine male accepto pœnitentiam agere non poſſunt, & ibi principaliter tractatur, an ab hæreſi redeuntes ſint in ſuis ordinibus & dignitatibus recipiendi: & quod decreta poſſunt temperari, & canones quandoque relaxari.

b 1 **Appellat.** Appellare non eſt opus a ſententia a non ſuo Judice lata: quia talis ſententia nulla eſt. *c. in primis. circa fin.* & in prima qu. hujus ij. cauſæ principaliter tractatur, an ordo judiciarius ſit in manifeſtis obſervandus? & quod excommunicatio non eſt ferenda, antequam cauſa fuerit examinata. *c. nemo*. & Judex peccatum ſibi ſoli notum damnare non debet. *c. ſi peccaverit*.

2 Appellare poſſet ſpoliatus, ſi ante reſtitutionem ſibi factam accuſatori reſpondere cogeretur. Nullus enim debet accuſari, dum ſuis rebus fuit ſpoliatus.

3 Appellandus eſt calumniator, qui ſcienter falſa crimina intendit. Prævaricator, qui vera crimina abſcondit. Tergiverſator, qui in univerſum ab accuſatione deſiſtit. §. *notandum*. & in hac 3. q. principaliter tractatur, qua pœna feriendi ſunt, qui in accuſatione deficiunt.

4 Appellatur purgatio quædam vulgaris, quædam canonica: & ibi tractatur, an deficientibus accuſatoribus reus ſit ad purgationem cogendus.

5 Appellatur teſtimonium ſufficiens, quod ore duorum vel trium firmatur, & ibi tractatur principaliter, quot teſtes requiruntur, non tantum ad convincendum Epiſcopum, ſed etiam contra quemlibet Clericum.

6 Appellatio eſt remedium contra cauſas vitiatas. Appellatio intra decennium debet interponi. *c. anteriorum*. & ibi de libellis dimiſſoriis, & de Judicibus, a quibus appellare non licet.

7 Appellatur quis altero major, non ratione dignitatis, ſed vitæ. *c. quanquam*. Dignitas enim non facit Epiſcopum, ſed vita. *cap. non omnes Epiſcopi*. & ibi tractatur principaliter, an Laici poſſint Epiſcopos accuſare? Chriſtiani per infideles accuſari non poſſunt: nec Sacerdotes per eos, qui ad Sacerdotium prohibentur eligi.

8 Appellatur & dicitur accuſatio rite facta, quando ſit inſcriptis. Et regulariter accuſator ſe debet inſcribere ad pœnam talionis, præterquam in ſex caſibus in ſumma poſitis.

c 1 **Spoliatus.** Spoliatus & ejectus ante omnia venit redintegrandus. *c. redintegranda*. Boni a malis ſemper moleſtantur.

2 Spoliatus & ejectus poſtquam fuerit reſtitutus, quas inducias debet habere, antequam cogatur in judicio reſpondere: & ibi in ſumma videas de multiplicitate induciarum.

3 Spoliatis Epiſcopis, & aliis ad judicium venientibus, induciæ ſunt præſtandæ.

4 Spoliati communione Eccleſiæ, & anathematizati, infames, inceſtuoſi, ſacrilegi, detractores, & multi alii ſunt ab accuſatione repellendi: & ibi dicitur, quod anathema differt ab excommunicatione. *c. Engeltrudam*.

5 Spoliatis & aliis quibuſcunque inimici Judices eſſe non poſſunt, nec accuſatores, nec teſtes: vox enim inimicorum contra nullos eſt audienda. Dicitur etiam ibi, quod teſtes familiares & domeſtici, & etiam conſanguinei, non ſunt contra extraneos producendi.

6 Spoliatus & quilibet alius, ſi adverſarium vult convenire, ipſius forum ſequi debet. *c. pulſatus*. Nec Epiſcopi damnari, nec Concilia celebrari poſſunt ſine Papa.

7 Spoliati & alii volentes litigare, non debent adverſarios ſuos coram infamibus trahere: quoniam tales, ſcilicet infames & criminoſi, non poſſunt eſſe Judices. Solus enim ille judicare debet alios, qui nihil in ſe habet reprehenſibile. *c. judicet*.

8 Spoliationem, vel alium reatum committens Epiſcopus, a quot Epiſcopis eſt judicandus?

9 Spoliatorum & aliorum teſtes, teſtimonium dicant de his tantum, quæ præſentialiter & veraciter noverunt. Nec contra abſentes ſunt producendi. Abſentes enim non debent judicari nec accuſari.

10 Spoliatorum & aliorum teſtes in uno deficientes, an ſint in aliis admittendi? Et accuſans de pluribus criminibus, ſi in uno deficiat, an in aliis admitti debeat?

11 Spoliati accuſantes ſuos ſpoliatores & invaſores, ab eis accuſari non poſſunt: quoniam accuſati niſi prius ſe purgaverint, alios accuſare non poſſunt.

d 1 **Teſte.** Teſtes juris diſpoſitione excommunicati. non poſſunt ad accuſationem admitti.

2 Teſtis eſſe non poteſt, qui ad xiv. annum nondum pervenit.

3 Teſtificantis perſonam aſſumere non poteſt, qui ab accuſatione prohibitus eſt.

4 Teſtis, accuſator, & Judex aliquis ſimul eſſe non poteſt.

5 Teſtantur jura, illum non eſſe a communione repellendum, qui die ſtatuta ad cauſam venire non potuit.

6 Teſtis eſt juris diſpoſitio, deficientem in Epiſcoporum accuſatione non poſſe de cætero agere, niſi in civili & proprio duntaxat negotio.

e 1 **Libello.** Libello famoſo utentes, & ipſum contra aliquem ſcribentes, qualiter puniendi ſunt?

2 Libellum diffamatorium ſcribens, aut aliter reus, tribus citationibus debet in jus evocari. Et per ſcripta nullius accuſatio debet ſuſcipi.

3 Libelli famoſi ſcriptor, aut aliter criminoſus, an admittatur in judicio per procuratorem?

4 Libellus accuſatorius ſi in Epiſcopum datur, id eſt, ſi Epiſcopus accuſetur, ejus cauſa a XII. Epiſcopis audiatur.

5 Libellum famoſum ſcribentes, aut aliorum crimina ſponte confitentes, non debent ad accuſationem admitti. *c. illi*. Et ibi habetur, quod nec qui parcit, eſt amicus: nec qui verberat, eſt inimicus. *c. non omnis*.

6 Libellum famoſum in alterum ſcribens, aut alteri crimen inferens, qua pœna ferietur, ſi crimen illatum non probetur?

f 1 **Infames.** Infames, excommunicatos, & criminoſos a Sacerdotum accuſatione jus repellit. Et ibi tractatur, qui dicantur infames. *c. infames*.

2 Infamis eſt quodammodo Epiſcopus & reprehendendus, qui ſibi ſoli dicit aliquem crimen ſuum fuiſſe confeſſum: & ibi dicitur, quod Epiſcopis alios

accu-

accuſantibus non creditur, niſi probent quod objiciunt.

3 Infamem quodammodo dicimus, & reprehendendum, qui ponit falcem in meſſem alienam. *cap.* 1. Et ibi dicitur, quod alicui alterius parochianum judicare non licet. Et quot civitates unaquæque provincia habere debeat. *c. ſcitote*. Et quod Epiſcopus judicio Primatis, & non aliorum, ſe ſubjicere debet.

4 Infamia, aut *criminalis accuſatio*, ſi imponatur Epiſcopo, id eſt, ſi Epiſcopus criminaliter accuſetur, & Epiſcopi comprovinciales de cauſa cognoſcentes ſint in ſententia ferenda diſcordes, quid juris?

5 Infamis eſſet quodammodo, & reprehendendus Judex, qui vellet reum cogere ad probandum, accuſatore in probationibus deficiente: quia negativa per rerum naturam eſt improbabilis. *c. accuſator*.

g 1 **Vivens.** Vivens ſi adhuc ſit Epiſcopus, alius ſibi ſuccedere non valet, nec in ejus locum ſubrogari: quod verum eſt, niſi eſſet depoſitus, vel de licentia Papæ renunciaſſet, aut per ambitionem ſe ad aliam Eccleſiam tranſtuliſſet. Epiſcopo autem ægrotanti, aut nimia ſenectute gravato, dandus eſt Coadjutor. Epiſcopus Eccleſiam ſuam deſerere non debet. *c. ſicut vir*. nec etiam eſt a ſuis ſubditis relinquendus. *c. denique*. Prælati duo in una Eccleſia eſſe non debent. *c. in apibus*. B. Auguſtinus acceſſit, & non ſucceſſit Valerio Hipponenſi Epiſcopo. *c. non autem*.

2 Vivens Epiſcopus aut Sacerdos, qui pro ægritudine a Miſſarum celebratione abſtinuit, an poſſit celebrare recuperata ſanitate? Et ibi habetur de morbo caduco laborantibus.

h 1 **Succeſſor.** Succeſſor an poſſit eligi ab Epiſcopo vivente, hoc eſt, an ſucceſſorem ſibi poſſit Epiſcopus eligere? Et ibi habetur, quod locus regiminis eſt fugientibus offerendus. Et epiſcopari poteſt, qui prodeſſe deſiderat. *c. qui Epiſcopatum*.

2 Succeſſor Epiſcopi mortui non eſt eligendus munerum datione, aut amicorum patrociniis.

3 Succeſſor Epiſcopi an poſt electionem teneatur juratum præſtare pro indemnitate Eccleſiæ.

4 Succeſſus ſeu proſper eventus denegatur Clericis, qui ante ſententiam ſuſpenſionis vel depoſitionis a ſuo Epiſcopo diſcedere præſumunt. In tales enim ferenda eſt cenſura.

5 Succeſſus non continget Epiſcopo a ſede Apoſtolica vocato, ſi ad propria revertatur, niſi prius fuerit purgatus, & Apoſtolicis literis munitus.

i 1 **Solve.** Solve & ſolvi procura teipſum, o Prælate excommunicate: alias non poteris ordinare, nec tua ordinatio erit rata.

2 Soluti ſunt Clerici unius provinciæ a Prælato alterius: adeo quod Archiepiſcopus, Primas, vel Patriarcha Clericos alterius provinciæ non poteſt ordinare.

3 Solvere vel damnare ſubditos ſuffraganei non licet Archiepiſcopo, illo inconſulto. Solvit Papa ab aliis excommunicatos: & cujuslibet Eccleſiæ Clericos poteſt ordinare. Eſt enim ordinarius Ordinariorum. *c. cuncta per mundum*.

k 1 **Regendo.** Regendo unamquamque parochiam, & res ipſius diſponendo, facit Epiſcopus quod debet. *c. regenda*. & *c. noverint*. Regendi ſunt ſubditi per Epiſcopos viſitantes: ut *c. placuit*.

2 Regendi officium Epiſcopus transgreditur, ſi bona Eccleſiarum uſurpare nititur: quamvis de illis precarias facere poſſit.

3 Regendi ſunt ſubditi ſine exactionibus. Et ibi de cathedratico, quantum nomine ipſius valeat Epiſcopus habere.

l 1 **Cenſuram.** Cenſuram formidare debent, qui Clericos ad Judices ſeculares trahunt. *c. inolita*. & *c. placuit*. Et ibi de conjuratoribus, & eorum punitione.

2 Cenſura ligatus, id eſt, excommunicatus vel ſuſpenſus, celebrans, eſt depoſitione dignus.

3 Cenſura ſive juſta, ſive injuſta, eſt timenda. Cenſura ligati ſunt vitandi plus quam pagani. *cap. ad menſam*. Cenſura Eccleſiaſtica feriri debet, & ore dæmonum diſcerpi, qui ſuo Epiſcopo eſt inobediens. *cap. abſit*. Cenſuram ex ira proferens graviter delinquit. *cap. ira*. & *cap. cum apud*. Cenſura ſive ſententia vel judicium quatuor modis pervertitur. *cap. quatuor modis*. Cenſura feriendi ſunt, & Judæ proditori comparandi, qui veritatem negant & occultant. *cap. quisquis*. & *cap. abiit Judas*. Cenſura ſive ſententia injuſte prolata viribus caret. Epiſcoporum præceptis non ſemper obediendum eſt. Cenſuræ ſeu anathematis forma habetur in *c. debent*.

m 1 **Teſtor.** Teſtari ſeu teſtamenta facere cum de proprio liceat, an permittatur Clericis proprium habere? Clericis cauſas agere non licet. *cap. duo ſunt genera Chriſtianorum*.

2 Teſtamenta condentes Clerici, an poſſint quibus voluerint ea relinquere? quæ de bonis Eccleſiæ acquiſiverunt? Teſtatur multiplex canon, illos eſſe graviter puniendos, qui res & prædia Eccleſiaſtica invadunt. De bonis Eccleſiæ quatuor ſunt portiones faciendæ. *c. quatuor*. Et ipſarum rerum alienatio an ſit permiſſa? *c. ſine exceptione*. & *c. terrulas*. Liberti Eccleſiæ an poſſint ab ea diſcedere? Res ſacræ ex quibus cauſis alienari valeant? *c. aurum habet Eccleſia*. Pauperibus eſt providendum. *c. gloria Epiſcopi*

3 Teſtamentum an facere poſſint illi, qui prius nihil habentes, tempore ſuæ adminiſtrationis aliquæ acquiſiverunt, & quid juris de talibus bonis?

4 Teſtamenta an facere poſſint Clerici, de bonis ex ſuis rebus Eccleſiæ quæſitis?

5 Teſtamenta facere de rebus Eccleſiæ, an ſit permiſſum Sacerdotibus? Et quis ſuccedat eis ab inteſtato?

n 1 **Funus.** Funera & exequias ſuas celebrare, & decimas ſolvere, ubi debent illi, qui ſe de una diœceſi aut parochia ad aliam tranſtulerunt.

2 Funerandi jura an poſſint præſcribi? Funera, i. e. corpora mortuorum ubi debent ſepeliri? Et an pro ſepultura aliquid poſſit exigi? Funerum, id eſt, mortuorum animæ quatuor modis ſolvuntur. *c. animæ*. Funera, id eſt, corpora mortuorum defenda non ſunt. *c. quam præpoſterum*.

o 1 **Fœnus.** Fœnus ſive uſuram quodammodo committit, & peccat, qui ultra debitum exigit. *c. quod debetur*. Et ibi principaliter tractatur, an Clerici poſſint ſua repetere, & pro illis litigare?

2 Fœneraria cauſa, ſive criminali, aut etiam civili, an poſſint produci teſtes domeſtici? Et an Clerici poſſint pro ſua Eccleſia teſtificari?

3 Fœnus ſeu uſura committitur, ſi præter ſortem aliquid exigitur.

4 Fœnora ſeu uſuras nec Clericis nec Laicis licet exercere.

5 Fœnora ſeu uſuræ an ſint aptæ, ut inde fiant eleemoſynæ?

6 Fœneratores & uſurarii veram pœnitentiam agere non poſſunt, niſi reſtituant, quæ rapuerunt.

p 1 **Furioſos.** Furioſos punire non decet ex his, quæ faciunt, cum ſint mente alienati, & ibi habetur de Loth & aliis ebrioſis.

2 Furioſis Clerici quodammodo comparandi eſſent, ſi pro patrociniis impenſis munera exigere vellent.

3 Furioſo Judex comparari poſſet, qui ex mulieris confeſſione Clericum condemnare vellet. Regulariter enim

enim mulieres contra Clericos teſtimonium ferre non poſſunt.

4 Furioſi quodammodo ſunt Eccleſiæ miniſtri, qui diebus dominicis & feriatis cauſas tractare volunt.

5 Furioſo ſimilis dici poſſet Judex, qui neganti purgationem indiceret, niſi infamia laboraret.

6 Furoris quodammodo plena res eſſet, ſi a miniſtris & ſubditis confeſſio cruciatibus extorqueretur. Juramenta quædam ſunt irritanda, quædam relaxanda. *c. auctoritatem.* & *c. alius.* in quo c. habetur, quod ſolus Romanus Pontifex Regem Franciæ tanquam inutilem depoſuit. Excommunicatis fidelitas ſervanda non eſt.

7 Furiose procederetur, ſi Diaconus vel Presbyter ſine concilii examinatione dejiceretur.

8 Furore quodam plenus cenſetur, qui carnis fragilitate ante ordinationem lapſus, & in judicio confeſſus vel convictus, poſtea præſumit offerre, & in ordine ſuſcepto miniſtrare: quod verum eſt de crimine depoſitionem inducente.

q 1 **Monachus.** Monachus an poſſit licite officia populis celebrare, pœnitentiam dare, & baptizare? Decimæ de conſenſu Epiſcopi Sacerdotibus dari debent. *cap. revertimini.*

2 Monachi an poſſint in ſuis Capellis Presbyteros inſtituere?

3 Monachorum & Eccleſiarum jura, an per præſcriptionem tolli poſſint?

4 Monachi an poſſint præſcribere contra Eccleſias & Prælatos ſeculares?

5 Monachi & Prælati res Eccleſiæ ſua auctoritate repetere non valent.

6 Monachi, Epiſcopi, & alii Prælati, ſi ſua auctoritate uſurpant, quæ ad ſe pertinere putant, an cadant a cauſa?

7 Monachi & Abbates an poſſint retinere Eccleſias, decimas, & jura patronatus de manibus Laicorum ſibi conceſſa, ſine Epiſcopi conſenſu? Et ibi habetur, quod Epiſcopus habet diſpoſitionem omnium Eccleſiarum, quæ in ſua diœceſi conſtitutæ ſunt. *c. omnes baſilicæ.* Et etiam ibi plene de jure patronatus. *cap. quicunque. cap. filiis. cap. decernimus.*

r 1 **Occidit.** Occidit ſeipſum ſpiritualiter, qui a voto reſilit.

2 Occidit quodammodo temporaliter ſeipſum, qui ſuum reſignat beneficium. Sed ſi in infirmitate reſignavit, an ſit ei reſtituendum, poſtquam convaluerit? Et ibi habetur, quod ante probationem triennii nullus in monaſterio debet ſuſcipi.

3. Occidit animam ſuam Monachus ad propria rediens, poſtquam ſe & ſua monaſterio tradidit.

4 Occidens vel percutiens Clericos diabolo ſuadente, eſt excommunicatus ipſo jure. *c. ſi quis ſuadente diabolo.* Et ibi habetur, quod Eccleſiæ conceſſa non ſunt revocanda: & qui talia aufert, ſacrilegium committit: & Eccleſiæ immunitas non eſt violanda.

s 1 **Abbates.** Abbates aut Monachos factos Epiſcopos jus obligat ad relinquendum, quod ante habuerunt, monaſterio: quod poſt, Eccleſiæ propriæ. *c. ſtatutum.*

2 Abbates ſunt a propriis fratribus eligendi, & non ab Epiſcopis. Abbates repellere non eſt permiſſum Mochis: neque commatres facere. Abbates & Monachos poſſunt Epiſcopi viſitare, & conditiones exigere tempore dedicationis conſtitutas. Abbates & Monachi cum Sanctimonialibus habitare non debent, quia ſexuum commiſtio eſt periculoſa. *c. diffinimus.*

t 1 **Clauſtra.** Clauſtra ſive religionem intrare volentibus Clericis, non eſt a ſuo Epiſcopo denegandus ingreſſus.

2 Clauſtrum ingredi Clericis permittitur, etiam Epiſcopo invito.

3 Clauſtrum unum petere altero derelicto, an ſit permiſſum Monachis regularibus Canonicis, ſine permiſſione Abbatum.

u 1 **Volentes.** Volentes & ſpontaneos monaſterium intrantes pueros, an cogant jura religionis propoſitum tenere. Voluntarie puellæ virginitatis propoſitum ſuſcipientes, nuptias eligere non poſſunt.

2 Voluntate patris ſpreta, ſi filius religionem ingreditur, an a patre revocari poſſit?

3 Voluntarie habitum religionis ſuſcipientes, illud deſerere non poſſunt: ſed qui coactus ingreditur, nullo modo obligatur.

4 Volentes religioſi ad arctius monaſterium tranſire, non ſunt impediendi.

x 1 **Commendat.** Commendatam unam Eccleſiam poteſt habere Clericus in altera intitulatus. Commendandi ſunt Clerici, qui in una & non in pluribus Eccleſiis volunt conſcribi. Et ibi habetur, quod duobus Epiſcopatibus poteſt quandoqua quis præfici. *c. relatio.*

2 Commendandi non ſunt Clerici, qui ſine literis dimiſſoriis de una Eccleſia tranſeunt ad alteram. Matrimonium ſpirituale contrahitur inter Curatum & Eccleſiam ſuam, quæ non debet eſſe ſcortum. *c. ſicut.*

3 Commendatio nulla, ſed potius vituperium eſt Clericis, qui ſecularium negotiorum procuratores eſſe volunt.

4 Commendandi ſunt Clerici, qui veſtibus ſibi congruentibus utuntur, ungenta & fulgida veſtimenta fugientes.

5 Commendare non debemus Clericum, qui a ſuo Epiſcopo depoſitus, Imperatorem aut Judicem ſecularem adit.

y 1 **Jurans.** Jurans verum non peccat: ſed ſecus, ſi pejerat, & per creaturas jurare non licet.

2 Jurans falſum, quod putat verum, an ſit perjurus? Quot comites habeat juramentum? & quot ſunt genera mendacii?

3 Perjurum Prælatum & criminoſum ante ſententiam diffinitivam derelinquere non licet.

4 Juramenta illicita an ſint ſervanda?

5 Pejerare & contra juramentum ſuum venire, qui cogit aliquem, licet perjurus non ſit, tamen mortaliter peccat. In qua ætate quis cogatur jurare? Et ibi ponitur forma juramenti fidelitatis. *c. de forma.*

z 1 **Pugnas.** Pugnas committere ſeu militare, an ſit peccatum?

2 Pugna ſive bellum quod dicatur juſtum.

3 Pugna an debeat committi pro repellenda ſociorum injuria?

4 Pugna non ſemper eſt exercenda contra malos. Mali enim ſunt quandoque a bonis tolerandi, non abjiciendi. Quædam tamen mala ſunt repellenda & punienda, quædam toleranda. Mali ſunt medicinali ſeveritate ad bonum cogendi, ut Nabuchodonoſor. Et hæretici etiam inviti ſunt ad ſalutem trahendi. Pugnis & bellis ſunt coercendi Eccleſiaſticæ religionis inimici.

5 Pugnas ſeu bella qui Deo auctore geſſerunt, præcepta non occidendi minime tranſgreſſi ſunt. Et ibi, an mali ſint occidendi? Habens gladii poteſtatem poteſt occidere, ſi hoc faciat amore juſtitiæ.

5 Pugna & coactio eſt exercenda in malos, ut teneant bonum jam ſuſceptum. Non autem ſunt ipſi mali ad bonum non ſuſceptum cogendi.

7 Pugna ſi juſta ſit, poſſunt hæretici & omnes hoſtes licite ſuis rebus ſpoliari.

8 Pugna ſeu bellum an poſſit per Clericos committi? & an poſſint Clerici arma ſumere? Qui ſacramenta Dei tractant, judicium ſanguinis agitare non debent.

a 1 **Hæreſis.** Hæreſis quælibet ab Eccleſia Romana deſtruitur. Hæreticus an poſſit alium excommunicare, privare, vel ſententia notare? Excommunicatus alium excommunicare non poteſt. Hæreticorum conſortia, & eorum ſacrificia ſunt a catholicis fugienda.

2 Hæretici etiam poſt mortem ſunt Excommunicandi. Eccleſia *viventes* & *non mortuos*, an ligare poſſit vel ſolvere?

3 Hæreticus ſi dominus eſt, aut alio crimine irretitus, an poſſit excommunicatio ferri in familiam ſuam pro delicto ipſius domini, & in filium pro peccato patris? Excommunicandi ſunt, qui corrigi nolunt: & etiam illi, qui duas uxores habent: teſtes falſi, homicidæ, & multi alii. Hæreticorum tandem variæ ſpecies ponuntur.

b 1 **Violatas.** Violatas Romanorum Pontificum cenſuras, a nullo decet eſſe. Violantes ſacros canones in Spiritum Sanctum blaſphemant. Violanda non ſunt, ſed ſervanda Sanctorum ſtatuta, & eorum regulæ in Synodo conſtitutæ.

2 Violari non debent privilegia Eccleſiarum: nec Archiepiſcoporum. Violans civitates & occidens ſuos Præſules, Epiſcopali dignitate privatur. *c. ita nos.*

c 1 **Sortilegus.** Sortilegus quis ſit: ſive qui dicantur ſortilegi?

2 Sortilegum eſſe, an ſit peccatum? ſortibus an ſit credendum?

3 Sortes, ſive divinationes a quibus exordium ſumpſerunt.

4 Et de multiplici genere divinationis: & quot modis dæmones futura prænoſcunt.

5 Sortilegi, vel divinatores an ſint excommunicandi, ſi ceſſare noluerint? Sortilegia, & magicam artem debent Epiſcopi eliminare, Sortilegiis, vel maleficiis nullo pacto debent Sacerdotes operam dare, alias abjiciendi ſunt.

6 Sortilegus, vel alius ab Epiſcopo excommunicatus, an per alium, ipſo inconſulto, poſſit abſolvi, Et an Presbyteri poſſint reconciliare pœnitentes? Pœnitentia morientibus non eſt deneganda, etiam a ſimplici Sacerdote,

7 Sortilegis & aliis morientibus non eſt pœnitentia imponenda, ſed bene innoteſcenda. In pœnitentiis imponendis multa ſunt conſideranda. Melius eſt Sacerdotem pœnitentiam imponentem eſſe nimis miſericordem, quam nimis ſeverum. Sortilegi ſunt & excommunicati, qui dies, menſes, & annos Paganorum ritu obſervant.

d 2 **Sponſis.** Sponſis Dei, ſe Deo dedicantibus, & virginitatem voventibus, nuptias contrahere non licet. Sponſalia de præſenti, ſive matrimonia per voventes ſolenniter contracta, non tenent.

2 Sponſa unius, an poſſit a ſuo ſponſo recedere & alii nubere? Sponſa ſine conſenſu ſponſi, & econtra, religioſam veſtem ſuſcipere non poteſt poſt copulam carnalem: ſecus ante. Sponſalia vera an fuerint inter Joſeph & Mariam? Sponſam alterius nullus rapiat, & ibi aliquid de Raptu.

e 1 **Infidis.** Infidis ſeu infidelibus conjugium contrahere *licet*: & *inter* eos dicitur eſſe matrimonium, licet non ſit ratum. Infidelis uxor virum cogens ad malum, licite dimittitur. Infidelium, ut Judæorum, convivia, & etiam conjugia ſunt a Chriſticolis vitanda.

2 Infidelium unus, ſi convertatur ad fidem, altero remanente in infidelitate, an poſſit ad fidem converſus alii ſe copulare?

3 Infidelis, qui ante baptiſmum unam uxorem habuit, & poſt baptiſmum aliam, bigamus eſt cenſendus, nec poteſt eſſe Epiſcopus. *c. acutius.* ibid.

f 1 **Serviat.** Servire adſtrictus, ut puta ſervus, ſi contrahat cum libera, quæ per errorem eum *putabat liberum*, *non eſt inter* eos conjugium, quia error perſonæ & conditionis impediunt & dirimunt: ſecus autem eſt de errore fortunæ & qualitatis.

2 Servum ſcienter acceptum in maritum non poteſt mulier dimittere: ſecus ſi ignoranter. Servi poſſunt matrimonia contrahere.

g 1 **Infans.** Infans proprius, ſi teneatur a patre in ſacro baptiſmate, licet per tale factum ſuæ uxori compater efficiatur, non propter hoc ab ipſo uxore ſeparabitur, niſi ad ſervandam continentiam poſſit induci.

2 Infantes ſponſalia contrahere nequeunt, quia in illa ætate conſentire non poſſunt.

3 Infantes ſive filii ſpirituales vel adoptivi, an poſſint naturalibus per matrimonium conjungi?

4 Infantes ſive filium aliquem non debet uxor ſimul cum viro ſuo in baptiſmate ſuſcipere, *cap. fil.* quia eſſet ejus commater. Et ibi dicitur, quod non poteſt quis ducere in uxorem relictam compatris ſuæ uxoris: nec etiam duas commatres.

5 Infantibus ſi conceditur nuptias contrahere, ipſorum & quorumcunque aliorum nuptiæ ſeu matrimonia non debent clam fieri, ſed publice, & ſic non debent eſſe clandeſtina. Tandem inſtruuntur Judices ad cuncta rimandum.

h 1 **Mœcha.** Mœcha ſive adultera, & ab aliquo per adulterium polluta, an poſſit per eum duci in uxorem? Et ibi matrimonia ſecunda conceduntur. *c. quod ſi dormierit.*

2 Mœcham ſæpe mulierem efficit coactio, & ideo nulla mulier eſt cogenda nubere, quia in matrimonio animus plena libertate potiri debet & gaudere. Non licet viro uxorem deſerere, ut fecit Lotharius.

3 Mœchiæ notam an dicantur incurrere filii & filiæ, qui poſt ſponſionem parentum cum aliis contrahunt: hoc eſt, an filii & filiæ poſt promiſſionem & ſponſionem parentum ſuorum poſſint licite cum aliis contrahere?

i 1 **Coit.** Coire ſolita (ut eſt meretrix) poteſt in uxorem duci, ſi de ejus correctione ſpes habetur. Coitus ſive fornicatiouis cauſa poteſt uxor dimitti.

2 Coitus ſive incontinentiæ cauſa ducta, an ſit conjunx appellanda? Abortum procurantes an ſint homicidæ?

3 Coitui ſive copulæ conjugali apta puella, ſi habet patrem ſervum, & avum liberum, in matrimonio contrahendo ſequatur de honeſtate arbitrium avi, & non patris, qui liberum non habet arbitrium, cum ſit ſervus.

4 Coitu ancillari & illicito non licet prolem quærere: vivente enim uxore ex quacunque cauſa, neque ex ancilla, neque ex alia, licet prolem procreare. Mœchiæ nomine omnis illicitus concubitus intelligitur, *c. meretrices.*

5 Coire coacta & per violentiam accepta an perdat pudicitiam & virginitatem? Carnis virginitas non ſervatur, ſi mens corrumpitur. Viro uxorem, extra fornicationis cauſam, derelinquere non licet.

6 Coiens vir cum alia, & ſic adulter, uxorem adulteram dimittere non poteſt.

7 Coitus ſeu fornicationis cauſa dimittens uxorem, ea vivente aliam ducere non poteſt. Coitus contra naturam, & cum perſonis conjunctis, eſt graviſſimum peccatum.

8 Coitum ſive incontinentiam incurrere non debet aliquis, ut aliqua ad fidem convertatur. Et ſic non *licet* ducere uxorem infidelem ſub ea conditione, ut convertatur & infidelis efficiatur.

k 1 **Mente.** Mente ſeu voluntate mulier cupit, ut fiat mater, & habeat liberos, tamen ejus

vir

UAB Biblioteca de Ciències Socials

vir eſt frigidus & maleficiatus, an propter hoc ſit ab eo ſeparanda?

2 Mens & voluntas eſt mulieri, poſt mortem viri, cum illo contrahere, cum quo prius fornicata fuit: an poſſit? Viro uxorem dimittere propria auctoritate & ſine judicio Eccleſiæ non licet, neque eam occidere. *c. admonere.*

3 Mentis ſeu cordis ſola contritione, abſque oris confeſſione, an poſſint peccata deleri, & utrum poſſimus Deo ſatisfacere? Illam quæſtionem prolixe tractat Gratianus, ejus occaſione interſerens tractatum de pœnitentia, ſeptem diſtinctiones continentem.

4 Mentis ſcrupulo ceſſante, an poſſit maritus tempore orationis & pœnitentiæ uxori debitum reddere? Et ibi habetur, quod tempore quadrageſimali nuptias celebrare non licet.

5 Mens & voluntas eſt viro continentiam vovere. Non poteſt hæc facere ſine conſenſu uxoris tacito vel expreſſo, niſi ſit ſponſa nondum cognita. Mulier viro debet ſubeſſe, cum vir ſit caput mulieris. *c. hæc imago.*

l 1 **Dubitans.** Dubitans uxor de morte mariti, & credens illum eſſe mortuum, ſi contrahat cum alio, an dicatur rea adulterii?

2 Dubitans mulier de morte mariti, ſi cum alio contraxit, & poſtea maritus ejus rediit, an ſit cogenda ad eum redire, & primum dimittere?

m 1 **Gradibus.** Gradibus conſanguinitatis nobis contingentes mulieres non poſſumus ducere in uxores. Quare conſtitutum fuit, ne conſanguineæ ducantur.

2 Gradu conſanguinitatis uxori contingentem non licet uxorem ducere.

3 Gradus conſanguinitatis & affinitatis ſecundum decreta uſque ad ſeptimam generationem habent prohibitionem: hoc eſt, quod ratione conſanguinitatis & affinitatis prohibitum eſt matrimonium uſque ad ſeptimum gradum.

4 Gradus VI. conſanguinitatis quare prohibitus eſt ſecundum canones.

5 Gradus conſanguinitatis quomodo computandi ſunt.

6 Gradibus prohibitis conjuncti ad quorum accuſationem vel teſtificationem ſunt ſeparandi. Et ibi de juramento ſeparationis & reconciliationis. Et de juramento eorum, qui conſanguinitatem probant. *c. de parentela.*

7 Gradu prohibito conjuncti, ſi ad invicem carnaliter commiſceantur, filii ex tali inceſtuoſo coitu procreati, non ſunt filii appellandi.

8 Gradus conſanguinitatis & affinitatis quis dicatur eſſe diſpenſabilis: id eſt, quo gradu poſſit diſpenſari cum conſanguineis & affinibus?

9 Gradu prohibito conjuncti (licet forte ſententia pro matrimonio fuerit lata) poſſunt ſeparari. Sententia enim pro matrimonio vel contra ipſum lata poteſt retractari veritate comperta, quia talis ſententia nullo curſu temporis tranſit in rem judicatam. Et ibi dicitur, ſententiam etiam Romani Pontificis in melius poſſe mutari. *c. ſententiam.*

10 Gradus affinitatis (ſive ipſa affinitas) in ſuperſtite non deletur. Item ſoboles ex ſecundis ſuſcepta nuptiis, conſanguineis prioris viri copulari non debet, ſecundum decreta, ſed hoc corrigitur per *c. non debet. de conſang. & affin.*

n 1 **Rapiente.** Rapiente virginem per vim ab aliquo, raptus committi dicitur.

2 Rapiens violenter puellam, poteſt illam peracta pœnitentia in uxorem ducere. Et ſic rapta raptori jure canonico nubere poteſt. *c. denique.* & melius extra de rap. *c. cum cauſa.* cum ſimilibus.

EA, DE QUIBUS

LECTOREM PRINCIPIO VISUM

EST ADMONERE, HÆC SUNT:

IN Ecclesia Romana, omnium Ecclesiarum magistra, solitos esse asservari Conciliorum canones, & Pontificum decreta, ac cæteris Ecclesiis communicari, plane compertum est.

Atque in usu præcipue videtur fuisse collectio illa, quam Nicol. Papa *in c. si Romanorum dist. 19.* Codicem canonum nominat : in quo continebantur canones & regulæ illæ, quæ recensentur a Leone IV. *cap. de libellis . dist.* 20. Hujus codicis tria manuscripta exemplaria Romæ habentur in Vaticana Bibliotheca. Extat etiam impressus Maguntiæ Anno Salutis M. D. XXV. Repertus est autem in vetustissimo Cardinalis Vercellensis codice, Cresconii ad Episcopum Liberinum quidam quasi nomocanon : in quo, cum pluribus causarum titulis propositis, exponatur deinde, quibus Synodorum, ac Decretalium Epistolarum locis illæ tractentur, capita capitibus Maguntini codicis, & numeri numeris optime respondent. Quæ quidem a Cresconio adhibita diligentia satis indicat, frequentissimum fuisse hujus collectionis usum : & hæc ea est, quæ in notationibus, quæ nunc eduntur, absolute Codex Canonum vocatur.

Cæterum inter privatos collectores, qui multo plura congerere studuerunt, perantiquus est *Isidorus* : cujus collectio protenditur a canonibus Apostolorum usque ad Concilium Hispalense secundum : habeturque in duobus codicibus Vaticanæ Bibliothecæ, & uno monasterii Dominicani sanctæ Mariæ supra Minervam : extat autem impressa in editionibus Conciliorum, in antiquioribus quidem purior, in recentioribus autem multis aliis Conciliis, scriptisque admista . Isidorum hunc Igmarus Archiepiscopus Rhemensis in libro de Synodis, celeberrimum illum Hispalensem fuisse affirmat, a quo, testatur etiam Tritemius, librum Decretorum esse conscriptum : ac certe multa verba, quæ in Præfatione hujus collectionis leguntur, sunt in libro quinto Etymologiarum. In codice autem Dominicanæ Bibliothecæ initio Præfationis ita legitur : *Isidorus mercator servus Christi, lectori conservo suo, &c.* nec multo secus in Vaticanis : quo loco in impressis est, *Isidorus peccator servus Christi, &c.*

Secutus deinde est (ut de iis primum, quorum opera typis excusa sunt, loquamur) *Burchardus*, Wormacienſis Episcopus, Othonis III. & Henrici II. Bavari Imperatorum ætate : qui non ordinem temporum & provinciarum, ut Isidorus, sed rerum & causarum sibi sequendum putavit.

Iisdem vestigiis institit non ita multo post *Ivo*, Carnotensis Episcopus : sed exorta interim Berengarii hæresi, multa ad illam confutandam pertinentia addidit, ac multa etiam præterea ex Pandectis & Codice : dum de Laicorum quoque officiis sibi agendum putat : quod Burchardo minus necessarium visum fuerat.

Ex-

Extant autem duo volumina, Ivonis nomine inſcripta, eandemque habentia præfationem : quorum unum, quod *Pannormia*, alterius, quod abſolute *Decretum*, inſcribitur, quaſi epitome quædam eſt. Verum in hoc eodem campo alii etiam graviſſimi viri (quorum libri partim in publicis, partim in privatis Bibliothecis manuſcripti habentur) *Creſconius*, *Anſelmus*, *Deuſdedit Cardinalis*, *Gregorius Presbyter*, qui volumen ſuum *Polycarpus* inſcripſit, aliique nonnulli præclare ſe exercuerunt, ſuamque operam probaverunt. Noviſſimus iſtorum omnium, præter auctorem Pannormiæ (nam is recentior fortaſſe eſt) *Gratianus* Monachus Benedictinus, non tantum decretis colligendis (quod ſuperiores fecerant) operam dedit : ſed Ivonis fortaſſe Præfatione excitatus, eo potiſſimum incubuit, ut certis quæſtionibus propoſitis, quid in utramque partem ex Canonibus, qui inter ſe nonnunquam pugnare videbantur, dici poſſet, ipſe & afferret, & explicaret : omninoque eorum varietatem, quæ ſpeciem diſſenſionis habebat, ad concordiam revocaret. Cæterum in longo ac perdifficili opere multa a parum æquis hominibus exagitabantur ; nonnulla pii etiam & verecundi interdum deſiderabant.

Quamobrem ne hujuſce utiliſſimi & graviſſimi Codicis vacillaret auctoritas, placuit primum Pio IV. ac ſubinde Pio V. & Gregorio XIII. (apud quem etiam hujus perfecti operis, quemadmodum & aliarum maximarum rerum, laus fuit) ut illi corrigendo ſumma opera daretur, mendæ librariorum tollerentur : ſi qua etiam in re Gratianus, ut homo, minus vidiſſet, modeſte notaretur, ipſaque omnino capita ſuis auctoribus quam diligentiſſime reſtituerentur. Itaque & Romæ Vaticana Bibliotheca, & monaſterii Dominicani ſupra Minervam, aliæque non paucæ excuſſæ ſunt, & ex aliis urbibus atque regionibus invitati doctiſſimi homines, qui idem facerent, & ſi quid inveniſſent, quod ad hanc rem pertineret, pro ſua pietate libenter communicarent, atque ad Pontificem mitterent. Qua diligentia illud factum eſt, ut cum jam magnam partem ſuum unicuique tributum ſit, ac propterea intelligi plerunque poſſit, quæ Synodorum generalium, quæ ſummorum Pontificum, quæ provincialium Conciliorum, quæ Patrum decreta ac ſententiæ, atque inter hæc, quæ ſanctæ Romanæ ſedi probata ſint, quæ minime, vix quiſquam errare, atque incerta pro certis ſequi, certa vero pro incertis ſuſpecta habere poſthac queat.

Quod ad citationes auctorum pertinet, ubi error evidens erat, aut nonnulla Gratiani exemplaria cum veriore, atque ab aliis collectoribus allata citatione conſentiebant, ſublatis falſis inſcriptionibus veræ ſunt reſtitutæ : ubi vero, quamvis caput apud alium auctorem eſſet inventum, fieri tamen poterat, ut illius quoque eſſet, quem Gratianus citaret (ſunt enim haud raro decreta tralatitia, & ſententiæ ſimiles in bonis auctoribus) retenta Gratiani citatione, ſatis viſum eſt locum, ubi hodie habeatur, indicare. Et quoniam interdum aut capitis aliqua quidem pars illius auctoris eſt, qui citatur, aliqua vero minime, aut verba valde ſunt mutata : Id quoque eſt indicatum, adſcriptumque præterea in margine, quo loco idem caput in gloſſa Bibliorum ordinaria, in libris Sententiarum, & apud cæteros collectores habeatur, eos præſertim, qui in hujus Operis emendatione magno uſui fuerunt. Animadverſum vero eſt, multa olim fuiſſe (quorum nonnulla hodie etiam habentur) homiliarum ex variis auctoribus collectarum volumina : quibus homiliis nomen auctoris aut non eſſet præpoſitum, aut etiam mutatum : quod Decretorum collectoribus, qui fontes adire in illa librorum penuria plerunque non poterant, errandi interdum dederit occaſionem.

Sæ-

Sæpe etiam Gratianus multas Patrum ſententias ſimul colligit, atque in unum caput concludit (quamvis in vulgatis Codicibus plerunque in diverſa capita ſint diſtractæ, ſed fere ſint Rubrica) idque cum facit, non ipſa prorsus auctorum verba affert, ſed arbitratu ſuo mutat, addit, imminuit, ſummatim complectitur: quod etiam Burchardus & Ivo faciunt, cum citant hoc modo, *ex dictis Auguſtini*, *ex dictis Hieronymi*.

In emendando textu, primum initia capitum ob uſitatas Doctorum citationes non ſunt mutata: ſed ubi ab originali diſcrepabant, in margine aut in notatione eſt indicata germana lectio. Deinde hæc gloſſæ ipſius habita ratio eſt, ut nihil in textu ſit mutatum, ubi mutatio ipſa impeditura erat, quo minus, quid ſibi auctor gloſſæ voluiſſet, animadverti poſſet: ſed eodem modo aut in margine, aut in notatione mendum eſt indicatum. Ubi vero hæc non obſtabant, hæc fere ſervata corrigendi ratio eſt: ut ſi videretur voluiſſe Gratianus auctorum, quos citaret, ipſa prorſus verba referre, ea ex ipſo originali emendarentur, & interdum etiam, non levi propoſita utilitate, aliqua adderentur: niſi ſicubi vulgata lectio viſa eſt melior: nam tunc illa retenta notatum eſt, quomodo originale ipſum habeat. Sin autem Gratianus non eadem prorſus verba afferre voluerat, ſed aut in ſummam quandam ipſe redigere, aut ab aliis redacta, ut ab auctore gloſſæ ordinariæ, ab Ivone & aliis collectoribus referre: tunc nihil fere emendatum vel additum eſt, niſi forte Patris illius, unde collector acceperat, reſtituta lectio magnam afferre viſa eſſet utilitatem: multiſque locis id notatum eſt, & verba ipſius originalis allata, ut Lector identidem in memoriam hujus adhibitæ cautionis revocaretur, & labore ad originalia adeundi levaretur. Quod ſi idem caput ex pluribus vicinis alicujus Patris locis confectum eſt (nam quæ multum diſtabant, ſatis plerunque fuit in margine indicare) adjectæ ſunt in textu particulæ illæ *& ſupra*, *& infra*: ſc. ubi ſeriem & nexum collectionis impedituræ non erant: ubi vero Gratianus ipſe loquitur, ex manuſcriptis hujus libri exemplaribus pura germanaque lectio eſt reſtituta.

In Codice Canonum capita, quæ ex Græcis Synodis recitantur, ſunt a Dionyſio Exiguo in linguam Latinam converſa: cujus Præfatio manuſcriptis ipſius codicis exemplaribus præpoſita legitur. Iſidorus autem partim hac ipſa Dionyſii verſione, quanquam raro, partim fortaſſe priſca illa, cujus mentionem in præfatione ſua Dionyſius facit, uſus eſt aut integris, aut aliquantulum immutatis: partim etiam aliis, quæ tunc, ut ipſemet Iſidorus teſtatur, extabant, hodie, præterquam apud iſtos Decretorum collectores, non extant. Quocirca mirandum magnopere non eſt, ſi cæteri collectores, & omnium fere poſtremus Gratianus, qui & Codicem illum Canonum, & Iſidori collectionem, & aliam etiam habebant, eundem canonem non ſemper ex eadem verſione recitent. Qua de re ſæpe in notationibus Lector eſt admonitus, & ubi neceſſarium viſum eſt, Græca canonis verba cum verſione nova ſunt allata: idemque in cæteris Patrum Græcorum ſententiis factum eſt.

De nomine *Pakeæ* ſunt variæ doctorum hominum ſententiæ. Multi ea capita, in quibus res inanes ac leves continerentur, hoc nomine appellari cenſuerunt: alii quaſi τὰ παλαιὰ, id eſt, antiqua: alii quaſi additiones quaſdam, derivata,

vata, aut potius depravata voce ab adverbio πάλιν, id est, rursum, quo scriptores etiam Latini tempore Gratiani uterentur. Verum Joannes Andreæ in additionibus ad Speculatorem, titulo de Disputationibus & allegationibus prope finem (quem Imola in Rubrica de verborum obligationibus, Alexandrinus in proœmio Decretalium, Jason in Rubrica tituli de Actionibus, & alii sunt secuti) putat, quendam Protopaleam, quem Jason addit Cardinalem fuisse, collectioni Gratiani capita hæc adjunxisse. Atque ut in re tam incerta aliquid elici conjectura possit, exponetur, quid in collatis exemplaribus observatum fuerit. In tribus, quæ sunt antiquissima, & videntur scripta paulo post Gratiani ætatem, pauciſſima ex hujusmodi capitibus habentur. In uno valde emendato sunt appositа in margine sine ulla nota, sed non omnia quæ in his non habentur. In alio literis perantiquis descripto Paleæ ipsæ recentiori scriptura toti volumini præponuntur. In cæteris habentur aut omnes, aut pleræque: & partim quidem cum Paleæ nomine, partim vero sine ullo a cæteris capitibus discrimine. Ex qua observatione illud videtur posse colligi, has Paleas esse additiones, non eodem tempore factas, ad primam collectionem Gratiani, in margine primum adscriptas, ac nonnullas fortasse ab ipsomet Gratiano (ut fit) inter componendum aut relegendum: quas deinde librariorum quidam omiserint, quidam in contextu posuerint, interdum conjuncte cum prioribus capitibus, interdum cum aliquo discrimine. Falsam vero esse illorum opinionem, qui eas contemnendas putant, ex eo constat, quod multæ & in Decretalibus, & apud vetustiores Gratiani collectores habentur: quod suis locis indicabitur.

In plerisque vetustis hujus collectionis exemplaribus hæc tanquam inscriptio rubris literis posita est: *Concordantia discordantium canonum*: addita in quibusdam dictione, *Incipit*, sine ulla Gratiani mentione. Verum in Vaticano illo vetustissimo, cui voluminis ipsius initio recentiori scriptura Paleas esse præpositas, dictum est, ante ipsas Paleas est hic titulus, *Decretum Gratiani Monachi sancti Felicis Bononiensis, ordinis sancti Benedicti, compilatum in dicto monasterio, Anno Domini millesimo centesimo quinquagesimo primo, tempore Eugenii Papæ tertii*: in aliis vero duobus Codicibus, in extremo est, *Explicit Decretum compilatum a Gratiano Monacho monasterii sancti Felicis de Bononia*. In Chronico, quod inscribitur, *Pomærium Ecclesiæ Ravennatis*, qui liber in Bibliotheca Vaticana servatur, hæc de Gratiano leguntur, *Anno Christi millesimo centesimo quinquagesimo primo, Gratianus Monachus de Classa civitate Tusciæ natus, Decretum composuit apud Bononiam in monasterio sancti Felicis*. Idem testatur Hugutio, vetustissimus hujus Codicis interpres, secunda, quæstione sexta, cap. post appellationem. & Vincentius in libro Historiarum bis, semel libro vigesimo tertio, capit. trigesimo primo, loquens de Isidoro: & iterum libro vigesimo quinto, cap. octuagesimo quarto, agens de Ivone, & aliis decretorum collectoribus: & sanctus Antonius part. tertia histor. tit. decimo octavo, cap. sexto. Tritemius vero in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, Gratianum agnoscit hujus collectionis autorem: itemque in libro secundo de Viris illustribus ordinis sancti Benedicti: quo tamen loco addit (ipsam fortasse Operis inceptionem spectans) fuisse ab eo compositum Anno Domini millesimo centesimo vigesimo septimo. Hanc collectionem Innocentius tertius, in Epistola ad Archiepiscopum Compostellanum, vocat corpus Decretorum. Ob has igitur auctoritates, & receptam apud omnes opinionem, in prima hujus voluminis pagina præpositus est titulus nomine Gratiani.

Quod

Quod ad gloſſas pertinet, quæ pios & catholicos auctores habuerunt, quæ in illis errata paulo majoris ponderis pro humani ingenii infirmitate obrepſerunt ea in margine ſunt notata, & quid catholice ſentiendum ſit, oſtenſum eſt. Hæ autem notæ, quibus aſteriſcus affixus eſt, neceſſario poſthac in omnibus impreſſionibus apponendæ erunt.

INDEX

INDEX LIBRORUM,

QUI VARIIS EX LOCIS SUNT HABITI.

Ambrosii sermones aliquot, qui adhuc non extant impressi, ex Bibliothecis Vaticana, & monasterii Mediolanensis S. Ambrosii.

Anselmi collectio canonum, ex Vaticana, & Hieronymi Parisetti.

Alexandri II. epistolæ aliquot, partim missæ ab Antonio Augustino Archiepiscopo Tarraconensi, partim ex Bibliothecis, Vaticana, Nicolai Ormanetti Episcopi Patavini, Michaelis Thomasii Episcopi Ilerdensis.

Anastasii Bibliothecarii Chronicon, & versio septimæ Synodi, & octavæ sub Hadriano, ex Vaticana, & Cardinalis Sirleti.

Bonifacii Papæ concilium ex Hispania, ex vetusto codice monasterii Populeti.

Bonifacii martyris epistola, ex Bibliotheca monasterii B. Mariæ supra Minervam.

Cresconii Nomocanon, ex Bibliotheca Cardinalis Vercellensis.

Capitula aliquot Pontificum, ex eodem codice monasterii Populeti.

Capitularium liber septimus, & capitularia adjecta, missa a Jacobo Amioto Episcopo Antissiodorensi, ex Bibliotheca Ecclesiæ Beluacensis.

Collectio decretorum Romanorum Pontificum, ab Augustino Archiepiscopo Tarraconensi.

Codex Canonum, qui apud veteres Pontifices in usu fuit, ex Vaticana, Dominicana, & Cardinalis Sirleti.

Collectio canonum incerti auctoris, ex Vaticana.

Collectio canonum ex Bibliotbec. Eccl. Mutinensis.

Collectio canonum pœnitentialium incerti auctoris, ex Bibliotheca Michaelis Thomasii Episcopi Ilerdensis.

Conciliorum Hispanicnsium, & Carthaginensium varietates lectionis, ex Bibliothecis Regis Catholici Lucensi & Sorensi a Cardinali Quiroga.

Centii Camerarii liber de formis juramentorum, ex Bibliotheca Achillis Statbii.

Concilii alicujus fragmenta quædam post Anselmi collectionem in codice Hieronymi Parisetti.

Cypriani operum exemplaria, ex Vaticana, & monasterio sancti Salvatoris Bononiensi.

Decreti hujus undeviginti exemplaria manuscripta, partim sine glossis, partim cum glossis, duodecim quidem ex Vaticana, reliqua vero ex Bibliotheca Marcelli Papæ II. Cardinalium Vercellensis, & Sirleti, Michaelis Thomasii Episcopi Ilerdensis, Achillis Statbii.

Decretorum excerpta, ex Bibliotheca sancti Trudonis ab Alberto Leonino, nomine universitatis Lovaniensis.

Deusdedit Cardinalis Collectio canonum, & libri quatuor de rebus Ecclesiasticis, ex Vaticana.

Eugenii II. Concilium, ex Vaticana, & tertii, ex Vaticana, & ex Gallia.

Emeritense Concilium a Cardinali Quiroga.

Ephesini Concilii primi antiqua versio, ex Vaticana.

Fulberti Episcopi epistola descripta, ex vetusto Codice Ecclesiæ Beluacensis a Jacobo Amioto Episcopo Antissiodorensi.

Gregorii III. epistola, ex Bibliotbeca monasterii supra Minervam.

Gelasii scripta quædam, & aliorum Pontificum epistolæ, ex Vaticana.

Gelasii epistola ab Antonio Augustino Archiepiscopo Tarraconensi.

Gregorii I. epistolæ manuscriptæ, ex Vaticana, & Episcopi Ilerdensis.

Gregorii VII. regestum, ex Vaticana & multis privatis.

Gregorii IV. epistola ad universos Episcopos per Galliam, &c. ex Bibliotheca monasterii supra Minervam.

UAB Biblioteca de Ciències Socials

Gregorii X. epistola ad Regem Armeniorum, ex Bibliotheca Cardinalis Sirleti.

Græcorum patrum commentarii in sacram Scripturam, aliaque eorundem scripta & Concilia, ex Vaticana.

Humberti legati Leonis IX. ad libellum Nicetæ contra Latinos responsio, ex monasterio S. Mariæ novæ.

Isidori Hispalensis operum codex, ex monasterio Neapolit. S. Augustini in Carbonaria.

Isidori Collectio canonum, ex Vaticana & Dominicana supra Minervam.

Joannis VIII. epistolæ, ex Vaticana.

Isidori collectionis canonum præfatio alia a vulgata, missa ab Archiepiscopo Tarraconensi, & Alvaro Gomez, ex Bibliotheca Ecclesiæ Tolet.

Isidori epistola ad Lanfredum ex Bibliotheca supra Minervam.

Innocentii II. Concilium, ex Vaticana.

Isidori Hispalensis regula Monachorum, ex Hispan.

Leonis IV. epistolæ duæ: una ex Bibliotheca M. Antonii Mureti, altera ex Bibliotheca Francisci Turriani.

Leonis II. epistolæ a Cardinali Quiroga, ex vetusto codice regiæ Bibliothecæ.

Leonis IV. Concilium, ex Vaticana.

Nicolai primi plures epistolæ, ex Bibliotheca supra Minervam.

Nicolai Concil. adversus Joannem Ravennæ Archiepiscopum, ex Biblioth. Ecclesiæ Mutinensis.

Nicolaus ad consulta Bulgaror. ex Vaticana.

Pontificalia manuscripta, ex Vaticana, & Cardinalis Sirleti.

Polycarpus, id est, collectio canonum Gregorii Presbyteri, ex Vaticana.

Petri Damiani oratio de privilegio sedis Apostol. & disceptatio inter regium advocatum, & Romanæ Ecclesiæ defensorem, ex Bibliotheca Cardinalis Sirleti.

Paschalis primi epistola & decreta, ex Bibliotb. Ormanetti Episcopi Patavini, & fragmentum Concilii apud Guardastellum, ex Vaticana.

Rhemense Concilium in pago Troslejano habitum, missum ab Episcopo Antissiodorensi.

Scriptum de moribus, vita & morte Agapiti, ex Vaticana.

Stephani V. epistola in collectione canonum incerti auctoris, ex Vaticana.

Sanctorum vitæ, ex Bibliotheca sanctæ Mariæ majoris.

Stephani IV. Concilium in collectione Deusdedit Cardinalis, ex Vaticana.

Synodus octava, ex Bibliotheca Cardinalis Sirleti, & Vaticana.

Ticinense Concilium a Jacobo Amioto Episcopo Antissiodorensi.

Theodulphi capitula, ex Bibliotheca M. Antonii Mureti.

Theophanis chronicon, ex Vaticana.

Toletanæ Ecclesiæ privilegiorum liber, ex Hispania.

Toletana Concilia XIV. XV. XVI. XVII. a Cardinali Quiroga, & XVI. etiam a Petro Pontio Episcopo Placentino.

Urbani II. Concilium Placentinum, & fragmentum alterius Concilii, & epistola L. præpositi sancti Iventii, ex Vaticana: Synodus apud Melphiam, ex Vaticana, & a Jacobo Pammelio Canonico Brugensi, & Concilii Claræmontensis apud Alverniam summæ capitum a Francisco Riccardotto Episcopo Atrebatensi, ex vetusto codice Lamberti Episcopi Atrebatensis, ejusdemque Concilii fragmentum a Jacobo Pammelio.

Zachariæ decreta, ex Bibliotheca Ormanetti Episcopi Patavini: Synodus Romana, ex Vaticana: Francica, ex Dominicana supra Minervam.

Zozimi, & Episcoporum Africanorum ad ipsum epistolæ, ex Vaticana.

Hæc sunt, quorum memoria nunc suppetit. Cæterum & alia aliunde habita: & omnium fere librorum, quorum in hoc Opere mentio fit, editiones, cum manuscriptis codicibus Vaticanæ, & aliarum Bibliothecarum diligenter collatæ sunt.

INDEX

UAB Biblioteca de Ciències Socials

INDEX PALEARUM,

QUÆ IN DECRETIS CONTINENTUR,

Quarum quaſdam Pithœi non agnoſcunt ;

GLOSSA TAMEN PALEARUM

Numero refert : hinc additum ſecundum Gloſſam.

EX DISTINCTIONIBUS.

C. Cum enixa 1. diſt. 5.
C. Sed penſandum 2. diſt. *6.*
C. Imperatores 1. diſt. *9.*
C. Placuit 1. diſt. 18.
C. Epiſcopus 11. diſt. 18.
C. Annis ſingulis 16. diſt. 18.
C. Ex Epiſtola 13. diſt. 23.
C. Qui in aliud 5. diſt. 25.
C. Nam ſi conſenſerimus 7. diſt. 27.
C. Nam ſicut 5. diſt. 31.
C. Multorum 2. diſt. 31.
C. Hoſpitiolum 17. diſt. 32.
C. Epiſcopum 2. diſt. 34.
C. Omnibus 3. diſt. 34.
C. Audite *6.* diſt. 34.
C. Venter mero 5. diſt. 35.
C. Vinolentum *6.* diſt. 35.
C. Omnem *6.* diſt. 37.
C. Locutio 14. diſt. 38.
C. Eccleſiaſtica interpretatio 15. diſt. 38.
C. Oratorium *6.* diſt. 42.
C. Nullus 7. diſt. 44.
C. Quando autem 8. diſt. ead.
C. Quando Presbyteri *9.* diſt. ead.
C. Johannes Chryſoſtomus 13. diſt. 50.
C. Bene valet 23. diſt. 50.
C. Sacerdos 24. diſt. 50.
C. Qui vero 40. diſt. ead. [*ſecundum Gloſſam.*]
C. Si qui 41. diſt. ead.
C. Frater veſter 47. diſt. ead.
C. Magnus Epiſcopus 3. diſt. 54.
C. De Servorum *6.* diſt. ead.
C. De rebus 8. diſt. ead.

UAB Biblioteca de Ciències Socials

C. Si quilibet 16. dist. 54.
C. Et si Judæorum 17. dist. ead.
C. Præsenti Concilio 18. dist. ead.
C. Osius Papa 2. dist. 56.
C. In Ordinatione 14. dist. 61.
C. Inter nos 31. dist. 63.
C. Constitutio 32. dist. 63.
C. De abjectione 3. dist. 64.
C. Quando & 6. dist. 75.
C. Nemo 2. dist. 78.
C. Sed si 21. dist. 81.
C. Si Quispiam 22. dist. 81.
C. Ejiciens dominus 11. dist. 88.
C. Quoniam 12. dist. ead.
C. Presbyter 2. dist. 91.
C. Presbyteri ruris 12. dist. 95.
C. Constantinus Imperator 13. dist. 96.
C. Constantinus Imp. 14. dist. ead.
C. Novit Sanctitas 3. dist. 100.
C. Non multum 7. dist. ead.

EX CAUSIS.

C. Si Presbyter 60. C. 1. q. 1.
C. Arianos 73. C. 1. q. 1. [*secundum Gloſſam.*]
C. Lege Julia 129. C. 1. q. 1.
C. Nullus Abbas 3. C. 1. q. 2.
C. Si quis 13. C. 1. q. 4.
C. Cavendum 3. C. 1. q. 7.
C. Accuſatum 14. C. 2. q. 5. [*ſecundum Gloſſam.*]
C. Nobilis homo 15. C. 2. q. 6.
C. Appellantem 2. C. 2. q. 6.
C. Ideo huic 17. C. 2. q. 6.
C. Induciæ 4. C. 3. q. 3.
C. Nulli Epiſcoporum 14. C. 3. q. 5.
C. Nec extra 7. C. 3. q. 9.
C. Placuit 2. C. 4. q. 2.
C. Delator 6. C. 5. q. 6.
C. De illis 5. C. 6. q. 3.
C. Si Metropolitanus 4. C. 6. qu. 4.
C. Unde ipſe 2. C. 8. q. 1.
C. Excommunicati 2. C. 9. q. 1.
C. Per illicitam 3. C. 9. q. 1.
C. Placuit 2. C. 9. q. 2.
C. Hujuſmodi 3. C. 10. q. 2.
C. Precariæ 5. C. 10. q. 2.
C. De precariis 6. C. 10. q. 2. [*ſecundum Gloſſam.*]
C. Nullus judicum 2. C. 11. q. 1.
C. Nullus Clericus 6. C. 11. q. 1.
C. Quæcunque contentiones 7. C. 11. q. 1.
C. Clericum 47. C. 11. q. 1.
C. Qui vero 38. C. 11. qu. 3.
C. Ridiculum eſt 45. C. 11. q. 3.
C. Sancimus 31. C. 12. q. 2. [*ſecundum Gloſſam.*]
C. Injuſtum 55. C. 12. q. 2.
C. Fures 13. C. 13. q. 2.
C. Si Fur 32. C. 13. q. 2.
C. Nemo qui 4. C. 14. q. 5.
C. Rapinam 5. C. 14. q. 5.
C. Admonemus 2. C. 16. q. 2.
C. Præcipimus 3. C. 16. q. 2.
C. Nullus 4. C. 16. q. 2.
C. Nam qui Deo 5. C. 16. q. 2.
C. Congregato 5. C. 16. q. 7.
C. Ratio nulla 2. C. 17. q. 4.
C. Si quis Eccleſiam 14. C. 17. q. 4.

C. Pecunia Eccleſiaſtica 16. C. 17. q. 4.
C. Si quis Clericus 17. C. 17. q. 4.
C. Qui Presbyterum 24. C. 17. q. 4.
C. Ut Presbyteri 25. C. 17. q. 4.
C. Omnes Presbyteri 26. C. 17. q. 4.
C. Hanc ergo 42. C. 17. q. 4.
C. Infans pro infante 7. C. 20. q. 1.
C. Illud autem 10. C. 20. q. 1.
C. Pervenit 1. C. 21. q. 3.
C. Hoc tamen 5. C. 23. q. 5.
C. Non pila 3. C. 23. q. 8.
C. Viduæ 38. C. 27. q. 1.
C. Omnis res 4. C. 27. q. 2.
C. Quod conditio 7. C. 27. q. 2.
C. Quicunque 8. C. 27. q. 2.
C. Lex divinæ 18. C. 27. q. 2.
C. Duobus modis 51. C. 27. q. 2. [*ſecundum Gloſſam.*]
C. Per adoptionem 6. C. 30. q. 3.
C. Si qua mulier 6. C. 31. q. 1.
C. Tua Sanctitas 2. C. 31. q. 2.
C. Ego dixi 7. C. 34. q. 1.
C. Videtur nobis 2. C. 35. q. 6.
C. Ut illud 58. diſt. 1. de Conſecrat.

CONTENTA TOTIUS OPERIS,

TOM. I.

Gregorii XIII. Præfatio.

Catalogus omnium Pontificum, Conciliorum, Synodorum & aliorum Conventuum Eccleſiaſticorum.

Index Canonum & Capitulorum omnium.

Decretum Abbreviatum, ſigillatim cuncta attingens, in proſa oratione.

Idem in verſibus.

Materia XXXVI. Cauſarum.

Ea de quibus Lectorem principio viſum eſt admonere.

Index Librorum, qui à Correctoribus Romanis fuerunt adhibiti.

Gregorii XIII. Papæ Edictum.

Decretum Gratiani ſive Concordia diſcordantium Canonum.

Canones Pœnitentiales.

Canones Sanctorum Apoſtolorum.

Appendix Synopſeos hiſtoricæ virorum clarorum, qui præter Gratianum Canones & Decreta Eccleſiaſtica collegerunt.

TOM. II.

Index omnium Titulorum, qui in Decretalibus, Sexto, Clementinis, Extravagantibus Joannis XXII. ac Communibus & Libro Septimo Decretalium continentur cum præfatione.

Rubricæ Decretalium Gregorii IX.

Carmina Rubricarum Juris Pontificii.

Gregorii IX. Epiſtola, Decretalibus præfixa.

Decretalium Gregorii IX. Libri V.

Liber Sextus Decretalium.

Clementinæ Conſtitutiones à Clemente V. editæ.

Extravagantes Joannis XXII.

Extravagantes Communes.

Loci Communes Rerum & Verborum memorabilium ex univerſo Juris Canonici Corpore collecti.

Liber Septimus Decretalium à D. Petro Matthæi J. C. editus.

Index in Librum Septimum.

Jo. Pauli Lancelotti Inſtitutiones Juris Canonici.

GRE-

GREGORIUS PAPA XIII.

Universis Christi fidelibus præsentes literas inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem.

EMENDATIONEM Decretorum, locorumque a Gratiano collectorum, (erat enim is liber mendis & testimoniorum depravationibus plenissimus,) a nonnullis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris optimo consilio susceptam, selectisque ad id negotium sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & aliis eruditissimis viris adhibitis commissam, multis autem, variisque impedimentis hactenus retardatam: nunc tandem, vetustissimis Codicibus ubique conquisitis, auctoribusque ipsis (quorum testimoniis usus erat Gratianus) perlectis, quæque perperam posita erant, suis locis restitutis, magna cum diligentia absolutam, atque perfectam, edi mandavimus. In quo magna ratio habita est Operis ipsius dignitatis, & publicæ, eorum præsertim, qui in hoc studio versantur, utilitatis. Jubemus igitur, ut quæ emendata & reposita sunt, omnia quam diligentissime retineantur, ita ut nihil addatur, mutetur, aut imminuatur. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die secunda Junii, M. D. LXXXII. Pontificatus nostri Anno undecimo.

ANTONIUS BUCCAPADULIUS.

CON-

CONCORDIA DISCORDANTIUM CANONUM, AC PRIMUM α DE JURE DIVINÆ ET HUMANÆ CONSTITUTIONIS.

DISTINCTIO PRIMA.

HUMANUM *genus duobus regitur, naturali videlicet jure & moribus. Jus naturale est, quod in lege & Evangelio continetur, quo quisque jubetur alii facere, quod sibi vult fieri, & prohibetur alii inferre, quod sibi nolit fieri. Unde Christus in Evangelio* a: Omnia quæcunque vultis, ut faciant vobis homines, & vos eadem facite illis. Hæc est enim Lex & Prophetæ.

Correctores Romani. ¶ α Ac primum] *Hoc loco in manuscriptis codicibus magna est varietas. Nam partim nulla est hoc loco inscriptio: partim vero legitur*, De jure scripto & non scripto, & quod cui præponatur, & legum authoribus, & duorum malorum electione, sive dispensatione. *Aut*, Ac primum de jure constitutionis naturæ divinæ aut humanæ. *Aut*, De jure naturæ, & humanæ constitutionis, *quam Dominicus de Geminiano agnoscit, & extat in nonnullis antiquioribus editionibus. Aut*, De jure naturæ & constitutionis, *quæ inscriptio maxime videtur convenire tractationi Gratiani, qui sæpe ad hæc capita revertitur, ut initio distinct. 5.7.8.15. & 11.q.1. c. si quæ causæ, hunc totum locum indicans scribit:* Require in principio, ubi differentia signatur, inter jus naturale, & jus constitutionis. *Veruntamen in hac tanta varietate, quæ, ut aliæ conjecturæ mittantur, argumento esse potest, nullam hic a Gratiano ipso positam esse rubricam, satis visum est, retenta vulgata lectione cæteras indicare.*

C. I. *Divinæ leges natura, humanæ moribus constant.*

Hinc Isid. *in lib. 5. Etymolog. c. 2. ait:*

OMnes leges aut divinæ sunt, aut humanæ. Divinæ natura, humanæ moribus constant: ideoque hæ discrepant, quoniam aliæ aliis gentibus placent. §. 1. Fas, lex divina est: Jus, lex humana. Transire per agrum *b* alienum fas est, jus non est.

Gratianus. *Ex verbis hujus authoritatis evidenter datur intelligi, in quo differant inter se lex divina & humana, cum omne quod fas est, nomine divinæ, vel naturalis legis accipiatur: nomine vero legis humanæ, mores ipso jure conscripti & traditi intelligantur. §. 1. Est autem jus generale nomen, multas sub se continens species.*

C. II. *Jus genus, Lex autem species est.*

Unde in eod. lib. Etymolog. c. 3. Isidor. *ait:*

JUs generale nomen est; Lex autem juris est species. Jus autem est dictum, quia justum est. Omne autem jus legibus & moribus constat.

C. III. *Quid sit Lex.*

LEx est *c* constitutio scripta.

C. IV. *Quid sit Mos.*

MOs α est longa *d* consuetudo, de moribus tantummodo *e* tracta.

a *Matth. 7.* b *per alienum*) *in Isid. manusc.* c *Isidor. eod. c. 3.* d *Isid. ibid. Ivo p. 4. c. 200.* e *tantundem*) *in orig. manuscript. & aliquot Gratiani.*

Correctores Romani. ¶ α *Apud Isidor. hæc antecedunt:* Mos est vetustate probata consuetudo, sive lex non scripta. Nam lex a legendo vocata est, quia scripta est. Mos autem longa consuetudo est, &c.

C. V. *Quid sit Consuetudo.*

COnsuetudo autem *a* est jus quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex. §. 1. Nec differt, an scriptura, an ratione consistat, quoniam & legem ratio commendat. §. 2. Porro si ratione lex constat, lex erit omne jam, quod ratione constiterit duntaxat, quod religioni conveniat, quod disciplinæ congruat, quod saluti proficiat. §. 3. Vocatur autem consuetudo, quia in communi est usu.

Gratianus. *Cum itaque dicitur:* non differt, utrum consuetudo scriptura, an ratione consistat: *apparet, quod consuetudo est partim redacta in scriptis, partim moribus tantum utentium est reservata. Quæ in scriptis redacta est, constitutio, sive jus vocatur:* b *quæ vero in scriptis redacta non est, generali nomine, consuetudo videlicet, appellatur. §. 1. Est autem & alia divisio juris, ut in eod. lib. 5. c. 4. testatur* Isidorus, *ita dicens.*

C. VI. *Quæ sint species Juris.*

JUs *c* autem aut Naturale est, aut Civile, aut Gentium.

C. VII. *Quid sit Jus naturale.*

JUs naturale est commune omnium nationum, eo quod ubique instinctu naturæ, non constitutione aliqua habetur; ut viri & fœminæ conjunctio, liberorum successio α & educatio: communis omnium possessio, & omnium una libertas, acquisitio eorum, quæ cœlo, terra, marique capiuntur; item depositæ rei, vel commendatæ *d* pecuniæ restitutio, violentiæ per vim repulsio. §. 1. Nam hoc, aut si quid huic simile est, nunquam injustum, sed naturale æquumque habetur.

Correctores Romani. ¶ α Successio] *In tribus codicibus manuscriptis Isidori, & aliquot Gratiani, legitur*, liberorum susceptio & educatio, *quæ lectio convenit cum l. 1. ff. de justit. & jure, versic. hinc descendit.*

C. VIII. *Quid sit Jus civile.*

JUs *e* civile, quod quisque populus, vel quæque civitas sibi proprium, divina humanaque causa, constituit.

C. IX. *Quid sit Jus gentium.*

JUs *f* gentium est sedium occupatio, ædificatio, munitio, bella, captivitates, servitutes, postliminia, fœdera, paces, induciæ, legatorum non violandorum religio, connubia inter alienigenas prohibita. §. 1. Hoc inde *g* jus gentium appellatur, quia eo jure omnes fere gentes utuntur.

a *Isidor. ibid. Ivo ibid. Pann. l. 2. c. 161. Tertullianus in libro de corona militis.* b *Quando ita simpliciter, ut ex nunc statuitur, sed si consuetudo publica auctoritate in scriptis redigitur & auctoratur, ne dubitetur an alia probatione opus sit, nihilominus consuetudo est.* c *Jus aut naturale*) *orig. & aliquot Gratiani codices Isidor. eod. c. 4.* d *al. commendatæ restitutio.* e *Isidor. eod. lib. c. 5.* f *Isidor. eod. lib. c. 6.* g *& inde jus gentium, quia eo*) *orig.*

C. X. *Quid sit Jus militare*.

JUs militare est belli inferendi solennitas, fœderis faciendi nexus, signo dato egressio in hostem vel pugnæ commissio : item signo dato receptio : item flagitii militaris disciplina, si locus deferatur : item stipendiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor, veluti cum corona, vel torques donantur : item prædæ decisio, & pro personarum qualitatibus & laboribus α justa divisio, ac Principis portio.

C. XI. *Quid sit Jus publicum*.

JUs *b* publicum, est in sacris, & in sacerdotibus, & in magistratibus.

C. XII. *Quid sit Jus Quiritum*.

JUs *c* Quiritum est proprie Romanorum, quod nulli tenent, nisi Quirites, id est, Romani. §. 1. In quo agitur de legitimis hæreditatibus, de cretionibus, α de tutelis, de usucapionibus, quæ jura apud nullum alium populum reperiuntur, sed propria sunt Romanorum, & in eosdem solos constituta.

Corr. R. ¶ α Cretionibus] *Antea legebatur*, vel curationibus, vel de contractibus. *Emendatum est ex codicibus Isidori tam impressis, quam manuscriptis. Quid autem sit cretio, declarat Ulpianus in suis titulis c.22. & ipsemet Isidorus eod. lib.5. Etymol. cap. 24. & Alciat.3. disputt. c.7.*

DISTINCTIO II.

1 ps COnstat autem d *jus Quiritum ex legibus, & plebiscitis, & senatusconsultis, & constitutionibus Principum, & edictis* e, *sive responsis prudentum.*

C. I. *Quid sit Lex*.

LEx *f* est constitutio populi, qua majores natu simul cum plebibus aliquid sanxerunt.

C. II. *Quid sit Plebiscitum*.

PLebiscita *g* sunt, quæ plebes tantum constituunt : & vocantur *h* plebiscita, quod ea plebs sciat, vel quod sciscitatur & rogat, ut fiant.

C. III. *Quid sit Senatusconsultum*.

SEnatusconsultum *i* est, quod tantum Senatores populis consulendo decernunt.

C. IV. *Quid sit Constitutio vel Edictum*.

COnstitutio *k*, vel Edictum est, quod tantum Rex, vel Imperator constituit vel edicit *l*.

C. V. *Quæ sint Responsa Prudentum*.

REsponsa *m* prudentum sunt, quæ Jurisconsulti respondere dicuntur consulentibus : unde & responsa Pauli dicta. Fuerunt enim quidam prudentes, & arbitri æquitatis, qui Institutiones *n* civilis juris compositas ediderunt, quibus dissidentium lites, contentionesque sopirent.

C. VI. *Quæ sint Tribunitiæ vel Consulares leges*.

2 ps QUædam *o* etiam leges dicuntur ab iis, qui condiderunt, ut Consulares, Tribunitiæ, Juliæ, Corneliæ. Nam & sub Octaviano Cæsare suffecti Consules Papius α & Poppæus legem tulerunt, quæ a nominibus eorum appellatur Papia Poppæa, continens patrum præmia pro suscipiendis liberis. Sub eodem quoque Imperatore Falcidius Tribunus plebis legem fecit, ne quis plus extraneis β in testamento legaret, quam ut quarta pars supereset hæredibus, ex cujus nomine lex Falcidia nuncupata est.

Corr.Rom. ¶ α Papius] *Antea legebatur*, Papius & Pompejus, *& paulo post*, Papia & Pompeja. *Emendatum est ex manuscriptis exemplaribus Isidori. Nam in impressis notaverat errorem Alciatus lib. 3. disputt. c. 3. In tabulis autem Capitolinis anno urbis DCCLXI. ex Calend. Jul. suffecti Consules numerantur M. Papius, & Q. Poppæus.*

¶ β Extraneis] *Hæc dictio non est in Chronico Eusebii a D. Hieronymo latinitate donato, ac locupletato (unde hæc videtur sumpsisse Isidorus) neque in leg. 1. §. 2. ff. ad leg. Falc. ubi referuntur propria verba ipsius legis. Est tamen apud Isidorum etiam in codicibus manuscriptis.*

C. VII. *Quæ sit Lex Satyra*.

SAtyra *a* α vero lex est, quæ de pluribus simul rebus loquitur, dicta a copia rerum, & quasi a saturitate : unde & Satyram scribere, est poemata varia condere, ut Horatii, Juvenalis, & Persii.

Corr.Rom. ¶ α Satyra] *In aliquot Gratiani manuscriptis codicibus, & uno Isidori legitur*, Satura, *de qua ita Festus :* Satura est cibi genus ex variis rebus conditum ; & est lex multis aliis conferta legibus. Itaque in sanctione legum adscribitur ; neve per saturam abrogato, aut derogato, *& alia quædam in hanc sententiam.*

C. VIII. *Quæ sint Rhodiæ leges*.

RHodiæ *b* leges navalium commerciorum sunt, ab insula Rhodo cognominatæ, in qua antiquitus mercatorum usus fuit.

DISTINCTIO III.

1 ps OMnes hæ *species secularium legum partes sunt. Sed quia constitutio alia est Civilis, alia Ecclesiastica : Civilis vero forense, vel civile jus appellatur : quo nomine Ecclesiastica constitutio appelletur, videamus.* §. 1. *Ecclesiastica constitutio, Canonis nomine censetur. Quid autem sit Canon,* Isidorus *in lib.6. Etym. c.16. declarat, dicens:*

C. I. *Quid sit Canon*.

CAnon Græce, Latine regula nuncupatur.

C. II. *Unde dicatur regula*.

REgula *c* dicta est, eo quod recte ducit, nec aliquando aliorsum trahit. Alii vero dixerunt regulam dictam, vel quod regat, vel quod normam recte vivendi præbeat, vel quod distortum, pravumque *d* corrigat.

2 ps. Gratian. *Porro canonum alii sunt decreta Pontificum, alii statuta Conciliorum. Conciliorum vero alia sunt universalia, alia provincialia. Provincialium alia celebrantur auctoritate Pontificis Romani, præsente videlicet Legato sanctæ Romanæ Ecclesiæ : alia vero auctoritate Patriarcharum, vel Primatum, vel Metropolitanorum ejusdem provinciæ. Hæc quidem de generalibus regulis intelligenda sunt.*

§. 1. *Sunt autem quædam privatæ leges, tam Ecclesiastica quam seculares, quæ privilegia appellantur. De quibus in lib. 5. Etym. cap.* 18. Isidor. *ait*.

C. III. *Quid sit Privilegium*.

PRivilegia sunt leges privatorum, quasi privatæ leges. Nam privilegium, inde α dictum est, quod in privato feratur.

Corr.R. ¶ α Privilegium] *Cicero l.3. de legibus hæc habet :* Majores nostri in privatos homines leges ferri noluerunt, id est enim privilegium. *Verum non semper eadem notione hanc vocem usurpari solitam fuisse, Budæus, & alii notarunt.*

3 ps. Grat. *Officium vero secularium, sive Ecclesiasticarum legum est, præcipere quod necesse est fieri α, aut prohibere, quod malum est fieri ; vel permittere licita, ut præmium petere ; vel etiam quædam illicita, ut dare libellum repudii, ne fiant graviora. Unde in eod. lib. c.* 19. Isidor. *scribit, dicens*.

Corr. R. ¶ α Fieri] *Quæ sequuntur, in aliquot vetustis codicibus sic habentur :* Prohibere quod malum est fieri ; permittere vel quædam licita, ut præmium petere, vel quædam illicita, &c.

C. IV. *Quod sit officium Legis*.

OMnis autem lex aut permittit aliquid, ut vir fortis petat præmium : aut vetat, ut sacrarum virginum nuptias nulli petere liceat : aut punit, ut qui cædem fecerit, capite plectatur : ejus enim præmio, aut pœna vita moderatur humana : divina α autem præcipit e, ut : *Diliges Dominum Deum tuum*.

C.R. ¶ α Divina] *Hinc usque ad finem non sunt in codici-*

a *laboris*) *orig.* b *Isid. eod. l. c.* 8. *l.*1. §.2. *vers. publicum jus ff. de just. & jur.* c *Isid. ibid. c.* 9. d Ex *Isid. ibid.* e *antea legebatur*) *ex edictis senatorum*. f *Isid. eod. l. c.* 10. g *Isid. eodem lib. c.* 11. h *vocata scita*) *orig.* i *Isid. eod. l. c.* 12. k *Isid. eod. l. c.* 13. l *antea legebatur*) *edidit.* m *Isidor. eod. l, c.* 14. n *al. constitutiones*. o *Isid. ibid. c.* 15.

a *al. Satura. Isidor. ibid. cap.* 16. b *Isid. ibid. c.* 17. c *Isid. ibid.* d *pravum quicquid*) *orig.* e Deut. 6.

bus

bus Isidori : neque in aliquot exemplaribus Vaticanis Gratiani. In aliis vero, omissa voce, divina, *legitur*, aut præcipit, ut diliges Dominum Deum tuum.

DISTINCTIO IV.

1 ps *Causa vero constitutionis legum est, humanam coercere audaciam, & nocendi facultatem refrenare, sicut in eod. l. 5. c. 20.* Isid. *testatur, dicens :*

C. I. *Quare leges factæ sint.*

Factæ sunt autem leges, ut earum metu humana coerceatur audacia, tutaque sit inter improbos innocentia, & in ipsis improbis formidato supplicio refrenetur audacia & nocendi facultas.

2 ps. Grat. *Præterea in ipsa constitutione legum maxime qualitas constituendarum est observanda, ut contineant in se honestatem, justitiam, possibilitatem, convenientiam, & cætera, quæ in eod. lib.* Isidor. *enumerat, dicens :*

C. II. *Qualis debeat esse Lex.*

Erit *a* autem Lex honesta, justa, possibilis, secundum naturam, secundum patriæ consuetudinem, loco temporique conveniens, necessaria, utilis, manifesta quoque, ne aliquid per obscuritatem in captionem α contineat, nullo privato commodo, sed pro communi civium utilitate conscripta.

Corr. R. ¶ α In captionem] *Antea legebatur*, in cautum captione. *Restituta est vera lectio ex codicibus Isidori manuscriptis lib. 5. cap. 21. & ex impressis etiam lib. 2. c. 10. ubi eadem scribuntur, partimque ex antiquis Gratiani exemplaribus, a quibus abest dictio*, cautum. *Simili vero locutione utitur Paulus l. 5. sentent. tit. 33. c. 2.* Ne quis, *inquit*, in captionem verborum in cavendo incidat.

3 ps. Grat. *Ideo autem in ipsa constitutione ista consideranda sunt, quia cum leges institutæ fuerint, non erit liberum judicare de ipsis, sed oportebit judicare secundum ipsas.*

C. III. *De legibus tunc est judicandum, cum instituuntur, non cum institutæ sunt.*

Unde Augustinus *ait in lib. de vera Religione, c. 31.*

IN *b* istis temporalibus legibus, quanquam de his homines judicent, cum eas instituunt : tamen cum fuerint institutæ & firmatæ, non licebit judici de ipsis judicare, sed secundum ipsas.

Gratian. *Leges instituuntur, cum promulgantur : firmantur, cum moribus utentium approbantur. Sicut enim moribus utentium in contrarium, nonnullæ leges hodie abrogatæ sunt ; ita moribus utentium ipsæ leges confirmantur. Unde illud Telesphori Papæ (qui decrevit, ut generaliter clerici a quinquagesima α a carnibus & deliciis jejunent) quia moribus utentium approbatum non est, aliter agentes, transgressionis reos non arguit.*

Corr. R. ¶ α Quinquagesima] *Post hoc verbum in codicibus impressis sequebatur*, jejunandi propositum susciperent, & a carnibus, & deliciis abstinerent : *sed omnes ferè manuscripti habent eo modo, quo restitutum est.*

C. IV. *Septem hebdomadibus a carne, & deliciis ante Pascha Clerici abstineant.*

Telesphorus *urbis Romæ Episcopus omnibus Episcopis, epist. un.*

STatuimus, *c* ut septem hebdomadas plenas ante sanctum Pascha omnes Clerici in sortem Domini vocati a carne *d* jejunent : quia sicut discreta debet esse vita Clericorum a Laicorum conversatione, ita & in jejunio debet esse discretio. *& infra.* Has ergo septem hebdomadas omnes Clerici a carne & deliciis jejunent, & hymnis, & vigiliis, atque orationibus Domino inhærere die noctuque studeant.

C. V. *Septimam hebdomadam Telesphorus Quadragesimæ addit.*

Item Ambrosius *in lib. sermonum α.*

QUadragesima sex septimanas habet, cui addit Telesphorus Pontifex septimam hebdomadam, & vocatum est hoc tempus Quinquagesima.

Correct. Rom. ¶ α Sermonum] *Inventi sunt Romæ in Bibliotheca Vaticana & Mediolani in Bibliotheca Monasterii S. Ambrosii Sermones aliquot manuscripti, Ambrosii nomen præferentes inter quos est sermo de Sexagesima, cujus initium est :* Adest tempus, *unde caput sumptum est.*

Grat. *Quod similiter de eo capitulo est intelligendum, quod B.* Gregorius I. *Augustino Anglorum Episcopo scribit, dicens.*

C. VI. *A Quinquagesima jejunandi propositum sumant, quos Ecclesiastici gradus dignitas exornat.*

DEnique *a* Sacerdotes, & Diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas ecclesiastici gradus exornat, a quinquagesima propositum jejunandi suscipiant, quo & aliquid ad pensum sanctæ institutionis adjiciant, & eorum, qui in laicali ordine consistunt, observantiam sicut loco, ita religione præcellant. §. 1. De ipsa vero die Dominica hæsitamus, quidnam dicendum sit : cum omnes Laici & Seculares illa die plus solito cæteris diebus accuratius cibos carnium appetant : & nisi nova quadam aviditate usque ad medias noctes se ingurgitent, non aliter se hujus sacri temporis observationem suscipere putant : quod utique non rationi, sed voluptati, imo cuidam mentis cœcitati adscribendum est : unde nec a tali consuetudine averti possunt : & ideo cum venia suo ingenio relinquendi sunt, ne forte pejores existant, si a tali consuetudine prohibeantur. Ut enim ait Salomon : *b Qui multum emungit, elicit sanguinem. Et post pauca.* §. 2. Par autem est, ut quibus diebus a carne animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam *c* carnis trahunt originem, jejunemus : a lacte videlicet, caseo & ovis. *Et post pauca.* §. 3. Cæterum piscium esus ita Christiano relinquitur, ut hoc ei infirmitatis solatium non luxuriæ pariat incendium. Denique qui a carne abstinet, nequaquam sumptuosiora marinarum belluarum convivia præparet. §. 4. Vinum quoque ita bibere permittitur *d*, ut ebrietatem omnino fugiamus : alioqui restat, ut omnia, quæ corpori libent, similiter faciamus.

4 ps. Grat. *Hæc etsi legibus constituta sunt, tamen quia communi usu approbata non sunt, se non observantes transgressionis reos non arguunt : alioquin e his non obedientes proprio privarentur honore ; cum illi, qui sacris nesciunt obedire canonibus, penitus officio jubeantur carere suscepto : nisi forte quis dicat, hæc non decernendo esse statuta, sed exhortando conscripta. Decretum vero necessitatem facit : exhortatio autem liberam voluntatem excitat.*

DISTINCTIO V.

1 ps HÆc, *quæ de privilegiis, & cæteris infra positis scripta sunt, tam secularibus, quam Ecclesiasticis legibus conveniunt. Nunc α ad differentiam naturalis juris & cæterorum revertamur. §. 1. Naturale jus inter omnia primatum obtinet tempore & dignitate. Cœpit enim ab exordio rationalis creaturæ, nec variatur tempore, sed immutabile permanet. §. 2. Sed cum naturale jus in lege & Evangelio supra dicatur esse comprehensum, quædam autem contraria his, quæ in lege statuta sunt, nunc inveniantur concessa, non videtur jus naturale immutabile permanere. In lege f namque præcipiebatur*, ut mulier, si masculum pareret, quadraginta ; si vero fœminam, octuaginta diebus a templi cessaret ingressu : *nunc autem statim post partum Ecclesiam ingredi non prohibetur. Item g mulier quæ menstrua patitur, ex lege immunda esse reputabatur : nunc autem nec statim intrare Ecclesiam, nec sacræ communionis mysteria percipere : sicut nec illa, quæ parit, vel illud, quod gignitur, statim post partum baptizari prohibetur.*

Corr. R. ¶. α Nunc ad differentiam] *In vulgatis legebatur.*

a *Ivo par. 4. c. 168. Pann. l. 2. c. 142.* b *Ivo par. 4. c. 169. Pann. l. 2. c. 143.* c *Ivo par. 4. c. 25. Pann. l. 2. c. 174.* d *al. carne & deliciis.*

a *Ivo par. 4. c. 29.* b *Proverb. 30.* c *al. sementivam.* d *al. permittimur.* e *Ex Gregor. infr. 25. q. 1. c. hac consona.* f *Levit. 12.* g *Ibid. 15.*

Nunc autem ad doctrinam. *Emendatum eſt ex vetuſtis codicibus & ex principio diſt. 15. ubi hoc reperitur.*

C. I. PALEA. α.

Unde eidem Auguſtino Anglorum Epiſcopo Gregorius I. a *ſcribit, dicens.*

CUm enixa fuerit mulier, poſt quot dies intrare Eccleſiam debeat, Teſtamenti Veteris præceptione didiciſti: quia pro maſculo xxxiij. pro fœmina vero lxvj. diebus debet abſtinere, quod tamen ſciendum, quia in myſterio accipitur.

Corr. R. ¶ α Palea] *De Paleis univerſe in Præfatione dictum eſt. Hæc vero, cui primum præponitur nomen Paleæ, habetur etiam in manuſcriptis exemplaribus (exceptis duobus Vaticanis:) & in quatuor, conjunctum eſt cum ſequenti capite.* Si mulier, *addita ad illius initium voce:* Nam: *quemadmodum eſt apud Gregorium.*

C. II. *Mulier enixa gratias actura Eccleſiam intrare hora eadem non prohibetur.*

SI *b* mulier eadem hora, qua genuerit, actura gratias intrat Eccleſiam, nullo pondere peccati gravatur: voluptas etenim carnis, non dolor in culpa eſt. In carnis autem commiſtione voluptas eſt: in *c* prolis vero partu dolor & gemitus. Unde ipſi primæ matri omnium dicitur: *d In doloribus paries.* Si itaque enixam mulierem prohibemus intrare Eccleſiam, ipſam ei pœnam ſuam in culpam deputamus.

C. III. *Mulierem enixam, vel quod ab ea genitum fuerit, eadem hora nihil prohibet baptizari.*

Idem *ad eundem.*

BAptizari *e* autem vel enixam mulierem, vel hoc, quod genuerit, ſi periculo mortis urgetur, vel ipſa hora eadem, qua gignit, vel hoc, quod gignitur, eadem, qua natum eſt, nullo modo prohibetur: quia α ſicut ſancti myſterii gratia viventibus, atque diſcernentibus cum magna diſcretione providenda eſt: ita quibus mors imminet, ſine ulla dilatione offerenda eſt: ne, dum adhuc tempus ad præbendum redemptionis myſterium quæritur, interveniente paululum mora, inveniri non valeat, qui redimatur.

Correct. Rom. ¶ α Quia ſicut) *Hinc uſque ad verb.* Ne dum. *addita ſunt ex B. Gregorio.*

C. IV. *Antequam puer ablactetur, vel mater purificetur, ad ejus concubitum vir non accedat.*

Idem.

AD *f* ejus vero concubitum vir ſuus accedere non debet, quouſque qui gignitur, ablactetur. Prava autem in conjugatorum moribus conſuetudo ſurrexit, ut mulieres filios, quos gignunt, nutrire contemnant, eoſque aliis mulieribus ad nutriendum tradant: quod videlicet ex ſola cauſa *g* incontinentiæ videtur inventum: quia dum ſe continere nolunt, deſpiciunt lactare, quos gignunt. Hæ itaque, quæ filios ſuos ex prava conſuetudine aliis ad nutriendum tradent, niſi purgationis tempus prius tranſierit, *h* viris ſuis non debent admiſceri: quippe cum & ſine partus cauſa, cum in conſuetis menſtruis detinentur, viris ſuis miſceri prohibeantur: ita ut morte lex *i* ſacra feriat, ſi quis vir ad menſtruatam mulierem accedat. §. 1. Quæ tamen mulier, dum ex conſuetudine menſtrua patitur, prohiberi Eccleſiam intrare non debet, quia ei naturæ ſuperfluitas in culpam non debet imputari: & per hoc, quod invita patitur, juſtum non eſt, ut Eccleſiæ ingreſſu privetur: Novimus *k* namque, quod mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur, poſt tergum Domini veniens, *a* veſtimenti ejus fimbriam tetigit, atque ſtatim ab ea ſua infirmitas receſſit. Si ergo in fluxu ſanguinis poſita, laudabiliter potuit Domini veſtimentum tangere, cur, quæ menſtruum ſanguinis patitur, ei non liceat Domini Eccleſiam intrare? *& infra.* Si igitur bene præſumpſit, quæ veſtimentum Domini in languore poſita tetigit, quod uni perſone infirmanti conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus, quæ naturæ ſuæ vitio infirmantur? §. 2. Sanctæ quoque communionis myſterium in eiſdem diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex veneratione magna percipere non præſumit, laudanda eſt; ſed ſi percipiat, non judicanda. Bonarum quippe mentium eſt, ibi etiam [aliquo *b* modo] culpas ſuas agnoſcere, ubi culpa non eſt: quia ſæpe ſine culpa agitur, quod venit ex culpa. Unde etiam cum eſurimus, ſine culpa comedimus, quibus ex culpa primi hominis factum eſt, ut eſuriremus.

DISTINCTIO VI.

QUia vero de naturæ ſuperfluitate ſermo cœpit haberi, quæritur, an poſt illuſionem, quæ per ſomnium ſolet accidere, vel corpus Domini quilibet accipere valeat; vel ſi Sacerdos ſit, ſacra myſteria celebrare.

C. I. *De multiplici genere Illuſionis.*

De his ita ſcribit B. Gregorius c *Auguſt. Anglorum Epiſcopo, reſp.* 11.

TEſtamentum veteris legis hunc pollutum Domino dicit, & niſi lotum aqua, etiam uſque ad veſperam *d* intrare Eccleſiam non concedit. Quod *e* tamen aliter intelligens populus ſpiritualis, quaſi per ſomnium eum illudi reputat, qui tentatus immunditia, veris α imaginibus in cogitatione inquinatur. Sed lavandus eſt aqua, ut culpam cogitationis lachrymis abluat: & niſi prius ignis tentationis receſſerit, reum ſe quaſi uſque ad veſperam cognoſcat. §. 1. Sed eſt in eadem illuſione valde neceſſaria diſcretio, qua *f* ſubtiliter penſari debet, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula, aliquando ex naturæ ſuperfluitate vel infirmitate, aliquando ex cogitatione contingit. §. 2. Et quidem, cum ex naturæ ſuperfluitate, vel infirmitate evenerit, omnimodo hæc illuſio non eſt timenda: quia hanc animus neſciens pertuliſſe magis dolendus eſt, quam feciſſe. §. 3. Cum vero ultra modum appetitus gulæ in ſumendis alimentis rapitur, atque idcirco humorum receptacula gravantur, habet exinde animus aliquem reatum, non tamen uſque ad prohibitionem percipiendi ſacri myſterii, vel Miſſarum ſolemnia celebrandi, cum fortaſſe aut feſtus dies exigit, aut exhibere *g* myſterium pro eo, quod Sacerdos alius in loco deeſt, ipſa neceſſitas compellit. Nam ſi adſunt alii, qui implere myſterium valeant, illuſio per crapulam facta, a perceptione ſacri myſterii prohibere non debet, ſed ab immolatione ſacri myſterii abſtinere, *h* ut arbitror, humiliter debet, ſi β tamen dormientem turpi imaginatione illuſio non concuſſerit. Nam ſunt, quibus ita plerunque illuſio naſcitur, ut eorum animus etiam in ſomno corporis poſitus, non fœdetur turpibus imaginationibus. Qua in re unum ibi oſtenditur, quod ipſa mens rea non ſit tunc, γ ſed ſuo judicio penitus libera, cum ſe, etſi dormienti nihil meminit vidiſſe, tamen in vigiliis corporis meminit in ingluviem cecidiſſe. §. 4. Si vero ex turpi cogitatione vigilantis, oritur illuſio in mente dormientis, patet animo ſuus reatus. Videt enim, a qua radice inquinatio illa proceſſerit: quia *i* quod co-

a *cap.* 10. *ad interrogata Aug. Anglorum Epiſcopi.* b *Gregorius ibidem continenter. Beda lib.* 1. *de hiſt. Angl. c.* 27. *Nicolaus ad conſulta Bulgarorum, cap.* 68. c *nam in prolis prolatione gemitus.*) *orig.* d *Gen.* 3. e *Greg. ibid. continenter. Burch. lib.* 4. *c.* 32. *Ivo par.* 1. *c.* 62. f *Greg. ibid. continenter. Nicolaus ad conſulta Bulg. c.* 68. *Beda lib.* 1. *de hiſt. Angl. c.* 27. *Ivo part.* 8. *c.* 88. g *al. carnis incontinentia.* h *tranſierint.*) *orig.* i *Levit.* 15. k *Matth.* 9.

a *al. humiliter veniens.* b *additæ ſunt iſtæ duæ voces ex B. Greg. & Beda.* c *ex* 11. *interrogatione Auguſt. Anglorum Epiſcopi. Beda l.* 1. *hiſt. Anglor. c.* 27. *Burch. l.* 5. *cap.* 43. *Ivo part.* 2. *c.* 52. *Pann. l.* 1. *c.* 160. *Polyc. l.* 3. *tit.* 16. d *al. veſperum.* e *paulo aliter in original. & apud cæteros collectores.* f *al. quia. Ivo part.* 5. *c.* 111. g *al. exhiberi.* h *al. abſtineri.* i *al. qui.*

gitavit

gitavit sciens, hoc pertulit nesciens, & ∂ propter talem pollutionem a sacro mysterio ea die abstinere oportet.

Correct. Ronr. ¶ α Veris] *In plerisque codicibus B. Gregorii, & apud Bedam, & in collectione Conciliorum Coloniæ 1530. impressa, legitur* vanis: *in aliquibus vero B. Gregorii codicibus*, variis: *sed ob glossam non est mutatum.*

¶ β Si tamen] *In Codicibus B. Gregorii, & apud Bedam est*, si tamen dormientis mentem turpis imaginatio non concusserit. *In collectione vero Isidori etiam manuscripta*: si tamen animum dormientis turpes imaginationes concusserunt: *quem sensum retinet etiam lectio Pannormiæ: nam Burchardus, & Ivo parum ab originali discrepant.*

¶ γ Non sit tunc, sed suo] *Omnia fere Gratiani manuscripta exemplaria habent*, vel suo: *Cæterum magna hoc loco est inter cæteros collectores, & Bedam & B. Gregorii codices varietas. In collectione Isidori etiam manuscripta est*, qua in re unum ibi ostenditur, ipsa mens non rea, nec tamen suo judicio libera, *Verum ob codicum varietatem nihil est in contextu mutatum.*

¶ ∂ Et propter] *Hæc usque ad finem, neque in codicibus B. Gregorii, neque apud Bedam, neque in tribus vetustis Gratiani exemplaribus habentur. Sunt tamen apud Burchardum, & Ivonem, & Pannormiam, & Polycarpum.*

C. II. *Peccatum non dicitur perpetratum cogitatione solum, sed delectatione & consensu.*

PALEA. α.

SEd *a* pensandum est, ipsa cogitatio utrum in suggestione, an delectatione, vel (quod majus est) peccati consensu acciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatum, videlicet suggestione, delectatione, consensu: suggestio quippe fit per diabolum, delectatio per carnem, consensus per spiritum; quia & *b* primo culpam serpens suggessit, Eva velut caro delectata est, Adam velut spiritus consensit. §. 1. Et necessaria est magna discretio, ut inter suggestionem β, delectationem, & consensum judex sui animus præsideat. Cum enim malignus spiritus peccatum suggerit in mente, si nulla peccati delectatio sequatur, peccatum omnimodo perpetratum non est: cum vero caro delectari cœperit, tunc peccatum incipit nasci: si autem etiam ad consensionem ex deliberatione descendit, tunc peccatum cognoscitur perfici. In suggestione igitur, peccati semen est, in delectatione fit nutrimentum, in consensu perfectio. §. 2. Et sæpe contingit, ut hoc, quod malignus spiritus seminat in cogitatione, caro in delectationem trahat, nec tamen animus eidem delectatione consentiat. Et cum caro sine anima delectari nequeat, ipse tamen animus carnis voluptatibus reluctans in delectatione carnali aliquo modo ligatur invitus, ut ei ex ratione contradicat, nec consentiat, & tamen delectatione ligatus sit, sed ligatum se vehementer ingemiscat. Unde & ille cœlestis exercitus præcipuus miles gemebat, dicens: *c Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivum me ducentem in lege d peccati, quæ est in membris meis.* Si autem γ captivus erat, minime repugnabat: quapropter & captivus erat, & repugnabat. Igitur legi mentis ejus, lex, quæ in membris est, repugnabat: si autem repugnabat, captivus non erat. Ecce itaque homo est (ut ita dixerim) captivus, & liber: liber ex justitia, quam diligit; captivus ex delectatione, quam portat invitus.

Corr. R. ¶ α Palea] *Abest hæc Palea non solum a primo & decimo Vaticanis, verum & ab aliis, quæ aliquot Paleas habent. Rubrica autem abest ab omnibus. In quibus enim caput hoc reperitur, conjuncte ponitur cum superiore, quemadmodum etiam apud Burchardum & Ivonem.*

¶ β Suggestionem] *Sic emendatum est ex originali, a quo parum discrepat Ivo: ante legebatur*, & necessaria est magna discretio inter suggestionem, & delectationem & inter delectationem, atque consensum, judicem sui faciat animum præsidem. *Burchard.* judicem sui præsidere animum. *Reliqua fere ut Gratianus. Apud Bedam vero*, & inter suggestionem, atque delectationem, inter delectationem & consensum judex sui animus præsideat. *In collectione Isidori*, & necessarium est magna discretione inter suggestionem & delectationem atque consensum judicem sui prodere animum.

¶ γ Si autem] *Magna etiam hoc loco codicum varietas est. Brevissima, & satis integra lectio est in codice epistolarum B. Gregorii, olim Lutetiæ impresso.* Si autem captivus erat, minime pugnabat: pugnabat autem, quapropter captivus non erat. Ecce itaque, &c.

C. III. *Quando sit peccatum nocturnis imaginibus illudi. Item* Isidorus *lib. 3. sententiarum, de summo bono, cap. 6.*

NOn *a* est peccatum, quando nolentes imaginibus nocturnis illudimur: sed tunc est peccatum, si, antequam illudamur, cogitationis affectibus prævenimur. Luxuriæ quippe imagines, quas in veritate gessimus, sæpe dormientibus in animo apparent, sed innoxiæ, si non concupiscendo occurrunt. §. 1. Qui nocturna illusione polluitur, quamvis extra memoriam turpium cogitationum sese persentiat inquinatum, tamen hoc, ut tentaretur, culpæ suæ tribuat, suamque immunditiam statim fletibus tergat.

Gratian. *His itaque* b *respondetur. In Lege, & in Evangelio naturale jus continetur, non tamen quæcunque in Lege & Evangelio inveniuntur, naturali juri cohærere probantur. Sunt enim in Lege quædam moralia præcepta, ut Non occides, &c. quædam mystica, utpote sacrificiorum præcepta, ut de agno, & alia similia his. Moralia mandata ad naturale jus spectant, atque ideo nullam mutabilitatem recepisse monstrantur. Mystica vero, quantum ad superficiem, a naturali jure probantur aliena: quantum ad moralem intelligentiam inveniuntur sibi annexa, ac per hoc, etsi secundum superficiem videantur esse mutata, tamen secundum moralem intelligentiam mutabilitatem nescire probantur.* §. 1. *Naturale ergo jus ab exordio rationalis creaturæ incipiens, ut supra dictum est, manet immobile. Jus vero consuetudinis post naturalem legem exordium habuit, ex quo homines convenientes in unum cœperunt simul habitare, quod ex eo tempore factum creditur, ex quo Cain* c *civitatem ædificasse legitur: quod cum diluvio* d *propter hominum varitatem fere videatur extinctum, postea a tempore Nemroth reparatum, sive potius immutatum existimatur, cum ipse simul cum aliis alios cœpit opprimere; alii sua imbecillitate ejus ditioni cœperunt esse subjecti, unde in Genesi* e *legitur de eo:* Cœpit Nemroth robustus venator esse coram Domino, *id est,* α *hominum oppressor & extinctor, quos etiam ad turrim ædificandam allexit.*

Corr. R. ¶ α Id est] *Glossa ordinaria ad istum locum ex Alcuino ita habet:* id est, hominum oppressor & extinctor: quos allexit, ut turrim contra Deum construerent.

DISTINCTIO VII.

1 ps JUs autem constitutionis cœpit *a justificationibus, quas Dominus tradidit Moysi* f *dicens:* Si emeris servum Hebræum, &c.

C. I. *De conditoribus Legum.*

Unde Isidorus *in lib. 5. Etym. c. 1. ait:*

MOyses genti Hebrææ primus omnium divinas leges sacris literis explicavit. Phoroneus Rex Græcis primus leges judiciaque constituit. Mercurius Trismegistus primus leges Ægyptiis tradidit. Solon primus leges Athenienſibus dedit. Lycurgus primus Lacedæmoniis jura ex Apollinis auctoritate confinxit. Numa Pompilius, qui Romulo successit in regno, primus leges Romanas edidit. Deinde, cum populus seditiosos

a *Beda ibid. Burch. l. 5. c. 43. Ivo par. 2. c. 52.* b *al. cum primam.* c *Rom. 7.* d *al. legem.*

a *Ivo p. 9. c. 112.* b *al. ita.* c *Genes. 4.* d *Genes. 7.* e *Genes. 10.* f *Exod. 21.*

a magistratus ferre non posset, Decemviros legibus scribendis creavit, qui leges ex libris Solonis in Latinum sermonem translatas, XII. tabulis exposuerunt.

C. II. *Nomina eorum, qui leges XII. tabularum exposuerunt.*

Fuerunt *b* autem hi, App. Claudius, T. Genucius, P. Sestius, Sp. Veturius, C. Julius, A. Manlius, Ser. Sulpicius, P. Curiatius, T. Romilius, Sp. Posthumius. Hi Decemviri legum conscribendarum electi sunt. Leges autem redigere in libros *c* primus consul Pompejus instituere voluit: sed non perseveravit obtrectatorum metu. Deinde Cæsar cœpit id facere, sed ante interfectus est. Paulatim autem antiquæ leges vetustate, atque incuria obsoleverunt, *d* quarum etsi nullus jam usus est, notitia tamen necessaria videtur. Novæ leges a Constantino Cæsare cœperunt, & reliquis succedentibus: erantque permistæ, & inordinatæ. Postea *e* Theodosius minor *f* Augustus, ad similitudinem Gregoriani, & Hermogeniani codicem factum constitutionum a Constantini temporibus, sub proprio cujusque Imperatoris titulo disposuit, quem a suo nomine Theodosianum vocavit.

DISTINCTIO VIII.

1 pars Grat. DIffert autem *jus naturale* g *a consuetudine, & constitutione. Nam jure naturali omnia sunt communia omnibus: quod non solum inter eos servatum creditur, de quibus legitur* h: Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una, *&c. verum etiam præcedenti tempore a Philosophis traditum invenitur. Unde apud Platonem illa civitas justissime ordinata traditur, in qua quisque proprios nescit affectus. Jure vero consuetudinis, vel constitutionis hoc meum est, illud alterius.*

C. I. *Jure divino, omnia sunt communia omnibus: jure vero constitutionis, hoc meum, illud alterius est.*

Unde Augustinus *ait, tract. 6. ad c. 1. Joannis.*

QUo *i* jure defendis villas Ecclesiæ *α*? divino, an humano? Divinum jus in scripturis habemus, humanum jus in legibus Regum. Unde quisque possidet, quod possidet? Nonne jure humano? Nam jure divino *Domini* k *est terra, & plenitudo ejus*. Pauperes & divites Deus de *l* uno limo fecit, & pauperes & divites una terra supportat. Jure tamen humano dicitur *m*, hæc villa mea est, hæc domus mea, hic servus meus est. Jura *n* autem humana, Jura Imperatorum sunt: quare? Quia ipsa jura humana per Imperatores & Reges seculi Deus distribuit generi humano. *Item ibidem paulo inferius*. §. 1. Tolle *β* jura Imperatorum, & quis audet dicere, mea est illa villa, aut meus est ille servus, aut domus hæc mea est? Si autem, ut teneantur ista ab hominibus, Regum jura fecerunt, vultis, ut reticeamus leges, ut gaudeatis, &c. *Item ibidem paucis interjectis.* §. 2. Legantur leges *o*, ubi manifeste præceperunt Imperatores, eos *p*, qui præter Ecclesiæ Catholicæ communionem usurpant sibi nomen Christianum, nec volunt in pace colere pacis auctorem, nihil nomine Ecclesiæ audeant possidere. §. 3. Sed quid nobis & Imperatori? Sed jam dixi, de jure humano agitur. Et tamen Apostolus *q* voluit serviri Regibus, voluit honorari Reges, & dixit: *Regem reverentini*. Nolite dicere, quid mihi, & Regi? Quid tibi ergo & possessioni? Per jura Regum possidentur possessiones. Dixisti, quid mihi & Regi? Noli dicere possessiones tuas, quia ipsa *r* jura humana renunciasti, quibus possidentur possessiones.

Correct. Rom. ¶ *α* Ecclesiæ] *Hæc dictio non est apud B. Augustinum. Nam ibi agit contra Donatistas, qui legibus Imperatorum villas sibi ademptas, & Ecclesiæ catholicæ attributas esse querebantur. Quare, cum Donatistæ dicerent*, villas nostras tulerunt: fundos nostros tulerunt: *ut eos ipse convincat, nullum jus in illis habuisse, aut habere, quibusdam præpositis, addit ista:* Quo jure defendis villas? divino, &c. *Et infra* 11. *q.* 1. *c. si quæ causæ, ubi Gratianus citat initium hujus capitis, ista dictio*, Ecclesiæ, *non habetur. Est tamen apud Anselmum, Ivonem, & in Pannormia, locis indicatis.*

¶ *β* Tolle] *Quoniam glossa obstitit, ne omnia emendarentur, aut adderentur, quæcunque addenda videbantur, placuit integrum apponere locum B. Augustini. Apud ipsum igitur post ver.* humano, *antecedentis paragraphi, hæc sequuntur:* Vultis legamus leges Imperatorum, & secundum ipsas agamus de villis? Si jure humano vultis possidere, recitemus leges Imperatorum: videamus, si aliquid voluerint ab hæreticis possideri. Sed quid mihi est Imperator? Secundum jus ipsius possides terram. Aut tolle jura Imperatorum, & quis audet dicere, mea est illa villa, aut meus est ille servus, aut domus hæc mea est? Si autem ut teneantur ista ab hominibus, jura acceperunt Regum, vultis recitemus leges, ut gaudeatis, quia vel unum horum habetis, &non imputetis, nisi mansuetudini columbæ, quia vel ibi vobis permittitur permanere? Leguntur enim leges manifestæ, ubi præceperunt Imperatores, &c.

2 pars Grat. *Dignitate vero jus naturale simpliciter prævalet consuetudini, & constitutioni. Quæcunque enim vel moribus recepta sunt, vel rescriptis comprehensa, si naturali juri fuerint adversa, vana & irrita habenda sunt.*

C. II. *Adversus naturale jus nulli quicquam agere licet.*

Unde Augustinus *ait, lib. 3. confess. c. 8.*

QUæ *a* contra mores hominum sunt flagitia, pro morum diversitate vitanda sunt, ut pactum inter se civitatis, aut gentis consuetudine, vel lege firmatum, nulla civis, aut peregrini libidine violetur. Turpis enim omnis pars est suo universo non congruens. §. 1. Cum autem Deus aliquid contra morem, aut pactum quorumlibet jubet, etsi nunquam ibi factum est, faciendum est; & si omissum, instaurandum est; & si institutum non erat, instituendum est. §. 2. Si enim Regi licet in civitate, cui *b* regnat, jubere aliquid, quod neque ante illum quisquam, nec ipse unquam jusserat, & non contra societatem civitatis ejus obtemperatur, imo contra societatem non obtemperatur: (generale quippe pactum est societatis humanæ, obedire Regibus suis:) quanto magis Deo regnatori universæ creaturæ suæ, ad ea, quæ jusserit, sine dubitatione serviendum est? Sicut enim in potestatibus societatis humanæ major potestas minori ad obediendum præponitur, ita Deus omnibus.

C. III. *Radicitus est evellenda perniciosa consuetudo.*

Item Nicolaus *Papa Hincmaro Remensi Archiepiscopo.*

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc est ex epistola Nicolai, quæ incipit*, Epistolam Beatitudinis tuæ: *extatque una cum aliis ejusdem, & aliorum Pontificum epistolis manuscriptis Romæ, in Bibliotheca Monasterii Dominicanorum, ex qua hoc caput emendatum est.*

MAla *c* consuetudo, quæ non minus, quam pernicioſa corruptela vitanda est, nisi citius radicitus evellatur, in privilegiorum jus ab improbis assumitur, & incipiunt prævaricationes, & variæ *d* præsumptiones, celerrime non compressæ, pro legibus venerari, & privilegiorum more perpetuo celebrari.

a *al. seditiosus*. b *Isidorus ibidem continetur*. c *al. libros*. d *exoleverunt*) *orig.* e *Ivo p.* 4. *c.* 170. *Pann. l.* 2. *c.* 144. f *al. junior.* g *al. naturæ*. h *Actor.* 4. i *Ansel. l.* 12. *c.* 62. *Ivo p.* 3. *c.* 194. *Pann. l.* 2. *c.* 63. k *Psal.* 23. l *Gen.* 2. m *dicit*) *orig.* n *Jure ergo humano, jure Imperatorum: Quare?*) *orig.* o *Cod. lib.* 1. *tit.* 5. *l.* 4. *& Cod. Theod.* 16. *tit.* 5. *l.* 43. 51. 54. p *al. ut.* q 2. *Pet.* 2. r *al. ad ipsa*) *orig. & Ivo.*

a *Ivo p.* 4. *c.* 178. b *al. in aqua*. c *Ivo p.* 4. *c.* 203. *Pann. l.* 2. *c.* 28. d *al. vanæ*.

C. IV.

C. IV. *Veritati & rationi consuetudo est postponenda.*
Item Augustin. *l. 3. de Baptismo, contra Donatistas, c. 6.* a

VEritate *b* manifestata, cedat consuetudo veritati: plane respondeo, quis dubitet veritati manifestatæ debere consuetudinem cedere? *Item c.* Nemo consuetudinem rationi, & veritati præponat, quia consuetudinem ratio & veritas semper excludit.

C. V. *Quælibet consuetudo veritati est postponenda.*
Item Gregorius *a Wimundo* d *Aversano Episcopo.*

SI *e* consuetudinem fortassis opponas, advertendum est, quod Dominus dicit *f: Ego sum veritas & vita.* Non dixit, Ego sum consuetudo, sed veritas. §. 1. Et certe (ut Beati Cypriani *g* utamur sententia) quælibet consuetudo, quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veritati omnino est postponenda, & usus, qui veritati est contrarius, abolendus.

Corr. R. ¶ α Gregorius] *In aliquot manuscriptis, & apud Ivonem est,* Gregorius VII. *In hujus Pontificatu Guitmundus Aversanus Episcopus scripsit de corpore & sanguine Domini contra Berengarium, qui liber extat.*

C. VI. *Veritate revelata, consuetudinem sibi cedere oportet.*
Item Augustin. *lib. 3. de Baptismo, contra Donatistas, cap. 5.* h

QUi *i* contempta veritate præsumit consuetudinem sequi, aut circa fratres invidus est & malignus, quibus veritas revelatur, aut circa Deum ingratus est, cujus inspiratione Ecclesia ejus instruitur, *& infrà k.* In Evangelio *l* Dominus, *Ego sum*, inquit, *veritas*: non dixit, ego sum consuetudo. Itaque veritate manifesta, cedat consuetudo veritati, *& infra.* Revelatione facta veritatis, cedat *m* consuetudo α veritati: quia & Petrus *n*, qui prius circumcidebat, cessit Paulo veritatem prædicanti. *& infra. o* Cum Christus veritas sit, magis veritatem, quam consuetudinem sequi debemus: quia β consuetudinem ratio & veritas semper excludit. *p*

Corr. R. ¶ α Cedat consuetudo] *Apud B. Augustinum, & Ivonem, & in Pannormia legitur*, cedat error. *Sed vere B. Augustinus ex ipsiusmet Zosimi verbis colligit, quod ille errorem appellabat, fuisse consuetudinem. Ita enim respondet:* Noluit quidem iste dicere, consuetudinem, sed errorem. Veruntamen, cum dicit: quia & Petrus, qui prius circumcidebat, cessit Paulo veritatem prædicanti, satis indicat, quod aliud etiam de Baptismo fieri solebat.

¶ β Quia consuetudinem] *Verba hæc usque ad finem, apud Ivonem, & Gratianum satis commode hic adnectuntur, repetita ex verbis Felicis, quæ referuntur supra, c.* veritate.

C. VII. *Consuetudo rationi frustra opponitur.*
Idem *in lib. 4. de Baptismo, contra Donatistas, cap. 5.*

FRustra, inquit *q* quidam, qui ratione vincuntur, consuetudinem nobis objiciunt, quasi consuetudo major sit veritate, aut non id sit in spiritualibus sequendum, quod in melius fuerit a Spiritu sancto revelatum. Hoc r plane verum est, quia ratio, & veritas consuetudini præponenda est. Sed cum consuetudini veritas suffragatur, nihil oportet firmius retineri.

C. VIII. *Rationem consuetudo impedire non debet.*
Item Cyprianus *in epistola ad Pompejum, contra epistolam Stephani.*

COnsuetudo, quæ apud quosdam obrepserat, impedire non debet, quo minus veritas prævaleat, & vincat. Nam consuetudo sine veritate, vetustas erroris est: propter quod relicto errore sequamur veritatem, scientes, quia & apud Esdram α veritas vicit, sicut scriptum est: *Veritas manet, & invalescit in æternum, & vivit, & obtinet in secula seculorum.*

Idem *in epist. ad Jubajanum, circa med.*

Ignosci α potest simpliciter erranti, sicut de seipso dicit Apostolus Paulus *b*, *Qui primo*, inquit, *fui blasphemus, & persecutor, & injuriosus: sed misericordiam merui, quia ignorans feci.* Post inspirationem vero, & revelationem factam, qui in eo, quod erraverat, perseverat, prudens & sciens sine venia ignorantiæ peccat: præsumptione enim atque obstinatione quadam nititur, cui ratione superetur.

Correct. Rom. ¶ α Ignosci] *Apud B. Cyprianum legitur*, ignosci enim potest, *& his antecedunt ea, quæ leguntur supra* c frustra, *usque ad ver.* revelatum.

C. IX. *Dei veritatem, non hominum consuetudinem sequi oportet.*
Idem *lib. 2. ep. 3. ad Cæcilium.*

SI *c* solus Christus audiendus est, non debemus attendere, quid aliquis ante nos faciendum putaverit, sed *d* quid, qui ante omnes est, Christus, prior fecerit. Neque enim hominis consuetudinem sequi oportet, sed Dei veritatem, cum per Esajam *e* Prophetam Deus loquatur & dicat: *Sine causa autem colunt me, mandata & doctrinas hominum docentes.*

Gratianus. *Liquido igitur ex præmissis apparet, quod consuetudo naturali juri postponitur.*

DISTINCTIO IX.

Ipse *Quod autem & constitutio naturali juri cedat, multiplici auctoritate probatur.*

C. I. *Leges Principum naturali juri prævalere non debent.*

PALEA. α.

Ait enim Augustinus *ad Bonifacium Comitem, epist. 50.*

IMperatores, quando pro falsitate contra veritatem constituunt malas leges, probantur bene credentes, & coronantur perseverantes: quando autem pro veritate contra falsitatem constituunt bonas leges, terrentur sævientes, & corriguntur intelligentes.

§. 1. Quicumque β ergo *f* legibus Imperatorum, quæ pro Dei veritate feruntur, obtemperare non vult, acquirit grande supplicium. Quicunque vero legibus Imperatorum, quæ contra veritatem Dei feruntur, obtemperare non vult, acquirit grande præmium.

§. 2. Nam & temporibus Prophetarum omnes Reges, qui in populo Dei non prohibuerunt, nec everterunt, quæ contra Dei præcepta fuerant instituta, culpantur: & qui prohibuerunt & everterunt, super aliorum merita laudantur. Et Rex *g* Nabuchodonosor, cum servus esset idolorum, constituit sacrilegam legem, ut simulacrum adoraretur, sed ejus impiæ constitutioni qui obedire noluerunt, pie fideliterque fecerunt. Idem *h* tamen Rex, divino correctus miraculo, piam & laudabilem legem pro veritate constituit, ut quicunque diceret blasphemiam in Deum *i* Sidrac, Misac, & Abdenago, cum domo sua penitus interiret.

Corr. R. ¶ α Palea] *In exemplaribus antiquis Gratiani, in quibus aut nullæ, aut paucæ sunt Paleæ, hoc loco habetur tan-*

---

a *Sub persona Liboſi Vagenſis.* b *Ivo p. 4. c. 208. Pann. l. 2. c. 165. infra ead. c. qui contempta.* c *Ibid. c. 8. ſub perſona Felicis a Buſacenis.* d *al. Guitmundo.* e *Ivo part. 4. cap. 213. Pann. l. 2. c. 166.* f *Joan. 14.* g *Cyprianus in toto illo ſuo Concilio.* h *Sub perſona Caſti Siccenſis.* i *Ivo p. 4. c. 234.* k *Ibid. cap. 6. ſub perſona Liboſi Vagenſis.* l *Joan. 14.* m *ſupra ea c. veritate. Ibid. cap. 7. ſub perſona Zoſimi a Taraſſa.* n *Galat. 2.* o *Ibid. cap. 9. ſub perſona Honorati a Tucca.* p *ſupra ea. c. veritate.* q *Hic refert B. Auguſtinus verba B. Cypriani in epiſt. ad Jubajanum. Ivo p. 2. cap. 54. & part. 4. c. 235.* r *Hic B. Auguſtinus reſpondet.*

a *Eſdræ 3. & 4.* b *1. Timoth. 1.* c *Anſelm. lib. 9. cap. 6.* d *Matth. 17. Hic eſt filius meus, &c.* e *Eſa. 29. Matth. 15.* f *Ivo par. 4. cap. 148. Pann. l. 2. c. 145.* g *Dan. 3.* h *Ibid.* i *Deum verum) orig.*

tum

tum a verſic. Quicunque, *uſque ad verſ.* Nam & temporibus. *In aliis autem, in quibus ſunt, habetur integrum hoc caput, & ſine nota Paleæ. Eſt autem totum in eodem B. Auguſtini loco.*

¶ 8 Quicunque] *Commutatus etiam apud Ivonem, & in Panormia eſt ordo verborum B. Auguſtini, apud quem, qui meretur præmium, priore, qui ſupplicium, poſteriore loco ponitur.*

C. II. *Principes tenentur & ipſi vivere legibus ſuis.*
Item *ex verbis* Iſidori *l.* 3. *ſententiarum de ſummo bono, c.* 53.

JUſtum *a* eſt, principem legibus obtemperare ſuis. Tunc enim jura ſua ab omnibus cuſtodienda exiſtimet, quando & ipſe illis reverentiam præbet. Principes legibus teneri ſuis, nec in ſe convenit, *b* poſſe damnare jura, quæ in ſubjectis conſtituunt. Juſta eſt enim vocis eorum auctoritas, ſi quod populis prohibent, ſibi licere non patiantur.

Correct. Rom. ¶ *In aliquot vetuſtis exemplaribus caput hoc non habetur: in aliis vero conjunctum eſt ſuperiori, & non habet rubricam.*

C. III. *Scripturis canonicis tractatorum literæ deſerviunt.*
Item Auguſtinus *in Prologo libri tertii de Trinitate.*

2 NOli *c* meis literis quaſi canonicis ſcripturis deſervire. ps Sed in illis, & quod non credebas, cum inveneris, incunctanter crede: in iſtis autem, quod certum *d* non habebas, niſi certum intellexeris, noli firmum *e* tenere.

C. IV. *In tractatorum opuſculis multa corrigenda inveniuntur.*
Idem *ad Vincentium Victorem, lib.* 4. *de anima & ejus origine, cap.* 1.

NEgare *f* non poſſum nec debeo, ſicut in ipſis majoribus, *g* ita multa eſſe in tam multis opuſculis meis, quæ poſſunt juſto judicio, & nulla temeritate damnari.

C. V. *In ſcriptis canonicis mendacia non admittuntur.*
Idem *ad Hieronymum, epiſt.* 19.

EGo *h* ſolis eis ſcriptorum, *i* qui jam canonici appellantur, didici hunc timorem, honoremque deferre, ut nullum eorum *k* ſcribendo erraſſe audeam credere: ac ſi aliquid in eis offendero, quod videatur contrarium veritati, nihil aliud quam vel mendoſum eſſe codicem, vel interpretem non aſſecutum eſſe, quod dictum eſt, vel me minime intellexiſſe, non ambigam. Alios autem ita lego, ut quantalibet ſanctitate, doctrinaque polleant, *l* non ideo verum putem, quia ipſi ita ſenſerunt, ſed quia mihi α per alios auctores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod a vero non abhorreat, perſuadere potuerunt.

Corr. Rom. ¶ α Mihi per alios] *Sic etiam in manuſcriptis, & in gloſſa. Apud B. Auguſtinum eſt*, mihi vel per illos auctores Canonicos, vel probabili ratione: *nec multo ſecus apud Ivonem. Alias vero nonnullas varietates ſatis viſum eſt in margine indicare.*

C. VI. *Libris veterum Hebræa volumina, novis Græca auctoritatem impendunt.*
Idem α.

UT veterum librorum fides de Hebræis voluminibus examinanda eſt, ita novorum, Græci ſermonis normam deſiderat.

Corr. Rom. ¶ α Idem] *Verba hujus capitis ſunt B. Hieronymi ad Lucinium Bæticum epiſt.* 28. *ſed mutata non eſt inſcriptio ob gloſſam in verſ. Græc. ſer.*

a *Burch. l.*15. *c.* 42. *Ivo part.* 16. *c.* 43. b *convenit fruſtrare jura*) *orig.* c *Ivo par.* 4. *c.* 71. *Pann. l.* 2. *c.* 120. d *al. certum habebas*) *exemp.* e *al. firmiter retinere.*) *orig.* f *Ivo p.* 4. *c.* 73. g *moribus*) *orig. & Ivo.* h *Ivo par.* 4. *c.* 74. *Pann. l.* 2. *c.* 119. i *ſcripturarum libris.*) *orig. & Pann.* k *eorum auctorem in ſcribendo aliquid erraſſe firmiſſime credam.*) *orig. Ivo & Pann.* l *præpolleant.*) *orig.*

C. VII. *Nihil auctoritatis canonicis remanebit ſcripturis, ſi ad eas mendacia fuerint admiſſa.*
Item Auguſtinus *ad Hieronymum, epiſt.* 9.

SI *a* ad Scripturas ſanctas admiſſa fuerint vel *b* officioſa mendacia, quid in eis remanebit auctoritatis? Quæ tandem de Scripturis illis ſententia proferetur, cujus pondere contentioſæ falſitatis obteratur *c* improbitas?

C. VIII. *Literis omnium Epiſcoporum ſacra præponitur Scriptura.*
Item *de Baptiſmo contra Donatiſtas, lib.* 2. *cap.* 3.

QUis neſciat ſanctam Scripturam canonicam, tam Veteris, quam Novi Teſtamenti, certis ſuis terminis contineri, eamque omnibus poſterioribus Epiſcoporum literis ita præponi, ut de illa omnino dubitari, & diſceptari non poſſit, utrum verum, vel utrum rectum ſit, quicquid in ea ſcriptum eſſe conſtiterit? Epiſcoporum autem literas, quæ poſt confirmatum canonem vel ſcriptæ ſunt, vel ſcribuntur, & per ſermonem forte ſapientiorem cujuslibet in ea re peritioris, & per aliorum Epiſcoporum graviorem auctoritatem, doctioremque *d* prudentiam, & per concilia licere reprehendi, ſi quid in eis forte a veritate deviatum eſt?

C. IX. *Ex dictis quorumlibet Epiſcoporum contra divina mandata calumniæ non colligantur.*
Idem *ad Vincentium epiſt.* 48. *contra Donatiſtas.*

NOli *e* frater contra divina tam multa, tam clara, tam indubitata teſtimonia colligere velle calumnias ex Epiſcoporum ſcriptis, ſive noſtrorum, ſicut Hilarii, ſive, α (antequam pars Donati ſepararetur,) ipſius unitatis, ſicut Cypriani & Agrippini: primo, quia hoc genus literarum ab auctoritate canonis diſtinguendum eſt: non enim ſic leguntur, tanquam ita ex eis teſtimonium proferatur, ut contra ſentire non liceat, ſicubi forte aliter ſapuerint, quam veritas poſtulat. In eo quippe numero ſumus, ut non dedignemur etiam nobis dictum *f* ab Apoſtolo accipere: *Et ſi quid aliter ſapitis, id quoque Deus vobis revelavit.* β

Correct. Rom. ¶ α Sive antequam] *Antea legebatur*, ſive Cypriani, & Agrippini, antequam pars Donati ſepararetur. *Reſtituta eſt vera lectio ex B. Auguſtino, & aliquot exemplaribus Gratiani & Ivone. Cyprianus enim, & Agrippinus multo ante Donati ſchiſma in Eccleſiæ unitate deceſſerant: qua in re erravit auctor gloſſæ.*

¶ β Revelavit] *Ita enim originale, & Ivo, & aliquot editiones Novi Teſtamenti. Sed idem B. Auguſtinus in Joannem tract.* 5. 45. 53. *&* 98. *& alibi fere ſemper legit*, revelabit, *& explanat. Græce eſt* ἀποκαλύψει.

C. X. *Non debetur par auctoritas canonicis ſcripturis, & expoſitionibus earum.*
Idem *ad Fortunatianum, epiſt.* 3.

NEque *g* quorumlibet diſputationes, quamvis Catholicorum, & laudatorum hominum, velut ſcripturas canonicas habere debemus, ut nobis non liceat ſalva honorificentia, quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum ſcriptis improbare, atque reſpuere, ſi forte invenerimus, quod aliter ſenſerint, quam veritas habet, divino adjutorio vel ab aliis intellecta, vel a nobis. Talis *h* ego ſum in ſcriptis aliorum, quales *i* volo eſſe intellectores meorum.

C. XI. *Exemplis ratio ſana præfertur.*
Idem *ad Marcellinum de civitate Dei lib.* 1. *c.* 23.

a *Ivo p.*4. *c.* 215. b *al. velut officioſa*) *orig. al. fuerint officioſa.* c *al. ſubruatur. Ivo p.* 4. *c.* 227. *Pol. l.* 3. *tit.* 21. d *al. doctiorumque.* e *Deus dedit. p.* 2. *Auſ. l.* 4. *c.* 58. *Ivo p.* 4. *c.* 236. f *Phil.* 3. g *Ivo p.* 4. *c.* 237. h *al. Qualis.*) *orig. Ant.* i *al. tales.*

Sana

SAna *a* quippe ratio etiam exemplis anteponenda est: cui quidem & exempla concordant: Sed illa, quæ tanto digniora sunt imitatione, quanto excellentiora pietate.

Gratianus. *Cum ergo in naturali jure nihil aliud præcipiatur, quam quod Deus vult fieri; nihilque vetetur, quam quod Deus prohibet fieri; denique cum in canonica scriptura nihil aliud, quam in divinis legibus inveniatur; divinæ vero leges natura consistant, patet, quod quæcunque divinæ voluntati, seu canonicæ scripturæ contraria probantur, eadem & naturali juri inveniuntur adversa. Unde quæcunque divinæ voluntati, seu canonicæ scripturæ, seu divinis legibus postponenda censentur, eisdem naturale jus præferri oportet. Constitutiones ergo vel Ecclesiasticæ, vel seculares, si naturali juri contrariæ probantur, penitus sunt excludendæ.*

DISTINCTIO X.

Constitutiones vero Principum Ecclesiasticis constitutionibus non præeminent, sed obsequuntur.

C. I. Lex Imperatorum Ecclesiastica jura dissolvere non potest.

Unde Nicolaus *b* Papa *scribit Episcopis in Concilio apud Convicinum congregatis.*

LEge α Imperatorum non in omnibus Ecclesiasticis controversiis utendum est; præsertim cum inveniantur Evangelicæ ac canonicæ sanctioni aliquoties obviare. β *Item* c Lex *d* Imperatorum non est supra legem Dei, sed subtus. Imperiali judicio non possunt Ecclesiastica jura dissolvi. §. 1. Ad quod ostendendum, duorum horum *e*, scilicet Innocentii & Gregorii, satis sufficiunt testimonia. Sanctus *f* quidem Innocentius in decretali epistola sua ad Alexandrum Antiochenum Episcopum ait: [Nam quod scisciteris, utrum divisis Imperiali judicio provinciis, ut duæ Metropoles fiant, sic duo Metropolitani Episcopi debeant nominari; non visum *g* est ad mobilitatem necessitatum mundanarum Dei Ecclesiam commutari, honoresque aut divisiones perpeti, quas pro suis causis faciendas duxerit Imperator.] Beatus *h* autem Gregorius scribens ad Theotistam patritiam, inter cætera: [Si, inquit, religionis causa conjugia debere dissolvi dicantur, sciendum est, quia etsi hoc lex humana concessit, lex tamen divina prohibuit.] Ecce *i* quemadmodum Imperiali judicio non possunt Ecclesiastica jura dissolvi. Ecce qualiter, quod lex humana concessit, divina lex prohibuit. §. 2. Non quod Imperatorum leges (quibus Ecclesia utitur contra hæreticos, sæpe contra tyrannos, atque contra pravos quosque defenditur) dicamus penitus renuendas, sed quod eas Evangelicis, Apostolicis, atque Canonicis decretis (quibus postponendæ sunt) nullum posse inferre præjudicium asseramus.

Corr. R. ¶ α Lege] *Caput hoc sumptum est ex epistola Nicolai, quæ extat in codice Bibliothecæ Dominicanæ, de quo dictum est supra, distinct. 8. c. mala. Titulus autem epistolæ hic est:* Nicolaus servus servorum Dei, Reverendissimis, ac sanctissimis confratribus nostris Metropolitanis Episcopis, & cæteris diversarum provinciarum, ac urbium Præsulibus, qui in Convicinum villam publicam, secus civitatem Silvanectis convenistis. *Eadem epistola nuper impressa est in appendice Bibliothecæ sanctorum Patrum.*

¶ β Obviare] *Apud Nicolaum sequitur continenter*, ad quod ostendendum, &c. *Quæ autem apud Gratianum sunt interjecta, non sunt hoc loco in epistola, neque in Polycarpo, neque apud Anselmum: sed verba illa,* Lex Imperatorum non est supra legem Dei, sed subtus, *a Burchardo & Ivone citantur ex decretis Pii Papæ, c. 3. habentur autem in capitularibus adjectis. c. 17. reliqua autem habentur infra in hoc eodem capite. §. ecce quemadmodum.*

C. II. *Nihil quod Evangelicis regulis obviet, Imperatori agere licet.*

Item Symmachus *a* Papa *in sexta Synodo Romana, tempore Theodorici Regis.*

NOn *b* licet Imperatori, vel cuiquam pietatem custodienti, aliquid contra divina mandata præsumere, nec quicquam, quod Evangelicis, Propheticis, aut Apostolicis regulis obviet, agere.

C. III. *In Ecclesiasticis causis regia voluntas Sacerdotibus est postponenda.*

Item Felix *c* Papa.

CErtum est, hoc rebus vestris esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, juxta ipsius constitutionem, regiam voluntatem Sacerdotibus Christi studeatis subdere, non præferre, & sacrosancta per eorum Præsules potius discere, quam docere; Ecclesiasticam *d* formam sequi, non huic humanitus sequenda jura præfigere, neque ejus sanctionibus velle dominari, cujus clementiæ Deus voluit tuæ piæ devotionis colla submittere: ne, dum mensura cœlestis dispositionis *e* exceditur, eatur in contumeliam disponentis.

C. IV. *Bonis moribus & decretis Romanorum Pontificum, constitutiones contraire non possunt.*

Item *f*

COnstitutiones *g* contra canones, & decreta Præsulum Romanorum, vel bonos mores, nullius *h* sunt momenti.

C. V. *Quæ Sacerdotum sunt, Regibus usurpare non licet.*

Item Nicolaus Papa I. *in epistola ad Michaelem Imperatorem, cujus initium est,* Proposueramus.

IMperium *i* vestrum suis publicæ rei quotidianis administrationbus debet esse contentum, non usurpare quæ Sacerdotibus Domini solum conveniunt.

C. VI. *Tribunalia Regum Sacerdotali sunt potestati subjecta.*

Item Gregorius Nazianzenus *in oratione ad cives Nazianzenos angoris plenos, & Magistratum iratum.*

SUscipitisne libertatem verbi? libenter accipitis, quod lex Christi Sacerdotali vos subjicit potestati, atque istis tribunalibus subdit? Dedit enim & nobis potestatem, dedit & principatum multo perfectiorem principatibus vestris. Aut nunquid justum vobis videtur, si cedat spiritus carni; si a terrenis cœlestia superentur; si divinis præferantur humana?

2 pars Grat. *Ecce quod Constitutiones Principum Ecclesiasticis legibus postponendæ sunt. Ubi autem Evangelicis, atque Canonicis decretis non obviarint, omni reverentia dignæ habeantur.*

a *Polyc. l. 1. t. 26.* b. *Ivo p. 4. c. 87. Pann. l. 2. c. 138. Ans. l. 1. c. 97. Polyc. l. 1. t. 77.* c *al. Idem.* d *In c. adjectis, c. 17.* e *Heraum.*) *orig.* f *Burch. l. 15. cap. 10. Ivo par. 16. c. 11. Pann. l. 2. c. 139. Innoc. 1. epist. 18. c. 2.* g *vere visum*) *orig.* h *lib. 9. reg. epist. 39.* i *Ivo p. 4. c. 187. Pann. l. 2. c. 140. ex c. adjectis, c. 17.*

a *Et Calixtus epist. 1. & Marcellinus in extrema epist. 2. & in capitulis Hadriani c. 76. ex quo citant Burchard. & Ivo par. 16. c. 9.* b *Deusdedit, p. 1. & 3. Burch. l. 15. c. 8. Ivo p. 4. c. 231. & p. 16. c. 9. Pann. l. 2. c. 141. Polyc. l. 6. tit. 1.* c *In exemplari Veronensi est Felix 3. Ansel. l. 4. c. 11. Polyc. l. 1. c. 18.* d *al. Ecclesiæ.* e *al. dispensationis.* f *antea legebatur, Idem.* g *Habetur in c. Hadriani, num. 30. Deusdedit, part. 1. & 3.* h *sint*) *orig.* i *Ansel. l. 3. c. 88. Burch. l. 15. c. 9. Ivo part. 5. cap. 38. & part. 26. c. 10. Polyc. l. 1. c. fin.*

C. VII. *Leges Imperatorum in adjutorium Ecclesiæ α licet assumere* a.

Unde Augustinus *ait in Dialogo, id est, lib. 2. contra literas Petiliani, c. 58.*

SI *b* in adjutorium vestrum etiam terreni imperii leges assumendas putatis, non reprehendimus. Fecit hoc Paulus *c*, cum adversus injuriosos civem Romanum se esse testatus est.

Corr. Rom. ¶ α Ecclesiæ] *Auctor hujus rubricæ caput hoc ita accepit, quasi hic agatur de legibus Imperatorum in favorem Ecclesiæ latis, cum ibi B. Augustinus Petiliano & Donatistis hæreticis concedat, legibus Imperatorum ipsos in adjutorium suum uti posse, modo id fallaciter non facerent, quod eos fecisse convincit.*

C. VIII. *Reges Pontificibus pro æternis, & Pontifices Regibus pro temporalibus indigent.*

Item α Nicolaus Papa I. *in epist. 7. ad Michaelem Imperatorem.*

QUoniam *d* idem Mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus, sic actibus propriis & dignitatibus distinctis officia potestatis utriusque discrevit propria β, volens medicinali humilitate hominum corda sursum efferri, non humana superbia rursus in inferna demergi: ut & Christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum Imperialibus legibus uterentur, quatenus spiritualis actio a carnalibus distaret incursibus, & ideo *e militans Deo* f *minime se negotiis secularibus implicaret*; ac vicissim non g ille rebus divinis præsidere videretur, qui esset negotiis secularibus implicatus.

Corr. Rom. ¶ α *Huic capiti in codicibus impressis erat præpositus hic titulus:* Cyprianus Juliano Imperatori; *quod est contra omnem temporum rationem. In manuscriptis omnibus, excepto undecimo Vaticano, abest dictio:* Imperatori; *quemadmodum & apud Ivonem. Nonum autem habet:* Juliano Episcopo. *Aliud pervetustum,* Jubiano. *Cæterum integrum hoc caput in epistola Nicolai ad Michaelem Imperatorem, quæ incipit,* Proposueramus; *ex quo refertur infra distinct. 96. c.* cum ad verum. *una cum aliis verbis ejusdem epistolæ, ex quibus hæc pendent. Et sumptum est ex Gelasio in tomo de Anathematis vinculo.*

¶ β Propria,) *In originali est,* propriam volens medicinali humilitate sursum efferri. *Ivo habet, ut Gratianus hic in plerisque codicibus. In nonnullis tamen est,* propria volens medicinali humilitate sursum efferri: *quemadmodum etiam infra, dist. 96. c.* cum ad verum: *Apud Gelasium loco indicato legitur,* sic actionibus propriis dignitatibusque distinctis, & officia potestatis utriusque discrevit, suos volens medicinali humilitate salvari, non humana superbia rursus intercipi, ut & Christiani, &c.

C. IX. *Leges Imperatorum custodiri oportet.*

Item Leo IV. *Lothario Augusto.*

DE *h* capitulis, vel præceptis Imperialibus vestris, vestrorumque α Pontificum prædecessorum irrefragabiliter custodiendis, & conservandis, quantum valuimus & valemus Christo propitio, & nunc, & in a*um *i* nos conservaturos modis omnibus profitemur. Et si fortasse quilibet aliter vobis dixerit, vel dicturus fuerit, sciatis eum pro certo mendacem.

Corr. Rom. ¶ α Vestrorumque) *Epistola hæc non est inventa: & in istis verbis videtur subesse mendum, ex quo auctor glossæ errandi occasionem sumpserit, qui Christianis Imperatoribus, cujusmodi fuerant prædecessores Lotharii, attribuat illud, quod Isidorus de Ethnicis dicit: nimirum Imperatores solitos fuisse appellari Pontifices: de qua re optime Gelasius in tomo de Anathematis vinculo, & infra distinct. 21. c.* cleros. *Apud Ivonem legitur,* vestris, nostrorumque etiam Pontificum prædecessorum: *In Pannormia,* nostris nostrorumque Pontificum, & prædecessorum. *Sed fortasse cætera quidem recte apud Gratianum habent: tantummodo ante dictionem,* prædecessorum, *est addenda conjunctio,* &, *quemadmodum est in Pannormia. Nam hoc significabitur, Imperatores illos solitos fuisse edere capitula, adhibitis in consilium Pontificibus regni, quod verissimum est. Omnino hæc, quæ a Leone scribuntur, spectare videntur ad capitula Caroli & Ludovici, quæ Lotharius in universa Italia servari mandaverat. Nam in legibus Longobardicis, lib. 3. tit. 35. Lotharius ita constituisse traditur:* Placuit nobis, ut capitula, quæ excerpsimus de capitulari bon. mem. gloriosissimi Domini nostri Caroli, & genitoris nostri Ludovici, Imperat. invictissimi, his omnibus, & fidelibus nostris, & sanctæ Ecclesiæ in regno Italiæ consistentibus, per legem teneantur, & serventur: & quicunque horum capitulorum contemptor extiterit, sexaginta solidis componatur. *Id populo Romano, qui jure antiquo Romanorum uti prohiberetur, valde displicuit: sicut ex c. fin. infra ead. dist. colligi potest: dissemINatusque etiam rumor fuit, eandem esse Pontificis ac populi sententiam. De qua re Leo hac se epistola videtur purgare voluisse; & tamen postea, pro conservando jure civili Romanorum, cum eodem Lothario iterum diligentius egit: quod apparet ex dicto c. finali.*

C. X. *Legis auctoritate dissolvitur quod contra eam fit.*

Item Joannes VIII. *Ludovico Imperatori.*

VIdes *a*, fili charissime, quia quod contra leges accipitur, per leges dissolvi meretur.

C. XI. *Leges Principum, aut regulas Patrum contemni non licet.*

Item Gelasius *Rufino, & Aprili Episcopis.*

QUis * autem *b* leges Principum, aut regulas Patrum, aut admonitiones paternas *c* dicat debere contemni, nisi qui impunitum sibi tantum æstimet transire commissum?

C. XII. *Leges Romanorum Principum servandæ sunt ab omnibus.*

Item *Theodorico Regi.*

CErtum *d* est magnificentiam vestram leges Romanorum Principum, quas in negotiis hominum custodiendas esse præcepit, multo magis circa *e* reverentiam beati Petri Apostoli pro suæ felicitatis augmento velle servari.

C. XIII. *Romana Lex nullius temeritate debet corrumpi.*

Item Leo IV. *Lothario Augusto.*

VEstram α flagitamus *f* clementiam, ut sicut hactenus Romana lex viguit absque universis procellis, & pro nullius persona hominis reminiscitur esse corrupta, ita nunc suum robur, propriumque vigorem obtineat.

Corr. Rom. ¶ α Vestram) *Videtur Lotharius populo Romano, quod hic Leo petiit, concessisse. Nam in legibus Longobardicis lib. 11. tit. 57. sic habetur,* ut interrogetur populus Romanus, qua lege vult vivere, & *sequitur constitutio.*

Lotharius Imperator.

Volumus, ut cunctus populus Romanus interrogetur, qua lege vult vivere; ut tali lege, quali lege vivere professi sunt, vivant: illisque denuntietur, ut hoc unusquisque, tam Judices, quam Duces, vel reliquus populus sciat: quod si offensionem contra eandem legem

---

a *al.* assimi. b *Ivo p.* 4. c. 183. *Pann. l.* 2. *c.* 153. c *Alt.* 22. d *Ivo p.* 4. *cap.* 188. *infra dist.* 96. *c. cum ad verum.* e 1. *Tim.* 2. f *al. & militans.* g *al. ne.* h *Ivo p.* 4. c. 176. *Pann. l.* 2. c. 149. i *al. æternum.*

a *Ivo part.* 4. * *infra, dist.* 54. *c. quis aut. Ivo part.* 4. *cap.* 179. *Pann. l.* 2. *c.* 130. b *al. aut.* c *al. modernas.* d *Ivo part.* 4. *cap.* 180. *Pann. l.* 2. *c.* 131. e *al. propter.* f *Ivo p.* 4. c. 181. *Pann. l.* 2. *c.* 132.

fece-

fecerint, eidem legi, qua profitentur vivere per dispensationem Pontificis, & nostram subjacebunt.

DISTINCTIO XI.

1 ps. *Quod vero legibus consuetudo cedat*, Isidorus *a* testatur, *dicens in Synonymis, lib. 2.*

C. I. Pravus usus rationi superatur, & lege.

USus auctoritati cedat: pravum usum lex, & ratio vincat.

C. II. Non potest statutis Pontificum consuetudo cujusquam refragari.

Item Nicolaus Papa I. *Michaeli Imperatori.*

COnsequens est *b*, ut quod ab hujus sedis rectoribus plena auctoritate sancitur, nullius consuetudinis præpediente occasione, propria tantum sequendo voluntates, removeatur, sed firmiter, atque inconcusse teneatur.

C. III. A consuetudine Romanæ Ecclesiæ membris dissentire non licet.

Item Julius Papa I. *ad Episcopos Orientales, epist. 1.*

NOlite c errare, fratres mei charissimi, doctrinis *d* variis, & extraneis nolite abduci. En, institutа Apostolorum, & Apostolicorum virorum, canonesque habetis: his fruimini, his circumdamini *α*, his delectamini, his armamini; ut his freti, circumdati, delectati, armati, contra cuncta inimicorum jacula persistere valeatis. Satis e enim indignum est, quenquam vel Pontificum vel ordinum subsequentium hanc regulam refutare, quam beati Petri sedem & sequi videat, & docere. Multum enim convenit, ut totum corpus Ecclesiæ in hac sibimet observatione concordet, quæ inde auctoritatem habet, ubi Dominus Ecclesiæ totius posuit principatum.

Corr. Rom. ¶ *α* His circumdamini.] *Locupletatus est hic locus ex originali, & Anselmo.*

C. IV. Non potest usus & consuetudo legem & rationem vincere.

Item Imperator Constantin. *Aug. ad Proculum, lib. 8. f Cod. tit. Quæ sit longa consuetudo.*

COnsuetudinis *g*, usu quæ longævi non vilis auctoritas est: verum non usque adeo sui valitura momento, ut aut rationem vincat, aut legem.

2 ps. Grat. *Cum vero nec sacris canonibus, nec humanis legibus consuetudo obviare monstratur, inconcussa servanda est.*

C. V. Inviolabilis est consuetudo, quæ nec humanis legibus, nec sacris canonibus obviare monstratur.

Unde ex dictis α Basilii h.

ECclesiasticarum *i* institutionum quasdam scripturis, quasdam vero Apostolica traditione per successiones in ministerio confirmatas accepimus; quasdam vero consuetudine roboratas approbavit usus, quibus par ritus, & idem utriusque pietatis debetur affectus; unde quis vel aliquantulum sacrarum expertus Scripturarum hæsitaverit? Si enim attentaverimus consuetudines Ecclesiæ, non per scripturas a Patribus traditas, nihil æstimare, quantum religio detrimenti sit latura, intente inspicientibus liquido constabit. §. 1. Quæ enim (ut inde ordiamur) scriptura salutiferæ crucis signaculo fideles docuit insigniri? vel quæ trifariam digesta super panem & calicem prolixæ orationis, vel consecrationis verba commendavit? Nam non modo, quod in Evangelio continetur, vel ab Apostolo insertum est, in secretis dicimus: sed & alia plura adjicimus, magnam quasi vim commendantia *a* mysteriis. Quæ Orientem versus nos orare literarum forma docuit? Benedicimus fontem Baptismatis oleo unctionis. Huc accedit, quod ter oleo inungimus quos baptizamus, verbis abrenuntiare Satanæ & Angelis ejus informamus. Unde hæc, & alia in hunc modum non pauca, nisi quia tacita & mystica traditione a Patribus, Ecclesiastico more, reverentiori diligentia sunt in mysteriis observata silentio, quam publicata scripto?

Corr. Rom. ¶ *α* Ex dictis] *Hoc caput antea citabatur ex* Augustino in lib. ex dictis Basilii: *In codice Vercellensi est*: unde Augustinus ait, vel ex dictis Basilii: *& reverta est posterior pars hujus disjuncti, quoniam ita citant Burchard. & auctor Pannormiæ. Ivo autem citat ex lib. Basilii de Spiritu sancto, c. 27. quomodo in margine est indicatum. Cæterum, quoniam multis locis glossa obstitit, ne emendaretur, necessarium visum est integrum B. Basilii locum & Græce & Latine afferre:*

Τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τεθυλαγμένων δογμάτων καὶ κηρυγμάτων, τὰ μὲν ἐκ τῆς ἐγγράφου διδασκαλίας ἐσχομεν, τὰ δὲ ἐκ τῆς τῶν ἀποστόλων παραδόσεως διαδοθέντα ἡμῖν ἐν μυστηρίῳ παραδεξάμεθα, ἅπερ ἀμφότερα τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἐχει πρὸς τὴν εὐσέβειαν· καὶ τούτοις οὐδεὶς ἀντερεῖ. ὅστις γε καὶ κατὰ μικρὸν γοῦν θεσμῶν Ἐκκλησιαστικῶν πειράσται, ἐν ᾧ ἐπιχειρήσαιμεν τὰ ἄγραφα τῶν ἐθῶν ὡς μεγάλου ἔχοντα τὴν δύναμιν παρωσασθαι, κἀθοπλισαι ἂν εἰς αὐτὰ τὰ καίρια ζημιοῦντες τὸ Εὐαγγέλιον, μᾶλλον, δὲ εἰς ὄνομα μόνον περιεῤῥῶτες τὸ κήρυγμα, οἷον, ἵνα τὴν πρώτην καὶ κοινοτάτην πρῶτον μηνύσω τοῦ τύπου τῆς σωτηρίας τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐλπικότας κατασημήνεσθαι, τίς ὁ διὰ γράμματος διδάξας; τὸ πρὸς ἀνατολὰς τετράφθαι κατὰ τὴν προσευχήν, ποῖον ἐδίδαξεν ἡμᾶς γράμμα; τὰ τῆς ἐπικλήσεως ῥήματα ἐπὶ τῇ ἀναδείξει τοῦ ἄρτου τῆς εὐχαριστίας, καὶ τοῦ ποτηρίου τῆς εὐλογίας, τίς τῶν ἁγίων ἐγγράφως ἡμῖν κατέλιπεν; οὐ γὰρ δὴ τούτοις ἀρκούμεθα, ὧν ὁ Ἀπόστολος, ἢ τὸ Εὐαγγέλιον ἐπεμνήσθη, ἀλλὰ δὲ προλέγομεν καὶ ἐπιλέγομεν ἕτερα, ὡς μεγάλην ἔχοντα πρὸς τὸ μυστήριον τὴν ἰσχύν, ἐκ τῆς ἀγράφου διδασκαλίας παραλαβόντες. εὐλογοῦμεν δὲ τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, καὶ τὸν ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸν βαπτιζόμενον, ἀπὸ ποίων ἐγγράφων; ἆρ' οὐκ ἀπὸ τῆς σιωπωμένης καὶ μυστικῆς παραδόσεως: τί δὲ αὐτὸ τὸ ἔλαιον τὸ χρίσιν τοῖς λόγοις γεγραμμένην ἐδίδαξε; τὸ δὲ τρὶς βαπτίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, πόθεν; ἄλλα δὲ ὅσα περὶ τὸ βάπτισμα, ἀποτάσσεσθαι τῷ Σατανᾷ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἐκ ποίας ἐστὶ γραφῆς; ἆρ' οὐκ ἐκ τῆς ἀδημοσιεύτου ταύτης, καὶ ἀπορρήτου διδασκαλίας, ἣν οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐφύλαξαν, καλῶς ἐκεῖνοι δεδιδαγμένοι τῶν μυστηρίων τὸ σεμνὸν σιωπῇ διασώζεσθαι.

Id est:

Dogmatum & institutionum, quæ in Ecclesia servata sunt, alia quidem habemus ex doctrina, quæ literis consignata est; alia vero ex Apostolorum traditione ad nos transmissa in mysterio accepimus. Quæ utraque eandem vim ad pietatem habent: atque his nemo sane contradixerit, qui vel exigua legum Ecclesiasticarum peritia sit præditus. Nam si aggrediamur ea, quæ non scripto, sed tantum consuetudine constant, tanquam non magnam habentia vim repudiare, imprudentes Evangelio, & quidem in præcipuis ipsius partibus, officiemus: vel potius ipsamet instituta ad inane quoddam nomen redigemus. Exempli causa (ut, quod primum, maximeque commune est,

a *In Synonymis cap. 16. quod malis jussionibus non sit obtemperandum. Ivo p. 4. c. 207. Pann. l. 2. c. 165.* b *Sententia elicitur ex epist. cujus initium, Proposueramus. Ivo p. 4. c. 211.* c *Aug. l. 1. c. 8. Polyc. l. 1. c. 17.* d *Hebr. 13.* e *Aug. l. 5. cap. 4. Polyc. l. 8. tit. 3.* f *tit. 53. l. 2.* g *Ivo p. 4. c. 202. Pann. l. 2. cap. 163.* h *Basilius in l. de Spiritu sancto, c. 27.* i *Burch. l. 3. c. 127. Ivo p. 4. cap. 69. Pann. l. 2. c. 159.*

a *al. consummandis accommodantia.*) *Burch.*

primo loco commemorem) eos, qui in Domini nostri JESU Christi nomine spem posuerunt, figura crucis signari, ecquis scripto docuit? Dum oramus, ad Orientem solem converti, ecquæ nos literæ docuerunt? Verba invocationis, cum panis Eucharistiæ, & calix benedictionis offertur, quis ex sanctis Patribus scripta nobis reliquit? Non enim iis contenti sumus, quorum Apostolus, & Evangelium mentionem fecerunt? sed alia quoque cum antea, tum post, dicimus, utpote quæ magnum momentum ad ipsum mysterium habeant, doctrina non scripta, sed tradita eruditi. Benedicimus aquam Baptismatis, & oleum unctionis, atque illum ipsum præterea, qui baptizatur, ex qua scriptura? nonne ex occulta & mystica traditione? Quid? ipsam olei unctionem, quis sermo scriptus docuit? Quod homo ter mergendus sit, unde accepimus? Abrenunciare Satanæ, atque Angelis ejus, & reliqua omnia, quæcunque in Baptismo observamus, quæ scriptura justit? Annon hæc ipsa minime vulgata, sed secreta doctrina, quam quieto, minimeque curioso silentio Patres nostri custodierunt? probe quidem illi intelligentes, mysteriorum majestatem taciturnitate servari.

C. VI. *Laudabilis est consuetudo, quæ nihil fidei contrarium usurpat.*

Item Pius Papa I. *in Decretis, Decreto septimo.*

CONsuetudinem *a* laudamus, quæ tamen contra fidem catholicam nihil usurpare dignoscitur.

Corr. Rom. ¶ *Verba hujus capitis, quod antea tribuebatur B. Augustin. leguntur in editione Conciliorum Coloniensi, tribus tomis inter Decreta Pii I. Decreto septimo, & in epistola ejusdem Pii, ex codice sexdecim librorum, lib. 3. c. 19. quam etiam citant Burchardus, Ivo, & auctor Pannormiæ: cujus tamen epistolæ omnia fere verba habentur 1. lib. reg. B. Gregorii (qui citatur in Polycarpo) epist. 75. & ea, quæ ad hoc caput pertinent, referuntur infra, dist. 12. c.* nos consuetudinem.

C. VII. *Ubi auctoritas deficit, mos populi, & majorum instituta pro lege servantur.*

Item B. Augustinus *ad Casulanum, epist. 86.*

IN his rebus *b*, de quibus nihil certi statuit divina Scriptura, mos populi Dei, & instituta majorum pro lege tenenda sunt. Et sicut *α* prævaricatores divinarum legum, ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum coercendi sunt.

Correct. Rom. ¶ *α* Et sicut] *Hinc usque ad finem sunt in Epistola indicata: sed a Burchardo etiam, & Ivone, & in Pannormia referuntur.*

C. VIII. *Auctoritate, & traditione generali vel speciali, Ecclesia regitur.*

Idem *in libro* c *de fide Christiana.*

CAtholica Ecclesia per orbem terrarum diffusa, tribus modis probatur existere. Quicquid enim in ea tenetur, aut auctoritas est Scripturarum, aut traditio universalis, aut certe propria, & particularis institutio. Sed auctoritate tota constringitur, universali traditione majorum, nihilominus tota: privatis vero constitutionibus, & propriis infirmationibus unaquæque pro locorum varietate, prout cuique visum est, subsistit, & regitur.

C. IX. *Valet ad fidem catholicæ auctoritas Ecclesiæ.*

Idem *in libro contra Manichæos.*

PAlam est, quod in re dubia, ad fidem valeat auctoritas Ecclesiæ catholicæ, quæ ab ipsis fundatissimis sedibus Apostolorum, usque ad hodiernum diem, succedentium sibimet Episcoporum serie, & tot populorum consensione firmatur.

Corr. Rom. ¶ *Apud B. August. lib. 11. contra Faustum Manichæum c. 2. legitur:* Et vides in hac re (de fide exemplarium loquitur) quid Ecclesiæ catholicæ valeat auctoritas, quæ ab ipsis, &c. *Hanc vero Episcoporum successionem potissimum in sede Petri, & in libro contra epistolam Fundamenti, & in epist. 165. de schismate Donatistarum merito certissimum putavit Ecclesiæ catholicæ judicium.*

C. X. *Ab Apostolicis institutis non licet recedere.*

Item Leo Papa *ad Episcopos per Siciliam constitutos, epist. 4. c. 6.*

HOc *a* vestræ indicimus charitati, ut ab Apostolicis institutis nullo ulterius recedatur excessu: quia inultum post hoc esse non poterit, si quisquam Apostolicas regulas in aliquo crediderit negligendas.

C. XI. *Ab omnibus servari debet, quod Romana servat Ecclesia.*

Item Innocentius I. *ad Decentium Episcopum Eugubinum, epist. 1.*

QUis *b* nesciat, aut non advertat, id quod a Principe Apostolorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est, ac nunc usque custoditur, ab omnibus debere servari? nec superinduci aut introduci aliquid, quod aut *c* auctoritatem non habeat, aut aliunde accipere videatur exemplum? præsertim cum sit manifestum, in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, atque Siciliam, insulasque interjacentes, nullum instituisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Apostolus Petrus, aut ejus successores constituerunt Sacerdotes: aut legant, si in istis provinciis alius Apostolorum invenitur, aut legitur docuisse. Quod si non legunt, quia nusquam invenitur, oportet eos hoc sequi, quod Ecclesia Romana custodit, a qua eos principium accepisse non dubium est: ne dum peregrinis sermonibus *d* student, caput institutionum videantur omittere *e*. §. 1. Sæpe dilectionem tuam ad urbem venisse ac nobiscum in Ecclesia convenisse, & quem morem vel in considerandis mysteriis, vel in cæteris agendis arcanis teneat, cognovisse *α*. Quod sufficere arbitraremur ad informationem Ecclesiæ tuæ, vel reformationem, si prædecessores tui minus aliquid, aut aliter tenuerint, & satis certum haberemus, nisi de aliquibus consulendos nos esse duxisset: quibus idcirco respondemus, non quod te aliqua ignorare credamus; sed ut majori auctoritate tuos instituas, vel si qui a Romanæ Ecclesiæ institutionibus errant, aut commoneas, aut nobis indicare non differas: ut scire valeamus, qui sint, qui aut novitates inducunt, aut alterius Ecclesiæ, quam Romanæ, existimant consuetudinem esse servandam.

Corr. Rom. ¶ *α* Cognovisse] *Locus hic in Originali Conciliis quatuor tomorum inserto, sic habet,* cognovisse non dubium est. Quod sufficere ad informationem Ecclesiæ tuæ, vel reformationem (si prædecessores tui minus aliquid, aut aliter tenuerunt) satis certum haberem; nisi de aliquibus consulendos nos esse duxisses. *Sed ob glossam, præcipue in ver.* morem, *non est mutatum.*

DISTINCTIO XII.

1 gs QUod absque discretione justitiæ nulli agere licet.

C. I. *Nulli agere licet sine discretione justitiæ contra disciplinam Romanæ Ecclesiæ.*

a *Burch. l. 3. c. 124. Ans. l. 4. c. 42. Ivo p. 4. c. 66. Pann. l. 2. cap. 157. Polyc. l. 3. tit. 23.* b *Ans. l. 4. c. 43. Burch. l. 3. c. 126. Ivo p. 4. cap. 68. Pann. l. 2. c. 158. Polyc. l. 3. tit. 23. c. fin.* c *Hodie inter opera B. Augustini nullum extat hoc titulo. In epistola vero ad Januarium, quæ est 118. c. 1. & 2. hæc eadem sententia copiose exponitur.*

a *Ans. l. 1. cap. 45. Polyc. l. 2. tit. 17.* b *Burch. l. 3. c. 125. Ans. l. 1. c. 41. Ivo p. 4. c. 67. Polyc. l. 1. tit. 47. & l. 3. tit. 24.* c *al. auctoritatem debeat aliunde accipere, vel exemplum?* d *al. assertionibus.* e *al. amittere.*

Unde

Unde Calixtus Papa *primus omnibus Episcopis ait in Epistola prima ad Benedictum Episcopum:*

NOn *a* decet a capite membra discedere; sed juxta sacræ Scripturæ testimonium, omnia membra caput sequantur. Nulli vero dubium est, quod Apostolica Ecclesia est mater omnium Ecclesiarum, a cujus regulis nullatenus vos convenit deviare. Fit sicut Dei filius venit facere voluntatem patris; sic & vos voluntatem vestræ impleatis matris, quæ est Ecclesia: cujus caput, ut prædictum est, Romana existit Ecclesia. Quicquid ergo sine discretione justitiæ contra hujus disciplinam actum fuerit, ratum haberi ratio nulla permittit.

C. II. *Apostolicis præceptis nullus superbe resistat.*

Item Gregorius *a* Papa *quartus.*

PRæceptis *b* Apostolicis non dura superbia resistatur; sed per obedientiam, quæ a sancta Romana Ecclesia, *c* & Apostolica auctoritate jussa sunt, salutifere impleantur; si ejusdem sanctæ Dei Ecclesiæ, quæ est caput vestrum, communionem habere desideratis, *& post multa.* §. 1. Non novum aliquid præsenti jussione præcipimus, sed illa, quæ olim videntur indulta, firmamus: cum nulli dubium sit, quod non solum Pontificalis causatio *d*, sed omnis sanctæ β religionis relatio ad sedem Apostolicam, quasi ad caput Ecclesiarum, debeat referri, & inde normam sumere, unde sumpsit exordium, ne caput institutionis videatur omittere. Cujus auctoritatis sanctionem omnes teneant Sacerdotes, qui nolunt ab Apostolicæ petræ, super quam Christus universalem fundavit Ecclesiam, soliditate divelli. Si quis hæc *e* Apostolicæ sedis præcepta non observaverit, percepti honoris esse hostis non dubitetur.

Corr. Rom. ¶ *a* Gregorius.] *Integrum hoc caput invenitur in Epistola Gregorii quarti, universis Episcopis per Galliam, Germaniam, Europam, & universas provincias constitutis: quæ est in codice supra citato Bibliothecæ monasterii Dominicanorum. Initium vero est etiam in Epistola Anastasii II. ad Anastasium Augustum*, c. 6.

¶ β Sanctæ religionis.] *Sic emendatum est ex ipsa epistola, & aliquot manuscriptis Gratiani codicibus; indu. ctis his vocibus*, spei Romanæ Ecclesiæ.

C. III. *Non est resistendum consuetudini, cui canonica non obstat auctoritas.*

Item Leo IX. *Michaeli Episcopo Constantinopolitano, epist. 1. c. 29. & Nicolaus I. epist. 2. ad Photium.*

SCit *f* sancta Romana Ecclesia, quod nihil obsunt saluti credentium diversæ pro loco & tempore consuetudines; si illis canonica non obsistat auctoritas, pro qua eis obviare debeamus: unde nil judicamus eis debere, vel posse resistere *g*.

Correct. Rom. ¶ *Caput hoc confectum est ex duobus longe diversis locis. Nam usque ad verb.* si illis, *sumptum est ex prima Epistola, seu libello Leonis IX. adversus inauditas præsumptiones Michaelis Constantinopolitani, & Leonis Acridani Episcoporum, cap. 29. ubi loquens de Romana Ecclesia, ait*: Scit namque, quia nihil obsint saluti credentium diversæ pro loco & tempore consuetudines; quando una fides per dilectionem operans bona, quæ potest, uni DEO commendat omnes: *& hæc fere ab Ivone, & in Pannormia referuntur. Altera vero pars accepta est ex Epistola secunda Nicolai ad Photium, quæ incipit*, Postquam beato Petro. *Ibi enim habentur hæc*: De consuetudinibus, quas nobis opponere visi estis, scribentes per diversas Ecclesias, diversas esse consuetudines, si illis canonica non obsistat auctoritas, pro qua obviare debeamus, nihil judicamus, vel eis resistimus.

C. IV. *Consuetudines, quæ fidei non officiunt, ut a Majoribus traditæ sunt, observentur.*

Item Hieronymus *ad Lucinium, epist. 28.*

ILlud breviter te admonendum puto, traditiones Ecclesiasticas, præsertim quæ fidei non officiunt, ita observandas, ut a majoribus traditæ sunt, nec aliorum consuetudinem, aliorum contrario more subverti.

C. V. *Traditiones a Patribus institutæ, non sunt infringendæ.*

Item Nicolaus *Hincmaro Archiepiscopo.*

RIdiculum *a* est, & satis abominabile dedecus, ut temporibus nostris vel falso insimulari sanctam Dei Ecclesiam permittamus, vel eas traditiones, quas antiquitus a Patribus suscepimus, pro libitu semper errantium infringi patiamur.

Corr. Rom. ¶ *Habetur in epistola scripta Hincmaro & cæteris Archiepiscopis, & Episcopis in regno Caroli Ecclesias regentibus, quæ extat in codice jam memorato Bibliothecæ Dominicanorum, & ex ea caput hoc locupletatum est. Nam antea brevius erat, ut etiam apud Ivonem, & in Pannormia.*

C. VI. *Diuturni mores pro lege sunt habendi.*

Item Justinianus *Institutionum lib. 1. tit. 2.*

DIuturni *b* mores consensu utentium approbati, legem imitantur.

C. VII. *Quicquid contra longam consuetudinem fit, revocari oportet.*

Item Cod. lib. 8. tit. quæ sit longa consuetudo, l. 1.

COnsuetudo *c* præcedens, & ratio, quæ consuetudinem suasit, tenenda est. Et quicquid α contra longam consuetudinem fiet, ad sollicitudinem suam revocabit Præses provinciæ.

Corr. Rom. ¶ α Quicquid] *In originali est*, & ne quid contra longam consuetudinem fiat: *sed quoniam rubrica videtur magis convenire lectioni Gratiani, quæ est etiam apud Ivonem & in Pannormia, non est mutatum.*

C. VIII. *Immota permaneat consuetudo, quæ contra fidem catholicam nihil usurpare dignoscitur.*

Item Gregorius *universis Episcopis Numidiæ, lib. 1. epist. 75.*

NOS *d* consuetudinem, quæ tamen contra fidem catholicam nihil usurpare dignoscitur, immotam permanere concedimus; sive de Primatibus constituendis, sive de cæteris Capitulis, exceptis iis, qui ex Donatistis ad Episcopatum perveniunt: quos provehi ad Primatus dignitatem (etiam cum ordo Clericorum β eos ad locum eundem deferat) modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis commissæ sibi plebis *e* curam gerere, non autem etiam illos antistites, quos catholica fides in Ecclesiæ sinu & edocuit, & genuit, ad obtinendum culmen Primatus anteire.

Correct. Rom. ¶ α Ordo Clericorum.] *Sic etiam legitur in aliquot vetustis Gratiani, & in aliquibus B. Gregorii codicibus: sed auctor glossæ non videtur habuisse verbum* Clericorum: *quemadmodum neque Ivo, neque pleraque Gratiani manuscripta exemplaria, neque aliquæ etiam B. Gregorii operum editiones.*

---

a *Ansel. l. 1. c. 12. Polyc. l. 1. t. 17.* b *Ansel. l. 1. c. 20, Polyc. l. 1. t. 17.* c *abest ab orig. & aliquot vetustis Gratiani exemplaribus.* d *al. accusatio.* e *al. hoc præcepto sedis Apostolicæ præcepta*] *orig.* f *Ivo p. 4. cap. 223. & p. 5. c. 44. Pann. l. 2. c. 155.* g *al. resisti.*

a *Ivo p. 4. cap. 212. Pann. lib. 2. c. 156.* b *Ivo p. 4. cap. 104. Pannorm. lib. 2. cap. 160.* c *Ivo p. 4. c. 201. Pannorm. lib. 2. cap. 162.* d *Supra dist. 11. c. consuetudinem. Ivo p. 4. c. 204.* e *tantummodo.*] *orig.*

C. IX.

C. IX. *Non negantur quæ consuetudinis sunt.*
Item Gregorius *ad Maximum Salonitanum Episcopum, lib. 7. reg. epist. 81.*

QUemadmodum illicita perpetrari non patimur; sic quæ sunt consuetudinis, non negamus.

C. X. *Non locus consuetudinem, sed consuetudo locum commendat.*
Item Gregorius *ad Augustinum Anglorum Episcopum, resp. 3.*

NOvit *a* fraternitas tua Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, in qua se meminit enutritam. Sed mihi placet, ut sive in Romana, sive in Gallicorum *b*, sive in qualibet Ecclesia aliquid inveniſti, quod plus omnipotenti Deo possit placere, sollicite eligas; & in Anglorum Ecclesia, quæ adhuc in fide nova est, institutione præcipua, quæ de multis Ecclesiis colligere poteris *c*, infundas. Non enim pro locis res, sed pro rebus *d* loca amanda sunt. Ex singulis ergo quibusque Ecclesiis, quæ pia, quæ religiosa, quæ recta sunt, elige: & hæc quasi in fasciculum collecta, apud Anglorum mentes in consuetudinem depone.

C. XI. *Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores esse convincitur, indifferenter est habendum.*
Item August. *ad Januarium, epist. 118. cap. 1. & 2.*

ILla autem, quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, (quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas) commendata, atque statuta retineri: sicuti quod Domini Passio, & Resurrectio, & Ascensio in cœlum & Adventus de cœlo Spiritus Sancti, anniversaria solennitate celebrantur: & si quid aliud tale occurrerit, quod servatur ab universa, quacunque se diffundit, Ecclesia. §. 1. Alia vero, quæ per loca terrarum regionesque variantur, sicuti est, quod alii jejunant Sabbatho, alii vero non: alii quotidie communicant corpori & sanguini Dominico, alii certis diebus accipiunt: alibi nullus dies intermittitur, quo non offeratur: alibi Sabbatho tantum & Dominico: alibi tantum Dominico: & si quid aliud hujusmodi animadverti potest, totum hoc genus rerum liberas habet observationes: nec disciplina ulla est in his melior gravi prudentique Christiano, quam ut eo modo agat, quo agere viderit Ecclesiam, ad quamcunque forte devenerit. Quod *e* enim neque contra fidem, neque contra bonos mores injungitur *f*, indifferenter est habendum, & pro eorum, inter quos vivitur, societate servandum est. Mater mea *α* Mediolanum me consequuta, invenit Ecclesiam Sabbatho non jejunantem: cœperat fluctuare quid ageret. Tunc ego consului de hac re beatissimæ memoriæ virum Ambrosium: At ille ait, cum Romam venio, jejuno Sabbatho: cum Mediolani sum, non jejuno. Sic etiam tu, ad quam forte Ecclesiam veneris, ejus morem serva, si cuiquam non vis esse scandalo, nec quemquam tibi. Hoc, cum matri renunciassem, libenter amplexa est.

Corr. R. ¶ *α* Mater mea] *In hoc capite, quemadmodum & in sequenti, multa sunt emendata ex B. Aug. ac nonnulla etiam addita. Ab hoc tamen loco usque in finem, quoniam verba B. Augustini apte erant in epitomen redacta, nihil additum est.*

2 ps. Gratian. *Hoc autem de consuetudine illa intelligendum est, quæ vel universalis Ecclesiæ usu, vel temporis prolixitate roboratur. Cæterum, si pro varietate temporum, vel animorum, vel locorum variæ consuetudines introducantur, inventa opportunitate, resecandæ sunt potius, quam observandæ.*

a *Ivo p. 2. c. 80.* b *Gallicanorum*) *orig. Gallicana*) *Ivo.* c *potuisti*) *orig.* d *bonis rebus*) *orig.* e *Fere idem epist. 119. c. 18.* f *al. esse convincitur.*

C. XII. *Resecanda sunt, quæ neque auctoritate, neque moribus universitatis comprobantur.*
Unde August. *scribit ad inquisitiones Januarii epist. 119. c. 19.*

OMnia *a* talia, quæ neque sanctarum Scripturarum auctoritatibus continentur, nec in Conciliis Episcoporum statuta inveniuntur, nec consuetudine universalis *b* Ecclesiæ roborata sunt, sed diversorum locorum diversis moribus innumerabiliter variantur, ita ut vix, aut omnino nunquam inveniri possint causæ, quas in eis instituendis homines secuti sunt, ubi facultas tribuitur, sine ulla dubitatione resecanda existimo. Quamvis enim neque hoc inveniri possit, quomodo contra fidem sint; ipsam tamen religionem, quam pauciſſimis & manifestissimis celebrationum Sacramentis misericordia Dei esse liberam voluit, servilibus oneribus *c* premunt, ut tolerabilior sit conditio Judæorum, qui etiamsi tempus libertatis non agnoverint, legalibus tamen Sacramentis *d* non humanis præsumptionibus subjiciuntur.

C. XIII. *Omnes provinciæ eundem in psallendo modum teneant, quem Metropolitanam sedem e habere cognoverint.*

Item ex Concilio Toletano 11. c. 3.

3 DE iis, qui contra Apostoli *g* voluntatem circumferuntur omni vento doctrinæ, placuit huic sancto Concilio, ut Metropolitanæ sedis auctoritate coacti uniuscujusque provinciæ *α* cives, rectoresque Ecclesiarum unum eundemque in psallendo teneant modum, quem in Metropolitana sede *h* cognoverint institutum: nec aliqua diversitate cujusque ordinis, vel officii a Metropolitana se patiantur sede disjungi. Sic enim justum est, ut inde unusquisque sumat regulas magisterii, unde honoris consecrationem accipit, ut juxta Majorum decreta, sedes, quæ unicuique Sacerdotalis dignitatis est mater, sit Ecclesiasticæ magistra rationis. Abbatibus sane, indultis officiis, quæ juxta voluntatem sui Episcopi regulariter illis implenda sunt, cætera officia publica, id est, Vesperas, Matutinum, sive Missam, aliter quam in principali Ecclesia, celebrare non liceat. §. 1. Quisquis autem horum decretorum violator exiterit, sex mensibus communione privatus, apud Metropolitanum sub pœnitentiæ censura permaneat corrigendus: quatenus apud illum & præteritæ transgressionis culpam lachrymis diluat, & necessariam officiorum doctrinam studiose addiscat. §. 2. Sub ista ergo regula disciplinæ, non solum Metropolitanus totius suæ provinciæ Pontifices vel Sacerdotes adstringat; sed etiam cæteri Episcopi subjectos sibi Ecclesiarum rectores obtemperare his institutionibus cogant.

Correct. Rom. ¶ *α* Provinciæ cives] *In codice Lucensi pervetusto Bibliothecæ Regis Catholici, & in Conciliis impressis, in margine legitur*, provinciæ Pontifices: *quæ dictio in fine hujus capitis repetita, ostendit hanc esse veram lectionem. Verum in omnibus Conciliorum editionibus in textu, & duobus codicibus Vaticanis legitur*, cives.

C. XIV. *Ordo servetur in Matutinis, & Vespertinis officiis unus & idem.*
Item ex Concilio Bracarensi 1. *cap. 1.*

PLacuit *i* omnibus communi consensu, ut unus atque idem psallendi ordo in Matutinis, vel Vespertinis officiis teneatur, & non diversæ, ac privatæ, neque *α* mo-

a *Ivo p. 4. c. 206. Pann. l. 2. c. 168.* b *al. universæ*) *orig. Ivo. Pamor.* c *al. adeo servilibus operibus.* d *sarcinis*) *orig.* e *al. provinciales.* f *al. Ecclesiam.* g *Eph. 4.* h *al. a.* i *Sententiæ habetur etiam in Toletano 4. c. 2.*

natæ-

nasteriorum consuetudines cum Ecclesiastica regula sint permistæ.

Correct. Rom. ¶ α Neque monasteriorum] *In Concilio ipso postremo Coloniæ excuso, abest vox*, neque. *In cæteris autem editionibus sic legitur*, privatæ monasteriorum consuetudines contra Ecclesiasticas regulas sint permistæ.

DISTINCTIO XIII.

1 ps ITem *adversus naturale jus nulla dispensatio admittitur; nisi forte duo mala ita urgeant, ut alterum eorum necesse sit eligi.*

C. I. *Minus malum de duobus eligendum est.*

Unde in Concilio Toletano 8. *c.* 2. *legitur*.

DUo *a* mala, licet sint omnino cautissime præcavenda, tamen si periculi necessitas ex his unum perpetrare *b* compulerit, id debemus resolvere, quod minori nexu noscitur obligare *c*. Quid autem ex his levius, quidve sit gravius, puræ *d* rationis acumine investigemus. Etenim dum pejerare compellimur, Creatorem quidem offendimus, sed nos tantummodo maculamus. Cum vero noxia promissa complemus, & Dei jussa superbe contemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & nos ipsos crudeliori gladio trucidamus. Illic *e* enim duplici culparum telo perimimur *f*, hic *g* tripliciter jugulamur.

Correct. Rom. ¶ *In ipso Concilii capite multa antecedunt, & sequuntur, quæ perlegenda sunt.*

C. II. *De eodem.*

Item Gregorius *in Moralibus, in c.* 40. *Job. l.* 32. *c.* 17. 18. 19. *&* 20.

NErvi testiculorum Leviathan *h* perplexi sunt: quia suggestionum *i* illius argumenta implicatis inventis *k* illigantur, ut plerosque ita peccare faciant, quatenus si fortasse fugere peccatum appetant, hoc sine aliquo *l* peccati laqueo non evadant, & culpam faciant, dum vitant ac nequaquam se ab una valeant solvere, nisi in alia consentiant se ligari. Quod melius ostendimus, si qua ex conversatione hominum illigationis hujus exempla proferamus *m*. *Et nonnullis interjectis*. §. 1. Ecce quidam, dum mundi hujus amicitias appetit, cuilibet alteri similem sibi vitam ducenti, quod secreta illius omni silentio contegat, se jurejurando constringit. Sed is, cui juratum est, adulterium perpetrare cognoscitur, ita ut etiam maritum adulteræ occidere conetur. Is autem, qui jusjurandum præbuit, ad mentem revertitur, & diversis hinc inde cogitationibus impugnatur, atque hoc silere formidat, ne silentio *n* adulterii simul & homicidii particeps fiat, & prodere trepidat, ne reatu se perjurii obstringat. Perplexis ergo testiculorum nervis ligatus est, quia in quamlibet partem declinet, metuit, ne a transgressionis contagione liber non sit. §. 2. Alius cuncta, quæ mundi sunt, deserens, atque per omnia frangere proprias voluntates quærens, alieno se subdere regimini appetit: sed eum, qui sibi apud Deum præesse debeat, minus cauta inquisitione discernit: cui fortasse is, qui sine judicio eligitur, cum præesse jam cœperit, agere *o* quæ Dei sunt, prohibet; quæ mundi sunt, jubet. Pensans itaque subditus, vel quæ sit culpa inobedientiæ, vel quod contagium secularis vitæ, & obedire trepidat, & non obedire formidat, ne aut obediens, Deum in suis præceptis deserat, aut rursus non obediens, Deum in electo priore contemnat, *&* *infra*. §. 3. Alius pensare pondus honoris Ecclesiastici negligens, ad locum regiminis præmiis ascendit. Sed quia omne quod hic eminet, plus mœroribus afficitur, quam honoribus gaudet, dum cor tribulationibus premitur, ad memoriam culpa revocatur, doletque se ad laborem cum culpa pervenisse, & quam sit iniquum, quod admiserit, ex ipsa fractus *a* difficultate cognoscit. Reum igitur se cum impensis præmiis agnoscens, vult adeptæ sublimitatis locum deserere, sed timet, ne gravius delictum sit, suscepti gregis custodiam reliquisse: vult suscepti gregis curam gerere, sed formidat, ne deterior culpa sit, regimina pastoralis gratiæ *b* empta possidere. Per honoris ergo ambitum, ligatum culpa hinc inde se conspicit. Esse quippe sine reatu criminis neutrum videt, si aut susceptus semel grex relinquatur, aut rursum sacra actio seculariter empta teneatur. Undique metuit, & suspectus latus omne pertimescit, ne aut stans in empto regimine non digne lugeat, quod non etiam deserens α emendat, aut certe regimen deserens, dum aliud fiere nititur, rursus aliud de ipsa gregis destitutione committat, *&* *infra*.

2. pars. §. 4. Est tamen, quod ad destruendas Behemoth versutias subtiliter *c* fiat, ut dum mens inter minora, & maxima peccata constringitur, si *omnino nullus* sine peccato evadendi aditus patet, minora semper eligantur: quia & qui murorum undique ambitu, ne fugiat, clauditur, ibi se in fugam præcipitat, ubi brevior murus invenitur. Hinc Paulus *d*, cum quosdam in Ecclesia incontinentes aspiceret, concessit minima, ut majora declinaret, dicens: *Propter fornicationem autem unusquisque uxorem suam habeat*. Et quia tunc solum conjuges in admistione sine culpa sunt, cum non pro explenda libidine, sed pro suscipienda prole miscentur, ut hoc etiam, quod concesserat, sine culpa (quamvis minima) non esse monstraret, illico adjunxit: *Hoc* e *autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium*. Non enim est sine vitio, quod ignoscitur, & non præcipitur. Peccatum profecto vidit, quod posse indulgeri prævidit. Sed cum in dubiis constringimur, utiliter minimis subdimur, ne in magnis sine venia peccemus. §. 5. Itaque plerunque nervorum Behemoth istius perplexitas solvitur, dum ad virtutes maximas per commissa minora transitur.

Corr. Rom. ¶ α Emendat] *Hoc loco in originali videtur constructio verborum perturbata, & restituenda ex Gratiano.*

DISTINCTIO XIV.

1 ps VErum *hoc in una eademque persona intelligitur. Cæterum an in diversis eadem dispensatio locum habeat, videlicet, ut committamus minora, ne alii gravioribus implicentur, merito quæritur.*

C. I. *Non sunt a nobis aliqua committenda delicta, ne alii graviora committant.*

De his ita scribit Augustinus *in lib. Quæst. super Gen. cap.* 42.

QUod *f* ait Sodomitis Loth *g*: *Sunt mihi duæ filiæ, quæ nondum noverunt viros: producam illas ad vos, utimini illis, quomodo placuerit vobis: tantum in viros istos ne faciatis iniquum*: quoniam prostituere volebat filias suas hac compensatione, ut viri hospites ejus nihil a Sodomitis tale paterentur, utrum admittenda sit compensatio flagitiorum, vel quorumcunque peccatorum, ut nos faciamus mali aliquid, ne alius gravius malum faciat; an potius perturbationi Loth, non consilio tribuendum sit: quia hoc dixerit, merito quæritur. Et nimirum periculosissime

a *Ivo p.* 12. *cap.* 16. *Pann. l.* 8. *c.* 119. b *al. tentare*) *al. temperare*) *al. temerare.* c *obligari*) *orig. Ivo, Pann. & Grat.* d *al. piæ*) *al. pio*) *al. pietatis acumine.* e *al. Illinc*) *Grat.* f *percutimur*) *orig.* g *al. hinc*) *Grat.* h *Jcb.* 40. i *al. per suggestionem.* k *al. inventionibus*) *orig.* l *al. alio*) *orig.* m *al. conferamus*) *orig.* n *al. silendo.* o *agi*) *orig.*

a *fructus difficultate agnoscit.*) *orig.* b *al. gregis.* c *utiliter*) *orig. ut infra.* d 1. *Cor.* 7. e *Ibid.* 6. f *Ivo p.* 9. *c.* 117. g *Gen.* 19.

admit-

admittitur hæc compensatio. Si autem perturbationi humanæ tribuitur, & menti tanto malo permotæ, nullo modo imitanda est.

2 ps. Gratianus. *Consuetudinis autem, vel constitutionis vigor nonnunquam relaxatur.*

C. II. *Quæ constitutiones valeant temperari, vel quæ non.*

Unde Leo Papa *ait ad Rusticum Narbonensem Episc. epist. 90. ante cap. 1.*

SIcut *a* quædam sunt, quæ nulla possunt ratione convelli; ita multa sunt, quæ aut pro necessitate temporum, aut pro consideratione ætatum, oporteat temperari: illa consideratione *b* semper servata, ut in iis, quæ vel dubia fuerint, aut obscura, id noverimus sequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis sanctorum Patrum inveniatur adversum.

---

1 ps. QUO. DISTINCTIO XV.

Quoniam de jure naturali, & constitutione, vel consuetudine hactenus disseruimus, differentiam, qua ab invicem discernuntur, assignantes: nunc ad Ecclesiasticas constitutiones stylum vertamus, earum Originem, & auctoritatem, prout ex libris sanctorum Patrum colligere possumus, breviter assignantes.

C. I. *Quo tempore cœperint canones generalium Conciliorum.*

CAnones *c* generalium Conciliorum (ut Isidorus ait lib. 6. Etymol. c. 16.) a temporibus Constantini cœperunt. In præcedentibus namque annis, persecutione fervente, docendarum plebium minime dabatur facultas. Inde Christianitas in diversas hæreses scissa est, quia non erat licentia Episcopis in unum conveniendi, nisi tempore supradicti Imperatoris. Ipse enim dedit facultatem Christianis libere congregari. Sub hoc etiam sancti Patres in Concilio Nicæno de omni orbe terrarum convenientes, juxta fidem Evangelicam & Apostolicam, secundum post Apostolos Symbolum tradiderunt. §. 1. Inter cætera autem Concilia, quatuor esse scimus venerabiles Synodos, quæ totam principaliter fidem complectuntur, quasi quatuor Evangelia, vel totidem Paradisi flumina. §. 2. Harum prima Nicæna Synodus CCCXVIII. Episcoporum, Constantino Augusto imperante, peracta est: in qua Arianæ perfidiæ condemnata blasphemia, quam de inæqualitate sanctæ Trinitatis idem Arius asserebat: consubstantialem enim Deo Patri Deum filium, eadem sancta Synodus per Symbolum definivit. §. 3. Secunda Synodus CL. Patrum, sub Theodosio seniore, Constantinopoli congregata est, quæ Macedonium, Spiritum sanctum Deum esse negantem, condemnans, consubstantialem Patri & Filio Spiritum sanctum demonstravit, dans Symboli formam, quam tota Græcorum & Latinorum confessio in Ecclesiis prædicat. §. 4. Tertia Synodus Ephesina prima CC. Episcoporum, sub juniore Theodosio Augusto, edita est, quæ Nestorium, duas personas in Christo asserentem, justo anathemate condemnavit, ostendens manere *α* in duabus naturis unam Domini nostri JESU Christi personam. §. 5. Quarta Synodus Chalcedonensis DCXXX. Sacerdotum sub Martiano principe habita est, in qua Eutychem, Constantinopolitanum Abbatem, Verbi Dei & carnis unam naturam pronunciantem, & ejus defensorem Dioscorum, quondam Alexandrinum Episcopum, & ipsum rursus Nestorium, cum reliquis hæreticis, una Patrum sententia damnavit: prædicans eadem Synodus Christum Dominum de Virgine sic natum, ut in eo subsistantiam divinæ & humanæ confiteamur naturæ. §. 6. Hæ sunt quatuor Synodi principales, fidei doctrinam plenissime prædicantes. Sed & si qua sunt alia Concilia, quæ sancti Patres Spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor authoritatem, omni manent stabilita vigore: quorum gesta in hoc opere condita continentur.

§. 7. Synodus autem ex Græco interpretatur comitatus, vel cœtus. Concilii *β* vero nomen tractum est ex more Romano. Tempore enim, quo causæ agebantur, conveniebant omnes in unum communique intentione tractabant. Unde Concilium a communi intentione dictum quasi consilium; consilium, quasi considium, d in l literam transeunte: vel Concilium dictum est a communi intentione, eo quod in unum dirigant omnem mentis obtutum. Cilia enim oculorum sunt: unde qui sibimet dissentiunt, non agunt Concilium, quia non consentiunt in unum. Cœtus vero conventus est vel congregatio, a coeundo, id est, a conveniendo in unum. Hinc etiam conventus est nuncupatus, eo quod ibi homines conveniunt in unum: sicut a conventu Cœtus dicitur, sic & Concilium a societate multorum in unum.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc habetur etiam in Conciliorum collectione Isidori ante ipsius præfationem, non autem in codice Bibliothecæ Dominicanæ: in quo tamen usque ad versiculum*, inter cætera, *ponitur etiam (quemadmodum & in aliis) ante initium Concilii Nicæni.*

¶ *α* Manere) *In plerisque antiquis Gratiani exemplaribus, & Isidori codice impresso, legitur, ut est emendatum. Sed in aliis eorundem manuscriptis, & impressis Gratiani legitur*, manere in Christo duas naturas, & unam Domini nostri Jesu Christi personam.

¶ *β* Concilii vero) *Apud Isidorum in lib. Etymol. locus hic mendose legitur. Verum in præfatione ejusdem Isidori, editioni Parisiensi Conciliorum præposita, quæ cum aliquot vetustis codicibus collata est, sic legitur:* Concilii vero nomen tractum ex communi intentione, eo quod in unum dirigant omnes mentis obtutum. Cilia enim, oculorum sunt: unde & qui sibimet dissentiunt, non agunt Concilium, quia non sentiunt unum. Cœtus vero conventus est, vel congregatio, a coeundo, id est, conveniendo in unum: unde & conventus est nuncupatus, quod ibi homines conveniant. Sicut Conventus, Cœtus, vel Concilium a societate dicitur multorum in unum. *In Gratiani codicibus sunt multæ varietates, ex quibus ea lectio retenta est, quæ visa est melior, quamvis adhuc aliquid fortasse desideretur.*

C. II. *De auctoritate quatuor Conciliorum.*

De quatuor vero a Conciliis scribit B. Gregorius, *ita dicens, lib. 1. Regist. Epist. 24.*

SIcut sancti Evangelii quatuor libros, sic quatuor Concilia suscipere, & venerari me fateor. Nicænum scilicet, in quo perversum Arii dogma destruitur. Constantinopolitanum quoque, in quo Eunomii & Macedonii error convincitur. Ephesinum etiam primum, in quo Nestorii impietas judicatur. Chalcedonense vero, in quo Eutychis Dioscorique pravitas reprobatur, tota devotione complector, integerrima approbatione custodio, quia in his velut in quadrato lapide, sanctæ fidei structura consurgit, & cujuslibet *α* vitæ, atque actionis norma consistit. §. 1. Quintum quoque Concilium pariter veneror, in quo epistola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur, in quo Theodorus personam mediatoris Dei & hominum in duabus substantiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse convincitur, & in quo scripta quoque Theodoriti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementiæ prolata, refutantur. Cunctas vero quas præfata veneranda Concilia personas respuunt, respuo; quas venerantur, amplec-

---

a *Pann. in prologo c. 12. Ordo verborum non restituitur (b gl.* b *conditione) orig.* c *Pann. l. 2. c. 104.*

a *al. quoque.*

ctor:

ctor: quia dum universali sunt consensu constituta, se & non illa destruit, quisquis præsumit aut solvere, quos *a* religant, aut *b* ligare, quos solvunt.

Corr. Rom. ¶ α Cujuslibet] *Apud B. Gregorium legitur*: Et cujuslibet vitæ atque actionis existat, quisquis eorum soliditatem non tenet, etiamsi lapis esse cernitur, tamen extra ædificium jacet. Quintum, &c. *& in sequentibus significantur tria illa capitula, quorum occasione nonnulli quintam Synodum non recipiebant.*

C. III. *Quæ c Concilia sancta Romana Ecclesia suscipiat.*

De iisdem etiam Gelasius *in Concilio habito Romæ cum LXX. Episcopis scribit, dicens:*

SAncta *d* Romana Ecclesia post illas Veteris Testamenti & Novi Scripturas, quas regulariter suscipimus, etiam has suscipi non prohibet: Sanctam Synodum Nicænam CCCXVIII. Patrum, mediante Constantino Maximo Augusto, in qua Arius hæreticus condemnatus est: Sanctam Synodum Constantinopolitanam, mediante Theodosio seniore Augusto, in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit: Sanctam Synodum Ephesinam, in qua Nestorius damnatus est consensu beatissimi Papæ Cœlestini, mediante Cyrillo Alexandrinæ sedis antistite, & Arcadio Episcopo ab Italia destinato: Sanctam Synodum Chalcedonensem, mediante Martiano Augusto, & Anatolio Constantinopolitano Episcopo, in qua Nestoriana & Eutychiana hæreses simul cum Dioscoro, ejusque complicibus damnatæ sunt: sed & si qua sunt Concilia a sanctis Patribus hactenus instituta, post *e* illorum quatuor auctoritatem & custodienda, & recipienda decernimus, & mandamus α.

§. 1. Jam nunc subjiciendum est de opusculis sanctorum Patrum, quæ in Ecclesia catholica recipiuntur. §. 2. Opuscula beati Cypriani martyris, & Carthaginensis Episcopi. §. 3. Item opuscula beati Athanasii, Alexandrini Episcopi. §. 4. Item opuscula beati Gregorii, Nazianzeni Episcopi. §. 5. Item opuscula beati Basilii, Cappadociæ Episcopi. §. 6. Item opuscula beati Joannis, Constantinopolitani Episcopi. §. 7. Item opuscula Theophili, Alexandrini Episcopi. §. 8. Item opuscula B. Cyrilli, Alexandrini Episcopi. §. 9. Item opuscula beati Hilarii, Pictaviensis Episcopi. §. 10. Item opuscula B. Ambrosii, Mediolanensis Episcopi. §. 11. Item opuscula B. Augustini, Hipponensis Episcopi. §. 12. Item opuscula B. Hieronymi, Presbyteri. §. 13. Item *f* opuscula beati Prosperi, viri religiosissimi. §. 14. Item epistolam beati Leonis Papæ ad Flavianum, Constantinopolitanum Episcopum, destinatam: cujus textum quispiam, si usque ac unum jota disputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit. §. 15. Item opuscula, atque tractatus omnium Patrum orthodoxorum, qui in nullo a sanctæ Romanæ Ecclesiæ consortio deviaverunt, nec ab ejus fideli *g* prædicatione sejuncti sunt, sed communionis ipsius, gratia Dei, usque ab ultimum diem vitæ sue participes fuerunt, legenda decernimus. §. 16. Item Decretales epistolæ, quas beatissimi Papæ diversis temporibus ab urbe Romana, pro diversorum Patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendæ sunt. §. 17. Item gesta β sanctorum Martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis irradiant. Quis ita *h* esse Catholicorum dubitet, & majora eos in agonibus fuisse perpessos, nec suis viribus, sed gratia Dei & adjutorio universa toleravisse? Sed ideo secundum antiquam consuetudinem singulari cautela in sancta Romana Ecclesia non leguntur; quia & eorum, qui conscripsere, nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, aut idiotis *a* superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, scripta esse putantur: sicut cujusdam Quirici *b*, & Julitæ: sicut Gregorii, aliorumque hujusmodi passiones, quæ ab hæreticis prohibentur conscriptæ. Propter quod, ut dictum est, ne vel levis subsannandi oriretur occasio, in sancta Romana Ecclesia non leguntur. Nos tamen cum prædicta Ecclesia omnes Martyres, & eorum glorioſos agones, qui Deo magis, quam hominibus noti sunt, omni devotione veneramur. §. 18. Item vitas Patrum, Pauli, Antonii, Hilarionis, & omnium Eremitarum, quas tamen vir beatissimus scripsit Hieronymus, cum omni honore suscipimus. §. 19. Item Actus beati Sylvestri, Apostolicæ sedis Præsulis, licet ejus, qui conscripsit, nomen ignoremus, a multis tamen in urbe Roma catholicis legi cognovimus, & pro antiquo usu multæ hoc imitantur Ecclesiæ. §. 20. Item scripta de Inventione S. Crucis Dominicæ, & alia scripta de inventione capitis beati Joannis Baptistæ, novellæ quidem *c* revelationes sunt, & nonnulli eas Catholici legunt. Sed cum hæc ad Catholicorum manus pervenerint, beati Pauli *d* Apostoli sententia præcedat: *Omnia probate, quod bonum est, tenete*. §. 21. Item Rufinus vir religiosus plurimos Ecclesiastici operis edidit libros: nonnullas etiam Scripturas interpretatus est: sed quoniam beatus Hieronymus in aliquibus eum de arbitrii libertate notavit, illa sentimus, quæ prædictum beatum Hieronymum sentire cognoscimus: & non solum de Rufino, sed etiam de universis *e*, quos vir sæpius memoratus zelo Dei & fidei religione *f* reprehendit. §. 22. Item Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus, reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse renuenda. §. 23. Item Chronicon *g* Eusebii Cæsariensis, atque ejusdem Historiæ Ecclesiasticæ libros, quamvis in primo narrationis suæ libro repuerit, & postea in laudibus, atque excusatione Origenis schismatici unum conscripserit librum: propter rerum tamen notitiam singularem, quæ ad instructionem pertinent, usquequaque non dicimus renuendos. §. 24. Item Orosium virum eruditissimum collaudamus: quia valde nobis necessariam adversus Paganorum calumnias ordinavit historiam, miraque brevitate contexuit. §. 25. Item venerabilis viri Sedulii paschale opus, quod heroicis descripsit versibus, insigni laude proferimus *h*. §. 26. Item Juvenci γ nihilominus laboriosum opus non spernimus, sed miramur.

§. 27. Cæterum, quæ ab hæreticis, sive schismaticis conscripta, vel prædicata sunt, nullatenus recipit Catholica, & Apostolica Ecclesia Romana. E quibus *i* pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a Catholicis vitanda sunt, credimus esse subdenda. §. 28. Imprimis Ariminensem Synodum a Constantio Cæsare, Constantini filio congregatam, mediante Tauro præfecto, extunc & nunc, & usque in æternum confitemur esse damnatam. §. 29. Item itinerarium nomine Petri Apostoli, quod appellatur sancti Clementis, lib. 8. *k* apocryphum.

§. 30. Actus nomine Andreæ Apostoli, apocryphi.

§. 31. Actus nomine Philippi Apostoli, apocryphi.

§. 32. Actus nomine Petri Apostoli, apocryphi.

§. 33. Actus nomine Thomæ Apostoli, apocryphi.

§. 34. Evangelium nomine Thaddæi, apocryphum. §. 35. Evangelium nomine Thomæ Apostoli, quo utuntur Manichæi, apocryphum. §. 36. Evangelium nomine Barnabæ, apocryphum. §. 37. Evangelium nomine Bartholomæi Apostoli, apocryphum. §. 38. Evangelium nomine Andreæ Apostoli, apocryphum.

a *al. ligant.* b *al. religare.* c *al. Quas scripturas.* d *Burchard. l. 3. c. 220. Ivo par. 4. cap. 64. Pannor. l. 2. c. 92. Polyc. lib. 3. tit. 20.* e *al. præter.* f *Ansel. l. 6. cap. 193.* g *fide, vel prædicatione.*] *orig. & Burch. Nicolaus in epistola impressa ad Episcopos Galliæ, cujus initium, Quamvis.* h *al. ista.*

a *al. dictis.*) b *al. Cyrici.* c *quædam relationes.*) *orig.* d 1. *Thessal. 5.* e *al. diversis*) *orig.* f *al. religiose.* g *al. Chronica.*) *orig.* h *al. præferimus.*) *orig.* i *Burchard. l. 3. cap. 221. Ivo part. 4. cap. 65. Pannorm. lib. 2. cap. 123.* k *decem.*) *orig.*

§. 39. Evangelia, quæ fallavit Lucianus, apocrypha. §. 40. Evangelia, quæ fallavit Hyrcius *a*, apocrypha. §. 41. Liber de infantia Salvatoris, apocryphus. §. 42. Liber de nativitate Salvatoris, & de sancta *b* Maria, & de obstetrice Salvatoris, apocryphus. §. 43. Liber, qui appellatur Pastoris, apocryphus. §. 44. Libri omnes, quos fecit Lenticius *c* discipulus diaboli, apocryphi. §. 45. Liber, qui appellatur Fundamentum, apocryphus. §. 46. Liber, qui appellatur Thesaurus, apocryphus. §. 47. Liber, qui appellatur de filiabus Adæ, vel *c* Geneseos, apocryphus. §. 48. Centimetrum de Christo Virgilianis compaginatum versibus, apocryphum. §. 49. Liber, qui appellatur Actus Teclæ, & Pauli Apostoli, apocryphus. §. 50. Liber, qui appellatur Nepotis, apocryphus. §. 51. Liber proverbiorum, qui ab hæreticis conscriptus, & Sancti Xisti *d* nomine signatus est, apocryphus. §. 52. Revelatio, quæ appellatur Pauli Apostoli, apocrypha. §. 53. Revelatio, quæ appellatur Thomæ Apostoli, apocrypha. §. 54. Revelatio, quæ appellatur Stephani, apocrypha. §. 55. Liber, qui appellatur Transitus *e* Sanctæ Mariæ, apocryphus. §. 56. Liber, qui appellatur Pœnitentia Adæ, apocryphus. §. 57. Liber Ogiæ nomine gigantis, qui ab hæreticis cum dracone post diluvium pugnasse perhibetur, apocryphus. §. 58. Liber, qui appellatur Testamentum Jacob *f*, apocryphus. §. 59. Liber, qui appellatur Pœnitentia Origenis, apocryphus. §. 60. Liber, qui appellatur Pœnitentia Sancti Cypriani, apocryphus. §. 61. Liber, qui appellatur Pœnitentia Jamnis & Mambræ, apocryphus. §. 62. Liber, qui appellatur Sortes Apostolorum, apocryphus. §. 63. Liber Lusanæ *g*, apocryphus. §. 64. Liber canonum Apostolorum, apocryphus. §. 65. Liber Physiologus, qui ab hæreticis conscriptus est, & B. Ambrosii nomine præsignatus, apocryphus. §. 66. Historia Eusebii Pamphili, apocrypha. §. 67. Opuscula Tertulliani *h*, sive Africani, apocrypha. §. 68. Opuscula Posthumiani, & Galli, apocrypha. §. 69. Opuscula Montani, Priscillæ, & Maximillæ, apocrypha. §. 70. Opuscula omnia Fausti Manichæi, apocrypha *i*. §. 71. Opuscula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha *k*. §. 72. Opuscula Cassiani Presbyteri Galliarum, apocrypha. §. 73. Opuscula Victorini Pictaviensis *l*, apocrypha. §. 74. Opuscula Fausti Rhegiensis Galliarum, apocrypha. §. 75. Opuscula Frumenti *m*, apocrypha. §. 76. Epistola Jesu ad Abgarum regem, apocrypha. §. 77. Passio Georgii, apocrypha. §. 78. Passio Cyrici, & Julitæ, apocrypha. §. 79. Scriptura, quæ appellatur, Contradictio Salomonis, apocrypha. §. 80. Phylacteria omnia, quæ non Angelorum, ut illi confingunt, sed Dæmonum magis artibus conscripta sunt, apocrypha. §. 81. Hæc, & omnia his similia, quæ Simon Magus, Nicolaus, Cerinthus, Marcion, Basilides, Ebion, Paulus etiam Samosatenus, Photinus, & Bonosus, & qui similis errore defecerunt, Montanus quoque cum suis obscœnissimis sequacibus, Apollinaris, Valentinus sive Manichæus, Faustus *n*, Sabellius, Arius, Macedonius, Eunomius, Novatus, Sabbatius, Cœlestius *o*, Donatus, Eustathius, Jovinianus, Pelagius, Julianus, & *p* Latiensis, Cœlestinus, Maximinus, Priscianus *q* ab Hispania, Lampedius, Dioscorus, Eutyches, Petrus, & alius Petrus, e quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit, Acacius Constantinopolitanus, cum consortibus suis, nec non & omnes hæreses *r*, quas ipsi, eorumque discipuli, sive schismatici docuerunt, vel conscripserunt, quorum nomina minime retinemus, non solum repudiata, verum etiam ab omni Romana, & Apostolica Ecclesia eliminata, atque cum suis Auctoribus, auctorumque sequacibus, sub anathematis indissolubili vinculo, in æternum confitemur esse damnata. §. 82. Cæterum *s a*, qui libri in Ecclesiasticis officiis per anni circulum a nonnullis legantur (quod ritum illum Apostolica non reprobat, sed sequitur Ecclesia) pro fidelium ædificatione adnotandum censuimus. Quidam, quod in Septuagesima ponunt Pentateuchum *t* usque in XV. diem ante Pascha, XV. die ponunt Hieremiam usque in cœnam Domini. In cœna Domini legunt tres lectiones de lamentatione Hieremiæ *b*. *Quomodo sedet sola civitas*, &c. & tres de tractatu sancti Augustini in Psal. 54. *u Exaudi Deus orationem meam, & ne despexeris*, & tres de Apostolo, ubi ait in epistola ad Corinthios: *Convenientibus* c *vobis in unum*. Secunda lectio sic incipit, *Similiter & calicem postquam cœnavit*, &c. Tertia, *De spiritualibus autem* d *nolumus vos ignorare, fratres*. In Paraseeve tres lectiones de lamentatione Hieremiæ; & tres de tractatu sancti Augustini in Psalmum 63. *Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor.* & tres de Apostolo, ubi ait in epistola ad Hebræos, *e*, *Festinemus ingredi in illam requiem*, &c. Secunda lectio, *Omnis namque Pontifex*. f Tertia, *De quo grandis nobis sermo*. In sabbatho Sancto tres lectiones de lamentatione Hieremiæ Prophetæ, & tres de tractatu sancti Augustini in eundem Psalmum 63. *Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor.* & tres de Apostolo, ubi ait in epistola ad Hebræos, *Christus* g *assistens Pontifex futurorum bonorum*. Secunda lectio, *Ubi enim testamentum est*. Tertia, *Umbram enim* h *habens lex futurorum bonorum*. In Pascha Domini homilias ad ipsum diem pertinentes, infra hebdomadam homilias. In Octavis *i* Paschæ ponunt actus Apostolorum, & Epistolas canonicas, & Apocalypsin, usque in Octavas *k* Pentecostes. In Octavis Pentecostes ponunt libros Regum, & Paralipomenon usque in Calendas Augusti. In Dominica prima mensis Augusti ponunt Salomonem usque in Calendas Septembris. In Dominica prima Septembris ponunt Job, Tobiam *l*, Hester, Esdram usque in Calendas Octobris. In Dominica prima mensis Octobris ponunt librum *m* Machabæorum usque in Calendas Novembris. In Dominica prima mensis Novembris ponunt Ezechielem, & Danielem, & minores Prophetas usque in Calendas Decembris. In Dominica prima mensis Decembris ponunt Esaiam Prophetam usque ad *n* nativitatem Domini. In Natali *o* Domini legunt primum de Esaia tres lectiones. Prima lectio, *Primo* p *tempore alleviata est terra Zabulon*, &c. Secunda, *Consolamini* q, *consolamini*. Tertia, *Consurge*, r *consurge*. Deinde leguntur sermones vel homiliæ ad ipsum diem pertinentes. In natali sancti Stephani homilia de ipso die. In natali sancti Joannis, similiter. In natali Innocentium, similiter. In natali Sancti Sylvestri, similiter. In Octava natalis Domini, homilia de ipso die. In Dominica prima post Nativitatem Domini ponunt epistolas Pauli usque in Septuagesimam. In Epiphania lectiones tres de Esaia. Prima lectio incipit, *Omnes* s *sitientes*. Secunda, *Surge* t, *illuminare Hierusalem*. Tertia, *Gaudens* u *gaudebo in Domino*. Deinde leguntur sermones, vel homiliæ ad ipsum diem pertinentes.

a *al. Esitius*) *al. Hesychius.* b *al. Lentivus*) *al. Lentius.* c *abest ab orig.* d *al. Sixti.* e *transitus, id est, assumptio.*) *orig.* f *al. Job.*) *orig.* g *qui appellatur, laus Apostolorum*) *orig.* h *Tertulliani apocrypha. Opuscula Lactantii, apocrypha. Opuscula Africani, apocrypha.*) *orig.* i *Opuscula Commodiani, apocrypha.*) *orig.* k *Opuscula Tatii, Cypriani, apocrypha. Opusc. Arnobii, apocrypha. Opusc. Tyconii, apocrypha.*) *orig.* l *al. Pitabionensis.* m *al. Frumenti cæci.*) *orig.* n *Africanus*) *orig.* o *al. Calistus.* p *Julianus Celanensis, Cœlestinus, &c. orig.* q *al. Priscillianus ab Hispania, Nestorius Constantinopolit. Maximus, Unicus, Lampetius*) *orig.* r *hæret. ci, eorumque discipuli*) *orig.*

c *al. Burch. lib.* 3. *c.* 222. *Ivo part.* 4. *c.* 63. *Pannorm. lib.* 2. *c.* 90. b *Thren.* 1. c 1. *Corinth.* 11. d 1. *Corinth.* 10. e *Heb.* 4. f *Hebr.* 5. g *Hebr.* 9. h *Hebr.* 10. i *al. octava.* k *al. octavam.* l *Judith, Hester.*) *Ivo.* m *libros*) *Ivo.* n *al. in natalem.* o *al. in vigilia natalis Domini.*) *Burchard. & Ivo, & ordo Romanus.* p *Esa.* 9. q *Esa.* 40. r *Esa.* 52. s *Esa.* 55. t *Esa.* 60. u *Esa.* 61.

Corr.

Corr. Rom. ¶ α Mandamus] *Post hoc verbum in Decreto Gelasii sequitur continenter:* Item opuscula beati Cypriani, &c. *Sed Burchardus, & Ivo, & Pannormia habent ut Gratianus. Ac certe in toto hoc capite tot modis discrepant collectiones ab originali, ut satis certo statui non possit, quæ vera & pura sit Gelasii lectio: nec magnopere sit mirandum, si nonnulla sint, quæ difficultatem faciunt. Quamobrem, quæ auxilio codicum tuto emendari poterant, ea sunt emendata: cæteris locis partim indicatæ varietates, partim, quoniam omnes indicare infinitum fuisset, labor hic ad libros adeundi accurato lectori est relictus.*

¶ β Item gesta] *Hinc usque ad finem capitis omnia absunt a plerisque vetustis Gratiani codicibus: quod etiam Archidiaconus adnotavit. Sunt tamen ejusdem Gelasii usque ad versic.* Cæterum qui libri, *& apud Burchardum, & Ivonem referuntur proxime post superiora.*

¶ γ Juvenci] *Antea legebatur,* Item Vincentii: *restituta est vera lectio ex Gelasio, Burchardo, & Ivone. De quo Juvenco meminit B. Hieronymus in Catalogo.*

¶ δ De sancta Maria] *In collectione Isidori legitur,* & de Maria, & obstetrice. *Apud Burchardum,* & de Maria, vel obstetrice. *Apud Ivonem vero,* & de sancta Maria, vel de obstetrice Salvatoris.

¶ ε Cæterum] *Hinc usque ad finem, neque in collectione Isidori, neque in ullo veteri codice Gratiani eorum, quæ collata sunt, inveniuntur. A verbo tamen,* in Septuagesima, *ponunt, referuntur a Burcardo, & Ivone sine auctoris nomine, in Pannormia ex Gelasio cum LXX. Episcopis. Fere autem omnia habentur sparsim in libro, qui Ordo Romanus nuncupatur.*

¶ ζ Pentateuchum] *Apud Ivonem legitur,* Heptateuchum, *ut ultra quinque libros comprehendat librum Josuæ, & Judicum, qua voce, ac librorum conjunctione, Beatus Hieronymus ad Lucinium scribens, utitur. Alii vero Heptaticum appellant, ut sanctus Gregorius libro 7. in d. 2. epist. 48. & lib. 10. epist. 22. & alibi, & Rabanus in præfatione in Hieremiam, & ordo Romanus cap. de Septuagesima.*

¶ η In Psalmum 54.] *Sic etiam apud Ivonem. In ordine Romano, cap. de officiis divinis a cœna Domini usque in octavas Pentecostes, & apud Burchardum legitur,* in Psalmum 63. *id est,* Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor. *Itemque in cap. de ordine in nocte Paraseves,* Tres de tractatu sancti Augustini de Psalmo 63.

¶ θ In Octavis] *Ipsam diem octavam solitam fuisse proferri nomine multitudinis, id est, Octavas, notabitur infra de consecratione, dist. 3. c.* pronunciandum.

¶ ι In natali Domini] *Burchardus, & Ivo habent* in Vigilia natalis Domini, *& ita in ordine Romano, cap. quod inscribitur,* In Christi nomine, incipit ordo catholicorum librorum, qui in Ecclesia Romana ponuntur. *Pannormia autem habet ut Gratianus.*

DISTINCTIO XVI.

1 ps. *Apostolorum vero canones, qui per Clementem Pontificem Romanum, sicut quidam asserunt, dicuntur esse translati, sunt quinquaginta.*

Correct. Roman. ¶ α Translati] *In titulo qui præponitur canonibus Apostolorum in collectione Isidori, & in Concilio Stephani Papæ IV.* (*cujus magnam partem Deusdedit Cardinalis in sua canonum collectione refert*) *pro voce:* translati, *habetur,* prolati. *Dionysius certe Exiguus nullam hujus versionis mentionem facit, & aliqui scriptores solent epistolas Clementis hoc modo citare,* ex dictis Petri Apostoli per Clementem prolatis. *Ut auctor Polyc. & alii.*

C. I. *Apostolorum canones Apostolica rejiciuntur auctoritate.*

Hos non recipiendos, sed inter apocrypha deputatos, Isidorus *scribit, dicens:*

CAnones α, qui dicuntur Apostolorum, seu quia eosdem nec sedes Apostolica recepit, nec sancti Patres illis assensum præbuerunt, pro eo quod ab hæreticis sub nomine Apostolorum compositi dignoscuntur: quamvis in eis utilia inveniantur, tamen ab auctoritate canonica atque Apostolica eorum gesta constat esse remota, atque inter apocrypha deputata.

Corr. Rom. ¶ α *Caput hoc est in præfatione Isidori ad collectionem Conciliorum, quæ ex Bibliotheca Ecclesiæ Toletanæ descripta Romam missa est. Nam in illa quæ vulgatæ Isidori collectioni, de qua initio dictum est, præponitur, contrarium potius videtur dici, & refertur infra,* c. Placuit, *hac ead. dist. si modo idem est Isidorus.*

C. II. *Apostolorum canones sunt recipiendi.*

Zepherinus *autem contra scribit Episcopis per Siciliam constitutis, epist.* 1.

SExaginta α sententias *a* Apostoli præscripserunt *b*, cum aliis plurimis Episcopis, & servandas censuerunt.

Corr. Rom. ¶ α Sexaginta] *Ivo etiam & auctor Pannormiæ habent,* Sexaginta. *Itemque originale in margine. Sed in textu,* Septuaginta. *Polycarpus,* Quinquaginta.

C. III. *Exceptis quinquaginta capitulis, canones Apostolorum inter apocrypha deputantur.*

Item Leo α *Papa IX. contra epistolam Niceræ Abbatis.*

CLementis *c* librum, id est, Petri Apostoli itinerarium, & Apostolorum canones numerant Patres inter apocrypha, exceptis quinquaginta capitulis, quæ decreverunt orthodoxæ *d* fidei adjungenda.

Correct. Roman. ¶ α Item Leo] *Hoc caput sumptum est ex responsione Humberti, Legati Leonis IX. ad libellum Niceræ Presbyteri & Monachi contra Latinos editum, quæ Romæ in monasterio sanctæ Mariæ novæ, & in multis privatis Bibliothecis extat manuscripta. Merito autem potuit citari Leo IX. quod ejus auctoritate & jussione Humbertus Legatus sedis Apostolicæ ea scripserit.*

C. IV. *Item* VI. Synodus, *cap.* 2.

PLacuit *e* huic sanctæ Synodo, ut amodo confirmata & rata sint canonum Apostolorum LXXXV. capitula.

Epistola α Isidori in capite Canonum.

Isidorus β servus Christi, Lectori suo converso. §. 1. Propter eorum auctoritatem cæteris Conciliis præponimus canones, qui dicuntur Apostolorum, licet a quibusdam apocryphi dicantur, quoniam plures eos recipiunt, & sancti Patres eorum sententias Synodali auctoritate roboraverunt, & inter canonicas posuerunt constitutiones. *Item infra* f. §. 2. Primo quidem ordo, ut prædictum est, de celebrando Concilio insertus habetur, & postmodum canonum Apostolorum, ac primorum Apostolicorum (id est, a sancto Clemente usque ad sanctum Sylvestrum) decretorum, atque diversorum Conciliorum breviarium interpolatur, sequens ordinem suum.

Corr. Rom. ¶ α Epistola] *Hæc epistola ab Ivone vocatur Præfatio in Opus canonum & est ea, quæ Isidori nomine est præposita tomis Conciliorum, licet in vetustiore editione, in qua prior est Isidori collectio, nonnulla verba desiderentur. Est autem confectum hoc caput ex duobus locis illius Præfationis. Nam verba illa,* Propter eorum auctoritatem, &c. *usque ad ver.* constitutiones. *Non longe absunt ab initio: reliqua vero sunt in extremo.*

¶ β Isidorus servus] *In Pannormia est eodem modo*

a *Ivo par. 4. c. 107. Pannorm. l. 2. c. 105. Polyc. l. 3. tit. 20.* b *al. præfixerunt*) *orig.* c *Ivo p. 4. c. 105. Pann. l. 2. cap. 124.* d *al. regulis orthodoxis*) *al. regulis orthodoxiæ*) e *Ivo p. 4. c. 106. Pann. l. 2. c. 123.* f *Ivo p. 4. c. 107. Pann. l. 2. c. 123.*

atque apud Gratianum. Apud Ivonem, & in manuscriptis collectionis illius codicibus est : Isidorus Mercator servus Christi conservo suo & parenti fidei *a* in Domino salutem. *In vulgatis autem Conciliorum editionibus :* Isidorus peccator, servus, &c.

Gratian. *Item cum Hadrianus Papa Sextam Synodum recipiat cum omnibus canonibus suis, cum etiam sancta ecclesia universalia Concilia professione Romani Pontificis sint roborata, in sexta* b *autem Synodo, sive in septimo Concilio, Apostolorum canones sint recepti & approbati : patet, quod non sint inter apocrypha deputandi.*

C. V. Sexta Synodus *auctoritate Hadriani corroboratur.*
Unde scribit Hadrianus Papa *Tharasio Patriarchæ :*

SExtam α Synodum c sanctam recipio cum omnibus canonibus suis.

Correct. Rom. ¶ α Sextam] *Hæc habetur in secunda actione septimæ Synodi in epistola Hadriani ad Tharasium. Sed eo in loco Hadrianus refert verba Synodicæ epistolæ a Tharasio ad se missæ. Et hic Gratianus non refert propria ejus Epistolæ verba. In versione enim Anastasii Bibliothecarii sic legitur :* Invenimus autem in prædicta Synodica epistola sanctitatis vestræ, post plenitudinem fidei & confessionem sacri Symboli, & omnium sanctarum sex Synodorum, & de sacris & venerabilibus characteribus miraculum laude ac veneratione dignissimum contineri. Quare & easdem sanctas sex Synodos suscipio cum omnibus regulis, quæ jure ac divinitus ab ipsis promulgatæ sunt. *Et hæc quidem postrema verba sunt etiam in illa ipsa Tharasii epistola : quod ex Concilio Græco, & nova interpretatione clare apparet.*

Gratianus. *Sed dubitatur de ea, an canones conscripserit : quod ex quarta actione sextæ* β *Synodi facile absolvitur.*

Corr. Rom. ¶. β Sextæ] *In secundo & tertio Vaticanis est,* sextæ, alias, septimæ. *Et vere septima est, sed ob glossam nihil est mutatum.*

C. VI. *Sexta Synodus canones conscripsit.*
Ait enim Petrus *Episcopus Nicomediæ,*

HAbeo α librum *d* continentem canones sanctæ sextæ Synodi. Patriarcha dixit : §. 1. Quidam scandalizantur per ignorantiam pro canonibus istis, dicentes : Num quid sexta Synodus canones fecit ? Sciant ergo, quoniam sancta Synodus sexta sub Constantino congregata est contra eos, qui dicebant unam operationem, & unam voluntatem esse in Christo, in qua sancti Patres illos, ut hæreticos anathematizaverunt, & orthodoxam fidem explanaverunt.

2 ps. §. 2. Et soluta Synodus est Constantini 14. anno. Post quatuor vero, aut quinque annos iidem sancti Patres congregati sunt sub Justiniano, filio Constantini, & prædictos canones promulgaverunt, de quibus nullus dubitet. Qui enim sub Constantino in Synodo fuerunt, iidem ipsi Episcopi sub Justiniano istis canonibus subscripserunt. Oportebat enim, ut Synodus universalis canones Ecclesiasticos promulgaret. *Item e* §. 3. Sancta sexta Synodus post promulgatam ab ea diffinitionem contra Monothelitas, Constantino Imperatore, qui eam congregaverat, non multo post defuncto, & Justiniano ejus filio regnante pro eo. §. 4. Eadem sancta Synodus divinitus inspirata, iterum Constantinopoli quarto, aut quinto anno congregata est, & canones numero CII. ad correctionem Ecclesiæ promulgavit.

Corr. Rom. ¶ α Habeo librum] *Verba sunt Petri Episcopi Nicomediæ, ac Tharasii Patriarchæ Constantinopolitani, actione quarta, septimæ Synodi : quod quidem ipsi de centum ac duobus canonibus dixerunt qui in Trullo tempore Justiniani Rhinotmeti, secundo anno suæ revocationis ad imperium, editi sunt. Verum ex his ipsis verbis Tharasii apparet, eos canones non esse proprios sextæ Synodi : quia fatetur, post annos quatuor, aut quinque, quam ea Synodus fuerat absoluta, canones illos fuisse editos : quo tempore certissimum est, neque eundem Romanum Pontificem, neque eosdem Episcopos fuisse. Quanquam in hac ratione temporis potius credendum est diligentissimis chronologis : Theophani,* (*cujus etiam verba, quæ ad hunc locum pertinent, ex originali Græco, quod in Bibliotheca Vaticana extat, satis fideliter translata leguntur apud Franciscum Turrianum, lib. de 6. 7. & 8. Synodo*) *& Anastasio, & Georgio Cedreno, quam Tharasio. Illi enim non quatuor, aut quinque, ut Tharasius, sed viginti septem annos a fine sextæ Synodi tempore Agathonis habitæ, usque ad hanc hujusmodi Decretorum editionem asserunt intercessisse. Episcopos vero, qui hos ediderunt, noluisse ipsos edere tanquam canones sextæ Synodi, sed voluisse supplere, quod videbatur in quinta, ac sexta Synodo deesse, ipsamet illorum ad Imperatorem allocutio testatur. Itaque nova dicenda est hæc Episcoporum coitio : ideoque Græci illam, ut scribit Balsamon κατ' ἐξοχὴν, id est, quintamsextam Synodum appellant. Cæterum non fuisse omnes illos Canones a Romana Ecclesia receptos, duo viri rerum Ecclesiasticarum peritissimi, Anastasius Bibliothecarius, & Humbertus Leonis IX. Legatus. aperte testantur. Humbertus quidem his verbis :* Non autem miror, si Agathoni Papæ, & sanctis Patribus sextæ Synodi vestra imputetis deliramenta, & quæ aut corrupistis, aut finxistis capitula : cum & ipsi Domino JESU, & Apostolis ejus imputetis figmenta. Unde nos scientes, sextam Synodum, ad destruendam hæresin Græcorum Monothelitarum, non autem ad tradendum Romanis novas constitutiones congregatam, capitula, quæ nobis sub ejus auctoritate apponitis, omnino refutamus, quia prima & Apostolica sedes nec aliquando ea accepit, nec observat, hactenus. *Anastasius vero in præfatione in septimam Synodum ad Joannem VIII. Romanum Pontificem ita scripsit :* Ergo regulas, quas Græci in sexta Synodo perhibent editas, ita in hac septima Synodo principalis sedes admittit, ut nullatenus ex his illæ recipiantur, quæ prioribus canonibus, vel decretis sanctorum sedis hujus Pontificum, aut certe bonis moribus inveniuntur adversæ ; quamvis omnes hactenus ex toto maneant apud Latinos incognitæ, quia nec interpretatæ. Sed nec in cæterarum Patriarchalium sedium, licet Græca utantur lingua, reperiuntur archivis : nimirum, quia nulla earum, cum ederentur, aut promulgans, aut consentiens, aut saltem præsens inventa est. Quanquam eosdem Patres illas Græci promulgasse perhibeant, qui in sexta Synodo sunt inventi : sed nullis certe probare possunt indiciis.

Gratian. *Ex his ergo colligitur, quod sexta Synodus his congregata est : primo sub Constantino Imp. & nullos canones constituit : secundo sub Justiniano filio ejus, & præfatos canones promulgavit.*

C. VII. *Constitutiones* Synodi sextæ *a.*
Unde sancti Patres in eadem Synodo *secundo congregati dixerunt :*

QUoniam α sanctæ *b*, & universales Synodi, quinta sub Justiniano Augusto, sexta sub Constantino patre suo Augusto β, de mysterio fidei plenissime disputantes, canones non fecerunt, sicut cæteræ quatuor universales Synodi : propterea nos convenientes in hanc Imperialem urbem sacros canones conscripsimus. *Item c.* §. 1. Placuit huic sanctæ Synodo, ut amodo confirmata, & rata sint canonum Apostolorum LXXXV. capitula

a *al. fideli.* b *al. septima Synodo, sive Concilio*) *al. sexta Synodo, sive in sexto Concilio.* c *Ivo part. 4. cap. 122.* d *Ex actione quarta septimæ Synodi. Ivo part. 4. cap. 121.* e *Ex sexta actione septimæ Synodi.*

a *Ivo septimam vocat.* b *Ivo part. 4. cap. 123. In oratione allocutoria Patrum, qui in Trullo convenerant ad Justinianum Imperatorem.* c *c. 2. ejus Synodi. supra ea. c. placuit.*

pitula. *Item.* §. 2. Confirmamus γ *a* & cæteros sanctorum canones & Synodos, id est, Nicænam, Ancyranam, Neocæsariensem, Gangrensem, Antiochenam, Laodicensem, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, Chalcedonensem, Sardicensem, & Carthaginensem δ, & opuscula Theophili Alexandrini Episcopi, & Dionysii *e* Alexandrini Episcopi, & Petri Alexandrini Episcopi & martyris, Gregorii Taumaturgi Neocæsariensis Episcopi, Athanasii Episcopi Alexandrini, Basilii Cæsareæ Cappadociæ Episcopi, Gregorii Nyseni Episcopi, Gregorii Theologi, Amphilochii Iconiensis Episcopi, Timothei Alexandrini Episcopi, Gennadii *b* Constantinopolitani Episcopi, Cyrilli Alexandrini Episcopi, Cypriani Carthaginensis Episcopi, & Synodum ζ suam.

Corr. Rom. ¶ α Quoniam] *Emendata sunt multa in hac capite, ex canone secundo eorum, qui sextæ Synodo tribuuntur, in quo indicantur Concilia, & auctores canonum, quibus Græci utebantur. Sunt autem verba illius canonis apud Gratianum & Ivonem in summam redacta.*

¶ β De mysterio] *Græce est,* τὸ περὶ τῆς πίστεως τὰ γνησίως διεκτραγῳδῆσαι μυστήριον, *id est,* fidei mysterium pateræ declarantes.

¶ γ Confirmamus] *Ivo habet,* confirmamus sanctorum Patrum canones, & Synodos, &c. *Græce est,* ἐπιφωνοῦμεν δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἁγίους κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων, καὶ μακαρίων πατέρων ἡμῶν ἐκτεθέντας τε ἐστι, τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, &c. *id est,* obsignando autem confirmamus & cæteros omnes sacros canones, qui a sanctis & beatis Patribus nostris sunt editi, id est, ab iis, qui Nicææ convenerunt, &c.

¶ δ Carthaginensem] *Apud Ivonem sequitur,* Constantinopolitanam sub Nectario, & opuscula Theodosii, al. Theophili, &c. *Græce autem est,* καὶ τῶν ἁγίων ἐν ταύτῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ Βασιλείᾳ πόλει συνελθόντων ἐπὶ Νεκταρίου τοῦ τῆς Βασιλείας ταύτης πόλεως προέδρου, καὶ Θεοφίλου τοῦ γενομένου Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπου. *id est,* & eorum, qui rursus in hac a Deo custodita, & Imperiali urbe convenerunt sub Nectario, imperialis hujus civitatis Præside, & Theophilo, qui Alexandriæ fuit Archiepiscopus.

¶ ε Et Dionysii] *In canone Græco vulgato fere est, quemadmodum antea apud Gratianum,* Dionysii Alexandrini Episcopi, & martyris. *Sed apud Balsamonem, & Ivonem legitur, quemadmodum restitutum est,* Dionysii Archiepiscopi Alexandrinorum Megalopolis, & Petri Alexandriæ Archiepiscopi, & martyris. *Reliquas varietates per se accuratus lector notabit.*

¶ ζ Et Synodum] *In isto canonis loco est error: quia illa Synodus Cypriani probatur, in qua ipse cum multis aliis Africæ Episcopis putavit, baptizatos ab hæreticis verum baptisma non recepisse: cum tamen B. Augustinus asserat, aliam extitisse traditionem Apostolorum, & ipsam Cypriani sententiam plenario totius orbis Concilio exclusam fuisse testetur.*

C. VIII. *Auctoritate Romani Pontificis sancta octo Concilia roborantur.*

Item ex diurno α libro *professio Romani Pontificis.*

SAncta *c* octo universalia Concilia, id est, primum Nicænum, secundum Constantinopolitanum, tertium Ephesinum, quartum Chalcedonense, item V. Constantinopolitanum, & VI. Item Nicænum VII. Octavum quoque Constantinopolitanum, usque ad unum apicem immutilata servare, & pari honore & veneratione digna habere, & quæ prædicaverunt & statuerunt modis *d* omnibus sequi, & prædicare, quæque condemnaverunt, ore & corde condemnare profiteor.

a *Ivo par.* 4. *c.* 106. *Ivo par.* 4. *c.* 134. *Pannorm. l.* 2. *c.* 117. b *al. Germani.* c *Ivo par.* 4. *cap.* 132. *Pannorm. l.* 2. *cap.* 103. d *al. omnimodi.* .) *Ivo.*

Correct. Rom. ¶ α Item ex diurno] *Integram professionem fidei, quando quis in Romanum Pontificem promovebatur, refert Deusdedit Cardinalis in collectione canonum, quæ servatur in Bibliotheca Vaticana.*

C. IX. *De temporibus Conciliorum.*

Quo autem tempore sexta Synodus, & prima, secunda, tertia, quarta, & quinta congregatæ sunt, Beda *in libro de temporib. c.* 65. *scripsit, dicens:*

SExta *a* Synodus universalis Constantinopoli celebrata est, & Græco sermone conscripta, temporibus Papæ Agathonis, exequente ac residente piissimo Principe Constantino intra palatium suum, simulque Legatis Apostolicæ sedis, & Episcopis CL. residentibus. §. 1. Prima enim universalis Synodus in Nicæa congregata est contra Arium CCCXVIII. Patrum, temporibus Julii α Papæ, sub Constantino Principe. §. 2. Secunda, in Constantinopoli CL. Patrum, contra Macedonium, & Eudoxium temporibus Damasi Papæ, & Gratiani Principis, quando Nectarius eidem urbi est ordinatus Episcopus. §. 3. Tertia, in Epheso ducentorum Patrum, contra Nestorium Augustæ urbis Episcopum, sub Theodosio magno Principe, & Papa Cœlestino. §. 4. Quarta, in Chalcedone, DCXXX. Patrum, sub Leone Papa, temporibus Martiani Principis, contra Eutychem nefandissimorum Præsulem monachorum. §. 5. Quinta *b* item Constantinopoli temporibus Vigilii Papæ, sub Justiniano Principe, contra Theodorum & omnes hæreticos.

Corr. Rom. ¶ α Julii] *Certum est Synodum Nicænam primam celebratam esse tempore Sylvestri. Sed in illa temporum obscuritate mirandum non est, Bedam & alios errasse.*

C. X.

PRima α autem *c* Synodus in Nicæa, CCCXVIII. Patrum, contra Arium Alexandrinum Presbyterum, qui tres gradus in Trinitate asserebat, Patrem scilicet majorem, Filium minorem, Spiritum sanctum creaturam, temporibus Constantini Principis, & Sylvestri Papæ Romani, Macharii Hierosolymitani, Alexandri β Alexandrini, qui, condemnata eadem hæresi, statuerunt canones viginti, quorum auctor maxime præfatus *d* Alexander Episcopus fuit. §. 1. Secunda in Constantinopoli, contra Macedonium Constantinopolitanum Episcopum, qui negabat Spiritum sanctum Deum esse, temporibus Gratiani & Theodosii Principum, Damasi Papæ Romani, Cyrilli Hierosolymitani, Nectarii γ *e* Constantinopolitani, qui condemnata præfata hæresi statuerunt canones tres; quorum maxime auctor Nectarius Constantinopolitanus fuit. §. 2. Tertia in Ephesо ducentorum Patrum, contra Nestorium Constantinopolitanum Episcopum, qui dicebat, beatam Virginem Mariam non Dei, sed hominis tantummodo genitricem, ut aliam personam carnis, aliam faceret Deitatis, temporibus Theodosii Principis *f* junioris, Cœlestini Papæ Romani, Juvenalis Constantinopolitani Episcopi, Cyrilli Episcopi Alexandrini: qui duodecim capitula contra Nestorii blasphemiarum totidem capitula, auctore eodem sancto Cyrillo, anathematizando conscripserunt. §. 3. Quarta in Chalcedone sexcentorum triginta Patrum, contra Eutychem Constantinopolitanum Abbatem, qui asserebat, Christum post humanam assumptionem, non ex duabus naturis existere, sed solam in eo divinam naturam permanere, temporibus Martiani Principis, Leonis Papæ Romani, Juvenalis Hierosolymitani, Anatholii Constantinopolitani, qui condemnata præscripta hæresi statuerunt canones viginti septem, quorum auctor maxime idem sanctus Anatolius Constantinopolitanus Episcopus fuit. §. 4. Quinta in Constantinopoli, contra

a *Ivo par.* 4. *c.* 123. *Pann. lib.* 2. *c.* 113. b *Pannorm. lib.* 2. *cap.* 111. c *Anselm. in prolegom. in principio collectionis Conciliorum.* d *Sanctus Alexander.*) *orig.* e *deest in orig.* f *magni Principis.*] *orig.*

Theo-

Theodorum Mopsuestenum, & omnes hæreticos, qui Theodorus dicebat aliud *a* esse Dei Verbum, & aliud Christum, & sacram Virginem Mariam negabat Dei genitricem fuisse, temporibus Justiniani Principis, Vigilii Papæ Romani, Domnini *b* Antiocheni, Eutychii Constantinopolitani: qui quatuordecim capitula anathematizando scripserunt contra Theodori, & sociorum ejus blasphemias. §. 5. Sexta in Constantinopoli CL. Patrum, contra Macarium Antiochenum Episcopum, & socios ejus, qui unam voluntatem, & operationem in Christo falsa suspicione asserebant, temporibus Constantini Principis, Agathonis Papæ Romani, Georgii Constantinopolitani: qui condemnata hæresi præfata, anathematizando scripserunt novem ♪ capitula inferius annexa.

C. R. ¶ α Prima] *Caput hoc invenitur & in recentioribus editionibus Conciliorum, & in vetustiore Coloniensi, Anno M. D. XXX. & in manuscripta collectione, quam dictum est asservari in Bibliotheca Vaticana: sed non in collectione, quæ est in Bibliotheca monasterii Dominicanorum. Ponitur autem ante Prefationem, quæ nomen Isidori, mercatoris quidem in manuscriptis, peccatoris autem in impressis præfert. Et sane in illa Præfatione tantum quatuor generalium Synodorum mentio fit, sexta vero post Isidori Hispalensis ætatem est habita.*

¶ β Alexandri] *Apud Anselmum est, ut apud Gratianum. In originali*, Alexandri Constantinopolitani. *Sed integra videtur lectio, si utraque conjungatur. Nam & Episcopus Constantinopolis, & Episcopus Alexandriæ, tempore illius Synodi, Alexandri nomine vocabantur.*

¶ γ Nectarii] *Antea legebatur quemadmodum etiam apud Anselmum*, Nectari Alexandrini. *Emendatum est ex originali. Sed fortasse & hoc loco integra lectio hæc est*, Nectarii Constantinopolitani, & Timothei Alexandrini.

¶ ♪ Novem] *In loco citato ex collectione Isidori legitur*, scripserunt octo capitula, *& verba illa*, inferius annexa, *ibi non habentur. In Conciliis deinde Coloniæ impressis, post actionem sextæ Synodi, ex vetusto codice monasterii S. Bavonis, referuntur novem capitula, & ante primum capitulum sunt hæc verba*, scripserunt novem capitula inferius annexa, *quæ apud Anselmum quoque habentur.*

C. *c* XI.

PRima α adnotatio Ancyranæ Synodi, quæ ante Nicænam fertur fuisse, sed propter auctoritatem majorem postponitur; in qua Patres XVIII. statuerunt canones XXIV. *d* quorum auctor maxime Vitalis Antiochenus Episcopus extitit. §. 1. Secunda Neocæsariensis, quæ post Ancyranam, & ante Nicænam β legitur fuisse; in qua Patres sexdecim statuerunt canones XIV. *e* quorum auctor maxime Vitalis Episcopus Salaminius *f* extitit. §. 2. Tertia Gangrensis, quæ post Nicænam legitur fuisse, in qua Patres XVI. statuerunt canones XX. propter quasdam necessitates Ecclesiasticas; maxime contra Eustathium, qui dicebat, quod nullus in conjugali ordine positus, nec ullus fidelis, qui non omnibus renunciaret, quæ possideret, spem apud Dominum haberet: & multa alia venenosa, quæ enumerare longum est. §. 3. Quarta Sardicensis, in qua Patres LX. γ statuerunt canones XXI. quorum auctor maxime Osius Cordubensis Episcopus, & Vincentius Capuanus Episcopus, & Januarius ♪ Beneventanus, & Calepodius Neapolitanus, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Legati extiterunt. §. 4. Quinta Antiochena, in qua Patres XXIX. *g* statuerunt canones XXV. quorum maxime auctor Eusebius Palæstinensis Episcopus extitit. §. 5. Sexta Laodicensis, in qua Patres XXXII. statuerunt canones LX. quorum auctor maxime Theodosius Episcopus extitit. §. 6. Septima ε Carthaginensis, in qua Patres CCXVII. *a* statuerunt canones XXIII. quorum auctor maxime Aurelius Carthaginensis Episcopus extitit. Etiam sanctus Augustinus Hipponensis Episcopus in eadem Synodo legitur fuisse, temporibus Honorii Augusti. §. 7. Octava Africana sub Theodosio minore Augusto: in qua Patres CCXVII. recitaverunt & firmaverunt canones CV. qui per diversa Concilia Africanæ provinciæ, temporibus Aurelii Carthaginensis Episcopi, leguntur esse conscripti. §. 8. Nona Arelatensis, in qua Patres CC. *b* statuerunt canones quatuor: quorum auctores maxime Sylvester urbis Romæ Episcopus, & S. Marinus Arelatensis Episcopus extiterunt, temporibus Constantini Augusti, sicut quidam asserunt. §. 9. Decima item Arelatensis, in qua Patres XIX. statuerunt canones: quorum auctor maxime S. Cæsarius Arelatensis Episcopus extitit. §. 10. Undecima item Arelatensis, in qua Patres XVI. statuerunt canones. §. 11. Duodecima item Arelatensis in Vico Hortensi *c*, in quâ Patres XI. statuerunt canones: quorum maxime auctor sanctus Cæsarius Arelatensis Episcopus extitit. §. 12. Tertiadecima item Arelatensis, in qua Patres XIX. statuerunt canones: quorum auctor maxime Sarpidius *d* Arelatensis Episcopus extitit. §. 13. Quartadecima Arausicensis, in qua Patres XVI. *e* statuerunt canones: quorum auctor maxime Hilarius Episcopus extitit. §. 14. Quintadecima Epaunensis ξ, in qua Patres XXVI. statuerunt canones XXXIX. quorum auctor maxime Cæsarius Episcopus extitit.

§. 15. Sextadecima Agathensis, in qua Patres XXIX. *f* statuerunt canones: quorum auctor maxime Cæsarius Episcopus extitit. §. 16. Septimadecima η Aurelianensis, in qua Patres LXXII. statuerunt canones: quorum auctor maxime Aurelius Arelatensis Episcopus extitit, temporibus Clodovei Regis. §. 17. Octavadecima item Aurelianensis, in qua Patres XXXI. statuerunt canones: quorum auctor maxime Melanius Rhedonensis Episcopus extitit. §. 18. Nonadecima item Aurelianensis, in qua Patres XXX. statuerunt canones, quorum auctor maxime S. Albinus Andegavensis Episcopus extitit *g*. §. 19. Vigesima Arvernensis, in qua Patres XV. statuerunt canones: quorum auctor maxime Honoratus Brevitensis *h* Episcopus extitit. §. 20. Vigesimaprima Matricensis *i*, in qua Patres XXI. statuerunt canones: quorum auctor maxime Priscus Lugdunensis Episcopus extitit. *k* §. 21. Vigesima secunda item Matricensis, in qua Patres LXXXVI. statuerunt canones: quorum auctor maxime idem Priscus Lugdunensis Episcopus extitit. §. 22. Vigesimatertia Lugdunensis, in qua Patres XVIII. statuerunt canones: quorum auctor maxime Philippus Viennensis Episcopus extitit. §. 23. Vigesimaquarta item Lugdunensis, in qua Patres XX. constituerunt canones: quorum auctor maxime idem Priscus Lugdunensis Episcopus extitit.

Corr. R. ¶ α Prima] *Major pars hujus capitis, id est, usque ad finem versiculi*, Nonadecima, *habetur in collectione Isidori impressa, ante præfationem ipsius Isidori; In Vaticana autem usque ad finem versic.* Vigesimaprima. *Deus dedit, & Anselmus integrum ante suas collectiones habent. Neque vero summula hæc ejusdem Isidori esse potest: nam neque Præfationi ipsius, neque collectioni respondet: in*

a *al. alium Deum esse verbum, & alium Christum.* b *al. Domni.* c *Deus dedit Cardinalis, & Anselmus in prolog. ante eandem Isidori collectionem.* d *in Græco vulgato, & apud Balsamonem sunt XXV.* e *ibidem sunt XV.* f *al. Zelamitanus.* g *al. XXX.*

a *al. CCXVIII.* b *abest numerus a collectione etiam Vaticano.* c *al. Hortensico* d *al. Sapardus.*] *al. Sæpidius.* e *al. XXVI.* f *al. XXXIV.* g *Hactenus in collectione Isidori impressa.* h *al. Brevitensis.*] *al. Bituricensis.* i *Hactenus in collectione Isidori Vaticana.* k *al. Matisconensis.*

qua,

qua, ut cæteræ mittantur varietates, multa reseruntur Concilia Hispaniæ, quorum hic nulla mentio.

¶ β Ante Nicænam] *Sic est emendatum ex Anselmo, & Deusdedit, & Vaticana collectione. Nam ante legebatur*, Antiochenam. *In collectione autem Isidori impressa legitur quidem*, Nicænam, *sed deest vox*, ante. *Sic autem legendum esse, quemadmodum est emendatum, ostendunt verba, quæ ipsum Neocæsariense Concilium antecedunt, ὅτινες δέυτεροι μεν εἰσι τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ, τῶν δὲ ἐν Νικαίᾳ πρεσβύτεροι, id est*, qui canones posteriores quidem Ancyranis, anteriores autem Nicænis sunt, *quo loco in collectione Isidori impressa mendose est:* Et hi quidem canones secundi sunt eorum, qui in Ancyra, & Cæsarea expositi sunt. *Redundat enim illud* & Cæsarea, *quare in recentioribus editionibus Conciliorum omissum est. Similis error est in codice canonum Moguntino.*

¶ γ Sexaginta] *In codice canonum LX. Episcopi reperiuntur subscripsisse: sed postea additur*, & cæteri, & subscripserunt omnes Episcopi diversarum provinciarum, vel civitatum, num. CXXI. *Socrates lib. 2. cap. 16. in eo Concilio ex Occidentis partibus Episcopos circiter CCC. convenisse dicit, ex Orientis vero LXXVI. qui etiam secessionem fecerunt. Idem Nicephorus lib. 9. cap. 12. & Tripartita. Theodoretus autem lib. 2. cap. 7. docet ex antiquis narrationibus, Episcopos CCL. convenisse. Omnino & in his, & Patrum, & canonum numeris multa sunt emendata. Sed in multis etiam satis visum est indicare varietates: nonnulla autem Lectoris diligentiæ sunt reservata.*

¶ δ Et Januarius] *Anselmus habet, ut Gratianus. In collectione indicata est*, Vincentius Capuanus Episcopus, & S.R.E. Legatus extiterunt. *In Concilio ipso cap. 18. nominatur Januarius Episcopus. In subscriptione vero in codice canonum, non nominatur, sed tantum Vincentius Capuanus S.R.E. Legatus, & Calipodius Depolitanus Legatus S. R. E.*

¶ ε Septima] *Hic numeratur tantummodo unica Synodus Carthaginensis, quæ habetur in codice canonum, de qua inferius XX. dist. c. de libellis, dicetur.*

¶ ζ Epaunensis] *Ita emendatum est ex aliquot manuscriptis, & collectione Isidori Vaticana. Nam antea legebatur*, Empanensis. *Veruntamen in Concilio Epaunensi impresso nullus Cæsarius nominatur: sed Aviti primum est mentio.*

¶ η Septimadecima] *Hic numerantur tria Concilia Aurelianensia, quorum hæc in Conciliis impressis indicia inveniuntur. In quinto Aurelianensi, subscribit primo loco Aurelius Arelatensis. In primo inter alios legitur nomen Melanii Rhedonensis. In tertio subscribit quarto loco Albinus Episcopus Andegavensis.*

C. XII. *Epistola Athanasii postulantis capitula Nicæni Concilii.*

Sed quod Nicæna Synodus XX. canones supra statuisse dicitur contrarium videtur ei, quod in epistola Athanasii invenitur. Scribit enim Athanasius *a Alexandrinus Episcopus Marco Papæ, ita dicens:*

SEptuaginta *α b* Nicæni Concilii capitula, quæ de præfata Synodo, jubente domino meo Alexandro, decreto omnium Episcorum attuli, quæ sunt igne combusta, optamus, ut a vestræ sanctæ sedis auctoritate, percipere per præsentes Legatos mereamur. *Item c.* §. 1. Præsentibus nobis octoginta capitula in memorata Synodo tractata sunt: quadraginta a Græcis, Græca edita lingua; & quadraginta a Latinis, similiter Latina edita lingua. Sed visum est CCCXVIII. Episcopis *d* Spiritu sancto repletis, & maxime jam dicto Alexandro, & Apostolicæ sedis Apocrysariis, ut decem capitula adunarentur aliis atque congruis locis inserentur, & ad formam LXX. discipulorum, vel totius orbis terræ linguarum, septuaginta tanti & tam excellentis Concilii fierent capitula, quæ omnem Christianorum informarent orbem.

Corr. R. ¶ α Septuaginta] *Ex his Athanasii verbis constat, non omnes Nicænæ Synodi Canones aut Græce, aut Latine nunc haberi. Et Julius Papa ad Orientales, & Innocentius Victricio & alii multos ex illa canones citant, qui non sunt in his viginti, qui in manibus omnium versantur. De qua re scribit Isidorus in præfatione Conciliorum tomis inserta. Et ex epistola quadam Gregorii X. ad Regem Armeniorum, cum Concilium Lugdunense indixisset (quam manuscriptam habet Cardinalis Sirletus) intelligitur integrum Nicænum Concilium in lingua Armeniorum eo tempore extitisse. Sic enim scribit:* Quia vero multipliciter expedit, ut in ejusdem celebratione Concilii antiquorum Conciliorum copiam habeamus, celsitudinem Regiam rogamus, & hortamur attente, quatenus integrum Nicænum Concilium, & alia Concilia, quæ habere diceris, in Armenica litera, cum aliquibus peritis Interpretibus, nobis cum ea, qua poteris, celeritate transmittas. *Tuneti quoque, & Alexandriæ inventi sunt octoginta canones Arabice scripti, sub nomine hujus Concilii, qui Romæ in Arabica, & Armenica lingua scripti penes eundem Cardinalem Sirletum sunt; & nuper etiam in Latinam linguam conversi sunt, & impressi.*

Gratian. *Quomodo ergo viginti tantum capitula in Nicæna Synodo statuta dicuntur, cum septuaginta capitula (ut Athanasius scribit) in ea statuta monstrentur? His ita respondetur: Capitulorum Nicænæ Synodi quædam in desuetudinem abierunt: viginti tantum in Romana Ecclesia habentur.*

C. XIII. *Nicæni Concilii viginti tantum capitula habentur.*

Unde Stephanus Papa *scribit, dicens Luthobio Episcopo Moguntino.*

VIginti *a* tantum capitula Nicænæ Synodi in sancta Romana Ecclesia habentur: sed quo neglectu alia defecerint, ambiguum est. Plurimi arbitrantur ea Antiocheno Concilio esse inserta.

Corr. Rom. ¶ *Apud Ivonem parte quarta, cap. 232. habetur magis integrum hoc Caput*, Capitula Nicæni Concilii testimonio Athanasii septuaginta, in figuram septuaginta discipulorum, scripta non dubitamus, e quibus viginti tantum in Ecclesia sancta Romana, *& quæ secuntur.*

C. XIV. *Auctoritate Apostolica Sardicense Concilium recipitur.*

Sardicense quoque Concilium auctoritate Nicolai Papæ recipitur. Unde idem *scribit* Clero b *Constantinopolitano* c.

QUod *d* dicitis, neque Sardicense Concilium, neque decreta *e* alia vos habere sanctorum Pontificum, non facile nobis facultas credendi tribuitur, maxime cum Sardicense Concilium, quod penes vos in vestris regionibus actum est, & omnis Ecclesia recipit, qua ratione convenerit *f*, ut hoc sancta Constantinopolitana Ecclesia abjiceret, &, ut dignum est, non retineret?

DISTINCTIO XVII.

1 GEneralia Concilia, *quorum tempore celebrata sint, vel quorum auctoritas cæteris præmineat sanctorum auctoritatibus, supra monstratum est. Auctoritas vero congregandorum Conciliorum penes Apostolicam sedem est.*

C. I. *Absque Romani Pontificis auctoritate Synodus congregari non debet.*

a *In epistola Athanasii, & universorum Ægypti Episcoporum ad Marcum Papam: sed copiosius, quam hic.* b *Ivo p. 4. c. 108. Pann. lib. 2. c. 106. Anselm. l. 1. c. 59. Polyc. l. 3. tit. 20.* c *Ibid. paulo superius.* d *Patribus*] *orig.*

a *Ivo part. 4. c. 232. Pannorm. l. 2. cap. 107.* b *al. electo.* c *Habetur in epistola 6. quæ prima ad Photium est.* d *Ivo p. 4. c. 135. Pann. l. 2. c. 117. ver. quod dicitis.*] e *al. decretalia vos.* f *al. convenevat.*

Unde

Unde Marcellus Papa *ſcribit Maxentio* a.

SYnodum a Epiſcoporum, abſque hujus ſanctæ ſedis auctoritate, (quanquam quoſdam Epiſcopos poſſitis congregare) non poteſtis regulariter facere. Neque β ullum Epiſcopum, qui hanc appellaverit Apoſtolicam ſedem, damnare, antequam hinc ſententia definitiva procedat. Nam ſi ſeculares in publicis judiciis libellis utuntur appellatoriis, quanto magis Sacerdotibus hæc eadem agere licet, qui ſuper illos ſunt? De quibus dictum eſt: *Ego dixi* b *Dii eſtis*.

Corr. Rom. ¶ a Maxentio. [*Antea legebatur*, Maxentio Epiſcopo: *in tomis autem Conciliorum in epiſtolæ inſcriptione eſt*, ad Maxentium tyrannum, *ſed in principio epiſtolæ eſt*, Marcellus Maxentio, *quæ lectio viſa eſt retinenda*.

¶ β Neque ullum Epiſcopum] *Hinc uſque ad finem non habentur in aliquot manuſcriptis Gratiani exemplaribus.*

C. II. *Non eſt ratum Concilium, quod auctoritate Romanæ Eccleſiæ fultum non fuerit.*

Item Julius Papa *primus in ſcripto contra Orientales pro Athanaſio*, C. XXIX.

REgula c veſtra nullas habet vires, nec habere potuit: quoniam nec ab orthodoxis Epiſcopis hoc Concilium actum eſt, nec Romanæ Eccleſiæ Legatus d interfuit canonibus præcipientibus, ſine ejus auctoritate Concilia teneri non debere. Nec ullum ratum eſt, aut erit unquam Concilium, quod non fultum fuerit ejus auctoritate.

C. III. *Nullus uſurpet conceſſa Romanæ Eccleſiæ.*

Item Damaſus Papa I. *ad Stephanum epiſt.* 3.

HUic ſoli e ſedi f conceſſa nullus uſurpare ſine ejus conſultu præſumat, qui non vult honore Eccleſiaſtico indignus, ut contemptor, judicari.

C. IV. *Abſque Apoſtolicæ ſedis auctoritate, Synodum particularem contra univerſalem aliquibus congregare non licet.*

Item Gregorius g a.

NEc h licuit alicui aliquando, nec licebit particularem Synodum β congregare: ſed quoties aliqua de univerſali Synodo aliquibus dubitatio naſcitur, ad recipiendam de eo, quod non intelligunt, rationem, aut ſponte ii, qui ſalutem animæ ſuæ deſiderant, ad Apoſtolicam i ſedem pro recipienda k ratione conveniant, aut ſi forte (ſicut de talibus l ſcriptum eſt: *Peccator* m *cum venerit in profundum malorum contemnit*,) ita obſtinati, & contumaces extiterint, ut doceri non velint, eos ab eiſdem Apoſtolicis ſedibus aut attrahi ad ſalutem quoquo modo neceſſe eſt, aut (ne aliorum perditio eſſe poſſint) ſecundum canones per ſeculares comprimi n poteſtates.

Correct. Roman. ¶ a Gregorius] *Hoc procul dubio eſt Pelagii, ſicut ab Anſelmo & Ivone citatur. Sunt autem apud Gratianum multa capita ex Pelagio hujus argumenti, ad Apoſtolicas ſedes recurrendum eſſe, cum inferiores Epiſcopi, aut quivis alii cognoſcere deſiderant, quid in aliqua univerſali Synodo eſſet conſtitutum, & valde illos condemnandos, qui Apoſtolicis ſedibus non communicant, ut* 23. q. 5. c. non vos, *& cap.* de Liguribus. *Ex hoc autem capite*, nec licuit, *& capite*, illud 11. q. 1. *habetur integra epiſtola Pelagii, quemadmodum ab Anſelmo refertur. Verum in Polycarpo citatur ex Gregorio, & in margine eſt additum*, ad Epiſcopos Mauritaniæ. *Atque in ſummariis capitum dictatus ipſius Papæ, qui habetur lib.* 2. *Reg. Gregorii ſeptimi, inter cætera hoc eſt*, quod nulla Synodus, abſque præcepto ſummi Pontificis, debet generalis vocari.

¶ β Synodum) *Apud Anſelmum, Ivonem, & in Polycarpo adduntur hæc*, ad judicandum univerſalem Synodum. *Hoc enim eſt, quod prohibetur hic a Pelagio. Multi enim eo tempore aut ignorantia, aut animi perverſitate adducti, nolebant quintum Concilium recipere*, (*qua de re B. Gregorius, lib.* 7. *epiſt.* 53. *& alibi ſæpe*,) *& particularem Synodum univerſali, ac ſedium Apoſtolicarum auctoritati præferebant. Itaque hoc capite non prohibet Pelagius, ſive Gregorius, ne Epiſcopi poſſint diœceſanas, & Metropolitæ provinciales Synodos convocare, ſed ne ipſas ad judicandum univerſalem Synodum congregent: atque ita eſt in rubrica emendatum.*

C. V. *Non eſt Concilium, ſed Conventiculum, quod ſine ſedis Apoſtolicæ auctoritate celebratur.*

Item Pelagius Papa II. *Epiſcopis, qui convenerant ad illicitam vocationem Joannis Conſtantinopolitani, epiſt.* 1. *cap.* 1.

MUltis a denuo Apoſtolicis, & canonicis, atque Eccleſiaſticis inſtruimur regulis, non debere abſque ſententia Romani Pontificis Concilia celebrari. §. 1. Quapropter, ut jam dictum eſt, recte non Concilium, ſed veſtrum Conventiculum, vel Conciliabulum caſſatur, & quicquid in eo actum eſt, irritum habetur & vacuum. Vos quoque deinceps videte, ut nullius hortatu talia præſumatis, ſi Apoſtolicæ ſedis communione carere non vultis, *& infra*. b §. 2. Si vero in qualibet provincia ortæ fuerint quæſtiones, & inter ipſius provinciæ Epiſcopos diſcrepare cœperit ratio, atque inter ipſos diſſidentes non conveniat, ad majorem tunc ſedem referantur. Et ſi illic facile & juſte non diſcernuntur, ubi fuerit Synodus regulariter congregata, canonice & juſte judicentur. Majores vero & difficiliores c quæſtiones (ut ſancta Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit) ad ſedem Apoſtolicam ſemper referantur.

C. VI. *Provincialia Concilia, ſine Romani Pontificis præſentia, pondere carent.*

Item Symmachus Papa.

COncilia d Sacerdotum Eccleſiaſticis legibus quotannis decreta per provincias, quia præſentiam Papæ non habent, valetudinem perdiderunt a. Legiſtis e inſaniſſimi, aliquando in illis, præter Apoſtolici apicis ſanctionem, aliquid conſtitutum, & non de majoribus negotiis ad conſultationem f, ſi quid occurrerit, præfatæ ſedis arbitrio fuiſſe ſervatum?

Corr. Rom. ¶ a Perdiderunt]. *Hic in libello Ennodii in recentioribus editionibus eſt nota interrogationis. Sunt enim verba inimicorum Symmachi, hoc tanquam abſurdum quidpiam objicientium. Quibus Ennodius in ſequentibus verbis reſpondet*, Legite, &c. g

2 ps. Gratian. *Hinc etiam, cum auctoritas Theodorici Regis ex diverſis provinciis ad urbem Romam Sacerdotes convenire præcepiſſet, ut ſanctum Concilium judicaret de iis, quæ venerabili Papæ Symmacho, Præſuli Apoſtolicæ ſedis, ab adverſariis ipſius dicebantur inſpingi, Liguriæ, & Æmiliæ, ſeu Venetiarum Epiſcopi ſuggeſſerunt, ipſum, qui dicebatur impetitus, debere Synodum convocare: ſcientes, quia ejus ſedi, primum Petri Apoſtoli meritum, deinde ſecuta juſſione* h *Domini, Conciliorum venerandorum auctoritas ſingularem in Eccleſiis tradidit poteſtatem, nec*

---

a *Anſelm. lib.* 2. *cap.* 60. *Ivo part.* 4. *c.* 140. *Polyc. lib.* 1. *cap. al. tit.* 13. b *Pſalm.* 81. c *Anſelm. lib.* 2. *cap.* 47. *Polyc. lib.* 1. *cap.* 13. d *al. legatio*. e *ſanctæ*. f *Anſel. lib.* 1. *cap.* 55. *Polyc. lib.* 1. *cap.* 17. g *al. Pelagius Papa Valeriano Patrit.* h *Ivo p.* 4. *cap.* 139. *Anſelm. lib.* 12. *cap.* 43. *Polyc. lib.* 1. *c.* 14. i *Apoſtolicas ſedes*) *Ivo.* k *al. percipienda*. l *al. quibuſd.* m *Proverb.* 18. n *al. opprimi*.

a *Anſelm. lib.* 1. *cap.* 36. *Polyc. lib.* 1. *cap.* 14. b *Cap.* 3. c *al. difficiles*. d *In lib. Ennod. pro defenſione* 4. *&* 5. *Synod. ſub Symm. Papa*. *Ivo part.* 4. *cap.* 142. *Anſelm. libr.* 2. *c.* 56. *Polyc. lib.* 1. *tit.* 7. e *al. Legite*. f *collationem*) *orig.* g *Verba omnia ſumpta ſunt ex quarta Synodo Romana ſub Symmacho*. h *ſolutionem*) *Vat. ed. & Nicolaus ad Michaelem Imper. pag.* 501.

UAB Biblioteca de Ciències Socials

anteditæ sedis antistitem minorum subjacuisse judicio. & infra. §. 1. *Ad hæc Serenissimus Rex, Deo adspirante respondit, Synodalis esse arbitrii in tanto negotio sequenda præscribere, nec aliquid ad se præter reverentiam de Ecclesiasticis negotiis pertinere, committens etiam potestati Pontificum, ut sive propositum vellent audire negotium, sive nollent, quod magis putarent utile, deliberarent, dummodo venerandi provisione Concilii pax in civitate Romana daretur a: Episcopi vero in Synodo residentes, congregata auctoritate ejusdem Symmachi dixerunt: Symmachus Papa sedis Apostolicæ præsul ab hujusmodi oppositionibus b impetitus, quantum ad homines respicit, sit immunis & liber, cujus causam totam Dei judicio reservamus.* & infra. §. 2. *De Clericis verò memorati Papæ, qui ab Episcopo suo ante tempus contra regulas discesserunt, & schisma fecerunt, hoc fieri decernimus, ut c illi satisfacientes Episcopo suo misericordiam consequantur, & officiis Ecclesiasticis se gaudeant restitui.* Ibidem infra. §. 3. *Laurentius Ecclesiæ Mediolanensis Episcopus huic statuto nostro, in quo totam causam Dei judicio commisimus, subscripsit. Petrus Ecclesiæ Ravennatis Episcopus sub eisdem verbis subscripsit, & post eum septuaginta quinque Episcopi. Illud de Clericis pro pace in urbe reformanda misericorditer, & dispensative factum dignoscitur.* §. 4. *Hoc quoque notandum est, quod in hoc Concilio, & in alia Synodo Symmachi Papæ, ante Ravennatem Episcopus Mediolanensis subscripsisse & respondisse legitur: ex quo & sedis prærogativam ante eum habere colligitur.*

C. VII. *Ait enim* Gregorius primus, *lib. 7. reg. epist. 112. Syagrio Episcopo Augustodunensi.*

EPiscopos *d* secundum ordinationis suæ tempus, sive ad considendum in Concilio, sive ad subscribendum, vel in qualibet alia re, sua attendere loca decernimus, & suorum sibi prærogativam ordinum vindicare.

Gratianus. *Verum tempus ordinationis non ad Ecclesias, sed ad personas refertur; sicut ex consuetudine Cardinalium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Episcoporum uniuscujusque provinciæ evidenter apparet.*

DISTINCTIO XVIII.

1 EPiscoporum igitur Concilia, *ut ex præmissis apparet, sunt invalida ad definiendum, & constituendum, non autem ad corrigendum. Sunt enim necessaria Episcoporum Concilia ad exhortationem, & correctionem, quæ etsi non habent vim constitutionis e, habent tamen auctoritatem imponendi & indicendi, quod alias statutum est, & generaliter, seu specialiter observari præceptum.*

C. I. PALEA. α

Ex Cabilonensi Concilio, *cap. 6.*

PLacuit *f*, ut conservato Metropolitani primatu, cæteri Episcopi, secundum suæ ordinationis tempus, alius alii deferat *g* locum.

Correct. Roman. ¶ α *In pervetusto Gratiani codice Palea hæc est in extremo præcedentis distinctionis, convenitque cum ultimo illius capite,* Episcopos. *Ex Cabilonensi autem citant etiam cæteri collectores: Extat vero in Brachrensi primo, c. 24. & concordat cum cap. 13. Concilii Milevitani, & cap. 53. Concilii Africani.*

C. II. *Bini conventus per singulas annos ab Episcopo celebrentur.*

Unde Leo I. *epist. 81. c. 7. Anastasio Thessalonicensi Episcopo.*

DE *a* Conciliis autem Episcopalibus non aliud judicamus, quam sancti Patres salubriter ordinarunt: ut scilicet bini conventus per annos singulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quæ inter diversos Ecclesiæ ordines nasci assolent, judicetur. At si forte inter ipsos, qui præsunt, de majoribus (quod absit) peccatis causa nascatur, quæ provinciali nequeat examine definiri, fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit instruere, & si coram positis partibus nec tuo fuerit res sopita judicio, ad nostram cognitionem, quicquid illud est, transferatur.

C. III. *Quo tempore Concilia Episcoporum sint celebranda.*

Item ex Nicæno Concilio, *cap. 5.*

HAbeatur *b* semel Concilium ante dies Quadragesimæ, ut omnibus, si quæ sunt, simultatibus amputatis, mundum α jejunium, & solenne Deo possit offerri, secundum vero agatur circa tempora autumni.

Corr. Rom. ¶ α Mundum,] *Caput hoc est ex versione, qua usus est Isidorus. In ea tamen hoc loco est,* mundum solenne Deo munus, *quemadmodum & in Polycarpo, & in aliquibus Gratiani codicibus est,* mundum & solenne Deo munus. *Græce est,* ἵνα πάσης μικροψυχίας ἀναιρουμένης τὸ δῶρον καθαρὸν προσφέρηται τῷ θεῷ, *id est,* ut omni sublata animi angustia munus purum Deo offeratur.

C. IV. *Ad morum correctionem, & controversiarum dissolutionem, bis in anno Episcopale Concilium fiat.*

Item ex Antiocheno Concilio, *cap. 20.*

PRopter *c* Ecclesiasticas causas, & quæ existunt, controversias dissolvendas, sufficere visum est, bis in anno per singulas provincias Episcoporum Concilium fieri: semel quidem post tertiam hebdomadam Paschalis festivitatis, ita ut in quarta hebdomada, quæ consequitur, id est, media α Pentecoste, Concilium compleatur β. Admoneant autem comprovinciales Episcopos ii, qui in amplioribus, id est, in Metropolitanis civitatibus degunt. §. 1. Secundum vero Concilium Idib. Octobris habeatur. qui dies apud Græcos hyperberetæi mensis decimus γ invenitur. In ipsis autem Conciliis, & Presbyteros, & Diaconos præsentes esse oportet, & omnes, quotquot se laicos existimant, & Synodicam expectare sententiam. Nec liceat aliquibus apud semetipsos Concilia sine Metropolitanorum Episcoporum conscientia & consensu facere, quibus de omnibus causis constat permissum esse judicium.

Correct. Rom. ¶ α Id est, media] *Antea legebatur,* & in medio temporis inter Pascha & Pentecosten, *nec multo aliter apud Ivonem,* id est, medio temporis, &c. *Sed reposita est hæc lectio ex plerisque Gratiani exemplaribus, & collectione Isidori, in qua est hæc eadem versio. Nam cæteri collectores secuti potius videntur versionem Dionysii, quæ est in codice canonum: quamvis & Burchardus & Pannormia hoc loco habeant,* id est, medio Pentecostes, *vel* in medio Pentecostes, *ubi in versione Dionysii est,* ita ut quarta septimana Pentecostes, *verbum plane e verbo. Græce enim est,* ὥστε τὴν τετάρτην ἑβδομάδα τῆς Πεντηκοστῆς.

¶ β Compleatur] *Vocem,* ἐπιτελεῖσθαι, *Dionysius vertit,* conveniat.

¶ γ Decimus] *Prorsus ex Græco. Dionysius autem, quem Burchardus & Ivo sequuntur, habet,* Idibus Octobris, id est, quintodecimo die mensis Octobris, *quem hyperberetæum Græci cognominant. In canone autem Apostolorum 37. legitur, secundum anni Synodum celebrandam esse,* πεντεκαιδεκάτῃ βοηδρομιῶνος, *id est,* duodecimo die hyperberetæi. *Non convenire autem omnino Latinorum menses cum Græcorum, satis constat. Suidas quidem scribit, apud*

a *Christianis omnibus redderetur.*] *orig. ibid. inf.* b *al. propositionibus.*] *orig.* c *ut eos satisfacientes Episcopo suo misericordia subsequatur.*] *orig.* d *Ansel. lib. 6. c. 134.* e *al. constituendi.* f *Burchard. lib. 1. c. 55. Ivo par. 5. cap. 165. Pannorm. lib. 4. cap. 20.* g *al. sedenti deferat.*

a *Burch. l. 1. c. 43. Ivo par. 4. c. 241. Pann. l. 4. c. 13. Polyc. l. 3. tit. 19.* b *Polyc. l. 3. tit. 19.* c *Burch. l. 1. cap. 44. Ivo par. 5. c. 134. Pann. l. 4. c. 15. Polyc. l. 3. tit. 19.*

Macedonas hyperboreæum eundem esse, qui October: Galenus autem Pergami eundem, qui September.

C. V. *Semetipsos accusant, qui vocati ad Synodum venire contemnunt.*

Item ex Concilio Laodiceno, *cap.* 40.

NOn *a* oportet vocatos Episcopos ad Synodum, contemnere: sed adire *b* debere, & aut docere, aut doceri, quæ sunt ad Ecclesiæ, cæterorumque correctionem utilia; quod si contempserint, seipsos videntur accusare, nisi forte pro infirmitate ire non possint.

C. VI. *Corripiantur Episcopi, qui ad Concilium vocati, venire contemnunt.*

Item ex Concilio Chalcedonensi, *cap.* 19.

PErvenit *c* ad nostras aures, quod in provinciis constituta Episcoporum Concilia minime celebrentur. Hoc α ex eo probatur, quod multæ, quæ correctione opus habent, Ecclesiasticæ res negligantur. Statuit ergo hæc Sancta Synodus, secundum regulas Patrum, bis in anno in unum convenire per singulas provincias Episcopos, ubi singula β, quæ emerserit, corrigantur. §. 1. Qui vero noluerint convenire Episcopi constituti in suis civitatibus, & hoc maxime, cum sui corporis sanitate consistentes, etiam ab omnibus aliis urgentibus necessitatibus *d*, & inexcusabilibus negotiis liberi sunt, licere eos fraternæ charitatis admonitionibus corripi.

Correct. Rom. ¶ α Hoc ex eo] *In collectione Isidori, ubi alioquin eadem videtur esse versio, legitur*, ex hoc probatur, quod multæ, &c. *Itemque apud Ivonem, addita tamen particula*, &, *Græce est*, καὶ ἐπὶ τούτῳ πολλὰ παραμελεῖται τῶν διορθώσεως δεομένων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. *id est*, & propterea multæ ex rebus Ecclesiasticis, quæ correctionis egent, negliguntur.

¶ β Ubi singula] *Ita in collectione Isidori, & apud Ivonem, & Anselmum. Græce est:* ἔνθα ἂν ὁ τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπος δοκιμάσῃ, καὶ διορθῶν ἕκαστα ἀναγνῷ τάδε, *quæ Dionysius sic vertit*: Quo *e* Metropolitanus Antistes probaverit, & corrigere singula, si qua fortassis emerserint.

C. VII. *Canonicis subjaceat pœnis Metropolitanus, qui saltem semel in anno celebrare Concilium negligit.*

Item ex Septima Synodo, *cap.* 6.

2 QUoniam *f* quidem regula est, quæ dicit, bis in ps anno per singulas provincias oportere fieri per conventum Episcoporum regulares inquisitiones; propter fatigationem, & ut opportune α habeantur ad iter agendum hi, qui congregandi sunt, definierunt sextæ Synodi sancti Patres, omni excusatione remota, omnibus modis semel in anno fieri, & depravata corrigi. Hunc ergo canonem & nos renovamus: & si quisquam Princeps inventus fuerit hoc prohibere, communione privetur. Si quis vero Metropolitanorum hoc neglexerit agere, absque necessitate, vel vi, seu aliqua rationabili occasione, canonicis pœnis subjaceat. Dum autem Synodus agitur super canonicis & Evangelicis negotiis, oportet congregatos Episcopos in meditatione, & solicitudine fieri custodiendorum divinorum & vivificorum Domini mandatorum. *& post pauca.* §. 1. Porro non habeat Metropolitanus licentiam ex his, quæ defert Episcopus secum, sive jumentum, sive aliam speciem expetendi. Quod si hoc egisse convictus fuerit, solvat quadruplum.

Corr. Rom. ¶ α Et ut opportune] *Græce est*: καὶ τὸ εὐθέως ἔχειν πρὸς ὁδοιπορίαν, *id est*, Et quod non bene parati sunt ad iter faciendum.

C. VIII. *Non cogatur Presbyter ad sacra Concilia eulogias deferre.*

Item Leo IV. *ad Episcopos Britanniæ, c.* 3.

DE eulogiis ad sacra Concilia deferendis nihil invenimus a Majoribus terminatum: sed sicut unicuique Presbytero placuerit. Nam si constitutum fuerit, illo in tempore benedictiones afferri, forsitan minus libenter ad Synodos occurrent, & magis venire obtrectabunt. Quæ, ut arbitror, non sunt rationabiliter quærendæ; nec ultro delatæ respuendæ.

Corr. Rom. ¶ *Habetur hæc epistola Romæ manuscripta, ut in indice dictum est.*

C. IX. *Sine gravi necessitate Episcopus ad Synodum ire non tardet.*

Item ex Concilio Carthaginensi IV. *c.* 21.

EPiscopus *a* ad Synodum ire non tardet, nisi satis gravi necessitate inhibeatur: sic tamen, ut in persona sua Legatum mittat, suscepturus, salva fidei veritate, quicquid Synodus statuerit.

Corr. Rom. ¶ *Similem sententiam, & pene eadem verba referunt Burch. lib.* 1. *c.* 51. *& Polyc. l.* 2. *tit.* 16. *ex Felice.*

C. X. *Excusatorias literas dirigant, qui gravati ad Synodum ire non possunt.*

Item ex Concilio Carthaginensi V. *c.* 10.

PLacuit *b*, ut quotiescumque congregandum est Concilium, Episcopi qui neque ætate, neque ægritudine neque alia graviori necessitate impediuntur, competenter occurrant, *& infra.* §. 1. Quod si non potuerint occurrere, excusationes suas literatorie α conscribant: nisi autem β rationem impedimenti sui apud Primatem suum reddiderint, Ecclesiæ suæ communione debent esse contenti.

Corr. Rom. ¶ α Literatorie] *In Conciliis impressis legitur*, in tractatoria. *Dubitatum fuit, an legendum esset*, in tractoria. *Nam epistolæ, quibus Imperatores, vel Reges suos Præsides vocabant, vel evectionem aliquam concedebant, tractoriæ dicebantur. Sic in codice Theodosiano, lib.* 8. *titulus sextus est*, de tractoriis & stativis. *& sic videtur emendandum in Lib. Cod.* 12. *quamvis in impressis legatur*, de tractatoriis, *quam vocem*, tractoriam, *eadem significatione Carolus Magnus in suis capitularibus usurpavit, lib.* 4. *c.* 30. *& 69. & eadem notione est in Concilio Meldensi, cap.* 71. *Sanctus quoque Augustinus in lib. post collationem contra Donatistas, c.* 24. *tractoriam pro epistola vocatoria usurpat, his verbis:* Sic autem a Primate suo per tractoriam fuerunt evocati. *Atque in hoc canone, ubi de vocandis Episcopis ad Concilium agitur, vox ista esset aptissima. Nam in Concilio Africano, inserto in codice canonum, c.* 43. *ubi hoc idem reperitur, & c.* 57. §. *Lucianus, & §. Alipius in vetustis codicibus semper legitur*, tractoria, *ubi in impressis est*, tractatoria, *& in Carthaginensi Græco c.* 91. *est*, ἡ συνοδικὴ. *Verum idem B. Augustinus utitur dictione*, tractatoria, *in eam, quæ nunc subjicietur, sententiam. Loquens enim de Episcopis, si vocati noluissent venire ad Concilium, & ibi objecta crimina purgare, epist.* 162. *ait:* Quod si non fecerint, ibi etiam eorum pravitas, & perversitas innotescet: missaque tractatoria super Eorum nomine per totum orbem terrarum, quacunque jam Christi Ecclesia dilatata est, ab omnibus Ecclesiis, eorum communio præcidetur. *In concione quoque secunda in Psal.* 36. *eadem vox quater invenitur: & epistola Syricii, quæ recitatur in Concilio Teleptensi, ibi vocatur* tractatoria. *Cujus mentionem faciens Innocentius in epistola ad Exuperium Tolosanum, cap.* 1. *ait:* De his, & beatæ recordationis viri Syricii Episcopi monita evidentia commearunt: *quibus verbis videtur indicare, non ad solos Africæ Episcopos, sed ad omnes provincias missam fuisse illam Syricii tractatoriam. Ita Leo Papa secundus, postquam sextum universale Concilium finem habue-*

a *Burch. l.* 1. *c.*47. *Ivo p.*5. *c.*157. b *al. abire.* c *Ans. l.*6. *c.* 199. *Ivo p.* 4. *c.* 243. d *abest a collectione Isidori & Ivone.* e *Ex versione Anastasii.* f *In Concilio Nicæno, c.*5. *& Antiocheno, c.* 20. *Ivo p.* 5. *c.*373. *sup. eod. c. habeat, & s. propter.*

a *Anselm. lib.* 7. *c.* 191. b *Anselm. l.* 7. *c.* 188.

rat, *brevem ejus Concilii summam ad Hispaniæ Episcopos, ut ei subscriberent, misit, quam* tractatoriam *vocat, quæ Leonis II. epistolæ manuscriptæ ex Hispania Romam sunt missæ.*

¶ β Nisi autem] *In originali est*: vel si post adventum tractatoriæ aliquæ necessitates repente forsitan ortæ fuerint, nisi rationem impedimenti sui apud suum Primatem reddiderint, ab Ecclesiæ communione debere esse contemptos. *In Africano, c. 43. reliqua eodem modo. Sed in extremo est fere ut apud Gratianum:* Ecclesiæ suæ communione debere esse contentos. *Itemque in Carthaginensi Græco:* Ὀφείλειν τὰς τοιαύτας τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀρκεῖσθαι ἐκκλησίας. *Similis quædam pœna imponitur in eodem Concilio infra dist. 58. c. fin.*

C. XI. PALEA.

Item ex Concilio Turonensi, *cap. 2.*

EPiscopus *a* non debet Abbatem cogere ad Synodum ire, nisi aliqua rationabilis causa existat.

Corr. Rom. ¶ *Hæc Palea abest ab illis tantum exemplaribus, in quibus pauciſſimæ reperiuntur, & refertur infra 18. quæst. 2. post can. fin. a Gratiano ex eodem Turonico: quemadmodum & a Burchardo, & Ivone.*

C. XII. *A communione sit alienus, qui Synodo adesse contempserit.*

Item ex Concilio Arelatensi, *c. 19.*

SI *b* quis autem Synodo adesse neglexerit, vel cœtum fratrum, antequam dissolvatur Concilium, crediderit deferendum; alienum se a fratrum communione cognoscat: nec eum recipi liceat, nisi in sequenti Synodo fuerit absolutus.

C. XIII. *Usque ad proximam Synodum a communione abstineat, qui a Metropolitano vocatus, absque gravi necessitate Synodo adesse neglexerit.*

Item ex Concilio Agathensi, *cap. 35.*

SI *c* Episcopus Metropolitanus ad comprovinciales Episcopos epistolas direxerit, in quibus eos, aut ad ordinationem summi Pontificis, aut ad Synodum invitet; postpositis omnibus (excepta gravi infirmitate corporis, aut præceptione Regia) ad constitutum diem adesse non differant. Quod si defuerint (sicut prisca canonum præcepit auctoritas) usque ad proximam Synodum, a charitate fratrum, & Ecclesiæ communione priventur.

C. XIV. *A communione privetur Episcopus, qui a Metropolitano vocatus ad Synodum venire contemnit.*

Item ex Concilio Tarraconensi, *cap. 6.*

SI *d* quis Episcoporum commonitus a Metropolitano, ad Synodum, nulla gravi intercedente necessitate corporali, venire contempserit (sicut statuta Patrum sanxerunt *e*) usque ad futurum Concilium cunctorum Episcoporum charitatis communione privetur.

C. XV. *Presbyteri & Diaconi, & cuncti, qui se læsos existimant, ad Metropolitanam Synodum conveniant.*

Item ex Concilio Martini α Papæ. *f*

PRopter Ecclesiasticas causas & altercationum solutiones, bene placuit per singulas provincias bis in anno Concilium fieri, convocante Metropolitano Episcopo omnes provinciales Episcopos, ita ut ad Concilium veniant *g* omnes Presbyteri & Diaconi, vel hi β, qui se læsos existimant; ut in Concilio causæ examinatæ ad justum judicium perducantur. Et si qui manifeste Episcopi, vel Presbyteri, aut Diaconi inventi fuerint in offensa, secundum rationem excommunicentur, quamdiu communi consensu de his placuerit dare sententiam. Nulli autem Episcopo liceat, propria apud semetipsum Concilia facere, præter eos, quibus Metropoles sunt creditæ.

Correct. Rom. ¶ α Martini] *Gratianus hoc primum citat nomine Martini Papæ, deinceps eodem nomine multa citaturus, quæ omnia sumpta sunt ex libro capitulorum Græcarum Synodorum Martini Episcopi Bracarensis. (Antiquitus enim Episcopi Papæ dicebantur.) Hic enim cum esset Græcus, ad utilitatem Ecclesiarum Hispaniæ, ubi Episcopatum obtinebat, ea capitula Latina fecit, & in nonnullis quædam addidit, in aliis vero aliqua detraxit, quemadmodum in hoc capite, quod sumpsit ex Concilio Antiocheno, c. 20. sup. ead. c.* propter. *Aliqua etiam ex Toletanis Conciliis in eum libellum retulit.*

¶ β Vel hi] *In aliquot Conciliorum editionibus legitur*, ut eorum, qui se læsos existimant, in Concilio causæ, &c.

C. XVI. PALEA. α

[*Item* ex Concilio Bylon.]

ANnis singulis Episcopus in sua Diœcesi Synodum faciat de suis Clericis, nec non Abbatibus: & discutiat alteros Clericos, & Monachos.

Corr. Rom. ¶ α Palea] *In nullo collatorum Exemplarium habetur, sed versiculus, singuli, conjunctus est præcedenti capiti*: Propter Ecclesiasticas. *Suntque verba Gratiani.*

Gratian. *Singuli vero Episcoporum suis Ecclesiis notificare studeant, quæ in Conciliis statuuntur.*

C. XVII. *Quæ in Conciliis statuuntur, singuli Episcoporum suis Ecclesiis notificent.*

Unde in Concilio Toletano XVI. *cap. 6.*

DEcernimus, ut dum in qualibet provincia Concilium agitur, unusquisque Episcoporum admonitionibus suis intra sex mensium spatia omnes Abbates, Presbyteros, Diaconos atque Clericos, seu etiam omnem conventum civitatis ipsius, ubi præesse dignoscitur, necnon & cunctam diœcesis suæ plebem aggregare nequaquam moretur: quatenus α coram eis plenissime omnia referet, quæ eodem anno in Concilio acta vel definita esse noscuntur. *& infra.* §. 1. Quod si quispiam hæc parvipendenda crediderit, sententia excommunicationis duorum mensium curriculo persistat usquequaque mulctatus.

Corr. Rom. ¶ α Quatenus] *In duobus exemplaribus hujus decimi sexti Concilii Toletani locus hic ita legitur*: quatenus coram eis publice omnia relata, de his, quæ eodem anno in Concilio acta, vel definita extiterint, plenissime notiores efficiantur.

DISTINCTIO XIX.

1 DE *epistolis vero Decretalibus quæritur. An vim auctoritatis obtineant? cum in corpore canonum non inveniantur. De his ita scribit* Nicolaus Papa *Archiepiscopis, & Episcopis per Gallias Constitutis.*

C. I. *Decretales epistolæ vim auctoritatis habent.*

SI *a* Romanorum Pontificum decreto, cæterorum opuscula tractatorum approbantur, vel reprobantur: ita ut, quod sedes Apostolica probavit, hodie teneatur acceptum: & quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur: quanto potius, quæ ipsa pro catholica fide, pro sanis dogmatibus, pro variis & multifariis Ecclesiæ necessitatibus & fidelium moribus diverso tempore scripsit, omni debent honore præferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet opportunitatibus discretione, vel dispensatione magistra reverenter assumi? Quanquam quidam vestrum scripserint, haud illa Decretalia priscorum Pontificum in toto canonum codicis corpore contineri

a *Burch. l. 8. c. 73. Ivo part. 7. c. 91.* b *Burch. l. 1. c. 50. Polyc. l. 2. tit. 15. Ivo part. 5. c. 160. ex Concilio Spalensi, ut Burch.* c *Burch. l. 1. c. 49. Ivo p. 5. c. 159. Pann. l. 4. c. 17.* d *Simile in Pannormia, l. 4. c. 18. ex Avernensi.* e *al. censuerunt.* f *Apud Martinum Bracarensem Episcopum in cap. Synod. Græc. c. 18. Polyc. lib. 3. tit. 17.* g *procedant*] *orig.*

a *Ivo part. 5. cap. 33.*

deſcripta; cum α ipſi, ubi hæc ſuæ intentioni ſuffragari conſpiciunt, illis indifferenter utantur, & ſolum nunc ad imminutionem ſedis Apoſtolicæ poteſtatis, & ad ſuorum augmentum privilegiorum minus accepta eſſe perhibeant. *Item infra.* §. 1. Si ideo *non* eſſe Decretales epiſtolas priſcorum *a* Pontificum Romanorum admittendas dicunt, quia in codice canonum non habentur adſcripte: ergo nec ſancti Gregorii, nec ullius alterius, qui ante vel poſt ipſum fuit, eſt aliquod inſtitutum, vel ſcriptum recipiendum, eo quod in codice canonum non habeatur adſcriptum. Ergo doctrinam eorum, & ſanctiones, quæ ab omni lingua venerantur, quia in codice canonum non habentur adſcriptæ, de codicibus ſuis eradant. Ut quid vel membranas occupant, poſtquam non habentur acceptæ? Sed quare multum immoramur, cum nec ipſas divinas Scripturas Veteris & Novi Teſtamenti jam recipiemus, ſi iſtos duxerimus audiendos? Etenim *b* neutrum horum in codice canonum Eccleſiaſticorum habetur inſertum. Sed reſponſuri ſunt iſti, qui ad reſiſtendum potius, quam ad obediendum ſemper ſunt parati, dicentes *c*, quod inter canones inveniatur capitulum ſancti Papæ Innocentii*, cujus auctoritate doceatur, a nobis utrumque Teſtamentum eſſe recipiendum, quanquam in ipſis patetnis canonibus nullum eorum ex toto contineatur inſertum: Quibus ad hæc aſſerendum *d* eſt, quoniam ſi Vetus, Novumque Teſtamentum recipienda ſunt, non quod codici canonum ex toto habeantur annexa, ſed quod de his recipiendis ſancti Papæ Innocentii prolata videatur eſſe ſententia: reſtat nimirum, quod Decretales epiſtolæ Romanorum Pontificum ſunt recipiendæ, etiamſi non ſint codici canonum compaginatæ: quoniam inter ipſos canones unum B. Leonis *e* capitulum conſtat eſſe permiſtum: quo ita omnia Decretalia conſtituta ſedis Apoſtolicæ cuſtodiri mandantur, ut ſi quis in illa commiſerit, noverit ſibi veniam denegari. Ait enim c. decimo *f* ſuarum Decretalium: [Ne quid vero ſit, quod prætermiſſum a nobis forte credatur, omnia Decretalia conſtituta, tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium deceſſorum noſtrorum, quæ de Eccleſiaſticis ordinibus & canonum promulgata *g* ſunt diſciplinis, ita a veſtra dilectione cuſtodiri mandamus, ut ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi deinceps noverit denegari.] Dicendo vero [omnia decretalia conſtituta,] nullum de Decretalibus conſtitutis prætermiſit, quod non mandaverit eſſe cuſtodiendum. Et rurſus aſſerendo, [omnium deceſſorum noſtrorum,] nullum Pontificum Romanorum, qui ante ſe fuerunt, excepit: cujus ita non præceperit Decretalia conſtituta ab omnibus cuſtodiri, ut ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi deinceps noverit denegari. Itaque nihil refert, utrum ſint omnia necne Decretalia ſedis Apoſtolicæ conſtituta, inter canones Conciliorum immiſta; cum omnia in uno corpore compaginari non poſſint, & illa eis interſint, quæ firmitatem his, quæ deſunt, & vigorem ſuum aſſignent, præſertim cum Synodalia geſta, inter quæ ipſi canones ſtatuti ſunt, in codice canonum non habeantur, ſed a nobis omni cultu debito venerentur. Conſonat autem huic beatiſſimo Papæ Leoni ſanctus & facundiſſimus in Decretis ſuis Papa Gelaſius *h*, ita inquiens: [Decretales epiſtolas, quas beatiſſimi Papæ diverſis temporibus ab urbe Roma pro diverſorum Patrum conſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendas decernimus.] In quo notandum eſt, quia non dixit, [Decretales epiſtolas, quæ inter canones habentur,] nec tantum [quas moderni Pontifices ediderunt;] ſed [quas beatiſſimi Papæ diverſis temporibus ab urbe Roma dederunt.] Dictis autem [diverſis temporibus] etiam illa tempora vir ſanctus comprehendit, quæ crebreſcentibus Paganorum perſecutionibus, ad ſedem Apoſtolicam deferri cauſas Epiſcoporum difficillime permittebant. His ita divina favente gratia prælibatis, oſtendimus, nullam differentiam eſſe inter illa Decreta, quæ in codice *a* canonum habentur, ſedis Apoſtolicæ Præſulum, & ea, quæ præ multitudine vix per ſingula voluminum corpora reperiuntur; cum omnia, & omnium deceſſorum ſuorum Decretalia conſtituta, atque Decretales epiſtolas, quas beatiſſimi Papæ diverſis temporibus ab urbe Roma dederunt, venerabiliter fore ſuſcipiendas, & cuſtodiendas, eximios Præſules, Leonem ſcilicet & Gelaſium, mandaſſe probavimus.

Correct. Rom. ¶ α Cum ipſi] *Locus fuit emendatus ex ipſa epiſtola Nicolai, quæ Romæ manuſcripta habetur, & nuper impreſſa eſt in appendice Bibliothecæ ſanctorum Patrum, ut dictum eſt ſupra diſt.* 10. c. leges. *In qua epiſtola multa alia habentur, ad epiſtolas Decretales etiam antiquiſſimas pertinentia.*

C. II. *Omnes ſanctiones Apoſtolicæ ſedis irrefragabiliter ſunt obſervandæ.*

Item Agatho Papa *omnibus Epiſcopis.*

SIC *b* omnes Apoſtolicæ ſedis ſanctiones acciendæ ſunt, tanquam ipſius divini Petri voce firmatæ ſint.

C. III. *Tolerandum eſt jugum, quod a ſancta ſede imponitur, licet importabile videatur.*

Item ex capitulis α Caroli Imperatoris.

IN *c* memoriam B. Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam & Apoſtolicam ſedem; ut quæ nobis Sacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat Eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas: ut licet vix ferendum ab illa ſancta ſede imponatur jugum, tamen feramus, & pia devotione toleremus. §. 1. Si vero (quod non decet) quilibet, ſive ſit Presbyter, ſive Diaconus, aliquam perturbationem machinando, & noſtro miniſterio inſidiando, redarguatur, falſam ab Apoſtolica *d* ſede detuliſſe epiſtolam, vel aliud quid, quod inde non venerit *e*, ſalva fide β, & integra circa Apoſtolicum humilitate, penes Epiſcopum ſit poteſtas, utrum eum in carcerem, aut aliam detrudat cuſtodiam, uſquequo per epiſtolam, aut per idoneos ſuæ partis legatos Apoſtolicam interpellet ſublimitatem; ut potiſſimum ſua ſancta legatione dignetur decernere, quid de talibus juſto ordine lex Romana ſtatuat definire, ut & is corrigatur, & cæteris modus imponatur.

Corr. Rom. ¶ α Capitulis] *Sic emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & Ivone. At Nauclerus vol.* 2. *gen.* 28. *narrat, hoc eſſe unum ex viginti tribus legum capitulis, quæ Carolus Magnus ad omnes ſuas provincias miſit. Burchardus autem citat ex Concilio Triburienſi c.* 30. *ubi etiam extat.*

¶ β Salva fide] *Apud Burchardum eſt*, falſa fide, & non integra.

C. IV. *Quicquid Romana Eccleſia ſtatuit, vel ordinat, ab omnibus obſervandum eſt.*

Item Stephanus *f* Papa.

ENimvero, quia in ſpeculum, & exemplum ſancta Romana Eccleſia, cui nos Chriſtus præeſſe voluit, propoſita *g* eſt, ab omnibus, quicquid ſtatuit, quicquid ordinat, perpetuo, & irrefragabiliter obſervandum eſt.

a *al.* ſanctorum. b *al.* etiam. c *al.* aientes. * *Innocent. Pap.* 1. *ad Exuperium, epiſt.* 3. *cap. ult.* d *al. referendum.* e *Leo Pap.* 1. *epiſt.* 1. *in fine.* f *al. quinto ſuorum Decretalium.* g *al. ordinata.* h *Gelaſius Papa* 1. *cum* 70. *Epiſcopis. Habetur ſupra* 15. *diſt. c. ſancta Romana. §. item Decretales.*

a *al. corpore.* b *Deuſdedit part.* 3. *Polyc. l.* 1. *tit.* 17. *Ivo part.* 4. *c.* 238. c *Extat in Concilio Triburienſi, c.* 30. *Burchard. l.* 1. *c.* 220. *Ivo p.* 5. *c.* 50. d *al. Apoſtolico detuliſſe.* e *al. convenerit.* f *al. Stephanus* 5. g *al. poſita eſt omnibus, quicquid.*

C. V. *A Pontificalibus sit alienus officiis, qui Apostolicis non vult obedire præceptis.*
Item Gregorius IV.

NUlli *a* fas est, vel velle, vel posse transgredi Apostolicæ sedis præcepta, nec nostræ dispositionis ministerium, quod vestram sequi oportet charitatem.

2 ps §. 1. Sit ergo ruinæ suæ dolore prostratus, quisquis Apostolicis voluerit contraire decretis, nec locum deinceps inter Sacerdotes habeat, sed extorris a sancto ministerio fiat; nec de ejus judicio quisquam postea curam habeat, quoniam jam damnatus a sancta & Apostolica Ecclesia, ac auctoritate sua, de inobedientia, atque præsumptione a quoquam esse non dubitatur: quia majoris excommunicationis dejectione est abjiciendus *b*, cui sanctæ Ecclesiæ commissa fuerit disciplina, qui non solum præfatæ sanctæ Ecclesiæ jussionibus parere debuit, sed etiam aliis, ne præterirent, insinuare. Sitque alienus a divinis, & Pontificalibus officiis, qui noluit præceptis Apostolicis obtemperare *c*.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc est in eadem epistola Gregorii IV ex qua sumptum est c.* Decreto nostro. *infra 2. q. 6. Extat autem in codice sæpe memorato Bibliothecæ Dominicanæ.*

C. VI. *Inter canonicas scripturas Decretales epistolæ connumerantur.*
Item Augustinus *de doctrina Christiana, lib. 2. c. 8.*

IN *d* canonicis Scripturis Ecclesiarum Catholicarum quamplurima divinarum Scripturarum solertissimus indagator auctoritatem sequatur, inter quas sanæ illæ sint, quas Apostolica sedes habere, & ab ea alii meruerunt accipere epistolas. §. 1. Tenebit igitur hunc modum in Scripturis canonicis, ut eas, quæ ab omnibus recipiuntur Ecclesiis, præponat eis, quas quædam non accipiunt. In eis vero, quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eas, quas plures, gravioresque accipiunt, eis, quas pauciores, minorisque auctoritatis Ecclesiæ tenent. §. 2. Si autem alias invenerit a pluribus, alias a gravioribus haberi (quanquam hoc inveniri vix possit) æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc apud B. Augustinum loco indicato sic habet:* In canonicis autem scripturis Ecclesiarum Catholicarum quamplurimum auctoritatem sequatur: inter quas sane illæ sunt, quæ Apostolicas sedes habere, & epistolas accipere meruerunt. Tenebit igitur hunc modum in scripturis canonicis, ut eas, quæ omnibus accipiuntur Ecclesiis Catholicis, præponat eis, quas quædam non accipiunt. In eis vero, quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eas, quas plures, gravioresque accipiunt, eis, quas pauciores, minorisque auctoritatis Ecclesiæ tenent. Si autem alias invenerit a pluribus, alias a gravioribus haberi, (quanquam hoc *e* inveniri non possit) æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto. *Quæ quidem B. Augustini sententia, non ad Decretales Romanorum Pontificum, sed ad canonicas, & sacras Scripturas referenda est.*

C. VII. *Ministerii f divini se exortem intelligat, qui a soliditate Petri recedit.*
Item Leo Papa I. *ad Episcopos Viennenses, epist. 87.*

ITa *g* Dominus noster Jesus Christus humani generis Salvator instituit, ut veritas, quæ antea Legis & Prophetarum præconio continebatur, per Apostolicam tubam in salutem universitatis exiret: sicut scriptum est: *In omnem terram* h *exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Sed hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro, Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret: ut ab ipso quasi quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet: ut exortem se mysterii *a* intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individuæ unitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo: *Tu* b *es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam:* ut æterni ædificatio templi, mirabili munere gratiæ Dei, in Petri soliditate consisteret, ac Ecclesiam suam firmitate corroborans, ut illam nec humana temeritas posset appetere, nec portæ inferri contra illam prævalerent. Verum hanc petræ istius sacratissimam firmitatem, Domino, ut diximus, ædificante, constructam, nimis impia vult præsumptione violare, quisquis ejus potestatem tentat infringere, favendo cupiditatibus suis, & id, quod accepit a veteribus, non sequendo.

Gratian. *Hoc autem intelligendum est de illis sanctionibus, vel Decretalibus epistolis, in quibus, nec præcedentium Patrum decretis, nec Evangelicis præceptis aliquid contrarium invenitur. Anastasius* α *enim secundus favore Anastasii Imperatoris, quos Acacius post sententiam in se prolatam Sacerdotes vel Levitas ordinaverat, rite fungi acceptis officiis debere decrevit, ita inquiens.*

Correct. Rom. ¶ α Anastasius] *Minime verum est sensisse Anastasium, ordinatos ab Acacio post latam in ipsum sententiam, rite fungi acceptis officiis potuisse. Hoc enim duntaxat inquit in capite sequenti, firmam esse Sacramenti gratiam ab Acacio traditam. Quod verissimum est, sicut & aliæ omnes sententiæ, quas in ea epistola ex B. Aug. Anastasius accipit veræ sunt. Habetur autem hæc eadem Anastasii Papæ II. epistola in corpore canonum, quod Romana Ecclesia semper approbavit, ut infra distinct. 20. can.* de libellis, *est adnotatum. Itaque sine causa reprehenditur hoc loco Anastasius a Gratiano.*

C. VIII. *Nulla læsionis portio attingit eum, qui ab hæreticis jam damnatis ordinatur.*
Anastasius II. *ad Anastasium Augustum, epist. 1. c. 7. & 8.*

SEcundum *e* Ecclesiæ Catholicæ consuetudinem, sacratissimum serenitatis tuæ pectus agnoscat, quod nullum de his, quos baptizavit Acacius, vel quos Sacerdotes, sive Levitas secundum canones ordinavit, ulla ex nomine Acacii portio læsionis attingat, quo forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur. §. 1. Nam *d* & baptisma (quod procul sit ab Ecclesia) sive ab adultero, vel a fure datum fuerit, ad percipientem munus pervenit illibatum: quia vox illa, quæ sonuit per columbam, omnem maculam humanæ pollutionis excussit: qua declaratur, ac dicitur: *Hic est* e, *qui baptizat in Spiritu Sancto, & igne.* Nam si visibilis Solis istius radii, cum per loca fœtidissima transeunt, nulla contactus inquinatione maculantur: multo magis illius, qui istum visibilem fecit, virtus, nulla ministri indignitate constringitur. Nam & Judas, cum fuerit sacrilegus, atque fur, quicquid egit inter Apostolos pro dignitate commissa, beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta senserunt, declarante hoc ipsum Domino manifestissima voce: *Scribæ* f, inquit, *& Pharisæi super cathedram Moysis sedent: quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, facere nolite; dicunt enim & non faciunt.* §. 2. Quicquid ergo ad hominum profectum quilibet in Ecclesia minister pro officio suo videtur operari, hoc totum contineri implente *g* divinitatis effectu. Ita ille, per quem loquitur Christus, Paulus *h* affirmat: *Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat*

---

a *Polyc. l. 1. t. 17. Ansel. l. 2. c. 21. Ivo p. 5. c. 11. & 349.* b *al. exigendus.* c *al. obedire.* d *Polyc. l. 1. tit. 25. Ansel. lib. 3. c. ult. & l. 6. c. 212.* e *facile.*] *orig. Antverp.* f *al. Mysterii.* g *Ivo part. 5. c. 6.* h *Psal. 18.*

a *al. ministerii.* b *Matth. 16.* c *in codice canonum. fol. 156. B. Polyc. l. 3. t. 10. Ans. l. 9. c. 62. Ivo p. 1. c. 151.* d *Nicolaus ad consulta Bulg. c. 15.* e *Joan. 1. & 12.* f *Matth. 23.* g *al. implendo divinitatis effectum.* h *1. Cor. 3.*

est

est aliquid, neque qui rigat; sed qui incrementum dat, Deus. §. 3. Adeo autem non quæritur, quis vel qualis prædicet, sed quid *a* prædicet, ut *b* invidos etiam bene Christum prædicare affirmet: quo malo ipse Diabolus dejectus est, & hoc ipse *c* prædicare non desinit. Ideo ergo & hic, cujus nomen dicimus reticendum, male bona ministrando, sibi tantum nocuit. Nam inviolabile Sacramentum, quod per illum datum est aliis, perfectionem suæ virtutis obtinuit. §. 4. Quod *d* quidem generaliter verum est, nisi aliquorum in tantum se extenderet curiosa suspicio, ut imaginentur, prolato a Felice Papa judicio, postea inefficaciter in Sacramentis, quæ Acacius usurpavit, egisse; ac proinde eos metuere, qui vel in consecrationibus, vel in Baptismate mysteria *e* tradita susceperunt, ne irrita beneficia divina videantur.

Gratian. *Quia ergo illicite, & non canonice, sed contra Decreta prædecessorum, & successorum suorum hæc rescripta dedit, (ut probat Felix, & Gelasius, qui Acacium ante Anastasium excommunicaverunt, & Hormisda, qui ab ipso Anastasio tertius eundem Acacium postea damnavit:) ideo ab Ecclesia Romana repudiatur, & a Deo percussus legitur fuisse hoc modo.*

C. IX. *Anastasius a Deo reprobatus, nutu divino percussus est.*

ANastasius x secundus *f*, natione Romanus, fuit temporibus Theodorici Regis. Eodem tempore multi Clerici, & Presbyteri se a communione ipsius abegerunt, eo quod communicasset sine Concilio Episcoporum, vel Presbyterorum, & Cleri cunctæ Ecclesiæ catholicæ, Diacono Thessalonicensi, nomine Photino, qui communicaverat Acacio: & quia voluit occulte revocare Acacium, & non potuit, nutu divino percussus est.

Corr. Rom. ¶ α Anastasius] *Caput hoc habetur quidem Tomo secundo Conciliorum in vita Anastasii: sed esse omnino confictum, cum ex multis aliis argumentis, tum ex hoc manifeste ostenditur, quod Acacius [sicut Nicephorus lib. 16. c. 12. & Evagrius lib. 3. cap. 18. & sequentibus, & clarissime Anastasius Bibliothecarius in Chronologia testantur) tempore Felicis III. obiit, cui successit Gelasius, & Gelasio Anastasius, qui initio epistolæ suæ & c. 1. ad Anastasium Imperatorem, Acacium mortuum jam, & ante judicem Christum una cum Felice adstare scripsit, ut Gelasius quoque ante ipsum scripserat, & habetur infra 24. q. 2. c.* nec quisquam. *quomodo ergo potuit Anastasius de eo revocando tractare, qui jam obierat?*

C. X. *Quæ circa indisciplinatos prælatos, vel ab eis geruntur, in irritum revocentur.*

Hinc etiam de Maximo α Episcopo in Constantinopolitana Synodo *statutum est, sub Damaso Papa, c. 6.*

PRopter totius indisciplinationis ejus doctrinam, quæ Constantinopoli orta est, statutum est, ne Maximus fuisse, aut esse jam putetur Episcopus: neque hi, qui ab eo sunt ordinati, qualemcunque gradum Clericatus obtineant, omnibus scilicet, quæ circa eum, vel ab eo gesta sunt, in irritum revocatis.

Corr. Rom. ¶ α De maximo] *Ex verbis hujus canonis, præsertim Græcis & interpretatione Balsamonis, ac vita Gregorii Theologi per Gregorium Presbyterum descripta, & aliis ex locis, (tametsi Theodoretus videtur parum diligenter hoc tractasse) apparet, hunc Maximum nunquam fuisse Episcopum, ac propterea recte statui, nullum ab eo potuisse inprimi ordinis characterem, quod non erat de Acacio asserendum. Verba Græca hujus canonis hæc sunt;* Περὶ Μαξίμου, τῆς κυνικῆς, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀταξίας, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης, ὥστε μήτε Μάξιμον ἐπίσκοπον ἢ, γενέσθαι ἢ εἶναι τινα, μήτε τῶν παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντων ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ κλήρου, πάντων, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυροῦσθαι, *id est*, De Maximo cynico, deque iis rebus, quæ nullo ordine circa ipsum Constantinopoli gestæ sunt. Neque Maximum aut fuisse, aut esse Episcopum, neque eos, qui ab ipso sunt ordinati, in ullo Cleri gradu censendos; omnibus, quæ & ab ipso facta sunt, infirmatis: *Ac de eodem Maximo, quod nunquam fuerit Episcopus, est locupletissimum testimonium in epistola Hadriani Papæ scripta Basilio Imperatori, quæ habetur actione prima octavæ Synodi manuscriptæ, quæ est penes Cardinalem Sirletum. Citatus enim Leonem primum, ait:* Dicit enim altisona tuba, sanctus videlicet sedis Apostolicæ Papa Leo, cujus sententiam, quicquid ubique catholicum est, velut cœleste miraculum celebrat & veneratur oraculum; Cum sæpe quæstio de male accepto honore nascatur, quis ambigat nequaquam istis esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum? Neque enim inter Photium mœchum, & Maximum cynicum a Synodo secunda damnatum, vel inter ordinationes hujus & illius, distinctionis aliquid esse convicimus.

a *al.* quem b *Philip.* 1. c *al. ipso cap.* 8. d *Quod cum ita sit, aliquorum in tantum se extendit curiosa*] orig. e *al. ministerio.* f *Ex libro (ut in Corpore Conciliorum citatur) Pontificali. Ivo p.* 14. *cap.* 40.

DISTINCTIO XX.

1 pars DEcretales itaque epistolæ canonibus Conciliorum pari jure exequantur. *Nunc autem quæritur de expositionibus a sacræ Scripturæ; An exæquentur? an subjiciantur eis? quo enim quisque magis ratione nititur, eo majoris auctoritatis ejus verba esse videntur. Plurimi autem tractatorum, sicut pleniori gratia sancti spiritus, ita ampliori scientia aliis præcellentes, rationi magis adhæsisse probantur. Unde nonnullorum Pontificum constitutis, Augustini, Hieronymi, atque aliorum tractatorum dicta videntur esse præferenda.*

2 pars §. 1. *Sed aliud est causis terminum imponere, aliud sacras Scripturas diligenter exponere. In negotiis definiendis non solum est necessaria scientia, sed etiam potestas. Unde Christus dicturus* Petro b; Quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, &c. *prius dedit sibi claves regni cœlorum: in altera dans ei scientiam discernendi inter lepram & lepram: in altera dans sibi potestatem ejiciendi aliquos ab Ecclesia, vel recipiendi. Cum ergo quælibet negotia finem accipiant, vel in absolutione innocentium, vel in condemnatione delinquentium; absolutio vero, vel condemnatio, non scientiam tantum, sed etiam potestatem præsidentium desidere: apparet, quod divinarum tractatores Scripturarum, etsi scientia Pontificibus præemineant, tamen quia dignitatis eorum apicem non sunt adepti, in sacrarum quidem Scripturarum expositionibus eis proponuntur, in causis vero definiendis secundum post eos locum merentur.*

C. I. *Aliorum scripturæ, Romanorum Pontificum decretis non sunt præponendæ.*

Unde Leo Papa IV. *scribit Episcopis Britanniæ.*

DE c libellis & commentariis aliorum non convenit aliquem judicare, & sanctorum Conciliorum canones relinquere, vel Decretalium regulas, id est, quæ habentur apud nos simul cum *d* canonibus. Quibus autem in omnibus Ecclesiasticis utimur judiciis, sunt canones α Apostolorum, e Nicænorum, Ancyranorum, Neocæsarienſium, Gangrensium, Antiochensium, Laodicensium, Constantinop. Ephesin. Calcedonensium, Sardicensium, Africanensium, Carthaginensium β, & cum illis regulæ Præsulum Romanorum *f*, Sylvestri, Syricii, Innocen-

a *al. expositoribus*] b *Matth.* 16. c *In suo regesto, Deus dedit p.* 2. *Polyc. p.* 3. *tit.* 20. *Ans. l.* 3. *cap. ult. Ivo p.* 4. *c.* 72. *Pann. l.* 2. *c.* 118. d *al. cum illis in canone.* e *al. qui dicuntur Apostolorum.* f *Apud Anselmum, & Polycarpum, desunt omnia Pontificum nomina.*

tii,

tii, Zosimi, Cœlestini, Leonis, Gelasii, Hilarii, Symmachi, Hormisdæ, Simplicii, & Gregorii junioris. Isti omnino sunt, & per quos judicant Episcopi, & per quos Episcopi simul judicant, & Clerici. Nam si tale emerserit, vel contigerit inusitatum negotium, quod minime possit per istos definiri; tunc si illorum, quorum ministris, dicta Hieronymi, Augustini, Isidori, vel cæterorum similiter sanctorum Doctorum similium reperta fuerint, magnanimiter sunt retinenda, ac promulgauda; vel ad Apostolicam sedem referundum de talibus. §. 1. Quam ob causam luculentius, & magna voce pronunciare non timeo: quia, qui illa, quæ diximus, sanctorum Patrum statuta, quæ apud nos Canonum nomine prætitulantur, (sive sit ille Episcopus, sive Clericus, sive Laicus) non γ indifferenter recipere convincitur; nec catholicam & Apostolicam fidem, nec sancta quatuor Evangelia utiliter & efficaciter ad effectum a suum retinere, vel credere probatur.

Corr. Rom. ¶ α Sunt Canones] *Indicat canones, & regulas, ex quibus constat corpus, vel codex canonum, de quo in Præfatione dictum est, quo Romani Pontifices præsertim in judiciis utebantur: in quo codice sunt canones tantum, non Synodalia gesta, ut superius Nicolaus in* c. Romanorum, 19. *distinct. scripsit.*

¶ β Carthaginensium] *In codice canonum unica est Synodus Carthaginensis, continens canones triginta tres, qui ex variis Conciliis. Carthagini habitis, collecti fuerunt. Eos canones Sedes Apostolica videtur probasse, & usa eis esse, quando in codicem canonum referendos curavit. Eosdem etiam Græci, quo ordine apud Latinos habentur, cum aliis præterea multis Africanarum Synodorum conjunctos, in linguam suam verterunt: & hi ipsi sunt, quos iisdem numeris Anselmus, Burchardus, & Ivo citant: quamvis Gratianus interdum quidem his utatur, interdum vero ex singulis Carthaginensibus Conciliis canones accipiat: quod suis locis indicabitur. Et de hac unica Carthaginensi Synodo intelligendum est, quod habetur supra dist. 16. c.* prima adnotatio, *vers. septima, quod hic declarandum dilatum fuit.*

¶ γ Non indifferenter] *Anselmus, Deusdedit, & Gregorius Presbyter in Polycarpo habent,* qui eadem indifferenter non recipit, ipse se convincit, minime catholicam & Apostolicam fidem ad effectum suæ retinere salutis.

C. II. *Corripiendi sunt, qui Decreta Romanorum Pontificum non habent, vel non observant.*

Item Nicolaus I. *Photio, in* b *epistola, cujus initium est,* [Postquam beato Petro,]

SI c Decreta Romanorum Pontificum non habetis, de neglectu atque incuria estis arguendi. Si vero habetis & non observatis, de temeritate estis corripiendi, & increpandi.

C. III. *Ad quos sit recurrendum, cum sacræ Scripturæ auctoritas non occurrit.*

Item Innocentius α Papa.

DE quibus d causis nulla solvendi, ligandique auctoritas in libris Veteris Testamenti, quatuor Evangeliorum, cum totis scriptis Apostolorum appareat, ad divina recurre scripta Græca e. Si neque in illis; canones β Apostolicæ sedis intuere. Si nec in illis; ad catholicæ Ecclesiæ historias catholicas, a Doctoribus catholicis scriptas, manum mitte. Si nec in illis; Sanctorum exempla perspicaciter recordare. Quod si omnibus his inspectis, hujus quæstionis qualitas non lucide investigatur, seniores provinciæ congrega, & eos interroga. Facilius namque invenitur, quod a pluribus senioribus quæritur. Verus enim repromissor Dominus ait a: *Si duo ex vobis, vel tres conveniunt super terram in nomine meo, de omni re quamcunque petierint, fiet illis a Patre meo.*

Corr. Rom. ¶ α Innocentius] *Caput hoc non est inter epistolas Innocentii primi, quæ multæ extant: neque vero Innocentii secundi esse potest, cum ante ipsum scripserint Burchardus, & Ivo, a quibus hoc ipsum citatur.*

¶ β Canones] *Verba hæc, quæ apud Gratianum deerant, sunt apud Burchardum, & Ivonem, & Polycarpum, in quo Polycarpo habentur hoc ipso loco, in quem sunt restituta.*

a *al. profectum.* b *Est eadem epist. 6. ex qua sumptum est.* c *quod dicitis, supra distinct. 16.* c *Anselm. lib. 3. cap. 33.* d *Polycarpus lib. 7. tit. 3. Burch. l. 3. c. 128. Ivo part. 4. cap. 70.* e *al. Græce.*

DISTINCTIO XXI.

1 DEcretis ergo Romanorum Pontificum, & sacris canonibus Conciliorum Ecclesiastica negotia, *ut supra monstratum est, terminantur. Ministri vero sacrorum canonum, & decretorum Pontificum, sunt summi Pontifices, & infra Præsules, ac reliqui Sacerdotes, quorum institutio in Veteri Testamento est inchoata, & in Novo plenius consummata.* §. 1. *Summi enim Pontifices, & minores Sacerdotes a Deo sunt instituti per Moysem* b, *qui ex præcepto Domini, Aaron in summum Pontificem, filios vero ejus unxit in minores Sacerdotes. Postea vero David, cum ministeria domus Domini ampliaret, janitores & cantores instituit. Porro Salomon quendam modum exorcizandi invenit, quo dæmones adjurati, ex obsessis corporibus pellebantur: huic officio mancipati, Exorcistæ vocati sunt, de quibus Dominus in Evangelio* c: Si ego in Beelzebub ejicio dæmonia, filii vestri (*videlicet Exorcistæ*) in quo ejiciunt? *Hæc omnia in Novo Testamento Ecclesia imitata, habet janitores suos, quos Ostiarios appellamus. Pro Cantoribus, Lectores, & simul Cantores instituit. Exorcistas autem nomine antiquo & officio permanente recepit. Pro filiis vero Aaron, omnes infra summum Pontificem Sacerdotium administrantes sunt consecrati.* §. 2. *Inter eos quædam discretio servata est, ut alii appellentur simpliciter* Sacerdotes, *alii* Archipresbyteri, *alii* Chorepiscopi, *alii* Episcopi, *alii* Archiepiscopi, *seu* Metropolitæ, *alii* Primates, *alii* Patriarchæ, *alii* summi [Pontifices. §. 3. *Horum discretio a Gentilibus maxime introducta est, qui suos Flamines, alios simpliciter Flamines, alios Archiflamines, alios Protoflamines appellabant. Simpliciter vero majorum & minorum Sacerdotum discretio in novo Testamento ab ipso Christo sumpsit exordium, qui duodecim Apostolos, tanquam majores Sacerdotes, & LXXII. discipulos, quasi minores Sacerdotes, instituit. Petrum vero quasi in summum Sacerdotem elegit, dum ei præ omnibus, & pro omnibus claves regni cælorum tribuit, & a se petra, Petri sibi nomen imposuit, atque pro ejus fide se specialiter rogasse testatus est, & ut cæteros confirmaret, sibi injunxit, dicens* d: Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. *Hanc eandem formam Apostoli secuti, in singulis civitatibus Episcopos & Presbyteros ordinaverunt. Levitas autem ab Apostolis ordinatos legimus, quorum maximus fuit beatus Stephanus* e. *Subdiaconos, & Acolythos procedente tempore Ecclesia sibi constituit.*

C. I. *Unde nomina Ecclesiasticorum graduum sumantur.*

De his ita scribit B. Isidorus *lib. 7. Etymol. cap. 12. nomina illorum, & nominum causas exponens, ita inquiens.*

CLeros f & Clericos hinc appellatos credimus, quia Matthias g sorte electus est, quem primum per Apostolos legimus ordinatum. Κλῆρος enim Græce, sors Latine, vel hæreditas dicitur. Propterea ergo dicti sunt Clerici, quia de sorte Domini sunt; vel quia Domini partem habent. Generaliter autem Clerici nuncupantur

a *Matth.* 18. b *Exod.* 28. 1. *Paral.* 25. & 3. 23. c *Luc.* 11. d *Luc.* 22. e *Act.* 6. f *De officiis. lib.* 2. c. 1. *Rabanus de instit. cler. lib.* 1. c. 2. g *Act.* 1.

omnes

omnes, qui in Ecclesia Christi deserviunt, quorum gradus, & nomina sunt hæc: Ostiarius, Psalmista, Lector, Exorcista, Acolythus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, Episcopus. §. 1. Ordo Episcoporum quadripartitus est, id est, in Patriarchis, Archiepiscopis, Metropolitanis, atque Episcopis. §. 2. Patriarcha, Græca lingua, summus Patrum interpretatur: quia primum, id est, α Apostolicum retinet locum, & ideo, quia summo honore fungitur, tali nomine censetur, sicut Romanus, Antiochenus, & Alexandrinus. §. 3. Archiepiscopus Græco dicitur vocabulo, quod sit summus Episcoporum: tenet enim vicem Apostolicam, & præsidet tam Metropolitanis, quam cæteris Episcopis. §. 4. Metropolitani autem a mensura civitatum vocantur: singulis enim provinciis præeminent, quorum auctoritati & doctrinæ *a* cæteri Sacerdotes subjecti sunt, sine quibus nihil reliquos agere licet Episcopos: solicitudo enim totius provinciæ ipsis commissa est. §. 5. Omnes autem superius designati ordines, uno eodemque vocabulo Episcopi nominantur, sed ideo privato nomine quidam utuntur, propter distinctionem potestatum, quam singulariter acceperunt. §. 6. Patriarcha Patrum princeps: Ἀρχὴν, enim princeps: inde Archiepiscopus princeps Episcoporum, sicut Metropolitanus a mensura civitatum. §. 7. Episcopatus autem vocabulum inde ductum, quod ille, qui efficitur *b* Episcopus, superintendat, scilicet curam gerens subditorum: Σκοπὴν enim Græce, Latine intendere dicitur. Episcopi autem Græce, Latine speculatores interpretantur: nam speculator est præpositus in Ecclesia dictus, eo quod speculetur, & perspiciat populorum infra se positorum mores, & vitam. §. 8. Pontifex princeps Sacerdotum est, quasi via sequentium. Ipse & summus Sacerdos, ipse & Pontifex maximus nuncupatur. Ipse enim efficit Sacerdotes, atque Levitas: ipse omnes ordines Ecclesiasticos disponit: ipse, quid unusquisque facere debeat, ostendit. Antea autem qui Reges erant, & Pontifices erant. Nam majorum hæc erat consuetudo, ut Rex esset etiam Sacerdos & Pontifex. Unde & Romani Imperatores, Pontifices dicebantur. §. 9. Vates a vi mentis appellatus est; cujus significatio multiplex est: nam modo Sacerdotem, modo Prophetam significat, modo Poetam. §. 10. Antistes Sacerdos dictus est, quod antestat: primus est enim in ordine Ecclesiæ, & supra se nullum habet. §. 11. Sacerdos autem nomen habet compositum ex Græco & Latino, quasi sacrum dans: sicut enim Rex a regendo; ita Sacerdos a sacrificando vocatus est: consecrat enim, & sacrificat. Sacerdotes autem Gentilium, Flamines dicebantur. Hi in capite habebant pileum, in quo erat brevis virga, desuper habens lanæ aliquid, quod cum propter æstum ferre non possent, filo tantum capita religare cœperunt; nam nudis penitus eos capitibus incedere nefas erat. Unde a filo, quo utebantur, Flamines dicti sunt, quasi filamines. Verum festis diebus filo depositio pileum imponebant, pro Sacerdotii eminentia. §. 12. Presbyter Græce, Latine senior interpretatur: non modo pro ætate, vel decrepita senectute, sed etiam propter honorem & dignitatem, quam acceperunt, Presbyteri nominantur: unde β & apud veteres, iidem Episcopi & Presbyteri fuerunt; quia illud nomen dignitatis est, & non γ ætatis. Ideo autem & Presbyteri Sacerdotes vocantur, quia sacrum dant, sicut Episcopi; qui licet sint Sacerdotes, tamen Pontificatus apicem non habent: quia nec chrismate frontem signant, nec paracletum Spiritum dant, quod solis deberi Episcopis, lectio Actuum *c* Apostolorum demonstrat. §. 13. Levitæ ex nomine Auctoris vocati. De Levi enim Levitæ exorti sunt, a quibus in templo Dei mystici Sacramenti ministeria explebantur. Hi Græce Diaconi, Latine Ministri dicuntur: quia sicut in Sacerdote consecratio; ita in Diacono ministerii *a* dispensatio habetur. §. 14. Hypodiaconi Græce, quos nos Subdiaconos dicimus. qui ideo sic appellantur, quia subjacent præceptis, & officiis Levitarum. Oblationes enim in templo Dei a fidelibus ipsi suscipiunt, & Levitis superponendas altaribus deferunt: hi apud Hebræos Nathinæi vocantur. §. 15. Lectores a legendo, Psalmistæ a Psalmis canendis vocati: illi enim prædicant populis, quid sequantur; isti canunt, ut excitent ad compunctionem animos audientium: licet & quidam Lectores ita miserabiliter pronuncient, ut quosdam ad luctum, lamentationemque compellant. Iidem etiam & pronunciatores vocantur, quod porro *b* annuncient. Tanta enim & tam clara eorum vox, ut quamvis longe positorum aures adimpleant. §. 16. Cantor autem vocatus, quia vocem modulatur in cantu. Hujus duo genera dicuntur in arte Musica, sicut ea docti homines Latine dicere potuerunt, Præcentor, & Succentor: Præcentor scilicet, qui vocem præmittit in cantu: Succentor autem, qui subsequenter canendo respondet. Concentor autem dicitur, quia consonat: qui autem non consonat, nec concinit, nec Cantor, nec Concentor erit. §. 17. Acolythi *c* Græce, Latine ceroferarii dicuntur, a deportandis cereis, quando legendum est Evangelium, aut sacrificium offerendum: tunc enim accenduntur luminaria ab eis, & deportantur, non ad effugandas tenebras, dum Sol eodem tempore rutilet, sed ad signum lætitiæ demonstrandum, ut sub typo luminis corporalis, illa lux ostendatur, de qua in Evangelio legitur: *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* §. 18. Exorcistæ ex Græco in Latinum adjurantes, sive increpantes vocantur: *invocant* enim super Catechumenos, vel super eos, qui habent spiritum immundum, nomen Domini JESU, adjurantes per eum, ut egrediatur ab eis. §. 19. Ostiarii, iidem & Janitores, qui in Veteri Testamento electi sunt ad custodiam templi, ut non ingrederetur in illud immundus in omni re. Dicti autem Ostiarii, quod præsint ostiis templi. Ipsi enim tenentes clavem, omnia intus, extraque custodiunt, atque inter bonos & malos habentes judicium, fideles recipiunt, & respuunt infideles.

Corr. Rom. ¶ α Id est, Apostolicum] *Antea legebatur*, post Apostolicum. *Restituta est vera lectio, non modo ex Isidori, & veterum exemplarium Gratiani fide, sed ex ipsa ab Isidoro allata ratione, qui Romanum, Antiochenum, & Alexandrinum, Patriarchas propterea vocat, quia Apostolicum locum tenent. Hoc idem B. Gregorius lib. 6. epist. 37. scribens Eulogio Alexandrino, declarat his verbis:* Itaque cum multi sint Apostoli, pro ipso tamen principatu sola Apostolorum Principis sedes in auctoritate convaluit, quæ in tribus locis unius est. Ipse enim sublimavit sedem, in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est. Ipse decoravit sedem, in qua Evangelistam discipulam misit. Ipse firmavit sedem, in qua septem annis, quamvis discessurus, sedit. *Atque hæc idem ait Anacletus, c.* sacrosancta. *infra dist.* 22.

¶ β Unde & apud] *Restituta hæc sunt in locum suum, quo loco habentur apud sanctum Isidorum.*

γ Et non ætatis] *In originali est*, hoc ætatis, *& ita apud Hieronymum in epist. 83. ad Oceanum: sed ab glossam non est mutatum.*

C. II. *Romana Ecclesia a Christo primatum accepit.*

Item Anacletus *ad Episcopos Italiæ, epist. 2.*

IN e Novo Testamento post Christum Dominum a Petro Sacerdotalis cœpit ordo: quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia Christi datus est, Domino dicente ad eum: *Tu es Petrus* f, *& super hanc petram ædificabo*

a *al. doctrinæ & potestati*] *orig.* b *supereefficitur, superintendat.*] *orig. & Rab.* c *Act.* 8.

a *al. mysterii.* b *al. populo* c *Ivo part. 6. cap. 8.* d *Joan. 1.* e *Ansel. l. 1. c. 1. Polyc. l. 1. c. 1. Ivo p. 5. c. 1. Pann. l. 3. c. 82.* f *Matth. 16. & ult.*

Eccle-

Ecclesiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam: & tibi dabo claves regni cœlorum. Hic ergo ligandi atque solvendi potestatem primus accepit a Domino, primusque ad fidem populum virtute suæ prædicationis adduxit. Cæteri vero Apostoli cum eodem, pari consortio, honorem & potestatem acceperunt, ipsumque principem eorum esse voluerunt, qui etiam, jubente Domino, in toto orbe dispersi Evangelium prædicaverunt. §. 1. Ipsis quoque decedentibus, in locum eorum successerunt Episcopi: quorum ordinatio prætaxato debet fieri ordine & modo, quos qui recipit & verba eorum, Deum recipit; qui autem spernit eos, eum, a quo missi sunt & cujus legatione funguntur, spernit; & ipse indubitanter spernetur a Domino. §. 2. Videntes *a* autem ipsi Apostoli messem esse multam, & operarios paucos, rogaverunt dominum messis, ut mitteret operarios in messem suam: inde ab eis electi sunt LXXII. discipuli, quorum typum gerunt Presbyteri, atque in eorum locum sunt constituti in Ecclesia.

C. III. *Primatum Romanæ Ecclesiæ, non aliqua Synodus, sed Christus instituit.*

Idem Gelasius urbis Romæ Episcopus *omnibus orthodoxis.*

QUamvis *b* universæ per orbem Catholicæ Ecclesiæ unus thalamus Christi sint, sancta tamen Romana, Catholica & Apostolica Ecclesia nullis Synodicis constitutis, cæteris Ecclesiis prælata est, sed Evangelica voce Domini & Salvatoris nostri primatum obtinuit, *Tu es Petrus* c (inquiens) *& super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni cœlorum; & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœlis.* Cui data *d* est etiam societas beatissimi Pauli, vasis electionis, qui non diverso (sicut hæretici garriunt) sed uno tempore, uno eodemque die, gloriosa morte cum Petro in urbe Roma sub Cæsare Nerone agonizans coronatus est, & pariter supradictam sanctam Romanam Ecclesiam Christo Domino consecrarunt, eamque omnibus urbibus in universo mundo sua præsentia, atque venerando triumpho prætulerunt. Est ergo prima Petri Apostoli sedes Romana Ecclesia, non habens maculam, neque rugam, nec aliquid hujusmodi.

3 ps Gratian. *In his omnibus, quanto gradus celsior, tanto major auctoritas invenitur. In majoribus siquidem est regendi & jubendi potestas: in minoribus obsequendi necessitas.*

C. IV. *Inferiorum facta, Superiorum sententiis obnoxia sunt.*

Unde Nicolaus Papa I. *ad Michaelem Imperatorem, in epistola, cujus initium est* [Proposueramus.]

INferior sedes superiorem absolvere non potest. Sola ergo potior inferiorem convenienter absolvit. Hinc liquido providetur, quia quem non potest absolvere, nec potest judicio inferior potiorem ligare. *& infra.* Unde Propheta ait: *Numquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eum, qui trahit eam?* His ita ex divina Scriptura & probabilium Patrum doctrina commemoratis, sole clarius exhibuimus, non posse quemquam, qui minoris auctoritatis est, eum, qui majoris potestatis est, judiciis suis addicere, aut propriis definitionibus subjugare.

C. V. *De eodem.*

Idem *eadem Epistola.*

NOlite nos existimare facta cujuscunque proximorum nostrorum, quæ sunt digna reprehensione, velle defendere, sed quod ita velimus filios circa spiritualem patrem, & discipulos erga magistrum, devotos ac sobrios esse, ut nulla penitus temeritate ad eorum vitam, ut non dicam dijudicandam, sed nec saltem tenuiter reprehendendam prosiliant.

C. VI. *Inferiores Majoribus nec benedicere, nec maledicere possunt.*

Idem Nicolaus Papa *eadem epistola.*

DEnique *a* si in Epistola legimus ad Hebræos *b*, quod minor a majore benedicitur; restat profecto, ut exigente ratione etiam maledicatur. Siquidem hæc utique prænoscentes periculosa tempora illi, qui ante nos fuerunt, providam in Ecclesiis consuetudinem tradiderunt, hodieque in Romana Ecclesia, quæ magistra est omnium Ecclesiarum, imprætermissa *c* servatur: ita ut nullus Sacerdos, majore suo non innuente *d* Consacerdote, cuilibet rei benedictionem *e* dare nitatur: sed & anterior stans ad pronunciandam aliquam lectionem, benedictionem quidem postulat, sed ei quilibet inferior non audet penitus benedicere. Cur hoc? numquid benedicere peccatum est? absit. De maledicis enim, non de benedicis dicit Apostolus *f*, quia regnum Dei non possidebunt: sed per hoc innuitur: quantæ censuræ freno inferiores quique a suis præpositis judicandi coercendique sunt, si hi nec etiam benedicendi jus ullum penitus obtineant.

C. VII. *De eodem.*

Idem *eadem epistola.*

NUnc *g* autem divina inspiratione non nos pigebit, nec nobis impossibile erit, ostendere vobis (si tamen audire velitis) non posse quemquam rite ab iis, qui inferioris dignitatis, vel ordinis sunt, judicialibus submitti definitionibus. Siquidem tempore Diocletiani & Maximiani Augustorum, Marcellinus Episcopus urbis Romæ, qui postea insignis Martyr effectus est, adeo compulsus est a Paganis, ut in templum eorum ingressus, grana thuris super prunas imponeret: cujus rei gratia collecto numerosorum Concilio Episcoporum, & inquisitione facta hoc idem Pontifex se egisse confessus est. Nullus tamen eorum proferre sententiam in eum ausus est, dum ei sæpissime omnes perhiberent: *Tuo ore judica causam tuam, non nostro judicio.* Et iterum: *Noli*, ajunt, *audiri in nostro judicio, sed collige in sinu tuo causam tuam.* Et rursus: *Quoniam, ex te*, inquiunt, *justificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis.* Et iterum dicunt: *Prima sedes non judicabitur a quoquam.* Idem *in eadem.* §. 1. Sed & cum quidam tempore quodam contra Xistum Papam tentassent quædam mali *h* rumoris objicere, & in Concilio, cui & Valentinianus Augustus intererat, dictum fuisset: non licere adversus Pontificem dare sententiam; surrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit judicare judicium suum. Etenim nullus Pontificum minorum vel inferiorum urbium subactus judiciis invenitur.

C. VIII. *Majores a minoribus judicari non possunt.*

Idem Nicolaus *eadem Epistola.*

SUbmittitur Ignatius minorum, inferiorum & subjectorum deliberationibus, cum sacris canonibus præcipientibus, & exemplis sanctorum Patrum, semper, ubi est major auctoritas, sit eundem, & in omnibus controversiis ad potioris sedis judicia actio *i* dirigatur. Quod non solum a catholicis, verum etiam ab ipsis constat observatum hæreticis. Alioquin acephalum liquet esse Concilium, ubi de tanta persona agitur, & majorum non expectatur sententia: cum nec in causa Clericorum

a *Luc.* 10. *Matth.* 9. b *In decretis cum LXX. Episcopis. Polyc. l.* 1. *tit.* 2. *Anselm. l.* 1. *c.* 69. *Burch. l.* 3. *c.* 220. *Pann. l.* 2. *c.* 3. c *Matth.* 16. d *Inf. dist.* 22. *c. sacrosancta. ex Anacl.*

a *Anselm. l.* 7. *c.* 144. *Ivo part.* 5. *c.* 17. *& part.* 6. *cap.* 355. b *Hebr.* 7. c *al. imprætermisse.* d *al. jubente.* e *al. benedicere nitatur.* f *Gal.* 5. g *Polyc. lib.* 1. *tit.* 20. *Anselm. l.* 2. *c.* 67. *al.* 76. *Ivo part.* 5. *c.* 8. *Pann. l.* 4. *cap.* 6. h *al. non boni*] *orig.* i *orig. non habet.*

inferioris gradus, ſolius Epiſcopi ſui judicium tantummodo poſtulandum *a* ſit.

C. IX. *Minorum ſententiæ, majores damnare non valent.*

Idem Nicolaus *ead. epiſtola.*

IN *b* tantum hanc præſumptionem ſancti Patres apud Chalcedonem deteſtati ſunt, ut Dioſcorum Alexandrinum Antiſtitem inter cætera, idcirco potiſſimum, ſine ulla reſtitutione damnaverint, quia in contumacia α permanens erga primæ ſedis Romanæ privilegium, reſipiſcere a ſuis ſuperſtitionibus, ut ſervaretur a prima ſede Apoſtolica, noluit: & ponens * in cœlo os ſuum, & lingua ejus tranſeunte ſuper terram, excommunicationem in S. Leonem Papam dictavit; ita ut in ſententia contra ipſum prolata, hoc videantur memorare præcipue, dicentes: [Quoniam ſecundis exceſſibus priorem iniquitatem valde tranſcendit: Præſumpſit enim & excommunicationem dictare adverſus ſanctiſſimum & beatiſſimum Archiepiſcopum magnæ Romæ Leonem.] Nunquid ibi legitur inquiſitionem fuiſſe factam, utrum juſte, an injuſte ipſam Dioſcorus excommunicationem dictaſſet? Non plane: ſed abſque omni controverſia hoc in eo ulti ſunt; quia cum eſſet inferior, potiorem quibuslibet conatus eſt laceſſere contumeliis, teſte Anatolio Conſtantinopolitano Præſule, qui dicit *c*: [Propter fidem non eſt damnatus Dioſcorus: ſed quia excommunicationem fecit domino Archiepiſcopo Leoni.]

Corr. Rom. ¶ α In contumacia] *Hinc uſque ad verbum*? ponens. *addita ſunt ex originali.*

DISTINCTIO XXII.

1 ps QUia ergo *major a minori judicari non debet. videndum eſt, quæ inter cæteras Eccleſias primum locum, quæ ſecundum, vel tertium obtineat. Romana Eccleſia (ſicut ſupra dictum eſt) primum locum inter cæteras obtinet, Alexandrina ſecundum, Antiochena Eccleſia tertium ab ea locum accepit.*

C. I. *Romana Eccleſia cæterarum primatum tenet. Unde* Nicolaus Papa I. d *ſcribit Mediolanenſibus per Petrum Damianum Legatum ſuum.*

OMnes *e* ſive Patriarchii cujuslibet apices, ſive Metropoleon primatus, aut Epiſcopatuum carhedras, vel Eccleſiarum cujuslibet ordinis dignitates inſtituit Romana Eccleſia. Illam vero ſolus ille fundavit, & ſuper petram fidei mox naſcentis erexit, qui beato æternæ vitæ clavigero terreni ſimul & cœleſtis imperii jura commiſit. Non ergo quælibet terrena ſententia, ſed illud verbum, per quod conſtructum eſt cœlum & terra, per quod denique omnia condita ſunt elementa, Romanam fundavit Eccleſiam. Illius certe privilegio fungitur, illius auctoritate fulcitur. Unde non dubium, quia quiſquis cuilibet Eccleſiæ jus ſuum detrahit, injuſtitiam facit. §. 1. Qui autem Romanæ Eccleſiæ privilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæreſim labitur; & cum ille vocetur injuſtus, hic eſt proculdubio dicendus hæreticus. Fidem quippe violat, qui adverſus illam agit, quæ mater eſt fidei: & illi contumax invenitur, qui eam cunctis Eccleſiis prætuliſſe cognoſcitur. *& infra.* §. 2. Unde & ipſe S. Ambroſius ſe in omnibus ſequi magiſtram ſanctam Romanam profitetur Eccleſiam.

C. II. *Non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino Romana Eccleſia primatum accepit.*

Item Anacletus *ſervus Chriſti Jeſu ad omnes Epiſcopos, epiſtola* 3. *c.* 3.

SAcroſancta *a* Romana, & Apoſtolica Eccleſia non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino Salvatore noſtro primatum obtinuit, & eminentiam poteſtatis ſuper univerſas Eccleſias, ac totum Chriſtiani populi gregem aſſecuta eſt: ſicut ipſe B. Petro Apoſtolo dixit *b*: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam; & tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolveris ſuper terram erit ſolutum & in cœlis.* §. 1. Adhibita *c* eſt etiam ſocietas in eadem Romana urbe beatiſſimi Apoſtoli Pauli, vaſis electionis, qui uno die, unoque tempore glorioſa morte cum Petro ſub Principe Nerone agonizans coronatus eſt, & ambo ſanctam Eccleſiam Romanam conſecraverunt, aliiſque omnibus urbibus in univerſo mundo ſua præſentia, atque venerando triumpho prætulerunt. Et licet, pro omnibus aſſidua apud Deum omnium Sanctorum effundatur oratio; his tamen verbis Paulus beatiſſimus Apoſtolus *d* Romanis proprio chirographo pollicetur, dicens: *Teſtis enim mihi eſt Deus, cui ſervio ſpiritu meo in Evangelio Filii ejus, quod ſine intermiſſione memoriam veſtri facio ſemper in orationibus meis.* §. 2. Prima *e* ergo ſedes eſt cœleſti beneficio Romanæ Eccleſiæ, quam (ut memoratum eſt) beatiſſimi Petrus & Paulus ſuo martyrio conſecrarunt. §. 3. Secunda autem ſedes apud Alexandriam, B. Petri nomine a Marco ejus diſcipulo atque Evangeliſta conſecrata eſt: quia α & ipſe in Ægypto primum verbum veritatis, directus a Petro, prædicavit, & glorioſum ſuſcepit martyrium; cui venerabilis ſucceſſit Abilius. §. 4. Tertia vero ſedes apud Antiochiam ejuſdem, id eſt, beati Petri Apoſtoli nomine habetur honorabilis: quia illic, priuſquam Romam veniret, habitavit, & Ignatium Epiſcopum conſtituit; & illic primum nomen Chriſtianorum novellæ gentis exortum eſt. *& poſt pauca.* f §. 5. Inter beatos Apoſtolos quædam fuit diſcretio *g* poteſtatis: & licet omnes eſſent Apoſtoli, Petro tamen a Domino conceſſum eſt (& ipſi inter ſe idipſum voluerunt) ut reliquis omnibus præeſſet Apoſtolis, & Cephas β, id eſt, caput & principium teneret Apoſtolatus; qui & eandem formam ſuis ſucceſſoribus, & reliquis γ Epiſcopis tenendam tradiderunt. Et non ſolum hoc in Novo Teſtamento eſt conſtitutum, ſed etiam in Veteri fuit: unde ſcriptum *h* eſt, *Moyſes & Aaron in ſacerdotibus ejus*, id eſt primi inter eos fuerunt. *& poſt pauca.* §. 6. Hæc vero Apoſtolica *i* ſedes, cardo, & caput (ut præfatum eſt) omnium Eccleſiarum a Domino, & non ab alio eſt conſtituta: & ſicut cardine oſtium regitur, ſic hujus ſanctæ ſedis auctoritate omnes Eccleſiæ (Domino diſponente) reguntur.

Corr. Rom. ¶ α Quia] *Hinc uſque ad verb.* Tertia *addita ſunt ex originali: quemadmodum & alia nonnulla.*

¶ β Cephas] *In Evangelio Joannis c.* 1. *Cephas (quæ vox Syriaca eſt) exponitur πέτρος, quod Græce petram ſignificat: idque docet etiam B. Hieronymus in comm. epiſt. ad Galatas, cap.* 2. *neque credendum eſt ignoraſſe Anacletum: ſed voluiſſe eam dictionem ad Græcam linguam eo tempore notiſſimam referre. Quod fecit Cyrillus Hieroſolymitanus, catechеſi decima, in nomine, Jeſus; non modo Hebraicam, ſed etiam Græcam illi etymologiam tribuens. Atqui hoc ipſum nomen*

a *al. præſtolandum.* b *Polyc. l.* 1. *tit.* 20. *Anſel. l.* 2. *cap.* 63. *Ivo part.* 5. *cap.* 8. *Pann. l.* 4. *c.* 6. *&* 7. * *Pſal.* 72. c *In Concilio Chalcedonen. actione* 5. d *junior.*] *Anſ.* e *Anſelm. l.* 1. *c.* 63. *al.* 64.

a *Lib.* 3. *de Sacramentis, cap.* 1. *In præfatione Concilii Nicæni. Polycarp. lib.* 1. *tit.* 2. *Anſelm. l.* 1. *cap.* 2. *&* 61. *Ivo p.* 5. *c.* 2. *&* 26. *Panorm. lib.* 4. *cap.* 2. b *Matth.* 16. c *ſup. diſt.* 21. *can. quamvis.* d *Roman.* 1. e *Pannorm. lib.* 4. *c.* 5. f *Polyc. lib.* 1. *tit.* 1. *Anſel. lib.* 1. *c.* 7. *Burch. l.* 1. *cap.* 149. *Ivo part.* 5. *cap.* 166. g *al. diſcretio, & licet.* h *Pſal.* 98. i *Polyc. l.* 1. *titul.* 1. *Anſelm. lib.* 1. *c.* 2. *Burch. l.* 1. *cap.* 178. *Ivo part.* 5. *cap.* 254.

Ce-

Cephas, Optatus Afer, antiquus & probatus auctor, quem Hieronymus & Augustinus magni faciunt, libro secundo, eodem modo, quo Anacletus accepit, his utens verbis: Igitur negare non potes, scire te in urbe Roma, Petro primo cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput Petrus: unde & Cephas appellatus est. *Et Isidorus lib. 7. Etym. cap. 9. sic de Petro loquitur*: Cephas dictus, eo quod in capite sit constitutus Apostolorum. Κεφαλὴ enim Græce caput dicitur. *Verum apud Burchardum & Ivonem sic habetur*: ut reliquis omnibus præesset Apostolis Cephas, id est, ut Petrus principatum teneret Apostolatus.

¶ γ Et reliquis] *In originali est*, & reliquis Apostoli Episcopis.

Gratian. *Hac auctoritate Alexandrina Ecclesia secundum a prima locum habere censetur. Sed postea in Constantinopolitana Synodo, Ecclesia Constantinopol. secundum a sede Apostolica locum accepit.*

C. III. *Secundum a Romano Pontifice Constatinopolitanus obtinet locum.*

Unde in ead. Synodo, id est, Constantinop. 1. *c. 5. ita constitutum est.*

COnstantinopolitanæ *a* civitatis Episcopum habere oportet primatus honorem post Romanum Episcopum, propterea quod sit nova Roma.

Corr. Rom. ¶ *Canon hic ex iis est, quos Apostolica Romana sedes a principio, & longo post tempore non recepit: quid ex epistola 51. alias 53. Leonis Papæ primi ad Anatolium Constantinopolitanum, & aliis ejusdem epistolis, facile est cuivis cognoscere: itemque ex duabus epistolis Leonis IX. una adversus præsumptiones Michaelis, & Leonis, cap. 28. altera ad eundem Michaelem. Sed multo clarius ex B. Gregorii epistola 31. lib. 6. ad Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum: atque ex epistola Nicolai primi ad Michaelem Imperatorem, quæ incipit*, Proposueramus. *Quanquam Constantinopolitani Episcopi, Imperatorum potentia freti, secundum locum Patriarchalium sedium sibi usurparunt: idque tandem pacis, & tranquillitatis causa fuit ipsis concessum, sicut in cap. antiqua, de privileg. Innocentius Papa III. declaravit.*

C. IV. *Apostolicæ sedi Constantinopolitanam constat esse subjectam.*

Item Gregorius *Joanni Episcopo Syracusano, lib. 7. epist. 63.*

DE *b* Constantinopolitana Ecclesia quod dicunt, quis eam dubitet sedi Apostolicæ esse subjectam? quod & D. piissimus Imperator, & frater noster Eusebius, ejusdem civitatis Episcopus assidue profitentur. Tamen si quid boni vel ipsa, vel altera Ecclesia habet, ego & minores meos, quos ab illicitis prohibeo, in bono imitari paratus sum. Stultus est enim, qui in eo se primum existimat, ut bona, quæ viderit, discere contemnat. *Idem eidem epist. 64.* Nam quod Primas Byzancenus sedi Apostolicæ dicit se subjici, si qua culpa in Episcopis invenitur, nescio quis *c* ei subjectus non sit: cum vero culpa non exigit, omnes secundum rationem humilitatis æquales sumus.

Corr. Rom. ¶ *Hoc caput sumptum est ex duabus epistolis eidem Joanni Episcopo Syracusano scriptis: sed in epist. 63. ex qua accepta est prior pars, agitur de Constantinopolitana Ecclesia: in sequenti vero 64. agitur de Primate Byzanceno provinciæ Africæ, non autem Constantinopolitano, quod videntur & Gratianus & Anselmus, apud quem eodem modo legitur, voluisse: adducti fortasse summula illa, quæ præposita est epistolæ Gregorii. Auctor quidem glossæ, quod Gratianum putavit sensisse, aperte exposuit.*

C. V. *Constantinopolitanus Episcopus auctoritate Romani Pontificis deponitur.*

Item Gelasius Papa I. *ad Faustum magistrum legationis.*

QUa *a* traditione majorum, Apostolicam sedem in judicium vocant? An secundæ sedis Antistites, & tertiæ, cæterique bene sibi conscii Sacerdote depelli debuerunt, & qui religionis extitit inimicus, depelli non debuit? Viderint ergo, si alios habent canones, quibus suas ineptias exequantur. Cæterum isti, qui sacri, qui Ecclesiastici, qui legitimi celebrantur, sedem Apostolicam ad judicium vocare non possunt, & Constantinopolitanæ civitatis Episcopus, qui utique per canones inter sedes nullum nomen accepit, in communionem recidens perfidorum, non debuit submoveri?

C. VI. *Constantinopolitana Ecclesia secundum a Romana obtinet locum.*

Item ex 6. Synodo *sub Justiniano congregata, cap. 36.*

RE Novantes α sancti Constantinopolitani decreta Concilii, petimus *b*, ut Constantinopolitana sedes similia privilegia, quæ superior β Roma habet, accipiat, necnon γ in Ecclesiasticis rebus magnificetur, ut illa: sed hæc secunda post illam existens, prius quam Alexandrina sedes numeretur; deinde Antiochena, & post eam Hierosolymitana.

Corr. Rom. ¶ α Renovantes] *Hic agitur de quinto illo canone primæ Synodi Constantinopolitanæ, de quo supra ead. c.* Constantinopolitanæ, *dictum fuit. Et quod attinet ad omnes hos canones, qui sextæ Synodo tribuuntur, videnda est notatio ad c.* sextam, *supra 16. dist.*

¶ β Superior] *Ita habetur in aliquot vetustis Exemplaribus: nam in vulgatis erat inferior. Græce est, τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης id est*, antiquioris, vel senioris Romæ, *ut infra c.* proximo. *Omnino autem caput hoc longe brevius est in hac versione, quam in Græco exemplari, uno tantum loco copiosius, quod Antiochenam numerat sedem, cujus in Græco vulgato nulla mentio.*

[γ Nec non] *Sic emendatum est ex aliquot manuscriptis, & Græco: antea enim legebatur*, non tamen.

Gratian. *Hinc datur intelligi, quod Alexandrina Ecclesia de secunda facta sit tertia, & Antiochena de tertia sit quarta: nisi forte quis duas contendat esse secundas, ut Constantinopolitanam, & Alexandrinam parem suæ dignitatis velit locum obtinere.*

C. VII. *Quæ Patriarchalium sedium primum vel deinceps teneat locum.*

Unde in 8. Synodo, *habita sub Adriano. Papa II. can. 21.*

DIffinimus *c*, neminem prorsus mundi potentum, quenquam eorum, qui Patriarchalibus præsunt sedibus, inhonorare, aut movere a proprio throno tentare; sed omni reverentia, & honore dignos judicare, præcipue quidem sanctissimum Papam senioris Romæ, deinceps autem Constantinopoleos Patriarcham, deinde vero Alexandriæ, ac Antiochiæ, ac Hierosolymorum.

DISTINCTIO XXIII.

1 ps BReviter quæ inter Ecclesiastica officia sit differentia, monstravimus. Nunc a summo incipientes, & usque ad ultimum gradum descendentes, qualiter quisque eorum debeat ordinari, sanctorum auctoritatibus ostendamus.

C. I. *Decretum Nicolai Papæ de electione summi Pontificis.*

Unde Nicolaus Papa II. *in Concil. Lateranensi.*

a *Ex prisca versione. Polyc. l. 2. tit. 22.* b *Ansel. l. 2. cap. 66.* c *al. ei Episcopus subjectus.*

a *Ivo p. 5. c. 9.* b ὁρίζομεν, *id est, statuimus.* c *Deusdedit p. 3. Anselm. l. 2. c. 72.*

IN *a* nomine Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Anno ab incarnatione ejusdem M L I X. mense Aprili, Indictione XII. propositis sacrosanctis Evangeliis, præsidente quoque reverendissimo *b*, ac beatissimo Nicolao Apostolico Papa, in basilica Lateranensis Patriarchii, quæ cognominatur Constantiniana, considentibus etiam reverendissimis Episcopis, Abbatibus, Presbyteris, Diaconis; idem venerabilis Pontifex, auctoritate Apostolica, decernens de electione summi Pontificis, inquit. §. 1. Novit beatitudo vestra, dilectissimi fratres & Coepiscopi, inferiora quoque membra Christi non latuit, defuncto piæ memoriæ Domino Stephano prædecessore nostro, hæc Apostolica sedes, cui, auctore Deo, deservio, quot adversa pertulerit, quot denique per Simoniacæ hæresis trapezitas repetitis malleis, crebrisque tunsionibus subjacuerit: adeo, ut columna Dei viventis jamjam pene videretur concussa nutare, & sagena summi piscatoris, procellis intumescentibus, cogeretur in naufragii profunda submergi. Unde, si placet fraternitati vestræ, debemus, auxiliante Deo, futuris casibus prudenter occurrere, & Ecclesiastico statui, ne recidiva *c* (quod absit) mala prævaleant, præcavere. §. 2. Quapropter instructi prædecessorum nostrorum, aliorumque sanctorum Patrum auctoritate, decernimus, atque statuimus, ut obeunte hujus Romanæ universalis Ecclesiæ Pontifice, imprimis Cardinales Episcopi diligentissime simul de electione tractantes, mox Christi *d* Clericos Cardinales adhibeant: sicque reliquus Clerus & populus ad consensum novæ electionis accedat, nimirum præcaventes, ne venalitatis morbus aliqua occasione subrepat. Et ideo religiosissimi viri præduces sint in promovenda Pontificis electione, reliqui autem sequaces. §. 3. Certus vero atque legitimus hic electionis ordo perpenditur, si perspectis diversorum Patrum regulis sive gestis, etiam illa B. Leonis prædecessoris nostri sententia recolatur. [Nulla *e*, inquit, ratio finit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec a Clericis sunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a comprovincialibus Episcopis cum Metropolitani judicio consecrati.] Quia vero sedes Apostolica cunctis in orbe terrarum præfertur Ecclesiis, atque ideo super se Metropolitanum habere non potest, Cardinales Episcopi proculdubio Metropolitani vice funguntur, qui videlicet electum Episcopum ad Apostolici culminis apicem provehant. §. 4. Eligatur autem de ipsius Ecclesiæ gremio, si reperitur idoneus, vel si de ipsa non invenitur, ex alia assumatur: salvo debito honore & reverentia dilecti filii nostri Henrici, qui impræsentiarum Rex habetur, & futurus imperator, Deo concedente, speratur, sicut jam sibi concessimus, & successoribus illius, qui ab hac Apostolica sede personaliter hoc jus impetraverint. §. 5. Quod si pravorum, atque iniquorum hominum ita perversitas invaluerit, ut pura, sincera, atque gratuita fieri in urbe non possit electio, Cardinales Episcopi cum religiosis Clericis, catholicisque Laicis, licet paucis, jus potestatis obtineant, eligere Apostolicæ sedis Pontificem, ubi congruere viderint. §. 6. Plane, postquam electio fuerit facta, si bellica tempestas, vel qualiscunque hominum conatus malignitatis studio restiterit, ut is, qui electus est, in Apostolica sede juxta consuetudinem inthronizari non valeat: electus tamen, sicut verus Papa, obtineat auctoritatem regendi Romanam Ecclesiam, & disponendi omnes facultates illius: quod beatum Gregorium ante suam consecrationem fecisse cognovimus. §. 7. Quod si quis contra hoc nostrum decretum Synodali sententia promulgatum, per seditionem, vel præsumptionem, aut quolibet ingenio electus, aut etiam ordinatus, seu inthronizatus fuerit, auctoritate divina, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, perpetuo anathemate cum suis auctoribus, fautoribus, & sequacibus, a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ separatus abjiciatur, sicut Antichristus, invasor, & destructor totius Christianitatis: nec aliqua *a* super hoc ei audientia reservetur: sed ab omni Ecclesiastico gradu, in quocunque fuerat prius, sine retractatione deponatur: cui quisquis adhæserit, vel qualemcunque tanquam Pontifici reverentiam exhibuerit, aut in aliquo eum defendere præsumpserit, pari sententia *b* sit mancipatus. §. 8. Quisquis autem hujus nostræ *c* decretalis sententiæ temerator extiterit, & Romanam Ecclesiam sua præsumptione confundere, & conturbare contra hoc statutum tentaverit, perpetuo anathemate, atque excommunicatione damnetur, *& cum impiis, quid non resurgent in judicio*, reputetur, Omnipotentis iram contra se sentiat, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, (quorum Ecclesiam præsumit confundere) in hac vita, & in futura furorem sentiat: *fiat* e *habitatio ejus deserta, & in tabernaculis ejus non sit, qui inhabitet: fiant* f *filii ejus orphani, & uxor ejus vidua: commotus amoveatur ipse, & filii ejus, & mendicent, & ejiciantur de habitationibus suis: scrutetur fœnerator omnem substantiam ejus, & diripiant alieni labores ejus, orbis* g *terrarum pugnet contra eum, & cuncta elementa sint ei contraria*, & omnium Sanctorum quiescentium merita illum confundant, & in hac vita super eum apertam vindictam ostendant. §. 9. Observatores autem hujus nostri decreti, omnipotentis Dei gratia protegat, & auctoritas beatorum Apostolorum Petri & Pauli ab omnium peccatorum vinculis absolvat.

Corr. Rom. ¶ *Hujus decreti integrum exemplum est in vetustissimo libro Abbatiæ monasterii Farfensis, literis Longobardicis ante annos pene quingentos scripto, & alibi.*

2 pars Gratian. *Episcopi vero, & cæteri ordines infra constituti, qualiter ordinari debeant, ex auctoritate Carthaginensis Concilii quarti, cap. 1. cui interfuit Augustinus, tempore Honorii Augusti, ostendamus, ab eorum examinatione incipientes.*

C. II. *Quando sit examinandus, qui in Episcopum elegitur.*

QUi *h* Episcopus ordinandus est, antea examinetur, si natura sit prudens, si docibilis, si moribus temperatus, si vita castus, si sobrius, si semper suis negotiis cavens, si humilis, si affabilis, si misericors, si literatus, si in lege Domini instructus, si in Scripturarum censibus cautus, si in dogmatibus Ecclesiasticis exercitatus: & ante omnia, si fidei documenta verbis simplicibus asserat, id est, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum unum Deum esse confirmans, totamque Trinitatis Deitatem coessentialem, & substantialem, & coæternalem, & coomnipotentem prædicans; si singulas *i* quasque in Trinitate personas plenum Deum, & totas tres personas unum Deum; si incarnationem divinam non in Patre, neque in Spiritu sancto factam, sed in Filio tantum credat; ut qui erat in divinitate Dei Patris Filius, ipse fieret in homine hominis matris filius, Deus verus ex Patre, homo verus ex matre, carnem ex matris visceribus habens, & animam humanam rationalem, simulque in eo veritas utriusque naturæ, idem Deus & Homo, una persona, unus Filius, unus Christus, unus Dominus, creator omnium quæ sunt & auctor, Dominus & rector cum Patre, & Spiritu Sancto omnium creaturarum: qui passus sit vera carnis passione; mortuus vera corporis sui morte; resurrexit vera carnis suæ resurrectione *k* & vera animæ resumptione, in qua veniet judicare vivos & mor-

a *Pann. l. 3. c. 1.* b *al. reverentissimo.* c *al. redivivus.* d *al. Episcopi.* e *inf. dist. 62. c. Nulla ratio.*

a *al. aliquando.* b *al. sententiæ.* c *al. nostri.* d *Psalm. 1.* e *Psalm. 68.* f *Psal. 108.* g *Sap. 5.* h *Ordo Romanus, pag. 95. Burchard. lib. 1. cap. 8. Ivo part. 5. c. 62. Polyc. l. 2. tit. 9.* i *al. singulam quamque personam.* k *al. receptione.*

& mortuos. §. 1. Quærendum etiam ab eo, si Novi & Veteris Testamenti, id est, Legis & Prophetarum, & Apostolorum unum eundemque credat auctorem Deum; si diabolus non per conditionem, sed per arbitrium factus sit malus. §. 2. Quærendum etiam ab eo, si credat hujus, quam gestamus, & non alterius, carnis resurrectionem, si credat judicium futurum, & recepturos singulos pro his quæ in carne gesserunt, vel pœnas, vel præmia *a*; si nuptias non prohibeat *b*; si secunda matrimonia non damnet; si carnium perceptionem non culpet; si pœnitentibus reconciliatis communicet; si in Baptismate omnia peccata, id est, tam illud originale contractum, quam illa, quæ voluntarie admissa sunt, dimittantur; si extra Ecclesiam catholicam nullus salvetur. §. 3. Cum in his omnibus examinatus, fuerit inventus plene instructus, tunc cum consensu Clericorum, & Laicorum, & conventu totius provinciæ Episcoporum, maximeque Metropolitani vel auctoritate, vel præsentia ordinetur Episcopus. Suscepto in nomine Christi Episcopatu, non suæ delectationi, nec suis motibus, sed his Patrum definitionibus acquiescat *α*.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc integrum extat in ordine Romano, additis ad initium his vocibus*, Statuta Ecclesiastica: *cui simile titulum toti Carthaginensi quarto Concilio esse præpositum in aliquot vetustis codicibus, testantur illi, qui tomos Conciliorum ediderunt.*

¶ *α* Acquiescat] *Post hoc verbum tam in Concilio, quam in ordine sequitur.* In cujus ordinatione etiam ætas requiratur, quam sancti Patres in præeligendis Episcopis constituerunt.

C. III. *Qualis esse debeat Clericorum conversatio.*

Item Isidorus, *de Ecclesiasticis officiis, lib. 2. c. 2.*

3 HIS *c* igitur lege patrum cavetur, ut a vulgari vita ps secluſi, a mundi voluptatibus sese abstineant; non spectaculis, non pompis interfint; convivia publica fugiant; privata non tantum pudica, sed & sobria colant: usuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudisque cujusquam studium appetant; amorem pecuniæ, quasi materiam cunctorum criminum, fugiant, & seculares officia, negotiaque abjiciant: honoris gradus per ambitiones non subeant; pro beneficiis medicinæ Dei munera non accipiant; dolos & conjurationes caveant; odium, æmulationem, obtrectationem, atque invidiam fugiant; non vagis oculis, non effræni lingua, aut petulanti, fluidoque *d* gestu incedant, sed pudorem, & verecundiam mentis simplici habitu, incessuque ostendant; obscœnitatem etiam verborum, sicut & operum, penitus execrentur: viduarum, & virginum frequentationem *e* fugiant; contubernia extranearum fœminarum nullatenus appetant; castimoniam quoque inviolati corporis perpetuo conservare studeant; aut certe unius matrimonii vinculo fœderentur; senioribus quoque debitam obedientiam præbeant; neque ullo jactantiæ studio semetipsos attollant: postremo doctrinæ lectionibus, psalmis, hymnis, canticis exercitio jugiter *f* incumbant. Tales enim debent esse, qui divinis cultibus se mancipandos student exhibere, scilicet, ut dum scientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis administrent.

C. IV. *Qui digne Sacramenta tractare non possunt, ad ministerium non eligantur divinum.*

Item Clemens *ad Jacobum fratrem Domini, epist. 2.*

TAles *g* ad ministerium eligantur Clerici, qui digna possunt dominica Sacramenta tractare. Melius est enim Domini Sacerdoti paucos habere ministros, qui possint digne opus Dei exercere, quam multos inutiles, qui onus grave ordinatori adducant.

C. V. *Si electo in Episcopum aliqua objiciuntur, quinque vel sex Episcopi ad ejus purgationem conveniant.*

Item ex Concilio Carthaginensi 3. *c.* 40.

ILlud *a* statuendum est, ut quando ad eligendum Episcopum convenerimus, si qua contradictio fuerit oborta, (quia sæpe talia facta sunt apud nos) non præsumant ad purgandum eum, qui ordinandus est, tres tantum *b*, sed postulentur ad numerum supradictorum duo, vel tres, & in eadem plebe, cui ordinandus est, discutiantur primo personæ contradicentium: postremo illa etiam, quæ objiciuntur, pertractentur, & cum purgatus fuerit sub conspectu publico, ita demum ordinetur. Si hoc cum vestræ sanctitatis animo concordat, roboretur vestræ dignitatis *c* responsione. Ab universis Episcopis dictum est: Satis placet.

C. VI. *Vota suæ promissionis spondeant, quos Ecclesiastica promovet disciplina.*

Item ex Concilio Toletano 11. *c.* 10.

QUanquam *d* omnes, qui sacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur adstricti, expedibile tamen est, ut promissionis suæ vota sub cautione spondeant, quos ad promotionis gradus Ecclesiastica probat *e* disciplina. Solet enim plus timeri, quod singulariter pollicetur, quam quod generali sponsione concluditur. §. 1. Et ideo placuit huic sancto Concilio, ut unusquisque, qui ad Ecclesiasticos gradus est ascensurus, non ante honoris consecrationem accipiat, quam placiti *f* sui adnotatione promittat, ut fidem Catholicam sincera cordis devotione custodiens, juste, & pie vivere debeat, & in nullis operibus suis canonicis regulis contradicat, atque ut debitum per omnia honorem, atque obsequii reverentiam præeminenti sibi unusquisque dependat, juxta illud beati Leonis *g* Papæ edictum: [Qui se scit aliquibus esse præpositum, non molestе ferat aliquem sibi esse prælatum: sed obedientiam, quam exigit, etiam ipse dependat.] Pœna etiam *h* juxta Ecclesiasticæ consuetudinis morem, & placitis talium inferenda *i*, & ab iis, qui transgressores fuerint, persolvenda est.

C. VII. *Qualiter ordinetur Episcopus.*

Debinc disponitur, qualiter Ecclesiastica officia ordinantur, in Concilio Carthagin. 4. *c.* 2.

EPiscopus *k* cum ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Evangeliorum codicem super caput, & cervicem ejus. & uno super eum fundendo benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus tangant.

C. VIII. *Qualiter ordinetur Presbyter.*

PResbyter *l* cum ordinatur, Episcopo eum benedicente, & manum super caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præsentes sunt, manus suas juxta manum Episcopi super caput illius teneant. Sicut autem in die suæ ordinationis Sacerdos orario, utroque humero ambitur; ita tempore consecrationis, eodem orario debet uti intestanter.

---

a *al. gloriam*. b *al. improbet*. c *Refertur in Conc. Mogunt. 1. cap. 10.* d *al. tumidoque gressu*. e *al. visitationes frequentissimas*. f *al. jugi*. g *Polyc. l. 4. tit. 31.*

* *Et in Concil. Afric. cap. 17.* a *Polyc. l. 2. c. 8. Ansel. lib. 6. cap. 65. Burch. lib. 1. c. 6. Ivo par. 5. cap. 60.* b *al. tantum accedere.* c *al. dignationis.* d *Ansel. lib. 7. cap. 88.* e *al. provehit.* f *al. placita sibi.* g *epist. 82. ad Anastasium Thess. Episcopum.* h *al. tamen.] orig.* i *al. inferenda.* k *Ordo Romanus pag. 100. Polyc. lib. 2. tit. 9. Ansel. lib. 6 cap. 49. al. 55. Ivo part. 5. cap. 124. Pann. lib. 3. cap. 18.* l *Ex eod. Concilio, cap. 3. Polyc. lib. 2. tit. 32. Ansel. lib. 7. cap. 53. Ivo p. 6. c. 12. Pannorm. lib. 3. c. 33.*

C. IX.

C. IX. *Quod quiſque accepit tempore conſecrationis, ferat tempore oblationis.*

Unde in Concilio Bracarenſi III. *c.* 3. *legitur.*

ECcleſiaſtica & antiqua inſtitutione præfixum novimus, ut omnis Sacerdos, cum ordinatur, orario utroque humero ambiatur: ſcilicet, ut qui imperturbatus præcipitur conſiſtere inter proſpera & adverſa, virtutum ſemper ornamento, utroque circumſeptus appareat humero. Qua ergo ratione tempore ſacrificii non aſſumit, quod ſe in Sacramento accepiſſe non dubitat? Proinde modis omnibus convenit, ut quod quiſque percepit in conſecratione honoris, hoc retineat & in oblatione, vel perceptione ſuæ ſalutis: ſcilicet, ut cum Sacerdos ad ſolennia Miſſarum accedit, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut Sacramentum corporis & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſumpturus, non aliter accedat, quam orario utroque humero circumſeptus: ſicut & tempore ordinationis ſuæ dignoſcitur conſecratus, ita ut de uno eodemque orario cervicem pariter & utrumque humerum premens, ſignum in ſuo pectore præparet *a* crucis. §. 1. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ ſubjaceat.

4 ps. Gratianus. *Dalmaticis autem nec Epiſcopis, nec Diaconis abſque Apoſtolica licentia uti permittitur.*

C. X. *Abſque Apoſtolica licentia Dalmaticis, nec Epiſcopis nec Diaconis uti licet.*

Unde Gregorius *Aregio Epiſcopo Francorum, lib. 7. epiſt.* 111.

COmmunis *b* filius Petrus Diaconus nobis innotuit, quod fraternitas veſtra tempore, quo hic fuit, poposcerit, ut ſibi & Archidiacono ſuo utendi Dalmaticis licentiam præberemus. Sed qui ita, hominum ſuorum infirmitate compulſus, feſtinanter abſceſſit, ut nec ipſe mœror incumbens diutius (ut dignum erat & res deſiderata poſcebat) fineret permanere, & nos in multis implicitos, ut Eccleſiaſticæ rationis eſt conſideratio, novum hoc inconſulte & ſubito non permitteret indulgere; idcirco poſtulatæ rei prolongatus effectus eſt. Nunc vero charitatis tuæ bona revocantes ad animum, hujus auctoritatis noſtræ ſerie, petita concedimus, atque te & Archidiaconum tuum Dalmaticarum uſu decorandos eſſe conceſſimus, eaſdemque Dalmaticas dilectiſſimo filio noſtro Cyriaco Abbate deferente tranſmiſimus.

C. XI. *Qualiter ordinetur Diaconus.*

DIaconus *c* dum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat: quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.

5 ps. Gratian. *Queritur autem, an poſt benedictionem manus Preſbyterorum, & Diaconorum chriſmatis liquore debeant perungi.*

C. XII. *Nec Presbyteris, nec Diaconis in conſecratione, chriſmate manus perungere licet.*

De his ita ſcribit Nicolaus Papa I. *Radulpho Archiepiſcopo Bituricenſi.*

PRæterea *d* ſciſcitaris, utrum ſolis Presbyteris, an & Diaconis debeant, cum ordinantur, manus chriſmatis liquore perungi? Quod in ſancta hac Romana Eccleſia, cui Deo auctore deſervimus, neutris agitur. Sed & quia ſit a novæ legis miniſtris actum, nuſquam (niſi nos fallat oblivio) legimus. Ergo ad B. Innocentii *e* Papæ canonica decreta ſanctitatem tuam tranſmittimus, & quæ tibi ſint in conſecrationibus & ordinibus *f* obſervanda, principia paginæ ad Decentium Eugubinum Epiſcopum miſſæ, te affatim edocebunt.

C. XIII. PALEA.

EX α epiſtola *a* Simplicii Papæ Severo & Florentino Epiſcopis directa. Ad cognitionem noſtri examinis, Gabrenenſis Diaconi relatu, pervenit de quibuſdam ipſius Eccleſiæ Clericis, quorum cum unus ad Presbyterium, duo ad Levitarum miniſterium conſecrarentur, Epiſcopus eorum, oculorum dolore detentus, fertur manum ſuam ſuper eos tantum poſuiſſe, & Presbyterum quendam illis contra Eccleſiaſticum ordinem benedictionem dediſſe: qui propter tantam præſumptionis audaciam poterat accuſatus judicio præſenti damnari, ſi adhuc in corpore poſitus, non fuiſſet mortis vocatione præventus. Sed quia jam ille examini divino relictus eſt, humano judicio accuſari non poteſt; ii qui ſuperſunt, & ab eo non conſecrationis titulum, ſed ignominiæ potius elogium acceperunt, ne ſibi licentiam talis ultra uſurpatio faciat, decrevimus, ut a gradu Sacerdotalis, vel Levitici ordinis, quem perverſe adepti ſunt, depoſiti, æquo judicio abjiciantur. Tales enim merito judicati ſunt removendi, quia prave inventi ſunt conſtituti.

Corr. Rom. ¶ α Ex Epiſtola] *Hæc Palea in nullo manuſcripto exemplari eſt inventa. Burchardus, & Ivo ante hoc caput, quod incipit,* Ad cognitionem, *referunt aliud quoddam caput, quod incipit,* Relatio, *ex epiſtola Simplicii miſſa Equitio Florentio, (ſive Florentino) & Severo Epiſcopis. Quamobrem inde poteſt hunc eſſe tranſlatus titulus. Cæterum caput hoc a Burchardo citatur ex Concilio Bracar. ab Ivone in quinta quidem part. c.* 213. *ex Carthaginenſi, in ſexta vero c.* 102. *ex Hiſpalenſi. 2. cap.* 5. *quo etiam loco extat; & ſequens canon,* Quorundam, *eſt quaſi hujus ſumma.*

Gratian. *Item quæritur, an eorum ordinatio ſit rata habenda, quibus Epiſcopus, oculorum languore detentus, manus imponit, & Presbyter ſuper eos orationem dicit.*

C. XIV. *Et Ordinator, & ordinatus damnationis ſubeat pœnam, cum Epiſcopus manum imponit, & alius orationem dicit.*

De his ita ſtatutum eſt in Concilio *b* Toletano.

QUorundam *c* Clericorum, dum unus ad Presbyterium, duo ad Levitarum miniſterium ſacrarentur, Epiſcopus oculorum dolore detentus, fertur manum ſuam ſuper eos impoſuiſſe tantum, & Presbyterum quendam illis contra Eccleſiaſticum ordinem benedictionem dediſſe. Sed quia jam ille examini divino relictus, humano judicio accuſari non poteſt; ii, qui ſuperſunt, gradum Sacerdotii, vel Levitici ordinis, quem perverſe adepti ſunt, amittant.

C. XV. *Qualiter Subdiaconus ordinetur.*

Item ex Concilio Carthagin. IV. *c.* 5.

6 SUbdiaconus *d* cum ordinatur, quia manus impops ſitionem non accipit, patinam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum: de manu vero Archidiaconi accipiat urceolum cum aqua *e*, manile, & manutergium.

C. XVI. *Qualiter Acolythus ordinetur.*

Item ex eodem Concilio, *c.* 6.

AColythus *f* cum ordinatur, ab Epiſcopo quidem doceatur, qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari: accipiat & urceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti.

a *Præferat*) *manuſc.* b *Anſel. l.* 6. *c.* 88. *al.* 96. c *Ex Conc. Carth.* 4. *cap.* 4. *Ordo Romanus.* 91. *col.* 2. *Polyc. l.* 2. *tit.* 32. *Anſel. l.* 7. *c.* 52. *al.* 60. *Ivo p.* 6. *cap.* 13. *Pann. l.* 3. *c.* 31. d *Ivo p.* 6. *c.* 121. e *Innoc. P P.* 1. *epiſt.* 1. f *al. ordinationibus.*

a *Ex Conc. Hiſpalenſi.* 2. *cap.* 5. *Burch. l.* 1. *c.* 3. *Ivo p.* 5. *c.* 213. *&* 6. *c.* 102. b *In Concil. Hiſpal.* 2. *cap.* 5. c *Ordo Romanus p.* 91. *Rabanus de inſtit. cler. lib.* 1. *cap.* 8. *Iſidorus lib.* 2. *offic. c.* 10. d *Polyc. l.* 2. *tit.* 32. *Anſelm. l.* 7. *c.* 59. *Ivo p.* 6. *c.* 14. *Pann. l.* 3. *c.* 35. e *al. aqua manili.* f *Polyc. ibid. Anſelm. l.* 7. *c.* 58. *Ivo p.* 6. *c.* 15. *Pann. l.* 3. *c.* 35.

C. XVII.

C. XVII. *Qualiter Exorcista ordinetur.*

Item ex eodem, *c.* 7.

EXorcista *a* cum ordinatur, accipiat de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt Exorcismi, dicente sibi Episcopo: [Accipe, & commenda memoriæ, & habeto potestatem imponendi manus super energumenum, sive baptizatum, sive catechumenum.]

C. XVIII. *Qualiter Lector ordinetur.*

Item ex eodem Concilio, *c.* 8.

LEctor *b* cum ordinatur, faciat de illo Episcopus verbum ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium: post hæc spectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicens ad eum: [Accipe, & esto relator *c* verbi Dei, habiturus, si fideliter & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministraverint. *d*]

C. XIX. *Qualiter Ostiarius ordinetur.*

Item ex eodem, *c.* 9.

OStiarius *e* cum ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conversari, ad suggestionem Archidiaconi tradat ei Episcopus claves Ecclesiæ de altario, dicens: [Sic age, quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur.]

C. XX. *Qualiter Psalmista ordinetur.*

Item ex eodem Concilio, *c.* 10.

PSalmista *f*, id est, Cantor potest absque licentia Episcopi, sola jussione Presbyteri officium suscipere cantandi, dicente sibi Presbytero: [Vide ut quod ore cantas, corde credas, & quod corde credis, operibus comprobes.]

Gratian. *Clerici comam nutrire prohibentur, quorum caput desuper in modum sphæræ vasum esse debet.*

C. XXI. *Clerici comam nutrire prohibentur.*

Unde Anicetus Papa *Episcopis Galliæ.*

PRohibete *g*, fratres, per universas regionum vestrarum Ecclesias, ut Clerici, juxta Apostolum, comam non nutriant, sed desuper caput in modum sphæræ radant.

C. XXII. *De eodem.*

Item ex Concilio Agathensi, *c.* 20.

CLerici *h*, qui comam nutriunt, ab Archidiacono, etiamsi noluerint, inviti detondeantur. Vestimenta etiam, vel calceamenta eis, nisi quæ religionem deceant, uti aut habere non liceat.

C. XXIII. *De eodem.*

Item Gregorius II. *in Concilio Romæ habito in Basilica S. Petri, c.* 17.

SI *i* quis ex Clericis relaxaverit comam, sit anathema.

C. XXIV. *Quibus vestibus Monialis sit induenda, cum consecratur.*

Item ex Concilio Carthagin. IV. *c.* 11.

SAnctimonialis *k* virgo, cum ad consecrationem suo *l* Episcopo offertur, in talibus vestibus applicetur, qualibus semper usura est, professioni & sanctimoniæ aptis.

Gratian. *Vasa quoque sacrata, & vestimenta altaris mulieres Deo dedicatæ contingere, & incensum circa altaria deferre prohibentur.*

C. XXV. *Vestimenta altaris, & vasa sacrata mulieres tangere prohibentur.*

Unde Soter Papa *omnibus Episcopis Italiæ, epist.* 2.

SAcratas *o* Deo fœminas, vel Monachas sacra vasa, vel sacratas pallas penes vos contingere, & incensum circa altaria deferre, perlatum est ad Apostolicam sedem: quæ omnia reprehensione plena esse & vituperatione, nulli recte sapientum dubium est. Quamobrem hujus sanctæ sedis auctoritate hæc omnia vobis resecare funditus, quanto citius poteritis, censemus. Et ne pestis hæc latius divulgetur, per omnes provincias abstergi citissime mandamus.

C. XXVI. *Sacrarium Subdiaconis ingredi non licet.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c.* 21.

NOn *b* oportet Subdiaconos licentiam habere in sacrarium, sive secretarium (quod Græci Diaconium appellant) ingredi, & contingere vasa Dominica.

C. XXVII. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 22.

MInistrum *c* non oportet uti orariis, nec hostias α derelinquere.

Corr. Rom. ¶ α Hostias] *Vera lectio, quæ habetur etiam in aliquot manuscriptis, est,* Ostia. *sed ob glossam non est restituta.*

C. XXVIII. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 23.

NOn *d* oportet Lectores, aut Psalmistas orariis uti, & sic legere aut psallere.

C. XXIX. *Mulier in conventu viros docere, non permittitur.*

Item ex Concilio Carthagin. IV. *c.* 98. *&* 99.

MUlier *e*, quamvis docta & sancta, viros in conventu docere non præsumat. Laicus *f* autem præsentibus Clericis (nisi ipsis rogantibus) docere non audeat.

C. XXX. *Ministris non sacratis vasa Dominica contingere non licet.*

Item ex Concilio Agathensi, *c.* 66.

NOn *g* oportet insacratos ministros licentiam habere in sacrarium (quod Græci Diaconium appellant) ingredi, & contingere vasa Dominica.

C. XXXI. *Cuilibet ex Lectoribus vasa sacra altaris portare non licet.*

Item ex Concilio Bracarensi, *c.* 28.

NOn *h* liceat cuilibet ex Lectoribus sacra altaris vasa portare, nec aliis, nisi iis, qui ab Episcopo Subdiaconi fuerint ordinati.

C. XXXII. *De eodem, ut Clerici comam non nutriant.*

Item ex Concilio Martini Papæ, *c.* 41.

NOn *i* liceat cuilibet ministeria tangere, nisi Subdiacono, aut Acolytho in secretario vasa Dominica.

§. 1. Nec *k* oportet Clericos comam nutrire, & ministrare: sed attonso capite, patentibus auribus, & secundum *l* Aaron, talarem vestem induere, ut sint in habitu ornato.

C. XXXIII. *Qualiter Sponsus & sponsa sint benedicendi.*

Item ex Concilio Carthagin. IV. *c.* 13.

SPonsus *m* & sponsa cum benedicendi sunt a Sacerdote, a parentibus suis, vel a paranymphis offerantur, qui cum benedictionem acceperint, eadem nocte, pro reverentia ipsius benedictionis, in virginitate permaneant.

---

a *Polyc. l.* 2. *tit.* 32. *Ansel. l.* 7. *c.* 57. *Ivo p.* 6. *c.* 16. *Pann. l.* 3. *c.* 37. b *Polyc. ibid. Ans. l.* 7. *c.* 55. *Ivo p.* 6. *c.* 17. *Pann. l.* 3. *c.* 38. c *al. lector.* d *bene administraverunt.*] *Ordo Rom.* e *Polyc. ib. Ans. l.* 7. *c.* 54. *Ivo p.* 6. *c.* 18. *Pann. l.* 3. *c.* 39. f *Polyc. ibid. Ans. l.* 7. *c.* 53. *Ivo p.* 6. *c.* 19. *Pann. l.* 3. *c.* 40. g *Ivo par.* 6. *c.* 46. h *Ivo concor. p.* 6. *c.* 265. *&* 378. i *Extra de vit. & ho. cle. c. si quis.* k *Polyc. l.* 4. *t.* 35. *Burch. l.* 8. *c.* 23. *Ivo p.* 7. *c.* 43. l *al. sui.*

a *Polyc. l.* 3. *tit.* 9. *Ansel. l.* 7. *c.* 240. *Burch. l.* 3. *cap.* 215. *Ivo p.* 2. *c.* 72. *& part.* 3. *c.* 265. b *Ansel. lib.* 7. *cap.* 90. *Ivo par.* 3. *cap.* 105. c *Anselm. lib.* 7. *cap.* 88. d *Anselm. lib.* 7. *cap.* 83. e *Infra, de consecrat. dist.* 4. *can. mulier. Burch. l.* 8. *c.* 83. *Ivo par.* 7. *c.* 101. *& part.* 8. *c.* 324. f *ibid. cap.* 98. g *Fere idem supra eod. c. non oportere Subdiaconos.* h *Apud Mart. Bracar. infra cap. Græc. Synod. cap.* 41. *& cap.* 66. i *Ivo p.* 6. *c.* 377. k *Ibidem c.* 66. *Ivo p.* 6. *c.* 378. l *Exod.* 22. m *Infra* 30. *quæst.* 5. *can. Sponsus. Burch. lib.* 9. *cap.* 5. *Ivo part.* 8. *c.* 143.

DISTIN-

DISTINCTIO XXIV.

1 ps QUaliter Episcopus sit examinandus, & qualiter ipse, simul cum reliquis infra ipsum constitutis, sit ordinandus, breviter monstratum est. *Nunc autem videndum est de Sacerdotibus, & reliquis, an sine examinatione sint promovendi. De his ita scribit Paulus ad Timotheum :* a Manus nemini cito imposueris, & nihil sine præjudicio facias in alteram partem declinando.

C. I. *De eodem.*

Ex decretis Sylvestri Papæ *in Synodo Rom. c. 9.*

NUllus b Acolythorum, vel Subdiaconorum α rem consecratam a Presbytero aliis porrigat, (quia aliud est minister, aliud assistens:) nisi tantum supportet, quod ei Sacerdos imposuerit suo ore benedictum.

Correct. Rom. ¶ α vel Subdiaconorum] *Verba hæc non sunt in Synodo Romana sub Sylvestro; sed habentur apud Burchardum & Ivonem, & in iis Vaticanis Gratiani exemplaribus, in quibus est hoc caput. Nam in antiquioribus non est : sed post versiculum*, declinando, *sequitur continenter*, Nullus ordinetur.

C. II. *Ante probationem nullus ordinetur Clericus.*

Item ex Concilio Carthagin. 3. c. 22.

NUllus c ordinetur Clericus, nisi d probatus fuerit, vel Episcoporum examine, vel populi testimonio.

C. III. *Ad Ministerium alicujus Ecclesiæ, Clerici ejusdem promoveantur.*

Item Gelasius Papa *Cœlestino Episcopo.*

PResbyteri e, Diaconi, & universi Clerici Stomensis f civitatis petitorio nobis suggessere porrecto, in Ecclesia beati martyris Eleutherii Episcopi (quæ in supradicta civitatis parochia α probatur esse constructa) Presbyterum, qui constitutus fuerat, defeciisse; atque in ejus locum Julianum, Diaconum ipsius Ecclesiæ, pro celebritate ipsius loci quantocyus debere ordinari. Et ideo, frater charissime, si de ejus vita, vel moribus nihil est quod contra canonum veniat statuta, suprascriptum Presbyterii honore decorabis, sciturus, eum Visitatoris te nomine, non Cardinalis creasse Pontificis. Pariter etiam & Felicissimum Diaconum in ejus Ecclesiæ ministerio, si conversatio ejus patitur, subrogabis, ut locus processionis celeberrimus ad mysteriorum g consecrationem nec Sacerdote indigeat, nec ministro.

Corr. Rom. ¶ α Parochia] *In omnibus antiquis codicibus, tam impressis, quam manuscriptis, sic legitur : cujus vocis loco in recens impressis erat positum* paroecia. *Sed visum est antiquam lectionem esse retinendam : præsertim cum dictio hæc etiam Græce aptissimam habeat Etymologiam.*

C. IV. *Metropolitanorum, & Episcoporum examine promoveantur Episcopi.*

Item ex Concilio Laodicen. c. 12.

EPiscopi h judicio Metropolitanorum, & eorum Episcoporum, qui circumcirca sunt, provehantur ad Ecclesiasticam dignitatem i, ii videlicet, qui plurimo tempore probantur, tam verbo fidei, quam rectæ conversationis exemplo.

2 ps. Gratian. *Cum itaque sine examinatione nullus sit ordinandus; quemadmodum, & quo tempore, Sacerdotum, & cæterorum infra positorum examinatio debeat fieri, considerandum est.*

C. V. *Qui ordinandi sunt, feria quarta ad examinationem conveniant.*

De his in Concilio Nanetensi, *c. 11. ita legitur.*

QUando a Episcopus ordinationes facere disponit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere volunt, feria quarta antea ipsam ordinationem evocandi sunt ad civitatem, una cum Archipresbyteris b, qui eos repræsentare debent: & tunc Episcopus a latere suo eligere debet Sacerdotes, & alios prudentes viros, gnaros divinæ legis, & exercitatos in Ecclesiasticis sanctionibus: qui ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, institutionem, locum, ubi educati sunt, si sint bene literati, si instructi in lege Domini, diligenter investigent; ante omnia, si fidem catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant. §. 1. Ipsi autem, quibus hoc committitur, cavere debent, ne aut favoris gratia, aut cujuscunque muneris cupiditate illecti a vero devient, ut indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos, Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint, & ille, qui indigne accessit, ab altari removebitur; & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo jam condemnati, Ecclesiastica dignitate carebunt. §. 2 Igitur per tres continuos dies diligenter examinentur: & sic Sabbatho, qui probati inventi sunt, Episcopo repræsententur.

Gratian. *Alias autem, sine Clericorum videlicet Concilio, & populi testimonio, nullum Episcopus ordinare præsumat.*

C. VI. *Sine Clericorum suorum Concilio Episcopus Clericos non ordinet.*

Unde in Concilio Carthagin. 4. *c. 22. legitur.*

EPiscopus sine Concilio c Clericorum suorum Clericos non ordinet, ita ut civium conniventiam d, & testimonium quærat.

3 ps. Grat. *Quæritur, quid fieri debeat de his, qui sine examinatione provecti sunt.*

C. VII. *De iis, qui sine examinatione ordinantur, & postea peccata sua confitentur.*

De his ita legitur in Concilio Martini Papæ.

SI quis e Presbyter, aut Diaconus sine aliqua examinatione ordinati sunt, aut certe, cum discuterentur, criminosa peccata sua confessi α sunt, aut post ordinationem ab aliis detecti sunt, abjiciantur ex clero. §. 1. Similiter vero & de universo ordine Clericorum servetur. Nam hoc sibi, quod irreprehensibile est, sancta catholica defendit Ecclesia.

Corr. Rom. ¶ α Confessi sunt] *In originali est*, confessi non sunt, & post ordinationem, &c. *Verum in Concilio Nicæno, c. 9. unde hoc caput videtur sumptum, habetur sine negatione, quemadmodum hic, & infra dist. 81. c.* si quis sine.

DISTINCTIO XXV.

1 ps QUod nullus sine examinatione ordinandus sit, breviter demonstratum est. *Quid autem ad Episcopum, quid ad unumquemque inferiorem pertineat*, Isidorus *Hispalensis Episcopus in epistola ad Ludifredum* f *scribit, ita dicens.*

Corr. Rom. ¶ *Integra hæc epistola habetur in codice Bibliothecæ monasterii Dominicanorum.*

C. I. *Quod Episcopi, & cæterorum sit officium in Ecclesia.*

PErlectis g sanctitatis tuæ literis gavisus sum, quod optatam salutem tuam earum relatu cognovi. De his autem, quæ in sequentibus insinuare eloquii tui ser-

a *Epistola 1. c. 5. Paulo aliter in orig.* b *Burch. lib. 5. c. 34. Ivo. par. 2. c. 43.* c *Ansel. l. 7. c. 89.* d *non probatus, vel] orig.* e *Ansel. l. 7. c. 85. al. 89. 93.* f *Storiensis] Ans.* g *al. ministeriorum.* h *Dist. 61. c. Episcopum. & 63. c. non licet. Burch. l. 1. c. 9. Ivo p. 5. c. 63.* i *al. potestatem.*

a *Burch. l. 2. c. 1. Ivo par. 6. c. 21. Polyc. l. 2. tit. 29. Pann. l. 3. c. 21.* b *al. Presbyteris.* c *al. consilio.* d *assensum & conniventiam] orig.* e *Apud Martinum Bracarensem, cap. 24. Facit ad hoc c. epist. 5. Zachariæ ad Bonifacium Episcopum, & 15. q. 8. Si quis Presbyter.] Ansel. l. 8. c. 13.* f *al. Lantfredum.* g *Burchard. l. 3. c. 50. Ivo p. 6. c. 20. Pann. l. 3. c. 41.*

mo stu-

mo studuit, gratias ago Deo, quod solicitudinem officii pastoralis impendis, qualiterque Ecclesiastica officia ordinentur, perquiris : & licet omnia prudentiæ tuæ sint cognita ; tamen, quia affectu fraterno me consulis, ex parte, qua valeo, expediam, & de omnibus Ecclesiæ gradibus, quid ad quemque pertineat, eloquar. §. 1. Ad Ostiarium namque pertinent claves Ecclesiæ, ut claudat, & aperiat templum Dei, & omnia, quæ sunt intus, extraque, custodiat : fideles recipiat ; excommunicatos & infideles excipiat *a*. §. 2. Ad Exorcistam pertinet exorcismos memoriter retinere, manusque super energumenos, & catechumenos in exorcizando imponere. §. 3. Ad Acolythum pertinet præparatio luminariorum in sacrario : ipse cereum portat : ipse suggesta *b* pro Eucharistia, calices Subdiaconis præparat. §. 4. Ad Psalmistam pertinet officium canendi, dicere benedictiones, laudes, *c* sacrificium, responsoria, & quicquid pertinet ad canendi peritiam. §. 5. Ad Lectorem pertinet lectiones pronuntiare, & ea, quæ Prophetæ vaticinarunt, populis prædicare. §. 6. Ad Subdiaconum pertinet calicem, & patenam ad altare Christi deferre ; & Levitis tradere, eisque ministrare : urceolum quoque, & aquam *d*, manile, & manutergium tenere ; Episcopoque, & Presbytero, & Levitis pro lavandis ante altare manibus aquam præbere. §. 7. Ad Diaconum pertinet assistere Sacerdotibus, & ministrare in omnibus, quæ aguntur in Sacramentis Christi ; in baptismo scilicet, in chrismate, & patena, & calice : oblationes quoque inferre, & disponere in altario : componere etiam mensam Domini, atque vestire, crucem ferre, & prædicare Evangelium & Apostolum. Nam sicut Lectoribus Vetus Testamentum, ita Diaconis Novum prædicare præceptum est. Ad ipsum quoque pertinet officium precum, & recitatio nominum : ipse præmonet aures habere ad Deum : ipse hortatur clamare α : ipse donat pacem, & ipse annuntiat. §. 8. Ad Presbyterum pertinet Sacramentum *e* corporis & sanguinis Domini in altario Dei conficere, orationes dicere, & benedicere dona Dei. §. 9. Ad Episcopum pertinet basilicarum consecratio, unctio altaris, & confectio chrismatis. Ipse prædicta officia, & ordines Ecclesiasticos distribuit : ipse sacras virgines benedicit : & dum præcessit unusquisque in singulis, ipse tamen est præordinator in cunctis. §. 10. Hi sunt Ordines, & ministeria Clericorum, quæ tamen auctoritate Pontificali in Archidiaconi cura, & Primicerii ac Thesaurarii solicitudine dividuntur. §. 11. Archidiaconus enim imperat Subdiaconis : & Levitis, ad quem ista ministeria pertinent : ordinatio vestiendi altaris a Levitis, cura incensi, & sacrificii necessaria solicitudo : quis Levitarum Epistolam, & Evangelium legat : quis preces dicat seu responsoria *f* in Dominicis diebus aut solennitatibus *g* decantet. Solicitudo quoque parochiarum β *h* & ordinatio, & jurgia ad ejus pertinent curam : pro reparandis diœcesanis basilicis ipse suggerit Sacerdoti : ipse inquirit parochias *i* cum jussione Episcopi, & ornamenta, vel res basilicarum parochiarum *k* : gesta libertatum *l* Ecclesiarum Episcopo idem refert ; collectam pecuniam de communione ipse accipit, & Episcopo defert, & Clericis proprias partes idem distribuit. Ab Archidiacono nuntiantur Episcopo excessus Diaconorum : ipse denuntiat Sacerdoti in sacrario jejuniorum dies, atque solennitatum, & ab ipso publice in Ecclesia prædicatur γ : quando vero Archidiaconus absens est, vicem ejus Diaconus sequens adimplet. §. 12. Archipresbyter δ vero se esse sub Archidiacono ejusque præceptis, sicut Episcopi sui, sciat obedire : & (quod specialiter ad ejus ministerium pertinet) supra omnes Presbyteros in ordine positos curam agere, & assidue in Ecclesia stare : & quando Episcopi sui absentia contigerit, ipse vice ejus Missarum solennia celebret, & collectas dicat, vel cui ipse injunxerint. §. 13. Ad Primicerium pertinent Acolythi. Exorcistæ, Psalmistæ, atque Lectores : signum quoque dandum pro officio Clericorum, pro vitæ honestate, & officii meditandi, & peragendi sollicite, lectiones, benedictiones, psalmum, laudes, offertorium, & responsoria quis Clericorum dicere debeat. Ordo quoque, & modus psallendi *a* in choro pro solennitate temporum : ordinatio quoque pro luminaribus deportandis. Si quid etiam necessarium est pro reparatione, basilicarum, quæ sunt in urbe, ipse denuntiat Sacerdoti : epistolas Episcopi pro diebus jejuniorum parochitanis *b* per Ostiarios ipse dirigat : Clericos *c*, quos delinquere cognoscit, ipse distringat : quos vero emendare non valet, eorum excessus ad agnitionem Episcopi deferat : Basilicanos *c* ipse constituat, & matriculam *d* ipse disponat. Quando autem Primicerius absens est, ea, quæ prædicta sunt, ipse exquirat qui ei aut lege *e* proximus est, aut eruditione ζ. §. 14. Ad Thesaurarium pertinet basilicarum, & Ostiarii ordinatio *f*, incensi præparatio, cura chrismatis conficiendi, cura baptisterii ordinandi, præparatio luminariorum in sacrario, & in sacrificiis *g*.

Corr.Rom. ¶ α Clamare:] *In epistola B. Isidori, & apud Ivonem legitur :* ipse hortatur orare, ipse clamat, & pacem ipse annuntiat.

¶ β Parochiarum] *In epistola legitur*, parochitanorum : *quemadmodum & paulo inferius ; & vox ista frequens est in antiquis exemplaribus Conciliorum Toletanorum.*

¶ γ Prædicatur :] *Sic emendatum est ex manuscript. Grat. & originali. Antea legebatur*, prædicantur.

¶ δ Archipresbyter] *Hinc usque ad vers.* Ad Primicerium *non sunt in ipsa epistola Isidori, neque in Pannormia, neque apud Burch. & Extra cap. 1. de offic. Archipresbyt. citatur ex Concilio Toletano.*

¶ ε Clericos,] *In primo Vaticano est*, clericos urbis, *& post verbum*, deferat, *additur*, cæteri enim, qui sunt extra urbem, ad Archidiaconi curam pertinent, *quemadmodum & in nonnullis aliis exemplaribus.*

¶ ζ Eruditione.] *In originali est*, eruditione his explendis certus.

2 ps. Gratian. *Ex hac epistola liquet, quid cujusque officii sit. Est etiam alia distinctio Episcoporum Presbyterorum, Diaconorum, quam fecit* Clemens *in epistola sua tertia, ita dicens.*

C. II. *Quid ab Episcopis, quid a Presbyteris, quid a Diaconis audire oportet.*

AUdire *b* Episcopum attentius oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei : monita autem vitæ a Presbyteris inquirere, a Diaconis vero ordinem disciplinæ.

Gratian. *Sacerdos quoque utrumque humerum orario ambit : Diaconus vero sinistrum tantum, ut ad ministerium expeditius discurrat.*

C. III. *Quare Levitæ unum tantum humerum orario ambit.*

Unde in Concilio Toletano IV. *c.* 30.

UNum *i* orarium oportet Levitam gestare in sinistro humero, propter quod orat, id est, prædicat : dexteram autem partem oportet habere liberam, ut expeditius ad ministerium Sacerdotale discurrat.

3 pars Gratian. *Nunc autem per singulos gradus ordine recurrentes, qui, ex quibus ordinibus, in quem gradum conscen-*

a *al. ejiciat.* b *al. vasa suggesta.* c *laudis sacrificium*] *orig.* d *aquæmanile.*] *orig.* e *al. sacrificium.* f *al. responsorium.* g *Solennitatem.*] *orig. & Pann. Solennitatum.*] *Burch. & Ivo.* h *Parochitanorum.*] *orig.* i *Parochiam.* k *Parochitanorum. orig.* l *al. & libertatum.*

a *al. canendi.* b *al. parochianis.* c *basilicarios.* d *al. matriculas.*) *orig. & manuscr.* e *loco.*) *orig.* f *reparatio.*) *orig.* g *præparatio sacrificii.*) *orig.* h *Anselm. l. 7. c. 76. al.* 81. i *Ansel. l. 7. c.* 80. *al.* 86.

dere possint ; qui post lapsum valeant reparari, vel qui non ; quibus culpis a proprio gradu mereantur dejici ; quo accusante, quibus testificantibus possint convinci ; cujus sententia sint absolvendi, vel condemnandi ; breviter consideremus. §. 1. *Ac primum a Pontificali gradu incipientes, qualem oporteat eum esse, qui in Episcopum est ordinandus, diligenter investigemus, Apostoli regulam secuti, quam in hujusmodi re Timotheo & Tito scribit dicens* : Oportet *a* Episcopum irreprehensibilem esse : *id* b *est, non obnoxium reprehensioni. Hoc ad Timotheum. Ad Titum* c *autem :* Oportet Episcopum sine crimine esse : *quod* (*ut Hieronymus scribit ad Oceanum* d) *idem est.* §. 2. *Nomine autem criminis quodlibet peccatum intelligitur : unde in eadem epistola Hieronymus dicit* : Res α contra naturam pene est, ut sine peccato aliquis sit : sed talis eligatur, cujus comparatione cæteri grex dicantur. *In epistola vero ad Titum, crimen vocatur* e *criminale peccatum, vel criminalis infamia : unde ibi* β *legitur* : f Crimen est querela, id est, peccatum accusatione & damnatione dignum. §. 3. *Quod* g *autem sine crimine jubetur esse, qui in Episcopum eligitur, non ante baptisma, sed post baptismum intelligendum est : ut a tempore videlicet baptismatis nullius criminis conscientia mentem ejus remordeat* γ. §. 4. *Criminis autem appellatio alias late patet, complectens omne peccatum, quod ex deliberatione procedit. Unde Beda* δ *super epistolam Jacobi* h : Peccata, quæ ex ignorantia vel infirmitate humana committuntur, dicit & præcipit alterutrum confiteri, quia facile dimittuntur : quæcunque vero fiunt ex deliberatione, non nisi per pœnitentiam. *Hinc etiam Augustinus ait* : Nullum peccatum ε est adeo veniale, quod non fiat criminalem, dum placet. *Alias autem ea demum significat, quæ semel commissa ad damnationem sufficiunt.* §. 5. *Multa enim ex deliberatione procedunt, quæ nisi sæpius iterata, & in consuetudinem fuerint deducta, quamvis grávent post mortem, non tamen æternaliter perdunt : quia etsi quadam ratione crimina appellentur, tamen mortifera, & capitalia non sunt. Unde Augustinus in homilia* i *de igne purgatorio, exponens verba Apostoli* : Si quis super hoc fundamentum ædificaverit ligna, fœnum, & stipulam, &c. *ait* : Multi sunt, qui lectionem istam male intelligentes, falsa securitate decipiuntur : dum credunt, quod si supra k fundamentum Christi capitalia crimina ædificent, peccata ipsa per ignem transitorium possint purgari, & ipsi postea ad vitam perpetuam pervenire. Intellectus iste, fratres charissimi, corrigendus est : quia ipsi se seducunt, qui taliter sibi blandiuntur. Illo enim transitorio igne, de quo dicit Apostolus *l*, *Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem* : non capitalia, sed minuta peccata purgantur *m* : de quibus, etsi non omnia, vel aliqua commemoranda sunt, ne aliquis se inaniter excusare conetur, & dicat se nescire, quæ sint minora peccata, vel quæ crimina capitalia. §. 6. Et quamvis Apostolus capitalia plura commemoraverit, nos tamen, (ne desperationem facere videamur) breviter dicimus, quæ sunt illa : sacrilegium, homicidium, adulterium, fornicatio *n*, falsum testimonium, furtum, rapina, superbia, invidia, avaritia ; & si longo tempore teneatur, iracundia, & ebrietas, si assidua sit, in eorum numerum computantur *o*. Quicunque enim aliquod *p* de istis peccatis in se dominari cognoverit, nisi digne se emendaverit, & si habuerit spatium, longo tempore pœnitentiam egerit, & largas eleemosynas erogaverit & a peccatis ipsis abstinuerit, illo transitorio igne, de quo ait Apostolus, purgari non poterit, sed æterna illum flamma sine ullo remedio cruciabit. §. 7. Quæ autem sint minuta peccata, licet omnibus nota sint, tamen quia longum est, ut omnia replicentur, opus est, ut ex eis vel aliqua nominemus. Quoties aliquis in cibo, aut in potu plus accipit, quam necesse sit, ad minuta peccata noverit pertinere : quoties plus loquitur, quam oportet, aut plus tacet, quam expedit : quoties pauperem importune petentem exasperat : quoties cum corpore sit sanus, aliis jejunantibus, prandere voluerit, aut somno deditus tardius ad Ecclesiam surgit : quoties, excepto desiderio filiorum, uxorem suam cognoverit : quoties in carcere clausos, aut in vinculis positos tardius requisierit : quoties infirmos tardius visitaverit : si discordes ad concordiam revocare neglexerit : si plus aut proximum, aut uxorem, aut filium, aut servum exasperaverit, quam oportet : si amplius fuerit blanditus, quam expedit : si cuicunque majori personæ, aut voluntate, aut ex necessitate adulari voluerit : si pauperibus esurientibus, nimium *a* deliciosa, aut sumptuosa convivia sibi præparaverit : si se in Ecclesia, aut extra Ecclesiam fabulis otiosis (de quibus in die judicii ratio reddenda est) occupaverit : si dum incaute juramus, & cum hoc per aliquam necessitatem implere non poterimus, utique perjuramus, & cum omni facilitate, vel temeritate maledicimus, cum scriptum *b* sit : *Neque maledici regnum Dei possidebunt.*

Corr. Rom. ¶ α Res contra] *Sic fere in glossa ordinaria ad vocem illam* : irreprehensibilem ; *& est epitome quædam verborum B. Hieronymi in epistola ad Oceanum, explanantis locum Apostoli ad Timotheum, & ad Titum.*

¶ β Unde ibi] *Id est non apud B. Paulum, sed in glossa ordinaria, ad locum B. Pauli. Sumpta autem sententia est ex B. Augustino, ex tractatus* 41. *ad c.* 8. *Joannis : ejusque verba habentur & apud Bedam ad eundem B. Pauli locum, & infra d.* 81. *c.* Apostolus.

¶ γ Remordeat] *Sequebatur in vulgatis* : Unde Hieronymus scribit in eadem epistola ad Titum : *quæ verba sunt inducta, quoniam in nullo manuscripto sunt inventa : habentur autem infra ead. ante cap. primum.*

¶ δ Unde Beda] *In commentariis ipsius ad c.* 5. *epistolæ Jacobi, ad illa verba* : confitemini alterutrum, *sic legitur* : In hac autem sententia illa debet esse discretio, ut quotidiana leviaque peccata alterutrum coæqualibus confiteamur, eorumque quotidiana credamus oratione salvari : porro gravioris lepræ immunditiam juxta legem Sacerdoti pandamus, atque ad ejus arbitrium, qualiter, & quanto tempore jusserit, purificari curemus.

¶ ε Nullum peccatum] *In glossa ordinaria in cap.* 11. 1. *Corinth. ad ea verba* : reus erit corporis & sanguinis Domini, *citatur hæc sententia ex B. August. homilia* 24. *in Joannem, in hæc verba* : Nullum peccatum veniale est, dum placet, quantumcunque parvum : sicut mortale, si vere displicet, nullum judicatur.

C. IV. *Quæ sunt venialia peccata, quæ post hanc vitam purgantur.*

Item Gregorius *Dialog. lib.* 4. *c.* 39.

QUalis hinc quisque egreditur, talis in judicio præsentatur : sed tamen de quibusdam levibus culpis esse ante judicium purgatorius ignis credendus est, pro eo, quod veritas dicit ; *c Quia si quis in Spiritum sanctum blasphemiam dixerit, neque in hoc sæculo remittetur ei, neque in futuro.* In qua sententia datur intelligi, quasdam culpas in hoc sæculo, quasdam vero in futuro posse laxari. Quod enim de uno negatur, consequens intellectus patet, quia de quibusdam conceditur. Sed tamen, ut prædixi, hoc de parvis, minimisque peccatis fieri posse credendum est, sicut est assiduus otiosus sermo, immoderatus risus, vel peccatum curæ rei familiaris, quæ vix sine culpa vel ab ipsis agitur, qui culpam qualiter decli-

nare

a 1. *Timoth.* 3. b *Ex glossa interlineari ad eum locum.* c *cap.* 1. d *Epist.* 83. *& infra ead. c. primum.* e *& in gloss. ordinaria, ad locum epist. ad Timotheum.* f *In gl. interlineari.* g *infra dist.* 81. *c. Apostolus.* h *Jacob. ult.* i *Sermone* 41. *de sanctis, sive* 4. *de animab. defunctorum.* k 1. *Cor.* 3. l *Ibid.* m *Hic omittuntur aliquot B. August. verba.* n *vox ista abest ab origin.* o *in eorum numero computatur.*) *orig.* p *aliqua*) *orig.*

a *Cibum non dederit, aut nimium. orig.* b 1. *Corinth.* 6. c *Matth.* 12.

nare debeant, sciunt, aut in non gravibus rebus error ignorantiæ, quæ cuncta etiam post mortem gravant, si adhuc in hac vita positis minime fuerint relaxata.

C. V. *De eodem.* PALEA.

[*Item* Augustinus *in libro de vera & falsa pœnitentia c.* 18.]

QUi *a* in aliud seculum distulit fructum conversionis, prius purgandus est igne purgationis. Hic autem ignis, etsi æternus non sit, miro tamen modo gravis est. Excellit enim omnem pœnam, quam unquam aliquis passus est in hac vita, vel pati α potest.

Corr. Rom. ¶ α Vel pati potest.] *Hæc verba non sunt in originali, neque infra de pœn. dist. 7. c. ult. §. fin. ubi hoc idem recitatur.*

Gratian. *Alias autem ea tantum delicta significat, quorum est perpetua infamia.*

C. VI. *A die baptismi sine crimine debet inveniri, qui in Episcopum est ordinandus.*

Unde Hieronymus b *scribit in eadem epistola ad Titum, cap.* 1.

PRimum itaque sine crimine jubetur esse *c* Episcopus, quod puto, alio verbo ad Timotheum, irreprehensibilem nominatum: non quod eo tantum tempore, quo ordinandus est, sine ullo sit crimine, & præteritas maculas nova conversatione diluerit; sed *d* quod ex eo tempore, quo in Christum renatus est, nulla peccati conscientia remordeatur. Quomodo enim potest Præses Ecclesiæ auferre malum de medio ejus, qui in delicto simili corruerit? aut qua libertate corripere peccantem potest, cum tacitus sibi ipse respondeat, eadem se admisisse, quæ corripit.

Gratian. *Ecce, qui ordinandus est in Episcopum, non solum tempore suæ ordinationis, sed etiam omni tempore post baptisma a crimine immunis esse debet.*

DISTINCTIO XXVI.

1 ps SEquitur *in utraque epistola* [unius *e* uxoris virum] *post baptisma videlicet, non ante baptismum.*

C. I. *Post baptismum debet esse monogamus, qui in Episcopum est ordinandus.*

Unde Hieronymus α *scribit ad Oceanum, epist.* 83.

UNius *f* uxoris virum, id est, monogamum, post baptismum. Si enim & ante conjugem habuit, quæ objerit, non ei imputatur, cui prorsus novo homini *g* nec stupra, nec alia, quæ ante fuerunt, jam obsunt.

Corr. Rom. ¶ α Hieronymus] *Sententiæ quidem hujus & sequentis capitis sunt Patrum, qui citantur, id est, Hieronymi & Augustini: verba tamen ipsa potius videntur sumpta ex collectaneis Bedæ, & ex glossa ordinaria, hujus quidem capitis in primam ad Timoth. c.* 3. *sequentis vero in epistolam ad Titum, cap.* 1.

C. II. *Qui ante baptismum habuerit unam, & post baptismum aliam, ordinandus non est.*

Augustinus *vero contra testatur, scribens* h *in epistola ad Titum.*

ACutius *i* intelligunt, qui nec eum, qui catechumenus, vel paganus habuit alteram, ordinandum censuerunt: quia de Sacramento agitur, non de peccato α. Nam in baptismo peccata omnia dimittuntur: & qui dixit: *Si* k *nupserit virgo, non peccat*, satis declaravit, nuptias non esse peccatum. Propter sanctitatem autem Sacramenti, sicut fœmina, si cathecumena vitiata est, non potest post baptismum inter Dei virgines consecrari: ita non absurde visum est bigamum non peccasse, sed normam Sacramenti amisisse non ad vitæ meritum, sed ad ordinationis Ecclesiasticæ signaculum necessariam. Et sicut plures antiquorum Patrum uxores, significaverunt futuras ex omnibus gentibus Ecclesias, uni viro subditas, id est, Christo: ita noster Antistes, id est, Episcopus unius uxoris vir significat ex omnibus gentibus unitatem uni viro Christo subditam.

2 pars. §. 1. Itaque sicut duobus dominis servire *a*: sic ab uno Deo apostatare, & in alterius superstitionem ire, non licet.

Corr. Rom. ¶ α De peccato,] *Sequebatur*, propter sanctitatem Sacramenti, sicut si fœmina, &c. *Restitutus est totus hic locus ex glossa ordinaria. Nam apud B. Augustinum, & reliquos collectores copiosior etiam est.*

C. III. *Bigamus α probatur, qui ante baptismum habuerit unam, & post baptismum alteram.*

Item Innocentius I. *Rufo, & Eusebio, & cæteris Episcopis Macedoniæ, epistol.* 22. *c.* 2.

DEinde *b* ponitur, non dici oportere bigamum eum, qui catechumenus habuerit, atque amiserit uxorem, si post baptismum fuerit aliam sortitus, eamque primam videri, quæ novo homini copulata sit; quia illud conjugium per *c* baptismi Sacramentum cum cæteris criminibus sit ablutum *d*. Quod cum de una utique dicitur, certe, si tres habuerit in vetere positus homine uxores β, erit ei, quæ post baptismum quarta est, sic interpretantibus prima, & virginis æque nomen accipiet, quæ quarto ducta est loco. Quis (oro) istud non videat contra Apostoli esse præceptum, qui ait, *unius uxoris virum oportere* e *fieri Sacerdotem*? Sed objicitur, quod in baptismo totum, quicquid in veteri homine gestum est, sit solutum. Dicite mihi (cum pace vestra loquor) an crimina tantum dimittuntur in baptismo, an & illa, quæ secundum Domini *f* præcepta, ac Dei instituta complentur? Uxorem ducere, crimen est, an non est crimen? Si crimen est, ergo (præfata venia dixerim) erit auctor in culpa: qui, ut crimina committerentur, in *g* paradiso præcepit γ, cum ipse eos benedixit. Si vero non est crimen, quia quod Deus instituit *h*, nefas sit crimen appellari, & Salomon *i* addidit: *Etenim a Deo præparatur viro uxor:* quomodo creditur inter crimina esse dimissum, quod auctore Deo legitur consummatum? Quid de talium filiis percensetur? Nunquid non erunt admittendi in hæreditatis consortio *k*, quia ex ea susceptí sunt, quæ ante baptismum fuit uxor, eruntque appellandi vel naturales, vel spurii: quia non est legitimum matrimonium, nisi illud (ut vobis videtur) quod post baptismum assumitur? Ipse Dominus, cum interrogaretur a Judæis, si liceret dimittere uxorem, atque exponeret fieri non debere, addidit: *l Quod ergo Deus junxit, homo non separet.* At ne de his locutus esse credatur, qui δ post baptismum sortiuntur, meminerint hoc & a Judæis interrogatum, & Judæis esse responsum. §. 2. Quæro, & solicitus quæro, si una eademque sit uxor ejus, qui ante catechumenus, postea sit fidelis, filiosque ex ea, cum esset catechumenus, susceperit; ac postea alios, cum fidelis: utrum sint appellandi fratres, an non habeant postea, defuncto patre, erciscundæ hæreditatis consortium, quibus filiorum nomen regeneratio spiritualis creditur abstulisse? Quod cum ita sentire, atque judicare absurdum est, quæ (malum) ratio est, hoc defendi, & vacua magis opinione jactari, quam aliqua auctoritate roborari: cum

a *Infra de pœnit. dist. 7. c. ult. §. fin.* b *In commentariis ad cap.* 1. c *sit*] *orig.* d 1. *Corinth.* 5. e 1. *Timoth.* 3. *& Tit.* 1. f *Beda, & gl. ord.* 1. *Timoth.* 3. *ad hæc verba.* g *gl. non habet.* h *In gloss. ordinaria in cap.* 1. *epistolæ ad Titum: sumpta tamen sententia ex B. August. in lib. de bono conjugali, cap.* 18. i 28. *q.* 3. *c. acutius. Ivo p.* 8. *cap.* 294. *Pann. l.* 6. *c.* 66. *Ansel. l.* 9. *c.* 59. *Polyc. l.* 2. *tit.* 31. k 1. *Cor.* 7.

a *Matth.* 6. b *Burch. l.* 4. *c.* 98. *Ivo p.* 1. *cap.* 292. *& p.* 8. *cap.* 303. *Polycarp. lib.* 6. *tit.* 4. c *post*] *orig.* d *al. ablatum.* e 1. *Timoth.* 3. *ad Tit. cap.* 1. f *legis*] *orig.* g. *Gen.* 1. h *junxit.*] *orig.* i *Prov.* 19. 28. *quæst.* 1. *Nunquid.* k *al. consortium.* l *Matth.* 19.

non possit inter peccata deputari, quod lex præcepit & Deus injunxit? §. 3. Nunquid si quis catechumenus virtutibus studuerit, humilitatem secutus fuerit, patientiam tenuerit, eleemosynas fecerit, morti destinatos qualibet ratione eripuerit, adulteria exhorruerit, castitatem tenuerit, quæro, si hæc, cum fuerit factus fidelis, amittit, quia per baptismum, totum, quod vetus homo gesserat, putatur auferri? Aspiciamus gentilem hominem Cornelium *a* orationibus, atque eleemosynis vacantem, Angelum audientem per revelationem, ipsumque ε Petrum videntem; nunquid per baptismum hæc illi ablata sunt, propter quæ ei baptismus videtur esse concessus? Si ita creditur, mihi credite, non modicum erratur: quia quicquid bene gestum fuerit, & secundum præcepta legalia custoditum, non potest facientibus deperire. §. 4. Nuptiarum ergo copula, quia Dei mandato perficitur, non potest dici peccatum: & quod peccatum non est, solvi inter peccata, credi omni non debet: eritque integrum æstimare, aboleri non posse prioris nomen uxoris, cum non dimissum sit pro peccato, quod *b* ex Dei sit voluntate completum.

Correct. Rom. ¶ α Bigamus] *Rubrica hujus capitis, & sequentis, quæ in codicibus impressis erant transposita, in suum locum ex aliquot manuscriptis sunt restituta.*

¶ β Homine uxores] *Sic in omnibus manuscriptis, & apud Burchardum, & Ivonem part. 1. c. 292. quamvis in originali & apud eundem Ivonem part. 8. cap. 303. paulo aliter, & obscurius legatur.*

¶ γ Præcepit] *In orig. & apud cæteros collect. legitur*: in paradiso, cum ipse eos jungeret, benedixit.

¶ δ Qui post baptismum] *Apud Burchardum, & Ivonem in prima parte legitur*: quæ post baptismum sortiuntur. *Sed in originali, & apud Ivonem par. 8. & in Pannormia, & infra 28. q. 1. c.* nunquid, *hoc modo*: qui post baptismum uxores sortiuntur. *Verum ob glossam nihil est mutatum.*

¶ ε Ipsumque Petrum] *Apud Innocentium in codice canonum, & Burchardum est*: atque eleemosynis revelationem, Petrumque ipsum vidisse. *Apud ipsum Innocentium in tomis Conciliorum*; per revelationem Angelum, Petrumque ipsum vidisse. *Apud Ivonem*: Petrum ipsum revelatione vidisse:

C. IV. *In baptismate culpa dimittitur, non lex conjugii aboletur.*

Item Ambrosius *lib. 1. de officiis, c. ult.*

UNa *c* tantum, nec repetita nobis copula permittitur, & in ipso conjugio lex est, non iterare conjugium. nec secundæ conjugis sortiri conjunctionem. Quod plerisque mirum videtur, cur etiam ante baptismum iterata α conjugia electioni muneris, & prærogativæ ordinationis impedimenta generent; cum etiam delicta obesse non soleant, si lavacri remissa fuerint sacramento. Sed intelligere debemus, quia in baptismo culpa dimitti potest, lex aboleri non potest. In conjugio non culpa, sed lex est. Quod culpæ est igitur, in baptismo relaxatur: quod legis est, in conjugio non solvitur. Quomodo autem potest hortator esse viduitatis, qui ipse conjugia frequentaverit?

Corr. Rom. ¶ α Iterata] *Apud B. Ambrosium locus hic varie legitur. Nam in antiquis impressionibus habetur*, iterato conjugio: *in recentioribus vero*, iterati conjugii. *Itemque in Pannormia, & apud Ivonem. In his tamen, quæ sequuntur, concordat, sic legendo*, ad electionem muneris, & prærogativam ordinationis impedimenta generentur.

Gratian. *Joannes etiam Baptista, dum Herodem ab incestu prohiberet, dicens:* Non *d* licet tibi habere uxorem fratris tui; *evidenter ostendit, inter infideles conjugia esse. Unde datur intelligi, quod bigami dicuntur, non solum, qui post baptisma conjugia frequentant, sed etiam, qui ante baptismum unam, & post baptismum alteram habuisse probantur.* §. 1. *Bigamus vero in Sacerdotem ordinari non debet: non quia deliquerit secundam accipiendo uxorem, sed quia prærogativa exutus est Sacerdotis.*

C. V. *Non peccat Bigamus, sed prærogativa Sacerdotis exuitur.*

Unde Ambrosius *ad Vercellenses, lib. 10. epist. 82. ait.*

QUi *a* fine crimine est unius uxoris vir, tenetur *b* ad legem Sacerdotii suscipiendi. Qui autem iteraverit conjugium, culpam quidem non habet coinquinati, sed prærogativa exuitur Sacerdotis.

a *Act. 10.* b *al. quia.* c *Ivo p. 8. c. 291. Pann. l. 6. c. 64.* d *Matth. 14.*

a *Ivo p. 8. c. 290. Pann. l. 6. c. 63.* b *al. teneatur.* c *Apud Martinum Bracarensem, c. 39.* d *Dist. 28. c. Diaconi. Ivo p. 6. cap. 376. Pannorm. l. 3. c. 97.* e *Infra 27. q. 1. c. nuptiarum. §. proinde.* f *Ibid. c. si quis votum,* g *Infra 17. q. 1. c. voventib. Sentent. 4. dist. 38.*

DISTINCTIO XXVII.

1 QUod autem unius uxoris vir Episcopus esse jubetur, *quæritur: an de tempore ordinationis hoc sit accipiendum? ut tempore suæ administrationis, ejus possit copula fungi, quam unicam, & virginem sibi desponsavit.*

C. I. *Non ordinetur Diaconus, nisi castitatem fuerit professus.*

Hoc Martinus *c* Papa *prohibet dicens.*

DIaconus *d* qui eligitur, si contestatus fuerit pro accipiendo matrimonio, & dixerit non posse in castitate permanere, hic non ordinetur. Quod si in ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit, & postea matrimonium desideraverit, alienus sit a ministerio, & vacet a Clero.

Gratian. *Hac auctoritate datur intelligi, quod illi, qui uxores habent, vel accipere volunt, nec Diaconi, nec Sacerdotes fieri possunt, nisi continentiam profiteantur.* §. 1. *Si vero Diaconus a ministerio cessare voluerit, contracto matrimonio licite potest uti. Nam etsi in ordinatione sua castitatis votum obtulerit; tamen tanta est vis in sacramento conjugii, quod nec ex violatione voti potest dissolvi ipsum conjugium.*

C. II. *Nubentes post votum, non sunt adinvicem separandi.*

Unde Augustinus α *in libro de bono viduitatis ad Julianam viduam, c. 10.*

2 QUidam *e* nubentes post votum asserunt adulteros esse. Ego autem dico, quod graviter peccent, qui tales dividunt.

Corr. Rom. ¶ α Augustinus] *Verba propria hujus capitis non sunt inventa apud B. Augustinum. Sententia tamen habetur in libello de bono viduitatis. Omnino autem intelligendum hoc est de voto simplici, ut Gratianus in fine hujus distinctionis exponit.*

C. III. *De eodem.*

Item Theodorus *in pœnitentiali.*

SI *f* vir simplex α votum virginitatis habens adjungitur uxori, postea non dimittat uxorem, sed tribus annis pœniteat.

Corr. R. ¶ α Simplex] *Abest vox ista ab omnibus manuscriptis, & infra 27. q. 1. c.* si quis votum. *etiam ab impressis. In aliquot tamen pervetustis, est glossa interlinearis.*

C. IV. *Damnabile est voventibus virginitatem, velle nubere.*

Hieronymus α *vero econtra scribit.*

VOventibus *g* virginitatem, non solum nubere, sed etiam velle damnabile est.

Corr. Rom. ¶ α Hieronymus] *Gratianus hic, & infra 17. q. 1. c.* voventibus. *& Magister sententiarum hoc tribuunt Hieronymo, apud quem non est inventum. In glossa ordinaria 1. Tim. cap. 5. ad ea verba*, habentes damnationem, *refertur ex B. Augustino, cujus propria verba habentur infra c.* nuptiarum *27. q. 1. post principium.*

C. V. *Damnationem habebit, si nupserit, quæ virginitatem vovit.*

Idem *contra Jovinianum, lib. 1.*

SI *a* nupserit virgo, non peccat *b*: non illa virgo, quæ semet *c* Dei cultui dedicavit. Harum enim si qua nupserit, habebit damnationem: quia *d* primam fidem irritam fecit.

C. VI. *Quæ sanctimonialem se esse finxerat, nubere non valet.*

Item Nicolaus Papa *ad Albinum* e *Viennens. Ecclesiæ Archiepiscopum.*

QUod *f* interrogasti de fœmina, quæ post obitum mariti sui sacrum velamen super caput suum imposuit, & finxit se sub eodem velamine sanctimonialem esse, postea vero ad nuptias rediit: bonum mihi videtur, quia per hypocrisim Ecclesiasticam regulam conturbare voluit, & non legitime in voto suo permansit, ut pœnitentiam agat de illusione nefanda, & revertatur ad id, quod spopondit, & in sacro ministerio *g* permaneat, quod inchoavit.

C. VII. PALEA.

NAm *h* si consenserimus, quod omnia sacramenta Ecclesiastica quisque, prout vult, fingat, & non vere faciat, omnis ordo Ecclesiasticus turbabitur; nec catholicæ fidei jura consistunt, nec canones sacri rite observantur. Quid enim profuit Simoni *i* Mago baptismum sacrum ficte suscipere, & in Christianitate permansurum se finxisse, cum per Apostolum, fraude ejus detecta, quod sibi futurum esset, pronunciatum fuit? Ait enim, *Pecunia tua tecum sit in perditionem: cor enim tuum non est rectum coram Deo. Pœnitentiam itaque age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui: in felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse.* Ideo tales, nisi resipiscant, spirituali gladio percutere censemus. Non *k enim fas est Spiritui Sancto mentiri*, sicut Ananias, & Saphira mentiti sunt, & statim perierunt.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc in multis Gratiani codicibus (in quibus habetur sine nomine* Paleæ,*) est conjunctum superiori, quemadmodum & apud Burchardum & Ivonem. In Pannormia autem est sejunctum.*

C. VIII. *In sacris Ordinibus constituti, non ducant uxores: & si duxerint, separentur.*

Item Calistus Papa II.

PResbyteris α, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere, penitus interdicimus: contracta quoque matrimonia ab hujusmodi personis disjungi, & personas ad pœnitentiam redigi debere, juxta sacrorum canonum diffinitiones judicamus.

Corr. Rom. ¶ α Presbyteris] *Hic canon inventus est in cod. Vatic. Biblioth. in fragmento cujusdam Concilii ab Urbano II. habiti, c. 2. ex eodem vero Concilio sunt canones,* Alienationes, 12. *q.* 2. & Paternarum. 24. *q.* 3.

Gratian. *Hic distinguendum est, quod voventium alii sunt simpliciter voventes, de quibus Augustinus & Theodorus locuti sunt: alii sunt, quibus post votum benedictio accedit consecrationis, vel propositum religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus, & Calixtus scripserunt.*

C. IX. *Incestæ sunt virgines, quæ post consecrationem nubunt.*

Unde idem Hieronymus *contra eundem Jovinianum lib. 1. scribens, ait.*

VIrgines *l*, quæ post consecrationem nupserunt, non tam adulteræ sunt, quam incestæ.

a *Ivo p. 7. c. 124. Pann. l. 3. c. 192. 1. Corinth. 9.* b *peccavit.*] *Hier.* c *al. quæ se semel.* d *1. Tim. 5.* e *Valde variant hæc nomina in exemplaribus, & Burch. & Ivone.* f *Burch. l. 8. c. 47. Ivo part. 7. c. 65. & 152. Pann. l. 3. c. 205.* g *al. ministerio inchoavit.* h *Burch. & Ivo ibid. Pannor. l. 3. c. 206.* i *Act. 8.* k *Act. 5.* l *Ivo p. 7. c. 124. Pann. l. 3. c. 193.*

DISTINCTIO XXVIII.

1 ps ECce ostensum est, *quod nolentes vovere continentiam, nec ad Subdiaconatum, nec ad superiores possunt gradus conscendere. Unde ad Subdiaconatum accedentes, non sine voto castitatis jubentur admitti, auctoritate* B. Gregorii, *qui scribens Petro Subdiacono lib. 1. epistola 42. in fine ait.*

C. I. *Non fiat Subdiaconus, qui se caste victurum non promiserit.*

NUllum *a* facere Subdiaconum præsumant Episcopi, nisi qui se victurum caste promiserit, *& nonnullis interjectis*: Quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cujus castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.

C. II. *Subdiaconus, & supra constituti incontinentes, uxorem, aut concubinam ducentes, Ecclesiastico beneficio, & officio careant.*

Item Innocentius II. *in Concilio Rom. c. 5.*

DEcernimus *b*, ut ii, qui in ordine Subdiaconatus *c* & supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque Ecclesiastico beneficio careant. Cum enim ipsi templum, vasa Domini, & sacrarium Spiritus sancti debeant esse, & dici, indignum est, eos cubilibus & immunditiis deservire.

C. III. *Caste se victuros promittant, in Diaconos vel Presbyteros ordinandi.*

Item ex Concilio Toletano IV. *c. 26.*

2 ps QUando *d* Presbyteri, aut Diaconi per parochias constituuntur; oportet eos primum professionem Episcopo suo facere, ut caste, & pure *e* vivant sub Dei timore, ut dum eos talis professio obligaverit, vitæ sanctæ disciplinam *f* retineant.

C. IV. *Qui longam corporis sui continentiam non habet, in Episcopum eligi non debet.*

Item Gregorius *Clero, & nobilibus civibus Neapolitanis, lib. 8. epist. 40.*

3 ps PRiusquam *g* ad nos scripta vestra discurrerent *h*, Joannem Diaconum, qui ab altera parte electus est, parvulam habere filiam, ex quorundam relatione cognovimus. Unde, si rationem voluissent attendere, nec alii eum eligere, nec ipse debuerat consentire. Nam qua præsumptione ad Episcopatum audet accedere, qui adhuc longam corporis sui continentiam, filiola α teste, convincitur non habere.

Corr. Rom. ¶ α Filiola] *Sic emendatum est ex originali, Anselmo & Polycarpo, cum antea legeretur,* filia. *Superius etiam dixerat,* parvulam filiam, *quibus vocibus recens incontinentia manifeste exprimitur.*

C. V. *Ad Subdiaconatum accessuri continentiam profiteantur.*

Item ex Concilio Toletano II. *c. 1.*

4 ps DE iis *i*, quos voluntas parentum a primis infantiæ annis Clericatus α officio mancipavit, statuimus observandum, ut mox detonsi, vel ministerio β Lectorum traditi, in domo Ecclesiæ sub Episcopali præsentia a præposito sibi debeant eruditi. At ubi octavum decimum ætatis suæ compleverint annum, coram totius Cleri, plebisque conspectu, voluntas eorum de expetendo conjugio ab Episcopo perscrutetur: quibus si gratia castitatis (Deo inspirante) placuerit, & promissionem *k*

a *Infra dist. 31. c. ante triennium.* b *Pann. lib. 8. cap. 142.* c *Diaconatus*] *Pann.* d *Burch. l. 2. c. 157. Ansel. lib. 7. c. 106. Ivo p. 3. c. 130. & p. 6. c. 248. Pann. l. 3. c. 22.* e *al. pie.* f *al. disciplina retineat.*] *Cod. Regius.* g *Ans. l. 6. c. 9. al. 16. Polyc. l. 2. tit. 2.* h *al. recurrerent.*] *al. discurrissent.* i *Ans. l. 7. c. 42.* k *al. professionem, casti-*

castimoniæ suæ absque conjugali necessitate spoponderint servaturos; hi tanquam appetitores arctissimæ viæ, levissimo Domini jugo subdantur; ac primo Subdiaconatus ministerium, habita probatione professionis suæ, a vigesimo anno suscipiant. Quod si inculpabiliter, ac inoffense vigesimum quintum annum ætatis suæ peregerint, ad Diaconatus officium, (si scienter implere posse ab Episcopo comprobantur) promoveri debent. Cavendum tamen est his, ne quando suæ sponsionis immemores, ad terrenas nuptias, aut ad furtivos *a* concubitus ultra recurrant. Quod si forte fecerint, ut sacrilegii rei *b* ab Ecclesia habeantur extranei. Quibus autem voluntas propria interrogationis tempore desiderium nubendi persuaserit, concessam ab Apostolo licentiam auferre non possumus; ita ut cum provectæ ætatis in conjugio positi, renuntiaturos se pari consensu operibus carnis sponderint, ad sacros Ordines *c* adspirent.

Corr. Rom. ¶ α Clericatus) *In omnibus editionibus, & duobus codicibus Vaticanis Conciliorum legitur,* in Clericatus officio, vel Monachali, [al. Monachi] posuit. *Sed in codice Lucensi Regio habetur eodem modo, atque apud Gratianum.*

¶ β Ministerio Lectorum] *In omnibus codicibus Conciliorum ante citatis (etiam Lucensi) legitur,* ministerio electorum, *Verum in epistola prima Syricii ad Himerium, c. 9. & Innocentii 24. c. 5. (ubi de eadem fere re agitur) est,* Lectorum ministerio seu officio.

C. VI. *In conjugio constitutus ad Sacerdotium assumi non debet.*

Item ex Concilio Arelatensi II. *c.* 2.

5 ps ASsumi *d* aliquem ad Sacerdotium in conjugii vinculo constitutum non oportet, nisi fuerit promissa conversio.

C. VII. *Non ordinentur Diaconi, qui castitatem non profitentur.*

Item ex eodem 3.

PRæterea α placuit, ut deinceps non ordinentur Diaconi, nisi qui prius conversionis proposito professi fuerint castitatem.

Corr. Rom. ¶ α Præterea] *In arelatensibus, quæ extant, hic ipse penitus canon non invenitur. Sed sententia habetur in tertio c. 2. in fine.*

Gratian. *Verum illa priori auctoritate Diaconis videtur permitti conjugium, cum ad Sacerdotium tantum conjugati prohibeantur assumi. Porro sequenti auctoritate videtur permitti Subdiaconis, cum de Diaconis specialiter præcipitur, ut sine probatione castitatis non ordinentur.*

C. VIII. *Diaconi non prohibeantur a ministerio, si in ordinatione dicunt se continere non posse.*

Hoc idem in Ancyrana Synodo *videtur esse permissum, in qua, c.* 10. (*al.* 9.) *sic statutum est.*

DIaconi *e* quicunque, cum ordinantur, si in ipsa ordinatione professi sunt, dicentes, velle se habere uxores, nec posse se continere; hi si postea ad nuptias venerint, maneant in ministerio, propterea quod his Episcopus licentiam dederit. Quicunque sane tacuerunt, & susceperunt manus impositionem, professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, a ministerio cessare debebunt.

C. IX. *Presbyter ducens uxorem, ab ordine deponatur.*

Item ex Concilio Neocæsariensi, *c.* 1.

6 ps PResbyter *f* si uxorem duxerit, ab Ordine suo illum deponi debere: Quod si fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit, extra Ecclesiam abjici, & ad pœnitentiam inter Laicos α redigi oportet.

a *al. abortivos.* b *al. rei damnentur, & ab*] *orig. manuscr. reg.* c *al. gradus.* d *Paulo aliter in orig.* e *Pann. lib.* 3. *c.* 87. *Polyc. l.* 5. *t.* 31. f *Burchard. lib.* 2. *cap.* 108. *Ivo part.* 6. *c.* 185. *Pannorm. lib.* 3. *cap.* 91.

Corr. Rom. ¶ α Inter Laicos) *Græce legitur,* ἐξαιρεῖσθαι τέλειον, ἢ ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς μετάνοιαν: *quæ Dionysius Exiguus vertit;* amplius pelli debet, & ad pœnitentiam redigi. *Ubi nulla mentio fit pœnitentiæ inter Laicos agendæ: de qua re copiosius dicetur infra* 30. *dist. c. fin.*

C. X. *De eo, qui relictam cujusdam Diaconi duxit uxorem.*

Item Gregorius *lib.* 11. *epist.* 59.

7 ps QUia *a* sunt culpæ, in quibus culpa est, relaxare vindictam, quærenda semper est veritas, ut inquiri debeat, utrum accusatum noxa condemnet, an a pœna innocentia patefacta subducat. Itaque pervenit ad nos Fantinum *b* defensorem ultionem exercere in Petrum latorem præsentium voluisse, pro eo, quod (quantum dicitur) relictam cujusdam Diaconi, tempore, quo conductor fuit, marito tradiderit. Sed quoniam ille conjugem Diaconi asserit non fuisse, dicens, nec eam virginem *c* ad eum veniisse; denique *d* nec religiosam mutasse vestem, postquam ille in sacro ordine promotus est; adjiciens etiam, priusquam ad Diaconum perveniret, & postea, prava illam opinione vixisse: Ideo fraternitatem tuam his hortamur affatibus, ut cum Dei, sicut decet, timore causam hanc subtili omnino investigatione perquirat, ut, si in conjugio Diaconi mulierem, de qua agitur fuisse constiterit, & suprascriptus lator memorato defensori, & rectori patrimonii, ad vindictam modis omnibus tradatur, & cum competenti emendatione ii, qui male sociati fuat, disjungantur. Si vero in ejus conjugio non fuit, memoratum Fantinum ex nostro mandato commonere te volumus, ut ei facere nil præsumat, nec falsa *e* illum accusatio apud eum in aliquo prægravet.

C. XI. *De uxore Presbyteri, vel Diaconi, si alius se conjunxerit.*

Item ex Concilio Aurelianensi I. *c.* 15.

SI se cuiquam mulier duplici conjugio, Presbyteri, vel Diaconi relicta conjunxerit, aut *f* separentur: aut certe, si in criminis *g* intentione perstiterint, pari excommunicatione plectantur.

C. XII. *De eodem.*

Item ex Concilio Martini Papæ.

SI *h* quæ vidua Episcopi, vel Presbyteri, aut Diaconi maritum acceperit, nullus Clericus, nulla religiosa persona *i* cum ea convivium sumat, nunquam communicet; morienti tamen *k* ei sacramenta subveniant.

C. XIII. *Cujusdam Episcopi ordinatio differtur, quia uxorem habet & filios.*

Item α Pelagius *Cethego patricio.*

8 ps DE *l* Syracusanæ urbis Antistite optaveramus in ipso initio, gloriæ vestræ desideriis obedire, nisi nos multiplex ratio ipsius non paucis temporibus ordinationem differre Sacerdotii coegisset, ob hoc, quod vel personæ qualitas (sicut & vos melius nostis) vel superstes uxor, aut filii (per quos Ecclesiastica solet periclitari substantia) nostros animos diutius ab ejus ordinatione suspenderent. Et quantum ad cautelam humanam pertinet, integro pene anno distulimus, opinantes, quod in melius Syracusanorum provenire posset electio. Sed quia in voluntatis suæ proposito irrevocabiliter perstiterunt, & nullus est alius in eadem reper-

a *Ivo part.* 9. *cap.* 126. b *Ivo part.* 6. *cap.* 84. c *virginem illam*] *orig.* d *ut nec religiosam vestem mutare præsumeret.*] *in orig. & apud Ivonem.* e *Est etiam apud Ivonem, non autem in orig.* f *al. castigati*] *al. castitate servata separentur.* g *al. criminum.* h *Apud Martinum Bracar. c.* 29. *& Concil. Tolet.* 1. *cap.* 18. i *abest a Concilio.* k *al. tantum.* l *Ansel. lib.* 6. *c.* 42. *al.* 46. *Polyc. lib.* 2. *tit.* 1.

tus Ee-

tus Ecclesia, nisi longioribus adhuc temporum differretur spatiis; ne paulo amplius insanirent (sicut filii nostri magnifici viri Prætoris testificatione didicimus) inter hujusmodi ambiguitates illud consultius judicavimus faciendum, ut congrua providentia causam, propter quam principalis constitutio *a* habentem filios, & uxorem ad Episcopatus ordinem promoveri prohibet, salva dispositione consilii *b*, muniremus. Qua de re summo studio ab eodem Syracusanæ urbis Episcopo, priusquam a nobis contingeret ordinari, hujusmodi exegimus cautionem, per quam & suam fateretur, quantula esset, præsentis temporis habita rerum descriptione, substantiam; & nihil unquam per se, aut per filios, & uxorem, sive quamlibet propinquam aut domesticam, vel extraneam forte personam, de rebus usurparet Ecclesiæ, & universa sui Episcopatus quæsita tempore, Ecclesiæ suæ dominio sociaret: nihil ultra id, quod modo descriptum est, filiis suis, vel hæredibus relicturus.

Corr. Rom. ¶ α Item Pelagius] *Anselmus, & auctor Polycarpi ex eadem epistola referunt hæc, quæ caput istud antecedunt:* Quod de ordinando Ecclesiæ Carinensis Episcopo, salubris electione judicii fieri desideratis, agnovimus: confestim sequenti die eum juxta morem discutientes, tertio, quo venit, die, Episcopum consecravimus: simili quidem modo de Syracusanæ, *& quæ sequuntur. In polycarpo tamen inscriptio est*: Gelasius Papa Ceto. *Ivo autem in epistola ad Hugonem Archiepiscopum Lugdunensem, quæ incipit*, Causam Beluacensis, &c. *ita scribit*: Si enim Papa Gelasius quondam Syracusanæ urbis electum, uxorem habentem, & filios, interveniente Cethego patricio, &c.

Gratian. *Ecce hac auctoritate electus in Episcopatum non prohibetur* α *habere uxorem, & filios. Eligi autem ad Episcopatum non debet, nisi aut Sacerdos, aut Diaconus: Subdiaconus vero non, nisi necessitate cogente: sive ergo Presbyter, sive Diaconus, sive Subdiaconus fuerit, apparet, quod in præfatis ordinibus constituti, licite* c *matrimonio uti possunt.* §. 1. *Quia ergo auctoritate Gregorii, qui relictam Diaconi uxorem marito tradidit, puniendus est: item in Neocæsariensi Concilio, Presbyter ducens uxorem, non Diaconus, jubetur deponi; item in Ancyrana Synodo, Diaconi, qui in ordinatione sua dicunt, se velle habere uxores, si postea venerint ad nuptias, non prohibentur a ministerio: patet, quod nec Diaconi, nec Subdiaconi sunt prohibendi a conjugio. Sed quod de electione objicitur, verum quidem est in Episcopatum non eligendum, nisi in sacris ordinibus constitutum: sed ipsum uxorem habere, & filios, non repugnat præmissis auctoritatibus de continentia Clericorum.* §. 2. *In Laicali enim habitu, vel in minoribus ordinibus constitutus, potuit habere uxorem, & filios: & postea ex consensu uxoris continentiam professus, Subdiaconatum, vel Diaconatum, vel Presbyterii gradum adeptus fuerat, attamen uxori & filiis ipsum necessaria subministrare oportebat.* §. 3. *Illud autem Gregorii duobus modis solvitur: vel quia Ecclesia illa, cui Diaconus ille ministraverat* d, *nondum continentiæ votum susceperat in Diaconis & reliquis ministris; vel quia (sicut de electo in Episcopum antea scriptum est) ante Subdiaconatum memoratus Diaconus eam in uxorem duxerat.* §. 4. *Illud autem Neocæsariensis Concilii & Ancyranæ Synodi, vel ex tempore, vel ex loco intelligitur. Ex tempore, quia nondum erat introducta continentia ministrorum altaris. Ex loco quia utraque Synodus Orientalis est, & Orientalis Ecclesia non suscipit generale votum castitatis: hoc tamen diligenti observatione custodit, ut post adeptum Sacerdotium, defuncta priore uxore, cum qua Sacerdos factus fuerat, si alteram duxerit, deponatur.*

a *Novella 6. & 123. in princ.* b *al. Concilii.*] Gratiani. c *al. legitime.* d *al. militaverat.*

Corr. Rom. ¶ α Non prohibetur] *A pleriſque vetuſtis exemplaribus abeſt dictio*, non: *Retenta tamen eſt, quoniam hic Gratianus in alteram partem diſputando, ex canonibus prius citatis, præ ſe fert hoc probare, Subdiaconis, Diaconis, atque etiam Presbyteris, non fuiſſe prohibitum uſum conjugii. Quod tamen qualiter accipiendum ſit, ipſe poſtea declarat a verſic.* Sed quod, *uſque ad verſ* illud autem. *Hac de re agitur etiam infra in notatione ad principium dist.* 31.

C. XIV. *Presbyter causa religionis non contemnat propriam uxorem.*

Item opponitur illud, quod legitur in canone Apostolorum, *c. 6. al.* 5.

9 SI *a* quis docuerit, Sacerdotem sub obtentu religionis propriam uxorem contemnere, anathema sit. ps.

Correct. Rom. ¶ *Gratianus refert ſenſum canonis, cæteri collectores ipſa etiam fere verba.*

C. XV. *Anathema sit, qui Presbyterum conjugatum discernit a communione, nuptiarum occasione.*

Item ex Concilio Gangrensi *c.* 4.

SI quis *b* discernit Presbyterum conjugatum, tanquam occasione nuptiarum, quod offerre non debeat, & ab ejus oblatione ideo se abstinet, anathema sit.

Correct. Rom. ¶ *Græce est*, Εἴ τις διακρίνοιτο παρὰ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος, ὡς μὴ χρῆναι, λειτουργήσαντος αὐτῷ, προσφορὰς μεταλαμβάνειν, ἀνάθεμα ἔστω. *id est*: Si quis secernat se a Presbytero, qui uxorem duxit, tanquam non oporteat, illo liturgiam peragente, de oblatione percipere, anathema sit. *quæ verſio non multum diſcrepat a verſione Dionyſii exigui.*

C. XVI. *Ab officio abstineat Presbyter non legalibus nuptiis detentus.*

Item ex sexta Synodo in Trullo, *c.* 26.

10 PResbyterum *c* per ignorantiam non legalibus nuptiis detentum, cathedram quidem habere, sed ab officio α abstinere præcipimus: sufficit enim hujusmodi indulgentia ei. Quia benedicere aliis, eum, qui vulnera sua debet curare, consequens non est. Benedictio enim sanctificationis traditio est. Qui vero hanc non habet propter delictum *d* ignorantiæ, quomodo aliis tradet? Non igitur publice neque private benedicat; nec corpus Domini dispensat aliis; nec alio modo ministret: sed sufficiat ei, quod præsidet, & imploret a Deo, ut dimittatur ei iniquitas ignorantiæ suæ. Manifestum est autem, quod hujusmodi non legitimæ nuptiæ solventur, & nullatenus vir accessum habebit ad eam, propter quam sacro ministerio privatus est. ps.

Corr. Rom. ¶ α Ab officio] *Græce eſt*, τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν, *id eſt*, a cæteris officiis.

C. XVII. *De Presbyteris non est Laicis judicandum.*

Item Nicolaus *ad Consulta Bulgarorum, c.* 70.

11 COnsulendum *e* decernitis, utrum Presbyterum α habentem uxorem debebatis sustentare, & honorare; an a vobis projicere. Ad quod respondemus; quoniam licet ipsi valde sint reprehensibiles; vos tamen Deum convenit imitari, *qui* f *solem suum oriri facit super bonos, & malos.* Dejicere vero eum a vobis ideo non debetis, quoniam nec Judam Dominus, cum esset mendax discipulus, de numero Apostolorum ejecit. Verum de Præsbyteris, vobis, qui Laici estis, nec judicandum est, nec de eorum vita quidpiam investigandum; sed Episcoporum judicio, quicquid est, per omnia reservandum. ps.

a *Burchard. lib. 1. cap. 78. Ivo part. 5. c. 184. Pannorm. l. 3. cap. 113.* b *Burchard. lib. 3. cap. 75. Ivo part. 2. cap. 128. & part. 3. cap. 158.* c *Simile etiam in 3. canon. ejuſdem Synodi, & apud Baſilium in epiſt. ad Amphilochium, cap. 27.* d τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας παράπτωμα. e *Ivo p. 2. c. 82. Pannorm. l. 5. c. 12.* f *Matth. 5.*

Cxr.

Corr. Rom. ¶ α Presbyterum] *In ultimo cap. harum responsionum referuntur Bulgarorum verba, dicentium: multos apud se esse Græcos, & Armenos, & alios, qui diversa docerent. Nondum enim a Romana sede Episcopum, aut Presbyterum accoperunt. Quamobrem nihil mirandum, si Presbyter, de quo in hoc capite agitur, conjugatus erat.*

DISTINCTIO XXIX.

SEd notandum est, quod secundum Isidorum, pleraque capitula ex causa, ex loco, ex tempore, ex persona consideranda sunt.

C. I. *Ex tempore, loco, & persona, & causa regulæ canonum intelliguntur.*

Ait enim Isidorus.

SCiendum est, quod pleraque capitula ex causa, ex persona, ex loco, ex tempore consideranda sunt, quorum modi, quia medullitus non indagantur, in erroris labyrinthum nonnulli intricando impinguntur; cum ante judicant, quam intelligant; ante inculpant, quam iterando lecta perquirant.

C. II. *Pro diversitate rerum temperantur regulæ sanctorum.*

Hinc etiam Gregorius *ait.*

REgulæ *a* sanctorum Patrum pro tempore, loco, & persona, & negotio, instante necessitate, traditæ sunt.

C. III. *Pro diversitate locorum, temporum, & hominum, scripturæ intelligendæ sunt.*

Item Hieronymus *in proœmio epistolæ ad Ephesios.*

NEcesse est, ut juxta diversitates locorum, & temporum, & hominum, quibus α scriptæ sunt, diversas, causas, & argumenta, & origines habeant. Et quomodo B. Joannes *b* in Apocalypsi sua, ad septem scribens Ecclesias, in unaquaque earum specialia vel vitia reprehendit, vel virtutes probat: ita & sanctus Apostolus Paulus, per singulas Ecclesias vulneribus medetur illatis, nec ad instar imperiti Medici uno collyrio omnium oculos vult curare.

Corr. Rom. ¶ α Quibus scriptæ] *Antea legebatur*, quibus diversæ scripturæ factæ sunt. *Emendatum hoc est ex manuscriptis, & originali, quemadmodum & nonnulla alia.*

DISTINCTIO XXX.

1 ipse *ILlud autem, quod in canone Apostolorum, & in Gangrensi Concilio, & in sexta Synodo legitur, ex causa consideratur & ex tempore. Causa fuit hæresis Manichæorum α, quia conjugium detestabantur, sicut etiam quorundam superstitio multa in Catholicorum detestationem introduxisse invenitur, contra quos* in Gangrensi Concilio *capitibus sexdecim statutum legitur.*

Corr. Rom. ¶ α Manichæorum] *Proprie Gangrensis Synodus statuit contra Eustathianos, ut supra dist. 16. c.* prima adnotatio. *Sed hunc errorem Eustathiani hauserant a Manichæis.*

C. I. *De multimoda superstitione hæreticorum, quos Gangrense Concilium anathematizavit.*

SI *c* qui filii parentes, maxime fideles, deseruerint occasione Dei cultus, hoc justum esse judicantes, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint, ut hoc ipsum α in eis venerentur, quod fideles sunt, anathema sint *d*.

Corr. Rom. ¶ *In aliquot vetustis exemplaribus hæc omnia, quæ hic citantur ex Concilio Gangrensi, unico capite, & conjuncta oratione leguntur. Sunt autem ex prisca versione. Sed ea, quæ est Dionysii Exigui, longe magis respondet originali Græco quamvis neque ipsa usquequaque.*

¶ α Ut hoc ipsum] *Græce est,* Πρετιμωμένης δηλονότι παρ' αὐτοῖς τῆς θεοσεβείας. *Id est,* Quod scilicet divinus cultus apud ipsos omnibus rebus præferatur.

C. II. *De eodem.*

Item ex eodem, *cap.* 17.

QUæcumque *a* mulier, religioni α judicans convenire, comam sibi amputaverit, quam Deus ad velamen ejus β, & ad memoriam subjectionis illi dedit, tanquam resolvens jus subjectionis, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ α Religioni] *Græce est,* Διὰ νομιζομένην ἄσκησιν, *id est,* Ob eam, quæ existimatur pietatis exercitatio: *quod Dionysius vertit*; propter divinum cultum, ut existimat. *Græci enim religiosorum, quos nos dicimus, vitam proprie* ἄσκησιν, *nominabant. Burchardus, & Ivo in part. 7. secuti sunt versionem Dionysii, in octava autem Ivo priscam.*

¶ β Ad velamen ejus] *Hæc non sunt in Græco originali, neque in versione Dionysii. Videntur autem sumpta ex epist. prima ad Corinth. c.* 11.

C. III. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 14.

SI qua *b* mulier derelicto viro discedere voluerit, soluto vinculo conjugali, nuptias condemnando *c*, anathema sit.

C. IV. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 10.

SI *d* quis propter Deum virginitatem professus, in conjugio positos per arrogantiam vituperavit, anathema sit.

C. V. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 9.

SI *e* quis vel virginitatem, vel continentiam professus α, tanquam abominabiles nuptias judicat, & non propter hoc solum, quod continentiæ, & virginitatis bonum, sanctum propositum est, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ α Professus] *Hic erat additum*, in conjugio: *quod neque est in canone Græco, neque etiam in Latino, qui citatur infra dist. 31. c.* quicunque. *neque in multis manuscriptis Gratiani codicibus.*

C. VI. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 13.

SI *f* qua mulier suo proposito utile judicans, ut virili veste utatur, propter hoc virilem habitum imitetur α, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ α Imitetur,] *Græce legitur,* Καὶ ἀντὶ τῆς ἰδιότητος γυναικείου ἀμφιάσματος, ἀνδρεῖον ἀναλάβοι, *quæ Dionysius Exiguus aptæ vertit*, & pro solito muliebri amictu virilem sumit; *sicque habet Burchardus, & fere etiam Ivo.*

C. VII. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 18.

SI quis *g* tanquam hoc continentiæ convenire judicans, die Dominico jejunaverit, in ejusdem α diei contemptum, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ α in ejusdem] *In originali hujus priscæ versionis est*, aut in ejusdem diei contemptum: *quod in versione Dionysii, quam attulerunt Burchardus, & Ivo, istis vocibus videtur exprimi*, aut contumaciam; *al.* propter contumaciam. *Sed in Græco vulgato nihil est, quod istis respondeat.*

a *Ansel. lib. 4. cap. 53.* b *Apoc. 1.* c *Ivo part. 8. c. 319.* d *al. sit.*

a *Burch. lib. 8. c. 62. Ivo part. 7. cap. 80. & part. 8. cap. 320.* b *Ivo part. 8. cap. 226. & 317.* c *al. contemnendo.* d *Repetitur infra dist. 31. c. quicunque, ex versione Dyonys. Burch. l. 8. c. 64. Ivo part. 7. cap. 82. & part. 8. cap. 316. & hoc secundo loco ex hac eadem versione.* e *Burch. lib. 8. cap. 61. Ivo part. 7. c. 79.* f *Burch. l. 8. c. 60. Ivo part. 7. cap. 78.* g *Burch. l. 13. c. 219. Ivo part. 4. c. 51.*

C. VIII.

C. VIII. *De eodem.*

Item ex eodem Conc. Gangrensi, *c.* 19.

SI quis *a* eorum, qui in proposito sunt continentiæ, propter necessitatem α corporalem superbiat, & jejunia communia putaverit contemnenda, totius Ecclesiæ perfectam in sua conscientia judicans rationem, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ α Propter necessitatem] *Nihil mutatum est ob glossas: cæterum multis modis discrepat a prisca versione, & a Dionysiana, quam secuti Burchardus & Ivo. Prisca sic habet:* Si quis eorum, qui in proposito sunt continentiæ, præter necessitatem corporalem, & superbiens jejunia communia totius Ecclesiæ putaverit contemnenda, perfectam in sua scientia vindicans rationem, anathema sit. *Dionysiana autem hoc modo:* Si quis eorum, qui continentiæ student, absque necessitate corporea, tradita in commune jejunia, & ab Ecclesia custodita, superbiendo dissolvit, stimulo suæ cogitationis impulsus, anathema sit. *Quæ versio in cæteris quidem partibus originali Græco vulgato satis respondet: sed in postrema insignis est varietas. Nam ubi Dionysius habet*; stimulo suæ cogitationis impulsus, *in Græco vulgato est,* ἀπεκυρῶντος ἐν αὐτῷ τελείᾳ λογισμῷ, *id est*, nimirum perfecta, quæ in ipso est, ratiocinatione, illa abrogante. *In manuscriptis autem hujus canonis exemplaribus partim est,* ὑποκυρῶντος, *id est*, perfecta in eo residente ratione: *partim,* ἐπικυρῶντος, *id est*, perfecta, quæ in ipso est, ratione sibi auxilium ferente. *Notantur vero Eustathiani (quos postea Bogomilici sectati sunt) qui ita statuebant, peracto certo quodam jejunio, ad eam se perfectæ vitæ rationem pervenisse, ut postea omnia sibi essent indifferentia, nullisque præceptis obligarentur, sed soluti omnino essent, ac si nec peccare quidem possent: qua de re Balsamon in capitis hujus interpretatione.*

C. IX. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 20.

SI *b* quis per superbiam tanquam perfectum se existimans, conventus, qui per loca, & basilicas sanctorum Martyrum fiunt, vel accusaverit, vel etiam oblationes, quæ ibidem celebrantur, spernendas esse crediderit, memoriasque Sanctorum contemnendas, anathema sit.

C. X. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 5.

SI quis *c* docet, domum Dei contemptibilem esse debere, & congregationes, quæ in ea fiunt, anathema sit.

C. XI. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 6.

SI quis *d* extra Ecclesiam privatim populos congregans, contemnat Ecclesiasticas sanctiones *a*, ipsamque Ecclesiam apud se sine Concilio *e* Episcopi cum Presbytero agat, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ *a* Sanctiones,] *Post hoc verbum in prisca versione ista sunt interjecta:* aliterque ea, quæ sunt Ecclesiæ, voluerit usurpare, non conveniente Presbytero juxta decretum Episcopi, ipsamque, *& cætera, quæ hic sequuntur. Dionysii autem versio, quæ optime respondet verbis Græcis, & refertur a Burchardo, hæc est:* Si quis extra Ecclesiam seorsum conventus celebrat, & despiciens Ecclesiam, ea, quæ sunt Ecclesiæ, voluerit usurpare, non conveniente Presbytero juxta decretum Episcopi, anathema sit.

C. XII. *De eodem*

Item ex eodem, *c.* 1.

SI *f* quis nuptias in accusationem duxerit, & mulierem fidelem, ac religiosam cum viro suo dormientem, abominandam crediderit, aut etiam accusandam, tanquam non posse conjugatos in regnum Dei ingredi, anathema sit.

C. XIII. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 2.

SI *a* quis carnem manducantem ex fide cum religione, præter sanguinem, & idolo immolatum *b*, & suffocatum, crediderit condemnandum, tanquam spem non habentem, qui eam mandueat anathema sit.

C. XIV. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 15.

SI *c* quis dereliquerit proprios filios suos, & non eos aluerit, & (quod pietatis est α) necessaria non præbuerit, sed sub occasione continentiæ negligendos putaverit, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ α Quod pietatis est] *Longe fidelius Dionysius*: & quod ad se pertinet, non ad pietatem divini cultus informat. *Græce est enim,* καὶ τὸ ὅσον ἐπ' αὐτῷ ἀπρὸς θεοσέβειαν τὴν προσήκουσαν ἀνάγη. *Subintelligitur autem particula negans, id est, μὴ, ex superiore membro.*

C. XV. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 12.

SI *e* quis virorum putaverit, sancto proposito (id est, continentiæ) convenire, ut pallio utatur, tanquam ex eo justitiam habiturus; & reprehendat vel judicet alios, qui cum reverentia birris *f* utuntur, & alia veste communi, quæ in usu est, anathema sit.

C. XVI. *De eodem.*

Item ex eodem, *c. ultimo.*

HÆc *g* autem scripsimus, non abscindentes eos, qui in Ecclesia Dei secundum Scripturas sanctum propositum continentiæ eligunt: sed eos, qui suscipiunt habitum α ejus, & in superbiam efferuntur adversus eos, qui simplicius vivunt. Sed & hos condemnamus, qui se extollunt adversus Scripturas, & Ecclesiasticos canones, & nova introducunt præcepta. Nos autem & virginitatem cum humilitate admiramur, & continentiam cum castitate & religione Deo acceptissimam dicimus; & renuntiationem secularium negotiorum atque actuum cum humilitate approbando laudamus: & nuptiarum vinculum β, quod secundum castitatem *h* perdurat, honoramus; & divites cum justitia & operibus bonis non abjicimus γ.

Corr. Rom. ¶ α Eos, qui suscipiunt habitum] *Græca est,* τὺς λαμβάνοντας τὴν ὑπόθεσιν ἢ ἀσκήσεως εἰς ὑπερηφάνειαν κατὰ τῶν ἀτελεστέρων βιούντων ἐπαιρομένους τε καὶ παρὰ τὰς γραφὰς καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας καινισμοὺς εἰσάγοντας; *id est*, qui ex instituto exercitationis hujusmodi capiunt occasionem sese efferendi, seque extollunt adversus eos, qui simplicius vivunt, & adversus Scripturas & Ecclesiasticos canones introducunt novitates.

¶ β Et nuptiarum vinculum] *Græce:* καὶ γάμων συνοικησιν σεμνὴν, *quæ Dionysius vertit:* & nuptiarum castum vinculum.

¶ γ Non abjicimus.] *Post hæc verba in Concilio ipso proxime sequuntur, quæ habentur infra cap.* parsimoniam, *dist.* 41.

C. XVII. *Anathematizatur, qui Manichæorum superstitiones sequitur.*

Item ex Concilio Martini *i* Papæ.

SI quis k Presbyter α propter publicam pœnitentiam a Sacerdote acceptam, absque aliqua necessitate die Dominica pro quadam religione jejunaverit, sicut Ma-

a *Burch. l.* 13. *cap.* 15. *Ivo p.* 4. *c.* 38. b *Pannorm. l.* 2. *c.* 8. c *Burch. lib.* 3. *c.* 94. *Ivo p.* 3. *c.*84. d *Burch. l.* 3. *c.*95. e *al. consilio.* f *ff.* 31. *dist. c. si quis vituperat. ex versione Dionysii. Burch. lib.* 8. *cap.* 61. *Ivo part.* 7. *cap.* 79.

a *Ivo part.* 4. *cap.* 30. b *al. immolatam, & suffocatam.* c *Ivo part.*8.*cap.* 318. d *al.* ἑαυτῷ. e *Burchard.lib.*8. *c.* 63. *Ivo part.* 7. *c.* 81. f *al. beris.* g *Ivo. p.* 8. *c.* 321. h *castitatem secum*] *orig.& Ivo.* i *Apud Martinum Bracarensem cap.*57. *&* 58. k *Burch. lib.* 1. *cap.* 20. *Ivo part.* 4. *cap.* 42.

nichæi, anathema ſit. §. 1. Similiter quia β, quod ab Apoſtolis traditum eſt, canon tenet antiquus, placuit, ut per omnes Dominicas, & per omnes dies Paſchæ uſque ad Pentecoſten *a*, non proſternant γ ſe in oratione cauſa *b* humilitatis, ſed recto vultu ad Dominum fungantur orationis officio, quia in his diebus gaudium Reſurrectionis Domini celebramus. Si quis etiam δ non pro abſtinentia, ſed pro execratione eſcarum a carne abſtineat, placuit ſancto Concilio, ut præguſtet, & ſic, ſi vult abſtinere, abſtineat. Si autem ſpernit, ita ut olera cocta cum carnibus non deguſtet, iſte non obediens, nec ſuſpicionem hæreſis a ſe removens, deponatur de ordine Clericatus.

Corr. Rom. ¶ α Presbyter] *Sequebatur*, vel Diaconus. *Quæ ſublata ſunt, quoniam abſunt a pleriſque manuſcriptis, & originali. Cæterum Burchardus & Ivo ſimilem canonem citant ex Concilio Turonenſi, atque ita habet*: Si quis propter publicam pœnitentiam a Sacerdote acceptam, aut pro aliqua neceſſitate. *In aliquot Gratiani manuſcriptis eſt*: ſi quis præter publicam pœnitentiam, a Sacerdote acceptam, abſque aliqua neceſſitate, &c. *quæ optima videtur lectio. Nam in c.* 18. *Concilii Gangrenſis, unde hoc videtur Martinus ſumpſiſſe, nulla Presbyteri fit mentio, ſed univerſe pronunciatur, ut ſupr. ead. c.* ſi quis tanquam. Si quis ob pietatis, quemadmodum putatur, exercitationem, die Dominico jejunet, anathema ſit: *& verba illa*, abſque aliqua neceſſitate, *videntur huc importata ex cap.* 19. *ejuſdem Concilii. Neque vero Presbyteris hujuſmodi pœnitentiæ more Laicorum imponebantur, c.* illud, *cum ſequent. diſt.* 50. *&c. fin. verſ.* nec enim. 82. *diſt. Sed quando in graviſſima crimina publice incurrebant, depoſiti peregrinari jubebantur, c.* ſi quis Sacerdos, 39. *q.* 1. *c.* Sacerdos. *de pœn. diſt.* 6.

¶ β Similiter quia] *Hoc ſumptum eſt ex canone ultimo Concilii Nicæni.*

¶ γ Non proſternant] *In codice Lucenſi Regio legitur*: non proſtrati, ſed erecto vultu ad Dominum fungantur orationis officio.

¶ δ Si quis etiam] *Hoc ſumptum eſt ex Concilio Ancyrano, c.* 13. (*al.* 14.) *& in eo mentio fit Presbyteri, ac Diaconi.*

DISTINCTIO XXXI.

1 ps TEmpus quoque, *quia nondum* α *erat inſtitutum, ut Sacerdotes continentiam ſervarent.*

Correct. Rom. ¶ α Nondum] *Quod ait hic Gratianus, fuiſſe tempus, quo nondum erat inſtitutum, ut Sacerdotes continentiam ſervarent, in Subdiaconis* (*Nam & hi Sacerdotum nomine interdum comprehenduntur, valetque idem Sacerdotis nomen, atque in ſacris conſtitutus, ut infra ad initium diſt.* 33. *notaturque in gl. c.* 1. *q.* 1. Qui per pecuniam) *locum habere poteſt. Fuit enim tempus, cum Subdiaconi in aliquibus provinciis, ut in Sicilia, continentiæ legibus non adſtringebantur: quod Gregorii locus, qui ſolus ad hanc rem confirmandam proxime a Gratiano citabitur, manifeſte probat. Diaconis autem & Presbyteris in Latina Eccleſia nunquam licuiſſe uxoribus, quas ante ſacros ordines duxerant, uti, ex canonibus, qui poſt primum in hac eadem diſtinct. citantur, & aliis multis, præſertim epiſtol.* 2. *Siricii ad Himerium Tarraconenſem, clare demonſtratur.*

C. I. *Qui caſtitatem non promiſit, ab uxore ſua ſeparari non cogatur.*

Unde Gregorius *ſcribit Petro Subdiacono Siciliæ, lib.* 1. *epiſt.* 42.

ANte *c* triennium Subdiaconi omnium Eccleſiarum Siciliæ prohibiti fuerant, ut more Romanæ Eccleſiæ nullatenus ſuis uxoribus miſcerentur. Quod mihi durum, atque incompetens videtur, ut qui uſum ejuſdem continentiæ non invenit, neque caſtitatem ante promiſit, compellatur a ſua uxore ſeparari, atque per hoc (quod abſit) deterius cadat. Unde *a* videtur mihi, ut a præſenti die Epiſcopis omnibus dicatur, ut nullum Subdiaconum facere præſumant, niſi qui ſe victurum caſte promiſerit, quatenus & præterita mala α, quæ per propoſitum mentis appetita non ſunt, violenter non exigantur, & futura caute caveantur. §. 1. Qui vero poſt eandem prohibitionem, quæ ante triennium facta eſt, continenter cum ſuis uxoribus vixerunt, laudandi, atque remunerandi ſunt, & ut in bono ſuo *b* permaneant exhortandi. §. 2. Eos autem, qui poſt prohibitionem factam ſe a ſuis uxoribus continere noluerint, ad ſacrum ordinem nolumus promoveri: quia nullus debet ad miniſterium altaris accedere, niſi cujus caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.

Corr. Rom. ¶ α Mala] *Vox iſta abeſt a Polycarpo, & aliquot vetuſtis Gratiani codicibus.*

2 ps. Gratian. *Cauſa vero hujus inſtitutionis munditia Sacerdotalis fuit, ut libere cunctis diebus orationi poſſint vacare. Si enim* (*ut c Paulus ait*) *ab uxoribus eſt ceſſandum, ut expeditius orationi vacemus; miniſtris utique altaris, quibus quotidiana neceſſitas orandi incumbit, nunquam conjugali officio vacare permittitur.*

C. II. *Sacerdotibus ſemper caſtitas obſervanda præcipitur.*

Unde Beda *in comment. ſuper Lucam, ad cap.* 1. *ait.*

SAcerdotibus *d*, ut ſemper altari queant aſſiſtere, ſemper ab uxoribus continendum ſemperque caſtitas obſervanda præcipitur.

C. III. *Qui divinis Sacramentis inſerviunt, continentes eſſe oportet.*

Item in Concilio Carthaginenſi II. *cap.* 2.

EPiſcopos *e*, Presbyteros, & Diaconos placuit (ut decet ſacros Antiſtites, ac Dei Sacerdotes) nec non & Levitas, vel qui Sacramentis divinis inſerviunt, continentes eſſe in omnibus.

C. IV. *Sacerdotes, & Levitæ cum uxoribus ſuis miſceri non debent.*

Item Innocentius I. *Victricio Rothom. Epiſcopo, epiſt.* 2. *cap.* 9.

TEnere *f* debet omnino Eccleſia, ut Sacerdotes & Levitæ cum uxoribus ſuis non miſceantur, quia miniſterii quotidiani neceſſitatibus occupantur. Scriptum eſt enim *g*: *Sancti eſtote, quoniam & ego ſanctus ſum, Dominus Deus veſter.* Nam ſi priſcis temporibus anno vicis ſuæ de templo Dei Sacerdotes non diſcedebant (ſicut de Zacharia legimus *h*) nec domum ſuam omnino tangebant, quibus utique propter ſobolis ſucceſſionem, uxoris uſus fuerat relaxatus, quia *i* ex alia tribu, & præterquam ex ſemine Aaron, ad Sacerdotium nullus accedere præcipiebatur *k*: quanto magis hi Sacerdotes, vel Levitæ pudicitiam ex die ordinationis ſuæ ſervare debent, quibus vel Sacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt, nec præterit dies, qua vel a ſacrificiis divinis, vel a baptiſmatis officio vacent.

C. V. PALEA.

Idem ibidem.

NAm α ſicut *l* Paulus ad Corinthios *m* ſcribit, dicens: *Abſtinete vos ad tempus, ut vacetis orationi*: & hoc utique Laicis præcepit: multo magis Sacerdotes, quibus orandi, & ſacrificandi juge ſacrificium *n* eſt, ſemper debebunt ab hujuſmodi conſortio abſtinere.

Corr. R. ¶ α Nam ſicut] *Hæc Palea in duobus Vaticanis* (*in quibus ſolis reperitur*) *eſt conjuncta cum ſuperiori capite,*

a *al. Quinquageſimam.* b *abeſt vox iſta ab orig.* c *Pann. l.* 3. *c.* 89. *Polyc. l.* 4. *tit.* 31.

a *Sup. diſtinct.* 28. *c. Nullum.* b *ſic) orig.* c 1. *Corinth.* 7. d *Pannorm. lib.* 3. *cap.* 92. e *infra diſt.* 84. *c. cum in præterito. Pannor. lib.* 3. *cap.* 95. *Rab. pœn. cap.* 29. f *Burch. lib.* 2. *c.* 118. *Anſ. l.* 7. *c.* 134. *Ivo part.* 6. *cap.* 94. *& cap.* 104. *Pannor. lib.* 3. *c.* 94. g *Levit.* 11. h *Luc.* 1. i *Num.* 18. k *al. præceptus fuerat.* l *Anſel. l.* 7. *cap.* 132. m 1. *Corinth.* 7. n *al. officium.*

quemad-

quemadmodum etiam in epistola Innocentii: & legitur, Nam si Paulus. *Sed non est mutatum, quoniam est initium capitis.*

C. VI. *Qui ab uxoribus suis abstinent, ad sacrificia admittantur.*

Idem *Exuperio Tholosano Episcopo, epist.* 3. *c.* 1.

EOs α ad sacrificia fas sit admitti, qui vel cum uxore non exercent carnale officium.

Corr. Rom. ¶ α Eos] *Apud Innocentium, & ff. distinct.* 82. *cap.* Proposuisti, *ubi hoc idem est repetitum, legitur*, neque eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent vel cum uxore carnale consortium.

C. VII. *Sacerdoti, cui est semper orandum, matrimonio semper est carendum.*

Item Hieronymus *contra Jovinianum, lib.* 1.

SI *b* Laicus, & quicunque fidelis orare non potest, nisi careat officio conjugali, Sacerdoti, cui semper pro populo offerenda sunt sacrificia, semper orandum est: si semper orandum est, ergo semper matrimonio carendum.

Gratian. *Quod autem Manichæorum causa de conjugio α Sacerdotum illud supra dictum sit*, ex Gangrensi Concilio *apparet, in quo cap.* 1. *sic statutum legitur.*

Corr. Rom. ¶ α De conjugio] *Sequentem canonem Gratianus restringit ad conjugia Sacerdotum, cum tamen in eo damnentur illi, qui omnino nuptias vituperabant, nec volebant aliquem Christianum, etiam Laicum, liberis operam dare. Nec fuit editus proprie contra Manichæos, sed contra quendam Eustathium, qui hunc errorem cum aliis multis in Armenia disseminaverat. Est autem caput hoc idem cum capite*, si quis nuptias, *sup. dist.* 30. *sed ex alia versione.*

C. VIII. *Anathema sit, qui nuptias vituperat.*

SI *c* quis vituperat nuptias, & dormientem cum viro suo fidelem ac religiosam detestatur, aut culpabilem æstimat, velut, quæ regnum Dei introire non possit, anathema sit.

C. IX. *De eodem.*

Item ex eodem Conc. Gangrensi. *cap.* 8. *&* 9.

QUicunque *d* virginitatem custodiens, aut continentiæ studens, velut horrescens nuptias, nec propter hoc, quod bonum & sanctum est, nomen virginitatis assumit, anathema sit.

3 ps. Gratian. *Potest & aliter intelligi illud, quod in canone* e *Apostolorum legitur, ut iste sit sensus capituli*: Si quis docet Sacerdotem uxorem suam contemnere, *non quam uxorem in Sacerdotio accepit, sed quam, dum adhuc esset Laicus, vel in minoribus ordinibus constitutus, sibi copulavit, cum qua continentiam professus est, cum ad sacros ordines ascenderet, quam nullus debet contemnere, hoc est, ab animo & cura sua abjicere, quin ei necessaria provideat. Probatur autem hæc interpretatio auctoritate* Leonis Papæ, *qui epist.* 90. *cap.* 3. *scribens Rustico Narbonensi Episcopo, ait.*

C. X. *Ministris altaris cum Episcopis, & Presbyteris eadem est lex continentiæ.*

LEx *f* continentiæ eadem est altaris ministris, quæ Episcopis atque Presbyteris: qui cum essent Laici, sive Lectores, licite & uxores ducere, & filios procreare potuerunt; sed cum ad prædictos pervenerunt gradus, cœpit eis non licere, quod licuit. Unde, ut de carnali fiat spirituale conjugium, oportet eos nec dimittere uxores, & quasi *g* non habeant, sic habere, quo & salva sit charitas, & cessent *h* opera nuptiarum.

a ff. *dist.* 82. *c. proposuisti. Pannorm. lib.* 3. *cap.* 95. b *Pann. lib.* 3. *cap.* 96. c *sup. dist.* 30. *c. si quis nuptias.* d *sup. dist.* 30. *c. si quis vel virginitatem. ex alia versione. Burch. lib.* 8. *c.* 61. *Ivo p.* 7. *c.* 79. e *sup. dist.* 28. *c. si quis docuerit.* f *Burch. l.* 2. *c.* 114. *Ansel. l.* 7. *c.* 135. *&* 6. *c.* 204. *Polyc. l.* 4. *tit.* 31. *Ivo p.* 6. *c.* 68. *Pannorm. lib.* 3. *c.* 106. g 1. *Corinth.* 7. h *al. cesset exercitatio nuptiarum.*

C. XI. *Episcopus, vel Presbyter uxorem propriam a cura sua non abjiciat.*

Item Leo IX. α *contra epistolam Nicetæ Abbatis.*

OMnino a confitemur, non licere Episcopo, Presbytero, Diacono, Subdiacono propriam uxorem causa religionis abjicere a cura sua, scilicet, ut ei victum, & vestitum largiatur; non ut cum illa ex more carnaliter jaceat. Sic & sanctos Apostolos legimus egisse, beato Paulo Apostolo *b* dicente: *Nunquid non habemus* β *potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut fratres Domini, & Cephas?* Vide insipiens, quia non dixit [nunquid non habemus potestatem sororem mulierem amplectendi?] sed [circumducendi] scilicet ut de mercede prædicationis sustentaretur ab eis: nec tamen foret deinceps inter eos carnale conjugium.

Corr. Rom. ¶ α Leo IX.] *Habetur in responsione Humberti ad libellum Nicetæ Presbyteri, & Monachi adversus Latinos editum: quam responsionem, cum nomine Leonis IX. cujus erat Legatus, scripserit, potest recte nomine ipsius citari, sicut multa ex Eunodii libro nomine Symmachi citata inveniuntur, sup. dist.* 17. *c.* Concilia. *& ff.* 40. *dist. c.* non nos. *&* 81. *dist. c.* nemo recte 8. *quæst.* 4. *c.* nonne. *&* 9. *q.* 3. *c.* aliorum. *Ac sup. dist.* 22. *nomine Nicolai citatur caput*, Omnes, *quod habetur in oratione Petri Damiani.*

¶ Nunquid non habemus] *Variæ sunt hujus loci interpretationes, quod inter alios B. Hieronymus in* 1. *libro contra Jovinianum ostendit.*

Gratian. *Hinc & illud Gregorii* [Presbyter quidam] *quod require ff. dist. seq. cap. penult.* §. 1. *Ut igitur ex his auctoritatibus apparet, Sacerdotes uxoribus, quas in Laicali habitu, vel in minoribus ordinibus constituti, sibi legitime copularunt, necessaria ministrare, debita vero reddere non valent.*

4 ps §. 2. *Sed objicitur illud* Tripertitæ historiæ, *libro II. capite* 14.

C. XII. *Dissuasu Paphnutii Nicæna Synodus non constituit, quod Presbyteri cum suis uxoribus non dormirent.*

NIcæna *c* Synodus corrigere volens hominum vitam in Ecclesiis commorantium, posuit leges, quas Canones vocamus, in quorum tractatu videbatur aliquibus introducere legem, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi α cum conjugibus, quas ante consecrationem duxerant, non dormirent. Surgens autem in medio Paphnutius confessor contradixit, honorabiles confessus nuptias, & castitatem esse dicens, cum propria conjuge concubitum, suasitque Concilio, ne talem poneret legem, gravem esse asserens causam, quæ in ipsis aut eorum conjugibus occasio fornicationis existeret. Et hæc quidem Paphnutius (licet nuptiarum esset inexpertus) exposuit: Synodusque laudavit sententiam ejus, & nihil ex hac parte sancivit; sed hoc in uniuscujusque voluntate, non in necessitate dimisit.

Corr. Rom. ¶ α Et Subdiaconi] *In aliquot vetustis codicibus, & in originali Socratis non sunt duæ istæ voces. Sozomenus tamen lib.* 1. *cap.* 22. *habet tam Græce, quam in Latina vetere, & nova versione, ut etiam Nicephorus.*

C. XIII. *Non in perpetuum, sed tempore oblationis a complexu suarum uxorum Sacerdotes abstineant.*

Item Synodus sexta, *Cap.* 13. *lib.* 8. *c.* 19.

QUoniam α in *d* Romani ordine canonis esse cognovimus traditum, eos, qui ordinati *e* sunt Diaconi vel Presbyteri, debere confiteri, quod jam suis non copulentur uxoribus: nos antiquum sequentes canonem Apostolicæ diligentiæ, & constitutiones, sacrorum virorum legales nuptias amodo valere volumus, nullo modo

a *Pannorm. libro* 3. *cap.* 115. b 1. *Corinth.* 9. c *Pannorm. libro* 3. *cap.* 85. d *Pannorm. lib.* 3. *cap.* 86. e *ordinandi.*] *sed ob glossam non est mutatum.*

cum uxoribus suis eorum connubia dissolventes, aut privantes eos familiaritate ad invicem in tempore opportuno. Quicunque ergo diligens *a* inventus fuerit in Subdiaconali ordinatione, aut Diaconali, aut Sacerdotali, hic nullo modo prohibeatur ad talem ascendere gradum, pro uxoris suæ legitimæ cohabitatione; nec etiam tempore ordinationis suæ profiteri cogatur, quod abstinere debeat a legali propriæ uxoris familiaritate. *Item* §. 1. Oportet eos, qui altari ministrant, in tempore oblationis *b* sanctorum continentes esse in omnibus; ut a Deo possint consequi, quæ simpliciter postulant. §. 2. Si quis igitur præsumpserit contra Apostolicos canones aliquos Presbyterorum, & Diaconorum privare contactu, & communione legalis uxoris, deponatur. §. 3. Similiter & Presbyter aut Diaconus, qui religionis causa uxorem suam expellit, excommunicetur: si vero in hoc permanserit, deponatur.

Corr. Rom. ¶ α Quoniam] *Græce sic habetur:* ἐπειδὴ ἐν τῇ ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν τάξει κανόνος παραδέδοσθαι διέγνωμεν, *id est*, Quoniam in Romana Ecclesia loco canonis traditum esse cognovimus, &c. *Hanc vero Ecclesiæ Romanæ traditionem non solum B. Hieronymus contra Jovinianum, Humbertus supra citatus, & alii Latini scriptores defendunt, sed etiam Balsamon in explanatione hujus canonis satis aperte probat. Verum de omnibus hujusmodi canonibus, qui sextæ Synodo adscribuntur, quid sit sentiendum, ad c.* Habeo librum. *dist.* 16. *satis explicatum fuit.*

Gratian. *Hoc autem ex loco intelligendum est. Orientalis enim Ecclesia (cui sexta Synodus regulam vivendi præscripsit) votum castitatis in ministris altaris non suscepit.*

C. XIV. *Occidentalis, non Orientalis Ecclesia castitatis obtulit votum.*

Unde Stephanus Papa IV. *ait in prima actione Synodi, ab ipso in Basilica Lateranen. congregatæ.*

5 p. ALiter *c* se Orientalium traditio habet Ecclesiarum, aliter hujus sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Nam earum Sacerdotes, Diaconi, atque Subdiaconi matrimonio α copulantur: istius autem Ecclesiæ, vel Occidentalium nullus Sacerdotum a Subdiacono usque ad Episcopum licentiam habet conjugium sortiendi.

Corr. Rom. ¶ α Matrimonio] *Id est, possunt simul esse in sacris ordinibus, & matrimonio juncti. Nam neque illis, postquam ad sacros ordines ascendissent, licebat contrahere matrimonium.*

6. ps. Grat. *Similiter & capitulum Nicolai ex loco consideratur, quia gens Bulgarorum* d *noviter ad fidem conversa, propositum sacræ religionis ex integro assumere nondum didicerat.* §. 1. *Quod autem in c. 6. Synodi, Presbyter non legitimis* e *nuptiis detentus, punitur, non legales nuptiæ secundæ intelligendæ sunt, a quibus auctoritate canonica Sacerdos quilibet debet esse immunis. Illud autem Gangrensis Concilii:* Si *f* quis discernit Presbyterum conjugatum, &c. *similiter intelligendum est vel localiter traditum, vel conjugatum ab ea appellatum, quam ante tempus ordinationis suæ duxerat.* §. 2. *Illud quoque Martini* g *Papæ:* Si Subdiaconus secundam duxerit uxorem, *non dissimiliter intelligendum est. Primam enim uxorem ante Subdiaconatum habere permittitur: qua defuncta, vel castitatem professa, promovetur iste ad Subdiaconatum. Promotus autem, si secundas desideravit nuptias, sententiæ Martini Papæ subjacebit.*

DISTINCTIO XXXII.

1 p. SErvanda est ergo continentia *ab omnibus in sacris ordinibus constitutis.*

C. I. *Neque etiam Subdiaconis connubium conceditur.*

Unde Leo Papa *ad Anastasium epist.* 82. *cap.* 3. *&* 4. *ait.*

OMnium *a* Sacerdotum tam excellens est electio, ut hæc, quæ in aliis membris Ecclesiæ vacant *b* a culpa, in illis tamen habeantur illicita. Nam cum extra Clericorum ordinem constitutis, nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum: ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec Subdiaconis quidem connubium carnale conceditur, *ut* & qui habent, *sint* tanquam non habentes, & qui non habent, permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus est a capite, dignum est custodiri; quanto magis in primo, vel in secundo, tertiove servandum est, ne aut Levitico ministerio, aut Presbyterali honore, aut Episcopali excellentia quisquam idoneus æstimetur, qui se a voluptate uxoria α nec dum frenasse detegitur.

Corr. Rom. ¶ α Uxoria] *Sic emendatum est ex epistola Leonis, & cæteris collectoribus, præterquam Ivone in part. 6. c. 98. nam ibi est, ut antea apud Gratianum,* luxuriæ. *Ex isto autem epistolæ loco ostenditur, eo quoque tempore in multis Ecclesiis eam fuisse consuetudinem, ut Subdiaconi a propriis uxoribus abstinerent. Quod tamen ante B. Gregorium non erat generatim omnibus Ecclesiis præceptum, quippe cum in Sicilia aliter observaretur, c.* nullum, *sup. dist.* 28. *&* c. ante triennium, *dist.* 31.

C. II. PALEA.

Item Gregorius *Leoni Episcopo Cathanensi, lib.* 3. *epist.* 34.

MUltorum *c* relatione comperimus, hanc apud vos olim consuetudinem tenuisse, ut Subdiaconi suis licite miscerentur uxoribus. Quod ne denuo quisquam præsumeret, a servo Dei sedis nostræ Diacono, ex auctoritate nostri decessoris, est isto modo prohibitum, ut eodem tempore hi, qui jam uxoribus fuerant copulati, unum e duobus eligerent, id est, aut a suis uxoribus abstinerent, aut certe nulla ratione ministrare præsumerent. Et quantum dicitur, Speciosus tunc Subdiaconus pro hac re ab administrationis se suspendit officio, & usque in obitus sui tempus, notarii quidem gessit officium, & a ministerio, quod Subdiaconum oportuerat exhibere, cessavit, *& post aliqua.* §. 1. De cætero vero fraternitas tua sit omnino solicita, ut quos ad hoc jam officium contingerit promoveri, hoc quam maxime diligenter inspiciat, ne si uxores habent, miscendi se cum eis licentia potiantur, sed ad similitudinem sedis Apostolicæ, eos cuncta observare sua nihilominus districtione constituat.

C. III. *Extra sacros ordines constituti ducant uxores, & ab Ecclesia stipendia accipiant.*

Item Gregorius *Augustino Anglorum Episcopo, cap.* 2. *ad secundam interrogationem.*

SI *d* qui vero sunt Clerici extra sacros ordines constituti, qui se continere non possint, sortiri uxores debent, & stipendia sua exterius accipere, quia & de eisdem Patribus, de quibus præfati sumus, novimus scriptum *e*, quod dividebatur singulis, prout cuique opus erat. De eorum ergo stipendio cogitandum atque providendum est, & sub Ecclesiastica regula sunt tenendi, ut bonis moribus vivant, & canendis psalmis invigilent, & ab omnibus illicitis cor, & linguam, & corpus Deo auctore conservent.

C. IV. *Subdiacono uxorem ducere non licet.*

a *Leg. dignus*] *sed ob glossam non est mutatum.* b *al. tractationis.* c *Panorm. l.* 3. *c.* 84. d *sup.* 28. *dist. c. ult.* e *sup.* 28. *dist. c. Presbyterum.* f *sup.* 28. *dist. c. si quis.* g *j.* 34. *dist. c. si Subdiaconus, ex Marcino Bracarensi.*

a *Burch. lib.* 1. *c.* 5. *& lib.* 2. *c.* 148. *Anselm. lib.* 7. *c.* 137. *& lib.* 6. *c.* 18. *in fin. Ivo part.* 5. *c.* 50. *& p.* 6. *c.* 98. *&* 221. *Pann. lib.* 3. *c.* 100. b *al. non vocantur ad culpam. c. j.* 27. *q.* 2. *Ansel. l.* 7. *c.* 138. *Polyc. lib.* 4. *tit.* 31. d *j.* 12. *q.* 1. *quia tua. §. si qui. Ivo part.* 6. *cap.* 86. *Panorm. l.* 3. *cap.* 108. e *Act.* 2.

Item

Item Nicolaus Papa *Odoni a Viennensi Archiepiscopo.*

DE *b* illo Clerico Alvero *c* nomine quem per ordines Ecclesiasticos usque ad Subdiaconatum caste vixisse dicitis, cur vestra auctoritate uxorem duxerit, miramur, eo quod nulli unquam (exceptis illis, quibus Ecclesiastica regula habere permittit) uxorem ducendi *d* licentiam damus.

C. V. *Non audiatur Missa Presbyteri concubinam habentis.*

Item Nicolaus Papa II. e *omnibus Episcopis.*

2 ps. NUllus *f* Missam audiat Presbyteri, quem scit concubinam indubitanter habere, aut subintroductam mulierem. Unde etiam ipsa Sancta Synodus hoc capitulum sub excommunicatione statuit, dicens: Quicunque Sacerdotum, & Diaconorum, &c. *Sicut in subsequenti* α *cap. Alexandri II. continetur.*

Corr. Rom. ¶ α Sicut in subsequenti] *Hæc clausula est Gratiani omittentis referre ex capite Nicolai ea, quæ proxime ex Alexandro relaturus erat. Sunt enim eadem verba. Nam Nicolaus II. in epist. quæ extat, omnibus Episcopis catholicis scripsit, se in Concilio, quod Romæ habuit CXIII. Episcoporum, hunc canonem edidisse, quem postea Alexander II. (ut ipse etiam testatur in epist. manuscripta) in Concilio a se habito iisdem verbis repetivit. Quare in Pannormia appellatur decretum Nicolai junioris, & Alexandri.*

C. VI. *Non est audienda Missa Presbyteri, qui concubinam habet.*

Item Alexander secundus. *g*

PRæter *h* hoc autem præcipiendo mandamus, ut nullus Missam audiat Presbyteri, quem scit concubinam habere indubitanter, vel subintroductam mulierem. Unde etiam sancta Synodus hoc capitulum sub excommunicatione statuit, dicens: §. 1. Quicunque Sacerdos, Diaconus, Subdiaconus post constitutum beatæ memoriæ prædecessoris nostri sanctissimi Papæ *i* Leonis, ac Nicolai, de castitate Clericorum, concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, & auctoritate beatorum Apostolorum, Petri & Pauli præcipimus, & omnino contradicimus, ut Missas non cantet, nec Evangelium, aut Epistolam ad Missam legat, neque in Presbyterio ad divina officia cum his, qui præfatæ constitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab Ecclesia suscipiat. §. 2. Præcipientes etiam statuimus, ut hi prædictorum ordinum, qui eisdem prædecessoribus nostris obedientes castitatem servaverint, juxta Ecclesias, quibus ordinati sunt, (sicut oportet religiosos Clericos) simul manducent, & dormiant, & quicquid eis ab Ecclesiis competit, communiter habeant. Et rogantes α monemus, ut ad Apostolicam, communem scilicet vitam, summopere pervenire studeant, quatenus perfectionem cum his consecuti, qui centesimo *k* fructu ditantur, in cœlesti patria mereantur adscribi. Deinde, ut decimæ & primitiæ, seu oblationes vivorum, & mortuorum Ecclesiis Dei fideliter reddantur a Laicis, & ut in dispositione Episcoporum sint, quas qui retinuerint, a sanctæ Ecclesiæ communione separentur.

Corr. Rom. ¶ α Et rogantes] *Hæc usque ad vers.* deinde, *addita sunt ex epistola manuscripta Alexandri, quorum aliqua etiam sunt in Concilio Nicolai, in quo est præterea sequens versic.* deinde, *qui in epist. Alexandri non est.*

3 ps. Gratian. *Verum principia harum auctoritatum contraire videntur Hieronymo, & Augustino* l, *& cæteris, qui Christi sacramenta neque in bono, neque in malo homine fugienda ostendunt, sicut subsequens causa Simoniacorum plenius demonstrat. Sed Urbanus II. in epist. destinata præposito sancti Juventii hanc contrarietatem determinat, dicens:* §. 1. *Ad hoc* α *vero, quod subjungitur in eadem epistola, id est, utrum sit utendum ordinationibus, & reliquis sacramentis a criminosis exhibitis, ut ab adulteris, vel sanctimonialium violatoribus, vel hujusmodi? ad hoc, inquam, ita respondemus. Si schismate, vel hæresi ab Ecclesia non separantur, eorundem ordinationes, & reliqua sacramenta, sancta, & veneranda non negamus, sequentes beatum Augustinum* a, *qui super Joannem de hujusmodi tam copiose, quam veraciter differit. Ait enim:* Baptizat servus bonus, sive servus malus: non sciat se ille, qui baptizatur, baptizari, nisi ab illo, qui sibi tenuit baptizandi potestatem. *& paulo post:* Non horreat columba ministerium malorum, respiciat Domini potestatem. *& infra.* §. 2. Attamen decessores nostri Nicolaus, & Gregorius a Missis Sacerdotum, quos tales revera esse constiterit, fideles abstinere decreverunt, ut & peccandi licentiam cæteris auferrent, & hujusmodi ad dignæ pœnitentiæ lamenta revocarent, *Scribit hoc prædecessor noster Gregorius* b *Rudolpho Duci Sueviæ, & Bertulpho Duci Carentanorum inter cætera:* Officium Simoniacorum, & in fornicatione jacentium, scienter nullo modo recipiatis, & quantum potestis, tales a sanctis ministeriis c ut oportuerit, prohibeatis, *&c. Porro ad hæc, quæ tibi syllogistice in eadem epistola objiciuntur, id est, si corpus & sanguis Christi non sunt, & alia, quæ prædiximus, propriæ non habent virtutis dignitates, quid agentibus obsunt? quod si habent, cur spernuntur, si ab indigno præsumuntur? Ad hæc, inquam, ita respondemus, proprias quidem habent virtutis dignitates, ut præfatus Augustinus ait super Joannem contra Donatistas; sed agentibus vel suscipientibus eadem sacramenta contra præfatorum Pontificum instituta, (nisi forte sola morte interveniente, utpote ne sine baptismate, vel communione quilibet humanis rebus excedat) eis, inquam, in tantum obsunt, ut vere* d *idololatræ sint, cum talibus & ordinationum, & sacramentorum confectio, & aliter quam præmissum est, scienter susceptio, vehementer a sanctis canonibus prohibeantur. Ait enim Samuel* e *Propheta:* Quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus Idololatriæ nolle acquiescere. *Hæc de malis catholicis, qui intra Ecclesiam sunt.* §. 4. *Cæterum schismaticorum, & hæreticorum sacramenta, quoniam extra Ecclesiam sunt, juxta sanctorum Patrum traditiones, scilicet Pelagii, Gregorii, Cypriani, Augustini* f, *& Hieronymi, formam quidem sacramentorum, non autem virtutis effectum habere profitemur, nisi cum ipsi, vel eorum sacramentis initiati per manus impositionem ad catholicam redierint unitatem.* g *Sciendum vero, quod canones Apostolorum, (quorum auctoritate Orientalis, & ex parte Romana utitur Ecclesia) & insignis Cyprianus martyr, & LXXX. Episcopi cum eodem, baptisma hæreticorum lavacrum Diaboli appellant. Stephanus* h *vero, & Cornelius martyres, & Pontifices Romani, & venerabilis Augustinus* i *in libro de baptismo, eundem Cyprianum, & præfatos Episcopos ob hanc causam vehementer redarguunt: affirmantes baptisma, sive ab hæretico, sive schismatico, Ecclesiastico more celebratum, ratum esse: & merito, quia alia in Baptismo, & alia in reliquis Sacramentis consideratio est, quippe cum & ordine prior, & necessarior sit. Subito enim moriture, prius baptismate, quam Dominici corporis communione, vel aliis Sacramentis consulitur, & dum forte Catholicus non invenitur, satius est ab hæretico Baptismi Sacramentum sumere, quam in æternum perire. Et hanc sententiam præscriptorum Pontificum, Cornelii, Stephani, & Augustini, secuti sunt In-*

a *al. Adoni.* b *Ivo p. 6. c. 119.* c *al. Alvico.* d *al. habendi.* e *In Synodo Romana CXIII. Episcoporum, in basilica Constantiniana.* f *Pann. l. 3. c. 135.* g *in epist. proxima not. indicata.* h *Pannorm. ibid. & lib. 8. cap. 142.* i *Leo IX. in Conc. Roman.* k *Matth. 13. l. 1. q. 1. neque in homine.*

a Tract. 5. ad cap. 1. *Joannis, circa medium.* b *Gregorius VII. lib. 2. reg. epist. 45.* c *mysteriis.*] *orig.* d *al. sere.* e 1. *Reg. 15.* f *Lib. 1. epist. 12. ad Januarium, & epist. ad Jubajanum, quæ ante illius Concilium posita est.* g *Can. 45. 46. & 47.* h *In Concil. Stephan. 1.* i *Aug. lib. 7. contra Donatistas.*

nocentius a, Syricius b, Leo c, Anaſtaſius d, & magnus Gregorius, & omnis catholica Eccleſia.

4 pars §. 5. Prohibentur ergo de manibus talium Sacerdotum Sacramenta ſuſcipi, non quin ſint vera, quantum ad formam & effectum; ſed quia, dum hujuſmodi Sacerdotes ſe a populo contemptos viderint, rubore verecundiæ facilius ad pœnitentiam provocentur.

Corr. Rom. ¶ α Ad hoc] Hinc uſque ad finem capitis omnia accepta ſunt ex epiſtola Urbani II. L. Præpoſito ſancti Juventii apud Ticinum, quæ habetur in vetuſto codice Bibliothecæ Vaticanæ, cujus epiſtolæ initium & magna pars habetur infra, c. ſalvator. 1. q. 3. atque in aliquot vetuſtis Gratiani codicibus eſt caput diſtinctum cum rubrica, De eodem.

C. VII. *Qui uxorem ducere voluerit, ante ordinem Subdiaconatus hoc faciat.*

Item ex ſexta Synodo, *cap.* 6.

SI e quis eorum, qui ad Clerum accedunt, voluerit nuptiali jure mulieri copulari, hoc ante ordinem ſubdiaconatus faciat.

C. VIII. *Lectores aut uxores ducant, aut continentiam profiteantur.*

Idem ex Concil. Carthag. III. *cap.* 19.

LEctores *f* cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri.

C. IX. *Subdiaconos continentiam ſervare oportet.*

Item Gregorius *Bonifacio Epiſcopo Rhegino, lib.* 3. *epiſt.* 5.

SUbdiaconis *g* tuis, hoc, quod de Siculis ſtatuimus, decernimus obſervari, nec illam definitionem noſtram cujuſquam ſinas contumacia aut temeritate corrumpi.

C. X. *Beneficio & officio careant, qui poſt Diaconatum uxoribus vacant.*

Item Urbanus II. *in Synodo apud Melphiam, cap.* 13.

EOs *h*, qui poſt Subdiaconatum α uxoribus vacare volunt, ab omni ſacro ordine removemus, officioque atque beneficio Eccleſiæ carere decernimus. Quod ſi ab Epiſcopo commoniti non ſe correxerint, principibus indulgemus licentiam, ut eorum fœminas mancipent ſervituti. Si vero Epiſcopi conſenſerint eorum pravitatibus, ipſi officii interdictione mulctentur.

Corr. Rom. ¶ α Subdiaconatum] *Antea legebatur*, Diaconatum. *Sed emendatum eſt ex aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus, & ex ipſo Concilio, cujus unum exemplar eſt in Bibliotheca Vaticana, & alterum miſſum eſt e Gallia. Diaconis enim nunquam in Latina Eccleſia legitur permiſſum fuiſſe conjugium, aut uſum ipſius, quos Syricius, & Innocentius ſemper eadem continentiæ lege cum Epiſcopis, & Presbyteris conjunxerunt. Subdiaconis quoque poſt B. Gregorium, & prohibitionem illam, quæ continetur in c.*ante triennium, *ſup. diſt.* 31. *eadem lex fuit conſtituta, quam Urbanus II. hic innovandam ſtatuit.*

C. XI. *Excludendi ſunt a ſuorum graduum dignitate Subdiaconi, & deinceps, ſi continentes eſſe nolunt.*

Item *Dominico Patriarchæ Gradenſi.*

ERubeſcant *i* impii, & aperte intelligant judicio Spiritus ſancti eos, qui in ſacris ordinibus, Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu ſunt poſiti, niſi mulieres abjecerint, & caſte vixerint, excludendos ab omni eorundem graduum dignitate. De manifeſtis quidem loquimur: ſecretorum autem, & cognitor Deus, & judex eſt.

C. XII. *Ad ſacros ordines non accedat, niſi virgo, aut probatæ caſtitatis.*

Idem *in Melphienſi Synodo præſidens dixit, cap.* 12.

NEmo *a* ad ſacrum ordinem permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ ſit caſtitatis, & qui uſque ad Subdiaconatum unicam & virginem uxorem habuerit.

C. XIII. *In tribus gradibus conſtituti etiam ab uxoribus abſtineant.*

Item in Concilio Carthaginenſi V. *c.* 3.

PLacuit *b* Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos α ſecundum priora ſtatuta β etiam ab uxoribus abſtinere: quod niſi fecerint, ab Eccleſiaſtico removeantur officio, cæteros vero Clericos ad hoc non cogi, ſed ſecundum uniuſcujuſque Eccleſiæ conſuetudinem obſervari debere.

Corr. Rom. ¶ α Diaconos) *Sequebatur*, Subdiaconos: *quæ vox ſublata eſt, quoniam abeſt ab originali, & ab Africano, cap.* 37. *& a carthaginenſi Græco, cap.* 71. *& diſt.* 84. *c.* cum de quorundam: *quamvis habeatur in Carthaginenſi codice canonum, c.* 5.

¶ β Secundum priora ſtatuta] *Græce eſt*, κατὰ τὰ ἴδια ὅρια, *& Balſamon interpretatur*, tempore vicis ſuæ, *quod ab originali ſententia alienum eſt.*

C. XIV. *In minoribus ordinibus conſtituti uxorem ducant, niſi voto, aut religioſo habitu prohibeantur.*

Item Leo IX. *contra epiſtolam Nicetæ Abbatis.*

SEriatim *c*, & aperte proſequemur, quid ſancta Romana Eccleſia in gradibus Clericorum agat. Clericos tantum Oſtiarios, Lectores, Exorciſtas, Acolythos, ſi extra votum, & habitum Monachi inveniantur, & continentiam profiteri noluerint; uxorem ducere virginem cum benedictione Sacerdotali permittit, non autem viduam, aut repudiatam: quia propter hoc deinceps nec ad Subdiaconatum provehi poterunt; quia nec Laicus non virginem ſortitus uxorem, aut bigamus ad Clericatum poteſt aſcendere. Quod ſi quis ex præfatis ordinibus deſiderat ad Subdiaconatum aſcendere, nequibit hoc ſine conſenſu uxoris ſuæ: ut fiat de carnali deinceps ſpirituale conjugium, nemine eos ad hoc cogente. Neque permittitur poſtea uxor jungi eidem marito ſuo carnaliter, nec cuiquam nubere in vita, aut poſt mortem illius.

C. XV. *Non liceat Clericis alterius ſectæ uxorem accipere.*

Item ex Concilio Chalcedonenſ. *cap.* 14.

QUoniam *d* in quibusdam provinciis conceſſum eſt Lectoribus & Pſalmiſtis uxores ducere, ſtatuit ſancta Synodus, non licere cuiquam ex his accipere ſectæ alterius uxorem.

C. XVI. *Non habitent cum Clericis mulieres, niſi quæ naturali fœdere omnem ſuſpicionem excludunt.*

Item in Nicæno Concilio, *c.* 3.

5 PSIntERdixit *f* per omnia ſancta *g* Synodus non Epiſcopo, non Presbytero, non Diacono, vel alicui omnino, qui in Clero eſt, licere ſubintroductam habere mulierem, niſi forte aut matrem, aut ſororem, aut amitam, aut etiam α eas idoneas perſonas, quæ fugiant ſuſpiciones.

Corr. Rom. ¶ α Aut etiam] *Græce eſt*, ἢ ἃ μόνα πρόσωπα πᾶσαν ὑποψίαν διαπέφευγεν, *id eſt*, vel eas tantum perſonas, quæ omnem fugerint ſuſpicionem.

a *Inn. Victricio, epiſt.* 1. *c.* 15. b *Syricius Hymerio, cap.* 1. c *Leo de conſ. diſt.* 4. *hi, de quibus.*) d *Anaſt. diſt.* 19. *c.* 2. e *Extra de ætat. & qualit. cap. a multis. Pann. lib.* 3. *c.* 102. f *Pann. l.* 3. *c.* 111. g *Pann. l.* 3. *c.* 99. h *Pann. l.* 3. *c.* 101. i *In cap. a multis. §. erubeſcant. extr. de ætat. & qual. Pannorm. l.* 3. *c.* 103.

a *In c. a multis extr. de ætat. & qual. Pannorm. lib.* 3. *c.* 104. b *Pannorm. lib.* 3. *cap.* 105. c *Humbertus Canonanenſ. legatus Leonis IX. in reſponſione contra Nicetam. Pannorm. lib.* 3. *c.* 107. d *Pann. lib.* 3. *c.* 110. e ἐπεπόθει. f *Burch. l.* 2. *c.* 109. *Anſelm. l.* 7. *c.* 133. *& 6. c.* 202. *Ivo part.* 6. *c.* 186. *Pannorm. l.* 3. *c.* 112. g *al. magna.*

C. XVII.

C. XVII. PALEA.

[*Item* Hieronymus a *ad Nepotianum de vita Clericorum, & alibi.*

HOſpitiolum α tuum aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant. §. 1. Quia non poteſt β toto corde cum Deo habitare, qui fœminarum acceſſibus copulatur. §. 2. Fœmina γ conſcientiam ſecum pariter habitantis exurit. §. 3. Nunquam de formis mulierum diſputes. §. 4. Fœminæ nomen tuum noverint δ; vultum neſciant. §. 5. Fœminam, quam bene videris converſantem, mente dilige, non corporali frequentia ε. §. 6. Si bonum eſt mulierem non tangere, malum eſt ergo tangere.

Corr. Rom. ¶ α Hoſpitiolum] *Caput hoc habetur in multis manuſcriptis, & ſine Paleæ nomine. Eſt autem collectum ex variis B. Hieronymi locis, in quibus de vitanda mulierum conſuetudine agitur.*

¶ β Non poteſt] *In epiſtola ad Oceanum, quæ non putatur eſſe B. Hieronymi, legitur*: Mihicrede, non toto corde cum Domino habitare, &c.

¶ γ Fœmina] *Ibidem paulo ſuperius*, flammigero igne percutit fœmina conſcientiam pariter habitantis; exuritque fundamenta mentium.

¶ δ Noverint] *Antea legebatur*, fœminæ nomen tuum neſciant. *Emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & ex epiſtola Hieronymi ad Ruſticum Monachum.*

¶ ε Frequentia.] *In epiſtola ad Oceanum eſt*, frequentes ornatu.

C. XVIII. *Presbyter uxorem ſuam quaſi ſororem diligat, & quaſi hoſtem fugiat.*

Item Gregorius *in dialogo, lib. 4. cap. 2.*

PResbyter b quidam ſibi commiſſam regebat Eccleſiam cum magno timore Domini, qui ex tempore accepti ordinis Presbyteram ſuam ut ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cavens, ad ſe propius accedere non ſinebat, eamque ſibi appropinquare nulla occaſione permittens, ab ea ſibi communionem funditus familiaritatis abſcidit.

6 ps. Gratian. *Presbyteram vero quam debeamus accipere*, Laodicenſe Concilium, *c. 11. oſtenditur dicens.*

C. XIX. *Viduæ, vel ſeniores, Presbyteræ appellantur.*

MUlieres α, quæ apud Græcos Presbyteræ appellantur, apud nos viduæ, ſeniores, univiræ, & matricuriæ appellantur, in Eccleſia tanquam ordinatas conſtitui non debere.

Corr. Rom. ¶ α Mulieres] *Sic habet priſca verſio. Græce: περὶ τῶ μὴ δεῖν τὰς λεγομένας πρεσβύτιδας, ἤτοι πρυτανευμένας ἐν ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι. Id eſt:* Quod non oporteat eas, quæ Presbyteræ, vel præſidentes dicuntur, in Eccleſia collocari, *quæ eſt Dionyſii verſio e præterquam in ultimis verbis. Ille enim habet*; Eccleſiis ordinari. *Et videndus eſt Balſamon ad eum locum.*

DISTINCTIO XXXIII.

1 ps EEce, *quod in ſacris ordinibus conſtituti uxores habere non poſſunt, vel ſi bigami aliqui fuerint inventi, ad ſacros ordines aſcendere non valent. Sed quæritur, ſi quis præter uxorem concubinam habuerit, utrum in Sacerdotem promoveri valeat? Talis a ſacris ordinibus auctoritate* canonum Apoſtolorum *prohibetur: in quibus cap. 17. ſic ſtatutum legitur.*

C. I. *Secundis nuptiis poſt baptiſma copulatus, aut concubinam habens, ad ſacrum ordinem conſcendere non valet.*

SI quis c poſt acceptum baptiſma ſecundis nuptiis fuerit copulatus, aut concubinam habuerit, non poteſt fieri d Epiſcopus, non Presbyter, aut Diaconus, aut prorſus eorum, qui miniſterio α ſacro deſerviunt.

Corr. Rom. ¶ α Miniſterio] *Græce*; τῶ καταλόγω τῶ ἱερατικῶ, *id eſt*, qui ſunt in catalogo Sacerdotali.

Gratian. *Deſervientes ſacro miniſterio intelliguntur Subdiaconi, qui calicem Diacono offerunt, & Acolythi, qui cum cereis Diaconos præcedunt, unde & Ceroferarii dicuntur: qui etiam vinum, & aquam præparando calici ſubminiſtrant. Concubina intelligenda eſt præter uxorem, ut iſte ſit ſenſus capituli:* [*Si quis poſt acceptum ſacrum baptiſma ſecundis nuptiis fuerit copulatus, aut concubinam duxerit*:] *diſtinguendum eſt, antequam uxorem duxerit, ſive poſt mortem uxoris.*

C. II. *Duarum matronarum maritus poſt baptiſmum, Clericus non ordinetur.*

Unde B. Gregorius α *ait.*

MAritum a duarum poſt baptiſmum matronarum Clericum non ordinandum; neque eum, qui unam quidem, ſed concubinam, non matronam habuit: nec illum, qui viduam aut repudiatam vel meretricem in matrimonium aſſumpſerit: nec eum, qui ſemetipſum quolibet corporis ſui membro indignatione aliqua, vel juſto, vel injuſto timore ſuperatus, truncaverit: nec illum, qui uſuras accepiſſe convincitur, aut in ſcena luſiſſe dignoſcitur: nec eum, qui publica pœnitentia mortalia crimina deflevit b: neque illum, qui in furiam aliquando verſus inſanivit, vel afflictione diaboli vexatus eſt: neque eum, qui per c ambitionem ad imitationem Simonis Magi d pecuniam obtulerit e.

Corr. Rom. ¶ α Gregorius] *Hoc caput ſumptum eſt ex cap. 72. libelli de Eccleſiaſticis dogmatibus, qui inter opera B. Auguſt. editus eſt, atque ex eo alibi ſæpiſſime ab ipſo Gratiano citatur. A Tritemio autem adſcribitur Alcuino, ab aliis Iſidoro. Sed plures, & majoris auctoritatis Gennadio tribuunt, ut Valfridus Strabo lib. de reg. Eccl. cap. 20. Petrus Lombardus ſent. 2. diſt. 8. S. Thomas quodlib. 12. art. 10. Platina in Symmacho, & alii.*

C. III. *Arreptitii, vel epileptici ſacris altaribus non miniſtrent.*

Item Pius Papa.

2 COmmuniter f diffinimus, ut nullus de iis, qui ps aut in terram arrepti a dæmonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incurſibus efferuntur, vel ſacris audeant altaribus miniſtrare, vel indiſcuſſe ſe ingerant ſacramentis divinis, exceptis illis, qui corporis incommoditatibus dediti, ſine hujuſmodi paſſionibus in terram probantur eliſi: qui tamen & ipſi tamdiu erunt ab officii ſui ordine & loco ſuſpenſi, quouſque unius anni ſpatio per diſcretionem Epiſcopi inveniantur ab incurſu dæmonum liberati g.

C. IV. *De eodem.*

Item Nicolaus Papa.

CLerici h, qui in adoleſcentia a dæmonibus cognoſcuntur obſeſſi, ad ſuperiorem ſacri regiminis gradum aſcendere non poſſunt.

Corr. Rom. ¶ *Simile quiddam habetur in Concilio Araufico. 1. c. 16. Ivo citat Nicolaum Alvino Jovanſi Archiepiſcopo, ad quem etiam fortaſſe ſcribitur c.* quorundam, *ſ diſt. 34.*

C. V. *De eodem.*

Item Gelaſius Papa, *epiſt. ad univerſos Epiſcopos per Lucaniam conſtitutos, c. 21.*

USque i adeo ſane comperimus illicita quæque prorumpere, ut dæmonibus ſimilibuſque paſſionibus irretitis miniſteria ſacroſancta tractare tribuatur. Qui-

a *In epiſt. ad Oceanum. Ibid. ad epiſt. ad Nepotianum prope finem. In epiſt. ad Ruſt. In epiſt. ad Ocean. l. 1. contra Jovin.* b *Pann. l. 3. c. 114.* c *Anſ. l. 6. t. 143. Ivo p. 8. 187. al. 151.* d *al. eſſe.*

a *Anſelm. lib. 7. cap. 22. al. 26. Ivo p. 8. cap. 295. Polyc. l. 2. tit. 31.* b *deflet.*] *orig.* c *al. pro ordinatione.* d *Actor. 8.* e *offert.*] *orig.* f *Burchard. lib. 3. c. 72. Ivo part. 2. cap. 125. Polyc. l. 4. tit. 31.* g *alieni.*) *cæteri collectores.* h *Ivo p. 11. cap. 104.* i *Burch. l. 2. c. 20. Polyc. l. 3. t. 9. cap. ult. Ivo p. 2. c. 88. & part. 6. c. 40.*

bus ſi

bus si in hoc opere positis, aliquid propriæ necessitatis occurrat, quis fidelium de sua salute confidat, ubi ministros ipsos curationis humanæ tanta prospexerit calamitate vexari? Atque ideo necessario removendi sunt, ne quibuslibet, pro quibus Christus est mortuus, scandalum generetur infirmis. Postremo, si corpore sauciatum fortassis, aut debilem, nequaquam sancta contingere lex *a* divina permisit; quanto magis doni cœlestis dispensatores esse non convenit (quod est deterius) mente perculsos?

C. VI. *Qui tempore Baptismi uxores habent, si postea religiose vixerint, Clerici fieri non prohibentur.*

Item Innocentius Papa I. *Felici Episcopo Nucerino, epist. 4. c. 4.*

3 ps. LAici *b*, qui habentes uxores baptizati sunt, ac sic se instituerunt, ut opinio eorum in nullo vacillet, ut aut Clericis juncti sint, aut monasteriis, ex quo baptizati sunt, adhæserint, si non concubinam, non pellicem noverint, si in omnibus bonis operibus vigilaverint, non prohibentur hujusmodi ad Clericatus sortem assumi.

4 ps. Gratian. *Cæterum ante susceptum sacrum ordinem quosdam legimus concubinam habuisse, quos tamen sacri canones non rejiciunt, si post sacrum ordinem ab ejus commistione sese immaculatos custodiunt.*

C. VII. *De quodam Episcopo, qui ante sui Episcopatus apicem concubinam habuit.*

Unde Gregorius *Andreæ Tarentino Episcopo, lib. 2. epist. 44. sive c. 83.*

HAbuisse *c* te concubinam, manifesta veritate comperimus α, de qua etiam contraria est quibusdam innata suspicio. Sed quia in rebus ambiguis absolutum non debet esse judicium, hoc tuæ conscientiæ elegimus committendum. Qua de re, si in sacro ordine constitutus ejus te permistione esse recolis maculatum, Sacerdotii honore depositio, ad ministrandum nullo modo præsumas accedere: sciturus in animæ tuæ periculo *d* te ministrare, & Deo nostro te, sine dubio, reddere rationem, si hujus sceleris conscius in eo quo es ordine, celans veritatem permanere volueris.

Corr. Rom. ¶ α Comperimas] *Sequebatur*, & te illius criminis participationem habere, *quæ verba sunt etiam in editione operum B. Gregorii Frobeniana. Verum sublata sunt, quoniam absunt & ab aliis editionibus & a cæteris collectoribus, & a Joanne Diacono, lib. 3. num. 43. vitæ ejusdem Gregorii: omninoque sententiam perturbant.*

DISTINCTIO XXXIV.

1 ps. DOmesticarum quoque personarum immoderatam familiaritatem Episcopum vitare oportet.

C. I. *Etiam consanguinearum immoderatam familiaritatem Episcopum vitare oportet.*

Unde Nicolaus Papa *ad Albinum* e *Archiepiscopum.*

QUorundam *f* relatione fidelium, nostris auribus intimatum est, quod Lanfredus Episcopus, qui & juvenis esse dicitur, venationi sit deditus: quod vitium plurimos etiam de Clericali catalogo, genere duntaxat Germanos, & Gallos irreverenter implicat. Verum iste (si ita est, ut audivimus) merito juvenis dicitur, qui juvenilibus desideriis occupatus, nulla *g* gravitate constringitur. *& f.* Nam (ut beatus dicit Hieronymus) *h* venatorem nunquam legimus sanctum. *& infra.* Nihilominus autem de hoc Episcopo relatum est Apostolatui nostro, quod cum quadam filia sua immoderatam teneat familiaritatem, & ob id mala fama ei orta sit: pro qua re a sanctitate tua, cæterisque Coepiscopis suis commonitus atque correptus est, sed nullatenus emendatus; quæ res in hoc maxime displicet, & magis ac magis deteriorem de se reddit opinionem, in quo beatitudinis tuæ, & cæterorum Coepiscoporum suorum rationibus non obedit, & per inobedientiam in culpam protoplasti relabitur. §. 1. Oportet ergo fraternitatem tuam Synodale cum Episcopis, & suffraganeis tuis convocare Concilium & hunc salutaribus eloquiis Episcopum convenire, atque illi pastorali auctoritate præcipere, quatenus ab omnium bestiarum vel volucrum venatione penitus alienus existat; atque ab immoderata filiæ suæ familiaritate semet omnino coerceat. Quod si parere contempserit, & tam pro venationis declinatione, quam pro immoderata filiæ suæ conversatione vitanda, vobis admonentibus obedire distulerit, a vestro collegio excommunicatus abscedat. Quod si in hoc contumax adhuc apparuerit, a ministerio cessare debebit.

C. II. PALEA.

[Ex Concilio α Aurelianensi IV.]

EPiscopum *a*, Presbyterum, aut Diaconum canes ad venandum aut accipitres, aut hujusmodi res habere non licet. Quod si quis talium personarum in hac voluptate *b* sæpius detentus fuerit, si Episcopus est, tribus mensibus a communione β suspendatur; Diaconus vero ab omni officio, & communione suspendatur.

Corr. Rom. ¶ α Aurelianensi) *Hæc Palea etiam in Decretalibus tit. de Cleric. ven. cap. 1. citatur ex Concilio Aurelianensi, & in Pannormia ex cap. 8. Sed in Aurelianensibus, quæ extant, non est inventa. Burchardus, & Ivo part. 6. cap. 288. citant, ex Meldensi. Eadem vero sententia est in Agathensi, cap. 55. (quod etiam citat Ivo p. 5. c. 366. & p. 13. c. 30.) & in Epaunensi, cap. 3.*

¶ β A communione) *In Decretalibus legitur* a communione, si Presbyter, duobus:; si Diaconus, ab omni officio suspendatur. *Apud Burchardum est*, se a communione suspendat, Presbyter duobus; Diaconus vero ab omni officio & a communione suspendatur: *neque multo aliter apud Ivonem part. 6. & in Concilio Epaunensi. In Agathensi autem, & apud Ivonem part. 5.* Se a communione suspendat; Presbyter duobus mensibus se abstineat: Diaconus vero ab omni officio & *c* communione cessabit. *Verum apud eundem Ivonem, part. 13. ex Concilio item Agathensi hoc modo legitur:* se a communione abstineat *d*, Presbyter duobus mensibus se abstineat; Diaconus vero ab omni officio, vel communione cesset.

C. III. PALEA.

OMnibus *e* servis Dei venationes, & sylvatica vagationes *f* cum canibus, & ut accipitres aut falcones habeant, interdicimus.

Corr. Rom. ¶ *Hæc etiam Palea habetur eod. tit. de Cleric. ven. cap. 2. ubi ex eodem Concilio Aurelianensi citatur, quemadmodum & apud Burchardum & Ivonem. Sententia iisdem pene verbis est in Synodo Francica sub Zacharia Papa, quæ & conciliorum tomis est inserta, & habetur lib. 5. capitular. cap. 2. & manuscripta etiam inter epistolas Zachariæ, in codice sæpe memorato monasterii Dominicanorum.*

2 ps. Grat. *Concubina autem hic ea intelligitur, quæ cessantibus legalibus instrumentis unita est, & conjugali affectu ad-*

scitur?

a *Levit. 21.* b *Anselm. lib. 7. c. 29. al. 34. Ivo part. 6. c. 95. Pannorm. l. 3. cap. 45.* c *Burchard. lib. 1. cap. 195. Ivo part. 5. cap. 310. Polyc. l. 4. t. 39.* d *al. periculum.* e *al. Alvinum.* f *Ivo part. 5. cap. 353.* g *nulla senum gravitate.*) *Ivo.* h *ad cap. 5. Michææ, & in Psal. 90.*

a *Extra de Cleric. ven. cap. 1. Burchard. lib. 2. cap. 213. Ivo part. 5. c. 366. & part. 6. cap. 288. & part. 13. cap. 30. Pannorm. lib. 3. cap. 167.* b *al. voluntate sæpius detectus.* c *al. vel.* d *al. suspendat.* e *Extra de Cleric. venat. cap. 2. Burchard. lib. 2. cap. 214. Ivo part. 6. cap. 289.* f *al. fatigationes.*

scitur: hanc conjugem facit affectus, concubinam vero lex nominat. De hac dicitur in Concilio Toletano I. c. 17.

C. IV. *Qui non habet uxorem, sed loco illius concubinam, a communione non repellitur.*

IS, qui *a* non α habet uxorem, & pro uxore concubinam habet, a communione non repellatur: tamen *b* ut unius mulieris, aut uxoris, aut concubinæ sit conjunctione contentus.

Corr. Rom. ¶ α Is, qui non] *Integer Concilii canon, qui apud Ivonem quoque & in Pannormia refertur, est hic*: Si quis habens uxorem fidelis *c*, concubinam habeat, non communicet. Cæterum is, qui non habet uxorem, & pro uxore concubinam habet, a communione non repellatur: tamen *d*, ut unius mulieris, aut uxoris, aut concubinæ (ut ei placuerit) sit conjunctione contentus. Alias vivens abjiciatur, donec desinat, & ad pœnitentiam revertatur. *Neque vero omne concubinarum genus eo etiam tempore permittebatur. De quibus quid in legibus gentilium Imperatorum legatur, nihil opus est referre. Certe Justinianus Novella* 18. c. 5. (*ut est apud Julianum antecessorem*) *quasdam concubinas comparat quodammodo uxoribus, quæ sine dotalium tabularum solemnitate ductæ fuerant. Ad quod concubinarum genus referendum est, quod scribit B. Augustinus in lib. de bono conjugali, & refertur infra* 32. *q.* 2. c. solet. *In quibus hæc tria erant necessaria: primum, ut uterque esset solutus: deinde fides mutua, quod alteri non jungerentur, neque a procreatione filiorum abhorrerent: tertium, ut usque ad mortem in ea vitæ conjunctione manendum sibi proponerent. Et in his quidem scribit B. Augustinus, posse aliquo modo dici, nuptias esse, & connubium, quamvis sic habitam non audeat appellare uxorem: quia non intervenerant instrumenta dotalia, & alia, quæ Jure Civili & Canonico requirebantur, ut esset legitima uxor: quod habetur in prædicta Novella* 18. *& infra* 30. *q.* 5. c. aliter. *Itaque hujusmodi mulieres, cum non essent uxores, vocabantur concubinæ: sed ob illa tria, ac præcipue, quod in affectu maritali permanere statuerant, permittebatur ipsis communicare, habebanturque tanquam uxores minus solemniter ductæ. Et hoc est, quod hic, & in sequenti capite dicitur, pro uxore, & loco uxoris habere concubinam: Idque Gratianus ipse ad finem capitis antecedentis* §. concubina. *indicavit. Nam concubinarum ad tempus adhibitarum, etiamsi filiorum procreandarum causa haberentur, plane illicitus erat concubinatus: quod asserit idem B. Augustinus* c. audite. *infra ead. & in eodem lib. de bono conjugali, cap.* concubina *infra* 32. *quæst.* 2.

C. V. *De eodem.*

Item Isidorus *de distantia e Novi & Veteris Testamenti.*

CHristiano *f* non dicam plurimas, sed nec duas simul habere licitum est, nisi unam tantum, aut uxorem, aut certe loco uxoris (si conjux deest) concubinam.

C. VI. PALEA.

(*Ex dictis* Augustini *in lib.* 5. *Homiliarum, Homilia* 49.)

AUdite *g* Charissimi, membra Christi, & matris catholicæ Ecclesiæ filii. Quod dico competentibus α & fidelibus, audiant pœnitentes. Quod dico fidelibus, dico & competentibus, & pœnitentibus. Audiant catechumeni, audiant omnes, omnes timeant, nemo contemnat: sit mihi in consolationem vester auditus, ne vobis sit in testimonium dolor meus. Competentibus dico, fornicari vobis non licet: sufficiant vobis uxores β, audiat Deus, si vos surdi estis: audiant Angeli, si vos contemnitis. Concubinas vobis habere non licet: etsi non habetis uxores, tamen non licebit vobis habere concubinas, quas postea dimittatis, & ducatis uxores: tanto magis damnatio vobis erit, si volueritis habere uxores & concubinas.

Corr. Rom. ¶ α Competentibus) *Hoc loco verba sunt ex originali in suum ordinem restituta. Qui autem vocarentur competentes, declarat B. Augustinus in sermone ad competentes: atque intelligi etiam potest ex eodem B. Augustino alibi, & ex aliis.*

¶ β ¶ Uxores,) *In hac præcipua parte non sunt relatæ propria verba B. Augustini; sed nonnulla omissa ac mutata. Nam ipse ita scribit:* sufficiant vobis uxores, aut nec uxores: concubinas vobis habere non licet. Audiat Deus, si vos surdi estis: audiant Angeli ejus, si vos contemnitis: concubinas vobis habere non licet: si audiant competentes, quod dico fidelibus, non habetis uxores: non licet vobis habere concubinas, quas postea ducatis uxores; quanto magis damnatio vobis erit, si habere volueritis & concubinas & uxores dimittatis.

3. pars. Gratian. *Cæterum, si non talis concubina fuerit, & ætas illius, de quo agitur, futuræ incontinentiæ suspicionem auferre dignoscitur, apostolica concessione ad ordinem Diaconatus provehi potest.*

C. VII. *Qui post mortem uxoris habuerit de ancilla filios, Diaconus fieri permittitur.*

Unde Pelagius Papa *scribit Florentino a Episcopo.*

FRaternitatis *b* tuæ relatione susceptа, ejus latorem secundas quidem nuptias expertum non fuisse didicimus, castitatem tamen eum *c* priori non servasse conjugia designasti. Et quamvis multa sint, quæ in hujusmodi casibus observari canonicæ jubeat sublimitatis *d* auctoritas: tamen quia defectus nostrorum temporum, quibus non solum merita, sed corpora ipsa hominum defecerunt, districtionis illius non patitur in omnibus manere censuram, & ætas istius, de quo agitur, futuræ incontinentiæ suspicionem auferre dignoscitur; ut ad Diaconatum possit provehi, temporum, ut dictum est, condescendentes defectui, concessisse nos noveris. *& infra*. §. 1. Micenam *e* vero ancillam ejus, de qua se post transitum uxoris filios habere confessus est, jubemus, ut tua dispositione cuiquam monasterio continentiam professura tradatur α.

Corr. Rom. ¶ α Tradatur.) *Apud Anselmum sequitur:* ut meliori sorte, ad quod promovetur officium, dum bonæ possit famæ merito ministrare, nec aliqua opinionis ejus maculandæ relinquatur occasio: *neque multo aliter in Polycarpo.*

Gratian. *Hoc ex dispensatione misericordiæ: cæterum ex rigore disciplinæ intelligitur illud* Aurelianensis β Concilii.

Corr. Rom. ¶ β Aurelianensis) *Hæc ad verbum habentur in Concil. Gerundensi, cap.* 8.

C. VIII. *Non admittatur ad Clerum, qui præter uxorem aliam cognoverit.*

SI quis *f* de Laicis post uxorem, aliam cujuscunque conditionis cognoverit mulierem, in Clericum nullatenus admittatur.

4 pars. Gratian. *Quod ergo de pellice, & meretrice, apud Gregorium, & Innocentium scribitur, propter spem futuræ incontinentiæ constitutum creditur: quia difficile continentiam servat, qui se illicito concubitu maculare non metuit. Vel* g *prohibetur ordinari, qui pellicem, vel meretricem cognoverit maritali affectu; vel quia corrupta florem virginitatis amiserit; vel quia meretricari non desinit, licet in uxorem ducatur. Utrumque enim impedimentum cuilibet præstat, quo minus ad sacros ordines pertingere valeat.*

a *Ivo part.* 8. *cap.* 64. *Pann. lib.* 6. *c.* 49. b *al. tantum.* c *al. fidelem.* d *al. tantum.* e *al. consonantia.* f *Ivo par.* 8. *c.* 66. *Pann. lib.* 6. *c.* 50. g *Burchard. l.* 9. *c.* 15. *Polyc. l.* 6. *tit.* 8. *Ivo part.* 8. *c.* 153. *Pannorm. l.* 6. *c.* 43.

a *al. Florentiæ.* b *Ansel. l.* 7. *c.* 68. *al.* 73. *Polyc. l.* 2. *tit.* 1. c *al. cum.* d *al. subtilitatis.* e *al. Micinam.* f *Burchard. l.* 2. *c.* 38. *Ivo p.* 6. *c.* 135. g *al. Et.*

C. IX. *Qui virginem non duxit uxorem, ad sacros ordines non accedat.*

Unde Hilarius Papa *in Synodo Romana*, cap. 2. *scribit dicens:*

CUrandum *a* ergo *b* inprimis est, ne ad sacros ordines *c* (sicut gestis prioribus ante præscriptum est) quisquam, qui uxorem non virginem duxit, aspiret.

C. X. *Bigamus, vel pœnitens, corpore vitiatus, literas ignorans, curiæ vel conditioni obnoxius, Clericus non fiat.*

Item Gregorius urbis Romanæ præsul *Squilatino* d *Episc. lib. 2. epist. 25.*

PRæcipimus *e*, ne unquam illicitas ordinationes facias: nec bigamum, aut qui virginem non est sortitus uxorem, aut ignorantem literas, vel in qualibet parte corporis vitiatum, vel pœnitentiæ *f*, vel curiæ aut cuilibet conditioni obnoxium, ad sacros ordines permittas accedere: sed si quos hujusmodi repereris, non audeas promovere.

C. XI. *Non fiat Sacerdos, cujus uxorem evidenter constat adulterium admisisse.*

Item in Neocæsariensi Concilio, *cap. 8.*

SI *g* cujus uxorem adulterium commisisse, cum esset Laicus, evidenter fuerit comprobatum, hic ad ministerium Ecclesiasticum admitti non potest. Quod si in Clericatu jam eo constituto adulteravit, dato repudio, dimittere eam debet. Si vero retinere ejus consortium velit, non potest suscepto ministerio perfrui.

C. XII. *De eodem.*

Item ex Concilio Martini Papæ *h.*

SI Laici *i* uxor in adulterio fuerit deprehensa, hic talis ad ministerium Ecclesiasticum nullo modo adducatur. Si autem post ordinationem alicujus Clerici uxor adulterata fuerit, dimittat eam. Si autem cum ipsa voluerit permanere, a ministerio alienus sit.

Gratian. *Præmissis auctoritatibus, Bigami, & qui virgines non sunt sortiti uxores, a sacris ordinibus prohibentur. Sed quæritur, si quis ante baptisma viduam duxit uxorem, an propterea sit prohibendus a sacris ordinibus?*

C. XIII. *Qui ante baptisma, seu post baptisma viduam duxit uxorem, non admittatur ad Clerum.*

De his ita scribit Innocentius Papa *Victricio Rothomagensi Episcopo, epist. 2. cap. 5.*

SI *k* quis viduam (licet Laicus) duxerit uxorem, sive ante baptismum, sive post baptismum, non admittatur ad Clerum; quia eodem vitio videtur excluſus. In baptismo enim crimina dimittuntur, non acceptæ uxoris consortium relaxatur. *& infra.* §. 1. Quod *l* si non putatur uxor esse computanda, quæ ante baptismum ducta est; ergo nec filii, qui ante baptismum geniti sunt, pro filiis habentur.

Gratian. *Prohibentur etiam bigami a quolibet ordine Clericatus, juxta illud* Ambrosii, *epist. 82. ad Vercellensem Ecclesiam.*

C. XIV. *Qui secunda conjugia sortitur, Clericus non fiat.*

COgnoscamus *m*, non solum hoc de Episcopo & Presbytero Apostolum statuisse, sed etiam Patres in Concilii *a* Nicæni tractatu addidisse, neque Clericum quenquam debere esse, qui secunda conjugia sortitus sit.

5 ps. Gratian. *Similiter etiam viduarum mariti, vel ancillarum, vel meretricum, Clerici fieri non possunt.*

C. XV. *Spectaculis publicis mancipatam, vel ejectam, vel ancillam ducens uxorem, Diaconus non fiat.*

Unde in canonibus Apostolorum, *c. 18. legitur.*

SI quis viduam, aut ejectam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, vel aliquam de iis, quæ publicis spectaculis mancipantur; non potest esse Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut ex eorum numero, qui ministerio sacro deserviunt.

6 ps. Grat. *Quæ autem sit vidua, quæ ejecta, vel meretrix*, Hieronymus *epist. 128. ad Fabiolam de veste Sacerdotali, ostendit dicens:*

C. XVI. *Quæ sit vidua, vel ejecta, vel meretrix.*

VIdua *b* est, cujus maritus est mortuus. Ejecta est, quæ a marito vivente projicitur. Meretrix, quæ multorum libidini patet.

7 ps. Gratian. *Sed postea temporum defectui condescendens* Papa Martinus, *in minoribus ordinibus eos constitui permisit, non regulam præfigendo, c dicens:*

C. XVII. *Inter Lectores, vel Ostiarios deputetur Subdiaconus secundam ducens uxorem.*

SI *d* Subdiaconus secundam uxorem duxerit, inter Lectores vel Ostiarios habeatur, ita ut Apostolum non legat.

Gratian. *Necessitate tamen exigente bigamus usque ad Subdiaconatum potest promoveri.*

C. XVIII. *Viduam ducens uxorem, Subdiaconus, si necessitas exigat, fieri potest.*

Unde Martinus Papa *ait e.*

LEctor, si viduam alterius uxorem acceperit, in Lectoratu permaneat: aut si forte necessitas sit, Subdiaconus fiat, nihil autem supra. Similiter, & si bigamus fuerit.

8 ps. Gratian. *Quibus autem propria conjugia prohibentur, interdicitur etiam nuptialibus conviviis interesse.*

C. XIX. *Nuptiarum conviviis Presbyteri interesse non debent.*

Unde in Agathensi Concilio, *cap. 39. legitur.*

PResbyteri *f*, Diaconi, Subdiaconi, vel deinceps, quibus ducendi uxores licentia non est *α*, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia: nec his cœtibus misceantur, ubi amatoria cantantur & turpia, aut obscœni motus corporum choreis & saltationibus efferuntur: ne auditus aut obtutus sacris mysteriis *g* deputati turpium spectaculorum, atque verborum contagione polluantur.

Corr. Roman. ¶ *α* Licentia non est,] *In codicibus impressis legebatur*, licentia modo non est. *Expuncta dictio*, modo, *quæ neque in originali, neque in vetustis exemplaribus Gratiani, aut Burch. Ivone, Concilio Venetico c. 11. (ubi hoc idem repetitur) habetur. Ac Presbyteris quidem nunquam, ne apud Græcos quidem, licuit ducere uxores.*

9 ps. Gratian. *Vidua vero intelligenda est, si post solenne fœdus nuptiarum, morte interveniente, a viro sua dijvisa fuerit. Cæterum, si antequam conveniant, fatali necessitate ab alterutro divisi fuerint, licet ex sponsalibus uxor sit appellata, non tamen post mortem sponsi, etiam in propria sit ducta, & cum eo velata, vidua appellatur nec ex ejus copula a sacris ordinibus aliquis prohibetur.*

---

a *cavendum*) *orig.* b *Ansel. l. 7. c. 12. al. 15. Pann. l. 3. c. 50.* c *gradus*) *orig.* d *forte Scillacino.* e *Ans. l. 7. c. 35. al. 42. Polyc. l. 2. tit. 31. Ivo par. 8. c. 288.* f *al. pœnitentem. al. publice pœnitentem. al. solemniter pœnitentem.* g *Ansel. l. 7. c. 19.* h *Apud Martinum Bracarensem, cap. 28.* i *alicujus Laici*) *orig. Ans. l. 7. c. 11. Ivo part. 6. c. 55.* l *cap. 6. ejusdem epist.* m *Ivo p. 8. c. 29. Pann. l. 6. c. 63.*

a *al. Concilia Nicæni tractatus*) *orig.* b *Ivo part. 8. cap. 297. Pannorm. l. 6. c. 68.* c *Hæc verba, non regulam præfigendo, absunt ab aliquot exemplaribus.* d *Apud Martinum Brac. c. 44. Ex Concil. Toletano 1. cap. 4.* e *Ibid. c. 43. Ex Concil. Toletan. 1. cap. 3.* f *Burch. l. 2. c. 134. Ivo p. 6. cap. 209. Polyc. l. 4. tit. 31.* g *al. ministeriis.*

C. XX.

C. XX. *Qui cum alio velatam, non tamen illi nuptam, uxorem duxit, Sacerdos fieri non prohibetur.*

Unde Pelagius Papa *scribit.*

VAlentino *a* Clerico, cui mulier cum alio ante velata, non tamen ei nupta, sed virgo permanens, post mortem ejus, cum quo velata erat sponsa *b*, conjugali est copula sociata, quia iterum *c* velamen accepit, nullum in promovendo generatur obstaculum: quia nihil est (quantum ad hunc articulum pertinet) quod ei de canonicis obviet institutis.

DISTINCTIO XXXV.

1 p. A *Quibus ordinibus bigami prohibeantur, & utrum reputentur bigami, qui ante baptismum habuerunt unam, & post baptismum alteram, & an liceat sortiri uxores in sacris ordinibus constitutis, multorum auctoritatibus breviter monstratum est.* §. 1. *Sequitur autem in descriptione illa Apostolica* d, ut sit sobrius, *qui ordinandus est*, non vinolentus: *quod ex auctoritate Veteris Testamenti introductum est. Ministri* e *enim templi prohibentur vinum & siceram bibere, ne ebrietate graventur corda eorum, & ut sensus eorum vigeat semper, & tenuis sit, vel quia venter mero æstuans facile despumat in libidinem. Unde* Noe f *in ebrietate nudavit femora: Loth autem, quem Sodoma non vicit, vina vicerunt.* §. 2. *Quod* g *tamen* h *vinolentus esse prohibetur, non semel, sed frequenter vino repletus debet intelligi.*

C. I. *Diaconus, Presbyter, & Episcopus ebrietati, & aleæ deservientes, nisi desierint, deponantur.*

Hinc etiam in canonibus Apostolorum, *Can.* 43. *& 44. legitur.*

EPiscopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aleæ atque ebrietati deserviens, aut desinat, aut certe damnetur *i*. Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor similia faciens, aut desinat, aut communione privetur *k*. Similiter etiam Laicus.

C. II. *Esus carnium, & vini potus, post diluvium concessus legitur: post Christi adventum inhibitus.*

Item Hieronymus *lib.* 1. *contra Jovinianum.*

AB *l* exordio conditionis humanæ nec carnibus vescebamur, nec dabamus repudium, nec præputia nobis eripiebantur in signum. Hoc cursu ad diluvium usque pervenimus. Post diluvium autem cum datione Legis, quam implere nullus potuit, carnes ingestæ sunt ad vescendum, & repudia concessa duritiæ, & cultellus circumcisionis appositus, quasi Dei manus plus in nobis creaverit, quam necesse est. Postquam autem Christus venit in fine temporum, & Ω revolvit ad A, & extremitatem retraxit ad principium, nec repudium *m* nobis dare permittitur, nec circumcidimur *n*, nec comedimus carnes, dicente Apostolo *o*: *Bonum est vinum non bibere, & carnes non comedere.* Vinum enim cum carnibus post diluvium dedicatum est.

C. III. *Alienum est a sapiente potationibus & ebrietatibus vacare.*

Idem *lib.* 2. *contra Jovinianum.*

LUxuriosa *p* res vinum, & tumultuosa ebrietas; omnis, qui cum his miscetur, non erit sapiens.

C. IV. *Ignominiosum est Sacerdoti affluere deliciis, epulis, atque lasciviis.*

Idem *Hieronymus in Michæam ad c.* 2.

ECclesiæ principes, qui deliciis affluunt, & inter epulas, atque lascivias pudicitiam servare se credunt, propheticus *a* sermo describit, *quod ejiciendi sint de spatiosis domibus, lautisque conviviis, & multo labore epulis conquisitis, & ejiciendi propter malas cogitationes, & opera sua.* Et, si vis scire, quo ejiciendi sunt, Evangelium *b* lege: *in tenebras scilicet exteriores, ubi erit fletus, & stridor dentium.* Annon confusio, & ignominia est, Jesum crucifixum, magistrum pauperem atque esurientem, fartis prædicare corporibus? jejuniorumque doctrinam rubentes buccas, tumentiaque ora proferre? Si in Apostolorum loco sumus, non solum sermonem eorum imitemur, sed conversationem quoque, & abstinentiam amplectamur.

C. V. *De eodem.* PALEA.

Idem *ad Oceanum, epist.* 83.

VEnter *c* mero æstuans cito despumat in libidines. Ubi ebrietas, ibi libido dominatur, & furor.

C. VI. *De eodem.* PALEA.

[Idem *ad Nepotianum, de vita Clericorum.*]

VInolentum *d* Sacerdotem & Apostolus damnat, & vetus *e* lex prohibet. Sacerdotes qui ministrant *f* in templo Dei, prohibentur vinum, & siceram bibere, ne in crapula & ebrietate aggraventur corda eorum. Sicera Hebræo sermone omnis potio nuncupatur, quæ inebriare potest, *& f g.* Quicquid inebriat, & statum mentis evertit, fuge similiter ut vinum. *Nolite*, ait Apostolus, h *inebriari vino, in quo est luxuria. & supr.* i Qui altario deserviunt, vinum & siceram non bibant. Sponsa Christi α vinum fugiat ut venenum. Vinum & ebrietas incendium est.

Corr. Rom. ¶ α Sponsa Christi] *In epistola ad Eustochium sic habetur:* Hoc primum moneo, hoc obtestor, ut sponsa Christi vinum fugiat pro veneno. *& paulo post:* vinum & adolescentia duplex est incendium voluptatis.

C. VII. *De eodem.*

Item Prosper *de vita contemplativa, lib.* 2. *cap.* 22.

LUxuriam facit & nutrit vini perceptio nimia, non natura.

C. VIII. *In Paradiso abstinentia, post Paradisum edendi lascivia incepit.*

Item Ambrosius *in lib. de Elia, & jejunio, cap.* 4. *& 5.*

SExto die bestiæ sunt creatæ, & cum bestiis orta edendi potestas, est, & usus escarum. Ubi cibus cœpit, ibi finis factus est mundi: ibi *k* cœpit sua incrementa nescire, ubi *l* cœperunt divina opera circa eum feriari. Quo indicio declaratum est, quod per cibos mundus haberet imminui, per quos desiit augeri. *& f.* §. 1. Et ut sciamus, non esse novum jejunium, primam illic legem constituit de jejunio. *& f.* Eousque nemo prævaricari noverat, ut adhuc orta non esset, quæ prima est prævaricatio. Indictum jejunium, abstinentiæ lex a Domino Deo: prævaricatio legis a Diabolo: culpa per cibum, latebra post cibum: cognitio infirmitatis in cibo, virtus firmitatis in jejunio. *& infra.* Serpens gulæ persuadet, Dominus jejunare decernit. Itaque gula de Paradiso regnantem expulit; abstinentia ad Paradisum

a *Simile* 27. *q.* 2. *c. quod autem.* §. *item si sponsa. Ivo part.* 6. *c.* 113. b *al. sponso.* c *al. interim.* d 1. *Tim.* 3. *& in gloss. ad eum locum habentur hæc omnia ex Hier. epist.* 83. e *Levit.* 10. *f ead. c. venter.* f *Gen.* 9. *& 19.* g *gl. interlinearis.* 1. *Tim.* 3. h *al. autem.* i καθαιρέσθω, *id est, deponatur.* k *communione privetur.* l *Burch. l.* 14. *c.* 5. *Polyc. lib.* 6. *tit.* 18. *Ivo part.* 13. *cap.* 73. *Pannorm. lib.* 3. *c.* 730. *Rab. de pœn. c.* 28. m *Matth.* 19. n *Act.* 15. *Gal.* 5. o *Rom.* 14. p *Prov.* 20.

a *Michææ* 2. b *Matth.* 22. c *supra initio dist. Hieron. in epistola ad Titum, ad cap.* 1. d *in epistola ad Oceanum.* e *Levit.* 10. *Num.* 6. f *altario deserviunt,*] *orig.* g *Ad Nepotianum.* h *Ephes. c.* 5. i *Ad Eustochium, epistola* 22. k *ubi*] *orig.* l *ibi*] *orig.*

revocavit errantem. & ſ. §. 2. In principio *a* generis humani ignorabatur ebrietas : primus Noe vineam plantavit : dedit naturam, ſed ignoravit potentiam. Itaque vinum nec ſuo pepercit auctori. & ſ. Sed illius ebrietas nobis ſuadet ſobrietatem. Semel enim inebriatus eſt Noe. Ubi enim malum ebrietatis agnovit, jumentum *b* ſuum ad remedium temperavit : non effudit ad vitium. §. 3. Manebat, antequam vinum inveniretur, omnibus inconcuſſa libertas : nemo ſciebat a conſorte naturæ ſuæ obſequia ſervitutis exigere. Non eſſet hodie ſervitus, ſi ebrietas non fuiſſet. Obrepſerat quidem jam fraternæ prælationis invidia, manebat tamen adhuc paternæ pietatis reverentia. Læſa pietas eſt, dum ridetur ebrietas. Non illis itaque ſolis nocent vina, quos tentant ; ſed & illis amplius, quorum oculis temulenta ebriorum membra nudantur. §. 4. Legimus *c* etiam, quod patrem Loth inebriaverint filiæ in monte, ad quem timentes incendium Sodomitarum confugerant, & habitabant in ſpelunca. & ſ. §. 5. Fuit itaque ebrietas origo inceſti, peſſimæ regenerationis partus deterior. §. 6. At non *d* Abraham vina in ſuo convivio miniſtrabat, ſed immolabat vitulum ; butyrum & lac etiam Angelis hoſpitibus exhibebat. Cœli dominum, mundi agnoſcebat auctorem. Vinum ergo exhibere non poterat. Sed recte illic deerat materia peccati, ubi erat remiſſio peccatorum. Denique annuntiavit eum Joannes *e*, *non manducans panem*, *neque bibens vinum*. Qui enim Chriſtum annuntiat, ab omni vitiorum incentivo præſtare ſe debet alienum.

C. IX. *Triginta diebus a communione abſtineat Clericus, quem ebrium fuiſſe conſtiterit.*

Item ex Concilio Agathenſi, *cap.* 41.

ANte *f* omnia Clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes, ac nutrix eſt. Itaque eum quem ebrium fuiſſe conſtiterit, (ut ordo patitur) aut triginta dierum ſpatio a communione ſtatuimus ſubmovendum, aut corporali ſubdendum ſupplicio.

DISTINCTIO XXXVI.

1 ps OPortet etiam ordinandum eſſe prudentem. *Quod contra eos notandum, qui ſub nomine ſimplicitatis excuſant ſtultitiam Sacerdotum.* Prudentem g *autem Epiſcopum oportet intelligi, non ſolum literarum peritia, verum etiam ſecularium negotiorum diſpoſitione* h.

C. I. *Illiterati, & corpore vitiati, non promoveantur ad Clerum.*

Unde in epiſtola Gelaſii Papæ *ad Epiſcopos per Lucaniam, cap.* 18. & 19.

ILliteratos *i*, aut aliqua parte corporis vitiatos, vel α imminutos, nullus præſumat ad Clericatus ordinem promovere ; quia literis carens ſacris non poteſt eſſe aptus officiis : & vitioſum nihil Deo prorſus offerri legalia *k* præcepta ſanxerunt. §. 1. Similiter *l* qui ſeipſos abſcindunt.

Corr. Rom. ¶ α Vitiatos, vel] *Iſtæ duæ voces abſunt a pleriſque vetuſtis exemplaribus Gratiani, & originali, cujus expreſſa eſt potius ſententia, quam verba relata.*

C. II. *Ad ſummum Sacerdotium non aſpiret, qui divinis ſtipendiis, vel diſciplinis non eſt eruditus.*

Item Zozimus Papa *epiſt. ad Iſichium Epiſcopum Salonitanum.*

QUi *m* Eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non eſt imbutus, & temporum approbatione divinis ſtipendiis eruditus, nequaquam ad ſummum Eccleſiæ Sacerdotium aſpirare præſumat, & non ſolum in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiam ordinatores ejus careant eo ordine, quem ſine ordine contra præcepta Patrum crediderant præſumendum.

Gratian. *Ecce, quod ſacrarum literarum oportet Epiſcopum habere peritiam : unde in Veteri Teſtamento* a *inter cætera ornamenta Pontifex rationale ferebat in pectore, in quo ſcribebatur manifeſtatio, & veritas : quia in pectore Pontificis manifeſta debet eſſe cognitio veritatis.* §. 1. *Hinc etiam vectes* b *quibus arca portabatur, jugiter annulis inſerti, ut cum arca eſſet portanda, nulla fieret mora de intromittendis vectibus : quia prædicatores, per quos Eccleſia circumfertur, ſacris literis ſemper debent inſiſtere, ne tunc quærant diſcere, cum ex officio alios debeant docere.* §. 2. *Hinc etiam David* c *prius ex gratia Spiritus Sancti donum ſcientiæ percepit, & poſtea adminiſtrationem regni aſſecutus eſt.* §. 3. *Salomon* d *quoque non divitias, non longa tempora hujus vitæ, ſed ſapientiam a Deo petiit, & impetravit.* §. 4. *Hinc etiam Dominus prius ponit verba ſua in ore Prophetæ, & poſtea conſtituit eum ſuper gentes, & regna, dicens ad Hieremiam* e : Ecce, dedi verba mea in ore tuo, ecce, conſtitui te hodie ſuper gentes, & ſuper regna. §. 5. *Hinc etiam Malachias* f *ait :* Labia Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent de ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt. §. 6. *Hinc etiam Salvator* g *noſter prius in medio doctorum ſedit, audiens illos & interrogans, & poſtea prædicare cœpit : quia prius quiſque diſcere, & poſtea prædicandi officium uſurpare debet.* §. 7. *Hinc etiam Salomon prius* h *ait*, tempus tacendi, & *poſtea : i* tempus loquendi, *quia veritas prius tacendo diſcitur, & poſtea loquendo prædicatur.* §. 8. *Hinc idem Dominus ait* k : Qui audit, dicat, veni. §. 9. *Hinc etiam prius Apoſtolos docuit, deinde eos ad prædicandum miſit, dicens* l : Eſtote ergo prudentes, ſicut ſerpentes, & ſimplices, ſicut columbæ. *Sic etiam poſt Reſurrectionem prius illis ſenſum aperuit, & Scripturas explanavit, & poſtea dixit* m *eis :* Euntes in mundum univerſum, &c. *Unde, cum* n *de quinque panibus quinque millia hominum vellet reficere, prius panes accipiens fregit, & poſtea diſcipulis dedit, & per eos demum turbis appoſuit : quia Sacramenta Legis, & Prophetarum prius differendo expoſuit, & poſtea eorum ſcientiam diſcipulis dedit, & per eos tandem illam fidelibus diſpenſavit.* §. 10. *Hinc & Petrus, cum rectoribus Eccleſiæ ſcriberet, ait* o : Parati eſſe debetis reddere rationem omni poſcenti vos ſatisfactionem de ea fide & ſpe, quæ in vobis eſt. §. 11. *Hinc etiam Paulus* p *ſcribens ad Timotheum ait :* Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ. §. 12. *Ex quibus omnibus liquido colligitur, quod non ſufficit Prælatis bona converſatio, & morum honeſtas, niſi addatur ſcientia doctrinæ.* §. 13. *Unde Sacerdotes* q *ingreſſuri tabernaculum, prius lavabantur in labro æneo, quod fecerat Moyſes ex ſpeculis mulierum.* §. 14. *Hinc etiam in Canticis Canticorum* r *oculi, per quos Prælati Eccleſiæ intelliguntur, aſſimilantur columbis, quæ reſident juxta fluenta pleniſſima.*

C. III. *Sacerdotis eſt legis ſcientiam habere, non bellis, ſed orationibus vacare.*

Hinc etiam Hieronymus α *in Levit.*

SI quis vult Pontifex non tam vocabulo eſſe, quam merito, imitetur Moyſen, imitetur Aaron. Quid enim dicitur ſ de eis? quod non diſcedunt de tabernaculo Domini. Erat ergo Moyſes indefinenter in tabernaculo Domini. Quod autem opus ejus erat? ut aut a Deo aliquid diſceret, aut ipſe populum doceret. Hæc duo ſunt

a *Ibid. c.* 5. b *Inventum*] *vera lectio.* c *Gen.* 19. d *Gen.* 18. e *Matth.* 11. f *Burchard. l.* 14. *c.* 11. *Ivo par.* 13. *c.* 79. g *Gl. ordinaria.* 1. *Tim.* 3. h *al. diſpenſatione.* i *Burch. l.* 2. *c.* 18. *Ivo p.* 6. *c.* 37. & 75. *Pann. l.* 3. *c.* 46. k *Levit.* 22. l *Ibid. c.* 19. m *diſt.* 55. *c.* 1. *Anſelm. lib.* 6. *c.* 28. *Ivo part.* 5. *cap.* 102.

a *Exod.* 28. *ex interpret. LXX.* b *Exod.* 25. c 2. *Regum.* 5. d 2. *Reg.* 3. 2. *Paralipom.* 1. e *Hierem.* 3. f *Malach.* 2. g *Luc.* 2. h *Eccleſ.* 3. i *Ibid.* k *Apoc.* 22. l *Matth.* 10. m *Marci* 16. n *Matt.* 14. o 1. *Petri* 3. p 1. *Tim.* 4. q *Exod.* 38. r *Cant.* 5. ſ *Levit.* 8.

Ponti-

Pontificis opera, ut aut a Deo discat legendo Scripturas divinas & sæpius meditando; aut populum doceat. Sed illa doceat, quæ a Deo ipse didicerit, non ex proprio corde, vel humano sensu, sed quæ Spiritus Sanctus docet. §. 1. Est & aliud opus, quod facit Moyses: ad bella non vadit, non pugnat contra inimicos. Sed quid *a* facit? orat, & donec ille orat, vincit populus ejus: si relaxaverit, & demiserit *b* manus, populus ejus vincitur, & fugatur. Oret ergo & Sacerdos Ecclesiæ indesinenter, ut vincat populus, qui sub ipso est, hostes invisibiles Amalechitas, qui sunt dæmones impugnantes eos, qui volunt pie vivere in Christo.

Corr. Rom. ¶ α Hieronymus] *Citatur ex B. Hieronymo, & extat in Homilia 6. Origenis in Leviticum: quas quidem Homilias cum aliis multis B. Hieronymus Latinas fecit, sed ita, ut noxia quæque detruncarit, utilia transtulerit. Quod ipsemet ad Theophilum epist. 62. ad Vigilantium epist. 75. & in Prologo lib. 2. in Michæam professus est. Ac frequenter Gratianus ea, quæ sunt Origenis, Hieronymi nomine citat, vel quia præcipui Ecclesiæ doctoris auctoritas majus pondus habet, vel quia Hieronymus eo, quo dictum est, modo illa vertendo, pene sua fecerat.*

DISTINCTIO XXXVII.

1 ps SEd *quæritur, an secularibus literis oporteat eos esse eruditos? De his ita scribitur* in Concilio Carthagin. IV. *cap.* 16.

C. I. *Libros Gentilium non legat Episcopus.*

EPiscopus *c* Gentilium libros non legat: hæreticorum autem, pro necessitate, aut tempore.

C. II. *Reprehenduntur Sacerdotes, qui omissis Evangeliis Comœdias legunt.*

Item Hieronymus *ad Damasum Papam de filio prodigo, epist.* 146.

SAcerdotes *d* Dei omissis Evangeliis & Prophetis, videmus Comœdias legere, amatoria Bucolicorum versuum verba canere, Virgilium tenere *e*, & id, quod in pueris necessitatis est, crimen in se facere voluptatis.

C. III. *In vanitate & obscuritate sensus ambulant, qui secularibus disciplinis occupantur.*

Idem *ad cap.* 4. *epist. ad Ephesios, lib.* 2. *comment.*

NOnne vobis videtur in *f* vanitate sensus, & obscuritate mentis ingredi, qui diebus ac noctibus in Dialectica arte torquetur? qui Physicus perscrutator oculos trans cœlum levat, & ultra profundum terrarum, & abyssi *g*, in quoddam inane demergitur? qui Jambum ferit α? qui tantam *h* metrorum sylvam in suo studioso corde distinguit, & congerit? & (ut ad alteram partem transeam) qui divitias per fas & nefas quærit? qui adulatur Regibus, hæreditates captat alienas, & opes congregat, quas in momento, cui sit relicturus, ignorat?

Corr. Rom. ¶ α Ferit] *Antea legebatur*, Jambum fervet. *In originali autem impresso est* Jambum struit. *Emendatum vero est ex antiquo Gratiani exemplari. Nam Terentianus de Jambo sic scribit:*

Jambus ipse sex enim locis manet,
Et inde nomen inditum est senario;
Sed ter feritur, hinc trimetrus dicitur,
Scandendo binos quod pedes conjungimus.

Ac de iisdem senariis Isidorus lib. 1. *Etymolog. cap.* 38. *ait*: hos Græci, quia geminos feriunt, trimetros dicunt.

C. IV. *Qui Scripturas sacras male intelligit, vel seculari sapientia abutitur, vino inebriatur & sicera.*

Idem Hieronymus *lib.* 9. *ad cap.* 28. *Esaiæ.*

VIno inebriantur, quando Scripturas sanctas male intelligunt, atque pervertunt: sicera, quando seculari abutuntur sapientia & Dialecticorum tendiculis, quæ non tam vincula *a* sunt appellanda, quam phantasmata, id est, umbræ quædam & imagines, quæ cito pereunt, atque solvuntur. *Idem.* §. 1. Secundum *b* tropologiam Pseudoprophetas eos debemus accipere, qui aliter Scripturarum verba accipiunt, quam Spiritus Sanctus sonat: & Divinos eos, qui conjectura mentis suæ incerta futurorum quasi vera pronuntiant, absque divinorum auctoritate verborum. *Idem.* §. 2. Quicunque *c* Scripturas non ita intelligit, ut rei veritas habet, uvam acerbam comedit.

C. V. *Reprehenduntur Episcopi, qui filios suos secularibus eruditunt literis.*

Idem *lib.* 3. *ad cap.* 6. *epist. ad Ephes.*

LEgant *d* Episcopi, atque Presbyteri, qui filios suos secularibus literis eruditunt, & faciunt illos Comœdias legere, & Mimorum turpia scripta cantare, de Ecclesiasticis forsitan sumptibus eruditos. Et quod in corbonam pro peccato virgo, vel vidua, vel totam substantiam suam effundens quilibet pauper obtulerat, hoc in Calendariam strenam, & Saturnalitiam sportulam, & Minervale munus Grammaticus, & Orator, aut in sumptus domesticos, templi stipes, aut in sordida scorta convertit. Heli *e* Sacerdos ipse sanctus fuit: sed quia filios suos non erudivit in omni disciplina & correctione, supinus cecidit, & mortuus est.

C. VI. PALEA.

[*Item* ex responsione Hadriani α Papæ *ad Carolum, cap.* 49.]

OMnem *f* vim venenorum *g* suorum in Dialectica disputatione constituunt hæretici, quæ, Philosophorum sententia, definitur non adstruendi vim habere, sed studium destruendi. Sed non in Dialectica complacuit Deo salvum facere populum suum. Regnum enim Dei in simplicitate fidei est, non in contentione sermonis.

Corr. Rom. ¶ α Hadriani] *Hoc caput antea tribuebatur Urbano. Sed est in scripto Hadriani de imaginibus ad Carolum Magnum, c.* 49. *& inde emendatum est. Eadem vero habentur apud B. Ambrosium lib.* 1. *de fide ad Gratianum Imper. cap.* 3.

C. VII. *B. Hieronymus ab Angelo verberatur, quia Ciceronis libros legebat.*

Item Rabanus *de pressuris Ecclesiasticis.*

LEgimus *h* de beato Hieronymo, quod cum libros legeret Ciceronis, ab Angelo est correptus, eo quod vir Christianus Paganorum figmentis intenderet.

Gratian. *Hinc etiam filius ille prodigus in Evangelio* i *reprehenditur, qui de siliquis, quas porci manducabant, ventrem suum replere cupiebat.* §. 1. *Hinc etiam Origenes* α *cyniphes & ranas, quibus Ægyptii sunt percussi, vanam Dialecticorum garrulitatem, & sophistica argumenta intelligit. Ex quibus omnibus colligitur, quod non est ab Ecclesiasticis secularium literarum quærenda peritia.* §. 2. *Sed contra legitur, quod Moyses* k *& Daniel* l *omni scientia Ægyptiorum & Chaldeorum eruditi fuerunt. Legitur* m *etiam, quod præcepit Dominus filiis Israel, ut expoliarent Ægyptios auro &*

a Exod. 17. b *al. dimiserit.* c *Ansel. lib.* 7. *c.* 202. *Burch. lib.* 1. *c.*95. *Ivo part.*4. *cap.*160. *& part.*5. *cap.* 197. *Pann. lib.*2.*cap.*130. *Polyc.lib.*4. *tit.*7. d *Ivo part.*4. *c.*162. *Pann. lib.* 2. *c.* 131. e *al. tenere in manibus.* f *Ephes.* 4. g *al. abyssi quoddam immane demergit.* h *al. tantum.*

a *al. tendicula.* b *Hier. l.* 3. *ad c.* 29. *Jer.* c *Hier. l.* 6. *comment. ad c.* 31. *Jer.* d *Ivo p.*4. *c.* 166. e 1. *Reg.* 2. f *Ivo p.* 4. *c.* 229. g *al. inventorum.* h *Ex Hieron. ad Eustochium de custod. virg. Ivo p.* 4. *c.* 164. *Pannorm. l.* 2. *c.* 132. i *Luc.* 15. k *Act.* 7. l *Dan.* 1. m *Exod.* 3. *&* 11.

argen-

argento, moraliter instruens, ut sive aurum sapientiæ, sive argentum eloquentiæ apud Poetas inveniremus, in usum salutiferæ eruditionis vertamus. §. 3. *In Levitico a etiam primitias β mellis, id est, dulcedinem humanæ eloquentiæ, Domino jubemur offerre.* §. 4. *Magi b quoque tria munera obtulerunt Domino, in quibus nonnulli tres partes Philosophiæ volunt intelligi.* §. 5. *Denique (ut in expositione Psalterii γ Cassiodorus testatur) omnis splendor Rhetoricæ eloquentiæ, omnis modus Poeticæ locutionis, quælibet varietas decoræ pronunciationis, a divinis Scripturis sumpsit exordium.* §. 6. *Hinc & Ambrosius δ ait super epist. Colossensium:* Omnis ratio scientiæ supernæ, vel terrenæ creaturæ, in eo est, qui caput earum & auctor: ut qui hunc novit, nihil ultra quærat, quia hic est perfecta virtus & sapientia; quicquid alibi quæritur, hic perfecte invenitur. In Daniele & Salomone ostendit infidelibus se totius auctorem sapientiæ. Quod infideles non putant, quia non legunt in Evangeliis, & Prophetis Astrologiam, Geometriam, & alia hujusmodi: quæ ideo despecta sunt a nostris, quia nihil valent ad salutem, sed mittunt in errorem, & dum his student, curam animæ non habent. Qui vero Christum novit, thesaurum sapientiæ & scientiæ invenit: quia id novit, quod utile est.

Corr. Rom. ¶ α Origenes] *In Homil. 4. ad cap. 7. Exodi, ranas quidem comparat Poetis; cyniphes autem Dialecticis.*

¶ β Primitias] *Levitici c. 2. prohibetur fermentum ac mel adoleri in sacrificio Domini; primitiæ tamen eorum jubentur offerri, sed non super altare imponi. Ubi in glossa ordinaria* mel *exponitur* Gentilis eloquentia, *ab Ijsychio autem*, Paganorum doctrina, *cujus primitiæ ad imitationem B. Apostoli Pauli possunt Deo offerri.*

¶ γ Cassiodorus] *In prologo Psalterii, c. 15. & sequenti, multis verbis Cassiodorus divinæ Scripturæ eloquentiam explicat, & commendat. Sed quæ affert in principio explanationis Psal. 6. valde videntur his, quæ nunc referuntur, convenire.*

¶ δ Ambrosius] *Ex B. Ambrosii principio expositionis c. 2. epist. ad Coloss. hæc summatim collecta sunt, referunturque in glossa ordinaria, & ab Anselmo ad idem caput secundum, cujus Anselmi verbis Gratiani verba magnopere sunt similia.*

C. VIII. *Non prohibeantur Clerici seculares literas legere.*

Hinc etiam Beda *lib. 2. Regum, c. 9. in Samuelis allegoricis expositionibus.*

TUrbat *e* acumen legentium, & deficere cogit, qui eos a legendis secularibus literis omnimodo æstimat prohibendos: in quibus *d* si qua inventa sunt utilia, quasi sua sumere licet. Alioquin nec Moyses, & Daniel sapientia, vel literis Ægyptiorum paterentur eruditi, quorum tamen superstitiones simul & delicias horrebant. Nec ipse Magister gentium aliquot versus Poetarum suis vel scriptis indidisset, vel dictis.

2 ps. Gratian. *Cur ergo legi prohibentur, quæ tam rationabiliter legenda probantur? Sed seculares literas quidam legunt ad voluptatem, Poetarum figmentis, & verborum ornatu delectati: quidam vero ad eruditionem eas addiscunt, ut errores Gentilium legendo detestentur, & utilia, quæ in eis invenerint, ad usum sacræ eruditionis devote convertant. Tales laudabiliter seculares literas addiscunt. Unde B. Gregorius e quendam Episcopum non reprehendit, quia eas didicerat, sed quia contra Episcopale officium pro lectione Evangelica Grammaticam populo exponebat.*

C. IX. *Seculares literæ legendæ sunt, ne ignorentur.*

Hinc etiam Ambrosius *scribit super Lucam, in explanatione Proœmii.*

LEgimus *a* aliqua, ne negligantur α: legimus, ne ignoremus: legimus, non ut teneamus, sed ut repudiemus.

Corr. Rom. ¶ α Negligantur] *Sic etiam in Pannormia, sed in originali, & in uno Gratiani manuscr.* ne legantur. *Ibi enim agitur de Pseudoevangeliis. Sed non est mutatum ob glossam.*

C. X. *Grammatica legenda est, ut per eam sacræ Scripturæ intelligantur.*

Item Hieronymus *ad cap. 1. epistolæ ad Titum.*

SI *b* quis artem Grammaticam noverit, vel Dialecticam, ut rationem recte loquendi habeat, & inter falsa & vera judicet, non improbamus α. §. 1. Geometria quoque, & Arithmetica, & Musica habent in sua scientia veritatem: sed non est scientia illa, scientia pietatis. Scientia pietatis est, nosse Legem, intelligere Prophetas, Evangelio credere, Apostolos non ignorare. §. 2. Grammaticorum β autem *c* doctrina etiam potest proficere ad vitam, dum fuerit in meliores usus assumpta.

Corr. Rom. ¶ α Non improbamus] *Ab sunt istæ duæ voces ab originali. Exponens enim B. Hieronymus verba illa ex principio epistolæ ad Titum.* Et cognitionem veritatis, quæ est juxta pietatem, *ita scripsit:* Est plane veritas, quæ non habet pietatem: & si quis Grammaticam, &c.

¶ β Grammaticorum] *Hæc non sunt B. Hieronymi, sed Isidori lib. 3. de summo bono, c. 13. ex quo citat Ivo.*

C. XI. *Exemplo Danielis probatur, non esse peccatum, secularibus literis eruditi.*

Item Hieronymus *in cap. 1. Danielis.*

QUi *d* de mensa Regis, & de vino potus ejus nolunt *e* comedere, ne polluantur; utique si ipsam sapientiam, atque doctrinam Babyloniorum scirent esse peccatum, nunquam acquiescerent dicere, quod non licebat. Discunt autem, non ut sequantur, sed ut judicent atque convincant: quomodo si quispiam adversus Mathematicos velit scribere imperitus mathematis, risui pateat: & adversus Philosophos disputans, si ignoret dogmata Philosophorum. Discunt ergo ea mente doctrinam Chaldæorum, qua & Moyses *f* omnem sapientiam Ægyptiorum didicerat. *Idem g.* §. 1. Si quando cogimur literarum secularium recordari, & aliqua ex his discere, quæ olim omisimus, non nostræ est voluntatis, sed, ut ita dicam, gravissimæ necessitatis; ut probemus ea, quæ a sanctis Prophetis ante secula multa prædicta sunt, tam Græcorum, quam Latinorum, & aliarum gentium literis contineri.

C. XII. *Magistros & Doctores Episcopi congruis locis constituant.*

Item ex Synodo Eugenii α Papæ II.

DE *h* quibusdam locis ad nos refertur, neque magistros, neque curam inveniri pro studio literarum. Idcirco ab universis Episcopis, subjectis plebibus, & aliis locis, in quibus necessitas occurrerit, omnino cura & diligentia adhibeatur, ut Magistri & Doctores constituantur, qui studia literarum, liberaliumque artium dogmata assidue doceant; quia in his maxime divina manifestantur atque declarantur mandata.

Corr. Rom. ¶ α Eugenii] *Apud Anselmum citatur ex Synodo habita Romæ in consist. Lateran. a Beato.* *** *In Polycarpo eodem modo, & additur nomen Eugenii: ex quo etiam citat Ivo. Inventum vero est in Synodo Eugenii Papæ II. & in Synodo Leonis IV. quarum Synodorum, ut alibi dictum est, exemplaria sunt in Vaticana Bibliotheca. In indice etiam Synodi a Gregorio VII. Romæ habitæ, talis cujusdam capitis hæc ponitur summa,* ut omnes Episcopi artes literarum in suis Ecclesiis, docere faciant.

a *Levit. 2.* b *Matt. 2. Rab. ad hunc locum Matt.* c *Ivo p. 4. c. 85. Pannor. 1. c. 133.* d *al. quibus ubilibet inventa utilia.* e *l. 9. reg. epist. 48. infr. 86. dist. c. cum multa.*

a *Pann. l. 2. c. 134.* b *Pann. l. 2. c. 135.* c *Ivo p. 4. c. 167. Pann. l. 2. c. 136.* d *Polyc. l. 4. t. 7.* e *non vult*] *orig.* & *Polyc. & sic deinceps.* f *Act. 7.* g *Hieronym. in prolog. in Dan.* h *Ivo part. 4. c. 214. Ansel. l. 7. c. 2. Polyc. l. 4. tit. 22.*

C. XIII.

C. XIII. *Auctoritatibus Gentilium, eorum vanitas retunditur atque convincitur.*

Item Augustinus *contra Faustum Manichæum, lib. 13. cap. 15.* a

SI quid veri de Deo Sibylla, vel Orpheus, aliive Gentium Vates, aut Philosophi prædixisse perhibentur, valet quidem aliquid ad Paganorum vanitatem revincendam, non tamen ad istorum auctoritatem amplectendam. Quantum *b* enim distat de Christi adventu inter prædicationem Angelorum, & confessionem dæmoniorum; tantum inter authoritatem Prophetarum, & curiositatem sacrilegorum.

C. XIV. *Ad intelligentiam sacrarum Scripturarum, secularium peritia necessaria ostenditur.*

Item Clemens Papa I. *epist. 5. ad suos discipulos.*

3 ps RElatum est nobis, quod quidam in vestris partibus commorantes, adversantur sacris *c* doctrinis: & prout eis videtur, non secundum traditionem patris, sed juxta sensum suum, docere videntur. Multas enim quidam, ut audivimus, vestrarum partium ingeniosi *d* homines, ex iis, quæ legunt, verisimilitudines capiunt. Et ideo diligenter observandum est, ut lex Dei, cum legitur, non secundum propriam ingenii intelligentiam legatur, vel doceatur. Sunt enim multa verba in Scripturis divinis, quæ possunt trahi ad eum sensum, quem sibi unusquisque sponte præsumpsit: sed fieri non oportet. Non enim sensum *e*, quem extrinsecus adulteretis, alienum, & extraneum debetis quærere; aut quoquo modo ipsum Scripturarum auctoritate confirmare; sed ex ipsis Scripturis sensum capere veritatis. Et ideo oportet ab eo intelligentiam discere Scripturarum, qui eam a Majoribus secundum veritatem sibi traditam servavit, ut ipse possit ea, quæ recte suscepit, competenter asserere. Cum enim ex divinis Scripturis integram quis, & firmam regulam veritatis susceperit, absurdum non erit, si aliquid etiam ex eruditione communi, ac liberalibus studiis, quæ forte in pueritia attigit, ad assertionem veri dogmatis conferat: ita tamen, ut ubi vera didicerit, falsa & simulata declinet.

C. XV. *Quare prohibeatur Christianis Poetica figmenta legere.*

Item Isidorus *in lib. 3. sententiarum de summo bono, cap. 13.*

4 ps IDeo *f* prohibetur Christianis figmenta legere Poetarum, quia per oblectamenta inanium fabularum mentem excitant ad incentiva libidinum. Non enim solum thura offerendo, dæmonibus immolatur, sed etiam eorum dicta libentius capiendo.

5 pars. Gratian. *Ut itaque ex præmissis apparet, imperitia* g *Sacerdotibus semper esse debet adversa: quia cum per ignorantiam cæcati* h *aliis ducatum præstare cœperint, ambo in foveam cadunt: unde dicitur in Psalm.* i: Obscurentur oculi eorum, ne videant; & dorsum eorum semper incurva. *Cum enim obscurantur illi, qui præeunt, ad ferenda onera peccatorum facile sequentes inclinantur. Elaborandum est itaque Sacerdotibus, ut ignorantiam a se quasi quandam pestem abjiciant. Licet enim servus* k *nesciens voluntatem domini sui, & non faciens, dicatur vapulare paucis, non tamen hoc de omnibus generaliter intelligitur. Ait enim Apostolus* l: Qui ignora ignorabitur. *Quod de eo intelligendum est, qui* m *noluit intelligere, ut bene ageret.*

C. XVI. *Unde* Augustinus *ait in libro Quæst. Veteris, ac Novi Testamenti, quæst. 67.*

NOn omnis ignorans immunis est a pœna. Ille enim ignorans potest excusari a pœna, qui, a quo disceret, non invenit. Istis autem hoc ignosci petit, qui, habentes a quo discerent, operam non dederunt. Hujusmodi non licet ignorare: accipient ergo veniam, si convertantur.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc in plerisque vetustis Gratiani exemplaribus conjunctum est superiori. Est autem responsio ad quæstionem, quam præmisit B. Augustinus his verbis:* Quid est, quod in cruce positus Salvator *a* ait: *Pater ignosce illis, non enim sciunt, quid faciunt.* Si enim nesciunt, quid est, quod ignoscitur, maxime cum dicat *b* Rex Abimelech ad Deum: *Numquid gentem ignorantem perdes?* Non omnis ignorans immunis est, &c. *In extremo autem addita sunt nonnulla ex ipse B. Augustino, quo sententia sit integrior.*

DISTINCTIO XXXVIII.

1 ps *CUm itaque voluntaria ignorantia omnibus noxia sit, Sacerdotibus est periculosa.*

C. I. *Sacerdotibus maxime ignorantia vitanda est.*

Unde in Concilio Tolet. IV. *cap. 24. legitur.*

IGnorantia *c* mater cunctorum errorum, maxime in Sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt. Sacerdotes enim legere sanctas Scripturas frequenter admonet Paulus Apostolus, dicens ad Timotheum *d*: *Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ*; & : *e semper permane in his.* Sciant igitur Sacerdotes Scripturas sanctas, & Canones *f*, ut omne opus eorum in prædicatione & doctrina consistat: atque ædificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina.

C. II. *Officialem libellum ab Episcopo accipiant Presbyteri, cum ordinantur.*

Item ex eodem Toletan. IV. *c. 25.*

QUando *g* Presbyteri in Parochiis ordinantur, libellum officialem a suo Sacerdote accipiant, ut ad Ecclesias sibi deputatas instructi succedant; ne per ignorantiam etiam in ipsis divinis sacramentis Christum offendant. Cum vero ad Litanias, vel ad Concilium venerint, rationem Episcopo suo reddant, qualiter susceptum officium celebrent, vel baptizent.

C. III. *Inscitia Sacerdotum nec excusatione digna est, nec venia.*

Item Leo *Episcopus ad Clerum, & plebem Constantinopolitanæ urbis, epist. 22.*

SI *h* in Laicis vix tolerabilis videtur inscitia; quanto magis in iis, qui præsunt, nec excusatione digna est, nec venia?

C. IV. *Canones non licet Sacerdotibus ignorare.*

Item Cœlestinus *universis Episcopis per Apuliam & Calabriam constitutis, epist. 3.*

NUlli *i* Sacerdotum liceat canones *k* ignorare, nec quicquam facere, quod Patrum possit regulis obviare. Quæ enim a nobis res digne *l* servabitur, si Decretalium norma constitutorum, pro aliquorum libitu, licentia populis permissa, frangatur?

C. V. *Quæ sint Sacerdotibus necessaria ad discendum.*

a *Sed ibi fusius.* b *ibid. f* e *al. sanis.* d *secundum ingenium hominum.*] e *al. sensum extrinsecus alienum.* f *Ivo p. 4. c. 167. Pannorm. l. 2. c. 137.* g *ex Greg. in l. 1. pastor. c. 1.* h *Matth. 15.* i *Psalm. 68.* k *Luc. 12. l. 1. Corinth. 14.* m *Psal. 35.*

a *Luc. 23.* b *Gen. 20.* c *Burch. l. 1. c. 100. Ivo part. 5. c. 202. Ans. l. 7. c. 144.* d *1. Timoth. 4.* e *Ibidem inferius.* f *Concil. Arel. 4. c. 1.* g *Burch. lib. 2. cap. 57. Ans. l. 7. c. 113. Ivo p. 3. c. 129. Pann. l. 3. c. 23.* h *Ans. l. 7. c. 119. Polyc. l. 4. t. 4.* i *Burch. l. 2. c. 160. Ivo part. 6. c. 251. Ans. l. 7. c. 108. Polyc. l. 4. tit. 4.* k *al. suos canones.* l *al. digna.*

Quæ

Item ex dictis Augustini.

QUæ *a* ipsis Sacerdotibus necessaria sunt ad discendum, id est, liber Sacramentorum, Lectionarius, Antiphonarius, Baptisterium, Computus, Canon pœnitentialis, Psalterium, Homiliæ per circulum anni in Dominicis diebus, & singulis festivitatibus aptæ. Ex quibus omnibus si unum defuerit, Sacerdotis nomen vix in eo constabit: quia valde periculosæ sunt Evangelicæ minæ, quibus dicitur *b*: *Si Cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.*

Corr. Rom. ¶ *Cæteri etiam Collectores Augustinum citant. Fere autem omnia hæc habentur in pœnitentiali Bedæ, & in libro de officiis Ecclesiasticis, & alibi.*

C. VI. *Quæ oportet scire eum, qui Episcopus est ordinandus.*

Item ex VII. Synodo, *cap.* 2.

OMnes *c* psallentes repromittimus Deo: *In d justificationibus tuis meditabor, non oblivisear sermones tuos.* Quod omnes quidem Christianos observare saluberrimum est; sed præcipue hos, qui hierarchicam consecuti sunt dignitatem. Unde definimus omnem, qui ad Episcopatus provehendus est gradum, modis omnibus Psalterium nosse, ut ex hoc & omnis Clerus, qui sub ipso fuerit, ita moneatur & imbuatur. Inquiratur autem diligenter a Metropolitano, si in promptu habeat legere scrutabiliter, & non transitorie, tam sacros canones, & sanctum Evangelium, quam divini Apostoli librum, & omnem divinam Scripturam; atque secundum mandata Dei conversari, & docere populum sibi commissum. Substantia enim summi Sacerdotii nostri sunt eloquia divinitus tradita; id est, vera divinarum Scripturarum disciplina, quemadmodum magnus perhibet Dionysius *e*. Quod si disceptaverit, & ita libenter facere, & docere minime spoponderit, nullatenus consecretur. Ait enim prophetice *f* Deus: *Tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi.*

C. VII. *De eodem.*

Item ex Concilio Carthaginensi III. *c.* 3.

PLacuit, ut ordinandis Episcopis, vel Clericis prius ab ordinatoribus suis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur; ne se aliquid contra statuta Concilii fecisse pœniteat *g*.

C. VIII. *Sacræ Scripturæ inhærentes, non obscurantur iniquitate mundana.*

Item Zepherinus Papa, *epist.* 1. *ad Episcopos Siciliæ.*

SIcut stellas cœli non extinguit nox; sic mentes fidelium, firmamento inhærentes sanctæ Scripturæ, non obscurat mundana iniquitas.

C. IX. *Ignorantia Scripturarum, est ignorantia Christi.*

Item Hieronymus *ad Eustochium in proœmio Comment. in Esaiam.*

SI juxta *h* Apostolum Paulum, Christus Dei virtus est, Deique sapientia; & qui nescit Scripturas, nescit Dei virtutem, ejusque sapientiam; ignoratio Scripturarum ignoratio Christi est.

C. X. *A Domino sciuntur, vel ignorantur, qui ea, quæ Dei sunt, sapiunt, vel ignorant.*

Item Gregorius *in pastorali, part.* 1. *cap.* 1.

QUi ea, quæ Dei sunt α sapiunt, a Domino sapiuntur, & qui ea, quæ Dei sunt, nesciunt, a Deo nesciuntur, Paulo *i* attestante; qui ait: *Si quis ignorat, ignorabitur.* Idem *a.* Quicunque stultus est in culpa, erit sapiens in pœna.

Corr. Rom. ¶ α Dei sunt,] *In loco indicato legitur:* Qui ea, quæ sunt Domini, nesciunt, a Domino nesciuntur, Paulo attestante.

C. XI. *Non qui aliquid nescit, sed qui putat se scire, quod nescit, errare probatur.*

Item Augustinus *in Enchiridio ad Laurentium, cap.* 17.

2 QUamvis *b* errare *c*, quanta possumus cura, cavendum sit, non solum in majoribus, verum etiam in minoribus rebus, nec nisi rerum ignorantia possit errari; non tamen est consequens, ut continuo erret, quisquis aliquid nescit, sed quisquis se existimat scire, quod nescit. Pro vero quippe approbat falsum, quod est erroris proprium. Veruntamen in qua re quisque erret, interest plurimum. Nam in una eademque re, & nescienti sciens, & erranti non errans recta ratione præponitur. In diversis autem rebus, id est, cum iste scit alia, ille alia; & iste utiliora, ille minus utilia, vel etiam noxia; quis non in eis, quæ ille scit, ei præferat nescientem? Sunt enim quædam, quæ nescire, quam scire, sit melius.

3 pars. Gratian. *Sed licet per ignorantiam Grammaticæ artis aliquid vitiosum proferant Episcopi, vel Presbyteri, non tamen ideo a Scholasticis sunt despiciendi: quia morum vitia magis, quam verborum sunt præcavenda.*

C. XII. *Non contemnant Scholastici Ecclesiasticam simplicitatem.*

Unde Augustinus *in libro de Catechizandis rudibus, cap.* 9.

SEdulo *d* monendi sunt Scholastici α, ut humilitate induti Christiana, discant non contemnere, quos cognoverint morum vitia, quam verborum amplius devitare, & cordi casto linguam exercitatam nec conferre audeant, quam etiam præferre consueverant. *& infra.* His etiam maxime utile est nosse, ita esse præponendas verbis sententias, ut præponitur animus corpori. Ex quo fit, ut ita malle debeant veriores, quam disertiores audire sermones; sicut malle debent prudentiores, quam formosiores habere amicos. Noverint etiam, non esse vocem ad aures Dei, nisi animi affectum. Ita enim non irridebunt, si aliquos Antistites, & Ministros Ecclesiæ forte animadverterint, vel cum barbarismis, & solœcismis Deum invocare, vel eadem verba, quæ pronunciant, non intelligere, perturbateque distinguere: non quia ista minime corrigenda sunt, ut populus ad id, quod plane intelligit, dicat Amen; sed quia *e* pie toleranda sunt ab eis, qui didicerunt, ut sono in foro, sic voto in Ecclesia benedici. Itaque forensis illa, nonnunquam forte bona dictio, nunquam tamen benedictio dici potest.

Corr. Rom. ¶ α Scholastici,] *Vox ista abest ab originali. Sed in eo hæc præcedunt:* Sunt item quidam de Scholis usitatissimis Grammaticorum, Oratorumque venientes, quos neque inter idiotas numerare audeas, neque inter illos doctissimos, quorum mens magnarum rerum est exercitata quæstionibus. His ergo, qui loquendi arte cæteris hominibus excellere videntur, cum veniunt, ut Christiani fiant, hoc amplius, quam illis illiteratis, impertire debemus, quod sedulo admonendi sunt, ut humilitate, &c.

C. XIII. *De eodem.*

Item Gregorius *ad Leandrum Episcopum Hispalensem, in præfat. Moral. ad fin.*

INdignum vehementer existimo, ut verba cœlestis oraculi restringam sub regulis Donati.

Corr. Rom. ¶ *Hoc & duo sequentia capita absunt a multis antiquis exemplaribus, neque glossam habent.*

a *Burch. l.* 2. *& lib.* 19. *c.* 8. *Anselm. l.* 7. *cap.* 109. *Pelag. l.* 4. *tit.* 31. *Ivo ep.* 6. *c.* 22. *Pann. l.* 3. *c.* 24. b *Matth.* 15. c *Mutatus est periodi ductus. Ivo p.* 5. *c.* 372. d *Psal.* 118. e *Cap.* 1. *Eccles. Hierarch.* f *Oseæ* 4. g *al. pœniteam.*] *al. asserant.* h 1. *Cor.* 1. i 1. *Cor.* 14.

a *Lib. Moralium* 15. *cap.* 23. *mutato verborum ordine.* b *Sentent. l.* 3. *distinct.* 38. *c. illud. c. al. error, q. p. c. cavendus.*] *orig.* d *Ivo part.* 6. *c.* 383. e *tamen*] *orig.*

UAB Biblioteca de Ciències Socials

C. XIV. PALEA.

[*Item* Augustinus *de vera Religione, cap.* 49. *& cap.* 50.]

LOcutio divinarum Scripturarum secundum cujusque linguæ proprietatem accipienda est. Habet enim omnis lingua sua quædam propria genera locutionum, quæ cum in aliam linguam transferuntur, videntur absurda.

C. XV. PALEA.

[*Item* Hieronymus *ad Pammachium, epist.* 52. *cujus initium est:* Christiani interdum pudoris est.]

ECclesiastica interpretatio, etiamsi habet eloquii venustatem, dissimulare eam debet, & fugere *a*, ut non otiosis Philosophorum scholis, pauciscque discipulis, sed universo loquatur hominum generi.

C. XVI. *Propter opprobrium senectutis, a parvulis, & a minimis non erubescat discere Episcopus.*

Item Clemens Papa, *epist.* 3.

NUllus Episcopus *b* propter opprobrium senectutis, vel nobilitatem generis a parvulis, vel minimis *c* eruditis, si quid forte est utilitatis, aut salutis, inquirere negligat. Qui enim rebelliter vivit, & discere atque agere bona recusat, magis Diaboli, quam Christi membrum esse ostenditur: & potius infidelis, quam fidelis esse monstratur.

DISTINCTIO XXXIX.

ECce plenarie monstratum est, quod Sacerdotes oportet literarum tam sacrarum, quam secularium esse peritos. Nunc quæritur, an secularium negotiorum oporteat eos habere peritiam? Hanc Prælatis esse necessariam multis rationibus probatur. Debent namque Prælati subditis non solum spiritualia, sed etiam carnalia subsidia ministrare, exemplo Christi, qui turbas sequentes non solum verbo docebat, sed etiam virtute sanabat, & corporalibus alimentis reficiebat. Ut autem Prælati hæc omnia plene possint perficere, secularium negotiorum oportet eos habere solertiam, ut eorum cautela & Ecclesiæ serventur indemnes, & cuique necessaria pro suo modo ministrentur. Unde quidam in Episcopum electus, a Beato Gregorio pro sua simplicitate repellitur, ne ejus occasione res Ecclesiæ dilapidarentur.

C. I. *Secularium negotiorum imperiti non sunt in Episcopos ordinandi.*

Sic enim scribit Gregorius *Clero & nobilibus Neapol. lib.* 8. *epist.* 40.

PEtrus *d* Diaconus, quem a vobis electum asseritis, omnino (ut dicitur) simplex est: & nostis, quia talis hoc tempore in regiminis debet arce constitui, qui non solum de salute animarum, verum etiam de extrinseca subjectorum utilitate & cautela sciat esse solicitus.

DISTINCTIO XL.

1 OPortet *e* quoque Episcopum esse ornatum, & hospitalem. *Ornamenta Episcopalia, virtutes debent intelligi, quæ a Domino eis repromittuntur, tum dicitur*: Sacerdotes *f* ejus induam salutari. *Unde in Veteri* g *Testamento variis vestibus ex præcepto Domini Sacerdotes ornati leguntur: quia multimodis virtutibus debet splendere vita Pontificis, ut gradui conferat decorem, quem ab eo non accepit. Non enim loca, sed vita & mores sanctum faciunt Sacerdotem. Unde ex suscepto officio non licentiam peccandi, sed necessitatem bene vivendi se noverint assecutos.*

a *al. non fugere.* b *abest ab originali.* c *al. minus.* d *Anselm. lib.* 6. *cap.* 13. *Polyc. l.* 2. *tit.* 1. e 1. *Tim.* 3. f *Psalm.* 131. g *Exod.* 28.

C. I. *Officium Sacerdotii non confert, sed adimit peccandi licentiam.*

Unde Symmachus Papa *ait.*

NOn *a* nos beatum Petrum, (sicut dicitis) a Domino cum sedis privilegiis, vel successores ejus, peccandi judicamus licentiam suscepisse. Ille perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ misit ad posteros. Quod illi concessum est pro actuum luce, ad illos pertinet, quos par conversationis splendor illuminat. Quis enim sanctum dubitet esse, quem apex tantæ dignitatis artollit? In quo, si desunt bona acquisita pemeritum, sufficiunt, quæ a loci decessore præstantur. Aut enim claros ad hæc fastigia erigit, aut qui eriguntur, illustrat.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc, quod citatur ex Symmacho, est in libro, quem pro Symmacho Ennodius Diaconus scripsit: jureque Symmachi nomine citatur, quod eum librum Symmachus, & universa quinta Synodus pro causa Symmachi habita, sic approbarunt, ut parem ei cum Synodis & Apostolicis decretis auctoritatem tribuerint.*

C. II. *Filii Sanctorum sunt, qui exercent opera eorum.*

Item Hieronymus *ad Heliodorum, epist.* 1.

NOn *b* est facile stare loco Pauli, & tenere gradum Petri, jam cum Christo regnantium: quia hinc « dicitur, non Sanctorum filii sunt, qui tenent loca Sanctorum, sed qui exercent opera eorum.

Corr. Rom. ¶ « Quia hinc] *Hæc usque ad finem non sunt inventa apud B. Hieronymum, ex quo tamen, aut ex ejus dictis, citant etiam cæteri collectores.*

C. III. *Morum nobilitas, non loci, vel generis, Sacerdotes notificet.*

Item Gregorius.

NOs, *c* qui præsumus, non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debemus, nec urbium claritate, sed fidei puritate.

C. IV. *Non loca, vel ordines, sed merita nos Deo jungunt.*

Item Gregorius *ad Anastasium Presbyterum, lib.* 6. *epist.* 29. *vel c.* 193.

NOn *d* loca, vel ordines Creatori nostro nos proximos faciunt: sed ei nos merita bona jungunt, aut mala disjungunt.

C. V. *Magnitudo peccati, vel dignitatis quemque fortiter dejicit.*

Item Joannes Chrysostomus, [*id est, auctor operis imperfecti in Matthæum, homilia* 40. *ad c.* 21.]

2 HOmo Christianus fortiter cadit in peccato propter ps duas causas: aut propter magnitudinem peccati, aut propter altitudinem dignitatis.

C. VI. *Damnatur Apostolicus, qui suæ, & fraternæ salutis est negligens.*

Item ex dictis *e* Bonifacii « martyris.

3 SI *f* Papa suæ & fraternæ salutis negligens depreps henditur, inutilis & remissus in operibus suis, & insuper a bono taciturnus, quod magis officit sibi, & omnibus, nihilominus innumerabiles populos catervatim secum ducit primo mancipio gehennæ, cum ipso plagis multis in æternum vapulaturus *g*. Hujus culpas illic redarguere præsumit mortalium nullus: quia cunctos ipse judicaturus, a nemine est judicandus, nisi deprehendatur a fide devius: pro cujus perpetuo statu universitas fidelium tanto instantius orat, quanto suam salutem post Deum ex illius incolumitate animadvertit propensius pendere.

a *Polyc. l.* 3. *tit.* 7. b *Infra* 2. *q.* 7. *c. non omnes. Polyc. lib.* 3. *tit.* 8. *Burch. l.* 1. *c.* 207. *Ivo p.* 5. *c.* 321. c *Burch. l.* 1. *c.* 208. *Ivo p.* 5. *cap.* 322. *Polyc. l.* 3. *tit.* 7. d *Polyc. ibid.* e *al. gestis.* f *Ivo p.* 5. *c.* 23. g *al. vapulaturos.*

Corr. Rom. ¶ α Dictis Bonifacii] *Nauclerus Gen. 26. testatur hoc fuisse dictum Bonifacii Martyris. Verum Deusdedit Presbyter Cardinalis tit. Apostolorum in Eudoxia, tempore Victoris Papæ III. libros quatuor de rebus Ecclesiasticis composuit, qui in Bibliotheca Vaticana servantur. Et in libro 1. cap. 231. ex gestis (sic habent etiam multi Gratiani codices, & Ivo) Bonifacii Martyris, & Archiepiscopi Moguntini, sedis Apostolicæ Legati, hæc sanctissimi illius viri de Romano Pontifice, ac sede Apostolica verba refert, in quibus est hoc caput: & quidem ex antecedentibus & sequentibus valde illustratur.* Sancta Romana Ecclesia, privilegio specialis auctoritatis divinitus & humanitus, caput omnium Ecclesiarum post Christum Jesum effecta, secundum Antistitis vel Rectoris sui qualitatem, & valetudinem afficit totius Christianitatis membra, ut illius incolumitati sua respondeant incolumitate, & congaudeant: & nihilominus ejus languoribus suo languore consentiant: & sicut ejus gloria juxta Apostolum *a* conglorificantur, sic ejus dejectione dejiciuntur, ut illud Propheticum in eo præcipue compleri deprehendatur: *Omne* b *caput languidum, & omne cor mœrens: a planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas.* Et revera tanta reverentia apicem præfatæ Apostolicæ sedis omnes suspiciunt, ut nonnullam sanctorum canonum disciplinam, & antiquam Christianæ religionis institutionem magis ab ore prædecessoris ejus, quam a sacris paginis, & paternis traditionibus expetant: illius velle, illius nolle tantum exploraut, ut ad ejus arbitrium suam conversationem & ipsi remittant, aut intendant. Quod si, ut summopere sibi & omnibus expedit, zelo domus Dei sine intermissione tabescens, fidelis dispensator & prudens existens, Deo & hominibus, opere & sermone irreprehensibilem sese conservare studuerit, ut vere fatear, universum pene mundum secum attonitum, & solicitum post Deum currere facit, ex utroque sexu populos diversæ professionis, conditionis, & ætatis catervatim Domino suo super omnia bona ipsius constituendus ducit. Si vero suæ & fraternæ salutis negligens deprehenditur, inutilis & remissus in operibus suis, & insuper a bono taciturnus (quod magis officit sibi & omnibus) nihilominus innumerabiles populos catervatim secum ducit, primo mancipio gehennæ cum ipso plagis multis in æternum vapulaturus: cujus culpas istic redarguere præsumit mortalium nullus, quia cunctos ipse judicaturus, a nemine est judicandus, nisi forte deprehendatur a fide devius: pro cujus perpetuo statu universitas fidelium tanto instantius orat, quanto suam salutem post Deum ex illius incolumitate animadvertunt propensius pendere. Salvo enim divinæ omnipotentiæ mysterio, ut dignum est, loco ab ipsa secundo, illud B. Job *c* non incongrue aptari sanctæ Romanæ Ecclesiæ potest: *Si destruxerit, nemo est, qui ædificet: & si incluserit hominem, nullus est, qui aperiat ei: si continuerit aquas, omnia siccabuntur: & si emiserit eas, subvertent terram*, nec immerito: cum ipsa specialius in Petro cœli terræque retentet habenas. Hæc cum omnium fidelium in Christo spiritalis sit mater, nemo debet renuere illius feriri disciplina, vel emendari censura, juxta illa proverbia *d* Salomonis: *Ne dimittas legem matris tuæ, liga eam in corde tuo jugiter, qui enim abjicit disciplinam, infelix est: & stultus homo despicit matrem suam*; & rursus *e*: *est maledictus a Deo, qui exasperat matrem: & maledictio matris eradicat fundamenta*; illa utique quæ arrogant *f*, divisa a sede illius, cui dictum est: *Tu* g *es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*; & super arenam concupiscentiæ carnalis, seu humanæ præsumptionis, probantur posita: cursus rivi minime prosperatur, si a suo fonte dividatur.

a 2. *Corinth. cap.* 1. b *Esa. cap.* 1. c *Job. cap.* 12. d *Proverbior.* 1. 6. & 18. e *Ecclesiast.* 3. f *fortasse, arroganter.* g *Matth.* 16.

C. VII. *Non ordines, sed vitæ merita nos Deo commendant.*

Item Augustinus *ad Valerium, epist.* 148.

4 ANte *a* omnia peto, ut cogitet religiosa prudentia ps tua, nihil esse in hac vita, & maxime hoc tempore facilius & lætius & hominibus acceptabilius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, si perfunctorie, atque adulatorie res agatur: sed nihil apud Deum miserius, & tristius, & damnabilius. §. 1. Item *b* nihil esse in hac vita, & maxime hoc tempore difficilius, laboriosius, & periculosius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio: sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator jubet. Quis autem iste sit modus, nec a pueritia, nec ab adolescentia mea didici, & eo tempore, quo discere cœperam, vis mihi facta est merito peccatorum meorum, (nam quid aliud existimem nescio,) ut secundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noveram.

C. VIII. *Corrumpitur, & ad terram Sacerdotium trahitur, nisi legaliter, & juste servetur.*

Item Isidorus.

SIcut viri & mulieris digna conjunctio unum facit matrimonium; & sicut duorum copulatio unum perficit corpus: ita Clericatus, & Sacerdotium unum faciunt Presbyterum, & electio & consecratio unum faciunt Episcopum: quæ omnia unum efficiunt corpus: quod citius corrumpitur, & ad terram trahitur, nisi legaliter servetur, nisi juste vivendo laudetur.

C. IX. *Gratia, non locus, salvat animam.*

Item Ambrosius, *lib. de Paradiso, c.* 4.

5 ILlud *c* autem animadverte, quia extra Paradisum ps I vir factus est, & mulier intra Paradisum: ut advertas, quod non loci, non generis nobilitate, sed virtute unusquisque gratiam sibi comparat. Denique extra Paradisum factus, hoc est, in inferiore loco, vir melior invenitur: & illa, quæ in meliore loco, hoc est, in Paradiso facta est, inferior reperitur.

C. X. *De eodem.*

Item Gregorius *lib. 6. reg. epist. 5. seu c.* 169.

QUælibet *d* occulta loca sine gratia Dei animam salvare non possunt: quod aliquando in ipsis quoque conspicimus erratibus electorum. Nam Loth *e* in ipsa perversa civitate fuit justus: in monte peccavit. Sed ista cur dicimus, cum majora noverimus? Quid enim Paradiso jucundius? quid cœlo securius? & tamen homo ex Paradiso, & Angelus de cœlo peccando cecidit.

C. XI. *De eodem.*

Idem.

ADam *f* primus homo pro peccato de Paradiso ejectus est: hoc est, quia Dei nobilitatem a se dejecit, nobilitate loci privatus est.

Correct. Rom. ¶ *Primo libro B. Gregorii in Ezechielem, homil. 9. leguntur hæc verba, quæ nonnihil ad hanc rem facere videntur*: Quia autem loca mentem non muniunt, ipse humani generis primus testatur parens, qui & in Paradiso cecidit.

C. XII. *Non est verus Sacerdos omnis, qui nominatur Sacerdos.*

Item Joannes Chrysostomus, [*id est, auctor operis imperfecti, in Matth. hom.* 43. *ad c.* 23.]

6 MUlti Sacerdotes, & pauci Sacerdotes; multi nops mine, pauci opere. Videte ergo, quomodo sedeis super cathedram; quia non cathedra facit Sacerdotem, sed Sacerdos cathedram; non locus sanctificat hominem,

a *Ansel. lib. 6. cap. 196. Ivo part. 6. c. 389.* b *Anselm. l. 6. cap.* 186. c *Quo loci illud adverte,*) *orig.* d *al. Quamlibet.* e *Genes.* 19. f *Burch. lib.* 1. *cap.* 206. *Ivo p.* 5. *c.* 320.

sed

sed homo locum: non omnis Sacerdos sanctus, sed omnis sanctus Sacerdos. Qui *a* bene sederit super cathedram, honorem accipit ab illa; qui male sederit, injuriam facit cathedræ; ideoque malus Sacerdos de Sacerdotio suo crimen acquirit, non dignitatem. In judicio enim sedens, si quidem bene vixeris, & bene docueris, omnium judex es; si autem bene docueris, & male vixeris, tui solius condemnator eris *b*. Nam bene vivendo, & bene docendo, populum instruis, quomodo debeat vivere: bene autem docendo, & male vivendo, Deum instruis, quomodo te debeat condemnare. *Idem c.* §. 1. Quicunque desideraverit *d* primatum in terra, inveniet confusionem in cœlo, nec *a* inter servos Christi computabitur, qui de primatu tractaverit: nec unusquisque eorum festinet, quomodo aliis major appareat, sed quomodo omnibus inferior videatur: quoniam non qui major fuerit in honore, ille est justior, sed qui fuerit justior, ille major. Conversatio ergo melior est desideranda, non dignior gradus.

Corr. Rom. ¶ *a* Nec inter] *In loco indicato legitur*, ut inter servos Christi non sit de primatu certamen, nec unusquisque, &c. *Sed obstitit glossa, ne mutaretur.*

DISTINCTIO XLI.

Ipse Ecce, *quibus oporteat Sacerdotem esse ornatum moribus. Sed præterea oportet illum esse ornatum in exterioribus, habitu videlicet & incessu: habitu, ut nec fulgidis, nec sordidis se vestibus ornet. Ut enim ait Hieronymus α, nec affectatæ sordes, nec exquisitæ deliciæ laudem pariunt: quod tam de vestibus, quam de cibis intelligendum est.*

Corr. Rom. ¶ α Hieronymus,] *Ad Eustochium de custodia virg. sic scribit:* nec affectatæ sordes, nec exquisitæ munditiæ conveniunt Christiano. *Ad Nepotianum quoque in eandem fere sententiam:* vestes pullas æque devita ut candidas, ornatus, ut sordes pari modo fugiendæ sunt: quia alterum delicias, alterum gloriam redolet.

C. I. *Pro moribus eorum, cum quibus vivimus, etiam uti debemus alimentis.*

Unde Augustinus *ait lib. 3. de doctrina Christiana, cap. 12.*

QUisquis *e* rebus prætereuntibus restrictius utitur, quam sese habent mores eorum, cum quibus vivit, aut intemperans α, aut superstitiosus est. Quisquis vero sic eis utitur, ut metas consuetudinis bonorum, inter quos versatur, excedat, aut aliquid significat, aut flagitiosus est. In omnibus enim talibus non usus rerum, sed libido utentis in culpa est. & *f* §. 1. Quid igitur locis, & temporibus, personisque conveniat, diligenter attendendum est, ne temere flagitia reprehendamus. Fieri enim potest, ut sine aliquo vitio cupidinis, vel voracitatis pretiosissimo cibo sapiens utatur, insipiens autem fœdissima gulæ flamma in vilissimum olus ardescat: & sanius *f* quisque maluerit, more Domini *g*, pisce vesci, quam lenticula, more Esau, *h* nepotis Abraham, aut hordeo, more jumentorum. Non enim propterea continentiores nobis sunt pleræque bestiæ, quia vilioribus aluntur escis. Nam in omnibus hujuscemodi rebus, non ex earum rerum natura, quibus utimur, sed ex causa utendi, & modo appetendi, vel probandum est, vel improbandum, quod facimus.

Corr. Rom. ¶ α Intemperans,] *Apud sanctum August. & Ivonem legitur*: temperans. *Sed ob glossam non est mutatum.*

C. II. *Non cibus, sed appetitus in culpa est.*

Idem *super epistolam Joannis.*

DEliciæ quælibet, si absque desiderio percipiantur, non officiunt: & viles cibi appetenter accepti, impediunt profectum abstinentiæ. David *a* enim aquam male concupitam effudit; & Helias *b* carnes comedit.

Corr. Rom. ¶ *In operibus beati Augustini, aut impressis, aut manuscriptis, quæ hactenus ad manus venerunt, hæc non sunt inventa. Cæterum apud Prosperum de vita contemplativa, l. 2. cap. 22. eadem fere leguntur*: Nec deliciæ quælibet, si absque desiderio percipiantur, officiunt: & viles cibi plerunque abstinentiæ profectum, si appetenter accipiantur, impediunt. Hinc est, quod sanctus David aquæ in se concupiscentiam castigavit; atque eam sibi a suis oblatam, ne desiderio suo ex ea satisfacere viderotur, effudit: & sancto Heliæ perceptio carnium non concupita, non nocuit.

C. III. *Contra suæ infirmitatis consuetudinem, aliquibus cibis Divites uti non cogantur.*

Idem *de verbis Domini secundum Matthæum, serm. 5. c*

NOn cogantur divites pauperum cibis vesci: utantur consuetudine infirmitatis suæ, sed doleant aliter se non posse: si consuetudinem mutant, ægrotant. Utantur superfluis, dent inopibus necessaria: utantur pretiosis, dent pauperibus vilia.

C. IV. *Æquanimitas tolerandi, non usus, vel abstinentia cibi, justitiam facit.*

Idem *lib. 2. quæst. Evang. c. 11.*

QUod *d* dicit Dominus in Evangelio: *e Justificata est sapientia ab omnibus filiis suis*: ostendit filios sapientiæ intelligere, nec in abstinendo, nec in manducando esse justitiam, sed in æquanimitate tolerandi inopiam, & in temperantia per abundantiam non se corrumpendi, atque opportune sumendi, vel non sumendi ea, quorum non usus, sed concupiscentia reprehendenda est. Non enim interest omnino, quid alimentorum sumas, ut succurras necessitati corporis, dummodo congruas, in generibus alimentorum his, cum quibus tibi vivendum est. Neque quantum sumas interest multum: cum videamus aliorum stomachum citius saturari; & eos tamen illi ipsi parvo, quo satiantur, ardenter, & intolerabiliter, & omnino turpiter inhiare: alios autem plusculo quidem satiari, sed tolerabilius inopiam perpeti, & vel ante ora positas epulas, si id in tempore opus sit, cum tranquillitate aspicere, neque tangere. Magis ergo interest, non quid, vel quantum alimentorum pro congruentia hominum, atque personæ suæ, & pro suæ valetudinis necessitate quis capiat; sed quanta facilitate, atque serenitate animi careat, cum his vel oportet, vel etiam necesse est carere; ut illud in animo Christiani compleatur, quod Apostolus *f* dicit: *Scio & minus habere: scio & abundare: ubique & in omnibus imbutus sum, & saturari, & esurire, & abundare, & penuriam pati: omnia possum in eo, qui me confortat.*

C. V. *Temperantia ciborum & vestium, non dissolutio eorum laudatur.*

Item ex Concilio Gangrensi, *c. ultimo.*

PArsimoniam *g* cum veste humili non reprobamus: sicut etiam ornatum præter corporis α diligentiam infucatum laudamus. Dissolutos autem & fractos in vestibus incessus non recipimus: & domos Dei honoramus & conventus, qui in his fiunt, tanquam sanctos, & utiles recipimus: pietatem in privatis domibus non concludentes, sed omnem locum in nomine Dei ædificatum honorantes: & congregationem in Ecclesia factam ad utilitatem communem recipimus, & bona

a 1. Petr. 3. b *al. es.* c *Ibid. homilia* 35. *ad c.* 20. d *al. desiderat.* e *Ivo part.* 4. *cap.* 24. *Pann. l.* 2. *c.* 195. f *al. sanus.* g Luc. 24. *h Gen.* 25.

a 2. *Regum* 23. b 3. *Regum* 17. c *ad illa verba*: [*petite, & dabitur vobis.*] *sed paulo aliter.* d *Ivo part.* 4. *cap.* 23. e *Matthæi* 11. *& Luc.* 7. f *Philip.* 4. g *Ivo part.* 8. *cap.* 321.

opera, quæ supra vires β in fratres pauperes exercentur, secundum Ecclesiasticas traditiones beatificamus: & omnia, quæ conveniunt traditionibus Apostolicis, & sanctarum Scripturarum præceptis, in Ecclesia fieri exoptamus.

Corr. Rom. ¶ α Præter corporis] *Est ex prisca versione: Græce est: δι' ἐπιμέλειαν μόνην τοῦ σώματος ἀπερίεργον: id est*: propter corporis tantum curam minime supervacaneam atque operosam: *sed ob glossam non est mutatum.*

¶ β Supra vires] *In prisca il la versione est*: juxta vires. *Dionysius habet, ut Grat. Græce autem: τὰς καθ' ὑπερβολὴν εὐποιΐας τῶν ἀδελφῶν τὰς κατὰ τὰς παραδόσεις διὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τοὺς πτωχοὺς γινομένας: id est*: eximias atque excellentes fratrum beneficentias, quæ secundum traditiones per Ecclesiam in pauperes fiunt.

C. VI. *Sub specie virtutis sæpe se vitia ingerunt.*

Item Gregorius *Joanni Constantinopolitano, lib.* 1. *Reg. epist.* 24.

SÆpe se vitia esse virtutes mentiuntur, ut tenacitas, parsimonia; effusio, largitas; crudelitas, zelus justitiæ; remissio, pietas velit videri.

C. VII. *Meritis fidei & vitæ, non divitiis, Episcopalis auctoritas quæritur.*

Item ex Concilio Carthagin. IV. *c.* 15.

EPiscopus vilem supellectilem, & mensam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis suæ auctoritatem, fide & vitæ meritis quærat. §. 1. Hospitium *a* quoque non longe ab Ecclesia habeat.

C. VIII. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 45.

CLericus *b* professionem suam & habitu, & incessu probet: & ideo nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat.

Gratian. *Sicut ergo in cibis mores eorum, cum quibus vivimus, observare monemur; sic & de indumentis intelligendum est. Ut enim alibi* c *dicitur*: Quisquis contemptis his, cum quibus vivit, lautiora sibi, vel austeriora præ cæteris indumenta, vel alimenta quærit, aut intemperans sui, aut superstitiosus est. *In incessu autem debet esse Sacerdos ornatus, ut gravitate itineris, mentis maturitatem ostendat. Incompositio enim corporis (ut Augustinus* d *ait) inæqualitatem indicat mentis. Unde historiographus* e *ille, cum ejus mutabilitatem describeret, cujus conscientia excitata* f *curis mentem vastabat* g, *inter cætera hoc etiam notabile judicavit, dicens*: Citus modo, & modo tardus incessus.

DISTINCTIO XLII.

1 ps HOspitalem vero Sacerdotem esse oportet, *ne sit in numero eorum, quibus in judicio dicetur*: Hospes *h* eram, & non fuscepistis me. *Qui enim Apostolum secutus, alios ad hospitalitatem debet invitare, quomodo hospitalitatis exhortator poterit esse, qui domum propriam hospitibus claudit? Si enim Sacerdos primum a seipso, & a domestica Ecclesia sua debet exigere, quod postea populis imperet: si primum, imitando Christum, ipse debet facere, quæ postea populum doceat; necesse est, ut pauperes hospitio recipiat, quo ad hospitalitatem facilius suo exemplo subditos attrahat.* §. 1. *Ordinandus itaque Sacerdos ad memoriam revocet, quomodo Abraham* i, *& Loth per hospitalitatis opera, Deo placuere, & Angelos hospitio meruerunt recipere: quomodo Angeli, Sodomis hospitalem domum ingressi, Loth cum familia sua liberaverunt: quomodo clausas domos cum hospitibus ignis ingressus perdiderit: quomodo etiam secundum Hieronymum* a, *aliena rapere convincitur, qui ultra necessaria sibi retinere probatur: ac sic per opera pietatis se instruat, ut & præsentis vitæ subsidia, & æternæ claritatis præmia a Deo percipiat: utrumque enim pietaei promittitur.* §. 2. *Unde Apostolus scribens ad Timotheum* b *ait*: Exerce temetipsum ad pietatem. Nam corporalis quidem exercitatio ad modicum utilis est: pietas autem est utilis ad omnia, habens promissionem vitæ, quæ nunc est, & futuræ. *Ab hac quisquis alienus fuerit, in Sacerdotem ordinari non poterit.* §. 3. *Si enim vidua* c *ab Ecclesia recipi prohibetur, quæ pauperes non recepit hospitio, quæ pedes Sanctorum non lavit, quæ omne opus bonum non est executa; multo magis sunt prohibendi a Sacerdotio, qui ab opere pietatis probantur alieni.* §. 4. *Unde* d *hospitalitatis opera despicientes*, in Gangrensi Concilio excommunicantur. *Sic enim in eo statutum est. c.* 11.

C. I. *Non sunt despiciendi, qui convivia pauperibus exhibent.*

SI *e* quis despicit eos, qui fideliter agapas, id est, convivia pauperibus exhibent, & propter honorem Dei convocant fratres, & noluerit communicare hujuscemodi vocationibus, parvipendens, quod geritur, anathema sit.

Gratian. *Hinc etiam Joannes Evangelista in epistola sua quendam Diotrephem excommunicavit, qui nec pauperes recipiebat, & recipientes de Ecclesia ejiciebat. In hospitalitate autem non est habendus delectus personarum, sed indifferenter quibuscunque sufficimus, hospitales nos exhibere debemus.*

C. II. *In recipiendis hospitibus nulla debet esse distinctio.*

Unde Joannes Chrysostomus *in epist. ad Hebræos, hom.* 11. *ad c.* 6. *circ. fin.*

2 ps QUiescamus ab hac absurda curiositate, & diabolica & peremptoria *f*. Si enim in Clero se electum esse dicat, si Sacerdotem se nominet, scrutare: non enim sine periculo in talibus indiscussa communicatio est: circa majora periculum vertitur; non enim das, sed accipis. Si vero pro nutrimento postulat, nihil in his examines. Inquire, quomodo Abraham hospitalem se circa omnes ostendebat. Si scrutator fuisset circa refugientes ad se, nunquam Angelos hospitio recepisset. Fortassis enim non putans eos Angelos esse, cum reliquis & hos repulisset: Sed quoniam omnes recipiebat, suscepit & Angelos. Non enim ex vita eorum, quos accipis, mercedem tibi retributurus est Deus, sed ex voluntate tua, ex liberalitate, ex honorificentia multa, ex misericordia, ex bonitate.

3 ps. Gratian. *Sed licet ipsa convivia despicienda non sint, non tamen in Ecclesiis celebrari, nec Clericos ad ea convocatos, ex eis partes sibi tollere oportet.*

C. III. *Clerici ad agapen vocati, partes sibi non tollant.*

Unde in Laodicensi Concilio, *c.* 27.

NOn *g* oportet ministros altaris, vel quoslibet Clericos α ad agapen vocatos, partes tollere propter injuriam β, quæ ex hac occasione Ecclesiastico ordini possit deputari.

Corr. Rom. ¶ α Clericos] *In Concilio Græco & prisca etiam versione, additur*, vel Laicos.

¶ β Propter injuriam,] *Græce est: διὰ τὸ τὴν ὕβριν τῇ τάξει προσρίπτεσθαι τῇ ἐκκλησιαστικῇ, id est*, eo quod Ecclesiastico ordini inuratur contumelia.

C. IV. *In locis Deo sacratis nec comedere, nec accubitus sternere liceat.*

a *Ibid. cap.* 14. b *Burch. lib.* 2. *c.* 209. *Ivo part.* 6. *c.* 284. *Anselm. l.* 7. *c.* 202. c *Supra ead. c. quisquis.* d *epist.* 109. *ad Monachas, habetur sensus.* e *Salust. de Catilina.* f *al. exercitatam*] *al. exagitatam.* g *al. vexabat.* h *Matt.* 25. i *Genes.* 18. *&* 19. *Gl. ord. & Gen.* 19. *ex Alcuino.*

a *In regula Monacharum, c. de paupertate.* b 1. *Tim.* 4. c 1. *Tim.* 5. 31. *q.* 1. *quomodo.* d *al. Unde quidam.* e *Burch. lib.* 19. *cap.* 124. *Ivo p.* 15. *cap.* 136. *Anf. l.* 5. *c.* 76. f *al. perniciosa.* g *Anselm. l.* 5. *c.* 77. *Ivo part.* 3. *c.* 138.

Non

Item ex eodem, *c.* 28.

4 ps NOn *a* oportet in basilicis, seu in Ecclesiis agapen facere, & intus α manducare, vel accubitus sternere.

Corr. Rom. ¶ α Et intus] *Græcè est*, καὶ ἐν τῷ ὄντι τοῦ Θεοῦ, *quod Dionysius vertit*, nec intra domum Dei, *sed apud Balsamonem abest vox*, Dei.

C. V. *Nisi necessitate coacti Clerici in Ecclesia non conviventur.*

Item ex Concilio Carthaginensi III. *c.* 30.

NUlli *b* Episcopi vel Clerici in Ecclesia conviventur, nisi forte transeuntes hospitiorum necessitate illic reficiantur. Populi etiam ab hujusmodi conviviis, quantum potest fieri, prohibeantur.

C. VI. *De eodem.* PALEA.

Item ex dictis Beati Benedicti Abbatis *c.*

ORatorium *d* hoc sit, quod dicitur; nec ibi quicquam aliud geratur, vel condatur, quam quod divinis ministeriis *e* conveniat.

C. VII. *De eodem.*

Item Augustinus *epist.* 109. *de regula Monachorum.*

IN oratorio *f* præter orandi, & psallendi cultum penitus nihil agatur, ut nomini huic & opera jugiter impensa concordent.

DISTINCTIO XLIII.

1 ps PUdicus quoque debet esse Sacerdos, *ut & moribus & verbis pudorem indesinenter exhibeat. Unde in Canticis Canticorum* g *genæ sponsæ, id est, prædicatores, turturi comparantur.* §. 1. *Debet etiam gratiam docendi habere: quia, ut Hieronymus* h *ait:* Innocens, & absque sermone conversatio, quantum exemplo prodest, tantum silentio nocet. Nam latratu canum, & baculo α pastorum, lupi sunt arcendi. *In ipsa autem doctrina discretum oportet esse rectorem, ne aut tacenda proferat, aut proferenda taceat.*

Corr. Rom. ¶ α Baculo] *In epistola B. Hieronymi legitur*, baculoque pastoris luporum rabies deterrenda est. *Sed glossa ordinaria cum Gratiano concordat.*

C. I. *De discretione prædicationis, & silentii.*

Unde Gregorius *part.* 2. *sui pastoralis, c.* 4. *ait.*

SIt rector discretus in silentio, utilis in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorem pertrahit; ita indiscretum silentium hos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Sæpe namque rectores improvidi, humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimescunt, & juxta veritatis vocem *i*, nequaquam jam gregis custodiæ, pastorum studio, sed mercenariorum vice deserviunt: quia veniente lupo fugiunt, dum se sub silentio abscondunt. Hinc namque eos per Prophetam *k* Dominus increpat, dicens: *Canes muti, non valentes latrare.* Hinc rursus queritur, dicens *l*: *Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo Israel, ut staretis in prælio in die Domini.* Ex adverso quippe ascendere, est pro defensione gregis, voce libera hujus mundi potestatibus contraire. Et in die Domini in prælio stare, est pravis decertantibus ex justitiæ amore resistere. Pastorem *m* enim recta timuisse dicere, quid aliud est, quam tacendo terga præbuisse? qui nimirum, si pro grege se objicit, murum pro domo Israel hostibus opponit. Hinc rursum delinquenti populo dicitur *n*: *Prophetæ tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad pœnitentiam provocarent.* Prophetæ quippe in sacro eloquio nonnunquam doctores vocantur, qui dum fugitiva esse præsentia indicant, quæ sunt ventura manifestant: quos divinus sermo falsa videre redarguit: quia dum culpas corripere metuunt, incassum delinquentibus promissa securitate blandiuntur, qui iniquitatem peccantium nequaquam aperiunt: quia ab increpationis voce conticescunt. Clavis quippe apertionis sermo correptionis est: quia increpatio culpam detegit, quam sæpe nescit ipse etiam, qui perpetravit. Hinc Paulus ait *a*: *Ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, redarguere.* Hinc per Malachiam *b* dicitur: *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum est.* Hinc per Esajam *c* Dominus admonet, dicens: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam.* Præconis quippe officium suscepit, quisquis ad Sacerdotium accedit, ut ante adventum judicis, qui terribiliter sequitur, ipse scilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo, si prædicationis est nescius, quam clamoris vocem daturus est præco mutus? Hinc est enim, quod super pastores primos in *d* linguarum specie Spiritus Sanctus insedit, quia nimirum, quos repleverit, de se protinus loquentes facit. Hinc Moysi præcipitur *e*, ut tabernaculum Sacerdos ingrediens tintinnabulis ambiatur: ut videlicet voces prædicationis habeat, ne superni inspectoris judicium ex silentio offendat. Scriptum quippe est: *Ut audiatur sonitus, quando ingreditur, vel egreditur sanctuarium in conspectu Domini, & non moriatur.* Sacerdos namque ingrediens, vel egrediens moritur, si de eo sonitus non auditur: quia iram contra se occulti judicis exigit, si sine prædicationis sonitu incedit. Apte autem tintinnabula vestimentis illius describuntur inserta. Vestimenta etenim Sacerdotis, quid aliud, quam recta opera debemus accipere? Prophera attestante, qui ait *f*: *Sacerdotes tui induantur justitia.* Vestimentis itaque illius tintinnabula inhærent, ut *g* vitæ viam cum linguæ sonitu ipsa quoque bona opera clament Sacerdotis. Sed cum rector se ad loquendum præparat, sub quanto cautelæ studio loquatur, attendat, ne si inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere audientium corda feriantur: & cum fortasse sapiens videri desiderat, unitatis compagem insipienter abscindat. Hinc namque veritas dicit *h*: *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos.* Per sal quippe verbi sapientia designatur. Qui loqui igitur sapienter nititur, magnopere metuat, ne ejus eloquio audientium unitas confundatur. Hinc Paulus *i* ait: *Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Hinc in Sacerdotis veste, juxta divinam *k* vocem, tintinnabulis mala Punica conjunguntur. Quid enim per mala Punica, nisi fidei unitas designatur? Nam sicut in malo Punico, uno exterius cortice multa interius grana muniuntur; sic innumeros sanctæ Ecclesiæ populos unitas fidei contegit, quos intus diversitas meritorum tenet. Ne igitur rector incautus ad loquendum prorumpat, hoc, quod jam præmisimus, per semetipsam veritas discipulis clamat *l*: *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos*: ac si figurate per habitum Sacerdotis dicat: Mala Punica tintinnabulis jungite, ut per omne, quod dicitis, unitatem fidei cauta observatione teneatis. §. 1. Providendum quoque est solicita intentione rectoribus, ut ab eis non solum prava nullo modo, sed ne recta quidem nimie & inordinate proferantur: quia sæpe dictorum virtus perditur, cum apud corda audientium, loquacitatis incauta importunitate levigatur, & auctorem suum

a *Burch. l.* 3. *c.* 82. *Ivo part.* 3. *c.* 32. *Ansel. l.* 5. *c.* 78. b *Burch. l.* 3. *c.* 83. *Ivo p.* 3. *c.* 32. *Ansel. l.* 3. *c.* 74. c *In reg. B. Benedicti, c.* 52. d *Burch. l.* 3. *c.* 81. *Ivo part.* 3. *c.* 71. e *al. laudib.* f *Sensus, non verba. Isidor. Etymol. l.* 15. *c.* 4. *Smaragdus in reg. B. Benedicti, c.* 52. *Burchard. l.* 2. *c.* 80. *Ivo p.* 3. *c.* 72. g *Cant.* 5. *ex gl. interlin. ibid.* h *Ad Oceanum epist.* 83. *& gl. ord. in* 1. *Tim.* 3. *in verb. doctorem.* i *Joan.* 10. k *Es.* 56. l *Ezech.* 13. m *Pastori*] *orig.* n *Thren.* 2.

a *Ad Tit.* 1. b *Mal.* 2. c *Esa.* 58. d *Act.* 2. e *Exod.* 28. f *Psalm.* 131. g *al. ſ.* h *Marc.* 9. i *Rom.* 12. k *Exod.* 28. l *Marc.* 9.

hæc

hæc eadem loquacitas inquinat, quæ servire auditoribus ad usum profectus ignorat. Unde bene per Moysen dicitur α: *Vir, qui fluxum seminis patitur, immundus est.* In mente quippe audientium, semen secuturæ cogitationis est qualitas auditæ locutionis; quia dum per aurem sermo concipitur, cogitatio in mente generatur. Unde & ab hujus mundi sapientibus prædicator egregius seminiverbius *b* est vocatus. Qui ergo fluxum seminis patitur, immundus asseritur; quia multiloquio subditus, ex eo se inquinat: quod si ordinate promeret, prolem rectæ cogitationis edere in audientium corda *c* potuisset: dumque incautus per loquacitatem defluit, non ad usum generis, sed ad immunditiam semen effundit. Unde Paulus quoque, cum discipulum de instantia prædicationis admoneret, dixit *d*: *Testificor coram Deo & Christo Jesu, qui judicaturus est vivos & mortuos, per adventum ipsius & regnum ejus, prædica verbum, insta opportune, importune:* Dicturus [importune] præmisit [opportune,] quia scil. apud auditoris mentem ipsa sua utilitate se destruit, si habere importunitas opportunitatem nescit.

C. II. *Porcis & canibus sacra non sunt committenda.*

Item Clemens *epist.* 3. *in extremo.*

2 ps IN mandatis *e* habemus, ut venientes ad civitatem discamus prius, q uis in ea dignus sit, ut apud eum cibum sumamus: quanto magis nosse convenit, quis, qualisve sit is, cui immortalitatis verba credenda sunt? Soliciti enim, & valde soliciti esse debemus, ne *f* margaritas nostras mittamus ante porcos. Sed & ob alias causas utile est viri hujus habere me notitiam. Si enim sciam, quia in his, de quibus non potest dubitari, quod bona sint, emendatus est & inculpabilis; hoc est, si sobrius, si misericors, si justus, si mitis, & humanus (quæ utique bona esse nullus ambigit) tunc consequens videbitur, ut ei, qui obtinet bona virtutum, etiam quod deest fidei & scientiæ, conferatur: & in quibus maculari ejus vita videtur, quæ est in reliquis probabilis, emendetur. Si vero in iis, quæ palam sunt, peccatis involutus permanet, & inquinatus, non me oportet ei aliquid de secretioribus, & remotis divinæ sententiæ prosequi, sed magis protestari, & convenire eum, ut peccare desinat, & actus suos a vitiis emendet. Quod si ingesserit se, & provocaverit nos dicere, quæ eum minus recte agentem non oportet audire, prudenter eum debemus eludere. Nam nihil omnino respondere, auditorum causa utile non videtur: ne forte existiment, nos responsionis penuria declinare certamen, & sic fides eorum lædatur, non intelligentium propositum nostrum.

C. III. *Verba prædicationis persecutoribus suis Prælati non subtrahant.*

Item Anacletus, *epist.* 1. *omnibus Episcopis.*

3 ps SCimus *g* autem multos ob id infestare Doctores, ut eos perdant, ut placita propriæ voluntatis adimpleant. Non propterea tamen Doctores (in quantum vires suppetunt) a recta æmulatione, & bona intentione *h* recedere debent: scientes, quia beati *i*, qui persecutionem patiuntur propter justitiam.

C. IV. *Non est mundus a sanguine subjectorum, qui Dei consilium illis non annuntiat.*

Item Gregorius *Venantio*, *lib.* 1. *epist.* 33.

EPhesiis Paulus dicit *k*: *Mundæ sunt manus meæ a sanguine omnium vestrum: non enim subterfugi, quo minus annuntiarem omne consilium Dei vobis.* Mundus ergo a sanguine eorum non esset, si eis Dei consilium annuntiare noluisset: quia cum increpare delinquentes noluerit, eos proculdubio tacendo pastor occidit.

C. V. *Æternæ damnationis pœnam incurrit prædicator, qui semen divini verbi non spargit.*

Item Nicolaus *ad Michaelem Imperatorem in epistola, cujus initium est* [Proposueramus.]

DIspensatio *a* est nobis cœlestis seminis injuncta: *Væ b si non sparserimus: væ si tacuerimus.* Quod cum electionis vas formidet, & clamet, quanto magis cuilibet exiguo metuendum est? Proinde, sicut non leve discrimen incumbit Pontificibus, siluisse pro divinitatis cultu, & Ecclesiæ correctione, quod congruit; ita his (quod absit) non mediocre periculum est, qui cum debeant parere, despiciunt.

4 pars. Gratian. *Pariter quoque observare debet Sacerdos, ne indignis, & non intelligentibus secreta mysteria, sua prædicatione reserare incipiat. Qui enim ea docet, quæ ab auditoribus non valent intelligi, non ad eorum utilitatem, sed ad sui ostentationem facit. Unde in expositione* (Beati immaculati,) *dicitur* c: Vitium est secreta mysteria vulgare indignis: quod fit vel loquacitate incauta, dum sine judicio volat irrevocabile verbum: vel adulatione, ut ei placeat, cui secreta revelat: vel jactatione scientiæ, ut plura scire videatur. *In quibus omnibus profecto datur intelligi, quanta debeat esse discretio in prædicatione Sacerdotis: qua si forte caruerit, tanquam torto naso, Sacerdotalis officii judicatur indignus.*

DISTINCTIO XLIV.

1 ps CUm autem vinolentus esse prohibetur, *gulæ intemperantiam nequaquam habere permittitur. Neque enim ebrietas prohibetur, & voracitas permittitur. Utrumque enim inter opera tenebrarum Apostolus connumerat, scribens Romanis d*: Non in comessationibus, & ebrietatibus: *Ventris namque ingluvies ad luxuriam provocat facile, & omne opus bonum dissolvit. Unde e venter & genitalia sibimetipsis vicina sunt: ut ex vicinitate membrorum confœderatio intelligatur vitiorum. Hinc etiam Nabuzardam f principem coquorum muros Hierusalem destruxisse legitur: quia venter, cui multitudo coquorum deservit, ædificia virtutum ad solum redigit. Sacerdos itaque de altari vivere, non luxuriari quærat, ut ait Hieronymus g*: Tibi o Sacerdos altario vivere, non luxuriari permittitur. §. 1. *Sunt autem comessationes non solum Sacerdotibus, sed etiam Laicis noxiæ: qui festivos, & solennes dies non aliter se digne celebrare putant, nisi comessationibus deserviant.*

C. I. *Non est vacandum comessationibus & ebrietatibus.*

Unde Augustinus *scribit ad Aurelium Episcopum, epist.* 64.

COmessationes *h* & ebrietates ita concessæ & licitæ putantur, ut in honorem etiam beatissimorum Martyrum, non solum per dies solennes, (quod ipsum quis non lugendum videat, qui hæc non carneis oculis inspicit?) sed etiam quotidie celebrentur. *& post pauca.* Non ergo aspere, quantum existimo, non duriter, non modo imperioso ista tolluntur: magis docendo, quam jubendo; magis monendo, quam minando. Sic enim agendum est cum multitudine peccantium *i*. Severitas autem exercenda est in peccata paucorum. Et si

a *Levit.* 15. b *Actor.* 17. c *al. corde.* d 2. *Timoth.* 4. e *Matth.* 10. *Marc.* 6. f *Matth.* 7. g *Ivo p.* 3. *c.* 237. *circa medium.* h *al. institutione.* i *Matth.* 5. k *Act.* 20.

a *Dispensatione nobis.*) *orig.* b 1. *Corinth.* 9. c *Glossa ord. ex Ambros. serm.* 2. *in Psal.* 118. *in ver.* (*Abscondi eloquia tua.*) d *Rom.* 13. e *Hieron. in ep. ad Amandum, & August. de Temp. serm.* 65. *Gregor. in pastor. part.* 3. *cap.* 20. f 4. *Regum ultim. secundum LXX,* g *In Michæam, cap.* 3. *in extremo.* h *Ivo part.* 13. *cap.* 68. i *abest ab orig. Ivone & aliquot manuscriptis Gratiani.*

quid

quid minamur, cum dolore fiat, de Scripturis comminando vindictam futuram, ne nos ipsi in nostra potestate, sed Deus in nostro sermone timeatur. Itaque prius movebuntur spiritales, vel spiritalibus proximi; quorum auctoritate, & lenissimis quidem, sed instantissimis admonitionibus cætera multitudo frangatur.

C. II. *Nulli Clericorum aut continentium licet tabernas intrare.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c.* 24.

NOn *a* oportet Clericos servientes α a Presbyteris usque ad Diaconos, & deinceps ordinis Ecclesiastici omnes usque ad Ministros, aut Lectores, aut Exorcistas, aut Ostiarios, aut Psalmistas, aut etiam eos, qui in proposito continentiæ sunt, tabernas β intrare.

Corr. Rom. ¶ α Clericos servientes) *Græce est*, ἱερατικοὺς, *quod Dionysius vertit*, sacro ministerio deditos: *quam versionem Concilium Aquisgranense, Burchardus & Ivo attulerunt.*

¶ β Tabernas) *Sequebatur in impressis*, nisi causa necessitatis: *quæ sunt expuncta, quia neque in plerisque manuscriptis, neque in Burchardo, & Ivone, neque in ipso Concilio Laodicensi, aut Aquisgranensi (ubi c. 60. hoc idem repetitur) leguntur: videntur tamen accepta ex can. Apost.* 54.

C. III. *Deponatur Clericus, qui tabernam, aut ergasterium habere voluerit.*

Item ex sexta Synodo, *cap.* 9.

NUlli Clerico licet tabernam, α aut ergasterium habere. Si enim hujusmodi tabernam ingredi prohibetur, quanto magis aliis ministrare in ea? Si quis vero tale quid fecerit, aut cesset, aut deponatur.

Corr. Rom. ¶ α Tabernam aut ergasterium) *Græce est*, καπηλικὸν ἐργαστήριον, *id est*, cauponariam tabernam.

C. IV. *Nisi necessitate compulsi Clerici tabernas non ingrediantur.*

Item ex Concilio Carthag. III. *c.* 27.

CLerici *b*, edendi vel bibendi causa, tabernas non ingrediantur, nisi peregrinationis necessitate compulsi.

C. V. *Corripiendus est Episcopus, qui conviviis occupatur.*

Item Gregorius *Natali Episcopo*, *lib.* 2. *reg. indict.* 10. *epist.* 14.

2 MUltis ab urbe tua venientibus, frater charissime, ps didici, pastorali cura derelicta, solis te conviviis occupatum. Quæ audita non crederem, nisi hæc actionum tuarum experimentis approbarem. Nam quia nequaquam lectioni studeas, nequaquam exhortationi invigiles, sed ipsum quoque usum Ecclesiastici ordinis ignores; hoc est in testimonium, quod eis, sub quibus es positus, reverentiam servare nescis.

C. VI. *De eodem.*

Idem *ad eundem lib.* 2. *epist.* 37.

COnvivia communia, quæ ex intentione impendendæ charitatis fiunt, recte vestra fraternitas *c* in suis epistolis laudat. Sed tamen sciendum est, quia tunc ex charitate veraciter prodeunt, cum in eis nulla absentium vita mordetur, nullus ex irrisione reprehenditur, nec in eis inanes secularium negotiorum fabulæ, sed verba lectionis sacræ audiuntur: cum non plus, quam necesse est, servitur corpori, sed sola ejus infirmitas reficitur, ut ad usum exercendæ virtutis habeatur. Hæc itaque si vos in vestris conviviis agitis, abstinentium *d*, fateor, magistri estis.

C. VII. PALEA.

(*Item* ex Concilio Nanetensi.)

a *Conc. Aquisgran. cap.* 60. *Burchard. lib.* 2. *c.* 131. *Ivo p.* 6. *c.* 205. b *Aquisgran. Concil. c.* 90. *Burchard. l.* 2. *cap.* 130. *Ivo part.* 6. *c.* 204. c *al. sanctitas.* d *al. abstinentiæ.*

NUllus *a* Presbyterorum, quando ad anniversarium diem, trigesimum, aut septimum, vel tertium alicujus defuncti, aut quacunque vocatione, ad collectam Presbyteri convenerit, se inebriare ullatenus præsumat, nec precatus amore *b* Sanctorum, vel ipsius animæ bibere, aut alios ad bibendum cogere, vel se aliena precatione ingurgitare; nec plausus, & risus inconditos, & fabulas inanes ibi referre, aut cantare præsumat, aut turpia joca, vel ursos, vel tornatricibus ante se fieri *c* patiatur: nec larvas dæmonum α ante se ferri consentiat: quia hoc diabolicum est, & a sacris canonibus prohibitum.

Corr. Rom. ¶ α Dæmonum) *Burchardus ait*, quas vulgo Talamascas dicunt.

C. VIII. *De eodem.* PALEA.

QUando *d* autem convenerint Presbyteri ad aliquod convivium, aliquis *e* prior illorum, versum ante mensam incipiat, & cibum benedicat; & tunc secundum ordinem sedeant, alter alteri honorem præbentes; & per vices cibum & potum benedicant, & aliquis de illorum Clericis aliquid de sancta Scriptura legat. Et post refectionem similiter sanctum hymnum dicant ad exemplum *f* Domini, sicut in Cœna fecisse legitur: & sic se contineant omnes Presbyteri, maxime in talibus locis, ut non vituperetur ministerium illorum.

C. IX. *De eodem.* PALEA.

Item ex eodem.

QUando *g* Presbyteri per Kalendas simul conveniunt post peractum divinum mysterium *h*, ad necessariam collationem, non quasi ad plenam refectionem, sed quasi ad prandium, ibi ad tabulas resideant: ne per talia inhonesta convivia se invicem gravent: quia indecens est, & onerosum; sæpe etiam tarde ad Ecclesiam redeuntes, majus damnum de reprehensione consequuntur, quod *i* de gravedine mutua contrahunt, quam lucrum ibi *k* faciant. Nam de hujusmodi conventu Paulus Corinthios *l* reprehendit, qui inconvenienter Cœnam Dominicam manducare conveniebant. Sic & qui ad Cœnam Dominicam, id est, ad collationem verbi sub occasione conveniunt, & ex veritate *m* ventris causa conjunguntur, reprehensibiles coram Deo, & hominibus habentur. Et ideo peractis omnibus, qui voluerint, panem cum charitate in domo fratris sui simul cum fratribus frangant, & singuli singulos bibere faciant; & maxime ultra tertiam vicem poculum non contingant, & sic ad Ecclesias redeant.

C. X. *Christiani ex Symbolis convivia non celebrent.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c.* 55.

3 NOn *n* oportet ministros altaris, vel quoslibet Cleps ricos, aut etiam Laicos Christianos ex Symbolis (quæ *o* vulgus comessalia appellat) convivia celebrare.

C. XI. *Sacrarum Scripturarum lectio Sacerdotalibus semper conviviis misceatur.*

Item ex Concilio Toletano III. *c.* 7.

PRo *p* reverentia Dei & Sacerdotum, id universa sancta constituit Synodus, ut (quia solent crebro mensis otiosæ fabulæ interponi) in omni Sacerdotali convivio lectio divinarum Scripturarum misceatur. Per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non necessariæ prohibentur.

a *De consec. dist.* 5. *c. nullus. Burch. l.* 2. *cap.* 161. *Ivo part.* 6. *cap.* 252. b *al. in amore.* c *al. facere permittat.* d *Burch. l.* 2. *c.* 162. *Ivo p.* 6. *c.* 253. e *decanus, aut aliquis*] *Burchard.* f *Matth.* 26. g *Burch. lib.* 2. *c.* 164. *Ivo p.* 6. *cap.* 255. h *al. ministerium.* i *&* k *al. cibi.* l 1. *Corinth.* 11. m *al. ingluvietate.* n *Conc. Aquisgran. c.* 83. *Rab. in pœn. c.* 27. o *Ista sunt addita loco cujusdam glossæ.* p *Burch. l.* 2. *c.* 169. *Ivo p.* 6. *c.* 260. *Raban. in pœn. c.* 28.

C. XII.

C. XII. *De confertis nec convivia facere, nec ante horam diei tertiam Clericis comedere licet.*

Item ex Concilio Martini Papæ, *c. 61. & 66.*

NOn *a* liceat Sacerdotes, vel Clericos, sed nec religiosos Laicos convivia facere de confertis. §. 1. Nec oportet *b* Clericos, vel Laicos religiosos ante sacram horam diei tertiam inire convivia, nec aliquando Clericos, nisi hymno dicto, comedere panem, & post cibos gratias auctori Deo referre.

Gratian. *Si ergo Laicis comessationes damnabiles sunt, multo magis Sacerdotibus imputantur ad gehennam. Venter enim pinguis (ut Hieronymus c ait) crassum sensum generat: cum Sacerdotalis sensus contra vigil esse debeat, & tenuis: atque ideo edacitatis vitio obnoxii in Sacerdotes ungi non debent. Hi enim (ut ait Gregorius in Moralibus d) qui adhuc vitiorum bello subjacent, nequaquam per prædicationis usum præesse magisterio cæterorum debent.*

DISTINCTIO XLV.

x ps SEquitur: *e* non percussorem. *Non enim oportet Episcopum ita esse irascibilem, & perturbati sensus, ut percutiat, qui debet esse patiens: sed sequatur eum, qui dorsum posuit ad flagella.*

C. I. *Verborum correptione, non verberibus timeri debet Episcopus.*

Unde Gregorius *scribit Joanni Episcopo Constantinopol. lib. 2. epist. 52. al. cap. 91.*

QUid *f* autem de Episcopis, qui verberibus timeri volunt, canones dicant, bene fraternitas vestra novit. Pastores etenim facti sumus, non percussores: & egregius prædicator dicit: *g Argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina.* Nova vero atque inaudita est ista prædicatio, quæ verberibus exigit fidem.

C. II. *De eodem.*

Item in Concilio Romano sub Sylvestro, *c. 17.*

NEminem *h* quisquam peccantem Clericum cæde attingat, non Presbyter, non Diaconus, non Episcopus Clericum, vel servitorem Ecclesiæ ad cædem perducat. Sed si ita causa exigit Clerici, triduo privetur honore, ut pœnitens redeat ad matrem Ecclesiam.

C. III. *Non asperis, sed blandis verbis, ad fidem sunt aliqui provocandi.*

Item Gregorius *Paschasio Episcopo Neapol. lib. 11. epist. 15.*

QUi sincera intentione extraneos a Christiana religione ad fidem cupiunt rectam perducere, blandimentis non asperitatibus debent studere, ne quorum mentem reddita ad *i* planum ratio poterat revocare, pellat procul adversitas. Nam quicunque aliter agunt, & eos sub hoc velamine a consueta ritus sui volunt cultura suspendere, suas illi magis, quam Dei causas probantur attendere. §. 1. Judæi *k* siquidem Neapoli consistentes questi nobis sunt, asserentes, quod quidam eos a quibusdam feriarum suarum solennitatibus irrationabiliter nitantur arcere, ne illis sit licitum festivitatum suarum solennia colere, sicut eis nunc usque, & parentibus eorum longis retro temporibus licuit observare. Quod si ita se veritas habet, supervacuæ rei videntur operam dare *l*. Nam quid utilitatis est, quando etsi contra longum usum fuerint veriti, ad fidem illis, & conversionem nihil proficit? Aut cur Judæis, qualiter ceremonias suas colere debeant, regulas ponimus, si per hoc eos lucrari non possumus? Agendum ergo est, ut ratione potius & mansuetudine provocati, sequi nos velint, non fugere, ut eos, ex eorum codicibus ostendentes, quæ dicimus, ad sinum matris Ecclesiæ Deo possimus adjuvante convertere. Itaque fraternitas tua eos monitis quidem, prout potuerit, Deo adjuvante, ad convertendum accendat, & de suis illos solennitatibus inquietari denuo non permittat; sed omnes festivitates, feriasque suas, sicut hactenus tam ipsi, quam parentes eorum, per longa colentes retro tempora tenuerunt, liberam habeant observandi, celebrandique licentiam.

C. IV. *Non severitate, sed benevolentia subditos Prælati corripiant.*

Item Gregorius IV. *in epistola Episcopis per Galliam & Germaniam constitutis.*

LIcet *a* plerumque accidant in Sacerdotibus, quæ sunt reprehendenda, plus tamen erga corrigendos agat benevolentia, quam severitas; plus cohortatio, quam comminatio *b*; plus charitas, quam potestas: cum nemo nostrum sine reprehensione, aut sine peccato vivat. Nam si Dominus *c* statim post trinam negationem beatum Petrum Apostolum præceptorem nostrum judicasset, non tantum ex eo fructum, sicut fecit, recepisset. Expectandi ergo, atque corrigendi magis sunt rectores Ecclesiæ, quam statim judicandi: cum majora negotia, & difficiliores causarum exitus, sanctorum Patrum canones spiritu Dei conditi, & totius mundi reverentia consecrati, jubeant sub nostræ sententiæ expectatione suspendi, nostroque moderamine finiri. Unde necesse est hæc, & alia Ecclesiastica quæque negotia, post multarum experimenta causarum, solicitius perspici *d*, & diligentius præcaveri: quatenus per spiritum charitatis & pacis, omnis materies scandalorum, & præsumptio invidorum α atque oppressio simplicium fratrum de Ecclesiis Domini auferantur. Et sicut non vult quisquam fratrum se aliorum judicio prægravari; ita non audeat alii inferre, quod sibi non vult fieri. §. 1. Judæi non sunt cogendi ad fidem, quam tamen si inviti susceperint, cogendi sunt retinere.

Corr. Rom. ¶ α Invidorum] *In epistola Gregorii IV. (quæ est in sæpe memorato codice Bibliothecæ Dominicanæ,) & aliquot vetustis exemplaribus Gratiani legitur,* Judæorum.

C. V. *Sicut non sunt Judæi ad fidem cogendi, ita nec conversi ab ea recedere permittuntur.*

Unde in Concilio Toletano IV. *c. 56. statutum est.*

DE *e* Judæis autem præcipit sancta Synodus, neminem deinceps ad credendum vim inferri. *Cui f enim vult Deus, miseretur, & quem vult, indurat.* Non enim tales inviti salvandi sunt, sed volentes, ut integra sit forma justitiæ. Sicut enim homo proprii arbitrii voluntate serpenti obediens periit: sic vocante se gratia Dei, propriis mentis conversione homo quisque credendo salvatur. Ergo non vi, sed liberi arbitrii facultate, ut convertantur, suadendi sunt, non potius impellendi. Qui autem jampridem ad Christianitatem coacti sunt venire, (sicut factum est temporibus religiosissimi Principis Sisebuti) quia jam constat eos Sacramentis divinis sociatos Baptismi gratiam suscepisse, & chrismate unctos esse, & corporis & sanguinis Domini extitisse participes, oportet, ut fidem, quam etiam vi, vel necessitate susceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blasphemetur, & fides, quam susceperunt, vilis & contemptibilis habeatur.

a *Apud Martin. Bracar. Burch. l. 2. c. 165. Ivo part. 6. c. 256.* b *cap. 66. ejusd.* c *Epist. ad Nepotianum.* d *lib. 23. c. 10.* e *1. Tim. 3. & ibi gl. ordin. & Anselm. ex Hieron. ad Oceanum.* f *Jo. Diac. lib. 3. c. 9. Polyc. lib. 4. tit. 9.* g *2. Tim. 4.* h *Nemo*] *orig.* i *al. a plano.* k *Ivo p. 13. c. 103.* l *al. adhibere.*

a *Infra eod. cap. licet. Ivo part. 5. cap. 368.* b *al. commotio.* c *Matth. 26.* d *al. prospici.*] *orig.* e *Burch. lib. 2. cap. 72. Ivo part. 1. cap. 276. & part. 13. cap. 94. Pannorm. lib. 1. c. 72.* f *Rom. 10.*

C. VI.

C. VI. *Benevolentia plus, quam severitas erga corrigendos agat.*

Item Leo Papa, *epist.* 82. *ad Anastasium Episcopum Thessalonicensem, c.* 1.

Licet *a* nonnunquam accidant, quæ in Sacerdotalibus sunt reprehendenda personis, plus tamen erga corrigendos agat benevolentia, quam severitas; plus cohortatio, quam comminatio *b*; plus charitas, quam potestas. Sed hi, qui, quæ sua sunt, quærunt, non quæ Jesu Christi, facile ab hac lege discernuntur: & dum dominari magis, quam consulere subditis quærunt, placet honor, inflat superbia, & quod provisum est ad concordiam, tendit ad noxam.

C. VII. *Dejiciatur ab officio Presbyter, & Diaconus, & Episcopus verberibus timeri quærens.*

Item ex Canone Apostolorum, *can.* 28. *juxta priscam versionem.*

Episcopum *c*, aut Presbyterum, aut Diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles inique agentes, & per hujusmodi volentem timeri, dejici ab officio suo præcipimus, quia nusquam nos docuit hoc Dominus. E contrario vero ipse *d*, *cum percuteretur, non repercutiebat: cum malediceretur, non remaledicebat: cum pateretur, non comminabatur.*

C. VIII. *Non verberibus, sed verbis subditos Episcopi corripiant.*

Item ex Concilio Bracarensi III. *cap.* 6.

Cum beatus Apostolus *e* arguere, obsecrare, vel increpare in omni patientia præcipiat, extra hanc doctrinam novimus quosdam ex fratribus, tantis cæditus in honoratos *f* subditos effervescere, quantas poterant latrocinantium promereri personæ. Et ideo, qui gradus jam Ecclesiasticos meruerunt, id est, Presbyteri, Abbates, & Levitæ, qui, exceptis gravioribus & mortalibus culpis, nullis debent verberibus subjacere, non est dignum, ut passim unusquisque Prælatus honorabiliora membra sua, prout voluerit & ei placuerit, verberibus subjiciat & dolori: ne dum incaute subdita percutit membra, ipse quoque debitam sibi subditorum reverentiam subtrahat, juxta illud, quod quidam sapiens dixit: *Leviter* g *castigatus reverentiam exhibet castiganti: asperitatis autem nimiæ increpatio nec correctionem recipit, nec salutem.* Et ideo, si quis aliter, quam dictum est, prædictos honorabiles subditos, licentia perceptæ potestatis elatus, malitia animi tantum, crediderit verberandos, juxta modum verberum, quæ intulerit, excommunicationis pariter & exilii sententiam sustinebit.

2. ps. Gratian. *Salomon vero contra admonet, dicens:* Percute *h* filium tuum virga, & liberabis animam ejus a morte. *Hinc etiam B. Gregorius* i *scribit in dialogo, B. Benedictum, quendam Monachum virga percutiendo sanasse, quem crebra admonitione curare non poterat. Hinc etiam Dominus* k *flagello facto de funiculis, male versantes in templo flagellavit, & de orationis domo ejecit. Hinc etiam Apostolus* l *fornicatorem illum Satanæ corporaliter vexandum tradidit: & magum* m *illum corporali cæcitate damnavit. Hinc etiam in canonibus* n *pueri, qui ante rationales annos irrationabiliter versantur, verberibus castigari jubentur. Virgines quoque, si religionis veste depositâ aliis se copulaverint, ergastulis retrudi præcipiuntur.*

C. IX. *Disciplina non est servanda sine misericordia, nec misericordia sine disciplina.*

Hinc etiam Gregorius *in Moralibus lib.* 20. *cap.* 8. *n.* 6. a

Disciplina, vel misericordia multum destituitur, si una sine altera teneatur. Sed circa subditos suos inesse rectoribus debet, & juste consolans misericordia, & pie sæviens disciplina. Hinc est, quod semivivi illius vulneribus, qui a Samaritano *b* in stabulum ductus est, & vinum adhibetur ad oleum, ut per vinum mordeantur vulnera, per oleum foveantur: quatenus unusquisque, qui sanandis vulneribus præest, in vino morsum districtionis adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: per vinum mundentur putrida, per oleum sananda foveantur. Miscenda est ergo lenitas cum severitate, faciendumque quoddam ex utraque temperamentum, ut neque multa asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate solvantur. Hoc nimirum illa tabernaculi *c* arca significat, in qua cum tabulis virga simul & manna est: quia cum Scripturæ sacræ scientia, in boni rectoris pectore, si est virga districtionis, sit & manus dulcedinis. Hinc etiam David *d* ait: *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Virga enim percutimur, & baculo sustentamur. Si ergo est districtio virgæ, quæ feriat, sit & consolatio baculi, quæ sustentet. Sit itaque amor, sed non emolliens: sit rigor, sed non exasperans: sit zelus, sed non immoderate sæviens: sit pietas, sed non plus, quam expediat, parcens. Intueri libet in Moysi pectore misericordiam cum severitate sociatam. Videamus amantem pie & districte sævientem.

§. 1. Certe cum Israeliticus populus ante Dei oculos pene inveniabilem contraxisset offensam, ita ut ejus rector audiret: *Descende* e, *peccavit populus tuus.* Ac si ei divina vox diceret: qui tali peccato lapsus est, jam meus non est, atque subjungeret: *Dimitte me, ut irascatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciamque te in gentem magnam*: ille semel & iterum pro populo, cui præerat, obicem se ad impetum Dei irascentis opponens, ait: *Aut dimitte eis hanc noxam: aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.* Pensemus ergo, quibus visceribus eundem populum amavit, pro cujus vita de libro vitæ deleri se petiit. Sed tamen ille, qui tanto ejus populi amore constringitur, contra ejus culpas pensemus, quanto zelo rectitudinis accendatur. Mox enim ut petitione prima, ne delerentur, culpæ veniam obtinuit ad eundem populum veniens, ait f: *Ponat vir gladium suum super femur suum: ite & redite de porta usque ad portam per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem, & amicum, & proximum suum: ceciderunt que in die illo quasi viginti a tria millia hominum.* Ecce qui vitam omnium, etiam cum sua morte petit, paucorum vitam gladio extinxit. Intus arsit ignibus amoris: foris accensus est zelo severitatis. Tanta fuit pietas, ut se pro illis coram Domino morti offerre non dubitaret: tanta severitas, ut eos, quos divinitus feriri timuerat, ipse judicii gladio feriret. Sic amavit eos, quibus præfuit, ut pro eis nec sibi parceret: & tamen delinquentes sic persecutus est, quos amavit, ut eos etiam Domino parcente prosterneret. Utrobique legatus fortis, utrobique mediator admirabilis, causam populi apud Deum precibus, causam Dei apud populum gladiis allegavit. Intus amans divinæ iræ supplicando obstitit: foris sæviens culpam feriendo consumpsit. Succurrit citius omnibus, offensa morte paucorum. Et idcirco omnipotens Deus fidelem famulum suum citius exaudivit agentem pro populo; quia vidit, quid super populum acturus esset ipse pro Deo. In regimine

a *Sup. ead. cap. licet Polyc. lib.* 4. *tit.* 49. b *al. commotio.* c *Ans. l.* 6. *c.* 159. *Polyc. l.* 4. *tit.* 9. d 2. *Petr.* 2. e 2. *Tim.* 4. f *sic in codice Regio.* g *Leniter*] *orig.* h *Proverb.* 23. i *lib.* 2. *dial. cap.* 4. k *Joan.* 2. l 1. *Cor.* 5. m *Actor.* 13. n *Syricius Papa epist.* 1. *cap.* 6.

a *Lib.* 20. *cap.* 6. *ad cap.* 29. *Job. pastor. part.* 2. *c.* 6. *l.* 1. *ex reg. epist.* 24. b *Luc.* 10. c *Hebr.* 9. d *Psalm.* 22. e *Exod.* 32. f *Ibid.*

ergo populi utrumque Moyses miscuit, ut ne disciplina deesset misericordiæ, nec misericordia disciplinæ. Unde hic quoque juxta utramque virtutem dicitur *a*: *Cumque federem quasi Rex, circumstante exercitu, eram tamen mœrentium consolator.* Sedere quippe, circumstante exercitu, vigor est ac disciplina regiminis: mœrentium vero corda consolari, ministerium pietatis.

Corr. Rom. ¶ x Viginti tria] *Sic etiam legitur in codicibus B. Gregorii: sed in Hebræis, paraphrasi Chaldaica, versione Septuaginta, & vulgata est*: tria millia.

C. X. *Juste judicans, misericordiam cum justitia servat.*

Item Isidorus *lib.* 3. *sententiarum, de summo bono, c.* 54.

OMnis *b*, qui juste judicat, stateram in manu gestat, & in utroque penso justitiam & misericordiam portat: sed per justitiam reddit peccanti sententiam; per misericordiam peccanti temperat pœnam: ut justo libramine quædam per æquitatem corrigat; quædam vero per misericordiam indulgeat. Qui Dei judicia oculis suis proponit, semper timens & tremens in omni negotio formidat, ne de justitiæ tramite devians cadat, & unde non justificatur, inde potius condemnetur.

C. XI. *Qui remittit, & qui corripit, uterque miseretur.*

Item Augustinus *in Enchiridio, c.* 72.

ET *c* qui emendat verbere, in quem potestas datur, vel coercet aliqua disciplina, & tamen peccatum ejus, quo ab illo læsus aut offensus est, dimittit ex corde, vel orat ut ei dimittatur, non solum in eo, quod dimittit atque orat, verum etiam in eo, quod corripit, & aliqua emendatoria pœna plectit, eleemosynam dat, quia misericordiam præstat. Multa enim bona præstantur invitis, quando eorum consulitur utilitati, non voluntati, quia ipsi sibi inveniuntur esse inimici.

C. XII. *De multiplici genere eleemosynarum.*

Sunt enim multa genera eleemosynarum, de quibus Albinus *d ait.*

TRia *e* sunt genera eleemosynarum: una corporalis, egenti dare quicquid poteris: altera spiritualis, dimittere a quo læsus fueris: tertia, delinquentes corrigere, & errantes in viam reducere veritatis.

C. XIII. *Eleemosynæ pecuniæ præfertur eleemosyna cordis.*

Item Augustinus, *lib.* 50. *Homil. homilia* 6.

DUæ *f* sunt eleemosynæ, una cordis, altera pecuniæ. Eleemosyna cordis est, dimittere ei, a quo læsus es. Nam dare aliquid indigenti, aliquando quæris, & non habes; indulgere peccanti quantum volueris, redundat tibi. *& infra* §. 1. Eleemosyna cordis multo major est, quam eleemosyna corporis. *& infra.* §. 2. Charitatis eleemosyna sine substantia terrena sufficit sibi: illa verò quæ corporaliter datur, si non benigno corde tribuitur, omnino non sufficit.

3 ps. Gratian. *Ex his omnibus apparet, quod nec lenitas mansuetudinis sine rectitudine severitatis, nec zelus rectitudinis sine mansuetudine in Prælatis debet inveniri. Percussores ergo, qui præmissis auctoritatibus ab Episcopali officio removentur, non quilibet corporaliter flagellantes, sed prætermissa mansuetudine ad verbera semper parati intelligendi sunt, qui per flagella non vitia corrigere, sed timeri appetunt: quibus Petrus scribit* g: Ne sitis dominantes in Clero, sed forma facti gregis ex animo.

C. XIV. *Mansuetudo & districtio ad invicem non separentur.*

Hinc etiam Gregorius *scribit in Moralibus, lib.* 19. *cap.* 12. *n.* 16. a

SUnt namque nonnulli ita districti, ut omnem etiam mansuetudinem benignitatis amittant: & sunt nonnulli ita mansueti, ut perdant districti jura regiminis. Unde cunctis rectoribus utraque summopere sunt tenenda, ut nec in disciplinæ vigore benignitatem mansuetudinis, nec rursum in mansuetudine districtionem deserant disciplinæ: quatenus nec a compassione pietatis obdurescant, cum contumaces corrigunt; nec disciplinæ vigorem molliant, cum infirmorum animos consolantur. Regat ergo disciplinæ vigor mansuetudinem, & mansuetudo ornet vigorem, & sic alterum commendetur ex altero, ut nec vigor sit rigidus, nec mansuetudo dissoluta.

C. XV. *Vera justitia miseris compatitur: delinquentibus indignatur.*

Idem *homil.* 34. *in Evangel. circa init.*

VEra justitia compassionem habet: falsa vero *b* dedignationem, quamvis & justi soleant recte peccatoribus dedignari. Sed aliud est, quod agitur typho superbiæ; aliud, quod zelo disciplinæ. Dedignantur *c* etenim, sed non dedignantes. *& post pauca.* §. 1. At contra hi, qui de falsa justitia superbire solent, cæteros quosque despiciunt, nulla infirmantibus misericordia condescendunt, & quo se peccatores esse non credunt, eo deterius peccatores fiunt.

C. XVI. *Peccantes mansuetudine provocentur, non austeritate abjiciantur.*

Item Hieronymus d, *ad c.* 4. *Threnorum.*

REcedite (inquiunt) polluti; recedite, abite; nolite nos tangere: nolite in aliquo nobis communicare. Talis loquela non *e* illuminat cæcum, non sanat ægrotum, non curat infirmum, sed magis occidit, atque in desperationem periclitantem mittit. Boni etenim rectores ex sua infirmitate aliorum infirmitates pensantes, magis per humilitatis & mansuetudinis levamentum student peccantes ab erroris laqueo eruere, quam per austeritatem in foveam perditionis nutantes propellere. Unde doctor gentium *f*, *Factus sum*, inquit, *infirmus infirmis.*

C. XVII. *In populum ira Dei desævit, cum prædicator delinquentes palpat, non corripit.*

Item ex Origene, *homilia* 7. *in Josua.*

SEd illud non otiose transmittendum est, quod uno peccante ira Dei super omnem populum venit. Hoc quando accidit? quando Sacerdotes, qui populo præsunt, erga delinquentes benigni videri volunt, & verentes peccantium linguas, ne forte male de eis loquantur, Sacerdotalis severitatis immemores, nolunt complere quod scriptum *g* est: *Peccantem coram omnibus argue, ut & cæteri timorem habeant.* & iterum *h*: *Auferte malum a vobis ipsis.* nec zelo Dei succensi imitantur Apostolum dicentem *i*: *Tradidi hujusmodi hominem Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fiat.* Neque illud Evangelii *k* implere student, ut si viderint peccantem, primo secrete conveniant: post etiam duobus, vel tribus adhibitis *l*; quod si contempserit, & post hæc Ecclesiæ correctione non fuerit emendatus, de Ecclesia expulsum velut gentilem habeant, ac publicanum; & dum uni parcunt, universæ Ecclesiæ moliuntur interitum. Quæ ista bonitas? quæ ista misericordia, uni par-

cere,

a *Job.* 29. b *Burch. l.* 16. *cap.* 25. §. *omnis* c 4. *sentent. dist.* 15. d *al. Alcuinus.* e *Pann. l.* 2. *cap.* 192. f *Pann. l.* 2. *cap.* 193. g 1. *Pet.* 5.

a *In cap.* 29. *Job. cap.* 16. b *justitia.*] *orig.* c *al. indignantur.* d *Rabani sunt, non Hieron. commentarii, Thren.* 4. e *Esa.* 52. f 1. *Cor.* 9. g 1. *Timoth.* 5. h 1. *Corinth.* 5. i *ibid.* k *Matth.* 18. l *al. arbitris.*

cere, & omnes in discrimen adducere? Polluitur enim ex uno peccatore populus. Sicut ex una ove morbida universus grex inficitur, sic etiam uno fornicante, vel aliud quodcunque scelus committente, plebs universa polluitur.

Gratian. *Hinc etiam alibi* a *dicitur*: Rectorem subditis pietas matrem, disciplina vero patrem exhibeat.

4. pars. §. 1. *Percussor quoque dicitur, qui sermone inutili infirmorum conscientiam vulnerat.*

C. XVIII. *Qui sermone incauto conscientiam percutit infirmorum, percussor vocatur.*

Unde Anacletus Papa *epist. 2. ad Episcopos Italiæ.*

SAne percussor ille dicitur Doctor, qui sermone inutili conscientiam percutit infirmorum *b*. Ideo tenere vos, & omnes fideles oportet eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit consolari in doctrina sana, & contradicentes redarguere, & recte viventes, atque rectam fidem tuentes, consolidare.

DISTINCTIO XLVI.

1 ps. SEquitur c: Non litigiosum. *Nihil est enim imprudentius arrogantia rusticorum, qui garrulitatem auctoritatem putant, & parati ad lites, in subjectos tumidi intonant: quod ex arrogantia & superbia provenire manifestum est.*

C. I. *Arrogantes nesciunt inferre humiliter, quæ docent.*

Unde Gregorius *scribit in Moralibus, lib. 23. cap. 7. n. 13. ad c. 33. Job.*

HOc habet proprium doctrina arrogantium, ut humiliter nesciant inferre, quod docent: & recta, quæ sapiunt, recte ministrare non possint. In verbis enim eorum proditur, quod cum docent, quasi in quodam sibi videntur sublimitatis culmine residere: eosque quos docent, ut longe infra se positos, veluti in imo respiciunt *d*, quibus non consulendo loqui, sed vix dominando dignantur. Recte autem his per Prophetam Dominus dicit *e*: *Vos autem cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia.* Cum austeritate enim & potentia imperant, qui subditos suos non tranquille ratiocinando corrigere, sed aspere inflectere dominando festinant. At contra vera doctrina tanto vehementius hoc elationis vitium fugit per cogitationem *f*, quanto ardentius verborum suorum jaculis ipsum magistrum elationis insequitur. Cavet enim, ne eum magis elatis moribus prædicet, quem in corde audientium sacris sermonibus insectatur.

2 ps. Gratian. *Ecce, quare litigiosi prohibentur in Episcopos ordinari. Est & alia causa hujus prohibitionis. Litigiosi namque vel adulationibus animos Principum sibi conciliant, vel fratribus suis detrahendo, infamiæ notam ingerunt, vel inter fratres discordiam seminando, seditionem nunquam facere cessant: quæ omnia in Prælatis damnabilia esse probantur.*

C. II. *De iis, qui peccatoribus adulantur.*

Unde Gregorius *scribit in Moralibus, lib. 18. cap. 4. n. 3. ad cap. 27. Job.*

SUnt nonnulli, qui dum malefacta hominum laudibus efferunt, augent quæ increpare debuerunt. Hinc enim per Prophetam dicitur: *g Væ qui consuunt pulvillos sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis.* Ad hoc quippe pulvillus ponitur, ut mollius quiescatur. Quisquis ergo male agentibus adulatur, pulvillum sub capite vel cubito jacentis ponit, ut qui corripi ex culpa debuerat, in ea fultus laudibus molliter quiescat. §. 1. Hinc rursum scriptum est: *h Ipse ædificabat parietem, illi autem liniebant eum.* Parietis quippe nomine, peccati duritia designatur. Ædificare ergo parietem, est contra se quempiam obstacula peccati construere. Sed parietem liniunt, qui peccata perpetrantibus adulantur, ut quod illi perverse agentes ædificant, ipsi adulantes quasi nitidum reddant. §. 2. Sed sanctus vir, sicut mala de bonis non æstimat, ita judicare bona de malis recusat, dicens *a*: *Absit a me, ut justos vos judicem: donec deficiam, non recedam ab innocentia mea.*

C. III. *Adulator, vel Proditor Clericus ab officio degradetur.*

Hinc etiam in Concilio Carthaginensi IV. *c. 56. legitur.*

CLericus *b*, qui adulationibus & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur.

C. IV. *Excommunicentur ab Episcopo, qui fratribus non probanda objiciunt.*

Item ex eodem Concilio, *c. 55.*

ACcusatores fratrum Episcopus excommunicet, qui non probanda fratribus objiciunt *α*. Et si emendaverint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad Clerum.

Corr. Rom. ¶ *α* Qui non probanda fratribus objiciunt.] *Verba ista neque in originali, neque in multis Gratiani antiquis codicibus habentur.*

C. V. *Removeatur α ab officio Clericus maledicus, scurra, & fratrum profectibus invidens non promoveatur.*

Item ex eodem Concilio, *c. 57.*

CLericus *c* maledicus (maxime in Sacerdotibus) cogatur ad postulandam veniam; si noluerit, degradetur: nec unquam ad officium absque satisfactione revocetur.

Corr. Rom. ¶ *α* Removeatur] *Rubrica hæc pertinet simul ad hoc caput, & ad duo sequentia.*

C. VI. *De eodem.*

Item ex eodem Concilio, *c. 60.*

CLericum *d* scurrilem, & verbis turpibus jocularem, ab officio retrahendum censemus.

C. VII. *De eodem.*

Item ex eodem, *c. 54.*

CLericus *e* invidens fratrum profectibus, donec in vitio est, non promoveatur.

C. VIII. *Non sunt ordinandi, qui seditionibus vacant.*

Item ex eodem, *c. 67.*

SEditionarios *f* statuimus nunquam ordinandos Clericos, sicut nec usurarios, nec injuriarum suarum ultores.

C. IX. *Usuras exigere Clericis minime licet.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c. 5.*

3 ps. NOn *g* licet fœnerari ministris altaris, vel in Sacerdotali ordine constitutis, vel usuras, vel lucra, quæ tescupla *h* dicuntur, accipere.

C. X. *Nec suo nomine, nec alieno Clericus fœnerator existat.*

Item Leo Papa *Episcopis per Campaniam, epist. 1. c. 4.*

SIcut *i* non suo, ita nec alieno nomine aliquis Clericorum exercere fœnus attentet. Indecens est enim crimen suum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc solum aspicere *k* & exercere debemus, ut quod hic misericorditer tribuimus, ab eo Domino, (qui multipliciter, & in perpetuum mansura tribuit) recipere valeamus.

a Greg. pastor. 2. p. c. 6. b *ad Tit. 1. c 1. ad Tim. 3. & ibi Gloss. ordin. & Anselm. ex Hieron. in epist. ad Oceanum.* d *al. despiciunt.* e *Ezech. 34.* f *al. cognitionem.* g *Ezech. 13.* h *Ibidem.*

a *Job. 27.* b *Burch. l. 2. c. 176. Ivo p. 6. c. 267. Pann. l. 3. cap. 173.* c *Burch. l. 10. c. 66. Ivo p. 11. c. 11. & p. 13. c. 66. Ans. l. 7. c. 163.* d *Burch. l. 2. c. 172. Ivo p. 6. c. 263. & p. 11. c. 79. Pann. l. 3. c. 172.* e *Burch. l. 2. c. 16. Ivo p. 6. c. 35. Agath. Conc. c. 69.* f *Burch. l. 2. c. 17. Ivo p. 6. c. 36.* g *Ans. l. 7. c. 150.* h *al. sesquipla.* i *Burch. l. 2. c. 12. Ivo p. 6. c. 66.* k *al. accipere.*

Diaboli) *incidunt*, *qui puncto horæ*, *necdum discipuli*, *fiunt magistri*: *& sicut Innocentius* a *ait*: Miserum est, eum fieri magistrum, qui necdum didicit esse discipulus.

C. I. *Neophytus in Episcopum non est ordinandus.*

Unde in Nicæno Concilio, *c.* 2. *legitur*.

QUoniam *b* multa, sive per necessitatem, sive ex quacunque α causa, contra regulam gesta sunt, ita ut homines ex vita gentili nuper adhuc catechizati, vel instructi, statim ad spiritualem baptismum venissent, & continuo, cum baptizati, etiam ad Episcopatum vel Presbyterium provecti sunt; recte igitur visum est, de cætero nihil tale debere fieri. Nam & tempore opus est, ut sit catechumenus, & post baptismum multa probatione indiget. Evidens namque est apostolicum præceptum, dicens *c*: *Non Neophytum*, *ne forte elatus in judicium incidat*, *& laqueum Diaboli*. Si vero præcedente *d* β tempore aliquod mortale γ peccatum admiserit, & convictus duobus vel tribus testibus fuerit, cesset a Clero, qui hujusmodi est. Si quis vero præter hæc fecerit, tanquam contraria statutis sancti *e* Concilii gerens, ipse præcipitabitur de statu sui Cleri.

Corr. Rom. ¶ α Quacunque causa,] *Græce est*: ἢ ἄλλῳ ἐπιγομένῳ τῶν ἀνθρώπων: *quod Dionysius vertit*, aut alias cogentibus hominibus.

¶ β Præcedente] προϊόντος, *id est*, procedente: *sed ob glossam non est mutatum*.

¶ γ Mortale] *Abest vox ista a prisca versione*. *Græce est*, ψυχικόν τι ἁμάρτημα: *quod Dionysius vertit*, delictum animæ.

Gratian. *Neophyti vero hodie appellantur*, *propositum sacræ religionis noviter assumentes*.

C. II. *Quis dicatur Neophytus.*

Unde B. Gregorius *scribit Syagrio Episcopo*, *& aliis Episcopis*, *lib.* 7. f *epist.* 100.

SIcut *g* Neophytus tunc dicebatur, qui initio *h* α sanctæ fidei erat eruditione plantatus; sic modo Neophytus habendus est, qui repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores *i* sacros irrepserit. §. 1. Ordinate ergo ad ordines ascendendum est. Nam casum appetit, qui ad summi *k* loci fastigia postpositis gradibus per abrupta quærit ascensum. Scimus autem, quod ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, nisi a novitatis suæ humore siccentur: ne si ante pondera, quam solidentur, accipiant, cunctam simul fabricam ad terram deponant.

Corr. Rom. ¶ α Initio sanctæ] *In lib.* 7. *epist.* 100. *ubi habetur prior pars hujus capitis usque ad vers.* Scimus autem, *legitur*, in sanctæ fidei erat conversatione plantatus. *lib. autem* 5. *ep.* 51. *sive c.* 95. (*ubi & eadem fere iisdem verbis habentur*, *ac præterea sequens pars usque ad finem*) *legitur hoc loco*, qui adhuc noviter erat eruditione plantatus in fide.

DISTINCTIO XLIX.

ECce, *a quibus vitiis debeant esse immunes*, *qui in Episcopum sunt ordinandi*. *Qui enim intercessores pro populo ad Deum parantur*, *necesse est*, *ut ejus gratiam bene vivendo mereantur*. *Unde* Gregorius *ait in pastorali*. l. §. 1. Solicite formidandum, ne qui placare posse iram Dei creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido novimus, quia, cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur. Qui ergo adhuc desideriis terrenis adstringitur, caveat, ne districti iram judicis gravius accendens, dum loco delectatur gloriæ, fiat subditus auctor ruinæ. Solerter ergo se quisque metiatur, nec *a* locum regiminis assumere audeat, si in se adhuc vitium damnabiliter regnat: nec is, quem crimen depravat proprium, intercessor fieri appetat pro culpis aliorum.

C. I. *Sacrificium Deo non offerat*, *qui vitiis est maculatus.*

Idem *in eod. pastorali eod. c.* 11. *continenter*.

HInc etenim superna voce ad Moysen dicitur: *b Loquere ad Aaron*: *homo de semine tuo per familias*, *qui habuerit maculam*, *non offerat panes Domino Deo suo*, *nec accedat ad ministerium ejus*. Ubi & repente subjungitur: *Si cæcus fuerit*, *si claudus*, *si vel parvo*, *vel grandi & torto naso*, *si fracto pede*, *vel manu*, *si gibbus*, *si lippus*, *si albuginem habens in oculo*, *si jugem scabiem*, *si impetiginem in corpore*, *vel ponderosus* c. §. 1. Cæcus quippe est, qui supernæ contemplationis lumen ignorat: qui præsentis vitæ tenebris pressus, dum venturam lucem nequaquam diligendo conspicit, quo gressus operis porrigat *d*, nescit. Hinc etenim prophetante Anna *e* dicitur, *Pedes sanctorum suorum servabit*, *& impii in tenebris conticescent*. §. 2. Claudus vero est, qui quidem, quo pergere debeat, aspicit; sed per infirmitatem mentis, vitæ viam perfectæ *f* non valet tenere, quam videt; quia ad virtutis statum dum fluxa consuetudine non erigitur, quo per desiderium nititur, illuc gressus operis efficaciter non sequuntur. Hinc etenim Paulus *g* dicit: *Remissas manus & dissoluta genua erigite*, *& gressus rectos facite pedibus vestris*; *ut non claudicans quis erret*, *sed magis sanetur*. §. 3. Parvo autem naso est, qui ad tenendam mensuram discretionis idoneus non est. Naso quippe odores, fœtoresque discernimus. Recte ergo per nasum discretio exprimitur, per quam virtutes eligimus, delicta reprobamus. Unde & in laude Sponsæ dicitur *h*: *Nasus tuus*, *sicut turris*, *quæ est in Libano*: quia nimirum sancta Ecclesia, quæ ex causis singulis tentamenta prodeant, per discretionem conspicit, & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Sed sunt nonnulli, qui dum æstimari hebetes nolunt, sæpe se quibusdam exquisitionibus, plus quam necesse est, exercentes, ex nimia subtilitate falluntur. Unde hic quoque subditur, *vel grandi & torto naso*. Nasus enim grandis & tortus, est discretionis subtilitas immoderata: quæ dum plus quam decet excreverit, actionis suæ rectitudinem ipsa confundit. §. 4. Fracto autem pede vel manu est, qui viam Dei pergere omnino non valet, atque a bonis actibus funditus exors vacat: quatenus hæc, non ut claudus, saltem cum infirmitate teneat, sed ab his omnimodo alienus existat. §. 5. Gibbus vero est, quem terrenæ solicitudinis pondus deprimit, ne unquam ad superna respiciat; sed solis his, quæ in infimis calcantur, intendat: qui & si quando aliquid ex bono patriæ cœlestis audierit, ad hoc, nimirum perversæ consuetudinis pondere prægravatus, cordis faciem non attollit: quia cogitationis statum erigere non valet, quem terrenæ solicitudinis usus curvum tenet. Ex horum quippe specie Psalmista *i* dicit: *Incurvatus sum*, *& humiliatus usquequaque*. Quorum culpam quoque per semetipsam Veritas reprobans ait: *k Semen autem*, *quod in spinis cecidit*, *hi sunt*, *qui audiunt verbum*, *& a solicitudinibus*, *& divitiis*, *& voluptatibus vitæ euntes suffocantur*, *& non referunt fructum*. §. 6. Lippus vero est, cujus quidem ingenium ad cognitionem veritatis emicat, sed tamen hoc carnalia opera obscurant. In lippis quippe oculis pupillæ sanæ sunt, sed humore defluente infirmitatem l palpebræ grossescunt: quæ quia infusione crebra atteruntur, etiam acies pupillæ vitiatur. Et sunt nonnulli, quorum sensum carnalis vitæ operatio sauciat, qui

a *Epist.* 12. *ad Aurelium*. b *Martinus Brac. Episcopus cap.* 22. c 1. *Tim.* 3. d *al. procedente*) *orig.* e *al. magni*. f *Et lib.* 5. *epist.* 51. *Vigilio Episcopo Arelatensi*. g *Polyc. lib.* 2. *tit.* 2. *Anf. l.* 6. *c.* 26. *Ivo part.* 5. *c.* 131. h *al. in initio*. i *al. ordines*. k *al. summa*. l *part.* 1. *cap.* 11.

a *al. ne*) *orig.* b *Levit.* 21. c *Hermisus.*) *vulgata*. d *al. dirigat*. e 1. *Reg.* 2. f *al. perfecte*. g *Hebr.* 12. h *Cant.* 7. i *Psal.* 118. k *Luc.* 8. l *al. infirmitate*.

videre

videre recta subtiliter per ingenium poterant, sed usu pravorum actuum caligant. Lippus itaque est, cujus sensum natura exacuit, sed conversationis pravitas confundit: cui bene per Angelum dicitur *a*: *Collyrio inunge oculos tuos, ut videas*. Collyrio quippe oculos, ut videamus, inungimus, cum ad cognoscendam veri luminis claritatem, intellectus nostri aciem medicamine bonæ operationis adjuvamus. §. 7. Albuginem vero habet in oculo, qui veritatis lucem videre non finitur: quia arrogantia sapientiæ seu justitiæ cæcatur. Pupilla namque oculi nigra videt: albuginem tolerans nihil videt: quia videlicet sensus humanæ cogitationis, si stultum se, peccatoremque intelligit, cognitionem intimæ claritatis apprehendit. Si autem candorem sibi justitiæ sive sapientiæ tribuit, a luce se supernæ cognitionis excludit: & eo claritatem veri luminis nequaquam penetrat, quo se apud se per arrogantiam exaltat, sicut de quibusdam dicitur *b*: *Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt*. §. 8. Jugem vero habet scabiem, cui carnis petulantia sine cessatione dominatur. In scabie etenim fervor viscerum ad cutem trahitur, per quam recte luxuria designatur: quia si cordis tentatio usque ad operationem prosilit, nimirum fervor intimus usque ad cutis scabiem prorumpit, & foris jam corpus lauciat: quia dum in cogitatione voluptas non reprimitur, etiam in actione dominatur. Quasi enim cutis pruriginem Paulus curabat abstergere, cum dicebat *c*: *Tentatio vos non apprehendat, nisi humana*: ac si aperte diceret: Humanum quidem est tentationem in corde perpeti: dæmoniacum vero est in tentationis certamine in operatione superari. §. 9. Impetiginem quoque habet in corpore, quisquis avaritia vastatur in mente: quæ si in parvis non compescitur, nimium sine mensura dilatatur. Impetigo quippe sine dolore corpus occupat, & absque occupati tædio excrescens membrorum decorem fœdat: quia & avaritia captivam animam, dum quasi delectat, exulcerat: dum adipiscenda quæque cogitationi objicit, ad inimicitias accendit: & dolorem in vulnere non facit, quia æstuanti animo ex culpa abundantiam promittit. Sed decor membrorum perditur, quia aliarum quoque virtutum per hanc pulchritudo depravatur: & quasi totum corpus exasperat, quia per universa vitia animum supplantat, Paulo attestante, qui ait *d*: *Radix omnium malorum est cupiditas*. §. 10. Ponderosus vero est, qui turpitudinem non exercet opere, sed tamen ab hac cogitatione continuo sine moderamine gravatur in mente: qui nequaquam quidem usque ad opus nefarium rapitur, sed ejus animus voluptate luxuriæ sine ullo repugnationis obstaculo delectatur. Vitium *e* quippe est ponderis, cum humor viscerum ad virilia labitur, quæ profecto cum molestia dedecoris intumescunt. Ponderosus ergo est, qui totis cogitationibus ad lasciviam defluens, pondus turpitudinis gestat in corde: & quamvis prava non exerceat opere, ab his tamen non evellitur mente; nec ad usum boni operis in aperto valet assurgere, quia gravat hunc in abditis pondus turpe. §. 11. Quisquis ergo quolibet horum vitio subigitur, panes Domino offerre prohibetur: ne α profecto diluere aliena delicta non valeat is, quem adhuc propria devastant. §. 12. Quia igitur paucis ad magisterium pastorale dignus qualiter veniat, atque hoc indignus qualiter pertimescat, ostendimus: nunc is, qui ad illud digne pervenerit, in eo qualiter vivere debeat, demonstremus.

Corr. Rom. ¶ α. Ne profecto] *Sic etiam in originali impresso. In aliquot Gratiani manuscriptis legitur:* Nec profecto diluere aliena delicta valet is, quem adhuc propria devastant.

a *Apoc.* 3. b *Rom.* 1. c 1. *Corinth.* 10. d 1. *Timoth.* 6. e *Sic & Arnobius.*

C. II. *Indoctus, terrena lucra sectans, vitiosus ordinari non debet.*

Item Hieronymus a *super Malachiam, ad c.* 1.

SAcerdotes nomen Domini despiciunt, & quantum ad se, panem pollutum offerunt, qui ad altare indigne accedunt, quique dato munere Sacerdotium præsumunt. Panem quoque polluit, qui honorat potentem, & despicit pauperem. *& infra.* §. 1. *Si offeratis cæcum ad immolandum, nonne malum est?* &c. Superius accusati de panibus, nunc accusantur de victimis. Cæcum animal offert, qui ordinat indoctum loco docti, magistrumque facit, qui vix discipulus esse poterat. Claudum offert, qui lucra terrena quærentem locat; utpote pedem in diversa ponentem, unum in divinis, alterum in carnalibus: cui potest inferri illud de libro Regum *c*: *Usquequo claudicatis in duas partes?* Languidum offert, qui vitiosum habet pro religioso, quique tardum, & pigrum probat α patientem, dicens illum negligentiæ redarguendum. Indignum est enim dare Deo quod dedignatur homo.

Corr. Roman. ¶ α Probat patientem,] *Sic interpungitur etiam in manuscriptis, & in glossa, cum tamen ita posset etiam distingui*, & pigrum probat, patientem dicens illum, &c.

DISTINCTIO L.

1 ps EX *præmissis auctoritatibus liquido monstratum est, quod variis criminibus irretiti in Sacerdotes ordinari non possunt. Nunc autem de eisdem quæritur, utrum post peractam* d *pœnitentiam, vel in propriis ordinibus remanere, aut ad majores gradus conscendere valeant? Multorum auctoritatibus, variis criminibus irretiti, a propriis ordinibus dejiciuntur, & ab accessu majorum prohibentur.*

C. I. *Lapsi in suum ordinem reparari non possunt.*

Unde Gregorius *ait Constantio Mediolanensi Episcopo, lib.* 4. *epist.* 17. *sive cap.* 61.

SI e lapsis ad suum ordinem revertendi licentia concedatur, vigor canonicæ proculdubio frangitur disciplinæ: dum pro reversionis spe, pravæ actionis desideria quisque concipere non formidat, *& post pauca*. §. 1. Illud igitur præ omnibus studete, ut lapsos in sacrum ordinem nullius vobis supplicatio aliquo modo revocare suadeat, ne hujusmodi non statuta, sed temporaliter dilata credatur eis esse vindicta.

C. II. *Qui post suam ordinationem labitur, depositus permanebit.*

Item Martinus Papa I. *Amando Episcopo.*

QUi f semel post suam ordinationem in lapsum ceciderit, deinceps jam depositus erit, nullumque gradum Sacerdotii poterit adipisci.

C. III. *Presbyter post lapsum nulla ratione in sacro ordine reparari valet.*

Item Gregorius Papa *Sabiniano Episcopo lib.* 7. *epist.* 25.

PResbyterum g, de quo nos fraternitas tua latoris præsentium legatione h consuluit, nulla ratione in sacro ordine post lapsum aut permanere, aut revocari posse cognoscas. Circa quem tamen mitius agendum est: quia commissum facinus facili dicitur professione confessus.

a *Sensus aliqua ex parte.* b *al. dispersit.* c 3. *Reg.* 18. d *al. actam.* e *Anselm. l.* 8. *c.* 25. *& lib.* 11. *cap.* 13. *Ivo part.* 6. *c.* 80. *Pann. l.* 3. *c.* 145. f *Pann. l.* 3. *c.* 141. g *Ansel. lib.* 8. *cap.* 26. *Pannor. l.* 3. *c.* 146. h *al. relatione.*

C. IV.

C. IV. *Post perpetratum homicidium Sacerdotale officium ministrari non potest.*

Item Joannes *a* VIII. *Cenomantico* b *Uticensi Episcopo.*

MIror *c* minus doctam *d* scientiam tuam Sacerdotem putare post perpetratum homicidium posse in Sacerdotio ministrare : imo (quod est ineptius) nobis suadere velle, ut ipsi tali præsumptioni præberemus assensum. Quis enim tam demens, tamque perversi sensus, tale quid æstimaret, vel post quantamcunque pœnitentiam concedendum, cum omnino sit canonicæ disciplinæ contrarium? Debet ergo Sacerdotio privatus lachrymarum fonte flagitium tam immane diluere, ut talibus saltem remediis curatus, salutis possit invenire suffragium.

C. V. *Ad majorem gradum Clericus provehi non potest, qui Paganum occidit.*

Item Nicolaus Papa.

CLericum *e*, qui Paganum occiderit, non oportet ad gradum majorem provehi, qui carere etiam debet acquisito : homicida enim est. Nam cum discreti sint milites seculi a militibus Ecclesiæ, non convenit militibus Ecclesiæ militare seculo, per quod ad effusionem sanguinis necesse sit pervenire.

C. VI. *Qui defendendo se Paganum occiderit, Sacerdotali careat officio.*

Idem *Osbaldo Chorepiscopo Quadrantino.*

DE his Clericis, pro quibus consuluisti, scilicet, qui se defendendo Paganum occiderunt, si postea per pœnitentiam emendati possint ad gradum pristinum redire, aut ad altiorem conscendere ; scito, nos nullam occasionem dare, nec ullam tribuere eis licentiam quemlibet hominem quolibet modo occidendi. Verum si contigerit, ut Clericus Sacerdotalis ordinis saltem Paganum occiderit multum sibi consulit, si ab officio Sacerdotali recesserit : satiusque est illi in hac vita Domino sub inferiori habitu irreprehensibiliter famulari, quam alta indebite appetendo, damnabiliter in profundum demergi.

C. VII. *Cadat ab officio Episcopus, Presbyter, aut Diaconus capitale committens crimen.*

Item ex Concilio Agathensi, c. 50.

SI Episcopus, Presbyter, aut Diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsaverit, aut falsum testimonium dixerit, ab officii honore depositus in monasterium detrudatur, & ibi, quamdiu vixerit, Laicam tantummodo communionem accipiat.

C. VIII. *Qui homicidii facto, aut præcepto, aut consilio post baptismum conscius fuerit, Clericus non ordinetur.*

Item ex Concilio Martini *f* Papæ, c. 26.

SI *g* quis viduam, aut ab alio dimissam *h* duxerit, non admittatur ad Clericatum. Quod si irrepserit, dejiciatur. Similiter, si homicidii, aut facto, aut præcepto, aut consilio, aut defensione α post baptismum conscius fuerit, & per aliquam subreptionem ad Clericatum venerit, dejiciatur, & in fine vitæ suæ *i* Laicam communionem tantummodo recipiat.

Corr. Rom. ¶ α Defensione] *In codice Lucensi Regio (in quo sunt etiam hæc capitula a Martino Bracarensi Episcopo collecta) & apud Anselmum, & in editione Conciliorum tribus tomis, in margine legitur*, assensione : *cui lectioni convenit, quod legitur in Concilio Triburiensi c. 11. circa finem.*

a *Vide cap. 29. infra.* b *al. Cannomoco Venetiensi.* c *Ivo part. 6. cap. 14. & part. 10. cap. 51. Pannorm. lib. 3. c. 153.* d *al. nimis.* e *Ivo part. 6. cap. 120.* f *Apud Mart. Brac.* g *Ansel. l. 7. cap. 11. Ex can. 18. Apost.* h *al. relictam.* i *al. communionem recipiat.*

C. IX. *De sacris ordinibus lapsi reparari non possunt.*

Item Gregorius *Januario Episcopo Caralitano, lib. 3. epist. 26.*

PErvenit *a* ad nos, quosdam de sacris ordinibus lapsos vel post pœnitentiam, vel ante, ad ministerii sui officium revocari : quod omnino prohibemus, & in hac re sacratissimi quoque canones contradicunt. Qui igitur post acceptum sacrum ordinem lapsus in peccatum carnis fuerit, sacro ordine ita careat, ut ad altaris ministerium ulterius non accedat.

C. X. *De eodem.*

Idem *Venatio Lunensi Episcopo, lib. 4. epist. 5. seu c. 49.*

ACcedens *b* ad Gorgonam insulam fraternitas vestra discutiat id, quod ad nos de Saturnino Presbytero α perlatum est. Pervenit namque ad nos, quia postquam pro crimine lapsus sui a Sacerdotii ordine est dejectus, ad explendum ministerium Sacerdotii præsumpsit accedere, & omnipotenti Deo hostias immolare. Quod si ita factum fraternitas vestra repererit, eum sacri corporis & sanguinis Dominici participatione privarum in pœnitentiam redigat : ita ut usque ad diem obitus sui in eadem excommunicatione permaneat, & viaticum tantummodo exitus sui tempore percipiat. Sin autem eum fraternitas tua talem pœnitentiam agere cognoverit, ut ei juste ad recipiendam inter Laicos communionem, etiam ante exitum, debeat misereri, hoc in tuæ fraternitatis ponimus potestate. *& infra.* §. 1. Præterea *c* ad fraternitatis tuæ consulta respondentes statuimus, Diaconum & Abbatem de portu Veneris, quem indicas cecidisse, ad sacrum ordinem non debere, vel posse ullo modo revocari. Quem quidem sacro ordine privatum in pœnitentiam deputare te convenit : cujus si postea actus, conversatioque meruerit, priorem inter alios Monachos, ubi tu tamen decreveris, standi locum obtineat. Subdiaconi quoque, quos similis culpa constringit, ab officio suo irrevocabiliter depositi, inter Laicos communionem accipiant. In portu autem Veneris, loco lapsi Diaconi, alium qui hoc officium implere debeat, ordinabis. Saturninum vero Presbyterum, ut numquam ad sacri ordinis ministerium præsumat accedere, scriptis cavere decrevimus : sed eum in insula Gorgona, atque Capraria solicitudinem de monasteriis gerere, & in eo, in quo est statu, sine cujusquam adversitate manere permittimus.

Corr. Rom. ¶ α Presbytero] *In vetusto codice epistolarum B. Gregorii, & aliquot antiquis exemplaribus Gratiani legitur*, Expresbytero : *itemque inferius in hoc eodem capite* : Saturninum vero Expresbyterum, *sive ut in impressis B. Gregorii*, Expresbytero. *Depositos enim Presbyteros, Expresbyteros, & eos, qui monasteria deseruerant, Exmonachos appellabant; sicut illi, qui consulatum aut quæsturam gesserunt, Exconsules aut Exquæstores vocari soliti fuerant.*

C. XI. *Loco lapsi alius ordinandus est.*

Idem *Mariano Episcopo Ravennæ, lib. 6. epist. 39. seu c. 203.*

POstquam *d* quenquam criminaliter abscedentem *e*, in locum, de quo lapsus est, nulla permittit ratio revocari, & ultra *f* tres menses Ecclesiam vacare Pontifice, statuta sacrorum canonum non permittunt : ne cadente pastore dominicum gregem antiquus (quod absit) hostis insidiando dilaniet, fraternitas vestra deprecationi eorum consentire, & in loco lapsi debet Episcopum ordinare.

a *Polyc. lib. 4. tit. 39. Anselm. l. 8. cap. 20. Ivo part. 6. cap. 78. Pannorm. l. 3. cap. 133.* b *Polyc. ibidem. Anselm. lib. 8. cap. 21. Ivo part. 6. cap. 83.* c *Eodem lib. 4. epist. 16. seu cap. 60. Pann.. lib. 3. cap. 133.* d *Ansel. l. 8. cap. 25.* e *al. cadentem.* f *dist. 75. c. quoniam.*

C. XII.

C. XII. *Qui post ordinationem suam in lapsum ceciderit, sacra mysteria non debet tractare.*

Item Martinus Papa I. *in epistola ad Amandum.*

SI post ordinationem suam quispiam in lapsum cecidérit, & prævaricationis peccato fuerit a deprehensus obnoxius, omnimodo prohibendum est, eum manibus lutulentis atque pollutis mysteria nostræ salutis tractare.

2. pars. Gratian. *Econtra exemplis & auctoritatibus probatur, post actam pœnitentiam proprios gradus licite posse administrare, & ad majores conscendere. Maria* b *enim soror Aaron, postquam lepra percussa est, quia in Moysen murmuraverat, acta pœnitentia, a peccato mundata & sanata est, & pristinam gratiam prophetandi recepit. Aaron* c *autem post conflatum vitulum etiam in summum Sacerdotem consecratus est. David* d *post adulterium & homicidium spiritum Prophetiæ recepit, & in proprio* e *gradu permansit. Achab* f *quoque post mortem Nabuthæ viri sanctissimi per pœnitentiam humiliatus, in regia sede remansit. Et, ut prætereamus multa exempla Veteris Testamenti, Petrus* g *negavit Christum, & tamen postea Princeps Apostolorum factus est: Paulus* h *Stephanum lapidavit, & tamen a Deo in Apostolum electus est. Multi quoque ab hæresi ad unitatem catholicæ fidei revertentes, in suis ordinibus sunt recepti, alii vero ad Episcopalem etiam gradum sunt promoti, utpote Augustinus, & alii complures.*

C. XIII. *De eodem.* PALEA. α

JOannes *i* Chrysostomus a duabus Synodis orthodoxorum Episcoporum fuit dijudicatus *k*, sed iterum fuit restitutus. Marcellus Episcopus Ancyræ Galatiæ depositus fuit, sed postmodum proprium recepit Episcopatum. Asclepius dijudicatus a Synodo, Ecclesiam suam postea recepit. Lucius Episcopus Adrianopolites damnatus a Papa Julio, recepit Ecclesiam sui Episcopatus. Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus depositus fuit, postea reconciliatus est Ecclesiæ suæ. Simili modo Polychronium ejusdem Ecclesiæ Hierosolymitanæ Pontificem Sixtus *l* Papa damnavit, & iterum ipse eum reconciliavit. Innocentius Papa Photinum Episcopum damnavit, sed postea eum in proprium locum restituit Ecclesiæ suæ. Misenum β Episcopum *m* a Felice Papa damnatum, Gelasius Papa successor illius reconciliavit *n* & Ecclesiæ suæ restituit. Leontius, dum esset Presbyter, depositus fuit, sed postea in Antiochia Patriarcha extitit. Gregorius vero quartus Papa Theodosium, quem Eugenius ejus antecessor Presbyterii honore privaverat, sanctæ Ecclesiæ Signinæ consecravit Episcopum. Ibas namque Episcopus dijudicatus fuit, sed sancta Synodus canonica suam illi restituit Ecclesiam. Rothadum vero Episcopum sanctæ Suessionensis Ecclesiæ, a Synodo, cui Carolus interfuit, condemnatum, & Sophronium *o* Placentinum Episcopum merito reprobatum, Nicolaus Papa ambos reconciliavit.

Corr. Rom. ¶ α Palea] *Caput hoc a vetustioribus codicibus abest: in vulgatis inscribebatur*: Item ex epistola Cyrilli ad Joannem Antiochenum: *quæ inscriptio sublata est, quoniam quæ in hoc capite tractantur, ex variis historiis sunt collecta, & aliqua longe post Cyrillum & Hierosolymitanum & Alexandrinum contigerunt. Neque apud Burchardum, & Ivonem ulla talis inscriptio est, sed tantum in Panormia.*

¶ β Misenum] *Antea legebatur*, Nicænum, *Emendatum est ex Burchardo, Ivone, &c.* Gregorius. ʃ 35. *qu.* 9. *Atque in Pontificali Romano manuscripto in vita Nicolai I. hæc leguntur*: Sicut beatus Papa Felix Vitalem & Misenum Episcopos, qui in Petro Alexandrino hæretica fœce coinquinato, coacti consenserant, Sacerdotali gradu, Ecclesiastica imo communione privavit.

C. XIV. *Clerici post lapsum in suis ordinibus reparari possunt.*

Præterea Calixtus Papa I. *de hujusmodi scribit ita, epist. 2. ad Episcopos Galliarum:*

POnderet unusquisque sermones suos, & quod sibi loqui non vult, alteri non loquatur. Unde bene sacra *a* ait Scriptura: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne facias.* Nos enim tempore indigemus, ut aliquid maturius agamus. Nec præcipitemus consilia & opera nostra, neque ordinem corrumpamus. §. 1. Sed *b* si aliquis lapsus quocunque modo fuerit, portemus *c* eum, & fraterno corripiamus affectu; sicut ait B. Apostolus *d*: *Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spiritales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.* §. 2. Porro sanctus David de criminibus mortiferis egit pœnitentiam, & tamen in honore permansit. §. 3. Beatus quoque Petrus amarissimas lachrymas fudit, quando Dominum negasse pœnituit, sed tamen Apostolus permansit. Et Dominus per Prophetam *e* peccantibus pollicetur, dicens: *Peccator in quacunque die conversus ingemuerit, omnium iniquitatum illius non recordabor amplius.* Errant *f* enim qui putant, Domini Sacerdotes post lapsum, si condignam egerint pœnitentiam, Domino ministrare non posse, & suis honoribus frui, si bonam deinceps vitam duxerint, & suum Sacerdotium condigne custodierint. Et ipsi, qui hoc putant, non solum errant, sed etiam contra *g* traditas Ecclesiæ claves disputare, & agere videntur: de quibus dictum *h* est: *Quæcunque solveritis in terra, erunt soluta & in cœlo.* Alioquin hæc sententia aut Domini non est, aut vera est. §. 4. Nos vero indubitanter tam Domini Sacerdotes, quam reliquos fideles post dignam satisfactionem posse redire ad honores credimus; testante Domino per Prophetam *i*: *Nunquid α qui dormit, non adjiciet ut resurgat?* Et Propheta *k* David pœnitentiam agens dixit: *Redde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu principali confirma me.* Ipse namque post pœnitentiam & alios docuit, & sacrificium Deo obtulit, dans exemplum Doctoribus sanctæ Ecclesiæ, si lapsi fuerint, & condignam pœnitentiam Deo gesserint, utrumque facere posse. Docuit enim quando dixit: *Docebo l iniquos vias tuas, & impii ad te convertentur.* Et sacrificium Deo pro se obtulit, dum dicebat: *Sacrificium Deo, spiritus contribulatus.* Videns enim Propheta scelera sua mundata per pœnitentiam, non dubitavit prædicando, & Domino libando curare aliena. *& infra.* §. 5. Mundatur ergo homo a peccato, & resurgit, gratia Dei, lapsus, & in pristino manet officio, juxta prædictas auctoritates. Videat, ne amplius peccet, ut sententia Evangelii *m* maneat in eo: *Vade, & amplius noli peccare.* Unde ait Apostolus *n*, *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus. & infra.* §. 6. Sententiam, fratres, quæ misericordiam vetat, non solum tenere, sed & audire, refugite; quia potior est misericordia omnibus holocaustomatibus & sacrificiis.

a *al. deprehendatur.*] *orig.* b *Num.* 12. 33. *quæst.* 2. *c. hoc ipsum.* c *Exod.* 32. d 2. *Regum* 11. *&* 12. e *al. pristino.* f 3. *Regum* 21. g *Matth.* 26. *Joan.* 21. h *Act.* 7. *&* 9. i *Burchardus lib.* 1. *c.* 33. *Ivo in prologo. Pannor. in prologo c.* 32. k *al. judicatus.* l *Sixtus Papa III.* m 35. *quæst.* 9. *c. Gregorius.* n *al. & communicavit.* o *al. Suffrenum*] *vel* Suffredum,] *ut* ʃ 6. *quæst.* 3. *denique* Suffredus.

a *Tob.* 4. b *Burchard. lib.* 19. *c.* 42. *Ivo p.* 6. *c.* 48. c *non perdamus eum, sed fraterno*] *orig.* d *Gal.* 6. e *Ezech.* 18. f *Polycarp. l.* 4. *tit.* 38. *Pann. l.* 3. *c.* 148. g *al. traditas Ecclesiæ claves despicere videntur.*] ʃ *ex August. c. ut constitueretur.* h *Matth.* 16. *Greg. lib.* 2. *epist.* 53. i *Psal.* 40. k *Psal.* 50. l *Ibid.* m *Joan.* 8. n *Rom.* 6.

Corr. Rom. ¶ α Nunquid] *In epistola Calixti, & apud collectores indicatos legitur*: Nunquid, qui cadit, non adjiciet, ut resurgat? & qui aversus est, non revertetur? *& alibi* : Nolo, inquit Dominus, mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat. *Quæ duæ sententiæ habentur Hierem. 8. & Ezech. 33. Sed ob glossam nihil est mutatum.*

C. XV. *In pristinum gradum post pœnitentiam revocari possunt Sacerdotes.*

Item Hieronymus *ad cap. 3. Malachiæ.*

ET *a* purgabit filios Levi: *tempus* b *est enim, ut judicium incipiat a domo Dei.* & alibi *c* scribitur: *A sanctis meis incipite.* In filiis autem Levi omnem Sacerdotalem intellige dignitatem. Si autem Sacerdotes purgandi sunt & colandi, ut purum aurum remaneat & argentum, quid de cæteris est dicendum? Qui cum emundati fuerunt & colati, tunc offerent Domino justa sacrificia, & placebit sacrificium eorum, quod offerunt pro Juda, & Hierusalem, (hoc est, pro iis, qui Dominum confitentur, & pacem ejus mente conspiciunt) sicut dies seculi, & sicut anni antiqui: ut quomodo in principio placuerunt Deo, sic post peccatum & pœnitentiam placere incipiant, cum omni fuerint peccatorum sorde purgati.

C. XVI. *Lapsi reparari possunt.*

Item Gregorius *Secundino lib. 7. epist. 53.*

QUia *d* sanctitas tua hoc a nobis requisivit, ut sibi de Sacerdotali officio post lapsum resurgendi auctoritates scriberemus, dum se dicit de hoc canones diversos legisse, & diversas sententias invenisse, alias resurgendi, alias nequaquam posse: Ideo nos α generales Synodos a Nicæna incipientes, hanc cum reliquis quatuor veneramur, quia ipsam sequentes cæteræ in cunctis canonicis sententiis unanimiter concordant. Nos vero præcedentes Patres sequi debemus, qui (auctore Deo) a sacra doctrina illorum non discordamus. A capite itaque incipientes usque ad quartum altaris ministrum, hanc formam servandam cognoscimus, ut sicut minorem major præcedit in honore, ita & *e* in crimine; & quem major sequitur culpa, majore plectatur vindicta, & sic postea *f* pœnitentia credatur esse fructuosa. §. 1. Quid enim prodest triticum seminare, & fructum illius non colligere? aut domum construere, & non illic habitare? Post dignam igitur satisfactionem credimus, posse rediri ad honorem *&* ſ §. 2. Ad fontem misericordiæ recurrentes, Evangelii *g* proferamus sententiam: *Gaudeo*, inquit, *super uno peccatore pœnitentiam agente magis quam super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentia.* Et ovem perditam, nonaginta novem non errantibus relictis in deserto *h*, humero pii pastoris ad ovile reportatam, Dominus ipse testatur. Si ovis perdita errans post inventionem ad ovile humero reportatur, cur post pœnitentiam ad Ecclesiæ ministerium lapsus non revocetur? Sicut β in Apocalypsi *i* dicitur de ministro Ecclesiæ: *Memento, unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac.* Quid enim est gravius, aut carnale delictum admittere, sine quo pauci inveniuntur, aut Dei Filium jurejurando negare? In quo tamen hunc ipsum beatum Petrum Apostolorum Principem, ad cujus sacrum corpus indigni sedemus, lapsum esse cognoscimus. Sed post negationem pœnitentia secuta est, & post pœnitentiam misericordia data est, quia postea ab Apostolatu eum non expulit, qui ante quidem ipsum se negare prædixit.

Corr. Rom. ¶ α Ideo nos] *In duabus editionibus epistolarum B. Gregorii legitur*: ideo generalissima, quæ a Nicæno Concilio incipiunt, cum reliquis quatuor invenimus concordantia. Nam & nos præcedentes, &c. *In uno manuscripto codice est*, generalissime: *Reliqua eodem modo. Apud Burchardum, Ivonem, Pannormiam*, Nam nos generaliter: *cæteroqui parum a Gratiano discordant.*

¶ β Sicut] *Hinc usque ad versic.* Quid enim, *in aliquot codicibus epistolarum excusis, & duabus manuscriptis, Burchardo, Ivone, & Rabano non habentur.*

C. XVII. *Post acerrimam pœnitentiam lapsi reparantur.*

Idem *super Ezechielem, Hom. 9. ad c. 2.*

QUid est hoc, quod Prophetæ jacenti dicitur: *Sta supra pedes tuos, & loquar tecum.* Qui enim jacenti loquebatur, cur non se, nisi stanti promittit esse locuturum? sed sciendum, quia alia sunt, quæ jacentes, alia quæ stantes audire debeamus. Jacanti enim dicitur, ut surgat; stanti autem præcipitur, ut ad prædicationem proficisci debeat. Adhuc enim nobis in infirmitatis confusione jacentibus præberi non debet auctoritas prædicationis. Sed cum jam in bono opere surgimus, cum jam recti stare cœperimus, dignum est, ut ad lucrandos alios in prædicationem mitti debeamus. Stans ergo Propheta visionem spiritalem vidit, & cecidit: cadens vero jam monitionis verbum suscepit, ut surgeret: surgens autem præceptum audivit, ut prædicaret. Nam qui adhuc ex superbiæ vertice stamus, cum jam de æternitatis timore aliquid sentire cœperimus, dignum est, ut ad pœnitentiam cadamus. Et cum infirmitatem nostram subtiliter cognoscentes, humiliter jacemus, per divini verbi consolationem surgere ad fortiora opera jubemur.

C. XVIII. *De eodem.*

Idem *lib. XVIII. Moral. c. 16. ad cap. 28. Job.*

FErrum de terra tollitur, cum fortis propugnator Ecclesiæ a terrena, quam prius tenuit, actione separatur. Non ergo in eo debet despici, quod fuit; quia jam incipit esse, quod non fuit.

C. XIX. *Post condignam pœnitentiam, pristina recipiuntur officia.*

Item Hieronymus *ad cap. 3. Michææ.*

CUm exaudiero eos, dabo eis virtutem Spiritus mei, & implebo eos judicio meo, & fortitudine. Animadverte, in præsenti loco posse docere aliquem post peccatum; si tamen vitia priſtina pœnitentia digna diluerit. Unde David post adulterium & homicidium loquitur in Psalmo *a*: *Asperges me hyssopo, & mundabor: lavabis me, & super nivem dealbabor.* Nec sua tantum puritate contentus est, sed infert: *Redde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu principali confirma me*: cumque hoc feceris, *docebo*, ait, *iniquos vias tuas, & impii ad te convertentur.*

C. XX. *De eodem.*

Item Hieronymus *lib. 2. contra Jovinianum.*

JEsus *b* filius Josedech Sacerdos magnus, quanquam in typo præcesserit Salvatoris, qui nostra peccata portavit & alienigenam sibi ex gentibus copulavit Ecclesiam; tamen secundum literam post Sacerdotium sordidatus inducitur, & stat Diabolus a dextris ejus: & candida illi deinceps vestimenta redduntur.

C. XXI. *Per pœnitentiam Clerici correcti gradum suum & dignitatem recipiunt.*

Item ex Concilio Agathensi *c*, *cap. 2.*

COntumaces *d* Clerici, prout dignitatis ordo permiserit, ab Episcopis corrigantur, & si qui, prioris gradus elati superbia, communionem fortasse contempserint, aut Ecclesiam frequentare, vel officium suum implere neglexerint, peregrina eis communio tribuatur; ita, ut cum eos pœnitentia correxerit, rescripti in matricula gradum suum, dignitatemque recipiant.

a *Malach.* 3. b 1. *Petr.* 4. c *Ezech.* 9. d *Rab. in pœn. cap.* 1. *Burch. l.* 19. *c.* 43. *Ivo p.* 6. *c.* 85. *Pannor. l.* 3. *c.* 147. e *al. & crimine.* f *al. vindicta, quæ post pœnitentiam.* g *Luc.* 15. h *in deserto*] *abest ab orig.* i *Apocal.* 2.

a *Psalm.* 50. b *Infra, de pœn. dist.* 2. *c. si enim.* §. *Jesus. Zachar.* 3. c *Et capitular. lib.* 7. *cap.* 211. d *Ivo p.* 6. *c.* 366.

C. XXII.

C. XXII. *De eodem.*

Item ex Concilio Martini Papæ, *c.* 17.

SI *a* quis Presbyter aut Diaconus α inventus fuerit, aliquid de ministeriis Ecclesiæ venundasse, quia sacrilegium commisit, placuit eum in ordinatione Ecclesiastica non haberi. In judicio tamen Episcopi dimittendum est, sive dignus sit, sive indignus in suo recipi ut debeat gradu: quia multoties hoc ipsum, quod de sacrosancto altario contaminatum est, in Episcopi potestate dimissum est.

Corr. Rom. ¶ α Diaconus] *Sequebatur*, aut Subdiaconus: *quæ duæ dictiones expunctæ sunt, quia neque apud Martinum, aut Burchardum, aut Ivonem, neque in antiquis Gratiani codicibus habentur.*

C. XXIII. PALEA α.

[*Item* Augustinus *ad Bonifacium, epist.* 50.]

BEne valet Sacerdos restitui ad honorem suum post peractam pœnitentiam: licet in hoc diversi diversa sentiant, dicentes, non posse restitui ad honorem. Sed sic dictum est propter simulatas pœnitentias quorundam, & propter affectatas honorum dignitates.

Corr. Rom. ¶ α Palea] *In aliquot vetustis exemplaribus Gratiani hæ duæ Paleæ non habentur, sed post finem capitis*, si quis Presbyter, *sequitur continenter*, Quomodo igitur: *sunt tamen in multis, atque in iis quidem, a quibus plerumque Paleæ absunt. Ac videntur summæ quædam partim præcedentium capitum*, ponderet, & quia sanctitas. *partim sequentis*, ut constitueretur. *quod refertur ex Augustino ad Bonifacium. Atque inde potuit in has Paleas hæc eadem irrepere citatio.*

C. XXIV. PALEA.

SAcerdos quidem si cadit, valet, & habet restitutionis locum, post dignam peractam pœnitentiam, in honorem suum, Propheta attestante *b*, qui ait: *Nunquid qui cadit, non adjiciet, ut resurgat?* Et B. Gregorius *c* hoc dicit ad Secundinum inclusum, amicum suum. Etiam ab ipso Propheta in hoc argumentum habemus: qui cum post peractum adulterium, & homicidium perpetravit, tamen postea peracta digna pœnitentia per Dei gratiam ad pristinum officium restituitur.

3 pars. Gratian. *Quomodo igitur hujusmodi auctoritatum dissonantia ad concordiam revocari valeat, breviter inspiciamus. Sunt quidam, quos non odium criminis, sed timor vilitatis, & amissio proprii gradus, & ambitio celsioris ad pœnitentiam cogit. Hos sacri canones irrecuperabiliter* d *dejiciunt: quia qui simulatione pœnitentiæ, vel affectatione honoris a Deo non consequitur veniam, nec ab Ecclesia reparationem meretur.*

C. XXV. *Quare constitutum est in Ecclesia, ne post pœnitentiam quis ad Clericatum redeat.*

Unde Augustinus *scribit ad Bonifacium, epist.* 50.

UT *e* constitueretur in Ecclesia, ne quisquam post alicujus criminis pœnitentiam Clericatum accipiat, vel ad Clericatum redeat, vel in Clericatu maneat, non desperatione indulgentiæ, sed rigore factum est disciplinæ. Alioquin contra claves datas Ecclesiæ disputabitur, de quibus dictum est, *quæ solveritis in terra, soluta erunt & in cœlo.* Sed ne forte etiam de cæteris *f* criminibus, spe honoris Ecclesiastici animus intumescens superbe ageret pœnitentiam, severissime placuit, ut post actam de crimine damnabili pœnitentiam, nemo sit Clericus: ut desperatione temporalis altitudinis, medicina major & verior esset humilitas. Nam & sanctus David de criminibus mortiferis pœnitentiam egit, & tamen in honore suo perstitit. Et B. Petrum, quando amarissimas lachrymas fudit, utique Dominum negasse pœnituit, & tamen Apostolus mansit. Sed non ideo supervacua putanda est posteriorum diligentia; qui ubi saluti nihil detrahebatur, humilitati aliquid addiderunt, quo salus totius muniretur: experti, credo, aliquorum fictas pœnitentias per affectatas honorum potentias. Cogunt enim multas invenire medicinas, multorum experimenta morborum. Verum in hujusmodi causis, ubi *a* per graves dissensionum scissuras, non hujus aut illius hominis est periculum, sed populorum strages jacent, detrahendum est aliquid severitati, ut majoribus malis sanandis charitas sincera subveniat.

C. XXVI. *Reparationis beneficium non nisi post pœnitentiam potest concedi.*

Item ex epistola Cleri Romani, *missa Papæ Cypriano.*

ABsit *b* a Romana Ecclesia vigorem suum tam profana facilitate dimittere, & nervos severitatis eversa fidei majestate dissolvere, ut cum adhuc non tantum jaceant, sed & cadant eversorum fratrum ruinæ, properata nimis remedia communicationum, utique non profutura præstentur, & nova per misericordiam falsam vulnera, veteribus transgressionis vulneribus imprimantur, ut miseris ad eversionem majorem eripiatur & pœnitentia. Ubi enim poterit indulgentiæ medicina proficere *c*, si etiam ipse medicus intercepta pœnitentia indulget periculis? si tantummodo operit vulnus, nec finit necessaria temporis remedia conducere cicatricem? Hoc non est curare, sed (si verum dicere volumus) occidere.

Corr. Rom. ¶ *Locupletatum est caput hoc ex originali.*

C. XXVII. *Impœnitentibus venia concedi non potest.*

Item Cyprianus *in Sermone de lapsis.*

SI *d* quis præpropera *e* festinatione temerarius remissionem peccatorum dare se cunctis putat posse, aut audet Domini præcepta rescindere, non tantum nihil prodest, sed obest lapsis. Provocasse est iram, non servasse sententiam: nec misericordiam prius Dei deprecandam putare, sed contempto Domino de sua facilitate præsumere. *&* ſ. §. 1. Mandant aliqua Martyres fieri: si justa, si licita, si non contra ipsum Dominum a Dei Sacerdote facienda; fit obtemperantis facilis & prona consensio, si petentis fuerit religiosa moderatio. Mandant aliquid Martyres fieri; sed si scripta non sunt in Domini lege, quæ mandant, ante est, ut sciamus illos de Deo impetrasse, quod postulant, & tunc facere, quod mandant. Neque enim statim videri potest de divina majestate concessum, quod fuerit humana pollicitatione promissum. Nam & Moyses pro peccatis populi petit, nec tamen peccantibus veniam, cum petiisset, accepit.

C. XXVIII. *Qui sunt reparandi post lapsum, vel qui non.*

Item Isidorus *ad Massanum* f *Episcopum.*

DOmino *g* sancto, meritisque beato fratri Massano Episcopo salutem. Quod in epistolis venerabilis fraternitas tua innuit, videlicet quod in canone α Ancyrano, cap. XIX. *b* legitur, post lapsum corporalem restaurandum honoris gradum post pœnitentiam; alibi vero legitur, post hujusmodi delictum nequaquam reparandum antiqui ordinis meritum; hæc diversitas hoc modo solvitur. Illos enim ad pristinos gradus redire

a *Apud Martinum Bracarensem. Burch. lib.* 3. *c.* 179. *ex Bracarensi. Ivo p.* 3. *c.* 173. *ex Martino, &* 240. *ex Bracarensi.* b *Hier.* 8. c *Gregor. l.* 7. *epist.* 53. d *al. irreparabiliter.* e *In capit. adjectis. cap.* 132. *Polyc. l.* 6. *tit.* 20. *Anſel. l.* 8. *c.* 3. *Ivo in prolog. & p.* 6. *c.* 386. *Pannorm. in prolog. cap.* 8. f *al. detectis.*

a ſ 23. *q.* 4. *ipſa pietas.* §. *verum.* b *extat inter opera B. Cypriani l.* 2. *epiſt.* 7. *Anſ. l.* 8. *c.* 20. c *al. procedere.* d *Anſ. l.* 8. *cap.* 32. e *al. præpoſtera.* f *al. Maſonem*) *al. Maſſenum*) *orig.* g *Anſel. l.* 8. *c.* 37. *Polyc. lib.* 4. *tit.* 39. *Ivo part.* 6. *c.* 397. *p.* 15. *c.* 57. *&* 86. *Burchard. l.* 19. *c.* 43. *&* 73. *Pann. l.* 3. *c.* 149. *Rab. pœn. l.* 1. *cap.* 1. *Concil. Neocæſarienſ. cap.* 1. h *al. XX.*

canones præcipiunt, quos pœnitentiæ præcessit satisfactio, vel condigna peccatorum confessio. At contra hi, qui neque a vitio corruptionis *a* emendantur, atque hoc ipsum carnale delictum, quod admittunt, vindicare quadam superstitiosa temeritate nituntur, nec gradum utique honoris, nec gratiam communionis recipiunt. Ergo ita est determinanda sententia, ut necesse sit illos restaurari in locum honoris, qui per pœnitentiam reconciliationem recepisse merentur divinæ pietatis. Hi enim non immerito consequuntur ademptæ *b* dignitatis statum, qui per emendationem pœnitentiæ recepisse noscuntur remedium vitæ. Id autem, ne forte magis sit ambiguum, divinæ auctoritatis sententia confirmetur. Ezechiel *c* quidem Propheta, sub typo prævaricatricis Hierusalem, ostendit, post pœnitentiæ satisfactionem, pristinum posse restaurari honorem: *Confundere*, inquit, *o Juda, & porta ignominiam tuam.* & post paulum: *Et tu*, inquit, *& filiæ tuæ revertimini ad antiquitatem tuam.* §. 1. Quod dixit, *Confundere*, ostendit post *d* peccati opus debere quemque erubescere, & post confessionem pro admissis sceleribus verecundam frontem humi prostratam demergere, pro eo quod dignum confusione perpetraverit opus. Deinde præcepit, ut post ignominiam, & dejectionem nominis sui sive dignitatis, revertatur ad suam antiquitatem. Ergo dum quisque post opus confessionis suæ confunditur, atque ignominiam portans, depositionem suam cum humilitate luget, revocari secundum Prophetam ad priorem statum poterit. Item Joannes *e* Evangelista Angelo Ephesi Ecclesiæ, inter cætera quædam similia scribit: *Memor esto unde ceciderit, & age pœnitentiam, & prima opera fac; alioquin veniam tibi, & movebo candelabrum tuum de loco ejus.* §. 2. Ecce ß, in quantum valui, Concilii Ancyrani antiquam plane, & plenam auctoritatem sacris testimoniis explanavi, ostendens, eum posse restaurari in proprio gradu, qui per pœnitentiæ satisfactionem noverit propria delicta deflere. Qui vero negligit, nec luget quæ gessit, & lugenda sine ullo pudore religionis, vel timore judicii divini committit, eum nullo modo posse ad pristinum gradum restaurari, cognoscas. §. 3. In fine γ autem hujus epistolæ hoc adjiciendum putavi, ut *f* quotiescunque in gestis Conciliorum discors sententia invenitur, illius Concilii magis teneatur sententia, cujus aut antiquior, aut potior extat auctoritas.

Corr. R. ¶ α Ancyrano] *Sic habet hoc caput in epistola, quæ nuper una cum aliis Isidori operibus est impressa Parisiis, & ita inscribitur:* Isidori Hispalensis Archiepiscopi epistola ad Massanum Episcopum. Domino sancto, meritisque beato, &c. *In epistola autem longiore, eodem argumento, & iisdem pene verbis, (quæ & ibidem, & antea Antuerpiæ, cum libris de summo bono, impressa est) non fit hoc loco mentio Concilii Ancyrani: sed tamen in editione Parisiensi titulus hic est:* Isidori Hispalensis Archiepiscopi epistola de restituendis in pristinam dignitatem Clericis pœnitentibus: *seu*, Explanatio canonum aliquot Ancyrani Concilii. *Veruntamen in Canone illo XIX. versionis Dionysii (qui apud Græcos & in aliis versionibus XX. est) ubi legitur*, perfectionem consequi secundum pristinos gradus, *Græce est*, κατὰ τὸν βαθμὸν τὸν πρότερον, *id est*, secundum gradus, qui eo deducunt. *& Balsamon longe aliam sententiam elicit, quam Isidorus.*

¶ ß Ecce] *Hic in epistola longiore multa interjiciuntur.*

¶ γ In fine] *Hæc nunc leguntur in longiore epistola, non autem in alia, quam cæteroqui Gratianus videtur secutus.*

Gratian. *Quicunque igitur pro criminibus suis digne Deo pœnitentiam obtulerint, auctoritate Gregorii, & Augustini, & Hieronymi, & Isidori gradum pristinæ dignitatis recipere possunt. Qui autem non odio criminis, sed timore utilitatis, vel ambitione honoris falsas Deo pœnitentias offerunt, in pristini honoris gradum reparari minime poterunt.*

C. XXIX. *Diaconus aut Presbyter in adulterio deprehensi reparari non possunt.*

Sed objicitur illud Hormisdæ Papæ, *qui scribit omnibus Episcopis per universas provincias.*

SI α quis « Diaconus, aut Presbyter, post acceptam benedictionem Leviticam, cum uxore sua incontinens invenitur, ab officio suo dejiciatur. §. 1. Ecce manifeste constat, quia secundum titulos antiquorum Patrum Sancto Spiritu β suggerente conscriptos, & secundum sententias CCCXVIII. Episcoporum, (quas etiam Gallicani canones continere videntur) Clerici in adulterio deprehensi, aut ipsi confessi, aut ab aliis convicti, ad honorem redire non possunt. Sed quia forte non desunt, quibus pro nimia pietate suprascripta sanctorum Patrum severitas minime placeat; sciant, se CCCXVIII. Episcoporum, qui fuerunt congregati in Concilio Nicæno, & reliquos statuerunt canones, sententias reprehendere, vel damnare. Sed forte major est in illis pietas, quam in suprascriptis CCCXVIII. Episcopis? major est in illis misericordia, quam in sancto Joanne *b* Apostolico Papa? major charitas, quam in reliquis sanctis Sacerdotibus, qui hoc *c* exemplo remedia Ecclesiarum finis definitionibus deliberaverunt? Et ideo aut prompta *d* voluntate præceptis illorum consentiant, aut si non fecerint, omnibus illis contrarios se, & inimicos esse cognoscant. Quæ est ista justitiæ inimica benignitas, palpare criminosos, & vulnera eorum usque in diem judicii incurata servare? §. 2. Quod si eos durissimam pœnitentiam per plures annos videremus agere, tunc nos & saluti eorum possemus consulere, & statuta canonum deberemus temperare. Cum vero in aliquibus nec compunctio humilitatis, nec instantia orandi vel plangendi appareat, nec beatum David imitentur, qui dicit: *Lavabo e per singulas noctes lectum meum: lachrymis meis stratum meum rigabo.* & illud: *Cinerem f tanquam panem manducabam: & potum meum cum fletu miscebam.* nec eos jejuniis vel lectionibus vacare videamus; possumus agnoscere, si ad pristinos honores redirent, cum quanta negligentia, & cum quanto torpore, & animæ suæ inimica securitate permanerent, credentes, quod sic eis, non acta pœnitentia digna, dimiserit Deus, quomodo Sacerdotes indulsisse videntur. Vere dico, quia illi ipsi, quibus cum periculosa & falsa misericordia indulgere videmur, cum ante tribunal Christi pro tantis peccatis damnandi advenerint, contra nos causam dicturi sunt, dicentes, quod dum aut asperitatem linguæ eorum expavimus, aut falsa blandimenta, & periculosas adulationes ipsorum libenter accepimus, in eisdem permanere peccatis, eis inutiliter indulgemus, aut ipsa peccata augere permittimus, non recolentes illud, quod in Veteri Testamento scriptum g est: quia uno peccante contra omnes ira Dei desæviit.

Corr. Rom. ¶ α Si quis] *Hinc usque ad versic.* Ecce, *sunt ex cap. 23. Concilii Arausici, quod videtur citatum fuisse ab Hormisda, sive alio quisquis fuerit hujus capitis auctor. Anselmus quidem & ipse Hormisdam citat.*

¶ β Sancto Spiritu] *Apud Anselmum legitur*, a sancto Joanne Papa transmissos, & CCCXVIII. Episcoporum sententias, *quod videtur convenire cum his, quæ paulo*

a *al. corporis.* b *al. adeptæ.* c *Ezechiel.* 16. d *al post confusionem, id est, peccati.* e *Apocal.* 2. f *Infra* 33. *q.* 2. *hoc ipsum.*

a *Arausicum c.* 23. *& Aurel.* 5. *cap.* 4. *Pannorm. lib.* 3. *c.* 98. *Anselm. lib.* 11. *c.* 87. b *supr. cap. miror.* c *al. pro exemplo & remedio. Ansel.* d *al. prona.* e *Psalm.* 6. f *Psalm.* 101. g *Numer.* 16.

inferius

inferius habentur. Major est in illis misericordia, quam in sancto Joanne Apostolico Papa?

C. XXX. *Difficile est post lapsum ad pristinum gradum redire.*

Item Hieronymus *a*.

QUicunque *b* dignitatem divini gradus non custodiunt, contenti fiant animam salvare. Reverti enim in pristinum gradum post lapsum *c* difficile est.

Corr. Rom. ¶ *Simile quiddam priori parte hujus capitis habetur in Can.* 27. Basilii *ad Amphilochium, & in Can.* 26. *Synodi in Trullo.*

C. XXXI. *Lapsus post pœnitentiam altario tantum ministret.*

QUi *d* sub gradu *e* ceciderit post pœnitentiam, contentus fiat baptizare, communionem infirmis dare, & altario tantummodo ministrare.

Corr. Rom. ¶ α Basilius,] *Ivo citat ex dictis Augustini. Habetur nonnihil ad hanc rem faciens in epist. Basilii ad Amphilochium, Can.* 27. *Sed propius etiam ad hanc sententiam accedit Can.* 14. *Concilii Aurelianensis primi, & Can.* 9. *Concilii Neocæsariensis (qui habetur* f. 15. *quæst.* 8. *c.* qui admisit,) *præcipue si hic legatur, quemadmodum in plerisque Gratiani codicibus*, communionem infirmis dare, non autem sacrificare, & altario ministrare. *Similem quandam sententiam refert ex novella Leonis Balsamon ad Canonem* 21. *Synodi in Trullo.*

C. XXXII. *De Sacerdotibus, Diaconis, & Laicis, qui idolis thuricant.*

Item ex Concilio Ancyrano, *cap.* 1. *& sequentibus.*

PResbyteros *f*, qui immolaverunt, & postea certamen iterum inierunt, si ex fide α luctati sunt, & non ex compacto ad ostentationem, ut caperentur ipsi fecerunt; hos placuit honorem quidem sedis propriæ retinere, offerre autem illis, & sermonem ad populum facere, aut aliquibus Sacerdotalibus officiis fungi non liceat. §. 1. Diaconi similiter, qui immolaverunt, postea vero iterum reluctati sunt, alias *g* quidem honorem habere oportet; cessare autem debent ab omni sacro ministerio, ita ut nec panem, nec calicem offerant, nec Evangelium pronuntient β; nisi forte aliqui Episcoporum conscii sint laboris eorum, & humilitatis, & mansuetudinis, & voluerint eis aliquid amplius tribuere, vel adimere. Penes ipsos ergo erit de his potestas. §. 2. Qui autem fugientes comprehensi sunt, vel a domesticis traditi, vel ademptis facultatibus sustinuere tormenta, aut in custodiam trusi proclamaverunt se Christianos esse, & eousque adstricti sunt, ut manus eorum comprehendentes violenter attraherent, & funestis sacrificiis admoverent, aut aliquid polluti cibi per necessitatem sumere cogerentur, confitentes jugiter se Christianos esse, & luctum rei, quæ contigit, inceſſabiliter ostendentes, omni dejectione, & habitu, & humilitate vitæ, hos velut extra delictum constitutos, a communionis gratia non prohiberi decernimus. §. 3. Si vero prohibiti sunt ab aliquibus propter ampliorem cautelam, vel propter quorundam ignorantiam, statim recipiantur. §. 4. Hoc autem similiter & de Clericis, & de Laicis cæteris observari convenit. §. 5. Perquisitum est autem & illud, si possunt etiam Laici, qui in has necessitatis angustias inciderunt, ad Clericatus ordinem promoveri. Placuit ergo & hos, tanquam qui nihil peccaverunt, si & præcedens eorum vita probabilis sit, ad hoc officium provehi. §. 6. De his autem, qui *a* negaverunt præter necessitatem, aut præter ablationem facultatum, aut præter periculum, vel aliquid hujuscemodi (quod factum est sub tyrannide Licinii) placuit sanctæ Synodo, quamvis humanitate probentur indigni, tamen eis benevolentiam commodari.

Corr. Rom. ¶ α Si ex fide] *Hic verba Concilii sunt in compendium redacta: omnino autem versio Dionysii, quam attulerunt Burchardus & Ivo, propius accedit ad verba Græca. Sunt tamen nonnulla in hoc capite emendata & locupletata ex versionibus, quas Gratianus videtur secutus.*

¶ β Nec Evangelium pronuntient;] *In versione antiquiore est*, nec pronuntient, *in alia, quam Burchardus attulit*, vel prædicando, *Græce* κηρύσσειν: *quod proprie significat Evangelium & fidei doctrinam prædicare.*

Gratian. *Sed illud Hormisdæ Papæ desidiosos & negligentes, non vere pœnitentes reparari prohibet.* §. 1. *Illud autem Hieronymi fatetur hoc esse difficile, non impossibile.* §. 2. *Basilius autem circa delinquentes rigorem justitiæ servandum ostendit, quem circa pœnitentes alii relaxandum misericorditer affirmant.* §. 3. *Possunt aliter distingui præmissæ auctoritates. Quorum enim* b *crimina manifesta sunt ante, vel post ordinationem, a sacris ordinibus dejiciendi sunt: quorum autem peccata occulta sunt, & satisfactione secreta secundum Sacerdotis edictum purgata, in propriis ordinibus remanere possunt.*

C. XXXIII. *Non potest restitui in Sacerdotem, cujus crimen fuerit manifestum.*

Unde Nicolaus Papa *Carolo Archiepiscopo, & ejus suffraganeis.*

SAcerdotes *c*, si in fornicationis laqueum ceciderint, & *d* criminis manifestus, sive ostensus fuerit actus, Sacerdotis non possunt habere honorem, secundum canonicæ institutionis auctoritatem.

C. XXXIV. *Qui valeant reparari post lapsum vel non.*

Item Rabanus Archiepiscopus *scribit ad Heribaldum, lib. Pœn. cap.* 1.

DE e his vero visum est nobis scribendum, qui sacros ordines habentes, ante, vel post ordinationem contaminatos se esse in capitalibus criminibus confitentur. In quibus, ut mihi videtur, hæc distantia esse debet, ut hi qui deprehensi, vel capti fuerint publice in perjurio, furto, atque fornicatione, & cæteris hujusmodi criminibus, secundum canonum sacrorum instituta, a proprio gradu decidant: quia scandalum est, populo Dei tales personas supra *f* se positas habere, quas ultra modum vitiosas esse constat. Nempe inde retrahuntur homines a sacrificio Dei (sicut *g* quondam, Heli filiis peccantibus, feciſſe leguntur) & rebelles hinc, atque contrarii existentes, eorum pravis exemplis quotidie pejores fiunt. Qui autem de prædictis peccatis abscondite a se admissis, per occultam confessionem coram oculis *h* Dei, præsente etiam Sacerdote, qui eis indicturus est pœnitentiam, confitentur, & semetipsos graviter deliquisse queruntur, si se per jejunia α, & eleemosynas, vigiliasque, & sacras orationes purgare certaverint, his etiam gradu servato, spes veniæ de misericordia Dei promittenda est.

Corr. Rom. ¶ α Si se per jejunia] *Sic etiam in manuscriptis, & apud Ivonem, & Pannormiam. In originali autem legitur*, si veraciter pœnituerint, & se per jejunia. *Itemque Burchardus, qui cap. hoc citat ex Concilio Ilerdensi.*

4 pars. Gratian. *De lapsis etiam in hæresin hoc observandum est, ut ante sententiam Concilii nullus eis communicet.*

---

a *al. ex dictis Hieronymi.* b *Polyc. lib.* 4. *tit.* 30 *Burchard. lib.* 19. *cap.* 78. *Ivo part.* 15. *cap.* 91. c *post lapsum*] *desunt fere in omnibus exempl.* d *Burch. l.* 10. *cap.* 80. *Ivo part.* 15. *c.* 19. e *a suo gradu.* f *Burch. l.* 5. *c.* 40. *&* 41. *Ivo part.* 2. *cap.* 49. *&* 50. *Polyc. lib.* 6. *tit.* 12. *cap.* 2. g *illum*) *prisca versio, cap.* 3.

a *Concil. Nicænum* 1. *c.* 11. b *Rab. pœn. cap.* 1. c *In gestis Concilii Vormaciensis. c.* 11. *Vide Ivonem part.* 10. *c.* 180. *Panu. l.* 3. *c.* 136. d *al. aut.* e *Burch. l.* 19. *c.* 150. *Ivo p.* 6. *c.* 400. *Pannor. lib.* 3. *c.* 152. f *al. superpositas.* g 1. *Reg.* 2. h *al. Angelis.*

C. XXXV.

C. XXXV. *A communione abstineant, qui lapsis ante restitutionem communicant.*

Unde Cyprianus Papa, *Antoniano ait inter cætera, lib. 4. epist. 2.*

DE *a* eo autem *b*, quod statuendum esset circa causam lapsorum, distuli, ut cum quies & tranquillitas data esset, & Episcopis in unum convenire indulgentia divina permitteret, tunc communicato & librato de omnium collatione consilio, statueremus, quid fieri oporteret. Si quis vero ante consilium nostrum, & ante sententiam de omnium consilio statutam, lapsis temere communicare voluisset, ipse a communicatione abstineret.

5 pars. Gratian. *Quod vero supra de homicidis statutum legitur* c, *intelligendum est, quando facultas effugiendi datur, nec necessitate clauduntur obsidionis. Cæterum, cum necessitate angustati effugere non possunt, si tunc homicidium admiserint, purgati per pœnitentiam, & officio, & communioni reddantur.*

C. XXXVI. *Post duorum annorum pœnitentiam, officio & communioni restituantur Clerici, qui in obsidionis positi necessitate sanguinem fuderunt.*

Unde in Concilio Ilerdensi, *cap. 1. legitur.*

DE his Clericis, qui in obsessionis necessitate positi fuerint, id statutum est, ut qui altario ministrant, & Christi corpus & sanguinem tradunt, vel vasa sacro officio deputata contrectant, ab omni humano sanguine, etiam hostili, se abstineant. Quod si in hoc inciderint, duobus annis tam officio, quam communione corporis Domini priventur, ita ut his duobus annis vigiliis, jejuniis, orationibus, & eleemosynis pro viribus, quas Dominus donaverit, expientur: & ita demum officio, vel communioni reddantur: ea tamen ratione, ne ulterius ad officia potiora provehantur. Quod si in definito tempore negligentiores circa salutem suam extiterint, protelandæ ipsius pœnitentiæ tempus in potestate maneat Sacerdotis.

Gratian. *Casu quoque si Clericus homicidium fecerit, in proprio gradu ex dispensatione remanere permittitur.*

C. XXXVII. *Qui casu homicidium facit, ex dispensatione in ordine suo permaneat.*

Unde Urbanus II. *scribit Guernerio Narbonensi Episc.*

CLerico *d* jaciente lapidem, puer dicitur interemptus: Nos pro amore tuo in suo ordine eum permanere permittimus, ut tamen semper in pœnitentia & timore permaneat.

C. XXXVIII. *De eodem.*

Item Stephanus V. *Sichiberto Corsicæ Episcopo.*

QUia *e* te quasi obnoxium judicas, eo quod a Sarracenis captus homines interfeciste videris, bene facis. Sed quoniam non tua sponte id feciste cognosceris, inde canonice nullo modo judicaris.

Gratian. *Si vero ira Presbyter commotus aliquem interfecerit, etsi animum occidendi non habuerit, perpetuo tamen depositus erit.*

C. XXXIX. *Perpetuo careat officio Presbyter, qui ira commotus, licet extra animum, aliquem interfecerit.*

Unde Nicolaus Papa *scribit Hosbaldo Chorepiscopo α Quadrantino.*

STudeat *f* sanctitas tua persuadere Episcopo tuo, sibi canonicum sociare numerum Collegarum, id est, sex ex vicinis provinciis fratres & Coepiscopos suos: quibus tecum junctis, & decernentibus, diligenter investigate, & omni nisu scutari procurate, quatenus invenire valeatis, utrum percussione jam nominati Presbyteri, an cervicis fractione idem Diaconus, ut fertur, extinctus est. Et siquidem a sæpe fato Presbytero non ad mortem percussus est, sed ex equo cadens cervice fracta interiit, secundum arbitrium vestrum, pro percussione, incaute agenti Presbytero pœnitentiam competentem indicite; & aliquanto tempore a Missarum solenniis suspendatur, denuo post hæc ad Sacerdotale redditurus officium. Quod si veraciter qualicunque percussione istius Presbyteri ille mortuus est Diaconus, nulla hunc ratione ministrare Sacerdotis more decernimus: quoniam etsi voluntatem occidendi non habuit, furor tamen & indignatio, ex quibus mortio illa mortifera prodiit, in omnibus, sed præcipue in Dei ministris multipliciter inhibentur, atque ubique damnantur. Verum si Presbyter adeo vestro studio obnoxius α forte claruerit, præcipimus, ut tale beneficium sibi & Ecclesiæ suæ concedatur, quo & ipse & sui sufficienter possint habere suæ sustentationis solatium.

Corr. Rom. ¶ α Chorepiscopo] *Antea legebatur*, Coepiscopo: *emendatum est ex omnibus, quæ collata sunt, vetustis Gratiani exemplaribus, optimeque convenit verbis Nicolai.*

C. XL. *De eodem.* PALEA.

Item ex Concilio Maticensi α, *c. 6.*

QUi *b* vero odii meditatione, vel propter cupiditatem, Judæum vel Paganum occiderit, quia imaginem Dei, & spem futuræ conversionis exterminat *c*, quadraginta dies in pane & aqua pœniteat.

Corr. Rom. ¶ α Maticensi] *Burchardus, & Ivo citant ex Concilio Moguntino: in nullo tamen eorum, quæ extant, habetur. Simile vero aliquod legitur in Concilio Vormacienſi, c. 27.*

C. XLI. *De eodem.* PALEA.

SI *d* quis homicidium fecerit, si Episcopus est, XV. annos pœniteat, & deponatur, cunctos quoque dies vitæ suæ peregrinando finiat: Presbyter XII. annis pœniteat, tres *e* ex his in pane & aqua, & deponatur superioris sententia. Diaconus X. annis pœniteat, tres ex his in pane & aqua, & ad gradum cujuslibet Sacerdotii accedere non præsumat.

C. XLII. *Quiquennio a communione abstineant, qui casu homicidium faciunt.*

Item ex Concilio Ancyrano, *c. 22. §. eos vero.* f

EOs *g* vero, qui non voluntate, sed casu homicidium fecerint, prior quidem regula post septem annorum pœnitentiam communioni sociavit, secundum gradus constitutos; hæc vero α humana *h* quinquennii tempus tribuit.

Corr. Rom. ¶ Hæc vero] *Græce, ὁ δὲ δεύτερος τὸν πεντετῆ χρόνον πληροῖ. Id est*: Secunda vero quinquennii tempus explebit. *Atque ita fere Burchardus, & Ivo ex Dionysii versione, & ſ. ead. cap.* Si quis voluntate.

C. XLIII. *Quibus temporum spatiis a communione abstineat, quæ voluntate, vel casu ancillam suam interfecerit.*

Item ex Concilio *i* Eliberitano, *c. 4.*

SI *k* qua fœmina zeli furore accensa, flagellis verberaverit ancillam suam, ita ut intra tertium diem animam cum cruciatu effundat, eo quod incertum sit, voluntate, an casu occiderit: si voluntate, post septem annos; si casu, post quinque annorum tempora (acta legitima pœnitentia) ad communionem placuit admit-

ti. Quod

---

a *Anselm. lib. 8. c. 28.* b *al. tamen.* c *Supra eadem cap. Clericum. & cap. de his Clericis. & cap. miror.* d *Pannorm. l. 3. cap. 154.* e *Pannor. l. 3. c. 155.* f *Ivo part. 10. cap. 24.*

a *al. noxius*] *Ivo.* b *Burch. l. 6. cap. 33. Ivo part. 10. c. 162.* c *al. extinxit.* d *Anselm. l. 11. c. 35.* e *al. quatuor.* f *Ex prisca versione.* g *Ex Tribur. cap. 52. Polyc. l. 6. tit. 10. Burchard. l. 6. c. 15. Ivo part. 10. c. 25. & 144.* h *al. humaniter.* i *Et in Concil. Vormac. c. 39.* k *Rab. pœn. c. 14. Burch. l. 6. c. 19. Anselm. l. 11. c. 36. Ivo part. 10. cap. 22. & 148.*

ti. Quod si intra tempora constituta fuerit infirmata, accipiat communionem.

C. XLIV. *De his, qui voluntate, vel casu homicidium faciunt.*

Item ex capitulis Martini Bracarensis Episc. *c.* 78.

SI *a* quis voluntarie homicidium fecerit, ad januam Ecclesiæ catholicæ semper subjaceat, & communionem in exitu vitæ suæ recipiat. Si autem non voluntarie, sed casu aliquod homicidium fecerit, prior canon septem annis agere pœnitentiam jussit, secundus canon quinque mandavit.

C. XLV. *De eodem.*

Item Dig. tit. de furtis. L. qui saccum.

QUi *b* saccum habentem pecuniam surripuerit, furti actione, etiam sacci nomine, tenetur, quamvis non sit ei animus sacci surripiendi.

C. XLVI. *De eodem.*

Contra animum, non opus puniri, lib. 9. Cod. tit. ad leg. Cornel. de sicar. l. 5. exemplo sacrarum literarum Diocletiani, & Maximiani *colligitur.*

EUm, qui asseverat homicidium se non voluntate, sed casu fortuito fecisse, cum calcis ictu mortis occasio præbita videatur; si hoc ita est, nec super hoc ambigi poterit, omni metu ac suspicione, quam ex admissæ rei discrimine sustinet, secundum id, quod adnotatione nostra comprehensum est, volumus liberari.

C. XLVII. PALEA.

[*Item* Imperator Antoninus C. *ad leg. Cornel. de sicar. l.* 1.]

FRater vester rectius fecerit, si se Præsidi provinciæ obtulerit. Qui si probaverit, non occidendi animo hominem a se esse percussum, remissa homicidii pœna, secundum militarem disciplinam sententiam proferat. Crimen enim contrahitur, si & voluntas nocendi intercedat. Cæterum ea, quæ ex improviso, casu potius, quam fraude accidunt, fato plerunque, non noxæ imputantur.

C. XLVIII. *De eodem.*

Hinc & Gelasius *c* Papa.

QUantum dicit iste Placidus *d*, anno præterito dictum est de uxore illius, quia subito inter caballos inventa est, & dum traherentur caballi, collisa est illa, & abortum fecit. Quod si ita est, forte si caballos alienos tulerit, inde est culpabilis. Nam de muliere, quæ casu inter caballos confracta est, ubi voluntas illius non agnoscitur pernicioſa fuisse, non potest, nec debet addici per leges.

C. XLIX. *De eodem.*

Item Nicolaus Papa.

HI, qui arbores incidere videntur, si contigerit, ut cadens arbor occiderit hominem, inculpabiles sunt atque innoxii: quia nec voluntate eorum, nec desiderio homicidium perpetratum est. Si vero aliqua culpa eorum, vel neglectu, morientis hominis interitus cognoscitur advenisse; abjiciendi sunt a gradu, & in sacro ordine nullatenus suscipiendi.

C. L. *De eodem.*

Item ex Concilio Vormacienſi, *c.* 29.

SÆpe *e* contingit, dum quis operi necessario insistens arborem inciderit, ut aliquis subtus ipsam veniens deprimatur. Et idcirco, si voluntate, vel negligentia incidentis arborem factum est, ut homicida, pœnitentiæ debet omnino submitti. Quod si non voto, non incuria illius, non denique scientia contigit, sed dum ille operi necessario fortassis incumberet, iste insperatus occurrens sub arbore improvisus devenit, & sub ipsa oppressus est; incisor arboris non tenetur pro homicida.

C. LI. *De eodem.*

Item ex Concilio Triburiensi, *cap.* 36. [*Sed ibi copiosius.*]

SI *a* duo fratres in sylva arbores succiderint, & appropinquante casura ipsius arboris, frater dixerit fratri, cave, & ille fugiens in pressuram arboris inciderit, & mortuus fuerit; vivens frater innocens de sanguine Germani dijudicetur.

Gratian. *Præmissis auctoritatibus, lapsis permittitur, ut post pœnitentiam in suis ordinibus reparari valeant: ad majorem autem conscendere post lapsum nulla eis auctoritate permittitur, imo penitus prohibetur.*

C. LII. *Lapsi in suis ordinibus reparari possunt, sed non ad majora conscendere.*

Unde in Ilerdensi Concilio, *c.* 5. *legitur.*

HI *b*, qui altario Dei deserviunt, si subito in fenda carnis fragilitate corruerint, & Domino respiciente, digne pœnituerint, ita ut mortificato corpore, cordis contriti sacrificium Deo offerant, maneat in potestate Pontificis, vel veraciter afflictos non diu suspendere, vel desidiosos prolixiore tempore ab Ecclesiæ corpore segregare: ita tamen, ut sic officiorum suorum loca recipiant, ne possint ad altiora officia ulterius promoveri. §. 1. Quod si iterato α velut canes ad vomitum reversi fuerint, & veluti sues in volutabris luti jacuerint β, non solum dignitate officii careant, sed etiam sanctam communionem, nisi in exitu, non percipiant.

Corr. Rom. ¶ α Quod si iterato] *Hæc usque ad finem absunt in codicibus illis Gratiani, a quibus Paleæ abesse solent. In alio autem hic præpositum est nomen Paleæ.*

¶ β Et veluti sues in volutabris luti jacuerint,] *Hæc non leguntur in antiquis editionibus Conciliorum Colonienſi, ac Parisiensi, duobus codicibus Vaticanis, Lucensi Regio, neque* 5. 15. *q.* 3. *c.* Hi qui. *Sunt tamen apud Ivonem, & in editione Colon.* 4. *volum.*

Gratian. *Sed exemplo B. Petri, qui postquam trinæ negationis maculas confessione diluit amoris, non solum in gradu sui Apostolatus remansit, verum etiam in Pastorem totius Ecclesiæ a Christo institui meruit,) probantur lapsi, post dignam pœnitentiam, non solum propria officia retinere, sed etiam ad majora posse conscendere. Quod autem beatus Petrus post negationem Pastor Ecclesiæ a Domino sit institutus, probatur auctoritate* beati Gregorii, *qui in Homilia* c *Dominicæ Resurrectionis de eodem Principe Apostolorum scribit, dicens:*

C. LIII. *Petrus post culpam negationis Princeps Apostolorum a Domino est institutus.*

COnsiderandum nobis est, cur omnipotens Deus eum, quem cunctæ Ecclesiæ præferre disposuerat, ancillæ vocem pertimescere, & se ipsum negare permisit. Quod nimirum magnæ actum esse pietatis dispensatione cognoscimus, ut is, qui futurus erat Pastor Ecclesiæ, in sua culpa disceret, qualiter aliis misereri debuisset. Prius itaque eum ostendit sibi, & tunc præposuit cæteris, ut ex sua infirmitate cognosceret, quam misericorditer aliena infirma toleraret.

C. LIV. *Post negationem in fide & gradu Petrus profecit.*

Item Ambrosius *in Serm.* 47. *de fide Petri.*

FIdelior factus est Petrus, postquam fidem se perdidisse deflevit; atque ideo majorem gratiam reperit, quam amisit. Tanquam enim bonus Pastor tuendum gregem accepit, ut qui sibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum; & qui ipse interrogationis tentatione nutaverat, cæteros fidei stabilitate fundaret. Denique

pro

a *Ivo part.* 10. *cap.* 39. b *Pandect. l.* 47. *tit.* 2. *leg.* 77. c *al. Pelagius.* d *al. Placidius.* e *Burchardus lib.* 6. *cap.* 32. *Ivo part.* 10. *cap.* 150.

a *Burch. lib.* 6. *c.* 22. *Ivo part.* 10. *c.* 151. b 15. *q.* 8. *c. hi qui. Rabanus pœn. cap.* 1. *Burch. lib.* 19. *c.* 74. *Ivo part.* 15. *cap.* 87. c *Hom.* 21. *in Evang.*

pro soliditate devotionis, Ecclesiarum petra dicitur, sicut ait *a* Dominus: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*. Petra enim dicitur, eo quod primus in nationibus fidei fundamenta posuerit, & tanquam saxum immobile totius corporis *b* Christianitatis compagem molemque contineat.

6 ps. Gratian. *Item objicitur, pœnitentes* c *ad sacros ordines promoveri non debent: non ergo lapsi post pœnitentiam ad majora pertingere possunt.*

C. LV. *Non ordinetur Clericus ex pœnitentibus.*

Unde in Concilio Carthaginensi IV. *cap. 68. & 69. legitur.*

EX *d* pœnitentibus, quamvis sit bonus, Clericus non ordinetur. Si per ignorantiam Episcopi factum fuerit, deponatur a Clero: quia se ordinationis tempore non prodidit fuisse pœnitentem. Si autem sciens Episcopus ordinaverit talem, etiam ipse ab α Episcopatu suo ordinandi duntaxat potestate privetur. Simili sententiæ subjacebit Episcopus, si sciens ordinaverit Clericum eum, qui viduam, aut repudiatam uxorem habuit, aut secundam.

Corr. Rom. ¶ α Ipse ab] *In originali legitur*, ipse ab Episcopatus sui ordinandi duntaxat potestate privetur. *al.* ipse Episcopatus sui, *quemadmodum & apud Ivonem, p.* 15. *c.* 5.

C. LVI. *Bigamus, pœnitens, viduæ maritus, sacræ militiæ se ingerens, sine spe promotionis in suo ordine permaneat.*

Item Syricius Papa *Himerio Episcopo, epist. 1. c.* 15.

QUicunque *e* pœnitens, quicunque bigamus, quicunque viduæ maritus, ad sacram militiam indebite & incompetenter irrepserit, hac sibi conditione a nobis veniam intelligat relaxatam, ut in magno debeat computare beneficio, si adempta sibi omni spe promotionis, in hoc quo invenitur ordine, perpetua stabilitate permaneat.

C. LVII. *Non prohibeatur a Clero, qui pressus languore per communionem pœnitentiæ benedictionem accepit.*

Item ex Concilio Gerundensi, *cap. 9.*

SI *f* vero, qui ægritudinis languore depressus pœnitentiæ benedictionem, quam viaticum deputamus, per communionem acceperit, & postmodum reconvalescens caput pœnitentiæ in Ecclesia publice non subdiderit, si prohibitis vitiis non detinetur obnoxius, admittatur ad Clerum.

C. LVIII. *Qui ad pœnitentiam agendam in monasterio recluditur, Presbyter non ordinetur.*

Item Hormisda Papa *omnibus Episcopis per universas provincias constitutis.*

SI *g* ille, qui ultro petit pœnitentiam, quamvis eam perfecte agat, non potest Episcopus aut Presbyter ordinari, ita ut etiamsi per ignorantiam ordinatus fuerit, & postea convincitur pœnitentiam accepisse, dejiciatur: ille ergo, qui invitus ad pœnitentiam agendam mittitur in monasterium, (qui utique nihil aliud, quam pœnitens dicendus est) qua conscientia ad Sacerdotium venire permittitur? Nemo mihi alia quælibet contra auctoritatem sedis Apostolicæ, vel 318. Episcoporum, vel reliquorum canonum constituta objiciat: quia quicquid contra illorum definitionem (in quibus Spiritum sanctum credimus locutum) dictum fuerit, recipere non solum temerarium, sed etiam periculosum esse non dubito.

C. LIX. *Bigamus, vel quilibet post pœnitentiam sacris non applicetur ministeriis.*

Item Gelasius urbis Romæ Episc. *omnibus Episcopis per Lucaniam, &c. cap.* 5.

NOn *a* confidat quisquam Pontificum bigamos *b*, aut conjugia sortientes ab aliis derelicta, sive quoslibet post pœnitentiam, vel sine literis, vel corpore vitiatos, vel conditionarios, aut curiæ, publicarumque rerum nexibus implicatos, aut passim nulla temporis congruentis expectatione discussos, divinis servituros applicare ministeriis *c*.

C. LX. *Pœnitentes nec etiam Clerici fieri possunt.*

Item Innocentius *Agapito, & cæteris, epist. 6.*

CAnones *d* apud Nicæam constituti, pœnitentes etiam ab infimis officiis Clericorum excludunt.

Gratian. *Hoc non de quibuslibet pœnitentibus intelligitur, sed de illis tantum, qui post actam pœnitentiam secularis militiæ cingulum accipiunt. De quibus* Innocentius Episcopus *scribit Victoricio Rothomagensi Episcopo, epist. 2. c.* 2.

C. LXI. *Non debet fieri Clericus, qui post remissionem peccatorum, militiæ cingulum habuit.*

SI *e* quis post remissionem peccatorum, cingulum militiæ secularis habuerit, ad Clericatum admitti omnino non debet.

Gratian. *Potest & aliter intelligi. Est quædam pœnitentia, quæ solennis appellatur, quæ semel tantum in Ecclesia conceditur: de qua Ambrosius* f *ait:* Sicut unum est baptisma, ita unica est pœnitentia. *Item*: Non est secundus locus pœnitentiæ. Merito *g* reprehenduntur α, qui sæpius agendam pœnitentiam putant, quia luxuriantur in Christo. Nam si vere agerent pœnitentiam, iterandum postea non putarent.

Corr. Rom. ¶ α Reprehenduntur] *Legebatur*, reperiuntur. *Emendatum est hic ex originali: quod tamen fieri non potuit ſ. c.* reperiuntur, *de pœnitent. distinct. 3. quia vox*, reperiuntur, *ibi est initium capitis.*

C. LXII. *De eodem.*

Item Augustinus *ad Macedonium, epist.* 54.

QUamvis *h* caute, & salubriter provisum sit, ut locus illius humillimæ pœnitentiæ semel tantum in Ecclesia concedatur, nec medicina α nimis utilis, vilis habeatur; tamen quotidie peccantibus nunquam per pœnitentiam venia negatur.

Corr. Rom. ¶ α Ne medicina] *In aliquot vetustis exemplaribus Gratiani caput hoc est conjunctum superiori. Locum enim D. Augustini suo modo aptat. Apud illum quidem hoc loco ita legitur* i: Ne medicina vilis, minus utilis esset ægrotis; quæ tanto magis salubris est, quanto minus contemptibilis fuerit; quis tamen audeat dicere Deo: Quare huic homini, qui post primam pœnitentiam rursus se laqueis iniquitatis obstringit, adhuc iterum parcis? &c.

Gratian. *Hæc autem pœnitentia quomodo imponenda sit, in* Agathensi Concilio *legitur, in quo sic statutum est, c.* 15.

C. LXIII. *Quomodo pœnitentes ad pœnitentiam accedunt.*

POenitentes *k* tempore, quo pœnitentiam petunt, impositionem manuum & cilicium super caput a Sacerdote (sicut ubique constitutum est) consequantur. Si autem

a *Matt.* 16. b *operis Christiani*] *orig.* c *al. solenniter pœnitentes.* d *Polyc. lib.* 2. *tit.* 31. *Ans. lib.* 7. *cap.* 20. *& 23. Burchard. lib.* 2. *cap.* 35. *Ivo part.* 6. *cap.* 136. *& p.* 15. *cap.* 5. *Pann. lib.* 3. *cap.* 69. *& 70.* e *Anselm. lib.* 7. *cap.* 17. 20. *& 21.* f *Is vero*] *manuscr. & orig.* g *Sup. cap. ex pœnitentibus. Polyc. lib.* 2. *tit.* 31. *Anselm. lib.* 7. *cap.* 22. *& lib.* 11. *cap.* 87.

a *Anselm. lib.* 7. *cap.* 18. b *al. fas esse bigamos.* c *al. mysteriis.* d *In Concil. Nicæno, cap.* 10. e *Anselm. lib.* 7. *c.* 13. f *Libro* 2. *de pœnit. cap.* 10. *De pœn. distinct.* 3. *cap. reperiuntur, & cap. fin. Hug. libro de sacram. par.* 14. *cap.* 4. g *Ambrosius ibidem.* h *Infra de pœnit. distinct.* 3. *c. quamvis. Magister, libro* 4. *distinct.* 14. *cap.* 3. *Ivo part.* 15. *c.* 24. i *Capitul. lib.* 5. *capite* 58. *& libro* 7. *c.* 310. k *Burchardus libro* 19. *c.* 27. *Ivo part.* 15. *cap.* 17.

autem comas non deposuerint, aut vestimenta non mutaverint, abjiciantur: & nisi digne pœnituerint, non recipiantur. Juvenibus etiam pœnitentia non facile committenda est, propter ætatis fragilitatem. Viaticum tamen omnibus in morte positis non est negandum.

C. LXIV. *Quæ sint servanda in solenni pœnitentia.*

Item ex eodem α.

IN *a* capite Quadragesimæ omnes pœnitentes, qui publicam suscipiunt, aut susceperunt pœnitentiam, ante fores Ecclesiæ se repræsentent Episcopo civitatis, sacco induti, nudis pedibus, vultibus in terram demissis, reos se esse ipso habitu & vultu protestantes. Ibi adesse debent Decani, id est, Archipresbyteri parochiarum, & Presbyteri β pœnitentium, qui eorum conversationem diligenter inspicere debent, & secundum modum culpæ pœnitentiam per præfatos *b* gradus injungere. Post hæc eos in Ecclesiam introducant *c*, & cum omni Clero septem pœnitentiales Psalmos in terra prostratus Episcopus cum lachrymis pro eorum absolutione decantet: tunc resurgens ab oratione, juxta quod canones jubent, manus eis imponat, aquam benedictam super eos spargat, cinerem prius mittat, deinde cilicio capita eorum operiat: & cum gemitu & crebris suspiriis denuntiet eis, quod sicut Adam projectus est de Paradiso, ita ipsi pro peccatis ab Ecclesia abjiciuntur: post hæc jubeat ministris, ut eos extra januas Ecclesiæ expellant: Clerus vero prosequatur eos cum responsorio: *In sudore vultis tui vesceris pane tuo, &c.* ut videntes sanctam Ecclesiam pro facinoribus suis tremefactam, atque commotam, non parvipendant pœnitentiam. In sacra autem Domini Cœna rursus ab eorum Decanis, & eorum Presbyteris Ecclesiæ liminibus repræsententur.

Corr. Rom. ¶ α Ex eodem.] *Ex Agathensi etiam citant Burchardus & Ivo, & Rhebaldus Cardinalis (qui tempore Paschalis Pontif. claruit] in libro suo, de pœnitentia publice non iteranda. In uno tamen manuscripto Burchardi exemplari citatur ex Pœnitentiali Romano. Sententia vero hujus capitis magna ex parte habetur in Pontificali, & ordine Romano a pag. 24. usque ad 30.*

¶ β Et Presbyteri] *Apud Burchardum legitur*, id est, Presbyteri.

Gratian. *Hanc pœnitentiam nullis unquam Clericorum agere conceditur, atque ideo hujusmodi pœnitentes ad Clerum admitti prohibentur.*

C. LXV. *Clericis non imponatur manus, tanquam pœnitentibus.*

Unde in Carthaginensi Concilio V. *cap.* 11. *statutum est.*

COnfirmandum *e* est *f*, ut si quando Presbyteri, vel Diaconi in aliqua graviori culpa convicti fuerint, qua eos a ministerio necesse sit removeri: non eis manus tanquam pœnitentibus, vel tanquam fidelibus Laicis imponatur, neque unquam permittendum, ut rebaptizati ad Clericatus gradum promoveantur.

C. LXVI. *Nec Clerico pœnitentiam agere, nec pœnitenti ad Clericatum accedere permittitur.*

Unde Syricius Papa *Hymerio, epist.* 1. *c.* 14.

ILlud *g* quoque nos par fuit providere, ut sicut pœnitentiam agere cuiquam non conceditur Clericorum, ita & post pœnitudinem, ac reconciliationem nulli unquam Laico liceat honorem Clericatus adipisci: quia quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum Sacramentorum instrumenta suscipere, qui dudum fuerunt vasa vitiorum.

a *Burch. lib.* 19. *c.* 26. *Ivo p.* 15. *c.* 45. b *al. præfixos.* c *al. introducat.* d *Gen.* 3. e *al. Confirmatum*] *orig.* f *Burch. l.* 19. *c.* 72. *Ivo p.* 15. *c.* 25. *Capitul.* 5. *c.* 66. g *Ans. l.* 7. *c.* 20. *Burch. l.* 19. *c.* 49. *Ivo p.* 6. *c.* 54. & *p.* 15. *c.* 65.

C. LXVII. *Presbyteris & Diaconis tanquam pœnitentibus non debent manus imponi.*

Item Leo Papa *Rustico Narbonensi, epist.* 90. a *cap.* 2.

ALienum *b* est a consuetudine Ecclesiastica, ut qui in Presbyterali honore, aut in Diaconii gradu fuerint consecrati, ii pro crimine aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant pœnitendi: quod sine dubio ex Apostolica traditione descendit, secundum quod scriptum est: *Sacerdos α si peccaverit, quis orabit pro eo?* Unde hujusmodi lapsis ad promerendum misericordiam Dei, privata est expetenda secessio β: ubi illis satisfactio, si fuerit digna, sit etiam fructuosa.

Corr. Rom. ¶ α Sacerdos) *Vulgo sæpe indicatur in margine locus iste ex* 1. *Reg.* 2. *ut f. de pœnitentia, dist.* 1. *c.* Si Sacerdos, *cum tamen in eo Scripturæ loco in vulgata legatur*: Si autem in Deum peccaverit, quis orabit pro eo? *Verum B. etiam Gregorius ad illum locum in morali interpretatione, talem sententiam elicit*: Quis ei intercessor remanet, cum ille se transgrediendo præcipitat, qui ad intercedendum pro aliis ordinatus est?

¶ β Secessio) *Sic emendatum est ex antiquis codicibus, & epistola ipsa: & hanc lectionem habuit auctor glossæ, quod ex manuscriptis glossis constat: idcirco & in ea emendandum. Antea legebatur*, est expetenda successio.

Gratian. *Probantur etiam auctoritate* Toletani Concilii I. *hujuscemodi pœnitentes ad Clerum non admittendi: in quo, c.* 2. *sic statutum est.*

C. LXVIII. *Causa necessitatis ad Clerum pœnitentes admittantur.*

PLacuit *c*, ut pœnitentes non admittantur ad Clerum, nisi tantum, si necessitas aut usus exegerit; & tunc inter Ostiarios deputentur, vel inter Lectores, ita ut Evangelia, aut Epistolam *d* non legant. §. 1. Si qui autem ante ordinati sunt Diaconi, inter Subdiaconos habeantur, ita ut manum non imponant, nec sacra contingant. §. 2. Eum vero pœnitentem *e* dicimus, qui post Baptismum, aut pro homicidio, aut pro diversis criminibus, gravissimisque peccatis publicam pœnitentiam gerens, sub cilicio *f* divino fuerit reconciliatus altario.

7 pars. Gratian. *Apostatæ quoque ad Clericatus officium admitti non debent.*

C. LXIX. *Ad Clericatus officium non admittantur Apostatæ.*

Unde in Concilio Arelatensi II. *cap.* 25.

HI, *g*, qui post sanctam religionis professionem apostatant, & ad secularem *h* redeunt conversationem & postmodum pœnitentiæ remedia non requirunt, sine pœnitentia communionem penitus non accipiant. Quos etiam jubemus ad Clericatus officium non admitti. Et quicunque ille sit, post pœnitentiam secularem habitum accipere non præsumat. Quod si præsumpserit, ab Ecclesia alienus habeatur.

DISTINCTIO LI.

1 ps. ECce, *quod criminosi, vel non vere pœnitentes, vel publicam pœnitentiam agentes, a sacris prohibentur ordinibus. Adjecit quoque sancta mater Ecclesia*, ut Curiales, *aut post baptismata* militantes, *aut in foro* decertantes, *a sacris prohibeantur ordinibus.*

a *al.* 92. b *Polyc. lib.* 4. *tit.* 39. *Burchard. l.* 19. *c.* 71. *Ivo part.* 6. *cap.* 67. c *In cap. Martini Bracar. c.* 23. *Polyc. lib.* 2. *tit.* 31. *Burch. lib.* 2. *cap.* 37. *Ansel. l.* 7. *c.* 31. *Ivo part.* 6. *cap.* 138. *Pann. l.* 3. *c.* 61. d *al. Apostolum*] *orig.* e *Expœnitentem*] *in cap. Martini Brac.* f *al. Concilio.* g *Rab. pœnit. cap.* 33. *Burch. l.* 19. *c.* 67. *Ivo part.* 15. *c.* 81. h *seculum redeunt*] *orig.*

C. I. *Post baptismum militantes, vel in foro decertantes, a sacris prohibentur ordinibus.*

Unde ait Innocentius Papa *Episcopis in Toletana Synodo constitutis, epist. 24. c. 2.*

ALiquantos *a* ex his, qui post acceptam baptismi gratiam in forensi exercitatione versati sunt, & obtinendi pertinaciam susceperunt, accitos ad Sacerdotium esse comperimus, e quorum numero Rufinus & Gregorius perhibentur: aliquantos ex militia, qui cum potestatibus obedierunt, sæva *b* necessario præcepta sunt executi: aliquantos ex Curialibus, qui dum parent potestatibus, quæ sibi sunt imperata, fecerunt: aliquantos, qui voluptates, & editiones populo celebrarunt, ad honorem summi Sacerdotii perveniſſe, quorum omnium neminem ne ad societatem quidem ordinis Clericorum oportuerat perveniſſe. Quæ si singula discutienda mandemus, non modicos motus, aut scandala Hispanienſibus provinciis, quibus mederi cupimus, de studio emendationis inducemus: idcirco remittenda potius hæc putamus. Sed ne deinceps similia committantur, dilectionis vestræ maturitas providere debebit, ut tantæ usurpationi saltem nunc finis necessarius imponatur: eo videlicet constituto, ut quicunque tales ordinati fuerint, cum ordinatoribus suis deponantur.

C. II. *De quibus Laicis aliqui ad Clericatum non possunt pervenire.*

Idem *Felici Episcopo Nuceriano, epist. 4. c. 3.*

DEsignata *c* sunt genera Laicorum, de quibus ad Clericatum pervenire non possunt, id est, si quis fidelis militaverit, si quis fidelis causas egerit, hoc est, postulaverit, si quis fidelis administraverit. De Curialibus autem manifesta ratio est: quoniam etsi inveniantur hujusmodi viri, qui debeant Clerici fieri; tamen quoniam sæpius a curia *d* repetuntur, cavendum ab his est propter tribulationem, quæ sæpe de his Ecclesiæ provenit.

C. III. *Non admittantur Curiales ad Clericale officium.*

Idem *Victricio Episcopo Rothomagensi, epist. 2. cap. 11.*

PRæterea *e* frequenter quidam ex fratribus nostris, Curiales, vel quibuslibet publicis functionibus occupatos, Clericos facere contendunt, quibus postea major tristitia, cum de revocandis eis aliquid ab Imperatore præcipitur, quam gratia nascitur de accito *f*. Constat enim eos in ipsis muneribus *g* etiam voluptates exhibere, quas a Diabolo inventas esse non dubium est, & ludorum, & mimorum *h* apparatibus aut præesse, aut forsitan interesse. Sit certe in exemplum solicitudo, & tristitia fratrum, quam sæpe pertulimus, Imperatore præsente, cum pro his sæpius rogaremus, quam ipse nobiscum positus cognovisti: quibus *i* non solum inferiores Clerici ex curialibus, verum etiam in Sacerdotio constituti ingens molestia, ut redderentur, instabat.

C. IV. *Non promoveatur ad Diaconatum, qui post baptismum ad fidelem necandum accinctus fuerit.*

Item ex Concilio Toletano I. *cap. 8.*

SI quis post baptismum militaverit, & chlamydem sumpserit, aut cingulum ad necandos fideles α, etiamsi gravia non admiserit, si ad Clerum admissus fuerit, Diaconii non accipiat dignitatem.

Corr. Rom. ¶ α Ad necandos fideles,] *Verba hæc non sunt in codice Lucensi Regio.*

a *Quantos enim*] *origin. & per interrogationem.* b *severa*] *origin.* c *Polyc. lib. 2. tit. 31. Anselmus lib. 7. cap. 10. Ivo part. 6. cap. 95.* d *al. ad curiam.* e *Ivo part. 6. cap. 349.* f *al. adscitis.* g *al. muniis.* h *al. vel munerum.* i *al. ex quibus*] *orig.*

C. V. *A quibus debet esse immunis, qui in Episcopum ordinatur.*

Item ex Concilio Toletano IV. *cap. 18.*

QUi in aliquo crimine detecti sunt, qui infamiæ nota aspersi sunt, qui scelera aliqua per publicam pœnitentiam se admisisse confessi sunt, qui in hæresin lapsi sunt, vel qui in hæresi baptizati, aut rebaptizati esse noscuntur, qui semetipsos abscinderunt, aut naturali defectu membrorum, aut decisione aliquid α minus habere noscuntur, qui secundæ uxoris conjunctionem sortiti sunt, aut numerosa conjugia frequentaverunt, qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas, aut fornicarias β habuerunt, qui servili conditioni obnoxii sunt, qui ignoti sunt, qui Neophyti, vel Laici sunt, qui seculari militiæ dediti sunt, qui curiæ nexibus obligati sunt, qui insci literarum sunt, qui nondum ad triginta annos pervenerunt, qui per gradus Ecclesiasticos non ascenderunt, qui ambitu honorem quærunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur, qui a decessoribus in Sacerdotium eliguntur. §. 1. Sed nec ille deinceps Sacerdos erit, quem nec Clerus, nec populus propriæ civitatis elegit, vel auctoritas Metropolitani, vel comprovincialium Sacerdotum assensus non exquisivit. Quicunque ergo deinceps ad ordinem Sacerdotii postulatus, & in his, quæ prædicta sunt, exquisitus, in nullo horum deprehensus fuerit, & examinatus probabili vita & doctrina extiterit; tunc secundum Synodalia, vel Decretalia constituta, cum omnium Clericorum vel civium voluntate, ab universis comprovincialibus Episcopis, aut certe a tribus, in Sacerdotem die Dominica consecrabitur, conniventibus *a* cæteris, qui absentes sunt, literis suis, & magis auctoritate, vel præsentia ejus, qui est in Metropoli constitutus. Episcopus autem comprovincialis ibi consecrandus est, ubi Metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non nisi in civitate Metropoli, comprovincialibus *b* ibidem convenientibus. §. 2. Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonum, ad gradum Sacerdotii indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subjacebit.

Corr. Rom. ¶ α Aut decisione aliquid] *Addita hæc sunt ex Conciliis olim Coloniæ ac Lutetiæ impressis. In novissima vero Colonienſi editione legitur*, vel defectione, *pro*, vel defectione.

¶ β Aut fornicarias] *In codice Lucensi Regio legitur*, ad fornicationes: *quod videtur intelligendum de concubinis ad tempus adhibitis, ut supr. distinct. 34. c.* Is qui, *est annotatum.*

DISTINCTIO LII.

QUi vero prætermissis aliquibus gradibus non superbia, sed negligentia ad majorem ascenderit, tamdiu a majoribus abstineat, quousque congruo tempore prætermissos accipiat.

C. I. *De eo, qui Subdiaconatus ordine postposito, Diaconus & Presbyter est ordinatus.*

Unde Alexander II. *scribit Grimaldo* c *Constantiensi* d *Episcopo.*

SOlicitudo *e* dilectionis tuæ statuit consulere, utrum portator istarum literarum, Diaconatus & Presbyteratus officium idoneus sit peragere, nec ne; cum ad id præpostero *f* cursu, Subdiaconatus ordine postposito, negligentia potius, quam superbia cognoscatur ascendisse: Unde nos consulendo charitati tuæ mandamus, ut ab officio Sacerdotali cum prohibeas, donec proximo quatuor temporum jejunio Subdiaconatus ministerium sibi rite imponas, & sic deinceps ad majora officia eum redire concedas.

a *al. convenientibus.* b *al. a comprovincialib.* c *al. Rainaldo*] *al. Rumaldo.* d *al. Constantiensi.* e *Ivo p. 6. c. 406.* f *al. præpropero.*

Corr.

Corr. Rom. ¶ *In libro pervetusto est epistola ejusdem Alexandri ad Gervasium Rhemensem Archiepiscopum: cui hoc idem consilium dat, quod Rumaldo Constantiensi Episcopo se dedisse narrat.*

DISTINCTIO LIII.

CUriales autem, ut supra a scriptum est, ideo ordinari prohibentur, quia frequenter, dum ab Ecclesia repetuntur, plurima incommoda Ecclesia consequitur: vel quia iidem Curiales non voto religionis, sed ut officiorum suorum ratiocinia fugiant, ad Ecclesiam se transferunt.

C. I. *Quare sit constitutum, ne Curiales ordinentur.*

Unde Gregorius Papa *scribit lib. 7. Reg. indict. 1. epist. 11. omnibus Episcopis Siciliæ, de lege Mauritii Augusti.*

LEgem *b*, quam piissimus Imperator dedit, ne fortasse hi, qui militiæ, vel rationibus sunt publicis obligati, dum causarum suarum periculum fugiunt, ad Ecclesiasticum habitum veniant, vel in monasteriis convertantur, vestræ studui fraternitati transmittere; hoc maxime exhortans, quod hi, qui seculi actionibus implicati sunt, in Clero Ecclesiæ præpropere suscipiendi non sunt: quia dum in Ecclesiastico habitu non dissimiliter, quam vixerant, vivunt, nequaquam student seculum fugere, sed mutare. Quod si etiam tales quoque monasterium petunt, suscipiendi nullo modo sunt, nisi prius a ratiociniis *c* publicis absoluti fuerint. §. 1. Si qui vero ex militaribus viris α in monasteriis converti festinant, non sunt temere suscipiendi, nisi eorum vita fuerit subtiliter inquisita. Et juxta normam regularem debent in suo habitu per triennium probari, & tunc monachicum habitum (Deo auctore) suscipere.

Corr. Rom. ¶ α Viris] *In aliquot vetustis Gratiani exemplaribus, & apud Ivonem legitur*, numeris, *ut significentur milites in breviculo, seu matricula descripti.*

DISTINCTIO LIV.

1 ips *SErvi autem ordinari prohibentur, nisi a propriis dominis libertatem legitimam consequantur.*

C. I. *Servus ad Clericatus officium non promoveatur.*

Unde Leo Episcopus *scribit epist. 1. omnibus Episcopis per Campaniam, &c.*

NUllus α Episcoporum *d* servum alterius ad Clericatus officium promovere præsumat, nisi forte eorum petitio, aut voluntas accesserit, qui aliquid sibi in eo vendicant potestatis. Debet enim *e* esse immunis ab aliis, qui divinæ militiæ est aggregandus, ut a castris dominicis, quibus nomen ejus adscribitur, nullis necessitatis vinculis abstrahatur.

Corr. Rom. ¶ α Nullus] *Caput hoc videtur confectum ex titulo, qui in Codice canonum præponitur primo decreto Leonis primi, & ex parte posteriore ipsius decreti, in qua exceptio eorum, quæ prius statuit, continetur: prior autem pars, quæ hic deest, habetur* ſ *ead. c.* admittuntur.

C. II. *De servili conditione nullus ad sacros ordines deveniat.*

Item ex Concilio Triburiensi α.

NUlli *f* de servili conditione ad sacros ordines promoveantur, nisi prius a propriis dominis legitimam libertatem consequantur; cujus libertatis charta ante ordinationem in ambone publice legatur, & si nullus contradixerit, rite consecrabuntur. Porro servus non canonice consecratus, postquam de gradu ceciderit, ejus conditionis sit, cujus fuerat ante gradum.

a *Dist. 51. c. designata.* b *Ivo p. 10. c. 124.* c *al. actionibus*] *orig.* d *Polyc. l. 2. tit. 31. Ansel. l. 7. c. 28.* e *Burch. l. 2. c. 22. in fin. Ivo par. 6. c. 64.* f *Polyc. ibid. Burch. l. 2. c. 21. Ivo par. 6. c. 41. Pann. l. 3. c. 48.*

Corr. Rom. ¶ α Concilio Triburiensi.] *Hujus capitis in Conc. Tribur. c. 29. sententia potius habetur, quam verba, quæ aliqua ex parte videntur convenire cum iis, quæ scribuntur lib. 1. Capitul. c. 88. de ordinatione servorum, vers.* Et quandocunque.

C. III. PALEA.

[Ex Concilio Carthaginensi α primo, *cap. 8.*]

MAgnus *a* Episcopus Astiagensis dixit, quid dilectioni vestræ videtur, procuratores, actores & executores, seu curatores pupillorum si debeant ordinari? Gratus Episcopus dixit: si post depositia universa, & reddita ratiocinia, actus vitæ ipsorum fuerint comprobati in omnibus, debent & cum laude, Cleri, si postulati fuerint, honore munerari. Si enim ante libertatem negotiorum, vel officiorum ab aliquo sine consideratione fuerint ordinati, Ecclesia infamatur β. Universi dixerunt, recte omnia statuit sanctitas tua, ideoque ita est, & nostra ista quoque sententia.

Corr. Rom. ¶ α Carthaginensi] *In codicibus impressis citatur ex Moguntinensi. Emendatum vero est ex Burchardo, Ivone, Decretal. in c. uni. de oblig. ad ratioc.*

¶ β Ecclesia infamatur.] *Sic emendatum est ex Concilio & Decretal. & Burchardo, & Ivone. Antea legebatur*, ab Ecclesia infirmentur.

C. IV. *Post donum libertatis famuli Ecclesiæ revocentur in Clerum.*

Item ex Concilio Toletano IX. *c. 11.*

QUi *b* ex familiis *c* Ecclesiæ servituri devocantur in Clerum ab Episcopis suis, necesse est, ut libertatis percipiant donum: & si honestæ vitæ claruerint meritis, tunc demum majoribus fungantur officiis. Quos vero flagitii sordidaverit incorrigibilis noxa, perpetua servitus conditionis religet in catenam.

Gratian. *Qui autem ordinandi a dominis suis libertatem consequuntur, ab eorum patrocinio penitus debent esse alieni, ut in nullo eorum obsequiis inveniantur obnoxii.*

C. V. *Ad Clericatum suscipiuntur, qui nullo obsequio retento, a Dominis suis libertatem percipiunt.*

Unde in Concilio Toletano IV. *c. 72. legitur.*

QUicunque *d* libertatem a dominis suis ita percipiunt, ut nullum sibi in eis obsequium patronus retentet, isti si sine crimine *e* sunt, ad Clericatus ordinem liberi suscipiantur, quia directa manumissione absoluti noscuntur. Qui vero retento obsequio manumissi sunt, pro eo, quod adhuc patroni servitute tenentur obnoxii, nullatenus sunt ad Ecclesiasticum ordinem promovendi, ne, quando voluerint eorum Domini, fiant ex Clericis servi.

C. VI. PALEA.

[*Ex* Concilio Toletano α, *cap. 82. f*]

DE g servorum ordinatione, qui passim ad gradus Ecclesiasticos promoventur *h*, placuit omnibus cum sacris canonibus concordari debere: & statutum est, ut nullus Episcoporum deinceps eos ad sacros ordines promovere præsumat, nisi prius a dominis propriis libertatem consecuti fuerint. §. 1. Et si quilibet servus dominum suum fugiens, aut *i* per literas, aut adhibitis testibus munere conductis vel corruptis, aut qualibet calliditate, vel fraude ad gradus Ecclesiasticos pervenerit, decretum est, ut deponatur, & dominus ejus eum recipiat. §. 2. Si vero avus, vel pater ab alia patria in aliam migrans, in eadem provincia filium genuerit, & ipse fi-

a *Ext. de oblig. ad ratioc. non ordin. cap. magnus. Burchard. l. 2. c. 36. Ivo p. 6. c. 37.* b *Ivo part. 6. c. 373.* c *al. famulis.* d *Polyc. l. 2. tit. 31. Burch. l. 2. c. 25. Ivo p. 6. c. 126. Pann. lib. 3. c. 46.* e *crimine capitali*] *orig.* f *Capit. l. 1. c. 88.* g *Ext. de serv. non ordin. c. 2. Burch. l. 2. c. 31. Ivo p. 6. c. 132. Pann. l. 3. c. 163.* h *indiscrete promovebantur, capitul.* i *aut latitans*] *capitul.*

lius ibidem educatus, & ad gradus Ecclesiasticos promotus fuerit, & utrum servus sit, ignotum *a* sit, & postea veniens dominus illius legibus eum acquisierit, sancitum est, ut si dominus ejus illi libertatem dare voluerit, in gradu suo permaneat. §. 3. Si vero cum catena servitutis a castris dominicis abstrahere voluerit, gradum amittat, quia juxta sacros canones, vilis persona manens Sacerdotii dignitate fungi non potest.

Corr. Rom. ¶ α Toletano] *Sic etiam citatur apud Burchardum, & Ivonem. In Pannormia vero a versic.* si quilibet servus. *citatur ex lib.* 1. *Capitularium, ubi integrum extat hoc caput, atque etiam caput post hoc secundum,* De rebus vero illorum.

C. VII. *Sine patroni consensu non ordinetur, qui patrocinio cujuslibet est obligatus.*

Item ex Concilio Martini Papæ, [*id est, ex cap. Martini Episcopi Bracarensis, c.* 46.]

SI *b* quis obligatus est tributo servili, vel aliqua conditione, vel patrocinio cujuslibet domus, non est ordinandus Clericus: nisi probatæ vitæ fuerit, & patroni consensus accesserit.

C. VIII. PALEA.

Ex Concilio Toletano α, *cap.* 2.

DE *c* rebus vero illorum, vel peculiari *d*, qui a propriis dominis libertate donantur, ut ad gradus Ecclesiasticos jure promoveantur, statutum est, ut in potestate dominorum consistat, quicquid ante libertatem habuerunt, utrum illis concedere, an sibi retinere *e* voluerint.

Corr. Rom. ¶ α Toletano] *Hæc Palea in Capitularibus habetur conjuncte cum Palea antecedente,* De servorum: *sed apud Burchardum & Ivonem ex eodem Toletano separatim referuntur.*

Gratian. *Cæterum, si a Dominis suis libertatem consecuti non fuerint, & ad Ecclesiasticos ordines aliquo modo irrepserint, Presbyter peculii amissione mulctetur, Diaconus vero aut vicarium pro se præstabit, aut in servitutem revocabitur: cæteri vero gradus non possunt quenquam a nexu servitutis absolvere.*

C. IX. *Servus si latenter irrepserit ad Sacerdotium, peculii amissione mulctetur.*

Unde Gelasius *scribit Martino* f *& Justo Episcopis.*

EX *g* antiquis regulis, & novella Synodali explanatione comprehensum est, personas obnoxias servituti, cingulo cœlestis militiæ non præcingi. Sed nescio utrum ignorantia, an voluntate rapiamini, ita ut ex hac causa *h* nullus pene Episcoporum videatur extorris. Ita enim nos frequens, & plurimorum querela circumstrepit, ut ex hac parte nihil penitus putetur constitutum. §. 1. Actores *i* siquidem illustris viri filii nostri Amandi graviter conqueruntur, homines suo juri debitos, alios jam Clericos, alios jam Diaconos ordinatos, cum non solum post modernum Concilium (quod tantorum collectione *k* Pontificum sub omnium saluberrimæ provisionis assensu constat esse perfectum) hujusmodi personæ suscipi non deberent: verum etiam, si qui forte in divinæ cultu militiæ ante fuerint, ignorantia faciente, susceptí, eliminati prorsus, & exuti religioso privilegio, ad dominorum suorum possessiones justa debuerint admonitione compelli. Et ideo, fratres charissimi, eos, quos supradicti viri actores in Clericatus officio monstraverint detineri, discussos, & obnoxios approbatos, custodito legum tramite, sine intermissione restituite: ita ut si quis jam ex his Presbyter reperitur, in eodem gradu peculi sui *a* amissione mulctatus maneat. Diaconus vero aut vicarium præstet, aut si non habuerit, ipse reddatur. Reliqua vero officia sciant, neminem posse ab hac obnoxietate, si convincitur, vendicari, quatenus hoc ordine custodito, nec dominorum jura, nec privilegia ulla ratione turbentur.

C. X. *Servus, Clericus factus, servituti obnoxius maneat.*

Idem *Herculentio, Stephano, & Justo Episcopis.*

FRequens *b* equidem, & assidua nos querela circumstrepit de his Pontificibus, qui nec antiquas regulas nec decreta nostra noviter directa cogitantes, obnoxias possessionibus *c*, obligatasque personas, venientes ad Clericalis officii cingulum, non refutant. §. 1. Nuper *d* enim actores illustris fœminæ Placidæ, petitorii oblatione conquesti sunt, Sabinum Marcellanienfis, sive Clusitanæ *e* urbis Antistitem, Antiochum servum juris patronæ suæ (absentis dominæ occasione captata) ad Presbyterii honorem usque perduxisse, ejusque fratrem Leontium Clericalis officii privilegio decorasse. Et ideo, fratres charissimi, inter supradictos actores, & eos, qui extremæ conditionis repetuntur objectu, cognitionem vobis nostra auctoritate deputamus, ut omni veritate discussa, si revera objectam sibi maculam justæ refragationis non poterunt ratione diluere, Leontium Clericum, quem gradus præfinitus legibus non defendit, ad sequendam conditionis suæ necessitatem modis omnibus reddi jubeatis α. Antiochum vero, quia propter Sacerdotium reconciliari *f* non potest, si in sua Ecclesia, in hoc, in quo est, honore collocare desiderat domina, non velut redditum sibi habeat, sed pro mysteriorum celebratione susceptum.

Corr. Rom. ¶ α Reddi jubeatis:] *In plerisque vetustis exemplaribus Gratiani, Anselmo, Ivone, & Polycarpo legitur,* redhibete: *sed ob glossam non est mutatum.*

C. XI. *De eodem.*

Idem *Rufino, & Aprili Episcopis.*

QUis *g* aut leges Principum, aut Patrum regulas, aut admonitiones modernas dicat debere contemni, nisi qui impunitum sibi tantum æstimet transire commissum? Actores siquidem filiæ nostræ illustris & magnificæ fœminæ Maximæ, petitorii nobis insinuatione conquesti sunt, Sylvestrum atque Candidum, originarios suos, contra constitutiones, quæ supra dictæ sunt, & contradictione præeunte a Lucerino Pontifice Diaconos ordinatos. Ideo, fratres charissimi, tantæ prævaricationis excessus noveritis sagacius inquirendos, & si constiterit querelam veritate fulciri, continuo, qui contradictione præeunte non legitime sunt creati, a sacris officiis repellantur.

C. XII. *Nec ad religiosæ vitæ propositum, nec ad Clericatus officium servi sine dominorum consensu admittantur.*

Idem *Episcopis per Lucaniam, &c. epist.* 1. *c.* 16.

GEneralis *h* etiam querelæ vitanda præsumptio est, qua propemodum causantur universi, passim servos & originarios dominorum jura, possessionumque α fugientes, sub religiosæ conversationis obtentu, vel ad monasteria sese conferre, vel ad Ecclesiasticum famulatum, conniventibus quippe Præsulibus, indifferenter admitti. Quæ modis omnibus est amovenda pernicies, ne per Christiani nominis institutum, aut aliena pervadi, aut publica videatur disciplina subverti; præcipue

cum

a *ignoraverit*] *capitul.* b *Ex Concil. Toletan.* 1. *cap.* 10. c *Burch. l.* 2. *c.* 23. *Ivo part.* 6. *c.* 38. d *al. peculio.* e *vendicare*] *capitul.* f *al. Martyrio.* g *Sensus in epist. ad Episcopos per Lucaniam, &c. c.* 16. *Polyc. l.* 2. *tit.* 31. *Ansel. lib.* 7. *c.* 29. h *al. culpa.* i *Ivo p.* 6. *c.* 353. *Pannor. lib.* 3. *cap.* 164. k *al. collatione.*

a *al. sui sola.* b *Polyc. ibidem. Anselm. l.* 7. *c.* 30. c *al. possessoribus.* d *Ivo p.* 6. *c.* 354. *Pann. l.* 3. *c.* 165. e *al. Cusillinatis.* f *al. retolli.* g *supr. dist.* 10. *cap.* 11. *Justin. novell. const.* 123. *circa fin. Deusdedit p.* 4. *Ivo part.* 6. *c.* 104. *& part.* 4. *cap.* 179. *Pannorm. lib.* 2. *c.* 150. h *Polyc. l.* 4. *tit.* 34. *Ansel. l.* 7. *c.* 196. *Ivo part.* 6. *cap.* 100.

cum nec ipsam ministerii Clericalis hac obligatione fuscari conveniat dignitatem, cogaturque pro statu militantium sibi, conditioneque jurgari, aut videri (quod absit) obnoxia. Quibus solicita competenter interdictione prohibitis, quisquis *a* Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, vel eorum, qui monasteriis præesse noscuntur, hujusmodi personas apud se tenentes, non restituendas patronis, aut deinceps vel Ecclesiasticæ servituti, vel religiosis congregationibus putaverint applicandas, nisi voluntate forsitan dominorum sub Scripturæ *b* testimonio primitus absolutas, vel legitima transactione concessas, periculum se proprii honoris non ambigant communionisque subituros, si super hac re cujusquam verax nos querela pulsaverit. §. 1. Magnis quippe studiis, secundum B. Apostolum *c*, præcavendum est, ne fides & disciplina Domini blasphemetur. *Idem.* β. §. 2. Nihil perire credimus Ecclesiasticis utilitatibus, si quæ sunt aliena, reddantur.

Corr. Rom. ¶ α Possessionumque] *Emendatum sic est ex decreto Gelasii, cum antea legeretur*, possessionemque. *Nam originarii non solum dominis, sed fundis, ac possessionibus addicti erant l. quemadmodum. & l. originarios. lib.* XI. *Cod. tit. de agricol. Ac propterea supra in c.* frequens. *non est mutata vox*, possessionibus, *quamvis in plerisque vetustis codicibus legatur*, possessoribus.

¶ β Idem] *Hæc non sunt inventa apud Gelasium, neque apud cæteros collectores habentur.*

2 pars Gratian. *Hoc tunc observandum est, cum dominus & servus ejusdem professionis inveniuntur. Cæterum si Judæus mancipium Christianum emerit, Judicis vel Episcopi auctoritate, etiam eo invito, ad libertatem debet perduci.*

C. XIII. *Ad libertatem perducantur mancipia Christiana a Judæis comparata.*

Unde Gregorius *Libertino Præfecto Siciliæ, l.2. epist. 37. seu cap. 76.*

MAncipia *d* Christiana, quæcunque Judæum comparasse patuerit, ad libertatem juxta legum præcepta sine omni ambiguitate perducite, ne, quod absit, Christiana religio Judæis subdita polluatur.

C. XIV. *Officia publica Judæis non sunt committenda.*

Item ex Concilio Toletano III. *c. 4.*

NUlla officia publica Judæis *e* injungantur, per quæ eis occasio tribuatur, Christianis pœnam inferre. Si qui vero Christiani ab eis Judaismi ritu sunt maculati, vel etiam circumcisi, non reddito pretio, ad libertatem & religionem redeant Christianam.

Gratian. *De his autem, qui in infidelitate empti, ad gratiam Baptismi venire desiderant, quid fieri debeat*, Gregorius Papa *scribit Fortunato Neapolitano Episcopo, lib. 5. epist. 31. seu c. 131.*

C. XV. *In libertatem vendicentur servi, qui ab infidelitate ad fidem accedunt.*

FRaternitatem *f* vestram de his oportet esse solicitam. Et si de Judæorum servitio non solum Judæus, sed etiam quisquam Paganorum fieri voluerit Christianus, postquam voluntas ejus fuerit patefacta, ne hunc sub quolibet ingenio, vel argumento, cuipiam Judæorum venundandi facultas sit, sed is, qui ad Christianam converti fidem desiderat, defensione vestra in libertatem modis omnibus vendicetur. §. 1. Hi *g* vero, quos hujusmodi oportet servos admittere, ne forsitan utilitates suas irrationabiliter æstiment impediri, solicita vos hæc convenit consideratione servare; ut si Paganos, quos mercimonii causa de externis *h* finibus emerint, intra tres menses, dum emptor, cui *a* venditi fuerint, non invenitur, fugere ad Ecclesiam forte contigerit, & velle se fieri dixerint Christianos, vel etiam extra Ecclesiam hanc talem voluntatem prodiderint; pretium eorum ibi a Christiano scilicet emptore percipiant. Si autem post præfinitos tres menses quisquam hujusmodi servorum velle suum edixerit *b*, & fieri voluerit Christianus, nec aliquis eum postmodum emerit *c*, nec dominus qualibet occasionis specie audeat venundare, sed ad libertatis proculdubio præmia perducatur: quia hunc non ad vendendum, sed ad serviendum sibi *d* dicitur *e* comparasse.

C. XVI. PALEA.

[Idem *Januario Caralitano Episcopo, lib.3. epist. 9.*]

SI *f* quilibet Judæorum servus ad venerabilia loca confugerit causa fidei, nullatenus eum patiamini præjudicium sustinere: sed sive olim Christianus, sive nunc fuerit baptizatus, sine ullo Christianorum α pauperum damno, religioso Ecclesiasticæ pietatis patrocinio, in libertatem modis omnibus defendatur.

Corr. Rom. ¶ α Christianorum] *Joannes Diaconus in vita S. Gregorii, lib. 4. num. 46. referens hanc epistolam, & Ivo pat. 13. cap. 102. habent hanc vocem: quæ tamen abest a codicibus epistolarum S. Gregorii tam impressis, quam manuscriptis, qui sunt collati.*

C. XVII. PALEA.

[*Item* ex Concilio Toletano XII. *cap. 9.*]

ET *g* si *h* Judæorum servi, nec dum adhuc conversi, ad Christi gratiam convolaverint, libertate donentur.

C. XVIII. PALEA.

[*Item* ex Concilio Matisconensi I. *c. 16.*]

PRæsenti α Concilio *i*, Deo auctore, sancimus, ut nullum Christianum mancipium Judæo deinceps serviat; sed datis pro quolibet bono mancipio duodecim solidis, ipsum mancipium quicunque Christianus, seu ad ingenuitatem, seu ad servitium licentiam habeat redimendi. Et si Christianus fieri desiderat, & non permittitur, similiter faciat: quia nefas est, quem Christus Dominus sanguinis sui effusione redemit, blasphemum Christianæ religionis in vinculis tenere. Quod si acquiescere his, quæ statuimus, quicunque Judæus noluerit, quamdiu ad pecuniam constitutam venire distulerit, liceat mancipium *k* ipsum cum Christianis ubicunque voluerit habitare.

Corr. Rom. ¶ α Præsenti] *Caput hoc eodem modo refertur a Burchardo & Ivone: in Concilio tamen ipso paulo aliter habetur, & nonnulla desunt.*

C. XIX. *De eodem.*

Item ex Concilio Aurelianensi I. *cap. 10.*

3 ps SI *l* servus, absente vel nesciente domino, Episcopo tamen sciente, quod servus sit, Diaconus, aut Presbyter fuerit ordinatus, ipso in Clericatus officio permanente, Episcopus eum domino duplici satisfactione compenset. Si vero Episcopus eum servum nescierit, qui testimonium perhibent, aut eum supplicaverint ordinari, simili redhibitioni teneantur obnoxii.

C. XX. *De eodem.*

Item Constitutio nova.

SI *m* servus, sciente & non contradicente domino, in Clero fuerit ordinatus, ex hoc ipso, quod constitutus est, liber & ingenuus erit. Sed si ignorante domi-

a *Ivo part. 16. c. 47.* b *al. scriptionis.* c 1. *Tim. 6.* 2. *Pet.* 2. d C. *ne Judæus Christianum mancipium.* §. *nulla.* e *al. Judæos opus est agere.* f *Joan. Diac. lib. 4. num. 47.* g *Ivo part. 13. c. 106. Polyc. l. 7. tit. 14.* h *al. extraneis.*

a *Cui vendi debeant*] *orig.* b *al. dixerit.* c *emere*] *orig. Jo. Diac. l. 4. c. 46.* d *intelligitur*] *orig.* e *al. reservasse.* f *Ivo p. 13. c. 102.* g *Burch. l. 4. c. 86. Ivo p. 1. c. 280.* h *Ut si*] *orig.* i *Burch. l. 4. c. 88. Ivo p. 1. c. 282.* k *al. mancipio ipsi.* l *Polyc. l. 2. tit. 31. Burch. l. 2. c. 24. Ivo part. 6. c. 125.* m *Justin. de sanctis Episcopis.* §. *si servus. & in Authen. si servus. de Episc. & Cler.*

no,

no, licet ei intra spatium unius anni, & servilem fortunam probare, & servum suum accipere. Verum *a* etiam, si legitimo probato experimento Monachus efficiatur, evadit jugum servitutis. Debent enim per triennium, antequam Monachi efficiantur, in monasterio permanere: postea vero si Monachi effecti fuerint, liberi efficiuntur. Episcopalis *b* enim ordo liberat a fortuna servili, vel adscriptitia, sed non a curiali, sive officiali: nam & post ordinationem durat. Sed & jus *c* patriæ potestatis solvit Episcopalis dignitas. Adscriptitios *d* vero in ipsis possessionibus Clericos, etiam præter voluntatem dominorum, fieri permittimus: ita tamen, ut Clerici facti impositam sibi agriculturam adimpleant.

Corr. Rom. ¶ *Extat hoc caput ad verbum in epitomis Novellarum Constitutionum ab Irnerio descriptis, quæ post Codicem poni solent, itemque in Novella 123. c. 26. per Julianum antecessorem. Verba autem, quæ addita erant in titulo,* Leo Imperator omnibus episcopis, *videntur illuc irrepsisse ex sequenti titulo.*

C. XXI. *De eodem.*

Item Leo Papa *omnibus Episcopis, epist. 1. c. 1.*

ADmittuntur *e* passim ad ordinem sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur; & qui a dominis suis libertatem consequi minime potuerunt, ad fastigium Sacerdotii (tanquam servilis vilitas hunc honorem jure capiat) provehuntur. & *f*. Ab his itaque, fratres charissimi, omnes vestræ provinciæ abstineant Sacerdotes: & non tantum ab his, sed etiam *f* ab aliis originariis, vel qui alicui conditioni obligati sunt, volumus temperari, nisi forte eorum petitio, aut voluntas accesserit, qui aliquid sibi in eos vendicant potestatis.

4 ps. Gratian. *De servis monasterii quæritur: An Ecclesiasticis officiis possint aggregari, an non? Sed famuli Ecclesiarum non sunt ordinandi, sicut supra dictum est, nisi a propriis Episcopis libertatem consequantur. Porro servus monasterii libertatem consequi non valet α, non ergo ad Clericatum sibi accedere licet. Quod autem liber fieri non possit, probatur auctoritate* octavæ Synodi, *in qua sic statutum legitur.*

Corr. Rom. ¶ α Non valet,] *In primo Vaticano post hæc verba, sequitur:* qui enim sunt monasterii, in nullius jus transire possunt. Unde nec Abbas potest dicere, hoc meum est, non ergo, &c. *Caput autem, quod nunc a Gratiano citatur alibi repertum non est, quam apud Isidorum Hispalensem in reg. Monach. c. de famil. vita.*

C. XXII. *Monasterii servum Abbati vel Monacho non licet liberum facere.*

ABbati *g* vel Monacho monasterii servum non licebit facere liberum. Qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non potest. Nam sicut etiam seculi leges sanxerunt, non potest possessio alienari, nisi a proprio domino.

Grat. *Hac auctoritate prohibentur servi adipisci libertatem recedendi ab obsequiis monasterii: sed non prohibentur nanciscí libertatem promovendi ad sacros ordines. Potest enim in sacris ordinibus constitutus, monasterii obsequiis perpetuo deservire; ac sic servus monasterii & libertatem adipisci & sacris officiis associari valet. Unde in alio capitulo præfatæ constitutionis hæc causa redditur.* Injustum α est enim, ut Monachis rurale opus facientibus, servi eorum otio torpeant, ac deliciis affluant.

Corr. Rom. ¶ α Injustum] *Infra 17. quæst. 4. c. in ...stitionibus. vers. injustum. hoc ipsum citatur ex Concilio Agathensi, ubi etiam extat, c. 56.*

5 pars. Gratian. *Quod autem servi Ecclesiarum (quo nomine etiam monasterii servos significari intelligimus) ad sacræ religionis propositum debeant assumi, auctoritate* Gregorii *probatur, qui in generali Synodo residens* a *dixit.*

C. XXIII. *Si conversationis probatæ fuerit famulus Ecclesiæ, potest ordinari.*

MUltos *b* de *c* Ecclesiastica familia, seu seculari militia novimus ad omnipotentis Dei servitium festinare, ut ab humana servitute liberi, in divino servitio valeant familiarius in monasteriis conversari. Quos si passim dimittimus, omnibus fugiendi Ecclesiastici juris dominium occasionem præbemus. Si vero festinantes ad omnipotentis Dei servitium incaute retinemus, illi invenimur negare quædam, qui dedit omnia. Unde necesse est, ut quisquis ex juris Ecclesiastici servitute, vel sæcularis militiæ, ad Dei servitium converti desiderat, probetur prius in Laico habitu constitutus. Et si mores illius, atque conversatio, bono desiderio illius testimonium ferunt, absque ulla retractatione servire in monasterio omnipotenti Deo permittatur; ut a servitio humano liber recedat, qui divino amore districtiorem subire appetit servitutem. Si autem & in Monastico habitu, secundum Patrum regulas irreprehensibiliter fuerit conversatus, post præfixa sacris canonibus tempora, licenter jam ad quodlibet Ecclesiasticum officium provehatur: si tamen illis non fuerit criminibus maculatus, quæ in Testamento Veteri morte mulctantur.

Gratian. *Ecce, quomodo servi ad Clericatum assumi valeant, vel quomodo non admittantur. Liberti quoque non sunt promovendi ad Clerum, nisi ab obsequiis sui patroni fuerint absoluti.*

C. XXIV. *Absque patroni assensu liberti non promoveantur ad Clerum.*

Unde in Concilio Eliberitano, *cap.* 80.

PRohibendum est, ut liberti, quorum patroni in seculo fuerint, ad Clerum non provehantur.

DISTINCTIO LV.

1. ps CCorpore vero vitiati similiter a sacris officiis prohibentur.

C. I. *Qui de monasterialibus disciplinis ad Clericale munus accedit, & de Laicis, anteacta ejus vita examinetur.*

Unde Gelasius Papa *Episcopis per Lucaniam & Brutios constitutis, epist. 1. c. 2. & 3. scribit, dicens:*

PRiscis *d* igitur pro sui reverentia manentibus conditis (quæ, ubi nulla vel rerum vel temporum perurget angustia, regulariter convenit custodiri) eatenus Ecclesiis α, quæ vel cunctis sunt privatæ ministris, vel sufficientibus usque adeo despoliatæ servitiis, ut plebibus ad se pertinentibus divina munera supplere non valeant, tam instituendi, quam promovendi Clericalis obsequii, sic spatia dispensanda concedimus, ut si quis monasterialibus β disciplinis eruditus ad Clericale munus accedit, etiam de Laicis anteacta ejus vita requiratur. §. 1. Ne *e* sit aliquo facinore infectus, vel illiteratus, vel bigamus, vel ab adolescentia sordidatus, vel corpore vitiatus, vel servilis vel originariæ conditionis, vel curiæ, vel publicarum rerum nexibus implicatus, vel publica pœnitentia notatus, vel nulla congruentis temporis expectatione discussus.

Corr. Rom. ¶ α Eatenus Ecclesiis] *Restitutus est hic locus ex epistola Gelasii, & Ivone.*

a *Authen. de Monach. §. hinc autem.* b *Tit. de sanctis. Episc. §. sed & quidem.* c *Auth. episcopalis. de Episc. & Cleric. eod. Auth. sed episcopalis. eod.* d *Auth. adscriptitios. eod.* e *Ansel. l. 7. c. 25. Burch. l. 2. c. 22. Ivo p. 6. c. 64.* f *& ab aliis, qui aut originali, aut alicui*] *orig.* g *Isidorus Hispal. in reg. Monach. c. de fam. vita.*

a *al. præsidens.* b *ex decretis B. Gregorii in extremo 12. lib. regesti, & aliqua ex parte l. 4. epist. 44. Joan. Diac. l. 2. c. 16. In Concil. Tribur. cap. 29. Anselm. l. 7. c. 184. Polyc. l. 6. tit. 16.* c *al. ex.* d *Ivo p. 3. c. 142. & 143. Polyc. lib. 2. tit. 31. Ansel. l. 7. c. 47.* e *Ibid. c. 3. 5. dist. 77. si quis.*

¶ 3 Mo-

¶ β Monasterialibus] *Hic de industria videntur Gelasii verba mutata, & in compendium redacta: integra autem referuntur* ʃ *dist. 77. c.* si quis. *& ibi legenda.*

C. II. *Annuæ ſuſpenſioni ſubjaceat, qui præter canonum formam aliquem ordinat.*

Item ex Concilio Arelatenſi III. *c.* 3.

NUllus pœnitentem, nullus bigamum, nullus viduarum maritos in prædictis honoribus audeat ordinare. Et licet hoc jam prope omnium canonum inſtituta contineant; tamen ne cuiquam Sacerdotum ſupplicantium (ſicut jam diximus) importunitas, vel ſuggeſtio iniqua ſubrepat; neceſſe fuit, ut nunc ſeveriorem regulam ſibi velint Domini Sacerdotes imponere. Et ideo, quicunque ab hac die contra ea, quæ ſuperius ſunt comprehenſa, Clericum ordinare præſumpſerit, ab ea die, qua ei potuerit hoc approbari, anno integro Miſſas facere *a* non præſumat. Quam rem ſi quis obſervare noluerit & contra conſtitutum fratrum faciens, Miſſas celebrare præſumpſerit, Eccleſiæ communione privetur *a*, & ab omnium fratrum communione *b* noverit ſe alienum: quia dignum eſt, ut ſeveritatem Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſentiat, qui toties ſalubriter a ſanctis Patribus inſtituta obſervare contemnit.

Corr. Rom. ¶ α Eccleſiæ communione privetur,] *Hæc verba non ſunt in ipſo Concilio, & videntur idem ſignificare, ac ſequentia: ſunt tamen in vetuſtis quoque Gratiani codicibus.*

C. III. *Non ordinentur pœnitentes, vel illiterati.*

Item Hilarius ex Concilio Romano *ab ipſo habito, c.* 3. [*paulo tamen aliter.*]

PŒnitentes *c* vel inſcii litterarum, aut aliqua membrorum damna perpeſſi, ad ſacros ordines aſpirare non audeant. Quiſquis autem talium conſecrator extiterit, factum ſuum ipſe diſſolvet.

Gratian. *Corpore autem vitiati intelliguntur non caſu, ſed propria voluntate abſciſſi.*

C. IV. *Qui ſemetipſum abſciderit, non ordinetur.*

Unde in Canonibus Apoſtolorum, *c.* 22. *& 23. legitur.*

SI *d* quis abſcidit ſemetipſum, [id eſt *e*, ſi quis amputavit ſibi virilia] non fiat Clericus: quia ſui eſt homicida, & Dei conditionis inimicus. §. 1. Si quis cum Clericus fuerit, abſciderit ſemetipſum, omnino damnetur, quia ſui eſt homicida.

C. V. *Non producantur ad Clerum, qui ſeipſos abſcindunt.*

Item ex Concilio Arelatenſi II. *c.* 7.

HI *f* qui ſe, carnali vitio repugnare neſcientes, abſcindunt, ad Clerum pervenire non poſſunt.

C. VI. *Non eſt ordinandus, qui partem digiti volens ſibi abſcidit.*

Item Innocentius *ſcribit Felici Nuceriano Epiſcopo, epiſt. 4. cap.* 1.

QUi *g* partem cujuslibet digiti ſibiipſi volens abſcidit, hunc ad Clerum canones non admittunt. Cui vero caſu aliquo contigit, dum aut operi ruſtico curam impendit, aut aliquid faciens ſe non ſponte percuſſit, hos canones præcipiunt & Clericos fieri, & ſi in Clero fuerint reperti, non abjici. In illis enim voluntas eſt judicata *h*, quæ ſibi auſa fuit ferrum injicere α; in iſtis vero caſus veniam meruit.

Corr. Rom. ¶ α Injicere;] *In originali ſequitur*, quod ſcilicet & alii id facere dubitari non poſſit, in iſtis, &c.

Gratian. *Similiter vero intelligendum eſt de iis, qui per languorem a Medicis ſecantur, aut a Barbaris abſcinduntur, aut a dominis caſtrantur.*

C. VII. *Qui per languorem a Medicis defecatur, ad Clerum valet admitti.*

Unde in Nicæno Concilio, *cap.* 1. *legitur.*

SI *a* quis a Medicis propter languorem defectus eſt, aut a Barbaris exciſus, hic in Clero permaneat. Si quis autem ſeipſum ſanus abſcidit, hunc & in Clero conſtitutum *b* abſtinere convenit, & deinceps α nullum debere talium promoveri. Sicut autem hoc claret, quod de his, qui hanc rem affectant, audentque ſemetipſos abſcindere, dictum ſit: ſic eos, quos aut Barbari, aut domini caſtraverunt, ſi inveniuntur alias *c* digniſſimi, tales ad Clerum ſuſcipiat regula.

Corr. Rom. ¶ α Et deinceps] *His verbis nihil reſpondet in Græco vulgato codice: ſed optime apud Balſamonem, quemadmodum & in Carthaginenſi 6. in Capitulis Nicænæ Synodi a Teilone & Theariſto verſis.*

C. VIII. *Licite ordinetur Epiſcopus, qui per hominum inſidias eunuchizatur.*

Item ex canonibus Apoſtolorum, *c.* 21.

EUnuchus, ſi per inſidias α hominum factus eſt, vel ſi in perſecutione, ejus ſunt amputata virilia, vel ſi ita natus eſt, & eſt dignus, fiat Epiſcopus β.

Corr. Rom. ¶ α Per inſidias] ἐξ ἐπηρείας, id eſt, ex inſultu & injuria.

¶ β Epiſcopus] *In Græcis exemplaribus non habetur vox iſta, & videtur ſubintelligi,* κληρικός.

C. IX. *Non excluduntur a Clero, qui a Medicis, vel Barbaris, vel a dominis ſuis caſtrantur.*

Item ex Martino *Bracarenſi Epiſcopo in Capitulis Synod. Græc. c.* 21.

SI *d* quis pro ægritudine naturalia a Medicis facta habuerit, ſimiliter & qui a Barbaris, aut dominis ſuis fuerint caſtrati, & moribus digni fuerint viſi, hos canon admittit ad Clericatus officium promoveri. Si quis autem ſanus, non per diſciplinam religionis & abſtinentiæ, ſed per abſciſſionem plaſmati a Deo corporis, exiſtimans poſſe a ſe carnales concupiſcentias amputari, caſtraverit ſe; non eum admitti decernimus ad aliquod Clericatus officium. Quod ſi jam ante fuerit promotus ad Clerum, prohibitus a ſuo miniſterio deponatur.

C. X. *Non prohibetur a ſacris ordinibus, qui a Medicorum inciſione claudus efficitur.*

Item ex Concilio Herdenſi.

SI *e* quis in infirmitate poſitus Clericus, Medicorum inciſione claudus efficitur, promoveri ad ſacros ordines eum non denegamus.

C. XI. *Non prohibetur a Clero, qui digitum ſibi caſu abſcidit.*

Item Stephanus V. *Röberto Metenſi Epiſcopo.*

LAtor *f* præſentium Flavius *g* ſcil. Clericus, ad ſanctam ſedem Apoſtolicam veniens, detulit a te nobis directam epiſtolam, qua indagare ſtuduiſti, eum a Normannis nuperrime captum, ſiniſtræ manus digitum habere abſciſſum; ſciſcitans, ſi ob hoc ad Eccleſiaſticum ordinem valeat promoveri, an non. Quod & nos reperientes, quia ſolertia tua, magis ſuper hoc ſolicita, a ſede Apoſtolica doceri flagitat, normam juſtitiæ ſemper ſequi exoptans, ſtudium tuæ ſanctitatis merito collaudamus, reverentiam tuam ſcire volentes, quoniam ſi ita eſt,

a *al. celebrare.* b *al. charitate.* c *Anſel. lib. 7. cap.* 16. d *Ex priſca verſione.* e *iſta eſt gloſſa in veteri verſione. c.* 23. f *Si qui*] *orig.* g *In Concil. Tribur. cap.* 33. *Polyc. lib.* 2. *tit.* 31. *Burch. l.* 2. *c.* 14. *Ivo p.* 6. *c.* 58. *Anſel. lib.* 7. *cap.* 35. *Pannor. l.* 4. *c.* 43. h *al. vindicata.*

a *In Tribur. ibid. Anſel. l.* 7. *c.* 36. *Polyc. ibid.* b ἐξεταζόμενον. c ἄλλως ἄξιος. d *Ivo p.* 6. *c.* 374. *Pannorm. lib.* 3. *c.* 56. e *Concordat Triburienſe c.* 33. *Burch. l.* 2. *c.* 15. *Ivo p.* 6. *c.* 34. *Pannorm. lib.* 3. *c.* 42. f *Ivo p.* 6. *c.* 118. *Pannorm. lib.* 3. *c.* 42. g *al. Flavianus.*

quod

quod a Normannis digitum ipſum habeat abſciſſum, ad promovendum (ſi alias dignus fuerit) nil ei nocebit: eo quod quid de his, qui a dominis, vel Medicis, ſive a Paganis non ſponte tale quid patiuntur, ſacri cenſeant canones, dilectionem tuam latere non credimus.

C. XII. *Tempore ſinceritatis dignitas accepta ſequente debilitate non amittitur.*

Item Gelaſius Papa *Palladio Epiſcopo.*

PRæcepta *a* canonum, quibus Eccleſiaſtica regitur diſciplina, ſicut ad Sacerdotium debiles corpore non patiuntur venire; ita & ſi quis in *b* eo fuerit conſtitutus, ac tunc fuerit ſauciatus, amittere non poteſt, quod tempore ſuæ ſinceritatis accepit. §. 1. Stephanus ſiquidem Presbyter petitorio nobis deflevit oblato, quod habetur *α* in ſubditis, olim ſibi ante annos plurimos collatam Presbyterii dignitatem, quam revera immaculati corporis judicio *c* ſuſcepiſſet; ſed nuper propter provinciæ vaſtitatem (quam Thuſciæ præ omnibus, Barbarorum feritas diverſa ſectantium, & ambiguitas invexit animorum) dum imminentes gladios evadere fugæ præſidio niteretur, acutis ſudibus occurrentia ſibi ſepta tranſiliens, inferiores partes corporis inſeruiſſe ſuggeſſit, quæ vix adhibita curatione biennio potuiſſent abſtergi *d*. Et ideo, frater chariſſime, ſupradicto locum ſuum, dignitatemque reſtitue, quatenus ſacroſancta myſteria, ſicut conſuevit, exerceat. Neque enim convenit ob hoc auferri ante ſuſceptum ordinem, in quo poſtmodum in invaletudinem corporis caſu probatur faciente collapſus.

Corr. Rom. ¶ *α* Quod habetur] *Sic eſt emendatum ex Anſelmo, & antiquis codicibus Gratiani. Nam hæc eſt uſitata forma in epiſtolis Romanorum Pontificum, ubi propria verba petitionum ſubjungunt. Antea legebatur:* quod haberet.

2 ps. Gratian. *Hoc autem non de omnibus membris intelligendum eſt. Qui enim oculum caſu amiſerit, licet deſit voluntas, tamen Sacerdotium adipiſci non poteſt.*

C. XIII. *Non ſunt præſtanda jura Sacerdotii, cui oculus erutus eſt.*

Unde Gelaſius *e ſcribit Rufino Epiſcopo.*

SI *f* Evangelica admonitio iracundiam nec uſque ad verbum furentem proſilire permittit, ne ſi Racha fratri ſuo quis dixerit, reus ſit gehennæ ignis: quali putamus pœna plectendum eſſe, qui non ſolum pugno impie percuſſit hominem in Levitici officii miniſterio ſervientem; ſed quaſi non ſufficeret ad cædem manus, ita (inſtigante ſe Diabolo) raptus eſt ad iracundiam, ut fuſte non ſolum percuteret, ſed etiam erueret oculum fratris? Et quamvis hujuſmodi exceſſus graviori eſſet pœna plectendus, bene tamen fraternitas tua fecit, ab officio eum Presbyterii removere. Hoc tamen ſolicitudinis tuæ ſit, ut locum ei pœnitentiæ conſtituas, & in aliquo eum monaſterio retrudas, Laica tantummodo ſibi communione conceſſa. In loco autem illius alium te neceſſe eſt ordinare Presbyterum. Nam *g* illi, cui erutus eſt oculus, non poſſunt ſecundum canones Sacerdotii jura concedi. Neque enim aliquid ei prodeſt, quod oculum invitus amiſit, cum nec volens quiſquam oculum amiſiſſe credendus eſt; nec ſacratiſſimos canones aliquem caſum in amiſſione oculi, qui ad Sacerdotium adipiſcendum non impediret, ſuis excepiſſe regulis invenimus: ſed hoc tantummodo ad prohibitionem ſuffeciſſe videmus Patribus, ut qui careret oculo, Sacerdotii officium adipiſci non poſſit. Sed nec illi ullatenus, quaſi in compenſationem injuriæ, ſacratus ordo concedi poterit, qui ad tantam Sacerdotem proprium potuit iracundiam provocare, ut & ille officium, in quo erat, amitteret, & iſte provectus ſui perderet facultatem.

a *Anſel. l. 7. c. 39. Ivo p. 6. c. 107. Pann. l. 3. c. 55. Polyc. lib. 2. tit. 31.* b *in eo actu.*] *Ivo.* c *al. indicio.* d *al. abſtringi.* e *al. Pelagius.* f *Polyc. ib. Anſelm. lib. 11. cap. 69. Matth. 5.* g *Ivo par. 7. c. 111.*

DISTINCTIO LVI.

1 ps. PResbyterorum *etiam filii ad ſacra officia non ſunt admittendi.*

C. I. *Filii Presbyterorum a ſacris prohibentur officiis.*

Unde Urbanus Papa II. *ait* a.

PResbyterorum *b* filios a ſacris altaris miniſteriis removemus; niſi aut in Cœnobiis, aut in Canoniis *c* religioſe probati, fuerint converſati.

2 ps. Gratian. *Sed hoc intelligendum eſt de illis, qui paternæ incontinentiæ imitatores fuerint. Verum ſi morum honeſtas eos commendabiles fecerit, exemplis & auctoritatibus non ſolum Sacerdotes, ſed etiam ſummi Sacerdotes fieri poſſunt.*

C. II. PALEA.

[*Unde* Damaſus Papa *ſcribit* d.]

OSius Papa fuit filius Stephani Subdiaconi. Bonifacius Papa fuit filius Jucundi Presbyteri. Felix Papa filius Felicis Presbyteri de titulo Faſciolæ. Agapitus Papa filius Gordiani Presbyteri. Theodorus Papa filius Theodori Epiſcopi de civitate Hieroſolyma. Sylverius Papa filius Sylverii *e* Epiſcopi Romæ. Deuſdedit Papa filius Stephani Subdiaconi. Felix enim tertius, natione Romanus, ex patre Felice Presbytero fuit. Item Gelaſius, natione Afer, ex patre Epiſcopo Valerio natus eſt. Item Agapitus, natione Romanus, ex patre Gordiano Presbytero originem duxit. Complures etiam alii inveniuntur *f*, qui de Sacerdotibus nati Apoſtolicæ ſedi præfuerunt.

Corr. Rom. ¶ *In nullo vetuſto Gratiani codice adſcribitur hic nomen Paleæ. In decimo Vaticano, & aliis quibuſdam habetur conjunctæ cum verbis ſuperioribus Gratiani, a verſ.* Felix enim tertius, *uſque ad finem. In alio autem ſatis etiam emendato iſta eadem cohærent cum ſuperioribus: ſed poſt illa verba,* ex patre Gordiano Presbytero originem duxit, *ſequitur,* unde Damaſus Papa ſcribit: Deuſdedit Papa filius Stephani Subdiaconi, Bonifacius Papa filius Jucundi Presbyteri, Felix Papa filius Felicis Presbyteri de titulo Faſciolæ, Agapitus Papa filius Gordiani Presbyteri, Theodorus Papa filius Theodori Epiſcopi de civitate Hieroſolyma, Sylverius Papa filius Hormiſdæ Epiſcopi Romæ. Complures etiam, &c. *Nec vero magnopere mirandum eſt, hæc omnia ex Damaſo citari, qui vixit ante iſtos, qui hic enumerantur. Liber enim, qui Pontificalis dicitur, ubi hæc ſcripta ſuis locis leguntur, a Damaſo cœptus eſt ſcribi: ideoque licet ab aliis multa deinde ſint addita, retinuit tamen primi auctoris nomen. Ivo quidem eadem fere iſta refert ex Geſtis Romanorum Pontificum. Omnino partem aliquam hujus capitis, ſaltem illam, quæ in decimo Vaticano habetur, ab ipſo Gratiano ſcriptam eſſe, conſtat ex verbis Gratiani in extremo præcedente capite, & capite penultimo hujus diſtinctionis. Auctor vero Paleæ, dum unum per ſe caput conficere voluit, ordinem perturbavit, præſertim in repetitione Felicis III. & illud de Oſio temere adjunxit, quod nulli Romanorum Pontificum nomen fuit.*

C. III. *Vitia parentum filiis non imputantur.*

Hinc Auguſtinus *ait lib. de bono conjug. c. 16.*

UNdecunque *g* homines naſcantur, ſi parentum vitia non ſectentur, & Deum recte colant, honeſti

a *In Concilio Claramontenſi, cap. 25. & Melphienſi, & in Concilio Innoc. II. c. 19. Sententia eſt in Conc. Lateran. ſub Alex. III. p. 19. c. 2.* b *Ex decretis Greg. VII. & Urbani II.* c *al. canonicis*] *al. canonicis regularibus. Anſ. l. 6. c. 150. Ivo p. 6. c. 410. Pann. lib. 3. c. 51.* d *In Pontificali.* e *al. Hormiſdæ.* f *Ivo in prologo. Pannorm. in prologo. c. 30. & l. 3. c. 52.* g *Sent. 4. diſt. 33. q. 4. ſicut. §. undecunque. in fin. Ivo in prologo. & p. 6. c. 415. Pannor. in prolog. c. 29.*

&

& salvi erunt. Semen enim hominis ex qualicunque homine, Dei creatura est; & eo male utentibus male erit, non ipsum aliquando malum erit. Sicut autem boni filii adulterorum, nulla est defensio adulterii *a*; sic mali filii conjugatorum, nullum est crimen nuptiarum.

C. IV. *De eodem.*

Item Joannes Chrysostomus *homilia tertia in Matthæum* b.

NUnquam *c* de vitiis erubescamus parentum, sed unum illud quæramus α & amplectamur, virtutem videlicet. Hujusmodi enim, etiamsi alienigenam quis habeat matrem, etiamsi fornicatione pollutam, vel quolibet ejusmodi dedecore sordidatam; nihil tamen de ejus aut vilitate fuscabitur, aut crimine polluetur. Quod si fornicatorem ipsum ad meliora conversum nequaquam prior vita commaculat, multo magis ex meretrice natus & adultera, si propria virtute decoretur, parentum suorum non dedecoratur opprobriis. *Item infra.* §. 1. Non est omnino, nec de virtute, nec de vitio parentum, aut laudandus aliquis, aut culpandus: nemo inde vere, aut obscurus aut clarus est: imo etiam (si quiddam β a communi opinione abhorrens dicendum est) nescio, quomodo ille magis resplendet, qui ex parentibus a virtutibus prorsus alienis, ipse tamen fuerit de virtute mirabilis.

Corr. Rom. ¶ α Quæramus,] *In versione, quæ nunc vulgata est, legitur*, atque omnibus studiis assequamur, nobilitari propriarum honore virtutum. *Græce integer locus ita habet:* παιδεύων ἡμᾶς διὰ τούτων μηδέποτε ἐγκαλύπτεσθαι ἐπὶ τῇ τῶν προγόνων κακίᾳ. ἀλλ' ἓν μόνον ἐπιζητῶν τὴν ἀρετήν.

¶ β Si quiddam a communi] *Sic est emendatum ex Græco:* εἰ δὲ χρή τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. *Antea legebatur, quemadmodum fere & in vulgata versione, & apud Ivonem*, ut consideratius aliquid dicamus, aut expressius.

C. V. *Non parentum, sed propria culpa quemque condemnat.*

Item Hieronymus *in epistola ad Pammachium, contra errores Joannis Hierosolymitani.*

NAsci *d* de adulterio, non est ejus culpa, qui nascitur, sed illius, qui generat. Quomodo in seminibus non peccat terra, quæ fovet; non semen, quod in sulcis jacitur: non humor & calor, quibus temperata frumenta in germen pullulant; sed, verbi gratia, fur & latro, qui fraude & vi eripit semina: Sic in generatione hominum recipit terra, id est, vulva, quod suum est, receptum confovet, confotum corporat, corporatum in membra distinguit; & inter illas secretas ventris angustias Dei manus semper operatur, idemque est corporis Creator & animæ. Noli *e* despicere bonitatem figuli tui, qui te plasmavit, & fecit ut voluit. Ipse est Dei virtus, & Dei sapientia, qui *f* in utero virginis ædificavit sibi domum. Jephte *g* inter viros sanctos Apostoli voce numeratus, meretricis est filius. Sed audi, Esau de Rebecca & Isaac genitus, hispidus tam mente, quam corpore; quasi bonum triticum in lolium, avenasque degenerat: quia non in seminibus, sed in voluntate nascentis causa vitiorum est atque virtutum.

C. VI. *Iniquitates parentum filiis obesse non possunt.*

Item Augustinus *contra Faustum, lib. 22. c. 64.*

SPonsus *h* ille, qui vocaturus erat ad nuptias bonos & malos, suis congruens invitatis, nasci etiam voluit de bonis & malis: quo exemplo discant fideles, parentum suorum iniquitates sibi obesse non posse.

Corr. Rom. ¶ *Apud B. Augustinum l. 22. contra Faustum, c. 64. sic legitur.* Fideles enim ejus venturi ex omnibus gentibus, etiam exemplo carnis ipsius discere debuerunt, parentum suorum iniquitates sibi obesse non posse. Proinde sponsus ille suis congruens invitatis, qui vocaturus erat ad nuptias bonos & malos, etiam nasci voluit de bonis & malis. *Et ex his compositum est hoc caput.*

C. VII. *Non aliena culpa, sed propria aliquem ab eo, quo fungitur, dejicit gradu,*

Item Gregorius *ad Columbum Episcopum Numidiæ, lib. 10. epist. 8.*

SAtis perversum, & contra Ecclesiasticam probatur esse censuram, ut frustra pro quorundam voluptatibus quis privetur, quem sua culpa, vel facinus ab officii, quo fungitur, gradu non dejicit.

C. VIII. *Ex adulterinis nati conjunctionibus a Sacerdotio non prohibentur.*

Item Hieronymus.

DOminus *a* noster Jesus Christus voluit, non solum de alienigenis, sed etiam de adulterinis commistionibus nasci: nobis magnam fiduciam præstans, ut qualicunque modo nascamur, dum tamen ejus vestigia imitemur, ab ipsius corpore non separemur, cujus per fidem membra effecti sumus. Et sicut ille verus est Pontifex, ex adulterinis natus conjunctionibus; ita qualicumque ordine natus sit aliquis, tantum *b* ut perfectam fidem habeat, & quod fide tenet, operibus impleat, sitque literatus, & vir unius uxoris, nequaquam a Sacerdotio repellitur. Judas *c* enim Patriarcha concubuit cum Thamar nuru sua, & ex illo concubitu nati sunt Phares & Zaram: inde postea Salmon, qui fuit dux in deserto: inde Obeth α: inde quoque Booz *d*: inde postea Isai, qui fuit pater David. Ex illa ergo progenie origo ducitur Christi, qui verus Sacerdos est: ideoque si filii ejus sumus, quæ ipse fecit, nos imitari debemus.

Corr. Rom. ¶ α Inde Obeth] *In primo capite Evangelii S. Matthæi, Booz dicitur genuisse Obeth.*

C. IX. *A populo Dei non separat aliquem materna conditio, sed propria culpa.*

Item Augustinus *de unico Baptismo contra Donatistas, lib. 1. c. 15.*

ISmael *e*, ut separaretur a populo Dei, non obfuit mater ancilla, sed obfuit fraterna discordia; nec profuit potestas uxoris, cujus magis filius erat, quia per ipsius jura conjugalia, & in ancilla seminatus erat, & ex ancilla susceptus.

3 ps. Gratian. *Contra* Bonifacius *Martyr scribens Echeldobaldo Regi Anglorum.*

C. X. *Vitia parentum etiam ad posteros transferuntur.*

SI *f* gens Anglorum (sicut per istas provincias divulgatum est, & nobis in Francia & in Italia improperatur, & ab ipsis Paganis improperatum est) spretis legalibus connubiis, adulterando & luxuriando, ad instar Sodomiticæ gentis, fœdam vitam duxerit; de tali commistione meretricum æstimandum est degeneres populos, & ignobiles, & furentes libidine fore procreandos, & ad extremum universam plebem ad deteriora & ignobiliora vergentem, & novissime nec in bello seculari fortem, nec in fide stabilem, & nec honorabilem hominibus, nec Deo amabilem esse venturam; sicut aliis gentibus Hispaniæ, & Provinciæ, & Burgundiorum populis contigit, quæ sic a Deo recedentes fornicatæ sunt, donec judex *g* omnipotens talium criminum ultrices

a *al. adulterorum.*] *orig.* b *ad illa verba, Judas autem genuit, &c.* c *Sent. ibidem. Ivo p. 6. cap. 414.* d *Ivo p. 6. c. 413.* e *Eccles. 33.* f *1. Cor. 1.* g *Jud. 11.* h *Matth. 22.*

a *Anselm. lib. 6. cap. 149. Polyc. l. 2. tit. 31. Burch. l. 2. c. 31.* b *al. tamen.* c *Gen. 38.* d *Ruth. 4.* e *Ivo p. 8. c. 61. Pann. lib. 6. cap. 47.* f *Ivo p. 8. c. 224.* g *al. vindex.*

pœnas per ignorantes α legem Dei, id est *a* per Saracenos venire, & sævire permisit.

Corr. Rom. ¶ α Per ignorantes] *In epistola B. Bonifacii Martyris, (quæ una cum multis aliis extat manuscripta in codice sæpe memorato Bibliothecæ Dominicanæ) legitur*: per ignorantiam legis Dei, & per Saracenos, &c. *cum qua lectione concordant aliquot vetusta Gratiani exemplaria, & fere etiam Ivo.*

C. XI. *Si religiosi inventi fuerint filii Sacerdotum, ordinentur.*

Unde Urbanus *in fine superioris capitis distinguendo subjunxit.*

NIsi *b* aut in Cœnobiis, aut in Canoniis *c* religiose probati fuerint conversari.

Corr. Rom. ¶ *Rubrica hujus capitis abest ab aliquot vetustis (neque enim est ulla capitis distinctio) & præponitur sequenti capiti*, Apostolica.

C. XII. *De eodem.*

Item Alexander II.

APostolica *d* auctoritate præcipimus vobis, ut si eum, qui ab Ecclesia electus est, altero digniorem esse, canonicamque ejus electionem probaveritis, fulti nostra auctoritate, consecretis. Nam pro eo, quod filius Sacerdotis dicitur, si cæteræ virtutes in eum conveniant, non rejicimus, sed suffragantibus meritis connivendo eum recipimus.

Gratian. *Hoc autem, quod de filiis Sacerdotum dicitur ex dispensatione Ecclesiæ introductum videtur: & quod ex dispensatione introducitur, ad consequentiam regulæ trahi non poterit.*

C. XIII. *Filii Sacerdotum non prohibentur ab Episcopatu, si cæteræ virtutes in eis inveniantur.*

Unde Urbanus Papa II. *scribit Bartholomæo Turon. Archiepiscopo.*

COenomanensem *e* electum, pro eo, quod filius Sacerdotis dicitur, si cæteræ virtutes in eum conveniunt, non rejicimus, sed suffragantibus meritis patienter suscipimus: non tamen, ut hoc pro regula in posterum assumatur, sed ad tempus Ecclesiæ periculo consulitur.

Gratian. *Cum ergo ex Sacerdotibus nati, in summos Pontifices supra* f *legantur esse promoti, non sunt intelligendi de fornicatione, sed de legitimis conjugiis nati: quæ Sacerdotibus* α *ante prohibitionem ubique licita erant, & in Orientali Ecclesia usque hodie eis licere probatur.*

§. 1. *Quod autem vitium originis semini imputari negatur, videtur esse contrarium illi sententiæ*: g Adulterorum filii abominatio sunt Domino. *Sed sicut supra dictum est de Presbyterorum filiis, ita & hoc de filiis adulterorum intelligendum videtur; ut illi dicantur esse abominatio Domino, ad quos paterna flagitia hæreditaria successione descendunt. Similiter & illud* Urbani *intelligendum est, quod ipse scribit Petronio Legionensi Episcopo.*

Corr. Rom. ¶ α Sacerdotibus ante] *Hic ostendit aperte Gratianus, se in ea fuisse opinione, aliquando in Latina Ecclesia Presbyteris etiam licuisse uti conjugio, quod in Ecclesia Græcorum & olim & nunc permissum est. Id vero minime ita esse, superius initio dist. 31. est annotatum. De illis vero, quos antea narravit, creatos fuisse summos Pontifices, dicendum est, eos, antequam Patres ipsorum ullo sacro ordine essent decorati, fuisse generatos.*

C. XIV. *De eodem.*

QUia *h* simpliciter ad sedem Apostolicam veniens humiliter peccatum confessus es, quod Pontificii tui videbatur officium impedire, videlicet, quod ex matre non legitima procreatus sis, quam vivente propria uxore pater tuus cognovisse dignoscitur *i*: Nos Apostolicæ manſuetudinis gratia admonente, a cæteris, quæ Sacerdotium impediunt, criminibus, tam tui professione, quam fratrum testimonio, qui tecum sunt, immunem te agnoscentes, & vitam tuam religiosam audientes, ab hujus te peccati vinculo absolutum, in suscepto Sacerdotali officio confirmamus.

a *al. etiam.* b *Supra ead. cap. Presbyterorum.* c *al. canonicis.* d *Ansel. lib. 6. cap. 29.* e *Ansel. lib. 6. cap. 29. Pann. lib. 3. c. 53.* f *sup. ead. c. Osius.* g *Sap. 3. sed paulo aliter.* n *Pann. l. 3. c. 54.* i *al. dicitur.*

DISTINCTIO LVII.

ITem, *qui in ægritudine constitutus baptizatur, Presbyter ordinari non debet.*

C. I. *Non ordinetur Presbyter, qui in ægritudine constitutus baptizatur.*

Unde in Neocæsarienſi Concilio, *c. 12. legitur.*

SI *a* quis in ægritudine constitutus fuerit baptizatus, Presbyter ordinari non debet. Non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est: nisi forte postea ipsius studium & fides probabilis fuerit, aut *b* hominum raritas exegerit.

Corr. Rom. ¶ *Quod canon hic statuit, videtur multo ante in Romana Ecclesia observatum, quemadmodum ex epistola Cornelii Papæ de Novatiano patet, cujus verba, relata ab Eusebio Historiæ Eccles. lib. 6. c. 35. istuc spectantia, hæc sunt:* Qui quidem, ubi Exorcistarum præsidio, spiritu illo malo esset liberatus, & post in tam gravem morbum, ut jam ferme mori putaretur, incidisset, in lecto, in quo decumbebat, aqua circumfusus baptismum accepit, *& paulo post cum de ipsius ordinatione agit, adjungit*: Qui quidem Episcopus, non solum ab universo Clero, sed etiam a multis Laicis vetitus; quoniam minime licebat quenquam in lecto propter morbum baptizatum, sicut huic contigerat, in Clerum assumi; magnopere postulabat, sibi potestatem dari, huic soli manus in sortem Presbyterii imponendi.

DISTINCTIO LVIII.

ITem *ex Monachali habitu nullus assumitur ad Ecclesiasticum officium, nisi fuerit oblatus voluntate propria Abbatis.*

C. I. *Monachus non ordinetur Clericus, nisi voluntate Abbatis Episcopo fuerit oblatus.*

Unde c Gregorius *scribit Mariano Episcopo Ravennati, lib. 7. epist. 18.*

NUllus ad Ecclesiasticum officium ex monasterio producatur Monachus; nisi quem Abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit Episcopo.

C. II. *De eodem.*

Item ex Concilio Carthaginensi V. c. 13. d.

SI quis de alterius monasterio repertum α, vel ad Clericatum promovere voluerit, vel in suo monasterio majorem monasterii constituere β; Episcopus, qui hoc fecerit a cæterorum communione sejunctus, suæ tantum plebis communione contentus sit, & ille neque Clericus λ, neque Præpositus perseveret.

Corr. Rom. α Repertum,] *Græce legitur:* ἐὰν τις ἀπ' ἀλλοτρίου μοναστηρίου ὑποδέξηται τινά, *id est*, si quis ab alieno monasterio receperit aliquem,

¶ β Constituere;] *Antea sequebatur*, sine licentia Abbatis & Monachorum; *quæ verba sunt expuncta; quia absunt a Concilio Carthagin. & Africano, & plerisque vetustis Gratiani codicibus.*

¶ λ Clericus,] *Sequebatur*, neque Canonicus, *quæ ob easdem causas sunt sublata.*

DISTINCTIO LIX.

ITem *qui Ecclesiasticis disciplinis imbuti, & temporum approbatione discussi non sunt, ad summum Sacerdotium non aspirent.*

a *Polyc. lib. 2. tit. 31. Burch. l. 4. cap. 43. Ivo p. 1. c. 227. & p. 6. c. 101.* b *al. &.* c *paulo aliter.* d *& in Afric. c. 47.*

C. I.

C. I. *Non aspiret ad summum Sacerdotium, qui Ecclesiasticis disciplinis non est imbutus.*

Unde ait Zozimus Papa *ad Isichium Salonitanum Episcopum, epist.* 1.

QUi *a* Ecclesiasticis disciplinis imbutus per ordinem non est, & temporum *b* approbatione divinis stipendiis eruditus, nequaquam ad summum Ecclesiæ Sacerdotium aspirare præsumat: & non solum in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiam in ordinatores ejus, ut *c* careant eo ordine, quem sine ordine contra præcepta Patrum crediderant præsumendum.

C. II. *Ad Sacerdotale officium nullus, nisi per singulos gradus probatus, accedat.*

Idem *α eadem epistola.*

SI *d* officia secularia principem locum non vestibulum actionis ingressis, sed per singulos e gradus examinatis temporibus deferunt; quis ille tam arrogans, tam impudens invenitur, ut in cœlesti militia, quæ propensius ponderanda est, & sicut aurum, repetitis ignibus exploranda, statim dux esse desideret, cum tyro ante non fuerit, & prius velit docere, quam discere? Assuescat in Domini castris, in Lectorum primitus gradu divini rudimenta servitii: nec illi vile sit Exorcistam, Acolythum, Subdiaconum, Diaconum per ordinem fieri: nec hoc saltu, sed statutis majorum ordinatione temporibus. Jam vero ad Presbyterii fastigium talis accedat, ut & nomen ætas impleat, & meritum probitatis stipendia anteacta testentur. Jure inde summi Pontificis locum sperare debebit. Facit hoc nimia remissio Consacerdotum nostrorum, qui pompam multitudinis quærunt, & putant ex hac turba aliquid sibi dignitatis acquiri. Hinc passim numerosa popularitas, etiam his locis, ubi solitudo est, talium reperitur, dum *f* parochias extendi cupiunt, aut quibus aliud præstare non possunt, divinos ordines largiuntur. Quod oportet districti semper esse judicii. Rarum est enim omne, quod magnum est.

Corr. Rom. ¶ *α* Idem] *Caput hoc antea tribuebatur Urbano: Emendata est inscriptio ex plerisque vetustis Gratiani exemplaribus: habetur enim in eadem epistola.*

C. III. *Cujuslibet meriti Laicus ad summum non aspiret Sacerdotium.*

Item Gregorius *lib. 7. reg. epist.* 110.

HOc *g* ad nos perveniisse non dissimili dignum detestatione complectimur, quod quidam desiderio honoris inflati, defunctis Episcopis tonsurantur, & fiunt repente ex Laicis Sacerdotes, atque inverecunde religiosi propositi *h* ducatum arripiunt, qui nec esse adhuc milites didicerunt. Quid putamus, quod isti subjectis præsturi sunt, qui antequam disciplinatus limen attingant, tenere magisterii locum non formidant? Qua de re necesse est, ut quamvis inculpati quisque sit meriti, ante tamen per distinctos ordines Ecclesiasticis exerceatur officiis.

C. IV. *Non aspiret ad summum Sacerdotium qui Ecclesiasticis disciplinis non est imbutus.*

Item Cœlestinus *Episcopis Galliarum, epist. 2. c. 3.*

ORdinatos *i* vero quosdam, fratres charissimi, Episcopos, qui nullis Ecclesiasticis ordinibus ad tantæ dignitatis fastigium fuerint instituti, contra Patrum decreta, hujus usurpatione, qui se hoc recognoscit feciisse, dicimus, cum ad Episcopatum his gradibus, quibus frequentissime cautum est, debeat perveniri, ut minoribus initiati officiis ad majora firmentur. Debet enim ante esse discipulus, quisquis doctor esse desiderat, ut possit docere, quod didicit: omnis vitæ institutio hac, ad id quo tendit, se ratione confirmat. Qui minime literis operam dederit, præceptor non potest esse literarum. Qui non per singula stipendia creverit, ad meritum ordinem stipendii non potest pervenire. Solum Sacerdotium inter ista, rogo, vilius est, quod facilius tribuitur, cum difficilius impleatur.

a *Anselm. l. 6. cap. 28. Ivo part. 5. cap. 102. supra dist. 36.* b *temporis*] *orig.* c *al. ordinatores ejus careant.* d *Anselm. lib. 6. cap. 28.* e *al. plurimos*] *orig.* f *al. dum per parochias.* g *Anselm. lib. 6. cap. 32. Polyc. lib. 2. tit. 1.* h *al. præpositi.* i *Burchard. lib. 1. cap. 18. Ivo p. 5. c. 72.*

DISTINCTIO LX.

ECce *ostensum ex parte est, qui possint ad Sacerdotii ordinem promoveri, & qui non. Nunc autem considerandum est, ex quibus ordinibus in Archipresbyterum, vel præpositum, vel Episcopum, vel Archiepiscopum sint eligendi.*

C. I. *Archipresbyter, vel Decanus, aut Archidiaconus non nisi Diaconus, aut Presbyter ordinetur.*

De his ita statutum est in Concilio Urbani Papæ, *celebrato Alverniæ.*

NUllus Episcopus in Ecclesia sua, nisi Diaconus sit, Archidiaconum instituere; nec Archipresbyterum, aut Decanum, nisi Presbyteri sint, ordinare præsumat. Quod, ut districtius teneatur, Apostolica auctoritate prohibemus & interdicimus.

Corr. Rom. ¶ *In capitibus manuscriptis Concilii Claræmontensis habiti ab Urbano II. (quæ non sunt decreta ipsius Concilii, sed summæ quædam ipsorum) in tertio hæc leguntur, quæ ad præsentem canonem faciunt:* ut nullus fiat Decanus in Ecclesia, nisi Presbyter; nullus Archidiaconus, nisi Levita.

C. II. *Nullus in Præpositum, vel Archipresbyterum, nisi Presbyter; nullus in Archidiaconum, nisi Diaconus ordinetur.*

Item Calixtus Papa II.

NUllus in Præpositum, nullus in Archipresbyterum, nullus in Decanum, nisi Presbyter; nullus in Archidiaconum, nisi Diaconus ordinetur.

Corr. Rom. ¶ *Et rubrica & caput emendata sunt ex manuscriptis codicibus.*

C. III. *De eodem.*

Item Innocentius secundus *in Concilio Romano, cap.* 10.

INnovamus *a* autem, & præcipimus, ut nullus in Archidiaconum, vel Decanum, nisi Diaconus, vel Presbyter ordinetur. Archidiaconi vero, vel Decani, vel Præpositi, qui infra ordines prænominatos existunt, si inobedientes ordinari contempserint, honore susceptо priventur. Prohibemus autem, ne adolescentibus, vel infra sacros ordines constitutis, sed qui prudentia & merito vitæ claresсunt, prædicti concedantur honores.

Gratian. *Horum unum propter procacitatem quorundam statutum est, qui nomen præposituræ adepti, officium contemnunt, nolentes fieri Sacerdotes; alias enim inane esset, cum etiam in Episcopum eligi possint in Subdiaconatu constituti, juxta illud* Urbani *α* Papæ.

Corr. Rom. ¶ *α* Urbani] *In c.* a multis. *extra de ætate & qualit. tanquam decretum Urbani primi citatur. Apud Ivonem vero, & in Pannormia, ex Synodo Beneventana, quæ tempore Victoris tertii, cui Urbanus secundus successit, habita fuit. Nam Urbanus primus centum plus minus annis Nicænam Synodum antecessit.*

C. IV. *Non eligatur in Episcopum, nisi in sacris ordinibus constitutus.*

NUllus *b* in Episcopum eligatur, nisi in sacris ordinibus religiose vivens fuerit inventus. Sacros autem

a *Concordat Eugenius II. in Concil. Rhemensi, c. 6. Pann. l. 8. c. 140.* b *Ivo p. 5. c. 72. Pann. l. 3. c. 5.*

ordines dicimus Diaconatum, & Presbyteratum. Hos siquidem solos *a* primitiva legitur habuisse Ecclesia: Subdiaconos vero, quia & ipsi altaribus ministrant, opportunitate exigente concedimus, si tamen spectatæ sint religionis & scientiæ. Quod ipsum non sine Romani Pontificis, vel Metropolitani licentia *b* α fieri permittimus.

Corr. Rom. ¶ α Licentia] *Sic mutatum est ex dicto cap.* a multis, *Ivone, & Pannormia: quamvis etiam in vetustis Gratiani codicibus legatur*, scientia.

Gratian. *Alterum vero, ut in Episcopum, vel Archiepiscopum, nisi in sacris ordinibus constitutus non eligatur, propter dignitatem ordinis statutum est.*

DISTINCTIO LXI.

Item Laici non sunt in Episcopos eligendi: sed per singulos ordines prius sunt probandi.

C. I. *Sacerdotes ex Laicis non sunt ordinandi.*

Unde Gregorius *Brunichildæ Reginæ Francorum, lib. 7. reg. epist.* 113.

SAcerdotale *c* officium vestris in partibus in tantam (sicut didicimus) ambitionem perductum est, ut Sacerdotes subito, quod grave nimis est, ex Laicis ordinentur.

C. II. *De eodem.*

Item Hormisda Papa *Episcopis per Hispaniam constitutis, epist. 3. c. 1.*

IN *d* Sacerdotibus eligendis curam oportet esse perspicuam. Irreprehensibiles enim esse convenit, quos præesse necesse est corrigendis. *& infra.* §. 1. Longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiæ.

C. III. *De eodem.*

Idem *eodem loco continenter.*

NOn *e* negamus esse in Laicis Deo placitos mores, sed milites suos probatos sibi quærunt instituta fidelium. Discere prius quisque debet, antequam doceat, & exemplum religiosæ conversationis de se potius aliis præstare, quam sumere. Emendatiorem esse convenit populo, quem necesse est orare pro populo. Longa observatione religiosus cultus tradatur, ut luceat: & Clericalibus obsequiis eruditus inserviat, ut ad venerandi gradus summam perductus, quis sit fructus humilitatis, ostendat. *& infra.* §. 1. Nec tantum de Laicis consecrari inhibemus; sed nec de pœnitentibus quidem quisquam ad hujusmodi gradum profanus temerator aspiret. Satis illi postulanti sit veniam concedi: qua conscientia absolvat reum, qui se peccata sua populo scit teste confessum? Quis enim, quem paulo ante vidit jacentem, veneretur Antistitem? Præferens memorandi *f* criminis labem, non habet lucidam Sacerdotii dignitatem.

Corr. Rom. ¶ *In plerisque vetustis Gratiani codicibus caput hoc conjunctum est superiori: quemadmodum est in ipsa Hormisdæ epistola.*

C. IV. *De eodem.*

Item Innocentius Papa *ad Aurelium Carthaginensem Episcopum, epist.* 12.

MIserum *g* est, eum magistrum fieri, qui nunquam discipulus fuit; eum summum fieri Sacerdotem, qui nunquam in ullo gradu obsecutus fuerit Sacerdoti.

C. V. *De eodem.*

Item Leo Episcopus *ad Episcopos Africanos, epist. 85. al. 87. c. 1.*

MIramur *b* tantum apud vos per occasionem temporis impacati, aut ambientium præsumptionem, aut tumultum valuisse popularem, ut indignis quibusque & longe extra Sacerdotale meritum constitutis, Pastorale fastigium, & gubernatio Ecclesiæ crederetur. Non est hoc consulere populis, sed nocere, nec præstare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim præsidentium, salus est subditorum; & ubi est incolumitas obedientiæ, ibi sana est forma doctrinæ. §. 1. Principatus α autem *a*, quem aut seditio extorsit, aut ambitus occupavit, etiamsi moribus atque actibus non offendit, ipsius *b* tamen initii sui est pernicios us exemplo. Et difficile est, ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. §. 2. Quod *c* si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus providenter scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque præposterum; quanto magis elaborandum est, ut in electione ejus, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur? Nam totius familiæ Domini status & ordo nutabit, si, quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite. Ubi est illa beati Pauli Apostoli per Spiritum Dei emissa præceptio? qua in persona Timothei omnium Sacerdotum Christi numerus eruditur, & proinde unicuique nostrum dicitur: *Manus d cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis.* Quid β est *e* cito manus imponere, nisi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris *f*, ante experientiam disciplinæ Sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici ordinantem, qualis ille est, qui non meruit ordinari? §. 3. Sicut *g* enim boni operis sibi comparat fructum, qui rectum tenet *h* in eligendo Sacerdote judicium; ita gravi semetipsum afficit damno, qui ad suæ dignitatis collegium sublimat indignum. Non enim in cujusquam persona prætermittendum est, quod institutis generalibus continetur: nec putandus est honor ille legitimus, qui fuerit contra *i* divinæ legis præcepta collatus. *& infra.* §. 4. Merito sanctorum Patrum venerabiles sanctiones, cum de Sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos sacris administrationibus censuere, quorum omnis ætas, a puerilibus exordiis usque ad perfectiores *k* annos per disciplinæ Ecclesiasticæ stipendia cucurrisset, ut unicuique testimonium prior vita præberet, nec posset de ejus provectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis celsioris loci præmium deberetur. §. 5. Si enim ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris, indignum est pervenire, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adjuvant; quam diligens, & quam prudens habenda est dispensatio divinorum munerum, & cœlestium dignitatum?

Corr. Rom. ¶ α Principatus] *In plerisque manuscriptis Gratiani codicibus legitur*, Principatus &c. *& infra.* Quod si, &c. *Id autem factum videtur, quia infra* 1. *q.* 1. *c.* principatus, *citatur hic versiculus, prout notatur in glossa, quæ in illis etiam vetustis exemplaribus est, in quibus aliæ glossæ non habentur.*

¶ β Quid est] *Sic in iisdem manuscriptis legitur*: Quid est cito manus imponere, &c. *& infra.* Sicut enim, *& in margine citatur*, infra dist. 78. c. quid est manus.

C. VI. *Non sunt eligendi ad Episcopatum, nisi quos probabilis vita commendat.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c.* 12.

EPiscopum *l* non oportet præter judicium Metropolitanorum, & finitimorum Episcoporum constitui ad Ecclesiæ principatum. Nec eligantur, nisi hi, quos

a *al. sacros.* b *al. scientia.* c *Ansel. l. 6. c. 77. Polyc. l. 2. tit. 1.* d *Polyc. ibid. Ansel. l. 6. c. 22.* e *Ansel. ibid. Polyc. ibid.* f *al. miserandi] orig.* g *Polyc. ibid. Ansel. l. 6. c. 24.* h *Ivo p. 3. c. 105.*

a 1. *quæst.* 1. *cap. principatus. Polyc. l. 2. tit. 1. Anselm. lib. 6. c. 2.* b *al. ipso.* c *Ans. lib. 6. c. 35.* d 1. *Tim.* 5. e *Infra d. 78. quid est manus.* f *al. obedientiæ.* g *Polyc. ibid.* h *al. sectatur.* i *de prævaricatione collatus.*] *orig.* k *al. provectiores.* l *Supra dist. 24. c. Episcopi.*

multo

multo ante nota, probabilisque vita commendat, & nihilominus, si in sermone a fidei, & recta operatione per suam conversationem fuerint probati.

C. VII. *De eodem.*

Item Cœlestinus *ad Episcopos Apuliæ, & Calabriæ, epist. 3. cap. 2.*

QUid b proderit per singula Clericos stipendia militasse, & omnem egisse in Dominicis castris ætatem, si hi, qui præfuturi sunt, ex Laicis requirantur? qui vacantes sæculo, & omnem Ecclesiasticum ordinem nescientes, saltu præpropero c in alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate transcendere, & in aliud vitæ genus (calcata reverentia Ecclesiasticæ disciplinæ) transire? Talibus itaque, fratres charissimi, qui juris nostri, id est, canonum gubernacula custodimus, necesse est obviemus: hisque fraternitatem vestram epistolis commonemus, ne quis Laicum ad ordinem Clericatus admittat, & sinat fieri, unde & illum decipiat, & sibi causas generet, quibus reus constitutorum d decretalium fiat.

C. VIII. *Rudibus & imperitis gubernacula Ecclesiæ non sunt committenda.*

Item Leo, *epist. 85. al. 87. c. 1. ad Episcopos Africanos.*

STatuimus α, ne e in aliquo Apostolica & Canonica decreta violentur, & ne his Ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescii, & totius humilitatis ignari, non ab infimis sumere incrementum, sed a summis volunt habere principium: cum valde iniquum sit & absurdum, ut imperiti magistris, novi antiquis, & rudes præferantur emeritis.

Corr. Rom. ¶ α Statuimus] *In epistola ipsa conjunguntur verba hujus capitis cum extremis verbis capitis*, Miramur. *supra eadem, hoc modo*: quam diligens, & quam prudens habenda est dispensatio divinorum munerum, & cœlestium dignitatum, ne in aliquo Apostolica & Canonica decreta violentur, & his Ecclesia Domini, &c. *totaque oratio per interrogationem profertur.*

Gratian. *His omnibus auctoritatibus Laici prohibentur in Episcopatum eligi.*

2 pars. §. 1. *Econtra Beatus Nicolaus ex Laico electus est in Episcopum: beatus Severus ex lanificio assumptus est in Archiepiscopum: beatus Ambrosius, cum nondum esset baptizatus, in Archiepiscopum est electus.* §. 2. *Sed sciendum est, quod Ecclesiasticæ prohibitiones proprias habent causas, quibus cessantibus, cessant & ipsæ. Ut enim Laicus in Episcopum non eligeretur, hæc causa fuit, quia vita Laicalis Ecclesiasticis disciplinis per ordinem non erudita, nescit exempla religionis de se præstare aliis, quæ in seipsa experimento non didicit. Cum ergo quilibet Laicus merito suæ perfectionis Clericalem vitam transcendit, exemplo beati Nicolai, & Severi, & Ambrosii, ejus electio potest rata haberi.*

C. IX.

Unde idem Ambrosius *in epistola 82. ad Vercellenses, ait de seipso.*

NEophytus prohibetur ordinari, ne extollatur in superbiam. Sed si non deest humilitas competens Sacerdotio, ubi causa non hæret, vitium non imputatur. Itaque ordinationem meam Occidentales Episcopi judicio, Orientales etiam exemplo probarunt.

Corr. Rom. ¶ *In aliquot vetustis exemplaribus caput hoc conjunctum est superiori. Nam Gratianus (quod sæpe facit) sententiam potius B. Ambrosii afferre voluit, quam ipsa omnino, atque eodem servato ordine, verba referre. Locus enim integer sic habet:* Quam resistebam, ne ordinarer, postremo cum cogerer, saltem ordinatio protelaretur. Sed non valuit præscriptio, valuit impressio. Tamen ordinationem meam Occidentales Episcopi judicio, Orientales etiam exemplo probarunt. Et tamen Neophytus prohibetur ordinari, ne extollatur superbia. Si dilatio ordinationi defuit, vis cogentis est: si non deest humilitas competens Sacerdotio, ubi causa non hæret, vitium non imputatur.

C. X. *Scholasticus ex foro, aut ex administratione postulari potest Episcopus.*

Item objicitur illud Sardicensis Concilii, *c. 13.*

OSius a Episcopus dixit. Et hoc necessarium arbitror, ut diligentissime tractetur, si forte aut dives Laicus α, aut Scholasticus de foro, β aut de b administratione Episcopus fuerit postulatus, ut non prius ordinetur, nisi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, aut Presbyteri fuerit perfunctus: & ita per singulos gradus (si dignus fuerit) ascendat ad culmen Episcopatus.

Corr. Rom. ¶ α Laicus,] *Abest vox ista a Concilio: sed ob glossam non est inducta.*

¶ β De foro, aut de administratione] *Græce tantummodo est*, ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς.

3 pars. Gratian. *Sed c aliud est postulari, aliud eligi. Postulatur nexibus curiæ adstrictus ab Imperatore; Clericus alterius civitatis a suo Episcopo: sed non eligitur aliquis, nisi in sacris ordinibus constitutus. Fit enim electio cum solennitate decreti omnium subscriptionibus roborati; postulatio vero simplici petitione. Quam distinctionem* B. Gregorius *innuit in regesto*, d *lib. 2. epist. 19. scribens Benenato Episcopo.*

C. XI. *Electio Episcopi debet fieri cum solennitate decreti, omnium subscriptionibus roborati.*

EPiscopus, dum fuerit postulatus, cum solennitate decreti, subscriptionibus omnium roborati, & dilectionis tuæ testimonio literarum ad nos sacrandus occurrat.

Gratian. *Sic beatus Ambrosius α ante susceptum Baptisma ab Imperatore est postulatus, non electus.*

Corr. Rom. ¶ α Ambrosius] *Quod Synodus elegerit Ambrosium & non Imperator, ostenditur in c.* Valentinianus. *infrà dist. 63. Ac de sua electione ipsemet Ambrosius refert aliqua lib. 1. offic. c. 1. & de pœn. lib. 2. c. 8. & in epistola ad Vercellenses.*

4 pars. Gratian. *Item Clerici alterius Ecclesiæ non sunt præferendi in electione iis, qui bene militant in propria Ecclesia.*

C. XII. *Extranei emeritis in suis Ecclesiis non præponantur.*

Unde Cœlestinus Papa *ad Episcopos Galliæ, epist. 2. c. 4.*

NEc e emeritis in suis Ecclesiis Clericis peregrini & extranei, & qui ante ignorati sunt, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum civium merentur testimonio, præponantur.

C. XIII. *De eodem.*

Idem *ead. epist. c. 5.*

NUllus f invitis detur Episcopus. Cleri α, plebis & ordinis consensus, & desiderium requiratur. Tunc autem alter de altera eligatur Ecclesia, si de civitatis ipsius Clero, cui est Episcopus ordinandus, nullus dignus (quod evenire non credimus) poterit reperiri. Primum enim illi reprobandi sunt, ut aliqui de alienis Ecclesiis merito præferantur. Habeat unusquisque fructum suæ militiæ in Ecclesia, in qua suam per omnia officia transegit ætatem. In aliena stipendia minime alter obrepat: nec alii debitam alter sibi vindicare audeat mercedem. Sit facultas Clericis retinendi, si se viderint prægravari, & quos sibi ingeri ex transverso agnoverint, non timeant refutare. Qui etsi non debitum præmium, vel liberum de eo, qui eos recturus est, debent habere judicium

a ἢ τῆς τῶν εὐβίων λόγου πολιτικῆς. b *Nicol. ad Mich. Imp. in ep. quæ incipit*, Principatum. *Polyc. l. 2. tit. 1. Ansel. l. 7. c. 33.* c *al. præpostero.* d *Constitutis decretalib. orig.* e *Polyc. ibid. Ansel. l. 6. c. 138. Ivo p. 5. c. 105. in fin.*

a *Burch. l. 1. c. 27. Ivo part. 5. c. 71.* b *al. ex administratore.* c *in ordine Romano.* d *Et alibi sæpe & infra ead. c. obitum.* e *Polyc. ibid. Anselm. l. 6. c. 11. Deusdedit part. 1.* f *Deusdedit ibid. Polyc. ibid. Ansel. l. 6. c. 21. Burch. l. 1. c. 7. Ivo part. 5. c. 61. Pannorm. l. 3. c. 7.*

Corr.

Corr. Rom. ¶ α Cleri] *Hinc usque ad vers.* Tunc. *sunt addita ex orig. & referuntur infra 63. cap.* Cleri.

C. XIV. PALEA. α

IN a ordinatione Præpositi illa semper consideretur ratio, ut hic constituatur, quem sibi omnis concors congregatio secundum timorem Dei, sive etiam pars congregationis (quamvis parva) saniori consilio elegerit. Vitæ autem merito & sapientia eligatur, qui ordinandus est, etiamsi ultimus fuerit in ordine congregationis. Quod si etiam omnis congregatio vitiis suis (quod absit) consentientem personam pari consilio elegerit, & vitia ipsa aliquatenus in notitiam Episcopi, ad cujus diœcesin pertinet locus ipse, vel *b* ad alios vicinos Præpositos, vel Christianos claruerint; prohibeant pravorum prævalere consensum, & domui Dei constituant dignum dispensatorem.

Corr. Rom. ¶ α Palea] *Hæc Palea abest ab omnibus vetustis exemplaribus Gratiani, quæ sunt collata. Extat autem in regula S. Benedicti, ex qua nonnulla sunt emendata.*

C. XV. *De eodem.*

Item Gregorius *Clero, & nobilibus civibus Neapolitanis, l. 8. reg. epist. 40.*

STudii *c* vestri sit, etiam alium, qui aptus sit, providere, ut *d*, si forte Petrus, quem a vobis electum asseritis, huic ordini non videatur idoneus, sit, in quem *e* se vestra declinare possit electio. Nam grave Cleri illius erit opprobrium, ut si hic fortasse approbatus non fuerit, alium se dicant, qui eligi debeat, non habere.

C. XVI. *De eodem.*

Item Gregorius *Barbaro Episcopo, lib. 11. epist. 16.*

OBitum *f* Victoris Pannormitanæ civitatis Antistitis directa relatio patefecit. Quapropter visitationis destitutæ Ecclesiæ fraternitati tuæ operam solenniter delegamus. Quam ita te convenit exhibere, ut nihil de proventionibus Clericorum, reditu, ornatu, ministeriisque, vel quicquid est in patrimonio ejusdem, a quoquam præsumatur Ecclesiæ. Et ideo dilectio tua ad prædictam Ecclesiam properabit, & assiduis adhortationibus Clerum plebemque ejusdem Ecclesiæ admonere festinet, ut remoto studio, uno eodemque consensu, talem sibi præficiendum expetant Sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus valeat reperiri, & a venerandis canonibus nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solennitate decreti, omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio literarum ad nos sacrandus occurrat. §. 1. Commonemus *g* etiam fraternitatem tuam, ut nullum de altera eligi permittas Ecclesia, nisi forte inter Clericos ipsius civitatis, in qua visitationis impendis officium, nullus ad Episcopatum dignus (quod evenire non credimus) potuerit inveniri: provisurus ante omnia, ne ad hoc α cujusliber conversationis vel meriti Laicæ personæ aspirare præsumant; ne & conatus eorum habeatur inefficax, & tu periculum ordinis tui (quod absit) incurras. Monasteria autem, si qua sunt in ipsius constituta parochia, sub tua cura dispositioneque, quousque illic proprius fuerit ordinatus Episcopus, esse concedimus.

Corr. Rom. ¶ α Ne ad hoc] *Similis clausula est etiam eodem lib. proxima epist. 17. & lib. 2. indict. 10. ep. 19. Benenato Episcopo, & epist. 26. Joanni Episcopo Scyllaceno, & lib. 7. indict. 2. ep. 25. Fortunato Episcopo Neapolitano. Ex quibus locis, collatis veteribus codicibus harum epistolarum, emendatus est hic locus, ut non multum discrepet ab antiqua lectione Gratiani. Verum in recentioribus editionibus epistolarum B. Gregorii in epistola hic citata legitur,* ne ad id cujuslibet conversationis vel meriti Laicam personam aspirare permittas.

C. XVII. *De eodem.*

Item Pelagius Papa II. *Eucarpo Messanensi Episcopo.*

CAtinensis *a* Ecclesiæ visitationem tibi injungimus, cujus Episcopum de hac luce transisse suscepta Cleri relatione didicimus. Impossibile enim est, ut nos in provincia illa duntaxat in Syracusanis partibus alii cuilibet causas, quæ ad Deum pertinent, committamus, nisi forte talem per te Deus nunc in Catinensi Ecclesia eligere voluerit, de cujus conscientia possimus esse securi, ut a te labores istos paululum removere possimus. Mox ergo dilectio tua ad supradictam Catinensem Ecclesiam pergat, & hominem de Clero, qui nec uxorem habeat, nec filios, nec crimen aliquod canonibus inimicum, eligi cum auxilio Dei compellat, atque suadeat: & statim eum ad urbem Romanam cum decreto, & testificatione relationis tuæ transmitte.

C. XVIII. *Qui in Episcopum eligitur, non sit reus criminum, quæ sacra lex morte punit.*

Item Gregorius *Passivo Episcopo, lib. 10. epist. 13.*

BEne novit fraternitas vestra, quam longo sit tempore Aprutium *b* pastorali solicitudine destitutum *c*: ubi diu quæsivimus, quis ordinari debuisset, & nequaquam potuimus invenire. Sed quia Opportunus mihi in moribus suis, in psalmodiæ studio, in amore orationis valde laudatur, & religiosam vitam omnimodo agere dicitur: hunc volumus, ut fraternitas vestra ad se faciat venire, & de anima sua admoneat, quatenus in bonis studiis crescat. Et si nulla ei crimina, quæ per legis sacræ regulam morte mulctanda sunt, obviant, tunc horrandus est, ut vel Monachus, vel a vobis Subdiaconus fiat: & post aliquantum temporis, si Deo placuerit, ipse ad pastoralem curam debeat promoveri.

Gratian. *Cui autem visitatio injungitur, nihil de rebus ejusdem Ecclesiæ a quoquam præsumi patiatur.*

C. XIX. *Non patiatur a quoquam præsumi de rebus Ecclesiæ, cui ejus fuerit injuncta visitatio.*

Unde Gregorius *Gaudentio Episcopo, l. 4. epist. 12. seu cap. 56.*

QUoniam *d* Festus Capuanæ Ecclesiæ Episcopus in Romana civitate positus de hac luce migravit, curæ nobis fuit (quæ universis Ecclesiis a nobis impenditur) ad fraternitatem tuam præsentia scripta dirigere, ut memoratæ Ecclesiæ visitator accedas: sic tamen, ut nihil de proventionibus *e* Clericorum, reditu, ornatu, ministeriisque vel quicquid præfati loci esse patuerit, a quoquam præsumi patiaris; sed omnem vigilantiam, atque cautelam circa Clerum, plebemque ejusdem Ecclesiæ exhibere te convenit, ut in vigiliis, obsequioque Ecclesiastico sedulo ac devote debeant deservire.

DISTINCTIO LXII.

BReviter monstratum est, ex quibus ordinibus in quos gradus sunt eligendi. Nunc videndum est, a quibus sunt eligendi & consecrandi. Electio Clericorum est α petitio plebis.

Corr. Rom. ¶ α Est] *In vulgatis codicibus sequebatur,* consensus Principis. *In manuscriptis vero partim legitur,* consensus plebis, *partim* petitio plebis: *atque ita est emendatum.*

C. I. *Non sunt habendi inter Episcopos, qui nec a Clericis eliguntur, nec a plebibus expetuntur.*

Unde Leo Papa *Rustico Narbonensi Episcopo, epist. 90. al. 92. c. 1.*

NUlla *f* ratio finit, ut inter Episcopos habeantur, qui

a *Ex regula S. Benedicti, cap. 64.* b *vel Abbat., vel Christianis vicinis claruerint.* c *Anf. l. 6. cap. 13.* d *ut si forte huic ordini hic non videatur idoneus] orig.* e *quo] orig.* f *Io. Diac. l. 3. c. 22. Deusdedit p. 1. Anf. l. 6. c. 26.* g *Polyc. ibid.*

a *Polyc. ibid. Anf. l. 6. c. 44.* b *Aprutium civitas] orig.* c *destituta:) orig.* d *Anf. l. 5. c. 12.* e *al. professionib.* f *Polyc. l. 2. tit. 1. Burch. l. 1. c. 2. Anf. l. 6. c. 75. Ivo p. 5. c. 65.*

nec

nec a Clericis sunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a provincialibus *a* Episcopis cum Metropolitani judicio consecrati. Unde cum sæpe quæstio de male accepto honore nascatur, quis ambigat, nequaquam istis esse tribuendum, quod nec *b* docetur fuisse collatum? Si qui autem *c* Clerici ab istis Pseudoepiscopis in eis Ecclesiis ordinati sunt, &c. *Ut infra in causa Simoniacorum.*

C. II. *Populus non debet præire, sed subsequi.*

Item Cœlestinus Papa *ad Episcopos Apuliæ & Calabriæ, epist. 3. c. 3.*

DOcendus *d* est populus, non sequendus; nosque si nesciunt, eos, quid liceat, quidve non liceat, commonere, non his consensum præbere debemus. Quisquis vero conatus fuerit tentare prohibita, sentiet censuram sedis Apostolicæ minime defuturam. Quæ enim sola admonitionis auctoritate non corrigimus, necesse est, ut per severitatem congruentem regulis vindicemus. Per totas ergo hoc, quæ propriis rectoribus carent, Ecclesias volumus innotescat, ut nullus sibi aliqua spe forsitan blanditus illudat.

Gratian. *Nisi autem canonice electus fuerit, consecrari non debet.*

C. III. *Non consecretur in Episcopum, nisi canonice electus.*

Unde Calixtus Papa II.

NUllus *e* in Episcopum, nisi canonice electum consecret. Quod si præsumptum fuerit, & consecrans, & consecratus absque recuperationis spe deponatur.

DISTINCTIO LXIII.

1 ps LAici vero nullo modo se debent inferere electioni.

C. I. *Laici electioni Pontificum non se inferant.*

Unde Hadrianus Papa *in* 8. *Synodo Constantinopoli sub ipso celebrata.*

NUllus *f* Laicorum Principum, vel potentum semet inferat electioni aut promotioni Patriarchæ, Metropolitæ, aut cujuslibet Episcopi: ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confusio, vel contentio, præsertim cum nullam in talibus potestatem, quemquam potestativorum, vel cæterorum Laicorum habere conveniat. *& infra.* Quisquis *g* autem secularium Principum, & potentum, vel alterius dignitatis Laicus adversus communem & consonantem, atque canonicam electionem Ecclesiastici ordinis agere tentaverit, anathema sit, donec obediat, & consentiat, quicquid Ecclesia de electione & ordinatione proprii Præsulis se velle monstraverit.

Corr. Rom. ¶ *Hic citantur partes quædam vigesimi secundi canonis octavæ Synodi, sub Hadriano Papa II. habitæ, & ab Anastasio Bibliothecario latinitate donatæ.*

C. II. *De eodem.*

Item ex octava Synodo, *actione prima.*

HAdrianus *h* Papa secundus (quod Nicolaus prædecessor ejus disposuerat) missos suos, Donatum scilicet Hostiensem Episcopum, & Stephanum Nepesinum Episcopum, & Marinum Diaconum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ad Basilium Imperatorem, & ad filios ejus Constantinum, & Leonem Augustos, Constantinopolim direxit, cum quibus & Anastasius Bibliothecarius Romanæ sedis, utriusque linguæ, Græcæ & Latinæ peritus, perrexit: & Synodo congregata (quam octavam universalem Synodum illuc convenientes appellaverunt) exortum schisma de Ignatii depositione, & Photii ordinatione sedaverunt, Photium anathematizantes, & Ignatium restituentes. In qua sic statutum est: Consecrationes *a* & promotiones Episcoporum concordans prioribus Conciliis, Clericorum electione, ac decreto Episcoporum collegii fieri sancta hæc & universalis Synodus diffinit, & statuit: atque jure promulgat, neminem Laicorum Principum, vel potentum semet inserere electioni, vel promotioni Patriarchæ, vel Metropolitæ, aut cujuslibet Episcopi: ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confusio, vel contentio; præsertim cum in talibus nullam potestatem quemquam potestativorum, vel cæterorum Laicorum habere conveniat: sed silere, & attendere sibi, usquequo regulariter a collegio Ecclesiæ suscipiat finem electio futuri Pontificis. Si vero quisquam Laicorum ad contractandum *b*, & cooperandum invitatur ab Ecclesia, licet hujusmodi, cum reverentia, si forte voluerit, obtemperare se adsciscentibus. Taliter enim dignum pastorem sibi regulariter ad suam Ecclesia *c* salutem promovet *α*.

Corr. Rom. ¶ *α* Promovet.] *Si hic addatur vers.* Quisquis: *ex capite antecedente, erit integer 22. canon. 8. Synodi. In vulgatis sequebatur vox*, Clerus, *quæ in vetustioribus est glossa interlinearis.*

C. III. *Electioni Episcoporum Imperator interesse non debet.*

Item ex Historia tripertita, *lib. 7. c. 8.*

VAlentinianus *d* Imperator veniens ab Oriente ad Hesperias partes (ut refert historia Ecclesiastica) mortuo Auxentio, Arianæ perfidiæ magistro, qui Mediolanensem Ecclesiam ut lupus dilaniaverat, cum vellet catholicum, Deo ordinante, ibi consecrare Episcopum, evocans Episcopos, hæc eis locutus est: Noltis aperte, eruditi quippe divinis eloquiis, qualem oporteat esse Pontificem, & quod non deceat eum verbo solo, sed etiam conversatione gubernare subjectos, & totius semetipsum imitatorem virtutis ostendere, testemque doctrinæ conversationem bonam habere. Talem itaque in Pontificali constituite sede, cui & nos, qui gubernamus imperium, sincere nostra capita submittamus, & ejus monita, dum tanquam homines deliquerimus, necessario velut curantis medicamenta suspiciamus. Hæc cum dixisset Imperator, petiit Synodus, ut magis ipse decerneret sapiens & pius existens. At ille, super *α* vos est, inquit, talis electio. Vos enim gratia divina potiti, & illo splendore fulgentes, melius poteritis eligere. Tunc Sacerdotes egressi, de Episcopali sede tractabant. *& infra.* §. 1. Cum autem ordinatione divina Ambrosius nondum baptizatus, electus fuisset, exultans Imperator ait: Gratias ago tibi Domine Deus omnipotens, & Salvator noster, quoniam huic viro ego quidem commiseram corpora, tu autem animas, & meam sententiam ostendisti tuæ justitiæ convenire. Cumque sanctus Ambrosius contristaretur de hoc, quod acciderat (ut idem ipse in suis epistolis *e* scribit) confortavit eum Imperator, & ait: Noli timere, quia Deus, qui te elegit, semper te adjuvabit, & ego adjutor & defensor tuus (ut meum ordinem decet) semper existam.

Corr. Rom. ¶ *α* Super vos] *Vera lectio est* supra nos, *ἀνῶ γὰρ ὑμᾶς. Sed ob glossam non est restituta.*

C. IV. *Auctoritate Apostolica, non Regio favore Episcopus est eligendus.*

Item Nicolaus Papa I. *Lothario Regi.*

POrro *f* scias, quia relatum est nobis, quod quicunque ad Episcopatum ic regno tuo provehendus est, non nisi faventem tibi permittas eligi. Idcirco Apostolica auctoritate, sub divini judicii obtestatione, injungimus

a *al. comprovincialibus.* b *al. non.* c *infra 1. q. 1. c. si qui.* d *Polyc. lib. 6. tit. 1. Burch. l. 15. c. 13. Ivo p. 16. cap. 14. Deusdedit, p. 1.* e *In Pontificali est mentio hujus decreti.* f *Ansel. l. 6. c. 23. & 72. Ivo part. 5. c. 122. Pann. l. 3. c. 8. Deusdedit, p. 1.* g *ſ c. proximo. Polyc. l. 2. tit. 1.* h *Anselm. l. 6. c. 23. Ivo p. 5. c. 122. Pannor. l. 3. c. 8. Deusdedit, p. 1. Polyc. l. 2. tit. 1.*

a *Promotiones & consecrationes*) *orig.* b *al. concertandum*) *orig. & alii collect.* c *al. & Ecclesiæ.* d *Caput est collectoris arbitratu compositum.* e *In epist. ad Vercellenses.* f *Ivo part. 5. c. 357.*

tibi,

tibi, ut in Treverensi urbe, & in Agrippina Colonia nullum eligi patiaris, antequam relatum super hoc nostro Apostolatui fiat.

C. V. *Non recipiatur a comprovincialibus, qui Regia ordinatione Episcopale culmen est adeptus.*

Item ex Concilio Parisiensi I. *cap.* 8.

SI *a* per ordinationem Regiam honoris istius culmen pervadere aliquis nimia temeritate præsumpserit, a comprovincialibus loci ipsius Episcopis *b* recipi nullatenus mereatur, quem indebite ordinatum cognoscunt. Si quis de comprovincialibus recipere eum contra interdicta *c* præsumpserit, sit a fratribus omnibus segregatus, & ab ipsorum omnium charitate semotus.

C. VI. *De eodem.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c.* 13.

NOn *d* est permittendum turbis, electionem eorum facere, qui sunt ad Sacerdotium promovendi.

C. VII. *Irrita sit electio Episcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi a Principibus facta.*

Item ex septima α Synodo, quæ est secunda Nicæna, 350. Episcoporum, *c.* 3.

OMnis electio Episcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi a Principibus facta, irrita maneat, secundum regulam *e*, quæ dicit; [Si quis Episcopus secularibus potestatibus usus, Ecclesiam per ipsos obtinuerit, deponatur, & segregentur β ab Ecclesia omnes, qui illi communicant.]

Corr. Rom. ¶ α Ex septima] *Citabatur antea ex secunda actione sextæ Synodi. Restitutus est locus ex Ivone.*

¶ β Et segregentur] *In aliquot vetustis Gratiani exemplaribus est*, segregetur. *Sed plerisque cum vulgata lectione convenit. In canone* 31. *Apostolorum Græce sic legitur:* καθαιρεῖσθω, καὶ ἀφοριζέσθω καὶ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες. *& infra* 16. *q.* 7. *c.* Si quis Episcopus. *ubi hic idem canon ex alia refertur versione, legitur:* & segregetur, omnesque, qui illi communicant: *eodemque modo est apud Anselmum. Verum in versione Anastasii Bibliothecarii legitur, quemadmodum apud Gratianum, & convenit cum versione prisca, ac Dionysiana.*

C. VIII. *Non eligantur a populo, qui sunt promovendi ad Clerum.*

Item ex Concilio Martini *f* Papæ, *c.* 1.

NOn *g* licet populo electionem facere eorum, qui ad Sacerdotium promoventur: sed in judicio Episcoporum sit, ut ipsi eum probent, si in sermone, & fide, & spirituali vita edoctus sit.

Gratian. *His omnibus auctoritatibus Laici excluduntur ab electione Sacerdotum, atque injungitur eis necessitas obediendi, non libertas imperandi.*

2 pars. §. 1. *Contra vero scribit* B. Gregorius *Joanni Episcopo primæ Justinianæ Illyricæ, lib.* 4. *epist.* 15. *seu c.* 59.

C. IX. *Voluntas Principis in ordinatione Pontificis desideratur.*

QUia *h* igitur susceptæ Fratrum, & Coepiscoporum nostrorum relatio ad locum vos Sacerdotii, totius Concilii unito consensu, & serenissimi Principis voluntate declarat accersiri, gratias omnipotenti Deo creatori nostro magna cum exultatione retulimus, qui vitam, actusque vestros ita de præteritis fecit esse probabiles, ut omnium vos, quod est valde laudabile, faceret placere judicio. Quibus nos quoque in personam fraternitatis tuæ per omnia consentimus: atque omnipotentem Dominum deprecamur, ut charitatem vestram, sicut sua gratia elegit, ita in omnibus sua protectione custodiat.

C. X. *Clerus, & populus Pontificis electioni interfint.*

Item Gregorius *Joanni Subdiacono, lib.* 2. *Indict.* 11. *epist.* 30. *seu cap.* 69.

QUanto *a* Apostolica sedes, Deo auctore, cunctis prælata constat Ecclesiis; tanto inter multiplices curas, & illa non valde solicitat, ubi ad consecrandum Antistitem, nostrum exspectatur arbitrium. Defuncto igitur Laurentio, Ecclesiæ Mediolanensis Episcopo, sua nobis relatione Clerus innotuit, in electione se filii nostri Constantii, Diaconi sui, unanimiter consensisse. Sed quoniam eadem non fuit subscripta relatio, ne quid, quod ad cautelam pertinet, omittamus, hujus idcirco præcepti auctoritate suffultum Genuam te proficisci necesse est. Et quia multi illic Mediolanensium coacti barbarica feritate consistunt, eorum te voluntates oportet Clericis convocatis in commune perscrutari. Et si nulla eos diversitas ab electionis unitate disterminat, siquidem in prædicto filio nostro Constantio omnium voluntates, atque consensum perdurare cognoscis, tunc eum a propriis Episcopis, sicut antiquitatis mos exigit, cum nostræ auctoritatis assensu, solatiante & auxiliante Domino, facias consecrari: quatenus hujusmodi servata consuetudine & Apostolica sedes proprium vigorem retineat, & a se concessa aliis jura non minuat.

C. XI. *In electione Episcopi populus debet adesse.*

Item Gelasius Papa *Philippo & Geruntino* b *Episcopis.*

PLebs *c* Diotrensis data nobis petitione deflevit, diu se sine rectoris proprii gubernatione dispergi. Ac sicut asseritur, is qui a vobis jam probatus dicitur, a paucis, & tenuibus putatur electus, cum ad vos *d* pertineat, universos assidua admonitione compellere, ut omnes in unum, quem dignum Sacerdotio viderint, & sine aliqua reprehensione, consentiant. Et ideo, fratres charissimi, diversos ex omnibus sæpe dicti loci parochiis Presbyteros, Diaconos, & universam turbam vos oportet sæpius convocare, quatenus non prout cuilibet libuerit, sed concordantibus animis talem, vobis admonentibus, sibi quærant sola divinitatis attentione personam, quam nulla contrarietas, a constitutis possit revocare præscriptis.

C. XII. *De eodem.*

Item Stephanus *Episcopus servus servorum Dei, Romano Archiepiscopo Ravennati.*

NOsse *e* tuam fraternitatem volumus, ad nostras aures fore perventum, Imolensem Episcopum ab hac luce migrasse; in cujus successoris electione, populi divisionem provenisse audivimus. Quod quia sæpe contingere solet (quærentibus singulis, quæ *f* sua] sunt, non quæ Jesu Christi) non adeo miramur. Veruntamen in hoc tuam plurimum oportet adhiberi solicitudinem, ut convocato Clero & populo, talis ibi eligatur per Dei misericordiam, cui sacri non obvient canones. Sacerdotum quippe est electio; & fidelis populi consensus adhibendus est; quia docendus *g* est populus, non sequendus.

C. XIII. *De eodem.*

Item Nicolaus Papa *Joanni Ravennati Archiepiscopo.*

EPiscopos per Æmiliam non consecres, nisi post electionem Cleri, & populi.

a *Ivo part.* 5. *c.* 123. *Pann. l.* 3. *c.* 9. b *al. Episcopus.* c *al. indicia*] *orig.* d *Burch. l.* 2. *c.* 8. *Ivo p.* 6. *c.* 28. *Ansel. lib.* 6. *c.* 38. *al.* 43. *Deusdedit, p.* 1. *&* 4. e *Can. Apost.* 31. *infra* 16. *q.* 7. *c. si quis. Ivo p.* 5. *c.* 120. *Ansel. l.* 6. *c.* 8. *Burch. l.* 3. *c.* 109. *Deusdedit, ibid.* f *Apud Martinum Bracarensem, cap.* 1. g *Sup. dist.* 24. *Episcopi, & dist.* 61. *Episcopum. Burch. l.* 1. *c.* 10. *Ivo p.* 5. *c.* 64. *Ansel. lib.* 6. *c.* 8. *al.* 12. h *Ansel. l.* 6. *c.* 95.

a *Ansel. l.* 6. *c.* 26. *Polyc. lib.* 1. *tit.* 5. b *al. Gerontio.* c *Ansel. lib.* 5. *cap.* 50. d *al. nos.* e *Ansel. lib.* 6. *cap.* 36. f *Philip.* 2. g *Supra* 62. *dist. c. docendus.*

Corr.

Corr. Rom. ¶ *In vetusto codice Mutinensi sex Concilii Romæ habiti referuntur capitula, quorum secundum est hoc. Et de hac eadem re habentur multa in Pontificali manuscripto, in gestis Nicolai primi.*

C. XIV. *De eodem.*

Item Pelagius Papa *Juliano Episcopo Grumentino.*

LIteras *a* charitatis tuæ suscepimus, quibus significas, Latinum Diaconum tuum ad Episcopatum Ecclesiæ Marcellianensis a Clero, & omnibus, qui illic conveniunt, postulari. *& infra.* Sed nunc & hoc dicimus, ut si eum omnes eligunt, & vis eum concedere, gratum nobis esse cognosce; & si potest, ante diem sanctum festinet occurrere, ut vel Sabbatho ipso noctis magnæ post Baptismum cum Dei gratia valeat ordinari.

C. XV. *Ex sacra a Principis quis ordinatur.*

Idem *Laurentio Episcopo Centumcellensi.*

PRincipali *b* devotissimorum militum, qui illic in civitate Centumcellensi consistunt, relatione ad nos directa, sacram insinuant se clementissimi Principis impetrasse, quæ eis Presbyterum, Diaconum, & Subdiaconum fieri debere præcepit. Ideo hortamur dilectionem tuam, ut personas ipsas videas, & diligenter inquiras, ne aliquid contra canones commisissent: & si eos inculpabiles repereris, & vitæ ipsorum laudabile testimonium videris, veniente mediana septimana c Paschæ, (si Dominus voluerit, & si vixerimus) unumquemque per officia, quæ prædiximus, non differas promovere.

Corr. Rom. ¶ *a* Ex sacra] *Emendata est hæc rubrica, ut indicet illum, de quo agitur, fuisse ad petitionem Imperatoris ordinatum: Sacra enim Epistolam Imperatoris significat.*

C. XVI. *Papa rogat Augustos, ut Reatinam Ecclesiam cuidam electo dignentur concedere.*

Item Leo IV. *Lothario & Ludovico Augustis.*

REatina Ecclesia, quæ per tot temporum spatia pastoralibus curis destituta consistit, dignum est, ut brachio amplitudinis vestræ sublevetur, ac gubernationis regimine protegatur. Unde salutationis alloquio præmisso, vestram mansuetudinem deprecamur, quatenus Colono humili Diacono eandem Ecclesiam ad regendum concedere dignemini; ut vestra licentia accepta, ibidem eum, Deo adjuvante, consecrare valeamus Episcopum. Sin autem in prædicta Ecclesia nolueritis *d*, ut præficiatur Episcopus, Tusculanam *e* Ecclesiam, quæ viduata existit, illi vestra Serenitas dignetur concedere; ut consecratus a nostro præsulatu, Deo omnipotenti vestroque imperio grates peragere valeat.

C. XVII. *Regis præcepto ab Apostolico Colonus Reatinæ Ecclesiæ ordinatur Episcopus.*

Idem *Ritæ Comitissæ.*

NObis dominus Imperator & Imperatrix per suas epistolas dixerunt, ut Colonum in Reatina Ecclesia, quæ Pastoris officio per longa jam tempora destituta videbatur, Episcopum facere deberemus, sicut & fecimus.

C. XVIII. *Imperatoris epistola in electionis confirmatione desideratur.*

Item Stephanus *Guidoni Comiti.*

LEctis *f* sagacitatis vestræ apicibus, qui defuncto Ecclesiæ Reatinæ Antistite, Clerum & plebem ejusdem Ecclesiæ elegisse sibi futurum Antistitem, nobisque consecrandum vestro studio directum esse, ne ipsa Ecclesia diu sine proprio constet Pastore, fatebantur; nos de obitu prioris dolentes, nunc ipsum electum unanimitate *g*, & canonica ipsius Ecclesiæ electione, ut mandastis, tam citissime ordinare omisimus, eo quod Imperialem nobis, ut mos est, absolutionis minime detulit epistolam. Pro qua scilicet re ambiguum est nobis: Ideo voluntati vestræ in hoc parere distulimus, ne Augustalis animus durissime hoc, quocunque modo, perciperet. Sed scientes, Ecclesiam Dei sine proprio diu Pastore non debere consistere, gloriæ vestræ mandamus, quoniam aliter nos agere non debuimus, ut vestra *a* solertia Imperiali (ut prisca consuetudo dictat,) percepta licentia, & nobis, quemadmodum vos scire credimus, Imperatoria directa epistola, tunc voluntati vestræ de hoc parebimus, eundemque electum, Domino adjuvante, consecrabimus: quod, charissime fili, molestè nullo modo suscipias.

C. XIX. *Clericorum & civium voluntate Metropolitanus est ordinandus.*

Item Leo Papa I. *ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum, epist. 82. al. 84. c. 6.*

METropolitano *b* defuncto, cum in loco ejus alius fuerit subrogandus, Provinciales Episcopi ad civitatem Metropolim *c* convenire debebunt, ut omnium Clericorum atque civium voluntate discussa, ex Presbyteris ejusdem Ecclesiæ, vel Diaconis optimus ordinetur.

C. XX. *Cum Clero & populo Archipresbyteri fiat electio.*

Item Isidorus *in lib. Officiorum.*

SI in plebibus Archipresbyteri obierint, aut pro aliquo reatu exinde ejecti fuerint, Archidiaconus, quanto ocyus proficiscatur illuc, & cum Clericis, & populis *d* ipsius plebis electionem faciat, quatenus dignus Pastor domui Dei constituatur, & dum ordinatur, ejus providentia ipsa plebs custodiatur.

C. XXI. *Electus in Romanum Pontificem non ordinetur, nisi ejus decretum Imperatori primum præsentetur.*

Item ex gestis Romanorum Pontificum.

AGatho *e* natione Siculus, cujus legatione fungens Joannes Episcopus Portuensis, Dominico die octavarum Paschæ, in Ecclesia sanctæ Sophiæ publicas Missas coram Principe & Patriarcha Latine celebravit, hic suscepit ab illo divalem *f*, secundum suam postulationem, per quam revelata est quantitas, quæ solita erat dari pro ordinatione Pontificis facienda *g*; sic tamen, ut si contigerit post ejus transitum electionem fieri, non debeat ordinari, qui electus fuerit, nisi prius decretum generale introducatur in Regiam *h* urbem, secundum antiquam consuetudinem, ut cum ejus scientia & jussione debeat ordinatio provenire *i*. §. 1. Item *k* Vitalianus natione Signiensis direxit responsales suos cum Synodica epistola, juxta consuetudinem, in Regiam urbem ad piissimos Principes, significans de ordinatione sua.

C. XXII. *Imperator jus habet eligendi Pontificem.*

Item in Historia Ecclesiastica.

HAdrianus *l* Papa Romam venire Carolum Regem ad defendendas res Ecclesiæ postulavit. Carolus vero Romam veniens, Papiam obsedit, ibique relicto exercitu in sancta Resurrectione ab Hadriano Papa Romæ honorifice susceptus est. Post sanctam vero Resurrectionem reversus Papiam, cepit Desiderium Regem: deinde Romam reversus, constituit ibi Synodum cum Hadriano Papa in Patriarchio Lateranensi, in Ecclesia sancti Salvatoris: quæ Synodus celebrata est a CLIII. Episcopis religiosis, & Abbatibus. Hadrianus autem Papa

a *Infra dist. 76. c. ult. Polyc. lib. 2. tit. 29. Ansel. l. 6. c. 60. Ivo p. 6. c. 112.* b *Anf. lib. 7. c. 94.* c *al. hebdomada.* d *al. volueritis.* e *al. Asculanam.* f *S. Antoninus part. 2. tit. 16. c. 1. §. 1.* g *al. unanimi.*

a *al. ut a vestra.* b *Ansel. l. 6. c. 19. al. 15. Ivo p. 5. c. 348. Deusdedit p. 1.* c *al. Metropolitanam.* d *al. Presbyteris.* e *In Pontificali Vaticano, in decretis Agathonis. & Tomo 2. Conc. in decretis ejusdem.* f *jussionem*] *orig.* g *al. faciendi.* h *al. regia urbe.* i *al. prosperari.* k *in Pontific. in gestis Vitaliani Papæ.* l *Pann. l. 8. cap. 134.*

cum universa Synodo tradiderunt Carolo jus & potestatem eligendi Pontificem, & ordinandi Apostolicam sedem. Dignitatem quoque Patriciatus ei concesserunt. Insuper Archiepiscopos & Episcopos per singulas provincias ab eo investituram accipere diffinivit, & ut nisi a Rege laudetur & investiatur Episcopus, a nemine consecretur: & quicunque contra hoc decretum ageret, anathematis vinculo eum innodavit, & nisi resipisceret, bona ejus publicari præcepit.

C. XXIII. *Electio Romani Pontificis ad jus pertinet Imperatoris.*

Item Leo Papa.

IN *a* Synodo *a* congregata Romæ in Ecclesia sancti Salvatoris. Ad exemplum B. Hadriani Apostolicæ sedis Antistitis, qui Domino Carolo victoriosissimo Regi Francorum, & Longobardorum, Patriciatus dignitatem, ac ordinationem Apostolicæ sedis, & investituram Episcoporum concessit: ego quoque Leo Episcopus, servus servorum Dei, cum toto Clero ac Romano populo constituimus, & confirmamus, & corroboramus, & per nostram Apostolicam auctoritatem concedimus, atque largimur Domino Othoni primo, Regi Teutonicorum, ejusque successoribus hujus regni Italiæ, in perpetuum facultatem eligendi successorem, atque summæ sedis Apostolicæ Pontificem ordinandi, ac per hoc Archiepiscopos seu Episcopos, ut ipsi ab eo investituram accipiant, & consecrationem, unde debent: exceptis his, quos Imperator Pontificibus & Archiepiscopis concessit: & ut nemo deinceps cujusque dignitatis vel religiositatis eligendi vel Patricium, vel Pontificem summæ sedis Apostolicæ, aut quemcunque Episcopum ordinandi habeat facultatem, absque consensu ipsius Imperatoris, (quod tamen fiat absque omni pecunia) & ut ipse sit Patricius & Rex. Quod si a Clero & populo quis eligatur Episcopus, nisi a supradicto Rege laudetur, & investiatur, non consecretur. Si quis contra hanc regulam, & Apostolicam auctoritatem aliquid molietur, hunc excommunicationi subjacere decernimus: & nisi resipuerit, irrevocabili exilio puniri, vel ultimis suppliciis affici.

Corr. Rom. ¶ *a* In Synodo] *Initium hujus capitis videtur esse istud:* Ad exemplum, &c. *verba autem, quæ antecedunt, ipsa quoque pertinere videntur ad titulum, ut integer titulus ita habeat:* Leo Papa in Synodo congregata Romæ in Ecclesia Sancti Salvatoris. *Est autem Leo octavus, de quo multa scribit Luitprandus in fine libri sexti, & S. Antoninus part. 2. tit. 16. c. 16.*

C. XXIV. *Præcepto Principum, Maximo remittitur, quod absque auctoritate Apostolica ordinatur.*

Item Gregorius *lib. 4. reg. epist. 34. seu c. 78. ad Constantiam Augustam.*

SAlonitanæ *b* civitatis Episcopus me, ac responsali meo nesciente, ordinatus est: & facta res est, quæ sub nullis anterioribus Principibus evenit. Quod ego audiens, ad eundem prævaricatorem, qui inordinate ordinatus est, protinus misi, ut omnino Missarum solennia celebrare nullo modo præsumeret, nisi prius a Serenissimis Dominis cognoscerem, si hoc fieri ipsi jussissent: quod ei sub excommunicationis interpositione mandavi. Qui c contempto me, atque despecto, in audaciam quorundam secularium hominum, quibus, denudata sua Ecclesia, præmia multa præbere dicitur, nunc usque Missas facere præsumit, atque ad me venire secundum jussionem Dominorum noluit. Ego autem præceptioni pietatis eorum obediens, eidem Maximo, qui me nesciente ordinatus est, hoc, quod in ordinatione sua me vel responsalem meum prætermittere præsumpsit, ita ex corde laxavi, ac si me auctore fuisset ordinatus. Alia vero perversa illius, scilicet mala corporalia, quæ cognovi, vel quia cum pecuniis est electus, vel quia excommunicatus Missas facere præsumpsit, propter Deum irrequisita relinquere non possum. *& infra.* Et si ad me diu venire distulerit, in eo exercere districtionem canonicam nullo modo cessabo.

C. XXV. *In Electione Episcoporum, Principis desideratur assensus.*

Item ex Concilio Toletano XII. *c. 6.*

CUm *a* longe lateque diffuso tractu terrarum, commeantium impeditur celeritas nuntiorum, quo aut non queat Regis auribus decedentis Præsulis transitus innotesci, aut de successore morientis Episcopi libera Principis electio præstolari, nascitur sæpe, & nostro ordini de relatione talium difficultas, & Regiæ potestati, dum consultum nostrum pro subrogandis Pontificibus sustinet, innumerosa *b* necessitas. Unde placuit omnibus Pontificibus Hispaniæ, atque Galliciæ *c*, ut salvo privilegio uniuscujusque provinciæ, licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscunque Regalis potestas elegerit, & jam dicti Toletani Episcopi judicium dignos esse probaverit, in quibuslibet provinciis, & in præcedentium sedibus præficere Præsules, & decedentibus Episcopis eligere successores: sic tamen, ut quisquis ille fuerit ordinatus, post ordinationis suæ tempus infra trium mensium spatium proprii Metropolitani præsentiam visurus accedat.

Gratian. *Electiones quoque summorum Pontificum, atque aliorum infra Præsulum, quondam Imperatoribus repræsentabantur: sicut de electione B. Ambrosii, & B. Gregorii legitur, Quibus exemplis, & præmissis auctoritatibus liquido colligitur, Laicos non esse excludendos ab electione, neque Principes rejiciendos ab ordinatione Ecclesiarum. Sed quod populus aut Princeps jubetur electioni interesse, non præcipitur advocari ad electionem faciendam, sed ad consensum electioni adhibendum. Sacerdotum* d *enim (ut in fine superioris capituli Stephani Papæ legitur) est electio: & fidelis populi est humiliter consentire. Desiderium ergo plebis requiritur, ut Clericorum electioni concordet. Tunc enim in Ecclesia Dei rite præficietur Antistes, cum populus pariter in eum acclamaverit, quem Clerus communi voto elegerit.*

C. XXVI. *Plebis non est eligere, sed electioni consentire.*

Unde Cœlestinus Papa *ait ad Episcopos Galliæ, epist. 2. c. 5.*

CLeri, *e* plebis, & ordinis consensus, & desiderium requiratur.

C. XXVII. *De eodem.*

Item Leo I. *ad Episcopos Viennensis provinciæ, epist. 87. al. 89. [sed paulo aliter & copiosius.]*

VOta civium, testimonia populorum, honoratorum arbitrium, electio Clericorum in ordinationibus Sacerdotum expectantur. *& infra.* Per pacem & quietem Sacerdotes, qui præfuturi sunt, postulentur: teneatur subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus & plebis.

3 pars. Gratian. *Principibus vero, atque Imperatoribus electiones Romanorum Pontificum atque aliorum Episcoporum referendas, usus & constitutio tradidit, pro schismaticorum, atque hæreticorum dissensionibus, quibus nonnunquam Ecclesia Dei concussa periclitabatur: contra quos legibus fidelissimorum Imperatorum frequenter Ecclesia munita legitur. Repræsentabatur ergo electio Pontificum catholicorum Principibus, ut eorum auctoritate roborata, nullus hæreticorum vel schismaticorum auderet contraire, & ut ipsi Principes, tanquam devotissimi filii, in eum consentirent, quem sibi in patrem eligi vi-*

a *Pannorm. l. 8. c. 136.* b *Polyc. l. 1. tit. 5.* c *al. Et] orig.*

a *Dum] orig. in quo hæc oratio pendet ab alio principio.* b *al. injuriosa* c *al. Galliæ.* d *Supra ead. c. nosse* e *supr. dist. 61. c. nullus. Polyc. lib. 2. tit. 31. & cæteri, ut supr. decreti,*

derent, ut ei in omnibus suffragatores existerent, sicut Valentinianus beato Ambrosio a supra legitur dixisse: Noli timere, quia & Deus, qui te elegit, semper te adjuvabit, & ego adjutor & defensor tuus, ut meum ordinem decet, semper existam.

C. XXVIII. *Præsentibus Legatis Imperatoris ordinetur Pontifex Romanus.*

Unde Stephanus Papa *statuit, dicens:*

QUia b sancta Romana Ecclesia, cui (auctore Deo) præsidemus, a pluribus patitur violentias, Pontifice obeunte, quæ ob hoc inferuntur, quia absque Imperiali notitia Pontificis fit electio & consecratio, nec canonico ritu & consuetudine ab Imperatore directi intersunt nuntii, qui scandala fieri verent: volumus, ut cum instituendus est Pontifex, convenientibus Episcopis, & universo Clero, eligatur præsente Senatu & populo, qui ordinandus est, & sic ab omnibus electus, præsentibus Legatis imperialibus consecretur, nullusque sine periculo sui juramenta, vel promissiones aliquas nova adinventione audeat extorquere, nisi quæ antiqua exigit consuetudo, ne vel Ecclesia scandalizetur, & Imperialis honorificentia minuatur.

4 pars. Gratian. *Verum, quia Imperatores quandoque modum suum ignorantes, non in numero consentientium, sed primi distribuentium, imo exterminantium esse voluerunt; frequenter etiam in hæreticorum perfidiam prolapsi, catholicæ matris Ecclesiæ unitatem impugnare conati sunt: ideo sanctorum Patrum statuta adversus eos prodierunt, ut semet electioni non ingererent, & quisquis eorum suffragio Ecclesiam obtineret, anathematis vinculo innodaretur: sicut Scriptura quoque divina dicit, quod Ezechias c dissipavit excelsa, & contrivit statuas, & succidit lucos, & fregit serpentem æneum, quem fecit Moyses: videlicet, quia illum serpentem Deus fieri jusserat, ne serpentina morte populus interiret, ideo ipse populus colere & venerari eum cœperat: & idcirco destruxit iste, quem jubente Deo fecerat ille. Ac per hoc magna auctoritas ista est habenda in Ecclesia, ut si nonnulli ex prædecessoribus & majoribus nostris fecerunt aliqua, quæ illo tempore potuerunt esse sine culpa, & postea verterunt in errorem, & superstitionem, sine tarditate aliqua, & cum magna auctoritate a posteris destruantur. Postremo præsentibus Legatis Imperatorum, & inconsultis, electiones Romanorum Pontificum leguntur celebratæ, & tandem iidem Imperatores religioso mentis affectu præfatis privilegiis renunciaverunt, multa insuper donaria Ecclesiæ conferentes.*

C. XXIX. *Inconsultis Legatis Imperatoris Hadrianus II. ad Pontificatum eligitur.*

Unde Gregorius α *scribit.*

CUm d Hadrianus secundus ad Romanum Pontificatum ab Ecclesia Dei genitricis Dominæ nostræ, quæ dicitur ad Præsepe, traheretur ad Lateranense Patriarchium, certatim a Cleto, & proceribus, & plebe deportatus est. Quod audientes missi Ludovici Imperatoris moleste tulerunt, indignati scilicet, quod dum præsentes essent, non fuerunt invitati, nec optatæ a se futuri Præsulis electioni interesse meruerunt. Qui accepta ratione, quod non causa contemptus Augusti, sed futuri temporis prospectu omissum hoc fuerit (ne videlicet Legatos principum in electione Romanorum Præsulum expectandi mos, per hujusmodi fomitem inolesceret) omnem indignationem medullitus sedaverunt, & ad salutandum electum etiam ipsi humiliter accesserunt β.

Correct. Rom. ¶ α Gregorius] *Hoc antea citabatur ex Gregorio quarto, cujus esse non potest, cum Hadrianus secundus, de quo hic mentio fit, posterior sit Gregorio quarto. In Pontificalibus vero manuscriptis inter gesta Hadriani secundi, itemque in collectione manuscripta decretorum Romanorum Pontificum in decretis ejusdem Hadriani secundi habetur.*

a *Supra c. Valentinianus.* b *Pannorm. l. 3. c. 1. §. Stephanus Papa.* c 4. Reg. 18. d *Ivo p. 5. c. 16.*

¶ β Accesserunt.] *In iisdem Pontificalibus hæc continenter sequuntur:* Audiens hoc Ludovicus Imperator Christianissimus, mox Imperialem scribens epistolam, cunctos Romanos, qui dignum tanto peregissent officio Præsulem collaudavit: per quam, epistolam videlicet, innotuit, nulli quidpiam præmii fore pro consecratione Romani Pontificis quoquo modo pollicendum: cum ipse hanc non suorum suggestione, sed Romanorum potius unanimitate ardentissime cuperet provenire; maxime, cum reddi, quæ ablata fuerant, non auferri a Romana Ecclesia, vel deperire quicquam se diceret anhelare.

C. XXX. *Electio Romanorum Pontificum a Ludovico conceditur Romanis.*

Item pactum constitutionis Imperatoris primi Ludovici *cum Romanis Pontificibus.*

EGo e Ludovicus Imperator Romanus Augustus statuo, & concedo per hoc pactum confirmationis nostræ, tibi beato Petro Principi Apostolorum, & per te Vicario tuo domino Paschali summo Pontifici, & universali Papæ, & successoribus ejus in perpetuum, sicut a prædecessoribus nostris usque nunc in vestra potestate & ditione tenuistis, & dispositistis Romanam civitatem cum ducatu suo, & suburbanis, atque viculis b omnibus, & territoriis ejus montanis, & maritimis litoribus, & portubus, seu cunctis civitatibus, castellis, oppidis, ac villis in Tusciæ partibus. *Item infra.* §. 1. Quando divina vocatione hujus sacratissimæ sedis Pontifex de hoc mundo migraverit, nullus ex regno nostro, aut Francus, aut Longobardus, aut de qualibet gente homo sub nostra potestate constitutus, licentiam habeat contra Romanos aut publice, aut privatim veniendi, aut electionem faciendi, nullusque in civitatibus aut in territoriis ad Ecclesiæ beati Petri Apostoli potestatem pertinentibus, aliquod malum ptopter hoc facere præsumat; sed liceat Romanis cum omni veneratione, & sine qualibet perturbatione honorificam suo Pontifici exhibere sepulturam; & cum, quem divina inspiratione, & beati Petri intercessione, omnes Romani uno consilio, atque concordia, sine qualibet promissione, ad Pontificatus ordinem elegerint, sine aliqua ambiguitate, vel contradictione more canonico consecrare, & dum consecratus fuerit, Legati ad nos, vel ad nostros successores Reges Francorum dirigantur, qui inter nos & illum amicitiam & charitatem, ac pacem socient.

C. XXXI. *Electio, & consecratio Romani Pontificis non nisi juste & canonice fiat.*

[*Item* Leo IV. *Lothario & Ludovico Augustis.*]

PALEA.

INter c nos & vos pacti serie statutum est, & confirmatum, quod electio & consecratio futuri Romani Pontificis non nisi juste & canonice fieri debeat.

C. XXXII. *Ab Imperatore vel nuntiis ejus electioni Romani Pontificis nullum obstaculum generetur.*

[*Item Constitutio* α primi Henrici, & primi Othonis *cum Romanis Pontificibus.*]

PALEA.

COnstitutio d primi Henrici, & primi Othonis cum Romanis Pontificibus. Ut nullus missorum nostrorum cujuscunque impeditionis argumentum in electione Romani Pontificis componere audeat, omnino prohibemus. *Item* §. 1. e In electione Romanorum Pontificum, neque libet, neque servus ad hoc venire præsumat, ut illis

a *S. Antoninus p. 2. tit. 16. c. 1. §. 2. Volater. l. 3. Anf. l. 4. c. 35. Ivo p. 5. c. 51.* b *al. villulis* c *S. Antoninus ibid. Ivo part. 5. c. 14.* d *Anf. l. 4. c. 37. & l. 6. c. 7. Ivo p. 5. c. 52.* e *In legib. Longob. l. 5. tit. de Pontific. l. 3.* [*abest a Gratian. & Ivon.*]

Romanis, quos ad hanc electionem, per constitutionem sanctorum Patrum, antiqua admisit consuetudo, faciat aliquod impedimentum. Quod si quis contra hanc nostram constitutionem [facere] præsumpserit, exilio tradatur.

Corr. Rom. ¶ α Constitutio] *Ex antiquo exemplari Gratiani restitutus est hic titulus: in quo exemplari post titulum istum, interposita rubrica, incipit caput*, Ut nullus, &c. *ut etiam apud Ivonem. Verum, quia receptum est, ut initium hujus capitis sit a dictione*, Constitutio, *relicta sunt hæc verba etiam in principio ipsius. Extat vero hoc capitulum in vetustis quoque exemplaribus, in quibus Paleæ esse non solent.*

C. XXXIII. *Juramentum Othonis, quod fecit Domino Papæ Joanni.*

Item Constitutio Othonis.

TIbi *a* Domino Joanni Papæ ego Rex Otho promittere, & jurare facio per Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, & per lignum hoc vivificæ crucis, & per has reliquias Sanctorum, quod si (permittente Domino) Romam venero, sanctam Romanam Ecclesiam, & te rectorem ipsius exaltabo secundum posse meum, & nunquam vitam, aut membra, & ipsum honorem, quem habes, mea voluntate, aut meo consilio, aut meo consensu, aut mea exhortatione perdes: & in Romana urbe nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad Te, aut ad Romanos pertinent, sine tuo consilio, & quicquid de terra sancti Petri ad nostram potestatem pervenerit, tibi reddam: & cuicunque Italicum regnum commisero, jurare faciam illum, ut adjutor tui sit ad defendendam terram sancti Petri secundum suum posse. Sic me Deus α adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Corr. Rom. ¶ α Sic me Deus] *Addita hæc sunt ex Centio Camerario, in cujus libro habentur multæ formæ juramentorum, & extat manuscriptus Romæ.*

C. XXXIV. *Liberum sit Clero & populo, de propria diœcesi Episcopum eligere.*

Item ex primo libro Capitulorum *b Caroli, & Ludovici Imperatorum.*

SAcrorum *c* canonum non ignari, ut in Dei nomine sancta Ecclesia suo liberius potiretur honore, assensum ordini Ecclesiastico præbuimus, ut scilicet Episcopi per electionem Cleri & populi, secundum statuta canonum de propria diœcesi, remota personarum & munerum acceptione, ob vitæ meritum, & sapientiæ donum eligantur, ut exemplo & verbis sibi subjectis usquequaque prodesse valeant.

Gratian. *Ex constitutionibus his, & pacto Ludovici Imperatoris deprehenditur, Imperatores illis renuntiasse privilegiis, quæ de electione summi Pontificis Hadrianus Papa Carolo Imperatori, & ad imitationem ejus, Leo Papa Othoni primo Regi Teutonicorum fecerat. Cum ergo præmissis auctoritatibus cunctis liqueat electionem Clericorum tantummodo esse, quæritur, quorum sit ipsa electio, an Clericorum majoris Ecclesiæ tantum, an etiam aliorum religiosorum, qui in eadem civitate fuerint? Sed (sicut in breviatione canonum Fulgentii, Carthaginensis Ecclesiæ Diaconi, invenitur) in septimo capitulo d Nicæni Concilii, & in Gangrensi statutum est, ut ad eligendum Episcopum sufficiat Ecclesiæ matricis arbitrium. Nunc autem sicut electio summi Pontificis, non a Cardinalibus tantum, verum etiam ab aliis religiosis Clericis auctoritate Nicolai e Papæ est facienda; ita & Episcoporum electio non a Canonicis tantum, sed etiam ab aliis religiosissimis Clericis, sicut in generali Synodo* Innocentii *f* Papæ *Romæ habita constitutum est. Ait enim:*

C. XXXV. *Absque religiosorum virorum consilio, Canonici majoris Ecclesiæ Episcopum non eligant.*

OBeuntibus sane Episcopis, quoniam ultra tres menses vacare Ecclesiam sanctorum Patrum prohibent sanctiones, sub anathematis vinculo interdicimus, ne Canonici de sede Episcopali ab electione Episcoporum excludant religiosissimos viros, sed eorum consilio honesta & idonea persona in Episcopum eligatur. Quod si exclusis eisdem religiosis electio fuerit celebrata, quod absque assensu eorum, & conniventia factum fuerit, irritum habeatur & vacuum.

Gratian. *Nunc ergo quæritur, si vota eligentium in duas se diviserint partes, quis eorum alteri sit præferendus? De his ita scribit* Leo *Episcopus ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum, epist. 82. al. 84. cap. 5.* [*sed paulo aliter.*]

C. XXXVI. *Cum vota eligentium in duas se diviserunt partes, quis sit præferendus alteri.*

SI *a* forte [quod α nec reprehensibile, nec irreligiosum judicamus] vota eligentium in duas se diviserint partes, Metropolitani judicio is alteri præferatur, qui majoribus & studiis juvatur, & meritis: tantum ut nullus invitis & nonpetentibus ordinetur, ne civitas *b* Episcopum non optatum aut contemnat, aut oderit.

Corr. Rom. ¶ α [Quod nec reprehensibile, nec irreligiosum judicamus] *Hæc verba, quæ a cæteris collectoribus non referuntur, non sunt inventa apud Leonem, sed apud Gregorium, ex quo referuntur infra* 8. *q.* 1. *c.* nec novum.

DISTINCTIO LXIV.

1 ps HInc *considerandum est, a quibus, vel quo tempore sacri ordines sunt tribuendi, vel quibus in locis Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, Chorepiscopi, & reliqui Sacerdotes sint ordinandi. A quibus ordinentur Episcopi*, in Nicæno primo Concilio *definitum est, in quo sic legitur*, c. 4.

C. I. *Ab omnibus comprovincialibus Episcopi ordinentur.*

EPiscopi *c* ab omnibus, qui sunt in provincia sua, debent ordinari. Si vero hoc difficile fuerit, vel aliqua urgente necessitate, vel itineris longitudine, certe tres Episcopi debent in unum congregari, ita ut etiam cæterorum, qui absentes sunt, consensum in literis teneant, & ita faciant ordinationem. Potestas sane vel confirmatio pertinebit per singulas provincias ad Metropolitanum Episcopum.

C. II. *De eodem.*

Item Anacletus *ad Episcopos Italiæ, epist.* 2.

ORdinationes *d* Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint provincia, Episcopis sunt celebrandæ. *& infra* §. 1. Quod si simul omnes convenire minime poterunt, assensum tamen suis apicibus α præbeant, ut ab ipsa ordinatione, animo non desint.

Corr. Rom. ¶ α Apicibus] *In epistola est*, precibus. *Apud Ivonem & Burchardum*, precibus & scriptis.

C. III. PALEA.

[*Ex* Concilio Auraficano I. *c.* 21.

DE α abjectione *e* ejus, quem duo præsumpserint ordinare Episcopi in nostris *f* provinciis, placuit de præsumptoribus, ut ficubi contigerit duos Episcopos tertium ordinare *g*, & ipse β, & auctores damnabuntur; quo cautius ea, quæ sunt antiquitus instituta, serventur.

a *S. Antoninus p.* 2. *tit.* 16. *c.* 1. §. 16. *in medio. Ansel. l.* 1. *c.* 90. *& l.* 4. *c.* 36. b *al. capitularium.* c *Anf. l.* 6. *c.* 6. d *al. septimo Nicæno Concilio.* e *Nic. II. al. l. in Concil. Rom. cap.* 1. f *Innoc. II. c.* 28.

a *Polyc. l.* 2. *tit.* 1. *Anf. l.* 6. *c.* 19. *Ivo p.* 5. *c.* 347. *Pann. l.* 3. *c.* 6. b *al. plebs invita.* c *In Conc. Nicæno* 1. *c.* 3. *Anf. l.* 6. *c.* 4. *&* 34. *Ivo p.* 5. *c.* 117. *Burch. lib.* 1. *c.* 27. *concordat.* d *Dist.* 75. *c. ordinationes. Ansel. l.* 6. *c.* 53. *Burch. lib.* 1. *c.* 15. *Ivo part.* 5. *c.* 69. *Pann. l.* 3. *c.* 12. *&* 17. *Polyc. l.* 2. *tit.* 6. e *Burch. l.* 1. *c.* 30. *Ivo p.* 5. *c.* 141. *Pann. l.* 3. *c.* 20. f *al. vestris.* g *al. consecrare.*

Corr.

Corr. Rom. ¶ α *In Concilio ipso hoc est initium hujus capitis*, Duo si præsumpserint ordinare Episcopum, &c. *ac deinde tota res plenius exponitur. Apud cæteros vero collectores eodem fere modo habet atque hic: & in multis vetustis Gratiani codicibus abest.*

¶ β Et ipse] *Sic emendatum est ex originali, & cæteris collectoribus, antea legebatur*, & Episcopi, & auctores.

C. IV. *Cæteris assentientibus cum tribus provincialibus ordinetur Episcopus.*

Item Anicetus *in epistola ad Episcopos Galliæ.*

COmprovinciales *a* Episcopi, si necesse fuerit, cæteris consentientibus, a tribus, jussu Archiepiscopi, consecrari possunt Episcopis.

C. V. *Non ordinetur Episcopus extra conscientiam Metropolitani.*

Item Innocentius Papa *ad Victricium Episcopum Rothomagen. epist. 2. c. 1.*

EXtra *b* conscientiam Metropolitani Episcopi nullus audeat ordinare Episcopum. Integrum enim est judicium, quod plurimorum sententiis confirmatur. Nec unus Episcopus ordinare præsumat Episcopum, ne furtivum præstitum beneficium videatur. Hoc enim & Synodus Nicæna constituit, atque definivit.

C. VI. *Episcopi a suo Metropolitano, & ipse ab eisdem consecretur.*

Item Gelasius *universis per Dardaniam constitutis.*

2 ps QUia *c* per ambitiones illicitas non pudet quosdam Ecclesiarum jura turbare, ac privilegia, quæ Metropolitanis vel provincialibus Episcopis decrevit antiquitas temeraria præsumptione pervadere, propter quod etiam communionis Apostolicæ desiderant diffidium tenere, quo scilicet ab ejus auctoritate divisi, vel impune proprias usurpationes exerceant, non respicientes, quia æterno judici rationem tam de catholicæ sinceritatis injuria, quam de traditionum præjudiciis paternarum, non sine perpetuæ sint damnationis interitu reddituri, si in hac obstinatione permanserint, charitatem vestram duximus instruendam, ut vos omnes in commune fratres, sive per Dardaniam, sive per unamquamque contiguam provinciam constituti, qui vos sub Metropolitanis vestris esse meministis, & ab eisdem substitui decernentes *d*, sicut vetus consuetudo deposcit, unanimiter statuatis Antistites: & vicissim si Metropolitanus humanæ conditionis sorte decesserit, a comprovincialibus Episcopis sicut forma transmisit, sacrari modis omnibus censeatis: nec quemquam sibi, quod vobis antiqua dispositione concessum est, patiamini vendicare: quatenus & inter ipsas adversantium voluntatum procellas, veterum regulas nullatenus custodire cessetis; sicut persecutionum tempore diversarum Patres nostros constanter fecisse non dubium est.

C. VII. *De eodem.*

Item ex Concilio Martini *Papæ.*

3 ps EPiscopum *e* oportet maxime quidem ab omni Concilio constitui. Sed si hoc aut pro necessitate, aut pro longinquitate itineris difficile fuerit, ex omnibus tres eligantur *f*, & omnium præsentium, vel absentium subscriptiones teneantur, & sic postea ordinatio fiat. §. 1. Hujus autem rei potestas in omni provincia ad Metropolitanum pertineat Episcopum.

C. VIII. *Non erit Episcopus, qui præter Metropolitani sententiam fuerit ordinatus.*

Item ex Concilio Nicæno I. *cap. 6.*

ILlud *g* generaliter est clarum, quod si quis præter sententiam Metropolitani fuerit factus Episcopus, hunc magna Synodus diffinivit, Episcopum esse non oportere.

a *Polyc. l. 2. tit. 8. Burch. lib. 1. c. 28. Pann. l. 3. c. 10. Ivo part. 5. c. 139.* b *Polyc. ibid. Ivo p. 5. c. 113. Anſ. l. 6. c. 56.* c *Anſ. l. 6. cap. 41. al. 39. ex Gelaſio ad Natalem Epiſcopum prope idem.* d *decedentes*] *vera lectio.* e *in cap. Martini Bracar. c. 4. ex Conc. Nicen. cap. 4.* f *al. colligantur.* g *Anſ. l. 6. c. 42. Deuſdedit, p. 1.*

DISTINCTIO LXV.

1 ps COmprovincialium *Episcoporum universaliter desideratur consensus in ordinatione Episcopi. Quod si aliqui animositate ducti contradicere voluerint, obtineat sententia plurimorum.*

C. I. *Si cæteris consentientibus ordinationi Episcoporum, duo vel tres contradicant, obtineat sententia plurimorum.*

Unde in Nicæno Concilio, *c. 6.*

SAne si communi omnium consensu α rationabiliter probato, secundum Ecclesiasticam regulam, duo vel tres animositate ducti per contentionem contradicant, obtineat plurimorum sententia Sacerdotum.

Corr. Rom. ¶ α Consensu] *Græce legitur:* ψήφῳ εὐλόγῳ ὕσῃ, κ̣ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικὸν: *quod Dionysius vertit*, decreto rationabili, & secundum Ecclesiasticam comprobato.

C. II. *De eodem.*

Item ex Concilio Martini Papæ *a*.

NOn debet ordinari Episcopus absque consilio & præsentia *b* Metropolitani Episcopi. Adesse autem oportet omnes, qui sunt in provincia Sacerdotes, quos per suam debet epistolam Metropolitanus convocare. Et quidem si omnes occurrerint *c*, bene; si autem hoc difficile fuerit, plures oportet occurrere. Qui autem non convenerint, præsentiam sui per epistolas faciant, & sic omnium facto consensu ordinationem Episcopi fieri oportet. Si autem aliter, præter quod terminatum est a nobis, fuerit factum, talem ordinationem nihil valere decernimus.

2 pars. §. 1. Si autem secundum canones ordinatio Episcopi fuerit facta, & aliquis cum malitia in aliquo contradixerit, plurimorum consensus obtineat.

C. III. *De eodem.*

Item ex Concilio Antiocheno, *c. 19.* d

EPiscopus non est ordinandus sine consilio, & præsentia Metropolitani Episcopi, cui melius erit, si ex omni provincia congregentur Episcopi. Quod si fieri non potest, hi, qui adesse non possunt, propriis literis consensum suum de ipso designent, & tunc demum post plurimorum, sive per præsentiam, sive per literas consensum, sententia consona ordinetur. Quod si aliter, quam statutum est, fiat, nihil valere hujusmodi ordinationem. §. 1. Si vero etiam secundum definitas regulas ordinatio celebretur, contradicant autem aliqui propter proprias & domesticas simultates, his contemptis, sententia de eo obtineat plurimorum.

Corr. Rom. ¶ *Verbis Græcis multo melius respondet altera versio, quæ Dionysii est, ideoque illa consulenda.*

Gratian. *Si autem provinciam Primatem habere constiterit, nec etiam a Metropolitano absque ejus conscientia Episcopum consecrare licebit.*

C. IV. *Absque Primatis consensu Metropolitanus Episcopum non ordinet.*

Unde Leo Papa *Anastasio Episcopo, epist. 82. al. 84. c. 6.*

DE *e* persona autem consecrandi Episcopi, & de Cleri, plebisque consensu, Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in provincia bene placuit, scire te faciat, ut ordinationem rite celebrandam tua quoque confirmet auctoritas. Quæ rectis dispositionibus nihil moræ aut difficultatis debet afferre, ne gregibus Domini diu desit cura pastorum.

C. V. *De eodem.*

Item ex Concilio Carthaginensi II. *c. 12.*

PLacet omnibus, ut inconsulto Primate cujusl ibet

a *In c. Martini Brac. c. 3. ex Concil. Antioch. c. 19.* b *al. conscientia.* c *al. concurrerint.* d *Ca. 18.* e *Deuſdedit p. 1. Ivo p. 5. c. 348.*

pro-

provinciæ, tam facile nemo præsumat, licet cum multis Episcopis, in quocunque loco sine ejus (ut dictum est) præcepto Episcopum ordinare. §. 1. Si autem necessitas fuerit, tres Episcopi, in quocunque loco sint, cum Primatis præcepto ordinare debeant Episcopum.

C. VI. *Unicuique Ecclesiæ proprius honor servetur.*

Item ex Concilio Nicæno, *c. 6.*

MOs *a* antiquus perdurat *b* in Ægypto, vel Lybia, & Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem; quandoquidem & Episcopo Romano parilis α mos est. §. 1. Similiter autem & apud Antiochiam, cæteraque provincias, honor suus unicuique servetur Ecclesiæ.

Corr. Rom. ¶ α Parilis) *Græce legitur*, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν τῇ Ρ῾ώμῃ Ἐπισκόπῳ τοῦτο συνήθως ἐστιν, *id est*, quoniam & Romæ Pontifici hoc usitatum est. *Quibus verbis nulla paritas Romani, & Alexandrini Patriarchatus inducitur, ut quidam male intrepretati sunt. De quare optime Nicolaus primus in epistola ad Michaelem Imperatorem, quæ incipit*, Proposueramus, *sic scripsit*: Nicæna Synodus noverat Romanæ Ecclesiæ omnia Domini sermone concessa. Si omnia, ergo defuit nihil, quod non illi concesserit. Denique, si instituta Nicænæ Synodi diligenter inspiciantur, invenietur profecto, quia Romanæ Ecclesiæ nullum eadem Synodus contulit incrementum; sed potius ex ejus forma, quod Alexandrinæ Ecclesiæ tribueret, particulariter sumpsit exemplum. *Hactenus Nicolaus. Statutum igitur fuit, ita in Alexandrina Ecclesia observandum, quia sic fieret in Romana.*

C. VII. *De eodem.*

Item ex eodem, *cap. 7.*

QUoniam mos antiquus obtinuit, & vetusta traditio, ut Æliæ, id est, Hierosolymorum *c* Episcopo honor deferatur, habeat consequenter honorem, manente tamen Metropolitanæ civitati propria dignitate.

Gratian. *Qui vero a comprovincialibus suis cum Metropolitani licentia fuerit ordinatus, infra constituta tempora ejus se repræsentet aspectibus.*

C. VIII. *Metropolitano se repræsentet super factus Episcopus.*

Unde in Tarraconensi Concilio, *c. 5. legitur.*

SI quis in Metropolitana civitate non fuerit Episcopus ordinatus, postquam susceptа benedictione per Metropolitani literas honorem fuerit Episcopi adeptus: id optimum esse decernimus, ut postmodum statuto tempore, id est, impletis duobus mensibus, se Metropolitani sui repræsentet aspectibus, ut ab illo monitis Ecclesiasticis instructus plenius, quid observare debeat, recognoscat. Quod si forte hoc implere neglexerit, in Synodo increpatus a fratribus, corrigatur. Et si forte infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit præpeditus, hoc suis literis Metropolitano indicare procuret.

3 pars. Gratian. *His auctoritatibus datur intelligi, quod Episcopi a comprovincialibus suis debeat ordinari. Sed quæritur, si in provincia plurimi Episcopi fuerint* d, *& contigerit forte unum remanere Episcopum, quid fieri debeat? Ille, quia solus est, ordinare non potest Episcopum: comprovinciales enim non habet, cum quibus Episcopum consecrare valeat. Cum ergo talis necessitas fuerit, quid faciendum sit*, in Sardicensi Concilio *definitur, in quo, cap. 5. sic statutum legitur:*

C. IX. *Si forte unus tantum in provincia remanserit Episcopus, ad consecrationem Episcopi de vicina provincia convocentur.*

SI e forte in provincia unum tantum contigerit remanere Episcopum, superstes Episcopus convocet Episcopos vicinæ provinciæ, & cum eis ordinet comprovinciales sibi Episcopos. Quod si facere neglexerint, populi conveniant Episcopos provinciæ vicinæ, & illi prius commoneant Episcopum, qui in eadem provincia commoratur, & ostendant, quod populi petant sibi Episcopum rectorem, & doceant justum esse, ut veniat α ipse, & cum eis ordinet Episcopum. Quod si literis conventus tacuerit & dissimulaverit, nihilque rescripserit, tunc satisfaciendum est populis, ut conveniant ex vicina provincia Episcopi, & ordinent Episcopum.

Correct. Rom. ¶ *Capitulum hoc, quomodo refertur a Gratiano, præcipue in priore parte, cum Latino, quod geminum est in tomis Conciliorum, multoque minus cum Græco canone convenit: quin etiam apud Burchardum & Ivonem varie legitur. Hujus vero Concilii canones a Latinis latine, & a Græcis græce a principio scriptos fuisse, Nicolaus Papa Photio scribens in epistola, quæ incipit*, Innumerabilium, *his verbis indicat*: Quomodo autem non esse apud vos Sardicenses canones, tu solus astruere poteris, quando non solum a Latinæ, verum etiam cum aliis a Græcæ linguæ hominibus statuti sunt, & promulgati? Qua de re credibile non est, quod ibi diffinitum est, unumquemque ipsorum minime propriæ linguæ tradidisse. *Dionysius quoque Exiguus in epistola ad Stephanum Episcopum, qua ei suam Græcorum canonum interpretationem obtulit, Sardicense Concilium a principio inter Latinos latine editum fuisse, his verbis significat*: Tunc sancti Chalcedonensis Concilii decreta subdentes, in his Græcorum canonum finem esse declaramus, ne quid præterea notitiæ vestræ credamur velle subtrahere. Statuta quoque Sardicensis Concilii, atque Africani, quæ Latine sunt edita, suis a se numeris cernuntur esse distincta.

¶ α Ut veniat ipse,] *Tam in Concilio, quod est in codice canonum, quam quod in collectione Isidori, & apud Burchardum, & Ivonem legitur*, ut & ipsi veniant, & cum ipso ordinent Episcopum. *Græcus autem canon ita habet:*

Ὅσις ἐπίσκοπος εἶπεν. ἐὰν συμβῇ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ πλείους ἐπίσκοποι τυγχάνουσιν, ἵνα ἐπίσκοπον ἀπομάνωσι, καινὸς κατὰ τίνα ἀμέλειαν μὴ βληθῇ συνελθεῖν καὶ συναινέσαι τῇ κατασάσει τῶν ἐπισκόπων, τὸ δὲ πλήθη συναθροισθέντα παρακαλοῖεν γίνεσθαι τὴν κατάστασιν τῶ παρ᾽ αὐτῶν ἐπιζητουμένου ἐπισκόπου, χρὴ πρότερον ἐκεῖνον τὸν ἐνατενιόντα ἐπίσκοπον ὑπομιμνήσκεσθαι διὰ γραμμάτων τὸ ἐξάρχου τῆς ἐπαρχίας (λέγω δὲ τὸ ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως) ὅτι ἀξιοῖ τὰ πλήθη ποιμένα αὐτοῖς δοθῆναι, ἡγοῦμαι καλῶς ἔχειν καὶ τοῦτον ἐκδέχεσθαι, ἵνα παραγένηται. Εἰ δὲ μὴ διὰ γραμμάτων ἀξιοῖ παραγένηται, μήτε μὲν ἀντιγράφοι, τὸ ἱκανὸν τῇ βουλήσει τὸ πλήθους χρὴ γένεσθαι. χρὴ δὲ καὶ μεταπέμπεσθαι καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου ἐπαρχίας ἐπισκόπους, πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου. *id est*, Ofius Episcopus dixit. Si qua in provincia, in qua plurimi sunt Episcopi, contigerit unum Episcopum morari absentem, neque is propter negligentiam quandam convenire voluerit, neque Episcoporum creationi consentire, populi vero congregati postulent eum, quem ipsi expetunt, Episcopum constitui, primum oportet Episcopum illum, qui absens moratur, admoneri literis Primatis provinciæ (nimirum Episcopi Metropolitani) de populorum postulato, Pastorem sibi dari petentium: recte autem se habere puto, eum quoque, ut interfit, expectari *a*. Quod si neque per literas rogatus affuerit, ac ne rescripserit quidem, satisfaciendum populi voluntati est. Convocari autem oportet ex vicina etiam provincia Episcopos ad Metropolitani Episcopi creationem.

a *Ansel. l. 4. c. 46. Polyc. l. 2. tit. 21.* b *perduret*] κρατεῖται. c *al. Hierosolymæ.* d *al. non fuerint.* e *Burch. lib. 1. cap. 26. Ivo part. 3. c. 137.*

2 *al. admitti.*

DISTINCTIO LXVI.

1 ps ARchiepiscopus autem ab omnibus suæ provinciæ Episcopis debet ordinari. a

C. I. *Ab omnibus Suffraganeis suis Archiepiscopus ordinetur.*

Unde Anicetus Papa *in epist. ad Episcopos Galliæ.*

ARchiepiscopus α ab *b* omnibus suæ provinciæ Episcopis ordinetur. *& infra* β. §. 1. Illud tamen, quod de Archiepiscopi consecratione prædictum est, atque præceptum, id est, ut omnes Suffraganei eum ordinent, nullatenus immutari licet: quia qui illis præest, ab omnibus Episcopis, quibus præest, debet constitui. Sin aliter præsumptum fuerit, viribus carere non dubium est, quia irrita erit ejus secus acta ordinatio.

Corr. Rom. ¶ α Archiepiscopus] *Hæc prior pars in epistola ipsa, & apud cæteros collectores fusius exponitur.*

¶ β *Hic in epistola cum multa alia sunt interjecta, tum* c. comprovinciales. *sup. dist. 64.*

2 ps. Gratian. *De Episcopis autem non ordinandis a paucioribus, quam tribus Episcopis*, Anacletus, *ep. 2. ad Episcopos Italiæ scribit, dicens:*

C. II. *Episcopus non minus, quam a tribus Episcopis ordinetur.*

POrro & *c* Hierosolymitarum primus Archiepiscopus beatus Jacobus, qui Justus dicebatur, & secundum carnem Domini nuncupatus est frater, a Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis est ordinatus, successoribus videlicet suis dantibus formam ut non minus, quam a tribus Episcopis, reliquisque omnibus assensum præbentibus, ullatenus Episcopus ordinetur, & communi voto ordinatio celebretur.

DISTINCTIO LXVII.

1 ps PResbyteri vero, & Chorepiscopi ab uno Episcopo ordinari possunt.

C. I. *Sacerdotes ab uno Episcopo possunt ordinari.*

Unde Anacletus *epist. 2. ad Episcopos Italiæ.*

RElíqui *d* Sacerdotes a proprio ordinentur Episcopo, ita ut cives & alii Sacerdotes assensum præbeant, & jejunantes ordinationem celebrent. Similiter & Diaconi ordinentur. Cæterorum autem graduum distributioni trium veracium testimonium, cum Episcopi scilicet approbatione, sufficere potest.

C. II. *De eodem.*

Item in Hispalensi Concilio secundo, *c. 6. legitur.*

2 ps EPiscopus *e* Sacerdotibus, ac ministris solus honorem dare potest, solus auferre non potest.

DISTINCTIO LXVIII.

1 p QUæritur de illis, *qui ordinantur ab his, quos non constat fuisse Episcopos. An sint iterum consecrandi, an non? Quod vero consecrandi non sint, probatur auctoritate* Gregorii, *qui scribens Joanni Ravennati Episcopo, lib. 2. epist. 32. ait:*

C. I. *Semel consecratus, iterum consecrari non debet.*

SIcut *f* semel baptizatus iterum baptizari non debet, ita qui consecratus est semel, in eodem iterum ordine non debet consecrari. Sed si quis forsitan cum levi culpa ad Sacerdotium venit, pro culpa pœnitentia inditi debet, & tamen ordo servari.

C. II. *De Presbyteris, qui ordinantur ab eis, quos constat Episcopos non fuisse.*

Contra Gregorius III. *ad Bonifacium Episcopum, epist. 2. scribens, testatur:*

PResbyteri *a*, quos ibidem reperisti, si incogniti fuerint illi, qui *b* ordinant, & dubium est, eos Episcopos fuisse, an non, qui eos ordinaverunt; si bonæ actionis & catholici viri sunt ipsi Presbyteri, & in ministerio Christi, omnique lege sancta edocti, ab Episcopo suo benedictionem Presbyteratus suscipiant, & consecrentur: & sic ministerio fungantur.

Gratian. *Quod ergo consecratus, in eodem ordine iterum consecrari prohibetur, de eo intelligendum est, qui consecratus est ab illo quem certum erat consecrandi jus habere. Qui autem ab illo consecratur, quem non constat jus consecrandi habuisse, iterum consecrandus est: quia si ille consecrandi jus non habuit, iste ex olei effusione nil consecrationis accepit. Et quia in ipso ordine consecratus non erat, nunc quasi primum ad consecrationem veniens ab Episcopo Sacerdotalem benedictionem, & consecrationem consequitur. Si autem jus consecrandi habuit, in prima unctione consecutus est consecrationem: in secunda vero non reiteratur consecratio, sed sola unctio; sicut de quo dubium est, an sit baptizatus, vel non? debet baptizari: qui si prius baptizatus non fuerat, consequitur gratiam Baptismi: si autem baptizatus erat, nihil accipit in secunda unctione* c: *nec pertinet hoc ad reiterationem Baptismi, sed ad cautelam salutis. Hoc & de Ecclesiis consecrandis similiter observandum est.*

C. III. *Non debet iterum consecrari Ecclesia semel consecrata.*

Unde in Nicæno Concilio *legitur.*

ECclesiis *d* semel consecratis Deo, non iterum debet consecratio adhiberi, nisi aut ab igne exustæ, aut sanguinis effusione, aut cujuscunque semine fuerint pollutæ: quia sicut infans a qualicunque Sacerdote in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti semel baptizatus, non debet iterum baptizari: Ita nec locus Deo dicatus, est iterum consecrandus, nisi propter eas causas, quas superius nominavimus, si tamen fidem sanctæ Trinitatis tenuerunt, qui eum consecraverunt.

2 pars. Gratian. *Inter Episcopos & Chorepiscopos autem hæc est differentia, quod Episcopi non nisi in civitatibus, Chorepiscopi etiam in vicis ordinari possunt. Episcopi formatas tribuunt literas, Chorepiscopi non nisi commendatitias, & pacificas dare valent. Episcopi jus consecrandi habent, Chorepiscopi tantum minores ordines tribuunt, Leviticam autem, & Sacerdotalem benedictionem non valent præstare.*

C. IV. *In quibus Chorepiscopi ab Episcopis differant.*

De his ita scribit Leo I. *ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ, epist. 86. al. 88.*

QUamvis e Chorepiscopis, & Presbyteris plurima cum Episcopis ministeriorum communis sit dispensatio, quædam tamen auctoritate veteris Legis, quædam novellis, & Ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint, sicut est Presbyterorum & Diaconorum, aut virginum consecratio, sicut constitutio altaris, ac benedictio, vel unctio. Siquidem nec erigere eis altaria, nec Ecclesias, vel altaria consecrare licet, nec per impositionem manuum fidelibus baptizatis *f*, vel conversis hæreticis *g* Paracletum Spiritum Sanctum tradere, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare, nec publice quidem in Missa quemquam pœnitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epistolas mittere. Hæc

a *Sic Justin. novel.* 131. *in prin.* b *extra de temp. ord. c. si Archiepiscop. Polyc. l. 2. tit. 8. Ans. l. 6. c. 9. Burch. l. 1. c. 28. Ivo p. 5. c. 139. Pann. l. 3. c. 10.* c *Idem repetitur in epist. Aniceti. Polyc. ibid. Ans. lib. 6. c. 53. Burch. l. 1. c. 25. Ivo p. 5. c. 139. Pann. lib. 3. c. 17.* d *Polyc. ibid. Ansel. l. 6. c. 53.* e *15. q. 7. cap. Sexta. &c. Episcopus.* f *4. sent. dist. 25. B. Polyc. l. 2. tit. 35. Ansel. l. 7. c. 104. Pann. lib. 3. c. 76. Ivo p. 6. c. 82.*

a *Ans. l. 7. c. 110. Ivo p. 6. c. 117.* b *a quibus fuerint ordinati,*] *orig.* c *lotione.* d *De consecr. dist. 2. c. Ecclesiis.* e *Ivo p. 6. c. 72. Anselm. l. 7. c. 122. Polyc. l. 4. tit. 26.* f *baptizandis,*] *orig. & Ivo.* g *ex hæresi,*] *orig.*

enim

enim omnia illicita sunt Chorepiscopis, qui ad exemplum & formam LXXII. *a* Discipulorum esse noscuntur, vel Presbyteris, qui eandem gestant figuram: quoniam quanquam consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent.

3 pars. Gratian. *Hi vero propter insolentiam suam, qua officia Episcoporum sibi usurpabant, ab Ecclesia hodie prohibiti sunt.*

C. V. *Ordo Chorepiscoporum a sacra sede reprobatur.*

Unde Damasus Papa *ait ad Episcopos Africæ, epist.* 4.

CHorepiscopi *b* tam ab hac sacra sede, quam a totius orbis fuerunt Episcopis prohibiti. Nimis ergo eorum institutio improba, nimis est prava, quia ut hi de summo Sacerdotis ministerio aliquid præsumant, omni auctori ate caret. *& infra.* §. 1. Nam non amplius, quam duost ordines inter Discipulos Domini esse cognovimus, id est, duodecim Apostolorum, & septuaginta *c* Discipulorum. Unde iste tertius processerit, funditus ignoramus. Et quod ratione caret, extirpari necesse est.

4 pars. §. 2. Quod autem *d* Episcopi non sint, qui minus quam a tribus sunt ordinati Episcopis, omnibus patet: quoniam, ut bene nostis, prohibitum a sanctis est Patribus, ut qui ab uno, vel a duobus sunt ordinati Episcopis, nec nominentur Episcopi. Si nomen non habent, qualiter officium habebunt?

C. VI. *Apostolorum in Ecclesia locum Episcopi teneant.*

Unde Urbanus Papa II.

QUorum vices in Ecclesia habeant Episcopi, & quis eis hanc dignitatem dare debeat, sanctus Augustinus ostendit, inquiens: *Pro e patribus tuis nati sunt tibi filii. Quid est, pro patribus tuis nati sunt tibi filii? Patres missi sunt Apostoli: pro Apostolis filii nati sunt tibi, constituti sunt Episcopi. Hodie enim Episcopi, qui sunt per totum mundum, unde nati sunt? Ipsa Ecclesia Patres illos appellat, ipsa illos genuit, & ipsa illos constituit in sedibus Patrum. Non ergo te putes desertam, quia non vides Petrum, quia non vides Paulum, quia non vides illos, per quos nata es: de prole tua tibi crevit paternitas. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: constitues eos principes super omnem terram.* & infra. *Filios genuit Ecclesia, constituit eos pro patribus suis principes super omnem terram.*

DISTINCTIO LXIX.

TOnsura vero Clerici de manu Abbatis suscipi potest, si eidem Abbati manus impositio ab Episcopo facta noscatur.

C. I. *Abbates, quibus ab Episcopo manus imponitur, aliquos tonsurare possunt.*

Unde in septima Synodo, *c.* 14. *legitur.*

QUoniam *f* videmus, sine manus impositione a parvula ætate tonsuram Cleri quosdam accipientes, nondumque ab Episcopo manus impositione percepta, super ambonem irregulariter in collecta legentes, præcipimus amodo id minime fieri. Idipsum quoque observandum est etiam inter Monachos.

2 pars. §. 1. Lectoris autem manus impositione *g* licentia est Abbati solummodo in proprio monasterio faciendi, si duntaxat eidem Abbati manus impositio facta noscatur ab Episcopo [secundum *h* morem præficiendorum Abbatum] dum constet illum esse Presbyterum. §. 2. Simili etiam modo secundum antiquam consuetudinem Chorepiscopos præceptione oportet Episcopi promovere Lectores.

C. II. *Non exorcizent, qui ab Episcopo provecti non sunt.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c.* 26.

NOn oportet exorcizare eos, qui necdum ab Episcopis sunt promoti *a*, neque in Ecclesiis, neque in domibus.

DISTINCTIO LXX.

AB *Episcopis alterius civitatis Clericus ordinari non poterit, nec etiam a proprio absolute ordinandus est: absoluta enim ordinatio* Chalcedonensi Concilio *prohibetur, & vacuam habere manus impositionem præcipitur: in quo sic statutum est, c.* 6.

C. I. *Nemo ordinandus est absolute.*

NEminem *b* absolute ordinari Presbyterum, vel Diaconum, vel quemlibet in Ecclesiastica ordinatione constitutum, nisi *α* manifeste in Ecclesia civitatis, sive possessionis, aut in martyrio, aut in monasterio, qui ordinatur, mereatur ordinationis publicatæ vocabulum. Eos autem, qui absolute ordinantur, decrevit sancta Synodus, vacuam habere manus impositionem, & nullum tale factum *β* valere ad injuriam ipsius, qui eum ordinavit.

Correct. Rom. ¶ *α* Nisi manifeste] *Græce legitur:* εἰ μὴ ἰδικῶς ἐν ἐκκλησίᾳ πόλεως, ἢ κώμης, ἢ μαρτυρίῳ, ἢ μοναστηρίῳ ὁ χειροτονούμενος ἐπικηρύττοιτο, *hoc est*, nisi proprie in Ecclesia civitatis, vel pagi, aut martyrio, aut monasterio, qui ordinatur, pronuntietur. *In ordine autem Romano fit mentio talis pronuntiationis, Episcopi nomine per Archidiaconum factæ.* De titulo S. Stephani eligimus Petrum ad Lectorem ad eundem titulum.

¶ *β* Nullum tale factum] *Græce:* μηδαμῶς δύνασθαι ἐνεργεῖν *id est*, nunquam posse operari.

C. II. *Irrita sit ordinatio sine titulo facta.*

Item ex Concilio Urbani II. *habito Placentiæ.*

SAnctorum *c* canonum statutis consona sanctione decernimus, ut sine titulo facta ordinatio irrita habeatur, & in qua Ecclesia quilibet titulatus est, in ea perpetuo perseveret. §. 1. Omnino autem in duabus aliquem titulari non liceat, sed unusquisque in qua titulatus est, in ea tantum Canonicus habeatur. Licet enim Episcopi dispositione unus diversis præesse possit Ecclesiis, Canonicus tamen præbendarius, nisi unius Ecclesiæ, in qua conscriptus est, esse non debet. §. 2. Si quæ tamen Capellæ sunt, quæ suis reditibus Clericos sustentare non possunt, ea cura ac dispositio Præposito majoris Ecclesiæ, cui Capellæ subditæ esse videntur, immineat, & tam de possessionibus, quam de Ecclesiasticis Capellarum officiis ipse provideat.

Gratian. *In eodem etiam Concilio antiquis novem Præfationibus decima addita est, quæ ita se habet:* Æquum & salutare, & te in veneratione, vel assumptione beatæ Mariæ collaudare, benedicere & prædicare, quæ & unigenitum tuum S. Spiritus obumbratione concepit, & virginitatis gloria permanente lumen æternum mundo effudit, Jesum Christum Dominum nostrum.

DISTINCTIO LXXI.

DE *Clericis vero non ordinandis ab Episcopo alterius civitatis*, in Sardicensi Concilio *c.* 18. *& 19. statutum est, in quo Januarius Episcopus dixisse legitur.*

C. I. *Clerici ab Episcopo alterius civitatis non ordinentur.*

ILlud quoque sanctitas vestra statuat, ut nulli Episcopo liceat alterius civitatis Ecclesiasticum hominem *α* sollicitare, & in sua diœcesi Clericum ordinare. Universi dixerunt, Placet: quia ex his contentionibus solent nasci discordiæ: & ideo prohibet omnium sententia, ne quis hoc facere audeat. §. 1. Osius *d* Episcopus dixit: Et hoc universi constituimus, ut quicunque ex alia parochia

a *al.* 70. b *Polyc. l.* 4. *tit.* 26 *Ans. l.* 7. *c.* 123 c *al.* 72. d *al. enim.* e *Aug. in Comment. ad Psal.* 44. *circa fin.* f *Ivo p.* 5. *c.* 176. g *al. impositionem.* h *Hæc non sunt in Græco canone.*

a *al. provecti.* b *Ansel. l.* 7. *c.* 105. *Polyc. l.* 2. *tit.* 31. *Burch. l.* 2. *c.* 6. *Ivo p.* 6. *c.* 26. *Pann. l.* 3. *c.* 27 c *S. Antoninus p.* 2. *c.* 1. §. 22. d *c.* 19. *ejusdem.*

voluerit

voluerit alienum ministrum sine consensu Episcopi ipsius, & sine voluntate ordinare, non sit rata ordinatio ejus.

Corr. Rom. ¶ α Hominem] *In Concilio Latino legitur*: Ecclesiasticum ministrum solicitare, & in suis parochiis Clericum, &c. *Inf. ead. cap.* primatus. (*ubi hujus canonis sententia videtur referri*) *legitur*, ut nemo alterius plebis hominem usurpet. *Græce autem caput istud, quod in Latino decimum octavum est, non habetur.*

C. II. *De eodem.*

Item Innocentius *ad Victricium Rothomagensem Episcopum, epist. 2. c. 7.*

DE *a* aliena Ecclesia ordinare Clericum nullus præsumat *b*, nisi ejus Episcopus precibus exoratus concedere voluerit.

C. III. *Qui sine Episcopi consensu ordinatur, irrita sit ejus ordinatio.*

Item ex Nicæno Concilio, *cap. 16. in fin.*

SI *c* quis ausus fuerit aliquem, qui ad alterum pertinet, in sua Ecclesia ordinare, cum non habeat consensum illius Episcopi, a quo recessit Clericus, irrita sit hujusmodi ordinatio.

C. IV. *Clericus unius Ecclesiæ in alia non ordinetur.*

Item ex Concilio Chalcedonensi, *cap. 20.*

CLericos *d* in suis Ecclesiis constitutos, sicut jam diffinivimus, non liceat in alterius civitatis Ecclesiis ordinari; sed quiescant in ea, in qua ab initio ministrare meruerunt: exceptis illis, qui proprias civitates perdiderunt, & ex necessitate ad alias Ecclesias migraverunt. Si vero quicunque Episcopus post definitionem istam ad alium Episcopum pertinentem Clericum susceperit, placuit sanctæ Synodo, & eum, qui susceperit, & eum, qui susceptus est, tamdiu excommunicatos manere, quamdiu ipse Clericus revertatur ad propriam Ecclesiam.

C. V. *Apostolica permissione unius Ecclesiæ Clericus in altera valeat ordinari.*

Item Gregorius *Fortunato Episcopo Neapolitano. lib. 5. epist. 11. seu cap. 111.*

FRaternitatem *e* tuam a nobis petiisse recolimus, ut Gratianum Ecclesiæ Benafranæ Diaconum tuæ concederemus Ecclesiæ ordinandum α. Et quoniam nec Episcopum, cui obsecundare, nec propriam habet Ecclesiam hoste scilicet prohibente, quo suum debeat ministerium exhibere; petitionem tuam non prævidimus differendam. Idcirco scriptis tibi præsentibus eum necessario duximus concedendum, habituro licentiam Diaconum illum, nostra interveniente auctoritate, Ecclesiæ tuæ, Deo propitio, constituere Cardinalem.

Corr. Rom. ¶ α Cardinandum:] *Antea legebatur*, ordinandum. *Emendatum est ex ipsa epistola. Cardinare vero, seu Cardinalem constituere, (quod est in fine hujus capitis) ita videtur B. Gregorius accepisse, ut canonicam translationem significet. Nam cum tempore S. Gregorii canon sextus Concilii Chalcedonensis accurate observaretur, ut nullo modo daretur alicui locus in Ecclesia (qui nunc titulus vocatur) nisi simul ad eum locum ordinaretur, cum aliquis jam ordinatus, necessitate aliqua in aliam Ecclesiam transferebatur, ut in illa in eodem gradu, quo in prima ordinatus erat, deserviret, in secunda dicebatur incardinari, quod ex isto nunc indicato loco patere potest, & ex l. 3. epist. 14. & alibi. Quod etiam in Episcopis B. Gregorius faciebat, lib. 2. indict. 10. ep. 6. & ep. 25. (quod refertur* ſ. *7. q. 1. c.* pastoralis) *& indict. 11. ep. 13. & sequenti, quod habetur* ſ *21. q. 1. c.* relatio. *De hac re Joannes Diaconus lib. 3. cap. 8. 11. & 16. Gregorium vero Joannes VIII. & facto ipso, & vocabulo in eadem notione accepto, est imitatus, quod ex aliquot manuscriptis ipsius epistolis constat.*

C. VI. *Sine literis Episcopi sui in aliqua Ecclesia Clericus non suscipiatur.*

Item ex Concilio Carthaginensi I. *cap. 5.*

PRimatus *a* Episcopus *b* Vegesselitanus dixit: Suggero sanctitati vestræ, ut statuatis, non licere Clericum alienum ab aliquo suscipi, sine literis Episcopi sui, neque apud se retinere, nec Laicum usurpare sibi de plebe aliena, ut eum obtineat *c* sine conscientia ejus Episcopi, de cujus plebe est. Gratus Episcopus dixit: Hæc observantia pacem custodit. Nam & memini in sanctissimo Concilio Sardicensi statutum, ut nemo alterius plebis hominem usurpet: sed si forte erit necessarius, petat a collega suo, & per consensum sui Episcopi habeat.

C. VII. *Sine literis commendatitiis Clericus extra suam Ecclesiam non ministret.*

Item ex Concilio Chalcedonensi, *c. 13.*

EXtraneo *d* Clerico, & Lectori extra civitatem suam sine commendatitiis literis proprii Episcopi nusquam penitus liceat ministrare.

C. VIII. *De eodem.*

Item ex sermone S. Augustini *ad populum.*

HOrtamur *e* Christianitatem vestram juxta sanctorum canonum instituta, ut in Ecclesiis a vobis fundatis aliunde veniens Presbyter non suscipiatur, nisi a vestræ fuerit Ecclesiæ consecratus Episcopo, aut ab eo per commendatitias literas suscipiatur.

C. IX. *Absque formata Clerici peregrini non suscipiantur.*

Item ex Concilio Antiocheno, *c. 7.*

NUllum absque formata α, quam Græci epistolam dicunt, peregrinorum Clericorum suscipi oportet.

Corr. Rom. ¶ α Formata] *Græce est*: μηδένα ἄνευ εἰρηνικῶν ἐπιστολῶν τῶν ξένων: *quod Dionysius vertit*, nullus peregrinorum sine pacificis, id est, commendatitiis suscipiatur epistolis. *Atque ita Burch. & Ivo habent.*

DISTINCTIO LXXII.

DImissorias vero literas Episcopus, nisi rogatus, non tribuat: sicut statutum est in Synodo habita Romæ.

C. I. *Nisi eodem petente, nulli dimissoriæ literæ præstentur.*

Unde Leo Papa *ait.*

EPiscopus *f* subjecto sibi Sacerdoti, vel alii Clerico, nisi ab ipso postulatus, dimissorias non faciat, ne ovis quasi perdita, aut errans inveniatur.

C. II. *De eodem.*

Item ex Concilio Carthaginensi III. *c. 21.*

CLericum *g* alienum, nisi concedente ejus Episcopo, nemo audeat vel retinere, vel promovere in Ecclesia sibi credita. Clericorum autem nomen etiam Lectores, & Psalmistæ, & Ostiarii retinent *h*.

C. III. *In una Ecclesia ordinatus, in alia non suscipiatur* i.

Item ex Concilio Milevitano II. *c. 15.*

PLacuit *k*, ut quicunque in una Ecclesia vel semel eligitur α, ab alia Ecclesia ad Clericatum non teneatur.

Corr. Rom. ¶ α Eligitur] *In Concilio Milevitano est*, vel semel legerit: *itemque in Concilio Carthaginensi Græco, cap. 91.* κἂν ἅπαξ ἀναγνῷ. *In Africano autem, cap. 57.* vel semel suscepto officio legerit.

---

a *Pannorm. lib. 3. c. 64.* b *al. usurpet.* c *Burch. lib. 1. c. 109. Ivo part. 5. c. 11. ex alia versione.* d *Ans. l. 6. c. 125. & l. 7. c. 109. Ivo p. 6. c. 361.* e *Jo. Diac. l. 3. c. 20. Polyc. lib. 1. tit. 7. Anselm. lib. 7. cap. 80.*

a *al. privatus.* b *Burch. l. 2. c. 43. Ivo p. 6. c. 144. Ansel. l. 6. c. 124.* c *ordinet*] *orig.* d *Burch. l. 2. c. 139. Ansel. l. 7. c. 162. Polyc. l. 4. tit. 3.* e *Burch. l. 15. c. 30. Ivo p. 16. c. 31.* f *Ansel. l. 6. c. 122.* g *Burch. l. 2. c. 42. Ivo p. 6. c. 14.* h *al. retineant.* i *al. teneatur.* k *Conc. Africanum, c. 57.*

DISTINCTIO LXXIII.

QUaliter a *vero commendatitia, vel dimissoria, seu formata epistola facienda sit, videndum est. Debent namque literæ Græcæ interponi in ea epistola, & non sine causa. Græca enim elementa literarum, numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Græci sermonis notitiam habet, ignorat. Ne igitur in faciendis epistolis canonicis, quas mos Latinus* Formatas *vocat, aliqua fraus falsitatis temere præsumeretur, hoc a Patribus CCCXVIII. Nicææ congregatis saluberrime inventum est & constitutum, ut formatæ epistolæ hanc calculationis, seu supputationis habeant rationem, id est, ut assumantur in supputationem prima Græca elementa Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, hoc est, π. υ. α. quæ elementa octogenarium, & quadringentesimum, & primum significant numerum. Petri quoque Apostoli prima litera, id est, π. quæ numerum octoginta significat: ejus quoque, qui scribit, Episcopi* b *prima litera; cui scribitur, secunda litera; accipientis, tertia litera; civitatis quoque, de qua scribitur, quarta: & Indictionis, quæcunque est illius* c *temporis, numerus assumatur. Atque ita his omnibus Græcis literis, quæ, ut diximus, numeros exprimunt, in unum ductis, unam, quæcunque fuerit collecta, summam epistola teneat: hanc qui suscipit, omni cum cautela requirat expresse* d. *Addat præterea seperatim in epistola etiam nonagenarium, & nonum numerum, qui secundum Græca elementa significat, ἀμὴν.*

C. I. *Exemplar formatæ epistolæ, quæ in* Nicæna Synodo *a CCCXVIII. Patribus facta est.*

IN e nomine Patris, π. & Filii, υ. & Spiritus S. α. π. Walterio Spirensi Episcopo. Ego Burchardus sanctæ Wormacienſis Ecclesiæ devotus, gregis Christi famulus, in Deo vero summæ felicitatis beatitudinem. Cum sancta catholica Ecclesia prompta sit sequi documenta Evangelica *f*, quæ dicunt: *Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, accipiet mercedem Prophetæ: & qui recipit justum in nomine justi, mercedem justi accipiet*, &c. & Apostolus *g* jubeat hospitalitatem sectari, & necessitatibus sanctorum virorum communicare; tamen propter eos, qui cauteriatam habent suam conscientiam, dicentes se esse simplices, cum sint astutia diabolica repleti; & pro opere pietatis dicunt se de loco ad locum transire, cum sint, sua malitia faciente, fugitivi, & dicunt se esse ministerio sacro insertos, cum non sint: statutum est a sanctis Patribus, neminem Clericum alienum & ignotum recipi ab aliquo Episcopo, & inthronizari in sua Ecclesia, nisi habeat a proprio Episcopo epistolam, quæ in canonibus nominatur Formata. Ideo notum facimus fraternitati *h* vestræ, quod præsens frater noster, harum literarum portitor, nomine Hermannus *i*, non pro sua nequitia expulsus est a nobis, sed postulantibus fratribus, eo quod ex familia nostra fuit, & noster baptizatus, fecimus ei libertatem receptam in *k* cornu altaris canonice, & ordinavimus eum ad gradum Presbyterii. Cui etiam has dimissorias, sive commendatitias literas facimus, & eum ad vestram dilectam fraternitatem dirigimus, ut in vestra parochia sub vestro sacro regimine & defensione consistere valeat. Ego, inquam, Burchardus, humilis Episcopus, in nomine Patris *l*, & Filii, & Spiritus Sancti, & in unitate sanctæ Ecclesiæ, in qua Petro datum est jus ligandi, atque solvendi, absolvo Hermannum Presbyterum de civitate Wormacienſi, Indictione X. & licentiam do vobis inthronizandi eum, in quacunque Ecclesia vultis vestræ parochiæ. Hanc ergo *a* epistolam Græcis literis hinc inde munire decrevimus, & annulo nostræ Ecclesiæ firmare censuimus. Fraternitatem vestram Christus nobis incolumem α conservet. π. υ. α. π. β. ι. ζ. ξ. ἀμὴν. Data Wormaciæ Idibus Martii, anno Dominicæ incarnationis MXII. Indictione X.

Corr. Rom. ¶ α Conservet.] *In hoc & sequenti capite ea tantum sunt emendata, quæ exemplarium auxilio restitui poterant. Cæterum quæ hoc loco sequuntur, etiam apud Burchardum sunt depravata. Facile autem restitui possunt ex regulis initio distinctionis traditis. Quibus quidem regulis optime respondet exemplum ab Ivone collatum p. 6. c. 435. si literæ, in extremo 434. capitis positæ ponantur loco earum, quæ in ipso 435. afferuntur. Addita enim illis dictione ἀμὴν, resultat numerus ibi notatus, id est,* Ioccixxviij. *Bene etiam procedet exemplum c. 434. si ubi nunc summa est 1539. fiat 1439. satis sit locum indicasse.*

C. II. *Incipit epistola formata a CCCXVIII. Episcopis, & ab Attico* α *Constantinopolitanæ urbis Episcopo edita.*

SAnctissimo *b* in Christo fratri summa dulcedine charitatis amplectendo. A. illius civitatis Episcopo υ. illius Ecclesiæ Præsul perpetuæ beatitudinis optat in Christo salutem. π. υ. α. π. De cætero noverit sancta fraternitas vestra, quod iste Clericus, Hermannus nomine, nostra in parochia instructus, ac detonsus, parvitatem nostram rogavit, quatenus illi commendatitias literas conscriberemus, quibus vestræ celsitudini commendatus, sub tuitione vestri regiminis degere posset: cujus voluntati consentientes, secundum canonicam auctoritatem literas ei dimissorias dedimus, per quas & ipsi concedimus, ut sub vestro magisterio divinæ servituti insistens, suæ deserviat utilitati, & vobis licentiam tribuimus, ut si dignum eum judicaveritis, ad sacros ordines promoveatis. Commendatum ergo eum curæ vestræ suscipite, & nostris ex partibus absolutum, in vestrarum ovium numero custodite. Quas literas, ut vigore veritatis firmatæ, indubitanter a vobis suscipiantur, literis Græcis, ut canonica docet auctoritas, confirmare sategimus. Sancta Trinitas vestram beatitudinem ad regimen sanctæ suæ Ecclesiæ perpetualiter bene valere concedat, β ἀμὴν. vel sic ω. ϡ. (quæ eandem summam exprimunt) indictione X. Continet hæc formata epistolam summi numeri MCCCXV. c. ϒ. Græcam in nomine illius primam ponimus, quia Græci eam in quibusdam locis pro, υ, consonante ponunt, sicut est Δαυὶδ & εὐαγγέλιον.

Corr. Rom. ¶ α Ab Attico] *Antea legebatur*, Abbatibus. *Restitutus est locus ex conjectura (quod perraro factum est) quoniam evidenti ratione nitebatur.*

¶ β ἀμὴν, vel sic, ω. ϡ.] *Addita sunt hæc ex aliquot vetustis exemplaribus, & utrisque istis notis idem numerus nonagesimus nonus significatur. In codicibus vero impressis, vel nihil erat, vel dictio*, Amen, *Latine scripta, in qua nulla est numeri significatio.*

a *Ex Attico ad finem Concilii Chalcedonensis. Anselm. lib. 6. c. 121. Ivo p. 6. c. 334.* b *al. epistolam.* c *al. id.* d *al. expressam.* e *Burch. l. 2. c. 227. Ivo p. 6. c. 434. simile quiddam multoque magis, cap. 435.* f *Matth. 10.* g *Rom. 12.* h *al. paternitati.* i *Emanus.*] *Burch.* k *al. a.* l *al. patris* π. *& filii,* υ. *& Spiritus Sancti* α.

DISTINCTIO LXXIV.

1 ps QUæritur *de his qui ab Episcopis suis promoveri* d *contemnunt, an inviti sint sublimandi, an non?*

C. I. *Annuæ suspensioni subjaceat Episcopus, qui invitum ordinare præsumit. De his ita statutum invenitur* in Concilio Aurelianensi III. *cap. 7.*

EPiscopus, qui invitum, aut reclamantem præsumserit ordinare, annuali pœnitentiæ subditus, Missas facere non præsumat.

a *Ivo part. 6. cap. 434. simile.* b *Ansel. l. 6. c. 121.* c *al. MCCCXXV.* d *al. ordinari.*

C. II.

C. II. *Nullus promoveatur invitus.*

Item Gregorius *Natali Episcopo Salonitano, in lib. 1. reg. epist. 19.*

GEsta *a*, quæ nobis in Concilii vestri confecta secretario direxistis, in quibus Archidiaconus Honoratus addicitur *b*, plena esse cognovimus semine jurgiorum: cum uno eodemque tempore una persona nolens ad Sacerdotii ordinem provehitur, quæ tanquam immerita a Diaconatus officio removetur. Et sicut justum est, ut nemo crescere compellatur invitus; ita censendum puto similiter, ne quisquam insons ab ordinis sui ministerio dejiciatur injuste.

C. III. *Qui ab Episcopis suis promoveri contemnunt, a locis suis dejiciantur.*

Contra invenitur c in Concil. Carthag. *c.* 31.

SI α qui *d* Clerici ab Episcopis suis promoveri contempserint, nec illic maneant, unde recedere noluerunt.

Corr. Rom. ¶ α Si qui] *Verba hujus capitis sunt titulus sequentis capitis*, Placuit. *qui est proprius canon trigesimus primus Concilii Carthaginensis in codice canonum, & apud Græcos.*

C. IV. *De eodem.*

PLacuit *e*, ut quicunque Clerici, vel Diaconi pro necessitatibus α Ecclesiasticarum *f* rerum non obtemperaverint Episcopis suis, volentibus eos ad honorem ampliorem in Ecclesia sua promovere, nec illic ministrent in suo gradu, unde noluerunt recedere.

Corr. Rom. ¶ α Pro necessitatibus] *Græce est*: διὰ τίνας ἀναγκαίας αἰτίας τῶν ἰδικοτήτων αὐτῶν: *id est*, ob quasdam cogentes causas suarum Ecclesiarum.

C. V. *Posteriores prioribus Episcopi non præponant.*

Item ex Concilio Agathensi, *cap.* 23.

EPiscoporum etiam, quorum vita non reprehenditur, posteriorem priori nullus præponat, nisi *g* forte superbia elatus, quod pro necessitate Ecclesiæ Episcopus jusserit, implere contemnat.

2 pars. §. 1. Sane si officium Archidiaconatus *h* propter simpliciorem naturam implere, aut expedire nequiverit, ille loci sui nomen teneat, & ordinationem α Ecclesiæ, quem elegerit Episcopus præponendum.

Corr. Rom. ¶ α Et ordinationem] *Quamvis in recentioribus Conciliorum editionibus Colonienſibus legatur*, & ordinatione Ecclesiæ, quem elegerit Episcopus, præponatur: *tamen in veteri Colonienſi, duobus Parisienſibus, & duobus codicibus Conciliorum Vaticanis est eodem modo, atque apud Gratianum.*

C. VI. *In quo loco quisque ordinatus est, invitus teneri non debet.*

Item Gregorius *Joanni Episcopo Syracusano. lib. 11. epist. 34.*

QUorundam ad nos relatione pervenit, Cosmam, qui ex Monacho monasterii sanctæ Luciæ a decessore vestro memorandæ *i* memoriæ Maximiano in Ecclesia Syracusana factus Subdiaconus, atque a vobis postea in possessione, quæ Juliana dicitur, Presbyter est ordinatus, ita nimia tristitia, & loci qualitate vehementer afflictum, ut vitam sibi pœnam existimet, & contritionis *k* suæ fugam quærat auxilium. Et ideo, quia tales erga subjectos nostros debemus existere, quales nobis, si subjecti fuissemus, nostros voluerамus esse præpositos; magnæ benignitatis est, si eum in Ecclesiam, ubi Subdiaconi est functus officio, sanctitas vestra reducere, atque illic Presbyterum voluerit constituere cardinalem. Quod & facere, quantum arbitramur, debebitis, si tamen nihil est, quod juste contra ipsum animos vestros exasperet. Si vero aliqua culpa est, suis nobis hoc epistolis vestra fraternitas, ut scire possimus, insinuet.

3 ps. Gratian. *Verum illud Gregorii de his intelligendum est, qui non causa necessitatis, sed causa ingratitudinis callide ab Episcopis suis promoveri queruntur. Illud autem Carthaginensis Concilii de his intelligitur, qui nolunt obtemperare Episcopis suis propter necessitatem Ecclesiæ volentibus eos ad altiora promovere. Hanc distinctionem* ex decreto Simplicii Papæ *quilibet corroborare valet, qui scribens Joanni Episcopo Ravennati, epist. 2. ait inter cætera:*

C. VII. *Non est aliquis invitus ad Episcopatum pertrahendus.*

UBi *a* ista didicisti, quæ in fratrem, & Coepiscopum nostrum Gregorium, non dilectione *b*, sed invidia perpetrasti: quem inexcusabili violentia pertrahi ad te passus es, atque vexari, ut ei honorem tantum non per animi tranquillitatem, sed per amentiam, sicut dicendum est, irrogares? Neque enim talia potuissent fieri sanitate consilii. Nolumus exaggerare, quod gestum est, ne cogamur judicare, quod dignum est. Nam privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate. *& infra. c.* Denunciamus autem, quod si posthac quicquam tale præsumpseris, & aliquem seu Episcopum, seu Presbyterum, seu Diaconum, invitum facere forte credideris, ordinationes tibi Ravennatis Ecclesiæ, vel Æmilienſis noveris auferendas.

C. VIII. *De eodem.*

Item Gregorius *Antonino Subdiacono, lib. 2. epist. 16. indict.* 10.

HOnoratus *d* Archidiaconus Ecclesiæ Salonitanæ a sanctæ memoriæ decessore meo, missa supplicatione, popposcerat, ut ab Antistite suo invitus provehi ad fortioris gradus ordinem contra morem nullatenus cogeretur. Hoc enim fieri sibi non provehendi gratia, sed causa ingratitudinis perhibebat. Pro quare tunc jam sanctæ memoriæ decessor noster scriptis suis Natali fratri, Coepiscopoque nostro interdixerat, ne prædictum Honoratum Archidiaconum invitum proveheret, neve dolorem conceptæ ingratitudinis diutius in corde retineret. Cumque & a nobis hæc eidem summopere fuerint interdicta, non solum mandata Dei negligens, sed & scripta nostra contemnens, præfatum Archidiaconum quasi ad fortiorem honorem provehens, conatus est arte callida degradare. Unde actum est, ut eo de Archidiaconatus loco summoto, alium adsciscceret, qui ejus obtemperare moribus potuisset. Quem Honoratum Archidiaconum arbitramur Antistiti suo aliunde displicere non potuisse, nisi quod eum vasa sacra suis dare parentibus prohibebat. Quam causam subtili voluimus, & tunc sanctæ memoriæ decessor meus, & nunc ego indagatione discutere, sed ipse suorum sibi actuum conscius, personam ad judicium postposuit destinare. Proinde experientiam tuam præsentis præcepti auctoritate duximus fulciendam, quatenus conveniens in Salona, Natalem fratrem, Coepiscopumque nostrum saltem tot scriptis admonitum studeat adhortari, ut supra memoratum Archidiaconum in suo statim loco suscipiat. Quod si facere hoc contumaciter, ut consuevit, forte distulerit, usum ei pallii, qui ab hac sede concessus est, ex auctoritate sedis Apostolicæ contradices *e*. Quem si etiam amisso pallio adhuc in eadem pertinacia perseverare perspexeris, Dominici quoque corporis & sanguinis eundem Antistitem participatione privabis.

Grat. *Adhibenda est etiam disciplina, qua nolentes promoveri ad sacros ordines, ad obediendum Episcopis suis provocentur.*

a *Polyc. l. 2. tit. 33. Ivo part. 6. c. 379.* b *al. adducitur.* c *In codice canonum.* d *Ivo p. 6. c. 42.* e *Burch. lib. 2. c. 178. Ivo part. 6. c. 42. Anſ. l. 6. cap. 103.* f *al. Ecclesiarum non obtemperaverint.* g *al. ne] orig.* h *al. Archidiaconus.* i *al. venerandæ.* k *al. conſtriſtationis.*

a *Polyc. lib. 2. tit. 33. Anſelm. lib. 6. c. 66. & 67. Burch. lib. 1. cap. 20. Ivo p. 5. c. 140.* b *al. electione.* c 11. *q.* 3. *cap. privilegium.* 25. *q.* 2. *c. denunciamus autem.* d *Anſ. l. 7. c. 75.* e *al. contradicito.] orig.*

centur. In minoribus siquidem ordinibus constituti, paulatim per singulos gradus sunt provehendi, ut contemnentes suis obedire Episcopis, doleant sibi illos esse Prælatos, quos prius habebant subjectos.

C. IX. *Cum majores ordinari contempserint, de minoribus promoveantur ordinibus.*

Unde Gelasius *scribit Victori Episcopo* a.

CONsuluit *b* dilectio tua de suorum promotione Clericorum, perhibens, quod Diaconi ad Presbyterii gradum (quo Ecclesiam tuam memoras indigere) venire detrectant. Quapropter quia invitos fieri Ecclesiastica moderatio, gravitasque non patitur, ut ex nolentibus fiant volentes, ordinatio illa potest perficere *c*, si quos *d* habes vel in Acolythis, vel Subdiaconis maturiores ætate, & quorum sit vita probabilis, hos in Presbyteratum studeas promovere, ut qui in suis ordinibus proficere noluerint, reddantur suis inferioribus post minores *e*, ipsaque commoda Presbyteri propensius, quam Diaconi consequantur: ut hac saltem ratione constricti, & honorem, quem refugerant, appetere nitantur, & quæstum.

DISTINCTIO LXXV.

1 ps. TEmpus autem consecrationis, sicut in ordine Romano habetur, ad Episcopi benedictionem non eligitur. Omni enim tempore benedicuntur; dummodo jejuni, & hora tertia benedictionem accipiant.

C. I. *Ordinationes Episcoporum qua hora fieri debeant.*

Unde Anacletus Papa *scribit ad Episcopos Italiæ, epist. 2. in principio.*

ORdinationes *f* Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint provincia, Episcopis sunt celebrandæ. Qui simul convenientes, scrutinium diligenter agant, jejuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus in sanctis Evangeliis, quæ prædicaturi sunt, imponentes, Dominica die, hora tertia orantes, sacraque unctione, exemplo *g* Prophetarum *h*, & Regum, capita eorum, more Apostolorum, & Moysis ungentes: quia omnis sanctificatio constat in Spiritu Sancto, cujus virtus invisibilis, sancto chrismati est permista & hoc ritu solennem celebrent ordinationem.

2 ps. Gratian. *Tempus autem consecrationis, trium mensium spatio clauditur: ultra quod, nisi necessitate cogente, Episcoporum consecrationes post electionem differri non licet.*

C. II. *Ultra tres menses non differatur Episcoporum ordinatio.*

Unde in Chalcedonensi Concilio, *cap. 25. legitur.*

QUoniam *i* quidam Metropolitanorum, sicut ad nos perlatum est, negligunt creditos sibi greges, & differunt ordinationes facere Episcoporum; placuit sanctæ Synodo, intra tres *k* menses fieri ordinationes Episcoporum, nisi forte inexcusabilis necessitas coegerit tempus ordinationis *l* amplius prorelari. Si autem quis α Episcoporum hæc non observaverit, ipsum debere Ecclesiasticæ condemnationi subjacere, reditus vero ejusdem viduatæ Ecclesiæ integros reservari apud œconomum ejusdem Ecclesiæ placuit.

Corr. Rom. ¶ α Si autem quis] *Sic etiam in prisca versione. Græce est:* εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσει, ὑπεύθυνος αὐτὸν (*al.* αὐτῷ) ἐκκλησιαστικῷ ἐπιτιμίῳ: *quæ aliter interpres vertit:* Quod si hoc minime fecerit, correptioni Ecclesiasticæ subjacebit. *De Metropolitano enim loquitur.*

3 pars. Gratian. *Cæterorum vero ordinationes, non nisi in temporibus certis, & diebus, maxime Sacerdotum & Levitarum, fieri debent, vespera videlicet Sabbathi, vel mane diei Dominicæ continuato jejunio.*

C. III. *Ordinationes Presbyterorum, vel Levitarum qua hora fieri debeant*

Unde Zepherinus Papa *scribit ad Episcopos Ægypti, epist. 2.*

ORdinationes *a* Presbyterorum, Levitarumque tempore congruo, multis coram adstantibus, solenniter agite, & probabiles, ac doctos viros ad hoc opus provehite, ut de eorum societate, & adjumento plurimum gaudeatis.

C. IV. *Presbyteri & Levitæ, qua hora ordinandi sunt.*

Item Leo Episcopus *Dioscoro Alexandrino Episcopo, epist. 79. cap. 1.*

QUod *b* a Patribus nostris propensiore cura novimus esse servatum, a vobis quoque volumus custodiri, ut non passim diebus omnibus Sacerdotalis, vel Levitica ordinatio celebretur, sed post diem Sabbathi ejus noctis, quæ lucescit in prima Sabbathi, exordia *c* consecrandi eligantur, in quibus his, qui consecrandi sunt, jejunis & a jejunantibus sacra benedictio conferatur. Quod ejusdem observantiæ erit, si mane, ipso Dominico die, continuato jejunio Sabbathi, celebretur: a quo tempore præcedentis noctis initia non recedunt: quod *d* ad diem Resurrectionis (sicut etiam in Pascha Domini declaratur) pertinere non dubium est.

C. V. *Quare die Dominico Sacerdotum ordinationes celebrentur.*

Item eodem cap.

4 ps. QUod α die *e* Dominico ordinationes Sacerdotum celebrentur, non tantum ex consuetudine, sed etiam ex Apostolica novimus venire doctrina; Scriptura manifestante, quod cum Apostoli *f* Paulum & Barnabam ex præcepto Spiritus Sancti ad Evangelium gentibus mitterent prædicandum, jejunantes & orantes imposuerunt eis manus: ut intelligamus, quanta & dantium, & accipientium devotione curandum sit, ne tantæ benedictionis sacramentum negligenter videatur impletum. Et ideo pie & laudabiliter Apostolicis morem gesseris institutis, si hanc ordinandorum Sacerdotum formam per Ecclesias, quibus Dominus præesse te voluit, etiam ipse servaveris, ut his, qui consecrandi sunt, nunquam benedictio *g*, nisi in die Dominicæ Resurrectionis tribuatur: cui a vespera Sabbathi initium constat adscribi, & tantis divinarum dispensationum *h* mysteriis est consecrata, ut quicquid est a Domino insignius constitutum, in hujus diei dignitate sit gestum. In hac mundus sumpsit exordium: in hac per Resurrectionem Christi & mors inreritum, & vita accepit initium. In hac, &c.

Corr. Rom. ¶ α Quod die] *Sumptum est caput hoc ex eodem loco, unde & antecedens, mutato tamen verborum ordine, & nonnullis initio adjectis. In Ipsa enim epistola, post ultima verba præcedentis capitis, sequitur continenter:* Nam præter auctoritatem consuetudinis, quam ex Apostolica novimus venire doctrina, etiam sacra Scriptura manifestat, quod cum Apostoli, &c.

---

a *al.* Episcopo *Alexandrino.* b *Anselm. lib. 7. c. 102. Ivo p. 6. cap. 106. Poyc. lib. 2. tit. 31.* c *al. proficere.* d *al. quia scilicet si quos. Ivo p. 6. c. 43.* e *al. posteriores.* f *supra dist. 64. c. ordinationes Episcoporum. Burch. l. 1. c. 15. Ivo part. 5. c. 69. Anselm. lib. 6. c. 53. Pannor. l. 3. c. 12. Polyc. l. 2. tit. 6.* g *al. prophetarum exemplo Regum capita pertingentium, eos more, &c.* h *De Prophetis. 3. Regum 19. De Moyse. Exod. 29. de Regibus. 1. Reg. 10.* i *Polyc. l. 2. tit. 10. Burch. l. 1. c. 24. Ansel. l. 6. c. 40. Ivo p. 5. c. 135.* k *sup. dist. 50. c. 11.* l τῆς ἀναβολῆς.

a *Polyc. lib. 2. tit. 28. Anselm. l. 7. c. 43. Burch. lib. 2. c. 3. Ivo part. 6. c. 23. & 47.* b *Polyc. ibid. Anselm. lib. 7. cap. 44. Ivo part. 6. cap. 71.* c *exordia deligantur, hoc est, sub lege divini officii substituantur,*] *orig.* d *quam*] *orig.* e *Ivo part. 6. c. 70. Pannor. l. 3. c. 13.* f *actor. 13.* g *al. benedictiones tribuantur.*] *orig.* h *dispositionum.*

C. VI.

C. VI. *De eodem.* PALEA.

[*Item* in ordine Romano, *cap. de gradibus Ecclesiæ.*]

QUando *a*, & ubi libitum fuerit, usque ad Subdiaconatus officium ordinantur Clerici: Diaconi vero, atque Presbyteri nunquam *b*, nisi in publica ordinatione.

C. VII. *De temporibus ordinationis.*

Item Gelasius c *ad Episcopos per Lucaniam, epist. 1. cap. 13.*

ORdinationes *d* Presbyterorum & Diaconorum, nisi certis temporibus, & diebus exerceri non debent, id est, quarti mensis jejunio, septimi & decimi: sed & etiam quadragesimalis initii, ac medianæ *e* hebdomadæ, & Sabbathi jejunio circa vesperam noverint celebrandas: nec cujuslibet utilitatis causa, seu Presbyterum, seu Diaconum his præferre, qui ante ipsos fuerint ordinati.

DISTINCTIO LXXVI.

1 ps QUibus temporibus jejunia celebranda sint, Calixtus Papa *determinat, scribens Benedicto Episcopo epist. 1.*

C. I. *Quibus temporibus jejunia celebrentur.*

JEjunium *f*, quod ter in anno apud nos celebrare didicisti, convenientius nunc per quatuor tempora fieri decernimus: ut sicut annus per quatuor volvitur tempora, sic & nos quaternum solenne agamus jejunium, per anni quatuor tempora.

C. II. *De eodem.*

Item ex Concilio Moguntino I. *capitul.* 34.

[*sed ibi fusius, hic summatim.*]

COnstituimus *g*, ut quatuor tempora anni ab omnibus communi *h* jejunio observentur: id est, in mense Martio, hebdomada prima; in Junio, secunda; in Septembri, tertia; in Decembri, quarta.

Correct. Rom. ¶ *Auctor Micrologi 24. & 25. de hoc ipso Moguntini Concilii canone disputans, aperte ait, hoc ex ignoratione traditionis Ecclesiasticæ fuisse profectum. Unde & Leo Papa ait,* Hujus observatione, &c. *quod refertur infra ead. dist. c. 6. Et ne quis occasione horum Conciliorum Germanicorum deciperetur, Gregorius septimus (quod in eodem Micrologo narratur) veterem Romanæ Ecclesiæ consuetudinem renovavit. De qua re in Concilio Claromontensi Urbani secundi, canone primo sic statuitur:* Primum jejunium quatuor temporum semper fiet prima hebdomada Quadragesimæ: secundum in hebdomada Pentecostes, absque genuum flexione, cum Alleluja, & Gloria in excelsis Deo, & vestibus solennibus fiet; tertium plena hebdomada ante æquinoctium autumnale: quartum plena hebdomada ante Natalem Domini, vigilia ejusdem accepta. *Et idem repetitur in altero Concilio Placentiæ postea habito, quod est in Bibliotheca Vaticana, & citatur infra ead. cap.* statuimus.

C. III. *De eodem.*

Item ex Concilio Salegunstæ *habito, cap. 2.*

DE *i* jejunio autem incerto quatuor temporum, hanc certitudinem statuimus, ut si Calendæ Martiæ in quarta feria, sive antea evenerint, eadem hebdomada jejunium celebretur. §. 1. Si autem Calendæ Martiæ in quintam feriam, aut sextam, aut Sabbathum distendantur, in sequentem hebdomadam jejunium differatur. Simili quoque modo, si Calendæ Junii in quarta feria, aut antea evenerint, in subsequenti hebdomada jejunium celebretur; & si in quinta, aut sexta feria, aut Sabbatho contigerint, jejunium in tertiam hebdomadam reservetur. §. 2. Et hoc sciendum, quod si quando jejunium mensis Junii in vigilia Pentecostes secundum prædictam regulam evenerit, non ibi celebrandum erit, sed in ipsa hebdomada solenni Pentecostes: [quia vigilia α simul, & jejunium celebrari non debent:] & tunc, propter solennitatem Spiritus S. Diaconi Dalmaticis induantur, & Alleluja cantetur, & Flectamus genua, non dicatur. §. 3. Eodem modo de Septembris jejunio constitutum est, ut si Calendæ Septembris in quarta feria evenerint, aut antea, jejunium in tertia hebdomada celebretur: & si in quinta, aut sexta, aut Sabbatho contigerint, in quarta hebdomada jejunandum erit. §. 4. In Decembri vero illud observandum erit, ut in proximo Sabbatho ante vigiliam Natalis Domini celebretur jejunium: quia si vigilia in Sabbatho evenerit, simul vigiliam & jejunium celebrare non convenit.

Corr. Rom. ¶ α Quia vigilia] *Hæc usque ad verbum,* debent, *non sunt in ipso Concilio impresso ex Burchardo: eadem vero sententia repetitur in fine capitis.*

C. IV. *De eodem.*

Contra Urbanus II. in Concilio Placentino, *c. 15.*

STatuimus *a* etiam, ut jejunia quatuor temporum, ut ordine celebrentur: primum in initio Quadragesimæ: secundum in hebdomada Pentecostes: tertium vero in Septembri: quartum in Decembri more solito fiat.

C. V. *De eodem.*

Item Leo Papa, *sermone primo de jejunio Pentecostes.*

IGitur *b* post sanctæ lætitiæ dies, quos in honorem Domini a mortuis resurgentis, ac deinde in cœlos ascendentis exigimus, postque acceptum Sancti Spiritus donum, salubriter & necessario consuetudo est ordinata jejunii, ut si quid forte inter ipsa festivitatum gaudia negligens libertas, & licentia inordinata præsumpsit, hoc religiosæ abstinentiæ censura easliget.

C. VI. *De eodem.*

Idem *sermone 8. de jejunio decimi Mensis.*

HUjus *c* observantiæ utilitas, dilectissimi, in Ecclesiasticis præcipue est constituta jejuniis: quæ ex doctrina Sancti Spiritus ita per totius anni circulum distributa sunt, ut lex abstinentiæ omnibus sit adscripta temporibus. Siquidem jejunium vernum in Quadragesima, æstivum in Pentecoste, autumnale in mense septimo, hyemale autem in hoc, qui est decimus, celebramus, intelligentes divinis nihil vacuum esse præceptis, & verbo Dei ad eruditionem nostram omnia elementa servire, dum per ipsius mundi cardines, quasi per quatuor Evangelia inconcussibili tuba discimus, quod & prædicemus, & agamus.

2 ps. Gratian. *Primum vero mensem, quartum, septimum, & decimum, non Hebræorum ratione, sed nostra debemus accipere. Primus enim mensis apud illos est Aprilis, quartus Julius, septimus October, decimus Januarius. In quibus, & præterea in quinto mense, qui est Augustus, quæ fuerit eis causa jejunii,* Hieronymus *in commentariis ad cap. 8. Zachariæ exponit, dicens:*

C. VII. *Quare in supradictis mensibus jejunia lex imperavit.*

JEjunium *d* quarti, & jejunium quinti, & jejunium septimi, & jejunium decimi (ἀπὸ κοινοῦ enim subauditur mensis) domui Judæ & Hierusalem, in dies festos vertetur & gaudium: veritatem tantum Deus quærit, & pacem. In hoc loco nostrorum multi multa dixerunt, & inter se dissonantia. *& paucis interjectis.* §. 1. Cogimur

a *Ansel. lib. 7. cap. 61.* b *al. non.* c *Et Gregorius II. epist.* 3. d *Polyc. l. 2. tit. 28. Ansel. l. 7. c. 45. Ivo part. 6. c. 74. Pannorm. lib. 3. c. 25.* e *mediana quadragesima die Sabbathi jejunio) orig.* f *Polyc. lib. 3. tit. 25. Ivo part. 4. c. 27. Pannorm. lib. 2. cap. 175.* g *Capitul. 5. cap. 86. Burch. lib. 13. c. 2. Ivo p. 4. c. 35. Pannor. lib. 2. cap. 180.* h *al. cum.* i *Burch. in fine. Ivo part. 4. c. 33. Pannorm. l. 2. c. 181.*

a *Polyc. lib. 3. tit. 25.* b *Polyc. ibid.* c *Polyc. ibid.* d *Polyc. ibid.*

igitur

igitur ad Hebræos recurrere, & scientiæ veritatem de fonte magis, quam de rivulis quærere. *& paulo post.* §. 2. Jejunium quarti mensis, qui apud Latinos vocatur, Julius, die septima & decima ejusdem mensis illud arbitrantur, quando descendens Moyses *a* de monte Sina tabulas legis abjecit atque confregit, & juxta Hieremiam *b* muri primum rupti sunt civitatis. In quinto mense, qui apud Latinos appellatur Augustus, cum propter exploratores terræ Sanctæ seditio orta esset in populo, jussi sunt montem non ascendere, sed per quadraginta annos longis a *c* terra Sancta circumire dispendiis, ut exceptis duobus, Chaleb *d* & Josue, omnes in solitudine caderent. In hoc mense & a Nabuchodonosor *e*, & multa post secula a Tito & Vespasiano templum Hierosolymis incensum est, atque destructum: capta urbs Bethel, ad quam multa millia confugerant Judæorum: aratum templum in ignominiam gentis oppressæ a Tito Annio Rufo. In septimo vero, qui apud nos appellatur October, sicut supra diximus, occisus est Godolias, & Judæ tribus, ac Hierusalem reliquiæ dissipatæ. Legamus Hieremiam *f*, Mense decimo (qui apud nos Januarius dicitur, eo quod janua anni sit, atque principium) Ezechiel *g* in captivitate positus audivit, & cunctus populus captivorum, quinto mense templum esse subversum: quod plenissime in eodem Propheta cognoscimus. Hoc est igitur omne, quod dicitur, Dies planctus, & jejuniorum, quos hactenus habuistis in luctum, sciatis vobis (quia cogitavi, ut benefaciam Hierusalem, & domui Juda) in lætitiam, & gaudium, & solennitates esse vertendos; ita duntaxat, si veritatem diligatis, & pacem. Juxta anagogem, quia tunc jejunamus, quando *h* sponsus aufertur a nobis, & non meremur ejus habere præsentiam: cum reversus fuerit Dominus ad nos, & cogitaverit, ut benefaciat nobis, omnis tristitia vertetur in gaudium, & fames pristina sermonis Dei, præsentia doctrinarum ejus & cœlestis panis saturitate pensabitur.

3 pars. Gratian. *Non autem videntur jejunia quarti mensis posse celebrari ante diem Pentecostes. A die enim Dominicæ Resurrectionis usque in diem Pentecostes non inducuntur observanda jejunia.*

C. VIII. *De eodem.*

Unde Ambrosius *in ejusdem diei sermone 61. qui sic incipit.*

SCire debet α sanctitas vestra. Per hos quinquaginta dies nobis est jugis & continuata festivitas: ita ut hoc omni tempore neque ad observandum indicamus jejunia, neque ad exorandum Deum genibus succedamus *i*. *& infra*. §. 1. Instar ergo Dominicæ, tota quinquaginta dierum curricula celebrantur, & omnes isti dies velut Dominici deputantur. Resurrectio enim Dominica est. Nam in Dominica resurgens Salvator reversus ad homines est, & post Resurrectionem tota Quinquagesima cum hominibus commoratus est. Æqualis ergo eorum necessarium ut esset festivitas, quorum æqualis esset & sanctitas *k*. Sic enim disposuit Dominus, ut sicut ejus passione in Quadragesimæ jejuniis contristaremur; ita ejus Resurrectione in Quinquagesimæ feriis lætaremur. Non igitur jejunamus in Quinquagesima, quia in his diebus nobiscum Dominus commoratur. *Item in Apologia David l.* Hunc numerum [Quinquagesimum videlicet] læti celebramus post Domini passionem, remisso culpæ totius debito, chirographo *m* quoque evacuato, ab omni nexu liberi, & suscipimus advenientem in nos gratiam Spiritus Sancti: die Pentecostes, vacante jejunio, laus dicitur Deo, Alleluja cantatur.

Corr. Rom. ¶. α Scire debet] *In multis manuscripti exemplaribus a capite* jejunium. *usque ad cap.* post Pascha. *in aliquot etiam usque ad ultimum, nulla est distinctio capitum. Tanquam enim unico contextu continentur multæ auctoritates a Gratiano citatæ. Ideo verba ista*, scire debet sanctitas vestra, *cohærent cum extremis verbis Gratiani ad finem præcedentis capitis, atque ita legendum.* Unde Ambrosius in ejusdem diei sermone 61. qui incipit, Scire debet sanctitas vestra, *ac deinde subjungendum*, Per hos quinquaginta, &c. *Suo enim modo aptavit hunc locum Gratianus. Nam apud beatum Ambrosium paulo aliter habetur.*

Gratian. *Necessario ergo Ecclesia constituit, ut post diem Pentecostes jejunia celebrentur. Sed quod in illis quinquaginta diebus jejunandum esse negatur, ex observantiæ necessitate intelligitur.*

C. IX. *De eodem.*

Unde idem Ambrosius *in ejusdem diei sermone 60. qui sic incipit.*

NOsse credo α vos fratres. Non minore lætitia celebramus diem Pentecostes, quam sanctum Pascha curavimus. Tunc enim, sicut modo fecimus, jejunavimus Sabbatho, vigilias celebravimus, orationibus pernoctantes *a* institimus: unde necesse est, similem observantiam *b* similis lætitia subsequatur.

Corr. Rom. ¶ α Nosse credo] *Idem evenit in hoc capite, quod in superiore evenisse notatum est. Cohæret enim cum superioribus, prima sermonis periodo quasi in summam redacta.*

Gratian. *Observantia vero similis dicitur quoad factum, non quoad necessitatem.*

C. X. *De eodem.*

Unde Isidorus *lib. 1. de Ecclesiasticis officiis, cap. 42.*

POst Pascha usque ad Pentecosten, licet traditio Ecclesiarum abstinentiæ rigorem prandiis relaxaverit; tamen si qui Monachorum vel Clericorum jejunare cupiunt, non sunt prohibendi: quia Antonius & Paulus, & cæteri Patres antiqui, etiam his diebus in eremo leguntur abstinuisse, neque solvisse abstinentiam, nisi tantum die Dominico.

C. XI. *De eodem.*

Item Hieronymus ad *Lucianum, epist. 28.*

UTinam c omni tempore jejunare possemus, quod in Actibus *d* Apostolorum diebus Pentecostes, & die Dominico Apostolum Paulum, & cum eo credentes fecisse legimus. *& infra*. Nec hoc dico, quod Dominicis *e* diebus jejunandum putem, & contextas quinquaginta *f* diebus ferias auferam; sed unaquæque provincia abundet in suo sensu: & præcepta Majorum leges Apostolicas arbitretur.

C. XII. *Sabbatho magno post horam baptismi Episcopus valet ordinari.*

Item Pelagius Papa *Petro Episcopo Pontino.*

DIlectionis *g* tuæ scripta suscepimus, quibus significas, Latinum Ecclesiæ Grumentinæ Diaconum ad Episcopatum Marcellionensis Ecclesiæ, sive Clusitanæ *h* ab omnibus fuisse electum: quod jam ante hoc tempus retulisti, & jussimus, ut veniret, credentes eos de persona ejusdem ab Episcopo suo dimissorias accepisse. Quod si modo fecerunt, facite eum velociter ad urbem Romam occurrere, ut si Deus jusserit, in Sabbatho magno post horam baptismi ordinetur. Quod si ante memoratum diem non occurrerit, cogetur usque ad quarti mensis jejunia subsistere.

a *Exod.* 32. b *Hierem.* 52. c *al. ad terram sanctam*] *orig.* d *Numer.* 14. e 4. *Reg.* 25. *Hierem.* 39. *&* 41. f *Hierem.* 52. g *Ezechiel.* 33. h *Joan.* 16. i *succidamus.*] *orig. & aliquot Gratiani exemplaria vetusta, & recentes editiones.* k *sic quantitas.*] *orig.* l c. 8. m *Coloss.* 2.

a *Pernoctanter*] *orig.* b *similis observantia similem lætitiam subsequatur.*] *orig.* c *Polyc. l. 3. tit. 23.* d *Act.* 13. 20. *&* 27. e *al. festivis.* f *al. sexaginta.*] *orig.* g *sup. dist. 63. literas. Polyc. lib. 2. tit. 28. Ansel. lib. 6. c. 59.* h *al. Cusilinatis. Supra dist. 54. cap. frequens.*

DISTIN-

DISTINCTIO LXXVII.

His temporibus secundum Anacletum, Zepherinum, Gelasium, & Pelagium, Episcopi, Presbyteri, & Diaconi sunt ordinandi. Metropolitanus autem juxta Leonem a *ex Presbyteris ejusdem Ecclesiæ, vel ex Diaconis optimus ordinetur. Ex Monachis autem, vel Laicis nullus, nisi per gradus Ecclesiæ, debet ad summum Sacerdotium pervenire.*

C. I. *Non nisi per distinctos gradus quisquam ad Sacerdotium aspiret.*

Unde Cajus Papa *Felici Episcopo, epist. unica in extremo.*

ILlud nos statuentes, vobis, & omnibus servare mandamus, ut ad ordines Ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia, qui ordinari merentur: id est, si quis Episcopus esse meretur, sit primum Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacretur Acolythus, demum vero Subdiaconus, deinde Diaconus, & postea Presbyter, & exinde, si meretur, Episcopus ordinetur.

C. II. *Quæ intervalla temporis in singulis gradibus servanda sint.*

Unde Zozimus *Episcopus urbis Romæ, ait ad Isychium, epist. 1. cap. 3.*

IN *b* singulis gradibus hæc tempora sunt observanda, si ab infantia α Ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, ut inter Lectores & Exorcistas quinquennio teneatur, exinde Acolythus, vel Subdiaconus 14. annis fiat, & sic ad benedictionem Diaconatus, si meretur, accedat: in quo ordine quinque annis, si inculpate se gesserit, hærere debebit. Exinde suffragantibus stipendiis per tot gradus datis propriæ fidei documentis, Presbyterii Sacerdotium poterit promereri: de quo loco (si eum exactior ad bonos mores vita perduxerit) summum Pontificatum sperare debebit. *& infra.* §. 1. Defensores etiam Ecclesiæ, qui ex Laicis fiunt, supradicta observatione teneantur, si meruerunt esse in ordine Clericatus.

Corr. Rom. ¶ α Si ab infantia] *Prior hæc hujus capitis pars summatim refertur. Integer locus sic habet:* Si ab infantia Ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, inter Lectores usque ad vigesimum ætatis annum continuata observatione perduret. Si major jam, & grandævus accesserit, ita tamen, ut post baptismum statim se divinæ militiæ desideret mancipari, sive inter Lectores, sive inter Exorcistas quinquennio teneatur, exinde Acolythus, vel Subdiaconus quatuor annis, & sic ad benedictionem, &c. *Ac sane in uno etiam pervetusto Gratiani codice, & apud Rabanum, lib. 1. cap. 13. de institut. Cleric. legitur*, quatuor annis, *non*, quatuordecim. *Sed ob glossam nihil mutatum, additumve est.*

C. III. *De eodem.*

Item Syricius Papa *ad Hymerium Tarraconensem, epist. 1. cap. 9.*

QUicunque *c* itaque se Ecclesiæ voverit obsequiis a sua infantia, ante pubertatis annos baptizari, & Lectorum debet ministerio sociari. Qui ab accessu adolescentiæ usque ad vigesimum α ætatis annum, si probabiliter vixerit, una tantum, & ea, quam virginem communi per Sacerdotem benedictione percepit, uxore contentus Acolythus, & Subdiaconus esse debebit, posteaque ad Diaconii gradum (si seipsum primitus, continentia præeunte, dignum probaverit) accedat. Ubi si ultra β quinque annos laudabiliter ministraverit: congrue Presbyterium consequatur. Exinde post decennium Episcopalem cathedram poterit adipisci: si tamen per hæc tempora integritas vitæ ac fidei ejus fuerit approbata. Qui vero jam ætate grandævus, melioris propositi conversatione provocatus, ex Laico ad sacram militiam pervenire festinat, desiderii sui fructum non aliter obtinebit, nisi eo, quo baptizatur, tempore statim Lectorum, aut Exorcistarum numero societur: si tamen eum unam habuisse, vel habere, & hanc virginem accepisse constet uxorem. Qui dum initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud Acolythus, & Subdiaconus fiat, & sic ad Diaconatum (si per hæc tempora dignus judicatus fuerit) provehatur. Exinde jam accessu temporum, Presbyterio, vel Episcopatui, si eum Cleri ac plebis evocaverit electio, non immerito societur.

Corr. Rom. ¶ α Vigesimum] *In plerisque vetustis exemplaribus, & Gratiani, & epistolæ, atque apud Ivonem legitur*, trigesimum: *sed in epistola Zozimi, quæ relata est in antecedente notatione*, vigesimum.

¶ β Ultra] *Sic legitur in omnibus manuscriptis, & in originali ipso. In vulgatis erat*, intra.

C. IV. *De eodem.*

Item ex sexta Synodo, *c.* 15.

SUbdiaconus *a* non minor viginti annorum ordinetur. §. 1. Si quis vero in aliquo ordine Sacerdotali præter constituta tempora ordinatus fuerit, deponatur.

C. V. *De eodem.*

Item ex Concilio Carthaginensi III. *c.* 4.

PLacuit *b*, ut ante viginti quinque annos ætatis nec Diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur, & ut Lectores populum non salutent.

C. VI. *Minoribus XXV. annis Levitica non præstetur benedictio.*

Item ex Concilio Agathensi, *cap. 16. & 17.*

EPiscopus *c* benedictionem Diaconatus minoribus quam XXV. annorum penitus non committat. §. 1. Sane si conjugati juvenes consenserint ordinari, etiam uxorum voluntas ita requirenda est, ut sequestrato mansionis cubiculo, religione promissa, posteaquam pariter conversi fuerint, ordinentur. §. 2. Presbyterum vero, vel Episcopum, ante triginta annos, id est, antequam ad viri perfecti ætatem perveniat, & Diaconos ante viginti quinque, nullus Metropolitanorum ordinare præsumat: ne per ætatem (quod aliquoties evenit) aliquo errore culpentur.

C. VII. *De eodem.*

Item ex Concilio Toletano IV. *c.* 19.

IN *d* veteri lege ab anno vigesimoquinto Levitæ in tabernaculo servire mandantur: cujus auctoritatem in canonibus & sancti Patres secuti sunt. Nos & Divinæ legis, & Conciliorum præcepti immemores, infantes & pueros Levitas facimus, ante legitimam ætatem, ante experientiam vitæ: ideoque ne ulterius fiat a nobis, & Divina lege *e*, & canonicis admonemur *f* sententiis, ut *g* a vigintiquinque annis ætatis Levitæ consecrentur, & a triginta Presbyteri ordinentur.

C. VIII. *Per quæ intervalla temporum ordinetur, qui de Monachis in Clericatum eligitur.*

Item Gelasius Papa *ad Episcopos per Lucaniam, epist. cap.* 3.

SI *h* quis de religioso proposito, & disciplinis monasterialibus eruditus ad Clericale munus accedat, inprimis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur, si nullo gravi facinore probatur infectus, si secundam non habuit fortassis uxorem, nec a marito relictam fortitus ostenditur, si pœnitentiam α publicam fortassis non

a *Epist.* 82. *Anastasio.* b *Anf. lib.* 7. *c.* 49. *Rabanus de inst. Cler. l.* 1. *c.* 13. c *Ivo p.* 6. *c.* 91. *&* 92.

a *Et Conc. Carthag. codicis. can.* 16. *Burch. l.* 2. *c.* 11. *Ivo p.* 6. *cap.* 31. *Pannor. lib.* 3. *c.* 30. *Polyc. lib.* 2. *tit.* 7. b *Anfel.* 6. *c.* 96. *Ivo p.* 5. *c.* 365. *Burchard. l.* 2. *c.* 9. c *Ivo part.* 6. *c.* 29. *Pannor. lib.* 3. *c.* 28. *Polyc. lib.* 2. *tit.* 27. d *Burch. l.* 2. *c.* 12. *Ivo p.* 6. *c.* 32. *Pannor. l.* 3. *c.* 31. e *Num.* 8. f *in codice Regio, admonemur exemplis.* g *al. fed.* h *fup. dift.* 55. *c.* 1. *Anfel. l.* 7. *c.* 47. *Ivo part.* 3. *c.* 143.

g essit,

gessit, nec ulla corporis parte vitiatus apparet; si servili, aut originariæ non est conditioni obnoxius; si curiæ jam probatur nexibus absolutus; si assecutus est literas, sine quibus vix fortassis Ostiarii possit implere ministerium.

Corr. Rom. ¶ α Si pœnitentiam] *Hinc usque ad finem addita sunt ex epistola ipsa, ut melius percipiatur nexus sequentis capitis. Nam post verbum*, ministerium, *continenter apud Gelasium sequitur*: ut si his omnibus, quæ sunt prædicta, fulcitur, continuo Lector &c.

C. IX. *De eodem.*

Item eodem capite, & sequenti.

MOnachus α vero novitius si morum honestate fulcitur, continuo Lector, vel Notarius, aut certe Defensor effectus, post tres menses existat Acolythus: maxime si huic ætas etiam suffragatur: sexto mense Subdiaconi nomen accipiat: ac si modestæ conversationis, honestæque voluntatis existit, nono mense Diaconus, completoque anno sit Presbyter: cui tamen, quod annorum interstitia fuerant collatura, sancti propositi sponte susceptа doceatur præstitisse devotio. §. 1. Si *a* vero Laicus quispiam Ecclesiasticis est aggregandus officiis, tanto solicitius in singulis, quæ superius comprehensa sunt, hujusmodi decet examinari personam, quantum inter mundanam, religiosamque vitam constat esse discriminis: quia utique convenientia Ecclesiæ ministeria reparanda *b* sunt, non inconvenientibus meritis ingerenda: tantoque magis, quod sacris aptum possit esse servitiis, in eorum quærendum est institutis, quantum de tempore, quo fuerant hæc assequenda, decerpitur, ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior consuetudo non contulit, ne *c* per occasionem supplendæ penuriæ Clericalis, vitia potius divinis cultibus intulisse *d*, non legitimæ familiæ Domini computemur procurasse compendia. Quorum promotionibus, super anni metas, sex menses nihilominus subrogamus: quoniam, sicut dictum est, distare convenit inter personam divino cultui deditam, & de Laicorum conversatione venientem. Quæ tamen eatenus indulgenda credidimus, ut Ecclesiis β ab hac occasione cessantibus, Canonum paternorum vetus forma servetur.

Corr. Rom. ¶ α Monachus] *Quomodo hic locus in originali habeat, proxima superiore notatione indicatum est.*

¶ β Ut Ecclesiis] *Hæc multo plenius a Gelasio exponuntur*: Ut illis, *inquit*, Ecclesiis, quibus infestatione bellorum, vel nulla penitus, vel exigua remanserunt ministeria, renoventur: quatenus his, Deo propitio, restitutis, in Ecclesiasticis gradibus subrogandis canonum paternorum vetus forma servetur, nec contra eos ulla ratione prævaleat, quod pro accidentis defectus remedio providetur, non adversus scita Majorum nova lege proponitur, cæteris Ecclesiis ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade vastatas pristinam faciendis ordinationibus convenit tenere sententiam.

DISTINCTIO LXXVIII.

QUa vero ætate Sacerdotes ordinari debeant, Bonifacius α Papa *diffinivit, dicens.*

Corr. Rom. ¶ α Bonifacius] *Cæteri collectores citant ex decretis Fabiani. Extat apud* Martinum *Bracarensem Episcopum, in capitul. Græc. Synod. c. 20. ex Neocæsarien. c. 11.*

C. I. *Ante annos triginta Presbyter non ordinetur.*

SI *e* quis triginta ætatis suæ annos non impleverit, nullo modo Presbyter ordinetur, etiamsi valde sit dignus.

C. II. *De eodem.* PALEA.

[*Item* in novellis in Authentica *de sanctiss. Episcopis.* §. *Clericos. apud Julian. Antec. constit.* 123. *c.* 19.]

NEmo *a* Presbyter consecretur, qui minor triginta annis sit: nemo Diaconus vel Subdiaconus hat, qui minor vigintiquinque annis sit: nemo Lectoribus connumeretur, qui minor XVIII. annis fuerit: nemo inter Diaconissas consecretur sacrosanctæ Ecclesiæ, quæ minor sit XL. annis, vel ad secundum matrimonium pervenerit.

C. III. *Non est ordinandus Sacerdos, nisi longo sit probatus examine.*

Item Leo Papa *ad Episcopos Africanos, epist. 85. cap. 1.*

QUid *b* est manus cito imponere, nisi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum obedientiæ *c*, ante experientiam disciplinæ, Sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici ordinantem, qualis ille est, qui non meruit ordinari.

C. IV. *Ante triginta annorum ætatem Presbyter non ordinetur.*

Item ex Concilio Neocæsarienſi, *cap.* 11.

PResbyter *d* ante XXX. annorum ætatem non ordinetur, quamvis sit probabilis vitæ: sed observet usque ad præfinitum tempus. Dominus enim noster Jesus Christus trigesimo anno baptizatus est, & tunc prædicavit.

Gratian. *Hoc* e *regulare est, unde & Christus, & Joannes Baptista, & Ezechiel, & nonnulli Prophetarum non leguntur ante hoc tempus prophetasse, vel prædicasse. Verum, quia Hieremias* f *& Daniel* g *ante juvenilem ætatem spiritum prophetiæ accepisse leguntur, David & Salomon in adolescentia uncti inveniuntur, Joannes etiam Evangelista* h, *cum adhuc esset adolescens, a Domino in Apostolum electus, & cum aliis ad prædicandum missus invenitur; Paulus* i *quoque Apostolus in adolescentia a Domino electus, & ad prædicandum missus asseritur: Ecclesia similiter, necessitate exigente, nonnullos ante triginta annos ordinare consuevit.*

C. V. *Necessitate exigente XXV. annorum Presbyteri ordinentur.*

Unde Zacharias Papa, *Bonifacio Episcopo, epistola 6. cujus initium* [Benedictus Deus.]

SI triginta annorum non reperiuntur, & necessitas exposcit, a viginti quinque annis & supra Levitæ & Sacerdotes ordinentur.

DISTINCTIO LXXIX.

Ipse A *Postolicus autem non nisi a Cardinalibus, & religiosis Clericis est inthronizandus.*

C. I. *De eo, qui sine concordi Cardinalium electione inthronizatur.*

Unde Nicolaus Papa II. *ait in epistola, qua Synodum a se Romæ habitam refert, cap.* 1.

SI *k* quis α Apostolicæ sedi sine concordi & canonica electione Cardinalium ejusdem Ecclesiæ, ac deinde sequentium religiosorum Clericorum inthronizatur, non Papa vel Apostolicus, sed apostaticus habeatur.

Corr. R. ¶ α Si quis] *Verba Nicolai in epistola, quæ in voluminibus Conciliorum impressis post decreta Nicolai I. habentur, hæc sunt:* Primo namque inspectore Deo est statutum, ut electio Romani Pontificis, in potestate Cardinalium Epi-

a *Ibid. cap.* 4. b *al. deputanda.* c *al. nec.* d *al. intuliſſe judicemur.* e *Polyc. lib.* 2. *tit.* 20. *Burch. l.* 2. *c.*10. *Ivo p.*6. *c.*30. *Pannorm. lib.*3. *cap.*29.

a *Polyc. l.* 2. *tit.* 27. b *Sup. dist.* 61. *c. miramur. vers. quid est cito. Anſ. l.* 6. *c.* 34. *Ivo p.* 5. *c.* 105. c *al. laboris.* d *Polyc. lib.*2. *tit.* 27. *Anſel. lib.*7. *c.* 95. *Pannor. l.*3. *c.*29. e *S. Gregor. in Ezechielem Homil.*2. f *Hierem.* 1. g *Dan.* 1. h *Matth.* 4. i *Actor.* 7. k *Polyc. l.* 1. *tit.* 4. *Anſelm. l.*6. *c.*15. ſ *ead. c. ſi quis pecunia.*

scoporum

scoporum sit: ita ut si quis Apostolicæ sedis sine præmissa concordi & canonica electione eorum, ac deinde sequentium ordinum religiosorum Clericorum, & Laicorum consensu inthronizatur, &c. *Idem fere habetur ad finem illius Synodi, & refertur infra. c.* si quis pecunia.

C. II. *Papa superstite, eo inconsulto, de electione futuri Pontificis nemo audeat loqui.*

Item Symmachus Papa, *in Synodo Romana prima, cap.* 3. *&* 5.

II. SI quis *a*, Papa α superstite, pro Romano Pontificatu cuiquam quolibet modo favorem præstare convincitur, loci sui honore, vel communione privetur. Si quis Presbyter β, aut Diaconus, aut Clericus, Papa incolumi, & eo inconsulto, aut subscriptionem pro Romano Pontificatu commodare, aut pyctacia promittere, aut sacramentum præbere tentaverit, aut aliquod certe suffragium polliceri, vel de hac causa privatis conventiculis factis deliberare atque decernere, loci sui dignitate atque *b* communione privetur. *& infra* c. Propter occultas fraudes, & conjurationum secretas insidias, quas hujus sententia districtionis consequitur *d*, si quis ad Ecclesiasticam pertulerit notitiam consilia eorum, qui contra hanc Synodum de Pontificali egerint ambitu, & rationabili probatione convicerit, particeps actionis hujusmodi non solum purgatus ab omni culpa sit, sed etiam remuneratione, quæ non indigna sit, sublevetur. Universa Synodus, &c.

Corr. Rom. ¶ α Si quis, Papa] *Initium hoc usque ad versiculum*, Si quis Presbyter, *est caput secundum suggestionis Fulgentii Archidiaconi Romanæ Ecclesiæ: quod una cum tribus aliis capitulis, in tomis Conciliorum, præcedit primam, vel secundam Synodum sub Symmacho, cum hoc inscriptione:* Capitula primæ Synodi Romanæ sub Symmacho Papa. *In codice vero canonum prænotantur his verbis:* Tituli decretorum Papæ Symmachi numero quatuor.

¶ β Si quis Presbyter] *Hæc sunt propria verba cap.* 3. *ipsius Synodi, quod est secundum in codice canonum.*

C. III. *In Apostolatus culmen nullus nisi ex Cardinalibus promoveatur.*

Item ex Concilio Stephani Papæ III. [*Deusdedit addit, habito in basilica Constantiniana, act.* 3.]

OPortebat *e*, ut hæc sacrosancta domina nostra Romana Ecclesia (juxta quod a B. Petro, & ejus successoribus institutum est) rite ordinaretur, & in Apostolatus culmen unus de Cardinalibus, Presbyteris, aut Diaconis consecraretur.

C. IV. *De eodem.*

Item ex eodem.

NUllus *f* unquam Laicorum, neque ex alio ordine præsumat, nisi per distinctos gradus ascendens Diaconus, aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacri Pontificatus honorem promoveri.

Corr. Rom. ¶ *In Pontificalibus manuscriptis, uno Vaticano, & altero Cardinalis Sirleti in vita Stephani Papæ III. referendo Synodum ipsius tempore habitam, hæc leguntur ad caput hoc pertinentia*: Tunc allatis sacratissimis canonibus, eisque liquido perscrutatis, prolata est sententia ab eodem Sacerdotali Concilio, sub anathemate interdicens, ne ullus unquam præsumat Laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens, Diaconus, aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacri Pontificatus honorem promoveri: & alia plura, quæ canonica indigebant correctione, in eodem Concilio statuerunt emendanda.

C. V. *Anathematizetur Episcopus, Monachus, vel Laicus Romanam Ecclesiam invadens, & in gradum filiorum ejus prorumpens.*

Item ex eodem.

III. SI *a* quis ex Episcopis, vel Presbyteris, vel Monachis, vel Laicis contra canonum, & sanctorum Patrum statuta prorumpens, in gradum filiorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, id est, Presbyterorum Cardinalium & Diaconorum ire præsumpserit, & hanc Apostolicam sedem invadere quilibet ex suprædictis tentaverit, & ad summum Pontificalem honorem ascendere voluerit, ipsi, & sibi faventibus fiat perpetuum anathema. *& infra*. §. 1. Si quis resistere præsumpserit Sacerdotibus, atque Primatibus Ecclesiæ, vel cuncto Clero ad eligendum sibi Romanum Pontificem, secundum canonicam *b* traditionem, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ *Deusdedit Presbyter Cardinalis tituli Apostolorum in Eudoxia, part.* 2. *cap.* 131. *refert multa ex Synodo habita a Stephano tertio, in quibus caput hoc integrum continetur.*

C. VI. *Anathema sit, qui canonicæ electioni Romani Pontificis contradicere præsumpserit.*

Item ex Concilio Leonis Papæ IV.

IV. SI *c* quis ex Sacerdotibus, seu Primatibus nobilibus, seu cuncto Clero sanctæ Romanæ Ecclesiæ, electioni Romani Pontificis contradicere præsumpserit, sicut in Concilio Bonifacii, & Stephani Papæ legitur statutum, anathema sit.

C. VII. *Nullius Episcopi fiat electio, nisi post diem tertium depositionis alterius.*

Item ex Concilio Bonifacii Papæ III.

2 NUllus *d* Pontifice Romano vivente, aut Episcopo civitatis suæ præsumat loqui, aut partes sibi facere, nisi tertio die depositionis ejus, adunato Clero, & filiis Ecclesiæ, & tunc electio fiat.

3 pars. Gratian. *Sed quæritur, si duo concertantium temeritate electi fuerint, quis eorum alteri præferendus sit? De his ita scribit* Honorius Augustus *ad Bonifacium Papam e.*

C. VIII. *Si temeritate concertantium duo fuerint ordinati.*

SI *f* duo forte contra fas temeritate concertantium *g* fuerint ordinati, nullum ex his futurum penitus Sacerdotem; sed illum solum in sede Apostolica permansurum, quem ex numero Clericorum, nova ordinatione divinum judicium, & universitatis consensus elegerit.

4 pars. Gratian. *Hoc autem capitulum* h *non de eo intelligendum est, qui uno per apostasiam ordinato, a Cardinalibus & religiosis Clericis Apostolicæ sedi inthronizatur, etiamsi ille apostaticus ita cathedram B. Petri violenter tenuerit, ut canonica electio intra urbem fieri non valeat.*

C. IX. *De eo, qui per pecuniam, vel populari tumultu, non canonica electione ordinatur.*

Unde Nicolaus Papa II. *in Concilio Romano* i *statuit, dicens:*

V. SI *k* quis pecunia, vel gratia humana, vel populari seu militari tumultu, sine concordi & canonica electione, ac benedictione Cardinalium Episcoporum, ac deinde sequentium ordinum religiosorum Clericorum, fuerit Apostolicæ sedi inthronizatus, non Apostolicus,

a *Burch. l.* 1 *c.* 223. *Ivo p.* 5. *c.* 336. *Polyc. l.* 1, *tit.* 4. *Ansl. l.* 6. *cap.* 1. b *al. vel.* c C. 5. *Polyc. ibid.* d *al. persequitur.* e *Deusdedit p.* 1. *Ansel. l.* 6. *c.* 25. *Polyc. l.* 1. *tit.* 4. f *Deusdedit ibid. Polyc. ibid. Ansel. l.* 6. *c.* 24. *S. Ant. l.* 6. *c.* 24.

a *Deusdedit ibid. Ansel. l.* 6. *c.* 26. *&* 27. *In Pontificali Rom. manuscr.* b *al. hanc canonicam.* c *Deusdedit. ibid. Ansel. l.* 6. *c.* 28. d *In Pontific. Rom. manuscr. Ans. l.* 6, *c.* 211. *Deusdedit p.* 1. e *In Tomis Conciliorum inter epistolas Bonif.* f *inf. dist.* 97. *c. Victor Honorius.* g *certantes*] *orig.* h *Anselm. lib.* 6. *cap.* 17. i *in fine.* k *supr. fere idem, dist. ead. cap. si quis Apostolicæ Ans. l.* 6. *c.* 16. *Polyc. l.* 1. *tit.* 4. *Ivo p.* 4. *c.* 8.

licus, sed apostaticus habeatur, liceatque Cardinalibus Episcopis, cum religiosis & Deum timentibus Clericis & Laicis, invasorem, etiam cum anathemate, & humano auxilio & studio, a sede Apostolica repellere, & quem dignum judicaverint, præponere. Quod si hoc intra urbem perficere nequiverint, nostra auctoritate Apostolica congregati in loco, qui eis placuerit, eligant quem digniorem, & utiliorem Apostolicæ sedi perspexerint, concessa ei auctoritate regendi & disponendi res, & *a* utilitatem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, secundum quod ei melius videbitur, juxta qualitatem temporis, quasi jam omnino inthronizatus sit.

5 pars. Gratian. *Electio vero Romani Pontificis etiam cum deliberatione prædecessoris fieri debet.*

C. X. *Si Papa de electione sui successoris ante decernere non potuerit.*

Unde Symmachus Papa *ait in Synodo Romana prima, cap.* 4.

SI *b* transitus Papæ (quod absit) inopinatus evenerit, & de sui electione successoris (ut supra placuit) non possit ante decernere, siquidem in unum totius inclinaverit *c* Ecclesiastici ordinis electio, consecretur electus Episcopus. Si autem, ut fieri solet, studia cœperint esse diversa eorum, de quibus certamen emerserit, vincat sententia plurimorum: sic tamen, ut Sacerdotio careat, qui captus promissione, non recto judicio de electione decreverit. Synodus dixit; Placet, &c.

6. ps. Gratian. *Sicut supra monstratum est, electio summorum Sacerdotum a Cardinalibus & religiosis Clericis fieri debet: ejectio vero eorum, judicio divino reservata est.*

C. XI. *Summorum Pontificum ejectionem sibi Dominus reservavit.*

Unde Anacletus Papa *ait ad Episcopos Italiæ, epist.* 2. *c.* 2.

EJectionem *d* vero summorum α Sacerdotum sibi Dominus reservavit, licet electionem eorum bonis Sacerdotibus, & spiritualibus populis concessisset.

Corr. Rom. ¶ α Summorum] *Sequebatur*, Pontificum, vel Sacerdotum. *Sublatæ sunt duæ priores voces, quia neque in originali, neque apud Ivonem, neque in vetustis Gratiani exemplaribus leguntur.*

DISTINCTIO LXXX.

1 ps LOca *vero, in quibus Primates, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Presbyteri sunt ordinandi, hæc sunt secundum Lucium Papam, & Clementem, atque Anacletum.*

C. I. *In quibus locis Primates, vel Patriarchæ debeant ordinari.*

Ait enim Lucius Papa.

URbes *e* & loca, quibus Primates præsidere debent, non a modernis, sed etiam multis ante adventum Christi sunt statutæ temporibus: quarum Primates etiam Gentiles, pro majoribus etiam negotiis appellabant. §. 1. In ipsis vero urbibus post Christi adventum, Apostoli & successores eorum, Patriarchas, vel Primates posuerunt, ad quos Episcoporum negotia (salva in omnibus Apostolica auctoritate) & majores causæ, post Apostolicam sedem sunt referendæ.

C. II. *De eodem.*

Item Clemens Papa *ad Jacobum, epist.* 1.

IN *f* illis vero civitatibus, in quibus olim apud Ethnicos primi *g* Flamines eorum, atque primi legis Doctores erant, Episcoporum Primates poni, vel Patriarchas B. Petrus præcepit, qui reliquorum Episcoporum causas, & majora, quoties necesse foret, negotia in fide agitarent, *& paulo post.* §. 1. In illis autem civitatibus, in quibus dudum apud prædictos erant Archiflamines, quos tamen minores tenebant, quam memoratos Primates, Archiepiscopos institui præcepit. *& infra.* §. 2. In singulis vero reliquis civitatibus singulos, & non binos, vel ternos, aut plures, Episcopos constitui præcepit, qui non Primatum, aut Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum nomine, quia matres civitatum non tenent; sed Episcoporum tantum vocabulo potirentur: quoniam nec inter ipsos Apostolos par institutio fuit, sed unus omnibus præfuit.

C. III. *De eodem.*

Item Anacletus *b, epist.* 3. *cap.* 2.

EPiscopi *c* non in castellis, aut modicis civitatibus debent constitui, sed Presbyteri per castella, & modicas civitates, atque villas debent ab Episcopis ordinari & poni: singuli tamen per singulos titulos suos. Et Episcopus non ab uno, sed a pluribus debet Episcopis ordinari, & ut dictum est, non ad modicam civitatem, ne vilescat nomen Episcopi, sed ad honorabilem urbem titulandus & denominandus est. Presbyter vero ad qualemcunque *d* locum, vel Ecclesiam in eo constitutam, est præficiendus.

C. IV. *De eodem.*

Item Leo Papa *ad Episcopos Africæ, epist.* 85. *c.* 2.

ILlud *e* sane, quod ad Sacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum statuta servari, ut non in quibuslibet locis, neque quibuslibet castellis, & ubi ante non fuerunt, Episcopi consecrentur: cum ubi minores sunt plebes, minoresque conventus, Presbyterorum cura sufficiat: Episcopalia autem gubernacula non nisi majoribus populis, & frequentioribus civitatibus oporteat præsidere: ne, quod sanctorum Patrum divinitus inspirata decreta vetuerunt, viculis & possessionibus, vel obscuris & solitariis municipiis, tribuatur Sacerdotale fastigium.

C. V. *De eodem.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c.* 57.

NOn debere in vicis & villis *f* Episcopos ordinari, sed visitatores α, id est, qui circumeant, constitui: hos autem, qui antehac ordinati sunt, nihil agere censemus sine conscientia Episcopi civitatis. Similiter etiam Presbyteri nihil sine præcepto & consilio Episcopi agant.

Corr. Rom. ¶ α Sed visitatores] *In codice Græco impresso legitur, ἢ περιοδευτὰς, in tribus autem manuscriptis, ἀλλὰ περιοδευτὰς.*

2 pars. Gratian. *Sedes autem Episcoporum non longo intervallo debent disjungi, ut ad consecrationem sui comprovincialis sine difficultate possint occurrere.*

C. VI. *Episcopales sedes non longo intervallo a se debent disjungi.*

Unde Gregorius *Augustino Anglorum Episcopo, responso octavo.*

FRaternitatem *g* tuam ita volumus in Anglia Episcopos ordinare, ut ipsi sibi Episcopi longo intervallo minime disjungantur: quatenus nulla sit necessitas, ut in ordinatione alicujus Episcopi convenire non possint. Nam Episcoporum ordinatio sine aggregatis tribus vel quatuor Episcopis fieri non debet.

DISTINCTIO LXXXI.

1 ps HÆc *de ordinandis & ordinatoribus atque de singulorum graduum distinctionibus & officiis dixisse nos sufficiat. Verum quia aliquantulum*

a *al. in*] b *Deusdedit, p.* 1. *Polyc. l.* 1. *t.* 4. *Ansl. l.* 6. *c.* 1. *Pann. l.* 3. *c.* 2. c *al. convenerit.* d *Ivo p.* 5. *c.* 138. e *Extat apud Stephanum l. epist.* 1. *c.* 5. *Ansl. l.* 6. *c.* 118. f *Leo II. epist.* 3. *Polyc. l.* 2. *tit.* 22. *Burch. l.* 1. *c.* 255. *Ansel. l.* 6. *c.* 113. g *al. Archiflamines.*

a *Judicia,*] *orig.* b *Item est Clementis in ep. proxime citata.* c *Burch. l.* 1. *c.* 4. *Ivo part.* 5. *c.* 58. *&* 98. d *quemcunque*] *orig.* e *Polyc. l.* 2. *tit.* 23. *Burch. l.* 2. *c.* 32. *Ivo p.* 5. *c.* 107. *&* 143. *ext. de privil. c.* 1. f *al. castellis.* g *Pann. l.* 3. *c.* 16. *diffu-*

disjujus in his immorati fumus, quædam præcedentibus cohærentia sub epilogo ad memoriam subjiciamus. Debet ordinandus in Episcopum (ut Apostolus a scribit) esse sine crimine, *id est, sine peccato mortali: quod non solum de Episcopo, sed etiam de quolibet electo ad aliquam præposituram Ecclesiæ oportet intelligi.*

C. I. *Sine crimine, & gravi peccato debet esse, qui ordinatur Episcopus.*

Unde Augustinus *scribit tractatu* 41. *ad cap.* 8. *Joannis.*

APostolus *b* Paulus, quando elegit ordinandos vel Presbyteros, vel Diaconos, & quicunque ordinandus est ad præposituram Ecclesiæ, non ait: Si quis sine peccato est, (hoc enim si diceret, omnis homo reprobaretur, nullus ordinaretur:) sed ait *c*: *Si quis sine crimine est*: sicut est homicidium, adulterium, aliqua immunditia fornicationis, furtum, fraus, sacrilegium, & cætera hujusmodi. *Item* d. §. 1. Crimen autem est peccatum grave, accusatione & damnatione dignissimum.

2 ps. Gratian. *Quolibet itaque horum implicatus, ordinari non debet; vel si jam ordinatus, ante tempus, vel post tempus suæ ordinationis aliquid eorum admisisse convincitur, susceptigradus officio privabitur.*

C. II. *Monitoris personam non recte suscipit, qui verbis, non operibus docet.*

Unde Symmachus Papa *ait:*

NEmo recte monitoris personam suscipit, nisi qui actibus suis errata condemnat, & amorem innocentiæ conversatione demonstrat.

C. III. *Careat ordine, quem præstat, qui indignum sublimare non metuit.*

[*Item* Cœlestinus *ad Episcopos Galliæ, epist.* 2. *c.* 3.]

TAntis Daniel gravatus testimoniis, tanta facinorum accusatione pulsatus, sacrarum, ut dicitur, virginum pollutus incestu, Episcopus asseritur ordinatus. Et, ut in nostri libellis scrinii continetur, quorum ad vos quoque exemplaria direximus, in Pontificii dignitatem, hoc tempore, quo ad causam dicendam, missis a nobis literis, vocabatur, obrepsit. Sacro nomini absit injuria. Facilius est, ut hanc dignitatem tali dando ipse amiserit ordinator, quam eam obtineat ordinatus. Cui convicto sociabitur, qui sibi eum credidit, largiendo Pontificium, sociandum. Qualis enim ipse sit, quisquis tales ordinaverit, ostendit.

C. IV. *Non recipit ordo Ecclesiasticus eum, qui sine examinatione, vel postea confessus ordinatur.*

Item ex Concilio Nicæno, *cap.* 9.

SI *e* qui sine examinatione promoti Presbyteri sunt, & postea examinati, confessi sunt peccata sua, & cum confessi fuissent, contra regulam venientes homines eis manus imposuerunt; hos Ecclesiasticus ordo non recipit. In omnibus enim quod irreprehensibile est, sancta *f* defendit Ecclesia.

C. V. *Lapsi, per ignorantiam, aut contemptu ordinantium ordinati, dejiciantur.*

Item ejusdem Concilii, *cap.* 10.

QUicunque ex his, qui lapsi sunt, per ignorantiam sunt ordinati, vel contemptu α eorum, qui eos ordinaverunt, hoc non præjudicat regulæ Ecclesiasticæ. Cum enim compertum fuerit, deponuntur.

Corr. Rom. ¶ α Contemptu] *Græce est in Concilio vulgato,* ἢ καὶ προειδότων τῶν προχειρισαμένων: *id est,* vel etiam iis antea scientibus, qui ordinaverunt.

C. VI. *Alienus fiat a ministerio, qui illud, vivendo illicite, polluit.*

Item Innocentius *ad Maximum, & Severum, epist.* 5.

MAximianus *a* filius *b* noster agens in rebus hujusmodi, qualem querelam detulerit, libelli ejus series annexa declarat. Qui zelo fidei & disciplinæ ductus, non patitur Ecclesiam pollui ab indignis Presbyteris, quos in Presbyterio filios asserit procreasse. Quod non licere exponerem, nisi nossem vestram prudentiam legis totius habere notitiam. Et ideo, fratres charissimi, libelli, qui subjectus est, tenore perspecto, eos, qui talia perpetrasse dicuntur, jubebitis in medio collocari, discussisque objectionibus, quæ ipsis Presbyteris impinguntur, si convicti fuerint, a Sacerdotali removeantur officio (quia qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt,) atque alieni efficiantur a ministerio, quod vivendo illicite polluerunt.

C. VII. *Cuilibet ab ordine depositio, Episcopi providentia, locus pœnitentiæ deputetur.*

Item Eugenius Papa II.

SAcerdos *e*, aut quivis alius in ordine Ecclesiastico provectus, si in eo scelere invenitur, quo abjiciendus comprobatur, depositus, providentia Episcopi, bene provisio loco constituatur, ubi peccata lugeat, & ulterius non committat.

C. VIII. *Retrudantur in monasterium Presbyteri, qui pœnitentiam agere contemnunt.*

Item ex Concilio Moguntino.

DIctum *d* est nobis, Presbyteros propter suam negligentiam canonice degradatos, & seculariter gradu amisso vivere, & pœnitentiæ agendæ bonum negligere. Unde statuimus, ut gradu amisso, agendæ pœnitentiæ gratia, in monasterium α, aut in Canoniam regularem mittantur. Si vero hoc fieri causa quælibet prohibuerit, ubicunque sint, pœnitentiam agere non desistant. Si autem amisso gradu seculariter vivere voluerint, & pœnitentiam agere neglexerint, ab Ecclesiæ communione separentur.

Corr. Rom. ¶ α In monasterium,] *In Concilio Cabilonensi, ubi hic canon habetur (licet Burchardus etiam, & Ivo ex Moguntino citent) & apud cæteros collectores legitur,* in monasterio, aut canonico, aut regulari: *in uno autem pervetusto Gratiani codice,* in monasterio juxta canonicam regulam.

C. IX. *Mutatio loci aliquando valet conversis ad pœnitentiam.*

Item Isidorus *sententiarum de summo bono, lib.* 2. *cap.* 10.

VAlet interdum conversis pro animæ salute mutatio loci. Plerumque enim dum mutatur locus, mutatur & mentis affectus. Congruum est enim, inde etiam corporaliter avelli, ubi quisque illecebris deservivit. Nam locus, ubi quisque prave vixit, hoc in aspectu mentis apponit, quod sæpe ibi vel cogitavit, vel gessit.

C. X. *Clericus adulterasse convictus vel confessus in monasterio detrudatur.*

Item ex tertia Synodo Aurelianensi, *cap.* 7.

SI *e* quis Clericus adulterasse aut confessus, aut convictus fuerit, depositus ab officio, communione concessa, in monasterio toto vitæ suæ tempore detrudatur.

a *Ad Tit.* 1. b *Beda ad Tit.* 1. c *ad Tit.* 1. & 1. *Tim.* 3. d *August. ibid. supr. dist.* 25. *c. unum orarium. Ex libello Ennodii pro defensione Synodorum Romanarum.* e *Rab. l. pœn. c.* 1. *Burch. l.* 2. *c.* 13. *Ivo p.* 6. *c.* 33. *Ans. l.* 8. *c.* 33. *supr. dist.* 24. *c. tuit.* f *al. catholica*] *sic in epist.* 1. *Cal.* 1.

a *al. Maximilianus.* b *Polyc. lib.* 4. *tit.* 39. *Ansel. lib.* 8. *cap.* 15. *Ivo part.* 6. *cap.* 96. c *Ansel. lib.* 5. *in princ.* d *In Concil. Cabilonensi, cap.* 30. *Burch. lib.* 2. *cap.* 191. *Ivo part.* 6. *cap.* 136. e *Ivo part.* 8. *cap.* 185. *Pannorm. l.* 3. *c.* 143.

C. XI. *De eodem.*

Item Pelagius Papa *Constantino defensori.*

ROmanus *a* Ecclesiæ Thæanensis Clericus, pro crimine adulterii, quod admisisse perhibetur, a Clericatus ordine depositus, in monasterio hic in urbe Romana ad agendam pœnitentiam ex nostra jussione detrusus est.

C. XII. *In crimine captus Presbyter, vel Diaconus deponatur, non tamen communione privetur.*

Item ex canone Apostolorum 25.

PResbyter *b*, aut Diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio, aut furto, aut homicidio α captus est, deponatur; non tamen communione privetur β. Dicit enim Scriptura: *Non c vindicabit Dominus bis in idipsum.*

Corr. Rom. ¶ α Aut homicidio] *Hæc dictio non est in canone 25. Apostolorum: sed in Concilio Triburiensi, cum Patres illi ita dixissent;* legimus in canonibus Apostolorum, quod Episcopus, Presbyter, & Diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio, aut furto captus est, deponatur: *hinc argumentantur, idem multo magis statuendum esse de homicida: quæ fortasse causa fuit, quamobrem a Gratiano & aliis collectoribus ea dictio huic canoni adjecta sit. In canone autem 32. Basilii idem statuitur de Clericis peccantibus peccatum ad mortem, quod etiam de fornicatoribus expositum erat in canone 3.*

¶ β Privetur.] *In codicibus impressis sequebatur,* si paruerit sententiæ, *quæ verba sunt expuncta, quia neque in originali, neque in vetustis Gratiani exemplaribus leguntur.*

C. XIII. *De eodem.*

Item.

II. SI *d* quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus post Diaconii gradum acceptum fuerit fornicatus, aut mœchatus, deponatur, & ab Ecclesia projectus, inter Laicos α agat pœnitentiam.

Corr. Rom. ¶ *Proprius auctor hujus capitis non est inventus: sed simile habetur in Concilio Neocæsarienſi, c. 1. & in capitulis Martini Bracarensis, cap. 27.*

¶ α Inter Laicos] *Hæ duæ dictiones non leguntur in cap. 1. Concilii Neocæsariensis, citato supr. dist. 28. c.* Presbyter (*ut ibi notatum est*) *neque in capitulo Martini Bracarensis.*

C. XIV. *De eodem.*

Item ex Concilio Arelatensi I. c. 11. & 14.

SI *e* Diaconus, aut Presbyter crimen capitale commiserit, simul & ab officio, & a communione pellatur. Si vero pro reatu suo se ab altaris communione sub pœnitentis professione submoverit, his *f* quoque, si alii defuerint, & causa certa necessitatis exoritur, poscentem baptisma liceat baptizare.

C. XV. *Non ingrediantur Ecclesiam Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, qui in fornicationis crimine jacent.*

Item Gregorius VII. *omnibus per regnum Italicum, & Teutonicorum, debitam S. Petro obedientiam exhibentibus.*

III. SI *g* qui sunt Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi, qui in crimine fornicationis jaceant, interdicimus eis ex parte Dei omnipotentis, & S. Petri auctoritate, Ecclesiæ introitum, usque dum pœniteant, & emendent. Si qui vero in suo peccato perseverare maluerint, nullus vestrum officium eorum audire præsumat: quia benedictio eorum vertitur in maledictionem, & oratio in peccatum, testante Domino per Prophetam *h*: *Maledicam,* inquit, *benedictionibus vestris.* Qui *i* vero huic saluberrimo præcepto obedire noluerit, idololatriæ peccatum incurrit, Samuele *a* testante, & B. Gregorio *b* adstruente: *Peccatum ariolandi est non obedire, & quasi scelus idololatriæ non acquiescere.* Peccatum igitur paganitatis incurrit, quisquis, dum Christianum se asserit, sedi Apostolicæ obedire contemnit.

Corr. Roman. ¶ *In regesto epistolarum Gregorii VII. non est inventa hæc epistola, in qua sint omnia prorsus verba hujus capitis. Sunt tamen in eo multa, quæ hujus decreti faciunt mentionem. Lib. 1. epist. 30. Episcopo Salzburgensi, & lib. 2. epist. 61. Leodicensi Episcopo, & sequenti epistola Sicardo Aquilegiensi. De quo decreto, ut ipsum exequi omnino curarent, eodem lib. 2. epist. 69. Burchardo Halberstatensi Episcopo, & epist. sequenti, Annoni Coloniensi Archiepiscopo diligentissime scribit, & lib. 3. epist. 3. Sigifredo Archiepiscopo Moguntino idem mandat, & lib. 4. epist. 10. Comitissæ Flandrensi, & sequenti, Comiti de eadem re scribit. Inter decreta etiam Innocentii II. fit istius decreti mentio. Verum propria verba hujus capitis usque ad versic.* Qui vero huic saluberrimo, *Marianus Scotus refert in fine suorum Chronicorum. Sequentia autem verba valde sunt ipsi Gregorio VII. familiaria.*

C. XVI. *Officio & beneficio privetur Episcopus, Presbyter, vel Diaconus fœminam accipiens, vel acceptam retinens.*

Item Alexander II. *Episcopis, & Regi Dalmatiarum.*

IV. SI *c* quis amodo Episcopus, Presbyter, aut Diaconus fœminam acceperit, vel acceptam retinuerit, proprio gradu decidat, usque dum ad satisfactionem veniat: nec in choro psallentium maneat, nec aliquam portionem de rebus Ecclesiasticis habeat.

C. XVII. *De eodem.*

Idem *Clero Mediolanensi.*

V. SI *d* quis Sacerdotum, vel Diaconorum, vel Subdiaconorum officium contumaciter deserens, fœminam sibi potius elegit, sicut sponte ob fornicationem dimittit officium; ita ob prævaricationem dimittere cogatur etiam invitus beneficium.

C. XVIII. *De eodem.*

Idem *populo Mediolanensi.*

EOs *e* etiam, qui ut fornicari eis liceat, divinum officium derelinquunt, & a Deo recedentes, Diabolo & operibus ejus serviunt, sicut se justissime ab officio alienos faciunt; ita beneficio Ecclesiarum privatos esse adjudicamus.

C. XIX. *De eodem.*

Item Lucius Papa.

MInistri *f* altaris Presbyteri, sive Diaconi, ad Dominica tales eligantur officia, qui continentiam servent. §. 1. Si vero post ordinationem suam ministros contigerit propriæ uxoris invadere cubile, sacrarii non intrent limina, neque sacrarii α portitores fiant, neque altaria contingant, neque ab offerentibus holocausti oblationem suscipiant, neque ad Dominici corporis portionem *g* accedant, neque propinent β, neque sine majoris natu auctoritate minora gerant officia: urceum sane ad altare, vel calicem ne suggerant.

Corr. Rom. ¶ α Sacrarii] *In epist. 2. Clementis (unde caput hoc sumptum videri potest, & unde citat Ivo) legitur,* sacrificii. *In uno autem vetusto Gratiani codice,* sacri.

¶ β Neque propinent,] *In epistola Clementis est:* nec aquam Sacerdotibus porrigat ad manus, ossia forinsecus claudat, minora gerat officia, urceum, sive calicem ad altare

a *Pann. l. 3. c. 144.* b *In Conc. Tribur. c. 11. Rab. l. pœnit. c. 1. Ans. l. 11. c. 29. Burch. l. 2. c. 189. Ivo p. 6. c. 234. Polyc. lib. 4. tit. 31.* c ἐκδικήσει δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ. d *sup. dist. 28. c. Presbyter. Ans. lib. 11. c. 31.* e *Ivo part. 6. cap. 368. & p. 15. c. 18. c. 15.* f *al. sic.* g *Anselm. l. 6. c. 177. Pann. l. 3. cap. 134.* h *Malach. 2.* i *Ivo part. 5. cap. 36.*

a 1. *Reg. 15.* b *lib. 35. Moral. cap. 12. 8. quæst. 1. c. sciendum.* c *Pannorm. lib. 3. cap. 133.* d *Pannor. lib. 3. c. 138.* e *Pannorm. lib. 3. c. 140.* f *Habetur in epist. 2. Clementis ad Jacobum fratrem Domini. Ansel. l. 8. c. 2. Polyc. l. 4. tit. 31. Ivo p. 6. c. 87.* g *al. portationem.*

altare non sufferat *a*. *Apud Ivonem vero*: Sed aquam tantum Sacerdotum manibus porrigat, ostia forinsecus claudat, minora gestet officia: urceum sane ad altare suggerat.

C. XX. *Clericus matronarum domicilia frequentans deponatur.*

Idem.

3 CLericus *b* solus ad fœminæ tabernaculum non accedat, nec properet *c* sine majoris natu Sacerdotis *d* jussione α: nec solus Presbyter cum sola fœmina fabulas misceat: nec Archidiaconus sub prætextu humilitatis aut officii frequenter intret domicilia matronarum, aut forte per Clericos, aut domesticos *e* matronæ mandet aliquid *f* secrete. Si agnitum fuerit, & ille deponatur, & illa a liminibus arceatur Ecclesiæ.

Corr. Rom. ¶ α Jussione:] *In epistola Clementis sequitur*: Nec Presbyter solus cum sola adjungatur, sed duobus adductis testibus visitet infirmam: nec solus cum sola fœmina fabulas misceat: nec Archidiaconus, aut Diaconus sub prætextu officii humilitatis frequentet, &c.

C. XXI. *De eodem.* PALEA.

Idem.

SEd *g* si forte aliqua intercessio fuerit, Episcopo suggeratur. Et si talis est, ad quam debeat ire pio interventu, ipse pergat: sin autem, de latere suo dirigat α, cum duobus, aut tribus testibus. Nemo tamen cum extranea habitet fœmina, nisi proxima, aut soror fuerit. Et hoc cum magna solicitudine fiat. Non *h* enim ignoramus malitias Satanæ.

Corr. Rom. ¶ *Hæc Palea in plerisque vetustis exemplaribus habetur conjuncta capiti antecedenti.*

¶ α Dirigat,] *In epistola S. Clementis sequitur*: cum duobus ac tribus, qui hoc sanare *i* debeant. Sane ad visitandum mulierem infirmam nullus Clericus ingrediatur, nisi cum duobus, aut tribus. Nemo tamen, &c.

C. XXII. *De eodem.* PALEA.

[*Ex decreto* α Eugenii Papæ.]

SI k quispiam Sacerdotum, id est, Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, de quacunque fœmina crimine fornicationis suspectus, post primam, secundam, & tertiam admonitionem β inveniatur fabulari cum ea, vel aliquo modo conversari, excommunicetur: fœmina vero canonice judicetur.

Corr. Rom. ¶ α Ex decreto] *Hic canon in Concilio Romano primum ab Eugenio secundo editus, & postea a Leone quarto etiam in Concilio fuit repetitus, & citatur in Decretalibus tit. de cohabit. Cleric. & mul. Et in plerisque vetustis exemplaribus est sine nomine.*

¶ β Admonitionem] *In eodem canone sequitur*, Metropolitani, vel alterius Episcopi, aut ejus, cui subjacere videatur.

C. XXIII. *Simul cum mulieribus Sacerdotes habitare non licet.*

Item Gregorius.

4 OPortet *l* Sacerdotes, quibus Domini populus commissus est, cum magna animi constantia vigilare super Dominicas oves, ne lupinis morsibus, id est, Diaboli stimulis lanientur. §. 1. Neque enim hoc silere debeo, quod cum gravi animi tristitia dico: Sacerdotes cum fœminis habitare conspicio: quod nefarium est dicere, vel audire, & contra sanctorum Canonum sancita. Ubi enim talis fuerit commorantium cohabitatio, antiqui hostis stimuli non desunt. Ideoque admonendi sunt, ut non antiqui hostis decipiantur fraude, quatenus juxta Apostoli *a* vocem, non vituperetur ministerium nostrum. Cavere enim nos oportet, fratres, ab illicitis, ut mundas valeamus ad Dominum levare manus. Scriptum *b* est enim: *Sancti estote, quoniam sanctus ego sum Dominus Deus vester*. Si quis vero præsumpserit aliter agere, Sacerdotii sui honore privetur. Unde omnimodo cavendum est, fratres, ne fallamus populum, & illud Prophetæ *c* dictum impleatur in nobis: *Sacerdotes mei contaminant sancta, & reprobant legem*, quos & alius Propheta *d* increpat, dicens: *O vos Sacerdotes, qui fallitis nomen meum, & dixistis, in qua re fallimus nomen tuum? quibus responsum est: offerentes ad altare meum panes pollutos. Non e est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus, & sacrificium non accipiam de manibus vestris, quia polluti estis.*

C. XXIV. *De eodem.*

Idem *Symmacho Defensori, l. 1. Reg. Indict. 9. epist. 50.*

VOlumus *f* ut Sacerdotes *g* prohiberi debeant, ne cum mulieribus conversentur: excepta duntaxat matre, sorore, vel uxore, quæ caste regenda est.

C. XXV. *De eodem.*

Idem *lib. 7. epist. 39.*

LEgitur *h*, quod B. Augustinus nec cum sorore habitare consenserit *i*, dicens: Quæ cum sorore mea sunt, sorores meæ non sunt. Docti ergo viri cautela, magna nobis debet esse instructio.

C. XXVI. *De eodem.*

Item ex VII. Synodo.

IN *k* omnibus observare convenit, ut certus quis, & certo tempore, & certo loco, & certis personis, vel apparere Clericus, vel loqui debeat mulieribus, ut excludatur omnis nefanda suspicio. Certe solum & ad solam accedere nulla religionis ratio permittit. *Melius* l *est enim duos esse simul, quam unum*. Simul enim & fidelius, & tutius res geritur. *Væ enim uni, quia si ceciderit, non est qui erigat eum.*

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc etiam in aliquot manuscriptis citatur ex septima Synodo, in cujus sane postremo capite aliqua huc spectantia habentur. Cæterum in plerisque citatur ex octava, & sententia videtur sumpta ex cap. 83. Asceticorum B. Basilii, cujus regulas, sub nomine octavæ Synodi, sæpe citari alibi notatum est.*

C. XXVII. *De eodem.*

Item ex Concilio Carthaginensi III. *cap. 17.*

CUm omnibus omnino Clericis extraneæ fœminæ non cohabitent, sed solæ matres, aviæ, & materteræ, amitæ, sorores, & filiæ fratrum, aut sororum, & quæcunque ex familia domestica necessitate, etiam antequam ordinarentur, jam cum eis habitabant; vel si filii eorum, jam ordinatis parentibus, uxores acceperunt, aut servis non habentibus in domo quas ducant, aliunde ducere necessitas fuerit.

C. XXVIII. *De eodem.*

Item ex Concilio Laodicensi, *cap. 30.*

NOn oportet ministros altaris, vel etiam Clericos quoslibet, aut continentes se, aut omnem omnino Christianum cum mulieribus lavacra habere communia. Hæc est enim apud gentiles prima reprehensio.

C. XXIX. *De eodem.*

Item Gregorius *ad Januarium Episcopum Caralitanum, lib. 3. epist. 26.*

ARchidiaconum tuum, ut audio, habitare cum mulieribus prohibuisti, & nunc usque in ea prohibitio-

a *al. suggerat.* b *Clemens Papa ibidem paulo inferius Ivo p. 6. c. 89. Ansel. l. 7. c. 147. Polyc. l. 4. tit. 31.* c *al. frequentet.* d *al. ac Sacerdotis] al. principis.* e *al. domesticos ejus.* f *al. secreti aliquid.* g *Clemens ibidem continenter. Polycarp. ibidem.* h *2. Cor. 2.* i *al. scire.* k *Polyc. l. 4. tit. 31. ex Lucio. Ans. l. 8. c. 9. ex pœn. Romano.* l *Ivo p. 6. c. 76. Polyc. l. 4. tit. 31.*

a *2. Cor. 6. 1. Tim. 2.* b *Levit. 20.* c *Soph. 3. secundum 70.* d *Malach. 1. secundum 70.* e *Ibidem.* f *Ivo part. 6. cap. 81.* g *Sacerdotes, qui in Corsica commorantur.] orig.* h *Apud Possidonium in vita Augustini.* i *al. consueverit.* k *Ivo p. 6. c. 77.* l *Eccles. 4.* m *Ibidem.*

ne

ne despiceris, qui nisi jussioni tuæ paruerit, eum sacro ordine volumus esse privatum.

C. XXX. *Venundentur ab Episcopo, quæ appetunt consortia Clericorum illicita.*

Item ex Concilio Toletano IV. *cap.* 42.

QUidam *a* Clerici legitimum non habentes conjugium, extranearum mulierum, vel ancillarum suarum interdicta sibi consortia appetunt. Ideo, quæ conjunctæ taliter cum Clericis sunt, ab Episcopo auferantur, & venundentur, illis pro tempore relegatis ad pœnitentiam, quos sua libidine infecerunt.

C. XXXI. *Non habitent fœminæ cum Clericis, nisi quas necessitudo excusat.*

Item Syricius Papa *Himerio Episcopo, epist.* 1. *c.* 12.

FOeminas *b* non alias esse patimur in domibus Clericorum, nisi eas tantum, quas propter solas necessitudinum causas habitare cum iisdem Synodus Nicæna permisit.

C. XXXII. *Nisi majorum jussione ad fœminarum domicilia Clerici non accedant.*

Item ex Concilio Africano, *c.* 5.

CLerici *c*, vel Continentes ad viduas, vel virgines, nisi ex jussu, vel permissu Episcoporum, aut Presbyterorum non accedant. Et hoc non soli faciant, sed cum Conclericis, vel cum quibus Episcopus, aut Presbyter jusserit. Nec ipsi Episcopi & Presbyteri soli habeant accessum ad hujusmodi fœminas, sed ubi aut Clerici præsentes sunt, aut graves aliqui Christiani.

C. XXXIII. *Episcopi provideant, ne occasione temporalium, Clericorum familiaritatibus virgines socientur.*

Item ex Concilio Carthag. IV. *c.* 102.

AD *d* reatum Episcopi pertinet, vel Presbyteri, qui parochiæ præest, si sustentandæ vitæ præsentis causa adolescentiores viduæ, vel Sanctimoniales, Clericorum familiaritatibus subjiciantur.

C. XXXIV. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 103.

VIduæ *e*, quæ stipendio Ecclesiæ sustentantur, tam assiduæ in Dei opere esse debent, ut & meritis, & orationibus suis Ecclesiam adjuvent.

DISTINCTIO LXXXII.

1 GEneraliter etiam pauperibus, & iis, qui suis manibus laborare non possunt, Episcopus necessaria provideat.

C. I. *De eodem.*

Unde in Concilio Aurelianensi I. *c.* 18. *legitur.*

EPiscopus pauperibus, vel infirmis, qui debilitate faciente, non possunt suis manibus laborare, victum & vestitum (in quantum *f* sibi possibile fuerit) largiatur.

C. II. *Qui voluptatem officio præposuerit, modis omnibus submoveatur.*

Item Innocentius *Exuperio Tolosano, epist.* 3. *c.* 1.

2 PRoposuisti *g*, quid de his observari debeat, quos in Diaconi ministerio, aut in officio Presbyterii positos, incontinentes esse, aut fuisse, generati filii prodiderunt. De his & divinarum legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis viri Syricii Episcopi monita evidentia commearunt *h*, ut incontinentes, in officiis talibus positi, omni Ecclesiastico honore privarentur, nec admittantur ad tale ministerium, quod sola continentia oportet impleri. Est enim vetus admodum sacræ legis auctoritas jam inde ab initio custodita, quod in templo, anno *a* vicis suæ habitare præcepti sunt Sacerdotes, ut servientes sacris oblationibus, puros *b* & ab omni labe purgatos sibi vendicent divina ministeria, neque eos ad sacra *c* officia fas sit admitti, qui exercent vel cum uxore carnale consortium, quia scriptum est: *Sancti* d *estote, quia & ego sanctus sum, Dominus Deus vester.* Quibus utique propter sobolis successionem, uxoris usus fuerat relaxatus: quia ex *e* alia tribu, & præterquam ex semine Aaron, ad Sacerdotium nullus fuerat præceptus accedere. Quo *f* magis hi Sacerdotes, vel Levitæ pudicitiam ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel Sacerdotium, vel ministerium sine successione est: nec præterit dies, qua vel a sacrificiis Divinis, vel Baptismatis *g* officio vacent. Nam si B. Paulus *h* Apostolus ad Corinthios scribit, dicens: *Abstinete vos ad tempus, ut vacetis orationi*, & hoc utique Laicis præcepit, multo magis Sacerdotes, quibus & orandi & sacrificandi juge officium est, semper debebunt ab hujusmodi consortio abstinere: qui *i* si contaminatus fuerit carnali concupiscentia *α*, quo pudore vel sacrificare usurpabit, aut qua conscientia, quove merito exaudiri se credit, cum dictum *k* sit: *Omnia munda mundis, coinquinatis autem, & infidelibus nihil mundum.* Sed fortasse hoc licere credit, quia scriptum *l* est: *Unius uxoris virum.* Non dixit hoc *β*, ut permaneret in concupiscentia generandi, sed propter incontinentiam futuram. Neque enim integros corpore non admisit, qui ait *m*: *Vellem autem omnes sic esse, sicut & ego.* Quod & apertius declarat, dicens *n*: *Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem jam non estis in carne, sed in spiritu. Et habentem* o *filios*, non generantem dixit. Sed ea plane dispar, & diversa sententia est. Nam si ad aliquos forma illa Ecclesiasticæ vitæ pariter & disciplinæ, quæ ab Episcopo Syricio ad provincias commeavit, non probatur *p* pervenisse, his ignorantibus *q* venia non negabitur: ita ut de cætero penitus incipiant abstinere: & ita gradus suos, in quibus inventi fuerint, retentent, ut eis non liceat ad potiora conscendere: quibus in beneficio esse debet, quod hunc ipsum locum, quem retinent, non amittunt. §. 1. Si qui autem scisse formam vivendi missam a Syricio deteguntur *r*, neque statim cupiditates libidinis abjecisse, illi sunt modis omnibus submovendi: quia post admonitionem cognitam, præponendam arbitrati sunt voluptatem.

Corr.Rom. ¶ *α* Concupiscentia,] *Emendatus, & locupletatus est hic locus ex ipsa epistola Innocentii, quemadmodum & multa alia in hoc capite, ubi per glossam lucuit. In epistola autem Syricii, quæ refertur in Concilio Teleptensi (ita enim pro Tellensi legendum videtur) sic legitur*: Quid faciet? excusabit? quo pudore? qua mente usurpabit? qua conscientia? quo merito hic exaudiri se credit?

¶ *β* Non dixit hoc,] *In originali sic legitur*: non ad permanentem in concupiscentia generandi hoc dixit.

C. III. *De eodem.*

Item Syricius Papa *ad Himerium Tarraconensem Episcopum, epist.* 1. *cap.* 7.

PLurimos *s* Sacerdotes Christi, atque Levitas, post longa consecrationis suæ tempora, tam de conjugibus propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac præscriptione defendere, quia in Veteri Testamento Sacerdotibus ac ministris generandi facultas legitur attributa. Dicat mihi nunc,

a *Ansel. l.* 7. *c.* 148. *Polyc. l.* 4. *tit.* 39. b *Polyc. l.* 4. *tit.* 31. *Burch. l.* 2. *c.* 110. *Ivo p.* 6. *c.* 52. *&* 187. *Ans. l.* 7. *c.* 149. c *Concil. Carthag. III. c.* 25. *Ans. l.* 7. *c.* 151. d *Polyc. l.* 4. *tit.* 37. *Burch. l.* 8. *c.* 55. *Ivo part.* 7. *c.* 73. e *Polyc. ibid. Ivo p.* 8. *c.* 327. f *al. possibilitas habuerit*] *orig.* g *Ivo p.* 6. *c.* 57. *Pannorm. l.* 3. *c.* 137. *Ans. l.* 8. *c.* 8. *Polyc. l.* 4. *tit.* 31. *§ cap. seq.* h *al. emanarunt.*

a *Luce* 1. 1. *Paralip.* 24. b *al. puri & purgati.* c *al. sacrificia sup. dist.* 31. *c. eos.* d *Levit.* 11. *&* 20. e *Num.* 18. f *Quanto*] *orig.* g *al. orationis.* h 1. *Corinth.* 7. i *al. quia* k *Tit.* 1. l 1. *Tim.* 3. m 1. *Cor.* 7. n *Rom.* 8. o 1. *Tim.* 3. p *prohibetur*] *orig.* q *al. ignorationis.* r *al. detegentur.* s *Ivo p.* 6. *c.* 50. *Polyc. l.* 4. *tit.* 31.

quisquis

quisquis ille est sectator libidinum, præceptorque vitiorum, si æstimat, quod in lege Moysis passim sacris ordinibus a Deo nostro laxata sunt fræna luxuriæ, cur eos, quibus committebantur Sancta Sanctorum, præmonet, dicens *a: Sancti estote, quia & ego sanctus sum Dominus Deus vester?* Cur etiam, procul a suis domibus, anno vicis *b* suæ, in templo habitare jussi sunt Sacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum uxoribus possint carnale exercere commercium, ut conscientiæ integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent: Quibus etiam expleto deservitionis suæ tempore, uxorius usus solius successionis causa fuerat relaxatus: quia non ex alia, nisi ex tribu Levi, quisquam ad Dei ministerium fuerat præceptus admitti.

C. IV. *De eodem.*

Idem *paulo inferius.*

QUia *c* aliquanti, de quibus loquimur (ut tua sanctitas retulit) ignorantia *d* se lapsos esse deflent; his hac conditione misericordiam dicimus non negandam, ut sine ullo honoris augmento, in hoc, quod dejecti *e* sunt, quamdiu vixerint, officio perseverent: si tamen posthac continentes se studuerint exhibere. Hi vero, qui illiciti privilegii excusatione nituntur, & sibi asserunt veteri hoc lege concessum, noverint se ab omni Ecclesiastico honore, quo indigne usi sunt, Apostolicæ sedis auctoritate dejectos: nec unquam posse veneranda attrectare mysteria, quibus se ipsi, dum obscœnis cupiditatibus inhiant, privaverunt. Et quia exempla præsentia cavere nos præmonent in futurum, si quilibet Episcopus, Presbyter, atque Diaconus (quod non optamus) deinceps fuerit talis inventus, jam nunc sibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obseratum, quia ferro necesse est, ut abscindantur *f* vulnera, quæ fomentorum non senserint medicinam.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc in aliquot manuscriptis Gratiani exemplaribus conjunctum est superiori.*

3 pars. Grat. *Qui autem propter peccata jubentur deponi: post condignam pœnitentiam in suo ordine poterunt reparari.*

C. V. *Quæ pœnitentia sit imponenda Sacerdoti, qui de fornicatione convictus fuerit.*

Unde in Concilio Hybernensi α.

PResbyter *g*, si fornicationem fecerit, quanquam secundum canones Apostolorum debeat deponi, tamen juxta auctoritatem B. Papæ Sylvestri, si in vitio non perduraverit, sed sua sponte confessus adjecit, ut resurgat, decem annis in hunc modum pœniteat: tribus quidem mensibus privato loco a cæteris remotus, pane & aqua a vespera in vesperam utatur, tantum autem diebus Dominicis, & præcipuis festis modico vino, & piscículis, atque leguminibus recreetur, sine carne & sagimine, ovis & caseo β: sacco indutus humi adhæreat, die ac nocte jugiter misericordiam Dei omnipotentis imploret: finitis tribus mensibus continuis exeat: tamen in publicum non procedat, ne grex fidelis in eo scandalum patiatur. Nec enim *h* debet Sacerdos publice pœnitere, sicut Laicus. Postea aliquantisper resumptis viribus, unum annum & dimidium in pane & aqua expleat, exceptis Dominicis, & præcipuis festis, in quibus vino & sagimine *i*, ovis & caseo juxta canonicam mensuram uti poterit. Finito primo anno & dimidio, corporis & sanguinis Domini, ne indurescat, particeps fiat, & ad pacem veniat, Psalmos cum fratribus in choro ultimus canat, ad cornu altaris non accedat, juxta beati Clementis *k* vocem, minora gerat officia. Deinde vero usque ad impletionem septimi anni, omni quidem tempore, exceptis Paschalibus diebus, tres legitimas ferias in unaquaque hebdomada in pane & aqua jejunet. Expleto septimo anni circulo, si sui confratres, apud quos pœnituit, ejus condignam pœnitentiam conlaudaverint, Episcopus in pristinum honorem, juxta B. Calixti Papæ *a* auctoritatem, eum revocare poterit. Sane sciendum est, quod secundam feriam unum psalterium canendo, aut unum denarium pauperibus dando (si opus *b* est) redimere poterit. Finitis autem septem annis, deinde usque ad finem decimi anni sextam feriam (nulla interveniente redemptione) observet in pane & aqua. §. 1. Eadem quoque pœnitentia erit Sacerdoti de omnibus aliis peccatis & criminibus, quæ eum in depositionem inducunt. Neque hoc cuilibet videatur onerosum, Si Sacerdos post lapsum digne, ut supra dictum est, pœnitens, ad pristinos redeat honores.

Corr. Rom. ¶ α Hybernensi] *Caput hoc citabatur ex Concilio Gangrensi, in quo non legitur. Emendatum est ex Polycarpo, & alio libro manuscripto pervetusto, in quo libro sunt multi canones pœnitentiales, & hic refertur ex Theodoro Archiepiscopo Hybernensi.*

¶ α Et caseo:] *In vulgatis sequebatur*, utatur: *quæ vox sublata est auctoritate omnium fere exemplarium Gratiani manuscriptorum, & Polycarpi, & libri manuscripti in superiore notatione indicati.*

a *Levit.* 20. b *Luc.* 1. c *Polyc. ibid. Ivo part.* 6. *cap.* 50. §. *quia.* d *ignoranter*] *orig.* e *al. detecti.* f *excidantur*] *orig.* g *Polyc. l.* 4. *tit.* 39. *Can. Apost.* 25. h *al. etiam.* i *al. sanguine.* k *Epist.* 2.

DISTINCTIO LXXXIII.

1 pars PRovidendum quoque est, *ne is, qui ad ordinandum eligitur, etsi a proprio vitio videatur alienus, consentiendo alienis inquinetur. Ut enim Symmachus Papa* c *ait:* Non est grandis differentia, an lethum inferas, an admittas. Mortem enim languentibus probatur infligere, qui hanc, cum possit, non excludit.

C. I. *Suspendatur Episcopus ab officio, Clericorum suorum fornicationi consentiens.*

Hinc Gregorius VII. *ait in Reg. lib.* 6. *c.* 12. *Romanæ Synodi, celebratæ Anno Domini* 1080. *al.* 1078.

SI *d* quis Episcopus fornicationi Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum α, vel crimini incestus in sua parochia, pretio interveniente vel precibus consenserit, vel commissum, sibique compertum, auctoritate officii sui non impugnaverit, ab officio suspendatur.

Corr. Rom. ¶ α Subdiaconorum,] *Additum hoc est ex originali, & Anselmo, quemadmodum & paulo post, verba illa:* sibique compertum. *Notum autem est, a tempore Gregorii I. Subdiaconos eadem lege continentiæ, qua Presbyteros, adstrictos fuisse.*

C. II. *Maxime Ecclesiam lædit, qui sub nomine sanctitatis delinquit.*

Item Gregorius *prima parte Pastoralis, c.* 2.

NEmo *e* quippe in Ecclesia nocet amplius, quam qui perverse agens nomen vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc nemo redarguere præsumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur. Episcopus α itaque *f*, qui talium crimina non corrigit, magis dicendus est canis impudicus, quam Episcopus.

Corr. Rom. ¶ α Episcopus] *Hæc non sunt ibi apud B. Gregorium. Similia citantur* 3. 2. *q.* 7. *c.* qui nec regiminis *ex Augustino (cui etiam reliqua hujus capitis antea tribuebantur) & ex eodem a Burchardo, & Ivone citantur. Cæterum iidem collectores, Burchardus quidem l.* 1. *c.* 13. *Ivo autem p.* 5. *c.* 67. *referunt aliqua ex Origene, quæ cum his aliquantulum conveniunt.*

a *Epist.* 2. b *operarius*] *Polyc.* c *In libello Ennodii.* d *Anselm. lib.* 6. *cap.* 177. e *Polyc. lib.* 4. *tit.* 31. *Burch. lib.* 1. *c.* 209. *Ivo p.* 5. *c.* 323. f *Burch. l.* 1. *c.* 203 *Ivo part.* 5. *c.* 317. *ex Gregorio.*

C. III.

C. III. *Qui non resistit erroribus, consentit.*
Item Innocentius.

ERror *a*, cui non resistitur, approbatur, & veritas, cum minime defensatur, opprimitur. Negligere quippe, cum possis deturbare perversos, nihil aliud est, quam fovere. Nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare.

C. IV. *Non prodest, suo errore non pollui, qui alieno consentit.*
Item Pius, *epist. 1. ad omnes Christi fideles.*

QUid enim prodest illi, suo errore non pollui, qui consensum præstat erranti?

C. V. *Qui non occurrit, consentit erranti.*
Item Gregorius α.

COnsentire *b* videtur erranti, qui ad resecanda, quæ corrigi debent, non occurrit.

Corr. Rom. ¶ α Gregorius] *In epistolis impressis B. Gregorii non habentur. Verum lib. 7. epist. 117. Syagrio Episcopo Augustodunensi post ea verba*, qui non restiterit, *in regesto manuscripto pervetusto, & in Polycarpo, ubi ipsa epistola integra refertur, hæc sequuntur*: Nam consentire videtur erranti, qui corrigenda, ut resecari debeant, non occurrit. Quia vero, &c.

Gratian. *Sicut autem aliorum vitia palpare non debet, ita nec malorum laudibus delectari.*

C. VI. *Miserrimus est Episcopus, qui malorum laudibus gloriatur.*
Unde Anacletus Papa, *epist. 1. Episcopis omnibus.*

NIhil *c* illo est pastore miserius, qui luporum laudibus gloriatur. Quibus si placere voluerit, atque ab his amari delegerit, erit hinc ovibus magna pernicies. Nullus ergo pastorum placere lupis, & gregibus ovium potest. Perdit enim labiorum α memoriam mens terrenis obligata carceribus. Sicut *d* artium in suo quoque opere invenitur mater instantia; ita noverca eruditionis est negligentia.

Corr. Rom. ¶ α Labiorum] *In epistola Anacleti legitur*, laboris: *apud Anselmum, & in uno ex vetustis codicibus Gratiani*, laborum: *unde potuit irrepsisse mendum: quod tamen ob glossam non est sublatum.*

2. pars. Gratian. *Quanquam Sacerdotem tam a suis, quam ab alienis criminibus oportet esse immunem, tamen si aliorsum sese habuerit, non ideo verba suæ prædicationis debent contemni. Sicut enim* Hieronymus *e ait: ut lixivium per cinerem humidum fluens lavat, & non lavatur; ita bona doctrina per malum Doctorem animas credentium lavat a sordibus peccatorum.*

DISTINCTIO LXXXIV.

1 pars. SOlicitum quoque & vigilantem oportet esse Episcopum circa defensionem pauperum, relevationem oppressorum, tuitionem monasteriorum. *Quod si facere neglexerit, aspere corripiendus est.*

C. I. *Corripiatur Episcopus, qui circa officium suum negligens extiterit.*
Unde Gregorius *Anathemio Subdiacono Campaniæ, lib. 11. epist. 29.*

PErvenit ad nos, fratrem & Coepiscopum nostrum Paschasium ita desidem, negligentemque in cunctis existere, ut in nullo, quia est Episcopus agnoscatur: adeo ut neque Ecclesia ipsius, neque monasteria, sive filii Ecclesiæ, vel oppressi pauperes *f*, ejus erga se dilectionis studium sentiant; nec aliquam supplicantibus sibi *g*, in quibus justum est, opem defensionis accommodet, & (quod adhuc dici est gravius) consilia sapientum, & recta suadentium nulla patiatur ratione suscipere, ut quod per se nequit attendere, ab altero saltem possit addiscere, *& infra* a. Quod si ita est, non sine culpa tua esse cognoscas, qui eum objurgare atque coercere, ut dignum est, distulisti. Quia ergo hoc totum, non solum ipsum reprobat, sed etiam ad Sacerdotalis officii pertinere probatur opprobrium, volumus, ut eum coram aliis Sacerdotibus, & *b* quibusdam de filiis suis nobilibus contestari pro hac re debeas, & hortari *c*. Si vero (quod non credimus) post hanc adhortationem nostram solito adhuc more negligens esse tentaverit, ad nos est modis omnibus transmittendus, ut hic positus discere possit, quid vel qualiter secundum Dei timorem agere conveniat Sacerdotem.

C. II. *De eodem.*
Idem *ad eundem eod. lib. epist.* 33.

NUnciatum est nobis, Campaniæ Episcopos ita negligentes existere, ut immemores honoris sui, neque erga Ecclesias, neque erga filios suos paternæ vigilantiæ curam exhibeant, vel monasteriorum solicitudinem gerant, seu in oppressorum & pauperum se tuitionem impendent. Ideo hac tibi auctoritate præcipimus, ut eis a *d* te convocatis, ex nostro illos mandato districte commoneas; quatenus desides ulterius esse non debeant, sed Sacerdotalem se habere zelum, & solicitudinem opere doceant, atque ita in his, quæ eos juste secundum Deum agere convenit, vigilantes existant, ut nullum nos de eis denuo murmur exasperet. Si quem vero eorum post hæc negligentem esse cognoveris, ad nos eum sine aliqua excusatione transmitte: ut quam sit grave, nolle ab his, quæ reprehensibilia, & valde vituperanda sunt, corrigi, regulari in se valeat districtione sentire.

2 pars. Gratian. *Quod autem de munditia castitatis Sacerdotibus imperatur, hoc etiam de quibuslibet altari servientibus intelligendum est.*

C. III. *Qui Sacramentis divinis inserviunt, continentiam in omnibus servent.*
Unde in Carthaginensi Concilio II. e *cap. 2. Aurelius Episcopus dixisse legitur.*

CUm in præterito Concilio de continentiæ & castitatis moderamine tractaretur, gradus illi tres conscriptione *f* quadam castitati per consecrationes annexi sunt. Episcopos *g*, inquam, Presbyteros, & Diaconos ita placuit, ut condecet sacrosanctos Antistites, & Dei Sacerdotes, nec non & Levitas, vel qui Sacramentis divinis inserviunt, continentes esse in omnibus, quo possint simpliciter, quod a Deo postulant, imperrare: ut quod Apostoli docuerunt α, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus β. Ab *h* universis Episcopis dictum est: Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel *i* qui Sacramenta contrectant, pudicitiæ custodes, etiam ab uxoribus abstineant. Ab omnibus dictum est: Placet, ut in omnibus, & ab omnibus pudicitia custodiatur, qui altario deserviunt.

Corr. Rom. ¶ α Docuerunt] *In vulgatis codicibus sequebatur*, exemplo, *quod est sublatum: quia neque in ipso secundo Carthaginensi, aut impresso, aut manuscripto, neque in unico codice canonum, cum quo Græcus canon convenit, neque in vetustis Gratiani exemplaribus habetur, & ex glossa videtur translatum in textum.*

¶ β Custodiamus] *In codice canonum cap. 5. unici Carthaginensis sequuntur hæc*: Faustinus Episcopus Ecclesiæ Potentinæ provinciæ Piceni, Legatus Ecclesiæ Romanæ dixit: Placet, ut Episcopi, &c. *quæ in recentioribus Colonienſibus Conciliorum editionibus adscripta sunt aliis*

a *Deus dedit par. 2. Eleutherius Papa ad Galliæ provincias, & Orientales, in epist. ad Julium, & Ægyptii in epist. ad Felicem II.* b *Polyc. lib. 4. tit. 31.* c *Ansel. l. 6. c. 154. Ivo p. 5. c. 237. in fine.* d *al. sicut autem.* e *Burch. l. 1. c. 204. ex dictis Hieron. Ivo p. 5. cap. 318.* f *al. vel pauperes.* g *bis*] *orig.*

a *Paulo plenius apud B. Gregorium.* b *vel*] *origin.* c *Ibidem paulo inferius.* d *al. ad.* e *In Carthag. Cod. c. 3. & 4.* f *al. constrictione castitatis per.* g *Dist. 31. c. Episcopos.* h *dist. 31. aliter.* i *al. &.*

characteribus. Verum in prisca Colonienſi, duabus Pariſienſibus, & codicibus Vaticanis legitur, quemadmodum apud Gratianum.

C. IV. *De eodem.*

Item ex Concilio Carthaginenſi V. *cap.* 3.

CUm *a* de quorundam Clericorum, quamvis erga uxores proprias, incontinentia referretur, placuit Epiſcopos, & Presbyteros, & Diaconos ſecundum priora *b* ſtatuta etiam ab uxoribus continere, quod niſi fecerint, ab Eccleſiaſtico removeantur officio: cæteros autem Clericos ad hoc non cogi, ſed ſecundum uniuſcujuſque Eccleſiæ conſuetudinem obſervari debere α.

Corr. Rom. ¶ α Debere.] *In codicibus impreſſis hæc ſequebantur:* contra Martinus Papa [ſi lector viduam duxerit] ut ſupra legitur. Sed illud ubi neceſſitas, hoc, ubi nulla neceſſitas urget. *Quæ ſunt expuncta, quia in vetuſtis codicibus aut non habentur, aut ſunt adſcripta in margine.*

3 pars Gratian. *Similiter, quod monogamus Epiſcopus eſſe jubetur, etiam ad reliquos ordines Eccleſiaſticos derivari oportet.*

C. V. *Laica ſit tantum communione contentus Clericus, viduam, aut ſecundam ducens uxorem.*

Unde Syricius Papa *Hymerio Tarraconenſi Epiſcopo, epiſt.* 1. *c.* 11.

QUiſquis *c* Clericus, aut viduam, aut certe ſecundam conjugem duxerit, omni Eccleſiaſticæ dignitatis privilegio mox nudetur, Laica ſibi tantum communione conceſſa. Quam ita demum poterit poſſidere, ſi nihil poſtea, propter quod hanc perdat, admittat.

4 pars Gratian. *Presbyterorum vero nomen, quanquam a ſenectute ſit ſumptum, magis tamen maturitatem indicat ſapientiæ, quam caniciem corporis.*

C. VI. *Presbyteri ſeniores dicuntur, non tam ætate, quam ſapientia.*

Unde Anacletus *ad Epiſcopos Italiæ, epiſt.* 2.

POrro *d* Moyſi præcipitur, ut eligat Presbyteros [*e* id eſt, ſeniores.] Unde & in Proverbiis dicitur: *Gloria f ſenum canities.* Hæc *g* vero canities ſapientiam deſignat, de qua ſcriptum eſt *b*: *Canities hominum prudentia eſt.* Cumque nongentos & ampliùs annos, ab Adam uſque ad Abraham, vixiſſe homines legerimus, nullus alius prius appellatus eſt Presbyter, id eſt, ſenior, niſi Abraham, qui multo paucioribus vixiſſe annis convincitur. Non ergo propter decrepitam ſenectutem, ſed propter ſapientiam Presbyteri nominantur.

DISTINCTIO LXXXV.

HOſpitalitas vero uſque adeo Epiſcopis eſt neceſſaria, ut ſi ab ea inveniantur alieni, jure prohibeantur ordinari.

C. I. *Hoſpitalitatem neſciens non fiat Epiſcopus.*

Unde Gregorius *ſcribit* i *Joanni Epiſcopo, lib.* 12. *epiſt.* 6.

ARchidiaconum *k* Florentinum Eccleſiæ Anconitanæ, qui apud Epiſcopatum fuerat electus, Scripturæ quidem ſacræ ſcientiam habere; ſed ita ætatis ſenio jam confectum accepimus, ut ad regiminis officium non poſſit aſſurgere: adjicientes etiam, ita illum tenacem exiſtere, ut in domo ejus amicus ad charitatem nunquam introeat. Ruſticus autem Diaconus ejuſdem Eccleſiæ, qui ſimiliter electus fuerat, vigilans quidem homo dicitur, ſed, quantum aſſeritur, Pſalmos ignorat. Florentium vero Diaconum Eccleſiæ Ravennatis, qui ab omnibus electus dicitur, ſolicitum eſſe novimus, ſed qualis ſit interius, omnino non ſcimus. Ideoque fraternitas tua una cum fratre & Coepiſcopo noſtro Armenio, ſuprafcriptæ Eccleſiæ Anconitanæ viſitatore, illuc feſtinet accedere, & diligenter de moribus *a* ſingulorum requirere, ſi de nullo ſibi ſunt crimine conſcii, quod eos ad hoc officium veret accedere. Pariter etiam requirendum eſt, ſi hoc, quod de prætato Archidiacono dictum eſt, quia nunquam amicus domum ejus ingreſſus eſt, ſi ita ſe veritas habeat, & utrum ex neceſſitate, an ex tenacia *b* talis ſit; aut ſi *ita* ſenex eſt, ut ad regendum *non* poſſit aſſurgere, vel ſi tactis ſacroſanctis Evangeliis (ſicut nobis nunciatum eſt) jusjurandum præbuerit, nunquam ſe ad Epiſcopatum accedere: Sed & de Ruſtico Diacono, quantos Pſalmos minus teneat, perſcrutandum eſt. Florentio autem Diacono Ravennati, ſi nullum, ſicut diximus, crimen eſt, quod obſiſtat, apud Epiſcopum ejus agi neceſſe eſt, ut ei debeat ceſſionem concedere: non tamen ex noſtro mandato, vel edicto, ne contra ſuam voluntatem eum cedere *c* videatur.

DISTINCTIO LXXXVI.

1 pars *DOctorem autem Epiſcopum oportet eſſe, ne inferiorum culpæ in eum refundantur, qui docendi officium accepit, quod exequi neſcit, vel negligit.*

C. I. *Negligentiæ Rectorum imputantur culpæ inferiorum.*

Unde Leo Epiſcopus *ſcribit Aquilegienſi Epiſcopo, epiſt.* 3. *&* 84. *ſeu* 86.

INferiorum *d* culpæ ordinum, ad nullos magis referendæ ſunt, quam ad deſides, negligentesque Rectores: qui multam ſæpe nutriunt peſtilentiam, dum auſteriorem α diſſimulant adhibere medicinam.

Corr. Rom. ¶ α Auſteriorem] *Sic legitur in epiſtola* 84. *Verum in epiſtola tertia ejuſdem Leonis legitur,* neceſſariam. *Reliqua utrobique eadem ſunt.*

C. II. *Homines ſunt diligendi, peccata odio habenda.*

Item Leo Epiſcopus *Ruſtico Narbonenſi Epiſcopo, epiſt.* 90. *ſeu* 92. *in princip.*

ODio habeantur peccata, non homines: corripiantur tumidi; tolerentur infirmi: & quod in peccatis ſeverius caſtigari neceſſe eſt, non ſævientis plectatur animo, ſed medentis.

C. III. *Qui negligit emendare, quod valet, facientis culpam habet.*

Idem Joannes VIII.

FAcientis *e* culpam proculdubio habet, qui quod poteſt corrigere, negligit emendare. Scriptum *f* quippe eſt: *Non ſolum qui faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus*, participes judicantur. §. 1. Et *g* libat Domino proſpera, qui ab afflictis pellit adverſa. Et negligere, cum poſſis deturbare perverſos, nihil aliud eſt, quam fovere. Nec caret ſcrupulo conſenſionis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obviare. Et probat odiſſe ſe vitia, qui condemnat errantes. Nec relinquit ſibi locum deviandi, qui non pepercerit excedenti. Et primus innocentiæ gradus eſt odiſſe nefanda. Et latum pandit delinquentibus aditum, qui jungit cum pravitate conſenſum. Et nihil prodeſt alicui, non puniri proprio, qui puniendus eſt de alieno peccato.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc ex variis ſententiis hinc inde collectis confectum eſt: quarum prima uſque ad verſ.* emendare, *ſumpta eſt ex epiſtola beati Gregorii* 114. *lib.* 7. *indict.* 2. *Theodorico & Theoberto Regibus Francorum.*

a *In Cod. canon. cap.* 25. *In Afric. c.* 37. *diſtinct.* 32. *c. placuit.* b *al. propria.* c *Anſel. l.* 8. *c.* 7. *Ivo p.* 6. *c.* 51. d *Anſel. l.* 7. *c.* 96. *Burch. l.* 2. *c.* 5. *Ivo p.* 6. *c.* 25. e *Abſunt iſta ab orig.* f *Prover.* 20. g *al. hic.* h *Sap.* 4. *apud* 70. i *Joan. Diac. lib.* 3. *c.* 11. k *al. Florentinum*] *al. Florentium Archidiaconum.*

a *al. de vita & moribus.* b *al. tenacitate.* c *al. concedere*] *in recentioribus editionibus.* d *Anſel. lib.* 6. *cap.* 155. e *Gregor. lib.* 7. *reg. epiſt.* 144. *indict.* 2. f *Rom.* 1. g *Pelagius* 2. *epiſt.* 3. *Eleutherius ſupr. diſt.* 83. *c. error.* 2. *q.* 7. *negligere. &* 23. *q.* 3. *c. qui poteſt. Ivo p.* 6. *cap.* 115.

2. pars. Gratian. *Si autem in corripiendo quis modum excesserit, non a subditis, sed a Domino veniam petat.*

C. IV. *Veniam a subditis non petat, qui in corripiendo modum excesserit.*

Unde Augustinus *de vita α Clericorum.*

QUando *a* necessitas disciplinæ, minoribus coercendis dicere vos verba dura compellit, si etiam ipsi *b* modum vos excessisse sentitis, non a vobis exigitur, ut ab eis veniam postuletis: ne apud eos, quos oportet esse subjectos, dum nimia servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda est venia ab omnium Domino, qui novit etiam eos, quos plus justo forte corripitis, quanta benevolentia diligatis.

Corr. Rom. ¶ α De vita] *Inter opuscula B. Augustini anno Domini* 1481. *Parmæ impressa, sunt tres sermones de communi vita Clericorum, ex quibus in vulgatis tomis operum B. Augustini, tomo decimo referuntur duo sub numero* 52. *&* 53. *ad fratres in eremo; tertius autem cum epistola* 109. *omnino convenit: sed quæ in epistola diriguntur ad Monachas, in sermone diriguntur ad viros. Ex istis tribus sermonibus de communi vita Clericorum, multa capita accepit Gratianus (ut suis locis notabitur) & hoc quidem ex tertio.*

3. pars. Gratian. *In doctrina vero Sacræ Scripturæ auctoritatem debet Episcopus præferre, non secularium literarum peritiam ostentare. Non enim Episcopalis officii est Grammaticam exponere, ne laudes Jovis personent ore Pontificis.*

C. V. *Sacram Scripturam, non Grammaticam debet Episcopus exponere.*

Unde Gregorius *scribit Desiderio Episcopo, lib. 9. epist.* 48.

CUm *c* multa nobis bona de vestris fuissent studiis nuntiata, ita cordi nostro lata est lætitia, ut negare ea, quæ sibi fraternitas vestra concedenda poposcit, minime valeremus. Sed post hoc pervenit *d* ad nos, (quod sine verecundia memorare non possumus) fraternitatem tuam Grammaticam quibusdam exponere. Quam rem ita moleste suscepimus, ac sumus vehementius aspernati, ut ea, quæ prius dicta fuerint, in gemitum & tristitiam verteremus: quia in uno se ore cum Jovis laudibus Christi laudes non capiunt. Et quam grave, nefandumque sit Episcopis, canere, quod ne Laico religioso conveniat, ipse considera.

4 pars. Gratian. *Liberalem quoque necessitatem patientibus Sacerdotem esse oportet: alias autem vacuum portabit nomen Episcopi.*

C. VI. *Sine liberalitate inane portatur nomen Episcopi.*

Unde Gregorius *scribit, lib. 5. epist. 29. seu cap.* 129.

FRatrem nostrum Marinianum Episcopum verbis, quibus vales, excita: quia obdormisse eum suspicor. *& infra.* Dic ergo ei, cum loco mutet & mentem. Non sibi credat solam lectionem, & orationem sufficere, ut remotus studeat sedere, & de manu minime fructificare: sed largam manum habeat, necessitatem patientibus concurrat, alienam inopiam suam credat: quia si hæc non habet, vacuum Episcopi nomen tenet.

5 pars. Grat. *In ipsa autem liberalitate modus adhibendus est rerum & personarum. Rerum, ut non omnia uni, sed singulis quædam præstentur, ut pluribus prodesse possimus, juxta illud Prophetæ* e: Dispersit, dedit pauperibus; *Personarum, ut primum justis, deinde peccatoribus: quibus tamen dare prohibemur, non quia homines sunt, sed quia peccatores.*

C. VII. *Immane peccatum est res suas donare histrionibus.*

Unde Augustinus *tract.* 100. *ad c.* 16. *Joannis.*

DOnare *a* res suas histrionibus, vitium est immane, non virtus. Et scitis de talibus, quam sit frequens fama cum laude: quia sicut scriptum est: *b Laud tur peccator in desideriis animæ suæ, & qui iniqua gerit, benedicitur.*

C. VIII. *Graviter delinquunt, qui venatori aliquid donant.*

Idem *in Psal.* 102. *ad vers.* Faciens misericordias.

QUi *c* venatoribus donant, quare donant? dicant mihi, quare donant venatori? Hoc in illo amant *d*, in quo nequissimus est, hoc in illo pascunt, hoc in illo vestiunt: ipsam nequitiam publicam *e* spectaculis omnium. Qui donant histrionibus, qui donant aurigis, qui donant meretricibus, quare donant? nunquid non & ipsi hominibus donant? Non tamen ibi attendunt naturam operis Dei, sed nequitiam operis humani.

C. IX. *De eodem.*

Idem *ibidem paulo inferius.*

QUi *f* venatoribus donant, non homini donant, sed arti nequissimæ. Nam si homo tantum esset, & venator non esset, non donares: honoras in eo vitium, non naturam.

C. X. *De eodem.*

Idem *in Psalm.* 147.

VIdent *g* homines venatorem, & delectantur: væ miseris, si non se correxerint. Qui enim vident venatorem, & delectantur; videbunt Salvatorem, & contristabuntur.

C. XI. *De eodem.*

Item Hieronymus *h in Ps.* 90. *ad vers.* Sperabo in Domino.

ESau *i* venator erat, quoniam peccator erat. Et penitus non invenimus in Scripturis sanctis sanctum aliquem venatorem: piscatores invenimus sanctos.

C. XII. *De eodem.*

Item Ambrosius *in homilia* 33. *de Quadragesima.*

QUid *k* prodest jejunare visceribus, & luxuriare venatibus? abstinere cibis, errare peccatis?

C. XIII. *De eodem.*

Idem *ibidem paulo inferius.*

AN *l* putatis illum jejunare, fratres, qui primo diluculo non ad Ecclesiam vigilat, non beatorum Martyrum loca sancta perquirit, sed surgens congregat servulos, disponit retia, canes producit, saltus sylvasque perlustrat? Servulos, inquam, secum pertrahit, fortasse magis ad Ecclesiam festinantes: & voluptatibus suis peccata accumulat aliena, nesciens reum se futurum tam de suo delicto, quam de perditione servorum.

C. XIV. *Quæ sint in liberalitate servanda.*

Item Ambrosius, *lib. 1. de officiis, c.* 30.

NOn α satis *m* est benevelle, sed etiam benefacere. Nec satis est iterum benefacere, nisi id ex bono fonte, hoc est, ex bona voluntate proficiscatur. *& infra.* §. 1. Perfecta liberalitas fide, causa, loco, tempore commendatur, ut *n* primum opereris circa domesticos fidei. Grandis culpa, si sciente te fidelis egeat, si scias eum sine sumptu esse, fame laborare, ærumnam perpeti, qui præsertim egere erubescat: si in causam ceciderit, aut captivitatis suorum, aut calumniæ, & non adjuves: si sit in carcere, & pœnis & suppliciis propter debitum aliquod justus excrucietur: (nam etsi omnibus debetur misericordia, tamen justo amplius:) si tempore afflictionis suæ nihil a te impetret: si tempore periculi, quo rapitur ad mortem, plus apud te pecunia tua valeat, quam vita morituri, non est leve peccatum β.

Correct. Rom. ¶ α Non satis] *Hinc usque ad c.* si quid

a *Ivo part. 6. c.* 384. b *in ipsis*] *orig.* c *Burch. lib. 1. c. 97. Ivo part. 4. c. 161. & p. 5. c.* 199. d *Supra distinctione* 37. *c.* 8. e *Psalm.* 111.

a *Ivo p.* 11. *c.* 48. b *Ps.* 9. c *Ivo p.* 53. *c.* 31. d *al. amat.*] *orig. & sic deinceps.* e *al. publicani.*] f *Ivo ibidem.* g *Ivo p.* 13. *c.* 32. h *Inter opera adscripta Hieronymo tomo* 8. i *Ivo p.* 13. *c.* 33. k *Ivo p.* 13. *c.* 34. l *Ivo ibidem.* m *Anselm. l.* 13. *c.* 28. *Polyc. l.* 6. *tit.* 20. n *Gal.* 6.

vero,

vero, *in aliquot vetustis Gratiani exemplaribus, & apud Anselmum est unicum caput.*

¶ β Non est leve peccatum.] *Verba hæc non sunt ibi apud Ambrosium, sed tamen apud Anselmum, & in Polycarpo.*

C. XV. *De eodem.*

Idem *ibidem paulo inferius.*

DOminus *a* non *b* vult simul effundi opes, sed dispensari, nisi forte, ut Heliæus *c*, qui boves suos occidit, & pavit pauperes ex eo, quod habuit: ut nulla cura teneretur domestica, sed relictis omnibus in disciplinam se propheticam daret.

C. XVI. *De eodem.*

Idem *ibidem continenter.*

ESt *d* probanda illa etiam liberalitas, ut proximos seminis tui non despicias, si egere cognoscas. Melius est enim, ut ipse subvenias tuis, quibus pudor est ab aliis sumptum deposcere, aut alicui postulare subsidium necessitati: non tamen ut illi ditiores eo fieri velint, quod tu potes conferre inopibus: causam enim α natura præstat, non gratia. Neque enim propterea te Domino dicasti, ut tuos divites facias, sed ut vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras, & pretio miserationis peccata redimas tua. Putant se parum poscere, pretium e tuum quærunt, vitæ tuæ fructum adimere contendunt, & se juste facere putant, & accusant *f*, quod eos divites non feceris, cum te illi velint æternæ vitæ fraudare mercede.

Corr. Rom. ¶ α Causam enim] *Apud B. Ambrosium legitur*, causa enim præstat, non gratia: *itemque apud Anselmum, & in Polycarpo. Sed vetusti codices Gratiani, & glossa cum impressis concordant. Alia autem nonnulla ex ipso Ambrosio sunt emendata.*

C. XVII. *De eodem.*

Idem *ibidem paulo inferius.*

COnsideranda *g* est etiam in largiendo ætas, atque debilitas, nonnunquam etiam verecundia, quæ ingenuos prodit natales, ut senibus plus largiaris, qui sibi labore jam non queunt victum quærere. Similiter & debilitas corporis, & hæc juvanda promptius: tum si quis ex divitiis cecidit in egestatem: & maxime, si non vitio suo, sed aut latrociniis, aut proscriptione *h*, aut calumniis, quæ habebat, amisit.

C. XVIII. *De eodem.*

Idem *libro secundo officiorum, cap.* 21.

PUlchra α etiam *i* liberalitas est, in ipso quoque pauperis dato mensuram tenere, ut abundes pluribus, non conciliandi favoris gratia ultra modum fluere. Quicquid ex affectu puro ac sincero promitur, hoc est decorum: non superfluas ædificationes aggredi, nec prætermittere necessarias. Et maxime Sacerdoti hoc convenit, ornare Dei templum honore *k* congruo, ut etiam hoc cultu aula Domini resplendeat: impensas misericordiæ convenientes frequentare: quantum oporteat largiri peregrinis, non superflua, sed competentia, &c. *Idem* l. §. 1. Compatiamur alienis calamitatibus, necessitates aliorum, quantum possumus, juvemus, & plus interdum, quam possumus. Melius est enim pro misericordia causas præstare, vel invidiam perpeti, quam prætendere inclementiam: ut nos aliquando in invidiam incidimus, qui confregerimus vasa mystica, ut captivos redimeremus.

Corr. Rom. ¶ α Pulchra etiam] *Apud B. Ambrosium legitur*: pulchra liberalitas, erga ipsos quoque pauperes mensuram tenere. *Sed apud Anselmum, & in Polycarpo habetur, ut apud Gratianum, & adest glossa in voce*, dato.

C. XIX. *De eodem.*

Idem *ad c. 3. Lucæ, in vers.* Generatio viperarum.

IN *a* singulis quoque generibus hominum conveniens tribuit Sanctus Baptista Joannes responsum unum omnibus, ita: Publicanis, ne ultra præscriptum exigant: militibus, ne calumniam faciant, ne prædam requirant, docens idcirco stipendia constituta militiæ, ne dum sumptus quæritur, prædo grassetur. Sed hæc & alia officiorum præcepta, propria singulorum, misericordia *b* communis est usus. Ideo commune præceptum omnibus officiis, omnibus ætatibus necessaria, & ab omnibus deferenda. Non publicanus, non miles excipitur, non agricola, vel urbanus, dives & pauper, omnes in commune admonentur, ut conferant non habenti. Misericordia enim plenitudo virtutum est. Et ideo omnibus est proposita perfectæ forma virtutis, ne vestimentis, alimentisque suis parcant. Misericordiæ tamen ipsius pro possibilitate conditionis humanæ mensura servetur, ut non sibi unusquisque totum eripiat, sed quod habet, cum paupere partiatur.

C. XX. *De eodem.*

Idem *ad cap.* 18. *Lucæ.*

CÆterum Dei traditio est. ut prius pascas parentes. Nam si juxta *c* divinum oraculum contumelia parentis morte luitur; quanto magis fames, quæ morte gravior est? Quo loco insolentem Dominus infrænat jactantiam, &c.

C. XXI. *De eodem.*

Idem *in libro de officiis* α.

PAsce *d* fame morientem. Quisquis enim pascendo hominem servare poteras, si non pavisti, occidisti.

Corr. Rom. ¶ α De officiis.] *Caput hoc non est inventum apud B. Ambrosium, sed apud Anselmum, in Polycarpo ex eodem citatur, & Bartholomæus Urbinas Eremita in Milleloquio, quod collegit ex dictis B. Ambrosii, affert hunc locum ex eodem Ambrosio in libro de alendis pauperibus, qui liber hactenus desideratur.*

C. XXII. *De eodem.*

Item Hieronymus *in commentariis ad Galatas, c. 6. in vers.* Alter alterius.

QUi clementiam non habet, nec indutus est viscera misericordiæ, & lachrymarum, quamvis spiritalis sit, non adimplet *e* legem Christi.

6 pars. Gratian. *Similiter etiam oportet Episcopum non esse percussorem, id est, non ad vindictam facilem.*

C. XXIII. *Ad vindictam Episcopus facilis esse non debet.*

Unde Gregorius *scribit Joanni Episcopo Pannormitano, libro undecimo, epist.* 49.

SI *f* quid vero de quocunque Clerico ad aures tuas pervenerit, quod te juste possit offendere, facile non credas, nec ad vindictam te res accendat incognita: sed præsentibus senioribus Ecclesiæ tuæ diligenter est veritas perscrutanda: & tunc, si qualitas rei poposcerit, canonica districtio culpam feriat delinquentis.

C. XXIV. *De quodam Episcopo, qui antequam Missarum solennia celebraret, die Dominico ad exarandam messem cujusdam profectus est.*

Idem *Januario Episcopo, lib. 7. indict. 2. epist.* 1.

TAnta *g* nequitia ad aures meas de tua senectute pervenit, ut eam nisi adhuc humanitus pensaremus, fixa jam maledictione feriremus. Dictum quippe mihi est, quod Dominico die, priusquam Missarum solennia celebrares,

a *al. Deus*] *orig.* b *Polyc. ibidem. Anselm. ibid.* c 3. *Regum* 19. d *Anselm. ibid. Polyc. ibid.* e *al. præmium.* f *al. accusat*] *orig. & sic deinceps.* g *Polyc. ibid. Ansel. ibid.* h *al. præscriptiones.* i *Polyc. ibidem. Ansel. ibid.* k *decore*] *orig.* l *eod. lib. c.* 28.

a *Singulis quoque*] *orig.* b *al. misericordiæ.* c *Matth.* 15. *Levit.* 20. *Exod.* 21. d *Anf. l.* 13. *c.* 28. *Polycarp. l.* 6. *tit.* 20. *D. T.* 2. 2. *q.* 32. *ar.* 5. e *adimplebit*] *orig.* f 15. *q.* 7. *si quid.* g 1. *q.* 7. *tanta. Burch. l.* 1. *c.* 197. *Ivo p.* 2. *c.* 78. *& p.* 5. *c.* 312.

ad exarandam messem latoris præsentium perrexisti, & post exarationem ejus, Missarum solennia celebrasti: post Missarum solennia etiam terminos possessionis illius eradicare minime timuisti. Quod factum quæ pœna debeat insequi, omnes, qui audiunt, sciunt. Dubii autem de tanta hac perversitate fueramus, sed filius noster Cyriacus Abbas a nobis requisitus, dum esset Caralis, ita se cognovisse perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, hortamur *a*, ut aliquando resipiscas miser senex, atque a tanta te levitate morum, & operum perversitate compescas *b*. Quanto morti vicinior efficeris, tanto fieri solicitior atque timidior debes. Et quidem pœnæ sententia in te fuerat jaculanda; sed quia simplicitatem tuam cum senectute novimus, interim tacemus. Eos vero, quorum consilio hæc egisti, in duobus mensibus excommunicatos esse decernimus: ita tamen, ut si quid eis intra duorum mensium spatium humanitus advenerit, benedictione viatici non priventur. Deinceps autem ab eorum consiliis cautus existe: te quoque solicite custodi, ne si eis in malo discipulus fueris, quibus in bono magister esse debuisti, nec simplicitati tuæ ulterius, nec senectuti parcamus.

7 pars. Gratian. *Vel percussor esse prohibetur, ne videlicet propriis manibus aliquem cædat.*

C. XXV. *Non licet Episcopo propriis manibus aliquem cædere.*

Unde in Agathensi α Concilio *legitur.*

NOn *c* licet Episcopo manibus suis aliquem cædere. Hoc enim alienum a Sacerdote esse debet.

Corr. Rom. ¶ α Agathensi] *Hoc caput non habetur in Agathensi, quod extat. Burchardus & Ivo citant ex decretis Bonifacii Papæ. Habetur autem in novellis Constit. 123. cap. 16. apud Julianum antecess. Non dissimilis etiam canon 28. Apostolorum, quem interpretatur Synodus Constantinopolitana, quæ prima & secunda dicta est, cap. 9.*

8 pars. Gratian. *Prohibetur etiam Episcopus turpis lucri esse cupidus, ne aliquo honesto negotio victum, vel cætera sibi necessaria quærat. Quod generaliter de omnibus divino cultui mancipatis, id est, Clericis & Monachis intelligi oportet.*

C. XXVI. *Qui connumerantur in Clero, turpibus lucris non inserviant.*

Unde in Chalcedonensi Concilio, *cap. 5. legitur.*

PErvenit *d* ad sanctam Synodum, quia de iis, qui in Clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam, alienarum possessionum conductiones, & causas seculares *e* suscipiunt; & sacris quidem officiis se per desidiam separant, ad domos autem secularium concurrunt, & substantiarum eorum gubernationes avaritiæ causa suscipiunt. Decrevit ergo sancta & magna Synodus, neminem horum deinceps, hoc est, Episcopum, sive Clericum, aut Monachum conducere possessiones, aut misceri secularibus procurationibus: nisi forte, qui legibus ad minorum ætatum tutelas, sive curationes inexcusabiles attrahuntur, aut cui civitatis ipsius Episcopus Ecclesiasticarum rerum commiserit gubernacula, & orphanorum, ac viduarum, quæ indefensæ sunt, & earum personarum, quæ maxime Ecclesiastico indigent adminiculo, propter timorem Dei. Si quis vero transgressus fuerit hæc præcepta, correctioni Ecclesiasticæ subjaceat.

DISTINCTIO LXXXVII.

1 pars. VIduis autem & orphanis Ecclesiæ præsidium implorantibus Episcopi debent adesse: & contra improborum violentias, protectionis patrocinium eis negare non debent.

a *al. hortamur, aliquando resipisce.* b *al. compesce.* c *Burch. lib. 1. c. 202. Ivo part. 5. c. 316.* d *Burch. l. 2. c. 145. Ivo p. 6. c. 218.* e *al. secularium.*

C. I. *Implorantibus patrocinium Episcopi debent adesse.*

Unde Gelasius *Gerontio* a *& Petro Episcopis.*

LIcet omnibus de nobis sperantibus non debeamus, in quantum possumus, nos negare; plus tamen viduarum & orphanorum causas, & impensius ducimus exequendas, quas tueri a nobis, vel ab omnibus divina manifestat assertio.

C. II. *De eodem.*

Idem *Anastasio Episcopo.*

DEfensionis propriæ desolatis auxilio, & qui suis actibus adesse *b* pro ætatis infirmitate non possunt, exoratum Pontificem decet subvenire: quia pupillis α tuitionem etiam Divinitas jussit impendi. Et ideo Maximo & Januario, Clericalis officii (qui se solatio parentum vel propinquorum asserunt destitutos) auxilium ex nostra delegatione præstabis: ut adversus improbitates adversariorum suorum protecti, tuæ executionis annisu noxia commenta non sentiant.

Corr. Rom. ¶ α Pupillis] *In codicibus impressis sequebatur, & viduis, quæ voces expunctæ sunt, quia absunt a plerisque vetustis. Et quæ antecedunt ac sequuntur, ostendunt agi hic tantum de pupillis.*

C. III. *De eodem.*

Idem *Leontio & Petro Episcopis.*

QUisquis in negotiis suis nostri nominis intercessione sperat sibi remedia posse conferri, prona nos convenit animositate præstare.

C. IV. *De eodem.*

Idem *Honorio Episcopo.*

DIvinæ retributionis memor ad Pontificalem conscientiam non ambigas pertinere, egentium commodis piam solicitudinem non negare.

C. V. *Tueatur Ecclesia, quos in sui defensione suscepit.*

Idem *Fortunato Episcopo.*

IRreligiosum *c* prorsus, & execrabile judicamus, si quisquam α vel extraneos in sua tuitione susceptos, non omni fide, & tota animi sui educaverit sanctitate. At cum Olympius Diaconus dilectionis tuæ, Felicis & Olympii suggeratur avunculus, eosque parvulos tutelæ vice susceperit nutriendos; ultra latrocinium esse judicamus, quod eos bonisculis *d* parentum (sicut asserunt) reliquit extorres, alia retinendo, alia contra leges & jura vendendo.

Corr. Rom. ¶ α Quisquam] *In vulgatis codicibus sequitur vox*, Clericos, *quæ in aliquot manuscriptis, & apud Ivonem non habetur, ideoque sublata est. Non enim hic Clericos cum Laicis, sed extraneos, cum sanguine junctis comparat.*

C. VI. *Confugientes ad Ecclesiam extrahere non licet.*

Item ex Concilio Arausicano I. *c. 5. & sequentibus.*

EOs *e*, qui ad Ecclesiam confugerint, tradi non oportet, sed loci sancti reverentia & intercessione defendi. §. 1. Si quis *f* autem mancipia Clericorum pro suis mancipiis ad Ecclesiam confugientibus crediderit occupanda, per omnes Ecclesias districtissima damnatione feriatur. §. 2. In Ecclesia *g* quoque manumissos, & per testamentum Ecclesiæ commendatos, si quis in servitutem vel obsequium, vel ad colonariam conditionem revocare tentaverit, animadversione Ecclesiastica coerceatur *h*.

a *al. Leontio.* b *al. prodesse.* c *Ivo part. 6. c. 109.* d *al. bonusculis.* e *Rabanus pœn. cap. 22. Burch. lib. 3. c. 195. Ivo p. 3. cap. 112.* f *Ibid. cap. 6.* g *Ivo p. 3. c. 154. & 245. Pannorm. l. 2. cap. 84.* h *coercebitur*] *orig.*

C. VII.

C. VII. *In libertate Ecclesia tueatur libertos.*

Item ex Concilio Agathensi, *c.* 29.

2 ps LIbertos *a* legitime a dominis suis factos, Ecclesia, si necessitas exegerit, tueatur: quos, si quis ante audientiam aut pervadere, aut expoliare præsumpserit, ab Ecclesia repellatur.

C. VIII. *A Sacerdotibus defendantur liberti, ne in servitutem revocentur.*

Item ex Concilio Toletano IV. *c.* 71.

LIberti, qui *b* a quibuscunque manumissi sunt, & Ecclesiæ patrocinio commendati existunt, sicut regulæ antiquorum Patrum constituerunt, Sacerdotali defensione a cujuslibet insolentia protegantur, sive in statu libertatis eorum, sive in peculio, quod habere noscuntur.

C. IX. *Expositos defendat Ecclesia, si quis eorum calumniator extiterit.*

Item ex Concilio Arelatensi II. *c.* 32.

3 ps SI *c* expositus ante Ecclesiam cujuscunque fuerit miseratione collectus, contestationis ponat *d* epistolam, ut si is, qui collectus est, intra decem dies quæsitus, agnitusque non fuerit, securus habeat, qui collegit. Sane, qui post prædictum tempus calumniator extiterit, ut homicida, Ecclesiastica districtione damnabitur, sicut Patrum sanxit auctoritas.

DISTINCTIO LXXXVIII.

1 ps PRohibentur ergo Clerici cupiditatis negotia suscipere, non pietatis curam viduis & orphanis impendere.

C. I. *De eodem.*

Unde Melchiades α Papa.

DEcrevit *e* sancta Synodus, nullum deinceps Clericum aut possessiones conducere, aut negotiis secularibus se miscere, nisi propter curam pupillorum, [& *f* orphanorum] ac viduarum, aut si forte Episcopus civitatis Ecclesiasticarum rerum solicitudinem habere præcipiat. Ubi liquido patet, quia alia sunt negotia secularia, alia Ecclesiastica. Nonne Moyses *g* in seculo erat, cum crebro tabernaculum intraret, & exiret, qui intus contemplatione raptus, foris infirmantium negotiis urgebatur? *& infra.* Sic & Jacob *h* ascendentes & descendentes Angelos vidit: quia videlicet rectores Ecclesiæ non solum Deo contemplando superna appetunt, sed deorsum quoque ad membra illius miserando descendunt. Et Domini Sacerdotes horum facta imitantur, & se custodiunt, & subditorum onera portant.

Corr. Rom. ¶ α Melchiades] *Caput hoc habetur in scripto de primitiva Ecclesia & munificentia Constantini, quod in antiquis Conciliorum voluminibus continenter sequitur post decreta Melchiadis (quamvis in recentioribus Concilium Neocæsariense sit interpositum) & ex illa conjunctione fortasse factum est, ut hoc quoque scriptum olim decretis Melchiadis adnumerari solitum esset, cum tamen in eo de Nicæno Concilio, & aliis, quæ post Melchiadem gesta sunt, mentio fiat: quod ex capite,* ad futuram. *infra* 12. *quæst.* 1. *apparet.*

C. II. *De eodem.*

Item Gelasius Papa *ad Episcopos per Lucaniam, cap.* 17.

COnsequens *i* est, ut illa quoque quæ de Picenis partibus nuper ad nos missa relatio nuntiavit, non prætereunda putaremus: id est, plurimos Clericorum negotiationibus inhonestis, & lucris turpibus imminere *a*, nullo pudore cernentes Evangelicam lectionem, qua ipse Dominus *b* negotiatores e templo verberatos flagellis asseritur expulisse, nec Apostoli verba recolentes, quibus ait *c*: *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.* Psalmistam *d* quoque David surda dissimulantes aure, cantantem: *Quoniam non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.* Proinde hujusmodi aut ab indignis posthac quæstibus noverint abstinendum, & ab omni cujuslibet negotiationis ingenio, vel cupiditate cessandum; aut in quocunque gradu sint positi, mox a Clericalibus officiis abstinere cogantur: quoniam domus *e* Dei, domus orationis & esse debet & dici, ne per *f* officia negotiationis potius sit latronum spelunca.

C. III. *In sacris ordinibus constitutus, seculares curas assumere non debet.*

Item ex septimo canone Apostolorum.

I. EPiscopus, aut Presbyter, aut Diaconus, nequaquam seculares curas assumat; sin aliter, dejiciatur.

C. IV. *Episcopus secularibus causis occupari non debet.*

Item Gregorius *Romano defensori, l.* 8. *epist.* 11.

PErlatum *g* est ad nos, reverendissimum Fratrem nostrum Basilium Episcopum, velut unum de Laicis in causis secularibus occupari, & prætoriis inutiliter deservire. Quæ res, quoniam & ipsum vilem reddit, & reverentiam Sacerdotalem annihilat, statim ut experientia tua hoc præceptum susceperit, eum ita ad revertendum districta executione compellat, quatenus ei illic te insistente quinque diebus sub qualibet excusatione immorari non liceat: ne si quolibet modo eum ibidem amplius moram habere permiseris, cum ipso apud nos graviter incipias esse culpabilis.

C. V. *Testamentorum tuitionem, & curam rei familiaris Episcopus non suscipiat.*

Item ex Concilio Carthaginensi IV. *c.* 18.

II. EPiscopus *h* tuitionem testamentorum non suscipiat.

C. VI. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 20.

III. EPiscopus nullam rei familiaris curam ad se revocet, sed lectioni, & orationi, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.

C. VII. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 17.

IV. EPiscopus *i* gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per seipsum, sed per Archipresbyterum, aut per Archidiaconum agat.

C. VIII. *Ratiociniorum causas Clericus suscipere non debet.*

Item Gregorius *Quertino Expræfecto, epist.* 30. *lib.* 10.

INutile, & valde laboriosum est, hominem literatum, ratiociniorum causas assumere, & in eis se, quod non expedit, obligare.

C. IX. *Fugiendus est Clericus negotiator.*

Item Hieronymus *ad Nepotianum de vita Clericorum.*

NEgotiatorem Clericum, & ex inope divitem, ex ignobili glorioſum, quasi quandam pestem fuge.

---

a *Ivo part.* 3. *c.* 159. *& p.* 16. *c.* 51. *Pann. l.* 2. *c.* 82. b *Burch. lib.* 3. *c.* 186. *Ivo p.* 6. *c.* 246. *& p.* 16. *c.* 52. *Pannor. l.* 2. *c.* 83. c *Capit. lib.* 6. *c.* 186. *concor. Vasense l. c.* 6. *Burch. l.* 3. *c.* 201. *Ivo p.* 3. *c.* 252. *Polyc. lib.* 3. *tit.* 13. d *al. ponatur epistola.* e *Inscripto de primitiva Ecclesia, & munificentia Constantini ex Concilio Chalcedon. cap.* 3. f *absunt istæ duæ voces fere ab omnibus manuscriptis.* g *Exod.* 33. h *Gen.* 28. i *Concil. Aquisgranen. cap.* 93. 14. *quæst.* 4. *c. Clerici. Polyc. lib.* 4. *tit.* 31.

a *al. inhiare.* b *Matth.* 21. c 2. *Tim.* 2. d *Psal.* 70. *vide infra c. quoniam.* e *Luc.* 19. f *ne officina negotiationis, & spelunca potius sit latronum.*] *orig.* g *Anſ. l.* 6. *c.* 178. h *Polyc. l.* 4. *tit.* 5. *Polyc. ibid.*

C. X.

C. X. *Clerico negotiari non licet.*

Item Augustinus *in libro quæstionum Veteris, & Novi Testamenti, cap.* 127.

FOrnicari *a* omnibus, semper non licet: negotiari vero aliquando licet, aliquando non licet: Antequam enim Ecclesiasticus quis sit, licet ei negotiari: facto jam non licet.

C. XI. *De eodem.* PALEA.

Item Joannes Chrysostomus *super Matthæum*, [*id est, Auctor operis imperfecti, hom.* 38. *ad c.* 21. *Matth.* b]

EJiciens Dominus vendentes & ementes de templo, significavit, quia homo mercator vix, aut nunquam potest Deo placere. Et ideo nullus Christianus debet esse mercator, aut si voluerit esse, projiciatur de Ecclesia Dei, dicente Propheta *c: Quia non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.* Quemadmodum enim, qui ambulat inter duos inimicos, ambobus placere volens, & se commendare, sine maliloquio esse non potest: (necesse est enim, ut isti male loquatur de illo, & illi male de isto:) sic qui emit & vendit, sine mendacio & perjurio esse non potest. *& paucis interjectis.* §. 1. Sed est nec stabilis substantia eorum, neque ad bonum proficit, quod de malo congregatur. Quemadmodum enim, si triticum, aut aliud *d* tale cernas in cribro, dum huc & illuc jactatur, grana omnia paulatim deorsum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, nisi stercus solum: sic de substantia negotiatorum novissime nil remanet, nisi solum peccatum. §. 2. Sed omnes homines videntur esse mercatores. Ostendam ergo, quis non est negotiator, ut qui talis non fuerit, eum intelligas esse negotiatorem. Quicunque rem comparat, non ut ipsam rem integram & immutatam vendat, sed ut materia sit inde aliquid operandi, ille non est negotiator. Qui autem comparat rem, ut illam ipsam integram & immutatam dando lucretur, ille est mercator, qui de templo Dei ejicitur. §. 3. Unde super omnes mercatores plus maledictus est usurarius, ipse namque rem datam a Deo vendit, non comparatam, ut mercator, & post fœnus rem suam reperit, tollens aliena cum suis, mercator autem non reperit rem venditam. §. 4. Ad hoc dicit aliquis: Qui agrum locat, ut agrariam recipiat, aut domum, ut pensiones recipiat, nonne est similis ei, qui pecuniam dat ad usuram? Absit. Primum quidem, quoniam pecunia non ad aliquem usum disposita est, nisi ad emendum. Secundo, quoniam agrum habens, arando excipit ex eo fructum, habens domum, usum mansionis capit ex ea. Ideo qui locat domum vel agrum suum, usum dare videtur, & pecuniam accipere, & quodammodo quasi commutare videtur cum lucro lucrum: ex pecunia reposita nullum usum capis. Tertio ager vel domus utendo veterascit. Pecunia autem cum fuerit mutata, nec minuitur, nec veterascit. §. 5. *Et mensas nummulariorum subvertit.* Pecunia spiritualiter homines intelliguntur: quia sicut nummus habet charagma Cæsaris; sic homo habet charagma Dei. Et quemadmodum solidus, qui non habet charagma Cæsaris, reprobus est; ita & homo, qui non ostendit in se imaginem Dei, reprobus æstimatur. Unde Esajas *e* dicebat ad Hierusalem: *Pecunia tua reproba est, caupones tui miscent vinum cum aqua, &c.* Ideo ergo mensas nummulariorum evertit, significans, quia in templo Dei non debent esse nummi, nisi spirituales, id est, qui Dei imaginem, non Diaboli, portant. Aut certe mensas nummulariorum, Sacerdotum dicit scripturas. Novo enim Testamento succedente priori, eversæ sunt scripturæ illorum.

Corr. Rom. ¶ *Hæc Palea (quemadmodum & sequens) est in aliquot vetustis exemplaribus, in quibus Paleæ raro habentur. Est autem sumpta ex auctore operis imperfecti (cujus multæ sententiæ partim rejiciendæ, partim in bonam partem interpretandæ sunt) & quidem multis locis de industria, quod ibi plenius, hic in summam redactum est, incolumi fere sententia. Quamobrem ea tantum mutata, aut locupletata sunt, quæ valde conducere visum est. Quod etiam in sequenti capite est observatum.*

C. XII. *De eodem.* PALEA.

Item ex verbis Augustini, *hinc inde collectis, & in summam redactis ad Psal.* 70. *vers.* Quoniam non cognovi.

QUoniam non cognovi literaturam. Aliqui codices habent [negotiationes:] in quo diversitas Interpretum sensum ostendit, non errorem inducit. Ergo si propterea iste tota die laudem Dei dicit, quia non cognovit negotiationes, corrigant se Christiani, non negotientur. Sed ait mihi negotiator: Affero ex longinquo merces, mercedem laboris mei, unde vivam, peto: *dignus a est enim operarius mercede sua.* De mendacio, de perjurio agitur, non de negotio. Ego enim mentior, non negotium. Possem enim dicere, tanto emi, tanto vendam: si placet, eme. Quomodo ergo revocas a negotiatione? omnes artifices mentiuntur, sutores, agricolæ. Vis, ut optem carum tempus, ut possim vendere annonam, quam servavi? sed non hoc faciunt, inquis, agricolæ boni: nec illa negotiatores boni. Quid enim? Etiam & filios habere malum est, quia quando eis caput dolet, malæ & infideles matres ligaturas sacrilegas, & incantationes quærunt? omnia ista hominum, non rerum peccata sunt. Quære ergo Episcope (dicit mihi negotiator) quomodo Psalmistam intelligas, & noli me prohibere a negotiatione: negotiatio enim me non facit malum, sed iniquitas mea, & mendacium meum. Quæramus ergo negotiatores, qui præsumunt gloriari ex suis operibus, si sunt contra illam gratiam, quam hic Psalmista commendat, ut nemo de suis operibus glorietur. Et sicut contra Medicos superbos salutis pollicitatores vigilat hoc, quod dictum est *b: Tota die salutem tuam:* sic contra negotiatores de operibus suis gloriantes vigilat hoc, quod dictum est *c: Os meum annuntiabit justitiam tuam.* Unde & Dominus expulit illos de templo, volentes suam justitiam statuere, & ignorantes justitiam Dei. Merito dictum negotium, quia negat otium, quod malum est, neque quærit veram quietem, quæ est Deus.

C. XIII. *De eodem.*

Item Cassiodorus *in eundem Psalmum* 70. *in eundem versiculum.*

QUid est aliud negotium *e*, nisi quæ possint vilius comparari, carius velle distrahere? *& infra.* Negotiatores ergo illi abominabiles existimantur, qui justitiam Dei minime considerantes, per immoderatum pecuniæ ambitum polluuntur, merces suas plus perjuriis onerando, quam pretiis. Tales ejecit Dominus de templo, dicens: *Nolite facere domum patris mei, domum negotiationis.*

C. XIV. *Nomine Sacerdotis careat, qui Dei ministros a suis vocat officiis.*

Item Cyprianus *ad Clerum, & plebem Furnitanorum, lib.* 1. *epist.* 9.

2 NEque *g* apud altare Dei meretur nominari in Sacerps dotum prece, qui ab altari Sacerdotes & ministros voluit avocare. Et ideo Victor, cum contra formam nuper in Concilio a Sacerdotibus datam, Geminium Faustinum Presbyterum ausus sit tutorem constituere, non est, quod pro dormitione ejus apud vos fiat oblatio, aut deprecatio aliqua nomine ejus in Ecclesia frequentetur: ut Sacerdotum decretum religiose, & necessarie factum servetur a nobis.

a *Ivo p.* 8. *c.* 89. *Pannorm. l.* 7. *c.* 26. b *Paulo aliter.* c *Psal.* 70. d *aliquam bladi speciem.*] e *Esai.* 1.

a *Luc.* 10. b *Psal.* 87. c *Psal.* 70. d *justitiam tuam, id est, non meam, &c.*] *Aug.* e *al. negotiari.* f [*Joan.* 2. g *Ivo part.* 6. *c.* 339.

DISTIN-

DISTINCTIO LXXXIX.

1 ps DOmus a *quoque suæ oportet Episcopum bene esse præpositum, ut quædam inde quodammodo futuræ dispensationis argumenta sumantur. In dispensatione vero Ecclesiæ hanc regulam observandam noverit, ut nulli quantumlibet exercitatæ personæ duo simul officia committat: neque secularibus viris res Ecclesiasticas gubernandas committat.*

C. I. *Uni personæ duo non committantur officia.*

Unde Gregorius α *scribit omnibus Episcopis.*

SIngula *b* Ecclesiastici juris officia, singulis quibusque personis singulatim committi jubemus. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent; ita in Ecclesiæ corpore, secundum veridicam *c* Pauli sententiam, in uno eodemque spiritu, alii conferendum est hoc officium, alii committendum est illud: neque uni, quantumlibet exercitatæ personæ, uno tempore duarum rerum officia committenda sunt: quia si totum corpus est oculus, ubi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diversa officia, & robur corporis servat, & pulchritudinem repræsentat: ita varietas personarum per diversa nihilominus officia distributa, & fortitudinem & venustatem sanctæ Dei Ecclesiæ manifestat. Et sicut indecorum est, ut in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio: ita nimirum noxium, simulque turpissimum, si singula rerum ministeria personis totidem non fuerint distributa.

Corr. Rom. ¶ α Gregorius] *Caput hoc a collectoribus ita citatur, quasi sint verba alicujus epistolæ B. Gregorii. Verum a Joanne Diacono l. 2. vitæ ejusdem sancti Pontificis, num. 54. sic referuntur*: Singula Ecclesiastici juris officia, singulis quibusque personis singulatim committi debere dicebat; asserens, quia sicut in uno, &c. *Ex eo autem nonnulla sunt emendata.*

C. II. *Quilibet Episcopus vicedominum & œconomum habeat.*

Item Gregorius *Anathemio Subdiacono, lib. 9. epist. 66.*

2 ps VOlumus *d*, ut frater noster Paschasius, & vicedominum sibi ordinet, & majorem domus: quatenus possit vel hospitibus supervenientibus, vel causis, quæ eveniunt, idoneus & paratus existere. Si vero & negligentem eum prospicis, & ea, quæ diximus, implere differentem; omnis Clerus ejus adhiberi debet, ut communi consilio ipsi eligant, quorum personæ ad ea, quæ prædiximus, valent ordinari.

Gratian. *Hinc α colligi potest Archidiaconi electionem a cuncto Clero, si Episcopus negligens vel differens fuerit, canonice fieri posse. Officium vicedomini est, Episcopatum e disponere.*

Corr. Rom. ¶ α Hinc] *Verba hæc usque ad vers.* officium, *absunt a plerisque vetustis exemplaribus.*

C. III. *Quod sit officium vicedomini.*

Unde Gregorius *Clementinæ patriciæ, lib. 1. epist. 11. post alia.*

DIaconum *f* vero Anatolium, quem ad vos dirigi poposcistis, hoc nos facere non posse, causæ magis modus, quam rigoris austeritas facit. Vicedominum enim eum constituimus, cujus arbitrio Episcopum commisimus disponendum.

C. IV. *De eodem.*

Item ex Concilio Chalcedonensi, *cap. 26.*

QUia *g* in quibusdam Ecclesiis, sicut ad nos pervenit, sine œconomo Episcopi res Ecclesiasticas tractant; placuit omnes Ecclesias habentes Episcopos, etiam œconomum habere de proprio Clero, qui gubernet Ecclesiæ res cum arbitrio sui Episcopi: ut non sine testimonio sit gubernatio ipsarum rerum Ecclesiasticarum, & ex hoc eveniat res ejusdem Ecclesiæ dispergi, & Sacerdotali dignitati obtrectatio generetur. Si vero quis hoc non observaverit, divinis subjaceat regulis.

Corr. Rom. ¶ *Hic idem canon refertur infra 16. quæst. 7. c.* quoniam in quibusdam; *ex versione Dionysii. Hic enim est ex prisca, quæ extat in collectione Isidori.*

C. V. *Secularibus viris res Ecclesiasticæ non committantur.*

Item Gregorius *Januario Caralitano Episcopo, lib. 7. epist. 66.*

INdicatum *a* est nobis, quod Laicis quibusdam curam vestri patrimonii commiseritis *b*, qui postmodum in rusticorum vestrorum deprædationibus, atque α fatigationibus fuerint deprehensi, & reddere res, quas indecenter retinent habitas, quasi suæ ditionis, quippe vestræ non suppositi curationi, postponant, vobisque despiciant actuum suorum reddere rationem. Quod si ita est, districte a vobis discuti convenit, atque inter eos, Ecclesiæque vestræ rusticos causam examinare subtilius. Et quicquid in eis fuerit fraudis inventum, cum pœna legibus statuta reddere compellantur. De cætero vero cavendum a fraternitate vestra est, ne secularibus viris, atque non sub regula nostra degentibus, res Ecclesiasticæ committantur, sed probatis de vestro officio Clericis. In quibus, si quid reperiri poterit privatis, ut in subditis, emendare, quod illicite gestum fuerit, valeatis: quo β videlicet apud vos habitus sui officium magis convenienter administrent, quam accusent.

Corr. Rom. ¶ α Atque fatigationibus] *In plerisque manuscriptis legitur*, atque ex fatigationibus: *in editionibus epistolarum B. Gregorii*, atque per hoc & fatigationibus: *in uno autem vetusto earundem epistolarum codice*, atque per hoc ex fugationibus.

¶ β Quo videlicet] *Apud B. Gregorium legitur*, quos apud vos habitus sui magis officium commendet, quam excusset.

3 ps. Gratian. *Propinquis etiam, vel favore sibi conjunctis, Ecclesiastica officia Episcopus committere non audeat.*

C. VI. *Ecclesiastica officia non committat Episcopus propinquis, vel favore conjunctis.*

Unde in Concilio Toletano X. *cap. 3. legitur.*

DEcenter omnibus placet, & in præsenti tale rescindere factum, & non esse de cætero faciendum. Quicunque *c* igitur Pontificum deinceps aut sanguine propinquis, aut favore personis quibuscunque sibi conjunctis *d* talia lucra *e* commendare tentaverit, ad suum nefandæ præsumptionis excidium, & quod jussum fuerit, devocetur in irritum, & qui ordinaverit, annuæ excommunicationi subjaceat. Quæ vero ablata fortasse fuerint, ab eo, qui tulerit, reddantur in duplum.

Gratian. *Porro ipsa officia quare ita sint distinguenda, & non uni personæ omnia committenda, ex auctoritate* Gregorii & Bonifacii Papæ *datur intelligi, qui sic ajunt:*

C. VII. *Graduum & ordinum distributio, Ecclesiasticam unitatem conservat.*

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc pene iisdem verbis legitur in epistola Bonifacii secundi ad Eulalium, & Gregorii primi ad Episcopos Galliarum, l. 4. epist. 52. Sic quoque in aliis epistolis B. Gregorii multa leguntur, quæ in scriptis superiorum Pontificum habentur.*

AD hoc dispensationis *f* divinæ provisio, gradus diversos & ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, & potiores

a 1. *Tim.* 3. b *Polyc. l. 4. tit. 23. Ansel. l. 7. c. 108. Ivo p. 6. c. 344.* c *Rom. 12.* d *Polyc. l. 4. tit. 22. Ans. l. 6. cap. 145.* e *Episcopium.* f *Ans. l. 7. c. 77.* g *16. q. 7. c. quoniam in quibusdam. Ans. l. 6. c. 143. Polyc. l. 4. tit. 22. Deusdedit, p. 4*

a *Ans. l. 6. c. 146.* b *committentes,*] *orig.* c *Nam quisquis*] *orig.* d *devinctis*] *orig.* e *al. loca.* f *al. dispositionis.*

mino-

minoribus dilectionem impenderent, vera *a* concordia fieret, & ex diversitate contextio, & recte officiorum gereretur administratio singulorum. Neque enim universitas alia poterat ratione subsistere, nisi hujusmodi magnus eam differentiæ ordo servaret. Quia vero quæque creatura in una eademque qualitate *b* gubernari, vel vivere non potest, cœlestium militiarum exemplar nos instruit: quia dum sunt Angeli, & sunt Archangeli, liquet, quia non sunt æquales, sed in potestate & ordine (sicut nostis) differt alter *c* ab altero.

DISTINCTIO XC.

1 ps LItigiosus quoque prohibetur ordinari: *quia qui sua potestate discordantes ad concordiam debet attrahere, qui oblationes dissidentium prohibetur recipere, nequaquam litigandi facilitate alios ad dissidium debet provocare.*

C. I. *Clerici discordes dejiciantur, vel revocentur ad concordiam.*

Unde in Concilio Carthaginensi IV. *c. 59. legitur.*

DIscordantes *d* Clericos Episcopus vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat: inobedientes Synodus per audientiam damnet.

C. II. *Dissidentium fratrum in Ecclesia oblationum dona non recipiuntur.*

Item ex eodem, *c. 93. & 94.*

OBlationes *e* dissidentium fratrum, neque in sacrario, neque in gazophylacio recipiantur. *Similiter.* f §. 1. Dona *g* eorum, qui pauperes opprimunt, a Sacerdotibus refutanda sunt.

C. III. *Extra Ecclesiam esse probatur, qui pacem cum proximo non habet.*

Item Cyprianus *de unitate Ecclesiæ.*

NEque ad Cain munera respexit Deus. Neque enim pacatum habere Deum poterat, qui cum fratre pacem per zeli discordiam non habebat. Quam sibi igitur pacem promittunt inimici fratrum? Quæ sacrificia celebrare se credunt æmuli Sacerdotum? An secum esse Christum, cum collecti fuerint, opinantur, qui extra Christi Ecclesiam colliguntur? Tales etiamsi occisi in confessione nominis fuerint, macula ista nec sanguine abluitur. Inexpiabilis, & gravis culpa discordiæ nec passione purgatur.

C. IV. *Murmurantes a fratrum unitate alieni efficiantur.*

Item ex octava Synodo.

ALienus *h* sit a fratrum unitate, qui murmurat, & opus ejus abjiciatur, qui murmurans α extiterit, ne pœnam murmurantium incurrat, de qua Apostolus *i* dicit: *Neque murmuraveritis, sicut quidam murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.* Juxta β mensuram itaque operis peccator (quod in hac sententia Apostoli plenius declaratur) Sacerdotis judicio pœniteat.

Corr. Rom. ¶ *In libello B. Basilii de institutis Monachorum Rufino interprete, (qui nuper Coloniæ cum regula B. Benedicti est impressus) cap. 42. in ultima responsione habetur prima pars hujus capitis, usque ad vers.* abjiciatur.

¶ α Qui murmurans] *Ejusdem libelli, cap. 50. penultima interrogatio sic habet:* Si vero etiam quis murmuret propter escam, quæ erga eum sententia servabitur? Resp. Ea, quæ circa eos, qui murmuraverunt in deserto. Dicit enim Apostolus: *Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.*

¶ β Juxta] *Hæc pars non habetur in eo Basilii loco. Apud Burchardum vero & Ivonem (a quibus citatur ex Concilio Mogunt.) sic legitur:* juxta mensuram operisque peccati, quia in hoc sententia, &c.

C. V. *Corripiantur, qui rixas & contentiones amant.*

Item ex eodem.

SI α quis Monachus *a b* contentiones vel rixas amaverit, vel manifestum convicium fratri intulerit, juxta arbitrium rectoris, modumque peccati diuturna expietur pœnitentia. *Item* c. §. 1. Qui contentiosus, aut murmurans extiterit, secundum arbitrium prioris tamdiu β pœniteat, quamdiu culpæ qualitas extat.

Corr. Rom. ¶ α Si quis Monachus] *Hanc priorem partem Burchardus & Ivo citant ex Concilio Agathensi, in quo etiam habetur ex codice librorum sexdecim, lib. 5. cap. 22. Abest autem fere ubique, etiam in multis Gratiani exemplaribus,* vox, Monachus.

¶ β Tamdiu] *Apud Burchardum & Ivonem (qui citant hanc partem posteriorem ex Moguntino; habetur autem in libro sententiarum Patrum, c. 96. ex statutis seniorum) legitur:* ita pœniteat, qualiter culpæ qualitas extat.

C. VI. *Dissidentes Episcopi ad concordiam redire cogantur.*

Item ex Concilio Carthaginensi IV. *cap. 25.*

DIssidentes *d* Episcopos, si non timor Dei, Synodus reconciliet.

C. VII. *De eodem.*

Item ex eodem, *cap. 26.*

STudendum *e* est Episcopis, ut dissidentes fratres, sive Clericos, sive Laicos, ad pacem magis, quam ad judicium coerceant *f*.

C. VIII. *Non recipiantur dona eorum, qui pauperes opprimunt.*

Item ex eodem, *cap. 94.*

EOrum *g*, qui pauperes opprimunt, dona a Sacerdotibus sunt refutanda.

C. IX. *A cœtu alienentur fidelium, qui ad concordiam redire contemnunt.*

Item ex Concilio Agathensi, *c. 31.*

PLacuit *h* etiam, ut (sicut plerunque fit) quicunque odio aut longinqua inter se lite dissenserint, & ad pacem revocari diuturna *i* obstinatione nequiverint, a Sacerdotibus civitatis primitus arguantur. Qui si inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de Ecclesiæ cœtu justissima excommunicatione pellantur.

C. X. *Inediis maceretur acerrimis, qui fratri suo reconciliari noluerit.*

Item Fabianus Papa.

SI quis *k* contristatus noluerit reconciliari fratri suo, satisfaciente eo, qui contristavit, acerrimis macereturinediis, usque dum gratanti animo satisfactionem recipiat.

C. XI. *Episcopi ad pacem firmiter tenendam vicissim sibi consilium & auxilium præstent.*

Item Innocentius secundus.

2 psPRæcipimus *l*, ut Episcopi ad solum Deum & salutem populi habentes respectum, omni tepiditate semota, ad pacem firmiter tenendam mutuum sibi con-

a *Una concordia fieret ex diversitate contextio.*] *orig.* b *æqualitate*] *Bon.* c *al. unus.* d *Burch. lib. 2. cap. 215. Ivo p. 6. c. 290.* e *Burch. l. 4. c. 38. & 39. Ivo p. 2. c. 47. & 48.* f *al. similiter dona eorum.* g *Infra c. eorum.* h *Burch. l. 10. c. 52. & 54. Ivo p. 13. c. 35. ex Concilio Moguntino.* i 1. Cor. 10.

a *In regula Isidori cap. 17. Burch. l. 10. c. 62. Ivo p. 13. c. 63.* b *abest a multis exempl.* c *In libr. sententiarum Patrum, c. 96. ex statutis seniorum. Burch. l. 10. c. 53. Ivo p. 13. c. 54.* d *Burch. l. 1. c. 62. Ivo p. 5. c. 172.* e *Burch. lib. 2. c. 101. Ivo p. 5. c. 203.* f *cohortentur.*] *vera lectio.* g *Sup. eod. oblationes. Burch. l. 5. cap. 39. Ivo p. 2. c. 48.* h *Burch. l. 10. c. 61. Ivo part. 13. c. 62.* i *al. diutina intentione.* k *Burch. l. 10. c. 59. Ivo part. 13. cap. 60. ex Fabiano.* l *in Concil. Lateran. c. 9. extra de tregua, & pace. c. 1. §. præcipimus. ex Alex. 3.*

filium

filium & auxilium præbeant: neque hoc alicujus amore vel odio prætermittant. Quod si quis in hoc Dei opere tepidus inventus fuerit, damnum propriæ dignitatis incurrat.

C. XII. *Expellendi sunt a communione fidelium, qui sibi invicem reconciliari noluerint.*

Item Victor Papa *ad Afros, epist. 2.*

PErlatum *a* est ad sedem Apostolicam, aliquos vestrum nocere fratribus *b* velle, & ut cadant decertare: similiter in Sacramentis discrepare: & ob id contentiones & æmulationes fieri inter vos: a quibus dissensionibus vos avertere, & in his omnibus concordare, & opem ferre vicissim mandamus. Nam si hoc agere cito neglexeritis, & vicissim reconciliari non studueritis, ab Apostolicæ sedis, & totius Ecclesiæ communione vos pelli non dubitetis.

DISTINCTIO XCI.

QUi autem turpi lucro, vel inhonesto negotio victum sibi quærere prohibentur, de oblationibus Ecclesiæ stipendia consequantur. Quod si Ecclesia ei sufficere non potuerit, proprio artificiolo c, *vel agricultura (exemplo Apostoli* d, *qui de labore manuum vivebat) sibi necessaria inveniat: ita tamen, ut occasione sui operis vigiliis Ecclesiæ non desit. Quod absque inæqualitate sui corporis nulli impune conceditur.*

C. I. *Corripiantur Clerici, qui officiis matutinis, vel vespertinis se subtrahunt.*

Unde Pelagius *e* Papa.

ELeutherius *f* Frater & Coepiscopus noster queritur, Clericos suos sibi contra canones superbire, & id, quod nobis jubentibus facta in scrinio cautione promisit, ut quotidianis diebus vigiliæ in ejus celebrarentur Ecclesia, illis contemnentibus implere non posse, sed magis unumquemque suis (postposito Ecclesiæ servitio) vacare negotiis. Et ideo experientia tua eos, quos tibi esse ostenderit contumaces, debita objurgatione compesce & modis omnibus vigiliis vacare compelle.

C. II *De eodem.* PALEA.

[*Item* ex Concilio Nannetensi.]

PResbyter *g* mane, matutinali officio expleto, pensum servitutis suæ, canendo Primam, Tertiam, Sextam, Nonamque persolvat: ita tamen, ut postea horis competentibus, & signis designantibus juxta possibilitatem aut a se, aut a scholaribus publice compleantur. Deinde peractis horis, infirmis visitatis, si voluerit, ad opus rurale exeat jejunus, ut iterum necessitatibus peregrinorum, & hospitum, sive diversorum commeantium, infirmorum quoque, atque defunctorum succurrere possit, usque ad statutam horam pro qualitate temporis & opportunitate *h*. *Item ex dictis S. Benedicti* i. §. 1. Propheta dicente: *Septies in die laudem dixi tibi*: qui septenarius sacratus numerus a nobis sic implebitur, si Matutinæ, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Vesperæ, Completoriique tempore nostræ servitutis officia persolvamus: quia de his dixit Propheta *k*: *Septies in die laudem dixi tibi*. Nam de nocturnis vigiliis idem ipse Propheta ait: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi*. Ergo his temporibus referamus laudes Creatori nostro super judicia justitiæ suæ.

C. III. *Sine officii detrimento, artificiolo sibi Clericus necessaria quærat.*

Item in Concilio Carthaginensi, *c. 52. & 49.*

CLericus *a* victum & vestimentum sibi artificiolo, vel agricultura, absque officii sui duntaxat detrimento, paret *b*. *Item* c. §. 1. Clericus, qui absque corpusculi sui inæqualitate vigiliis deest, stipendio privatus α excommunicetur.

Corr. Rom. ¶ α Privatus] *In postrema Colonienſi Conciliorum editione legitur*, privetur. *Sed in vetustioribus Colonienſibus, duabus Parisienſibus, exemplaribus duobus hujus Concilii manuscriptis Vaticanis, & uno Sorienſi Regio legitur, quemadmodum apud Gratianum.*

C. IV. *De eodem.*

Item ex eodem, *c. 51. 53. & 48. & 50.*

CLericus *d*, quantumlibet verbo Dei eruditus, artificiolo victum quærat. *Item* c. §. 1. Omnes Clerici, qui ad operandum validi sunt, & artificiola, & literas discant. Qui vero non pro emendo aliquid in nundinis, vel in foro deambulant, ab officio suo degradentur. Interemptores α autem ab officio declinantes vel negligentius agentes, ab officio suo removeantur.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc confectum est ex multis capitibus Carthaginensis quarti, non suo ordine dispositis.*

¶ α Interemptores] *In exemplaribus Concilii etiam manuscriptis legitur*: Clericum inter tentationes ab officio suo declinantem, vel negligentius agentem, ab officio suo removendum. *Contra enim in canone 42. jubet*, Clericum inter tentationes officio suo incubantem, gradibus sublimandum. *Sed ob glossam non est mutatum.*

Gratian. *De tentationibus vero, ob quas (præter tyrannorum persecutionem) aliqui Clerici officium suum deserebant, agit B. Ambrosius, epist. 17.*

C. V. *De eodem.*

Item ex Concilio Aurelianensi I. *c. 30.*

CLerici vero, qui ad opus sanctum adesse contempserint, secundum arbitrium Episcopi Ecclesiasticam suscipiant disciplinam.

DISTINCTIO XCII.

IPS CUm autem ad Ecclesiam venerint, corde magis, quam voce Deo cantandum meminerint.

C. I. *Corde, non voce tantum Deum laudare debemus.*

Unde Hieronymus *lib. 3. comment. ad cap. 5. epistolæ ad Ephesios.*

CAntantes *f* & psallentes in cordibus vestris Domino.) Audiant hæc adolescentuli: audiant ii, quibus psallendi in Ecclesia officium est: Deo non voce, sed corde cantandum: nec in Tragœdorum modum guttur & fauces dulci medicamine liniendæ *g* sunt, ut in Ecclesia theatrales moduli audiantur, & cantica; sed in timore, in opere, in scientia Scripturarum.

Gratian. *Ab officio autem cantandi & psallendi Diaconi inveniuntur exempti; ne dum vocis modulationi student, altaris ministeria negligant.*

C. II. *Cantandi officium Diaconi sibi non usurpent.*

Unde Gregorius I. *lib. 4. epist. 44. seu c. 88. & l. 12. post finem epistolarum, in Concilio ab ipso habito:*

IN *b* sancta Romana Ecclesia dudum consuetudo est valde reprehensibilis exorta, ut quidam ad sacri altaris ministerium α Cantores eligantur, & in Diaconatus ordine constituti, modulationi vocis inserviant,

a *Pannor. l. 8. c. 147. Polyc. l. 4. tit. 13.* b *al. fratres.* c *al. artificio.* d *Act. 2. & 1. Cor. 4. 1. Thess. 2. & 2. Thess. 3.* e *al. Gelasius.* f *Ans. l. 7. c. 165.* g *extra de celeb. Mis. c. 1. ex Agathensi. Burch. l. 2. c. 104. Ivo p. 6. c. 181. ex Nannetensi.* h *al. opportunitatis.* i *In reg. S. Benedicti, cap. 16. Burch. l. 2. c. 105. Ivo p. 6. c. 212.* k *Psal. 118.*

a *Burch. l. 2. c. 303. Ivo p. 7. c. 180.* b *al. apparet.* c *Cap. 49.* d *Burch. lib. 2. c. 102. Ivo p. 6. c. 179. & 180.* e *C. 53. C. 48. Burch. l. 2. c. 210. Ivo p. 6. c. 285. Burch. lib. 2. cap. 51. c. 50.* f *Ans. l. 7. c. 70. Eph. 5.* g *al. colliniendas, ut.* h *Ansel. l. 7. c. 69. Polyc. l. 4. tit. 31. Ivo p. 2. cap. 79.*

quos ad prædicationis officium, & eleemosynarum studium vacare congruebat. Unde fit plerumque, ut ad sacrum ministerium, dum blanda vox quæritur, quæri congrua vita negligatur, & Cantor minister Deum moribus stimulet, cum populum vocibus delectat. Qua in re præsenti decreto constituo, ut in hac sede sacri altaris ministri cantare non debeant, solumque Evangelicæ lectionis officium inter Missarum solennia exolvant: Psalmos vero, ac reliquas lectiones censeo per Subdiaconos, vel si necessitas exigit, per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum meum venire tentaverit, anathema sit.

Corr. Rom. ¶ α Ministerium] *In impressis sequebatur*, constituti, *quæ vox expuncta est, quoniam neque in vetustis Gratiani exemplaribus est, neque apud B. Gregorium, neque apud alios collectores, & videtur addi in glossa ad versic.* ministerium: *quæ etiam glossa non est inter vetustiores.*

2 ps. Gratian. *A quibus ordinandos oporteat esse immunes, breviter morstratum est. De quorum vero manibus ordines susscipere debeant, facile patet. Sacerdos enim, & cuncti infra ipsum constituti, ab Episcopis suis debent ordinari.*

C. III. *Qui non sunt ordinati ab Episcopo, in pulpito non psallant, neque legant.*

Unde in Concilio Martini Papæ *legitur*:

NOn *a* liceat in pulpito psallere, aut legere, nisi qui ab Episcopo Lectores sunt ordinati.

Gratian. *De Episcopis autem, a quibus, vel in quibus locis ordinari debeant, supra definitum est.*

3 ps. §. 1. *Nunc autem quæritur de his, qui ordinati a parochiis suis non recipiuntur, vel pro aliqua causa eas adire noluerint, an in alterius parochia Episcopale possint officium celebrare? De his in* Concilio Martini *Papæ* b *sic statutum est:*

C. IV. *Sacerdotis tantum officium gerat Episcopus, quem sua parochia non recipit.*

I. SI *c* quis ordinatus Episcopus α, pro contentione β populi, aut pro aliqua ratione, non pro sua culpa in parochiam, quæ ei fuerit data, non jerit, hunc oportet honorem Sacerdotii tantummodo contingere; ita ut de rebus Ecclesiæ, in quam venit *d*, nihil sibi præsumat, sustineat autem, quod de eo sanctum Concilium judicare voluerit.

Corr. Rom. ¶ α Episcopus,] *In vulgatis sequebatur*, ad parochiam, cujus est electus: *quæ inducta sunt auctoritate manuscriptorum, & originalis, ac cæterorum collectorum.*

¶ β Contentione] *In duobus vetustis exemplaribus Gratiani, & uno Conciliorum Regis Catholici legitur*, contemptione.

C. V. *De Episcopo ordinato, quem sua parochia non recipit.*

Item ex Concilio Antiocheno, *c.* 18.

II. SI *e* quis Episcopus ordinatus ad parochiam, cujus *f* est electus, minime accesserit, non suo vitio, sed quod eum aut populus vetet *g* α, aut propter aliam causam, non tamen ejus vitio perpetratam, hic & honoris sit & ministerii particeps: dummodo rebus Ecclesiæ, ubi ministrare cognoscitur, in nullo molestus existat. Quem etiam observare β convenit, quicquid Synodus perfecta γ provinciæ judicando decreverit.

Corr. Rom. ¶ α Vetet,] διὰ τὴν τῶν λαῶν παραίτησιν: eo quod populus recuset.

¶ β Observare] ἐκδέχεσθαι, *id est*, expectare & suscipere.

¶ γ Perfecta] *Antea legebatur*, perfectæ. *Restituta est vera lectio ex originali, & Burchardo, & Ivone. Quid autem sit Synodus, quæ hic perfecta, & in paulo post sequentibus capitibus integra dicitur, exponitur infra cad. c.* si quis Episcopus, *tertio.*

C. VI. *A sua parochia non recepti aliis molestiam non inferant.*

Item ex Concilio Ancyrano, *c.* 28.

SI *a* qui Episcopi ordinati sunt, nec recepti ab illa parochia, in qua fuerunt denominati, voluerintque alias occupare parochias, & vim Præsulibus earum inferre, seditiones adversus eos excitando, hos abjici *b* placuit. Quod si voluerint in Presbyterii ordine, ubi prius fuerant, ut Presbyteri residere, non abjiciantur a propria dignitate. Si autem seditiones commovent ibidem constitutis Episcopis, Presbyterii quoque honor talibus auferatur, fiantque damnatione *c* notabiles.

C. VII. *Communione privetur Episcopus, qui sibi commissam Ecclesiam adire neglexerit.*

Item ex Concilio Antiocheno, *c.* 17.

III. SI *d* quis Episcopus per manus impositionem Episcopatum acceperit, & α sibi commissum ministerium subire neglexerit, nec acquieverit ire ad Ecclesiam sibi commissam, hunc oportet communione privari, donec susceperit coactus officium, aut certe de eo aliquid integra decreverit ejusdem provinciæ Synodus Sacerdotum.

Corr. Rom. ¶ α Et sibi] *Ita etiam Burchardus & Ivo. Sed in versione Dionysii, quam in cæteris partibus referunt, legitur*: & præesse populo constitutus ministerium subire, &c. *quod ad verbum de Græco expressum est.*

C. VIII. *Sine Concilio integri ordinis vacantem Episcopus vacans Ecclesiam non adeat.*

Item ex eodem *c.* 16.

IV. SI *e* quis Episcopus vacans in Ecclesiam non habentem Episcopum, surripiens populos, sine Concilio integri ordinis irruerit, etiamsi populus, quem seduxit, desideret illum, alienum eum ab Ecclesia esse oportet. Integrum autem & perfectum Concilium dicimus illud, cui Metropolitanus α Episcopus interfuit.

Corr. Rom. ¶ *Hæc versio, quam & Gratianus, & Burchardus, & Ivo sequuntur, eadem fere est atque illa Martini Bracarensis. Dionysiana vero longe magis accedit ad verba Græca.*

¶ α Metropolitanus] *Addendus est* Metropolitanus etiam. *Sic enim Græce*, χωρὶς ὁ τῆς μητροπόλεως.

4 pars. Grat. *Quod autem supra Clerici se vigiliis f subtrahentes excommunicari jubentur, de his intelligendum est, qui ab Episcopo frequenter admoniti, negligentiam suam corrigere contemnunt.*

C. IX. *Excommunicetur Clericus, qui ab Episcopo commonitus, matutinis vel vespertinis horis adesse neglexerit.*

Unde in Concilio Martini Papæ *legitur*:

V. SI *g* quis Presbyter, aut Diaconus, vel quilibet Clericus Ecclesiæ deputatus, si intra civitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo Ecclesia est, & ad quotidianum psallendi officium *h*, matutinis vel vespertinis horis ad Ecclesiam non convenerit, deponatur a Clero, si tamen castigatus veniam ab Episcopo per satisfactionem noluerit promereri.

DISTINCTIO XCIII.

1 ps. OBedientiam autem inferiores ordines *i* superioribus debent. Summo enim Pontifici ea debetur ab omnibus obedientia, ut nulli liceat ei communicare, cui

a *In capitulis Mart. Brac. c.* 45. b *Cap. Mart. Bracar. c.* 10. c *Vide Pelag.* 11. *in epist. ad Benignum. Polyc. l.* 2. *tit.* 13. *Burc. lib.* 1. *c.* 49. *Ivo p.* 5. *c.* 151. d *al. convenit.* e *in epist. Pelag. Polyc. ibid. Burch. l.* 1. *c.* 141. *Ivo p.* 5. *c.* 152. f *al. cui.* g *al. vitet.*

a *Polyc. ibid. Burch. l.* 1. *c.* 36. *Ivo p.* 5. *c.* 147. b ἀφορίζεσθαι, *id est, segregari.* c ἐκπεπτώκοτας, *id est, abdicatos.* d *Polyc. lib.* 2. *tit.* 12. *Burch. l.* 1. *c.* 37. *Ivo p.* 5. *c.* 148. e *Apud Mart. Bracar. c.* 9. *Burch. l.* 1. *c.* 39. *Ivo p.* 5. *c.* 150. f *sup. dist.* 91. *c. Clericus victum.* g *In cap. Martini Bracar. c.* 64. *ex Tolet.* 1. *c.* 5. h *al. sacrificium.* i *al. ex ordine.*

pro

pro actibus suis inimicus ipse extiterit, nec in Ecclesia esse poterit, qui ejus cathedram deserit.

C. I. *Cui pro actibus suis Apostolicus inimicatur, ei communicare non debemus.*

Unde beatus Apostolorum Princeps Petrus in ordinatione Clementis *populum alloquens, inter cætera ait:*

SI *a* inimicus est iste Clemens alicui pro actibus suis, vos nolite expectare, ut ipse vobis dicat, cum illo nolite amici esse: sed prudenter observare debetis, & voluntati ejus absque commonitione obsecundare, & avertere vos ab eo, cui ipsum sentitis adversum; sed nec loqui his, quibus ipse non loquitur: ut unusquisque, qui in culpa est, dum cupit omnium vestrum amicitias ferre *b*, festinet citius reconciliari ei, qui omnibus præest, & per hoc redeat ad salutem, cum obedire cœperit monitis Præsidentis. Si vero quis amicus fuerit his, quibus ipse amicus non est, & locutus fuerit his, quibus ipse non loquitur, unus est & ipse ex illis, qui exterminare Dei Ecclesiam volunt, & cum corpore vobiscum esse videatur, mente & animo contra vos est. Et est multo nequior hostis hic, quam illi, qui foris sunt, & evidenter inimici sunt. Hic enim per amicitiarum speciem, quæ sunt inimica, gerit, & Ecclesiam dispergit, ac vastat. Ideoque α, charissimi, his Apostolicis institutis vos monentes instruimus, ut effecta certior charitas vestra solicitius deinceps agere studeat, & cautius, nec perversi & infideles homines, lædendi fideles ac benevolos habeant facultatem.

Corr. Rom. ¶ α Ideoque,] *Hinc usque ad finem sunt in Fabiani tantummodo epistola. Quamobrem ex ipso potissimum videtur Gratianus cætera etiam sumpsisse.*

C. II. *A nullo debet suscipi, quem Romana depellit Ecclesia.*

Item Gregorius *l. 5. epist. 26. seu c. 126.*

MIratus *c* valde sum, quia in tanto Salonitanæ Ecclesiæ Clero, vel populo, vix duo ex sacris ordinibus inventi sunt, frater scilicet & Coepiscopus noster Paulinus, & dilectissimus filius meus Honoratus, Archidiaconus ejusdem Ecclesiæ, qui communicare Maximo, Sacerdotium rapienti, minime consentirent, & se Christianos esse cognoscerent. Debuistis enim, filii charissimi, pensare ordines vestros, & quem sedes Apostolica repellebat, repulsum cognoscere, ut prius, si posset, ab illatis criminibus mundaretur, & tunc ei vestra dilectio communicaret, ne particeps obligationis ejus existeret.

C. III. *Non est in Ecclesia, qui cathedram Petri non sequitur.*

Item Cyprianus *de unitate Ecclesiæ.*

QUi *d* cathedram Petri, super quam *e* fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse non confidat.

Corr. Rom. ¶ *Apud Cyprianum Romæ impressum hæc leguntur*: Hanc Ecclesiæ unitatem qui non tenet, tenere se fidem credit? Qui Ecclesiæ renititur & resistit, in Ecclesia se esse confidit? *Verum in Vaticana Bibliotheca, præter octo integra Cypriani exemplaria, est etiam aliud, in quo tantum opuscula quædam continentur, & inter ea hic tractatus. Atque in eo codice, itemque in altero integro Monasterii S. Salvatoris Bononiæ, sunt verba hæc, quæ a Gratiano & Ivone afferuntur. Ac sane paulo ante Cyprianus hanc ipsam Petri cathedram esse ostenderat, unde unitas Ecclesiæ penderet.*

Gratian. *Episcopi vero, qui Apostolicæ ordinationi subjacent, etiam hanc reverentiam debent, ut sese singulis annis, Apostolorum liminibus repræsentent.*

C. IV. *Singulis annis Apostolorum limina visitent Episcopi, qui ordinationibus Apostolicis subjacent.*

Unde Anacletus & Zacharias Papa.

JUxta *a* sanctorum Patrum & canonum institutа, omnes Episcopi, qui hujus Apostolicæ sedis ordinationi subjacent, qui propinqui sunt, annue circa *b* Idus Maji sanctorum Principum Apostolorum Petri & Pauli liminibus præsententur, omni occasione sepositа. Qui vero de longinquo, juxta chirographum suum impleant. Qui autem hujus constitutionis contemptor extiterit, præterquam si ægritudine fuerit detentus, sciat se canonicis subjacere sententiis.

Corr. Rom. ¶ *Hic est canon quartus Synodi Romæ habitæ sub Zacharia Papa, quæ extat in Bibliotheca Vaticana, ex qua nonnulla sunt in hoc capite emendata.*

2 pars. Gratian. *Reliqui vero in Ecclesia minores semper debent majoribus subesse, sicut* in Synodo Romana *S. Sylvestri, c. 7. legitur.*

C. V. *Minores majoribus obedientiam exhibeant.*

AC Subdiacono usque ad Lectores omnes subditi sint Diacono Cardinali urbis Romæ, in Ecclesia repræsentantes ei honorem. Porro Pontifici Presbyter, Presbytero Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono Acolythus, Acolytho Exorcista, Exorcistæ Lector, Lectori Ostiarius, Ostiario Abbas α, Abbati Monachus in omni loco repræsentent obsequium, sive in publico, sive in gremio Ecclesiæ.

Corr. Rom. ¶ *Caput hoc & apud Gratianum, & in ipsius Synodi editionibus videtur valde mendosum. Burchardus & Ivo sic habent:* A Subdiacono usque ad Lectorem, omnes subditi sint Diacono Cardinali urbis Romæ, in Ecclesia honorem repræsentantes tantum. Pontifici vero Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, Acolythus, Exorcista, Lector, Abbas, Monachus, in omni loco repræsentent obsequium, sive in publico, sive in gremio Ecclesiæ. *Verum ob magnam codicum varietatem, & propter glossas, ac Doctorum dicta nihil fere in textu mutatum est.*

¶ α Abbas,] *De Abbate & Monacho in Synodi editionibus nulla mentio est.*

C. VI. *Quod sit officium Diaconorum.*

Item ex epist. 1. Clementis *d ad Jacobum fratrem Domini.*

DIaconi Ecclesiæ tanquam oculi sint Episcopi, oberrantes, & circumlustrantes cum verecundia actus totius Ecclesiæ, & perscrutantes diligentius, si quem videant vicinum fieri præcipitio, & proximum esse peccato, ut referant hæc ad Episcopum. *& infra α. §. 1.* Sed & de peregrinis similiter Episcopo suggerant refovendis, & cætera his similia, quæ ad cultum Ecclesiæ & disciplinam ejus pertinent, Diaconis curæ sint.

Corr. Rom. ¶ α Et infra.] *Sic legitur in plerisque manuscriptis. In vulgatis legebatur,* & ita. *alia vero nonnulla verba restituta sunt ex originali.*

C. VII. *De eodem.*

Item ex eodem, *eadem epistola.*

SAcerdotes *e* vero B. Petrus sal terræ, & mundi lumen docens præcepit, in splendore bonorum operum, patrem glorificare Deum, de quibus Dominus ait *f*: *Beati estis, cum maledixerint vobis homines,* &c. & iterum: *Vos estis sal terræ.*

a *Clemens epist. 1. Anacletus epist. 1. Alex. epist. 1. Fabianus epist. 1. Conc. Valen. 1. c. 6. 2. q. 3. c. 15. Ivo p. 14. c. 22. Anselm. lib. 1. c. 6. Polyc. l. 1. tit. 16.* b *al. habere,*] *al. gratiam reparare.* c *Ans. l. 21. c. 11.* d *Ivo part. 5. c. 361.* e *al. quem.*

a *Leo epist. 4. c. 7. Polyc. lib. 4. tit. 25. Ansel. lib. 6. cap. 164.* b *al. Idibus Maii.* c *Burchard. lib. 2. c. 224. Ivo p. 6. c. 299. Ansel. l. 7. c. 65.* d *Et l. 2. constit. cap. 48.* e *Ansel. l. 7. c. 67.* f *Matth. 5.*

C. VIII. *Hi non ſunt habendi Clerici, qui Epiſcopali providentia non gubernantur.*

Item ex Concilio Pariſienſi *a*.

NUlla *b* ratione Clerici, aut Sacerdotes habendi ſunt, qui ſub nullius Epiſcopi diſciplina & providentia gubernantur. Tales enim acephalos, id eſt, ſine capite, priſca Eccleſiæ conſuetudo nominavit.

C. IX. *De eodem.*

Item ex epiſt. 3. Clementis.

QUi ſuis Epiſcopis non obediunt, indubitanter rei, & reprobi exiſtunt. Porro ipſi a Deo donum ſummi muneris conſequuntur, qui per juſtitiæ & præceptorum ejus ſemitas incedentes, Doctoribus ſuis, qui recte Epiſcopi intelliguntur, libenter obediunt.

C. X. *Illi in Deum ſcandalizantur, qui ſuo non obediunt Epiſcopo.*

Item Anacletus, *epiſt.* 1.

ILle *c* proculdubio ſcandalizatur in Deum, qui recte non docet, & qui ejus ſcandalizat Epiſcopum vel Sacerdotem.

C. XI. *Septem debent eſſe Diaconi in unaquaque civitate.*

Item Evariſtus *ad Epiſcopos Africanos*, *epiſt.* 1.

DIaconi *d* (qui quaſi oculi videntur eſſe Epiſcopi) in unaquaque civitate, juxta Apoſtolorum conſtituta, ſeptem debent eſſe, qui cuſtodiant Epiſcopum prædicantem, ne aut ipſe Epiſcopus *e* ab inſidiatoribus quoquo modo infeſtetur, aut lædatur a ſuis, aut verba divina, detrahendo aut inſidiando, polluantur, vel deſpiciantur; ſed veritas ſpirituali redoleat fervore, & pax prædicata labiis, animi cum voluntate concordet.

C. XII. *De eodem.*

Item ex Concilio Neocæſarienſi, *c.* 14.

DIaconi *f* ſeptem eſſe debent ſecundum regulam, quamvis « magna ſit civitas. Regulæ autem auctoritas iſta eſt, quod & liber Actuum Apoſtolorum *g* idem inſinuat.

Correct. Rom. ¶ « Quamvis magna] *Antea legebatur*, quamvis non magna. *Emendatum eſt ex canone Græco* (*qui etiam recitatur in ſexta Synodo c.* 16.) *& ex vulgatis etiam verſionibus. In canonibus primæ Nicænæ Synodi, qui ex Arabico in Latinum converſi nuper editi ſunt, canone* 62. *multa habentur ad hanc rem pertinentia: quem fortaſſe canonem ſignificavit Andreas Coloſſenſis ſeptima actione Synodi Florentinæ.*

3 ps Grat. *Ut igitur ex præmiſſis apparet, Diaconi debent obedientiam Presbyteris, ſicut Presbyteri Epiſcopis. Sed Diaconi ſuperbientes Sacerdotibus æquari, vel potius præferri quærebant: contra quorum inſolentiam multorum auctoritates manaverunt, eorum ſupercilium reprimentes, atque ut Sacerdotibus condignam obedientiam exhibeant, decernentes.*

C. XIII. *Nihil eorum, quæ ſunt decreta primis ordinibus, vendicent Diaconi.*

Unde Gelaſius « Papa, *in epiſt. ad Epiſcopos per Lucaniam*, *c.* 9. & 10. *ait:*

DIaconos *b* propriam conſtituimus ſervare menſuram, nec ultra tenorem, paternis canonibus deputatum quippiam tentare permittimus: nihil eorum ſuo miniſterio penitus applicare, quæ primis ordinibus proprie decrevit antiquitas. Abſque Epiſcopo, vel Presbytero baptizare non audeant, niſi prædictis fortaſſis ordinibus *i* longius conſtitutis, neceſſitas extrema compellat. Quod & Laicis Chriſtianis facere plerumque conceditur. *& infra* k. §. 1. Sacri corporis prærogationem *l* ſub conſpectu Pontificis, ſeu Presbyteri (niſi his abſentibus) jus non habeant exercendi.

Corr. Rom. ¶ « Gelaſius] *Sic eſt in pleriſque manuſcriptis, & apud Burch. & Ivonem. Nam in impreſſis erat*, Pelagius,

C. XIV. *Inferiores Presbyteris ſe Diaconi cognoſcant.*

Item ex Concilio Nicæno, *c.* 14. *ſeu* 18. *a*

PErvenit *b* ad ſanctum Concilium, quod in locis quibuſdam & civitatibus Presbyteris Sacramenta Diaconi porrigant. Hoc neque regula, neque conſuetudo tradidit, ut hi, qui offerendi ſacrificii non habent poteſtatem, his, qui offerunt, corpus Chriſti porrigant. Sed & illud innotuit, quod quidam Diaconi etiam ante Epiſcopos Sacramenta « ſumunt. Hæc ergo omnia amputentur, & in ſua Diaconi menſura permaneant; ſcientes, quod Epiſcoporum quidem miniſtri ſunt, inferiores autem Presbyteris habentur. Per ordinem ergo poſt Presbyteros gratiam ſacræ communionis accipiant, aut Epiſcopo aut Presbytero porrigente. Sed nec ſedere in medio Presbyterorum Diaconis liceat: quia ſi hoc fiat, præter regulam & ordinem probatur exiſtere. Si quis autem etiam poſt has definitiones obedire noluerit, a miniſterio ceſſare debebit.

Corr. Rom. ¶ *Prior pars hujus capitis uſque ad verſ.* amputentur, *eſt ex priſca verſione, in canone* 14. *Reliqua vero pars eſt ex verſione Dionyſii, in canone* 18. *quam quidem totam aſſerunt & codex canonum & Burchardus & Ivo.*

¶ « Sacramenta ſumunt.] *Græce eſt*, τῶν εὐχαριστιῶν ἅπτονται, *quod Dionyſius vertit*, oblata contingant: *quamquam Burchardus & Ivo, hoc uno fere loco diſcrepantes, habent, ille quidem*, ſacra oblata contingant; *hic vero*, ſacram oblationem contingant.

C. XV. *Diaconus honorem exhibeat Presbytero, & ipſe ab inferioribus honoretur.*

Item ex Concilio Laodicenſi, *cap.* 20. *c.*

INon *d* oportet Diaconum coram Presbytero ſedere; ſed juſſione Presbyteri ſedeat: ſimiliter autem Diaconus honorem habeat a ſequentibus, id eſt, a Subdiaconis, & omnibus Clericis.

C. XVI. *Calicem benedicere, & panem dare Diaconis non licet.*

Item ex eodem, *c.* 25. *e*

IINon oportet Diaconos « panem dare, nec calicem benedicere.

Corr. Rom. ¶ « Diaconos] *In vetuſtioribus priſcæ verſionis editionibus eſt*, Diaconum. *Græce eſt*, ὑπηρέτας, *quod Dionyſius vertit*, Subdiaconos: *& ſic habetur in Concilio Aquiſgranenſi.*

C. XVII. *Sicut Epiſcopis, ita & Presbyteris Diaconi miniſtrent.*

Item ex Concilio Carthaginenſi quarto «, *c.* 37.

DIaconi *f* ita ſe Presbyteris, ſicut Epiſcopi miniſtros eſſe cognoſcant.

Corr. Rom. ¶ « Quarto] *Caput hoc cum duobus ſequentibus habetur in Concilio* 4. *Carthaginenſi, & in codicibus Gratiani etiam manuſcriptis: itemque apud Anſelmum titulo hujus capitis erat additum*: Carthaginenſi quarto, cui Papa Zozimus interfuit per Vicarios. *quod minime convenire oſtendunt acta ſextæ Synodi Carthaginenſis, ad quam Zozimus Fauſtinum Potentinæ Eccleſiæ Epiſcopum, Philippum, & Aſellum Legatos miſit. Nam quarta habita eſt Honorio IV. & Eutychiano Coſſ. Sexta vero Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. i. e. anno vigeſimo poſt. Qua anno* (*prout ex Africano Concilio can.* 76. *& ſequentibus apparet*) *contra Pelagii & Cæleſtii hæreſin quædam ſunt definita, cum Cæleſtius ad Zozimum Papam appellaſſet, quod ex nonnullis manuſcriptis Zozimi, & Epiſcopo-*

2 *Concordat Concil. Mogunt. ſub Carolo, c.* 22. b *Burch. l.* 2. *c.* 226. *Ivo p.* 6. *c.* 301. c *Ivo p.* 6. *c.* 245. d *Polyc. l.* 2. *tit.* 38. *Anſ. l.* 7. *c.* 69. e *abeſt ab orig.* f *Ex priſca verſione. Ordo Rom. c.* 9. *Conc. Aquiſgr. c.* 64. *Burch. l.* 2. *c.* 219. *Ivo p.* 6. *c.* 294. *& 295.* g *AR.* 7. h *Polyc. lib.* 3. *tit.* 10. *Anſ. l.* 7. *c.* 63. *Burch. l.* 4. *c.* 57. *Ivo p.* 1. *c.* 252. *& p.* 6. *c.* 69. i *al. efficis.*] *orig.* k *c.* 10. *in medio.* l *al. erogationem.*

a *In Aquiſgr. c.* 41. b *Burch. l.* 3. *c.* 26. *Ivo p.* 2. *c.* 36. c *& in Agath. c.* 63. *& Aquiſgr. c.* 77. d *Anſ. l.* 7. *c.* 65. *Burch. l.* 2. *c.* 222. *Ivo p.* 6. *c.* 196. e *Aquiſgr. c.* 78. f *Polyc. l.* 2. *tit.* 39. *Anſ. l.* 7. *c.* 63.

rum Africæ ad ipsum epistolis, quæ in Bibliotheca Vaticana servantur, demonstratur. Quare cum Zosimus in Pontificatu duos tantum annos, & menses aliquot vixerit, necessarium est, multo ante ipsius Pontificatum quartam Synodum Carthaginensem habitam fuisse.

C. XVIII. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 38.

PRæsente *a* Presbytero Diaconus Eucharistiam corporis Christi populo, si necessitas cogat, jussus eroget.

C. XIX. *De eodem.*

Item ex eodem, *c.* 39. 40. *&* 41.

DIaconus *b* sedeat quolibet loco, jubente Presbytero. Item Diaconus in conventu Presbyterorum interrogatus loquatur. Alba vero tempore oblationis tantum vel lectionis utatur *c*.

C. XX. *Diaconi Presbyteris se superiores non cognoscant.*

Item ex Concilio Toletano IV. *c.* 38.

NOnnulli *d* Diaconi in tantam erumpunt superbiam, ut sese Presbyteris anteponant, atque in primo choro ipsi priores stare præsumant, Presbyteris in secundo choro constitutis. Ergo, ut sublimiores se *e* Presbyteros agnoscant, tam hi, quam illi in utroque « consistant.

Corr. Rom. ¶ « In utroque] *Licet in vulgatis Gratiani codicibus legatur*, in utroque ordine, *& in tomis Conciliorum impressis*, in utroque choro: *tamen in vetusto codice Conciliorum Regis Catholici, & plerisque vetustis Gratiani, etiam impressis, neutra vox habetur.*

4 pars. Gratian. *Compagis* f *vero calceari absque Apostolici licentia Diaconis non permittitur, sicut nec mappulis uti absque ejusdem auctoritate quibuslibet Clericis conceditur.*

C. XXI. *Absque Apostolica licentia Diaconi compagis uti non præsumant.*

Unde Gregorius *Joanni Episcopo Syracusano lib. 7. epist. 28. indict. prima.*

PErvenit *g* ad nos, Diaconos Ecclesiæ Catinensis calceatos compagis procedere præsumpsisse: quod quia nulli hactenus per totam Siciliam licuit, nisi solis tantummodo Diaconis Ecclesiæ Messanensis, quibus olim a prædecessoribus nostris non dubitatur esse concessum, bene recolitis. Quia ergo tantæ temeritatis ausus non est leviter attendendus, cum omni hoc fraternitas vestra subtilitate perquirat: & si « ita, sicut ad nos pervenit, invenerit verum esse, utrum vel a se, vel alicujus hoc auctoritate præsumpserint, nobis subtiliter innotescat: ut cognita veritate, quid fieri debeat, disponamus. Nam si negligenter ea, quæ male usurpantur, omittimus, excessus viam aliis aperimus.

Corr. Rom. ¶ « Et si ita] *Hic & paulo inferius addita sunt aliquot verba ex originali.*

C. XXII. *Mappulis Clerici sine Apostolici licentia uti non debent.*

Idem *Joanni Ravennati Episcopo, lib. 2. epist. 54. seu cap. 93. circa finem.*

ILlud *h* autem quod pro utendis a Clero vestro mappulis scripsistis, a nostris est Clericis fortiter obviatum, dicentibus, nulli hoc unquam alii cuilibet Ecclesiæ concessum fuisse: nec Ravennates Clericos vel illic, vel in Romana civitate tale aliquid cum sua conscientia præsumpsisse: nec si tentatum esset, ex furtiva usurpatione sibi præjudicium generari: sed etiam si in qualibet Ecclesia hoc præsumptum fuerit, asserunt emendandum, quod non concessione Romani Pontificis, sed sola surreptione præsumitur.

C. XXIII. *Sicut in ministerio, ita in dispensatione sine Diacono Episcopus non vivat.*

Item Hieronymus *a de septem ordinibus Ecclesiæ, cap.* 5.

5 DIaconi *b* sunt, quos in Apocalypsi *c* legimus, septem Angeli Ecclesiarum: hi sunt septem candelabra aurea: hi voces tonitruorum. *& infra.* §. 1. Virtutum operatione præclari, humilitate præditi, quieti, humiles, evangelizantes pacem, annuntiantes bona, dissensiones, & rixas, & scandala resecantes, docentes *d*, soli Deo colloquentes, in *e* templo nihil de mundo penitus cogitantes, dicentes patri & matri: non novi' *f* vos; & filios suos non agnoscentes. *& paulo post.* §. 2. Sine hoc Sacerdos nomen « *g* non habet, ortum non habet, officium non habet. Hic minister Dei dicitur, quia scriptum est: *Quis* h *major est, qui ministrat, an cui ministratur?* Et sicut in Sacerdotio ministratio *i*, ita in ministro est Sacramenti dispensatio. *& paulo post.* §. 3. Sacerdotibus etiam propter præsumptionem non licet de mensa Domini tollere calicem, nisi eis traditus fuerit a Diacono, *& pancis interjectis.* §. 4. Ita enim Deus noster omnipotens universa disposuit, ut qui majorem se esse crediderit, minor sit; & qui videretur minor, major existeret. Denique quam hoc verum sit, ipse perpende. Levitæ inferunt oblationes in altari: Levitæ componunt mensam Domini: Levitæ cum Sacerdotibus, dum Sacramenta benedicunt *k*, assistunt: Levitæ ante Sacerdotes orant, ut si distinctio locorum creditur, etiam in altari Dei videant sibi Episcopi, si superbi sunt, Diaconos anteponi. Si humilitatem diligunt, majores se esse in eo, quod sunt humiles, cognoscant. Tunc denum *l*, ut aures habeamus ad Dominum, Diaconus acclamat: ipse prædicat, ipse hortatur, ipse commonet, adstantibus Sacerdotibus, ne leviter hanc vocem, quæ loquitur hæc, & pacem annuntiat, aut negligenter aspicias, aut contemnendam putes. Sufficit huic ordini, tantum per Dominum fuisse concessum *m*, ut non solus Sacerdos in templo totum agere & implere videatur. *& infra.* §. 5. Nunc autem ex quo in Ecclesiis, sicut in Romano Imperio, crevit avaritia, periit lex de Sacerdote, & visio de Propheta, singuli quique per *n* potentiam Episcopalis nominis, quam sibiipsi illicite absque Ecclesia vendicarunt, totum, quod Levitarum est, in usus suos redigunt; nec hoc sibi, quod scriptum *o* est, vendicant, sed cunctis auferunt universa. Mendicat infelix Clericus in plateis, & civili *p* operi mancipatus publicam a quolibet deposcit alimoniam *q*. Et quidem ex eo despicitur cunctis Sacerdotale officium, dum misericordia desolatus, jusse putatur ad hanc ignominiam deveniisse. *& infra.* §. 6. Solus incubat bonis *r*, solus ministerio utitur, solus universa sibi vendicat, solus partes invadit alienas, solus occidit universos. *& paulo post.* §. 7. Hinc propter Sacerdotum avaritiam odia consurgunt, hinc Episcopi accusantur a Clericis, hinc Principum *s* lites, hinc detractionis *t* causa, hinc origo criminis. Etenim unusquisque ita in hoc *u* mundo visibili aliquid possidere jubetur, ut sua tantum possessione contentus sit, ac res non invadat alienas, non agrum pauperi tollat, non vineam, non subvectorium *x* aliquod, non famulos, non fructus; quanto magis, qui Ecclesiæ Dei præest, debet ita in omnibus servare justitiam, ut sibi hoc tantum vendicet,

a *Polyc. ibidem. Ans. l. 7. c. 66. Burch. lib. 4. c. 13. Ivo p. 2. cap. 23.* b *Anselm. ibidem.* c *al. industur.* d *Burch. lib. 2. c. 222. Ivo p. 6. c. 297.* e *al. sibi.* f *Joan. Diac. l. 4. cap. 8.* g *Ans. lib. 7. c. 74.* h *Joan. Diac. l. 4. c. 2. Ans. l. 7. c. 263.* i *al. præsumit.*

a *Inter opera B. Hieron. tom. 4. vel 9.* b *Polyc. l. 2. tit. 39. Anselm. lib. 7. c. 72.* c *Apoc. 1.* d *abest ab orig.* e *Deut. 33.* f *al. novimus.* g *al. nomen habet.* h *Marc. 10.* i *consecratio,*] *vera lectio.* k *al. benedicuntur.* l *deinde,*] *orig.* m *Ezechiel. 7.* n *pro potentia*] *orig.* o *al. adscriptum.* p *al. servili.* q *al. eleemosynam.* r *divitiis,*] *orig. al. donis.* s *al. principibus litis.* t *desolationem causæ,*] *orig.* u *hunt mundum visibiliter possid.*] *orig.* x *al. subjectorum*] *al. subjunctorium.*

quod

quod ſui juris e ſe cognoſcit, aliena non rapiat, aliena non contingat, æqualem ſe cæteris faciat, & ſicut ſine his in miniſterio non vivit, ita in diſpenſatione non vivat? §. 8. Certe, ut ipſe noſti, qui viſibiliter in hoc mundo jus invadit alienum, accuſatur a paupere, damnatur a judice: ita & in Eccleſia Dei, cum unuſquiſque ſtipendia ſua perdit, clamat ad Deum, exauditur a Chriſto: nec differtur in hac parte ultionis ſententia, ſi non redduntur univerſa. Moderatio enim Dei *a*, ac pietas ſolum noſtrum reditum quærit, ac nos cupit ſua longa *b* bonitate ſalvari. Sed ſi non convertimur, ſi dur corde ſumus, ſi in peccatis uſque ad mortem illicite perduramus, aſſidue peccantium, ſicut ſcriptum eſt, Deus non miſeretur.

Corr. Rom. ¶ *α* Nomen non habet,] *Sic etiam in originali, ſed in multis Gratiani manuſcriptis, & apud Anſelmum eſt*, nomen habet, officium non habet.

6 pars. Gratian. *Hoc capitulo Sacerdotum avaritia reprehenditur, Diaconorum dignitas, ſive officium commendatur. Sed quia (ut ſupra dictum eſt) Diaconi inſolescentes etiam Presbyteris ſe præferendos arbitrati ſunt, contra eorum ſupercilium ſcribit* Hieronymus *ad Evagrium Epiſcopum, epiſt. 85. tom. 2.*

C. XXIV. *Diaconi Presbyteris debent ſubeſſe.*

LEgimus *c* in Eſaia *d: Fatuus fatua loquetur.* Audio quendam in tantam erupiſſe vecordiam, ut Diaconos Presbyteris, id eſt, Epiſcopis anteferret. Nam cum Apoſtolus perſpicue doceat, eoſdem eſſe Presbyteros, quos Epiſcopos; quid *e* patitur menſarum & viduarum miniſter, ut ſupra eos ſe tumidus efferat, ad quorum preces Chriſti corpus, ſanguiſque conficitur? Quæris auctoritatem? Audi teſtimonium: *Paulus f & Timotheus ſervi Chriſti Jeſu omnibus ſanctis in Chriſto Jeſu, qui ſunt Philippis, cum Epiſcopis & Diaconis.* Vis & aliud exemplum? In actibus *g* Apoſtolorum ad unius Eccleſiæ Sacerdotes ita Paulus loquitur: *Attendite vobis, & cuncto gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos, ut regeretis Eccleſiam Domini, quam acquiſivit ſanguine ſuo.* Ac ne quis contentioſe in una Eccleſia plures Epiſcopos fuiſſe contendat, audi & aliud teſtimonium, in quo manifeſtiſſime comprobatur, eundem eſſe Epiſcopum atque Presbyterum: *Propter h hoc reliqui te in Creta, ut quæ deerant, corrigeres, & conſtitueres Presbyteros per civitates, ſicut & ego tibi mandavi. Si quis eſt ſine crimine, unius uxoris vir, filios habeat fideles, non in accuſatione luxuriæ, aut non ſubditos. Oportet enim Epiſcopum ſine crimine eſſe, quaſi Dei diſpenſatorem.* Et ad Timotheum *i: Noli negligere gratium, quæ in te eſt, quæ tibi data eſt per prophetiam α, per impoſitionem manuum Presbyterii.* Sed & Petrus *k* in prima epiſtola: *Presbyteros*, inquit, *in vobis precor Compresbyter, & teſtis paſſionum Chriſti, & futuræ gloriæ, quæ revelanda eſt, particeps, regite gregem Chriſti, & inſpicite non ex neceſſitate, ſed voluntarie juxta Deum.* Quod quidem Græce ſignificantius dicitur ἐπισκοποῦντες, id eſt, ſuperintendentes: unde & nomen Epiſcopi tractum. Parva tibi videntur tantorum virorum teſtimonia? Clangat tuba Evangelica, filius *l* tonitrui, quem Jeſus amavit plurimum, qui de pectore Salvatoris doctrinarum fluenta potavit: *Presbyter m Electæ dominæ, & filiis ejus, quos ego in veritate diligo.* Et in alia *n* epiſtola: *Presbyter Cajo chariſſimo, quem ego diligo in veritate.* §. 1. Quod autem poſtea unus electus eſt, qui cæteris præponeretur, in ſchiſmatis remedium factum eſt, ne unuſquiſque ad ſe trahens Chriſti Eccleſiam rumperet. Nam & Alexandriæ a Marco Evangeliſta uſque ad Heraclam & Dionyſium Epiſcopos, Presbyteri ſemper unum ex ſe electum, in excelſiori gradu collocatum, Epiſcopum nominabant: quomodo ſi exercitus Imperatorem faciat, aut Diaconi eligant de ſe, quem induſtrium noverint, & Archidiaconum vocent. Quid enim facit, excepta ordinatione, Epiſcopus, quod Presbyter non faciat? Nec altera Romanæ urbis Eccleſia, altera totius orbis æſtimanda eſt. Et Galliæ, & Britanniæ, & Africa, & Perſis, & Oriens, & India, & omnes barbaræ nationes unum Chriſtum adorant, unam obſervant regulam veritatis. Si auctoritas quæritur, orbis major eſt urbe. Ubicunque fuerit Epiſcopus, ſive Romæ, ſive Eugubii, ſive Conſtantinopoli, ſive Rhegii, ſive Alexandriæ, ſive Tanis, ejuſdem meriti, ejuſdem eſt & Sacerdotii. Potentia divitiarum & paupertatis humilitas, vel ſublimiorem, vel inferiorem Epiſcopum non facit: cæterum omnes Apoſtolorum ſucceſſores ſunt. §. 2. Sed dicis, quomodo Romæ ad teſtimonium Diaconi Presbyter ordinatur? Quid mihi præfers unius urbis conſuetudinem? Quid paucitatem, de qua ortum eſt ſupercilium, in leges Eccleſiæ vendicas? Omne quod rarum eſt, plus appetitur. Pulegium apud Indos pipere pretioſius eſt. Diaconos paucitas honorabiles, Presbyteros turba contemptibiles facit. Cæterum etiam in Eccleſia Romæ Presbyteri ſedent, & ſtant Diaconi, licet paulatim increbreſcentibus vitiis inter Presbyteros abſente Epiſcopo, ſedere Diaconum viderim, & in domeſticis conviviis benedictiones *a* Presbyteris dare. Diſcant, qui hoc faciunt, non ſe recte facere, & audiant Apoſtolos: *Non b eſt dignum, ut relinquentes verbum Dei miniſtremus menſis.* Sciant quare Diaconi conſtituti ſint. Legant Acta Apoſtolorum: recordentur conditionis ſuæ. Presbyter & Epiſcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis eſt nomen. Unde & ad Titum, & ad Timotheum de ordinatione Epiſcopi & Diaconi dicitur: de Presbyteris omnino reticetur: quia in Epiſcopo & Presbyter continetur. Qui provehitur, de minori ad majus provehitur. Aut igitur ex Presbytero ordinetur Diaconus, ut Presbyter minor Diacono comprobetur, in quem creſcit ex parvo: aut ſi ex Diacono ordinetur Presbyter, noverit *β* ſe Laicis majorem, Sacerdotibus eſſe minorem.

Corr. Rom. ¶ *α* Per prophetiam,] *Sic in vulgata editione, & Græce,* διὰ προφητείας: *Sed hic apud B. Hieronymum*, prophetiæ.

¶ *β* Noverit ſe] *In originali eſt*, noverit ſe lucris minorem, Sacerdotio eſſe majorem. *Quo etiam pertinet, quod idem Hieronymus ad caput ultimum Ezechielis ſcribit:* Levitarum multitudinem intelligere ſe a Sacerdotali gradu eſſe disjunctam, & ad decutiendam ſuperbiam miniſtrorum, qui ignorantes humilitatem ſtatus ſui, ultra Sacerdotes, hoc eſt, Presbyteros, intumeſcunt, & dignitatem non merito, ſed divitiis æſtimant. *Verum ob gloſſam non eſt mutatum.*

C. XXV. *De eodem.*

Item Cyprianus, *l. 3. epiſt. 9.*

DOminus *c* noſter ipſe Jeſus Chriſtus, Rex & Judex, & Deus noſter uſque ad paſſionis diem ſervavit honorem Pontificibus & Sacerdotibus, quamvis illi nec timorem Dei, nec agnitionem Chriſti ſervaſſent. Nam cum leproſum emundaſſet, dixit illi *d: Vade, & monſtra te Sacerdoti, & offer donum.* Humilitate ea, qua nos quoque eſſe humiles docuit, Sacerdotem adhuc appellabat, quem ſciebat eſſe ſacrilegum. Item ſub ictu paſſionis cum alapam accepiſſet, & ei diceretur: *Sic e reſpondes Pontifici?* nihil ille contumelioſe locutus eſt in perſonam Pontificis, ſed magis innocentiam ſuam tutatus eſt, dicens: *Si male locutus ſum, exprobra de malo: Si autem bene, quid me cædis?* Quæ omnia ab eo ideo facta ſunt humiliter atque patienter, ut nos humilitatis

a *Dei preces, ac ſolum*] *orig.* b *abeſt ab orig.* c *Polyc. l. 2. tit. 39. Anſelm. lib. 7. c. 87.* d *Eſa. 32.* e *al. qui patiatur.* f *Philip. 1.* g *Act. 20.* h *ad Tit. 1.* i *1. Timoth. 4.* k *1. Petr. 5.* l *Marc. 3.* m *2. Joan.* n *3. Joan.*

a *al. benedictionem coram Presbyteris.* b *Act. 6.* c *Ivo part. 5. c. 355.* d *Luc. 5.* e *Joan. 18.*

militatis ac patientiæ haberemus exemplum. Docuit enim Sacerdotes veros legitime & plene honorari, dum circa falsos Sacerdotes ipse talis extitit *a*. §. 1. Meminisse autem Diaconi debent, quoniam Apostolos, id est, Episcopos & Præpositos *b* Dominus elegit, Diaconos autem post ascensum Domini in cœlos Apostoli sibi constituerunt Episcopatus sui, & Ecclesiæ ministros. Quod si nos aliquid audere contra Deum possumus, qui Episcopos facit; possunt & contra nos audere Diaconi, a quibus fiunt.

7 ps. Gratian. *Hoc autem, quod de Diaconorum minoritate dicitur, ubique servandum est, nisi cum locum Diaconus habuerit aut proprii Patriarchæ, aut sui Metropolitani.*

C. XXVI. *Diaconus Sacerdotibus non præferatur, nisi locum Metropolitani sui obtineat.*

Unde in sexta Synodo, *c. 7. legitur*:

PRæcipimus *c* ne Diaconus (quamvis etiam in dignitate, hoc est, in officio quolibet Ecclesiastico sit) ante Presbyterum sedeat, nisi cum locum habuerit proprii Patriarchæ, aut Metropolitani sui pro aliquo Capitulo: tunc enim sicut illius locum tenens honorabitur. Si quis vero præsumpserit hoc tyrannice facere, & proprio gradu repulsus, ultimus omnium fiat in ordine suo.

DISTINCTIO XCIV.

1 ps. *Subdiacono etiam summus Patriarcha vices suas committere valet.*

C. I. *Etiam Subdiaconis vices suas Apostolica committit Ecclesia.*

Unde Gregorius *α ad Episcopos Siciliæ libro primo, epistola prima ait*:

VAlde *d* necessarium esse perspeximus, ut sicut prædecessorum nostrorum fuit judicium, ita uni, eidemque personæ omnia committamus, ut ubi nos præsentes esse non possumus, nostra per eum, cui præcipimus, repræsentetur auctoritas. Quamobrem Petro Subdiacono sedis nostræ, intra provinciam Siciliam vices nostras, Deo auxiliante, commisimus. Nec enim de ejus actibus dubitare possumus, cui Deo auxiliante, totum nostræ Ecclesiæ noscimur patrocinium *e* commisisse.

Corr. Rom. ¶ *α* Gregorius] *Restituta est inscriptio ex Polycarpo. Nam antea legebatur*, Symmachus Papa.

2 ps. Gratian. *Legatum vero Apostolicæ sedis quicunque impedierit, usque ad satisfactionem excommunicetur.*

C. II. *Excommunicetur, qui Legatum sedis Apostolicæ impedire tentaverit.*

Unde Alexander Papa I. *epist. 2. omnibus Episcopis* f.

SI *g* quis autem legationem *α* impedit, non unius sed multorum profectum avertit *h*. Et sicut multis nocet, ita a multis arguendus est, & bonorum societate privandus *i*. Et qui Dei causam impedit, & statum conturbat Ecclesiæ; ideo ab ejus liminibus arceatur. Ab omnibus itaque *k* talis est cavendus, & non in communionem fidelium, usque ad satisfactionem, recipiendus.

Corr. Rom. ¶ *α* Legationem] *In epistola ipsa, Concilio Triburiensi, & apud Burchardum additur*, vestram. *Ea enim legatio videtur significari, qua Apostolos, & Episcopos pro Christo fungi docuit beatus Paulus 2. Corinth. c. 5.*

3 ps. Gratian. *Archidiaconus vero, quamvis ex officio suo Clericorum vitam diligenti examinatione debeat inquirere, & quæ corrigenda invenit, Episcopo nunciare, tamen dominationem super eos exercere, & censum ab eis exigere prohibetur.*

C. III. *Archidiaconi super Presbyteros jurisdictionem non exerceant.*

Unde in Cabilonensi Concilio, *c. 15. legitur*:

DIctum *a* est, quod in plerisque locis Archidiaconi super Presbyteros Parochianos quandam exercent dominationem, & ab eis censum exigunt: quod magis ad tyrannidem, quam ad rectitudinis pertinet ordinem. §. 1. Si enim juxta Apostoli *b* sententiam, Episcopi non debent esse dominantes in Clero, sed forma facti gregis ex animo; multo minus facere isti hoc debent, sed contenti sint regularibus disciplinis, & teneant propriam mensuram: & quod ab Episcopis eis injungitur, hoc per Parochias suas exercere studeant, nihil per cupiditatem & avaritiam præsumentes.

DISTINCTIO XCV.

1 ps. QUod autem Sacerdotes *supra jubentur Episcopis tanquam subditi obedire, non ita intelligendum est, quasi non liceat eis, præsentibus Episcopis, sacra mysteria celebrare, (sicut Episcopali supercilio quidam ab his volebant Presbyteros prohibere:) sed quia Presbyteri Pontificibus, tanquam filii parentibus, debent obedire. Baptizatos etiam chrismate eis tangere conceditur.*

C. I. *Ubi Episcopi desunt, baptizatos in frontibus Presbyteri chrismate tangant.*

Unde Gregorius *scribit Januario Episcopo Caralitano, lib. 3. epist. 26. indict. 12.*

PErvenit *c* quoque ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, quod Presbyteros chrismate tangere in fronte eos, qui baptizati *d* sunt, prohibuimus. Et nos quidem secundum usum veterem Ecclesiæ nostræ fecimus. Sed si omnino hac de re aliqui contristantur, ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos *e* chrismate tangere debeant, concedimus.

Gratian. *Supra Leo Episcopus contra*: f Quamvis Chorepiscopis, &c.

C. II. *Ultra suum modum Presbyteri tendere non præsumant.*

Item Gelasius Papa *Episcopis per Lucaniam, &c. epist. 5. c. 8.*

PResbyteros ultra suum modum tendere prohibemus, nec Episcopali fastigio debita sibimet audacter assumere, non conficiendi chrismatis, non consignationis Pontificalis adhibendæ sibimet accipere facultatem.

Gratian. *Sed istud Gregorii pro scandalo sedando semel concessum legitur. Illud autem Leonis Papæ & Gelasii, usu approbante, prævalait, nisi forte ubi aliquorum consuetudo hoc admisit, ut in absentia Episcopi, extrema necessitate cogente, ex concessione Gregorii, Presbyteri baptizatos in fronte liniant. Prohibitio vero Leonis & Gelasii in eo casu intelligatur, cum Episcopi præsentes sunt, vel cum non cogit ultima necessitas. Oleo vero sanctificato permittitur eis ungere infirmos. Unde Jacobus* f *ait*: Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, qui orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum.

2 pars. §. 1. *Sed quæritur, An Episcopis liceat eodem oleo ungere infirmos? vel si impœnitentibus hujusmodi unctio sit concedenda?*

C. III. *Oleo sanctificato non prohibetur Episcopus infirmos tangere.*

De his vero ita scribit Innocentius Papa *ad Decentium Eugubinum Episcopum, epist. 1. c. ult.*

ILlud *h* superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo ambigatur, quod Presbyteris licere non dubium est.

---

a *al. exiistit.* b *al. Presbyteros.* c *Ivo p. 6. c. 123.* d *Polyc. lib. 1. tit. 14. Anselm. l. 1. c. 26.* e *al. patrimonium.* f *Concil. Triburiense, c. 9.* g *Burch. l. 15. c. 37.* h *al. evertit.* i *al. arcendus.* k *al. quoque.*

a *Ivo p. 3. c. 134.* b *1. Pet. 5.* c *de consecr. dist. 4. Presbyteri baptizatos. Polyc. l. 3. tit. 10. Mag. 4. senten. dist. 7. cap. 1.* d *baptizandi*] *orig.* e *baptizandos*] *orig.* f *Distin. 68.* g *Jac. cap. 5.* h *Alcuinus de divinis officiis, pag. 94. Conc. Wormacien. c. 72. Ivo part. 2. c. 75.*

Nam

Nam idcirco de Presbyteris dictum est, quia Episcopi, occupationibus aliis impediti, ad omnes languidos ire non possunt. Cæterum, si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem a se visitandum, & benedicere, & tangere chrismate, sine cunctatione potest, cujus est ipsum chrisma conficere. Nam non α pœnitentibus istud infundi non potest, quia genus est Sacramenti. Nam quibus reliqua Sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? His ergo, frater charissime, omnibus, quæ tua dilectio voluit a nobis exponi, prout potuimus, respondere curavimus.

Corr. Rom. ¶ α Non pœnitentibus] *In epistolis Innocentii tam impressis, quam manuscriptis (licet aliter testetur auctor glossæ) in Concilio Wormaciensi, in quo hoc idem reperitur, apud Alcuinum & Ivonem, & in aliquot Gratiani codicibus legitur sine negatione. Et in glossa (ut est in antiquis exemplaribus) utraque lectio exponitur.*

3 pars. Gratian. *Chrisma vero a suis Episcopis ad Baptismi sanctificationem Presbyteri petant.*

C. IV. *Chrisma singulis annis a proprio petatur Episcopo.*

Unde in Concilio Carthaginensi IV. *c.* 36.

PResbyteri *a*, qui per diœceses Ecclesias regunt, non a quibuslibet Episcopis, sed a suis; nec per juniorem Clericum, sed omni anno α aut per seipsos, aut per illum, qui sacrarium tenet, ante Paschæ solennitatem chrisma petant.

Corr. Rom. ¶ *Huic capiti rubrica est præposita ex aliquot vetustis exemplaribus.*

¶ α Omni anno] *Verba hæc non sunt in editionibus Conciliorum Colonien sibus duobus, & quatuor tomis impressorum, neque infra de consecr. dist. 4. ubi hoc idem, sed ex Concilio apud Valentias refertur. Verum & in Colonien si prisca, ac trium tomorum, & duobus Parisien sibus, duobusque codicibus Vaticanis habentur. Et in c.* literis. *de consecr. dist. 3. a Fabiano Papa singulis annis novum chrisma fieri præcipitur.*

C. V. *Presbyter idem est, qui Episcopus, ac sola consuetudine præsunt Episcopi Presbyteris.*

Item Hieronymus *ad caput primum epistolæ ad Titum, ad ea verba:* Et constituas.

OLim *b* idem *c* erat Presbyter, qui & Episcopus. Et antequam Diaboli instinctu studia in religione fierent, & diceretur in populis: *Ego* d *sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephæ*, communi Presbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur. Postquam vero unusquisque eos, quos baptizaverat, suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur *e* cæteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertineret, & schismatum semina tollerentur. *& paulo post.* §. 1. Sicut ergo Presbyteri sciunt, se ex Ecclesiæ consuetudine ei, qui sibi Præpositus fuerit, esse subjectos; ita Episcopi noverint, se magis consuetudine, quam dispensationis *f* Dominicæ veritate Presbyteris esse majores, & in commune debere Ecclesiam regere.

C. VI. *Coram Episcopis, Presbyteris docere licet* g.

Idem *ad* h *Rusticum Narbonensem Episcopum, de septem gradibus Ecclesiæ:*

ECce α ego *i* dico, præsentibus Episcopis suis, atque adstantibus in altari, Presbyteros posse Sacramenta conficere. *& infra.* §. 1. Sed quia scriptum est *k*: *Presbyteri duplici honore honorentur, maxime qui laborant in verbo Domini*, prædicare eos decet, utile est benedicere, congruum confirmare, convenit reddere communionem, necesse est visitare infirmos, orare pro invalidis, atque omnia Dei Sacramenta complere. *& infra.* §. 2. Nemo hinc Episcoporum invidia diabolicæ tentationis inflatus, irascatur in templo, si Presbyteri interdum exhortentur plebem, si in Ecclesiis prædicent, si plebibus, ut scriptum est, benedicant. Etenim abnuenti mihi ista, sic dicam: qui non vult Presbyteros facere, quæ jubentur a Deo, dicat, quis major est Christo? aut quid corpori ejus, aut sanguini poterit anteponi? Si Presbyter Christum consecrat, cum in altario Dei Sacramenta benedicit, benedicere populo non debet, qui Christum etiam meruit consecrare? *& paulo post.* §. 3. Circa β Laicos, ac mulieres, jubentibus vobis, o injustissimi Sacerdotes, Presbyter Dei benedictionis perdit officium, amittit linguæ opus, non habet confidentiam prædicandi, truncatus est omni parte virtutum, solum Presbyteri nomen habet, plenitudinem ac perfectionem, quæ consecrationi ejus competit, non retentat. §. 4. Quis hic, rogo, o Sacerdotes, honor vester est, ut damnum gibbi *a* inferatis? Quoniam cum pastoribus per potentiam vestram aufertur Deo digna diligentia, contagium quoddam & calamitas crescit in gregibus: ac Dominici γ patrimonii damna conquiritis, dum *b* soli vultis in Ecclesia potentari. *& paucis interjectis.* §. 5. Presbyteri ab initio, ut legimus, negotiorum judices esse mandati sunt, Presbyteri interesse Sacerdotum concilio *c*: quoniam & ipsi Presbyteri, ut legimus, Episcopi nuncupantur, secundum quod scriptum est ad δ Episcopum: *Noli* d *negligere gratiam, quæ data est tibi per impositionem manuum Presbyterii.* & alibi *e* ad majores natu: *Qui vos posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* & infra. §. 6. Sed oderunt hoc Sacerdotes superbi in Presbyteris nomen, qui nolunt esse hoc, quod Christus, qui Discipulorum pedes lavit *f*; qui baptizatus *g* est a Joanne, licet baptizandum se Joannes a Domino proclamaret. Propterea hæc scribo, ut si præteriti temporis error non potest jam revocari, vel ad præsens in Ecclesiis servetur humilitas, ut Presbyteri hoc in Ecclesiis suis faciant, quod Romæ, sive quod in Oriente, quod in Italia, quod in Creta, quod in Cypro, quod in Africa, quod in Illyrico, quod in Hispania, quod in Britannia, quod etiam ex parte per Gallias, quod in omnibus locis, ubi humilitas perseverat, quod in cœlis fit (quod majus est) ubi sedes Angelorum *h* legis esse dispositas.

Corr. Rom. ¶ α Ecce ego] *Principium hujus capitis longe aliter legitur in libello de septem gradibus, & additur negatio*: Nec ego dico præsentibus Episcopis, atque adstantibus altari, Presbyteros posse Sacramenta conficere: sed si forte usus exegerit, ut venientes ad Ecclesiam Sacerdotes eisdem horis, quibus aut oblatio parata non sit, aut non possit offerri, non debere Episcopum repudiare Eucharistiam Presbyterorum, &c.

¶ β Circa Laicos] *In libello sic legitur*: tamen credendum est summi Sacerdotis judicio, & hoc faciendum, quod jusserit circa Laicos & mulieres. Jubentibus vobis injustissime Sacerdotibus, non recte Presbyter Dei, benedictionis, &c.

¶ γ Ac Dominici] *Ibidem est*, ac Deo nostro non patrimonii sui damna conquiritis, dum soli vultis in Ecclesiis potentari?

¶ δ Ad Episcopum] *Hoc loco longe plenior est ratio in libello, & pro hac auctoritate Apostoli ad Timotheum, multa alia afferuntur.*

C. VII. *Episcopi & Clerici invicem sibi honorem exhibeant.*

Item *ad Nepotianum, epist. secunda.*

ESto *i* subjectus Pontifici tuo, & quasi animæ parentem suscipe. *& paulo post.* §. 1. Sed Episcopi Sacerdotes se

a *De cons. dist. 4. Presbyteri. Burch. lib. 4. c. 76. Ivo part. 1. c. 270. Pannor. l. 1. c. 101.* b *Anselm. lib. 7. c. 127. Polyc. l. 2. tit. 39.* c *Idem ergo est Presbyter,*] *orig.* d 1. *Cor.* 1. e *supponeretur*] *orig.* f *dispositionis*] *orig.* g *al. non licet.* h *inter opera Hier. tom. 4. vol. 9.* i *Anselm. l. 7. c. 128.* k 1. *Tim.* 5.

a *gregibus*] *vera lectio.* b 2. *Timoth.* 3. c *consilio.*] *orig.* d 1. *Tim.* 4. e *Act.* 20. f *Joan.* 13. g *Matth.* 3. h *eorum*] *orig.* i *Anselm. l. 7. c. 121.*

esse

esse noverint, non Dominos, honorent Clericos quasi Clericos, ut & ipsis a Clericis quasi Episcopis honor deferatur. §. 2. Scitum est illud Oratoris Domitii: *Cur ego te*, inquit, *habeam ut Principem, cum tu me non habeas ut Senatorem?* §. 3. Quod Aaron & filios ejus, hoc Episcopum & Presbyteros esse noverimus. §. 4. Unus Dominus, unum templum: unum sit etiam ministerium. §. 5. Recordemur semper, quid Apostolus Petrus *a* præcipiat Sacerdotibus: *Pascite eum, qui in vobis est, gregem Domini, providentes non coacti, sed spontanee, secundum Deum, neque ut turpis lucri gratia; sed voluntarie, neque ut dominantes in Clerum, sed forma facti gregi* b *ex animo; ut cum apparuerit Princeps pastorum, percipiatis immarcescibilem gloriæ coronam.* §. 6. Pessimæ consuetudinis est, in quibusdam Ecclesiis, tacere Presbyteros, & præsentibus Episcopis non loqui: quasi aut invideant, aut non dignentur audire. *Et si alii*, inquit Apostolus Paulus *c*, *fuerit revelatum sedenti, prior taceat.* (*& paulo post.*) *Gloria* d *patris est filius sapiens.* Gaudeat Episcopus in judicio suo, cum tales Christo elegerit Sacerdotes.

C. VIII. *Presbyteri Episcopos non præcedant, sed comitentur, vel subsequantur.*

Item ex Concilio Laodicensi, *c.* 56.

NOn oportet Presbyteros ante ingressum Episcopi ingredi, & sedere in tribunalibus, sed cum Episcopo ingredi, nisi forte aut ægrotet Episcopus, aut in peregrinationis commodo α eum abesse constiterit.

Corr. Rom. ¶ α In peregrinationis commodo] *Sic prisca versio: sed Dionysius longe propius ad verba Græca*, nisi forsitan infirmitate detineatur, aut proficiscatur Episcopus. πλὴν εἰ μὴ ἀναγκαίη, ἢ ἀποδημεῖ ὁ ἐπίσκοπος.

C. IX. *Episcopus non Dominum, sed collegam se Presbyterorum cognoscat.*

Item ex Concilio Carthaginensi IV. *c.* 34.

EPiscopus in quolibet loco sedens, stare Presbyterum non patiatur.

C. X. *De eodem.*

Item ex eodem, *cap.* 35.

EPiscopus *e* in Ecclesia, & in consessu Presbyterorum sublimior sedeat. Intra domum vero collegam se Presbyterorum esse cognoscat.

C. XI. *Sine præcepto Episcopi Presbyter non signet infantes.*

Item ex Concilio Martini Papæ.

PResbyter *f* præsente Episcopo non signet infantes, nisi ab Episcopo fuerit illi præceptum.

C. XII. *De eodem.* PALEA.

Item ex Concilio Neocæsarienſi α, *c.* 13.

PResbyteri *g* ruris, in Ecclesia *h* civitatis, Episcopo præsente, vel Presbyteris ipsius urbis, offerre non possunt, nec panem sacrificatum β dare, calicemque porrigere. Si vero absentes hi fuerint, & ad dandam orationem γ vocentur, soli dare debebunt.

Corr. Rom. ¶ α Neocæsarienſi,] *Antea citabatur ex Gennensi. Restituta est inscriptio ex cæteris collectoribus. Est autem hæc fere Dionysii versio.*

¶ β Sacrificatum] *Alibi ubique legitur*, sanctificatum. *Græce est in Concilio impresso*, ἄρτον διδόναι ἐν εὐχῇ: *Sed apud Balsamonem* ἄρτον εὐχῆς, *id est*, panem mysticæ precationis.

¶ γ Ad dandam orationem] ἐφ' εἰς εὐχὴν καλεῖται μόνος, διδόναι, *id est*, & solus ad mysticam precationem vocatus fuerit, dat.

a 1. Petr. 5. b *al.* gregis. c 1. Cor. 14. d Proverb. 10. & 13. e Ivo part. 5. c. 337. f *In cap.* Mart. Bracar. *cap.* 52. *de consecr. dist.* 4. *c.* omni tempore. g Mart. Bracar. *c.* 56. Anselm. l. 7. c. 188. Burch. l. 3. c. 44. Ivo part. 2. c. 53. h ἐν τῷ κυριακῷ.

DISTINCTIO XCVI.

ILlud a *autem Honorii Augusti, quod de electione summi Pontificis supra constituisse legitur, nullius esse momenti probatur: cum non solum de ordinibus, sed nec etiam de rebus Ecclesiasticis legatur aliquando Laicis attributa disponendi facultas. Unde quæcunque a Principibus in ordinibus, vel Ecclesiasticis rebus decreta inveniuntur, nullius auctoritatis esse monstrantur.*

C. I. *De rebus Ecclesiasticis disponendi, Laicis nulla facultas relinquitur.*

Unde Symmachus *Episcopus Catholicæ Ecclesiæ urbis Romæ Synodo præsidens dixit:*

BEne *b* quidem fraternitas vestra Ecclesiasticis legibus obsecuta, sub divini timore judicii, quæ erant statuenda, definivit, & ad justitiæ cumulum pervenit, dum sufficienter universa complectitur: nec adjectione indiget plenitudo, maxime de Clericis, quos amor dominationis invasit, & jugum disciplinæ Ecclesiasticæ fecit respuere. *& paulo post.* §. 1. Quorum excessus enarrare difficile est: unum tamen, quod occurrit, venerando ordini vestro intimare non differo. Dixerunt inter alia, scripturam quandam illustris memoriæ Basilium, quasi pro Ecclesiasticæ amore substantiæ, conscripsisse, in qua nullus Romanæ Ecclesiæ nec interfuit, nec subscripsit Antistes, per quem potuisset sortiri legitimam firmitatem. Ne vero ego inde disputem, unde *c* potest vestrum judicare Concilium, requiratur, & deferatur in medium, ut ex lectione cognoscatis, cujusmodi possit habere substantiam. Sancta Synodus respondit: deferatur in medium, ut cujusmodi sit, possit agnosci. Et dum hoc diceret, Hormisda Diaconus recitavit. Cum in *d* Mausoleo α, quod est apud B. Petrum Apostolum, resideret *e* sublimis, & eminentissimus vir Præfectus prætorio, atque Patritius, agens etiam vices præcellentissimi Regis Odoacris, Basilius *f* dixit: Quanquam studii vestri *g* & religionis interfit, ut in Episcopatus electione concordia principaliter servetur Ecclesiæ: ne tamen *h* per occasionem seditionis, status civitatis *i* vocetur in dubium, admonitione *k* beatissimi viri Papæ nostri Symmachi *l* Simplicii, quam ante oculos semper habere debemus, hoc nobis meministis sub obtestatione fuisse mandatum, ut propter illum strepitum, & venerabilis Ecclesiæ detrimentum, si eum de hac luce transire contigerit, non sine nostra consultatione, cujuslibet celebretur electio. Hæc cum legerentur, Cresconius Episcopus civitatis Tudertinæ Ecclesiæ, surgens e consessu dixit: (Hic perpendat sancta Synodus, uti *m* prætermissis *n* personis religiosis, quibus maxime curæ est de tanto Pontifice, electionem Laici in suam redegerint potestatem, quod contra canones esse manifestum est.) Item Hormisda Diaconus legit *o*: [Nam & cum quid confusionis, atque dispendii venerabilis Ecclesia sustineret, miramur, prætermissis nobis, quicquam de rebus Ecclesiæ fuisse tentatum, cum etiam Sacerdote nostro superstite nihil sine nobis debuisset assumi. Quare si amplitudini vestræ *p* vel sanctitati placet, incolumia omnia, quæ ad futuri Antistitis electionem respiciunt, religiosa veneratione servemus, hanc legem specialiter præferentes, quam nobis, hæredibusque nostris Christianæ mentis devotione sancimus: ne unquam prædium, seu rusticum,

a *Sup. distinct.* 69. *c. si duo.* b *In Synod. Rom.* 3. *sub Symmacho, cap.* 1. *& seq.* c *sed ut possit*] *orig.* d *In unum apud beatum*] *orig. Ibid. cap.* 2. e *resedissent, sublimis*] *orig.* f *Verb. Basilii.* g *nostri*] *orig.* h *al. ne per.* i *al. civilitatis.* k *al. tamen admonitione.* l *abest dictio*) *Symmachi* (*ab orig. sed auctor casus & glossa habuit.* m *al. utrum.* n *al. prætermissas personas religiosas,*) *codex can.* o *Verba Basilii.* p *vestræ sanctitatis.*

seu urbanum, vel ornamenta, aut ministeria Ecclesiarum, quæ nunc sunt, vel quæ ex quibuslibet titulis ad Ecclesiarum jura pervenerint, ab eo, qui nunc Antistes sub electione communi fuerit ordinandus, & illis, qui futuris seculis sequentur, quocunque titulo, atque commento alienari liceat. Si quis vero aliquid eorum alienare voluerit, inefficax atque irritum judicetur, sitque facienti, vel consentienti, accipientique anathema. §. 2. (Maximus Episcopus Bleranæ Ecclesiæ dixit:) Modo sancta Synodus dignetur edicere, si licuit Laico homini anathema in ordinem Ecclesiasticum dictare: aut si potuit Laicus Sacerdoti anathema dicere, & contra canones, quod ei non competebat, constituere. Dicite, vobis quid videtur? De me licuit Laico legem dare? Sancta Synodus dixit: Non licuit, & adjecit: Lege sequentia. Hormisda *a* Diaconus legit: (Et is, qui prædium rusticum, vel urbanum juris Ecclesiastici fuerit consecutus, noverit se nulla lege, vel præscriptione munitum; sed sive is, qui alienaverit, sive qui eum sequetur *b*, voluntate contraria prædium hujusmodi alienatum revocare β voluerit, id cum fructibus restituat, quos e illic fuerit consecutus.) §. 3. Hæc cum legeret, Stephanus Episcopus Venusinæ Ecclesiæ surgens e consessu dixit, Perlegatur. Hormisda Diaconus legit: (Qua γ pœna *d* placuit accipientis etiam hæredes afficere. In qua re cuilibet Clericorum contradicendi libera sit facultas. Iniquum est enim, & sacrilegii instar, ut quæ vel pro salute, vel pro requie animarum suarum *e* unusquisque venerabili Ecclesiæ, pauperum causa contulerit, aut certe reliquerit, ab his, quos hæc maxime servare convenerat, in alterum *f* transferantur. Plane quæcunque in gemmis, vel auro, atque argento, necnon & vestibus minus apta usibus, vel ornatui videbuntur Ecclesiæ, quæ servari, ac diu manere non possunt, sub justa æstimatione vendantur, & erogationi *g* religiosæ proficiant.) §. 4. Cumque lecta fuisset, Laurentius Episcopus Mediolanensis Ecclesiæ dixit: (Ista scriptura nullum Romanæ civitatis potuit obligare Pontificem: quia non licuit Laicos statuendi in Ecclesia, præter Romanum Pontificem, habere aliquam potestatem: quos obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi: maxime cum nec Papa Romanus subscripserit, nec alicujus secundum canones Metropolitani legatur assensus.) §. 5. Petrus Episcopus Ravennati Ecclesiæ dixit: (Scripturam, quæ in nostra congregatione vulgata est, nullis eam viribus subsistere manifestum est: quia nec canonibus convenit, & a Laica persona concepta videtur: maxime quia in ea nullus Præsul sedis Apostolicæ interfuisse, vel propria subscriptione firmasse monstratur.) §. 6. Eulalius Episcopus Syracusanæ Ecclesiæ dixit: [Scripturam, quæ in Sacerdotali Concilio recitata est, evidentissimis documentis constat esse invalidam: Primum, quod contra Patrum regulas a Laicis, quamvis religiosis (quibus nulla de Ecclesiasticis facultatibus aliquid disponendi legitur unquam attributa facultas) facta videtur: deinde quod nullius Præsulis Apostolicæ sedis subscriptione firmata docetur. Quod si cujuslibet provinciæ Sacerdotes intra terminos suos Concilio habito, quicquid sine Metropolitani » sui auctoritate tentaverint, irritum esse debere sancti Patres sanxerunt; quanto magis, quod in Apostolica sede, non *i* existente Præsule (qui merito *k* B. Petri Apostoli per universum orbem primatum obtinens Sacerdotii, statutis Synodalibus consuevit tribuere firmitatem) a Laicis (licet consentientibus aliquantis Episcopis, qui tamen Pontifici, a quo consecrati *l* probantur, præjudicium inferre non potuerunt) præsumptum fuisse cognoscitur, viribus carere non dubium est, nec posse inter Ecclesiastica ullo modo statuta censeri.]

§. 7. Sancta Synodus dixit: Licet *a* secundum prosecutionem venerabilium fratrum nostrorum, Laurentii, Petri, Eulalii, Cresconii, Maximi, vel Stephani, nec apud nos incertum habetur, hanc ipsam scripturam nullius esse momenti; veruntamen, etiamsi aliqua posset ratione subsistere, modis omnibus in Synodali conventu provida beatitudinis vestræ sententia enervari conveniebat, & in irritum deduci: ne in exemplum remaneret, præsumendi quibuslibet Laicis, quamvis religiosis, vel potentibus, in quacunque civitate quolibet modo aliquid decernere de Ecclesiasticis facultatibus, quarum solis Sacerdotibus disponendi indiscusse a Deo cura commissa docetur.

Corr. Rom. ¶ « Cum in Mausoleo] *Hoc initium scripturæ Basilii in tomis Conciliorum & codice Canonum sic habet*: Cum in unum apud B. Petrum Apostolum resedissent, sublimis, &c. *Omnino autem multæ sunt hujus Capituli varietates in exemplaribus Gratiani, in variis Conciliorum editionibus, & in codice canonum: ex quibus eæ tantum partim indicatæ, partim notatæ sunt, quæ majoris ponderis sunt visæ.*

¶ β Revocare] *Sic est emendatum ex omnibus Concilii exemplaribus & impressis & manuscriptis, cum antea legeretur*, retinere.

¶ γ Qua pœna] *In omnibus editionibus Conciliorum legitur*: Quam pœnam placuit accipientis hæredes, prohæredesque respicere. *In codice vero canonum manuscripto non est dictio*, prohæredesque.

C. II. *Imperatores ad fidem confirmandam, non ad potentiam ostendendam, Synodo interesse debent.*

Unde in sexta actione Chalcedonensis Concilii *Martianus Imperator dixit inter cætera:*

NOs *b* ad fidem confirmandam, non ad potentiam ostendendam, exemplo religiosissimi Principis Constantini, Synodo interesse voluimus, ut inventa veritate, non ultra multitudo pravis doctrinis attracta discordet.

C. III. *De eodem.*

Item ex eadem sexta actione, *in fine.*

QUædam *c* capitula sunt, quæ ad honorem vestræ reverentiæ vobis servavimus, decorum esse judicantes, a vobis hæc regulariter potius firmari per Synodum, quam nostra lege sanciri.

C. IV. *Synodali conventui Imperatores interesse non convenit, nisi ubi de fide agitur.*

Item Nicolaus Papa *in epistola ad Michaelem Imp. quæ incipit*: Proposueramus.

UBinam *d* legistis, Imperatores antecessores vestros Synodalibus conventibus interfuisse, nisi forsitan in quibus de fide tractatum est, quæ universalis est, quæ omnium communis est, quæ non solum ad Clericos, verum etiam ad Laicos, & omnes omnino pertinet Christianos?

C. V. *De præsulibus divinarum rerum, qui humanis rebus præsunt, judicare non possunt.*

Idem *in eadem epistola.*

DEnique *e* hi, quibus tantum humanis rebus, & non divinis præesse permissum est, quomodo de his, per quos divina ministrantur, judicare præsumant, penitus ignoramus.

C. VI. *Nec etiam Imperator jura Pontificis, nec Pontifex jura Regia usurpet.*

Idem *paulo inferius.*

CUm ad *f* verum » ventum est, ultra sibi nec Imperator jura Pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen

Impe-

a *Verba Basilii.* b *al. consequenter.* c *al. qui illud.* d *c. 3. Basilii verba.* e *al. seorum.* f *al. alienitatem.* g *al. erogatio religioni proficiat.* h *ſ. 9. q. 3. c. 2.* i *al. nunc.* k *al. prærogativa.* l *al. consecrari.*

a *al. Liquet.* b *Anſ. l. 3. c. 107.* c *Anſ. ibid. Deusdedit p. 3.* d *Anſelm. l. 1. c. 75.* e *Anſel. ibid.* f *Sup. diſt. 10. c. quoniam. Anſelm. ibid.*

Imperatorium usurpavit: quoniam idem mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus, sic actibus propriis, & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusque discrevit, propria volens medicinali humilitate sursum efferri, non humana superbia rursus in infernum *a* demergi, ut Christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum Imperialibus legibus uterentur, quatenus spiritualis actio carnalibus distaret incursibus, & ideo militans *b* Deo minime se negotiis secularibus implicaret, ac vicissim non ille rebus divinis præsidere videretur, qui esset negotiis secularibus implicatus.

Corr. Rom. ¶ α Ad verum] *Post ultima verba capitis antecedentis sequitur continenter in eadem Nicolai epistola:* Fuerunt hæc ante adventum Christi, ut quidam typice Reges simul & Sacerdotes existerent. Quod sanctum Melchisedech *c* fuisse sancta prodit historia, quodque in membris suis Diabolus imitatus: (utpote qui semper, quæ divino cultui conveniunt, sibimet tyranico spiritu vendicare contendit) ut pagani Imperatores iidem & maximi Pontifices dicerentur. Sed cum ad verum ventum est, eundem Regem atque Pontificem, ultra sibi, &c. *Nihil autem mutatum est, & ob glossam, & quoniam est initium capitis. Nonnulla vero alia huc pertinentia notata sunt, supra distinct.* 10. *cap.* quoniam.

C. VII. *A seculari potestate Pontifex prorsus nec solvi nec ligari valet.*

Idem *in eadem, paucis interjectis.*

SAtis *d* evidenter ostenditur, a seculari potestate nec ligari prorsus, nec solvi posse Pontificem, quem constat a pio Principe Constantino (quod longe superius memoravimus) Deum appellatum: nec posse Deum ab hominibus judicari manifestum est. Sed & *e* Theodosius minor α sanctæ Synodo scribens Ephesinæ primæ, dixit: *Deputatus est igitur Candidianus, magnificentissimus Comes strenuorum domesticorum transire usque ad sanctissimam Synodum vestram, & in nullo quidem eis, quæ facienda sunt de piis dogmatibus quæstiones, seu potius expositiones, communicare. Illicitum namque est eum, qui non sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum, Ecclesiasticis intermiscere tractatibus* f. (*& post pauca.*) §. 1. His itaque manifeste repertis, apparet comministrum nostrum Ignatium per Imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse prorsus expelli. In cujus damnatione, quia Præsulum quoque assensus est subsecutus, apparet id causa fuisse patratum adulationis, non legitimæ sanctionis.

Corr. Rom. ¶ α Theodosius minor,] *Verba hæc sunt accepta ex epistola Theodosii, ac Valentiniani Imperatorum, Synodo Ephesinæ per Candidianum missa, quæ est in extremo primæ actionis ipsius Synodi. In versione antiqua, quæ servatur in Bibliotheca Vaticana, & quæ Lutetiæ edita est, eadem plane hoc loco habentur verba cum his, quæ refert Nicolaus, & optime conveniunt cum Græcis.*

C. VIII. *Facta Pontificum Imperator judicare non debet.*

Idem *Ludovico Imperatori* g.

IN *h* scripturis narratur, Constantinus Imperator dixisse: *Vere si propriis oculis vidissem Sacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui Monachico habitu circumamicti sunt, peccantem, chlamydem meam expoliarem* i, *& cooperirem eum, ne ab aliquo videretur.* In *k* quibus desideratissime fili, necessario commonemini, ut quemadmodum fide & religione, ac honoris parilitate ei adequari videmini; ita quoque humilitate, atque devotione æquiparari nihilominus anheletis, ita ut in nullo inferior eo, sed potior inveniamini, post illius exempla, qui talem se exhibuit ante alia *a* prorsus exempla. Sed hoc quidem diximus, cautos vos reddere cupientes, ut si de Domini Sacerdotibus, qui jure Patres dicuntur, aliquid contingerit vos audire, quod confusionem piis mentibus ingerat, non infrunitum, sed pudoratos filios Noe *b* imitantes, paternam de reliquo verecundiam contegatis, ut affluenti, quemadmodum & illi, benedictione repleri, moderante Domino, mereamini.

C. IX. *Regum & Principum patres & magistri Sacerdotes esse consentur.*

Item ex epistola Gregorii VII. *ad Hermannum Metensem Episcopum, lib.* 8. *epist.* 21.

QUis *c* dubitet Sacerdotes Christi, Regum & Principum omniumque fidelium patres, & magistros censeri? Nonne miserabilis insaniæ esse cognoscitur, si filius patrem, discipulus magistrum sibi conetur subjugare, & iniquis obligationibus illum suæ potestati subjicere, a quo credit non solum in terra, sed etiam in cœlis se ligari posse & solvi?

C. X. *Auctoritas sacra Pontificum & Regalis potestas, hujus mundi gubernacula regunt.*

Item Gelasius Papa *Anastasio Imperatori* d.

DUo α sunt *e* quippe, Imperator Auguste, quibus principaliter hic mundus regitur: auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. In quibus tanto gravius pondus est Sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus *f* hominum, in divino sunt reddituri examine rationem. *& post pauca.* §. 1. Nosti itaque inter hæc ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam redigi posse *g* voluntatem. §. 2. Talibus igitur institutis, talibusque fulti auctoritatibus plerique Pontificum, alii Reges, alii Imperatores excommunicaverunt. Nam si speciale aliquod de personis Principum requiratur exemplum, beatus Innocentius Papa Arcadium Imperatorem (quia consensit, ut sanctus Joannes Chrysostomus a sua sede pelleretur) excommunicavit β. B. etiam Ambrosius *g*, licet sanctus, non tamen universalis Ecclesiæ Episcopus, pro culpa, quæ aliis Sacerdotibus non adeo gravis videbatur, Theodosium Magnum Imperatorem excommunicans, ab Ecclesia exclusit; qui etiam in suis scriptis ostendit, quod aurum non tam pretiosius sit plumbo, quam Regia potestate sit altior dignitas Sacerdotalis, hoc modo circa principium sui Paschalis scribens: *Honor, fratres, & sublimitas Episcopalis nullis poterit comparationibus adæquari. Si Regum fulgori compares, & Principum diademati, longe erit inferius quam si plumbi metallum ad auri fulgorem compares: quippe eum videas Regum colla & Principum, submitti genibus Sacerdotum, & osculata eorum dextera, orationibus eorum credant se communiri.*

Corr. Rom. ¶ α Duo sunt] *Caput hoc sumptum est ex eadem epistola Gregorii VII. ex qua antecedens: ab hoc initio usque ad verbum,* voluntatem, *sunt verba ipsius Gelasii ex epistola, quæ habetur impressa, citata a Gregorio VII.*

¶ β Excommunicavit.] *Si hic interponatur caput,* Alius item *ſ.* 15. *q.* 6. *hæc pars epistolæ integra habetur.*

C. XI. *Imperatores debent Pontificibus subesse, non præesse.*

Item Joannes Papa.

SI *i* Imperator Catholicus est (quod salva pace ipsius

---

a *al. inferna.* b 2. *Timoth.* 2. c *Genes.* 14. d *Anselmus l.* 1. *c.* 71. e *Ruffinus in Historia l.* 1. *c.* 2. f ἀκέμητοι. g *Habentur aliqua in eadem epist. ad Michaelem.* h *Ansel. ibid.* i *explicassem, & cooperuissem eum.* k *Nicolaus in epist. ad Michael.*

a *al. talia.* b *Genes.* 9. c *Ansel. lib.* 1. *c.* 84. *Ivo p.* 5. *c.* 378. *Pannorm. lib.* 5. *c.* 108. d *in tad. epist. Gregorii septimi. Capitul. lib.* 5. *c.* 167. *Concil. Parisiens. l.* 1. *c.* 3. e *Polyc. lib.* 2. *tit.* 27. *Ansel. lib.* 1. *c.* 73. *Pann. l.* 5. *c.* 109. f *regiminibus.* g *al. velle.* h *Ambrosius de dignit. Sacerdot. cap.* 2. i *Polyc. lib.* 1. *tit.* 19. *Ansel. l.* 4. *c.* 12. *ex Joanne* 8.

dixerimus) filius eſt, non Præſul Eccleſiæ: quod ad religionem competit, diſcere ei convenit, non docere: habet privilegia ſuæ poteſtatis, quæ adminiſtrandis legibus publicis divinitus conſecutus eſt, ut ejus beneficiis non ingratus contra diſpoſitionem cœleſtis ordinis nil uſurpet. Ad Sacerdotes enim Deus voluit, quæ Eccleſiæ diſponenda ſunt, pertinere, non ad ſeculi poteſtates: quas, ſi fideles ſunt, Eccleſiæ ſuæ Sacerdotibus voluit eſſe ſubjectas. Non ſibi vendicet alienum jus, & miniſterium, quod alteri deputatum eſt, ne contra eum tendat abrumpi, a quo omnia conſtituta ſunt; & contra illius beneficia pugnare videatur, a quo propriam conſecutus eſt poteſtatem. Non a legibus publicis, non a poteſtatibus ſeculi, ſed a Pontificibus & Sacerdotibus omnipotens Deus Chriſtianæ religionis Clericos & Sacerdotes voluit ordinari, & diſcuti, recipique de errore remeantes. Imperatores Chriſtiani ſubdere debent executiones ſuas Eccleſiaſticis Præſulibus, non præferre.

C. XII. *De eodem.*

Item Gelaſius *ad Epiſcopos Orientales.*

NUnquam *a* de Pontificibus, niſi Eccleſiam judicaſſe: non eſſe humanarum legum de talibus ferre ſententiam, abſque Eccleſiæ principaliter conſtitutis Pontificibus: obſequi ſolere Principes Chriſtianos decretis Eccleſiæ, non ſuam præponere poteſtatem: Epiſcopis caput ſubdere Principem ſolitum, non de eorum capitibus judicare.

C. XIII. *De eodem.* PALEA.

I. COnſtantinus *b* Imperator coronam, & omnem Regiam dignitatem in urbe Romana, & in Italia, & in partibus Occidentalibus Apoſtolico conceſſit. Nam in geſtis B. Sylveſtri (quæ beatus Papa Gelaſius in Concilio LXX. Epiſcoporum a Catholicis legi commemorat, & pro antiquo uſu multas hoc imitari dicit Eccleſias) ita legitur:

Corr. Rom. ¶ *Apud Anſelmum lib. 4. pro rubrica capitis* 32. *hæc habentur:* Quod Conſtantinus Imperator Papæ conceſſit coronam, & omnem regiam dignitatem in urbe Romana, & Italia, & in partibus Occidentalibus. *In principio vero ejuſdem capitis* 32. *hæc leguntur*: In geſtis beati Sylveſtri, &c. *uſque ad finem hujus & ſeq. Paleæ, quemadmodum etiam in collectione Deuſdedit.*

C. XIV. *De eodem.* PALEA.

II. COnſtantinus α Imperator *c* quarta die ſui Baptiſmi privilegium Romanæ Eccleſiæ Pontifici contulit, ut in toto orbe Romano Sacerdotes ita hunc caput habeant, ſicut judices Regem. In eo privilegio ita inter cætera legitur: [Utile β judicavimus una cum omnibus Satrapis noſtris, & univerſo Senatu, optimatibuſque meis, etiam & cuncto populo Romanæ gloriæ Imperio ſubjacenti, ut ſicut beatus Petrus in terris Vicarius Filii Dei eſſe videtur conſtitutus; ita & Pontifices, qui ipſius Principis Apoſtolorum gerunt vices, principatus poteſtatem, amplius, quam terrena Imperialis noſtræ ſerenitatis manſuetudo habere videtur, conceſſam a nobis, noſtroque Imperio obtineant, eligentes nobis ipſum principem Apoſtolorum, vel *d* ejus Vicarios, firmos apud Deum eſſe patronos. Et ſicut noſtram terrenam Imperialem potentiam; ſic ejus ſacroſanctam Romanam Eccleſiam decrevimus veneranter honorari, & amplius quam noſtrum Imperium, & terrenum thronum, ſedem ſacratiſſimam beati Petri glorioſe exaltari, tribuentes ei poteſtatem, & gloriæ dignitatem atque vigorem, & honorificentiam Imperialem. Atque decernentes ſancimus, ut principatum teneat tam ſuper quatuor præcipuas ſedes, Alexandrinam, Antiochenam *a*, Hieroſolymitanam, Conſtantinopolitanam, quam etiam ſuper omnes in univerſo orbe terrarum Eccleſias Dei: & Pontifex, qui pro tempore ipſius ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ extiterit, celſior, & Princeps cunctis Sacerdotibus totius mundi exiſtat, & ejus judicio, quæ ad cultum Dei, vel fidei Chriſtianorum ſtabilitatem procuranda fuerint, diſponantur. *& infra* §. 1. Eccleſiis beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli pro continuatione *b* luminariorum poſſeſſionum prædia contulimus, & rebus diverſis eas ditavimus, & per noſtram Imperialem juſſionem ſacram tam in Oriente, quam in Occidente, vel etiam Septentrionali, & Meridiana plaga, videlicet in Judæa, Græcia, Aſia, Thracia, Africa & Italia, vel diverſis Inſulis, noſtra largitate ei *c* conceſſimus, ea prorſus ratione, ut per manus beatiſſimi patris noſtri Sylveſtri ſummi Pontificis, ſucceſſorumque ejus omnia diſponantur. *& infra.* §. 2. Beato *d* Sylveſtro Patri noſtro, ſummo Pontifici, & univerſalis urbis Romæ Papæ, & omnibus ejus ſucceſſoribus Pontificibus, qui uſque in finem mundi in ſede beati Petri erunt ſeſſuri, de præſenti contradimus palatium Imperii noſtri Lateranenſe, deinde diadema, videlicet coronam capitis noſtri, ſimulque phrygium *e*, nec non & ſuperhumerale, videlicet lorum, quod Imperiale circumdare aſſolet collum; verum etiam & chlamydem purpuream, atque tunicam coccineam, & omnia Imperialia indumenta, ſed & dignitatem Imperialem præſidentium Equitum γ, conferentes etiam & Imperialia ſceptra, ſimulque cuncta ſigna, atque banda *f*, & diverſa ornamenta Imperialia, & omnem proceſſionem Imperialis culminis, & gloriam poteſtatis noſtræ. §. 3. Viris autem reverendiſſimis Clericis in diverſis ordinibus eidem ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſervientibus, illud culmen, ſingularitate, potentia & præcellentia habere ſancimus, cujus ampliſſimus noſter Senatus, videtur gloria adornari, id eſt, Patritios δ atque Conſules effici, necnon & cæteris dignitatibus Imperialibus eos promulgamus decorari. Et ſicut Imperialis militia ornatur: ita & Clerum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ornari decernimus. Et quemadmodum Imperialis potentia officiis diverſis, Cubiculariorum nempe, & Oſtiariorum, atque omnium Excubitorum ornatur; ita & ſanctam Romanam Eccleſiam decorari volumus. Et ut ampliſſime Pontificale decus præfulgeat, decernimus & hoc, Clericorum ejuſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ manipulis & linteaminibus, id eſt, candidiſſimo colore decorari equos, ita & equitare. Et ſicut noſter Senatus calceamentis utitur, cum udonibus ε, id eſt, candido linteamine illuſtratis; ſicut utantur & Clerici, ut ſicut cœleſtia, ita & terrena ad laudem Dei decorentur. §. 4. Præ omnibus autem licentiam tribuimus ipſi ſanctiſſimo Patri noſtro Sylveſtro, & ſucceſſoribus ejus ex noſtro indicto, ut quem placatus ζ proprio conſilio clericare voluerit, & in religioſorum numero Clericorum connumerare, nullus ex omnibus præſumat ſuperbe agere. §. 5. Decrevimus itaque & hoc, ut ipſe, & ſucceſſores ejus diademate, videlicet corona, quam ex capite noſtro illi conceſſimus, ex auro puriſſimo, & gemmis pretioſis uti debeant, & in capite ad laudem Dei pro honore B. Petri geſtare. Ipſe vero beatiſſimus Papa, quia ſuper coronam Clericatus, quam gerit ad gloriam B. Petri, omnino ipſa ex auro non eſt paſſus uti corona, nos Phrygium candido *g* nitore ſplendidum, reſurrectionem Dominicam deſignans, ejus ſacratiſſimo vertici manibus noſtris impoſuimus, & tenentes frænum equi ipſius pro reverentia B. Petri, ſtratoris officium illi exhibuimus,

a *In originali hæc pendent ex ſuperioribus. Polyc. l. 1. t. 19. Anſ. lib. 6. c. 157.* b *Anſ. l. 4. c. 32. Deuſdedit lib. 4. c. 1.* c *In edicto Conſtantini, quod eſt poſt Concil. Neocæſarienſe. Anſ. l. 4. c. 32. Deuſdedit ibidem.* d *al. & ejus ſucceſſores.*

a *Antioch. Alex.*] *orig. impreſſum.* b *al. concinnatione.* c *al. eis libertatem conceſſimus.* d *Ivo part. 5. c. 49. Pann. l. 4. cap. 1.* e *al. phrygium, id eſt, mitram.* f *Suidas in hoc verbo βάνδα:* g *al. candidi nitoris ſplendidam.*

ſtatuen-

UAB Biblioteca de Ciències Socials

statuentes eodem Phrygio omnes ejus successores singulariter uti in processionibus, ad imitationem Imperii nostri. §. 6. Unde ut Pontificalis apex non vilescat, sed magis quam terreni Imperii dignitas, gloria *a* & potentia decoretur, ecce tam palatium nostrum, ut prædictum est, quam Romanam urbem, & omnes Italiæ, seu Occidentalium regionum provincias, loca & civitates, præfato beatissimo Pontifici nostro Sylvestro, universali Papæ contradimus, atque relinquimus: & ab eo, & a successoribus ejus per hanc divalem nostram, & pragmaticum constitutum decernimus disponenda, atque juri sanctæ Romanæ Ecclesiæ concedimus permansura. §. 7. Unde congruum perspeximus nostrum Imperium, & regni potestatem in Orientalibus transferri regionibus, & in Byzantinæ provinciæ optimo loco, nomini nostro civitatem ædificari, & nostrum illic constitui Imperium, quoniam ubi principatus Sacerdotum, & Christianæ religionis caput ab Imperatore cœlesti constitutum est, justum non est, ut illic Imperator terrenus habeat potestatem. §. 8. Hæc vero omnia ¶, quæ per hanc nostram Imperialem sacram, & per alia divalia decreta statuimus, atque confirmavimus, usque in finem mundi illibata & inconcussa permanere decernimus. Unde coram Deo vivo, qui nos regnare præcepit, & coram terribili ejus judicio obtestamur, per hoc nostrum Imperiale constitutum, omnes nostros successores Imperatores, vel cunctos Optimates, Satrapas etiam, amplissimum Senatum, & universum populum in toto orbe terrarum nunc & in posterum, cunctis retro temporibus Imperio nostro subjaceatem, nulli eorum quoquo modo licere hæc aut infringere, aut in quoquam convellere. Si quis autem, quod non credimus, in hoc temerator, aut contemptor extiterit, æternis condemnationibus subjaceat innodatus, & sanctos Dei, Principes Apostolorum, Petrum & Paulum, sibi in præsenti & in futura vita sentiat contrarios; atque in inferno inferiori concrematus, cum Diabolo & omnibus deficiat impiis. Hujus vero Imperialis decreti nostri paginam propriis manibus roborantes, super venerandum corpus B. Petri, Principis Apostolorum posuimus. Datum Romæ 3 Calend. Aprilis, Domino nostro Flavio Constantino Augusto quater, & Gallicano V. C. Coss.

Corr. Rom. ¶ *Hæc Palea in multis habetur exemplaribus, in quibus aliæ Paleæ esse non solent.*

¶ *a* Constantinus] *Verba hæc usque ad vers.* In eo privilegio, *non solum habentur apud Anselmum & Deusdedit, sed etiam in gestis beati Sylvestri in his, quæ a Constantino per octo dies post baptismum acta referuntur.*

¶ *β* Utile] *Hinc usque ad finem sumpta sunt ex gestis, seu actis sancti Sylvestri, in quibus multa præcedunt, ac multa deinceps plenius narrantur. Sed hic ea tantum videntur relata, quæ in collectionibus Anselmi & Deusdedit habentur. Titulus proprius hujus partis in gestis ipsis est hujusmodi:* Privilegium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quod constituit C. Constantinus Augustus sancto Sylvestro Episcopo urbis Romæ, & omnibus successoribus ejus usque in perpetuum, & obtulit super corpus B. Petri Apostoli. *De quo item privilegio Leo IX. in epistola prima, seu libello adversus inauditas præsumptiones Michaelis Constantinopolitani, & Leonis Acridani Episcoporum, cap. 13. sic loquitur:* Pauca ex privilegio ejusdem Constantini, manu cum cruce aurea, super cælestis clavigeri venerabile corpus posito ad medium proferemus. *De eisdem gestis sive actis Gelasius in Concilio LXX. Episcoporum (& refertur sup. distinct. 15. in cap.* sancta Romana) *sic loquitur, ut ea videatur approbare. Et in martyrologio Romano, & Usuardi in festo S. Sylvestri legitur:* cujus actus clari habentur. *Inveniuntur vero etiam hodie pervetustis literis descripto in Bibliotheca Vaticana, & Abbatiæ Nonantulæ: quorum Interpres in proœmio hoc ait:* Historiographus noster Eusebius Cesareæ Palestinæ urbis Episcopus, cum historiam Ecclesiasticam scriberet, prætermisit ea, quæ in aliis opusculis sunt, vel quæ se meminit retulisse. Nam viginti libros omnium pene provinciarum, passiones Martyrum, Episcoporum & Confessorum, & sacrarum Virginum, ac Mulierum continere fecit. Deinde secutus, & ab Apostolo Petro omnium Episcoporum nomina & gesta conscripsit, & earum urbium, quæ arcem Pontificatus per Apostolicas sedes tenere noscuntur, ut urbs Roma, Antiochia, Hierosolyma, Ephesus & Alexandria. Harum urbium Episcoporum omnium præteritorum nomina usque ad tempus suum, & gesta Græco sermone conscripsit. Ex quo numero unum Episcoporum urbis Romæ sanctum Sylvestrum me de Græco in Latinum transferre præcepisti, Domine sancte, ac beate Pater, *Quibus verbis quicunque sit auctor istius proœmii, eadem gesta ab Eusebio Græce scripta fuisse clare profitetur. Quæ etiam in vetustissimis Pontificalibus & codicibus, in quibus Sanctorum vitæ sunt descriptæ, in vita beati Sylvestri referuntur, Partem horum actorum (quod ad baptismum Constantini. & imagines sanctorum Petri & Pauli spectat) refert Hadrianus Papa in epistola Constantino Imperatori, & matri Irenæ scripta, quæ in secunda actione septimæ universalis Synodi habetur. Ipsum autem privilegium fere integrum refert Leo IX. loco superius indicato, & Theodorus Balsamon in Photii Nomocanonem, titul. 9. cap. 1. quanquam aliis in rebus (quod Græci plerumque solent) Romanæ Ecclesiæ non satis æquus. Hanc eandem donationem ante Gratianum recitarant Anselmus, Deusdedit, Ivo locis notatis. Quo ea pertinent, quæ Petrus Damianus in disceptatione Synodali inter Regium Advocatum, & Romanæ Ecclesiæ defensorem scripsit:* Lege, *inquit*, Constantini Imperatoris edictum, ubi sedis Apostolicæ constituit super omnes in orbe terrarum Ecclesias principatum. Nam postquam supra corpus B. Petri Basilicam fundator erexit, postquam Patriarchium Lateranense in beati Salvatoris honore construxit, mox per Imperialis rescripti seriem Romanæ Ecclesiæ constituit dignitatem, ubi nimirum beato Sylvestro, suisque successoribus obtulit, ut regali more, & aurea corona plecterentur in capite, & cæteras regii cultus insulas usurparent, Verum beatus Sylvester ornamenta, quæ Sacerdotali congruere judicabat officio, in proprios usus assumpsit; coronam vero, vel cætera, quæ magis ambitiosa, quam mystica videbantur, omisit. Cui etiam Constantinus Lateranense palatium, quod eatenus aula regalis extiterat, perpetuo jure concessit, regnum Italiæ judicandum tradidit. Nam & ipsius Regis hæc verba sunt: Unde congruum, inquit, prospeximus nostrum Imperium, & regni potestatem Orientalibus transferri ac mutari regionibus, & in Byzantina provincia in optimo loco nomini nostro civitatem ædificari, & nostrum illic constitui Imperium: quoniam, ubi principatus Sacerdotum, & Christianæ religionis caput ab Imperatore cœlesti constitutum est, justum non est, ut illic Imperator terrenus habeat potestatem. *De hac eadem re scribit Ado Viennensis in commentario ætatis sextæ, & Gotfredus Viterbiensis in Chronicis, part. 5. cap. 2.*

¶ *γ* Præsidentium Equitum,] *Græce est apud Balsamon:* ἢ ἀξιώματα τῶν βατιλικῶν ἀλόγων; *id est*, & dignitates Imperalium equorum.

¶ *δ* Id est, Patritios] *Locus hic Græce sic habet:* καὶ ἴχειν ἐκείνην τὴν ὑψηλότητα, καὶ μεγαλοσύνην ἣν κεκόσμηται ἡ μεγάλη σύγκλητος ἡμῶν, ἤτοι ὁι πατρίκιοι, καὶ οἱ κόνσελοι, ἤτοι οἱ ὕπατοι, καὶ λοιπὰ ἀξιώματα: *id est*, & illam habere celsitatem, atque amplitudinem, qua ornatus est magnus noster Senatus, sive Patricii & Consules, sive Hypati & reliquæ dignitates.

¶ *ε* Cum udonibus,] *Græce totus hic locus habet paulo aliter:* καὶ ὡς ἡ ἡμετέρα σύγκλητος φέρει ὑποδήματα, ἤτοι

a al. & gloriæ potentia.

τοι σανδάλια λευκὰ διὰ ὀθονίων, ὅτων καὶ τὰ ὑποδήματα, ὡς καὶ τὰ ζῶντα πρὸς αἴνεσιν τοῦ θεοῦ. *Id est*: Et quemadmodum Senatus noster fert calceos, seu sandalia cum linteis albis, ita etiam cœlestia, sicut terrestria ad Dei laudem.

¶ ζ Quem placatus] Ἵνα ἐάν τις τῆς συγκλήτου βουλῆς μετὰ ἰδίου θελήματος, καὶ ἐυαρέστου γενέσθαι κληρικὸς, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἁγίων κληρικῶν συγκριθῆναι, μήτις τολμᾷ ἀπὸ πάντων ἐμποδίζειν τοῦτο: *Id est*: Ut si quis ex Senatu sponte sua, quodque ita ipsi libeat, voluerit fieri Clericus, & in sanctorum Clericorum numerum adscribi, ne quis ex omnibus hoc audeat impedire.

¶ η Hæc vero omnia,] *Hic quoque est magna verborum varietas, sed eadem fere sententia.*

C. XV. *Imperialis auctoritas religiosæ dispensationis mensuram non mutat.*

Item Gelasius *ad Episcopos Dardaniæ.*

SIcut quamvis parva civitas prærogativam præsentis regni non minuit, sic Imperialis præsentia mensuram dispensationis religiosæ non mutat. *& j.* §. 1. Semper [a] est effectum in Sacerdotali Concilio de Sacerdotibus judicia provenire. Nam qualescunque Pontifices sint, etsi errore humanitus accidente, non tamen contra religionem ullatenus excedentes, nullatenus videantur a seculari potestate posse percelli.

Corr. Rom. ¶ α Semper] *Mutatus est a collectore orationis ductus, ne, quæ antecedunt, recitanda essent.*

C. XVI. *Ecclesias restaurare contritas, non Pontifices persequi, boni Principis est.*

Item Marcellus Papa *Maxentio* [a].

BOni [a] Principis est, ac religiosi [b], Ecclesias contritas atque consciſſas restaurare, novas ædificare, & Dei Sacerdotes honorare atque tueri. Unde sanctos Apostolos, eorumque successores sub divina contestatione constituisse legimus, non debere fieri persecutiones, nec inferri fluctuationes, nec invidere laborantibus in agro Dominico, neque expellere æterni Regis dispensatores.

Corr. Rom. ¶ α Maxentio] *In impressis addebatur*, Episcopo: *quæ vox abest ab omnibus manuscriptis.*

DISTINCTIO XCVII.

HOc capitulo patenter ostenditur, quod nec Imperatori, nec cuilibet Laico licet decernere, vel de electione Pontificis [c], vel de rebus Ecclesiasticis. Quæcunque autem ab eis constituta fuerint, pro infectis habenda sunt, nisi subscriptione Romani Pontificis fuerint roborata. Unde illud Honorii Augusti, ut supra [d] dictum est, vanum esse videtur, quod contra auctoritatem sacrorum canonum de electione summi Pontificis decernere tentaverit. Sed sicut ex eodem capitulo habetur, Ecclesiæ precibus Imperator in præsumptores valet decernere: sicut pro defensione fidei quondam decrevisse leguntur, ne hæretici aliquid nomine Ecclesiæ possiderent. Ab ea autem non invitati de rebus Ecclesiasticis aliquid disponendi non habent facultatem. Honorius vero Augustus non sua auctoritate, sed B. Bonifacio supplicante Ecclesiasticæ quieti consulere, & concertantium ambitionem punire curavit.

C. I. *Epistola Bonifacii ad Honorium Augustum.*

Unde idem Bonifacius Episcopus *supplicationis epistolam Honorio Augusto destinavit, dicens:*

ECclesiæ [e] meæ, cui Deus noster meum Sacerdotium, vobis res humanas regentibus deputavit, nos cura constringit, ne cautis ejus, quamvis adhuc corporis incommoditate detinear, propter conventus, qui a Sacerdotibus universis & Clericis & Christianæ plebis perturbationibus agitantur, apud aures Christianissimi Principis desim. Si enim secus, quam oporteat, eveniat, non vos id facere, qui cuncta æqua moderatione componitis, sed nos per nostram tacentem [a] desidiam videbimur, quod civitatis quietem, & Ecclesiæ pacem pervertere valeat, admisisse. Cum enim humanis rebus divinæ cultor religionis (Domino favente) provideas [b], nostra culpa erit, si non id sub vestra gloria (quam certum est divinis semper rebus animo promptiore tavisse) firmo & stabili jure custodiatur, quod per tot annorum seriem, & sub illis etiam Principibus obtinuit, quos nulla nostræ religionis cura constrinxit, id est, ut licita [α] serventur, & sub vestræ Imperio clementiæ minime, quæ sunt illicita, formidentur. §. 1. Ipsa enim Ecclesia devotionem tuam, Christianissime Imperator, meo [c] quidem sermone, sed suo venerabili appellat affectu [d], quam Christus Deus noster, vestri fidus rector & gubernator Imperii, uni desponsatam sibi, & intactam virginem servat, ne in eam aliquos patiamini insidiantium procellarum fluctus illidi, & quietam faciem tempestatis insolitæ tumore turbari, gloriosissime & tranquillissime Imperator Auguste [e]. Ipsa ergo (quæ uni desponsata, nostra [f] tamen mater est) Ecclesia, hac pietatem vestram legatione, quam suis Sacerdotibus commisit, appellat, præterita præsentiaque repetit. Vobis, inquit, religiose imperantibus [β] crevit meus, qui modo tuus est, populus, tam fidus Deo, quam tibi, qui es Princeps Christianus. Ecce enim inter ipsa mysteria, inter preces suas, quas pro vestri felicitate dependit Imperii, teste (apud quem, & de cujus sede agitur) sancto Petro, solicitis pro religionis observantia vocibus clamat, cum solicita petitione miscetur oratio, ne humanas [γ] res solito tentatore occulte solicitante semel evulsa discordia distrahat. Angeretur pluribus, Princeps Christianissime, mater Ecclesia, nisi apud te suarum esset cura [g] causarum, & nisi in oppressionibus idolorum, in hæreticorum correctionibus, fide tua, divino cultu pariter cum Imperio semper florente, vicisset. §. 2. Habet refugium, pium tuæ mansuetudinis animum, cum suæ religionis veneratione conjunctum: cum quicquid huic proficiat, vos agatis, & conferatis fratribus, & Consacerdotibus meis, probatissimis viris, a me, & ab omnibus (qui Ecclesiam faciunt [h]) Legatis: quibus (precamur) sacræ causam religionis prosequentibus, in urbe vestræ mansuetudinis hoc animo, quo postulatis annuitis, in perpetuum statui universalis Ecclesiæ consulatis.

Corr. Rom. ¶ α Id est, ut licita] *In epistola ipsa legitur*, id est, ut fidens utar licitis.

¶ β Imperantibus] *Additis aliquot ex epistola vocibus, emendatus est hic locus*, crevit meus, qui modo tuus est, populus.

¶ γ Ne humanas] *In pleriſque vetustis legitur*: ne hos in varias res solito, &c. *In originali vero*, ne [*alias* vos] in varias res semel evulsa distrahat a cultu solito, tentatore solicitante, discordia.

C. II. *Rescriptum* Honorii *ad Bonifacium Papam.*

VIctor Honorius, inclytus, triumphator, semper Augustus, sancto & venerabili Bonifacio Papæ urbis æternæ. Scripta Beatitudinis tuæ debita reverentiæ gratulatione suscepimus: quibus recensitis egimus omnipotenti Deo maximas gratias, quod sanctimoniam tuam post longum incommodum optatæ redditam didicimus sanitati. Et ideo revertentibus venerabilibus viris gaudium nostrum, sacrorum apicum attestatione signamus, ac petimus, uti quotidianis orationibus Apostola-

a *Anselm. lib. 6. cap. 192.* b *al.* Regis. c *al.* Pontificum. d *Dist. 79. c. si duo.* e *Epist. 1. ad Honorium.*

a *al. tacentes.* b *al. præsideas.* c *al. non meo.* d *al. affatu.* e *al. semper Auguste.* f *al. vestra.* g *al. secura*] *orig.* h *faciunt istiusmodi.*] *orig.*

tus

tus tuum studium, ac votum suum circa salutem, atque Imperium nostrum dignetur impendere. Illud autem pietati nostræ satis placitum esse cognoscе, quod Sanctimonia tua de Ecclesiarum, aut populi perturbatione solicita est. Quæ, ne aliqua ratione possit evenire, satis clementia nostra credidit esse provisum. Denique beatitudine tua prædicante, id ad cunctorum Clericorum notitiam volumus pervenire, ut si quid forte religioni tuæ (quod non optamus) humana forte contigerit, sciant omnes ab ambitionibus esse cessandum. Ac si a duo, *ut supra. Et infra.* §. 1. Unde id observandum est, ut omnes tranquillam mentem, & pacificos animos ex Serenitatis nostræ admonitione custodiant, nec aliquid seditiosis conspirationibus tentare conentur: cum certum sit, nulli partium sua studia profutura.

2 pars. Gratian. *Sine signatis apicibus non est mos Romanæ Ecclesiæ undecunque legationem suscipere* α.

Corr. Rom. ¶ α Suscipere.] *In vulgatis sequebatur*, neque mittere: *quæ absunt a vetustis, neque conveniunt cum his, quæ sequenti capite afferuntur.*

C. III. *Romana non consuevit Ecclesia sine signatis apicibus legationem undecunque suscipere.*

Unde Nicolaus Papa.

NObilissimus vir atque strenuus vestræ sublimitatis Legatus, licet nullam epistolam juxta consuetudinem a vobis nostro Pontificio detulisset, licet nunquam Apostolicæ sedis modus *b* fuerit, absque signatis apicibus undecunque legationem suscipere: Nos tamen vos in illo honorantes, ejusque gravitatem, & eloquiorum illius veridicas cognoscentes assertiones, nihilominus eum, & sicut decuit, suscepimus, & ei, sicut honestum fuit, credidimus.

DISTINCTIO XCVIII.

Quæ circa ordinandos sint observanda; quæ in eorum electione diligenter sint consideranda, multorum auctoritatibus monstrata sunt. Sed quia veritas rei nonnunquam obscuratur mutatione provinciæ, decretum est sacris canonibus, ut peregrini, nisi quinque, vel eo amplius suorum Episcoporum fuerint commendati chirographis, non ordinentur.

C. I. *Nisi quinque Episcoporum literis designatum, transmarinum hominem ad Clericatum nullus suscipiat.*

Unde Sylvester Papa *generali Concilio* c *præsidens dixit:*

NUllus *d* aliqua ratione transmarinum hominem penes vos *e* in Clericatus gradus suscipiat, nisi quinque [aut *f* eo amplius] Episcoporum designatus sit chirographis.

C. II. *De eodem.*

Item Anastasius I. *urbis Romæ Episcopus ad omnes Germaniæ ac Burgundiæ Episcopos, epist. 1. cap. 2.*

TRansmarinos *g* homines in Clericatus honorem *h* nemo suscipiat, nisi quinque, aut eo amplius Episcoporum chirographis sint designati: quia multa per subreptionem solent evenire.

C. III. *De eodem.*

Item Gregorius *Romanæ Ecclesiæ Præsul Squillatino Episcopo, lib. 2. indict. 10. epist. 25.*

AFros *i* passim, vel incognitos peregrinos, ad Ecclesiasticos ordines tendentes, nulla ratione suscipias: quia Afri quidem aliqui Manichæi, aliqui rebaptizati, peregrini vero plurimi etiam in minoribus ordinibus constituti fortiores α de se prætendisse honores sæpe probati sunt.

Corr. Rom. ¶ α Fortiores] *Sic legitur in vetustis Gratiani & B. Gregorii codicibus: verum in Frobeniana, ac Lugdunensi ejusdem B. Gregorii operum editione*, ad fortiores prætendisse honores.

C. IV. *Non sunt promovendi ad Clerum, qui peregre fuerint baptizati.*

Item ex Concilio Eliberitano, *cap. 24.*

OMnes *a*, qui peregre *b* fuerint baptizati, eo quod eorum minime fit cognita vita, placuit ad Clerum non esse promovendos in alienis provinciis.

DISTINCTIO XCIX.

1 pars DE *Primatibus autem (quorum supra mentionem fecimus) quæritur, Quem gradum in Ecclesia obtineant? an in aliquo a Patriarchis differant? quam obedientiam Archiepiscopi eis debeant? Primates, & Patriarchæ diversorum sunt nominum, sed ejusdem officii. Ab Archiepiscopis autem, quoties necesse fuerit, Episcopi ad Primates appellant; sed a Primatibus ad Archiepiscopos appellare non licet. Debent ergo obedientiam Primatibus Archiepiscopi in omnibus, quæ sibi ab eis juste fuerint imperata.*

C. I. *Quæ obedientia sit exhibenda Primatibus & Patriarchis.*

Unde Anacletus Papa *ait ad Episcopos Italiæ, epist. 2.*

PRovinciæ *c* multo ante Christi adventum tempore divisæ sunt maxima ex parte, & postea ab Apostolis, & B. Clemente prædecessore nostro ipsa divisio est renovata. Et in capite provinciarum (ubi dudum Primates legis *d* seculi erant, ac prima judiciaria potestas, ad quos, qui per reliquas civitates commorabantur, quando eis necesse erat, qui ad aulam Imperatoris, vel Regum confugere non poterant, vel quibus permissum non erat, confugiebant pro oppressionibus, vel injustitiis suis, ipsosque appellabant, quoties opus erat, sicut in lege eorum præceptum erat) ipsis quoque in civitatibus, vel locis nostros *e* Patriarchas vel Primates, qui unam formam tenent, licet diversa sint nomina, leges Divinæ & Ecclesiasticæ poni, & esse jusserunt, ad quos Episcopi, si necesse fuerit, confugerent, eosque appellarent; & ipsi Primatum nomine fruerentur, & non alii. Reliquæ vero Metropolitanæ civitates, quæ minores judices habebant (licet majores *f* comitibus essent) haberent Metropolitanos suos, qui prædictis juste obedirent Primatibus, sicut & in legibus seculi olim ordinatum erat: qui non Primatum, sed aut Metropolitanorum, aut Archiepiscoporum nomine fruerentur.

C. II. *Non vocentur Primates, nisi qui primas sedes tenent.*

Item Anicetus *ad Episcopos Galliæ.*

2 pars NUlli *g* Archiepiscopi Primates vocentur, nisi illi, qui primas tenent civitates *h*, quarum Episcopos Apostoli, & successores Apostolorum regulariter Patriarchas & Primates esse constituerunt: nisi aliqua gens deinceps ad fidem convertatur, cui necesse sit propter multitudinem eorum *i*, Primatem constitui. Reliqui vero, qui alias Metropolitanas sedes adepti sunt, non Primates, sed Metropolitani nominentur.

Corr. Rom. ¶ *Hoc caput integrum repetitur a Gregorio VII. l. 6. reg. epist. 35. Rothomagensi, Turonensi, ac Senonensi Archiepiscopis scripta, ex qua, & originali nonnulla sunt restituta.*

a *Distinct. 79. si duo.* b *al. moris.* c *in fin. epilogi Concilii Romani sub Sylvestro, sed paulo aliter.* d *Polyc. l. 2. tit. 21. Anselm. lib. 7. c. 23.* e *al. nos.* f *absunt ab originali & aliquot Gratiani codicibus.* g *Polyc. ibid. Ans. l. 7. c. 24.* h *al. honore nolite suscipere,] orig.* i *Polyc. ibid. Ans. lib. 7. cap. 25. Ivo part. 6. cap. 351.*

a *Ivo p. 6. c. 352.* b *al. in peregrinatione.* c *Ivo p. 5. c. 53. Pannorm. l. 4 c. 24.* d *al. leges.* e *al. nostris.* f *al. majorum comitum.* g *Polyc. lib. 1. tit. 21. Ivo p. 5. c. 54. Pann. l. 4. c. 23.* h *al. sedes.* i *al. Episcoporum.*

C. III.

C. III. *Primæ ſedis Epiſcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel ſummus Sacerdos.*

Item ex Concilio Africano, *cap.* 6. a

PRimæ ó ſedis Epiſcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel Summus Sacerdos, aut aliquid hujuſmodi, ſed tantum primæ ſedis Epiſcopus.

3 pars. *Univerſalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur.*

C. IV. *Nec etiam Romanus Pontifex Univerſalis eſt appellandus.*

Unde Pelagius II. *epiſt. omnibus Epiſcopis illicite a Joanne Conſtantinopolitano convocatis, &c.*

NUllus c Patriarcharum univerſalitatis d vocabulo unquam utatur: quia ſi unus e Patriarcha Univerſalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur. Sed abſit hoc, abſit a fidelis cujuſquam mente, hoc ſibi vel velle quempiam arripere, unde honorem fratrum ſuorum imminuere ex quantulacunque parte videatur. Quapropter charitas veſtra neminem unquam ſuis in epiſtolis Univerſalem nominet, ne ſibi debitum ſubtrahat, cum alteri honorem defert indebitum.

C. V. *De eodem.*

Item Gregorius *Eulogio Patriarchæ Alexandrino, lib.* 7. *epiſt.* 30. *indict.* 1.

ECce f in præfatione epiſtolæ, quam ad meipſum, qui prohibui, direxiſtis, ſuperbæ appellationis verbum, Univerſalem me Papam dicentes, imprimere curaſtis. Quod peto, dulciſſima mihi ſanctitas veſtra ultra non faciat: quia vobis ſubtrahitur, quod alteri plus, quam ratio exigit, præbetur. Ego enim non verbis quæro proſperari, ſed moribus: nec honorem eſſe deputo, in quo fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco. Meus namque honor eſt, honor univerſalis Eccleſiæ: meus honor eſt, fratrum meorum ſolidus vigor. Tunc ego vero honoratus ſum, cum ſingulis quibuſque honor debitus non negatur. Si enim Univerſalem me Papam veſtra ſanctitas dicit, negat ſe hoc eſſe, quod me fatetur univerſum. Sed abſit hoc. Recedant verba, quæ vanitatem inflant, & charitatem vulnerant.

Corr. Rom. ¶ *Apud B. Gregorium hæc ſequuntur:* Et quidem in ſancta Chalcedonenſi Synodo, atque poſt a ſubſequentibus Patribus hoc prædeceſſoribus meis oblatum, veſtra ſanctitas novit. Sed tamen nullus eorum uti hoc unquam vocabulo voluit, ut dum in hoc mundo honorem Sacerdotum diligerent omnium, apud omnipotentem Deum cuſtodirent ſuum. *Quam rem etiam plenius exponit, lib.* 4. *epiſt.* 32. *Refert autem B. Thomas in opuſculo contra errores Græcorum, totam illam Synodum ſancto Leoni ſic acclamaſſe:* Leo ſanctiſſimus Apoſtolicus & Oecumenicus, id eſt, univerſalis Patriarcha per multos annos vivat. *Et Leo IX. Michaeli Conſtantinopolitano Archiepiſcopo de hac eadem appellatione ſcribens, ait:* Licet magno Leoni prædeceſſori noſtro, & ſucceſſoribus ipſius, hoc ſancta decrevit Chalcedonenſis Synodus. *Sed in multis quoque libellis, qui actione tertia ejuſdem Synodi habentur, hæc eſt inſcriptio:* Sanctiſſimo ac beatiſſimo univerſali Patriarchæ magnæ Romæ Leoni. *Et in codicibus multarum epiſtolarum ad Romanos Pontifices, quæ manuſcriptæ in Vaticana Bibliotheca ſervantur (quarum multa exempla ſunt penes privatos) ad Hormiſdam Papam pluſquam trecenti Archimandritæ ac Monachi ſecundæ Syriæ ſic ſcribunt:* Sanctiſſimo ac beatiſſimo orbis terræ Patriarchæ Hormiſdæ, continenti ſedem Principis Apoſtolorum Petri, deprecatio & ſupplicatio minimorum Archimandritarum, & cæterorum Monachorum ſecundæ Syriæ. *Et in media fere epiſtola.* Quoniam Chriſtus Deus noſter Principem paſtorum, & doctorem & medicum animarum conſtituit vos noſtrum ſanctum Angelum, dignum eſt paſſiones, quæ nobis contigerunt, exponere, &c. *Avitus quoque Galliæ Epiſcopus ad eundem Hormiſdam ſic ſcribit:* Dum religionis ſtatui & plenis Catholicæ fidei regulis perſpicitis convenire, ut gregem per tota vobis univerſalis Eccleſiæ membra commiſſum, pervigili cura me adhortationis informat. *Et Joannes Epiſcopus Nicopolitanus ad eundem:* Decenter ad veſtras orationes concurro, ut juxta conſuetudinem Apoſtolicæ ſedis veſtræ, cunctarum Eccleſiarum curam, & Nicopolitanorum habere dignemini, ſecundum antiquam ſpecialem diſpoſitionem veſtram. *Et in Breviario Liberati, cap.* 22. *Epiſcopus Patera hæc Imperatori de Sylverio Papa ait:* multos eſſe in hoc mundo Reges, & non eſſe unum, ſicut ille Papa eſt ſuper Eccleſiam mundi totius. *Et Regino Germanus lib.* 11. *Chronicorum, de Nicolao primo loquens, ſæpe illum vocat univerſalem Pontificem. Sed iſtius dictionis,* univerſale, *duæ ſunt nationes, quod Innocentius III. l.* 2. *ep.* 206. (*quæ incipit* Apoſtolicæ ſedis) *Patriarchæ Conſtantinop. ſcribens, exponit his verbis:* Dicitur enim Univerſalis Eccleſia, quæ de univerſis conſtat Eccleſiis, quæ Græco ſermone Catholica nominatur, & ſecundum hanc acceptionem vocabuli, Eccleſia Romana non eſt univerſalis Eccleſia, ſed pars univerſalis Eccleſiæ, prima videlicet & præcipua, veluti caput in corpore: quoniam in ea plenitudo poteſtatis exiſtit, ad cæteras autem pars aliqua plenitudinis derivatur. Et dicitur univerſalis Eccleſia illa una, quæ ſub ſe continet Eccleſias univerſas. Et ſecundum hanc nominis rationem Romana tantum Eccleſia univerſalis nuncupatur: quoniam ipſa ſola ſingularis privilegio dignitatis cæteris eſt prælata: ſicut & Deus univerſalis Dominus appellatur (non quaſi jam diviſus in ſpecies aut ſpecialiſſimas, aut etiam ſubalternas) quoniam omnia ſub ejus Dominio continentur. Eſt enim una generalis Eccleſia, de qua Veritas inquit ad Petrum: *Tu a es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.*

a *Et Carthag.* 3. *cap.* 29. b *Polyc. lib.* 2. *tit.* 26. *Burch. lib.* 1. *cap.* 3. *Ivo part.* 5. *c.* 57. c *Polyc. l.* 2. *tit.* 25. *Anſel. l.* 6. *c.* 130. d *al. hoc tam profano vocabulo,*] *orig.* e *al. ſummus*] *orig.* f *Joan. Diac. lib.* 3. *cap. ult. Polyc. lib.* 2. *tit.* 26. *Anſelm. lib.* 6. *cap.* 131.

DISTINCTIO C.

1 pars. EPiſcopos autem ordinare ante palliam acceptum, non Archiepiſcopo, nec Primati, nec Patriarchæ licet: *Quod ex auctoritate Pelagii Papæ (licet minus evidenter) datur intelligi.*

C. I. *Intra tres menſes fidem ſuam exponere, & pallium poſtulare a Romana Eccleſia quiſque Metropolitanus ſtudeat.*

Ait enim Pelagius Papa:

QUoniam b quidam Metropolitanorum fidem ſuam ſecundum priſcam conſuetudinem ſanctæ fidei Apoſtolicæ exponere derectantes, uſum pallii neque expetunt, neque percipiunt, ac per hoc Epiſcoporum conſecratio viduatis Eccleſiis non ſine periculo protelatur, placuit, ut quiſquis Metropolitanus ultra tres menſes conſecrationis ſuæ, ad fidem ſuam exponendam, palliumque ſuſcipiendum, ad Apoſtolicam ſedem non miſerit, commiſſa ſibi careat dignitate, ſitque Metropolitanis aliis licentia, poſt ſecundam & tertiam commonitionem, viduatis Eccleſiis cum conſilio Romani Pontificis, ordinando Epiſcopos c. ſubvenire. §. 1. Si d vero conſecrandi Epiſcopi negligentia provenerit, ut ultra tres menſes Eccleſia viduata conſiſtat, communione privetur, quouſque aut loco cedat, aut ſe conſecrandum offerre e

a *Matth.* 16. b *Polyc. l.* 2. *tit.* 10. *Burch. l.* 1. *c.* 25. *Anſ. l.* 6. *cap.* 92. *Ivo p.* 5. *c.* 136. *Pann. l.* 3. *a.* 11. c *al. Epiſcopo.* d *Innocent. III. lib.* 1. *epiſt.* 117. e *al. præbere.*

non differat. Quod si ultra quinque menses per suam negligentiam retinuerit viduatam Ecclesiam, neque ibi, neque alibi consecrationis donum percipiat: imo Metropolitani sui judicio cedat.

Corr. Rom. ¶ *Burchardus, Anselmus & auctor Pannormiæ citant ex decret. Damasi: Ivo vero citat ut Gratianus; itemque Innocentius III. lib. 1. epist. 117. Bituricensi Archiepiscopo (quæ incipit,* Ne si universi) *refert paragraphum:* Si vero consecrandi, *ex eodem Pelagio.*

C. II. *Honor pallii non detur, nisi meritis exigentibus, & fortiter postulanti.*

Item Gregorius Papa *Brunichildæ Reginæ, lib. 7. epist. 5.*

2 pars PRisca *a* consuetudo obtinuit, ut honor pallii, nisi exigentibus causarum meritis, & fortiter postulanti dari non debeat.

C. III. *De eodem.* PALEA.

[Idem *Joanni Corinthiorum Episcopo, lib. 4. epist. 55. seu cap. 99.*

NOvit *b* sanctitas *c* tua, quia prius pallium, nisi dato commodo, non dabatur. Quod quoniam incongruum erat, facto Concilio ante corpus B. Petri Apostolorum Principis, tam de hoc, quam de ordinationibus aliquid accipere, sub districta interdictione vetuimus. Oportet *d* ergo, ut neque per commodum, neque per gratiam, aut quorundam supplicationem aliquos ad sacros ordines consentiatis, vel permittatis adduci.

Corr. Rom. ¶ *Hæc Palea habetur in plerisque vetustis exemplaribus.*

3 pars. Gratian. *Causarum vero merita accipienda sunt, ut & is, qui postulat, mereatur accipere, & fidei suæ professionem prius juramento confirmet, & Apostolicis decretis, atque Synodalibus statutis se obediturum nihilominus caveat. Pallio autem non nisi certis diebus, & intra Ecclesiam ad Missarum solennia cuiquam Metropolitano uti licebit.*

C. IV. *Nisi post consuetam fidei professionem pallium dari non debet.*

Unde Joannes Episcopus *Vuliberto a Agrippinensi Episcopo.*

OPtatum *e* tibi pallium nunc conferre nequivimus: quia fidei tuæ paginam minus, quam oporteat, continere reperimus: cum videlicet in ea nullam sanctarum universalium Synodorum, in quibus fidei nostræ symbolum continetur, nec decretalium Pontificum Romanorum constitutorum, *secundum morem*, feceris mentionem: sed nec illam propria subscriptione munieris, nec aliquem, qui hanc jurejurando firmaret, miseris.

Corr. Rom. ¶ « Vuliberto] *Restitutum est hoc nomen ex Anselmo. Nam antea erat*, Giliberto: *Nam Regino in ea ætate, qua Joannes octavus Romanæ Ecclesiæ præfuit, meminit Vuliberti Episcopi Agrippinensis: & inter epistolas Joannis Papæ octavi, quæ in Bibliotheca Vaticana servantur, est epistola alterius arg. ad eundem: & Deusdedit refert integram ejusdem Joannis epistolam ad eundem Vulibertum.*

C. V. *Qui pallium desiderat accipere, prius a se removere illicita promittat.*

Item Gregorius *Aregio Episcopo Francorum, lib. 7. epist. 111.*

IN *f* ea Synodo, quam contra Simoniacam hæresim per fratrem, & Coepiscopum nostrum Syagrium decrevimus congregari, sanctitatem vestram volumus interesse, atque eidem fratri ita pallium, quod transmisimus, tribui, si prius se promiserit illicita, quæ prohibuimus per definitionem Synodicam, a sancta Ecclesia removere. De qua Synodo omnem nobis subtiliter ordinem tuam fraternitatem volumus scriptis discurrentibus nunciare, ut ipse, cujus nobis sanctitas valde experta est, nos reddas de omnibus certiores.

C. VI. *Nonnisi ad Missarum solennia Archiepiscopo uti pallio licet.*

Idem *Virgilio Episcopo Arelatensi, lib. 4. epist. 51. seu cap. 95.*

4 pars PAllium *a* tibi transmisimus, quo fraternitas tua intra Ecclesiam ad sola Missarum solennia utatur.

C. VII. *De eodem.* PALEA.

[Idem *Joanni Ravennati Episcopo; lib. 2. epist. 54. seu cap. 93. indict. 11.*]

NOn *b* multum temporis intervallum est, quod quædam nobis de tua fraternitate fuerunt nunciata, de quibus vobis, veniente illuc Castorio, Notario sanctæ, cui (Deo auctore) præsidemus, Ecclesiæ, subtiliter nos indicasse meminimus. Pervenerat namque ad nos quædam in Ecclesia vestra contra consuetudinem atque humilitatis « tramitem geri, quæ sola (ut bene nostis) est officii Sacerdotalis erectio. Quæ si sapientia vestra mansuete, vel cum Episcopali susceptisset studio, non de illis accendi debuerat, sed oportuerat te hæc eadem cum gratiarum actione corrigere.

Corr. Rom. ¶ « Humilitatis] *Restitutus est hic locus ex ipsa epistola. Antea enim legebatur*, contra utilitatem Ecclesiæ, & consuetudinis tramitem geri: quæ sola (ut bene nostis) est officii Sacerdotalis ereptio.

C. VIII. *De eodem.*

Idem *Joanni Episcopo Ravennati, in eadem epistola.*

COntra *c* morem quippe Ecclesiasticum est, si non patientissime toleratur, (quod a vobis absit) etiam injusta correctio *d. & infra.* §. 1. Illud, frater charissime, tibi non putamus ignotum, quod pene de nullo Metropolitano in quibuslibet mundi partibus fit auditum, extra Missarum tempus, usum sibi pallii vendicasse. Et quod bene hanc consuetudinem generalis Ecclesiæ noveritis, vestris nobis manifestissime significastis Epistolis: quibus præceptum beatæ memoriæ prædecessoris nostri Joannis Papæ nobis in subditis transmisistis annexum, continens omnes consuetudines ex privilegio prædecessorum nostrorum concessas, vobis, Ecclesiæque vestræ debere servari. Confitemini igitur aliam esse generalis Ecclesiæ consuetudinem, postquam ea, quæ vos geritis, vobis ex privilegio vendicatis. Nulla ergo vobis in hac re, ut arbitramur, poterit remanere dubietas. Aut enim mos omnium Metropolitanorum etiam a tua est fraternitate servandus, aut si tuæ Ecclesiæ aliquid specialiter dicis esse concessum præceptumve a prioribus Romanæ urbis Pontificibus, quod hæc Ravennati Ecclesiæ sunt concessa, a vobis oportet ostendi. Quod si hoc non ostenditur, restat, postquam talia agere neque consuetudine generali, neque privilegio vendicas, ut usurpasse te comprobes, quod fecisti. *& infra.* §. 2. Decorari pallio volumus, forsan moribus indecori, dum nihil in Episcopali cervice splendidius fulget, quam humilitas. Oportet igitur fraternitatem tuam, si honores suos sibi quibuslibet argumentis stabili proposuit mente defendere, aut generalitatis usum ex non scripto sequi, aut ex scriptis *e* privilegiis se tueri. Quod si postremo nihil horum est, aliis Metropolitanis hujusmodi te præbere nolumus præsumptionis exemplum.

5 pars. Gratian. *Privilegia quoque cum usu pallii semper debent concedi.*

---

a *Anselm. lib. 6. c. 93. Polyc. lib. 2. tit. 24.* b *Joan. Diac. lib. 3. c. 5. Anselm. lib. 6. c. 90. Polyc. l. 2. tit. 1.* c *al. fraternitatem vestram.*] *orig.* d 1. *quæst. 1. c. de ordinationibus.* e *Anf. lib. 6. c. 92.* f *Ansel. l. 6. c. 90.*

a *Anselm. lib. 6. c. 98.* b *Anselm. lib. 6. c. 87.* c *Anselm. lib. 6. c. 95. Polyc. lib. 2. tit. 20.* d *al. correptio.* e *al. scripto privilegio.*

C. IX. *Cum usu pallii aliqua privilegia debent concedi.*

Unde idem Gregorius *Syagrio Episcopo Augustodunensi, lib. 7. epist. 112.*

RAtionis *a* ordo omnino nos admonet, ut cum usu pallii aliqua simul, sicut diximus, largiri privilegia debeamus. Sed quoniam cum honoris augmento, cura quoque solicitudinis debet accrescere, ut cultui vestium, actionis quoque ornamenta conveniant, oportet, ut enixius in cunctis se studiis vestra fraternitas exerceat, & circa α subjectorum actus sit cura vigilans, ut vestrum illis exemplum instructio, & vita magistra sit.

Corr. Rom. ¶ α Et circa] *Locupletatus est hic locus ex originali.*

C. X. *Usus pallii conceditur, & antiqua privilegia innovantur.*

Idem *Joanni Episcopo primæ Justinianæ Illyricæ, lib. 4. epist. 15. seu c. 59.*

PAllium *b* vobis ex more transmisimus, & vices vos Apostolicæ sedis agere iterata innovatione decernimus.

C. XI. *De eodem.*

Idem *Episcopis Epiri, lib. 5. epist. 7. seu cap. 107. indict. 14.*

SCriptorum *c* vestrorum insinuatio, fratres charissimi, patefecit, Andream fratrem nostrum Nicomedianæ civitatis Episcopum, Deo propitio, solenniter ordinatum: *& infra.* Suprascripto igitur Andreæ fratri, & Coepiscopo nostro pallium nos direxisse agnoscite, atque privilegia, atque cuncta concessisse, quæ prædecessores nostri ejus prædecessoribus contulere.

a *Polyc. l. 2. tit. 21. Anselm. lib. 6. c. 86.* b *Anselm. lib. 6. cap. 99.* c *Anselm. l. 6. c. 100.*

DISTINCTIO CI.

IN *una autem provincia duo Metropolitani esse non debent: sicut* in Chalcedonensi Concilio, *cap. 12. statutum est.*

C. I. *Duo Metropolitani in una & eadem Provincia esse non debent.*

PErvenit *a* ad nos, quod quidam præter Ecclesiasticas ordinationes affectantes potentiam, per Pragmaticum sacrum α unam provinciam in duas dividant, ita ut ex hoc inveniantur duo Metropolitani Episcopi in una eademque provincia esse. Statuit ergo sancta Synodus deinceps nihil tale attentari a quolibet Episcopo: eos vero, qui aliquid tale attentaverint, cadere de proprio gradu.

Corr. Rom. ¶. α Pragmaticum sacrum] *Versiones priscæ, & Dionysiana habent*, per pragmaticam formam: *Græce autem est, διὰ πραγματικῶν, quod in eodem capite paulo post dicitur, διὰ γραμμάτων βασιλικῶν, id est, per literas Imperiales.*

Gratian. *Hactenus de Electione, & Ordinatione Clericorum tractavimus. Nunc ad Simoniacorum ordinationes transeamus. Et ut facile liqueat, quid super hac hæresi sanctorum Patrum decrevit auctoritas, causa deducatur in medium: cujus negotium, & de sciente a Simoniacis ordinatis, & de ignoranter a Simoniacis consecratis, & de ordinationibus, quæ per pecunias fiunt, contineat.*

a *Polyc. lib. 2. tit. 24. Ivo part. 5. cap. 146. Burchard. lib. 1. cap. 35.*

DECRETI PRIMÆ PARTIS FINIS.

DECRETI
PARS SECUNDA.

CAUSA I.

QUidam habens filium, obtulit eum ditissimo Cœnobio: exactus ab Abbate & a fratribus decem libras solvit, ut filius susciperetur, ipso tamen (beneficio ætatis) hoc ignorante. Crevit puer, & per incrementa temporum & officiorum ad virilem ætatem, & Sacerdotii gradum pervenit. Exinde suffragantibus meritis in Episcopum eligitur, interveniente obsequio, & paternis precibus, data quoque pecunia cuidam ex Consiliariis Archiepiscopi, consecratur iste in Antistitem, nescius paterni obsequii & oblatæ pecuniæ. Procedente vero tempore nonnullos per pecuniam ordinavit, quibusdam vero gratis benedictionem Sacerdotalem dedit: tandem apud Metropolitanum suum accusatus & convictus, sententiam in se damnationis accepit.

1. q. *Hic primum quæritur, an sit peccatum emere spiritualia?*

2. q. *Secundo, an pro ingressu Ecclesiæ sit exigenda pecunia, vel si exacta fuerit, an sit persolvenda?*

3. q. *Tertio, an ingressum, vel prævendas Ecclesiæ emere, sit Simoniacum?*

4. q. *Quarto, an iste sit reus criminis, quod eo ignorante pater admisit?*

5. q. *Quinto, an liceat ei esse in Ecclesia, vel fungi ea ordinatione, quam paterna pecunia est assecutus?*

6. q. *Sexto, an illi, qui ab eo jam Simoniaco ignoranter ordinati sunt, abjiciendi sint, an non?*

7. q. *Septimo, si renuncians suæ hæresi sit recipiendus in Episcopali dignitate, vel non?*

QUÆSTIO I.

1 p. QUod autem spiritualia emere peccatum sit, probatur multorum auctoritate.

C. I. *Simoniaci gratiam non præstant, quam vendere quærunt.*

Ait enim Leo Papa.

GRatia α si *a* non gratis datur, vel accipitur, gratia non est. Simoniaci autem non gratis accipiunt: igitur gratiam, quæ maxime in Ecclesiasticis ordinibus operatur, non accipiunt. Si autem non accipiunt, non habent; si autem non habent, nec gratis, nec non gratis cuiquam dare possunt. Quid ergo dant? profecto, quod habent: quid autem habent? Spiritum utique mendacii. Quomodo hoc probamus? quia si Spiritus veritatis (testante *b* ipsa Veritate, de qua procedit) gratis accipitur, proculdubio spiritus mendacii esse convincitur, qui non gratis accipitur.

Corr. Rom. ¶ α Gratia] *Simillima primis verbis hujus capitis habentur in epistola Leonis primi Nicetæ Aquilegiensi*

a *Deus dedit in tract. de Simonia.* b *Matth. 10.*

Epi-